

**ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**Trnavská cesta 52
P.O.BOX 45
826 45 Bratislava**

Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike

odpočet plnenia k 30.06.2010

Bratislava, júl 2010

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy sme sa podieľali na plnení priority č. 1, ktorá spočívala v sledovaní kvality pitnej vody z verejných vodovodov v rámci monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou

Z 99 vyšetrených vzoriek pitných vôd bolo 7 vzoriek nevyhovujúcich po mikrobiologickej stránke. U väčšiny vzoriek išlo len o minimálne prekročenie medznej hodnoty resp. najvyššej medznej hodnoty. Opakovane vyšetrené vzorky boli vyhovujúce. Po chemickej stránke nevyhovovalo 11 vzoriek (10 pre prechlórovanie, 1 v ukazovateli bór). V súvislosti so zisteným prechlórovaním boli následne vykonané kontroly verejných vodovodov zamerané len na dezinfekciu pitnej vody v 25 obciach, pri ktorých už ani v jednom prípade nebolo zistené prechlórovanie. Ďalšie kontroly verejných vodovodov (4) boli zamerané na celkovú prevádzku vodovodov a 3 kontroly zamerané na kontrolu plnenia nariadenia vydaného v súvislosti s povodňami.

Zvyšovanie povedomia obyvateľstva o pitnej vode bolo zabezpečené formou informovania s využitím www stránky, článkom v regionálnej tlači, prednáškovou činnosťou (6) a priebežne ako aj pri príležitosti svetového dňa vody poskytovanými individuálnymi konzultáciami (105).

Do plnenia tejto úlohy možno zahrnúť aj kontroly zamerané na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov (81) a posudzovanie problematiky bývania v rámci posudzovaných územných plánov obcí, zámerov, návrhov na územné konanie stavieb ako aj vydávanie stanovísk k projektovým dokumentáciám (37).

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Do informačného systému voda na kúpanie sa priebežne zadávajú výsledky laboratórnych rozborov vzoriek bazénových vôd a zasielajú správy v súvislosti s LTS. Na www. stránke je informácia o stave kúpalísk počas LTS 2010.

K zavedenému novému informačnému systému na pitnú vodu boli na ÚVZ SR zaslané pripomienky, ktoré boli následne do tohto systému zakomponované. Po ich zakomponovaní sa vkladajú údaje o výsledkoch kvality pitnej vody.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v súlade s platnou legislatívou

Kvalita vody na kúpanie sa monitorovala z výsledkov laboratórnych rozborov vzoriek vôd, odobratých zamestnancami RÚVZ so sídlom v Bardejove a vyšetrených RÚVZ so sídlom v Prešove na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk.

Celkové bolo vyšetrených 37 vzoriek bazénových vôd. Z bazénov s celoročnou prevádzkou 23 vzoriek, so sezónnou prevádzkou 14 vzoriek. Po mikrobiologickej stránke bolo nevyhovujúcich 6 vzoriek (z toho tri vzorky so sezónnych kúpalísk odobratých v súvislosti so žiadosťou o ich uvedenie do prevádzky, súhlas k prevádzke bol vydaný až po zabezpečení vyhovujúcej kvality vody). V jednom prípade bolo v súvislosti s hrubou mikrobiologickou závadnosťou v bazéne s celoročnou prevádzkou vydané nariadenie na zákaz používania vody na kúpanie. Opakovane vyšetrené vzorky vôd boli vyhovujúce. Po chemickej stránke nevyhovovalo 6 vzoriek v ukazovateli voľný chlór.

K hromadnému výskytu ochorenia návštevníkov kúpalísk nedošlo.

Do informačného systému Voda na kúpanie sa zadávali údaje o kúpaliskách, výsledky laboratórnych rozborov, správy o pripravenosti kúpalísk na LTS 2010 a aktuálny stav kúpalísk počas LTS.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Monitoring kvality pitnej vody z verejných vodovodov sa vykonával podľa vypracovaného harmonogramu. Bolo odobratých 80 vzoriek z toho 62 na minimálny rozbor (kontrolný monitoring) a 18 vzoriek na úplný rozbor (preverovací monitoring – v ukazovateľoch, ktoré vyšetruje RÚVZ so sídlom v Prešove). Z uvedeného počtu vzoriek bolo po mikrobiologickej stránke nevyhovujúcich 7 vzoriek. U väčšiny vzoriek išlo len o minimálne prekročenie medznej hodnoty resp. najvyššej medznej hodnoty. Opakovane vyšetrené vzorky boli vyhovujúce. Mikrobiologická závadnosť bola do značnej miery ovplyvnená aj zvýšenou zrážkovou činnosťou v našom okrese. Po chemickej stránke nevyhovovalo 11 vzoriek (10 pre prechlórovanie, 1 v ukazovateli bór). Prechlórovanie bolo zaznamenané v zimnom období, kedy je mikrobiálne znečistenie vôd minimálne. Na túto skutočnosť a na okamžité zjednanie nápravy bol prevádzkovateľ ihneď upozornený. V súvislosti s touto problematikou boli následne vykonané kontroly zamerané len na dezinfekciu pitnej vody v 25 obciach, pri ktorých ani v jednom prípade nebolo zistené prechlórovanie.

Na odstránenie nedostatku v súvislosti s pretrvávajúcim prekročením najvyššej medznej hodnoty v ukazovateli bór bol prevádzkovateľovi vodovodu vydaný pokyn.

V okrese nemáme udelenú ani jednu výnimku na používanie vody, ktorá by nespĺňala hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody sú vkladané do nového informačného systému na pitnú vodu.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V prvom polroku 2010 evidujeme programom ASTR 182 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík a to v prevádzkach 16 právnych subjektov.

Na RÚVZ so sídlom v Bardejove v prvom polroku 2010 nebol doručený žiadny návrh od zamestnávateľov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí nášho regiónu naďalej ostáva v poradí hluk, ionizujúce žiarenie a alergény.

V súčasnosti dochádza k prehodnocovaniu faktorov práce a pracovného prostredia v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov pracovnou zdravotnou službou PaLS s.r.o., Konštantínova 17, Prešov. Na základe komplexne vykonanej aktualizácie hodnotenia zdravotných rizík v NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov, bude im na ich podnet vydané nové rozhodnutie na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Bardejov
 - podľa prevažujúcej činnosti - v organizáciách za rok 2009
 (II. stupeň triedenia - podľa ISIC)

	Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov	
		Celkom	Žien
02	Lesníctvo, ťažba dreva a súvisiace služby	8	0
15	Priemyselná výroba	8	2
19	Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov	4	0
20	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	34	6
25	Výroba výrobkov z gumy a plastov	2	0
28	Výroba kov. konštrukcií a kov. výrobkov okrem výroby strojov a zariadení	16	0
36	Výroba inde neklasifikovaná	9	1
40	Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	7	0
45	Stavebníctvo	3	0
50	Veľko a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	3	0
85	Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	88	63
S p o l u		182	72

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Bardejov
 - podľa druhu a kategórie rizikových faktorov
 (I. stupeň triedenia)

Faktor	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Prach	23	2	20	2	3	0
Hluk	81	7	75	7	11	0
Vibrácie	12	0	7	0	5	0
Chemické karcinog.	3	2	3	2	0	0
Ionizujúce žiarenie	74	53	74	53	0	0
Infekcie	11	8	11	8	0	0
Alergény	24	21	24	21	0	0

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Na požiadanie Regionálnej poľnohospodárskej a potravinovej komory v Bardejove bola v apríli 2010 zamestnancom poľnohospodárskych subjektov odprednášaná téma „Zdravotné riziká u pracovníkov v poľnohospodárstve a ochrana rastlín pri práci s chemickými prípravkami na ochranu rastlín“, ktorej sa zúčastnili prevažne traktoristi, ktorí vykonávajú chemickú ochranu rastlín.

Na základe poznatkov zo štátneho zdravotného dozoru je možné konštatovať, že pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako jedovaté, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako jedy. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby.

V prvom polroku 2010 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v našom regióne súvisiacu s uvedenou problematikou.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom regióne zaradená práca s cystostatikami v onkologickej ambulancii Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov sme v prvom polroku 2010 v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali 11 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t.j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriekový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v prvom polroku 2010 vydané 1 rozhodnutie pre firmu RONAR s.r.o., Szakkayho 1, Košice na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest pri odstraňovaní a opravách odpadových a kanalizačných potrubí v bytových jadrách v budovách na bývanie na ul. Komenského č. 25, K 8 a na ul. Ťačevská č. 6, K 11 v Bardejove a 1 rozhodnutie pre Vladimíra Lakatu, Budovateľská 1435/6, Snina na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z Polyfunkčného domu – sanácia strešnej krytiny na ul. Družstevná 734 v Bardejove.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Psychickú pracovnú záťaž nemáme vyhlásenú a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže na žiadnom pracovisku v okrese Bardejov.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa

odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HŽPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V prvom polroku 2010 sme nemali hlásené žiadne podozrenie na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V prvom polroku 2010 sme neprešetrovali žiadne podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci posudkovej činnosti sme zisťovali priestorové podmienky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami ako aj požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie v 22 kanceláriách v súvislosti s podanými žiadosťami na RÚVZ so sídlom v Bardejove o ich posúdenie. Pri previerkach neboli zistené žiadne závažné nedostatky.

Zároveň sa pomocou kontrolných listov /31/ overovalo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov, z ktorých sa zistilo, že:

- väčšina respondentov využíva ZJ viac ako polovicu pracovnej zmeny
- väčšina respondentov mala vedomosti o vplyve ich práce a pracovných podmienok so ZJ na zdravie
- respondenti by uprednostnili spôsob získavania informácií účasťou na školeniach
- všetci zamestnanci majú možnosť prerušiť prácu so ZJ v určených časových intervaloch.
- jednotlivé pracoviská sú prevažne vybavené novými ergonomicky prispôsobiteľnými PC zostavami s LCD obrazovkami

3. OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí a v sledovaní biochemických ukazovateľov a socio – ekonomických podmienok.

Pokračovalo sa v monitorovaní výživového stavu 80 klientov vybraných vekových skupín dospeléj populácie stredne ťažko pracujúcich mužov a žien (vo vekových kategóriách 19 – 34 rokov a 35 – 59 rokov).

V 1. polroku 2010 bolo vyšetrených 47 klientov, z toho 4 muži a 13 žien vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 10 mužov a 20 žien vo vekovej kategórii 35 – 59 ročných.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy bolo v sledovanom období odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného spolu 18 vzoriek kuchynskej soli, z toho 7 vzoriek soli z dovozu (vrátane morskej soli) a 11 vzoriek soli domáceho pôvodu. Z uvedeného počtu vzoriek dve vzorky soli „Prešovská soľ jódovaná s fluórom“, distribútor Solivary Trade, s.r.o., Košická 8, 080 01 Prešov, poukázali na nízky obsah jodidu draselného

v oboch odobratých vzorkách (9,6 mg/kg a 11,06 mg/kg). Uvedené bolo v rozpore s deklarovaním výrobcu na obaloch oboch solí, na ktorých je uvedený obsah jodičnanu draselného 15 – 35 mg/kg (ako KI). Na uvedenú skutočnosť sme upozornili RÚVZ so sídlom v Prešove, nakoľko distribútor predmetných solí pochádza z tohto regiónu. Obsah KJ, KJO3 v ostatných vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovateľmi na obale odobratých vzoriek.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami je naplánovaný odber vzoriek kozmetických výrobkov pre deti na mesiac november 2010.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Na základe plnenia viacročného plánu úradnej kontroly „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ v roku 2010 boli v súvislosti s touto úlohou odobraté 2 vzorky výrobkov určených na styk s potravinami – plastové dojčenské fľaše. Výsledky laboratórnych vyšetrení a posúdenie bezpečnosti výrobkov určených na styk s potravinami potvrdili, že predmetné výrobky spĺňajú požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Zároveň boli kontroly zamerané aj na označovanie a dokumentáciu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami. Pri kontrolách sledovaných druhov výrobkov neboli zisťované nedostatky, predložená dokumentácia bola v súlade s ustanovením všeobecne záväzných platných právnych predpisov.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Realizácia projektu

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. Gestorom projektu je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže.

Projekt realizovalo oddelenie hygieny detí a mládeže podľa predloženej metodiky gestora projektu. Údaje boli zisťované dotazníkmi s tým, že pre každé dieťa a úraz bol k dispozícii jeden dotazník. Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie. V okrese Bardejov sa prieskumu zúčastnilo 79 detí z dvoch materských škôl (1 mestská - MŠ na ul. Arm. gen. L. Svobodu v Bardejove - 39 detí a 1 vidiecka – MŠ Malcov - 40 detí) a 227 žiakov dvoch základných škôl (1 mestská ZŠ na ul. Arm. gen. L. Svobodu v Bardejove – 112 žiakov a 1 vidiecka – ZŠ Malcov – 115 žiakov). Projektu sa zúčastnilo spolu 306 žiakov s tým, že niektorí žiaci mali viac úrazov, takže vyplnili viac dotazníkov. Spolu bolo vyplnených 311 dotazníkov.

Zamestnancami RÚVZ bol v priebehu roku 2009 zabezpečený zber údajov dotazníkovou metódou a naplnenie databázy údajmi získanými od respondentov, ktorá bola za účelom vyhodnotenia projektu zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave, odbor hygieny detí a mládeže. Plnenie projektu v roku 2010 pokračuje vyhodnocovaním získaných údajov na celoslovenskej aj regionálnej úrovni za účelom využitia výsledkov a záverov z prieskumu na vykonávanie preventívnych intervenčných a výchovno-vzdelávacích aktivít, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia projektu

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum bol zameraný na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu a zneužívanie liekov a drog. Gestorom projektu je Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v spolupráci s Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava a RÚVZ v SR.

V rámci plnenia projektu bol zamestnancami RÚVZ so sídlom v Bardejove zabezpečený zber údajov podľa predloženej metodiky gestorom projektu. Dotazníkový prieskum bol realizovaný dňa 15. 3. 2010 vo vybranom školskom zariadení: Gymnázium sv. Jana Bosca na Komenského ulici v Bardejove u žiakov 2. – 8. ročníka osemročného gymnázia. (1. ročník - „prima“ nie je v tomto školskom roku zriadený).

Počet respondentov, ktorí sa zúčastnili projektu podľa typu dotazníkov:

TAD 1 - 74 žiakov 2. – 4. ročníka (sekunda až kvarta)

TAD 2 – 110 žiakov 5. – 8. ročníka (kvinta až oktáva)

TAD 3 – 16 učiteľov gymnázia. Spolu sa projektu TAD zúčastnilo 200 respondentov a k tomu u 30-ich študentov v dvoch triedach (septima a oktáva) bol vykonaný prieskum na základe dodatku k dotazníku TAD 2.

Výsledky prieskumov užívania legálnych a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR z predchádzajúcich rokov sú využívané v rámci aktivít zameraných na prevenciu užívania legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež.

4.4. Hygienická problematika škôl zo sociálne znevýhodneného prostredia

Realizácia projektu

Cieľom projektu bolo zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať zdravotný stav žiakov týchto škôl. Gestorom projektu je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže. Predmetom navrhovaného projektu je sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie na školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú.

V rámci plnenia uvedeného projektu bol zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Bardejove zabezpečený zber údajov a ich uloženie do počítačovej databázy v programe Excel podľa predloženej metodiky gestorom projektu. Tento projekt bol realizovaný v dvoch základných školách v okrese Bardejov, z ktorých bolo možné získať požadované údaje na 1. aj 2. stupni škôl od žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Týmto požiadavkám zodpovedali základné školy v obciach Malcov a Zborov. V ZŠ Malcov sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 44 žiakov nultého až štvrtého ročníka (žiaci nultého - prípravného ročníka vekom zodpovedajú žiakom 1. ročníka), 86 žiakov piateho až deviateho ročníka, spolu 130 žiakov – respondentov. V ZŠ Zborov sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 63 žiakov nultého až štvrtého ročníka a 89 žiakov piateho až deviateho ročníka, spolu 152 žiakov. Celkovo sa v okrese Bardejov projektu zúčastnilo 282 respondentov - žiakov 1. a 2. stupňa uvedených základných škôl. Vek žiakov v niektorých prípadoch nezodpovedá priradenej triede, pretože časť žiakov zo sociálne

znevýhodneného prostredia opakuje ročník aj opakovane. Starší žiaci vyplnili predložený dotazník samostatne za prítomnosti zamestnanca RÚVZ alebo pomocou rodičov. Pri vyplňovaní dotazníkov nižších ročníkov vypomáhali zdravotní asistenti odd. podpory zdravia. Okrem zisťovania zdravotného stavu bola v rámci projektu posúdená aj hygienická úroveň vybraných základných škôl. Obidve uvedené školy sú plneorganizované s vysokým počtom žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. V objektoch škôl boli v posledných dvoch rokoch vykonané pomerne rozsiahle rekonštrukčné práce, vrátane obnovy vybavenia časti učební, zariadení na osobnú hygienu pre žiakov aj zamestnancov školy, v ktorých sa bude naďalej pokračovať. Z dôvodu nedostatočnej kapacity tried, sa zriaďujú v rámci existujúcich priestorov nové triedy, vzhľadom k stúpajúcemu počtu žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zriaďovaním špeciálnych tried, v ktorých sa vyžaduje nižší počet žiakov. Vykurovanie škôl je ústredné z vlastných kotolní, zásobovanie vodou je z verejného vodovodu. Pri obidvoch školách sú zriadené voľné plochy a ihriská.

Zamestnancami RÚVZ bol zabezpečený zber údajov dotazníkovou metódou a napĺňanie databázy so získanými údajmi, ktorá bola zaslaná gestorovi projektu - ÚVZ SR so sídlom v Bratislave, odbor hygieny detí a mládeže na ďalšie spracovanie za účelom komplexného vyhodnotenia projektu, ktoré má byť ukončené v roku 2010. Priebežne sa vykonáva aj regionálne vyhodnocovanie projektu a získané informácie budú využívané v rámci intervenčnej a vzdelávacej činnosti vykonávanej v zariadeniach pre deti a mládež.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Realizácia projektu

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoríť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR. Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě a ÚVZ SR, na projekte spolupracujú LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica a VÚP Bratislava.

Oddelenie hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia zabezpečilo plnenie 2. etapy projektu v dvoch základných školách, v jednej mestskej – ZŠ Pod Vinbargom 3 Bardejov a v jednej vidieckej – ZŠ Raslavice. Z každej ZŠ bolo vybraných 30 dievčat a 30 chlapcov vekovej skupiny 7-10 ročných, spolu sa prieskumu zúčastnilo 120 detí mladšieho školského veku.

Na základe písomne potvrdeného informovaného súhlasu zákonného zástupcu dieťaťa bol v spolupráci s rodičmi a učiteľmi ZŠ vyplnený dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, ktorého súčasťou sú základné údaje o dieťati a jeho rodine, vrátane vybraných údajov z rodinnej anamnézy, frekvenčný dotazník a dotazník výživových preferencií. Zároveň bolo zabezpečené meranie TK u detí a základné vybrané antropometrické údaje štandardnou metodikou. Dotazníkové prieskumy boli vykonávané v mesiacoch apríl až jún 2010, v rámci tohto obdobia bol v 17. kalendárnom týždni zabezpečený prieskum 24 hodinovej spotreby potravín a fyzickej aktivity za účelom zhodnotenia vyváženej energetickej príjmu a výdaja spojený s odberom vzoriek hotových pokrmov na energetickú, biologickú hodnotu, na obsah vybraných kovov, dusičnanov a chloridu sodného. Spolu bolo odobraných 10 vzoriek

hotových pokrmov – obedov zo zariadení školského stravovania pri obidvoch vybraných školách. Na základe získaných údajov sa v druhom polroku bude vykonávať spracovávanie dotazníkov a získané údaje budú vložené do počítačových databáz v programe Excel a hodnotenie 24 hodinovej spotreby potravín bude vykonané v programe ALIMENTA tak, aby databázy z údajmi boli v termíne odoslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote za účelom komplexného vyhodnotenia projektu.

Bola ukončená analýza údajov monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybraného súboru detí SR predškolského veku navštevujúcich výchovno – vzdelávacie zariadenia a priebežne sa vykonáva analýza regionálnych údajov, ktorá poskytuje pohľad na súčasný stav stravovacích návykov súboru detí SR predškolského veku, z ktorej vyplýva potreba riešiť aktuálnu problematiku nadhmotnosti a obezity u detí a tiež aj problém hmotnosti nedosahujúcej fyziologických hodnôt v zmysle nízkej a veľmi nízkej hmotnosti. Taktiež poukázala na potrebu revízie jestvujúcich odporúčaných výživových dávok, hlavne pre zachovanie optimálneho troj pomeru základných živín a dávok bielkovín v skupine detí predškolského veku a odhalila pozitíva a negatíva v spôsobe trávenia voľného času detí predškolského veku. Zároveň sa postupne vykonáva analýza regionálnych údajov, ktoré budú porovnané s celoslovenskými výsledkami. Vyhodnotenie a analýza údajov je východiskom pre formulovanie základných intervenčných odporúčaní a aktivít, zameraných hlavne na zmeny v stravovaní a na spôsob trávenia voľného času detí, hlavne na zníženie sedavých aktivít detí, resp. zvýšenie pohybovej aktivity.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy boli súčasťou očkovacieho kalendára na 1 polrok 2010, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č.355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2010.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti a dorast a dospelých v okrese Bardejov. Trendom sú kombinované vakcíny. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára na 1.polrok 2010 bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola vykonaná za obdobie podľa Usmernenia hlavného hygienika a bola zaslaná 10.10.2009. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast bola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť vyššia ako 99 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania.

V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Postvakcinačné reakcie po očkovaní neboli hlásené.

Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového

reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote. Zmeny v očkovaní oproti roku 2009 v povinnom očkovaní nenastali.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 24.4. do 1.5. 2010 boli pracovníkmi nášho Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. 25.4.2010 bol uverejnený v regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (38) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov. (viď príloha listu).
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove bol na nástenke vyvesený leták „Európsky imunizačný týždeň“ pre informovanie verejnosti.
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
6. Rómski komunitní pracovníci (3), ktorí pracujú na našom RÚVZ počas uvedeného týždňa navštívili 15 rómskych osád okresu, rozдали 80 ks zdravotno-výchovného materiálu o očkovaní, urobili pohovor so 50 rómskymi matkami o nutnosti a význame povinného očkovania detí.
7. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli vykonané 4 prednášky k danej problematike a boli rozdistribuované letáky s témou očkovania na všetky predškolské a školské zariadenia okresu Bardejov.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá. Významné zlepšenie v tejto oblasti by nastalo zavedením elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi cez systém EPIS. Boli upozornení na takúto možnosť hlásenia infekčných ochorení, avšak ani jeden z nich to nevyužil.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Všetci lekári primárneho kontaktu boli upozornení na využívanie tohto nového zdroja informácií. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň, deň hygieny rúk, sezónna chrípka, prasacia chrípka, aktuálne informácie o chrípke a CHPO, pandémia HIV/AIDS), podávaním aktuálnych informácií v mestskej televízii (aktuálne informácie o výskyte VHB, VHC, aktuálne informácie o výskyte salmonelóz v letných mesiacoch, pandémia prasacej chrípky) a vykonávaním prednášok v školách, domovoch sociálnych služieb a pod. (očkovanie v staršom veku, infekčné ochorenia, chrípka, prednášky o HIV/AIDS, projekt HIV/AIDS a pod.).

Lekárom primárneho kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní, očkovacích látkach a iné dôležité informácie.

Taktiež zdravotnícka verejnosť a ostatná verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ.

Analýza prenosných ochorení za 1.polrok 2010, porovnanie výskytu prenosných ochorení s 1 polrokom 2009, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Vzhľadom na to, že okres Bardejov má štátnu hranicu len s Poľskom nezaznamenávame nárast migrácie a nie sú v okrese zriadené ani migračné tábory.

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije 6 550 rómov v 24 osadách, čo je 8,50 % z celkového počtu obyvateľstva okresu. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká takmer 100 % nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov.

V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme už zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. V prvom polroku 2010 sme nemali už ani jedno ochorenie na VHA.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním. U chorôb preventabilných očkovaním je nasledovná situácia: parotitídu sme nemali od roku 2000, morbilli od roku 1997 a rubeolu od roku 1996. V roku 2008 sme zaznamenali však už 2 prípady ochorenia na pertussis.

Exotické, resp. importované ochorenia, sme nezaznamenali ani v tomto polroku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení. V prvom polroku 2010 sme zaznamenali len 26 ochorení. Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem malých rodinných výskytov.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v prvom polroku 2010 sme nezaznamenali žiaden prípad ochorenia.

Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami za výrazne znížil za posledné roky. V prvom polroku 2010 bol evidovaných 25 ochorení, čo je o polovicu menej

ako v rovnakom období minulého roku. Najčastejšie boli ochorenia vyvolané sérotypom O125.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy nevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania.

Za posledné roky došlo k nárastu počtu prípadov chronickej VHC, v roku 2005 boli 4 prípady ochorenia, v roku 2006/2, v roku 2007/9, v roku 2008/1, v roku 2009/10 a v prvom polroku 2010 boli 2 prípady ochorenia.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 evidujeme 14 prípadov nových nosičov HBsAg a v prvom polroku 2010 pribudlo ďalších 8 nových prípadov.

Počet ochorení na varičelu sa taktiež postupne znižuje. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/ 302 ochorení, v roku 2008/192, v roku 2009/125 prípadov ochorenia a v prvom polroku 2010 65 prípadov ochorenia. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Čo sa týka výskytu nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ojedinele zaznamenávame výskyt ochorení na trichinelózu a echinokokózu.

Od roku 2008 sme nemali hlásený žiaden prípad ochorenia na meningokokovú meningitídu. V roku 2007 to boli 3 prípady. Iné druhy meningitíd a encefalitíd nezaznamenávame.

Za posledných 20 rokov nebolo hlásené žiadne ochorenie na leptospirózu. Do roku 2007 sa nevyskytol ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy, v roku 2008 to bol však 1 prípad ochorenia u dôchodcu, pracujúceho celý život v poľnohospodárskej výrobe. Od vtedy nezaznamenávame dané ochorenie.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame mierny pokles počtu ochorení. V roku 2007 bolo 32 ochorení, v roku 2008 bolo hlásených len 5 prípadov ochorenia, v roku 2009 bolo hlásených 8 prípadov ochorenia a v prvom polroku 2010 bolo zaznamenaných 5 prípadov ochorenia. Väčšina uvádza akvizíciu kliešť'a.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a za rok v písomnej forme.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľom EPISu je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za prvý polrok 2010 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 701 nových prípadov, z toho bolo 167 otvorených prípadov, 534 uzavretých prípadov a 14 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 146 ohnisk nákaz (salmonelóza, dyzentérii, VHC, borelióza, kamylobakteriáza, nosičov HBsAg, toxoplazmóza, toxokaróza, AH1N1, SARI).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 11 prípadoch (LD a ZZD – vyradenie potravínarov).

Prístup do EPISu je umožnený 3 pracovníčkam oddelenia epidemiológie a regionálnej hygieničke, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každých 6 týždňov.

V súvislosti s výskytom ochorení vyvolaných AH1N1 v okrese Bardejov boli laickej verejnosti poskytované aktuálne informácie v regionálnej tlači (Bardejovské Novosti) a regionálnej televízii.

6.3. Nozokomiálne nákazy

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za 1. polrok 2010:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n.o. Bardejov sa v roku 2008 výrazne zvýšil, čo považujeme za zlepšenie v hlásnej službe. Za rok 2009 bolo hlásených 66 NN z oddelení. V prvom polroku 2010 bolo hlásených až 65 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (39). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali respiračný systém, urogenitálny systém, kožu a sliznice a črevný aparát. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *St. aureus methicilin R* a *Klebsiella pneumoniae ESBL*.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
viď tbl.

Tab. IV.8.2 Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2007	rok 2008	rok 2009	1. polrok roku 2010
Chirurgické	2	14	1	0
Detské	1	3	6	6
Interné	1	1	3	0
Neurologické	3	5	1	0
Novorodenecké	1	3	1	0
OAIM	6	0	13	13
Geriatría	2	0	4	5
FRO	2	2	9	2
Gynekologické	0	2	2	0
LDCH	3	27	26	39
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	25	39	66	65

Za 1. polrok 2010 bolo vykonaných 51 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky: 67 vzoriek sterilného materiálu, 169 sterov z prostredia a skontrolovali sme účinnosť 32 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (CS, OCOS, zubné ambulancie, dialýza).

6.4. Surveillance chronických ochorení

Aktivity súvisiace s týmito projektmi vykonáva na RÚVZ so sídlom v Bardejove oddelenie podpory zdravia.

6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky realizujeme organizovaním prednášok, vydávaním článkov v regionálnej tlači o aktuálnej epidemiologickej situácii a poskytovaním letákov k daným témam a pod.

Počas celej zimnej sezóny boli na ZŠ a SŠ okresu Bardejov pravidelne vykonávané prednášky o sezónnej chrípke, prasacej chrípke a chrípke podobným ochoreniam (14 prednášok).

V regionálnej tlači (Bardejovské novosti) sme priebežne informovali obyvateľov o situácii vo výskyte chrípky (sezónnej a prasacej a význame očkovania proti chrípke). Taktiež podobne informácie zazneli v regionálnych médiách (Bardejovská televízia), kde bola podaná informácia pre verejnosť o význame očkovania proti chrípke ako prevencie v prípade vzniku pandémie chrípky.

Taktiež bol vypracovaný Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov a Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

V súvislosti s vyhlásením 5. fázy pandemickej pripravenosti v zmysle pandemického plánu a aktuálnej epidemiologickej situácie zasadala pandemická komisia pri RÚVZ so sídlom v Bardejove, ktorá prijala preventívne opatrenia.

V súvislosti s prebiehajúcou pandémiou prasacej chrípky (6. fáza pandemickej pripravenosti) sme v prvom polroku 2010 urobili 8 odberov biologického materiálu (výter z nosa, výter z hrdla), od chorých, všetci boli pozitívni na AH1N1 (5 x J10.9, 8 x SARI - J10.7).

Taktiež pracovníci oddelenia epidemiológie spolu s regionálnou hygieničkou sa podieľali na hlásení prípadov SARI do SRV (8 hlásení SRV v EPISe).

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne.

V roku 2010 bol odber odpadovej vody vykonaný 3 x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov, v termínoch: 17.3.2010, 12.5.2010, 30.6.2010.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne (výsledok z 30.6.2010 ešte nie je známy).

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Z uvedeného dôvodu oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. V 1 polroku bolo zorganizovaných 8 prednášok.

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné, bezplatné vyšetrenie vzoriek krvi a poradenstvo. Poradenstvo bolo poskytnuté 5 krát, bez odberu krvi.

V 1 polroku zorganizovalo oddelenie podpory zdravia plnenie projektu „Hrou proti AIDS“ na 6 stredných školách okresu Bardejov, kde sa stretlo s veľkým úspechom. V projekte bolo zapojených 138 študentov.

V našom okrese nemáme zatiaľ evidovaný výskyt nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Edukačno – intervenčný cyklus prednášok o zdravom životnom štýle vykonávame v rámci **projektu “Baby friendly Hospital initiative”** pre tehotné v NsP Bardejov. Oddelenie podpory zdravia vykonáva cvičenie pre tehotné ženy- príprava na pôrod. Celkom bolo 14 stretnutí s tehotnými ženami .

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá ma negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie. Na **svetový deň pohybu** sme zorganizovali turistickú vychádzku , ktorej sa zúčastnila skupina seniorov.

V rámci kampane „Týždeň mozgu „ sme vykonali tréning mozgu pre seniorov a prednášku v Domove Dôchodcov /Penzión/ v Bardejove a pre záujemcov- seniorov na RÚVZ. Organizujeme a vykonávame poradňu optimálnej pohybovej aktivity pre ženy – seniorky na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície. Celkove bolo v prvom polroku 72 stretnutí.

9.3. „Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V rámci programu prebieha edukácia pomocou bábk Adamko a taktiež

- v audiovizuálnej podobe ako kreslené rozprávky
- vo forme maľovanky

Celkom sme v MŠ a v 1.ročníkoch ZŠ uskutočnili 15 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými ukážkami. Z toho 3 pre rómske deti /41detí/. Celkom bolo edukovaných 279 detí. Pre rómske deti sme zakúpili zubné kefky a pri každej prednáške prakticky nacvičovali správne umývanie zúbkov.

9.4. Populačná stratégia - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny.

Z príležitosti „**Svetového dňa zdravia**“ sa uskutočnil výjazd poradne do priestorov reštaurácie Peppino. Vyšetrovali sme hladinu cholesterolu, individuálne sme radili v oblasti ozdravenia stravovacích návykov a zvýšenia pohybovej aktivity. **Na svetový deň zdravia**

sme vykonali 2 výjazdy poradne zdravia do reštaurácie Fontána a reštaurácie Peppino, kde sme vyšetrovali cholesterol a HDL cholesterol, individuálne sme poskytovali poradenstvo v oblasti ozdravenia stravovacích návykov a zvýšenia pohybovej aktivity. Poskytli sme všetkým vyšetreným zeleninové a ovocné šaláty, rôzny zdravotno-výchovný materiál. Vybrané reštaurácie v tento deň ponúkali zdravé jedlá a šaláty.

K Svetovému dňu bez tabaku sme zorganizovali akciu pre verejnosť - ženy na gynekologických ambulanciách a na oddelení NsP Bardejov. Heslo t. r. znelo: „Cieľený marketing tabakového priemyslu na ženy“. Merali sme obsah HbCO v krvi a 12 ženám-fajčiarkam sme poskytli krátke individuálne poradenstvo so zdravotno-výchovným materiálom. Vykonali sme 11 prednášok o škodlivosti fajčenia.

Zapojili sme sa do celoslovenskej súťaže „**Prestaň a vyhraj**“ a RÚVZ Bardejov vyhlásil aj regionálne kolo súťaže. Na svetový deň bez tabaku sme za účasti miestnej bardejovskej televízie vylosovali troch víhercov, ktorým sme po vyšetrení moču na kotinín a HbCO smokerlyzerom odovzdali ceny.

Na **svetový deň pohybu** sme zorganizovali turistickú vychádzku na Mihaľov, ktorej sa zúčastnila skupina seniorov.

Zapožičali sme zdravotno-výchovné videofilmy o škodlivosti fajčenia.

Zúčastnili sme sa „**Jarných športových hier telesne postihnutých**“ . Vykonali sme merania tlaku krvi, podkožného tuku, fajčiarom % COHb a individuálne konzultácie telesne postihnutým občanom.

K svetovému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - sme vykonali 11 prednášok. . Bolo vykonaných 8 projekcií zdravotno- výchovného videofilmu s tematikou zneužívania drog.

9.5. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

V tomto roku pokračujeme v plnení Programu podpory zdravia znevýhodnených skupín populácie. Na plnení tohto programu sa spolupodieľajú aj 3 komunitní pracovníci zdravotnej výchovy.

Spolupracujeme s lekármi - pediatriami , obvodnými lekármi a podľa konkrétnych informácií o problémoch , ktoré lekári určili za prioritné, sa v teréne vykonávajú intervencie a pohovory s jednotlivcami. Bolo vykonaných 43 návštev a pohovorov s lekármi. V teréne komunitní pracovníci zdravotno -výchovným pôsobením zabezpečili účasť 77 rómskych detí na očkovaní u pediatrov , zabezpečili 58 rómskych občanov na preventívnej prehliadke, detské poradne navštívilo na podnet KPZV 34 matiek s deťmi. V rámci individuálnej edukácie bolo oslovených 4053 rómskych občanov.

Ďalej boli vykonané pre rómske deti prednášky: o stomatohygiene, osobná hygiena, fajčenie, drogy, dospievanie-sex a zdravie, rodina a medziľudské vzťahy . Celkom bolo vykonaných 22 prednášok pre rómske deti . Celkom bolo edukovaných 612 detí.

9.6. Vyzvi srdce k pohybu

Toho roku sa úloha neplní.

9.8. Národný program prevencie obezity

V rámci poradne zdravia sledujeme a vyhodnocujeme hodnoty obsahu telesného tuku, centrálnej obezity u každého klienta a upozorňujeme na riziká z hľadiska nadváhy a obezity.

K plneniu tejto úlohy prispieva **poradňa optimálnej pohybovej aktivity** v rámci tejto úlohy plníme **projekty na znižovanie nadváhy a zvyšovanie kondície** pre 2 skupiny starších žien a skupinu mladších žien. Cvičenia sa zúčastňujú 2 skupiny starších žien, celkovo bolo 72 stretnutí. Poradenstvo a cvičenie vykonávame aj pre skupinu mladších žien /34 stretnutí/. V rámci poradne výživy vyhodnocujeme cvičenkám jedálničky a radíme ako upraviť stravovanie s cieľom zníženia nadváhy .

9.10. Školy podporujúce zdravie

V okrese Bardejov je do úlohy ŠPZ zapojených spolu 26 škôl - z toho 5 SOŠ, 11 ZŠ, 9 MŠ a Špeciálna ZŠ Bardejov. Úloha je pokračovaním projektu a plní sa individuálne v jednotlivých predškolských a školských zariadeniach, v ktorých sa v spolupráci s odd. podpory zdravia a odd. HDM, poskytujú odborné usmernenia, vykonáva sa prednášková činnosť, zabezpečujú sa zdravotno-výchovné akcie na školách . Pri realizácii úlohy sa spolupracuje s koordinátormi - pedagógmi v jednotlivých školách. Celkom bolo v týchto školách vykonaných 8 workshopov na tému AIDS a 143, prednášok a besied na rôzne témy /zdravá výživa, obezita, drogy, fajčenie - prevencia drogových závislostí, AIDS, stomatohygiena, základné hygienické návyky , prvá pomoc, dospievanie/. Z toho 29 prednášok a besied vykonalo odd. HDM

Boli distribuované zdravotno-výchovne DVD o bezpečnosti cestnej premávky pre základné a materské školy /14 MŠ a 13 ZŠ/.

V rámci spolupráce s územným spolkom ČK sme sa zúčastnili na realizácii a vyhodnotení súťaže „Hliadky mladých“, kde študenti a žiaci zo škôl súťažili v znalostiach o poskytovaní prvej pomoci pri rôznych zdravotných problémoch a úrazoch.

10.KONTROLA TABAKU

10.1. Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „Prestaň a vyhraj“ po roku od ukončenia formou prieskumu

V tomto roku bola vyhlásená súťaž „Prestaň a vyhraj“. V našom okrese záujem prejavilo 20 klientov, ktorí sa zapojili do súťaže a prihlášky sme v stanovenom termíne zaslali na ÚVZ SR . RÚVZ Bardejov vyhlásil aj regionálne kolo a 3 vylosovaní víťazi sa podrobili kontrole na prítomnosť kotinínu v moči a HbCO smokerlyzerom.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Kontrola fajčenia podľa zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- 1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia: 460**
- 2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0**
- 3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokových pokút): 0**
- 4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím: 0**
- 5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0**

Terénne oddelenia RÚVZ vykonávajú kontroly fajčenia v školách, školských zariadeniach, zariadeniach spoločného stravovania, cukrárnach, obchodných domoch a kinách. O tejto činnosti zasielame mesačne správu na ÚVZ SR. Celkom bolo t.r. vykonaných 460.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť - vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

K Svetovému dňu bez tabaku sme zorganizovali akciu pre verejnosť- ženy na gynekologických ambulanciách a na oddelení NsP Bardejov. Nakoľko heslo na tento rok znelo : „Cielený marketing tabakového priemyslu na ženy“ **merali sme obsah HbCO v krvi** ženám. Dvanástim fajčiarkam sme poskytli krátke individuálne poradenstvo so zdravotno-výchovným materiálom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca odboru

1.1 AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III.

V rámci akčného plánu bol pripravený systém informovania verejnosti, ktorý je súčasťou novelizovanej web stránky RÚVZ Banská Bystrica.

Po zriadení funkcie hovorca v RÚVZ Banská Bystrica (od septembra 2009) bol upravený systém informovania verejnosti v časti internej aj externej komunikácie.

Pre potreby hovorca bol spracovaný materiál obsahujúci návrh masmediálnej prezentácie odboru HŽPZ v 19-tich okruhoch nasledovne:

1. Projekt ASHRAM, 2. Projekt PHIME, 3. Projekt ESNAP, 4. Pitná voda, 5. Voda na kúpanie, 6. Ubytovacie zariadenia, 7. Hluk v obytnom prostredí, 8. Zariadenia sociálnych služieb, 9. Zariadenia starostlivosti o ľudské telo a telovýchovno-športové zariadenia, 10. Územné plánovanie, 11. Dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, 12. Často kladené otázky na odbor HŽPZ, 13. Poradňa environmentálneho zdravia, 14. Reverzná osmóza, úprava vody filtráciou, biologická hodnota pitnej vody, 15. Pohrebníctvo, 16. Azbest, 17. Ovzdušie uzatvorených priestorov – indoor air, 18. Ortuťové teplomery a ich zdravotné riziká, 19. Mimoriadne situácie vo verejnom zdravotníctve.

Informácie sú poskytované na základe aktuálnej situácie i plánovane podľa spracovaného systému komunikácie. Na web stránke RÚVZ bola zavedená položka „Tlačové správy“ do ktorej odbor HŽPZ prispieva pravidelne a poskytuje informácie k aktuálnym problémom riešeným pri výkone štátneho zdravotného dozoru i ostatných činností.

Bolo zabezpečené plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR na úseku vnútorného prostredia budov, konkrétne:

Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení.

Realizácia medzinárodného projektu „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky III (NEHAP III), ktorý bol schválený vo vláde SR uznesením č. 10/2006. Do tohto Akčného plánu boli implementované štyri regionálne prioritné ciele Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAP). Medzinárodný projekt „Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení“ je jednou z aktivít v rámci regionálneho prioritného cieľa č. 3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie výskytu respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečisteným ovzduším. Na plnení úloh projektu sa zúčastňujú krajiny: Slovensko, Srbsko, Albánsko, Maďarsko, Bosna a Hercegovina, Taliansko .

Medzinárodný gestor : Regionálne Environmentálne Centrum, Maďarsko

Gestor projektu v SR : ÚVZ SR v Bratislave

Plnenie úloh zabezpečuje: ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ hl. mesta Bratislava a RÚVZ Banská Bystrica.

V súvislosti s plánom a realizáciou úloh boli v 1. polroku 2010 vykonané tieto činnosti:

1. Zo strany Regionálneho Environmentálneho Centra (REC) v Maďarsku, ako medzinárodného gestora plnenia projektu, bolo zabezpečené vydanie pripraveného školiaceho programu „Zlepšenie kvality vnútorného ovzdušia v školách“ . Školiaci program je možné využiť v rámci environmentálnej výchovy v školách a je priebežne

distribúovaný do škôl, ktoré sa zúčastnili na plnení úloh projektu, ale aj do ostatných základných škôl v regiónoch Banská Bystrica a Bratislava.

2. V spolupráci s Mestským úradom v Banskej Bystrici, odborom školstva, kultúry a športu bol pre riaditeľov základných škôl mesta Banská Bystrica dňa 27.5.2010 zorganizovaný spoločný seminár, na ktorom boli účastníci plnenia projektu, ako aj ostatní riaditelia ZŠ oboznámení s cieľmi, úlohami a výsledkami projektu SEARCH. Zároveň im bola predstavená a odovzdaná publikácia - školiaci program, ktorý je zameraný na skvalitnenie údržby prostredia v školách.
3. Cieľovými analýzami boli vyhodnotené výsledky meraní kvality ovzdušia v základných školách v SR tak, aby bolo možné porovnať jednotlivé školy v SR. Zároveň boli porovnané výsledky koncentrácií znečisťujúcich látok vo vonkajšom ovzduší v blízkosti škôl a vo vnútornom ovzduší týchto škôl za účelom zistenia potenciálnych zdrojov znečistenia vnútorného ovzdušia základných škôl.
4. V súvislosti s 5. ministerskou konferenciou o životnom prostredí a zdraví, ktorá sa konala v 10.3. 2010 v Parme, Taliansko boli pre potreby prezentácie výsledkov projektu SEARCH na tejto konferencii poskytnuté pre REC pripomienky a doporučenia súvisiace s interpretáciou výsledkov.
5. Vzhľadom na problémy hodnotenia získaných výsledkov a ich interpretácie v jednotlivých zúčastnených krajinách z dôvodu nedostatku odborníkov v oblasti štatistiky bolo v roku 2009 dohodnuté ustanovenie medzinárodnej pracovnej skupiny, ktorej úlohou bude pomáhať pri analyzovaní, vyhodnocovaní a interpretovaní získaných výsledkov celkovo za celú štúdiu i v jednotlivých krajinách. Pracovná skupina za účelom analýz, vyhodnocovania a interpretovania výsledkov získaných v štúdiu nebola REC v Maďarsku - medzinárodným gestorom plnenia projektu, v roku 2009 zostavená.

1.2, 1.3 - ÚLOHY SÚ PLNENÉ NA NÁRODNEJ ÚROVNI

1.4 VYHODNOTENÉ V RÁMCI BODU 1.1

1.5 MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE

Pracovníci odboru HŽPaZ vykonávajú odbery vzoriek vody na kúpanie na kúpaliskách s celoročnou a sezónnou prevádzkou v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru alebo na základe objednávok od jednotlivých prevádzkovateľov kúpalísk a bazénov. Monitoring nad kvalitou vody prírodných kúpalísk nevykonávame z dôvodu, že prírodné kúpacie oblasti sa v pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica nenachádzajú.

V prvom polroku 2010 bolo v okresoch Banská Bystrica a Brezno odobratých v rámci kontroly kvality vody na kúpanie **52 vzoriek z 26 sledovaných bazénov s celoročnou prevádzkou**, z toho 40 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov a 12 vzoriek bolo odobratých v rámci výkonu ŠZD. Pri výkone ŠZD bolo ďalej vykonaných 8 meraní pH, voľného chlóru, viazaného chlóru, priehľadnosti a teploty vody bez odberu vzorky vody na stanovenie ďalších ukazovateľov.

Z 9 bazénov so sezónnou prevádzkou bolo odobratých celkom 9 vzoriek vody určenej na kúpanie, všetky vzorky vody boli odobraté ako platená služba na základe objednávky prevádzkovateľov. V rámci výkonu ŠZD boli vykonané 4 merania pH, voľného chlóru, viazaného chlóru, priehľadnosti a teploty vody bez odberu vzorky vody na stanovenie ďalších ukazovateľov.

Výsledky laboratórnych rozborov odobratých vzoriek vôd na kúpanie boli vkladané do „**Informačného systému o kvalite vody na kúpanie**“. Do informačného systému boli zároveň vkladané všetky údaje o jednotlivých kúpaliskách a bazénoch v okresoch Banská Bystrica a Brezno (údaje o kvalite vody, aktuálnom stave prevádzkovania bazénov atď.).

Informačný systém umožňuje kontrolu a hodnotenie kvality vôd vhodných na kúpanie v SR, podporuje výkon štátneho zdravotného dozoru a monitorovanie prírodných aj umelých kúpalísk, výmenu a spracovávanie informácií na úrovni RÚVZ a ÚVZ SR, prístup verejnosti k informáciám a spoluprácu so SAŽP pri reportovaní vyhlásených vôd vhodných na kúpanie Európskej komisii. Je dostupný aj pre verejnosť na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava (www.uvzsr.sk).

Prostredníctvom IS boli na ÚVZ SR zaslané textové časti správy o pripravenosti na letnú turistickú sezónu a týždenné aktualizácie priebehu LTS.

1.6 MONITORING KVALITY PITNEJ VODY

Pracovníci odboru HŽPaZ vykonávajú monitorovanie kvality pitnej vody na jednotlivých spotrebiskách verejných vodovodov v okresoch Banská Bystrica a Brezno odberom vzoriek pitnej vody podľa vypracovaného plánu odberu vzoriek na rok 2010. Počet odobratých vzoriek na jednotlivých spotrebiskách závisí od počtu zásobovaných obyvateľov. Plán odberu je zostavený tak aby bola odberom a následným laboratórnym vyšetrením zistená kvalita vody na každom spotrebisku verejných vodovodov. V prvom polroku 2010 bolo v rámci monitoringu pitných vôd v okrese Banská Bystrica a Brezno odobratých celkom **153 vzoriek** pitných vôd. Ďalších 22 vzoriek vody bolo odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a 15 vzoriek vody z verejných vodovodov bolo odobratých ako platená služba.

Výsledky laboratórných rozborov odobratých vzoriek vody v rámci monitoringu kvality pitnej vody a ŠZD ako aj iné údaje o verejných vodovodoch boli vkladané do informačného systému Pitná voda

ÚLOHA 1.7 PHIME PROJECT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVŮV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

Integrovaný projekt sponzorovaný grantom EC.

Koordinátor projektu: Staffan Skerfving, MD, PhD, Lund Universita, Švédsko
Číslo kontraktu: FOOD-CT-2006/016253
Trvanie projektu: 1. 3. 2006 – 31. 12. 2010
Gestor projektu v SR: RÚVZ Banská Bystrica,
Zodpovedný riešiteľ v SR: MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica
RÚVZ Spišská Nová Ves

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd).

Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bol stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien vo fertilmom veku z mesta Banská Bystrica (52 žien) bol stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy boli robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

V prvom polroku 2010 bolo v projekte PHIME realizované:

- Bola vytvorená databáza údajov z biomonitoringu žien dvojitém vkladáním, kontrola vložených údajov, preklad slovných údajov (napr. popis povolania, zamestnanie) do anglického jazyka a predloženie databázy údajov partnerovi zodpovednému za ďalšie spracovanie (Poľská republika). Databáza bola doplnená o výsledky laboratórnych analýz na obsah kovov v krvi žien po ich ukončení v laboratóriách Univerzity Lund, Švédsko. V súčasnosti je pripravovaný prvý návrh publikovania dosiahnutých výsledkov.

V časti projektu PHIME – biomonitoring detí bolo pokračované v spracovávaní a hodnotení údajov za všetky krajiny zúčastnené v WP: III., za účelom publikovania výsledkov, konkrétne:

- Štatistické hodnotenie výsledkov v programe STATA za všetky zúčastnené krajiny z biomonitoringu detskej populácie.
- Príprava publikácií v rozsahu:
  1. Kadmium, ortuť a olovo v krvi detí z mestských oblastí Chorvátska, Českej republiky, Číny, Ekvádora, Maroka – pripravený I. návrh, spracovanie pokračuje na základe odbornej diskusie na pracovnom stretnutí v Poľsku.
  2. Regionálne rozdiely medzi krajinami (pracovný názov).
  3. Časové trendy záťaže detskej populácie kovmi v krajinách: Švédsko, Česká republika, Poľsko, Slovensko z existujúcich výsledkov v krajinách.
- Zber a spracovanie údajov pre hodnotenie profesionálnej expozície rodičov detí, popis možných zdrojov expozície z pracovného prostredia sledovanými kovmi Pb, Cd, Hg.
- Informovanie rodičov detí o výsledkoch vyšetrení osobitnými listami pre rodičov každého zúčastneného dieťaťa.
- Získavanie a spracovávanie údajov z literárnych zdrojov pre hodnotenie historickej expozície detí.

V prvom polroku 2010 bola zabezpečená účasť na pracovnom stretnutí – Atény, Grécko (marec 2010), ktoré bolo zamerané na zhodnocovanie dosiahnutých výsledkov a koordinovanie plnenia úloh v projekte.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Ľubica HETTYCHOVÁ. – vedúca odboru

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie .

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1., 2.1.3., 2.1.4.,2.1.5.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2.,2.1.3.,2.1.6.)

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Plnenie:

RÚVZ v Banskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich **rizikové práce** v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo k 31.12.2009 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica evidovaných celkom 5 282 exponovaných zamestnancov, z toho 1 573 žien.

Počet exponovaných zamestnancov podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Banská Bystrica 2531 exponovaných osôb, z toho 950 žien,
- v okrese Brezno 2751 exponovaných osôb, z toho 623 žien.

V I. polroku 2010 bolo vydaných **11 rozhodnutí** o určení rizikových prác 3. a 4. kategórie alebo o zrušení rizikových prác určených rozhodnutím RÚVZ. V 4 prípadoch boli vyhlásené

rizikové práce v nových právnych subjektoch, v 7 prípadoch boli vydané rozhodnutia z dôvodu prehodnotenia miery rizika v právnych subjektoch, ktorým boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce. Na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície bola miera rizika znížená zo 4. do 3.kategórie (v 2 spoločnostiach) a z 3. do 2.kategórie (v 4 spoločnostiach). V jednej spoločnosti ostala miera rizika nezmenená a práce boli opakovane zaradené do 3. kategórie rizika.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, v I. polroku 2010 neboli uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (podľa výstupov z programu ASTR) má trvalo klesajúci trend.

Spolupráca na novelizácii príslušnej legislatívy s ÚVZ SR zákon č. 355/2007 Z.z., novelizácia vyhlášky o PZS, zákona č. 124/2006 Z.z., spolupráca s ÚVZ SR na príprave vyhlášky o rekondičných pobytoch. Usmernenie RÚVZ v SR v rámci 2 zasadnutí poradného zboru HO HH SR pre PPLaT; úprava špecializačnej náplne RÚVZ; príprava a riešenie problémov na celoslovenskej porade odboru PPLaT. Práca v pracovnej skupine na prípravu LPP a úpravu legislatívy týkajúcej sa PZS a výkonu zdravotného dohľadu pri rizikových prácach.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečiť poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V prvom polroku 2010 bolo vykonaných 14 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na skladovanie a používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Pozornosť bola venovaná pracovným podmienkam a ochrane zdravia pri práci v chemických laboratóriách výrobných podnikov (8), pri výučbe na stredných a vysokých školách (4) a pri používaní prípravkov na ochranu rastlín v odštepných lesných závodoch (2).

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. a ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nehodným spôsobom skladovania veľmi jedovatých a jedovatých látok a nedostatočným vybavením lekárničiek prvej pomoci a na likvidáciu mimoriadnych situácií.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ (v počte 20), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V prvom polroku 2010 bolo vydaných celkom 54 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi pre oblasť Banskobystrického kraja zasadala 3- krát, pričom bolo vydaných :

- 8 osvedčení na základe úspešne vykonanej skúšky
- 46 osvedčení na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydalo 4 rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm.i) zákona č.355/2007 Z.z. a to:

- 3 rozhodnutia pre školy
- 1 rozhodnutie pre spoločnosť zaoberajúcou sa nakladaním s nebezpečnými odpadmi.

Počas polroku 2010 bolo v problematike veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov poskytnutých 49 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie jedov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V prvom polroku 2010 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym

faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie:

V prvom polroku 2010 bolo vykonaných 18 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané vo výrobných prevádzkach, v chemických laboratóriách, v čistiarniach odevov, v lekárňach a v stredných a vysokých školách.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásma), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných podnikoch a chemických laboratóriách bola

aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ (v počte 25), pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školenia, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné

pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

Vedie sa databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia, drevospracujúce prevádzky, výroba asfaltových zmesí atď.) evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií (napr. čistiarne).

K 30.6.2010 evidujeme celkom 220 zamestnancov z toho 199 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikové práce 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s karcinogénmi a mutagénmi faktormi sa od 31.12.2009 nezmenil. V porovnaní s rovnakým obdobím roka 2009 (do 30.6.2009) v okrese Banská Bystrica sa znížil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s karcinogénmi a mutagénmi, avšak sa zvýšil počet žien vykonávajúcich rizikovú prácu.

Najviac exponovaných zamestnancov v počte 151 bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami. Na druhom mieste v počte exponovaných zamestnancov bol prach z tvrdého dreva, zaradený do kategórie 1 – dokázaný karcinogén.

V sledovanom období boli tiež vykonané previerky (2) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

V rámci ŠZD pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov **Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“** (v počte 8), bolo overené dodržiavanie požiadaviek na poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci (NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu) zo strany zamestnávateľov. Kontrolné listy poukázali na dostatočnú informovanosť o vplyve pracovných podmienok pri práci s azbestom na zdravie zamestnancov.

V prvom polroku 2010 RÚVZ v BB vydal:

1. **1 rozhodnutie** na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním **chemických karcinogénov** podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z., pre lekáreň v meste Banská Bystrica, kde sa používajú chemické karcinogény 1. kategórie (dokázaný karcinogén pre ľudí) a 2. kategórie (pravdepodobný karcinogén) na vstupnú analýzu surovín v priestoroch galenického laboratória.
2. **6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho 4 rozhodnutia sa týkali odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domov v okrese Brezno, 1 rozhodnutie bolo vydané na demontáž azbestocementových panelov v obvodovom plášti ubytovne

v Jasení a I rozhodnutie na odstraňovanie azbestovocementových dosiek, ktoré tvoria steny trafokobiek v elektrických trafostaniciach. Obidve spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov poskytnutých 58 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Plnenie:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred **psychickou záťažou** ustanovených v § 38 ods. 2 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. Kontroly boli vykonané na výrobných pracoviskách- významná zrková a polohová záťaž pri monotónnej práci na montážnych pracoviskách (**4 kontroly** v spol. Küster a ROCO Slovakia) a na pracoviskách sociálnych služieb (**5 kontrol**). Kontroly boli zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie neprimeranej psychickej pracovnej záťaž týkajúce sa ergonomických úprav na pracoviskách, zlepšenia kvality pracovného prostredia, organizácie práce a režimu práce a odpočinku.

Na našom úrade neevidujeme rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaž, avšak podľa požiadaviek od zamestnávateľa sme sa podieľali na jej prehodnocovaní. V uvedenej

problematike sme zabezpečovali najmä poradenstvo s cieľom minimalizovať psychickú pracovnú záťaž, tam kde to je možné úpravami na pracoviskách a znížením miery rizika prispievajúcich faktorov ako je hluk, polohová záťaž, mikroklimatické podmienky a pod.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoričkou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov
  - a) rizikové práce - faktor DNJZ
  - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
  - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
  - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoričkou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvárať databázu celoslovenských údajov
  - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
  - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
  - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Plnenie úloh 2.1.5. a 2.1.6. :

V záujme zníženia výskytu a **prevencie** vzniku **ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín a chrbtice z preťaženia**, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia .

V hodnotenom období boli kontroly (**8 kontrol**) vykonané najmä na „montážnych pracoviskách“ spoločností Küster a.s. a ROCO Slovakia a v krajčírskych dielnach. Pracovné činnosti v profesii montážnik, v súvislosti s výrobou tiahel bŕzd pre automobilový priemysel a výrobou železničných modelov, sú spojené s **jednostrannou záťažou horných končatín, najmä drobných svalov ruky a predlaktí** a **polohovou záťažou** pri práci v sede, pri zrakovo náročnej činnosti. Kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži - ergonomická úprava pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

S ohľadom na **prevenciu ochorení chrbtice** boli vykonané kontroly zamerané na uplatňovanie ustanovení nariadenia vlády č.281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Kontrolované bolo najmä zabezpečenie a používanie primeraných mechanických zariadení na vylúčenie ručnej manipulácie s bremenami a dodržiavanie smerných hmotnostných hodnôt pri nevyhnutnej manipulácii s nimi napr. pri výrobe oceľových konštrukcií, drevospracujúcom priemysle, v poľnohospodárskej výrobe (bývalé JRD a ŠM) a okrem výrobných prevádzok aj v prevádzkárňach obchodu a služieb: sklady a veľkosklady potravín a priemyselného tovaru, predajne stavebnín, nábytku, svietidiel, športových potrieb a zariadení, pneuservisy, zariadenia sociálnych služieb atď. Úroveň zabezpečenia informovanosti a školenia zamestnancov bola preverená kontrolnými listami, ktoré v jednotlivých prevádzkach vyplnilo 45 zamestnancov.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia Hlavného hygienika SR ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce. Zistené skutočnosti a nedostatky boli podkladom pre návrhy opatrení za účelom znižovania úrovne zdravotných rizík.

Pri prešetrovaní neboli v jednotlivých prípadoch zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa. Jednalo sa o sporadické prípady, preto výskyt ochorení nebol dôvodom pre vyhlásenie rizikovej práce z titulu nadmernej fyzickej záťaže.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, neevidujeme profesie, u ktorých by bol zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení (ako napr. v minulosti v profesii dorábač v zlievárňach. V súčasnosti evidujeme rizikovú prácu 3. kat., v profesii dorábač v spol. ZLH Plus, odštepný závod Hronec a najvyšší počet zamestnancov (mužov-144, žien-58) v 3. kat. je evidovaný v profesiách rovnač a delič pri výrobe rúr v Železiarňach Podbrezová a.s.

V priebehu prvého polroku r. 2010 nebolo vykonané prešetrenie pri podozrení na **ochorenie chrbtice podmienené prácou**. Participovali sme však na rozhodovaní o priznaní profesionality u podozrení na celoslovenských konzultačných dňoch z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR pre PPLaT, kde sú prerokovávané a komplexne posudzované všetky podozrenia na takéto ochorenia v SR.

Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLaT sme sa podieľali na prehodnocovaní podozrení na CHzP u baníkov Hornonitrianskych baní a.s. Prievidza (HBP), kde bol roku 2008 a v roku 2009 zaznamenaný enormný nárast (cca 400) podozrení na profesionálne ochorenie so žiadosťou o prešetrenie ich profesionality. Participovali sme účasťou na ich posudzovaní na CKD, na riešení situácie na poradách organizovaných ÚVZ SR a na priamom prehodnocovaní vo vyžiadaných súdnych sporoch v dvoch prípadoch.

2.2. ZNÍŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať

- počet previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Plnenie:

V I. polroku 2010 bolo vykonaných **201 kontrol**. Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu pracovísk s informačnými technológiami, pracovísk počítačových softvérov, administratívnych pracovísk malých podnikov, lekární a predajní, kde ako registračné pokladne sa používajú zobrazovacie jednotky, v súlade s uplatňovaním NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli zamerané hlavne na priestorové podmienky na pracoviskách a pracovných miestach, umiestnenie zobrazovacích jednotiek, denné aj umelé osvetlenie pracovného priestoru, ako aj na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pri každej previerke pracovísk bolo zabezpečené **poradenstvo** zamerané na prevenciu vzniku možných ochorení v súvislosti s prácou so zobrazovacími jednotkami a to **správny spôsob sedenia, odporúčané cvičenia pri práci v sede, zabezpečenie pitného režimu** a zároveň bol **poskytnutý zdravotno-výchovný materiál**.

Na overenie dodržiavania požiadaviek legislatívy poskytovať informácie v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov sa používajú **kontrolné listy informovanosti - /53/** ktoré sa vyhodnocujú.

Zamestnanci z kontrolovaných organizácií sa na skriningovom vyšetrení očí a zraku, ktoré by zabezpečoval zamestnávateľ, zatiaľ nezúčastnili.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Plnenie:

V I. polroku 2010 boli aktivity zamerané najmä na kontrolu hodnotenia zdravotných rizík v malých podnikoch. V nadväznosti na aktuálnu celoeurópsku informačnú kampaň Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v Bilbao s témou „Lepšie pracovisko pre všetkých“ týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia v malých podnikoch bolo poskytované poradenstvo najmä v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a zabezpečovania PZS.

V rámci hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia sa odborní zamestnanci OPPLaT zúčastnili živých rozhlasových vysielaní a poskytli odborné informácie do tlače na uvedené témy. Informácie k uvedenej problematike sú aktuálne zverejňované na webovej stránke úradu.

Skríningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným **individuálnym poradenstvom** boli poskytnuté **42 zamestnancom** spol. ROCO Slovakia v banskej Bystrici.

Bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určujú hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta, a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradenstvo zamestnancom bolo zamerané aj na **predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou**, najmä pri montážnych prácach s významnou zrakovou, polohovou a lokálnou záťažou horných končatín.

2.4. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ

Sledovať príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na ochorenia a nádory pankreasu a pľúc.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

v spolupráci s Medzinárodnou agentúrou pre výskum rakoviny (IARC) v Lyone, Francúzsko

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Martine, Žiline, Trenčine

FNsP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, BB Biocyt diagnostické centrum Banská Bystrica, Jeséniova lekárska fakulta UK v Martine, FNsP akad. L. Dédera v Bratislave, Martinská fakultná nemocnica, NsP v Žiline, FN v Trenčine a ďalšie vybrané zdravotnícke zariadenia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Realizačné výstupy

- Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov pankreasu uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie
- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík
- Objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia v etiológii vzniku rakoviny pankreasu (fajčenie, konzumácia alkoholu a mäsa, pohybová aktivita, pracovná expozícia)
- Zhodnotiť úlohu osobnej a rodinnej anamnézy (diabetes mellitus, chronická pankreatitída, cholelitiáza, hereditárna pankreatitída) a reprodukčnej anamnézy u žien
- Pátrať po možných súvislostiach medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv, nádorové tkanivo, pankreatická šťava) na genetickú analýzu a analýzu helicobakteriovej infekcie v spolupráci s IARC
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.

Plnenie:

Štúdia bola pôvodne schválená MZ SR v rámci grantov v roku 2007. K podpísaniu Zmluvy s MZ došlo 18. 9. 2008, pod č. 2007/17 – RÚVZ BB – 02. Z dôvodov finančnej krízy MZ SR dočasne pozastavilo financovanie projektu na rok 2009 listom zo dňa 23. 3. 2009. V roku 2010 sa financovanie neobnovilo, boli vyžiadané priebežné správy z MZ SR a bol daný prísľub na obnovu financovania zo strany MZ SR. Požadované údaje boli v stanovenom termíne do 30. 4. 2010 zaslané v slovenskej aj anglickej verzii na MZ SR. K obnoveniu financovania nedošlo, čím nebolo možné získavať v spolupracujúcich nemocniciach nové prípady s nádormi pankreasu a chronickou pankreatitídou do plánovaného súboru a rovnako sa nemohli získavať ani kontrolné osoby do tejto štúdie. V rámci štúdie riešenej pod MZ SR bolo v období od 18. 9. 2008 – doposiaľ podchytených 61 prípadov s nádormi pankreasu a chronickou pankreatitídou a 14 kontrol.

V prvej (pilotnej) fáze projektu podporenej grantom IARC/SZÚ v období 15. 6. 2008 – 15. 12. 2008 (grant IARC č.GEE 08-14) sme získali 75 prípadov a 74 kontrol. Všetci členovia súboru majú spracované dotazníky, tieto sú vložené v databáze. Celkovo sme do spoločnej databázy zatiaľ prispeli z dvoch etáp projektu 137 prípadmi a 86 kontrolami. Databáza bola spracovaná jednotnou metodikou a priradená k spoločnej databáze štúdiu nádorov pankreasu vedenej v IARC v Lyone. V roku 2010 sme zaslali všetky odobrané vzorky biologického materiálu (vzorky krvi a krvné elementy spracované dohodnutou metodikou) ku genetickým analýzám do IARC Lyon. Plánované počty (400 prípadov a 400 kontrol) v rámci plnenia grantu pod gesciou MZ SR dúfame zabezpečiť v ďalšom období za podmienok obnovenia financovania projektu zo strany MZ SR.

Za pozitívum považujeme, že napriek nefinancovaniu aktivít zo strany MZ SR boli riešitelia schopní poskytnúť odborné informácie o možných príčinných súvislostiach spolupracujúcim kolegom a tým sa prispelo k usmerňovaniu a obmedzeniu rizikových faktorov u pacientov a širokej verejnosti v rámci prevencie. Riešitelia projektu spracovali informácie o metodológii sledovania príčinných súvislostí nádorových ochorení pankreasu a aj o možných rizikových faktoroch a prezentovali ich na domácich vedeckých konferenciách (2x) a zapojili sa aj do medzinárodného tímu, ktorý spracoval problematiku do karentovaného vedeckého časopisu (Urayama, K.Z., Holcatova, I., Janout, V., Foretova, L., Fabiánová, E., Adamčáková, Z., Ryska, M., Martinek, A., Shonova, O., Brennan, P., Scélo, G. 2010. Body mass index and body size associated with risk of pancreatic cancer in a central European multicenter case-control study. Zasláné k publikovaniu do American Journal of Epidemiology. Pridelené číslo : AJE – 00534-2010). Pre odbornú verejnosť v SR sme problematiku odprednášali na odborných podujatiach a spracovali sme informácie do publikácií 1) Adamčáková, Z. – Fabiánová, E. – Kothaj, P. – Hudečková, H. – Flaška, E. – Hudec, P. – Ondrejková, Ľ. – Štefkovičová, M. – Murajda, L.: Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu v SR a možnosti prevencie. In: Životné podmienky a zdravie : zborník vedeckých prác. – Bratislava : Úrad verejného zdravotníctva SR, 2009. – ISBN 978-80-7159-173-3. – S. 72-77. – CD-ROM http://www.fmed.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ustavy/hygiena/aZPaZ_2009.pdf ; 2) Adamčáková, Z. – Fabiánová, E. – Ondrejková, Ľ. – Murajda, L. – Hudečková, H. – Litvová, S. - Štefkovičová, M. – Košecká, G. - Kothaj, P. – Hudec, P.: Súvislosť nádorových ochorení pankreasu so životným štýlom, prostredím a výživou. In: 6. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo s medzinárodnou účasťou : zborník abstraktov : Martin, 11. – 12. 3. 2009. – Martin: Ústav verejného zdravotníctva JLK UK, 2009. s. 14. – Abstrakt.

Informácie boli prezentované na:

- XVII. Vedecko-odbornej konferencii s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie
- na konferencii 6. Martinské dni hygieny – verejné zdravotníctvo s medzinárodnou účasťou
- Prezentácia na odborných seminároch riešiteľov zo štátov strednej Európy a IARC na 1. LF KU, na Ústave hygieny, v Prahe v marci 2009 a vo februári 2010.
- Na celoslovenskej porade vedúcich odboru a oddelení PPL a T RÚVZ v SK a ÚVZ SR v Ošadnici, v dňoch 25. – 26. 5. 2010.

Napriek uvedeným ťažkostiam s pozastavením štúdie zo strany MZ SR, Slovensko je stále zapojené do významnej vedeckej štúdie príčinných súvislostí nádorov pankreasu a má prístup k najnovším informáciám dôležitým pre prevenciu vo verejnom zdravotníctve, vďaka odbornej práci pracovníkov verejného zdravotníctva z riešiteľských pracovísk RÚVZ a ÚVZ SR.

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR
v spolupráci s riešiteľskými zahraničnými zdravotníckymi pracoviskami

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmieňujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Realizačné výstupy

- Monitorovať dĺžku a okolnosti prežívania u pacientov
- Monitorovať výskyt mnohopočetných primárnych nádorov u pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému
- Vyhodnotiť rozdiely v prežívaní a vo výskyte druhého primárneho nádoru medzi mužmi a ženami s definovanými onkologickými ochoreniami
- Preskúmať determinanty prežívania súvisiace s pacientom, nádorom, liečbou a viacnásobnými primárnymi nádormi
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Plnenie:

Táto štúdia nadväzuje na štúdie riešené v spolupráci s IARC v rokoch 1998 – 2003 a 2000 – 2004. V rámci štúdie sa skúma dĺžka dožitia členov súboru a dôležité okolnosti vývoja ochorenia. V súbore sú bývalí pacienti s diagnostikovanou rakovinou pľúc v počte 346 prípadov a s rakovinou v oblasti hlavy a krku v počte 41 prípadov.

Vitálny stav bol zisťovaný pre všetkých členov súboru v Registri obyvateľov Slovenska MV SR. Údaje o primárnom nádore, o histologickej klasifikácii, o terapii, o prípadne druhom nádore boli získané z Národného onkologického registra (NOR). U prípadov, ktoré neboli identifikované v rámci NOR boli v spolupráci s príslušnými zdravotníckymi zariadeniami - nemocnicami v B. Bystrici, v Bratislave a v Nitre doplnené údaje zo zdravotných záznamov z hospitalizácie.

Celkovo nebolo zistených v NOR 6 prípadov z B. Bystrice, 7 prípadov z Bratislavy a 3 prípady z Nitry. Tieto prípady sa dohľadávali v dokumentácii v príslušných nemocniciach. U všetkých členov súboru sa spracovali dotazníky o vitálnom stave, o vývoji ochorenia a o rizikových faktoroch životného štýlu. Údaje sa vkladajú do jednotnej databázy IARC na RÚVZ v B. Bystrici. Vďaka grantu IARC číslo GEE 08/09, ktorý je uzatvorený od 15. 9. 2009 do 30. 4. 2010 medzi IARC a RÚVZ v B. Bystrici sa dosiahla spolupráca medzi jednotlivými pracoviskami v SR. Termín vkladania údajov a dokončenia štúdie je dohodnutý do 30. 9. 2010. Podľa predbežných analýz z „pokračovacej štúdie“, sme zistili, že z členov súboru s rakovinou pľúc prežíva nad 5 rokov len 5,7% (20 osôb) z 351 podchytených prípadov.

Priemerná dĺžka ich prežívania od stanovenia diagnózy je len 1,04 roka. Celkovo zomrelo doposiaľ 327 pacientov, t.j. 93,2% a u 4 pacientov sme nezistili ich vitálny stav.

U pacientov s nádormi v oblasti hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému (s nádormi v dutine ústnej a laryngu), t.j. zo 42 členov súboru prežíva nad 5 rokov 26,2% (11 pacientov) a zomrelo 31 pacientov (73,8%). Dĺžka prežitia od stanovenia diagnózy u zomretých je tiež len 1,03 roka. Z uvedeného je vidieť o aké závažné ochorenia ide a že je nutné intenzívne sa venovať cielej prevencii týchto nádorových ochorení.

2.5. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ :

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Špecifické ciele :

- Praktické presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH),
- Participovať na prvom spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ),
- Vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok,
- Zlepšenie medziinštitucionálnej spolupráce národných orgánov v oblasti presadzovania právnych predpisov týkajúcich sa chemických látok

Gestor

ÚVZ SR

v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Medzirezortná spolupráca:

Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie, Centrum pre chemické látky a prípravky, Slovenská Inšpekcia životného prostredia, Národný inšpektorát práce

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

Riešiteľské pracoviská

V 1. etape RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre

V ďalších etapách všetky RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. etapa: štvrtý štvrťrok 2009 - prvý polrok 2010

2. etapa: od druhého štvrťroka 2010

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní

chemických látok. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrtroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemickú látku. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 163/2001 Z.z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Realizačné výstupy

- Zvýšenie odbornej úrovne používania chemických látok a prípravkov u „povinných subjektov“
- Zjednotenie v praktickom presadzovaní nariadenia REACH a súvisiacej ďalšej národnej a EÚ legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva ako aj ďalšími kontrolnými orgánmi
- Vypracovanie dotazníkov zisťujúcich stav v problematike, ich analýza a príprava nápravných riešení
- Prijímanie nápravných opatrení
- Zvyšovanie odbornej úrovne práce a príprava špecialistov na problematiku celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia

Plnenie:

V rámci plnenia tohto projektu sme zorganizovali zaškolenie krajských odborníkov PPL a T (november 2009). Zapojili sme sa do plnenia európskeho programu kontroly uplatňovania „REACH en Force I“. Kontroly vykonali RÚVZ v B. Bystrici v 2 podnikoch, RÚVZ v Košiciach v 1 podniku a RÚVZ v Nitre v 1 podniku a v januári 2010 podali správu koordinátorovi na ÚI SOI.

Nadviazali sme spoluprácu s členom fóra pre vynucovanie plnenia „REACH“ pri ECHA v Helsinkách. Zúčastnili sme sa zaškolenia do jednotného postupu a následne sme v spolupráci s ÚVZ SR a ÚI SOI (Ústredným inšpektorátom Slovenskej obchodnej inšpekcie) pripravili odborné materiály, postupy a zorganizovali celoslovenský seminár RÚVZ v SR k uplatňovaniu chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva v SR. Seminár sa uskutočnil dňa 17. 6. 2010 na RÚVZ v B. Bystrici. Zo seminára boli spracované výstupné materiály a dané k dispozícii pracovníkom PPL a T RÚVZ v SR k využitiu v praxi.

Dňa 30. 6. 2010 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia s riaditeľom ECHA dr. G. Dancetom z Helsínk. Oboznámili sme ho s plnením úloh verejného zdravotníctva v rámci chemickej legislatívy. Riešili sme aj spoluprácu s riaditeľom CCHLP.

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH. – vedúca odboru

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V I. polroku 2010 bolo v rámci projektu sledovania výživového stavu vyšetrených 40 klientov v okrese Banská Bystrica a Brezno. Každý klient vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické

vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Výsledky budú komplexne spracované po ukončení projektu – v II. Polroku 2010. Na plnení tohto projektu sa podieľali aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Odobratých bolo 20 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO_3 a feroxyanidu draselného. Nevyhovujúce výsledky neboli zaznamenané.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Podľa celoslovenského plánu odberu kozmetických výrobkov bolo odobratých a analyzovaných 10 vzoriek kozmetických výrobkov, v ktorých boli stanovované vybrané regulované látky (5 vzoriek výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením – UV filtre), kontrolovaná pravdivosť deklarovaných tvrdení (5 vzoriek kozmetických výrobkov s obsahom koenzýmu Q10), zároveň bolo pri všetkých vzorkách kontrolované ich označovanie a v 3 z nich boli sledované mikrobiologické ukazovatele (vzorky kozmetických výrobkov s obsahom koenzýmu Q 10 označené dátumom minimálnej trvanlivosti). Vo výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením neboli zistené nevyhovujúce výsledky. Analýzy vzoriek, obsahujúcich koenzým Q ešte nie sú ukončené.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V rámci špeciálnej kampane boli v súlade s plánom odobraté 2 vzorky výrobkov určených pre deti /porcelánový hrnček fialový s motívom víly a porcelánový biely hrnček s motívom medvedíka, obidva vyrobené v Číne/ so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb. Výsledky analýz, vykonaných v RÚVZ Poprad, boli vyhovujúce.

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Pre RÚVZ v Banskej Bystrici neboli v I. polroku 2010 plánované odbery vzoriek v rámci tohto projektu.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE **MUDr. Katarína SLOTOVÁ – vedúca odboru**

ÚLOHA Č. 4.1. TRENDY V TELESNOM RASTE A VÝVINE SLOVENSKÝCH DETÍ A MLÁDEŽE.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a ÚH LF UK v Bratislave, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR v Bratislave

ÚLOHA Č. 4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

V rámci plnenia projektu bola zabezpečená distribúcia dotazníkov, ktoré vyplnilo 153 detí zo Základnej školy a Materskej školy v Nemeckej, Materskej školy Brezno Hradby a Základnej školy Pionierska 4 Brezno vo vekových skupinách 3-6 rokov, 7-10 rokov a 11-14 rokov. Údaje boli vložené do databázy a zaslané dňa 3.11.2009 gestorovi projektu – ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie. ÚVZ SR zabezpečil v I. polroku 2010 celkové zhodnotenie monitoringu úrazovosti detí za SR.

ÚLOHA Č. 4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Listom č. HDM/1106/1365/2010 zo dňa 27. 1. 2010, doručeného na RÚVZ Banská Bystrica dňa 1. 2. 2010 požiadal ÚVZ SR o spoluprácu na celoslovenskom školskom prieskume užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov. Tým bola zahájená ďalšia fáza realizácie projektu Európskeho školského prieskumu o alkohole a iných drogách („European School Survey Project on Alcohol and other Drugs“ – ESPAD), ktorá je zameraná na populáciu detí a mládeže základných a stredných škôl. Prieskum bol vykonaný v mesiaci marec 2010 na vybratých školách v meste Banská Bystrica - Základná škola. Sitnianska ul.; Evanjelické gymnázium, Skuteckého ul. a SOŠ, Pod Bánošom.

Požadovaný počet dotazníkov nebol naplnený, a to z dôvodu účasti žiakov na lyžiarskom kurze (gymnázium), povinnej praxe žiakov na pracoviskách mimo školy (SOŠ) a zvýšeným počtom výskytu ochorení na školách.

Škola	Počet dotazníkov	Počet dodatk.dotazníkov	Počet dotazníkov pedagógovia
ZŠ Sitnianska ul.	223	10	20
Ev. gym., Skuteckého ul.	99	10	20
SOŠ, Pod Bánošom	108	10	13
S p o l u :	430	30	53

ÚLOHA Č. 4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bol zapojený do riešenia úloh vyplývajúcich z Uznesenia vlády SR č. 206/2008 k návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, ktorá sa plní v spolupráci ministra školstva SR a ministra zdravotníctva SR.

Cieľom úlohy bolo zhodnotiť stav škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a preskúmať zdravotný stav týchto žiakov.

Na základe uvedeného boli v miestnej príslušnosti RÚVZ Banská Bystrica vybraté 2 základné školy s vyššou koncentráciou žiakov rómskeho pôvodu v okrese Brezno, a to ZŠ v obci Telgárt a ZŠ v obci Šumiac.

Celkový počet žiakov navštevujúcich ZŠ Telgárt je 215, z toho je 167 žiakov rómskeho pôvodu. ZŠ Šumiac navštevuje celkom 150 žiakov, z toho je 113 žiakov rómskeho pôvodu. Hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl zistenú v I. štvrtroku 2010 je možné celkovo hodnotiť ako vyhovujúcu. Nedostatky boli zistené pri zabezpečovaní podmienok pre telesnú výchovu detí. ZŠ Telgárt nemá žiadnu telocvičňu, ZŠ Šumiac má telocvičňu vytvorenú z 1 učebne, ktorá nespĺňa požiadavky na prevádzku telocvične.

Každá škola má vlastnú školskú jedáleň, ktorá zabezpečuje stravovanie žiakov a v ZŠ Telgárt aj stravovanie cudzích strávníkov. V školských jedálňach sa stravujú všetky deti rómskeho pôvodu, t. j. v ZŠ Telgárt 167 detí a v ZŠ Šumiac 113 detí. Všetky deti rómskeho pôvodu sa stravujú na základe štátneho príspevku pre deti v hmotnej núdzi.

Podmienky prevádzky vo vybratých školách podľa zákona č.355/2007 Z .z. a zdravotný stav detí boli hodnotené prostredníctvom dotazníkov.

Sledovanie zdravotného stavu sa uskutočnilo u 60 detí z každej vybratej školy, a to u 30 detí z I. stupňa a u 30 detí z II. stupňa každej ZŠ. Údaje o zdravotnom stave boli získané celkovo od 120 detí formou dotazníkov, ktoré vyplňovali rodičia detí v spolupráci s komunitným pracovníkom – asistentkou pre zdravotnú výchovu z odboru podpory zdravia RÚVZ B. Bystrica.

Údaje získané v súvislosti s plnením úlohy a zadané do programu excel boli zaslané elektronickou poštou na odbor HDM ÚVZ SR v Bratislave dňa 14.4.2010.

ÚLOHA Č. 4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V mesiaci apríl 2010 bola zahájená II. etapa riešenia projektu. – monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín u detí vo vekovej skupine 7-10 rokov. Uskutočnil sa výber 3 školských zariadení, jednej mestskej a dvoch vidieckych. Dotazníkovou metódou boli získané údaje od 93 detí. Celkom bolo oslovených 150 rodín. Súčasne boli vykonané odbery celodennej stravy v školských jedálňach a podávaných nápojov vo vybraných školách za účelom posúdenia dodržiavania a plnenia odporúčaných výživových dávok pre príslušnú vekovú kategóriu detí a to v energetických a nutričných ukazovateľoch (KJ, obsah bielkovín, tukov, cukrov) a obsahu NaCl v podávaných pokrmoch a nápojoch. V priebehu mesiaca máj a jún bolo vykonané u zapojených detí základné antropometrické meranie (výška, hmotnosť, obvod pásu, brucha) a hodnoty tlaku krvi. Zo získaných údajov uvedených v dotazníkoch a nameraných hodnôt detí sa začala tvorba databázy: výsledky antropometrických meraní a tlaku krvi, rodinná anamnéza, stravovacie zvyklosti, pohybový režim a záujmy, frekvenčný dotazník konzumácie jedál, výživové preferencie, obľúbenosť rôznych druhov potravín, 24-hodinový príjem jedál a 24-hodinový výdaj energie.

ÚLOHA Č. 4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Plnenie projektu ZDZR 2 bolo prvom polroku 2010 zamerané na vzdelávanie určené pre poradenské centrá zdravia pre deti a rodiny, v rámci ktorého bolo realizované mimoriadne Diskusné sústredenie na SZU v Bratislave. Odborne aj organizačne bolo garantované hlavným riešiteľským pracoviskom projektu - RÚVZ BB. Vzdelávacieho podujatia sa zúčastnilo 40 účastníkov z RÚVZ plniacich projekt ZDZR2 a z poradní zdravia RÚVZ na Slovensku. Následne, gestorka projektu zorganizovala celoslovenskú poradu riešiteľov, ktorá bola spojená s prezentáciou celoslovenských výsledkov zozbieraných za rok 2009. Analýzou údajov (analyzovaných bolo 3 670 dotazníkov z 8 krajov Slovenska s rozdielnym percentom účasti na štúdiu) sme zistili, že jednotlivé parametre sa líšia nasledovným spôsobom: hodnota **celkového cholesterolu** sa významne líši podľa krajov, pohlavia a podľa veku. U 11 ročných detí nie je významný rozdiel medzi pohlaviami, u 17 ročných je významný rozdiel medzi pohlaviami. Pri porovnaní údajov s údajmi z roku 2001 zisťujeme, že nie je významný rozdiel v priemernej hodnote TCH. BMI sa líši podľa krajov aj podľa pohlavia ale inak u 11 a 17 ročných detí. Priemerné hodnoty BMI sa v porovnaní s rokom 2001 zvýšili: u 11 ročných detí v priemere o 0,8 kg/m² a u 17 ročných v priemere o 0,5 kg/m². Zistili sme ďalej, že 5 % dievčat aj chlapcov vo veku 11 rokov má rizikovú hodnotu obvod pásu a 6% dievčat a 7% chlapcov vo veku 17 rokov má rizikovú hodnotu obvod pásu. 11 aj 17 roční majú významne vyšší systolický TK ako deti zo štúdie v r. 2001. Jednou z úloh projektu bolo zozbierať retrospektívne údaje o hodnote TCH u detí, ktoré vo veku 11 rokov participovali na štúdiu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku v roku 2001 a v roku 2007 dovŕšili 17 rokov. Údaje sme zozbierali za okres Banská Bystrica a Senica v počte 780

detí. Zistili sme, že v roku 2007 t.j. vo veku 17 rokov bola priemerná hodnota TCH je u obidvoch pohlaví signifikantne nižšia ako v roku 2001.

Ďalším významným faktom je, že na návrh hlavnej riešiteľky projektu bola vymenovaná pracovná skupina HH SR - Prevencia aterosklerózy. Prvé pracovné stretnutie skupiny sa konalo v júni 2010 v priestoroch RÚVZ Banská Bystrica. Diskutované boli otázky pripravovaného metodického pokynu zameraného na prevenciu aterosklerózy u detí a dospelých, ich pripomienkovanie a otázka pripraveného manuálu pre poradne zdravia pre deti a rodiny RÚVZ.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci odboru

5.1. VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRAŇOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov. Vytvorením podmienok na včasnú indikáciu opustených žiaričov a odstraňovaním nepoužívaných žiaričov znížiť riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V roku 2010 pokračovalo plnenie úlohy vyplývajúcej z požiadaviek §9 nariadenia vlády SR č. 348/2006 Z. z. a z úlohy 5.1 projektov ÚVZ: „Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

V prvom polroku 2010 sme sa zamerali na nové subjekty zaoberajúce sa výkupom šrotu, ktoré nepatria k veľkým obchodným sieťam typu Zberne surovín.

Na základe skúseností z uvedených kontrol v uplynulom období boli aj v prvom polroku 2010 súčasťou kontrol školenia pre pracovníkov zberní. Školenia majú osobitný význam najmä v okresoch, kde sú prevažne malé zberne, ktoré nie sú súčasťou veľkých firiem.

Pritom cieľovou skupinou pre tento druh školení boli radoví pracovníci zberní, ktorí denne manipulujú so šrotom a majú možnosť rozoznať vo vykúpenom šrote nebezpečné zdroje ionizujúceho žiarenia. Prípady nálezov zdrojov žiarenia pracovníkmi zberní na základe poznatkov zo školení a možnosti porovnať nález s obrázkami na plagátoch ukazujú, že ide o efektívny spôsob dozoru.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín. 4x bolo riešené odmietnutie očkovanie. Osobitne sme riešili otázku antivakcinačných lobi najmä pri písomných požiadavkách na historické elaboráty ohľadne chorobnosti, úmrtnosti a zaočkovanosti proti jednotlivým chorobám, ktoré boli požadované v zmysle zákona 211/2000 Z.z. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaniu v otázkach povinnosti očkovania. Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Úlohy:

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Hlásenie chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozorneniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese.

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v AZTV, TV13, STV 1, STV 2, TA 3 a ko aj Regionálny denník, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Prevencia sezónnej chrípky, Pravidelné očkovanie detí, Pandémia chrípky – čo treba o nej vedieť, očkovanie proti pandemickej chrípke, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Premnoženie komárov a ochorenie prenášané kliešťami, možnosti prevencie, Zdravý životný štýl – prevencia chronických neinfekčných ochorení.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru -

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. V súvislosti s výskytom nového typu chrípky bolo potrebné ad hoc aktualizovať premenné pre možnosť vkladania údajov o novej chrípke. Čiastočne sa úloha zabezpečila vlastnými silami, časť úloh je závislá na firme Softec. V prvom polroku 2010 sa hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútnych ťažkých respiračných infekcií do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne. Riešil sa problém nahlasovania ochorení na legionellóz a STI do TESSy. Úloha pokračuje.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- **organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku.**

Plnenie:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v I. polroku 2010 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V I. polroku 2010 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 178 nozokomiálnych nákaz (NN) čo je o 23,6 % viac ako v roku predchádzajúcom (144 NN).

Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii, ako nechcené sme zaznamenali aj nozokomiálne nákazy novou chrípkou.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrtročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov,

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený

neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

- odobraných bolo 1099 vzoriek z prostredia, 280 vzoriek z ovzdušia, 180 vzoriek vysterilizovaných predmetov, 4 vzorky vody na kúpanie z rehabilitačných bazénov, 10 vzoriek vody z dialyzačných prístrojov, 1444 vzoriek na kontrolu sterilizátorov,
- v máji 2010 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia o problematike nozokomiálnych nákaz v Brusne,
- v júni 2010 bola na odbornej konferencii v Novom Smokovci realizovaná prednáška s problematikou nozokomiálnych nákaz pre stomatologických pracovníkov z celej SR.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Úlohy:

Realizácia kampane „Vyzvi srdce k pohybu“:

Vyhodnotenie súťaže Vyzvi srdce k pohybu, ktoré prebehla v r. 2009.

Plnenie:

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradní zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce a priebežne sa vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradní zdravia z regiónov. Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skríningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie. Bola vytvorená pracovná skupina odborníkov z viacerých RÚVZ pre prevenciu aterosklerózy. Surveillance chronických chorôb realizuje vyhodnocovaním dát získaných vyšetreniami a anamnézou od klientov poradní - v základnej poradni zdravia pri OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici bolo v 1. polroku 2010 bolo vyšetrených 634 klientov, z toho 340 klientov prvýkrát a 294 klientov opakovane.

Podrobne sa monitoruje aj zdravotný stav Rómov v Telgárte, prevalencia chronických chorôb a sledovanie efektivity intervencií našej poradne podľa dynamiky zisťovaných rizikových faktorov boli predmetom bakalárskej a špecializačnej práce 2 pracovníčok OPZ.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako ak laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky.

Plnenie:

- Navrhovali sme zabezpečovali preventívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach vyplývajúcich z tejto situácie, o spôsobe hlásenia a možnej diagnostike. Pri riešení situácie sme spolupracovali sme tiež s Obvodným úradom Banská Bystrica a Brezno, Krajskou veterinárnou a potravinovou správou, s Krajským riaditeľstvom PZ, Krajským školským úradom, Hasičským a záchranným zborom, Krajským operačným strediskom (RZP a RLP. V Rámci RÚVZ sme spolupracovali s dotknutými oddeleniami najmä s odborom lekárskej mikrobiológie.

Spolupracovali sme pri distribúci pandemickej vakcíny, zúčastnili sme sa na spracovávaní a distribúcii zoznamov osôb, ktorým mala byť prednostne aplikovaná pandemická vakcína , iniciovali sme očkovanie proti chrípke najmä u zdravotníckych pracovníkov.

- Zúčastnili sme sa rokovania zainteresovaných členov Pandemiekej komisie BBSK, na ktorom bola zhodnotená chrípková sezóna 2009/2010 a boli vypichnuté niektoré problémy pri zabezpečovaní hospitalizácie pacientov s podozrením na novú chrípku, prevozu do zdravotníckeho zariadenia na hospitalizáciu či diagnostiku, liečbu pacientov najmä podávania Tamiflu u nehospitalizovaných pacientov, vybavenosť personálu osobnými ochrannými prostriedkami a tiež problémy s diagnostikou.

6.7. OSTATNÉ ÚLOHY

6.7.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za 1. polrok 2010 53 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadenia a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno.

- kontrolovaných bolo 250 sterilizačných prístrojov na funkčnosť sterilizačnej techniky.

6.7.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 480 ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia

6.7.3. Posudková činnosť

zameraná na zdravotnícke zariadenia novovznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii

6.7.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému epis – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami

- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačenej informácií – skladačky, brožúry,...

6.7.5. Vedenie poradne na prevenciu AIDS a realizácia projektu „Hrou proti AIDS“.

- Komunikácia so záujemcami o informácie a vyšetrenia na HIV protilátky
- Vykonávanie odberov, interpretácia výsledkov,

Plnenie: V prvom polroku 2010 sa zúčastnilo projektu „Hrou proti AIDS“ 130 žiakov a študentov ZŠ a stredných škôl z B. Bystrice. Poradňu prevencie HIV/AIDS navštívilo 61 klientov, ktorým bola odobraná vzorka krvi na zistenie protilátok proti HIV, telefonicky požiadalo o poradenstvo 89 klientov.

6.7.6. Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

1x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 21 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.7.7. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu.
- V máji sa uskutočnila celoslovenská porada pracovníkov epid. oddelení pracujúcich s programom EPIS na tému „Využívanie programu EPIS.“
- Práca v PS pre kategorizáciu vakcín (MZ SR) – podpredseda, vypracovala stanoviská k zaradeniu nových vakcín a riešila podnety na zmeny v kategorizácii vakcín.
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC (ÚVZ SR, MZ SR).
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Členstvo Pandemického strediska pri krízovom štábe Obvodného úradu Banská Bystrica.
- Členstvo poradného zboru HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) účasť na zasadnutiach poradného zboru.
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.

6.7.8. Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v roku 2010 skúšky sa nevykonávali, nebol záujem o nové uchádzačky.

6.7.9 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarňých mesiacoch marec, apríl a máj bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti. V rámci premnoženia komárov po záplavách boli pracovníci opakovane konzultovaní o možnosti prevencie ako aj ochranných postrekov voči tomuto hmyzu, kalamitná situácia vo výskyte komárov bola riešená na spoločnom zasadnutí zástupcov Banskobystrického samosprávneho kraja a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, kde boli prijaté opatrenia spočívajúce vo vykonaní leteckých a pozemných postrekov v kalamitných lokalitách.

6.7.10 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V prvom polroku 2010 prebehli 2 kurzy so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 64 prihlásených účastníkov.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca odboru

7. Objektívizácia faktorov životných podmienok

A./ Úlohy ktorých gestorom alebo riešiteľom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:

7.11. STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ:

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyreínu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich práce v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitoring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaže ľudí faktormi z prostredia“ (HBM)

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Plnenie:

PAU v ovzduší:

V sledovanom období bolo pracovníkmi OCHA RÚVZ BB vykonaných 5 odberov ovzdušia na PAU (VUM a.s. Žiar nad Hronom) v a jedna vzorka bola odobratá pracovníkmi RÚVZ Nitra (Inžinierske stavby a.s. Nitra). Počet analyzovaných vzoriek ovzdušia bol 6 a počet stanovených ukazovateľov 102. V dvoch analyzovaných vzorkách pracovného ovzdušia bola prekročená technická smerná hodnota pre benzo(a)pyrén 0,002 mg/m³.

1-hydroxypyren v moči:

Celkový počet vyšetrených vzoriek bol 27 a počet stanovených ukazovateľov 54 (1-OHP, kreatinín). Vzorky pochádzali z troch pracovísk:

3 vzorky – KNAUF Insulation s.r.o. Nová Baňa (profesia operátor, práca s asfaltom)

20 vzoriek – VUM Žiar nad Hronom (profesie mlynár, tavič, žihač, miešač, laborant, majster)

4 vzorky – Inžinierske stavby a.s., Skúšobňa stavebných hmôt, Nitra (odber RÚVZ Nitra) (profesia - technickí pracovníci).

U 14 vzoriek močov bola stanovená koncentrácia 1-OHP vyššia, ako doporučený biologický limit 2,3 μmol/mol kreatinínu.

7.12. STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV

Cieľ:

Sledovať hladinu olova v krvi ľudí vykonávajúcich profesie, pri ktorých prichádzajú do styku s olovom alebo jeho zlúčeninami.

Plnenie:

V 1. polroku 2010 boli v laboratóriu OCHA RÚVZ BB vyšetrené 3 vzorky krvi na obsah olova. Dve vzorky boli dodané od pracovníkov, opravárov akumulátorov z AEE s.r.o. Banská Bystrica a jedna vzorka bola dodaná na analýzu ťažkých kovov (olovo, kadmium, ortuť, chróm a nikel) za účelom diferenciálnej diagnostiky. Počet vzoriek a počet stanovených ukazovateľov bol 3. Vo vyšetrených vzorkách boli stanovené koncentrácie olova pod prípustnou biologickou medznou hodnotou 400 μg/l (1,93 μmol/l).

7.14. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINÁNT V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Cieľ:

Zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.

Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia zdravotného rizika.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Plnenie:

V prvých 6 mesiacov tohto roka do laboratória OCHA dodaných 21 vzoriek piesku na stanovenie anorganických ukazovateľov (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn, Sb) a organických ukazovateľov (15 derivátov PAU). Celkový počet stanovených ukazovateľov bol 483.

Všetky vyšetované vzorky zodpovedali zvoleným kritériám, neprekročili limitné hodnoty prevzaté z Vyhlášky 292/2006 MZ ČR. Na základe skúseností z predošlých rokov, kedy ani v jednej vyšetrenej vzorke nebol zachytený benzén v merateľnej koncentrácii, tento parameter bol vylúčený z ďalšieho sledovania.

7.15. STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Cieľ:

Sledovať koncentráciu markerov tabakového dymu vo vnútornom prostredí.

Vykonať biomonitring exponovaných osôb (fajčiarov a pasívnych fajčiarov).

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Plnenie:

V prvom polroku 2010 bolo pracovníkmi odboru HDM odobratých 30 vzoriek vlasov za účelom objektivizácie expozície tabakovému dymu u študentov dvoch stredných škôl. Vyšetrený súbor obsahoval 10 vzoriek vlasov od nefajčiarov, 10 vzoriek od pasívnych fajčiarov a 10 vzoriek od aktívnych fajčiarov. Počet stanovených ukazovateľov (nikotínu, kotinínu) bol 60. Výsledky analýz budú vyhodnocované spolu s dotazníkmi, ktoré študenti pri odbere vyplňovali.

B./ Plnenie úloh v ďalších kapitolách v spolupráci s odborními - HŽP, HV, HDM a PPL:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.5	Monitoring kvality prírodných kúpacích oblastí	15	94
1.6	Monitoring pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou	880	12664
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	58	243
3.2	Monitoring jodácie kuchynskej soli	71	213
4.5	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených konzumáciou jedál	60	600
7.3	Minerálne pramenité balené vody	80	1230
7.5	Materské mlieko	5	69
7.6	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	3	20

ODBOR LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)**RNDr. Jozef Strhársky – poverený zastupovaním vedúceho odboru****Vzťahuje sa k bloku 6., 7., 8.****ÚLOHA 6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE****VDPV**

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor ÚVZ SR ; Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR**Anotácia**

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

V roku 2003 bol po prvý krát na území SR zo vzorky odpadovej vody odobratej v čističke odpadových vôd vo Vrakuni a Skalici izolovaný vakcínou derivovaný poliovírus typ

2. Vyšetrenie v Regionálnom referenčnom laboratóriu v Helsinkách poukázalo na takmer 15% divergenciu od vakcinálneho kmeňa a genetická identita zo Sabinovým vakcinálnym kmeňom bola len 86,6%.

V roku 2005 bola v SR potencionálne infekčná orálna poliovakcína nahradená inaktivovanou vakcínou.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrowaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: január – február 2007 (resp. 2008):

Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

II. etapa marec – november 2007 (resp. 2008):

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Materiál a metodika:

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

Odpadové vody odobraté z ústia čističiek odpadových vôd vo vybraných mestách. Vody boli odoberané z každého odberového miesta cca každé dva mesiace.

Izolácia bola vykonávaná na 4 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B a LEP. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+.

Pozitívne materiály boli otypované v NRC pre poliomyelitídu v Bratislave, prípadne aj v Regionálnom referenčnom laboratóriu pre poliomyelitídu v Helsinkách, vo Fínsku.

Vyhodnotenie:

Gestorom tohto projektu je ÚVZ SR a je zameraný na monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrowaním odpadových vôd, s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses). Virologické oddelenie OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici je jedným z riešiteľských pracovísk.

1. polrok 2010

V 1. polroku 2010 sme vyšetřili spolu 42 odpadových vôd odobratých z mestských čističiek odpadových vôd v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a z jednej ČOV z utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši.

Odpadové vody boli určené na izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. V tomto období nebol izolovaný žiadny Polio ani iný enterálny vírus.

**Výsledky vyšetrenia vzoriek odpadových vôd z ČOV v Stredoslovenskom regióne
za prvý polrok 2010**

Protoko- lové číslo	Odberová lokalita	Dátum odberu	Výsledky kultivácie na BK			
		Začiatok a koniec vyšetrenia	RD	HEP-2	L20B	LEP
1	Dolný Kubín	19.1.2010 25.1.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
2	Liptovský Mikuláš	19.1.2010 25.1.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
3	Banská Bystrica	19.1.2010 25.1.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
4	Čadca	19.1.2010 25.1.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
5	Martin	26.1.2010 1.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
6	Veľký Krtíš	26.1.2010 1.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
7	Veľký Krtíš- Opatová	26.1.2010 8.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
8	Považská Bystrica	26.1.2010 8.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
9	Žilina	26.1.2010 8.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
10	Žiar nad Hronom	2.2.2010 8.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
11	Prievidza	2.2.2010 15.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
12	Rimavská Sobota	2.2.2010 15.2.-	vyšetř.sa	negat.	negat.	negat.
13	Lučenec	2.2.2010 15.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
14	Zvolen	2.2.2010 15.2.- 15.3.	negat.	negat.	negat.	negat.
15	Liptovský Mikuláš	16.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
16	Dolný Kubín	16.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
17	Banská Bystrica	16.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
18	Čadca	16.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
19	Považská Bystrica	23.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.

20	Žilina	23.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
21	Martin	23.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
22	Veľký Krtíš	23.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
23	Veľký Krtíš- Opatová	23.3.2010 12.4.- 3.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
24	Žiar nad Hronom	29.3.2010 12.4.- 17.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
25	Prievidza	30.3.2010 12.4.- 17.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
26	Lučenec	30.3.2010 26.4.- 17.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
27	Zvolen	30.3.2010 26.4.- 17.5.	negat.	negat.	negat.	negat.
28	Rimavská Sobota	30.3.2010 3.5.- 7.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
29	Liptovský Mikuláš	11.5.2010 17.5.-28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
30	Dolný Kubín	11.5.2010 17.5.-28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
31	Banská Bystrica	11.5.2010 17.5.-28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
32	Čadca	11.5.2010 17.5.-28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
33	Veľký Krtíš	18.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
34	Veľký Krtíš- Opatová	18.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
35	Martin	18.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
36	Považská Bystrica	18.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
37	Žilina	18.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
38	Zvolen	25.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
39	Lučenec	25.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
40	Žiar nad Hronom	25.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
41	Prievidza	25.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.
42	Rimavská Sobota	25.5.2010 31.5.- 28.6.	negat.	negat.	negat.	negat.

ÚLOHA 8.5 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach a na kuracích embryách budeme vyšetrovať vírusy chrípky A a B. Pomocou sérologických metód budeme vyšetrovať vírusy chrípky A a B, parachrípky 1,2,3; RSV, adenovírusy a baktérie ako *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Chlamydia pneumoniae* a *Mycoplasma pneumoniae*. Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetrovať *Bordetellu pertussis* a *Bordetella parapertussis*, hemofilové, streptokokové, stafylokokové a pneumokokové respiračné ochorenia. Metódami molekulárnej biológie (PCR, RT-PCR, real-time PCR) budeme vyšetrovať vírusy chrípky A (vrátane vírusov H5 a H7) a B, parachrípky, RSV, adenovírusy a baktérie ako *Bordetella pertussis*, *Bordetella parapertussis*, *Chlamydia pneumoniae*, *Mycoplasma pneumoniae* a *Pneumocystis carinii*. V blízkej budúcnosti pripravujeme diagnostiku vybraných ochorení aj metódou pulznej gélovej elektroforézy.

Etapy riešenia Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov. *strana 101*

Metodika:

ŠPP OLM 14/01 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia bola vykonávaná v súlade so štandardnými virologickými technikami a v súlade s manuálom a odporúčaniami SZO a Hlavného hygienika SR. Vzorky boli odoberané počas chrípkovej sezóny 2009/2010 pacientom so suspektou chrípkou. Vyšetrovanie vzoriek prebiehalo aj po ukončení oficiálnej chrípkovej sezóny (30.4.2010), kedy sa ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia vyskytovali sporadicky. Biologický materiál bol od dospelých aj detí odoberaný sentinelovými aj nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska (Banskobystrický a Žilinský kraj), čiastočne aj z regiónov východného Slovenska (Košický a Prešovský kraj).

Vzorky nazofaryngálnych výterov u pacientov so SARI diagnózou boli testované rýchlotestami Directigen EZ Flu A+B (Becton Dickinson), na prítomnosť chrípky A a B.

Na základe odporúčania SZO nebola v chrípkovej sezóne 2009/2010 vykonávaná kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK buniek.

Biologické materiály na kultivačný dôkaz prítomnosti pôvodcov ochorení respiračného traktu (výter z krku a nosa) odoberané na tampónoch boli očkované na krvný agar s obsahom 7% sterilnej nezrazenej baranej krvi, McConkey agar a čokoládový agar. Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Suspektné kolónie za účelom bližšej identifikácie boli podrobené makroskopickej, mikroskopickej, fyziologickej, molekulárno-biologickej príp. biochemickej a sérologickej analýze.

Sérologické metódy

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so ŠPP, všetky metódy na sérologickú diagnostiku respiračných ochorení sú akreditované, tiež metóda dôkazu *B. pertussis* a *B. parapertussis*, v nazofaryngeálnom výtere, ktorá sa vykonáva v rámci sérológie je akreditovaná.

ELISA ŠPP_19_OLM

ELISA ŠPP_20_OLM

ELISA metódou sa vyšetrovala prítomnosť resp. neprítomnosť protilátok triedy IgG, IgM, IgA na diagnostiku postačovala jedna vzorka séra, odobratá v akútnom štádiu ochorenia. Jedná sa o kvalitatívnu metódu. Na diagnostiku sa používali komerčne dodávané diagnostické sety firmy Hycor, NovaLisa.

Aglutinácia ŠPP_22_OLM

Komplement viažúca reakcia ŠPP_23_OLM

Hemaglutinačno inhibičný test ŠPP_24_OLM

Aglutinácia ŠPP_25_OLM

Aglutináciou, komplement viažúcou reakciou a hemaglutinačno inhibičnou reakciou sa vyšetrovali vždy len párové vzorky séra, z ktorých prvá bola odobratá v akútnom štádiu ochorenia a druhá v rozmedzí 14-21 dní po odbere prvej vzorky, pri diagnostike *B. pertussis* a *B. parapertussis* aj neskôr (do 6 týždňov po akútnej vzorke). Vzorky sa spracovali, vyšetrovali a uskladnili podľa hore uvedených ŠPP. V analyzovaných vzorkách sa sledoval 4-násobný vzostup titra protilátok alebo sérokonverzia. Vzorky na sérologickú diagnostiku chrípky boli odoberané počas chrípkových sezón pacientom so suspektnou chrípkou. Vzorky boli od dospelých aj detí odoberané sentinelovými a nesentinelovými lekármi z regiónu stredného Slovenska. Vzorky na diagnostiku *B. pertussis* a *B. parapertussis* boli odoberané priebežne počas celého roku. Diagnostika sa na sérologickom oddelení RÚVZ vykonávala komerčne dodávanými diagnostikami z firmy SevaFarma, Virion, Denka Seiken. Hemaglutinačné antigény na dôkaz hemaglutinačno-inhibičných protilátok Chrípka A a B boli z NRC pre chrípku.

Kultivácia ŠPP_62_OLM

Kultivácia *B. pertussis* a *B. parapertussis* sa vykonáva z odobratých nazofaryngeálnych výterov, výtery musia byť odobraté v akútnom štádiu ochorenia. Po dopravení sa odobrané tampóny opracujú a naočkujú na špeciálne kultivačné médium (Bordet- Gengou agar) a uložia do termostatu pri 37°C, v ktorom sa kultivujú 10 dní. Denne sa sledujú kultivačné platne a izolujú podozrivé kolónie. Po narastení podozrivých kolónií sa vykoná diferenciálna diagnostika pomocou biochemických reakcií, aglutinácie a pomocou real-time PCR na oddelení molekulárnej biológie.

Diagnostiká na kultiváciu *B. pertussis* a *B. parapertussis* sú komerčne dodávané.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA respiračných vírusov a baktérií prípadne iných mikroorganizmov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp diagnostické sety Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM - Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA respiračných vírusov vo vyšetovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou.

Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Real-time PCR na diagnostiku Bordetella pertussis a Bordetella parapertussis, ŠPP_42_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Bordetella pertussis* resp. *Bordetella parapertussis* vo vyšetovanej vzorke, pričom sa zisťuje prítomnosť oboch patogénov naraz z jednej vzorky. Dokazuje sa prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 481* u *Bordetella pertussis* a prítomnosť opakujúcej sa inzerčnej sekvencie *IS 1001* u *Bordetella parapertussis*. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Bordetella pertussis* a DNA *Bordetella parapertussis*), negatívnu kontrolu (H₂O) a negatívnu kontrolu izolácie DNA. Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

**Vyhodnotenie
prvý polrok 2010**

Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v období 1.1.2010 – 30.4.2010

Kraj	Okres	Celkový počet vzoriek	Počet vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	PCR pozit. chr. A nesubtyp.	PCR pozit. chr. B	PCR pozit. Sw.A/H1N1
BB	BB	105	53	0	0	0	6
	LC	20	0	0	0	0	0
	RS	32	3	0	0	0	4
	VK	19	11	0	0	0	3
	ZH	11	7	0	0	0	0
	ZV	23	13	0	0	0	4
ZA	CA	11	1	0	0	0	0
	DK	7	2	1	0	0	1
	LM	9	0	0	0	0	0
	MT	8	2	0	0	0	0
	ZA	18	5	0	0	0	2
KE	KE	125	101	1	0	0	13
	MI	1	1	0	0	0	0
	RV	13	7	1	0	0	4
	SNV	8	6	1	0	0	2
	TB	8	8	0	0	0	1
	VV	8	7	0	0	0	2
PO	BJ	6	6	1	0	0	2
	HN	9	7	1	0	0	2
	PO	46	34	0	0	0	5
	PP	21	13	0	0	0	4
	SK	27	25	1	0	0	6
	SL	9	9	0	0	0	3
Spolu		544	321	7	0	0	64

V chrípkovej sezóne 2009/ 2010, sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) nevykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach. Každá vzorka podozrivá na prítomnosť pandemického vírusu chrípky typu A/ H1N1 bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B.

Každá vzorka bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtipizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/ H1N1. Postup pri týchto vyšetreniach bol v súlade s najnovším manuálom vydaným WHO (www.who.int). V súvislosti s týmito odporúčaniami je diagnostika chrípkových vírusov počas obdobia prvého polroku 2010 zhrnutá v tabuľke „Vyhodnotenie diagnostiky vírusov chrípky molekulárno-biologickými metódami.“

Vyhodnotenie diagnostiky vírusov chrípky v období prvého polroku 2010

<i>Obdobie</i>	<i>Vyšetrované agens</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Z toho pozitívnych</i>
01.01.2010-30.06.2010	RT-PCR resp. real-time PCR Chrípka typu A bez bližšej identifikácie	878	154
01.01.2010-30.06.2010	RT-PCR Chrípka typu B	93	0
01.01.2010-30.06.2010	Pandemická chrípka typu A/ H1N1	277	168
<i>Spolu všetkých vzoriek</i>		1248	322

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky respiračných ochorení molekulárno-biologickými metódami v prvom polroku 2010

<i>Obdobie</i>	<i>Vyšetrované agens</i>	<i>Počet vzoriek</i>	<i>Z toho pozitívnych</i>
01.01.2010-30.06.2010	RT-PCR resp. real-time PCR Chrípka typu A bez bližšej identifikácie	878	154
01.01.2010-30.06.2010	RT-PCR Chrípka typu B	93	0
01.01.2010-30.06.2010	RSV	12	2
01.01.2010-30.06.2010	Adenovírus	12	1
01.01.2010-30.06.2010	<i>Bordetella pertussis</i> <i>Bordetella parapertussis</i>	141	14
01.01.2010-30.06.2010	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	36	12
01.01.2010-30.06.2010	<i>Pneumocystis carinii</i>	12	0
<i>Spolu všetkých vzoriek</i>		1184	183

Publikačná činnosť

1. polrok 2010

1. Kissová, R.: Laboratórna diagnostika chrípky. *Antibiotiká a rezistencia*. 8, 2009, č.2, s. 10 – 17.
2. Kissová, R.: Epidemiológia a surveillance chrípky. *Antibiotiká a rezistencia*. 8, 2009, č.2, s. 18 - 26.
3. Kissová, R.: Imunita v prevencii vírusových ochorení. *Bedeker zdravia*. 2, 2010, s. 82 - 83.
4. Kissová, R.: Laboratórna diagnostika chrípky na OLM, RÚVZ Banská Bystrica. *Pediatrica*, 5/2010, suppl., s. 15.

Prednášková činnosť

1. polrok 2010

1. Kissová, R.: Laboratórna diagnostika chrípky na OLM, RÚVZ Banská Bystrica. - poster I. Slovenský vakcinologický kongres s medzinárodnou účasťou Štrbské Pleso 14.-16.1.2010
2. Kissová, R., Maďarová, L., Klement, C.: „Priama diagnostika chrípky a iných

respiračných patogénov v laboratóriách OLM na RÚVZ v Banskej Bystrici – rok 2009.“
-poster, zborník – abstrakt

VII. Odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR, Bratislava, 25.3.2010

3. Kissová, R.: Skúsenosti s diagnostikou novej chrípky na OLM RÚVZ v Banskej Bystrici v sezóne 2009/2010.
Schôdza spolku lekárov Piešťany, 19.5.2010

ÚLOHA 8.6 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

Cieľom projektu je diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení vírusového a bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici - odbor lekárskej mikrobiológie.

Anotácia

Metódou kultivácie vírusov na bunkových kultúrach budeme vyšetrovať enterálne vírusy typu Coxsackie, Echo a Polio, s využitím imunohistochemických metód vyšetrujeme rotavírusy a adenovírusy.

Pomocou sérologických metód (vírus neutralizačným testom) budeme vyšetrovať enterálne vírusy Coxsackie a Poliovírus.

Metódou bakteriálnej kultivácie sme pripravení vyšetrovať salmonely, šigely a *Campylobacter jejuni*.

Metódami molekulárnej biológie – PCR, RT-PCR budeme vyšetrovať adenovírusy, Norwalk-like vírusy, *Vibrio cholerae*, *Campylobacter jejuni*.

V blízkej budúcnosti pripravujeme typizáciu salmonel a *Campylobacter jejuni* metódou pulznej gélovej elektroforézy.

Etapy riešenia

Etapy projektu sú rozvrhnuté na obdobie troch rokov s ročnými hodnoteniami etáp projektu.

Výstupy

Čiastkové uzávery a výsledky budú publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Metodika

ŠPP_OLM 16/03 LV – akreditovaná metodika

ŠPP_OLM 17/04 LV – akreditovaná metodika

Virologická kultivácia

Vyšetrovaným materiálom boli stolice a dvojice sér (akútne a rekonvalescentné) od pacientov z Banskobystrického a Žilinského kraja.

Kultivačná virologická diagnostika sa vykonávala metódou izolácie enterálnych vírusov na 4 druhoch bunkových kultúr – RD, Hep2, L20B a LEP. Vykonávali sa najmenej dve pasáže na všetkých druhoch bunkových kultúr. Cytopatogénny efekt (CPE) bol na bunkových kultúrach sledovaný každý deň mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Pasáž bola v prípade negatívneho výsledku udržiavaná najmenej po dobu 7 dní pri 36°C, alebo bola ukončená, ak bol na bunkových kultúrach CPE 3+ alebo 4+. Pozitívne materiály boli posielané na typizáciu do NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR v Bratislave.

Vyšetrenia sér sa vykonávali metódou sérumneutralizačného testu na bunkových kultúrach Vero buniek, s antigénmi Polio 1, 2, 3 a Coxsackie B 1-6, A7 a A9. Odčítanie testu sa vykonalo mikroskopicky pri 40-násobnom zväčšení. Za signifikantný vzostup protilátok

bola považovaná sérokonverzia alebo štvornásobný vzostup protilátok v rekonvalenscentnom sére oproti akútnemu séru.

Kultivačné vyšetrenie na prítomnosť pôvodcov črevných infekcií

Odobratý a do laboratória dopravený biologický materiál (stolica, rektálny výter, moč, žlč, kostná dreň, krv) bol očkovaný na neselektívny krvný agar, selektívny dezoxycholát citrátový (DC) agar, McConkey agar, slaný agar s manitolom a tekutú pomnožovaciú selenitovú pôdu, z ktorej po 16-18 hodinovej inkubácii pri 37°C bol materiál očkovaný na dezoxycholát citrátovú pôdu, McConkey agar a xylóza-lyzín-deoxycholátový (XLD) agar.

Kultivačné vyšetrenie sa vyhodnocovalo po 24 a 48 hodinovej inkubácii pri 37°C. Podozrivé kolónie boli izolované a podrobené morfolologickej, mikroskopickej, fyziologickej, biochemickej, príp. sérologickej analýze na ich presné určenie.

Molekulárno-biologické metódy

PCR, ŠPP_34_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA vírusov a baktérií, spôsobujúcich hnačkové ochorenia, vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Pomocou krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov) dôjde za špecifických podmienok ku namnoženiu hľadanej DNA vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia patogénnej DNA jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti DNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® DNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® DNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina.

RT-PCR, ŠPP_43_OLM- Akreditovaná metodika

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť RNA hnačkových vírusov vo vyšetrovanej vzorke. Jedná sa o rýchlu, citlivú a vysoko špecifickú reakciu na priamy dôkaz patogéna vo vyšetrovanej vzorke, ktorá využíva princípy molekulárnej biológie.

Využívajú sa dve spojené reakcie- reakcia spätnej (reverznej) transkripcie (RT), kedy dochádza ku prepisu z RNA do cDNA (komplementárna DNA) a následne polymerázová reťazová reakcia (PCR) kedy sa namnožuje (amplifikuje) cDNA získaná prvou reakciou. Amplifikácia prebieha za pomoci krátkych špecifických oligonukleotidových reťazcov DNA (primerov). Za špecifických podmienok dochádza ku namnoženiu hľadanej nukleovej kyseliny vo vyšetrovanej vzorke, ktorá bola pôvodne prítomná v tak malom množstve, že jej priama detekcia by nebola možná. Po amplifikácii (namnožení) je detekcia nukleovej kyseliny jednotlivých agens jednoznačná a jednoduchá.

Na dôkaz prítomnosti RNA jednotlivých agens vo vyšetrovaných vzorkách sa používajú na oddelení molekulárnej biológie odboru lekárskej mikrobiológie, RÚVZ BB komerčne dodávané diagnostické súbory (kity) GenePak® RNA PCR Test firmy GENTECH (Moskva) resp. Amplisens® RNA PCR firmy Interlabservice, Ukrajina

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení virologickými kultivačnými metódami

1. polrok 2010

V 1. polroku 2010 sme vyšetřili spolu 4 stolice určených na izoláciu enterálnych vírusov na bunkových kultúrach. Nebol izolovaný žiadny enterálny vírus.

V 1. polroku 2010 neboli žiadne séra vyšetřované sérumneutralizačným testom na vírusy Polio 1,2,3 a na vírusy Coxsackie A7,9 a B1-6.

Štatistika vyšetrení na enterálne vírusy za 1. polrok 2010

Klinické materiály   **ACHO/ z toho pozit.**   **Neuroinfekcie/pozit.**   **Ostatné/pozit.**

Stolice/pozit.:	2/0	0/0	0/0	2/0
Ostatné				
<u>Likvory</u>	0/0	0/0	0/0	2/0
<u>Výtery</u>	1/0	0/0	0/0	0/0
<u>Spolu ostatné</u>	1/0	0/0	0/0	2/0
Spolu všetko	3/0	0/0	0/0	4/0

Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami v 1. polroku 2010.

V 1. polroku 2010 bola, v rámci diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení, molekulárno-biologickými metódami zisťovaná prítomnosť Enterovírusov v tampónoch stolice.

Taktiež sa prehĺbila spolupráca s Národným referenčným centrom pre *Vibrionaceae*.

Pokračuje sa v zhromažďovaní kultivačne pozitívnych vzoriek na prítomnosť *Campylobacter jejuni*, ktoré budú testované pomocou PFGE a bude určená ich genetická príbuznosť, či naopak rozdielnosť.

Tab.: Vyhodnotenie diferenciálnej diagnostiky hnačkových ochorení molekulárno-biologickými metódami v 1. polroku 2010.

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
01.01.2010-30.06.2010	Enterovírusy	2	0

ÚLOHA 8.7 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

Projekt zameraný na zisťovanie prítomnosti patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vzorkách zo životného prostredia pomocou kultivačných a molekulárno-biologických metód.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie

Anotácia

Vyvinúť a zaviesť novú metódu polymerázovej reťazovej reakcie (real-time PCR) na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* vo vodnom prostredí kúpalísk a vo vodovodných sieťach.

Metódou kultivácie environmentálnych vzoriek zisťovanie prítomnosti potenciálne patogénneho druhu *Naegleria fowleri*.

Overiť účinnosť použitých postupov na elimináciu améb v distribučných systémoch vôd.

Etapy riešenia

1. vývoj real-time PCR metodiky
2. monitoring
3. vyhodnotenie

Výstupy

Postupy metód molekulárnej biológie na identifikáciu patogénneho druhu *Naegleria fowleri* pomocou real-time PCR, využiteľných pre vybrané pracoviská verejného zdravotníctva.

Čiastkové uzávery a výstupy monitoringu budú publikované v odborných časopisoch a prezentované na odborných podujatiach.

Návrh správnej stratégie na elimináciu zdravotných rizík z kolonizácie vodných systémov patogénnym druhom *Naegleria fowleri*.

Virulentné kmene voľne žijúcej meňavky *Naegleria fowleri* (Carter 1970) sú patogénne pre ľudí a môžu vyvolať infekciu centrálného nervového systému nazývanú primárna amébová meningoencefalitída (PAM). Ochorenie prejavujúce sa hnisavým zápalom mozgových blán patrí k vzácnym ale zároveň veľmi závažným, s vysokou mortalitou (95%). *N. fowleri* je všadeprítomná v životnom prostredí, izolovaná bola z prírodného i umelého sladkovodného prostredia a pôdy po celom svete. Prírodné i umelé vodné telesá môžu predstavovať riziko ako zdroj týchto infekcií. Predovšetkým s ohľadom na predpoklady rozvinutia ochorenia PAM, ktoré je v priamej súvislosti s kúpaním a potápaním, sledovanie výskytu virulentných kmeňov pripadá do úvahy ako účinný preventívny prostriedok.

Sledovanie prítomnosti améb vo vodách na kúpanie je upravené v legislatíve SR v súčasnosti platným nariadením vlády 252/06 Z.z. o podrobnostiach o prevádzke kúpalísk a podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu.

Kultivačným stanovením pri 36°C a 44 °C podľa akreditovanej metódy ŠPP_OLM_05 je na pevnom agarovom médiu zo vzoriek bazénových vôd zisťovaná prítomnosť druhov améb významných z hľadiska ochrany zdravia. Následná identifikácia na základe morfológických znakov je vykonaná mikroskopickým pozorovaním. Je dôležité dodať, že identifikácia na základe morfológických znakov musí byť vždy doplnená o ďalšie nemorfologické prístupy. Na identifikáciu *N. fowleri* a jej odlišenie od iných príbuzných druhov je v súčasnosti vyvinutých mnoho metód: imunochemické postupy, izoenzymová elektroforéza, RFLP, ale všetky tieto metódy si vyžadujú zdĺhavú, časovo náročnú primárnu kultiváciu vzoriek zo životného prostredia pred ich použitím.

Zdravotné riziká spojené s PAM a časovo náročné postupy konvenčne využívaných detekčných metód zdôrazňujú potrebu rýchlych a spoľahlivejších analytických testov pre identifikáciu a kvantifikáciu tohto patogénneho mikroorganizmu vo všetkých typoch vôd využívaných verejnosťou. Takúto možnosť predstavujú metódy PCR (predovšetkým real-time PCR) – rýchle, vysoko špecifické a na kultivácii nezávislé metódy.

Vyhodnotenie

Vyhodnotenie 1. polrok 2010

V dôsledku platnosti Vyhlášky MZ SR č.72/08 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, ktorá priniesla zmenu v rozsahu a početnosti kontroly kvality vody na kúpanie, prítomnosť améb kultivovateľných pri 36°C a 44 °C sa vyšetruje len v prípade, ak sa opakovane zistí biologické a mikrobiologické znečistenie.

V období od 04.01.2010-30.06.2010 bolo v ukazovateli améby kultivovateľné pri 36°C a 44°C vyšetrených 21 vzoriek, z toho bolo na prítomnosť améb pozitívnych 10 vzoriek. Prítomnosť patogénneho druhu *Naegleria fowleri* v týchto vzorkách nebola potvrdená.

Obdobie	Vyšetrované agens	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
04.01.2010-30.06.2010	améby kultivovateľné pri 36°C a 44 °C <i>Naegleria</i> sp.	21	10 0

Real-time PCR

Pred samotným vyšetrovaním prítomnosti DNA *Naegleria fowleri* vo vzorkách vody a biologického materiálu je nevyhnutné nastaviť a upraviť podmienky real-time PCR.

Touto reakciou sa zisťuje prítomnosť DNA *Naegleria fowleri* vo vyšetrovanej vzorke. Reakcia sa vyhodnocuje kvalitatívne. Každá reakcia obsahuje okrem vyšetrovaných vzoriek aj pozitívnu kontrolu (DNA *Naegleria fowleri*), negatívnu kontrolu (H₂O) a negatívnu kontrolu izolácie DNA. Reakcia prebieha v uzavretom systéme sklenených kapilár a vyhodnocuje sa na počítači.

1. polrok 2010

V roku 2010 sa nám úspešne podarilo ukončiť vývoj real-time PCR na diagnostiku *Naegleria fowleri* vo vzorkách environmentálnych ako aj klinických. Bol stanovený limit detekcie reakcie, ako aj koeficient variácie opakovateľnosti a reprodukovateľnosti, ďalej bola testovaná špecificita reakcie a nakoniec sme podrobili testovaniu modelové vzorky. Jednalo sa o vzorky vody ako aj o vzorky klinické (likvor). Metodika bola následne odprednášaná ako aj publikovaná (viď prednášková a publikačná činnosť).

Publikácie, prednášková činnosť, školiace akcie:

1. Katarína Trnková a Lucia Maďarová, Možnosti laboratórnej diagnostiky *Naegleria fowleri* na Slovensku. Prednáška na konferencii Mikrobiológia vody 2009, Poprad.
2. Katarína Trnková a Lucia Maďarová. Možnosti laboratórnej diagnostiky *Naegleria fowleri* na Slovensku. Zborník prednášok a posterov Mikrobiológia vody 2009. Československá spoločnosť mikrobiologická, Bratislava-Praha 2009.
3. Maďarová, L., Trnková, K., Feiková, S., Klement, C., Obernauerová, M. A real-time PCR diagnostic method for detection of *Naegleria fowleri*. *Exp Parasitol.* 2010, vol. 126, p. 37–41.
4. Maďarová, L., Trnková, K. 2010. Real-time PCR na dôkaz prítomnosti *Naegleria fowleri*. *Zborník abstraktov.* 2010, VII. Odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH. – vedúca odboru

ÚLOHA 9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

V prvom štvrtroku 2010 sme po dohode v MC Mostík uskutočnili 1 prednášku s besedou, avšak účasť mamičiek bola veľmi nízka. Zúčastnené mamičky povedali, že málokedy býva na dohodnutých akciách väčší počet prítomných rodičov ako 5-6. Poskytnú sme im na nástenku a pre ďalších rodičov edukačné materiály s kontaktmi na OPZ, kde môžu navštíviť naše poradne a využiť individuálne konzultácie. V ďalších spoločných aktivitách sme nepokračovali z dôvodov malého záujmu rodičov - pripravovať prednášky a besedy pre 6 ľudí je nerentabilné. S inými MC sa napriek našej ponuke a aktivite nepodarilo spoluprácu rozvinúť.

ÚLOHA 9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

• Vzdelávacie aktivity:

V prvom polroku 2010 OPZ pripravil 3 prednášky pre seniorov s besedami, v Brezne sa uskutočnil 2-hodinový protistresový kurz s nácvikom relaxačných techník.

- **Poradenstvo:**

V spolupráci so seniorskými klubmi a organizáciami JDS vykonáva OPZ výjazdy poradne zdravia s vyšetrením klientov na rizikové faktory KVCH, s následným poradenstvom a individuálnymi zdravotno-výchovnými konzultáciami s lekárkou a s Mgr. v odbore ošetrovatel'stvo. Pravidelne robíme výjazdy do Klubu dôchodcov v meste Brezno, v prvom polroku ich bolo 5. Ďalšie takéto výjazdy boli v prvom polroku 2010 v KD Nádej v Banskej Bystrici, v KD v Medzibrode, v Podbrezovej, a v Heľpe, na ktorých bolo vyšetrených 88 klientov.

Okrem toho v kluboch seniorov dlhodobo zabezpečujeme aj pohybovú inštruktáž a inštruktáž o možnostiach nefarmakologického ovplyvňovanie krvného tlaku.

Ďalšie preventívne programy zamerané na seniorov:

- Cvičenia s pohybovou inštruktážou od našej kvalifikovanej pracovníčky spojené s meraním krvného tlaku pred cvičením a po ňom: v priestoroch klubov dôchodcov pre členov klubov, 3 skupiny cvičia v priestoroch RÚVZ
- Pre študentov Univerzity 3.veku – 1x týždenne pohybová aktivita pre na krytej plavárni UMB.

ÚLOHA 9.3 ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Realizátorom projektu je Odbor hygieny detí a mládeže.

ÚLOHA 9.4 PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

9.4.1

PRIMÁRNA PREVENCIA ATEROSKLERÓZY V DETSKOM VEKU – ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

OPZ sa podieľa na príprave a realizácii kontrolných vyšetrení a intervenčných programov pre rodiny detí, ktorým boli v rámci pediatrického skríningu vo veku 11 a 17 rokov zistené mierne zvýšené hodnoty cholesterolemie a triglyceridémie. V prvom polroku 2010 sme urobili vyšetrenia 10 klientom z tohto projektu a poskytli sme im poradenstvo v základnej poradni zdravia. V nadstavbovej POPA boli vyšetrené a otestované v rámci tohto projektu 3 deti, 1 starší brat a 1 mamička, klienti alebo ich rodičia dostali výsledky a odporúčania, ako možno zistené problémy ovplyvniť pomocou cvičení a pohybových programov. STV2 odvysielala z našej poradne ilustračné zábery v programe Fokus.

9.4.2

PREVENCIA ÚRAZOV A VÝUKA V POSKYTOVANÍ PRVEJ POMOCI

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015 sme pomáhali realizovať program pod názvom BECEP. Edukačné materiály – bezpečnosť cestnej premávky - sme poskytli pre deti materských škôl, ZŠ, študentom SŠ, VŠ a seniorom.

OPZ distribuovalo na školy a škôlky v banskobystričskom a breznianskom okrese začiatkom roku 2010 2 druhy DVD o dopravnej výchove a prevencii dopravných úrazov pre školákov (Autoškola) a škôlkárov (Becepáčik). Intervenčné aktivity prebehli v 184 triednych kolektívoch a 3 skupinkách a zúčastnilo sa ich 3350 detí.

DVD s tematikou dopravnej bezpečnosti a prevencie dopravných úrazov bolo premietané aj v domove dôchodcov Luna a v Dennom centre Prameň Brezno.

Vďaka intenzívnej spolupráci OPZ so SČK je naša pracovníčka Mária Parobeková lektorkou školení v poskytovaní prvej pomoci. Pravidelne máva na témy poskytovanie prvej pomoci a úrazová prevencia prednášky spojené s praktickými ukázkami pre rôzne vekové a profesijné skupiny obyvateľstva. V prvom polroku 2010 mala 13 takýchto aktivít. Na školách pripravuje deti, ktoré sa zúčastňujú súťaží hliadok ČK a študentov, ktorí majú záujem pomáhať ako dobrovoľní zdravotníci. V 1. polroku pracovníčky OPZ pomáhali zabezpečovať Olympiádu MŠ, na ktorej sa venovali 96 deťom breznianskeho okresu. V škôlkach breznianskeho okresu sa dlhodobo aplikuje aj projekt Evička, ktorý je zameraný na témy akcentované SČK – darcovstvo krvi, prevenciu chorôb a úrazov detí a výuku základov poskytovania prvej pomoci s praktickými nácvikmi formou hier.

V prvom polroku 2010 sa uskutočnili 2 školenia detí v poskytovaní prvej pomoci, 2 ukážky poskytovania prvej pomoci pre 22 učiteliek a pre verejnosť, 8 kurzov v poskytovaní prvej pomoci. Pred prázdninami sa pre žiakov špeciálnych základných škôl v Brezne uskutočnili 2 prednášky s besedami o prevencii úrazov.

9.4.3

PRIMÁRNA PREVENCIA DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ

V prvom polroku 2010 sa uskutočnila aktivita spojená s prednáškami, videoprojekciami a besedami proti zneužívaniu návykových látok pre žiakov Katolíckeho gymnázia Štefana Moyzesa, tematike sa venovala pozornosť aj v prednáškach a besedách o zdravom životnom štýle v dospievaní pre deti SZŠ internátnej vo Valaskej a ZŠ v BB na Tatranskej ul. a pri prednáške s besedou o prevencii chorôb v SZŠ v Brezne.

Aktivity vzťahujúce sa k znižovaniu prevalencie tabakizmu sú uvedené pri úlohe 10. - Kontrola tabaku.

9.4.4

ZDRAVÁ VÝŽIVA PRE ZDRAVÉ SRDCE

Informácie o správnej výžive sú súčasťou každej intervencie a poradenstva u všetkých vyšetrených klientov, s veľkým dôrazom najmä u tých, ktorí mali zistenú dyslipidémiu, abnormálnu hladinu glykémie, ďalej u klientov s hodnotami BMI, WHR, OP v rizikovom pásme a u klientov s nadmerným podielom tuku v zložení tela.

Správna výživa je jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb a tejto problematike sa venujeme prakticky pri všetkých našich skupinových aktivitách.

Vďaka intenzívnej spolupráci s podnikom Alfa-Bio a s predajňou biopotravín sme zabezpečili balíčky zdravej výživy ako ceny do súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“.

9.4.5

ZMENA ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU VO VYŠŠOM VEKU

Program, ktorého cieľom je najmä zvýšenie pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy u starších ľudí navštevujúcich Univerzitu 3.veku, sa kontinuálne realizuje v spolupráci s doc. Šníderovou z UMB, zabezpečujúcou poskytnutie priestorov krytej plavárne na UMB, kde naše inštruktorky vedú s klientkami cvičenie vo vode.

9.4.6

MONITORING POHYBOVEJ AKTIVITY DETÍ

HDM realizoval celoslovenskú úlohu NPDD - Monitorovať fyzickú aktivitu detí a dorastu, vrátane vyšetrenia funkčného stavu pohybového aparátu u zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu v okrese Banská a Bystrica, kompenzáciu už liečených pacientov a odozvu zdravotnej výchovy. Na tomto projekte HDM, ktoré riešia vybrané RÚVZ, sa významnou mierou podieľa pracovníčka OPZ, rehabilitačná sestra. V prvom polroku vyšetřila 180 detí – žiakov základných, stredných a špeciálnych škôl a špeciálneho učilišťa, do elektronickej formy vložila údaje z vyšetrení a dotazníkov 80 detí.

ÚLOHA 9.5 AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Pri príležitosti 11 významných dní (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň chorých, Týždeň mozgu, Sv. deň zdravia, Deň narcisov, Svetový deň Pohybu pre zdravie, Európsky deň obezity, Sv. deň mlieka, Sv. deň bez tabaku, Medz. deň proti drogám) sme na viacerých miestach RÚVZ v BB a v Brezne robili nástenky, k významným dňom WHO vkladáme informácie aj do vývesiek, prípadne distribuujeme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, na pracoviská, do klubov a pod.

Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom v Brezne a v regionálnych novinách Horehronie v rubrike Viete, že... Ku **Dňu linky 112** pripravila naša pracovníčka v Brezne reláciu v mestskom rozhlase.

K **Svetovému dňu zdravia** sme pripravili 3 zdravotnovýchovné a poradenské aktivity – deň otvorených dverí na OPZ, vyšetřovania klientov a poradenstvo na MÚ v BB, vyšetřovania a poradenstvo v Brezne. Za prítomnosti zástupcov najvýznamnejších regionálnych podporovateľov a sponzorov prebehlo v tento deň aj regionálne žrebovanie výhercov v súťaži Vyzvi srdce k pohybu. Naše pracovníčky v Brezne sa priamo podieľali na spoluorganizovaní zbierky **Deň narcisov** na podporu Ligy proti rakovine. K **Týždňu mozgu** sme zorganizovali prednášku pre seniorov z KD pri penzióne Jeseň v Banskej Bystrici. K **Európskemu imunizačnému týždňu** v rómskych komunitách zorganizovali naše komunitné pracovníčky ZV prednášky a besedy na témy Infekčné choroby a Význam očkovania. Nabádali a motivovali rómske matky k tomu, aby dali zaočkovať svoje deti.

K **svetovému dňu pohybu pre zdravie** sme ponúkli poradenstvo POPA pracovníkom RÚVZ. V Brezne bola prednáška k **Medzinárodnému dňu zdravotných sestier**. K **Sv.dňu sclerosis multiplex** sme mali poradenskú a zdravotnovýchovnú aktivitu spojenú s antropometriou a meraním krvného tlaku záujemcom na námestí v Banskej Bystrici. K **Svetovému dňu darcov krvi** vykonávali pracovníčky OPZ vyšetřenia darcov krvi na rizikové faktory SCO na 2 miestach v Banskej Bystrici – v pobočke Všeobecnej zdr. poisťovne a na transfúznej stanici. V Brezne mala naša pracovníčka zdravotnovýchovnú aktivitu pre darcov a asistovala pri odberoch krvi.

ÚLOHA 9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Od 1.3.2010 pokračovali 2 komunitné asistentky v aktivitách, prevažne v lokalite prechodného ubytovania v KOTVE v Banskej Bystrici a v obci Telgárt.

Úlohou komunitných pracovníčok zdravotnej výchovy (v ďalšom texte KPZV) je zvyšovať informovanosť a šíriť zdravotnú výchovu v rómskej komunite a sprostredkovať komunikáciu medzi RÚVZ v Banskej Bystrici, všeobecnými lekármi, pediatrami, gynekológmi, zdravotnými sestrami a komunitou v danom regióne.

KPZV podporovali prístup členov rómskej komunity k zdravotnej starostlivosti – zabezpečovali informácie o prevencii, poskytovaní zdravotnej starostlivosti a zdravotného poistenia a o právach a povinnostiach pacienta, podporovali zvyšovanie zodpovednosti členov komunity za vlastné zdravie.

Spolupracovali pri identifikovaní rizikových faktorov a potrieb súvisiacich so zdravím znevýhodnenej komunity, pomáhali pri zbere údajov (prieskumy zdravotného stavu detí aj dospelých osôb a zdravotného uvedomenia).

Priebežne zabezpečovali spätnú väzbu pre hodnotenie kvality, efektivity a účinnosti, vyhodnocovali programy a indikátory na svojej úrovni.

Spolupracovali pri výmene informácií a skúseností s terénnymi sociálnymi pracovníkmi v lokalitách svojho pôsobenia a tiež s regionálnou kanceláriou Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a mimovládny organizáciami zameranými na pomoc znevýhodneným rómskym komunitám.

Zúčastňovali sa na školeniach a poradách RÚVZ, MÚ a na stretnutiach s kompetentnými a zodpovednými osobami pri riešení problémov.

OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici s pomocou rómskych komunitných asistentiek realizuje komplexný program, zahŕňujúci hygienicko-protiepidemické opatrenia, spoluprácu obyvateľstva s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, preventívnu starostlivosť, sociálnu pomoc a zdravotnú výchovu.

Pokračuje monitoring zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia znevýhodnených rómskych komunít a priebežná kontrola efektivity realizovaných preventívnych programov v rómskej kolónii obce Telgárt a v sociálnej ubytovni KOTVA v Banskej Bystrici.

Výsledky práce s rómskymi komunitami v prvom polroku 2010:

1. Starostlivosť o hygienu prostredia:

• **V lokalite Banská Bystrica v núdzovom ubytovaní KOTVA:** Na základe zistených nedostatkov v oblasti dodržiavania osobnej hygieny, nevyhovujúcich ubytovacích podmienok, zvýšeného výskytu hlodavcov v predchádzajúcom období prebieha pravidelný monitoring hygienicko-epidemiologického režimu, popri komunitných pracovníčkach ZV ho dôsledne vykonáva aj vedúca odboru PZ MUDr. Silvia Kontrošová, MPH. Zistila okrem iného aj zvýšené riziko požiaru a úrazov elektrickými spotrebičmi, varičmi, ktoré boli pred dverami izieb a nemali protipožiarnu podložku. Poruchy boli nahlásované páňovi Rybárovi z bytového podniku mesta.

Aj napriek viacerým urgenciám z našej strany nebol odstránený havarijný stav kanalizácie v areáli Kotva, je však v štádiu riešenia.

Komunitnou pracovníčkou bola začiatkom marca zorganizovaná brigáda, pri ktorej obyvatelia ubytovaní v Kotve vyčistili a upratali priestory hygienických zariadení, kuchynky a dvora. Obyvateľom KPZV sústavne vysvetľuje základné hygienické zásady, zdôrazňuje dôležitosť udržiavania čistoty, správneho nakladania s odpadom a špinavou bielizňou, ako aj potrebu dodržiavania hygienicky bezchybného skladovania potravín.

V ubytovacom zariadení Kotva pretrváva aj naďalej premnoženie hlodavcov. Na podnet pracovníčok RÚVZ bola naplánovaná deratizácia, zatiaľ nebola zrealizovaná.

V mesiaci jún bola realizovaná návšteva Kotvy pracovníčkami RÚVZ. Prítomná bola aj MUDr. Slotová a zástupca MÚ. Pracovníci RÚVZ skonštatovali, že podmienky sú dosť nevyhovujúce, ale vyjadrenie dajú až po zaradení objektu do kategórie, podľa ktorej môžu nedostatky posudzovať.

• **V obci Telgárt v Hornej kolónii** naďalej pretrváva problém so zásobovaním obyvateľov pitnou vodou z hygienického centra, ktoré je otvorené len v pracovné dni, aj to len 1-2

hodiny, čo je nedostačujúce. So starostkou obce bolo opakovane rokované o možnosti otvorenia hygienického centra aj cez sobotu a nedeľu pre obyvateľov osád, ktorí nemajú vlastný vodovod, ale z dôvodu nedostatku financií starostka obce nesúhlasí s týmto návrhom.

2. Prevencia chorôb a podpora zdravia:

- OPZ RÚVZ BB sa s pomocou KPZV podieľal na depedikulizácii. Odvšívavenie bolo zabezpečené u 105 detí, vrátane edukácie ich matiek v danej problematike.
- Do rómskej osady v obci Telgárt urobila Poradňa zdravia OPZ RÚVZ BB v januári 3 výjazdy. Vyšetrenia sa urobili za štandardných podmienok 38 klientom v priestoroch komunitného centra.
- Krvný tlak bol meraný 220 osobám, hypertenzia sa zistila opakovanými meraniami u 12 ľudí, ktorí po náležitom poučení o zlepšení životosprávy boli poslaní k ošetrovateľovi.
- 21 osôb išlo na preventívnu prehliadku na podnet zdravotnej asistentky
- Na podnet komunitnej asistentky 30 detí navštívilo detské poradne.
- U 255 dospelých a 153 detí z Hornej a Dolnej kolónie obce Telgárt KPZV vykonala kontrolu zdravotného preukazu., nakoľko u niektorých obyvateľov nebola nahlásená zmena zdravotnej poisťovne, alebo vlastnili 2 zdravotné preukazy.
- V prvom polroku 2010 sa vzdelávania a osvetu, ktorú robili komunitné zdravotné asistentky, zúčastnilo 1589 osôb.

ZV aktivity komunitných asistentiek v prvom polroku 2010 :

- Pre deti predškolského veku formou napodobňovania, kreslenia a diskusie na témy: Osobná hygiena, Orálna hygiena, Hygiena vlasov, Hygienické návyky, Starostlivosť o vlastné zdravie, Zdravá výživa, Význam športovania a pohybu, Hygiena prostredia, Prevencia pred domácimi úrazmi, Správanie sa na ceste, Infekčné choroby – Európsky imunizačný týždeň, Význam očkovania, Bezpečnosť na cestách, Resuscitácia – oživovanie, Poranenie, úrazy, Infekčné choroby, Mdloba – príčiny, prvá pomoc, Protišokové opatrenia, Pitný režim, Sex a zdravie, Rodina a medziľudské vzťahy, Pohlavné choroby, Cestná premávka
- S dospelými sa diskutovalo o témach Dodržiavanie pitného režimu, Infekčné choroby – Svrab, Kiahne, Triedenie odpadov, nevytváranie divokých skládok, Alzheimerova choroba a jej prevencia, Hygiena vlasov, Hygiena prostredia, Hygiena potravín a a správnosť ich uskladnenia, Antikoncepcia, Povinné očkovanie u detí, preventívne prehliadky, Škodlivosť fajčenia, Hypertenzia a prevencia, Ovčie kiahne – prevencia a liečba (v spolupráci s Dr. Kontrošovou)
- Distribúcia edukačných materiálov, nástenky, premietanie videofilmov – popri CD, DVD a videokazetách s tradičnými zdravotnovýchovnými témami boli použité aj výukové materiály z projektu BeCeP.
- Propagácia súťaže Quit & Win v rómskych komunitách – získali sme 8 osôb z rómskych komunit, v regionálnej súťaži vyhrala 1 účastníčka z Telgártu, splnila podmienky súťaže, 1 výherca z Čierneho Balogu odmietol cenu – údajne nemohol prevziať a prísť na vyšetrenie z časových dôvodov
- Aj v tomto roku prebiehala zdravotnícka príprava rómskych detí zo ZŠ Telgárt na 6. ročník súťaže prvej pomoci, konanej 19. mája 2010 v Dome kultúry Banská Bystrica

3. Iné aktivity na zlepšenie zdravotného stavu Rómov:

- Na podnet Regionálnej kancelárie splnomocnenca vlády bola realizovaná osвета medzi rómskymi obyvateľmi žujúcimi v lokalite mesta Zvolen z dôvodu výskytu žltacky.
- V januári 2010 sme sa zapojili do realizácie úlohy Uznesenia vlády SR č. 206/2008 „Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“. U 120 žiakov z obce Telgárt a Šumiac bol hodnotený zdravotný stav žiakov za základe daného dotazníka. Na tejto úlohe sme participovali spolu s odborom HDM.

4. Ďalšie formy pomoci znevýhodneným rómskym komunitám:

- OPZ opäť zorganizoval a zrealizoval tradičné burzy ošatenia, obuvi a hračiek
- KPZV zaviedla v ubytovacích zariadeniach Kotvy v BB systém umožňujúci kontrolu dodržiavania hygieny s možnosťou sankcionovania neprispôsobivých obyvateľov pracovníkmi MÚ. Vypracovala rozpis služieb s dôrazom na osobnú zodpovednosť obyvateľov.
- Asistentka v Telgárte poskytuje v prípade chorôb a úrazov ošetrovanie a privoláva rýchlu záchrannú pomoc.

ÚLOHA 9.7 „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

OPZ Banská Bystrica je gestorm a odborným garantom tohto projektu, vypracovali sme metodiku, organizačne zabezpečujeme prípravu a tlač materiálov, prípravný seminár, kampaň, súťaž, spracovanie a vyhodnocovanie získaných dát. Hlavnou ambíciou projektu je formou kampane a súťaže zvýšiť pohybovú aktivitu obyvateľov Slovenska nielen jednorazovo počas krátkeho podujatia, ale dlhodobou motiváciou pôsobiť tak, aby sa pohyb včlenil do životného štýlu ľudí a mal svoje pevné miesto v časovom rozvrhu každého dňa.

V jesenných mesiacoch september až november v r. 2009 prebehol už 3. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Začiatkom roku 2010 sme ešte dostávali účastnícke listy zozbierané v regionálnych úradoch verejného zdravotníctva. Do elektronickej formy boli konvertované údaje z 960 účastníckych listov, 3 účastnícke listy neboli platné. 43 účastníkov malo detského podporovateľa, ktorý splnil podmienky – spolu 35 detí. 231 účastníkov v r. 2009 sa zúčastnilo súťaže už v niektorom z predošlých ročníkov, alebo v oboch.

Do žrebovania sa dostalo 850 účastníkov, z nich 715 aj do žrebovania o prémie kancelárie WHO na Slovensku. Celostátne žrebovanie spojené s tlačovou konferenciou sa konalo 10.3. 2010. Regionálne žrebovanie prebehlo 7.4. pri príležitosti Svetového dňa zdravia.

Aktivity OPZ k VSkP:

- Zber a roztriedenie účastníckych listov, nahadzovanie dát do excelových hárkov, korešpondenčné upresňovanie údajov, opravy, vyhodnocovanie údajov
- Príprava celoslovenskej tlačovej konferencie a poskytovanie informácií (web, nástenky, ppt. prezentácie, tlačové správy, rozhovory pre médiá)
- Príprava žrebovaní – vyhodnotenie kritérií, zoznamy, programy pre žrebovanie, zabezpečenie prítomnosti notára
- Zabezpečenie cien, informácie výhercom, distribúcia výhier

- Informácie spoluriešiteľom - príprava a zaslanie zoznamov účastníkov, ppt. prezentácie výsledkov na seminároch, abstrakt do zborníka konferencie Červenkové dni preventívnej medicíny

ÚLOHA 9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Uplatňuje sa v rámci práce PZ a POPA, pri klubových stretnutiach seniorov s programom telesných cvičení, pri skupinových aktivitách pre predškolskú a školskú mládež, pre pedagógov a pre rodičov školákov, pre seniorov a ich opatrovatelky. Inštruktorka v Brezne participuje aj v tomto roku na projekte hodnotenia efektivity každodenného intenzívneho 7-týždňového cvičenia Spinning, robila úvodné testy 56 cvičenkám v apríli 2010 i na konci kurzu.

Služby POPA z dôvodu snahy o zníženie hmotnosti vyhľadali v 1. polroku 2010 3 klientky, z toho 1 neplnoletá.

Problematike vzrastajúcej prevalencie obezity v populácii, možnostiam zníženia rizík, ktoré obezita predstavuje, etiopatogenéze a prevencii chorôb s obezitou asociovaných sme venovali prednášky pre študentky 3. ročníka ošetrovateľstva na SZU v Banskej Bystrici, pre opatrovatelky v Brezne, pre pedagógov, mamičky z materského centra a žiakov.

ÚLOHA 9.9 CINDI PROGRAM

- **Poradne zdravia**

Program CINDI sa celoštátne uplatňuje najmä formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci poradni zdravia sú vyšetřovaní s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratívne.

Kvôli skvalitneniu poradenstva a zvýšeniu možností získavania dát z činností Poradni zdravia sa od januára 2010 aplikuje nová verzia Testu zdravé srdce a priebežne sa vylepšuje podľa pripomienok pracovníkov základných poradni zdravia z regiónov. Spoluprácou OHDM a OPZ sa zlepšuje vyhľadávanie a ovplyvňovanie rizikových faktorov u príbuzných detí, ktorým boli pri skriningu u obvodných pediatrov zistené hyperlipidémie, resp. dyslipoproteinémie.

Podrobne sa monitoruje aj zdravotný stav Rómov v Telgárte, prevalencia chronických chorôb a sledovanie efektivity intervencií našej poradne podľa dynamiky zisťovaných rizikových faktorov boli predmetom bakalárskej a špecializačnej práce 2 pracovníčok OPZ.

Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných skupín obyvateľstva“, ktorým sa robí kompletne vyšetřenie. V prvom polroku sme získali dáta od 68 takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo.

V základnej poradni zdravia pri OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici bolo v 1. polroku 2010 vyšetřených 634 klientov, z toho 340 klientov prvýkrát a 294 klientov opakovane.

Súčasťou práce Poradni zdravia sú výjazdové aktivity, niektoré majú viac propagačný a informatívny charakter, výkony a údaje z nich nie sú vkladané do štatistik a do testu Zdravé srdce. Údaje a výsledky vyšetření od klientov z výjazdov, na ktorých sa vyšetřenia vykonávajú za štandardných podmienok a nalačno, sú do tabuliek a hodnotení zahrnuté.

V prvom polroku 2010 mala Poradňa zdravia 47 výjazdov. Počet výkonov na výjazdoch – získania anamnestických údajov, vyšetření a zhodnotení rizika – bol v prvom polroku 11011.

Nadstavbové poradne:

- **Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA)** v Banskej Bystrici vyšetřovala a otestovala v 1. polroku 2010 v priestoroch ambulancie POPA 14 klientov (7 žien a 7 mužov), ktorým poskytla poradenstvo, z toho 12 klienti boli novoevidovaní. Počet výkonov: 120. V tomto období POPA nevykonávala výjazdy, ani vyšetřenia a testovanie klientov počas rôznych propagačných a kultúrnošportových podujatí., avšak pracovníčka OPZ, rehabilitačná sestra, ktorá je súčasne inštruktorkou skupinových cvičení POPA, vyšetřila na výjazdoch s HDM v rámci ich projektu 180 detí (počet vyšetřovacích výkonov 1980).
Skupinové cvičenia v prvom polroku: 987 výkonov, 162 cvičencov v 12 skupinách v BB aj v Brezne, s každou z nich sa 1x týždenne odcvičila 1-hodinová cvičebná jednotka pod vedením našich inštruktoriek s monitoringom krvného tlaku pred cvičením a po ňom. V Brezne naša inštruktorka okrem pohybových inštruktáží testovala 56 cvičeníek intenzívneho programu Spinning.
- **Poradňa pre odvykanie od fajčenia** v prvom polroku 2010 poskytla individuálne odborné poradenstvo 4 fajčiarom a u 1 klienta realizovala kontrolne vyšetřenie po 3 mesiacoch od ukončenia základného individuálneho kurzu v poradni pre odvykanie od fajčenia. Celkový počet výkonov za POF je 48. V rámci 1 výjazdu vo firme OVB a 1 prednášky pre študentov Katolíckeho gymnázia sme zmerali CO 26 klientom.
- **Poradňa pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku** v 1. polroku 2010 140 aktivít, 2104 výkonov – 1x mesačne práca s klientmi v každom z klubov a penziónov dôchodcov, kt. má s naším OPZ dohodu a v Agentúre sociálnych služieb, TK sa monitoruje a hodnotí aj u cvičeníek zúčastňujúcich sa skupinových cvičení, monitoring TK a poradenstvo ponúkame aj pracovníkom nášho RÚVZ a klientom PZ, u ktorých boli novozachytené vyššie hodnoty TK
- **Poradňa pre deti a rodiny** (Dr. Ďateľová z odboru HDM): 59 výkonov u 17 klientov
- **Poradňa pre podporu duševného zdravia** (Dr. Ďateľová z odboru HDM): 75 výkonov u 57 klientov, 5 odpovedí na otázky cez internet
- **Poradňa zdravej výživy** (Dr. Sedliačiková z odboru HV) - 90 výkonov
- **Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci** (Dr. Beláková z OPPL)
- **Poradňa environmentálneho zdravia** (Dr. Koppová z HŽP): formou otázok a odpovedí cez internet boli poskytnuté rady 11 klientom.
- **Poradňa pre problematiku AIDS** (Dr. Lokša z OE): Konzultácie a informácie boli poskytnuté 89 klientom, vykonaných bolo 61 odberov krvi na zistenie protilátok proti HIV, 11 anonymných. Interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“ sa zúčastnilo 130 žiakov a študentov

ÚLOHA 9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

OPZ spolupracuje s pedagógmi ŠPZ a ZMŠ, metodicky ich podporuje, poskytuje im podľa potrieb a požiadaviek videokazety a lektorov k aktuálnym skupinovým aktivitám, participuje na organizácii a príprave podujatí, ktoré rozširujú poznanie a zručnosti žiakov a ich rodičov v oblasti podpory zdravia

Aktivity OPZ v prvom polroku 2010:

- Distribúcia CD a DVD „Autoškola“ a „Becepáčik“ na školy a škôlky banskobystrického a breznianskeho okresu
- Výjazdy základnej Poradne zdravia a jej nadstavbových poradní na školy: Hotelová akadémia v Brezne, Str. zdr.škola v B.Bystrici, ZŠ SSV v B.Bystrici, Gymnázium Brezno
- Vzdelávacie a podporné aktivity pre pedagógov:

- Prednáška o rizikách spojených s obezitou a možnostiach prevencie a liečby pre učiteľov ZŠ SSV v Banskej Bystrici
- Predstavenie projektu Evička pre MŠ v okrese Brezno
- Školenie učiteľov v okrese Brezno v poskytovaní prvej pomoci
- Vzdelávacie aktivity pre žiakov:
  - pre 29 učňov SOU špeciálneho vo Valaskej prednáška s besedou – význam správnej výživy a pohybovej aktivity pre zdravie mladého človeka
  - pre 18 detí SZŠ vo Valaskej prednáška s besedou Dospievanie a zdravý životný štýl dospelujúceho školáka
  - blok prednášok pre 12-13- ročné deti z Katolíckeho gymnázia Štefana Moyzesa o životnom štýle, o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb, o životospráve a hygiene dospelujúceho školáka a o nebezpečenstve užívania návykových látok, spojený s meraniami TK a zisťovaním častíc CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer
  - prednáška s besedou pre štvrtákov ZŠ Tatranská v B. Bystrici o zmenách v dospievaní, ochrane zdravia a životospráve dospelujúceho školáka
  - Školenie detí v ZŠ K. Rapoša v Brezne v poskytovaní prvej pomoci
  - Zdravotnícka príprava rómskych detí zo ZŠ Telgárt
  - Kvíz a beseda na MŠ B.Nemcovej Brezno pre deti MŠ: Čo vieš o zdraví a ako byť zdravý
  - MŠ Michalová – beseda pre deti MŠ Ako zdravo žiť
  - Beseda s deťmi v Špec. škole v Brezne: Zdravý životný štýl
  - Prednáška pre deti v Špec. škole v Brezne: Prevencia ochorení v lete, úrazy, hygiena, fajčenie
  - Špeciálna škola Mazorník - Prednáška pre deti – úrazovosť
  - Špeciálna škola v Brezne 1.stupeň - Prednáška pre deti – Pitný režim v letnom období
- Iné aktivity:
  - Výchova mladých zdravotníckych dobrovoľníkov spomedzi študentov breznianskych stredných škôl a zabezpečovanie ich participácie na zdravotnových podujatiach v okrese Brezno a pri verejných zbierkach (napr. Deň narcisov)
  - Edukatívne hry pre deti na MŠ v breznianskom okrese - predchádzanie dopravným a domácim úrazom, poskytovanie pomoci, projekt Evička nám ochorela
  - účasť a organizačná pomoc našich pracovníčok na Olympiáde MŠ v Brezne
  - Príprava žiakov ZŠ na súťaže mladých zdravotníkov - v máji 2010 príprava hliadky mladých zdravotníkov na súťaž v ZŠ K. Rapoša (2. stupeň)
  - Účasť našich inštruktoriek ZV v porote na súťaži SČK pre žiakov ZŠ (Hliadky mladých záchranárov)
  - účasť a organizačná pomoc našich pracovníčok na Olympiáde MŠ v Brezne

ÚLOHA 10. KONTROLA TABAKU

- **Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov**
V 1. polroku 2010 bolo v okresoch Banská Bystrica a Brezno vykonaných 1301 kontrol na dodržiavanie zákona na ochranu nefajčiarov. V ani jednom prípade nebolo zistené porušenie zákona ani priestupku. Neboli uložené pokuty.
- **Poradňa pre odvykanie od fajčenia**
v prvom polroku 2010 poskytla individuálne odborné poradenstvo 4 fajčiarom a u 1 klienta realizovala kontrolne vyšetrenie po 3 mesiacoch od ukončenia základného individuálneho kurzu v poradni pre odvykanie od fajčenia. Celkový počet výkonov za

POF je 48. V rámci 1 výjazdu vo firme OVB a 1 prednášky pre študentov Katolíckeho gymnázia sme zmerali CO 26 klientom..

- ***Súťaž Prestaň a vyhráš (Quit and Win):*** OPZ RÚVZ v B.B. v roku 2010 zorganizovalo pre fajčiarov z regiónu B. Bystrica a Brezno aj regionálne kolo celosvetovej súťaže QUIT and WIN 2010. Informácie o súťaži spolu s prihláškou boli fajčiarom sprostredkované prostredníctvom tlačovej správy, na webovej stránke RÚVZ, ako aj v miestnej tlači mesta B.B a Brezna (Radničné noviny, Horehronie). O súťaži sme formou e- mailu oboznámili SŠ (19), VŠ (8) a starostov obcí (22). Prihlášky do súťaže QUIT and WIN 2010 sme distribuovali aj do obvodných ambulancií pre dospelých (35) a do mestskej autobusovej dopravy mesta B.Bystrica. Do regionálnej súťaže sa prihlásilo 32 súťažiacich. V regionálnom žrebovaní sme 5 bývalým fajčiarom s negatívnymi skúškami na prítomnosť kotinínu v moči a s hodnotami CO v norme odovzdali reklamné balíčky od sponzorov: Kabinetu zdravé mesto, Všeobecnej zdravotnej poisťovne Apollo. Celkove bolo zmerané CO a testovaný moč na kotinín 6 súťažiacim, pretože 1 vylosovaný súťažiaci mal výsledky pozitívne. Mená výhercov regionálnej súťaže Prestaň a Vyhráj 2010 boli uverejnené následne na webovej stránke RÚVZ v B.Bystrici
- ***Zdravotnovýchovné a poradenské aktivity na školách***
O škodlivých účinkoch návykových látok, aktívneho aj pasívneho fajčenia bola v prvom polroku 2010 prednáška pre terciánov Katolíckeho gymnázia Štefana Moyzesa spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bratislave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úloha 1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

- Odbor spolupracoval pri hodnotení kvality ovzdušia so Slovenským hydrometeorologickým ústavom (SHMÚ) a špecializovanou štátnou správou na úseku kvality ovzdušia. Podieľal sa najmä na tvorbe charakteristiky znečistenia ovzdušia v daných lokalitách a riešil aj podnety na znečistenie ovzdušia a vyjadroval sa k jeho zdravotnej významnosti. SHMU priebežne zasielal na úrad informácie o ozónového smogového varovacieho systému.
- V súvislosti s úlohami č. 31 a 32 akčného plánu boli vytipované dominantné zdroje znečisťovania ovzdušia v Bratislavskom kraji, najmä z dopravy, ktorá celkovými emisnými hodnotami prekračuje množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov. Rezort životného prostredia však ďalšiu spoluprácu v tomto roku nepožadoval.
- Priebežne sa poskytovalo environmentálne-zdravotné poradenstvo na úseku hodnotenia vplyvov faktorov životného prostredia na zdravie, najmä v oblasti kvality ovzdušia, pitnej vody a hluku. Informácie sa poskytovali na základe písomných, e-mailových i telefonických žiadostí a pri osobných kontaktoch. Intenzívna spolupráca bola s masmédiami, prostredníctvom ktorých boli obyvatelia informovaní o aktuálnych problémoch na úseku verejného zdravia.
- Odbor hygieny detí a mládeže zabezpečil odber 5 vzoriek pitnej vody zo školských budov, v dvoch prípadoch zistil nedostatky v mikrobiologických ukazovateľoch a požadoval vykonanie nápravných opatrení.
- Odbor hygieny detí a mládeže preveril technický stav školských budov. Z celkového počtu 2781 zariadení do hygienickej kategórii A je zaradených 981 zariadení (35,28 %), do kategórie B – 1 770 (63,65 %), do C – 28 (1,00 %) a do kategórie D – 2 zariadenia (0,07 %). Pribudlo 16 zariadení (súkromné ŠJ, výdajné školské kuchyne, zariadenia rýchleho občerstvenia a telovýchovné zariadenia pre vysokoškolákov, prevádzkarne starostlivosti o deti do 6 rokov veku a ubytovacie zariadenia pre chovancov detských domovov a vysokoškolákov).
V porovnaní s minulým rokom sa zaznamenal mierny posun z kategórie A do kategórie B (o 7 zariadení).
- Prevencia úrazov detí a mládeže - v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru odbor hygieny detí a mládeže venuje osobitnú pozornosť opatreniam smerujúcim k prevencii úrazovosti detí a mládeže. Za sledované obdobie neboli zistené vážnejšie úrazy, ktoré si vyžiadali ošetrovanie lekárom.

Úloha 1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia

- V priebehu r. 2010 neboli gestorom projektu stanovené úlohy pre náš úrad. Odbor však zabezpečuje činnosť informačných systémov pre monitoring pitnej vody a monitoring vody vhodnej na kúpanie a aktuálne informácie zverejňuje na webovej stránke úradu.

Úloha 1.4. Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

- Odbor hygieny životného prostredia spolupracoval s odborom hygieny detí a mládeže na plnení uvedenej úlohy.

- Bol vypracovaný školiaci program „Zlepšenie kvality vnútorného ovzdušia v školách“, ktorý bude prostredníctvom odboru hygieny detí a mládeže distribuovaný do škôl v Bratislavskom kraji.

Úloha 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

- Monitoring vôd na kúpanie na území Bratislavského kraja predstavoval v 1. polroku 2010 predsezónnu kontrolu vybratých ukazovateľov kvality vody na 5 jazerách vo vyhlásených kúpacích oblastiach Krajským úradom životného prostredia v Bratislave (Zlaté piesky, Veľký Draždiak, Vajnorské jazerá, Slniečné jazerá Senec, Ivanka pri Dunaji). Rozbory vzoriek preukázali vyhovujúcu kvalitu vody, nebolo potrebné prijímať žiadne opatrenia. Správa o pripravenosti bola zaslaná v termíne na ÚVZ SR. Pre monitoring vôd ba kúpanie bol na úrade vypracovaný harmonogram odberov vody na r. 2010.
- V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo ďalej sledovaných ďalších 7 prírodných kúpalísk v kraji, ktoré sú intenzívne využívané obyvateľmi na rekreáciu (Kuchajda, Rusovce, Čunovo, Rovinka, Košiariská, Malé Leváre a Plavecký Štvrtok). Boli zabezpečené odbery vzoriek vody a ich vyhodnotenie. Rovnako neboli zistené odchýlky kvality vody od stanovených ukazovateľov. Celkový počet vyšetrených vzoriek z prírodných kúpalísk v 1. polroku 2010 bol 31.
- Ďalej sa overovala príprava na sezónu a priebeh letnej sezóny na 13 sezónnych bazénových kúpaliskách (z toho Aqatermal Senec má celoročnú i sezónnu prevádzku). Okrem kvality vody sa overoval aj prevádzkový poriadok jednotlivých zariadení a plnenie opatrení na zabezpečenie hygieny prevádzky. Celkový počet odobratých a vyšetrených vzoriek vody na kúpanie z bazénov bol 140. Kvalita vody kúpalísk bola vyhovujúca a nebolo potrebné prijímať nápravné opatrenia.
- V spolupráci s ÚVZ SR bol vypracovaný vzorový profil vody vhodnej na kúpanie (Zlaté piesky), ktorý bol prezentovaný na celoslovenskej porade.

Úloha 1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

- V roku 2009 sa pokračovalo v monitoringu pitných vôd na území Bratislavského kraja podľa platných európskych a našich predpisov. Vzorky sa odoberali zo 196 odberových miest v zásobovacích oblastiach 27 vodovodov v Bratislavskom kraji. Väčšina vodovodov je prevádzkovaná Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou a.s., iba 7 z nich prevádzkujú obce.
- V rámci monitoringu bolo v 1. polroku 2010 podľa metodiky odobratých a vyšetrených 172 vzoriek pitnej vody zo spotrebísk verejných vodovodov v Bratislavskom kraji. Neboli evidované významnejšie prekračovania limitných hodnôt. Platnosť všetkých výnimiek bola ukončená už v r. 2008 a o nové výnimky prevádzkovatelia vodovodov nepožiadali.
- Kvalita pitnej vody v sledovanom regióne sa overovala aj v rámci štátneho zdravotného dozoru odberom a vyšetrením 28 vzoriek vody. V rámci objednávok na rozbor vody – platených služieb – bolo vyšetrených ďalších 122 vzoriek vody.
- Prevádzkovatelia vodovodov predkladali prevádzkové poriadky s určením rozsahu prevádzkovej kontroly. Pre monitoring pitnej vody bol na úrade vypracovaný harmonogram odberov na r. 2010.
- Pracovníci úradu participovali na príprave nového informačného systému o pitnej vode a operatívne riešili problémy s ÚVZ SR. Výsledky rozborov boli priebežne evidované v tomto novom programe, ktorý je predbežne v skúšobnej prevádzke, na ktorej sa náš úrad podieľa.

Úloha 1.8. Projekt COPHES pre ľudský biomonitoring

- V priebehu 1. polroku 2010 neboli gestorom projektu pre náš úrad stanovené úlohy.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Úloha 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci. Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov sa v r. 2010 priebežne vykonával štátny zdravotný dozor a prehodnocovali rizikové práce na základe hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z konkrétnych faktorov práce a pracovného prostredia. Podkladom pre hodnotenie zdravotných rizík boli objektívne merania faktorov práce a pracovného prostredia vrátane biologických expozičných testov. Vyhlásenie rizikových prác pre zamestnávateľa bolo spojené s povinnosťami na úseku ochrany zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci, zvýšený zdravotný dohľad vrátane zabezpečenia cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby. Rizikové práce zaradené do kategórie 4 sa určovali na časovo vymedzené obdobie max. 1 roku. Podkladom pre rozhodnutie vo veci vyhlásenia rizikových prác boli zamestnávateľom garantované opatrenia a časový horizont ich realizácie za účelom zníženia expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia.

V roku 2010 sa vykonalo 24 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami. Opatrenia, v počte 9, uložené organizáciám na odstránenie zistených hygienických nedostatkov na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami sa v prevažnej miere týkali realizácie technických opatrení na zníženie rizika, aktualizácie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku na základe objektívnych meraní, používania OOPP, realizácie biologických expozičných testov a cytogenetických vyšetrení, hodnotenia fyzickej a psychickej pracovnej záťaže, zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby (PZS) pri zabezpečovaní ochrany zdravia zamestnancov pri práci a aktualizácie rizikových prác.

V r. 2010 bolo vydaných 26 rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác s rizikovými faktormi prach, hluk, vibrácie, chemické faktory, biologické faktory, psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, ionizujúce žiarenie pre: ThyssenKrupp Ferostav, spol. s r.o., Spracovanie betonárskej ocele, Bojnická 18, BA, železiar, hluk 3, 4- do 16.03.2011; Swedspan s.r.o. Výroba nábytku, spracovania dreva, balenia, distribúcie, Továrenská 19, Malacky, prach, hluk; SND, Orchester na Pribinovej 17 a Gorkého 2 v Bratislave, hluk; Odvoz a likvidácia odpadu, a.s., Spaľovňa – výsypná rampa, Vlčie hrdlo, Bratislava, hluk; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava, výchovná a pedagogická činnosť na pracoviskách Kliniky detskej pneumológie a ftizeológie FNŠP Bratislava – pracovisko Podunajské Biskupice, biologický faktor M. tbc; BIONT,a.s., Karloveská 63, Bratislava, ionizujúce žiarenie; MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava, výchovná a pedagogická činnosť na pracoviskách Kliniky detskej psychiatrie a Kliniky detskej onkológie DFNSP, Limbova 1, Bratislava, psychická pracovná záťaž; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava, výchovná a pedagogická činnosť na pracoviskách Kliniky detskej onkológie a Klinike detskej psychiatrie DFNSP na Limbovej ul. 1 v Bratislave,

psychická pracovná záťaž; Volkswagen Slovakia, a.s. J. Jonáša 1, Bratislava, Karosáreň H4-pracovisko stavby karosérie a finálnej úpravy karosérie Finish Aufbau AFO 30, oxid zinočnatý; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava, výchovná a pedagogická činnosť na pracovisku Centrum mentálneho zdravia Matka, Haanova 7, Bratislava, psychická pracovná záťaž; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava, výchovná a pedagogická činnosť na pracovisku KIGM, oddelenie detské, NsP akad. L. Dérera, biologické faktory- mycobacterium tbc., chlamydia psittaci-vtáčie kmene; AGADOS Slovakia, s.r.o., Hala na montáž prívesných vozíkov, Dolná 142, Modra, hluk; MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, výchovná a pedagogická činnosť na pracovisku KIGM, oddelenie detské, NsP akad. L. Dérera, biologické faktory- mycobacterium tbc., chlamydia psittaci-vtáčie kmene; NAFTA, a.s., obsluha vrtných súprav a súprav podzemných opráv sond v zberných strediskách na území BA kraja, hluk; Wertheim, s.r.o., Výroba trezorov, Dolná 134, Modra, hluk, prach cementu; NÚSCH, a.s., Detské kardiocentrum, odd. funkčnej diagnostiky - angiografia, Pod Krásnou hôrkou 1, BA, ionizujúce žiarenie; AWECO Appliances Slovakia k.s., Výroba vyhrievacích telies, Veľké Leváre, hluk; MCSyncro Bratislava s.r.o., Opletalova 87, BA, Montáž kompletných kolies pre osobné automobily: pracovník nakladania diskov, pneumatík, pracovník expedície, vykladač pneumatík, fyzická záťaž- bremená; AVIANA PLUS, s.r.o., Výroba a montáž automobilových nadstavieb, Šenkvičná 5, Pezinok, hluk; LESY SR, š.p. OZ Šaštín- Stráže, Expedičný sklad dreva, pilčík, hluk, vibrácie prenášané na ruky kat. 4 do 01.05.2011; PALMA Group, a.s. Margarínka výrobná hala M1, margarínka 1 – výparka, Račianska 76, BA, hluk; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Bernolákovo: Demontážna hala, Lisovňa plastov, hluk 3 a 4, pevné aerosoly s prevažne nešpecifickým účinkom- železo a jeho zliatiny; LESY SR, š.p., OZ Smolenice, Expedičný sklad dreva Pezinok, hluk, vibrácie prenášané na ruky 4. kat. do 01.05.2011; ecorec slovensko s.r.o., Výrobná hala – alternatívne spracovanie a zhodnotenie odpadov, Glejovka 15, Pezinok, hluk, rastlinné pevné aerosoly s prevažne dráždivým účinkom - ostatné dreviny; JOMATECH, s.r.o., Píla na spracovanie drevnej hmoty, Plavecké Podhradie č.4, hluk.

V 4 prípadoch boli rizikové práce aktualizované: BORG AUTOMOTIVE Slovakia s.r.o. Výroba, renovácia štartérov, alternátorov, Za dráhou 27, Pezinok, hluk; Doprastav a.s. Obaľovačka Senec, prach 4,3, hluk 3; NP SLOVAKIA, s.r.o., Výroba plastových súčiastok pre automobilový priemysel - Drviareň nezhodných produktov, Nobelova 34, BA (preradenie zo 4. kat. do 3. po vykonaní organizačných opatrení, ktorými bola skrátená expozícia zamestnanca); PZV-ONKO s.r.o., Bratislava, Neštatné zdravotnícke zariadenie, Onkologická ambulancia v objekte Ružinovskej polikliniky na Ružinovskej ul. 10 v Bratislave – cytostatiká po zmene prevádzkovateľa z fyzickej osoby na právnickú osobu.

Vydaných bolo 6 rozhodnutí o prerušení konania k návrhom na vyhlásenie rizikových prác, nakoľko účastníci konania nepredložili súhlasné rozhodnutie k uvedeniu pracovných priestorov do prevádzky, aktuálne protokoly z merania chemických faktorov, hluku, pevných aerosolov v pracovnom prostredí, opakovanú objektivizáciu práce, prevádzkový poriadok a posúdenia rizík z expozície pracovníkov faktorom práce, opis práce s určením povahy, stupňa a trvania expozície zamestnancov biologickým faktorom skupiny 3 a 4, popis (charakteristiku) práce a spôsob výkonu práce pri vykonávaní edukácie detí, u ktorých nie je ukončený diagnostický proces učiteľmi špeciálnej MŠ a ZŠ, údaje o počte prípadov edukovaných detských pacientov s ochoreniami spôsobenými biologickými faktormi skupiny 3 a 4 v priebehu posledných 3 rokov; údaje o technickej dokumentácii používaných technologických zariadení v súlade so zákonom č. 264/1999 o zhode, výpočet výslednej normalizovanej hodnoty zrýchlenia vibrácií z hodnôt udávaných výrobcom a reálnej časovej expozície vibráciám so započítaním 30% neistoty, potrebný na objektívnu analýzu a získanie informácií o zdravotných rizikách spojených s obsluhou jednomužnej píly STIHL MS 460,

náležitosti návrhu na zaradenie pracovných činností s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie (MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, Bratislava; Holger Christiansen Production Slovakia, s.r.o., Výroba elektrických a elektrotechnických prístrojov pre motorové vozidlá, Gaštanová alej 7, Bernolákovo; VÚZ-PI SR, Račianska 71, Bratislava; LESY SR, š.p., OZ Šaštín; SI MEDICAL s.r.o., Nemocnica s poliklinikou Medissimo, Rádiodiagnostické oddelenie, Tematínska 5, BA; BEZ TRANSFORMÁTORŮ,a.s., lisovňa, obrobňa, Rybníčná 40, BA)

V r. 2010 bolo vydaných 5 rozhodnutí o zrušení rizikových prác, na základe preukázaného zníženia expozície zamestnancov po vykonaní technických a organizačných opatrení, a v 1 prípade boli zrušené 2 z 3 pracovísk s rizikovým faktorom hluk a prach s obsahom amorfného SiO₂ (BORG AUTOMOTIVE Slovakia s.r.o. Výroba, renovácia štartérov, alternátorov, Za dráhou 27, Pezinok). Zrušené boli nasledovné rizikové práce: Priemyselné zdravotnícke centrum Slovnaft a.s., Vlčie hrdlo 49, Bratislava, RTG oddelenie, ionizujúce žiarenie; Odvoz a likvidácia odpadu, a.s., závod 50-Spaľovňa, Vlčie hrdlo, obsluha turbogenerátora, hluk; Vinársky závod, Za dráhou 21, Pezinok, s.r.o., Flaškovňa – plniaca linka, hluk; Ján Haramia ELEKTRO-HARAMIA, Lozorno z dôvodu zmeny prevádzkovateľa z fyzickej osoby na právnickú, hluk; Istrochem Explosives a.s.. Nobelova 34, BA – chemické faktory: nitroglykol, nitroglyserín, prach –TNT, dusičnan amónny, dusičnan sodný, chlorid sodný; karcinogénne faktory: benzén, DNT, hluk z dôvodu ukončenia činnosti; Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s. ČOV, Mechanické prečistenie kalu a dýcháreň, Vápencová 35, BA, strojník, hluk na základe výsledkov objektívnych meraní.

V r. 2010 bola riešená problematika rizikových prác na Oddelení centrálnej sterilizácie Národného onkologického ústavu, Klenová ul. v Bratislave, ktorý predložil prevádzkový poriadok a posúdenie rizika so zaradením prác do 2. kategórie. Nakoľko posúdenie rizika nezahŕňalo expozíciu všetkým genotoxickým látkam aj iným škodlivinám na pracovisku a v posúdení rizika pri zaradení prác do kategórií nebola zohľadnená odpoveď organizmu na expozíciu genotoxickým látkam, bolo konanie prerušené a účastník konania bol vyzvaný doplniť podanie. Spoločnosť MEDICAL GLASS, a.s. , Agátová 22, Bratislava na základe výsledkov objektívnych meraní hluku na pracoviskách výroby medicínálnych flaštičiek pristúpila k technickým stavebným úpravám pracovísk, ktoré by viedli k zníženiu hlučnosti a k zavedeniu 8-hodinových pracovných zmien miesto pôvodných 12-hodinových. Výsledky zrealizovaných opatrení budú predložené v 3. štvrtroku 2010. Za účelom prehodnotenia rizikových prác s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie boli evidovaným organizáciám, s rozhodnutiami o určení rizikových prác vydanými pred r. 2007, zaslané výzvy na aktualizáciu údajov o rizikových prácach.

K výkonu rozhodnutia na pracoviskách s rizikovými prácami bolo pristúpené v 1 prípade v spoločnosti Volkswagen Slovakia, a.s., ktorej bolo uložené zabezpečiť technické, organizačné a iné opatrenia na brúsných pracoviskách, ktoré vylúčia alebo znížia na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru expozíciu zamestnancov vibráciám a na základe objektívnych meraní vypracovať prevádzkový poriadok a posúdenie rizík z expozície vibráciám.

Sledovanie a registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa uskutočňovalo programom automatizovaného systému triedenia rizík ASTR, ktorý je zastaralý a pre potreby súčasného výkazníctva nevyhovujúci.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bola v roku 2010 vykonávaná kontrola dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami.

ŠZD bol zameraný na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, a to:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a prípravkov
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- schválenie používania veľmi toxických látok a prípravkov orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, predloženie posudku o riziku
- zabezpečenie evidencie veľmi toxických látok a prípravkov
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V roku 2010 sa vykonalo 18 cieľných kontrol na pracoviskách s toxickými a veľmi toxickými látkami, napr. v spoločnostiach Elastogran, s.r.o., Bratislava, Výroba polyolových komponentov na výrobu polyuretánu– technické centrum prípravy PUR systémov na Priemyselnej ul. v Malackách; BRENTAG SLOVAKIA, s.r.o., Obchodné stredisko Glejovka 15, Pezinok; NAFTA a.s., Mobilné zariadenia vrtných a POS súprav; Ecorec Slovensko, s.r.o., Glejovka, Pezinok; ÚKSUP, Matúškova 21, BA; Medirex, a.s., Centrálna laboratóriá SVALZ, Galvaniho 17, BA; Slovnaft, a.s.; Slovnaft Petrochemicals s.r.o. a vo viacerých lekárňach na území Bratislavského kraja. Nedostatky, zistené pri ŠZD, sa týkali najmä neznalosti platnej legislatívy, manipulácie bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva, nedostatočnej, resp. nepreukázanej účinnosti digestorov a vzduchotechnických zariadení, nepreukázania zdravotnej a odbornej spôsobilosti u zamestnancov, nevypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, evidencie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, nezabezpečenia špecifických podmienok skladovania. Nedostatky, vyplývajúce z neznalosti platnej legislatívy, naďalej pretrvávajú najmä v organizáciách, ktoré v minulosti nepotrebovali povolenie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov (zdravotnícke zariadenia, vysoké školy, vedecké a výskumné ústavy, organizácie veterinárnej služby), v malých prevádzkach, prevádzkovaných v prenajatých laboratóriách na pôde vysokých škôl a iných vedeckých inštitúcií, ktoré nedisponujú rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Nedostatky, zistené ŠZD, boli riešené uložením opatrení v počte 7. Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2010 bolo posúdených a schválených 115 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom množstvo konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov. Naďalej bola venovaná pozornosť manipulácii a skladovaniu veľmi toxických látok a prípravkov v lekárňach a zdravotníckych zariadeniach, i keď lekárne zväčša už vypustili z používania látky veľmi toxické a toxické vrátane látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku. Osobitná pozornosť bola venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch

a maloobchodným predajňami. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa najčastejšie nakupoval len podľa aktuálnej situácie na priamu spotrebu a neskladoval sa, aplikácia prípravkov na ochranu rastlín sa zabezpečovala zväčša dodávateľským spôsobom. Vo všeobecnosti sú uprednostňované prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické alebo toxické. Počas postrekovacích prác boli vykonané 2 previerky (PD Rača, PD Vinohrady) zamerané na zaobchádzanie s chemickými látkami, podmienky skladovania, zdravotnú a odbornú spôsobilosť pracovníkov, zabezpečenie a používanie OOPP, vybavenie lekárničiek. Z previerok vyplynulo, že postreky sú pripravované v množstve, ktoré je celé aktuálne použité pri postreku. Schválené bolo uvedenie modelárskej predajne v AVION Shopping Park, Ivanská cesta do prevádzky, v ktorej sa používa metanol. Kontroly boli vykonané aj v chemických laboratóriách a v priemyselných závodoch. Na týchto pracoviskách neboli zistené závažné nedostatky, čo možno zdôvodniť praktickými skúsenosťami a znalosťou legislatívy u zamestnancov zodpovedných za riadenie prác s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Situáciu možno hodnotiť ako stabilizovanú. V r. 2010 neboli vydané rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zák. č. 355/2007 Z. z. k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

K výkonu rozhodnutia bolo pristúpené u spoločností EDIS DEVELOPMENT, s.r.o. Lekáreň Tri veže, Bratislava a OPTIK-PHARMA a.s., Lekáreň SILOE v OD Tesco na Kamennom námestí 1/A v Bratislave, nakoľko nepreukázali splnenie rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m., ktorým jej bolo uložené preukázať odbornú spôsobilosť vedúceho pracovníka na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami.

Vykonali sa 3 školenia na zaobchádzanie s nebezpečnými chemickými látkami a prípravkami pre 72 účastníkov.

V roku 2010 Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 31 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. Vydaných bolo 28 osvedčení odbornej spôsobilosti (v počte sú zahrnuté aj žiadosti z roku 2009), z toho na základe overenia odbornej spôsobilosti bolo vydaných 19 osvedčení, na základe skúšky 9 osvedčení. V 1 prípade žiadateľ vzal svoju žiadosť späť. Skúšky sa uskutočnili 2 x. Na odborné využívanie chemických látok, uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z. bolo vydávané osvedčenie výlučne na základe vykonanej skúšky. Viacerí žiadatelia dodatočne vypustili tieto látky zo svojej žiadosti, na základe čoho získali osvedčenie bez skúšania. Osvedčenia sa odbornej spôsobilosti sa od 31.05.2010 udeľujú na dobu neurčitú. V r. 2010 pracovala komisia s 5 členmi.

Z pohľadu komisie sa ako problematická javila pravdivosť potvrdenia dĺžky odbornej praxe žiadateľov s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami zamestnávateľmi, ktorým záleží na tom, aby zamestnanec disponoval požadovaným osvedčením. Na základe uvedeného absolvuje skúšku každým rokom nižší počet žiadateľov. Ďalšími problémami boli: neznalosť platnej legislatívy, neznalosť klasifikácie chemických faktorov žiadateľmi, ktorým sú vydávané osvedčenia na základe overenia predložených dokladov; problematické overenie manipulácie s látkami, uvedenými v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., ktoré žiadatelia dodatočne vypúšťali zo zoznamu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) boli v roku 2010 vykonané previerky v počte 19, (napr. BRENNTAG SLOVAKIA, s.r.o., Pezinok; Slovnaft, a.s., Bratislava; Swedspan Slovakia s.r.o., Malacky; LFUK v Bratislave; Faurecia Slovakia s.r.o., Bratislava;

BEZ-Transformátory, a.s., Bratislava; PZV-ONKO s.r.o., Bratislava; LESY SR, š.p., Pezinok) zamerané na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, chemického priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. K najčastejšie zisteným nedostatkom v rámci ŠZD patrili najmä:

- chýbajúce súhlasné rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov
- chýbajúce, resp. neaktualizované posudky o riziku
- nevypracované, resp. neaktualizované prevádzkové poriadky
- chýbajúce označenie so zákazom vstupu do kontrolovaného pásma, chýbajúca evidencia záznamov a zoznamov o zamestnancoch vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom a záznamy o výsledkoch objektivizácie uvedených faktorov
- nevyhovujúce priestory pre prípravu a riedenie cytostatík
- nevyhovujúce digestory a nedostatočná, resp. neobjektivizovaná rýchlosť prúdenia vzduchu v odsávacích boxoch na pracoviskách s cytostatikami
- nezabezpečenie výkonu PZS a lekárske preventívnych prehliadok zamestnancov

Rozhodnutím boli schválené činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov v 1 prípade pre Swedspan Slovakia s.r.o., Továrnská 19, Malacky s neuvedenou ročnou spotrebou karcinogénov v laboratóriu - kyselina chromsírová a silikagél modrý kategórie 2 s ročnou spotrebou 0,139 kg. Konanie vo veci uvedenia do prevádzky bolo prerušené Ústavu molekulárnej biomedicíny LFUK v Bratislave, Sasinkova 4, BA s výzvou na doplnenie podania o prepracovaný prevádzkový poriadok doplnený o vymedzenie kontrolovaného pásma, posúdenie rizika pri expozícii zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom a preukázanie dostatočnej účinnosti odsávania digestorov v laboratóriách; spoločnosti Faurecia Slovakia s.r.o. OZ Interior Systems, Výroba príslušenstva do motorových vozidiel, Opletalova 73, BA z dôvodu nepreukázania skolaudovania stavby na daný účel využitia a nepreukázania uvedenia priestorov do prevádzky.

Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami boli v r. 2010 uložené v 3-och prípadoch: spoločnosti BEZ-Transformátory, a.s. na Rybníchej ul. 40 v Bratislave, kde bolo objektívnym meraním zistené 3-7 x prekročenie celozmenovej koncentrácie respirabilného pevného aerosólu s obsahom SiO₂ na pracovisku násypníka plniva a pri poloautomatickej linke na výrobu zalievacích valcov starej i novej epoxidárne, pričom výsledky celozmenových koncentrácií z r. 2008 boli v súlade s TSH. Spoločnosti bolo nariadené zabezpečiť mimoriadne lekárske preventívne prehliadky zamestnancov epoxidárne, realizovať opatrenia na zníženie prašnosti a výsledkami objektívnych meraní preukázať účinnosť realizovaných opatrení; PZV-ONKO s.r.o., Onkologická ambulancia v objekte Ružinovskej polikliniky na Ružinovskej ul. 10 v BA bolo uložené predložiť návrh na vyhlásenie rizikových prác, prevádzkový poriadok, posudok o riziku, protokol z merania rýchlosti prúdenia vzduchu v digestore, zmluvnú dohodu s PZS, predložiť posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu, školenie a informovanie zamestnancov, zabezpečenie rekondičných pobytov, vedenie osobných zdravotných záznamov a záznamov o expozícii zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom a záznamy o výsledkoch merania. V riešení sú technické opatrenia na zabránenie sekundárnej prašnosti z otvorených skládok pilín z tvrdého dreva (buk, dub) a posúdenie rizika expozície zamestnancov prachu z tvrdého dreva pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity (pílenie dreva) v prevádzke expedičného skladu spoločnosti LESY SR, š.p., Banská Bystrica na Drevárskej ul. v Pezinku.

V r. 2010 boli vyhlásené rizikové práce s rizikovým faktorom chemické karcinogény v 1 organizácii: PZV-ONKO s.r.o., Bratislava, Neštátne zdravotnícke zariadenie – Onkologická ambulancia v objekte Ružinovskej polikliniky na Ružinovskej ul. 10 v Bratislave – cytostatiká po zmene prevádzkovateľa z fyzickej osoby na právnickú osobu. Spoločnosť ISTROCHEM EXPLOSIVES a.s. Nobelova 34, Bratislava, oznámila zač. r. 2010 ukončenie výroby želatínových, poloplastických trhavín a nitroesterov a požiadala o zrušenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemické karcinogény a mutagény – benzén, dinitrotoluén- DNT.

Prerušené bolo konanie vo veci schválenia prevádzkového poriadku v organizácii NOU, Klenová 1, BA, Odd. centrálnej sterilizácie a dekontaminácie, nakoľko posúdenie rizika nezahŕňalo expozíciu všetkým genotoxickým látkam (expozícia formaldehydu aj cytostatikám) a iným škodlivinám na pracovisku, v posúdení rizika pri zaradení práce do 2. kategórie nebola zohľadnená odpoveď organizmu na expozíciu genotoxickým látkam (priemerné percento aberantných buniek zistených cytogenetickou analýzou lymfocytov periférnej krvi v súbore zamestnancov: 2,8 % v r. 2005, 2,3 % v r. 2007 a 3,0 % v r. 2009) Rozhodnutím bol v 2 prípadoch schválený prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pre organizácie: Slovnaft, a.s., Závod 2 – krakovanie vákuových destilátov, P 2.1. Plyny 39110 Odsírenie a delenie plynov na bl. 67, Výroba síry na bl. 58, P 2.2. Fluidný krak, P 2.3. Komplex Hydrokrak s expozíciou pracovníkov benzénu, 1,3-butadiénu, ťažkému krakovému zvyšku /CAS/, vykurovaciemu plynu, hydrogenovanému vákuovému destilátu /VAD z VGH/, práce boli zaradené do 1. (vedúci prevádzky) a 2. kategórie prác; PZV-ONKO s.r.o., Neštátne zdravotnícke zariadenie – Onkologická ambulancia v objekte Ružinovskej polikliniky na Ružinovskej ul. 10 v Bratislave a v 35 prípadoch pre organizácie, ktoré vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu zo stavieb.

Výkon rozhodnutia bol realizovaný v 1 prípade v organizácii NOU v Bratislave, Klenová 1, BA za nezabezpečenie opakovaných genotoxických vyšetrení pracovníkov Oddelenia centrálnej sterilizácie NOU, nepredloženie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku pre práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi Oddelenia centrálnej sterilizácie NOU Klenová 1, BA zaplatil pokutu vo výške 330 € a súčasne bola účastníkovi konania určená lehota na odstránenie zistených nedostatkov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. V súvislosti s rozsiahlou výstavbou bytových komplexov a polyfunkčných centier sa posudzovali viaceré stavby v Bratislave, ktoré boli určené na asanáciu. V každom prípade bolo požadované predloženie dokumentácie na posúdenie s prehlásením projektanta, že objekt určený na odstránenie neobsahuje azbestocementový materiál (odstránenie stavby na parcele č. 2581, 2584/11 k.ú. Karlova Ves vlastníka HoBen's management, s.r.o. v zastúpení K.T.Plus, s.r.o., Bratislava; odstránenie objektov SO-01-SO-3 na pozemkoch p.č. 8245- 8247/2 k.ú. Staré Mesto, Mickiewiczova ul. vlastníka Fingest s.r.o., Bratislava v zastúpení K.T.Plus s.r.o., Bratislava; Demolácia kotlov K5,K6 v teplárni Slovnaft, a.s., BA pre SES Energoprojekt, s.r.o.; odstránenie stavieb na ul. Pri Šajbách v BA pre Mestskú časť Bratislava - Rača). V prípade preukázania materiálu s obsahom azbestu v stavbe bol stavebník zaviazaný preukázať zmluvnou dohodou, že demontáž a likvidáciu AZC materiálu bude vykonávať firma, ktorá má na túto činnosť oprávnenie ÚVZ SR podľa § 5 ods. 2 písm. n) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. a pred uvedením dočasných pracovných priestorov s kontrolovaným pásmom počas demontáže a likvidácie AZC materiálu do prevádzky stavebník požiada RÚVZ Bratislava hl.m. o ich posúdenie (odstránenie objektu rodinného domu s prístreškom a skladu na Mokrohájskej ul., parc. č. 2581, 2584/11 v Bratislave s AZC obkladom fasády rodinného domu pre HoBens Management s.r.o.; odstránenie AZC materiálu z RD Nad lomom, k.ú. Staré mesto pre

EKORDA, s.r.o., Bratislava; odstránenie rodinného domu s AZC strešnou krytinou vlastníkov Milan Sajan a Františka, súp. č. 7557, parc. č. 1272, Záhorská Bystrica). Podnet, postúpený z MÚ Bratislava – Ružinov, na neudržiavanú budovu s poškodeným azbestovým plášťom na ul. Mlynské Luhy bol vrátený MÚ, nakoľko podľa stavebného zákona je v kompetencii stavebného úradu vykonať na stavbe štátny stavebný dohľad a vyzvať stavebníka, aby udržiaval objekt v stave, ktorý nepredstavuje možnosť ohrozovania životného prostredia a zdravia. Súčasne bola stavebnému úradu ponúknutá odborná súčinnosť pri rozhodovaní o postupe sanácie, resp. asanácie objektu jeho vlastníkom, s ohľadom na možný obsah azbestu. Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu bolo realizované na 36 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucich prípravkov firmami A.A.SERVICE, s.r.o.; CINDEL, s.r.o.; JEVEL s.r.o.; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o.; LAMA- Ladislav Magda, s.r.o.; Milan Marčan COBRA; OK- plus, s.r.o.; PR QUERKUS, s.r.o.; RONAR, s.r.o.; SAMP SLOVAKIA s.r.o.; Skanska SK a.s.; TERMOTECHNA, a.s.; TERMSTAV, a.s., VÝŠKOP, s.r.o., ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Vo veci návrhu na odstraňovanie stavebných materiálov z obvodového plášťa rodinného domu Pod Zečakom 54 v Bratislave bolo konanie zastavené pre spoločnosť SAMP SLOVAKIA, s.r.o., Bardejov z dôvodu nedoloženia konkrétneho plánu práce s vyznačením kontrolovaného pásma, uvedením spôsobu zabezpečenia vstupu do kontrolovaného pásma (hygienická slučka), uvedenia spôsobu uloženia NO do jeho odvozu a uvedenia strojnotechnologického vybavenia, ktoré bude používané pri odsávaní azbestových vlákien v kontrolovanom pásme, predloženia posúdenia práce pri ručnej manipulácii s bremenami.

Snaha odstraňovať azbestový materiál bez splnenia príslušných opatrení na ochranu zdravia ľudí najmä z ekonomických dôvodov, vzhľadom k finančnej náročnosti odstraňovania azbestu oprávnenou firmou, pretrvávala aj v r. 2010. Orgán verejného zdravotníctva nemá prostriedky na uplatňovanie sankcií voči fyzickým osobám, ktoré síce predbežne uzatvoria zmluvu s oprávnenou spoločnosťou na likvidáciu azbestu, ale následne stavebný materiál s obsahom azbestu demontujú a zlikvidujú sami na neznámom mieste. Likvidácia strešnej krytiny z objektu RD na Vrančovičovej ul. 34 v Lamači a na Výchonskej ul. 7 v Bratislave – Rači fyzickou osobou bez vydaného súhlasného rozhodnutia RÚVZ Bratislava bola oznámená Obv. úradu životného prostredia v Bratislave. Rekonštrukcie kanalizačných stúpačiek s obsahom azbestu na Furdekovej ul. 4 a na Medzilaboreckej 8-14 v Bratislave boli v r. 2009 vykonávané bez oprávnenia ÚVZ SR ako i bez rozhodnutia RÚVZ Bratislava, hl. m. na odstraňovanie azbestu a materiálu a obsahom azbestu zo stavieb. Na základe zistenia týchto prác bola v r. 2010 živnostníkom Oto Banyák, Dudvážska 12, 821 07 Bratislava, IČO: 11 656 131 a Milan Póša SANITAX, Mánesovo nám. 5, 851 01 Bratislava, IČO: 14 017 822 uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. NR SR č. 355/2007 Z.z.

Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) boli uložené spoločnosti Skanska SK a.s., Krajná 29, 821 04 Bratislava počas demontáže AZC strešnej krytiny z objektu rodinného domu na Teslovej ul. 59 v BA; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina pri odstraňovaní AZC izolácie protipožiarnych káblových prepážok z energokanála v areáli Bratislavská teplárenská, a.s., Turbínová 3, BA v množstve 7,5 t; TERMSTAV a.s. pri odstraňovaní dosiek z lávok Rozvodne Ostredky pre ZSE Distribúcia, a.s. v množstve 500 kg; A.A. Service spol. s r.o. pri odstraňovaní vnútorných priečok a obložení a vonkajších obložení z objektu Krízového centra na Budatínskej 59/A v Bratislave v množstve 40, 0 t. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli nariadené spoločnosti: TERMSTAV a.s. po odstránení AZC izolačných dosiek vodičov z 22 kV rozvodne na Puškinovej 1, BA v množstve 500 kg; A.A. Service, spol. s r.o. po

rekonštrukcii kanalizačných stupačiek v bytovom dome na Rajčianskej ul. 42,44,46 v BA v množstve 2,0 t; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina po odstránení AZC izolácie protipožiarnych káblových prepážok z energokanála v areáli Bratislavská teplárenská, a.s., Turbínová 3, BA v množstve 7,5 t; A.A.SERVICE, spol. s r.o. po demontáži AZC podhl'adov vstupných priestorov v bytovom dome na Švabinského 2,4,6 v BA v množstve 4,0 t ; TERMSTAV a.s. pri odstraňovaní dosiek z l'avok Rozvodne Ostredky pre ZSE Distribúcia, a.s. v množstve 500 kg; A.A. Service spol. s r.o. pri odstraňovaní vnútorných priečok a obložení a vonkajších obložení z objektu Krízového centra na Budatínskej 59/A v Bratislave v množstve 40, 0 t. Elektrónovou mikroskopiou neboli vo vzorkách po demontáži zistené azbestové vlákna respirabilných rozmerov, resp. analyzovaná vzorka z energokanála v areáli Bratislavská teplárenská, a.s. neprekročila limitnú hodnotu 1000 vl./m³ podľa príl. č. 4 k vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z. (767 vl./m³).

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Hodnotenie psychickej pracovnej záťaž požadoval RÚVZ Bratislava v roku 2010 predložiť od viacerých organizácií. Na základe opatrení, uložených RÚVZ Bratislava hl. m., predložili správu k subjektívnemu a objektívnemu posúdeniu psychickej pracovnej záťaž organizácie:

- IBM Slovensko, spol. s r.o., pracovisko Polus Millenium Tower I, Vajnorská 100/A, Bratislava pre profesie manažér, tím líder, projektový manažér, administratívny pracovník, IT špecialista, konzultant, špecialista, obchodník, spolu 426 zamestnancov na 3.-6. poschodí pracovísk typu „open space“ v jednozmennej prevádzke, ktorí používajú pri svojej práci zobrazovacie jednotky - laptopy. Práce boli zaradené podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. vo faktore psychická pracovná záťaž do kategórie 2.
- IBM International Services Center, s.r.o., pracovisko Polus Millenium Tower II, Vajnorská 100/A, Bratislava pre profesie manažér, tím líder, koordinátor žiadostí, obchodný špecialista, administrátor zákaznickeho centra, analytik pre obchodné operácie, IT špecialista, spolu 1580 zamestnancov na 2.-15. poschodí pracovísk typu „open space“ v jednozmennej prevádzke, ktorí používajú pri svojej práci prenosné zobrazovacie jednotky. Práce na pozíciách manažér, tím líder administrátor zákaznickeho centra, analytik pre obchodné operácie a IT špecialista boli zaradené podľa vyhl. MZ SR č. 448/2007 Z.z. vo faktore psychická pracovná záťaž do kategórie 2.

V r. 2010 boli vyhlásené rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž na základe hodnotenia psychickej pracovnej záťaž, ktoré vypracoval lekár PZS Humania spol. s r.o. so špecializáciou služby zdravia pri práci v spolupráci s pracovným psychológom v spoločnostiach: MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, učiteľ špeciálnej MŠ na pracoviskách Kliniky detskej psychiatrie a Kliniky detskej onkológie DFNsP, Limbova 1, BA; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, výchovná a pedagogická činnosť na pracoviskách Kliniky detskej onkológie a Klinike detskej psychiatrie DFNsP na Limbovej ul. 1 v BA; ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1, BA, výchovná a pedagogická činnosť na pracovisku Centrum mentálneho zdravia Matka, Haanova 7, BA.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2010 bolo prešetrených 6 podozrení na chorobu z DNJZ (3x sy. canalis carpi, 2x epikondylitída, 1x Guyonov syndróm a syndrom kubitálneho kanála vľavo), z toho 5

prípadov DNJZ bolo došetrených z r. 2009 (2x epikondylitída, 2x sy karpálneho tunela, 1x Guyonov sy, sy kubitálneho kanála).

V 5 prípadoch bol súvis s výkonom práce potvrdený, v 1 prípade nebol potvrdený:

1. 31 r. operátor na linke v MCSyncro Bratislava, s.r.o.: Epicondylitis radialis humeri l.dx. Vykonávanie prác spojených s preťažovaním horných končatín sa potvrdilo. Maximálna celozmenová hmotnosť bremien je v súčasnosti prekročená na viacerých pracoviskách, maximálna hmotnosť bremena je v súčasnosti dodržaná. Prekračovanie maximálnej celozmenovej hmotnosti v rr. 2006 – 2008 je možné z dôvodu manipulácie s kolesami PAX hmotnosti 42 kg, častej poruchovosti manipulačných zariadení a údaju zamestnávateľa, že pracovníci manipulatory nepoužívali. V období rokov 2006 -2008 dochádzalo aj k prekračovaniu maximálnej hmotnosti bremien. Z hľadiska vyššieho podielu statických prvkov (držanie bremena) a úrovne manipulácie s bremenami (podlaha – plece- nad plece), možno podmienky práce s bremenami hodnotiť ako nepriaznivé. Fyzická záťaž na väčšine pracovísk je príliš častá a príliš dlhá, čas potrebný na zotavenie je nedostatočný. Vzhľadom na vyššie uvedené, faktory práce mohli prispieť ku vzniku profesionálnej choroby. (Choroba z povolania bola priznaná KPLaT v BA)
2. 51 r. triedička jabĺk v BONI FRUCTI, spol. s r.o., Lipnická ul. 3035/162, 900 42 Dunajská Lužná: Epicondylitis rad. et uln. hum. bilat. PHS bilat. Prieskumom sa potvrdilo vykonávanie jednostrannej práce spojenej s preťažovaním horných končatín pohybmi s vysokou frekvenciou s vytáčaním dlane nahor. Pri vykonávanej činnosti spolupôsobia negatívne faktory – vnútené tempo práce, práce vykonávané pri teplote nižšej ako sú najnižšie prípustné hodnoty pre chladné obdobie roka, manipulácia s chladným materiálom, 11- hodinové pracovné zmeny, kumulácia pracovných zmien v jednej časti mesiaca (pracovníčka má trvalé bydlisko na východe SR) s nedostatočným časom na zotavenie. Je predpoklad, že na vzniku ochorenia sa podieľala aj predchádzajúca pracovná činnosť pracovníčky v profesii šička a dojička.
3. 26 r. elektromontér rozvodných zariadení EL-TRAS spol. s r.o., 925 25 Hrubý Šúr 44: Guyonov syndróm a syndrom kubitálneho kanála vľavo. Podmienky pre vznik profesionálnej choroby na pracovisku sa nepotvrdili. Pracovník je nevyhranený ľavák - pri práci používa obe ruky. V zdravotnej dokumentácii menovaného boli zistené údaje o opakovaných fraktúrach LHK, uvedených (1997 zlomenina zápästia LHK, 08/2003 nedislokovaná zlomenina LHK- distálnej časti ulny). Vykonávanie prác spojených s preťažovaním horných končatín. sa nepotvrdilo.
4. 40 r. pomocná sila v kuchyni ZŠ s MŠ Česká ul. 10, Bratislava: sy karpálneho tunela vľavo. Prieskumom sa potvrdilo vykonávanie podobných pohybov spojených s namáhaním malých svalových skupín ruky viac ako 50% pracovného času. Pri výkone pracovnej činnosti sa opakovali nepriaznivé polohy oboch rúk so zvýšeným svalovým napätím pri prenášaní bremien a každodennom ručnom umývaní veľkých plechov, hrncov a iného čierneho riadu i veľkého množstva bieleho riadu (ZŠ Česká ul. - obedy pre cca 300 stravníkov; MŠ Rešetkova ul. - desiata, obed, olovrant pre cca 60 stravníkov). Nedostatok mikrorelaxu sa zvýraznil v čase dlhodobej neprítomnosti kuchárky MŠ v 2. štvrtroku 2008, kedy vykonávala podstatnú časť činností v kuchyni (nákupy, varenie, príprava, umývanie, upratovanie) sama. Faktory práce a nepriaznivý vzťah medzi nárokmi kladenými na pracovníčku a jej individuálnymi antropometrickými danosťami (výška 152 cm, hmotnosť 41 kg), s prihliadnutím k údaju zamestnávateľa o spokojnosti s výkonom jej práce, mohli prispieť ku vzniku profesionálnej choroby. (Choroba z povolania bola priznaná KPLaT v BA)
5. 44 r. montážna pracovníčka RF, spol. s r.o., Továrnská 15, Malacky: sy karpálneho tunela obojstranne. Prieskumom sa potvrdilo v čase od 01.09.2004 do 12.01.2009 vykonávanie dynamicko-statickej pracovnej činnosti spojenej so zaťažovaním prevažne malých

svalových skupín oboch rúk a predlaktia početnými flekčno-extenznými a supinačno-pronačnými pohybmi viac ako 50% pracovného času. Jednotlivé pracovné úkony boli vykonávané v značnom pracovnom tempe, ktoré je limitované normou, s nedostatočným mikrorelaxom HK. Práca bola spojená s mechanickým tlakom používaním nástrojov s ostrými tvrdými hranami a krátkymi rúčkami, najmä skrutkovač a žiletka a s používaním akumulátorového skrutkovača. Na zdvíhanie 10 páčiek otočného stola, ktorý sa používal do r. 2008, bolo potrebné zvýšené svalové napätie pri úsilnom úchope páčiek. Vzhľadom na vyššie uvedené faktory práce mohli prispieť ku vzniku profesionálnej choroby. (Choroba z povolania bola priznaná KPLaT v BA)

6. 35 r. výrobná robotníčka potravinárskej výroby v mliekárenstve (prevažne ručná) RAJO a.s., Bratislava: Sy karpálneho tunela obojstranne. Prieskumom pracoviska sa potvrdilo vykonávanie prác s repetitívnou činnosťou viac ako 50% pracovného času s namáhaním tých istých svalových skupín ruky a predlaktia v 8 a predĺžených 12- hodinových pracovných zmenách. Pri výkone pracovnej činnosti sa opakujú nepriaznivé polohy oboch rúk - dorzálna flexia so zvýšeným svalovým napätím pri prítlaku dlaní rúk na viečko pri ručnom viečkovaní. Ku vzniku profesionálnej choroby mohli negatívne prispieť vnútené tempo práce cca 50% pracovnej doby, nevyhovujúce mikroklimatické podmienky a počet nadčasových hodín v r. 2006- 273,5 hod.; 2007 – 235 hod.; 2008 – 162 hod.; 2009 – 217 hod. (Choroba z povolania bola priznaná KPLaT v BA)

Rovnaké poškodenie zdravia a na rovnakom pracovisku bolo prešetované v spoločnosti RAJO, a.s. u 57-ročnej pracovníčky, u ktorej bola hlásená choroba z povolania, položka 29-02 dňa 25.01.2010.

Vypracovať a predložiť posúdenie rizík pri ručnej manipulácii s bremenami a posúdenie fyzickej záťaže zamestnancov bolo v r. 2010 uložené piatim spoločnostiam: RAJO,a.s., Studená 35, Bratislava na pracoviskách spracovania mlieka a výroby mliečnych výrobkov (na základe vykonaného hygienického prieskumu pracoviska); 3P plus, s.r.o. na Železničnej ul. 56 v Senci vo veľkosklade kancelárskych potrieb; v prevádzke montáže kompletných kolies pre osobné automobily MCSyncro Bratislava, s.r.o. na Opletalovej ul. 87 v Bratislave; v BONI FRUCTI, spol. s r.o., Lipnická ul. 3035/162, 900 42 Dunajská Lužná; v prevádzke Montážno - skladovej haly HBPO Slovakia s.r.o., Logistický areál Westpoint D2 Hala C 1070, 900 55 Lozorno (na základe vykonaného hygienického prieskumu pracoviska). Preukázať lekársym posudkom cielených lekárskeho prehliadok zdravotnú spôsobilosť pracovníkov na výkon práce spojenej s fyzickou záťažou bolo v r. 2010 uložené spoločnosti: BONI FRUCTI, spol. s r.o., Lipnická ul. 3035/162, 900 42 Dunajská Lužná. Predloženie lekárskeho posudkov z mimoriadnych lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, vykonaných lekárom PZS u výrobných robotníkov, ktorí vykonávajú pracovnú činnosť na strediskách Výroba Cottage Cheese a Výroba tvarohu bolo uložené spoločnosti RAJO, a.s.Studená 35, BA. Z doposiaľ vyšetrených 4 zamestnankýň u 2 zamestnankýň bola zdravotná spôsobilosť na prácu podmienená realizáciou doporučených doplnkových vyšetrení a pravidelných kontrol a opätovným posúdením pracovným lekárom.

Predloženie návrhu opatrení na zníženie negatívneho vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov na strediskách Výroba Cottage Cheese a Výroba tvarohu bolo uložené spoločnosti RAJO, a.s. Predložiť návrh na zaradenie prác spojených s ručnou manipuláciou s bremenami, ktorých hmotnosť prekračuje smerné hmotnostné hodnoty ustanovené NV SR č. 281/2006 Z.z., do kategórie rizikových prác, zabezpečiť pre všetkých zamestnancov (vrátane pracovníkov prijímaných na dobu určitú), ktorí sa uchádzajú o zamestnanie na výkon prác spojených s ručnou manipuláciou s bremenami a u zamestnancov, ktorí vykonávajú práce spojené s ručnou manipuláciou s bremenami, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu lekárom PZS so zohľadnením individuálnych rizikových faktorov pracovníkov a preukázať školenie a zácvičenie všetkých

zamestnancov (vrátane pracovníkov prijímaných na dobu určitú) o správnej manipulácii s bremenami a o rizikách poškodenia zdravia, ktoré vyplývajú z nesprávnej manipulácie s bremenom bolo uložené opatrením v prevádzke montáže kompletných kolies pre osobné automobily MCSyncro Bratislava, s.r.o. na Opletalovej ul. 87 v Bratislave. Zabezpečiť pre zamestnancov pracovnú zdravotnú službu bolo uložené spoločnosti BONI FRUCTI, spol. s r.o., Lipnická ul. 3035/162, 900 42 Dunajská Lužná; EL-TRAS spol. s r.o., 925 25 Hrubý Šúr 44.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou, prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V r. 2010 sa prešetrovalo 1 podozrenie na ochorenie chrbtice (zaradené do položky „iné“):

- 33 r. montážny pracovník spoločnosti HBPO Slovakia s.r.o., ktorý vykonával 13 mesiacov kompletáciu frontálnych modulov osobných automobilov z hotových komponentov ručným elektrickým prípadne pneumatickým náradím - predmontáž AUDI Q 7, montáž Škoda Octavia a komisionovanie (vychystávanie dielov) AUDI Q 7. Hmotnosť dielov je od cca 0,3 kg do 21,5 kg. Maximálna hmotnosť bremena 21,5 kg a celozmenová maximálna hmotnosť bremena 4683,60 kg nepresahujú smerné hmotnostné hodnoty podľa NV č. 281/2006 Z.z. S jednotlivými dielmi manipuloval aj v podmienene prijateľných polohách trupu: pri vyberaní dielov z obalov umiestnených na zemi sa vyskytuje predklon trupu rôzneho stupňa, úklon a pootočenie trupu. Čas držania v týchto polohách je kratší ako najväčší prijateľný čas držania. Odhad miery podielu faktorov pracovných podmienok v etiológii vzniku bolesti v bedrovej chrbtici: dvíhanie alebo manuálna práca s bremenom + 4, časté otáčanie a ohýbanie trupu +5, celotelové vibrácie 0, nízke uspokojenie z práce 0; výsledné skóre 9 bodov. Etiologický podiel vzhľadom k veku < 35 rokov: 46. Hygienickým prieskumom pracoviska neboli zistené podmienky pre vznik ochorenia bedrovej chrbtice u p. Rastislava Hrozena.

Úloha 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Výkon štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) bol v roku 2010 zameraný cielene na sledovanie pracovných podmienok a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a na plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. ŠZD bol orientovaný na pracoviská, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako 4 hodiny denne).

RÚVZ Bratislava hl.m. vykonal na pracoviskách so ZJ celkovo 41 previerok u poskytovateľov zememeračských, právnych, bankových, poštových, poisťovacích, bezpečnostných služieb, služieb v oblasti vedenia a správy informačných systémov, ekonomického a marketingového poradenstva, sprostredkovateľskej činnosti, reklamnej a propagačnej činnosti, v predajných centrách, na vedecko-vývojových pracoviskách, v projekčných kanceláriách, na geografických a kartografických pracoviskách, v neštátnych zdravotníckych zariadeniach, u opravárov elektrických strojov a prístrojov, opravárov mobilných telefónov, v dopravnom podniku s 1779 pracovníkmi rôznych profesií (účtovný, ekonomický a marketingový poradca, administratívny pracovník, obchodný zástupca, konzultant, projektový manažér, riaditeľ, obchodník, bankový pracovník, vedecký pracovník, projektant, pracovník bankovej ochrany, ekonóm, účtovník, vývojový pracovník, rádiologický laborant, poisťový analytik, obchodný referent, technický pracovník, grafik, programátor, colný

deklarant, predajca, fakturant, plánovač, kvalítar, technolog, skladník, disponent, právnik, kartograf), ktoré boli zamerané najmä na:

- posúdenie rizík pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľa prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby
- používané zariadenia (prenosné - notebooky, minilaptopy a pevne inštalované počítačové jednotky) - ich umiestnenie na pracovnej ploche, orientácia v priestore vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a telesám
- priestorové podmienky pracoviska, požiadavky na pracovné miesto (pracovnú plochu a sedadlo),
- celkové a miestne osvetlenie, oslnenie a svetelné odrazy na monitoroch,
- mikroklimatické podmienky na pracovisku,
- režim práce a odpočinku zamestnancov,
- subjektívne pociťované zdravotné problémy zamestnancov v nožnej súvislosti s vykonávanou prácou so ZJ,
- vykonávanie lekárskeých preventívnych prehliadok,
- zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby,
- informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so ZJ.

V 9 organizáciách bolo vyplnených 92 dotazníkov informovanosti pre práce so zobrazovacou jednotkou. Na odstránenie zistených nedostatkov bolo vydaných 18 rozhodnutí, ktorými sa nariadilo vykonať opatrenia zamerané najmä na objektivizáciu umelého osvetlenia na pracovisku, ergonomické úpravy pracovísk a vybavenie pracovného miesta ergonomickými pracovnými pomôckami (oddelenie obrazovky od klávesnice, poskytnutie prídavnej klávesnice k notebookom, výškovo nastaviteľné sedadlá s nastaviteľnými opierkami chrbta (výška, sklon) a opierkami na ruky, podložky pod chodidlá), zabezpečenie PZS, výkon lekárskeých preventívnych prehliadok - vyšetrenie očí a zraku a zabezpečenie zaškolenia a informovanosti zamestnancov vrátane zamestnancov, ktorých dočasne prenajíma na výkon činnosti v spoločnosti iná spoločnosť a predloženie hodnotenia psychickej pracovnej záťaže zamestnancov.

V kontrolovaných 41 prevádzkach zamestnávateľa mali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu s právnickou alebo fyzickou osobou – podnikateľom v 32 prípadoch. Vyšetrenie očí a zraku pred zaradením na pracovisko nebolo uskutočnené v 17 prípadoch, vyšetrenie pohybového a nervového systému nebolo zamestnancami požadované ani v jednom prípade.

V r. 2010 bolo 3 krát pristúpené k uloženiu výkonu rozhodnutia (METON SLOVAKIA, a.s. Šustekova 29-31, administratívne práce; JUDr. Mária Šimková, Notársky úrad Brižitská 4, Bratislava; UNIQA poisťovňa, a.s., Zámocká 4, Bratislava). Dôvodom bolo nezabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti u pracovníkov, ktorí používajú ZJ ako významnú časť svojej práce, nepredloženie protokolu z merania umelého osvetlenia; nezabezpečenie PZS. V 1 prípade (UNIQA poisťovňa, a.s.) bola pokuta uhradená v sume 330 €.

Úloha 2.3 Zdravé pracoviská

2.3.1. Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii (Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, Matúškova 21, 833 16 Bratislava, pracoviská odboru životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva, Hanulova 9/A)

V roku 2010 RÚVZ Bratislava, hl. m. v rámci plnenia úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR a zahraničných programov

a projektov pristúpil k riešeniu úlohy „Zdravé pracoviská“ v organizácii Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, Matúškova 21, 833 16 Bratislava, pracoviská odboru životného prostredia a ekologického poľnohospodárstva, Hanulova 9/A. Ide o dislokované pracovisko, umiestnené na 3 podlažiach, ktoré tvorí laboratórna časť a skladové hospodárstvo, vrátane skladovania nebezpečných chemických látok a prípravkov. Činnosť pracoviska je zameraná na štátnu kontrolu prípravkov na ochranu rastlín, kontrolu kvality poľnohospodárskych produktov rastlinného pôvodu, monitoring pôd SR na obsah priemyselných a poľnohospodárskych kontaminantov a ťažkých kovov, stanovovanie obsahu Δ tetrahydrokanabinolu v konope v súlade s nariadením komisie 796/2004 ES. Na pracovisku sa odborne využívajú toxické a veľmi toxické látky a prípravky, manipuluje sa s chemickými karcinogénmi a mutagénmi kat. 1 a 2, s omamnými a psychotropnými látkami a prípravkami. V prvom polroku 2010 sa v rámci preventívnej výjazdovej činnosti Poradne zdravia a ako súčasť projektu „Zdravé pracoviská“ realizovalo skreeningové vyšetrenie pracovníkov. Vyšetrenie bolo zamerané na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické), ktorých prevalencia má v našej populácii stúpajúci trend a kardiovaskulárne ochorenia sú napriek mnohým osvetovým a zdravotno – preventívnym projektom na poprednom mieste v chorobnosti a úmrtnosti našej populácie. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy a životosprávy. Dotazníkovou formou sa zmapoval výživový režim a frekvencia konzumácie vybraných potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi jednak rizikových nutričných faktorov, ale aj potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi ochranných nutričných faktorov.

Súbor tvorilo 74 zamestnancov - 12 mužov a 62 žien, priemerný vek bol 47 rokov. Svoje zamestnanie, sociálnu a zdravotnú starostlivosť zamestnávateľa hodnotili vyšetrení pozitívne, 80% hodnotilo svoju pohybovú aktivitu ako deficitnú, 14% vyšetrených fajčí. Pozitívnu rodinnú anamnézu (ischemická choroba, infarkt myokardu, náhla cievna mozgová príhoda, cukrovka, rakovina GIT u najbližších rodinných príslušníkov) uvádzalo 39% vyšetrených a 17% malo pozitívnu osobnú anamnézu, prevažne sa liečia na hypertenziu menej na dyslipidémiu a diabetes. Charakteristickým javom pre našu populáciu je neadekvátny, nepravidelný režim prijímania stravy. Nedostatky v stravovaní v zmysle vynechávania raňajok, obedov a kumulácie jedla do popoludňajších až večerných hodín udávalo 34% vyšetrených. V spotrebe mäsa dominovala hydina a bravčové mäso, pričom uspokojujú konzumáciu uvádzalo cca 50% vyšetrených, u ostatných bola spotreba zvýšená. Spotreba rýb a rybacích výrobkov bola naopak deficitná, až 82% probandov udávalo, že ryby jedáva len príležitostne. Spotreba mlieka bola nízka, spotreba kyslo - mliečnych výrobkov a syrov bola dostatočná u 44% klientov. Stále nízka bola konzumácia ovocia a zeleniny. Ak majú tieto komodity plniť svoju ochrannú úlohu v prevencii voľnoradikálových ochorení, mali by sa konzumovať v množstve 400-500g denne. Takúto spotrebu uvádzalo len 23% vyšetrených. Prevalencia nadhmotnosti a obezity z hodnôt BMI, podľa všeobecne platných kritérií, bola v súlade s celoslovenskými údajmi. 45% malo hmotnosť zvýšenú, z toho 20% malo už obezitu. Systolickú hypertenziu (>145mmHg) malo 31% a diastolickú (>95mmHg) 11% probandov. Väčšina vyšetrených si TK sleduje v domácom prostredí a rizikovní jedinci sa na hypertenziu liečia. Hraničné hladiny cholesterolu (5,0 - 6,2mmol/l) sa zistili u 16% a vysoké hladiny (>6,2) u 8% vyšetrených. Deficitná hladina frakcie HDL cholesterolu sa zistila u 12% a zvýšené hodnoty triacylglycerolov u 8% vyšetrených. Hraničnú až zvýšenú hodnotu frakcie LDL-cholesterolu (>3,0mmol/l) malo až u 15% klientov. Zvýšené hladiny glykémie sa zistili len u 5% vyšetrených klientov. Pri hodnotení pomocou Framinghamského bodového skóre, ktoré komplexne zohľadňuje viaceré ovplyvniteľné (fajčenie, hmotnosť, výživa, životospráva, fyzická aktivita, krvný tlak, lipidové spektrum..) aj neovplyvniteľné (vek, pohlavie, genetická dispozícia, rodinná a osobná anamnéza..) rizikové faktory, malo mierne až vysoké riziko 21% probandov.

Zistený spôsob výživy a životosprávy zamestnancov ÚKSUP sa môže prejavovať na vyššej prevalencii rizikových faktorov uplatňujúcich sa v etiopatogenéze voľnoradikálových ochorení. Z tohoto dôvodu boli všetci probandi individuálne o možných rizikách poučení a cielene nutrične usmernení. V prípade výrazne nepriaznivých klinických či biochemických nálezov boli klientom ponúknuté opakované kontrolné vyšetrenie, resp. trvalejšia preventívna starostlivosť v Poradni zdravia. Hodnotiacia správa skríningového vyšetrenia pracovníkov bola zaslaná organizácii ÚKSUP Bratislava.

Úloha 2.4 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad – kontrola

V r. 2010 RÚVZ Bratislava hl.m. úlohu neriešil.

Úloha 2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok, najmä presadzovanie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH), participácia na spoločnom projekte EHP na presadzovanie predregistrácie a registrácie zavedených látok a kariet bezpečnostných údajov (KBÚ) a vybudovanie odborných kapacít verejného zdravotníctva na tvorbu, kontrolu dodržiavania a presadzovanie legislatívnych opatrení EÚ a SR na ochranu zdravia pred rizikami z chemických látok.

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“ sa úrad zapojil do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO. Projekt na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. Poznatky budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

V rámci projektu sa 2 odborní pracovníci RÚVZ zúčastnili na pracovnom seminári RÚVZ Banská Bystrica “Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“, zameranom na inštruktáž odborných pracovníkov RÚVZ vo veci spôsobu realizácie kontroly v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Úloha č. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie.

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie a zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Program prebieha od roku 1999, v úlohe sa naďalej pokračuje.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava, hl. m. so sídlom v Bratislave, Ružinovská 8 - odbor hygieny výživy sa každoročne zapája do riešenia projektu „Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospeléj populácie" v rámci vládou prijatého „Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR“.

Cieľovou skupinou sú stredne ťažko pracujúci muži a ženy v produktívnom veku (v zmysle Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo v SR - Vestník MZ SR čiastka 7-8/1997, číslo SOZO -1586/1997-08).

V roku 2010 je naplánované vyšetrenie a spracovanie údajov od 80 respondentov v nasledujúcom zložení:

- mladší muži (19 - 34 roční) – 20 respondentov
- starší muži (35 - 59 roční) – 20 respondentov
- mladšie ženy (19 - 34 ročné) – 20 respondentov
- staršie ženy (35 - 59 ročné) – 20 respondentov

V rámci plnenia projektu účastníci vyplnia dotazník, ktorý tvorí:

- 1-denný jedálny lístok (záznam všetkých jedál a nápojov, ktoré respondent skonzumoval v priebehu jedného ľubovoľného dňa)
- dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite
- údaje: meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov

Súčasťou projektu bude vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostáva z merania krvného tlaku, pulzu a z odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu (cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza).

Získané údaje z vyplnených jedálnych lístkov budú spracované v programe Alimenta, verzia 4.3e. Z výsledkov jednotlivých respondentov bolo následne vyhodnotené % plnenia odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny.

Údaje z dotazníkov a vyšetrení respondentov budú zaznamenané do jednotných tabuliek a budú zaslané v požadovanom termíne na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

Úloha č. 3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Monitoring prebieha od roku 1992, v úlohe sa naďalej pokračuje.

1. etapa: Odber vzoriek

V rámci monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli sa za účelom kontroly jodidácie kuchynskej soli odobralo a vyšetřilo 12 vzoriek kuchynskej soli domáceho pôvodu (4 vzorky) a soli z dovozu (8 vzoriek). Z odobratých vzoriek 4 nevyhoveli (z dovozu) požiadavkám platnej legislatívy.

2. etapa: Kontrola používania jodidovanej soli výrobcami

Pri kontrole používania soli výrobcami potravín bolo zistené, že pri ich výrobe je používaná jodidovaná jedlá soľ.

Úloha č. 3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok, dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov, vedenie kampane zameranej na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a kampane na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ – dočasnej farby na pokožku.

Projekt beží od januára 2009, ukončenie bude v marci 2011.

V rámci úlohy bola vykonávaná kontrola dodržiavania limitov regulovaných látok a sledovanie mikrobiologickej bezpečnosti výrobkov. Priebežne bolo odoberaných na laboratórne vyšetrenie a následne posúdených 15 trhových druhov kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti. Laboratórne vyšetrenia boli zamerané na:

- *fyzikálno-chemické vyšetrenie* - prítomnosť a obsah chemických UV filtrov – OMC, OCR, OSAL, PBS, BDM, BF-3, PABA
- *mikrobiologické ukazovatele*- CPM, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa, Candida albicans

U žiadnej z vyšetrených vzoriek nebolo zistené prekročenie povoleného limitu regulovaných zložiek prípadne prítomnosť zakázanej zložky. Výsledky mikrobiologickej analýzy u vyšetrovaných vzoriek boli vyhovujúce. Súčasťou kontroly bolo aj označovanie týchto komodít v zmysle Nariadenia vlády SR 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov ako aj uvádzanie návodov na používanie týchto výrobkov pre bezpečnú ochranu pri pobyte na slnku v zmysle odporúčania Komisie/2006/647/ES. Jednému distribútorovi bolo uložené opatrenie na doplnenie označenia výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením. Opatrenie bolo distribútorom splnené predtým ako výrobky expedoval do predajnej siete (preverené aj v malospotrebitel'ských predajniach).

Pri predaji detskej kozmetiky v obchodnej sieti bol kontrolovaný spôsob manipulácie s výrobkami, uskladnenie, dodržiavanie hygieny predaja, označenie výrobkov, doby minimálnej trvanlivosti pri predaji. Kontroly boli zamerané hlavne na opaľovacie výrobky, zubné pasty a kozmetiku na ošetrovanie pleti. Jednému subjektu bolo uložené opatrenie na stiahnutie výrobkov z predaja a ich likvidácia, z dôvodu predaja po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. V rámci označovania špecifických upozornení, označenia regulovaných zložiek a alergénov neboli zistené nedostatky.

V rámci kampane na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ bolo na webovej stránke nášho úradu zverejnené upozornenie súvisiace s možným zdravotným rizikom pri aplikácii „black hena“.

Úloha č. 3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľom úlohy je kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti, so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia, kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Projekt bude prebiehať od januára 2010 do decembra 2011. V Bratislavskom kraji bude úloha realizovaná v mesiaci október 2010. Naplánovaný je odber 10 vzoriek

keramických výrobkov pre deti, plastových športových fliaš pre deti, plastových desiatových boxov pre deti, plastových dóz na uskladňovanie potravín a termohrnčiekov. Vzorky budú odoberané z distribučnej siete a zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha 4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

- Na základe dožiadania gestora projektu participovať na príprave metodiky.
Plnenie: Neboli sme požiadaní na spoluprácu v predmetnej veci.

Úloha 4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

- Vyhodnotenie prieskumu realizovanom v Bratislavskom kraji.
Plnenie: Vyhodnotenie prieskumu za Bratislavský kraj bude realizované v druhom polroku 2010.

Úloha 4.3 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

- *Podľa požiadaviek gestora realizovať dotazníkový prieskum*
- *Zamerať sa a sledovať závislosti, a to fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog u žiakov vybraných základných a stredných škôl Bratislavského kraja.*

Na základe požiadaviek bol realizovaný anonymný prieskum a vyplnenie dotazníkov (TAD1, 2 a 3) u najstarších žiakov ZŠ, prvých ročníkov stredných škôl a pedagógov zúčastnených škôl, v celkovom počte 1 183 respondentov:

- Gymnázium Pankúchová : TAD2 – 141, TAD3 - 22,
- SOŠ Kremnická : TAD2 - 42, TAD3 - 14,
- ZŠ Ivanska cesta 21 : TAD2 – 156, TAD3 – 28,
- Evanjelické Lýceum Vranovská : TAD1 – 145, TAD2 - 61, TAD3 - 23,
- Gymnázium Žitavská : TAD1 – 46, TAD2 – 37, TAD 3 - 11,
- ZŠ Černyševského : TAD1- 111, TAD2 - 29, TAD3 - 23,
- ZŠ Malacky : TAD1 - 194, TAD 2 - 45 + 30 (dodatok), TAD3 - 25.

Vyplnené dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

Úloha 4.4 Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

- Vyhodnotenie prieskumu realizovanom v Bratislavskom kraji.
Plnenie: Vyhodnotenie prieskumu za Bratislavský kraj bude realizované v druhom polroku 2010.

Úloha 4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

- Realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 7-10 ročných.

- Vyšetrenie vzoriek pokrmov a vybraných potravinových komodít.
- Priebežná tvorba databázy.
- Vyšetrenie vzoriek stravy a vybraných potravinových komodít
- Hodnotenie laboratórnych výsledkov

V prvom polroku 2010 bol realizovaný anonymný prieskum u 75 respondentov vo veku 7-10 rokov zo Základnej školy na Drieňovej ul. v Bratislave a 75 respondentov toho istého veku vidieckej Základnej školy v Ivanke pri Dunaji v okrese Senec.

Predmetom prieskumu boli stravovacie zvyklosti dieťaťa a jeho výživové preferencie, 24 hodinová stravovacia anamnéza, 24 hodinový pohybový režim a zisťovanie vybraných rizík v súvislosti s konzumáciou jedál.

Súčasne bolo vykonané meranie krvného tlaku (syst./diast.) a základné antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pása a obvod bokov).

Ďalej bolo odobratých 10 vzoriek celodennej stravy na fyzikálno - chemické vyšetrenie (energetická hodnota, sušina, popol, tuk, bielkoviny, sacharidy, dusičnany a chlorid sodný).

Úloha 4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

- Rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov

V rámci projektu sa uskutočnilo pracovné stretnutie, na ktorom boli prezentované výsledky za rok 2009 a harmonogram úloh na rok 2010.

Analýzou rizikových faktorov kardiovaskulárneho zdravia bolo zistené, že hodnoty sa signifikantne líšia podľa krajov, pohlavia a veku. V Bratislavskom kraji boli priemerné hodnoty celkového cholesterolu u 11 ročných dievčat 4,23mmol/l a chlapcov 4,10mmol/l, u 17 ročných dievčat 4,29mmol/ a chlapcov 3,86mmol/. Priemerné hodnoty BMI boli u 11 ročných dievčat 17,61 a chlapcov 18,10, u 17 ročných dievčat 20,42 a chlapcov 23,71. Systolický krvný tlak dosahoval hodnoty u 11 ročných dievčat 115mm/Hg a chlapcov 118, u 17 ročných dievčat 119 a chlapcov 127mm/Hg. Diastolický krvný tlak dosahoval hodnoty u 11 ročných dievčat 70 mm/Hg a chlapcov 74, u 17 ročných dievčat 74 a chlapcov 77 mm/Hg.

Výsledky prieskumu majú poslúžiť na aktualizáciu intervenčných opatrení v rámci poradní zdravia úradu.

Úloha 7.14. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

- Monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách za účelom hodnotenia zdravotného rizika ako podklad pre zavedenie vhodných laboratórnych postupov na izoláciu a kvantifikáciu chemických kontaminantov (anorganických a organických) v piesku.

V priebehu prvého polroka 2010 z dozorovaných a nedozorovaných detských ihrísk a pieskovísk bolo odobratých 25 vzoriek piesku na chemické vyšetrenie. Z najčastejších chemických kontaminantov boli stanovené a kvantifikované anorganické toxické prvky - olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok.

Projekt MZ SR „Monitorovať fyzickú aktivitu detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu, zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu,,

- Realizovať dotazníkový prieskum u 180 žiakov osemročného gymnázia a špeciálnej školy. Cieľom prieskumu je získať informácie o druhu, intenzite a trvaní fyzickej aktivity. Na základe požiadaviek gestora bol realizovaný prieskum a vyplnenie dotazníkov u 224 respondentov vybraných 8 ročných gymnázií a špeciálnych škôl vo veku 10 až 12 ročných detí a 17 až 19 ročných žiakov (1 súkromného gymnázia Bajkalská 20, ZŠI pre žiakov s NKS Vlast.námestie 1, Spojenej školy –odb.učilišťa Švabinského 7 a Spojenej školy-ŠZŠ a PŠ Dolinského 1 v Bratislave).
- Antropometrické merania (telesná hmotnosť a výška, BMI, obvod pásu, hrudníka a bokov, % podkožného tuku)
Antropometrické vyšetrenie a monitorovanie pohybového aparátu bolo vykonané u 152 respondentov. Následne spracovaná databáza bola zaslaná na vyhodnotenie gestorovi projektu.
- Monitorovanie stavu pohybového aparátu (ploché nohy, asymetria lopatiek a ramien, chybné držanie tela)
- Vypracovanie databázy meraní

Projekt RÚVZ hl.m. Bratislava „Efektívna podpora kardiovaskulárneho zdravia v prostredí základných škôl mestskej časti Petržalka“.

V prvom polroku 2010 pod gestorstvom Poradne zdravia Petržalka sme pokračovali v realizácii predmetného projektu, ktorého hlavným cieľom je motivácia k prehodnoteniu postojov vzťahujúcich sa k spôsobu života a správania, zlepšenie vedomostí v rámci primárnej prevencie kardio-metabolického rizika.

V rámci úlohy sme vykonali merania krvného tlaku a srdcovej frekvencie u 180 žiakov zo ZŠ Garcenova, Pankuchova, Budatínska, Lachova a Gessayova.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Úloha 5.1 Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Cieľom úlohy je prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov. Vytvorením podmienok na včasnú identifikáciu opustených žiaričov a dôsledným odstraňovaním nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov sa zníži riziko nelegálnej manipulácie s nimi, riziko ich teroristického zneužitia ako aj riziko neodôvodneného ožiarenia obyvateľov. Pokračovanie v plnení úlohy je aktuálne aj v ďalších rokoch, pretože v súčasnej dobe dochádza približne v 20-tich % k zmene majiteľov pracovísk, kde sa opustené žiariče môžu nachádzať.

Úlohou, ktorou sme sa zaoberali je odstraňovanie nepotrebných žiaričov na pracoviskách kde z rôznych príčin už nevyhovujú danej prevádzke. V súčasnosti je na území Bratislavského kraja 29 pracovísk s uzavretými a 28 s otvorenými žiaričmi. Nepoužívané žiariče sa skladujú vo vybudovaných skladoch, ktoré spĺňajú kritériá radiačnej ochrany a kritériá zabraňujúce odcudzeniu zdrojov nepovolnými osobami. Likvidácia kvapalného rádioaktívneho odpadu z krátkodobými izotopmi je riešená uspokojivo pomocou vymieracích nádrží a následným kontrolovaným vypúšťaním do verejnej kanalizácie. Ostatné zdroje kvapalných žiaričov sa chemicky upravujú tak, že sa zmenší ich objem a dočasne sa uskladnia v príručných skladoch. Skladovanie sa uskutočňuje až po dobu konečnej likvidácie rádioaktívneho odpadu v uložisku inštitucionálneho rádioaktívneho odpadu na území Jadrovej elektrárne Mochovce. Rovnako sa ukládajú na uložisko aj nepotrebné uzavreté rádioaktívne

zdroje žiarenia. Tento spôsob likvidácie rádioaktívnej látky je pre firmy ekonomicky veľmi nákladný. Nepotrebné žiariče sa likvidujú pomaly, v malých počtoch. Výsledok je, že skoro na všetkých pracoviskách sa nachádzajú nepoužívané zdroje žiarenia. Pri hygienickej obhliadke pracoviska je pre nás nutnou podmienkou aj previerka uskladnenia nepoužívaných zdrojov žiarenia a ich zabezpečenie voči odcudzeniu. Vyžadujeme od zodpovedných pracovníkov, aby nás oboznámili s ich vypracovanými plánmi na likvidáciu nepoužívaných zdrojov žiarenia cez firmy, ktoré majú na túto činnosť oprávnenie.

V prvom polroku 2010 rovnako ako aj v predošlých obdobiach sme na pracoviskách v Bratislavskom kraji nezaznamenali žiadnu mimoriadnu udalosť zo straty alebo radiačnej nehody zdrojov ionizujúceho žiarenia.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

V rámci Národného imunizačného programu sa od 1.1. do 30.6.2010 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. Hlásených a epidemiologicky vyšetrených bolo 278 ochorení na pertussis s najvyššou vekovo-špecifickou chorobnosťou v skupine 15-19 ročných (58 prípadov, chorobnosť 164,17/100000). U detí do 15 rokov bolo hlásených celkom 34 ochorení. V dospeljej populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných 186 prípadov s najvyššou chorobnosťou v skupine 25-34 ročných (54 prípadov, chorobnosť 46,43/100000). Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené. Vzhľadom na časté dotazy a telefonické konzultácie pediatrov o očkovaní boli praktickí lekári pre deti a dorast na seminári „Dialogy v praktickej pediatrii“ formou prednášky informovaní o najčastejších otázkach týkajúcich sa očkovania. Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V mesiacoch január–jún 2010 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 3378 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti rovnakému obdobiu v roku 2009 (hlásených 2687 ochorení) značný vzostup o 25,7 %. Z exotických ochorení bola hlásená 1 malária u nášho občana pri pobyte v Nepáli. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím v roku 2009 došlo v Bratislavskom kraji k značnému nárastu ochorení hlavne v skupine črevných nákaz. V tejto skupine sme zaznamenali výrazný vzostup u salmonelových enteritíd (o 150,6%). K menšiemu nárastu došlo u kampylobakteriálnych infekcií (o 30,2%), hnačiek pravdepodobne infekčného pôvodu (o 25,6%) a ochorení vyvolaných *Y. enterocolitica* (o 25,0%). Avšak maximálny takmer 23,2 násobný nárast sme evidovali u ochorení na pertussis (v prvom polroku 2009 – 12 ochorení, v tom istom období 2010 – 278 ochorení). Z ostatných respiračných ochorení bol zaznamenaný 1,3 násobný vzostup u varicelly a zo skupiny vírusových hepatitíd 2,2 násobný vzostup u akútnej vírusovej hepatitídy typu B. Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymfskú boreliózu a črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia .

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo v informačnom systéme spracovaných 3378 prípadov ochorení, z toho v 622 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 2534 potvrdených a 844 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 2167 ohnísk nákazy a vydaných 26 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia o lekárskom dohľade. Očkovanie bolo vykonané u 6 priamych kontaktov. Za sledované obdobie bolo v Bratislavskom kraji zaznamenaných 7 epidémií:

- Salmonelóza vyvolaná *S. enteritidis* u detí v MŠ, okres Bratislava V, kde zo 140 exponovaných osôb ochorelo 32 detí
- Akútna gastroenteritída zapríčinená vírusom Norwalk – 59 ochorení na 6 klinikách Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 5 ochorení na IV. Internej klinike FNsP Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 14 ochorení na Fyziatricko-rehabilitačnom oddelení FNsP Bratislava, Nemocnica Ružinov
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 22 ochorení na Ortopedicko-traumatologickej klinike FNsP Bratislava, Nemocnica Ružinov
- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 25 ochorení na 2 klinikách Psychiatrickej nemocnice P. Pinella v Pezinku
- Akútna gastroenteritída zapríčinená vírusom Norwalk – 5 ochorení na Rádioterapeutickom oddelení NOÚ Klenová v Bratislave.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V roku 2010 sa pokračovalo v plnení programu EU HELICS – surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz, ktorého cieľom je určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz a zosúladiť údaje o nozokomiálnych nákazách a rezistencii na antibiotiká v štátoch Európy.

Retrospektívne sa dotazníkovou formou spracovalo 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných minimálne 48 hodín na Klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny FNsP Bratislava, Nemocnica akad.L. Dérera v čase od februára do apríla 2010. Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vzniklo nozokomiálne ochorenie (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). V spracovávaní dotazníkov sa pokračuje elektronickou formou.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

V Bratislavskom kraji i v roku 2010 pokračovalo monitorovanie a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu 1. polroku 2010 bolo hlásených 10 prípadov pandemickej chrípky, nebolo hlásené žiadne úmrtie ani SARI. Taktiež sa u lekárov prvého kontaktu vykonávalo očkovanie proti pandemickej chrípke. Vzhľadom na možný bioterorizmus, resp. iné mimoriadne epidemiologické situácie sa k uvedenej téme v dňoch 8.-10. júna 2010 konala konferencia Medicína katastrof, ktorej sa zúčastnili i pracovníci odboru epidemiológie.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu 1. polroka 2010 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 8 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

V 1. polroku 2010 dvaja pracovníci odboru epidemiológie v rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a epidemiológia a hygiena cielene odprednášali problematiku HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy na Strečnianskej ulici v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom Hrou proti AIDS a bola vykonaná praktická demonštrácia interaktívnej časti projektu.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Číslo úlohy	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.5	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	132	525
1.6	Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EU	940	7803
2.3	Zdravé pracoviská	-	-
3.2	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	11	22
3.3	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	32	86
4.5	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	19	109
7.1	Cyanobaktérie	43	43
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddechových zónach	6	6
7.3	Minerálne a pramenité balené vody	50	400
7.14	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	60	430
7.16	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	38	38

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha 9.1. Materské centrá

- ***zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu***

RÚVZ Bratislava prostredníctvom odboru v 1. polroku 2010 pripravil v spolupráci s Úniou materských centier v Slovenskej republike formy a metódy spolupráce, ktoré sa budú v 2. polroku realizovať v jednotlivých materských centrách Bratislavského kraja. Úloha sa bude realizovať formou ponuky a záujmu jednotlivých materských centier. V 1. polroku sa vykonali dve pracovné stretnutia na pôde Únie materských centier, na ktorých sa prediskutovali rôzne možnosti spolupráce. Poradne zdravia pravidelne na požiadanie poskytovali rôzne informácie najmä z oblasti životosprávy a výživy dojčiacich matiek ako aj detí po ukončení dojčenia. V prípade záujmu poskytli i kompletne vyšetrenie matiek spojené s poradenstvom.

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast RÚVZ Bratislava poskytol edukačné DVD " pod názvom Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl" a doplnkové učebné CD o dopravnej výchove detí 1. stupňa ZŠ- „ Autoškola pre deti.“

Edukácia bola vykonaná u 195 detí, z toho bolo 140 detí z materských škôl a 55 detí I. stupňa ZŠ. Program bude naďalej pokračovať v 2. polroku.

Úloha 9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo

V prvom polroku 2010 v rámci poradní zdravia boli v rámci plnenia projektu vyšetrených 371 klientov starších ako 65 rokov. Okrem toho v Petržalke 45 klientov navštevuje praktické ukážky špeciálneho cvičenia pre zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov.

Odbor podpory zdravia v 1. polroku začal s realizáciou dotazníkovej štúdie projektu na tému „ Seniori v rodine a spoločnosti“.

Úloha 9.3. Zdravotno- výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

- ***zlepšenie orálneho zdravia v detskej populácii a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.***

Riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR je v realizácii širokej a systematickej prevencie zubných ochorení. V dôsledku toho, že sa preukázal vplyv kazivosti dočasných zubov na stálu dentitu, intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku u detí s dočasnou dentitou. Uvedený vek je optimálny aj z vývinovo - psychologického hľadiska, keď si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania.

Projekt je v štádiu prípravy riešenia . Začal sa vykonávať prieskum záujmu jednotlivých materských škôl, kde by sa mohol projekt realizovať.

Úloha 9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni - databáza dobrých postupov

- ***získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva.***

Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici vykonala mimoriadne zdravotno - výchovné aktivity spojené s preventívnym vyšetrením u 912 klientov. Okrem toho sa zapojila do regionálneho projektu „Objav mlieko“, ktorý má za cieľ informovať obyvateľov o benefitoch mlieka a mliečnych výrobkov.

Poradňa zdravia v Petržalke v 1. polroku 2010 v spolupráci s mestskou časťou Bratislava - Petržalka realizovala vlastný projekt Regionálneho úradu verejného zdravotníctva hlavné mesto Bratislava pod názvom „Efektívna podpora kardiovaskulárneho zdravia v prostredí základných škôl v mestskej časti Petržalka.

V rámci konkrétnej činnosti tohto projektu realizovali vyšetrenie rizikových faktorov kardio- metabolických ochorení u 756 žiakov navštevujúcich 1. a 2. stupeň základných škôl.

Úloha 9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

- *zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.*

Odbor podpory zdravia sa aktívne zapojil do preventívnych aktivít pri príležitosti Svetového dňa zdravia, Svetového dňa mlieka, Svetového dňa výživy a zdravého trávenia, Svetového dňa darcov krvi, Svetového dňa bez tabaku a Svetového dňa boja proti drogám, kde sa vystúpilo s príspevkom „Koordinácia úloh Národného programu boja proti drogám v pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva hlavného mesta Bratislavy“. Odbornú konferenciu uskutočnil Bratislavský samosprávny kraj pod názvom „Drogové závislosti v Bratislavskom kraji“.

Úloha 9.7 „Vyzvi srdce k pohybu“ – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie.

- *zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov- pohybovej inaktivity.*

Úloha 9.8. Národný program prevencie obezity

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločenský prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie, prevalencie nadhmotnosti, obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochoreniach. V rámci tohto programu Poradňa zdravia úradu poskytujú poradenské aktivity zamerané na prevenciu nadváhy a odborne nutrične poradenstvo spojené s úpravou výživového režimu. Poradňa zdravia v Petržalke realizuje v spolupráci s mestskou časťou Petržalka ukážky špeciálneho cvičenie pre zlepšenie fyzickej a psychickej kondície seniorov. Takýmto spôsobom bolo vykonaných 50 zdravotno- výchovných hodín pre 45 seniorov.

Poradenstvo v oblasti prevencie obezity bolo realizované formou 10 masmediálnych aktivít a formou webovej komunikácie

Úloha 9.9. CINDY program SR

Skríning zdravotného stavu metódou Cindy programu - prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení je priebežne riešená v oboch PZ pri RUVZ.

Dlhodobý a konečný cieľ programu: znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové. Eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 roku veku a predĺžiť strednú dĺžku života najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu : zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska- znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov RF (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu : znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov - osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládnuť stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V rámci tohto programu bolo celkovo v poradniach zdravia úradu vyšetrených 2425 občanov Bratislavského kraja, ktorým bola poskytnutá základná a špecializovaná poradenská činnosť.

Úloha 9.10. Školy podporujúce zdravie

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať v rôznych situáciách a vo vzťahoch sa akcent projektu posúval k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a v ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu - aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Poradňa zdravia na Ružinovskej ulici naďalej pokračuje v edukačnom projekte pre deti predškolského veku v spolupráci so spol. Danone – „Dano a Danka učia deti zdravej výžive“ a pokračuje tiež edukačný projekt Zdravá5 v spolupráci so ZZV určený deťom školského veku.

Poradňa zdravia v Petržalke začala realizovať projekt „Efektívna podpora kardiovaskulárneho zdravia v prostredí základných škôl v mestkej časti Bratislava-Petržalka“. V rámci tohto projektu celkovo bolo vyšetrených 756 žiakov I. a II. stupňa ZŠ.

RÚVZ Bratislava sa zapojil s MZ SR do národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike „Monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu“. Monitorovanie sa realizovalo na vybraných školách, v ktorých sme vykonávali antropometrické vyšetrenie a hodnotenie chybného držania tela u detí v školskom veku.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike vytvoril RÚVZ v spolupráci s Občianskym združením zdravotno-osvetový materiál pre základné a stredné školy v SR na prevenciu patologických javov v školách a rozvoj súdržnosti, spolupráce a tolerance. Materiál bol distribuovaný na 150 základných škôl, 74 stredných škôl a na 40 gymnázií.

10. KONTROLA TABAKU

Úloha č. 10.1. Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

RÚVZ Bratislava neorganizovala samostatnú súťaž pre fajčiarov pod názvom „Prestaň a vyhraj 2010“ V rámci činnosti „Poradne na odvykanie od fajčenia“, ktorá sídli na Ružinovskej ulici č.8, sme uskutočnili propagáciu tejto súťaže u klientov, ktorí navštevujú predmetnú poradňu s tým, že sme ich oboznámili s podmienkami súťaže a možnosťou prihlásenia sa na základe podkladov, ktoré sú umiestnené na webovej stránke Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Propagáciu súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“ sme uskutočňovali prostredníctvom našich aktivít na školách, kde sme informovali o tomto podujatí žiakov a taktiež pedagogický zbor, ako napr. Obchodná škola na Račianskej ul. v Bratislave a taktiež počas konzultácii s klientmi.

Úloha č. 10.3. Príprava a realizácie akcie pre verejnosť - Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia v rámci RÚVZ spočívalo v nefarmakologickej liečbe, a to prostredníctvom psychosociálnej podpory a ovplyvňovaní sociálno-psychologických väzieb. V záujme zintenzívnenia účinnosti poradenskej činnosti s klientmi sme v 1. polroku 2010 vybavili Poradňu na odvykanie od fajčenia Smokerlyzerom. Jeho prostredníctvom chceme realizovať u klientov, ktorí navštívia poradňu - vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: v zmysle plánu činnosti bola úloha riešená v týchto oblastiach:

A – monitoring pitnej vody – do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2010 v okrese Čadca 33 vodovodov (do správy SeVaK a.s. Čadca patrí 15 vodovodov, 16 do správy samospráv a 2 vodovody sú v správe akciových spoločností) a v okrese Kysucké Nové Mesto 15 vodovodov (9 vodovodov patrí do správy SeVaK, a.s. Čadca, 6 vodovodov majú v správe samosprávy).

Boli odobraté nasledovné počty vzoriek: **preverovací monitoring** (minimálna analýza vzoriek vody) okres Čadca a okres Kysucké Nové Mesto **87 = 64 + 23** a **kontrolný monitoring** (úplná analýza) okres Čadca a okres Kysucké Nové Mesto **14 = 8 + 6**. Celkový počet vzoriek odobratých v monitoringu **101**. Rádiologické stanovenia sú plánované v mesiaci september. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a taktiež v zmysle platnej legislatívy nebolo treba udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Nekvalita vody sa prejavila v mikrobiologických ukazovateľoch u vodovodov Vysoká nad Kysucou, Radôstka, Klokočov, Nesluša. Príčiny sú v nedodržaní dezinfekcie vody, a tým boli vzorky mikrobiologicky pozitívne. Prevádzkovatelia urobili nápravu. Vyššie uvedenými vykonanými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody a príprava pre podanie správy pre Európsku komisiu 2008 - 2010, ktorú centrálné bude spracovávať z regionálnych podkladov ÚVZ SR.

Terénny odber vzoriek vôd vykonávajú pracovníci tunajšieho úradu verejného zdravotníctva a laboratórne analýzy vykonáva Žilina a na požiadanie ďalšie špecializované pracoviská. Všetky výsledky sú archivované na oddelení a dáta vkladané do rozbiehajúceho sa IS Pitná voda, systém Vydra bol ukončený.

Prebehla akcia „Deň vody“. Nakoľko nemáme vlastné laboratórne pracovisko, boli vykonané len ústne a telefonické konzultácie v počte **46 a 28** konzultácií priamo na oddelení hygieny životného prostredia a zdravia dňa 22. 03. 2010. Občania však mali viac záujem o stanovenie kvality vody, ktoré bolo na požiadanie vykonávané RÚVZ so sídlom v Žiline s krajskou pôsobnosťou.

V dňoch 17. 05. až 19. 05. 2010 bola vyhlásená povodňová aktivita pre okres Čadca (3.stupeň), zasadnutí krízového štábu sa zúčastňovali aj odborní pracovníci verejného zdravotníctva. Na verejných vodovodoch nebolo zaznamenané poškodenie. K dnešnému dňu RÚVZ so sídlom v Čadci nebol oslovený za účelom vykonania kontrolných odberov vzoriek vody pre pitné účely z individuálnych zdrojov v rámci povodní.

B – monitoring kvality vody z vlastných vodných zdrojov – Na požiadanie **občanov** bolo vykonaných **19** odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja. Väčšina vodných zdrojov nemá náležitú ochranu a vykazovali mikrobiologickú závadnosť vody, občasne boli zvýšené hodnoty v ukazovateľoch Fe, Mn.

C- posudzovanie územných plánov, stavebných dokumentácií – celkový počet posúdených stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona bolo **48 a v 1** prípade bolo vypracované **odborné stanovisko** pre tzv. **integrované povoľovanie stavieb pre Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky**. Celkovo konzultačných stretnutí bolo **126**, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: podľa inštrukcií gestora bola táto úloha napĺňaná nasledovne:

Na webovej stránke sú zverejnené dozorované zariadenia v tejto oblasti, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená na portáli IS kúpacie vody, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov. Na web stránke sú zverejnené údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti Regionálnym hygienikom Čadca. IS Pitná voda sa rozbieha, t. r. sa upresňujú zoznamy vodovodov, spotrebiská a vkladané sú údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2010.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním.

Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Úloha sa vykonáva priebežne v zmysle platnej legislatívy – kontrola prevádzkovej a osobnej hygieny v zariadení a kontrola kvality bazénovej vody. Zariadenie tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané: sauna, fitnesscentrum, ktoré prešli rekonštrukciou a vylepšením prevádzkovej hygieny. Nosnú časť však tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného **monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody**. Majiteľom objektu je mesto Čadca a prevádzkovateľom ZZO Čadca. Pre informovanie verejnosti je zavedený IS informačný systém cez internetovú sieť s týždenným dopĺňaním údajov o počte vzoriek a kvalite bazénovej vody. Od 10. 06. 2010 KP Čadca bola v rekonštrukcii za účelom vylepšenia technológie úpravy bazénovej vody a realizácie letnej terasy pre opaľovanie sa na voľnom priestranstve – brodiská, sprchy. Rekonštrukcia bola ukončená k 3. júlu 2010.

Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca **6 vzoriek bazénovej vody, ktoré vykázali vyhovujúcu kvalitu (spracované v IS kúpacie vody)**. Prevádzkovateľ má objednaný výkon odberu vzoriek bazénovej vody prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Žiline a odberom vzoriek cez Čadcu. Bola preverená kvalita vody v 2 zariadeniach pred LTS Sudopark Klokočov a Penzión Severka Zákopčie. V úlohe sa pokračuje počas LTS.

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

Plnenie: Získané údaje za rok 2010 uvádzame v **bode 1.1. písm. A** rozpísaná podrobne. Pripravované je tabuľkové spracovanie cez IS Pitná voda cez systém internetu, systém sa rozbieha, zber údajov a ich vkladanie sa vykonáva priebežne za rok 2010 a budú vkladané údaje spätne za roky 2009 a 2008 pre správu do EK.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia.

Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na ich. Konkrétne u troch zamestnávateľov s počtom 34 pracovníkov bola zisťovaná informovanosť o podmienkach práce so zobrazovacími jednotkami.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom polroku v počte 25 a 4 boli vydané súčasne v rozhodnutí k prevádzke.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z nášho podnetu. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté organizácie, resp. zamestnávateľov s podstatnými zmenami, doteraz bolo vydaných 14 rozhodnutí. K neobjektívnej miere znižovania zdravotných rizík vedie tá skutočnosť, že objektívne hodnotenia faktorov v pracovnom prostredí vykonávané na žiadosť organizácií nie sú v súlade s poznatkami zo zdravotného dozoru a títo zamestnávatelia zámerne znižujú kategóriu rizika. Evidencia a prekategória prác sa vykonáva v programe ASTR, zásadné zmeny v počte zamestnancov v hodnotenom období nevykazujeme. Sankčné opatrenia uplatňované neboli.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: V evidencii tunajšieho úradu sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaobchádza s veľmi jedovatými látkami a prípravkami - INA Kysuce, a.s. Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a.s. Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s.r.o. Čadca. V spoločnosti KINEX KLF Kysucké Nové Mesto sa používajú chemické látky, ktoré sú klasifikované ako jedovaté látky a prípravky. V 1. polroku sa vykonával štátny zdravotný dozor vo všetkých uvedených subjektoch, neboli zistené nedostatky zásadného charakteru. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami bolo vydané pre a.s. OMNIA KLF Kysucké Nové Mesto, kde sa používa kyanid sodný v kaliarni. Z dôvodu, že podanie súkromnej lekárne M3PHARM Krásno nad Kysucou opakovane neobsahovalo požadované náležitosti k vydaniu oprávnenia k používaniu takýchto látok na laboratórne účely, konanie vo veci bolo zastavené. Podľa platného odborného usmernenia pracovníci poskytujú informácie ako získať osvedčenie o odbornej spôsobilosti, ktoré teraz spadá do kompetencie RÚVZ so sídlom v Žiline.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytnúť.

Vzhľadom na charakter okresov do úvahy prichádza nové prehodnocovanie miery rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo.

Požiadavky na zaistenie ochrany a bezpečnosti zdravia pracovníkov pri rekonštrukcii bytových jadier v obytných domoch boli zaslané odborným usmernením 4 spoločnostiam, ktoré tieto domy spravujú, resp. majú na starosti ich údržbu. Vo vykazovanom období pracovníci riešili podnet občanov obytného domu na neodborné práce súvisiace s výmenou a likvidáciou azbestocementových bytových jadier. Dozorom bolo zistené, že podnet bol opodstatnený.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať do konca roku 2009, doteraz spracované neboli. Po písomnom upozornení tunajšieho úradu boli s poverenými pracovníkmi nemocnice opätovne prebrané legislatívne a odborné požiadavky na vypracovanie týchto posudkov a vykonanie kategorizácie prác. V zmysle odborného usmernenia by malo byť rozhodnuté do konca kalendárneho roka.

2.1.4. Znižovanie psychickej záťaž

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Pracoviská s psychickou pracovnou záťažou hodnotené podľa metodík príslušného nariadenia vlády evidujeme u pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb a domovov dôchodcov, ďalej na pracoviskách administratívy v profesiách vedúci segmentu, útvaru a vedúci výroby v a.s. INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. Prehodnotenie podľa novej

legislatívnej úpravy nebolo vykonané vo všetkých spoločnostiach, kde túto záťaž evidujeme v kategórii prác 3. Predtým hodnotenie vykonávali pracovníci tunajšieho oddelenia. V súčasnosti prehodnotenia vykonáva len pracovná zdravotná služba ProBenefit Púchov.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemohli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V s.r.o. KYDOS Čadca bolo prešetrované podozrenie na ochorenie horných končatín u pracovníka, ktorý od roku 1969 pracoval ako automechanik pri opravách nákladnej a autobusovej dopravy. Z vykonávaných pracovných operácií bolo fyzicky najnáročnejšie rozoberanie vozidiel za použitia ručných pracovných nástrojov, nepravidelne pracoval i s vibrujúcimi nástrojmi. V spoločnosti Agrosopol Kysuce Mliekáreň Svrčinovec bolo prešetrované ochorenie horných končatín u pracovníčky, ktorá pracovala v profesii robotníčka pri obsluhu plniacich zariadení, prevažne jogurtov. Pri činnostiach, ktoré menovaná vykonávala, sa vyskytovali faktory ako nefyziologické postavenie horných končatín, vnútené tempo, chlad a vlhko prostredia u predisponovanej pracovníčky. Tieto dve ochorenia boli priznané ako profesionálne. Príčinná súvislosť ochorenia HK bola prešetrovaná u pracovníčky DDaDDS pre dospelých, Ľ.Štúra 1210, Kysucké Nové Mesto, ktorá vykonávala profesie upratovačka, práčka a nebolo zistené vykonávanie úkonov, ktoré by mali za následok DNJZ, a preto profesionálny pôvod jej ochorenia mohol byť vylúčený. Súvislosť ochorenia z DNJZ a vibrácií bola prešetrovaná u pracovníka s.r.o. VESELKA Korňa, ktorý ale činnosti vykonával prevažne na pracoviskách mimo našej pôsobnosti. Pracoval v profesii inštalatér – kúrenár. Expozícia vibráciám bola posúdená zamestnávateľom len subjektívne bez meraní, podľa našich zistení sa podieľali na ochorení uvedeného dg záveru. Objektívne sme ale nemohli hodnotiť záťaž faktorom práce a pracovného prostredia, ktoré by mali za následok DNJZ HK. Príčinná súvislosť ochorenia HK a DNJZ mohla byť po hygienickom šetrení vylúčená u pracovníčky spoločnosti KUFNER Textil Kúty, prevádzka Čadca, ktorá pracovala v profesii technická kontrola. Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, neevidujeme profesie s výskytom ochorení z DNJZ.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Úloha je plnená priebežne, odborné usmernenie ÚVZ SR slúži pre hodnotenie pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce ako prevencia výskytu týchto ochorení a je uplatňované už pri vydávaní posudku k prevádzkovaniu takéhoto pracoviska. V roku 2010 do t. č. takéto podozrenie z ochorenia nebolo prešetrované.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Za sledované obdobie sa pokračovalo v plnení tejto úlohy podľa platnej legislatívy a preverky boli vykonané v troch prevádzkach akciovej spoločnosti Slovenská pošta v Čadci, v Kysuckom Novom Meste a v Turzovke. Bolo zistené, že zamestnanci so zobrazovacími jednotkami pracujú prevažnú časť pracovnej zmeny. Dotazníkovou metódou bola zisťovaná informovanosť zamestnancov o bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na ochranu ich zdravia. Z 34 dotazníkov sa nášmu pracovisku vrátilo 31 vyplnených, ktoré budú ďalej prehodnotené a výsledky využité v dozornej činnosti. Okrem uvedeného pri zdravotnom dozore boli uplatňované i požiadavky na vytvorenie zodpovedajúcich mikroklimatických podmienok práce, podmienok pre osobnú hygienu a priestorových pomerov práce. K záznamom z dozoru zamestnávateľ predložil písomne spôsob riešenia navrhovaných opatrení a termíny ich realizácie. Dokumentácia bola postúpená na ďalšie riešenie kompetentnému pracovisku odd. RÚVZ Žilina, MDPaT SR. V 1. polroku 2010 sme v rámci zdravotného dozoru vždy preverovali podmienky práce zamestnancov so zobrazovacími jednotkami a v prípade potreby navrhovali nápravné opatrenia v zmysle požiadaviek nariadenia vlády. Takéto pracoviská boli vytvárané i pre osoby so zdravotným postihnutím na tzv. chránených pracoviskách.

2.5. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Plnenie: Poverený pracovník oddelenia sa v 2. štvrtroku 2010 zúčastnil celoslovenského seminára „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy a výkon kontroly orgánmi verejného zdravotníctva nad uplatňovaním REACH v SR“, ktorý bol poriadaný gestormi tohto projektu. Prílohou zápisu z tohto seminára je dotazník projektu fóra REACH-EN-FORCE 1 2009 vrátane inštrukcií na vyplnenie a vysvetlení týkajúcich sa dotazníka. Konkrétne projekt fóra o predregistrácii/registrácii zavedených látok a kartách bezpečnostných údajov na rok 2009. Do konca kalendárneho roka má byť vyplnený návštevou konkrétnej spoločnosti dotazník.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: V I. polroku bolo vyšetrených **58 klientov** dospelaj populácie v kategórii stredne ťažkej práce, v úlohe sa pokračuje v spolupráci s oddelením podpory ku zdraviu. Úloha plnená podľa osnovy, kompletne spracovanie koncom roka 2010.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu je v pravidelných mesačných intervaloch realizované odberom vzoriek s rozdelením do jednotlivých etáp. Bolo odobratých celkom **12 vzoriek** kuchynskej soli. Odbery boli vykonávané vo výrobných prevádzkach a v rezorte obchodu. Laboratórne výsledky vykázali zdravotnú bezpečnosť. Plnenie úlohy je stanovené na obdobie celého r. 2010, takže v druhom polroku sa bude pokračovať.

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: V zmysle usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami v r. 2010 bol uskutočnený odber vzoriek dekoratívnej kozmetiky pre deti a bábiky. Boli odobraté 3 vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti (1 vzorka detský make – up, 2 vzorky farieb na tvár). Vzorky boli vyšetrované v RÚVZ so sídlom v Poprade na prítomnosť a obsah ťažkých kovov (Hg, Pb, Cd, Ni) v stanovenom termíne. Na základe laboratórneho vyšetrenia výrobky vyhovujú požiadavkám kladeným Nariadením vlády SR č. 658/2005 Z.z. , ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov. Zároveň bola vykonaná i kontrola označovania výrobkov pre deti.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny výživy a PBP

Plnenie: Úloha je plnená sledovaním dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Cieľom plnenia úlohy je zistenie hladiny kontaminácie uvedenými cudzorodými látkami v dojčenskej a detskej výžive s obsahom mrkvy, listovej zeleniny, jablka, hrozna a živočíšnych zložiek.

Úloha je plnená odberom potravín pre dojčatá a malé deti za účelom monitorovania hodnôt NO₃, NO₂. Sledovanie hodnôt je i s cieľom stanovenia záväzného limitu vyšetrovaných kontaminantov ako podklad k prijatiu legislatívnych ukazovateľov. Súčasťou odberu je i výkon štátneho zdravotného dozoru v rozsahu kontroly podmienok skladovania a označovania daných výrobkov. Vzorky budú odoberané v súlade s MANCP plánom na r. 2010 v priebehu II. polroka, vyšetrované RÚVZ so sídlom v Žiline.

Obsah mykotoxínov v **7 vzorkách** a reziduí pesticídov v **1 vzorke** bol stanovený RÚVZ so sídlom v Poprade a ÚVZ SR Bratislava s vyhovujúcimi výsledkami.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: Priebežne podľa požiadaviek gestora.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: Priebežne podľa požiadaviek gestora.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Gestor úlohy: ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: V mesiaci marec 2010 pracovníci oddelenia HDM vykonali na základe vybranej reprezentatívnej vzorky žiakov základných škôl a študentov stredných škôl zber údajov formou dotazníkov. Zúčastnených bolo 500 žiakov, študentov a učiteľov. Následne po administratívnom spracovaní na oddelení HDM boli dotazníky zaslané na RÚVZ SR Bratislava za účelom ďalšieho štatistického spracovania.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: V mesiaci apríl 2010 pracovníci odd. HDM v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonali meranie antropometrických ukazovateľov detí /obvod pása, bokov, výška a váha/ spojené s meraním tlaku krvi. Jednalo sa o 7-10 ročné deti s náhodným výberom škôl - Základná škola, Rázusova, Čadca s počtom 60 detí a Základná škola, Raková s počtom vyšetrených detí 60. Taktiež bola odobraná celodenná týždňová strava v školských jedálňach a expedovaná na laboratórny rozbor vybraných potravinových komodít na zistenie – farbív, selénu, a iných vybraných cudzorodých látok. Rodičom detí boli doručené frekvenčné dotazníky o stravovacích zvyklostiach, ako i pohybovej aktivity detí počas pobytu mimo predškolského zariadenia. Vyšetrenia boli zrealizované v jednej mestskej a jednej vidieckej základnej škole. Údaje sa priebežne spracovávajú pracovníčkami oddelenia HDM v programe Excell, Alimenta.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie hygieny detí a mládeže

Plnenie: V mesiaci jún 2010 bolo pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže praktickým lekárom v ambulanciách pre deti a dorast rozdáných 110 dotazníkov zameraných na zozbieranie údajov z preventívnych prehliadok detí /ukazovatele tukového metabolizmu/, ako i údajov o stravovaní, konzumácii alkoholických nápojov, fajčení a pohybovej aktivite.

K 31. 12. 2010 budú tieto dotazníky zozbierané, údaje vložené do databázy a zaslané na vyhodnotenie.

Termín ukončenia: rok 2012

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie:

- Realizácia vlastného očkovania – funkčný zdravotnícky systém daný očkovačou schémou, trendom sú kombinované vysoko účinné a bezpečné očkovačie látky – vykonáva sa priebežne.
- V roku 2010 budú realizované nasledovné úlohy v očkovačom kalendári
  - Zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie je v platnosti od 01. 07. 2010. Všetkým lekárom prvého kontaktu v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto (70) sme zaslali očkovačú kalendár na povinné očkovanie detí a dospelých v II. polroku 2010. Taktiež boli oboznámení o platnosti Vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.
  - V mesiaci január sme aktualizovali a overovali údaje v databáze, ktorú sme získali od jednotlivých poisťovní pre zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke. Následne sme naplánovali počty vakcín pre jednotlivých lekárov a osobne na protipodpis tieto zoznamy rozniesli dotknutým lekárom.
- Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. Zaznamenali sme 11 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Vo všetkých prípadoch bolo v zdravotnej dokumentácii zaznamenané ich základné očkovanie a preočkovanie proti uvedenému ochoreniu.
- Manažment očkovania – priebežne, podľa inštrukcií ÚVZ SR sme informovali všetkých lekárov prvého kontaktu o distribúcii pandemickej vakcíny proti pandemickej chrípke, o jej dostupnosti, očkovaní, informovanom súhlase poštovou formou a prostredníctvom web. stránky tunajšieho RÚVZ. V mesiaci jún sme zaslali lekárom usmernenie ÚVZ SR – postup pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny proti pandemickej chrípke. Prostredníctvom mesačného výkazu jún 2010 boli lekári oboznámení s vyhláškou MZ SR č. 273/2010 Z.z..
- Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov

Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo zaočkovaných za I. polrok 2010 3454 detí. Neboli zistené žiadne nedostatky.
Vlastná administratívna kontrola očkovania bude vykonaná k 31.08.2010.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie:

- Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou. V mesačnom výkaze máj 2010 sme upozornili PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení a nosičstve choroboplodných zárodkov.
- Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení a mimoriadnych epid. situácií v regióne Kysúc. V mesiaci apríl prebehla epidémia A09 v DSS a DD Horný Vadičov, v máji sme informovali o povodňovej situácii v regióne Kysúc.
- Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ, regionálnych novín, médií.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie:

- Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach sa vykonáva priebežne. Evidujeme 399 prenosných ochorení. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza údajov o infekčných ochoreniach.
- Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS – vykonávame priebežne. Dňa 17.5.2010 sme absolvovali konzultačný deň v RÚVZ Banskej Bystrici. Predmetom konzultácie bolo kvalitné zadávanie údajov do systému EPIS, v súlade s požiadavkami „TESSy“ a uvedenie do praxe elektronické on – line hlásenie laboratórných výsledkov z vybraných laboratórií v SR.
- Manažment kontaktov a ohnísk vykonávame priebežne.
- Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO, priebežne dopĺňame výsledky vyšetrení vykonaných v NRC, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie:

- Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 5 NN z KNsP Čadca. Na traumatolog. operačnom sále sme vykonali mikrobiologické vyšetrenie ovzdušia sedimentačnou metódou a záchytnom na stripy aeroskopu s negat. nálezom. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 424 sterov z prostredia, z toho 152 pozitívnych. Zo sterilného materiálu 153, z toho 5 s pozitívnym nálezom. Na oddeleniach s pozitívnymi výsledkami boli vykonané opakované kontrolné stery a kontrola HER. V rámci kontroly funkčnosti sterilizačnej techniky sme otestovali 71 HVS, 4 mali pozitívny výsledok. Následne vykonaná opakovaná kontrola s negat. výsledkom. Otestovaných bolo 21 autoklávov, 4x formaldehydové prístroje s negatívnym výsledkom.
- Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne a k 31. 12. 2010.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie:

- Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie.
- Pandemická pripravenosť – plánovanie všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a činností súvisiacich s prevenciou chrípky, vrátane krízovej komunikácie a materiálneho zabezpečenia sa vykonáva priebežne podľa epid. situácie a pokynov z ÚVZ SR. V našom regióne v I. polroku neboli hlásené žiadne podozrenia na nový typ chrípky A(H1N1).
V mesiaci január sme aktualizovali a overovali údaje v databáze, ktorú sme získali od jednotlivých poisťovní pre zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke. Následne sme naplánovali počty vakcín pre jednotlivých lekárov a osobne na protipodpis tieto zoznamy rozniesli dotknutým lekárom. Všetkým lekárom prvého kontaktu sme zaslali informácie o očkovaní pandemickou vakcínou a výzvu HH na očkovanie pandemickou vakcínou. V týždenných intervaloch od 4.2. – 25.3.2010 sme zasielali na ÚVZ SR počty zaočkovaných zdravotníckych pracovníkov z KNsP Čadca. Na základe požiadaviek ÚVZ SR sme zasielali údaje o zaočkovanosti obyvateľstva v našom regióne. Do zrušenia hlásenia(7.5.2010) sme 1x týždenne analyzovali hlásené absencie zo škôl a predškolských zariadení. 19.3.2010 sa zrušili pohotovostné služby pracovníkov oddelenia epidemiológie RÚVZ Čadca. V mesiaci máj sme všetkým lekárom prvého kontaktu zaslali usmernenie – Postup pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny proti pandemickej chrípke.

6.7. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie epidemiológie

Plnenie: Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k/ zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 3 odbery vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Výsledky boli s negatívnym nálezom.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Čadci sme uverejnili články pre seniorov a širokú verejnosť, a to o cholesterole, chrípke, tuberkulóze, životnom štýle a iné. V mesiaci október pripravujeme pre seniorov v rámci „Medzinárodného dňa starších“ zdravotno-výchovnú akciu.

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V Materskej škole v Turzovke sme odprezentovali tému správna technika čistenia zubov a dentálne pomôcky pre 56 detí predškolského veku. Prezentácia bola doplnená kvízom, názornou ukážkou správnej techniky čistenia zubov a animovanými rozprávkami s názvom Maškrtná veвериčka a Malá princezná.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Gestor úlohy: ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V rámci projektu sme zrealizovali monitorovanie ukazovateľov kardiovaskulárneho rizika u dospelaj populácii v regióne Kysúc. U 129 osôb (19 mužov a 110 žien) sme vyšetrili biochemické parametre (celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, glukózu, triglyceridy), antropometrické parametre a výpočet BMI a WHR, štandardne sme zmerali krvný tlak a pulz. Najpočetnejšie zastúpená veková kategória u 129 vyšetrených osôb bola veková kategória 35 - 44 rokov. Pri reprodukování výsledkov sme poskytli individuálne poradenstvo z oblasti životosprávy, spôsobu života a edukačný materiál.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA – AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraným na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou sme zabezpečili uverejňovaním v printových a elektronických médiách a edukačno, intervenčnými prednáškami.

22. marec - Svetový deň vody

Na tému tohtoročného Svetového dňa vody sme pripravili článok na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci.

7. apríl - Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sme zrealizovali sériu prezentácií pre študentov a pedagógov na Strednom odbornom učilišti v Kysuckom Novom Meste na témy obezita, poruchy prijímania potravy a zdravý životný štýl a abúzy. Študentom boli odprezentované aj témy od odborníkov z mestskej polície, železničnej polície, prokuratúry. Prezentácie na tému obezita, poruchy prijímania potravy a zdravý životný štýl sa zúčastnilo 43 študentov 1. ročníka a 7 pedagógov. Prezentácia bola doplnená o kvíz, meranie percenta telesného tuku u 10 študentov a 4 pedagógov, príbehmi ľudí, fotoprezentáciou a propagačným materiálom Obezita ťa obmedzuje?! Na prednáške zaoberajúcou sa problematikou drog sa zúčastnilo 26 študentov 2. ročníka a 6 pedagógov spomínaného odborného učilišťa. Súčasťou prednášky bolo zdôraznenie negatívneho účinku fajčenia, dopadu alkoholu a taktiež legálnych a nelegálnych drog na zdravý organizmus človeka, ale hlavne dieťaťa. Prednáška bola doplnená filmom „AIDS a drogy“. Na webovú stránku Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci sme pripravili článok k Svetovému dňu zdravia.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Žiaci základných škôl I. a II. stupňa absolvovali test z oblasti dopravnej výchovy, zdravotných vedomostí, Červeného kríža a svoje zručnosti a vedomosti si otestovali praktickou ukážkou prvej predlekárskej pomoci. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 9. skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

31. máj Svetový deň bez tabaku

Informácia o Svetovom dni bez tabaku bola zaslaná redakcii Kysuce, Kysucké noviny, Staškovské noviny, informácia bola uverejnená taktiež i na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci. V súvislosti s týmto dňom sme uskutočnili prednášky na tému „Fajčenie - škodí zdraviu“ v priestoroch Kysuckej knižnice pre 100 študentov Gymnázia Jozefa Miloslava Hurbana a Bilingválneho gymnázia v Čadci. Prednášky boli doplnené meraním oxidu uhoľnatého v dychu pomocou prístroja smokerlyzer u 43 študentov, z toho 8 chlapcov a 35 dievčat. Študentom boli k dispozícii propagačné materiály, ktoré nám poskytla Liga proti rakovine.

14. jún Svetový deň darcov krvi

V rámci Svetového dňa darcov krvi sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci článok zaoberajúci sa darcovstvom krvi.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

V rámci Medzinárodného dňa boja proti drogám a obchodovaniu s nimi sme pripravili článok, ktorý sme uverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci. Vo vstupných priestoroch RÚVZ sme vytvorili informačný panel k tomuto svetovému dňu. V súvislosti s týmto dňom oddelenie podpory zdravia uskutočnilo cyklus prednášok na tému „Drogy - ďakujem neprosím“ pre 69 žiakov 7. ročníka Základnej školy Rázusova v Čadci. Súčasťou prednášky bolo zdôraznenie negatívneho účinku fajčenia,

dopadu alkoholu a taktiež legálnych a nelegálnych drog na zdravý organizmus človeka a dieťaťa. Prednáška bola taktiež doplnená premietnutím filmu „BECEP“.

9.7. QUIT AND WIN

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Oddelenie podpory zdravia pripravilo kampaň a plagát k súťaži pre fajčiarov. Následne bola informácia o súťaži zaslaná do printových médií Kysuce, Kysucké noviny, Staškovské noviny, mestské noviny Čadčan, Kysucko - Čadčiansko - Kysuckonovomestsko, Kysucké zvesti. Taktiež sme informáciu zaslali na riaditeľstvo Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci, Poliklinika v Turzovka, Poliklinika v Kysuckom Novom Meste, do 3 pľúcnych ambulancií, 36 ambulancií praktických lekárov. Ďalej do Kysuckej knižnice v Čadci, Mestskej knižnice R. Jašíka v Turzovke, Mestskej knižnice v Kysuckom Novom Meste, do Všeobecnej zdravotnej poisťovne, na 25 základných a 11 stredných škôl v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, na mestské úrady miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, na 24 obecných úradov v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto. Spolu s plagátom sme zaslali i sprievodný list s krátkou informáciou o súťaži, taktiež sme pripojili plagát a prihlášku do súťaže. Vo vstupných priestoroch tunajšieho úradu sme vytvorili informačný panel k súťaži Quit and win 2010, informácia bola zverejnená i na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Na ZŠ J. A. Komenského v Čadci sme pre 44 žiakov 8. ročníka pripravili prezentáciu na tému obezita a správna životospráva. Prezentácia bola doplnená o meranie percenta telesného tuku prístrojom Omron BF 300 u 23 žiakov a 1 pedagóga, edukačným materiálom (Obezita ťa obmedzuje?!), výpočtom BMI pomocou počítačového programu a iné. Prezentáciu na tému obezita sme odprezentovali pre 34 žiakov 7. ročníka a 14 žiakov 9. ročníka na ZŠ Razúsovej v Čadci. Prezentácia bola doplnená o príbehy obéznych ľudí, výpočtom BMI pomocou počítačového programu, edukačným materiálom (Obezita ťa obmedzuje?!), meraním percenta telesného tuku prístrojom Omron BF 300 u 21 žiakov 7. ročníka a 8 žiakov 9. ročníka a iné. Na ZŠ E. E. Cernana sme pre 28 žiakov 9. ročníka odprezentovali tému obezita a poruchy prijímania potravy. Prezentácia bola doplnená o príbehy obéznych ľudí, ľudí trpiacich anorexiou, bulímiou, meraním percenta telesného tuku prístrojom Omron BF 300 u 11 žiakov a iné. Žiaci si svoje vedomosti o obezite a životnom štýle otestovali v kvíze. Správni riešitelia kvízu boli odmenení darčkovými predmetmi od Všeobecnej zdravotnej poisťovne (bumerangy, šilty a iné) a ZP Dôvera (vitamíny, perá, kľúčenky, cukríky, balónky, náramky a iné).

9.9. CINDI PROGRAM SR

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Poradenské centrum ochrany a podpory zdravia monitorovalo ukazovatele kardiovaskulárneho rizika pomocou prístroja Replotron u obyvateľov regiónu Kysúc. K 30. 06. 2010 bolo v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia vyšetrených 253 osôb, z toho 59 mužov a 194 žien. Klientom Poradenského centra ochrany a podpory zdravia bolo poskytnuté individuálne poradenstvo, ktoré bolo doplnené zdravotno-výchovnými materiálmi.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Gestor úlohy: ÚVZ SR, MŠ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Na Gymnáziu v Turzovke sme pre 59 študentov 1. ročníka odprezentovali tému poruchy prijímania potravy. Prezentácia bola doplnená príbehmi ľudí s anorexiou, bulímiou, obezitou, fotoprezentáciou, kvízom, výpočtom BMI pomocou počítačového programu, meraním percenta telesného tuku prístrojom Omron BF 300 u 34 študentov a iné. Študentom sme rozdali edukačne materiály Obezita ťa obmedzuje?!, Ako sa správne stravovať a Cukrovka. Na Základnej škole J. A. Komenského v Čadci sme pripravili cyklus prednášok na tému legálne a nelegálne drogy. Prednáška s názvom „Fajčenie škodí zdraviu“ sa odprezentovala 26 žiakom 7. ročníka. Prednáška bola doplnená o meranie hladiny oxidu uhľnatého a karboxyhemoglobínu vo vydychovanom vzduchu u 11 žiakov. Ďalšia prednáška určená pre 56 žiakov 7. ročníka spomínanej základnej školy sa venovala problematike pitia alkoholu. Prednáška bola doplnená filmom s názvom „Alkohol je nepriateľ“.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: V súvislosti so súťažou Prestaň a vyhraj 2008 sme účastníkom súťaže zaslali list, prostredníctvom ktorého sme sa chceli dozvedieť, ako pokračujú v snahe prestať s fajčením. Po zaslaní listov sme dostali jednu telefonickú odpoveď od účastníka súťaže, ktorý prestal fajčiť vďaka súťaži Prestaň a vyhraj.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia a oddelenia vykonávajúce ŠZD

Plnenie:

Kontrola zákona o ochrane nefajčiarov sa vykonáva priebežne každý mesiac v spolupráci s ostatnými oddeleniami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci. Kontroly jednotlivých oddelení RÚVZ so sídlom v Čadci vykonané v roku 2010 k 30.06.2010 v zmysle zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov boli nasledovné:

	HŽP	HV	HDM	PPL	EPI	Spolu
počet vykonaných kontrol	87	149	18	-	20	274
počet uložených pokút (blokové konanie)	-	-	-	-	-	0
počet uložených pokút (priestupkové konanie)	-	-	-	-	-	0
počet priestupkov riešených pokarhaním	-	-	-	-	-	0
Spolu	87	149	18	-	20	274

Pozn: HV - v mesiaci apríl 2010 bolo uskutočnené správne konanie za porušenie zákona, pričom bola uložená pokuta vo výške 331 €.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Vyšetrenie hladiny oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu sme zrealizovali v priestoroch Kysuckej knižnice v Čadci. „Vzťah medzi fajčením a pohlavím s dôrazom na vplyv marketingu na ženy“, tak znela téma tohtoročného Svetového dňa bez tabaku. Preto sme sa i my zamerali na mládež predovšetkým na mladé dievčatá. Celkovo sme stanovili hladinu oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu u 43 študentov, a to u 8 chlapcov a 43 dievčat.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Čadca, oddelenie podpory zdravia

Plnenie: Oddelenie podpory zdravia pripravilo kampaň a plagát k súťaži pre fajčiarov. Následne bola informácia o súťaži zaslaná do printových médií Kysuce, Kysucké noviny, Staškovské noviny, mestské noviny Čadčan, Kysucko - Čadčiansko - Kysuckonovomestsko, Kysucké zvesti. Taktiež sme informáciu zaslali na riaditeľstvo Kysuckej nemocnice s poliklinikou v Čadci, Poliklinika v Turzovke, Poliklinika v Kysuckom Novom Meste, do 3 pľúcnych ambulancií, 36 ambulancií praktických lekárov. Ďalej do Kysuckej knižnice v Čadci, Mestskej knižnice R. Jašíka v Turzovke, Mestskej knižnice v Kysuckom Novom Meste, do Všeobecnej zdravotnej poisťovne, na 25 základných a 11 stredných škôl v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto, na mestské úrady miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, Krásno nad Kysucou, na 24 obecných úradov v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto. Spolu s plagátom sme zaslali i sprievodný list s krátkou informáciou o súťaži, taktiež sme pripojili plagát a prihlášku do súťaže. Vo vstupných priestoroch tunajšieho úradu sme vytvorili informačný panel k súťaži Quit and win 2010, informácia bola zverejnená i na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. /NEHAP III/

Projekt sledujúci prevenciu a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia pod názvom „Kvalita vnútorného ovzdušia v Európskych školách, prevencia a zníženie respiračných ochorení“ /zapojených 8 krajín/ – sa realizuje na školách v Bratislave a v Banskej Bystrici. V RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sa zatiaľ nerealizuje.

Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sleduje v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí. Kvalita vnútorného ovzdušia a zdravotné dôsledky spôsobené nehodami a zraneniami detí sa v hodnotenom období nesledovali.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHIS

Na www stránkach RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne sú uverejňované informácie pre verejnosť aj z oddelenia hygieny životného prostredia. Informácie sú zamerané na novú legislatívu a postupy pri jej uplatňovaní v praxi /napr. návrhy prevádzkových poriadkov.../, výsledky laboratórných analýz pitných vôd. Výsledky laboratórných analýz vôd na kúpanie sú uvedené v Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie /www.uvzsr.sk/. Zatiaľ nie sú uvádzané informácie charakteru zdravotno–environmentálneho.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Monitoring kvality vody prírodných oblastí je vykonávaný podľa usmernenia ÚVZ SR a v súlade s požiadavkami Európskej komisie pre vyhodnotenie kvality vôd v celoeurópskom porovnávacom meradle. K 15.06.2010 bola vypracovaná písomná správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu 2010 a vložená do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie. Aktuálne zhodnotenie situácie na kúpaliskách a iné dôležité informácie súvisiace s priebehom kúpacej sezóny sú pravidelne /každý štvrtok/ nahadzované do databázy informačného systému o vode na kúpanie.

V okresoch Námestovo a Tvrdošín sa nachádza vodná nádrž Oravská priehrada, ktorá nebola vyhlásená ako kúpacia oblasť. Bola vybudovaná za účelom výroby elektrickej energie a vyrovnávania hladiny rieky Orava /zamedzenie povodní/. V jej okolí sú najmä v letných mesiacoch poskytované ubytovacie a stravovacie služby. Pláže so zariadeniami osobnej hygieny a bufetmi sú vybudované pri ATC Slanica v okrese Námestovo a pri ATC Stará Hora v okrese Tvrdošín. Návštevníci sa kúpu vo vyhradenom priestore vodnej plochy len za veľmi horúcich dní. Vzorok vody na laboratórnu analýzu sú počas LTS odoberané v rámci ŠZD /podľa vypracovaného plánu/, nakoľko prevádzkovatelia ATC nežiadajú RÚVZ o rozhodnutie k prevádzkovaniu prírodných kúpalísk. Prevádzkovatelia zariadení ATC žiadajú len o súhlas k prevádzkovaniu ATC počas LTS 2010. Vodná plocha je využívaná najmä na vodné športy /bicyklovanie, surfovanie, plachtenie, plavby loďou/ a rybolov. Vzorok vôd na kúpanie z Oravskej priehrady sú odoberané v rámci ŠZD pri ATC Slanica a ATC Stará Hora. Boli odobraté dňa 03.06.2010. Vyšetrené ukazovatele nevyhovovali medznej hodnote ukazovateľov uvedených v nariadení vlády SR č. 87/2008 Z. z. o

prírodných kúpaliskách, pre prekročenie medznej hodnoty farby. Vzorky boli odobraté po povodniach. Ďalší odber je naplánovaný v mesiaci júl.

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Monitoring je na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne vykonávaný podľa plánu monitoringu. V zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu sú uvedené požiadavky na kvalitu vody určenej na ľudskú spotrebu. V týchto legislatívnych predpisoch je implementovaná smernica Európskej únie 98/83/EC o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu.

V okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne /Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín/ bolo v rámci monitoringu odobratých /na spotrebisku/ a vyšetrených 61 pitných vôd /z toho 53 v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody a 8 v rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody/. Z počtu vyšetrených vzoriek /okrem vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu, výsledky ktorého ešte nie sú k dispozícii/ boli 4 vzorky chybné, čo predstavuje 6,58 % z uvádzaného počtu. Vo fyzikálno - chemických ukazovateľoch nevyhovovali 3 vzorky /Oravská Jasenica, Zákamenné a Rabčice pre nadlimitnú hodnotu železa/, v mikrobiologických ukazovateľoch nevyhovovala 1 vzorka /Žaškov/. Ak výsledky ukazovateľov vo vzorkách pitných vôd neboli v súlade s hodnotami uvádzanými v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, boli v rámci ŠZD uplatňované nápravné opatrenia a sankcie. Výsledky z monitoringu pitnej vody sú vkladané do Informačného systému o pitnej vode. Získané výsledky o kvalite vody za rok 2009 z programu VYDRA boli zaslané začiatkom roka do NRC pre pitnú vodu /RÚVZ so sídlom v Košiciach/.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Riešené bolo najmä:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Boli vykonané kontroly v 112 spoločnostiach, v ktorých sú vyhlásené RP. Uplatňované boli postupy v zmysle platných odborných usmernení ÚVZ SR (napr. Elkop s.r.o. Dolný Kubín., LKT s.r.o. Trstená, ZTS Námestovo a.s.)

2.1.2. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet spoločností, ktoré manipulujú s jedovatými látkami je minimálny. Jedovaté chemické faktory sa sporadicky používajú v galvanických procesoch, v poľnohospodárstve už nie. Sledované v praxi bolo usmernenie pre prácu s jedovatými látkami.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Manipulácia sa sleduje v zdravotníctve pri podávaní cytostatík, v priemysle sa vo výrobnom procese nevyskytujú. V priebehu polroka sme riešili problematiku manipulácie s azbestom pri demolačných prácach v spoločnostiach Správa domov Gelnica s.r.o., Dart service s.r.o. Dolný Kubín a Kovomat Slovakia s.r.o. Žilina.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Pri riešení problematiky najmä v rámci štátneho zdravotného dozoru v súlade s koncepciou poradne zdravej práce sa vykonávali konzultácie so zamestnávateľom, ale najmä so zamestnancami priamo na pracovisku. Tam, kde je to účelné sa poskytoval písomný materiál s problematikou. Intenzívna spolupráca bola s ústavmi **sociálnej starostlivosti**.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Bolo vykonané 2 prešetrenia na podozrenie na CHzP z DNJZ pri riešení ktorých boli vykonané tieto opatrenia:

- zabezpečenie správneho režimu práce (napr. striedanie vykonávaných prác)
- používanie OOPP pri práci
- preradenie zamestnancov na prácu primeranú ich zdravotnému stavu a schopnostiach
- dodržiavanie legislatívy, najmä zákonníka práce

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V priebehu štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na poskytovanie konzultácii zameraných na poskytovanie informácii zamestnávateľom ale aj zamestnancom pri práci:

- v stoji
- s bremenami
- so zobrazovacími jednotkami
- náročnej na fyzickú kondíciu

V sledovanom období sme poskytli tieto informácie v 56 spoločnostiach.

2.2. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Riešením projektu bolo zabezpečené posudzovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne) a následne vykonávanie opatrení na zmiernenie nepriaznivých účinkov. Kontrolované a sledované boli pracoviská v Elkop s.r.o. Dolný Kubín a LKT s.r.o. Trstená.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

- **OFZ, a. s. Istebné** - výroba v 1. polroku sa rozbehla, pokračovanie bude pokračovať kontrolou zameranou na plnenie nápravných opatrení v druhom polroku tohto roka.

- **PD Tvrdošín**

Bude prebiehať intervenčná aktivita v druhom polroku 2010. Vychádzať sa bude z týchto základných kritérií:

- **dotazník spokojnosti zamestnancov** - s prácou jednoznačne, alebo skôr áno je spokojných 60%
- **dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci** - 80% uvádza záťaž drieku a chrbta, 75% pleca, iné do 10% (štatisticky nevýznamný súbor)
- **dotazník informovanosti zamestnancov** - 80% respondentov uvádza informovanosť vo všetkých bodoch

- **Sledovanie vplyvu pracovného prostredia na zváračov**

V spoločnostiach ZTS a.s. Námestovo, VS Mont s.r.o. Dolný Kubín a Miba Slovakia s.r.o. Dolný Kubín v priebehu 2 polroka budú vykonané kontroly na plnenie opatrení zabezpečujúcich zníženie expozície zamestnancov nepriaznivými faktormi pracovného prostredia.

Vychádzať sa bude z týchto základných kritérií:

- nepriaznivé chemické faktory: silikát, hliník, železo uhlík, cín, nitrózne plyny
- fajčiarov bolo 37 %
- produktívny kašeľ s vykašliavaním hlienov, resp. spúta 32% zváračov
- astmu bronchiálne diagnostikoval odborný lekár u 2% zváračov
- poškodenie sluchu 17%

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v 1. polovici roka 2010 vyšetrených 60 klientov.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2. MONITORING JODIZÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli z výrobní, distribúcie a zo skladov odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného. V 1. polovici roka 2010 bolo odobratých 6 vzoriek tuzemskej soli a 6 vzoriek zahraničnej soli.

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V predajniach drogérie boli odobraté podľa plánu ÚVZ SR 2 vzorky kozmetických výrobkov určených pre deti, ani v jednej vzorke nebol zistený nesúlad so stanoveným limitom. Odborní pracovníci oddelenia hygieny výživy vykonali previerky, ktoré boli zamerané na kontrolu označovania kozmetických výrobkov i dodržiavania prevádzkovej a osobnej hygieny.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V darčkových predajniach boli odobraté 2 vzorky hrnčiekov s detským motívom, ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Zároveň odborní pracovníci oddelenia hygieny výživy vykonali previerky, ktoré boli zamerané na kontrolu označovania a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály určené na styk s potravinami

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V dňoch 15. – 19. marca 2010 bol realizovaný projekt zneužívania návykových látok na dvoch stredných odborných školách v regióne Orava (Súkromná stredná odborná škola podnikania EDUCO, Slanická Osada 2178, Námestovo a Stredná odborná škola polytechnická, Jelšavská 404, Dolný Kubín). Anonymný dotazník vyplnilo spolu 343 respondentov (286 študentov a 57 pedagogických pracovníkov). Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V roku 2010 bola realizovaná III. etapa projektu u detí vo vekovej skupine 7-10 ročných. Uskutočnil sa výber 4 základných škôl, dvoch vidieckych (ZŠ Chlebnice, ZŠ Dlhá nad Oravou) a dvoch mestských (ZŠ J. A. Komenského, Dolný Kubín a ZŠ P. Škrabáka, Dolný Kubín) po 30 detí z každej ZŠ.

V mesiaci apríl 2010 bolo vykonané antropometrické meranie (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov) a hodnoty tlaku krvi u vybraných 120 detí.

Rodičia detí vyplnili dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník. V jednotnom čase v 16. kal. týždni rodičia vyplnili 24 hodinovú stravovaciu anamnézu a 24 hod. pohybový režim detí. V 17. kalendárnom týždni (počas celého týždňa) boli vykonané odbery vzoriek stravy (obedov) a podávaných nápojov vo vybraných ZŠ (ZŠ Chlebnice, ZŠ Komenského, Dolný Kubín) spolu 10 vzoriek stravy.

Získané údaje z dotazníkov sú v súčasnosti zadávané do pripravenej masky v programe Excel.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2010, realizácia Európskeho imunizačného týždňa - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- usmerňovanie lekárov prvého kontaktu o očkovaní v povinnom pravidelnom očkovaní, aj v odporúčanom očkovaní,
- priebežné konzultácie pre lekárov a laickú verejnosť
- zaslanie očkovacieho kalendára platného pre prvý polrok 2010
- informácia o zmenách v očkovacím kalendári na rok 2010 (zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým infekciám 13 valentnou vakcínou, zrušenie preočkovania proti tuberkulóze u tuberkulín negatívnych detí v 11. roku života, rozšírenie preočkovania detí v 13. roku života o preočkovanie proti pertussis acelulárnou vakcínou,) bola odoslaná všetkým lekárom prvého kontaktu, uverejnená na stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- informácie o zmenách v zložení vakcín a typoch vakcín, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.7. 2010, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- informácia o novom kategorizačnom zozname, nová kategorizácia vakcín rozposlaná všetkým očkujúcim lekárom prvého kontaktu
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémii osýpok v Bulharsku a o importe poliovírusu do Euroregionu WHO
- zabezpečenie laboratórnej diagnostiky u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu
- informácia v regionálnej televízii „ Zmeny v IP SR v roku 2010“, „EIT 2010“, „Výsledky prieskumu realizovaného v rámci EIT“

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V 1. polroku 2010 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región. Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy, v našom regióne tak, ako v celej SR cieľ SZO č. 7 „Zdravie pre všetkých v 21.storočí“. Vykonávaný bol odber odpadových vôd v ČOV Gäcel' na sledovanie cirkulácie poliovírusov zmysle nariadenia ÚVZ SR a harmonogramu lekárske virológie RÚVZ v Banskej Bystrici.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie mailom informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári Spolku lekárov Oravy, praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých boli zabezpečené prednášky“ Možnosti prevencie chrípky a pneumokokových infekcií“. U pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 12 odberov na virológiu (5x serologicke vyšetrenie a 7 x nosofaryngeálny výter). V jednom prípade bol izolovaný vírus chrípky A/H1N1. V rámci skvalitnenia individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach.

Spracovaných bolo 1714 hlásení prenosných ochorení a epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva boli realizované v 340 ohniskách. Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Novovytvorený program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Pracovníci oddelenia sa zúčastnili na konzultačnom dni“ Využívanie programu EPIS“ v Banskej Bystrici a v práci so systémom sa postupuje v zmysle záverov z tohto pracovného stretnutia.

Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V prvom polroku 2010 sme realizovali opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 41 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach
- odobratých 72 sterov zo sterilného materiálu, 603 sterov z prostredia
- overená funkčnosť 38 sterilizačných zariadení
- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 29x
- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti
- v mesiaci január sú realizované ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe budú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP (k 30. 06. 2010 bolo hlásených 29 ochorení nozokomiálneho charakteru)
- na základe spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení
- bola spracovaná sumarizácia sterilizačnej techniky na zubných ambulanciách v regióne
- v pracovnej skupine pre prípravu štandardných postupov bol pripravený štandardný postup pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu

Na realizáciu uvedených úloh je potrebné zabezpečiť finančné prostriedky na dostatočnú edukáciu pracovníkov oddelenia v rozsiahlej a zložitej problematike prevencie nozokomiálnych nákaz.

Zavádzanie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz:

- podľa záverov z porady epidemiológov sa pripravuje prevalenčná štúdia nozokomiálnych nákaz, v I. polroku 2010 úloha zatiaľ nerealizovala.

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2010 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Plnili sme prostredníctvom činnosti poradne zdravia a výjazdových vyšetrení poradne zdravia.

V poradni zdravia sme vyšetrili a urobili intervenciu u 330 klientov. Urobili sme 7 výjazdových vyšetrení do vzdialenejších oblastí nášho regiónu.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V prvom polroku 2010 bola riešená mimoriadna epidemiologická situácia, ktorá vznikla v súvislosti s objavením nového vírusu chrípky „novel“ A1H1, s vyhlásením 5. fázy pandemického obdobia a následne pandémie, ktorú vyhlásila 11.6.2009 WHO v súvislosti so šírením nového vírusu chrípky.

Od apríla 2009 bola monitorovaná situácia vo výskyte novej chrípky vo svete, SR a v regióne. V marci 2010 boli zrušené pohotovostné služby pracovníkov epidemiológie a v máji 2010 bolo zrušené monitorovanie chorobnosti na ARO u žiakov a študentov. V mesiaci január 2010 boli spracované zoznamy lekárov, ktorí realizovali očkovanie pandemickou vakcínou. Písomnou formou a cestou regionálnych médií boli realizované výzvy odbornej aj laickej verejnosti k preventívnemu očkovaniu proti chrípke vyvolanej vírusom A/H1N1. Týždenne boli spracovávané aktuálne analýzy stavu zaočkovania obyvateľov regiónu očkovacou látkou Panenza.

U osôb s pozitívnou anamnézou a klinickými príznakmi ochorenia bola zabezpečená laboratórna diagnostika. V záujme ochrany verejného zdravia bolo zabezpečené aktívne vyhľadávanie týchto pacientov.

V tomto polroku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Priebežne sa plnia úlohy surveillancie poliomyelitídy.

Epidemiologicky je vyšetrená každá aseptická meningitída a suspektná ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 30.6.2010 boli vykonané 3 odbery odpadových vôd na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (RIEŠI HV)

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Počet odobratých vzoriek: 15 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených vôd

Miesto odberu: výrobný podnik NEALKOORAVAN Podbiel, distribučná sieť, zariadenia spoločného stravovania

Výsledok vyšetrenia: všetky vzorky vyhovujú

7.4. RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Úloha bude riešená v mesiaci september podľa plánu ÚVZ SR Bratislava.

7.6. REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VYŽIVU

Počet odobratých vzoriek: 1 vzorka

Druhy odobieraných potravín: Mliečna kaša s ovocím – Nestlé

Miesto odberu: distribučná sieť

Výsledok vyšetrenia: výsledok vzorky sme zatiaľ nedostali

7.8. GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Úloha bude riešená v mesiaci september podľa plánu ÚVZ SR Bratislava.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Projekt sme riešili v rámci projektu stomatohygiény, edukáciou rodičov v oblasti racionálnej výživy ako prevencie chronických chorôb a zubného kazu. Urobili sme 86 aktivít.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Prebieha spracovávanie údajov z dotazníkov realizovaných v roku 2009 na národnej úrovni (RÚVZ Trenčín). Na tému zdravého životného štýlu osôb s chronickou ischemickou chorobou srdca sme urobili 2 aktivity (klub dôchodcov, kardioklub).

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

Projekt sme riešili prostredníctvom intervenčných, zdravotno-edukačných pôsobení u detí v materských školách a na prvom stupni základných škôl, ktoré boli spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania orálnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov. Urobili sme 86 aktivít pre 1607 detí, z toho 47 aktivít pre deti v materských školách (837 detí) a 39 aktivít pre prvý a druhý ročník základných škôl (837 detí).

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Urobili sme aktivity k Svetovému dňu zdravia, 7 aprílu. V rámci podpory zdravého životného štýlu sme spolupracovali s Centrom voľného času v Dolnom Kubíne na organizovaní „Behu mestom“. Taktiež sme vyšetrili a poskytli krátke poradenstvo 37 návštevníkom Aquarelaxu v Dolnom Kubíne.

9.7. QUIT AND WIN

V súlade s anotáciou gestora projektu sme spropagovali súťaž v regióne Oravy (regionálne médiá, mestské a obecné úrady, školy, polikliniky, závody). Za náš región sa súťaže aktívne zúčastnilo 37 fajčiarov.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia a zdravotno-výchovnou prácou pre cieľové skupiny deti a mládež a dospelú populáciu. V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 330 klientom. Urobili sme 112 aktivít na podporu zdravého stravovania a 18 aktivít na podporu pohybovej aktivity.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Projekt sme realizovali prostredníctvom práce v poradni zdravia, kde uplatňujeme individuálnu stratégiu zameranú na individuálne riziko, ktorá zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve.

V poradni zdravia sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 330 klientom.

Druhou formou realizácie je populačná stratégia, zameraná na populačné riziko, ktorá zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (prednášky, besedy, hry), prácu s médiami a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

V rámci populačnej stratégie sme urobili 296 zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež a 32 aktivít pre dospelú populáciu.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Projekt sme riešili prostredníctvom zdravotno-výchovných vstupov na školy. Témy besied boli zvolené podľa záujmu jednotlivých škôl.

Urobili sme 296 zdravotno-výchovných aktivít.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Za sledované obdobie nebolo na RÚVZ doručené ani jedno oznámenie iných kontrolných inštitúcií o porušovaní zákona o ochrane nefajčiarov. V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali v období 1. polroka pracovníci RÚVZ 769 kontrol, v rámci ktorých nebolo zistené zásadné porušenie zákona. V niektorých prípadoch boli zistenia

riešené pokarhaním na mieste – spolu **22** pokarhaní (občanov, zamestnancov, prípadne vedúcich pracovníkov). Doklady o výsledkoch kontrol sú v zápisniciach z výkonu ŠZD.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

V súlade s anotáciou gestora projektu sme spropagovali súťaž v regióne Oravy (regionálne médiá, mestské a obecné úrady, školy, polikliniky, závody). Za náš región sa súťaže aktívne zúčastnilo 37 fajčiarov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V sledovanom období boli v rámci monitoringu nad kvalitou pitných vôd na spotrebisku vykonávané odbery vzoriek na laboratórne vyšetrenie (118 vzoriek). Doposiaľ nebolo zistené ani zhoršenie kvality vody vo verejných vodovodoch v dôsledku poklesu spotreby pitnej vody z verejných vodovodov a ani vznik zdravotných dôsledkov u detskej populácie.

Do monitoringu bolo zaradené aj sledovanie ťažkých kovov a dusíkatých látok v pitných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia detskej populácie.

V 10 prípadoch sme posudzovali rozšírenie verejných vodovodných sietí v obciach, resp. prepojenie existujúcich vodovodov na nové spoľahlivé vodovodné systémy, čo prispeje k minimalizácii rizika ohrozenia zdravia obyvateľov najmä detskej populácie v dôsledku použitia vody nevyhovujúcej kvality z nevyhovujúcich domových studní.

Na základe spracovaného harmonogramu bol začatý monitoring kvality vody na prírodných kúpaliskách (Šulianske a Vojčianske jazero). Na začiatku letnej turistickej sezóny bol na uvedených lokalitách vykonaný miestny prieskum, a v júni boli realizované prvé plánované odbery vzoriek na laboratórne vyšetrenie. Na uvedených lokalitách nebolo zistené zhoršenie kvality vody prírodného kúpaliska v dôsledku ľudských aktivít. Získané údaje sú pre širokú verejnosť uverejňované na internete v informačnom systéme „vodanakupanie“.

Vo vykazovanom období sme neboli zo strany Slovenskej obchodnej inšpekcie požiadaní o súčinnosť pri výkone kontrol malospotrebitel'ského balenia nebezpečných chemických látok a nebezpečných chemických prípravkov na trhu z hľadiska ochrany zdravia a životného prostredia podľa zákona NR SR č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkov v znení neskorších predpisov, resp. zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

1.5 Vykonávať monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Na základe spracovaného harmonogramu bol vykonávaný odber vzoriek vôd na prírodných kúpaliskách (Šulianske a Vojčianske jazero). Vychádzajúc z platnej legislatívy bol určený rozsah vyšetrenia vzoriek ako aj frekvencia odberov vzoriek vôd. Na začiatku letnej turistickej sezóny bol na uvedených lokalitách vykonaný miestny prieskum. Za sledované obdobie boli realizované 2 odbery. Vykonanými laboratórnymi vyšetreniami nebolo zistené zhoršenie kvality vody prírodného kúpaliska v dôsledku ľudských aktivít.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Monitoring nad kvalitou pitnej vody na spotrebisku je zabezpečovaný v súlade s platnou legislatívou SR a EÚ podľa spracovaného harmonogramu odberov vzoriek vôd. Odbery boli vykonané v určený odberový deň a dopravené na laboratórne vyšetrenie do laboratória RÚVZ so sídlom v Trnave. Za hodnotené obdobie bolo odobraných spolu 112 vzoriek, z toho 8 vzoriek bolo vyšetrovaných v rozšírenom rozsahu ukazovateľov a 104 v minimálnom rozsahu ukazovateľov. Na spracovanie výsledkov laboratórných analýz pitných vôd bol na oddelení zavedený nový celoslovenský informačný systém „pitná voda“.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 30.6.2010 je 927 z toho 151 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (675 z toho 94 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok (152 z toho 1 žena) a na treťom mieste v riziku alergény dýchacích ciest (43 z toho 14 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (670 z toho 94 žien), ďalej v poľnohospodárstve, poľovníctve a v lesnom hospodárstve (197 z toho 15 žien), v zdravotníctve a v sociálnej starostlivosti (52 z toho 42 žien).

V sledovanom období nedošlo oproti predchádzajúcemu obdobiu k významnej zmene celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (zvýšenie z 918 na 927).

Vo vykazovanom období sme pokračovali v prehodnocovaní rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/07 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Celkom bolo vydaných 10 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v jednom prípade došlo k zmene zaradenia prác z 3. kategórie do 2. kategórie, a tým práce prestali byť rizikovými prácami (STANLEY L&Zs, s.r.o. Dunajská Streda), v 3 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie rizikových prác do 3. kategórie pre rizikový faktor hluk (Okresné stavebné bytové družstvo Dunajská Streda, INTERIER BOTT, spol. s r.o. Dunajská Streda) a pre rizikový faktor chemické látky (chemická ochrana rastlín – AGRO-KREDIT spol. s r.o., Štvrtok na Ostrove), v ďalších 6 prípadoch po prehodnotení pôvodných zaradení prác do kategórií rizikových prác boli vydané nové rozhodnutia, a to pre EUROMILK a.s., Veľký Meder (hluk – 3. kategória, resp. zmena z 4. kat. do 3.kat.), FARMA HYZA, a.s., Padáň (živočíšny pevný aerosól – z 4. kat. do 3. kat.), PECOS, s.r.o., Šamorín (hluk – z 4. kat. do 3. kat., pevné aerosóly – 3. kat.), EUROPACK a.s., Dunajská Streda (hluk – 3. kat., resp. z 3. kat. do 2. kat.), Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda (hluk – 3. kat., resp. z 3. kat. do 2.kat., z 3. kat. do 4. kat. do 30.6.2011, zväračské aerosóly – z 3. kat. do 2. kat.), WERTHEIM Kovo, s.r.o., Dunajská Streda (hluk – 3. kat., resp. z 3. kat. do 4. kat. do 30.6.2011).

K 30.6.2010 sme vykonali 16 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli ukladané v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia, až na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 71 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z. z.

V 10 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkoch“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli zosúladené s platnou legislatívnu úpravou. Niektoré zistené nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli ukladané v záznamoch z hygienických kontrol. Prepracované prevádzkové poriadky na prácu s nebezpečnými chemickými faktormi s posudkami o rizikách boli predložené tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva na schválenie.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi jedovatým látkam a prípravkom a jedovatým látkam a prípravkom sme v 48 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 15 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V sledovanom období nenastali zmeny v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Stredě na oddelení POKO je 7 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom – cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V sledovanom období tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 2 rozhodnutia k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. V jednom prípade sme vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri búraní stavieb podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 5 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené žiadne práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v našom okrese neevidujeme.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vo vykazovanom období sme neboli požiadaní o prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Neevidujeme organizáciu, v ktorej by sa tieto choroby z povolania vyskytli.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období sme neboli požiadaní o prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca. Neevidujeme pracoviská ani profesie, u ktorých by sa vyskytlo ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Vo vykazovanom období sme vykonali cielený štátny zdravotný dozor u 2 zamestnávateľov a preverili sme celkom 5 pracovísk s 10 pracovnými miestami, na ktorých zamestnanci pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej zmeny. Pri výkone ŠZD sa kontrolovalo uplatňovanie NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný najmä na používané zariadenia, ich umiestnenie, priestorové podmienky na pracoviskách, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie, na režim práce a odpočinku zamestnancov, vykonávanie lekárske preventívnych prehliadok a na informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov sme u 10 zamestnancov overili poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľov. Najčastejšie zisťované nedostatky na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami pri výkone ŠZD boli: neinformovanie zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, zamestnanci absolvovali len všeobecne zamerané lekárske preventívne prehliadky, zamestnávatelia nezabezpečili posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu so zobrazovacími jednotkami, neboli zabezpečené vhodné pracovné sedadlá. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol, sankcie uplatnené neboli.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBÚ

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Sledovanie výživového stavu sa uskutočňuje priebežne u stredne ťažko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii

projektu sa má zúčastniť 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine. Doteraz sa zúčastnilo 57 klientov, ktorí vyplnili 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré sú na odbore hygieny výživy počítačovo spracované v programe ALIMENTA 4.3. U každej osoby sa vyhodnotí biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávajú s odporúčanými výživovými dávkami, ďalej sú vypočítané BMI a WHR hodnoty.

Dotazníkovým spôsobom je priebežne sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a potravín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita. Klienti vyplnili aj klinicko- somatický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI, WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov je odmeraný krvný tlak, a je odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL - cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha je zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Na zistenie obsahu KJ a KJO_3 v kuchynskej soli bolo v sledovanom období z distribučnej siete odobratých 12 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórných rozborov obsah KJ a KJO_3 , prepočítaný na obsah KJ v každej vzorke pohyboval v rozmedzí 15 – 35 mg/kg.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami na rok 2010 náš úrad má na sledovanie bezpečnosti kozmetických výrobkov určených pre deti odobrať 4 vzorky výrobkov „Babé“ na ochranu pred slnečným žiarením pre deti od spoločnosti PEZOMED za účelom vyšetrení povolených ÚV filtrov a mikrobiologických vyšetrení. Vzorky doteraz nebolo možné odobrať, nakoľko uvedené výrobky sú vyrábané v Maďarskej republike a predávané sú iba v lekárňach na základe objednávok kupujúcich. Distribútor výrobkov má sídlo v Dunajskej Strede, avšak v našom okrese neprevádzkuje distribučný sklad. Z uvedených dôvodov zabezpečenie vzoriek na laboratórne vyšetrenie je v štádiu riešenia.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek predmetov určených na styk s potravinami na rok 2010 na kontrolu bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti náš úrad má až v septembri odobrať 1 vzorku plastového desiatového boxu pre deti.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Riešiteľským pracoviskom je iba RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Získanie podkladov pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže vo veku od 0-18 rokov je plánované na rok 2011.

V tomto polroku sme neobdržali metodiku na realizovanie projektu.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V tomto polroku sme neobdržali metodiku na realizovanie projektu.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V 1. polroku 2010 sa konal celoslovenský prieskum zameraný na zneužívanie návykových látok v zariadeniach pre deti a mládež. Školský prieskum TAD (Tabak, Alkohol, Drogy) sa konal v dňoch 15. až 19. marca 2010. Ide o piatu vlnu celoslovenského prieskumu o legálnych a nelegálnych drogách a šikanovania u žiakov ZŠ a študentov SŠ. Zber údajov sa konal vo vybranej základnej škole Ármina Vámbéryho v Dunajskej Strede na Hviezdoslavovej ulici. Bolo vyplnených spolu 289 dotazníkov, ktoré boli určené pre žiakov 5 až 9 ročníkov a ich učiteľov (TAD1: 174, TAD2: 38, príloha k TAD2: 38, TAD3: 39).

Pri kontrolách v základných a stredných školách zvyrazňuje sa práca oddelenia podpory zdravia a poradenského centra. Ich poradňa prevencie protidrogovej závislosti sa zameriava na zdravotno-výchovné aktivity a to prednáškami, besedami a premietaním videofilmov snaží na elimináciu behaviorálnych rizík a prevenciu drogovej závislosti tejto vrstvy mládeže.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí v SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt, cieľom ktorého je zhodnotiť stravovacie zvyklosti populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybového režimu, je navrhovaný pre štyri vekové skupiny detí. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál z citlivých skupín populácie detí SR. V roku 2010 prebiehalo monitorovanie vekovej skupiny 7-10 ročných detí v jednej mestskej a jednej vidieckej základnej škole, ktoré boli vybraté náhodne. V základných školách bolo vybratých 30 dievčat a 30 chlapcov z príslušnej vekovej skupiny. Monitorovanie sa vykonávalo v spolupráci s učiteľmi základnej školy a rodičmi. Údaje zistené zamestnankyňami oddelenie HDM (meranie hmotnosti, výšky, tlaku, obvodu pásu, bokov), údaje získané od žiakov budú spracované v programe Alimenta, MS Excel a EPI INFO.

Projekt bol realizovaný v dvoch základných školách v obci Orechová Potôň a v Dunajskej Strede na ulici Jilemnického.

V rámci projektu bol realizovaný celotýždenný odber stravy – obeda v školských jedálňach pri predmetných základných školách na vyšetrenie obsahu živín a kontaminantov v celej strave.

V mesiaci jún sme obdržali spracované údaje, vyhodnotenie z prvej etapy projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí predškolský vek „

6. ODELNIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Imunizačný program

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

V I. polroku 2010 možno hodnotiť epidemiologickú situáciu ako priaznivú a hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí zvýšený výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 31 ochorení na pertussis. Výskyt bol u nasledovných skupín obyvateľov: MK – 2, ZŠ – 8, SŠ – 17, dospelí – 4. Z chorých 2 dospelí a 2 detí (O ročné) pre vek neboli očkované. Ostatných 27 chorých boli proti pertussis riadne očkované.

O aktuálnych zmenách v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie boli poskytovatelia zdravotníckej starostlivosti (PZS) informovaní v 2 etapách. V prvej etape boli usmernení pomocou očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek s platnosťou do 30.6.2010.

V druhej etape, ktoré bude v platnosti od 1.7.2010 boli PZS informovaní o nasledovných zmenách v očkovačom kalendári :

1) Očkovanie dojčiat proti invazívnym pneumokokovým infekciám sa bude vykonávať 13 valentnou konjugovanou vakcínou (PCV-13)

2) Zrušuje sa povinné preočkovanie tuberkulín negatívnych detí proti tuberkulóze v 11.roku života

3) Rozširuje sa preočkovanie detí v 13.roku života proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde o preočkovanie proti pertussis tetravakcínou dTaP-IVP s acelulárnou zložkou proti pertussis.

Dňom 14.12.2009 povolením HH SR (č. prípisu OE/865/2009) bolo začaté použitie pandemickej očkovacej látky z mobilizačných rezerv pre rizikové skupiny obyvateľov v SR. Mimoriadne očkovanie bolo odporúčané aj viacerým skupinám zdravotníckych pracovníkov. V I. polroku 2010 bolo uvoľnené očkovanie aj pre širokú skupinu obyvateľstva, kto prejavil záujem o zaočkovanie.

- Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bude splnená v II. polroku 2010.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V máji 2010 sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórnych výsledkov z vybraných laboratórii v SR.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení aj zvýšením informovanosti osôb podozrivých z nákazy o možnostiach predchádzania vzniku infekčných ochorení.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárskej dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2010 lekárskej dohľad bol nariadený 5 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. Zdravotný dozor formou dovolenky bol riešený u 3 osôb a u 2 osôb formou práceneschopnosti.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania sa denne hlásilo a monitorovalo sa aj výskyt ochorení a podozrení na „Novel Flu“ vírus v období možného výskytu tohto ochorenia.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V I. polroku 2010 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz, ktorých analýza a porovnanie výskytu s rokom 2009 bude k určenému termínu splnenia úlohy vykonané. V I. polroku bolo hlásených 29 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení bolo hlásených z novorodeneckého oddelenia a z detského oddelenia NsP a.s. Dunajská Streda (po 11 ochorení), ostatné boli hlásené z gynekologického oddelenia a z rehabilitačného oddelenia NsP a.s. Dunajská Streda.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky a výskytu vtácej chrípky bol aktualizovaný. V dôsledku objavenia sa nového vírusu chrípky A(H1N1) boli vykonané všetky opatrenia nariadené HH SR. Výskyt ochorení, tzv. SARI bolo v chrípkovom období denne monitorované z lôžkových oddelení nemocníc. V prvom polroku – v mesiaci január bolo hlásené 1 ochorenie na SARI. Pozitivita A(H1N1) nebola potvrdená. Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medveďove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vakcína Derived Polio Viruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v I. polroku 2010 bolo odobratých 9 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrenia všetkých vyšetrených vzoriek boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3. Minerálne a pramenité vody

Cieľom overovania kvality a zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd boli podľa Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2010 v mesiaci február odobraté 3 vzorky spotrebiteľsky balenej prírodnej minerálnej resp. pramenitej vody na laboratórne vyšetrenie na odbore objektivizácie faktorov životných podmienok ÚVZ SR. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov odobraté vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovovali požiadavkám 28. hlavy Potravinového kódexu SR. Okrem uvedených vzoriek v súlade s harmonogramom odberu vzoriek laboratória RÚVZ v Trnave na rok 2010 bolo odobratých z distribučnej siete ďalších 11 vzoriek spotrebiteľsky balenej minerálnej resp. pramenitej vody. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov odobraté vzorky v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

7.4 Radiálne ošetrované potraviny

Podľa prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.7. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja náš úrad nebol zapojený do realizácie tejto úlohy.

7.9. Glutén v diétnych potravinách

Podľa Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2010 v apríli bolo odobratých 5 vzoriek potravín označených ako vhodných pri diéte pre celiakov. Odobraté vzorky boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Výsledky laboratórnych rozborov sme doteraz neobdržali.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉ CENTRÁ

9.1. „Materské centrá“

Mamičky, ktoré navštevujú Materské centrum v Mestskom kultúrnom stredisku v Dunajskej Strede, pravidelne raz mesačne navštevujú spolu so svojimi deťmi vo veku od 1 do 3 rokov poradne zdravia. Pre mamičky, ktoré majú jednostranne zaťaženú chrbticu sú organizované skupinové cvičenia a ukážky špeciálnych cvikov na prevenciu vzniku plochých nôh u detí. Túto akciu navštívilo 54 mamičiek s deťmi.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma že žijem zdravo“.

Dobrá spolupráca je nadviazaná s Centrom sociálnej starostlivosti v Dunajskej Strede a klubmi dôchodcov v okrese. Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a výživovú poradňu, kde poskytujeme dôchodcom odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie kvality ich života, tak aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda. Podľa požiadaviek im je poskytnuté preventívne vyšetrenie na cukor, cholesterol, triglyceridy, HDL cholesterol, meranie tlaku krvi a rozdáný zdravotno-výchovný materiál. Tento rok navštívilo centrum podpory zdravia 87 dôchodcov z Centra sociálnej starostlivosti.

V rámci projektu „Žiť krajší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“, bola pre Centrum sociálnej starostlivosti vo Vojke nad Dunajom v rámci „Týždňa mozgu“ zabezpečená lekárom psychológom prednáška a pracovníčka poradne optimalizácie pohybovej aktivity predviedla ukážky kondičného a dýchacieho cvičenia pre starších ľudí. Preventívne vyšetrenie na cukor cholesterol a meranie krvného tlaku bolo vykonané 30 klientom a zamestnancom centra.

Skupinové premietanie DVD filmu s tematikou bezpečnosti na cestách sa uskutočnilo aj v Domovoch dôchodcov a v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede pre 197 dôchodcov.

Za I. polrok navštívilo poradňu optimalizácie pohybovej aktivity 472 osôb v poproduktívnom veku.

Poradňu zdravej výživy za I. polrok navštívilo 148 a poradňu podpory psychického zdravia 215 občanov v poproduktívnom veku.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na zlepšenie vedomostí a upevnenie stomatohygienických návykov u detí predškolského a školského veku bolo počas I. polroka 2010 prostredníctvom poradne detí a mládeže zabezpečené premietanie zdravotno-výchovných videofilmov „Zúbky, Colgate a Lakomý sysel“ pre 55 detí z materských škôl a pre 22 detí zo špeciálnej Základnej školy z Dunajskej Stredy.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

V rámci „Intervenčného programu podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“ sa sleduje zdravotný stav obyvateľov. V súčasnosti v databáze sú údaje o zdravotnom stave 9609 obyvateľov okresu. Prieskum zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov okresu sa uskutočnil dotazníkovou metódou u 1200 respondentov. V súčasnosti prebieha ich spracovanie a vyhodnotenie.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Svetový deň zdravia, ktorý sa niesol pod heslom „Urbanizácia- šanca pre verejné zdravotníctvo“ sa na RÚVZ v Dunajskej Strede uskutočnil Deň otvorených dverí, ktorý bol v rámci akcie rozšírený na celý týždeň.

Poradne zdravia v priebehu akcie navštívilo 239 občanov. Občanom bol poskytnutý aj zdravotno-výchovný materiál.

V rámci Svetového dňa zdravia bolo pre 83 zamestnancov firmy McCarter v Dunajskej Strede a pre 31 obyvateľov obce Baka vykonané preventívne vyšetrenie na zistenie hladiny cukru, cholesterolu, triglyceridov, HDL cholesterolu, meranie tlaku krvi a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo. Pre fajčiarov bola poskytnutá možnosť prostredníctvom prístroja Smokerlyser zistiť hladinu CO vo vydychovanom vzduchu. Túto možnosť využilo 8 osôb.

Vykonaných bolo 516 preventívnych vyšetrení.

Pre širokú verejnosť bolo zabezpečené prostredníctvom RÚVZ a poradenského centra podpory a ochrany zdravia meranie krvného tlaku a bola k dispozícii aj linka zdravia, ktorú využilo 11 občanov. Ďalšie informácie o ochrane a podpore zdravia v oblasti hygieny výživy, hygieny životného prostredia a prevencie infekčných ochorení boli poskytnuté 12 občanom. Spropagovanie významu tohto dňa sa uskutočnilo aj na panelovej výstave.

Z príležitosti Svetový deň bez tabaku sme pre 19 žiakov 7 ročníka Základnej školy z Dolného Štálu v Centre podpory zdravia zabezpečili prednášku s besedou na tému: „Fajčenie u chlapcov a dievčat“. Po prednáške, bola so žiakmi krátka beseda a premietnuté im boli zdravotno-výchovné filmy s protifajčiarskou tematikou.

Článok pod názvom „31.máj Svetový deň bez tabaku“ bol uverejnený v týždenníku Csallóköz - Žitný ostrov, na webovej stránke RÚVZ a v online novinách Parameter.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a v rámci týždňa proti zneužívaniu drog bolo prostredníctvom poradne prevencie drogovej závislosti uskutočnené premietanie filmu s protidrogovou tematikou v poradenskom centre podpory a ochrany zdravia, rozdaný bol zdravotno-výchovný materiál pre žiakov Špeciálnej základnej školy z Dunajskej Stredy.

Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi a Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami boli spropagované na paneloch v centre podpory zdravia.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“(nepárny kalendárny rok)

“Quit and win“

V tomto roku sa uskutočnilo vyhodnotenie súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“, „Prekonajte pohodlnosť – vyhráte zdravie!“, z roku 2009 ktorej sa zúčastnilo 87 osôb. Štyria účastníci súťaže z okresu Dunajská Streda boli začiatkom tohto roka individuálne ocenení a odmenení atraktívnymi cenami.

V medziobdobí sa prostredníctvom poradne optimalizácie pohybovej aktivity uskutočňujú aktivity zamerané na boj proti obezite, zvýšením pohybovej aktivity dospelých populácie a detí na vytvorenie návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity za I. polrok 2010 navštívilo 2621 osôb.

Individuálneho kurzu odvykania fajčenia sa zúčastnilo 6 osôb, ktorí boli následne prihlásení do súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“. Prihlásiť sa do súťaže mohli obyvatelia okresu prostredníctvom RÚVZ – oddelenia podpory zdravia alebo individuálne.

Informácia o súťaži bola uverejnená v regionálnom týždenníku Csallóköz - Žitný ostrov a na webovej stránke RÚVZ. O škodlivosti fajčenia bola zhotovená panelová výstava.

9.8. Národný program prevencie obezity

V rámci aktivít poradenského centra podpory a ochrany zdravia bola venovaná osobitná pozornosť k zdravému spôsobu života a prevencii nadváhy a obezity. Za I. polrok 2010 sa na týchto akciách zúčastnilo 2621 osôb.

Prostredníctvom poradne detí a mládeže, cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity organizujeme prednášky a premietanie filmov pre školskú mládež (Tučibomba, Zrkadlo- zrkadielko, O chlapčensťve a dievčensťve“), ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti, podporu pohybovej aktivity a na otázky dospievania. Na týchto akciách sa zúčastnilo 77 detí.

Cieľom upevnenia fyzického a duševného zdravia a zníženia nadváhy dospelých osôb boli pravidelne zabezpečené kondičné a redukčné cvičenia pre ľudí s nadváhou.

Pre 85 klientov, ktorí sa rozhodli aktívnym pohybom redukovať nadváhu, sa pomocou prístroja Futrex vypracoval individuálny redukčný program.

Pri zaradovaní klientov do jednotlivých skupín podľa náročnosti cvičenia u 67 klientov bolo vykonané spirometrické vyšetrenie.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v 61 školských jedálňach pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže kontrolovali a v zmysle zásad správnej výživy detí usmerňovali zostavenie jedálnych lístkov.

9.9. CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy, v poradni podpory psychického zdravia, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni pre deti a mládež a v poradni prevencie protidrogovej závislosti.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na odstránenie negatívnych faktorov zo životospripravy a na podporu a upevnenie pozitívnych postojov vedúcich k upevneniu

zdravia. Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životosprávy, prevencii behaviorálnych rizík. Na týchto aktivitách sa zúčastnilo 5963 osôb.

V spolupráci s Mestským úradom Šamorín a Územným spolkom SČK v Dunajskej Strede sme usporiadali pre občanov mesta Šamorín „Deň zdravia“, ktorý sa uskutočnil v priestoroch Mestského kultúrneho strediska v Šamoríne. Z návštevníkov „Dňa zdravia“ 121 občanov aktívne využilo poradenské služby.

V spolupráci s obecným úradom a Základnou školou v obci Baka bolo pre obyvateľov obce usporiadaný „Deň zdravia“, ktorý bol zameraný hlavne na prevenciu nádorových a srdcovocievnych ochorení. Pracovníčkami poradne zdravia boli vykonané aj preventívne vyšetrenia u 31 obyvateľov obce. Súčasťou tejto akcie bolo odborné poradenstvo v oblasti ochrany zdravia, rozdávanie zdravotno-výchovného materiálu.

V spolupráci s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v Dunajskej Strede bola pre občanov okresu usporiadaná akcia v Dunajskej Strede, ktorá bola zameraná na objektivizáciu rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení a na poskytnutie odborného poradenstva. Na tejto akcii sa zúčastnilo 58 osôb a bolo vykonaných 354 vyšetrení.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradní pre deti a mládež a poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Pre žiakov základných a stredných škôl boli usporiadané prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, dospievanie, prevencia nadváhy a obezity a bezpečnosť na cestách.

Na týchto akciách sa za I. polrok 2010 zúčastnilo 966 žiakov.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR bol rozdistribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný proti negatívnym javom, na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu nabádajúci k súdržnosti, k práci v tíme k opore ku kamarátstvu, k hodnotám ktoré by zmiernili agresivitu na školách vo forme plagátu, do všetkých základných a stredných škôl v okrese.

10.KONTROLA TABAKU

10.1. Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2010 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

Hodnotenie efektívnosti súťaže sa bude konať na budúci rok u náhodne vybraných respondentov dotazníkovou formou.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách je venovaná zvýšená pozornosť kontrole dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov. V rámci ŠZD bolo odbornými zamestnancami vykonaných 160 kontrol na pracoviskách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach detí a mládeže, v zariadeniach poskytujúcich služby, v zariadeniach spoločného stravovania a v cukrárniach.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť - Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Individuálneho kurzu odvykania fajčenia sa zúčastnilo 6 osôb, ktorí boli následne prihlásení do súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“ a všetkým bolo vyšetrené CO vo vydychovanom vzduchu a sledované aj počas odvykacieho kurzu.

Meranie koncentrácie CO vo vydychovanom vzduchu sa uskutočnilo v rámci dní zdravia a na školách po prednáškach a besedách prostredníctvom mobilnej poradne u 63 osôb.

10.4. Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia sa uskutočňuje prostredníctvom poradne odvykania od fajčenia v CPZ, individuálnym prístupom u každého fajčiara. Vyšetruje sa im CO vo vydychovanom vzduchu, prístrojom Smokerlyzer, čo býva pre nich veľkou motiváciou k zanechaniu fajčenia. Niektorým fajčiarom sú ako pomôcka doporučené nikotínové náplaste, alebo nikotínové žuvačky. Počas odvykacieho kurzu fajčiari pravidelne navštevujú poradňu zdravia. Do súťaže Prestaň a vyhraj 2010 sa tento rok prostredníctvom poradne prihlásilo 6 fajčiarov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1.

Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Oddelenie sa podieľa na plnení časti tohto plánu – a to

a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody nasledovne: výkon monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch - v priebehu prvého polroku 2010 bolo v rámci 7 odberov spolu odobraných 54 vzoriek pitných vôd, pričom v 9 prípadoch bola zistená chemická závadnosť v ukazovateli mangán a železo. Okrem monitoringu sa vykonáva ŠZD zameraný na kontrolu kvality vody vo vodných zdrojoch, ktoré sú významné z hľadiska zásobovania objektov občianskej vybavenosti pitnou vodou (v miestach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod), vo verejných studniach a vodných zdrojov Jelka. V rámci ŠZD bolo odobraných 16 vzoriek pitných vôd, v jednom prípade bola zistená mikrobiologická závadnosť vody, v 14 prípadoch voda nevyhovovala požiadavkám na pitnú vodu z dôvodu chemickej závadnosti – vo väčšine prípadov bolo zisťované prekročenie hodnôt mangánu a železa (spôsobené geologickým podložím), v dvoch prípadoch bolo zistené prekročenie hodnôt v ukazovateli dusičnany. Vykonáva sa aj ŠZD zameraný na dodržiavanie predpisov na ochranu verejného zdravia pri prevádzke verejných vodovodov prevádzkovateľmi. V roku 2010 bol vykonaný v 6 prípadoch ŠZD, závažné nedostatky v prevádzkovaní vodných stavieb neboli zistené.

1.2

Koordinácia národných programov výskumu v oblasti enviromentálneho zdravia – ERA-NET

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3.

Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4.

Kvalita vnútorného prostredia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení, náš úrad nebol vybraný medzi riešiteľské pracovisko.

1.5.

Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Na území okresu sa nenachádzajú vyhlásené kúpacie oblasti. Na území okresu však evidujeme prírodné lokality s neorganizovanou rekreáciou. Na vybraných lokalitách počas letnej turistickej sezóny plánujeme odber vôd za účelom zistenia ich kvality.

V rámci tejto úlohy sa monitoruje kvalita vody na kúpanie a stav a úroveň prevádzkovania na umelých kúpaliskách (5 kúpalísk a tri kryté plavárne) a wellness centrách. V týchto zariadeniach v 16 prípadoch bol vykonaný ŠZD zameraný na kontrolu kvality bazénovej vody, v rámci ktorého bolo odobraných spolu 35 vzoriek bazénových vôd, 4 x bol vykonaný ŠZD zameraný na dodržiavanie prevádzkového poriadku a prevádzkovej hygieny. Závadnosť bazénových vôd v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch nebola zisťovaná (s výnimkou Termál centrum Galandia Galanta – popísané nižšie), zisťovaná chemická závadnosť je spôsobená vo väčšine prípadoch nedodržiavaním hodnôt v ukazovateli voľný a viazaný chlór.

Na umelom kúpalisku Termál centrum Galandia Galanta boli v odobraných vzorkách vôd na kúpania vyšetované aj améby, pričom v jednom bazéne bola zistená ich prítomnosť. Po vykonaných opatreniach boli odobrané kontrolné vzorky vôd na kúpanie vrátane sterov zo stien bazéna, tobogánu a prostredia, prítomnosť améb nebola zistená.

Výsledky z monitoringu kvality vody na kúpanie sa zhromažďujú v IS pre vodu na kúpanie, ktorý sa pravidelne dopĺňa o výsledky ŠZD a výsledky prevádzkovateľov.

K 11.06.2010 bola podaná správa o pripravenosti kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2010, a priebežne v týždenných intervaloch sa aktualizuje správa o priebehu letnej turistickej sezóny.

1.6.

Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

V okrese evidujeme 38 verejných vodovodov. Za účelom kontroly kvality pitnej vody sa každoročne vypracováva program monitoringu kvality pitnej vody, podľa ktorého sa monitoring a ŠZD vykonáva. V rámci plnenia monitoringu v priebehu prvého polroku 2010 bolo realizovaných 7 odberov, spolu bolo odobraných 54 vzoriek pitných vôd, pričom v 9 prípadoch bola zistená chemická závadnosť v ukazovateli mangán a železo. Okrem monitoringu sa vykonáva ŠZD zameraný na kontrolu kvality vody vo vodných zdrojoch, ktoré sú významné z hľadiska zásobovania objektov občianskej vybavenosti pitnou vodou (v miestach, kde nie je vybudovaný verejný vodovod), vo verejných studniach a vodných zdrojov Jelka. V rámci ŠZD bolo odobraných 16 vzoriek pitných vôd, v jednom prípade bola zistená mikrobiologická závadnosť vody, v 14 prípadoch voda nevyhovovala požiadavkám na pitnú vodu z dôvodu chemickej závadnosti – vo väčšine prípadov bolo zisťované prekročenie hodnôt mangánu a železa (spôsobené geologickým podložím), v dvoch prípadoch bolo zistené prekročenie hodnôt v ukazovateli dusičnany.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch sa spracovávajú v novom programe – Informačný systém IS Pitná voda. V súčasnosti sa do systému dopĺňajú požadované údaje potrebné pre zabezpečenie jeho funkčnosti a spracovávanie štatistických údajov.

Vykonáva sa aj ŠZD zameraný na dodržiavanie predpisov na ochranu verejného zdravia pri prevádzke verejných vodovodov prevádzkovateľmi. V roku 2010 bol vykonaný v 6 prípadoch ŠZD, závažné nedostatky v prevádzkovaní vodných stavieb neboli zistené.

1.7.

PHIME projekt „Public health impact of longterm, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín.

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.8

Projekt LIFE⁺ pre ľudský biomonitoring

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1.

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Nad'alej bol evidovaný pokles počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce. Pokračuje hlavne prehodnocovanie prác zaradených na určitú dobu do 4. kategórie, po vykonaní technických a organizačných opatrení.

V rámci ŠZD bolo v prvom polroku 2010 do t. č. vykonaných 49 kontrol rizikových prác a plnenia opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov boli vydané 4 rozhodnutia o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 2 rozhodnutia, ktorými boli RP zrušené.

2.2.

Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor bol aj nad'alej zameraný na sledovanie pracovných podmienok a kontrolu uplatňovania NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Previerky boli väčšinou vykonané ako súčasť výkonu ostatných previerok v rámci ŠZD. Pri previerkach boli zohľadnené aj výsledky z kontrolných listov informovanosti pracovníkov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami.

2.3.

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.5.

Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V 1. etape príprava a školenie pracovníkov odd. PPLaT o novej chemickej legislatíve v SR, v EÚ a o kompetenciách MZ SR, RÚVZ SR, Národného toxikologického informačného centra, MH SR a Centra pre chemické látky a prípravky.

V 2. etape vykonať ciele kontrolu najmenej u jedného výrobcu, dovozcu resp. následného užívateľa chemických látok, vrátane využitia jednotného dotazníka. Vyplnené dotazníky budú zaslané k spracovaniu na RÚVZ v Banskej Bystrici v elektronickej verzii.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1.

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Pracovníci odd. hygieny výživy a PBP v spolupráci s odd. podpory zdravia budú plnenie úlohy zabezpečovať od mesiaca september priebežne do konca roka u 80 respondentov, stredne ťažko pracujúcich (z toho u 40 žien a 40 mužov).

Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša budú spracované v programe Alimenta a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.2.

Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V prvom polroku 2010 bol v mesačných intervaloch realizovaný odber 10 vzoriek soli z toho 5 tuzemskej a 5 dovozovej (1poľská, 2 francúzske, 1 talianska, 1 česká) za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ a ferokyanidu draselného u morskej soli.

Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení všetkých 10 vzoriek vyhovovalo.

Výsledky vzoriek solí odobraných počas celého roka budú spracované v programe excel a v mesiaci december budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.3.

Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

3.4.

Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – detí so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb, resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia, bude podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročný národný plán úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva“ vykonaná v mesiaci september. Zároveň budú z distribučnej siete, hračkárstiev odobrané vzorky (plastové dojčenské fľaše, plastové dózy na ukladanie potravín, keramické výrobky pre deti), za účelom laboratórneho vyšetrenia na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.5

Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Plnenie úlohy bude zabezpečovať RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3.

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v priebehu mesiaca marec 2010 vykonali opakovaný celoslovenský školský prieskum (TDA 2010), zameraný na sledovanie zneužívania návykových látok u žiakov ZŠ, študentov SŠ a pedagógov, formou dotazníkovej štúdie.

Gestormi projektu sú Národné monitorovacie centrum pre drogy pri Úrade vlády SR, VÚDPaP a ÚVZ SR. Cieľom je zistiť trendy v danej oblasti a porovnať ich s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín.

Do realizácie projektu boli v okrese vybrané: Základná škola v Čiernom Brode – II. stupeň (súbor 95 žiakov a 12 pedagógov) a Súkromné gymnázium v Galante (súbor 124 žiakov a 11 pedagógov). Vyplnené dotazníky boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.5.

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V priebehu mesiacov marec a apríl 2010 sa celoplošne zrealizovala III. etapa projektu na vybraných základných školách v okrese (ZŠ sídl. SNP Galanta – 30 žiakov, ZŠ G. Dusíka Galanta – 30 žiakov a ZŠ Šoporňa – 60 žiakov) u vekovej skupiny 7-10 ročných žiakov (I. stupeň).

Dotazníkový prieskum bol zrealizovaný v spolupráci s rodičmi, zameraný na zhodnotenie stravovacích zvyklostí, 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybový režim. Súčasťou úlohy boli merania vybraných antropometrických ukazovateľov a tlaku krvi.

V 17. KT sa vykonal odber celotýždňovej stravy (10 vzoriek obedov) zo školských stravovacích zariadení vybraných škôl, v rozsahu požadovaných vyšetrení, v zmysle metodického usmernenia.

Údaje z dotazníkov budú pracovníci oddelenia ďalej spracovávať a vkladať do pripravených databáz (program Alimenta – verzia 4.3, EPI INFO a Excel), ktoré budú do 30.9.2010 zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota na celoslovenské spracovanie.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1.

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2009 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na I. a II. polrok 2010.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 24.4.-1.5.2010 sme zabezpečili publikovanie článku s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách, pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu boli distribuované informačné letáky o rôznych druhoch očkovania, problematika očkovania bola zaradená do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW aj článok o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ.

6.2.

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2010 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2009.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou vo výskyte nového chrípkového vírusu „NOVEL FLU VIRUS“ sme pokračovali v realizácii opatrení Pandemickej fázy č. 6, vrátane zaistenia informovanosti laickej i odbornej verejnosti o racionalizácii prijatých opatrení, odberoch materiálu na virologické vyšetrenie u osôb s ARO a pozitívnou cestovateľskou anamnézou a následne jeho transport do NRC pre chríпку, o postupoch pri zabezpečení distribúcie pandemickej vakcíny, o sprístupnení očkovania pandemickou vakcínou pre všetkých záujemcov o očkovanie. V 1. polroku sa odobralo 14 biologických

materiálov, z toho 2 u detí (1x izolovaný pandemický vírus chrípky A(H1N1) 2009) a 12 materiálov od dospelých osôb (1x izolovaný pandemický vírus chrípky A(H1N1) 2009). Bolo hlásené 1 úmrtie u pacienta so SARI.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 73 prípadov na čierny kašeľ u očkovaných osôb. V rámci sledovania exantémových ochorení boli hlásené 4 ochorenia diagnostikované ako šiesta choroba.

Boli hlásené 3 podozrenia na ochorenie na vírusový zápal pečene, 4 ochorenia na akútnu VHA (rodinná epidémia), 4 ochorenia na akútnu VHB, 6 bezpríznakových nosičstiev HCV a 5 bezpríznakových nosičstiev HBV, protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydaných:

- 26 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHA
- 7 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorým na VHB
- 1 rozhodnutie pre študentku SZŠ, ktorá sa v rámci praxe poranila ihlou kontaminovanou krvou pacienta s neznámym stavom infekciozity
- 32 rozhodnutí na vykonanie ochrannej deratizácie.

Zaznamenali sme 13 rodinných výskytov salmonelózy (1 x po 4, 2 x po 3 a 10 x po 2 ochorenia).

Zaevidovali sme epidémiu salmonelózy u účastníkov rodinnej akcie s počtom chorých 22, potvrdený faktor prenosu domáce krémové zákusky (laboratórnym vyšetrením potvrdená S. enteritidis).

Bolo vydaných 14 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť v kontakte s chorými na salmonelózu, u 3 osôb bolo zistené bezpríznakové vylučovanie salmonely.

U obyvateľov a zamestnancov DSS sme zaevidovali epidémiu gastroenteritíd s počtom chorých 15.

Z nemocničných zariadení okresu bolo hlásených 61 nozokomiálnych nákaz, z toho 18 prebehlo pod obrazom sepsy. Všetky prípady sepsy boli aktívne vyhľadané.

Na psychiatrickom oddelení prebehla epidémia gastroenteritíd u 12 pacientov.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 42 zdravotníckych zariadeniach, z toho 6x na lôžkovom zariadení, 4x na operačných sálach, 5x na centrálnej sterilizácii, 5x v ambulantnom zariadení všeobecného lekára pre dospelých, 5x v ambulantnom zariadení všeobecného lekára pre deti a dorast, 7x v odbornom ambulantnom zariadení, 1x v hospíci, 1x na rehabilitačnom pracovisku, 6x na stomatologickej ambulancii, 1x v dialyzačnom centre a 1x na oddelení centrálného príjmu. Bolo vykonaných 42 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 29 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku, 2 stanoviská k dispozičnému riešeniu, 1 rozhodnutie na zákaz používania sterilizačného prístroja a bolo vykonaných 31 obhliadok zdravotníckych zariadení.

Bolo vydaných 32 rozhodnutí na vykonanie celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3.

Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

6.4.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS - IPSE

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Galante sa nepodieľa na programe EÚ HELICS – IPSE. Pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

6.5.

Surveillance chronických ochorení

Pokračovali sme v realizácii programu Cindi formou individuálneho poradenstva v centre podpory zdravia pri RÚVZ Galanta ako aj formou skupinového poradenstva výjazdmi pracovníkov centra na pracoviská a rôzne spoločenské a hromadné akcie pre obyvateľstvo. V centre podpory zdravia bolo vyšetrených 723 klientov, z toho prvýkrát navštívilo centrum 345 klientov a opakovane vyšetrených bolo 378 klientov.

6.6.

Mimoriadne epidemiologické situácie

Aktualizovali sme okresný plán pre prípad pandémie chrípky a plán pre prípady mimoriadnej epidemiologickej situácie.

V rámci opatrení Pandemickej fázy č.6 bolo nariadené striktné dodržiavanie okamžitého hlásenia všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie a úmrtí na akútne respiračné ochorenia u hospitalizovaných pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

S účinnosťou od 19.3.2010 sa zrušili pohotovostné služby pracovníkov oddelenia epidemiológie RÚVZ, denné hlásenie aktuálnej epidemiologickej situácie do systému EPIS vrátane hlásenia susp. prípadov ochorenia na nový typ chrípky, týždenné hlásenie absencie detí a žiakov predškolských a školských zariadení a týždenné monitorovanie spotreby liekov na ARO a chrípku v lekárnach okresu.

6.7.

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme zabezpečili 3 odbery odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnym výsledkom.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. V tomto roku nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2009.

6.8.

Prevenia HIV/AIDS

V 1. polroku 2010 sa nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1.

Materské centrá

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu s cieľom ovplyvniť a zmeniť životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

V meste Galanta pracuje Materské centrum Bambuľkovo. RÚVZ v Galante je i nad'alej odborným garantom.

OPZ ako odborný garant edukačno intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti centra ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike. V prvom polroku 2010 boli zrealizované prednášky a besedy na témy :

- Starostlivosť o chrup matky počas tehotenstva a dojčenia
- Prvá pomoc pri úrazoch detí

Pohybové aktivity v Materskom centre Bambuľkovo pravidelne zabezpečovalo OPZ :

- cvičenie pre mamičky s deťmi (4 x za I. polrok)

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

9.2.

**Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo
Vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života a zdravotného uvedomenia starších občanov, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov.**

V rámci svetového dňa – Pohybom ku zdraviu bola v spolupráci s DD Patria v Galante realizovaná prednáška o dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku spojená s praktickými ukázkami jednoduchých cvičení , meranie krvného tlaku a bolo poskytnuté krátke poradenstvo doplnené vhodným z.v. materiálom.

9.3.

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena.

Zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky u cieľovej skupiny 4–6 ročných detí MŠ , ich rodičov a pedagógov.

Od 1.1.2010 bola zriadená v rámci poradenského centra – Poradňa orálneho zdravia so zameraním na preventívne zdravotné aktivity na zlepšenie stavu orálneho zdravia, prevenciu zubného kazu a hygienu dutiny ústnej doplnené o poradenskú činnosť na požiadanie.

OPZ zrealizovalo intervenčné – zdravotnovýchovné aktivity s využitím mimickej bábkovej Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygieni (zubná kefka, zubná pasta) pre MŠ a I. stupeň ZŠ bolo zrealizovaných 6 prednášok, počet zúčastnených detí - 175.

Pre II. stupeň ZŠ a ŠZŠ boli zrealizované 2 prednášky formou mediálnej prezentácie a názornej demonštrácie správnej techniky čistenia zubov, doplnené zdravotno-výchovným materiálom (počet zúčastnených 60 žiakov).

9.4.

Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

V prvom polroku 2010 bola zameraná pozornosť na prehodnotenie realizovaných projektov a úloh podpory zdravia na regionálnej úrovni s cieľom vytypovať vhodné projekty a úlohy, ktoré by bolo vhodné zaradiť do databázy dobrých postupov následne stanovených požiadaviek a obsahovej náplni.

Zaslané boli námety do databázy dobrých postupov k príprave a realizácii kampane k projektu "Schéma školského ovocia", ktoré boli spracované v rámci projektu "Adamko - hravo, zdravo" podľa príslušnej literatúry a metodických listov k tomuto projektu a sú úspešne využívané v zdravotnových aktivitách OPZ zameraných na zdravú výživu – konzumácia ovocia a zeleniny a prevencia obezity pre MŠ a I. stupeň ZŠ v okrese Galanta.

Na základe Výzvy č. 4/2010 TTSK, témy : „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ a „Podpora športových aktivít pre všetkých v roku 2010“

OPZ vypracovalo projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh:

Projekt: **Zvýšenie informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľstva v prevencii fajčenia ako významného faktora vzniku civilizačných ochorení**

Projekt: „Prevenca metabolického syndrómu v regióne Galanty“

Projekt: „Tanečné workshopy pre mladých– pohybom ku zdraviu“

Termín posúdenia a schvaľovania projektov je presunutý na mesiac september.

9.5.

Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Cieľom zdravotno-výchovných aktivít je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o aktívnej ochrane a podpore zdravia, zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva (chorobnosť na ochorenia srdca a ciev, nádory, diabetes) pozitívnym ovplyvnením vedomostí, postojov a rizikového správania sa vylúčením rizikových faktorov – fajčenie, nesprávna výživa a stravovanie, nedostatok telesnej aktivity, zdôrazniť význam pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovať minimálny objem a intenzitu pohybovej aktivity, ktoré môžu byť efektívne v priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca a vytvorením návyku na pravidelnú pohybovú aktivitu a tak prispieť k zvýšeniu zdatnosti k zlepšeniu zdravotného stavu všetkých vekových skupín a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku.

Svetový deň vody:

V rámci Svetového dňa vody boli realizované prednášky pre žiakov I. a II. stupňa ZŠ Šoporňa a ZŠ SNP Galanta II. Stupeň.

Svetový deň mlieka

- ŠZŠ Galanta - Prednáška o mlieku – (počet zúčastnených 26 detí)
- MŠ Gáň – Prednáška o mlieku – (počet zúčastnených 18 detí)

Deň narcisov:

1. V spolupráci s Ligou proti rakovine a MsKS bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov mesta Galanty.
2. V spolupráci s OÚ Veľké Úľany a SČK bol realizovaný „Deň zdravia“ pre občanov s možnosťou zakúpenia narcisov a tak podporiť dobročinnú akciu - Liga proti rakovine. Akcia bola medializovaná regionálnou televíziou RTV Krea.

Svetový deň zdravia :

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V I. polroku 2010 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotronom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 70 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 88 klientov, s OÚ Váhovce bolo vyšetrených 40 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 52 klientov - akcia bola medializovaná prostredníctvom regionálnej televízie RTV Krea, s OÚ Kráľov Brod bolo vyšetrených 40 klientov.
Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.
2. Dni zdravia boli realizované aj na školách (ZŠ SNP Galanta, ŠZŠ Galanta, MŠ Sever, MŠ a ZŠ Šoporňa, ZŠ Pata, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Štefánikova Galanta, ZŠ Sever Galanta, MŠ Gáň, MŠ Abrahám, MŠ Úzka Galanta, MŠ Šintava) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO – hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov.

Deň zeme:

V rámci svetového Dňa zeme boli pre žiakov I. stupňa ZŠ SNP Galanta, MŠ Gáň realizované prednášky a besedy na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovarila mimická bábka Adamko a boli aktívne zapojené do motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

Svetový deň astmy:

V spolupráci s MÚ Sereď boli v rámci Svetového dňa astmy realizované vyšetrenia prístrojom Smokerlyzér a Spirometer zamerané na prevenciu astmy a chronickej obštrukčnej choroby pľúc.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu:

1. V spolupráci s vedeniami MŠ v Galante bol zrealizovaný športový deň – škôlkárska olympiáda. Pohybových aktivít spojených s interakciou s mimickou bábkou Adamko sa zúčastnilo 90 predškolákov.
2. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo okolo 160 ľudí. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko a deti spolu s rodičmi zábavnou formou odpovedali na otázky so zameraním na dôležitosť stomatohygieny, úlohy boli spojené s praktickou ukázkou a nácvikom správnej techniky čistenia zubov.

Svetový deň bez tabaku:

1. Zdravotno-výchovné aktivity z príležitosti Svetového dňa bez tabaku v spolupráci s vedeniami ZŠ SNP v Galante, ZŠ P.O.Hviezdoslava v Sereďi, ZŠ v Pate, ZSSOaS v Galante boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukázkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu. Zároveň

boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 86 žiakov.

Pre širokú verejnosť bolo realizované z príležitosti Svetového dňa bez tabaku meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér v MsKS Sereď. Fajčiarom bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže Prestaň a Vyhraj.

2. V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním v zmysle tohtoročného hesla: „Tabak – smrteľný v každej podobe“. V spolupráci s PZ SR v Galante MV SR a bol realizovaný projekt Tvoja správna voľba, ktorý bol zameraný na poukázanie škodlivosti fajčenia, alkoholu a marihuany na zdravie ľudského organizmu. Deti sa formou interaktívnych hier zapájali do tohto projektu. Na projekte sa zúčastnilo 580 žiakov 3 roč. a 4 roč. I. stupňa ZŠ v okrese Galanta.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi:

V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti druhých ročníkov ZŠ v okrese Galanta. Akcie sa zúčastnilo 150 detí.

V priestoroch RÚVZ a NsP Galanta boli vyhotovené propagačné panely k danej problematike.

9.7.

„Vyzvi srdce k pohybu“

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity. Kampaň sa strieda s realizáciou súťaže Prestaň a Vyhraj.

9.8.

Národný program prevencie obezity

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčenia týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ Fándlyho Sereď, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Šoporňa, MŠ Šoporňa, ZŠ SNP Galanta, MŠ Gáň, MŠ Abrahám, MŠ Sever Galanta, ZŠ Sever Galanta, MŠ Úzka Galanta zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity.

Okrem toho boli zaslané námety do databázy dobrých postupov k príprave a realizácii kampane k projektu "Schéma školského ovocia", ktoré boli spracované v rámci projektu "Adamko - hravo, zdravo" podľa príslušnej literatúry a metodických listov k tomuto projektu a sú úspešne využívané v zdravotnovýchovných aktivitách OPZ zameraných na zdravú výživu – konzumácia ovocia a zeleniny a prevencia obezity pre MŠ a I. stupeň ZŠ v okrese Galanta.

9.9.

CINDI PROGRAM SR

Cieľom Cindi programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov, zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

V I. polroku 2010 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami ZŠ, CVČ Nebojsa, spoločnosť JAS Plastik Galanta, IDC Holding Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta a SČK.

V I. polroku 2010 bolo vyšetrených spolu 723 klientov, z toho bolo 345 klientov prvovýšetrených a 378 klientov opakovane vyšetrených.

9.10.

Školy podporujúce zdravie

V rámci projektu bola venovaná pozornosť zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch, k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie a vytvoriť aktívnu osobnosť vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Pokračovalo sa vo vzdelávacích a zdravotno – výchovných aktivitách, orientovaných na aktívne zapojenie a samostatné uvažovanie mladých ľudí o svojom zdraví.

K tematike vytvárania zdravého životného prostredia, boli realizované z. v. aktivity k Dňu Zeme pre žiakov ZŠ SNP v Galante a MŠ Gáň na tému ekológia a ochrana životného prostredia. Deťom sa prihovarila mimická bábka Adamko a boli aktívne zapojené do motivačných hier zameraných na ochranu životného prostredia, vodných zdrojov a triedenie komunálneho odpadu.

V rámci prevencie dopravných úrazov a bezpečnosti cestnej premávky boli realizované zdravotno-výchovné akcie zamerané na túto problematiku v MŠ Sever Galanta, MŠ SNP Galanta, ZŠ P.O.Hviezdoslava Sereď, ŠZŠ Galanta – spolu 146 detí.

Racionálna výživa a životospráva, pitný režim a zdravý životný štýl bol tematikou z. v. aktivít pre ZŠ Šoporňa, MŠ Šoporňa, ZŠ SNP Galanta, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, MŠ Gáň, MŠ Abrahám, MŠ Sever Galanta, MŠ Úzka Galanta. – počet zúčastnených 305 žiakov.

Zdravotnovýchovné aktivity boli zamerané na fajčenie ako významný rizikový faktor chronickej obštrukčnej choroby pľúc a ďalších ochorení. Boli realizované prednášky na tému Alkohol, fajčenie a drogy pre žiakov ZŠ SNP Galanta, ZŠ Hviezdoslavova Sereď, ZŠ Fándlyho Sereď, ZŠ Pata, SOŠOaS Galanta – spolu 174 žiakov. Zv. aktivity boli doplnené vhodnými videofilmami, zv. materiálom a oboznámením so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 – 2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie

návykových látok, tabaku, alkoholu, omamných, dopingových a psychotropných látok, šikanovanie, atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu bol expedovaný zdravotno-výchovný materiál pre základné a stredné školy v okrese Galanta nabádajúci žiakov k súdržnosti, k práci v tíme, k dôvere, k opore, ku kamarátstvu, teda k takým životným hodnotám, ktoré by zmiernili agresivitu v triedach.

10. KONTROLA TABAKU

10.1.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Galante venujú osobitnú pozornosť kontrole dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z., pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín.

V nadväznosti na príkazný list Úradu verejného zdravotníctva SR zo dňa 26.02.2008 pod č. CKTA/3046/2008, príslušné oddelenia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Galante v mesačných intervaloch hlásia počet vykonaných kontrol, zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

K 30. 06.2010 bolo pracovníkmi RÚVZ Galanta celkovo vykonaných 489 kontrol.

Za uplynulé obdobie neboli v blokovom ani priestupkovom konaní uložené žiadne pokuty. Neriešili sa ani priestupky pokarhaním.

10.2.

Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Z príležitosti Svetového dňa bez tabaku bola verejnosti ponúknutá možnosť vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér v MsKS Sereď.

Pracovníci OPZ RÚVZ v Galante sa podieľali na realizácii súťaže pre fajčiarov „Prestaň fajčiť a vyhraj“ v okrese Galanta. V rámci zdravotno – výchovných aktivít boli realizované Dni zdravia pre občanov miest a obcí v okrese Galanta. Občanom bola poskytnutá možnosť vyšetrení mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku. Zároveň im bolo poskytnuté vyšetrenie prístrojom Smokerlyzér a fajčiarom bola ponúknutá možnosť zapojiť sa do súťaže.

**Úlohy nad rámec a iné úlohy
riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 30.06.2010**

príloha

Názov úlohy	riešilo oddelenie	spoluriešilo
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „o nebezpečných kozmetických výrobkoch“ (9 prípadov/120 kontrol/ 53vzoriek)	Odd. HVaPBP	
Plagát „Aj vo vašej triede buďte jeden tím ...“ pre základné školy a stredné školy (Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015) - v okrese Galanta distribuovaných do 49 ZŠ, 5 ZŠŠ, 10 SŠ	OPZ a odd. HDM	
Poradňa zdravia : Hromadné vyšetrenia - OÚ Kráľov Brod, Mestský úrad Sereď, CVČ Nebojsa, MsKS Galanta, MsKS Sereď, OÚ Veľké Úľany, OÚ Váhovce, SČK Veľké Úľany, JAS Plastik Galanta, IDC Holding Sereď počet vyšetrených – 225 Zamestnanci podnikov – 320 Zamestnanci MŠ, ZŠ + rodičia – 56 Individuálne poradenstvo – 122 Spolu vyšetrených – 723 z.v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.	OPZ a odd.epid	MÚ, OÚ, vedenia MŠ a ZŠ, vedenia podnikov
Projekt : Adamko hravo – zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied – 327 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied - 162	OPZ	vedenia MŠ, ZŠ
Projekt : Prevenie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a používania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty.	OPZ	MÚ Galanta a vedenia ZŠ, SŠ
Projekt: Materské centrá – cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami – počet stretnutí – 4 Besedy na témy: Starostlivosť o chrup matky počas tehotenstva a dojčenia Prvá pomoc pri úrazoch	OPZ	MC Bambul'kovo
Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo V rámci svetového dňa – Pohybom ku zdraviu bola v spolupráci s DD Patria v Galante realizovaná prednáška o dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku spojená s praktickými ukážkami jednoduchých cvičení, meranie krvného tlaku a bolo poskytnuté krátke poradenstvo doplnené vhodným z.v. materiálom.	OPZ	DD Patria Galanta

<p>Prevenca fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: -na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 144 žiakov II. stupňa ZŠ - prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 68 žiakov. V spolupráci s OR PZ Galanta bol realizovaný projekt na I.stupni ZŠ v okrese „Tvoja správna voľba“, ktorý bol zameraný na škodlivosť fajčenia, alkoholu a marihuany na zdravie ľudského organizmu. Do projektu sa deti zapájali formou interaktívnych hier, celkovo 580 žiakov 3. a 4.ročníka.</p>	<p>OPZ</p>	<p>GOS, vedenia ZŠ ZŠ SNP Galanta, ZŠ Pata Hviezdoslava Sereď, ZŠ Šoporňa, SOŠOaS Galanta OR PZ Galanta</p>
<p>V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 – 2015, ktorý je zameraný proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, tabaku, alkoholu, omamných, dopingových a psychotropných látok, šikanovanie, atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu bol expedovaný zdravotno-výchovný materiál pre základné a stredné školy v okrese Galanta nabádajúci žiakov k súdržnosti, k práci v tíme, k dôvere, k opore, ku kamarátstvu, teda k takým životným hodnotám, ktoré by zmiernili agresivitu v triedach.</p>	<p>OPZ, HDM</p>	<p>ZŠ, ŠZŠ a SŠ v okrese Galanta</p>
<p>Na základe Výzvy č. 4/2010 TTSK, témy: „Podpora zdravia a prevencia chorôb v Trnavskom samosprávnom kraji“ a „Podpora športových aktivít pre všetkých v roku 2010“ OPZ vypracovalo regionálne projekty, ktoré boli zamerané na plnenia nasledovných úloh: Projekt: Zvýšenie informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľstva v prevencii fajčenia ako významného faktora vzniku civilizačných ochorení Projekt: „Prevenca metabolického syndrómu v regióne Galanty“, okresu Galanta Projekt: „Tanečné workshopy pre mladých– pohybom ku zdraviu“ Termín posúdenia a schvaľovania projektov je presunutý na mesiac september.</p>	<p>OPZ</p>	

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

1. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia

1. Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v SR

1.1. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Humennom s pôsobnosťou pre okresy Humenné, Snina a Medzilaborce sme v rámci výkonu posudkovej činnosti a štátneho zdravotného dozoru venovali pozornosť týmto aktivitám:

- monitorovanie dusíkatých látok v podzemných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia - v rámci tejto aktivity bolo z verejných vodovodov na obsah dusíkatých látok 101 vzoriek vody. Skúšky preukázali dodržanie ustanovených limitov. Oddelením HDM bolo v rámci predchádzaniu ochoreniu na methemoglobíniiu zabezpečované aj vyšetrovanie IZ na obsah dusíkatých látok. Vzorky boli odoberané v prípadoch narodenia dieťaťa v lokalite bez prístupu k vode z verejného vodovodu. Bolo vyšetrených 5 vzoriek, z toho v 3 prípadoch bolo zistené prekročenie limitov. Užívatelia vody z uvedených IZ boli o výsledkoch informovaní aj s poučením o ďalšom postupe. Ochorenie na methemoglobíniiu nebolo zaznamenané,
- monitorovanie kvality vôd na kúpanie v prírodných rekreačných oblastiach – na začiatku letnej kúpaciej sezóny boli pred vydaním rozhodnutia na povolenie prevádzky kúpaliska od prevádzkovateľov vyžiadané protokoly o výsledkoch skúšok vôd na kúpanie. Na základe predložených výsledkov bola prevádzka povolená na Letnom kúpalisku v Humennom, Kúpalisku v DRZ Sninské rybníky a Kúpalisku Barnová Rika v Zemplínskych Hámroch.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni. Gestor úlohy – ÚVZ SR zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

Na internetové stránky RÚVZ Humenné bola v prvom polroku aktualizovaná informácia o kvalite pitnej vody dodávanej verejnými vodovodmi. Zverejnením uvedenej informácie bolo zároveň zabezpečené plnenie povinnosti RÚVZ vyplývajúcej s §17 ods. 5 zák.č. 355/2007 Z.z. V mesiaci jún bola na stránkach RÚVZ Humenné uverejnená o postupe pri sanácií území postihnutých povodňami.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

V rámci plnenia uvedenej úlohy je zabezpečené sledovanie kvality vody v umelých bazénoch a hygienickej úrovne kúpaliska v Humennom, kúpaliska v Zemplínskych Hámroch a kúpaliska v DRZ Sninské rybníky.

Pripravenosť uvedených rekreačných lokalít bola preverená v mesiaci jún. Na základe výsledkov previerok a výsledkov rozborov vzoriek vôd boli vydané kladné rozhodnutia na prevádzkovanie v LTS roku 2010. Správa o pripravenosti kúpalísk na kúpaciu sezónu v roku 2010 bola zverejnená v Informačnom systéme pre vody na kúpanie. V rámci uvedeného informačného systému sa priebeh LTS a údaje o kvalite vody na kúpanie aktualizujú týždenne každý štvrtok. Kúpalisko v RO Sninské Rybníky je v súčasnosti v prestavbe. Kúpalisko v rekreačnom stredisku MH Bystrá požiadalo o vydanie súhlasu až koncom mesiaca jún, zatiaľ neboli predložené protokoly o kvalite vody na kúpanie.

V regióne s pôsobnosťou RÚVZ so sídlom v Humennom nie sú vyhlásené prírodné kúpaliská.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

RÚVZ zabezpečuje monitoring a ŠZD v oblasti zásobovania pitnou vodou z verejných vodovodov v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce.

V rámci vykonaného kontrolného monitoringu (minimálny rozbor) bolo celkovo odobratých a vyšetrených 77 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov. Preverovací monitoring (úplné rozbor) bol zrealizovaný u 24 vzoriek. Vzorky boli odoberané z vodovodných sietí.

Plánovaný počet odberov vzoriek bol u kontrolného monitoringu splnený na 58,7%, u preverovacieho monitoringu na 68,57%. Je predpoklad, že plánovaný monitoring pre rok 2010 bude bez problémov zabezpečený.

Prehľad o odobratých vzorkách a ich kvalite za jednotlivé okresy je uvedený v tabuľke.

Okres	Počet vzoriek		Počet závadných vzoriek							
	PM	KM	Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	14	44	1	1,72	2	3,44	0	0	3	5,17
Snina	5	10	0	0	2	13,3	0	0	2	13,3
Medzilaborce	5	13	2	11,1	2	11,1	0	0	4	22,2
Spolu	24	77	3	2,97	6	5,94	0	0	9	8,91

Z prehľadu o mikrobiologickej, biologickej a fyz.-chemickej závadnosti vzoriek vôd vyšetrených v rámci vykonávaného monitoringu je možné konštatovať, že podiel závadných vzoriek v porovnaní s rokom 2010 mierne vzrástol.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo celkovo v troch okresoch odobratých a vyšetrených 8 vzoriek. Vzorky boli odoberané z vodovodných sietí a úpravni vôd. Vzorky boli odoberané najmä v prípadoch, kedy boli zistené nedostatky pri výkone monitoringu.

Okres	Celkový počet vzoriek v rámci ŠZD	Počet závadných vzoriek							
		Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	1	0	0	0	0	1	100,0	1	100,0
Snina	7	0	0	0	0	1	14,3	1	14,3
Medzilaborce	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	8	0	0	0	0	2	25,0	2	25,0

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

1. Kontrola kvality vody a režimu hospodárenia v PHO VN Starina

VN Starina je najvýznamnejším zdrojom pitnej vody v rámci Vsl. Vodárenskej sústavy. Úloha bola plnená aj v predchádzajúcich rokoch. Cieľom úlohy bolo priebežne sledovať kvalitu pitnej vody vo VN Starina, na prítokoch a na vstupe a výstupe z ÚV v Stakčíne.

Na úpravni vody v Stakčine bolo v priebehu I. polroka 2010 odobratých na vyšetrenie 6 vzoriek surovej a 6 vzoriek upravenej vody, ktoré boli skúšané v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že surová voda zodpovedala kategórii A1 a v ukazovateli živé organizmy kategórii A2 vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch (ďalej len vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.). Upravená voda nezodpovedala požiadavkám stanoveným vyhláškou NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v jednom prípade v ukazovateli živé organizmy. Okrem toho bolo odobratých 8 vzoriek vôd z prítokov na VN Starina - Cirocha, Stružnica, Berezovec a z hladiny pri priehradnom múre. U týchto prítokov boli vyšetrované NEL, $CHSK_{Mn}$, reakcia vody, vodivosť a zákal. Všetky ukazovatele zodpovedali kategórii A1 podľa vyhl. MŽP SR č. 636/2004 Z.z.

V rámci plnenia úlohy bola zabezpečená aj kontrola režimu hospodárenia v PHO VN Starina. Kontrola bola vykonávaná v rámci kontrolných dní zvolávaných orgánom štátnej vodnej správy.

2. Komunálne odpady – vplyvy na kvalitu životného prostredia a zdravia ľudí

Projekt je zameraný na monitoring súčasnej situácie z hľadiska možných vplyvov nevyhovujúceho skladovania a zneškodňovania komunálnych odpadov na zdravie ľudí.

V I. polroku 2010 bola vykonaná kontrola zneškodňovania odpadov na skládke odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný v katastri mesta Snina. Skládka slúži na zneškodňovanie komunálnych odpadov z zo Sninského regiónu. Pri kontrole neboli zistené nedostatky, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na životné prostredie a následne na zdravie ľudí. Zistené nedostatky z hľadiska požiadaviek na pracovisko boli prevádzkovateľom skládky – VPS mesta Snina odstránené.

3. Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch.

Cieľom úlohy je získanie aktuálneho prehľadu o kvalite vody v individuálnych zdrojoch vody v obciach, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody.

V okrese Humenné zo 62 obcí verejný vodovod nemá 25 obcí a z celkového počtu 64 184 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 8 982 obyvateľov, čo je 13,99%. V okrese Snina z 34 obcí je 24 bez verejného vodovodu a z 38 650 obyvateľov okresu je vodou z IZ zásobovaných 6196, čo predstavuje 16,03 %. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z 12 105 obyvateľov okresu je vodou z IZ zásobovaných 3 225, t.j. 26,64 %.

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo odobratých a na RÚVZ Prešov spracovaných 17 vzoriek na minimálnu analýzu. V súvislosti s povodňami sme odobrali z vodou zaplavených studní 26 vzoriek vôd, v ktorých bolo vyšetrovaných päť ukazovateľov. V okrese Humenné 18 vzoriek, v ktorých závadnosť bola 72,24 %, v okrese Snina 3 vzorky, závadnosť bola 66,6% a v okrese Medzilaborce 24 vzoriek so závadnosťou 79,16 %. Spolu bolo v dozorovanom regióne zo 43 spracovaných vzoriek 33 nevyhovujúcich, čo predstavuje 76,74 % závadnosť.

Okres	Celkový počet vzoriek	Počet závadných vzoriek							
		Fyz.- chem.		Mikrobiol.		Biologicky		Celkovo	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Humenné	20	8	40,0	14	72,0	3	16,6	15	75,0
Snina	3	1	33,3	2	66,6	0	0	2	66,6

Medzilaborce	24	7	29,16	19	79,16	1	4,16	19	79,2
Spolu	47	16	34,0	35	74,5	4	8,5	36	76,6

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekročenie limitných hodnôt $\text{CH}_3\text{K}_{\text{Mn}}$, NH_4^+ a železa a mangánu, ktorých zvýšený obsah je ovplyvňovaný podložími v danej oblasti. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, *Escherichia coli* a zvýšený obsah kultivovateľných mikroorganizmov pri 22⁰C a 36⁰C a abiosestónu. Závažnosť odobratých vzoriek z mikrobiologického a biologického hľadiska je dôsledkom nevyhovujúceho umiestnenia zdrojov vody, zlým technickým stavom a nezabezpečovaním dezinfekcie vody.

Zisťovaná závažnosť vzoriek vôd z individuálnych zdrojov a skutočnosť, že v našom regióne približne 20 % obyvateľstva odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou jednoznačne vyzýva, aby tejto problematike bola venovaná sústavná pozornosť.

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom projektu je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci, vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V 1 polroku 2010 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli prehodnotené: bola vyradená z evidencie riziková práca v 1 organizácii na 1 pracovisku pre rizikový faktor hluk. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 7 organizáciách na 29 pracoviskách. Z toho do kategórie rizika 3 bolo na 14 pracoviskách a do kategórie rizika 4 na 15 pracoviskách pre rizikové faktory pevné aerosóly, hluk a vibrácie. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 52 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V I. polroku 2010 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri

práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných 10 previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých látok a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V I. polroku nebolo evidované vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri plnení tejto úlohy bolo pri výkone ŠZD uplatňované Nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Bolo vydané 1 súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Bola vykonaná 1 previerka na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu a konzultácia k uvedenej problematike. V spravodaji RÚVZ „Cesta k zdraviu“ bol publikovaný článok s problematikou odstraňovania azbestových materiálov na stavbách a v bytových jadrách.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Pri výkone ŠZD sme uplatňovali legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. V I. polroku 2010 sme nezaraďovali do kategórií pre riziko psychickej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Zdokonalili sme systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR. V I. polroku 2010 sme prešetrovali 4 choroby z povolania pre DNJZ, z nich 2 boli prešetrované už koncom roka 2009. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o 1 zamestnankyňu pri rozrábke mäsa

v MECOM a.s. Humenné, 1 zamestnanca v profesii strojník, piliár Lesy SR, OZ Vranov nad Topľou, Expedičný sklad Radvaň nad Laborcom, 1 zamestnanca v profesii robotník v stavebnej činnosti vo firme Cheminvest a.s. Humenné a 1 dôchodcu - bývalého zamestnanca už neexistujúceho závodu Chemlon a.s. Humenné. V porovnaní s rokom 2009 došlo v I. polroku 2010 k nárastu prešetrovaných chorôb z povolania s touto diagnózou. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V I. polroku 2010 sme neprešetrovali podozrenie na ochorenie chrbtice. Pri výkone ŠZD sme usmerňovali zamestnávateľov, aby upriamili pozornosť na výkon preventívnych opatrení na predchádzanie uvedeného typu chorôb.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na jednotlivých pracoviskách sme získavali údaje a uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Zamerali sme sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov. Boli vykonané 2 previerky na pracoviskách so ZJ. Na oddelení je vedená evidencia previerok.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Zapojili sme sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“.

Dňa 17.6.2010 sme sa zúčastnili celoslovenského seminára pracovníkov odborov a oddelení PPL v Banskej Bystrici, ktorého cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania chemickej legislatívy (REACH).

Na riešenie tejto problematiky sme vytypovali odborných pracovníkov odd. PPL. Úlohu budeme riešiť v II. polroku 2010.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu.

1. Znižovanie rizika chorôb podmienených prácou v prevádzkach drevovýrob

V I. polroku 2010 sme v dozorovanom regióne evidovali 138 prevádzok drevovýrob s rizikom ohrozenia zdravia expozíciou hluku. Z uvedeného počtu cca 53 prevádzok spracováva aj tvrdé drevo, kde pretrváva riziko poškodenia zdravia karcinogénnym faktorom – prach z tvrdého bukového a dubového dreva. V rámci plnenia projektu sme vykonali 11 previerok. Boli vydané 2 rozhodnutia so 6 uloženými pokynmi na odstránenie zistených nedostatkov. Pri ŠZD sme pozornosť zamerali na konzultácie a besedy o možnom riziku a poškodení zdravia zamestnancov. Na drevovýrobe sme neprešetrovali žiadnu chorobu z povolania, ani ohrozenie. Boli spracované dotazníky informovanosti zamestnancov v počte 13 ks.

Na prehodnotenie rizikovej práce boli vydané 2 rozhodnutia. Z evidencie rizikových prác bola vyradená riziková práca v 1 organizácii pre rizikový faktor hluk a prehodnotená riziková práca v 1 drevovýrobe.

2. Zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby

Podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zamestnávateľia zabezpečovali pre svojich zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu. Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti sa vykonáva na základe lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Prehliadky sú vykonávané lekármi PZS najmä u pracovníkov zaradených do tretej a štvrtej kategórie. Lekárske prehliadky u pracovníkov, ktorí vykonávajú práce zaradené do prvej alebo druhej kategórie vykonávajú lekári so špecializáciou všeobecné lekárstvo. Kontrola zameraná na zabezpečenie PZS bola zamestnancami odd. PPL vykonaná v 35 organizáciách. Pri ŠZD sme tiež upozorňovali na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z nedôsledného posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu.

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie:

Priebežne pokračuje zber údajov z monitoringu jednotlivých vekových skupín dospeljej populácie. Zároveň prebieha monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách a sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. V súčasnej dobe prebieha zber údajov z monitoringu a spracovanie týchto údajov za rok 2010. Doposiaľ bolo monitorovaných 21 respondentov. Hlavná časť úlohy bude realizovaná v 2. polroku.

Vyhodnotenie:

Správa bude spracovaná do 30.12.2010.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Plnenie:

V 1. polroku bolo odobratých v prvej etape plnenia 12 vzoriek kuchynskej soli. Plnenie úlohy pokračuje podľa harmonogramu. V druhej etape bude realizovaná kontrola príjmu jódu

z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme. V tretej etape bude zrealizované porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom. Správu vypracujeme k 30.12.2010.

Vyhodnotenie:

Všetky doteraz odobraté vzorky boli vyhovujúce.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ:

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Plnenie:

V 1. polroku boli odobraté v prvej etape plnenia 3 vzorky kozmetických výrobkov pre deti. Vzorky sa v súčasnej dobe vyhodnocujú. Výrobky boli odobraté na prítomnosť ťažkých kovov Hg, Pb, Cd, Ni a ich označovanie v súlade s nariadením vlády SR č. 658/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov. V tretej etape bude vypracovaná záverečná správa.

Vyhodnotenie:

Správa bude pripravená k 30.12.2010. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia detí. Ukončenie úlohy sa predpokladá k 30.03.2011.

4. Odbor hygieny detí a mládeže

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

4.3 „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií v problematike zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať naše výsledky s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou. Projekt sa týka žiakov ZŠ, študentov SŠ ako aj učiteľov a koordinátorov prevencie vo vybraných školských zariadeniach v našom regióne.

V rámci plnenia projektu bol v priebehu 11. kal. týždňa, v mesiaci marec 2010 realizovaný TAD 1, 2 a 3 (Tabak, alkohol, drogy a šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov).

Prieskum koordinuje Národné monitorovacie centrum pre drogy a realizuje sa pod gesciou Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog Úradu vlády SR v spolupráci s ÚVZ a RÚVZ v SR.

Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom ŠÚ SR. Náhodným výberom pre RÚVZ so sídlom v Humennom bolo vybraté 8 roč. Gymnázium arm. Gen. Ludvíka Svobodu, Komenského č. 4, Humenné. Prieskumu sa zúčastnili aj učители tejto školy.

V každej triede (4 triedy) boli žiakom a študentom rozdane dotazníky „TAD 1 a TAD 2 s dodatkom, učiteľom školy TAD 3 – Školský prieskum o alkohole a ostatných drogách“. Po vyplnení dotazníka každý žiak vložil dotazník do priloženej obálky a zalepil ju. Na dotazníkoch ani na obálkach sa neudávali mená, všetci študenti mali zaručenú anonymitu. Za každú triedu bolo vyplnené aj „Hlásenie za triedu“ (kraj, názov školy, trieda, počet študentov, dĺžka vyplňania dotazníka a pod.). Získali sme 108 vyplnených dotazníkov. Formou dotazníka sa vhodným spôsobom zisťuje úroveň vedomostí a čiastočne aj schopností každého žiaka riešiť problémy, ktoré ho môžu stretnúť. Čiastočne aj táto forma vedie k tomu, aby sa žiak zamyslel, akoby dokázal riešiť nastolené problémy.

Zozbierané, vyplnené dotazníky spolu s hlásením za triedu sme podľa priložených inštrukcií označili (adresa školy, ročník, kraj), zaslali na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

4.5 „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí vybraných vekových skupín detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín bude vytvorená databáza so zohľadnením veku a regiónov SR.

Vzniknutá databáza vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradne zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda z dotazníka pre rodičov detí a pedagógov. Časť údajov sa získa laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením živín a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Ďalšie údaje sa budú získavať aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín.

Projekt je rozdelený do viacerých etáp, v roku 2010 sa plní III. etapa – t.j. sledovanie stravovacích zvyklostí u detí 7 – 10 ročných. V priebehu I. polroka 2010 bol zamestnancami odd. HDM vykonaný monitoring v týchto zariadeniach : ZŠ s MŠ Kamenica nad Cirochou, ZŠ J. Švermu, Štefánikova č. 31, Humenné. Zastúpené boli dedinské i mestské ZŠ, celkovo bolo do prieskumu zapojených 120 detí.

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v čase od 16.03.2010 – 30.06.2010. Odber vzoriek stravy bol realizovaný v 17. kal. týždni, rozsah požadovaných vyšetrení bol : energetická hodnota, B,T,C, NaCl, dusičnany.

Údaje z dotazníkov sa budú vkladať v programe Excel - mustra a Alimenta verzia 4.3 v termíne do 30.09.2010 a budú zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota.

4.6 „Zdravé deti v zdravých rodinách“

Cieľom projektu je získať na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej i populačnej úrovni.

I. etapa tohto projektu sa na celoslovenskej úrovni uskutočnila v rokoch 2001 – 2003. V súčasnej etape ide o rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolemie u detí vo veku 11 a 17 rokov.

Ďalej bude sledovaný rast a vývoj detí od narodenia a životný štýl rodičov. V okrese Humenné boli prim. MUDr. Kovaľom, PhD. určené pre plnenie tohto projektu tieto detské

lekárky : MUDr. Grecová, MUDr. Kusendová, MUDr. Tornyosová, MUDr. Ševčíková a MUDr. Olšová.

Na zber údajov sa používa spracovaný a overený skriningový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť, ktorá je zameraná na sledovanie frekvencie konzumácie jednotlivých potravín.

Skriningové formuláre s dotazníkmi zabezpečilo odd. HDM, boli rozdane detským lekárom, ktorí ich vyplnia s rodičmi detí. Zozbierané budú k 30.12.2010, analyzované v programe Epi-info a následne bude databáza zaslaná na RÚVZ Banská Bystrica.

Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu.

1. „Školy podporujúce zdravie“

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce (ďalej len HE, SV, ML) evidujeme 30 MŠ a 21 ZŠ zapojených do projektu „Školy podporujúce zdravie“ ktoré získali aj príslušný certifikát.

Projekty si vypracovali jednotlivé predškolské a školské zariadenia sami, pri ich príprave odborní zamestnanci RÚVZ participovali ako konzultanti, poradcovia.

V nadväznosti na tento projekt boli v okresoch HE, SV a ML k 30.06.2010 vykonané tieto aktivity :

- vykonával sa štátny zdravotný dozor zameraný na ozdravenie prostredia škôl,
- sledovala sa úroveň kvality spoločného stravovania detí a mládeže,
- snažili sme sa usmerňovať vedenie škôl, aby sa viac zameriavali na rozvíjanie pohybovej aktivity žiakov,
- aby sa uprednostňovalo interiérové vybavenie školských a predškolských zariadení tak, aby bolo vhodné i pre alergikov,
- usmerňovali sme zodpovedných zamestnancov za stravovanie detí a mládeže, aby dbali na zásady zdravej výživy.

2. „ Adamko hravo – zdravo “ – multimedialny projekt podpory zdravia.

K 30.06.2010 sa do plnenia tohto projektu zapojilo celkom 49 MŠ a ZŠ v okresoch HE, SV a ML. Po inštrukčii, opakovaných praktických ukážkach i prednáškach si učitelia ZŠ a MŠ objednali vodiacu bábkku Adamka i pracovné zošity, podľa ktorých pracovali. V podstate ide o zábavnú formu výučby k ochrane a podpore zdravia pomocou vodiacej bábkky, čo je veľmi blízke detskému vnímaniu, detskému svetu a je deťmi prijímané veľmi pozitívne. Prácu na tomto projekte pozitívne hodnotia aj učitelia.

6. Odbor epidemiológie

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

6.1. Národný imunizačný program SR

Na plnení imunizačného programu sa podieľajú všetci detskí lekári, dorastoví a praktickí lekári. Očkovanie vykonávajú podľa očkovacieho kalendára, ktorý sme im v mesiaci január zaslali. Lekári boli pravidelne informovaní o zmenách v očkovaní.

- K 31.8.2010 bude vykonaná kontrola očkovania za obdobie od 1.9.2009 do 31.8.2010 v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce na všetkých pediatrických ambulanciách zo zdravotnej dokumentácie.

- V tomto termíne bude vykonaná kontrola i iných druhov očkovania a hlavne očkovania proti chrípke AH1N1. Zároveň pripravíme prípis pre lekárov, ktorí majú vo svojom obvode zdravotníckych pracovníkov o preverenie očkovania proti VHB a VHA.

V prvom polroku 2010 sme sa v rámci výkonu ŠZD zamerali hlavne na skladovanie a manipuláciu s očkovacími látkami. Pri poskytovaní informácií sme navštívili 32 ambulancií, ktoré vykonávajú očkovanie pravidelne. Informovali sme praktických lekárov o očkovaní proti chrípke A H1N1. Navštívili sme všetky ambulancie v počte 78 za účelom odovzdania zoznamu dispenzarizovaných pacientov. Pravidelne týždenne nám z jednotlivých obvodov hlásili počty očkovaných.

Výsledky zaočkovanosti budú známe po kontrole k 31.8.2010. Závažné nedostatky z očkujúcich ambulancií neboli hlásené.

Dňa 16.3.2010 sme usporiadali na RÚVZ so sídlom v Humennom seminár pre pediatrov /vyhodnotenie kontroly očkovania v roku 2009, zmeny v očkovačom kalendári, očkovanie proti VHA – kontakty v teréne, ochorenie na pertussis – diagnostika/.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010 :

Zmeny v očkovačom kalendári:

- zmena v očkovaní u 3 ročných detí, distribúcia očkovačieho kalendára na 1. polrok 2010,
- v júni sme distribuovali na ambulancie nový očkovač kalendár na 2.polrok 2010 so zmenami v očkovaní,
- preočkovania proti pertussis u 13 ročných detí. Očkovanie 2 ročných detí proti VHA podľa usmernenia,
- zavedenie pravidelného očkovania proti pneumokokovým infekciám.

Aktivity a zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

Spracovaný materiál o výsledkoch a dôležitosti očkovania sme prezentovali na besedách, prednáškach a poskytli sme informácie pre detských a praktických lekárov – informačný materiál a leták, ktorý sme umiestnili na nástenných tabuliach pred ambulanciami vo všetkých troch okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce. Zverejnili sme informácie na informačnej tabuli RÚVZ so sídlom v Humennom. Pripravili sme seminár pre lekárov z okresov Humenné, Snina, Medzilaborce v spolupráci so SLS. Poskytli sme informácie k relácií pre humenskú televíziu. Informačný materiál sme sprístupnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Humennom. Kompletný informačný materiál sme zaslali na obecné úrady všetkých obcí okresov Humenné, Snina, Medzilaborce. Zároveň sme tento materiál zaslali na ZŠ. V dňoch 26.4. - 1.5.2010 boli poskytované informácie pre verejnosť o očkovaní v poradni na oddelení epidemiológie. Pripravili sme prednášku pre pracovníkov RÚVZ a v rómskych osadách Podskalka, Zbudské Dlhé a v meste Snina sa uskutočnili besedy a bol rozdáný leták o očkovaní.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Hlásením a protiepidemickými opatreniami znižujeme riziko prenosu infekčných ochorení. Pravidelne týždenne sledujeme výskyt osýpok, detskej obrny, meningitíd a hlavne akútnych chabých paréz.

Podľa stanoveného harmonogramu zabezpečujeme odber odpadových vôd z ČOV na poliovírusy a enterálne vírusy. V 1. polroku boli odobraté 4 vzorky vody s negatívnym nálezom. Vzhľadom na to, že v meste Humenné je zriadený Utečenecký táborec, ktorý nemá vlastnú ČOV po dohode s príslušným laboratóriom sme navýšili odber vôd na vyšetrenie.

Hlásenie chrípky - pravidelne zo zdravotníckych zariadení, škôl, sledovali sme percentuálny výskyt respiračných ochorení na školách. Pripravili sme pre riaditeľov škôl okresov Humenné, Snina, Medzilaborce semináre o chrípke AH1N1.

Hlásenie prenosných ochorení z jednotlivých obvodov nie je pravidelné. Najväčší počet hlásených ochorení je z infekčného oddelenia a ambulancie.

Pravidelne jednotlivé ambulancie ako aj zdravotnícke zariadenia informujeme o výskyte inf. ochorení, nariadeniach a odborných usmerneniach. Celkove sme navštívili zdravotnícke zariadenia za účelom poskytnutia informácií 7 x 78 zariadení. Analýzu epidemiologickej situácie robíme denne, týždenne, mesačne, a štvrťročne do Spravodaja RÚVZ.

V rámci edukácie obyvateľstva sa zameriavame hlavne na poradenstvo v rodinách chorých /231/, ako aj v zdravotníckych zariadeniach pri VHA, VHB.

V 1. polroku bolo hlásených na RÚVZ so sídlom v Humennom 305 ochorení z toho do episu bolo hlásených 258, 47 ochorení nebolo hlásených do episu. 33 poranení známym zvieratám a 14 prípadov kde bola zmenená diagnóza na neinfekčnú. Ochorenia preventabilné očkovaním - pertussis 18 prípadov hlavne vo vekovej skupine 15-25 ročných, rubeola – 2 prípady vyšetrenie dieťaťa po narodení VVCH, druhé ochorenie u gravidnej ženy. Zaznamenali sme nárast ochorení a nosičov na VHB a VHC s prevahou u azylantov Záchytného tábora v Humennom.

Situácia vo výskyte infekčných ochorení je ovplyvnená nielen hlásnou službou, ale aj laboratórnymi vyšetreniami. Lekári iba sporadicky odoberajú materiál, či už na mikrobiologické vyšetrenie, sérologické vyšetrenie a veľmi zriedka na virologické vyšetrenie. Počas výskytu pandemickej chrípky bol odobratý biologický materiál od 74 chorých.

Deti umiestnené v Záchytnom tábore v Humennom sú očkované až na miestach určenia trvalého pobytu v tretích krajinách, podľa ich očkovacej schémy.

V 1. polroku 2010 sme poskytli 5 informácií pre tlač a televíziu 3 na základe žiadosti, 2 informácie v súvislosti s očkovaním proti chrípke a imunizačným týždňom.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Do systému EPIS pravidelne denne vkladáme údaje o výskyte infekčných ochorení, hlásených z jednotlivých obvodov, infekčného oddelenia a laboratória. Týždenne vkladáme údaje o výskyte chrípky a ARO ochorení. Hlásna služba sa pohybuje od 85% do 95%. V medzi epidemickým období je narušená z dôvodu čerpania dovolení v letných mesiacoch. Hlásenie je vykonávané telefonicky vždy vo štvrtok do 14.00 hod.

V 1. polroku bolo do systému nahlásených 258 ochorení, počet spracovaných ohnisk 231, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený u 78 osôb, zdravotná výchova ako aj dezinfekcia bola nariadená v 174 prípadoch. Opakované návštevy v ohniskách nákazy boli vykonané 12 krát. V 47 prípadoch diagnóza nebola potvrdená, ale opatrenia v rodinách boli vykonané. Išlo hlavne o pohryznutia a podozrenia na VHA- nepotvrdené. V prípade, že zviera bolo vakcinované a vyšetrené veterinárnym lekárom, pacient nebol vakcinovaný, do hlásenia sme ho nedávali. Do systému EPIS vkladáme len vakcinovaných pacientov.

Do SRV sme v 1. polroku nehlásili ani 1 epidémiu. Situáciu vo výskyte infekčných ochorení môžeme hodnotiť ako veľmi priaznivú, hlavne vo výskyte VHA.

Systém EPIS je prínosom pre poskytovanie informácií, ako aj získavania informácií o výskyte infekčných ochorení v jednotlivých regiónoch.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tohto projektu sme sa zamerali na:

- sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov
- vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách
- hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz do IS EPIS

Analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz vykonávame pravidelne každý rok. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. Jednotlivé zdravotnícke zariadenia majú vytvorené nozokomiálne komisie pre sledovanie, výskyt a analýzu NN. V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz, všetky zdravotnícke zariadenia majú vypracovaný ako dodatok k prevádzkovému poriadku i hygienicko – epidemiologický režim.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu v 1. polroku 2010 sme vo všetkých troch okresoch vykonali 131 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 100 vzoriek zo sterilného materiálu a 519 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 28 roztokov na kontrolu účinnosti.

Počet otestovaných sterilizačných prístrojov HS 32, AUT 29 a formaldehydový sterilizátor v centrálnej sterilizácii bol otestovaný 3 x.

Sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz na jednotlivých oddeleniach zdravotníckych zariadení:

v okrese Humenné - počet hlásených NN: 6

v okrese Snina - počet hlásených NN: 1

v okrese Medzilaborce - počet hlásených NN: 1

Zasadnutie nozokomiálnej komisie 1x Nemocnica A.Leňa Humenné 22.6.2010.

Prijaté opatrenia na skvalitnenie systému hlásenia. Epidemický výskyt nozokomiálnych nákaz sme nemali hlásený.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Úloha je vyhodnotená oddelením podpory zdravia.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame program EPIS – Systém rýchleho varovania. Údaje sú vkladane do systému denne.

Mimoriadne situácie a ich riešenia sú rozpracované v Havarijnom pláne RÚVZ a Pandemickom pláne v prípade pandémie chrípky. Tieto materiály sú pravidelne aktualizované. V 1. polroku sme nemali hlásenú mimoriadnu epidemiologickú situáciu.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V 1. polroku 2010 sme odobrali 4 vzorky odpadovej vody z ČOV Humenné s negatívnymi výsledkami .

Výskyt akútnych paréz sledujeme týždenne. V 1. polroku 2010 sme nemali hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie poliomyelitídou.

9. Podpora zdravia

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

9.1. „Materské centrá“

V máji sme v priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom začali realizovať profylaktický kurz prípravy na pôrod pre budúce mamičky. Spolupracovali sme s lekármi z gynekologicko-pôrodnického a novorodeneckého oddelenia Nemocnice A. Leňa, n.o. v Humennom, ktorí ochotne viedli besedy o životospráve v tehotenstve, pôrode a pôrodných dobách a starostlivosti o novorodenca. MUDr. Sovšáková (vedúca odd. epidemiológie) budúcim mamičkám podala informácie o očkovaní. Taktiež tehotným ženám fyzioterapeut vysvetlil správne postupy počas cvičenia. Súčasťou kurzu bola aj exkurzia na pôrodnú sálu a rooming-in, ktorou nás previedla vrchná sestra z gynekologicko-pôrodnického oddelenia. Kurz trval osem týždňov a záujemkyne sa stretávali v stredu popoludní.

Materským centrá v Humennom a v Snine sme prostredníctvom e-mailu zaslali leták „Bezpečný domov“ a článok „Podpora dojčenia“, ktoré vyhotovila pracovníčka OPZ.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Seniori z Klubu dôchodcov v Medzilaborciach podstúpili v apríli a máji komplexné vyšetrenie na zistenie kardiovaskulárneho rizika prostredníctvom mobilného PCOAPZ. V apríli pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme seniorom zo spomenutého Klubu dôchodcov priblížili témy: prevencia rakoviny pomocou výživy a starostlivosť o chrup vo vyššom veku, zároveň sme im merali množstvo telesného tuku a krvný tlak. V priestoroch obecného úradu v Jasenove v máji tohto roka podstúpilo celkové vyšetrenie kardiovaskulárneho rizika 11 obyvateľov obce.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku -stomatohygiena“

V 1. polroku 2010 sa táto úloha realizovala v 8 materských školách (MŠ Udavské, MŠ Jasenov, MŠ Brekov, MŠ Topoľovka, MŠ Palárikova Snina, MŠ Gen. Svobodu a MŠ Duchnovičova Medzilaborce, MŠ Darg. hrdinov Humenné) a na 6 základných školách na prvom stupni (ZŠ Laborecká, ZŠ Kudlovska a ZŠ Hrnčiarska Humenné, CZŠ Snina, ZŠ Koškovce, ZŠ Ohradzany). Vo vyššie spomenutých materských a základných školách realizujeme intervenčné a zdravotno-edukačné aktivity u detí spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov.

Jednorazové prednášky o starostlivosti o ústnu dutinu a rozvíjaní kladného postoja k preventívnym prehliadkam sme vykonávali aj u starších žiakov základných škôl (druhý stupeň). Celkovo bolo vykonaných 16 prednášok na 4 základných školách v Snine a 2 základných školách v Medzilaborciach.

9.5. Populačná stratégia - Aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Svetový deň proti rakovine – 4. február, pri príležitosti tohto svetového dňa bola realizovaná prednáška – Prevencia rakoviny pomocou výživy pre pedagógov ZŠ Kudlovskej v Humennom, ktorí sa zúčastňujú projektu „Zlepšenie stravovacích návykov vybranej skupiny dospelej populácie“.

Deň **7. apríl 2010** bol vyhlásený za **Svetový deň zdravia**. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia 7.4.2010 Regionálny úrad verejného zdravotníctva usporiadal „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 28 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku, BMI, krvný tlak a zároveň lekár poskytol krátke poradenstvo o správnej výžive. Inapriek tomu, že išlo o veľmi malý súbor klientov, zistili sa zaujímavé výsledky. Až 43 % zo všetkých vyšetrených klientov malo zvýšený cholesterol. Podobné výsledky sa zistili pri BMI, kde 31 % klientov malo zvýšené hodnoty BMI a až 50 % bola obéznych. Krvný tlak bol zvýšený u 25 % vyšetrených klientov. Vysoké množstvo telesného tuku sme zistili u 57 % klientov. V tejto vzorke bolo aj vekové rozpätie široké. Najmladší klient mal iba 19 rokov a najstarší 79 rokov.

Na ZŠ J. Švermu sme uskutočnili merania BMI a množstva telesného tuku u žiakov 5. a 8. ročníka. Na týchto meraniach sa zúčastnilo 109 žiakov, z toho zvýšené hodnoty BMI sme zaznamenali u 8 žiakov a vysoké množstvo telesného tuku malo 44 žiakov.

Prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia boli vyšetrení aj členovia Klubu dôchodcov v Medzilaborciach a taktiež si vypočuli prednášku na tému „Žijeme zdravo“. Vyšetrenia absolvovalo aj 43 študentov SZŠ a Gymnázia J. Zlatoústeho v Humennom.

Množstvo telesného tuku si odmerali aj pedagógovia na ZŠ Koškovce a ZŠ Kudlovskej v Humennom. Informácia o Svetovom dni zdravia bola zverejnená na internetovej stránke úradu, v Podvihorlatských novinách a v Humenskej televízii.

10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – pri príležitosti tohto svetového dňa sme zmerali množstvo telesného tuku zamestnancom - RÚVZ so sídlom v Humennom a Centra voľného času v Medzilaborciach, pedagógom - CZŠ v Snine, SOŠ služieb a obchodu v Humennom a ZŠ v Belej n/Cirochou a pedagógom a študentom na Gymnáziu v Medzilaborciach.

31.5.2008 – Svetový deň bez tabaku, pri tejto príležitosti zamestnanci OPZ vyhotovili leták, ktorý bol umiestnený v priestoroch RÚVZ a taktiež merali hladinu CO v dychu smokerlyzerom, a to zamestnancom RÚVZ so sídlom v Humennom a Centra voľného času v Medzilaborciach, pedagógom - CZŠ v Snine, SOŠ služieb a obchodu v Humennom a ZŠ v Belej n/Cirochou a zamestnancom a študentom na Gymnáziu v Medzilaborciach.

26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – tento deň sme pripomenuli širokej verejnosti prostredníctvom článku v informačnom bulletine Cesta k zdraviu, ktorý vydáva náš úrad.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015

V roku 2010 pokračujeme v plnení Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku. Od 1.3.2010 pokračuje v činnosti v teréne komunitná pracovníčka zdravotnej

výchovy – asistentka. Pravidelne navštevuje problémové osady, kde sa snaží riešiť problémy s Rómami, vyzýva tehotné ženy a dievčatá k pravidelným gynekologickým prehliadkam a rodičov na podstúpenie očkovania s deťmi, edukuje rómske deti a mládež o škodlivosti fajčenia, nadmerného užívania alkoholu, drog a o dôležitosti dodržiavania základných hygienických návykov. Besedy na tieto témy si vypočulo 124 rómskych detí. Spolupracuje s gynekológmi, pediatrami a obvodnými lekármi, starostami obcí a pedagógmi materských a základných škôl. Na podnet KPZV - asistentky 6 osôb podstúpilo preventívnu prehliadku, 14 rómskych detí podstúpilo očkovanie, detské poradne navštívili na podnet KPZV 3 matky.

9.7. Quit and win

Vo februári 2010 sa pracovníčka PCOAPZ zúčastnila koordinačného stretnutia na ÚVZ SR v Bratislave k súťaži Quit and win (Prestaň a vyhraj). Letáky s informáciou o súťaži (vyhotovené pracovníčkou OPZ) sme distribuovali do zdravotníckych zariadení, lekární, zdravotných poisťovní a Sociálnej poisťovne, škôl, knižnice, zariadení starostlivosti o ľudské telo a na úrady. Oznam bol uverejnený aj v regionálnych médiách, na internetovej stránke úradu aj v priestoroch PCOAPZ. Informáciu o konaní súťaže sme poskytli aj zamestnancom nášho úradu na seminári SZP.

9.8. Národný program prevencie obezity

OPZ realizuje na školách prednášky z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity. V prvom polroku 2010 bolo týchto prednášok 23 na školách v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

V troch materských školách v našej spádovej oblasti pracovníčka OPZ realizovala projekt „Chceme žiť zdravo“, ktorý pozostáva z troch častí – „Chcem jesť zdravo, Chcem vyzerat' zdravo, Chcem byť zdraví“.

PCOAPZ vykonáva vyšetrenia biochemických ukazovateľov (hladina cholesterolu, triglyceridov, glukózy a HDL cholesterolu v krvi), merania krvného tlaku a množstva telesného tuku, počíta BMI, WHR. Súčasťou PCOAPZ je aj Poradňa zdravej výživy, kde lekár poskytuje poradenstvo v oblasti zdravej výživy a prevencie obezity. K 30.6.2010 podstúpilo komplexné vyšetrenie v PCOAPZ 235 klientov.

9.9. CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V 1. polroku 2010 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 235 (85 mužov a 150 žien), z toho 136 prvovyšetrených a 99 klientov bolo opakovane vyšetrených. Zvýšenú hodnotu cholesterolu nad 5 mmol/l malo 32 prvovyšetrených klientov (23,5%). Zvýšenú hodnotu glykémie sme zaznamenali 15 prvovyšetrených klientov (11,0%). V sledovanom období bola zistená nadváha u 33 prvovyšetrených klientov (24,3%).

Prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia sme vyšetrili 75 klientov – 21 klientov v Klube dôchodcov v Medzilaborciach, 11 na Obecnom úrade v Jasenove a 43 študentov SZŠ a Gymnázia J. Zlatoústeho v Humennom.

V rámci spolupráce so zdravotnou poisťovňou Union sme zamestnancom jednotlivých firiem v Humennom a v Snine merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Z celkového počtu vyšetrených zamestnancov 271, až 129

(47,6 %) malo zvýšenú hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi. Konkrétne to boli firmy v Humennom – Chemes, GVP, Tytex a v Snine – Autotex a Mops-pres.

V I. polroku 2010 sme v rámci spolupráce pri plnení projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie, zabezpečili pre odd. hygieny výživy kompletne vyšetrenia.

V máji sme spolupracovali so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pri príležitosti 15. výročia ich vzniku na akcii venovanej klientom VŠZP. Záujemcom sme merali množstvo telesného tuku a CO vo vydychovanom vzduchu.

9.10. Školy podporujúce zdravie

V 1. polroku 2010 sa v materských, na základných a stredných školách realizovali prednášky a besedy na témy týkajúce sa zdravia, zdravého životného štýlu a prevencie závislosti. V rámci drogovej prevencie bolo prezentovaných 11 prednášok, 6 prednášok o rizikách predčasného sexuálneho života a 8 besied o možných negatívnych následkoch piercingu a tetovania. Na základných školách realizujeme aj besedy o následkoch nedostatočného obliekania (4). 29 prednášok bolo realizovaných na témy týkajúce sa zdravej výživy, základných hygienických návykov a správneho pitného režimu. Prevencii onkologických ochorení bolo venovaných 7 prednášok pre študentov stredných škôl. Prednášky sú prezentované v programe PowerPoint a sú spojené s diskusiou. Školy môžu požiadať aj o tému, ktorá sa v ponukovom liste nenachádza.

6.5. Surveillance chronických ochorení (Programy a projekty odboru epidemiológie)

Prostredníctvom činnosti poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme naďalej vykonávali individuálnu intervenciu rizikových faktorov v životnom štýle obyvateľov regiónu. V 1. polroku 2010 navštívilo poradenské centrum 235 klientov. V rámci činnosti základnej poradne bol vykonávaný skrining rizikových faktorov zdravia (biochemické ukazovatele, hypertenzia, obezita, fajčenie, fyzická inaktivita) a stanovené celkové riziko pre kardiovaskulárne choroby Testom zdravé srdce.

Činnosť poradne zdravej výživy bola zameraná na intervenciu v oblasti ozdravenia výživy u jednotlivých klientov i klientov v rámci nových i existujúcich skupín.

V rámci činnosti poradne prevencie a odvykania od fajčenia sme naše intervenčné aktivity sústredili okrem prevencie fajčenia u mládeže formou prednášok aj na odvykanie od fajčenia u fajčiarov – klientov POF v rámci individuálneho poradenstva.

V skupinovej intervencii sme pokračovali pri akciách organizovaných pri príležitosti významných dní, akým bol napr. Svetový deň zdravia, kedy sme usporiadali Deň otvorených dverí, kde sme záujemcom zmerali krvný tlak, telesný tuk a z biochemických ukazovateľov cholesterol a Svetový deň – Pohybom ku zdraviu a Svetový deň bez tabaku.

10. Kontrola tabaku

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V mesiacoch január – jún 2010 sa na RÚVZ so sídlom v Humennom pravidelne vykonávali kontroly fajčenia na stanovených verejných miestach.

Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:	366
Celkový počet uložených pokút v blokovom konaní a výška pokuty:	0
Celkový počet uložených pokút na základe priestupkov, konania a výška pokút:	0
Celkový počet priestupkov riešených pokarhaním:	0

Počet vykonaných kontrol fajčenia za dané obdobie na jednotlivých oddeleniach:

Oddelenie HDaM	125
Oddelenie PPL	66
Oddelenie HVaBKV	29
Oddelenie HŽP	146

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Vo februári 2010 sa pracovníčka PCOAPZ zúčastnila koordinačného stretnutia na ÚVZ SR v Bratislave k súťaži Quit and win (Prestaň a vyhraj). Letáky s informáciou o súťaži (vyhotovené pracovníčkou OPZ) sme distribuovali do zdravotníckych zariadení, lekární, zdravotných poisťovní a Sociálnej poisťovne, škôl, knižnice, zariadení starostlivosti o ľudské telo a na úrady. Oznam bol uverejnený aj v regionálnych médiách, na internetovej stránke úradu aj v priestoroch PCOAPZ. Informáciu o konaní súťaže sme poskytli aj zamestnancom nášho úradu na seminári SZP.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. 1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. /NEHAP III/

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I zameraného na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva sa monitoruje kvalita vody na kúpanie a kvalita pitnej vody. V rámci preventívnej a kontrolnej činnosti sa venuje pozornosť podmienkam zdravého bývania, rekreácie a športu.
- V rámci regionálneho prioritného cieľa III v súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zák. č. 465/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov pri každom výkone štátneho zdravotného dozoru. Celkom bolo vykonaných 136 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Č.1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

RÚVZ so sídlom v Komárne do riešenia úlohy nie je zapojené.

Č. 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

V regióne Komárna sa sledovala kvalita vody v troch prírodných lokalitách, a to Mŕtve rameno Váhu, Komárno-Apáli, štrkovisko Hurbanovo Bohatá a štrkoviskové jazero Komárno-Kava. Uvedené lokality slúžia pre neorganizovanú rekreáciu osôb, bez vyhlásenia vody vhodnej na kúpanie. Podľa vykonaných laboratórnych analýz odobratých vzoriek vody v sledovaných lokalitách prírodná kúpalisková voda vykazuje mikrobiologickú nezávadnosť, nevyhovujúce boli ukazovatele priehľadnosť, farba a celkový fosfor a mierne pH. V okrese Komárno boli predmetom sledovania umelé kúpaliská s celoročnou ako i sezónnou prevádzkou. Celoročne je prevádzkovaná Krytá plaváreň v Komárne /s technickou prestávkou v letných mesiacoch/, bazény s termálnou vodou na Termálnom kúpalisku v Komárne, bazény s termálnou vodou vo Wellness v Patinciach. Otvorenie prevádzok v letnej sezóne r. 2010 bolo kladne posúdené na Termálnom kúpalisku v Komárne, v Patinciach, vo vonkajšom areáli Wellness Hotela v Patinciach.

V lokalitách umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 50 vzoriek vody. Výsledky laboratórnych analýz boli vyhovujúce.

Č. 1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EU

Vykonáva sa aktívne podľa vypracovaného harmonogramu. Celkom bolo k 30.06.2010 z verejných vodovodov odobratých 144 vzoriek vôd, z toho v rámci preverovacieho monitoringu 36 a kontrolného monitoringu 108 vzoriek vody.

Z celkového počtu odobratých vzoriek vody bolo 18,05 % závadných z dôvodu prekročenia stanovených fyzikálno – chemických ukazovateľov kvality pitnej vody, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť sensorické vlastnosti vody (Mn, Fe, amónne ióny). Prekročenie hodnôt mikrobiologických ukazovateľov kvality vody predstavuje 2,77 %.

Bezprostredné poškodenie zdravia požívaním alebo používaním pitnej vody v regióne nebolo zistené

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Č. 2.1. - Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík / rizikové práce /.

Vykonával sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie nariadených opatrení na pracoviskách s rizikovými profesiami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové profesie.

Na základe výsledkov merania bolo vydané určenie rizikovej profesie z titulu chemickej látky - formaldehyd v kategórie rizika č.3 v počte 1.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 252, pri ktorom dôsledne sa sledovalo zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby a ochrana nefajčiarov.

Zatiaľ v okrese 74 organizácií má uzavretú zmluvu na výkon PZS. Organizácie s rizikovými profesiami v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorené zmluvy s firmami zabezpečujúcimi PZS.

V 20 prípadoch bol vykonaný prieskum informovanosti zamestnancov o rizikových faktoroch v pracovnom prostredí, na pracoviskách s výskytom hluku.

Rizikové profesie sú spracované priebežne v programe ASTR. V 4. kategórii rizika sú naďalej evidované len pracoviská zváračov v montážnych halách SLKB a.s. Bratislava, závod Komárno.

2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 25, z uvedeného počtu 9 bolo vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 3 skladoch agrochemikálií poľnohospodárskych organizácií. Prehľadnocovali sa pracoviská pri manipulácií s agrochemikáliami u ktorých boli profesie určené za rizikové v kat. rizika č. 3. Na základe predložených posudkov o riziku a zistených skutočnosti pri štátnom zdravotnom dozore boli vydané 4 rozhodnutia na zrušenie rizikovej profesie v kat. rizika č. 3.

2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

V prvom polroku neboli nahlásené práce s materiálom obsahujúcich azbest

2.1.4. – Znižovanie psychickej pracovnej záťaž .

Zatiaľ psychická záťaž nebola prehodnocovaná a nie sú zaradené práce do kategórií rizika .

2.1.5. - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Choroba z povolania nebola hlásená v I. polroku 2010.

2.1.6. - Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

Do 30.06.2010 nebolo hlásené podozrenie na ochorenie chrbtice vo vzťahu k profesií zamestnanca.

Č. 2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami .

Dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami, na ktorých zamestnanci prevažnú

časť pracovnej doby pracujú pred obrazovkovými jednotkami bol vykonaný v 27 prípadoch.

Č. 2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami s chemických látok

V druhej etape, t.j. od druhého štvrťroka 2010 sa zapojiť do riešenia tejto úlohy podľa pokynov ÚVZ SR. K 30.06.2010 neboli zaslané žiadne pokyny.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

Č. 3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu: “Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, v rámci ktorého bolo k 30.06.2010 poskytnuté poradenstvo a urobené vyšetrenia 33 respondentom.

Č. 3.2. Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo k 30.06.2010 odobratých 12 vzoriek soli z dovozu.

Č. 3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2010, v rámci ktorého sme k 30.06.2010 nemali plánovaný žiadny odber kozmetických výrobkov určených pre deti.

Č. 3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Odber vzoriek výrobkov určených pre deti je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2010, v rámci ktorého sme k 30.06.2010 nemali plánovaný žiadny odber výrobkov určených pre deti.

Č. 3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Odber vzoriek obalových materiálov je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2010, v rámci ktorého sme k 30.06.2010 nemali plánovaný žiadny odber obalových materiálov.

Č. 7.3. Minerálne a pramenité balené vody

V rámci monitoringu kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti bolo odobratých celkovo 26 vzoriek balených vôd, z toho 14 vzoriek minerálnych vôd a 12 vzoriek pramenitých vôd.

Č. 7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Odber vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého sme k 30.06.2010 nemali plánovaný žiadny odber na stanovenie rezíduí pesticídov.

Č. 7.8. Glutén v diétnych potravinách

Odber vzoriek potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu je vykonávaný na základe viacročného plánu úradnej kontroly potravín, v rámci ktorého bola k 30.06.2010 vyšetrená 1 vzorka z obchodnej siete.

ODDDELLENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. 4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

V súčasnom období prebieha prípravná fáza projektu, ktorý ma byť v terénnych podmienkach realizovaný a ukončený v roku 2011. Oddelenie HDM vykoná antropometrické merania detí a mládeže vo veku od 0 – do 18 rokov v rámci celoštátneho prieskumu na vybraných základných a stredných školách podľa zadanej úlohy.

Č. 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Projekt rieši komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j.pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti.Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia,zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Gestorom projektu je ÚVZ SR odbor hygieny a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva a riešiteľskými pracoviskami všetky RÚVZ v SR.

V roku 2010 bude vykonané vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení na zníženie detskej úrazovosti.

Č. 4.3 Zneužívanie návykových látok / alkohol, tabak, drogy , TAD / u detí a mládeže na Slovensku.

Projekt rieši zneužívanie alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže, cieľom je zistiť trendy danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií so štúdiami vybraných európskych krajín.Zamestnanci oddelenia HDM

Zapojili sme sa do realizácie celoslovenského školského prieskumu v zmysle jednotlivých etáp riešenia, vykonávali sme zber údajov v rámci realizácie prieskumu TAD-1,TAD-2 a TAD-3 pod názvom európsky školský prieskum o tabaku ,alkohole a drogách podľa pokynov gestora projektu ,ktorým je úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogovej závislosti a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie Bratislava. Prieskum sme realizovali na ZŠ Marcelová s počtom dotazníkov 107 / TAD-1 -83 žiakov,TAD-2 -14 žiakov a TAD-3 – 10 pedagogických pracovníkov / a v Gymnáziu s vyučovacím jazykom maďarským Hansa Selyeho v Komárne s počtom dotazníkov 232 / TAD-2- 197 študentov,TAD-3- 35 pedagogických pracovníkov/.

Č. 4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR.

Dlhodobým cieľom projektu je zhodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín.

Základom pre vytvorenie databázy sú informácie získavané dotazníkovou metódou o problematike stravovacích návykoch detí, časť bola získaná laboratórnym rozborom stravy. V prvom polroku 2010 boli vykonané antropometrické merania /výška, váha, obvod pásu, obvod bokov, meranie krvného tlaku a distribúcia a zber štyroch druhov dotazníkov, ktoré zahŕňali oblasť stravovania 7 -10 ročných detí mestskej /Komárno, Ul.pohraničná- 60 detí / a vidieckej /Nesvady, ZŠ Komenského-60 detí/. Získané výsledky priebežne spracovávajú pracovníci odd. HDM v programe ALIMENTA -4.3.e. V rámci realizácie uvedeného projektu bola odobratá celodenná strava počas jedného týždňa - spolu 10 vzoriek stravy /obed, / v zmysle pokynov gestora projektu.

Č. 4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Gestorom projektu je RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR a riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR, medzi nimi aj RÚVZ so sídlom v Komárne. Uvedený projekt bude realizovaný v druhom polroku roku 2010, pracovníci odd.HDM rozpošlú 22 praktickým lekárom pre deti a dorast vo vidieckych a mestských obvodoch okresu Komárno pokyny a materiály k realizácii projektu.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č. 6.1. Národný imunizačný program

Realizácia vlastného očkovania

Výkon očkovania bol naďalej zabezpečovaný lekármi prvého kontaktu a prebiehal v súlade s platným očkovacím kalendárom, ktorý ostal v prvom polroku 2010 zhodný s očkovacím kalendárom pre rok 2009 (plánovaná je zmena pre 2. polrok). Zamestnancii odd. epidemiológie naďalej priebežne poskytovali lekárom konzultačnú a metodickú činnosť pri výkonoch očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh

Z plánovaných zmien pre rok 2010 boli realizované nasledovné úlohy:

- úloha: zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – bude realizované v 2. polroku 2010 v súlade s aktualizovaným očkovacím kalendárom platným od 1.7.2010.
- úloha: zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke schválené Pandemickou komisiou vlády SR – bola zabezpečená distribúcia pandemickej vakcíny lekárom prvého kontaktu a očkovacímu tímu lôžkového zdravotníckeho zariadenia. Všetci očkujúci lekári boli písomne aj osobne informovaní o priebehu distribúcie pandemickej vakcíny, boli im osobne odovzdané zoznamy prioritných skupín určených na očkovanie. Priebežne bola zabezpečená ich

informovanosť o aktuálnych zmenách (napr. uvoľnenie očkovacej látky pre všetkých záujemcov). Očkovanie bolo propagované aj cestou regionálnej tlače. Napriek vyvinutým aktivitám musíme konštatovať, že záujem o očkovanie zo strany zdravotníckych pracovníkov aj laickej verejnosti bol veľmi nízky. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne bolo doposiaľ hlásených 753 zaočkovaných osôb.

- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v 1. polroku 2010 nevidujeme hlásenie odmietnutia povinného očkovania

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

V priebehu 1. polroka 2010 bola naďalej zabezpečovaná surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekári prvého kontaktu boli vedení k dôslednej diagnostike každého podozrivého prípadu, vrátane odberu biologického materiálu na laboratórnu analýzu. Počas tohto obdobia bol naďalej evidovaný zvýšený počet ochorení na pertussis, v rámci polroka bol však už zaznamenaný klesajúci trend s maximom ochorení v mesiaci január a minimom v mesiaci jún.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2010 opätovne aktívne zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa, ktorá bola zameraná na zvýšenie upovedomenia laickej verejnosti o očkovaní. Pozornosť bola venovaná aj narastajúcim antivakcinačným aktivitám a ich negatívnemu dopadu na zdravie obyvateľstva a kolektívnu imunitu.

Manažment očkovania

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. V úvode roka boli všetci očkujúci lekári informovaní o plánovaných zmenách pre tento rok vrátane plánovanej novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Opakovane boli informovaní o vytvorených centrách pre pacientov s kontraindikáciami očkovania.

Širokej verejnosti boli sprístupňované informácie ohľadne dobrovoľného očkovania. Všetci očkujúci lekári boli naďalej informovaní a metodicky vedení ohľadne očkovania pandemickou vakcínou proti chrípke typu A/H1N1.

Kontrola očkovania

Pravidelná kontrola očkovania (k 31.8.2010) bude realizovaná v 2. polroku.

Č. 6.2. Surveillance infekčných chorôb

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

RÚVZ so sídlom v Komárne nemá vlastné laboratóriá, spolupracuje s laboratóriom RÚVZ so sídlom v Nitre. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracuje aj s regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MIKRO-K s.r.o., ktoré v 1. polroku 2010 zaviedlo elektronické hlásenie prenosných ochorení priamo do informačného systému EPIS.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Zamestnanci RÚVZ naďalej zdôrazňovali povinnosť hlásenia prenosných ochorení všetkými zdravotníckymi pracovníkmi, ktorých sa táto povinnosť týka. Odborná verejnosť bola opakovane informovaná o možnosti využívania elektronického systému hlásenia cestou portálu informačného systému EPIS. Napriek tejto skutočnosti je záujem o túto

formu hlásenia minimálny, pričom ako problematická sa ukazuje slabá vybavenosť zdravotníckych zariadení internetom.

Oddelenie pri získavaní informácií naďalej úzko spolupracovalo s mikrobiologickým laboratóriom, infektológmi, lekármi prvého kontaktu, regionálnym lôžkovým zdravotníckym zariadením ako aj spádovou infekčnou klinikou.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

V 1. polroku 2010 bola naďalej venovaná osobitá pozornosť problematike pandémie chrípky spôsobenej novým typom vírusu A/H1N1. Zamestnanci oddelenia epidemiológie zabezpečovali informovanosť laickej i odbornej verejnosti ohľadne preventívnych opatrení na zabránenie šíreniu ochorení. Naďalej spolupracovali s ošetrojúcimi lekármi a poskytovali im metodickú a konzultačnú činnosť pri očkovaní zdravotníckych pracovníkov ako aj širokej verejnosti proti pandemickej chrípke.

Naďalej sa pravidelne vykonávala surveillance ďalších prenosných ochorení, analyzovali sa zhromaždené informácie, na základe ktorých sa prijímali a nariaďovali príslušné opatrenia. V informovanosti bol pravidelne využívaný aj systém rýchleho varovania cestou informačného systému EPIS.

Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií pravidelne vzdelávajú jednak formou samoštúdia ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách. Jedna zamestnankyňa si prehĺbuje vedomosti formou externého vysokoškolského štúdia II. stupňa.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prisťahovalcov

V regióne okresu Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Vzhľadom na lokalizáciu okresu v hraničnom pásme bola naďalej rozvíjaná spolupráca s orgánom verejného zdravotníctva Maďarskej republiky (ANTSZ) predovšetkým pri prijímaní protiepidemických opatrení.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie opakovane informovalo laickú aj odbornú verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a potrebných preventívnych opatreniach cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ so sídlom v Komárne. Poskytované boli najmä informácie ohľadne pandemickej chrípky, pertussis, vírusovej hepatitídy typu A, ale aj ďalších prenosných ochorení, ako aj konzultácie pre osoby pred cestou do zahraničia.

Č. 6. 3. Informačný systém prenosných ochorení

Vytvorenie špecializovaných pracovných skupín

Pracovné skupiny sú vytvorené na úrovni krajov.

Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení

Nie je v náplni práce RÚVZ so sídlom v Komárne.

Vyhľadávanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EU sietí

Nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií

Oddelenie epidemiológie manažuje epidémie regionálneho rozsahu. V roku 2010 boli zaznamenané 2 epidémie akútnych gastroenterítíd.

-adenovírusovej etiológie u účinkujúcich na divadelnom predstavení v meste Komárno, kde k nákaze došlo počas celodennej skúšky

-u konzumentov gyrosu z prevádzky rýchleho občerstvenia v meste Komárno

Manažment kontaktov a ohnisk

Zamestnanci oddelenia pravidelne vykonávali šetrenia v ohniskách nákaz a prijímali príslušné opatrenia. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Zamestnanci RÚVZ pri svojej činnosti úzko spolupracovali s ošetrojúcimi lekármi, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Č. 6.4. Nozokomiálne nákazy

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie sú tretí rok zapojení do programu HELICS. V roku 2010 bude prebiehať realizácia projektu v 2. polroku.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencii NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa vzdelávajú a pravidelne sa zúčastňujú vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckych zariadeniach so snahou o ich aplikáciu v praxi. Realizovaná bola prednáška ohľadne prevencie nozokomiálnych nákaz oddelenie rádioterapie a oddelenie klinickej onkológie lôžkového zdravotníckeho zariadenia ako aj pre všetky vrchné sestry nemocnice s dôrazom na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu.

Č. 6.5. Surveillance chronických ochorení

V rámci RÚVZ so sídlom v Komárne sa touto problematikou prednostne zaoberá oddelenie podpory zdravia, s ktorým oddelenie epidemiológie v danej problematike spolupracuje.

Č.6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

V súvislosti výskytom pandémie chrípky boli naďalej zabezpečené úlohy vyplývajúce z pandemického plánu SR a okresného pandemického plánu. Zabezpečovaná bola informovanosť odbornej aj laickej verejnosti o očkovaní pandemickou vakcínou. Ďalej bola rozvíjaná surveillance v spolupráci so školskými úradmi a školami okresu.

Pre zamestnancov RÚVZ boli zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy.

Zamestnanci oddelenia epidemiológie zabezpečovali pohotovosť v súvislosti s pandémiou chrípky.

Evidovaný bol 1 prípad doručenia podozrivej zásielky s bielym práškom. Nakoľko došlo k otvoreniu obálky a manipulácii s ňou, zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonali priamo v ohnisku príslušné opatrenia. Osoby manipulujúce so zásielkou boli transportované na Infekčnú kliniku v Nitre za účelom vyšetrenia a zásielka bola zaslaná na UVZ SR na laboratórnu analýzu. Podozrenie na antrax, resp. inú biologickú látku sa nepotvrdilo.

Pandemická pripravenosť:

RÚVZ má vypracovaný Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Komárno, v súlade s ktorým boli prijímané aj príslušné opatrenia.

Č.6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitidy a sledovanie VDPV.

V stanovených intervaloch podľa pokynov ÚVZ SR boli pravidelne vykonávané odbery odpadových vôd v meste Komárno. Výsledky boli vyhovujúce.

Č. 6.8. Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti HIV/AIDS“. Pracovníci oddelenia plánujú konkrétne aktivity na 2. polrok 2010

II. Domáce programy a projekty

Oddelenie epidemiológie sa v 1. polroku 2010 zapojilo do riešenia pilotného projektu Prevalenčnej štúdie výskytu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach. Projekt bol realizovaný v regionálnom lôžkovom zdravotníckom zariadení, v rámci ktorého bolo vyšetrených 178 osôb.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

Č. 9.1. Materské centrá

Vedúci oddelenia podpory zdravia (OPZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) v prvom polroku 2010 sa opakovane stretol s prevádzkovateľmi Detského kútika (DK) v Komárno Shopping Center (KSC) v Komárne s cieľom podpory a rozvoja fungovania DK, resp. s cieľom spolupráce v oblasti zdravotno-výchovných aktivít. Vedúci OPZ zorganizoval stretnutie vedenia bývalého Materského centra Eszter (MCE) s prevádzkovateľmi DK. Na stretnutí sa strany dohodli o zabezpečení „kontinuity“ MCE prevádzkovateľmi DK v priestoroch KSC od 1. júla 2010. Vedúci OPZ kontaktoval aj poslanca Mestského zastupiteľstva v Komárne s cieľom získania podpory pre fungovanie DK resp. MCE.

Č. 9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo.

OPZ k 30. 6. 2010 nerealizovalo uvedený projekt.

Č. 9.3. Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

OPZ v prvom polroku 2010 realizovalo 4 prednášky o ústnej hygiene a zdravom stravovaní pre celkovo 126 detí vybraných MŠ a ZŠ okresu Komárno.

Č. 9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

OPZ k 30. 6. 2010 nerealizovalo uvedený projekt.

Č. 9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

OPZ / PCOaPZ v prvom polroku 2010 realizovalo nasledovné aktivity pri príležitosti významných dní:

- 7. 4. 2010 - Svetový deň zdravia:

Z príležitosti Svetového dňa zdravia OPZ Regionálne osvetové stredisko v Komárne požiadali o spoluprácu všetky základné školy okresu Komárno pri realizovaní 4. ročníka súťaže výtvarných prác žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ a na tému „Zdravý životný štýl očami detí“. V rámci súťaže bolo vytvorených 510 výtvarných prác v 8 ZŠ a v 1 špeciálnej ZŠ. Práce hodnotila pracovníčka Základnej umeleckej školy v Komárne. Okrem výhercov ocenení boli / budú aj pedagógovia, ktorí zabezpečili najviac výtvarných prác do súťaže. Ceny do súťaže boli zabezpečené cestou Regionálneho osvetového strediska v Komárne, Všeobecnej zdravotnej poisťovne a. s. a cestou vybraných firiem a spoločností okresu KN. V mesiacoch júl a august 2010 budú vybrané práce prezentované verejnosti na Termálnom kúpalisku v Komárne, v mesiaci september 2010 budú práce prezentované verejnosti vo forme výstavy v Knížnici Józsefa Szinnyeiho v Komárne.

- 31. 5. 2010 - Svetový deň bez tabaku:

OPZ pripravilo aj nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ v Komárne.

- 26. 6. 2010 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami:

OPZ pripravilo aj nástenku s aktuálnou témou v priestoroch RÚVZ v Komárne.

Č. 9.7. Quit and win

OPZ v súvislosti s kampaňou Quit and Win 2010 vykazuje nasledovné aktivity:

- absolvovanie pracovného seminára na ÚVZ SR s cieľom oboznámenia sa s metodológiou súťaže
- zabezpečenie propagácie súťaže cestou
- STV (Správy v maďarskom jazyku)
- internetovej stránky regionálneho dvojtyždenníka Komárňanské Listy
- internetovej stránky RÚVZ v Komárne
- zabezpečenie regionálnej ceny a jej odovzdanie

Č. 9.8. Národný program prevencie obezity

V roku 2005 OPZ pripravilo vlastný projekt „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu.

Projekt pozostáva z prednášok, jednotlivé prednášky pozostávajú z 3 častí. V prvej časti sa realizuje ľahké cvičenie, po cvičení nasleduje prednáška o zdravom životnom štýle, na záver prednášky je ochutnávka zdravých jedál (Mesto Komárno má poskytnúť financie na ochutnávku od mesiaca júl 2010).

OPZ realizuje pravidelné a nepravidelné prednášky. Pravidelné prednášky sú plánované 1x mesačne v priestoroch RÚVZ v KN, striedavo v jazyku slovenskom a maďarskom, nepravidelné prednášky sa realizujú na základe dohody. OPZ nepravidelné prednášky realizuje „úplné“ ako aj „neúplné“ (bez cvičenia, bez cvičenia a ochutnávky jedál).

V prvom pol roku 2010 bola realizovaná 1 pravidelná prednáška pre 4 ľudí, nepravidelné prednášky neboli realizované kvôli nezájmu zo strany verejnosti.

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o stomatohygiene, o zdravej výžive a o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Realizovaných bolo celkovo 14 prednášok pre 587 záujemcov z MŠ, ZŠ, SŠ.

Vedúci OPZ je členom pracovnej skupiny ÚVZ SR pre zdravú výživu.

Č. 9.9. CINDI program SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v prvom polroku 2010 vyšetrili 81 klientov, realizovali 6 výjazdov na vybrané pracoviská (školy, firma) v meste Komárno.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“, v prvom polroku 2010 rámci daného projektu bolo vyšetrených 33 ľudí.

Poradňu podpory duševného zdravia v prvom polroku 2010 vyhľadalo 35 klientov, poradenstvo v oblasti zdravého / diétného (cukrovka, dna) stravovania využili 4 klienti, poradenstvo v otázkach zdravého životného štýlu využili 2 klienti a v poradni na odvykanie od fajčenia evidujeme 1 klienta.

Pracovníci PCOaPZ dňa 26. júna 2010 realizovali výjazd na „Deň obce Svätý Peter“. Merali hladinu cholesterolu v krvi a tlak krvi u 50 záujemcov, súčasťou akcie bolo aj individuálne poradenstvo o zdravom životnom štýle s lekárom PCOaPZ.

Pracovníci PCOaPZ distribuovali 90 skladačiek o cholesterole, 20 skladačiek o hypertenzii a 35 s názvom „Desatoro duševného zdravia“ pre klientov PCOaPZ.

Č. 9.10. Školy podporujúce zdravie

OPZ v prvom polroku 2010 nerealizovalo uvedený projekt.

Mimoriadna úloha:

HBSC (Health Behaviour in School Aged Children) štúdia – 8. vlna zberu údajov

OPZ k 30. 6. 2010 nerealizovalo uvedený projekt.

Č.10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Pracovníci OPZ aj v prvom polroku 2010 zbierali informácie o počte kontrol a výške pokút z ostatných oddelení RÚVZ v KN. Vykonaných bolo celkovo 273 kontrol, výška pokút: 0,- EUR. Zistené informácie boli odoslané na ÚVZ SR.

Č.10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

OPZ v prvom polroku 2010 nerealizovalo uvedený projekt.

Č.10.4. Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010 Vid'. bod. č. 9.7.

NÁRODNÉ REFERENČNÉ CENTRUM pre Vibrionaceae RÚVZ Komárno

1. Názov projektu

„Improving Enviromental Health Research and Management in Newly Associated States / NAS /“.

- Cieľom projektu je študovanie špecifickej patogenity *Plesiomonas schigelloides* u kmeňov izolovaných zo životného prostredia. Úlohou NRC je izolácia a identifikácia kmeňov baktérií z čeľade *Vibrionaceae* a ich sérologická typizácia. Od začiatku roku 2010 sme izolovali 28 kmeňov *Vibrio cholerae non O1*, 29 kmeňov *Aeromonas sp.* a 20 kmeňov *Plesiomonas schigelloides*. Gestorom projektu je Slovenská zdravotnícka univerzita – vedeckovýskumná základňa ÚPKM Bratislava.

2. Názov projektu

Mikrobiálne patogény vo vodách. Izolácia, identifikácia a charakteristika definovaných problémových species v akvatických biotopoch Slovenska

- Ambíciou predkladaného projektu je širšie koncipované štúdium vybraných mikrobiálnych patogénov vyskytujúcich sa v rôznych typoch akvatických biotopov Slovenska. Komplexnosť projektu vychádza nielen zo širšieho pohľadu na rôzne mikrobiálne skupiny (vírusy, baktérie, protozoa), ale aj z poznania fyzikálno-chemického pozadia prostredia, v ktorom tieto organizmy žijú. Cielená fenotypová a genotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností (rezistencia a citlivosť k antibiotikám, faktory virulencie, biofilm). Z epidemiologicky zaujímavých izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Zhodnotí sa výskyt niektorých obávaných mikrobiálnych patogénov vo vodách Slovenska ako dôležitého rezervoáru etiologických agensov závažných humánných infekcií. Výsledky by mali prispieť k poznaniu účinnej profylaxie voči infekciám z rôznych typov vôd. V rámci uvedenej úlohy sme pre gestorské pracovisku – Ústav bunkovej biológie Prírodovedeckej fakulty UK Bratislava identifikovali 40 kmeňov z čeľade *Vibrionaceae*. Rovnako sme vyšetrili 72 vzoriek povrchových vôd z toho 20 vzoriek tečúcich povrchových vôd (Dunaj a Váh) a 52 vzoriek vôd štrkoviskových jazier (Apáli, Bohatá, Kava). Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 77 kmeňov baktérií z čeľade *Vibrionaceae* – 28 kmeňov *Vibrio cholerae non O1*, 29 kmeňov rodu *Aeromonas sp.* a 20 kmeňov *Plesiomonas shigelloides*.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

Za I. polrok 2010 sa analyzovalo 81 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 71 vzoriek a pre RÚVZ Michalovce 10 vzoriek, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Z uvedeného počtu 12 vzoriek piesku nevyhovelo mikrobiologickým ukazovateľom a to limitu na fekálne streptokoky, termotolerantné koliformné baktérie a prítomnosť baktérií rodu Salmonella (pozitívne 2 vzorky). Okrem mikrobiologických ukazovateľov sa sledovala aj prítomnosť vajíčok helmintov, v 3 vzorkách bol pozitívny nález vajíčok helmintov *Toxocara cati*.

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V rámci peľového monitoringu bolo analyzovaných 118 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu. V priebehu polroka boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín liesky, tisu, topoľa, brezy a čelade borovicovitých. Vysoká až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v závere polroka u rodu *Cladosporium*.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Prírodné kúpaliská a vodné plochy:

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Košiciach sú dve vodné plochy, v ktorých vody boli Krajským úradom životného prostredia Košice vyhlásené za vhodné na kúpanie a to Pod Bukovcom a Ružín (Košice – okolie). V I. polroku 2010 bolo z týchto nádrží odobratých 12 vzoriek vôd zo štyroch odberných miest. Kvalita vody bola v 11-tich vzorkách vhodná na kúpanie (vplyvom častých dažďov bola znížená priehľadnosť vody). V jednej vzorke vody, ktorá bola odobratá z nádrže Ružín - odberné miesto „pri móle“, bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli *Escherichia coli* (limit 500 KTJ/100 ml, nameraná hodnota 1510 KTJ/100ml). Vzorka vody bola odobratá tesne po povodni (9. 6. 2010), ktorá výrazne zasiahla povodia riek Hornád a Hnilec a celú Ružínsku priehradu.

Z prírodného kúpaliska Jazero v Košiciach, ktoré bolo uvedené do prevádzky rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva dňa 21. 6. 2010, boli v I. polroku odobraté 3 vzorky vody. Kvalita vody je vhodná na kúpanie, ale vzhľadom na nepriaznivé počasie uvažuje prevádzkovateľ kúpaliska s jeho zatvorením už v júli.

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

Bazény s celoročnou prevádzkou určené pre verejnosť sú umiestnené v týchto zariadeniach:

- Košice I. – IV. Mestská krytá plaváreň, Penzión Barca, Hotel Bankov, Hotel DoubleTree by Hilton, Hotel Yasmin, Spoločensko-relaxačné centrum na ul. Milosrdenstva, Relaxačné centrum v rekreačnom zariadení Jahodná, Vitálny svet v Hoteli Bristol, Wellness centrum Via vitae na Diamantovej ulici, Rímske kúpele na Werfferovej ulici, Relaxačné centrum v hoteli Ambassador, Relaxačné centrum v Penzióne Hradbová
- Košice – okolie: Vitálny svet v Penzióne Sivec, Vitálny svet v Rekreačnom zariadení Zlatá Idka

V I. polroku 2010 bolo zo 14-tich zariadení celkovo odobratých 187 vzoriek vôd na kúpanie, z toho 32 vzoriek odobrali a analyzovali zamestnanci iných odborných firiem. Medzná hodnota bola najčastejšie prekročená v týchto ukazovateľoch: 48x zápach, 3x voľný chlór, 2x pH, 1x zákal, 3x *Pseudomonas aeruginosa*, 1x salmonela. Pri prekročení medzných

hodnôt zdravotne významných ukazovateľov boli bazény vypustené, vyčistené a následne bola opakovane prekontrolovaná kvalita vody.

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

V I. polroku 2010 bola prekontrolovaná kvalita vody na týchto kúpaliskách: TRITON v Košiciach, Mestské kúpalisko na Rumanovej ulici v Košiciach, RYBA v Košiciach, Letný areál Mestskej krytej plavárne s detským bazénom na ulici Protifašistických bojovníkov v Košiciach, Kúpalisko pri Moteli Belá v Košickej Belej, Mestské kúpalisko Moldava nad Bodvou, Mestské kúpalisko v Medzeve (po rekonštrukcii). Kúpalisko ŠKP v Košiciach nebude uvedené do prevádzky z dôvodu zlého technického stavu objektov, Kúpalisko Zlatník bude otvorené až v júli a kúpalisko pri Hoteli Hrabina je mimo prevádzky.

Celkovo bolo odobratých 20 vzoriek vôd na kúpanie, v ktorých boli prekročené medzné hodnoty v týchto ukazovateľoch: 6x zápach, 2x voľný chlór.

Podľa platnej legislatívy sa na odbore MŽP v I. polroku analyzovalo 35 vzoriek rekreačných vôd, 16 vzoriek pre RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a 19 vzoriek pre RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Šírava a Vinianske jazero. Všetky analyzované vzorky boli v súlade s limitmi pre mikrobiologické a biologické ukazovatele.

V hodnotenom období sa sledovala aj mikrobiologická a biologická kvalita bazénových vôd. Analyzovalo sa 172 vzoriek bazénových vôd, z toho pre RÚVZ Košice 143 vzoriek bazénových vôd, RÚVZ Michalovce 16 vzoriek, RÚVZ Rožňava 4 vzorky a RÚVZ Trebišov 9 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných bazénových vôd boli po mikrobiologickej stránke závadné 4 vzorky bazénových vôd (2%). V 3 vzorkách bol izolovaný *Pseudomonas aeruginosa* a v 1 vzorke Enterokoky.

V súlade s cieľom úlohy „sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí“, bolo na OCHA analyzovaných 12 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 76 ukazovateľov. Limitné hodnoty v analyzovaných vzorkách neboli prekročené.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Monitoring pitnej vody vo verejných vodovodoch je vykonávaný podľa harmonogramu vypracovaného na dva kalendárne roky (z dôvodu frekvencie preverovacích monitoringov u menších vodovodov 1x za dva roky).

V I. polroku 2010 bolo v meste Košice v rozsahu kontrolného monitoringu odobratých 76 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov (Košický skupinový vodovod, vodovod Kavečany), z ktorých 68 vzoriek, t.j. 89,47 % vyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Nevyhovujúcich bolo 8 vzoriek, t.j. 10,53 % (išlo o prekročenie ukazovateľa železo – 6 vzoriek, zákal - 1 vzorka, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C - 2 vzorky, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C - 1 vzorka, abiosestón - 1 vzorka). Tieto výsledky nekorešponujú s výsledkami prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody, ktoré priebežne predkladá orgánu verejného zdravotníctva VVS, a.s., Závod Košice. V týchto vzorkách nebolo zistené prekročenie limitnej hodnoty ani v jednom prípade.

V rozsahu preverovacieho monitoringu bolo v okrese Košice - mesto odobratých 5 vzoriek pitných vôd, z ktorých všetky vzorky vyhoveli vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyššie citovaného Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z..

V okrese Košice - okolie bolo v rozsahu kontrolného monitoringu odobratých 61 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z ktorých 42 vzoriek, t.j. 68,85 % vyhovelo

kritériám NV SR č. 354/2006 Z. z. vo všetkých skúšaných ukazovateľoch. Nevyhovujúcich bolo 19 vzoriek, t.j. 31,14 % (išlo o prekročenie ukazovateľa železo - 2 vzorky, dusičnany – 1 vzorka, pH - 1 vzorka, kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C - 11 vzoriek, kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C - 3 vzorky, koliformné baktérie - 9 vzoriek, E. coli - 4 vzorky, enterokoky - 3 vzorky).

V rozsahu preverovacieho monitoringu bolo v okrese Košice - okolie odobratých 30 vzoriek, z ktorých 22 vzoriek, t.j. 73,33 % vyhovelo kritériám vyššie uvedeného NV SR č. 354/2006 Z.z.. Nevyhovujúcich bolo 8 vzoriek, t.j. 26,67 % (prekročenie limitov bolo v ukazovateli železo - 5 vzoriek, hliník - 3 vzorky, absorbanca - 2 vzorky, mangán - 1 vzorka, arzén - 1 vzorka, dusičnany - 1 vzorka, koliformné baktérie - 1 vzorka, E. coli - 1 vzorka).

Pri plnení úlohy sa na odbore MŽP sledovala biologická a mikrobiologická kvalita pitných vôd v rozsahu Nariadenia vlády č. 354/2006 Z.z.. Za hodnotené obdobie sa pri plnení úlohy analyzovalo 742 vzoriek pitných vôd, z toho 374 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 121, RÚVZ Rožňava 142, RÚVZ Trebišov 105 vzoriek. Z celkového počtu vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 102 vzoriek vôd z vodovodov, 85 zo studní, 2 vzorky z prameňov a 7 z rvtov. Spolu je to 196 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 26%. Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 23 vzoriek (t.j. 3,1%) a to v ukazovateľoch abiosestón, vláknité baktérie, živé organizmy a bičíkovce.

V mesiaci jún sa v rámci povodní vyšetrilo 18 vzoriek pitných vôd z Košíc, 8 vôd bolo pozitívnych po mikrobiologickej stránke. Pre RÚVZ Trebišov sa analyzovalo 32 vzoriek, 19 vzoriek bolo pozitívnych po mikrobiologickej stránke.

V hodnotenom období bolo na OCHA analyzovaných 353 vzoriek v ktorých sa sledovalo 7 328 ukazovateľov v súlade so Zákonom č. 355/2007 Z. z.. K ukazovateľom, ktorých limit bol najčastejšie prekročený patrili dusičnany.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V I. polroku 2010 bol štátny zdravotný dozor naďalej zameraný na dodržiavanie predpisov na pracoviskách s rizikovými prácami.

a/ Na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo vydaných **24** rozhodnutí, tzn., že pôvodné rozhodnutia o zaradení prác do rizika stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí.

b/ Na základe objektivizácie pracovného prostredia, hodnotenia zdravotného rizika a predloženia návrhov na kategorizáciu prác bolo vydaných **14** nových rozhodnutí.

c/ Na základe prehodnotenia zdravotných rizík bolo zrušených **32** rozhodnutí a na základe zastavenia výroby a zániku spoločnosti bolo zrušené **1** rozhodnutie.

V sledovanom období na rizikových pracoviskách bolo vykonaných **95** kontrol.

Pri štátnom zdravotnom dozore na rizikových pracoviskách boli rozdane na vyplnenie kontrolné listy informovanosti zamestnancov v počte 59 (typ H-11, typ H - 44 a Z - 4).

Evidencia rizikových prác je v programe ASTR priebežne doplňovaná.

Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí v rovnakom období za prvý polrok rokov 2009 a 2010.

<i>Rok</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>trend</i>
Nové rozhodnutia RP	16	14	- 2
Prehodnotenú rozhodnutia RP	18	24	+ 6
Zrušené rozhodnutia RP	22	33	+ 11
ŠZD – previerky RP	81	95	+ 14

Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom podľa okresov:

<i>Za rok 2009</i>				<i>Za I. polrok 2010</i>		
<i>Okres</i>	<i>Počet zaradení</i>	<i>Počet zamestnancov v riziku</i>		<i>Počet zariadení</i>	<i>Počet zamestnancov v riziku</i>	
		<i>celkom</i>	<i>z toho ženy</i>		<i>celkom</i>	<i>z toho ženy</i>
Košice I.	17	393	108	16	395	108
Košice II.	27	11 420	828	29	11 045	793
Košice III.	-	-	-	-	-	-
Košice IV.	29	891	152	33	950	156
Košice – okolie	39	559	62	39	512	16
Spolu:	112	13 263	1 150	117	12 902	1 073

Prehľad počtu exponovaných rizikovým faktorom za obdobie rokov 2006 - 2010

<i>Počet exponovaných rizikovým faktorom</i>									
<i>Za I. polrok 2010</i>		2009		2008		2007		2006	
<i>spolu</i>	<i>ženy</i>	<i>spolu</i>	<i>ženy</i>	<i>spolu</i>	<i>ženy</i>	<i>spolu</i>	<i>ženy</i>	<i>spolu</i>	<i>ženy</i>
12 902	1 073	13 263	1 150	14 794	1 376	14 065	1 497	15 009	1 852

Z prehľadov je zrejmé, že v priebehu I. polroku 2010 došlo k **zníženiu** v počte exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom, pričom výrazné zníženie je zaznamenané v okrese Košice II., a to z dôvodu vykonania organizačných zmien, resp. zníženia stavu zamestnancov v spoločnosti U. S. Steel Košice, s.r.o..

Chemické faktory
Dosiiahnuté výsledky
a) Pevný aerosol

Za účelom objektivizácie pracovného prostredia a zaradenia pracovníkov do rizikových kategórií bolo vykonávané stanovenie koncentrácie pevných aerosólov. Odbery vzoriek boli vykonané na zväračských, drevospracujúcich a ďalších pracoviskách, v okresoch Košice, Michalovce a Spišská Nová Ves. Prekročenie prípustných expozičných limitov bolo zistené v nasledujúcich prevádzkach:

GBO Južná trieda Košice (merané pre PZS Medison) – zo 4 osobných odberov v troch prípadoch prekročenie menej ako dvojnásobné.

Slovenské elektrárne Vojany – z 12 osobných odberov bolo prekročenie v troch prípadoch, z toho v 1 prípade súčasné prekročenie respirabilnej aj celkovej koncentrácie (respirabilná menej ako 2-násobné a celková viac ako 2-násobné) a z ďalších dvoch bola prekročená v jednej respirabilná koncentrácia menej ako 2-násobne a v druhej celková koncentrácia viac ako 2-násobne.

Rozsah vykonaných odberov a analýz je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Pevný aerosól

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	60	79	109
Stacionárny	17	28	32
Spolu	77	107	141

Stanovenie oxidu kremičitého

Oxid kremičitý sa stanovuje v respirabilnej frakcii pevného aerosólu za účelom posúdenia jeho fibrogenity a stanovenia najvyššieho prípustného expozičného limitu v prípade fibrogénnych pevných aerosólov. Analýza sa vykonáva metódou IČ spektrometrie s Fourierovou transformáciou. Prehľad o počte odobratých vzoriek je v nasledujúcej tabuľke:

	VZORKY		POČET VZORIEK	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	Dodané	Odobraté			
Bratislava	2	-	2	2	2
Košice	-	1	1	1	1
Michalovce	-	5	5	5	7
Nové Zámky	9	-	9	9	18
Nitra	1	-	1	1	1
Spolu	12	6	18	18	29

Oxid kremičitý bol stanovený vo vzorkách pevného aerosólu dodaných z **RÚVZ Bratislava v rámci ŠZD**, stanovený bol obsah oxidu kremičitého 98,7 a 66,7%.

Pre spoločnosť BEL/NOVAMANN Nové Zámky bolo vyšetrených 6 vzoriek, v 3 vzorkách bol obsah menej ako 1%, teda sa nepotvrdila fibrogenita prachu, v ďalších troch bol obsah 2,88%, 2,97% a 37,45%.

Pre ÚVZ MDPT SR oddelenie Košice bol stanovený obsah oxidu kremičitého 4,76% v spoločnosti Durban s. r.o.

Pre PZS Opatovce nad Nitrou bola vyšetrená 1 vzorka, kde sa fibrogenita prachu nepotvrdila.

V usadenom prachu sa stanovuje oxid kremičitý, ak sú nedostatočné navážky pevného aerosólu na filtroch. Vzorky boli pre spoločnosť BEL/NOVAMANN Nové Zámky a stanovené obsahy boli 2,2%, 4,8% a 12,3%.

b) Chemické faktory v ovzduší

Z chemických faktorov sa stanovovali v odobratých vzorkách ovzdušia oxidy dusíka, oxid uhoľnatý a uhličitý na zväračských pracoviskách. Z ďalších chemických faktorov to boli prchavé organické látky v lakovni OLIERI Košice a v Chemku Strážske kde sa stanovoval aj

fenol. V čistiarni REMARK Košice sme odoberali vzorky tetrachlóretylénu. Koncentrácie týchto chemických faktorov neprekračovali prípustné expozičné limity.

Formaldehyd sa opakovane meral na *Ústave anatómie LF UPJŠ*, kde v roku 2009 bolo namerané vysoké prekročenie NPEL. Po namontovaní vzduchotechnických jednotiek boli odbery zopakované, zo 6 stacionárnych odberov bolo prekročenie len na 1 mieste menej ako 2-násobné, z troch osobných odberov bolo prekročenie v dvoch prípadoch menej ako 2-násobné. Podmienky na Ústave anatómie sa výrazne zlepšili po vykonaných opatreniach. **Formaldehyd** sa opakovane meral aj v bioptickom laboratóriu HIS-DG s. r. o. Košice, kde po vykonaných opatreniach formaldehyd neprekračoval NPEL.

Opakovane sa meral formaldehyd vo vnútornom ovzduší budov v MŠ Jasov v rámci ŠZD z dôvodu prekročených hodnôt pri meraní v roku 2009. Po vykonanom čpavkovaní miestností v MŠ hodnoty neprekračovali limit.

Rozsah vykonaných odberov a analýz je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Chemické faktory v ovzduší

Odber	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
osobný	8	18	73
Stacionárny	115	159	455
Spolu	123	177	528

Ďalšie chemické faktory

Analýza dezinfekčných prostriedkov pre odbor epidemiológie

RÚVZ	počet vzoriek	počet ukazovateľov	počet analýz
<i>Trebišov</i> (odbor epidemiológie)	2	2	4
<i>Michalovce</i> (odbor hygieny životného prostredia)	2	2	6

c) Biologické expozičné testy

Zo Železničného zdravotníctva Košice bolo dodaných a analyzovaných 36 vzoriek moču na stanovenie fenolov v moči a 3 vzorky moču na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej a olova v moči (olovo v moči stanovuje OSSM). Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie fenolu, kyseliny delta-aminolevulovej a olova na kreatinín. V 1 prípade bola koncentrácia kyseliny delta-aminolevulovej v moči u ženy mladšej ako 45 r. rovná biologickej medznej hodnote.

Koncentrácie olova v moči neprekračovali biologické medzné hodnoty.

Olovo v krvi sa stanovuje na OSSM. V jednom prípade u ženy mladšej ako 45 r. bola biologická medzná hodnota prekročená 1,19-krát.

Biologické expozičné testy

Chemický faktor	POČET VZORIEK			Počet ukazovateľov	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Fenol v moči</i>	36	-	35	70	214
<i>ALA</i>	3	-	3	6	12
<i>Pb v krvi</i>	3	-	3	-	-
<i>Spolu</i>	42	-	41	76	226

Počet vzoriek 1-hydroxypyrenu v moči je uvedený v úlohe 7.11

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých látok a prípravkov a jedovatých látok a prípravkov

V priebehu polroka bolo vykonaných **11** kontrol zameraných na prácu s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami. Predmetom výkonu štátneho zdravotného dozoru boli hospodárske dvory v Košickom Klečenove, Mokranciach a Drienovci. Ďalšie previerky boli vykonané v Sklade nebezpečných látok spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o., v spoločnosti Galvanic Services s.r.o. v Čečejevciach, v ktorej sa pri niklovaní používa prípravok klasifikovaný ako jedovatý a v laboratóriu spoločnosti EUROCAST Košice s.r.o., kde sa v súčasnosti veľmi jedovaté látky iba skladujú.

Súhlas na **používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov** bol vydaný v **štyroch prípadoch** a to spoločnostiam U.S.Steel Košice, s.r.o., Geolab s.r.o., Cytolab s.r.o. a Ústrednému kontrolnému a skúšobnému ústavu poľnohospodárskemu.

Porušenie predpisov na ochranu zdravia v súvislosti s používaním jedovatých látok a prípravkov nebolo zaznamenané ani v jednom prípade.

Od začiatku roka bolo vydaných **spolu 91 osvedčení, z toho 86 na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami a 5 osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.**

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s **VJLaP a JLaP** v priebehu roka zasadala 1x.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s **dezinfekčnými prípravkami** na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na **reguláciu živočíšnych škodcov** na profesionálne použitie zasadala 1x.

	Počet
Previerky	11
Návrhy na vydanie osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s VJLaP a JLaP	4
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VJLaP a JLaP	86

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na dozorovanom území evidujeme **66 organizácií, v ktorých sa používajú chemické karcinogény a mutagény.** V priebehu polroka pribudla 1 nová organizácia a to

CytoLab s.r.o., ktorá poskytuje vyšetrenia a laboratórnu diagnostiku v odboroch cytológia a biopsia.

Spolu bolo vydaných **5 súhlasných rozhodnutí** na činnosti **spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov** podľa ust. NV SR č. 356/2006 Z.z., pričom v 4 prípadoch (Frucona a.s., Inžinierske stavby a.s., ÚKSUP a U.S.Steel Košice, s.r.o.) sa jedná o organizácie, v ktorých sa chemické karcinogény používali už predtým.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli vykonané 3 kontroly v 2 organizáciách a to 2 v spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o. a v stolárskej dielni KVIST s.r.o..

V priebehu polroku bolo vydaných **15 súhlasných rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest, pričom v 6-ich prípadoch sa jednalo o výmeny azbestocementových kanalizačných potrubí.

Pokuta za porušenie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bola uložená spoločnosti **City Industry Services, s.r.o.**, ktorá zabezpečovala demontáž azbestocementového opláštenia Chladiacej veže na DZ Koksovňa. Konanie v predmetnej veci bolo zahájené ešte koncom minulého roku.

V rámci plnenia tejto úlohy sa pozornosť OCHA sústredila na tri chemické ukazovatele a to (**azbest, PAU, benzo(a)pyrén, 1-hydroxypyren, a genetické analýzy**). Stanovenie PAU, benzo(a)pyrénu a 1-hydroxypyrénu je súčasťou plnenia úlohy 7.12, preto všetky informácie sú uvedené pri plnení tejto úlohy. Merania prítomnosti azbestových vlákien neboli v tomto období odobraté. V tejto časti sú uvedené výsledky genetickej analýzy.

a) Genetická toxikológia

V roku 2010 boli monitorovali nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity:

- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa
- EBSTER SK, s.r.o. Michalovce

U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzka DZ Koksovňa, EBSTER SK, s.r.o. Michalovce

- 25.3.2010 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov u 214 pracovníkov VKB 3, VKB 1 a Chémie
- 29.6.2010 boli expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov u 8 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce, vzorky boli odobraté 31.5.2010
- 20.4.2010 boli vykonané odbery u 4 probantov kontrolnej skupiny pre rok 2010. Protokoly o skúške zostávajú na OGT ako podkladové materiály.

CALPL vyšetrenia u zamestnancov prevádzky DZ Koksovňa U.S.Steel Košice s.r.o. sa v roku 2010 vykonávajú v rámci objednávky BK007FA0173 zo dňa 28.4.2010 u 281 pracovníkov VKB 3 VKB 1 a Chémia.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V priebehu polroku bola prehodnotená psychická pracovná záťaž v spoločnosti VSE IT služby, s.r.o. u zamestnancov pracujúcich s PC, pričom zamestnanci RÚVZ Košice participovali pri hodnotení psychickej záťaž u týchto zamestnancov v rámci projektu Zdravé pracoviská. Z výsledkov hodnotenia bolo zrejmé, že do 2. kategórie bola zaradená práca profesie manažér a do 1. kategórie práca profesií administrátor Desk Top, administrátor Help Desk, SAP konzultant, technik, systémový administrátor, asistent a vývojár operátor HT.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Vykonaných bolo celkom **34** hygienických šetrení pri podozrení na chorobu z povolania. V **18** prípadoch bola v závere hygienického šetrenia konštatovaná možnosť profesionálnej súvislosti.

Najčastejšie šetrenia boli uskutočnené v spoločnostiach **U.S.Steel Košice, s. r. o.** (12 prípadov, z toho 8x u profesie žeriavnik) a **Vulkmont a.s. Košice** (2 prípady u profesie hutný murár). Po jednom prípade bolo vykonané šetrenie v ďalších 20-ich spoločnostiach.

Medzi profesie, u ktorých bola najčastejšie priznaná priama súvislosť v závere hygienického šetrenia, patria: žeriavnik (8x), hutný murár (3x) a po jednom prípade u profesií brúsič, kompletár výmeny valcov, palič, pokladník, šička, zámočník a zoraďovač.

Všetky ochorenia boli lokalizované v oblasti horných končatín, vrátane oblasti ramena. Vo všetkých prípadoch sa postupovalo podľa možností aspoň orientačne podľa návrhu metodického postupu.

V súvislosti s častými ochoreniami horných končatín u žeriavnikov v spoločnosti U.S.Steel Košice boli uskutočnené opakované konzultácie s PZS. V spoločnosti sa na niektorých prevádzkach realizovali opatrenia na zníženie rizika z fyzickej záťaže výmenou sedačiek a nižšie uložených a ľahšie ovládaných pákových ovládačov – joystickov. .

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V sledovanom období bolo vykonaných celkom **6 šetrení pre podozrenie na chorobu z povolania z dôvodu poškodenia chrbtice**. Priama súvislosť bola potvrdená v 5 prípadoch. Šetrenia boli vykonané v spoločnostiach U.S.Steel Košice, s.r.o. u 4 žeriavnikov elektrických mostových žeriavov a po 1 prípade u mechanika – elektrikára v spoločnosti HaH spol. s.r.o. a u zdravotnej sestry v DD Šugov, resp. DSS Jasov.

Priama súvislosť bola potvrdená vo všetkých prípadoch. Vzhľadom na častý výskyt poškodení chrbtice u žeriavnikov v spoločnosti U.S.Steel Košice, s.r.o., ktoré je často vyvolané aj prenosom nadlimitných vibrácií na celé telo v súvislosti s posunom mosta po nerovnej koľajovej dráhe, boli na vybraných pracoviskách vymenené staré koľajové dráhy.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

V rámci tejto úlohy bol ŠZD zameraný na zisťovanie pracovných podmienok a plnenie povinností v súvislosti s výkonom prác pri zobrazovacích jednotkách v **spoločnosti RÚVZ Košice**.

V úhrne boli získané údaje od **58 respondentov**. Práca so ZJ bola sledovaná tak u stredoškolských, ako aj u vysokoškolských zamestnancov, pričom bolo zistené, že čas práce so ZJ spravidla nedosahuje 4 hodiny za deň. V tomto zmysle nie je možné prácu zamestnancov hodnotiť ako prácu so ZJ v zmysle požiadaviek právnych predpisov. Pri výkone ŠZD boli zistené niektoré drobné nedostatky najmä v nevhodnom umiestnení PC, pričom boli individuálne odkonzultované možnosti ich odstránenia. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne závažnejšie nedostatky.

V súvislosti s realizáciou projektu zdravé pracoviská v spoločnosti **VSE IT služby, s.r.o.** bola v prvom polroku 2010 vyhodnotená zrková záťaž u 49 respondentov pracujúcich prevažnú časť pracovnej zmeny s osobným PC.

2.3. Zdravé pracoviská

V roku 2010 bola v rámci projektu Zdravé pracovisko **VSE IT služby, s.r.o.** ukončená III. etapa zameraná na psychickú a senzorickú záťaž pri práci za PC. Bol vykonaný a skompletizovaný zber dotazníkových údajov od 49 zamestnancov zameraných na individuálne a skupinové hodnotenie psychickej a senzorickej záťaže a v nadväznosti na to bol odborné vyhodnotený.

Výsledky, ako aj návrh opatrení boli prezentované zamestnávateľovi a osobitne zamestnancom, čím bola III. etapa projektu ukončená.

Pri hodnotení subjektívnej psychickej záťaže podľa Meistera prevládala psychická záťaž, pri ktorej nie je pravdepodobne ovplyvnené zdravie, subjektívny stav ani výkonnosť. Úroveň pracovných podmienok z hľadiska objektívneho hodnotenia psychickej záťaže mentálnej dosahovala 2. stupeň, len v prípade manažérov 3. stupeň.

Intenzita zrakových ťažkostí bola primeraná charakteru práce so ZJ a nižšia v porovnaní s orientačnými normami použitej metódy. Menej ako ¼ zamestnancov mala zvýšené celkové zrakové ťažkosti počas práce aj pretrvávajúce po skončení práce. V predmetnom súbore boli približne rovnomerne zastúpené okulárne, vizuálne aj nešpecifické zrakové ťažkosti, ktoré boli spojené s problémami zrakového orgánu, vnímaním, celkovou únavou a malátnosťou, resp. bolesťami hlavy. Chronické zrakové ťažkosti boli zistené u 14 % zamestnancov počas práce a u 18 % po skončení práce.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl.

Túto úlohu neplníme.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V priebehu prvého polroku sa táto úloha neplnila.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Plnenie projektu bolo vykonané podľa aktuálnej osnovy. Projektom boli sledovaní klienti 2 vekových kategórií mužov a žien, ktorí vykonávajú stredne ťažkú prácu najmä z profesií činností v potravinárskych výrobniciach (cukrárskych, lahôdkarských, zmrzlín, pekárskych) a pracovníci kuchýň v ZSS, a to v každej kategórii po 20 klientov nasledovne:

- a) stredne ťažko pracujúce ženy, veková kategória 19-34 rokov
- b) stredne ťažko pracujúce ženy, veková kategória 35-54 rokov
- c) stredne ťažko pracujúci muži, veková kategória 19-34 rokov
- d) stredne ťažko pracujúci muži, veková kategória 35-54 rokov

V 1. polroku 2010 bolo sledovaných z kategórie a) – 6 klientov, kategórie b) - 9 klientov, kategórie c) - 11 klientov a kategórie d) - 4 klienti. Celkovo bolo sledovaných 30 klientov. Každý klient vypracoval jednoduchú retrospektívnu spotrebu pokrmov a potravín podľa predtlaču, vyplnil klinicko-somato-metrický dotazník a dotazník o životospráve. Zároveň mu bolo vykonané somatometrické a biochemické vyšetrenie. Vyhodnotenie získaných údajov a hodnôt u jednotlivých klientov bolo vykonané priebežne podľa kritérií stanovených pre predmetný projekt, po získaní údajov od všetkých klientov podľa stanoveného počtu pre projekt, bude vykonané celkové vyhodnotenie.

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že klienti sú oboznamovaní s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov ich zdravotného stavu a dostanú odporúčania, ako je

možné daný stav zlepšiť. Dopad na zdravie by bolo možné hodnotiť najmä na základe spätnej väzby, t.j. pri návrate týchto klientov na vyšetrenie po určitom období.

V hodnotenom období v rámci plnenia úlohy bolo na OCHA analyzovaných 40 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 380 ukazovateľov.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Pred začiatkom plnenia úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Výroba, resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka á 2 vzorky, z toho 1 vzorka z dovozu (vrátane morskej soli) a 1 vzorka domáceho pôvodu.

V rámci plnenia úlohy boli odoberané vzorky kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Za hodnotené obdobie bolo celkom odobratých **10 vzoriek kuchynskej soli**, s cieľom stanovenia jodidu, resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Z vyšetrených vzoriek kuchynskej soli, v obsahu jódu **nevyhoveli** požiadavke potravinového kódexu SR **dve vzorky, pre vysoký obsah KI** (obidve boli morske soli), pričom jedna z nich vyhovela označeniu na obale výrobku.

V plnení úlohy sa bude pokračovať aj v druhom polroku.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkým poškodením zdravia obyvateľov SR.

V priebehu plnenia úlohy došlo k zmene legislatívy a to od 1. mája 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu soli jódom, nariadenia EK neustanovujú požiadavku na prítomnosť, obsah jódu v kuchynskej soli. Pozitívom úlohy je, že dovozcovia kuchynskej soli rešpektujú legislatívu národnú a dovážajú soľ jódom fortifikovanú podľa národnej legislatívy.

V rámci kontroly jodidácie kuchynskej soli bolo na OCHA analyzovaných 46 vzoriek rôznych druhov kuchynskej soli, v ktorých sa sledovalo 134 ukazovateľov. Požiadavkám nevyhoveli 2 vzorky v parametri jodidy.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Na plnenie úlohy bolo gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracované usmernenie na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami s harmonogramom odberu vzoriek kozmetických výrobkov v rámci SR.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek kozmetických výrobkov na laboratórne skúšanie.

Podľa vyššie uvedeného plánu výkonu dozoru boli v máji odobraté **3 vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti** za účelom chemického skúšania v ukazovateľoch chemické prvky - Pb, Hg, Cd a Ni. Predmetné kozmetické výrobky boli zaslané na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Žiline.

Výsledky laboratórnych rozborov t. č. nie sú k dispozícii.

V plnení úlohy sa bude pokračovať aj v druhej polovici roka.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Na plnenie úlohy bol gestorským pracoviskom ÚVZ SR vypracovaný metodický pokyn k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, ktorý je prílohou viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva s harmonogramom odberu vzoriek pre SR.

V zmysle usmernenia bol vypracovaný plán plnenia tejto úlohy s plánom odberu vzoriek predmetov a materiálov určených na styk s potravinami určených pre deti (keramické, plastové).

Podľa vyššie uvedeného plánu bolo v distribučnej sieti mesta Košice (HM, SM) v mesiaci marec 2010 odobratých **5 vzoriek predmetov určených na styk s potravinami pre deti** za účelom chemického skúšania v ukazovateľoch podľa ich zloženia (u keramických predmetov: chemické prvky – Pb a Cd, u predmetov plastových: migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amíniv, bisfenol A a pod.).

Odobraté predmety pre deti:

- 1. Keramický hrnček pre deti, KP: Čína;**
- 2. NUK detská fľaša – plastová, KP: Nemecko;**
- 3. Plastový sandwich box, KP: Španielsko;**
- 4. DISNEY - Miska eko plast, KP: Španielsko;**
- 5. Športová cestovná fľaša pre datol'atá, plastová, KP: Made in Thailand.**

Predmetné výrobky boli zaslané na laboratórne skúšky RÚVZ so sídlom v Poprade - NRC pre PBU a obaly.

Výsledky laboratórnych rozborov t. č. nie sú k dispozícii.

Pri odbere vzoriek bola zároveň vykonaná aj kontrola označovania a dokumentácie v zmysle požiadaviek nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS a PK SR (II časť 5 hlava) Materiály určené na styk s potravinami, kde neboli zistené nedostatky.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Podiel na plnení len RUVZ so sídlom v Poprade.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Neparticipujeme, rieši ÚVZ SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V mesiaci november 2009 bol vo vybraných školách uskutočnený dotazníkový prieskum. Spolu bolo do projektu zaradených 170 respondentov. Získané údaje boli zadané do gestorom zaslanej mustry v počítačovom programe.

Gestor projektu ÚVZ SR v priebehu roka 2010 získané údaje vyhodnocuje a pripravuje intervenčné opatrenia zamerané na zníženie detskej úrazovosti.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V súlade s programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2010 a na ďalšie roky a v nadväznosti na predchádzajúce celoslovenské prieskumy TAD 1,2 a 3 sa v mesiaci marec 2010 konať projekt prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov. Prieskum sa uskutočnil v čase

od **15. – 19. marca 2010** , bol uskutočnený dotazníkovou formou, bol dobrovoľný a anonymný.

Do projektu na území mesta Košice boli zapojené školy: Gymnázium Čordákova, SOŠ Bukovecká, ZŠ Drábova a na území okresu Košice - okolie ZŠ Rozhanovce. Prieskumu sa zúčastnilo 305 žiakov a študentov, ktorí vyplnili dotazníky a 30 dodatkov k TAD 2. Pedagógmi bolo vyplnených 60 dotazníkov TAD 3.

Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Projekt sa bude realizovať v školskom roku 2010 / 2011.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V roku 2010 pokračovala III. etapa monitorovania stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín vo vekovej skupine 7-10 ročných detí. Gestorom projektu boli zaslané na jednotlivé RÚVZ v SR mustry na zadávanie údajov, vzory dotazníkov a pokyny na konkrétnu realizáciu projektu. Spôsob realizácie uvedeného projektu bol prerokovaný na krajskej porade vedúcich pracovníkov HDaM Košického kraja, ako aj na pracovnom stretnutí na odbore chemických analýz RÚVZ v Košiciach. Podrobne boli rozpracované jednotlivé kroky a materiálne zabezpečenie potrebné pre realizáciu projektu.

Do projektu boli zapojené dve školy, a to ZŠ Gemerská, Košice a ZŠ Bohdanovce. Spolu sa ho zúčastnilo cca 100 detí vo veku 7 – 10 rokov. V 17. kalendárnom týždni (**19.04. – 25.04.2010**) sa v rámci realizácie projektu odobrala celodenná strava a to počas jedného týždňa (spolu 10 vzoriek), samostatne sa odoberali vzorky nápojov (čaj, sirupová voda a pod.) spolu 10 vzoriek.

V rámci daného projektu sa zbierali aj údaje dotazníkovou metódou od rodičov zúčastnených detí (dotazník stravovacích návykov, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie, 24 hodinový jedálny lístok a 24 hodinová fyzická aktivita), zároveň sa vykonali antropometrické merania detí (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov a meranie krvného tlaku). Spracovávanie a zadávanie získaných podkladov bude v mesiaci júl – september.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Aj napriek problémom sa podarilo nadviazať spoluprácu s niekoľkými pediatriami, ktorým boli dodané dotazníky a krátka metodika. Avšak počet vrátených vyplnených dotazníkov bol minimálny. Zozbierané údaje boli v priebehu januára zadané do mustry a zaslané gestorovi projektu.

Gestorovi projektu bolo 15.02.2010 zaslaných 49 dotazníkov.

Dňa 15.06.2010 sme sa zúčastnili porady riešiteľov II. časti projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách/Primárne prevencia aterosklerózy v detskom veku“, ktorá sa uskutočnila v priestoroch RÚVZ Banská Bystrica. Gestor projektu zhodnotil jeho plnenie a prezentoval celoslovenské výsledky projektu a to: merania hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov a získaných poznatkov o životnom štýle a zdraví mladej populácie. Na záver porady bol prerokovaný harmonogram ďalšej realizácie projektu. Riešiteľom projektu boli následne zaslané spracované materiály v programe PowerPoint, ktoré budú prezentované na odborných podujatiach na regionálnej úrovni.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1. Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov

Plnenie úlohy bolo v súlade s postupmi, ktoré boli navrhnuté na porade odborných pracovníkov odboru ochrany zdravia pred žiarením, konanej v Látkach v dňoch 19. – 21.6.2007. Vykonávaný bol štátny zdravotný dozor na pracoviskách, na ktorých je riziko výskytu opustených žiaričov s hlavným dôrazom na zabezpečenie informovania a poučenia osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia. Pracovníci Odboru ochrany zdravia pred žiarením vykonali štátny zdravotný dozor na šrotoviskách Košického a Prešovského kraja.

- Dňa 15.6.2010 - TIBOND, s.r.o., Prakovce 13, prevádzka Gelnica
- PRK, s.r.o., Masarykova 8, Košice, prevádzka Gelnica
Dňa 23.6.2010 - COPPER, Krupinská 2, Košice, prevádzka Myslava
- QUELS, s.r.o., Škultétyho 3, Košice, prevádzka Trebišovská, Košice
- QUELS, s.r.o., Škultétyho 3, Košice, prevádzka Kostolianska, Košice
Dňa 24.6.2010 - AMP, s.r.o., Ševčenkova 4, Humenné, prevádzka Nálepko
- Margaréta Kolčárová, Prakovce, prevádzka Mníšek nad Hnilcom
- VAMAX-X, Hlavná 32, Gelnica, prevádzka Strojárne Prakovce

Počas trvania úlohy bolo vyškolených viac ako 175 zamestnancov, ktorí v prevádzkach, zaoberajúcich sa kovovým odpadom, môžu prísť priamo do styku s rádioaktívnymi zdrojmi. Pracovníci šrotovísk boli informovaní o možnostiach výskytu rádioaktívnych materiálov v dodávkach šrotu. Poučení boli o postupe pri zaregistrovaní a ďalšej identifikácii podozrivého materiálu v šrote. Vhodným zdrojom sú aj poskytnuté plagáty o možných materiáloch identifikovaných v dodávkach šrotu vo výrobniach ocele.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané okamžité merania príkonu dávkového ekvivalentu, vypracovaný bol záznam, ktorý podpísali pracovníci odboru aj pracovníci šrotovísk. Zvolený postup má opodstatnenie, čo potvrdzujú aj mimoriadne udalosti vo výkupniach kovového šrotu v uplynulých rokoch.

Na základe evidovaných výkupní kovového odpadu v rámci Košického kraja bola v rokoch 2007 až 2010 vykonaná kontrola na 53 prevádzkach výkupní kovového odpadu. Za uplynulé obdobie riešenia úlohy sa v rámci prevádzok výkupní kovového šrotu v Prešovskom kraji vykonala kontrola na 41 pracoviskách.

Aj konatelia firiem, ktorí sa zaoberajú výkupom kovového šrotu zabezpečujú pracoviská meracími zariadeniami, konzultujú postup pri likvidácii rádioaktívneho materiálu v kovovom odpade na šrotoviskách a oboznamujú s ním pracovníkov, ktorí vykupujú šrot.

Dôležitým prínosom bolo aj zavedenie elektronického systému Iltram, prostredníctvom ktorého sa navzájom a okamžite informujú všetky zainteresované zložky vyhľadávania, odstránenia a inventarizácie nepoužívaných rádioaktívnych a opustených žiaričov.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010

Prípisom ÚVZ SR HH SR č. OE/8836/2009 zo dňa 16.12.2009 bol *aktualizovaný očkovací kalendár* pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých v I. polroku 2010. V porovnaní s očkovacím kalendárom z roku 2009 prakticky nedošlo k zmenám. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na web stránke RÚVZ.

Organizačne sa usmerňovalo očkovanie určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke schválenej Pandemickou komisiou vlády SR.

V I. etape bola vakcína odporúčaná pre zdravotníckych pracovníkov lôžkových zdravotníckych zariadení fakultných nemocníc. Očkovanie bolo realizované prostredníctvom očkovacích tímov zriadených na základe usmernenia HH SR zo dňa 2.11.2009 č. OE/7759/2009, ako i očkovanie zdravotníckych pracovníkov v I. Súkromnej nemocnici, a.s. v Šaci, VÚSCH a VOÚ. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov polikliník a lekárov primárneho kontaktu vykonával očkovací tím na ul. Mäsiarska 27, Košice. V II. etape prebiehalo očkovanie osôb s vysokým rizikom komplikácii a úmrtí a tehotných žien, ktorí boli očkovaní u svojho lekára primárneho kontaktu.

Očkovanie proti novej chrípke bolo vykonané pandemickou vakcínou PANENZA (Sanofi Pasteur). K 6.5.2010 bolo v okr. Košice I-IV a Košice okolie spolu zaočkovaných 866 osôb:

- zdravotnícki pracovníci: 340
- dispenzarizovaní pacienti: 524
- gravidné ženy: 2
- iní záujemcovia: 0

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je nulový s výnimkou ochorení na **pertussis** (32 ochorení).

Realizuje sa priebežne vzdelávanie zdr. personálu, rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity. V I. polroku 2010 sa pokračovalo v riešení 2 prípadov odmietnutia povinného očkovania zo strany rodičov. T. č. sú v štádiu priestupkového konania.

V zmysle prípisu HH SR č. OE/3148/2010 zo dňa 19.5.2010 boli vyhodnotené aktivity Európskeho imunizačného týždňa (EIW) 2010, realizované v pôsobnosti RÚVZ pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov, rómsku populáciu a iné rizikové skupiny. Spolu bolo realizovaných 94 aktivít so zameraním na tieto okruhy:

1. *Význam dostatočnej kolektívnej imunity a eliminácia tzv. „vakcinačných dier“, riziká vyplývajúce z odmietania očkovania vo vzťahu k epidemiologickej situácii vo výskyte nákaz preventabilných očkovaním pre zdravotníckych pracovníkov:*
  - informácia o epidemiologickej situácii vo výskyte nákaz preventabilných očkovaním (detská obrna, osýpky) vo svete a informácia o prebiehajúcich aktivitách v rámci EIW a ich význame vo forme letáku pre pediatriov a praktických lekárov pre dospelých (227), zdravotnícke zariadenia a infekčné ambulancie, úrady práce a sociálnych vecí vo všetkých okresoch v pôsobnosti RÚVZ (14), pre web stránku RÚVZ, na informačné panely na všetkých pracoviskách RÚVZ (3).
2. *Zvýšenie informovanosti rodičov o povinnom očkovaní vykonávanom v SR, jeho význame a rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania s odborným zdôvodnením cieľom pôsobiť na antivakcinačné aktivity rodičov odmietajúcich povinné očkovanie:*
  - aktívna účasť v 2 rozhlasových médiách o význame očkovania ako prevencie infekčných ochorení a rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania
  - spracovaný článok pre denník Korzár: „Prevencia, ochrana, imunizácia“ s dôrazom na dôvody, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne a odborné informácie o rizikách vyplývajúcich z odmietania očkovania
  - dostupné letáky distribuované do čakární a ambulancií pediatriov na území mesta Košice a okresu Košice okolie, praktických lekárov pre dospelých a čakární infekčných oddelení, (319)

- spracovaná informácia o prebiehajúcich aktivitách a ich význame distribuovaná do ambulancií pediatrov (92)
- 3. *Zvýšenie zaočkovanosti sociálne neprispôsobivých skupín populácie* - aktivity realizované komunitnými pracovníkmi odboru PZ RÚVZ s pôsobením v Kecerovsko-Oľšavskom regióne:
  - vyhľadávanie migrujúcich rómskych rodín, zabezpečovanie transportu matky s dieťaťom na povinné očkovanie a intervencia v 80 rodinách so zhoršenou starostlivosťou o zdravie detí na základe požiadaviek príslušných praktických lekárov pre deti a dorast
  - edukácia detí v MŠ Boliarov v rámci interaktívneho projektu „Očkovací dáždnik“
- 4. *Význam prevencie ochorení očkovaním u rizikových skupín obyvateľstva:*
  - zdravotno-výchovné aktivity u narkomanov s i.v. aplikáciou drog o možnosti prevencie infekčných ochorení očkovaním s dôrazom na vírusové hepatitídy (7).

Pri vyššie uvedených aktivitách bola využitá spolupráca s pediatrami a praktickými lekármi pre dospelých, komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy RÚVZ pre rómsku problematiku a regionálnymi médiami. Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 3.6.2010, sa podieľali 3 zamestnanci odboru epidemiológie a 1 lekár s odbornou prednáškou.

Kontrola očkovania

Kontrola očkovania v I. polroku sa vykonávala námatkovo, cielene podľa plánu práce a v prípade odmietnutia očkovania.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za r. 2009 za okresy Košice I - IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne, požadovanej kvalite a rozsahu.

Pravidelne sa vykonávali analýzy a vyhodnocovala *epidemiologická situácia* v spádovom území RÚVZ.

Vo výskyte hnačiek pravdepodobne infekčného pôvodu bol zaznamenaný mierny nárast počtu ochorení, ktorý nebol ovplyvnený záplavami.

Niekoľkonásobný nárast počtu ochorení bol zaznamenaný u vírusovej hepatitídy typu A, ovplyvnený epidemickým výskytom v okrese Košice II na rómskom sídlisku Luník IX a v okrese Košice okolie zvýšeným výskytom v rómskych lokalitách obcí Kecerovce, Veľká Ida a Rankovce. Výskyt vybraných ochorení v okresoch Košice I - IV a Košice okolie v I. polroku 2010 a porovnanie s výskytom v I. polroku 2009 prezentuje tabuľka.

Monitorovala sa *rezistencia na ATB* (pneumokokové nákazy). V sledovanom období nebolo zaznamenané pneumokokové ochorenie. Bolo hlásených 5 septikémií (A40.2) vyvolaných Streptokokom D rezistentným na Penicilín.

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov sú informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi. Dosiaľ túto možnosť využívajú len 2 praktickí lekári pre deti a dorast z okresu Košice, vzhľadom k tomu, že lekári prvého kontaktu nie sú vybavení na pracoviskách internetom.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do NIP (ACHO, osýpky, tbc...). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie na osýpky a rubeolu. V rámci dif. diagnostiky bolo v mikrobiologických laboratóriách vyšetrených na rubeolu 1728 vzoriek a na osýpky 35 vzoriek s negatívnym výsledkom.

Pretrváva vyšší výskyt ochorení na pertussis. V okresoch Košice I - IV hlásených v sledovanom období 26 ochorení a v okrese Košice okolie 6 ochorení.

Vyhodnotila sa *chrípková sezóna 2009/2010*.

Aktivita chrípky v chrípkovej sezóne 2009/2010 v okresoch Košice I - IV a Košice - okolie mala epidemický charakter, ovplyvnený vznikom nového vírusu chrípky A(H1N1) a zlepšenou surveillance hlásených ochorení na chrípku, vrátane SARI.

Priebeh sezóny:

V sezóne 2009/2010 bolo v **okresoch Košice I - IV** hlásených 134 875 všetkých ARO, chorobnosť 123 031,15/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 8413 ochorení, chorobnosť 7674,22/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu ARO tvorila chrípka 6,2%. Spolu bolo hlásených 914 komplikácií. Epidémia ARO a chrípky a chrípke podobných ochorení bola od 45. - 51. KT (spolu 7 KT).

V 45. KT stúpol celkový počet ARO z 2485, chorobnosť 2421,18 hlásených v 44. KT na 3220 ochorení, chorobnosť 3431,43 hlásených v 45. KT, t. j. o 29,57%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol zo 145 v 44. KT na 220 v 45. KT (t.j. o 51,72 %). Počet komplikácií stúpol o 43,8 % (z 32 na 46).

Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

Spolu počas epidemického výskytu bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresov Košice I - IV hlásených 26 614 ARO, z toho ako chrípka 2733 ochorení. Celková chorobnosť bola 22 494,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Počet komplikácií v epidémii 336.

Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 48. KT, kedy bolo hlásených 4737 ARO, chorobnosť 3883,1, z toho chrípka 526 ochorení, chorobnosť 431,2. Najviac komplikácií - 77 bolo hlásených v 48. KT, čo tvorí 1,63% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V **okrese Košice – okolie** bolo hlásených 29 138 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 60 742,94/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1639 ochorení, chorobnosť 3416,76/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu ARO tvorila chrípka 3,43%. Spolu bolo hlásených 92 komplikácií.

Zvýšený výskyt ochorení na ARO a chrípku a chrípke podobné ochorenia bol od 45. - 50. KT (spolu 6 KT). V 45. KT stúpol celkový počet ARO z 1026, chorobnosť 2202,8 hlásených v 44. KT na 1899 ochorení, chorobnosť 2944,5 hlásených v 45. KT, t.j. o 85,1%. Z toho počet ochorení hlásených ako chrípka stúpol z 96 v 44. KT na 115 v 45. KT (t. j. o 19,8%). Počet komplikácií sa nezvýšil. Nárast ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení bol zaznamenaný vo všetkých vekových skupinách.

Spolu počas epidémie bolo zo zdravotníckych zariadení na území okresu Košice okolie hlásených 10 808 ARO, z toho ako chrípka 812 ochorení. Celková chorobnosť bola 16 817,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Počet komplikácií v epidemickom období bol 41.

Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 46. KT, kedy bolo hlásených 2840 ARO, chorobnosť 3686,7, z toho 198 ochorení ako chrípka, chorobnosť 257,0. Najviac komplikácií - 18 bolo hlásených v 49. KT, 1,5% z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

Pandémia vyvolaná novým vírusom chrípky:

Koncom apríla 2009 v Mexiku vypukla chrípka vyvolaná novým vírusom A(H1N1) a rozšírila sa do 19 krajín sveta, čo dávalo predpoklad vzniku pandémie chrípky. Dňa 27.4.2009 bola vyhlásená 4. Fáza pandemickej pripravenosti vzhľadom na potvrdený prenos vírusu prenosného z človeka na človeka, ktorý je schopný spôsobiť vznik epidémie a dňa 30.4.2009 V. Fáza pandemickej pripravenosti pre výskyt nového vírusu s pandemickým potenciálom (NOVEL INFLUENZAE VIRUS). Pandémia chrípky bola vyhlásená 11.6.2009. Ako efektívny spôsob monitorovania chrípkovej pandémie astupňa závažnosti pre včasnú

implementáciu potrebných opatrení bolo dňa 3.11.2009 zahájené sledovanie SARI (Severe Acute respiratory Infection).

V súvislosti so vznikom mimoriadnej epidemiologickej udalosti „novel flu vírus“ (prasacej chrípky) u ľudí boli v súlade s pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR zabezpečené pracovníkmi odboru epidemiológie tieto opatrenia:

- zintenzívnená epidemiologická a virologická surveillance
- od 1.5.2009 boli zabezpečené pohotovostné služby odbornými pracovníkmi RÚVZ 24 hodín denne počas pracovných dní, sviatkov a víkendov, zrušená bola 19.3.2010
- informovanosť lekárov I. kontaktu a širokej verejnosti o aktuálnej epid. situácii, vrátane osobných ochranných opatrení na zníženie rizika prenosu chrípky
- aktívne vyhľadávanie chorých praktickými lekármi zisťovaním cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
- okamžité hlásenie ochorení z LSPP, infekčných a detských oddelení jednotlivých zdravotníckych zariadení na území mesta Košíc, hlásenie hospitalizovaných pacientov s ochorením na chrípku a ARO zodpovedajúcemu definícii ochorenia
- monitoring spotreby liekov
- monitoring absencie a školských a predškolských zariadeniach
- informovanosť lekárov prvého kontaktu s ďalšími usmerneniami - o racionalizácii opatrení v súvislosti s novým vírusom chrípky A (H1N1), odporúčanie mimoriadneho očkovania, postup pre zabezpečenie distribúcie pandemickej vakcíny, očkovanie prioritných skupín obyvateľstva, postup pri aplikácii pandemickej vakcíny
- spracované menné zoznamy dispenzarizovaných pacientov (osoby s vysokým rizikom komplikácií a úmrtí)
- Správe štátnych hmotných rezerv SR v Bratislave boli zaslané menné zoznamy poskytovateľov zdr. starostlivosti v pôsobnosti RÚVZ Košice s počtom vakcín na vykonanie odporúčaného mimoriadneho očkovania proti chrípke spôsobenej vírusom chrípky A (H1N1) pre osoby s vysokým rizikom komplikácií, úmrtí a tehotné ženy
- spracovaný menný zoznam lôžkových zdr. zariadení, vrátane počtu zamestnancov a počtu dávok očkovacej látky proti chrípke A (H1N1) a zloženie očkovacích tímov pre očkovanie zdravotníckych pracovníkov
- informovanie, resp. výzva na očkovanie pandemickou vakcínou pre obyvateľstvo v denníku Korzár a na web stránke RÚVZ.

V chrípkovej sezóne 2009/2010 zasadala **Regionálna protiepidemická komisia** pri RÚVZ dňa 11.11.2009 a 25.11.2009.

V sledovanom období bolo laboratórne metódou Real time - PCR potvrdených v okresoch Košice I - IV 47 ochorení na chrípku A (H1N1), v okrese Košice okolie 19 ochorení. V chrípkovej sezóne 2009/2010 bolo zaznamenaných v okresoch Košice I - IV 37 prípadov a v okrese Košice okolie 17 prípadov SARI, ktoré si vyžiadali hospitalizáciu. V 15 prípadoch bol laboratórne potvrdený vírus chrípky A (H1N1).

Z celkového počtu hlásených ochorení na ARO a chrípku a chrípke podobných ochorení bolo hlásených 9 úmrtí, z toho **8 úmrtí na SARI** vo vekovej skupine 15 - 64 ročných (16, 27, 36, 43, 50, 51, 54 a 55 roč.), kde bol vírus chrípky A (H1N1) potvrdený v 5 prípadoch a **jedno úmrtie na chrípku** vo veku 66 r. s potvrdeným vírusom chrípky A (H1N1).

Pravidelne sa uverejňovali na webových stránkach RÚVZ aktuálne informácie o rizikách infekčných ochorení a aktuálne informovalo obyvateľstvo prostredníctvom masmédií

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Dňa 17.5.2010 sa na RÚVZ B. Bystrica uskutočnil konzultačný deň k využívaniu programu EPIS. Hlavným dôvodom pracovného stretnutia bola skutočnosť, že sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórných výsledkov z vybraných laboratórií SR. Bol predvedený systém hlásenia výsledkov z mikrobiologických laboratórií a metodický postup pre prácu s protokolmi v EPISe. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v novom programe a posúdenie objemu práce v ohnisku sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V I. polroku 2010 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených 1932 potvrdených prípadov.
- počet spracovaných ohnisk: 73
- počet chránených kontaktov zadaných do EPIS: 419
- zoznam epidémií: 2
- počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet: 2.

V rámci epid. vyšetovania a prijatých opatrení bolo vydaných 12 rozhodnutí na výkon dezinfekcie, 12 rozhodnutí osobám podrobených LD a 1 rozhodnutie na očkovanie detí vo veku 1 – 5 rokov proti VHA v obci Veľká Ida.

Úplnosť a validita povinných údajov zadávaných DAHE do programu EPIS je kontrolovaná vedúcim pracovníkom oddelenia.

6.4. Nozokomiálne nákazy

- Evidencia a analýza hlásených nozokomiálnych nákaz (NN).
- Analýza etiologických agensov u izolovaných polyrezistených kmeňov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach (pacient, prostredie).
- Analýza polyrezistencie pôvodcov NN.
- Odber cielených vzoriek z prostredia, predmetov a plôch na mikrobiologické vyšetrenia a chemickú analýzu s cieľom objektivizácie vykonávaných dekontaminačných postupov a bariérovej ošetrovacej techniky.
- Vykonávanie kontrol dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovacej techniky na vybraných oddeleniach v lôžkových zdravotníckych zariadeniach a v neštátnom ambulantnom zariadení:

Nemocnica Košice-Šaca a.s., 1.súkromná nemocnica, Lúčna 57, Košice – Šaca

Centrálny operačný trakt, Aseptická časť

FMC – dialyzačné služby, s. r. o. Chalupkova 10, 921 01 Piešťany

Nefrologicko - dialyzačné centrum FRESINIUS, Tr. SNP 1 v Košiciach

DFN Košice, Tr. SNP 1 v Košiciach

I. Klinika detí a dorastu - Stredisko detskej dialýzy

Neštátne ambulantné zariadenie

Interná a gastroenterologická ambulancia v Košiciach, ul. Smetanova 2

V nadväznosti na plnenie úlohy v predchádzajúcich rokoch bolo plnenie úlohy zamerané na kontrolu evidencie a hlásenia NN, na kontrolu dodržiavania bariérovej ošetrovacej techniky a hygienicko-epidemiologického režimu na vybraných oddeleniach chirurgického smeru. Cieľom úlohy je znížiť riziko vzniku a šírenia NN, navrhnúť účinné opatrenia a tým zvýšiť bezpečnosť pacienta počas hospitalizácie v lôžkovom zdravotníckom zariadení.

Realizačné výstupy:

Analýza výskytu NN za I. polrok 2010. Porovnanie výskytu NN mikroorganizmov a vysokej kvality monitorovania a kontroly NN. Štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk.

Evidencia a analýza hlásených NN za obdobie I. polrok 2010

Mesačne je vykonávaná analýza a evidencia hlásených NN. Surveillance vybraných NN je predovšetkým zameraná na analýzu septických infekcií v lôžkových zdravotníckych zariadeniach vyvolaných rezistentnými mikroorganizmami.

Za prvých 6 mesiacov r. 2010 lôžkové zdravotnícke zariadenia hlásili **202 NN**, z toho **sepsy 57x**. Za rovnaké obdobie bolo v r. 2009 hlásených 184 NN, z toho 47 seps. Na hlásení sa v prevažnej miere podieľali pracoviská anesteziológie a intenzívnej medicíny.

FN L. Pasteura Košice hlásila 105 nemocničných nákaz (r. 2009 - 97x), DFN Košice 77 ochorení (r. 2009 - 61x), VÚSCH a.s. Košice 1 prípad (r. 2009 - 0), VOÚ a.s. Košice 4 ochorenia (r. 2009 - 4x), Nemocnica Košice-Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica, Lúčna 57 v Košiciach - Šaci 8 ochorení (r. 2009 - 13x) a Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n. o. sv. Lukáša 7 prípadov (r. 2009 - 9x). Za uvedené obdobie nebolo zaznamenané úmrtie v príčinnej súvislosti s NN.

Analýza polyrezistencie pôvodcov nozokomiálnych nákaz

1. Z lôžkových zdravotníckych zariadení boli hlásené 4 sepsy vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi, a to:

DFN Košice – 21 ochorení na sepsu (z toho u 0-ročných detí 18 ochorení),

Klinika neonatológie- 16 prípadov, mikroorganizmus *Staphylococcus haemolyticus* MRSH sa podieľal na výskyte sepsy v 1x a *Staphylococcus epidermidis* MRSE bol z HK izolovaný 1x.

I. Klinika detí a dorastu- 3 prípady sepsy, mikroorganizmus *Klebsiella pneumoniae* ESBL+ bol z HK izolovaný v 1x u 0-ročného dieťaťa.

II. Klinika detí a dorastu a III. KPAIM - hlásili po 1 ochorení na sepsu.

FN L. Pasteura Košice- hlásených 28 ochorení na sepsu

I. KAIM - 6 ochorení,

I. Interná klinika - 1 ochorenie

I. Chirurgická klinika - 2 prípady z Transplantačného pracoviska,

na Klinike hematológie a onkohematológie - 17 prípadov

OAIM - 2 prípady, v 1 prípade bola sepsa spôsobená *St. epidermidis* MRSE.

Nemocnica Košice – Šaca, a.s. 1. súkromná nemocnica Košice - Šaca, ul. Lúčna 57 – 7 chorení na sepsu,

Klinika popálenín a rekonštrukčnej chirurgie - 3 prípady,

Interné oddelenie - 1 ochorenie,

Klinika popálenín a rekonštrukčnej chirurgie - 3 ochorenia,

Východoslovenský onkologický ústav, a.s. Košice, Rastislavova 43 -1 ochorenie na sepsu z Kliniky rádioterapie a onkológie č. 2.

2. Zo skupiny respiračných infekcií boli hlásené 2 ochorenia u pacientov s kultivačným nálezom polyrezistentných mikrobiálnych kmeňov, a to:

OAIM FN L. Pasteura Košice - pracovisko Rastislavova 43 – 1 x z výteru z nosa izolovaný *Staphylococcus aureus* MRSA,

I. Klinika detí a dorastu DFN Košice, Tr. SNP 1 hlásila z výteru z hrdla izoláciu *Staphylococcus aureus* MRSA.

3. Zo skupiny iných NN (dg.G00.8) bolo hlásené ochorenie u pacienta z III. KPAIM DFN Košice. Z likvoru izolovaný polyrezistentný mikrobiálny kmeň *St. epidermidis* MRSE.

4. Zo skupiny ranových infekcií boli hlásené 2 infekcie u pacientov z I. KAIM FN L. Pasteura Košice. U oboch izolovaný polyrezistentný Staphylococcus epidermidis MRSE.

Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín - rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky. Účinnými nariadenými opatreniami (včasná izolácia chorého, dodržiavanie barirovej ošetrovacej techniky) sa predišlo ďalšiemu šíreniu ochorenia medzi pacientami. Do programu HELICS v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

Výsledky kontrol hygienicko-epidemiologického režimu (HER) a objektivizácie prostredia:

1. Nemocnica Košice-Šaca a.s. 1. súkromná nemocnica Lúčna 57

Centrálny operačný trakt, Aseptická časť - zo sterov z prostredia, predmetov a plôch v počte 45, patogénne a podmienené patogénne mikroorganizmy neboli izolované. Po pomnožení bola pozitívna izolácia zistená v 5x: 3x izolovaný St. haemolyticus, 1x Acinetobacter species a 1x St. aureus s dobrou citlivosťou na vyšetřované ATB.

Vykonanou kontrolou čistoty ovzdušia sedimentačnou metódou za použitia 2 pomnožovacích pôd nebola zistená kontaminácia prostredia patogénnymi mikroorganizmami na krvnom agare. Plesne boli izolované na všetkých kontrolovaných miestach v počte od 2 - 7 KTJ pri 15 minútovej expozícii. Prítomnosť kvasiniek bola potvrdená na 2 miestach v počte 1 KTJ.

Celkom bolo odobratých 40 vzoriek na 20-tich kontrolovaných miestach: operačná sála č.1, mimo výkon - 5 kontrolovaných miest, operačná sála č.2, počas druhého výkonu - 5 kontrolovaných miest, operačná sála č.3 - po 2. výkone 5 kontrolovaných miest, operačná sála ORL - počas 3.výkonu 5 kontrolovaných miest.

2. FMC – dialyzačné služby, s. r. o. Chalupkova 10, 921 01 Piešťany

Na kontrolu účinnosti vykonávanej dezinfekcie bolo z prostredia, predmetov a plôch odobratých 20 sterov. Z priamej kultivácie patogénne mikroorganizmy neboli izolované.

3. DFN Košice, Tr. SNP 1 v Košiciach

Stredisko detskej dialýzy I. Kliniky detí a dorastu - z prostredia, predmetov a plôch bolo odobratých 11 sterov. Z priamej kultivácie neboli izolované patogénne mikroorganizmy.

Na kontrolu sterility bolo odobratých 6 vzoriek ultrafiltru - membránových vložiek, typ MILLIPORE GS 0,22 µm a 1 vzorka dialyzačného roztoku FRESENIUS 4008 S ON LINE. Výsledky laboratórných vyšetření boli negatívne.

4. Interná a gastroenterologická ambulancia v Košiciach, ul. Smetanova 2

V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 11 sterov. Patogénne a podmienené patogénne mikroorganizmy z priamej kultivácie neboli izolované. Kontrolu sterility nebola zistená mikrobiálna kontaminácia endoskopov a endoskopického príslušenstva po vykonaní vyššieho stupňa dezinfekcie, odobratá vzorka dezinfekčného prípravku 2% LYSOFORMIN 2000, používaného na vyšší stupeň dezinfekcie bola účinná na vyšetřované laboratórne kmene mikroorganizmov St. aureus, E. coli a Ps. aeruginosa vo vodnom a v bielkovinnom prostredí po 15 min. expozícii.

V rámci ŠZD bol zdravotnícky personál upozorňovaný na správny postup vykonávania hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk za použitia alkoholových dezinfekčných prípravkov.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo na odbore MŽP analyzovaných 2853 vzoriek, čo predstavuje 3975 ukazovateľov a 14217 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetřených 12 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetřených 629 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie

a dekontaminácie povrchov plôch - 1380 vzoriek, ovzdušia 42 vzoriek a 790 vzoriek sterilných predmetov.

Z uvedeného počtu vzoriek bolo vyšetrených pre RÚVZ Košice 1085 vzoriek, RÚVZ Rožňava 583 vzoriek, Michalovce 766 vzoriek a Trebišov 419 vzoriek.

6.5. Surveillance chronických ochorení

A. Realizácia individuálneho poradenstva

V I. polroku 2010 bolo v Poradni zdravia vyšetrených spolu 1394 osôb, z toho 466 mužov a 928 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U všetkých bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, triacylglyceroly) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Respondenti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali sa možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne je v nižšie uvedenej tabuľke.

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
fajčenie	počet dotazovaných	1094	647	447
	z toho fajčiarov	163	96	67
	percent. vyjadrenie	14,90	14,84	14,99
BMI	počet vyšetrených	1132	320	812
	nadváha – BMI □ □ 25, <30	406	154	252
	percentuálne vyjadrenie	35,87	48,13	31,03
	obezita – BMI □ □ 30	188	60	128
	percent. vyjadrenie	16,61	18,75	15,76
krvný tlak	počet vyšetrených	1188	356	832
	z toho TK □ □ 140/90 mmHg	288	105	183
	percent. vyjadrenie	24,24	29,49	22,00
cholesterol celkový	počet vyšetrených	1166	354	812
	z toho chol □ □ 5,2 mmol/l	495	123	372
	percent. vyjadrenie	42,45	34,75	45,81
glukóza	počet vyšetrených	357	116	241
	z toho glukóza □ □ 6,0 mmol/l	63	22	41
	percent. vyjadrenie	17,65	18,97	17,01
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	96	37	59
	vôbec	23	8	15
	príležitostná	70	26	44
	pravidelná	3	3	0
fyzická aktivita	počet dotazovaných	96	37	59
	žiadna	5	1	4
	rekreačná	78	31	47
	pravidelná	13	5	8
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	96	37	59
	do 2 porcií/deň	58	25	33

	3 – 5 porcií/deň	34	10	24
	> 5 porcií/deň	4	2	2

V I. polroku 2010 sme v rámci spoluúčasti pri plnení projektu: **3.2. „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“**, zabezpečili pre odd. fyziológie výživy kompletné vyšetrenia, stanovili sme riziko výskytu MS a odborne sme poradili **30** klientom (**15** mužov a **15** žien).

B. Realizácia skupinového poradenstva

Na základe dohody so zdravotnou poisťovňou **UNION** boli počas akcií „**Deň zdravia**“ vyšetrené vybrané ukazovatele rizika MS :

1. vo Vysokoškolskom internáte, Jedlíkova ul. Košice u 49 účastníkov, (25 mužov, 24 žien);
2. v SBD II, Bardejovská ulica, Košice u 39 účastníkov, (12 mužov, 27 žien);
3. vo firme Telegrafia, a.s., Košice u 30 zamestnancov a stážistov, (16 mužov, 14 žien),
4. v spoločnostiach VSS Foundry a VSS Trading u 30 účastníkov (15 mužov, 15 žien),
5. vo firme SJT, Moldava nad Bodvou u 17 zamestnancov, (15 mužov, 2 ženy),
6. vo firme T – Systems, s.r.o., Košice u 62 zamestnancov, (47 mužov, 15 žien),
7. vo firme GEMTEX s.r.o., Rožňava u 98 zamestnancov, (4 muži, 94 žien),
8. vo firme SAD, s.r.o., Michalovce, vyšetrených 36 klientov, (21 mužov, 15 žien),
9. vo firme EHLEBRACHT, s.r.o. Michalovce, vyšetrených 26 klientov, (10 mužov, 16 žien).
10. na dvoch pracoviskách vo firme ČASS, s.r.o., Košice, vyšetrených 106 zamestnancov, (7 mužov a 99 žien).

V rámci agendy kontaktnej osoby MZ SR pre spoluprácu s WHO v oblasti neprenosných ochorení (MUDr. Kollárová), boli v hodnotenom období realizované dve úlohy:

1. Príprava podkladov pre „Global Report on Country Capacity for Prevention and Control of NCDs.“
  - vyplňanie a koordinácia vyplňania dotazníka zameraného na prieskum kapacít krajiny v oblasti manažmentu a efektívnych aktivít zameraných na znižovanie výskytu neprenosných ochorení.
  - Zloženie dotazníka: dotazník obsahuje tieto časti - inštruktážna, kontaktná, infraštruktúra verejného zdravotníctva pre oblasť neprenosných ochorení, časť zameranú na stav politik, stratégií a akčných plánov v oblasti neprenosných ochorení, informačné systémy, výskumy a surveillance neprenosných ochorení, zdravotnícky systém zameraný na včasnú detekciu, liečbu a starostlivosť v primárnej zdravotnej starostlivosti a časť zameranú na podporu zdravia, partnerstvá a spoluprácu.
2. Pripomienkovanie materiálu EU Statement „Prevention and control of noncommunicable diseases: implementation of the global strategy“.
  - odoslanie pripomienok dňa 23.4.2010. Pripomienky sa týkali doplnenia vyhlásenia o agendu nerovností v zdraví, zdravého starnutia a dôsledného monitoringu NCD.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci plnenia úlohy boli priebežne sledované správy SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania SR

Prvá informácia o výskyte prasacej chrípky u ľudí v USA a Mexiku bola zaslaná z ÚVZ SR dňa 27.4.2009. Na základe tejto informácie boli upozornení všetci praktickí lekári v pôsobnosti RÚVZ na nutnosť zisťovania cestovateľskej anamnézy chorých s príznakmi

ARO a na pokračovanie odberu biologického materiálu od chorých aj v mimo chrípkovej sezóny. Priebeh pandémie chrípkou pozri *Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2009/2010*.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V hodnotenom období sa vykonali odbery odpadových vôd v lokalitách spádového územia v zmysle harmonogramu virologického laboratória RÚVZ Košice. Spolu bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou. Výsledky vyšetrení zo dňa 24.2.2010, 21.4.2010 a 10.6.2010 boli negatívne.

Nadalej sa sledoval výskyt akútnych chabých obrn s dôrazom u detí do 15 rokov. V okresoch Košice I - IV bolo zaznamenaných 12 ochorení na dg. paréza n. facialis (G51), z toho 3 do 15 rokov. V okrese Košice okolie bolo zaznamenaných 5 ochorení, z toho taktiež 3 u detí do 15 rokov.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Jednotlivé RÚVZ, ktoré sa podieľajú na plnení úlohy nadviazali ešte v r. 2008 spoluprácu s odborními školstva v rámci svojej spádovej pôsobnosti pri výbere škôl, na ktorých plánujú uskutočniť akcie „Hrou proti AIDS“.

V edukačných akciách pokračovali všetky RÚVZ v SR.

Na projekte pracovali RÚVZ:

RÚVZ	počet študentov	ZŠ	SŠ
1. Banská Bystrica	- 130	65	65
2. Bardejov	- 138	0	138
3. Dolný Kubín	- 409	409	0
4. Komárno	plánujú v septembri 2010		
5. Košice	- 610	385	225
6. Levice	10 prednášok pre študentov SŠ		
7. Martin	prednášky		
8. Michalovce	- 75	30	45
9. Nitra	plánujú v 2. polroku 2010		
10. Nové Zámky	- 200	100	100
11. Považská Bystrica	plánujú v okt. - dec. 2010		
12. Prievidza	- 343	44	299
13. Rožňava	plánujú v októbri 2010		
14. Rimavská Sobota	- 150	150	0
15. Senica	plánujú v 2. polroku 2010		
16. Spišská Nová Ves	plánujú v októbri 2010 / 35 besied pre ZŠ a SŠ		
17. Stará Ľubovňa	9 prednášok pre SŠ		
18. Svidník	plánujú v 2. polroku 2010		
19. Trebišov	plánujú v 2. polroku 2010		
20. Trenčín	- 160	160	0
21. Veľký Krtíš	prednášky		
22. Vranov n. Topľou	1 prednáška pre SŠ		
23. Zvolen	3 prednášky na SŠ		
24. Žiar nad Hronom	- 112	0	112
25. Žilina	- 199	0	199
S p o l u :	2 526	1343	1183

Spolu bolo vyškolených 2 526 študentov, z toho 1 343 žiakov ZŠ a 1 183 študentov SŠ. Z celkového počtu 2 526, tvorili žiaci ZŠ 53,2 %.

Akcie majú stále veľmi dobrý ohlas, sú obľúbené, stále aktuálne a školami žiadané.

Niektoré RÚVZ v SR sa z dôvodu nedostatku panelov nemohli podieľať na plnení úlohy. Úlohy sa plnili na vybraných základných školách pre 8. a 9. ročníky a 1. a 2. ročníky všetkých typov stredných škôl. Realizácia úlohy bola vo väčšine vo februári až júni 2010 (v januári školy finišujú z dôvodu končiaceho sa polroka a jednotlivé RÚVZ - pracujú na výročných správach).

Na uvedenom projekte sa zúčastňujú: špecializované pracovisko pre problematiku HIV/AIDS, odbor lekárskej mikrobiológie, odbor podpory zdravia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor epidemiológie.

Na realizácii projektu sa spolupodieľala jedna pracovníčka odboru HDaM pri prezentácii projektu na jednotlivých školách. Projekt bol v sledovanom období prezentovaný na 5 základných školách v Košiciach a 1 ZŠ na území okresu Košice - okolie. Zúčastnilo sa ho cca 300 žiakov.

V projekte „**Hrou proti AIDS**“ participovalo z odboru podpory zdravia **8** pracovníčok – zaškolené moderátorky. V **I. polroku 2010** sa v rámci projektu zúčastnili spolu **11** **edukačných aktivít** v školách regiónu, a to pre žiakov **základných škôl 4** krát a pre študentov **stredných škôl 7** krát. Celkove zabezpečili edukáciu pre **610** poslucháčov.

Spoluúčasť na ostatných, úzko súvisiacich projektoch :

EÚ projekt SUNFLOWER & No 2007305 – asociovaný partner

„*Young and HIV: European Network to Arrange an Innovative Prevention Campaign and to Exchange Good Practices-Experiences in Europe.*“ - „Mladí a HIV: Európska sieť na vytvorenie a inovovanie preventívnej kampane výmenou dobrých postupov - skúseností v Európe“.

V I. polroku 2010:

- bola **pripravená** a **pre všetky krajiny**, ktoré mali za povinnosť vykonať prieskum **efektívnosti** edukácie, distribuovaná **jednotná mustra** na vyhodnotenie dotazníkov;
- údaje z **533** vyplnených dotazníkov zo škôl boli **zadané** do vyhodnocovacej mustry a **dáta** za **Slovensko** boli **zaslané** koordinátorovi projektu;
- **výsledky** „Pre Test“ dotazníkov (prieskum pred kampaňou) boli **prezentované** na pracovnom stretnutí projektu SUNFLOWER;
- vykonala sa **korekcia** pripravovaného **manuálu** o najlepších praktikách používaných v prevencii HIV/AIDS.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1. Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v I. polroku 2010 bolo analyzovaných 35 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 16 z RÚVZ Košice a 19 vzoriek z RÚVZ Michalovce. Všetky analyzované vzorky vyhoveli limitom pre cyanobaktérie.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Z distribučnej siete bolo odobratých spolu 12 vzoriek na mikrobiologické a chemické skúšky, ktoré vyhoveli požiadavkám t. č. platnej legislatívy. V rámci úradnej kontroly potravín neboli zistené nedostatky pri manipulácii a predaji minerálnych a pramenitých balených vôd, ani výrobky po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Zistený nedostatok sa týkal označenia pramenitej vody „AQUA PRO“ vo veľkoobjemovom balení. Na etikete výrobku bolo nesprávne uvedené (neaktualizované) sídlo prevádzkovateľa výrobcu - plniarne. Uvedená skutočnosť bola oznámená príslušnému RÚVZ do územnej pôsobnosti ktorého spadá predmetná plniareň.

Pri plnení úlohy sa na odbore MŽP vykonávali mikrobiologické a biologické skúšky minerálnych a pramenitých balených vôd podľa Prílohy č.1 k 28 hlave tretej časti Potravinového kódexu SR. Za I. polrok 2010 sa analyzovalo spolu 52 vzoriek, z toho 20 vzoriek pramenitých a 31 vzoriek minerálnych vôd a 1 vzorka z galónu. Pre RÚVZ Košice sa analyzovalo 11 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 16 vzoriek, pre RÚVZ Rožňava 11 a RÚVZ Trebišov 14 vzoriek. Z celkového počtu vzoriek boli pozitívne po mikrobiologickej stránke 2 vzorky (Toma natura a voda z galóna Aqua Pro). V obidvoch vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a 37°C.

V oblasti kontroly minerálnych a pramenitých vôd bolo na analýzu dodaných 40 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 756 ukazovateľov. Deväť vzoriek nespĺnilo kritérium pre obsah dusičnanov a dusitanov.

7.4. Radične ošetrované potraviny

Z distribúcie bola odobratá 1 vzorka potraviny – Vlašské orechy - jadrá suchých škrupinových plodov, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR za účelom zistenia jej radiačného ošetrovania. Vyšetrená vzorka nevykazovala vlastnosti potraviny ošetrenej ionizujúcim žiarením.

Úloha bola plnená podľa celoročného plánu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný na základe viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávaných orgánmi štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva predložený ÚVZ SR na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2011 aktualizovaný na rok 2010.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha bude plnená v II. polroku podľa celoročného plánu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný na základe viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávaných orgánmi štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva predložený ÚVZ SR na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2011 aktualizovaný na rok 2010.

7.8. Glutén v diétnych potravinách

Úloha bude plnená v II. polroku 2010 podľa celoročného plánu odberu vzoriek, ktorý bol vypracovaný na základe viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín vykonávaných orgánmi štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva predložený ÚVZ SR na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2011 aktualizovaný na rok 2009.

7.11. Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií

a) PAU

V rámci tejto úlohy bolo odobratých 19 vzoriek PAU v ovzduší, z ktorých bola analyzovaná iba časť. Bolo sledovaných 239 ukazovateľov

b) 1-hydroxypyren

Jeho stanovenie v moči slúži ako doplnujúce vyšetrenie pri expozícii pracovníkov PAU.

279 vzoriek moča z U. S. STEEL Košice, prevádzky VKB1, VKB3 a Chémia bolo odobratých ešte v roku 2009. Ich analýza bola ukončená až v roku 2010, kedy boli aj expedované výsledky analýzy. Ďalších 303 vzoriek bolo odobratých v priebehu 1. polroku 2010, ktoré sa priebežne analyzujú, expedované ešte neboli. Vo vzorkách sa súčasne stanovuje aj kreatinín (kreatinín sa stanovuje dvojmo, preto je počet analýz vyšší, niektoré vzorky boli aj riedené a robili sa aj analýzy slepých porovnávacích vzoriek).

V súčasnosti je analyzovaných 279 vzoriek, v ktorých sa sledovalo 279 ukazovateľov.

Plnenie úlohy 7.11 sa v plnej miere kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.12. Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov

V 1. polroku 2010 boli analyzované 3 vzorky krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach. V žiadnej z analyzovaných vzoriek nebol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov a $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre mužov a ženy nad 45 rokov veku).

7.14. Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Pracovníci odboru HDaM v danom období sa spolupodieľali na realizácii projektu. Pri výbere lokalít sa zohľadňovala predpokladaná environmentálna záťaž, pri odberoch sme sa snažili dodržiavať vybrané lokality. Odbery boli vykonávané v mesiaci máj, Celkove bolo odobratých 40 vzoriek piesku (20 vzoriek z pieskovísk s predpokladanou environmentálnou záťažou a 20 vzoriek z lokalít, kde nie je predpokladaná environmentálna záťaž) a to na území mesta Košice a okresu Košice okolie. Opakované odbery z tých istých lokalít budú vykonané v roku 2011.

V 1. polroku 2010 bolo analyzovaných 40 vzoriek, ktoré boli odobraté pracovníkmi odboru hygieny detí a mládeže. Sledovalo sa 7 PAU a 8 kovov (As, Pb, Cd, Hg, Cr, Cu, Ni, Zn). Celkove bolo sledovaných 600 ukazovateľov. Obsah kovov bol stanovený metódou AAS, PAU metódou HPLC s fluorescenčnou detekciou. Zistené koncentrácie jednotlivých kovov boli porovnané s limitnými hodnotami uvedenými vo Vyhláške 292/2006 MZ ČR. Prekročenie limitnej hodnoty bolo zistené v prípade As (1 vzorka), a z PAU to bol antracén (4 vzorky) a chryzen (1 vzorka).

Pri stanovení Hg v piesku bola v 18 vzorkách zistená koncentrácia na úrovni $0,0005\text{--}0,0015 \text{ mg.kg}^{-1}$, v ďalších 12 vzorkách viac ako $0,0015 \text{ mg.kg}^{-1}$. Najvyššia zistená koncentrácia bola $0,01489 \text{ mg.kg}^{-1}$ v jednej vzorke.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLOGIA

8.2. Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Priamy dôkaz – metóda PCR.

V prvom polroku 2010 bolo vyšetrených 372 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchačích. Z toho bolo 53 pitevných materiálov od 11 pacientov a 6 kontrolných kmeňov z NRC pre chrípku ÚVZ SR. Všetky materiály boli vyšetrené metódou PCR na prítomnosť vírusov chrípky. 244 materiálov bolo vyšetrených na OLM RÚVZ so sídlom v B. Bystrici a 128 materiálov bolo vyšetrených na oddelení virológie RÚVZ Košice, z ktorých 5 bolo konfirmovaných v NRC pre chrípku.

Vlastné výsledky:

Vírus pandemickej chrípky A(H1N1) bol dokázaný v 34 prípadoch, z toho bolo 10 pitevných materiálov od 4 pacientov.

Vírus sezónnej chrípky A bol dokázaný v troch materiáloch.

Z celkového počtu 372 materiálov, bolo 353 vyšetrených aj rýchlotestom na chrípku A a B, z nich 4 boli pozitívne na chrípku A.

Nepriamy dôkaz – dôkaz protilátok

V hodnotenom období bolo na respiračné vírusy vykonaných 9 615 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov: vírusy chrípky A a B, adenovírusy, RS - vírusy a Mykoplazma pneumoniae, z čoho na každé etiologické agens pripadá 1912 vyšetrení, na parachrípku bolo vykonaných 55 vyšetrení.

Výsledky vyšetrení:

Chřipka A bola potvrdená v 22 prípadoch (22 dvojíc sér).

Chřipka B bola potvrdená iba v 1 prípade (1 dvojica séra).

Mykoplazma pneumoniae bola diagnostikovaná v 5 prípadoch (5 dvojíc sér).

U adenovírusov a RS - vírusov pozitivita v hodnotenom období potvrdená nebola.

8.3. Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení

1. Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov. V 1. polroku 2010 bolo vyšetrených 40 vzoriek odpadových vôd. U 3 vzoriek vyšetrenie ešte nie je ukončené, ostatné sú negatívne.

V hodnotenom období nebola požiadavka na vyšetrenie stolíc od pacientov s diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO).

2. V hodnotenom období bola požiadavka na vyšetrenie 7 vzoriek stolíc od pacientov s diagnózou hnačkové ochorenie suspektne vírusového pôvodu s negatívnym výsledkom.

V hodnotenom období sa na území mesta Košíc nevyskytli epidémie hnačkových ochorení, ktoré by boli vyvolané patogénnymi či podmienené patogénnymi baktériami.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Plnenie celoslovenského projektu nadväzuje na činnosť z predchádzajúceho obdobia zameranú na vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. V zmysle harmonogramu úloh sme aktualizovali zoznam materských centier (MC) z hľadiska ich sídla a počtu v spádovom území RÚVZ Košice.

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme všetky materské centrá (v počte 9) na území mesta Košíc a okolia intervenovali ohľadom dvoch aktuálnych tém venovaných problematike zdravia zaslaním zdravotnových materiálov z celoslovenských kampaní. Konkrétne, ku **kampani pod názvom „1000 miest – 1000 životov“** (v týždni od 7. 4. do 11. 4. 2010), ktorá bola iniciovaná Svetovou zdravotníckou organizáciou na podporu aktivít ku Svetovému dňu zdravia (7. 4.) s tohtoročnou témou „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie“ – „Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest“, sme materským centrá dala do pozornosti program aktivít pre verejnosť pripravený Mestom Košice, RÚVZ Košice, Slovenským Červeným krížom Územným spolkom Košice - mesto a Klubom turistov „Medicína“ Košice (bližší popis je uvedený v bode 9.5.). Súčasne sme distribuovali leták s titulom „7. apríl – Svetový deň zdravia“ (vo formáte A₄, A₃) z edície RÚVZ Košice a Mesta Košice s cieľom informovať mládež i dospelých o všeobecných zásadách zdravého spôsobu života. Oba materiály boli doplnené sprievodným listom a zaslané okrem MC aj na základné a stredné školy, centrá voľného času, denné centrá pre seniorov a Úrad KSK. Na propagácii akcií k danej kampani a dňu zdravia sa významnou mierou podieľali aj viaceré regionálne médiá a rôzne webové stránky.

Ďalej sme MC informovali o celonárodnej súťaži pre fajčiarov „**Prestaň a vyhraj 2010 – Quit and Win**“, ktorá sa organizuje každé dva roky (v čase od 1. 5. do 31. 5. 2010) s cieľom motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a zanechaniu fajčenia. Jej vyhlasovateľom na Slovensku je ÚVZ SR v spolupráci s Kanceláriou WHO na Slovensku (viac v bode 10.4.). Súťaž sme dali do povedomia rôznym inštitúciám (v celkovom počte 186) vrátane materských centier. Adresátov sme oslovili metodickým listom a priloženými propozíciami (informačným letákom s rovnomeným názvom a prihláškou do súťaže).

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Plnenie úlohy má priaznivú odozvu zo strany seniorov. Priebežne vykonávané zdravotnovýchovné intervencie v oblasti zdravého životného štýlu (poradenská činnosť spojená s edukáciou) v denných centrách (predtým kluby dôchodcov) a v zariadeniach pre seniorov (domovy dôchodcov) sú vkladom pre rozvíjanie spolupráce, definovanie cieľov a obsahu ďalšieho pôsobenia v danej oblasti.

V priebehu hodnoteného obdobia sme aktualizovali zoznam denných centier pre seniorov (DC) zriadených v Košiciach a okolí (ich celkový počet je 27). V dvoch z nich sme uskutočnili návštevu, náplňou ktorej bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia, ponuka tlačенých zdravotnovýchovných informácií a premietnutie vybraných filmových titulov (navštívenými zariadeniami boli: DC na Železiarskej ul. v Šaci s počtom vyšetrených osôb 21 a DC na Laboreckej ul. 2 s rovnakým počtom vyšetrených).

Na základe záujmu zo strany Regionálnej organizácie Slovenského syndikátu novinárov Košice, Klubu novinárov – seniorov sme uskutočnili prednášku spojenú s besedou na tému „Prevencia chronických ochorení (srdcovo-cievnych) – zásady správneho spôsobu života a význam Poradne zdravia“ doplnenú o distribúciu zdravotnovýchovných materiálov rôzneho tematického zamerania. Podujatie sa konalo dňa 24. 2. 2010 v priestoroch pozývateľa a zúčastnilo sa ho 9 seniorov – žurnalistov.

Zapojili sme sa do troch informačných kampaní. Propagačnou formou sme podporili celosvetovú akciu pod názvom „*Brain Awareness Week – Týždeň uvedomovania si mozgu*“ (od 15. do 21. marca 2010), ktorej iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad informačnou kampaňou v tomto roku prevzal Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Cieľom danej kampane bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení, o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme na vybrané DC a Domov sociálnych služieb na Garbiarskej ul. 4 v Košiciach distribuovali zdravotnovýchovné materiály (letáky, brožúry), po 5 – 6 titulov zameraných hlavne na Alzheimerovu chorobu z edície Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o. V informovaní verejnosti o vyššie uvedených témach pokračujeme aj naďalej pri našich poradensko-osvetových aktivitách.

Pri ďalších dvoch kampaniach sme ohľadom spolupráce v propagácii oslovili rôzne inštitúcie včítane denných centier pre seniorov v Košiciach a okolí. Cez *kampaň* Svetovej zdravotníckej organizácie pod názvom „*1000 miest – 1000 životov*“ (v čase od 7. 4. do 11. 4. 2010) bola snaha upriamiť pozornosť na tohtoročné zameranie Svetového dňa zdravia (7. 4.) „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie“ – „Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest“, ako výzvy pre mestá na propagáciu aktivít k ochrane, podpore a rozvoju zdravia verejnosti (pozri tiež bod 9.5.). Adresátom sme spolu so sprievodným listom zaslali program aktivít organizovaných Mestom Košice, RÚVZ Košice, Slovenským Červeným krížom Územným spolkom Košice - mesto, Klubom turistov „Medicína“ Košice, doložený informačným letákom pod názvom „7. apríl – Svetový deň zdravia“ z edície RÚVZ Košice a Mesta Košice s rôznym cieľovým určením z hľadiska veku.

Napokon sme sa podieľali na propagácii celonárodnej súťaže „*Prestaň a vyhraj (Quit and Win 2010)*“, ktorú každé dva roky pripravuje a koordinuje ÚVZ SR s cieľom motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a zanechaniu fajčenia. Propozície k súťaži, t. j. informačný leták, prihlášky do súťaže a sprievodný list sme popri poradensko-edukačnej činnosti distribuovali elektronicky i klasickou poštou (podrobnejší popis kampane a našej účasti uvádza bod 10.4.).

V minulom roku sme sa v zmysle propozícií gestorov projektu „Mám 65+“ podieľali na realizácii celoslovenskej dotazníkovej štúdie „Seniori v rodine a v spoločnosti“. Prieskum bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre štyri skupiny populácie. Podľa zadaných kritérií, súbor v rozsahu 720 respondentov (z troch okresov) tvorili žiaci 9. ročníka ZŠ z mesta a vidieka, študenti 3. – 4. ročníka SŠ s maturitou a bez maturity, verejnosť (v produktívnom veku) a seniori aktivizujúci sa v JDS, denných centrách (kluboch dôchodcov) a z inštitucionálnych zariadení (DD, dom opatrovateľskej služby, penzión). Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 15. mája do 15. júna 2009. Z hľadiska materiálneho zabezpečenia, realizácia prieskumu bola hrazená z rozpočtu RÚVZ Košice. Distribuované boli tri druhy dotazníkov (pre skupiny: žiaci a študenti, verejnosť, seniori). Získané údaje sa zadávali do mustry v programe Epi Info. Kompletná databáza bola v mesiaci júl 2009 zaslaná gestorom na sumárnu analýzu. Vyhodnotenie úlohy na národnej úrovni sa očakáva v tomto roku.

9.3 „Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na pôvodnej verzii celoslovenského projektu sme participovali od roku 2005.

V roku 2008 sme vypracovali pracovnú verziu projektovej úlohy regionálneho charakteru „Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“. Uvedená úloha nadväzuje na pôvodný celoslovenský projekt, avšak jej obsahový rámec bol z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky regiónu mesta Košice a okresu Košice - okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia, Oddelenie výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Košiciach (s tímovým zastúpením: RNDr. Schnitzerová, E., Mgr. Gregová, S., MUDr. Kollárová, J.) a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura v Košiciach (s tímovým zastúpením MUDr. Frankovič, K., CSc., MUDr. Čisláková, G., Prof. MUDr. Jenča, A., CSc.).

Na základe potreby prehodnotenia pôvodne realizovaného projektu v celoslovenskom meradle sa vyššie uvedená úloha (ako pilotná časť) stala podkladom pre aktualizáciu dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2009 a ďalšie roky (časť Podpora zdravia). Na základe požiadavky ÚVZ SR a hlavnej odborníčky HH SR pre odbor podpory zdravia, MUDr. Jany Kollárovej, sme koncom roka 2008 spracovali a zaslali: 1. anotáciu na úlohu č. 9.3. „Zdravotnovýchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“ a 2. stručnú charakteristiku uvedenej úlohy pre materiál Špecializácia odborných činností ÚVZ v SR (v odbore Podpora zdravia).

Spoluriešiteľmi pilotného projektu sú vybrané materské školy z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ sú rómske), príslušná samospráva podľa miestne spadajúcich MŠ a ďalšie oslovené subjekty (partneri a donori), menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s., Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., Interpharm Slovakia, a. s., EuDent, s. s r. o, MČ Košice – Staré mesto, KK Dent, s. s r. o. Prešov, Listerine®, Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice, Anežka centrum, s. s r. o., Magistrát mesta Košice, Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o. a GC EUROPE N.V. Slovakia.

Informáciu o predmetnej projektovej úlohe, resp. ponuku k spolupráci na jej riešení od nás písomnou formou dostalo 45 inštitúcií, konkrétne zapojené MŠ (v počte 19), samosprávne orgány - zriaďovatelia škôl (v počte 11), zdravotné poisťovne (v počte 6), firmy zaoberajúce sa distribúciou a predajom liečiv, výrobkov a zariadení pre stomatológiu (v počte 10). Následne sme so spolupracujúcimi stranami oficiálne korešpondovali v 15 prípadoch.

Realizácia pilotnej časti celoslovenského projektu je predbežne časovo vymedzená na dvojročné obdobie 2008 – 2010. Cieľovou skupinou sú deti materských škôl vo veku 3 – 6 rokov. Do preventívno-edukačného programu sú doplnkovo zaradení rodičia a pedagógovia.

Podľa metodického plánu sú vytvorené dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou projektu vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. Do prvotného súboru 16 participujúcich MŠ boli dodatočne v rokoch 2008/2009 pričlenené 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia.

O postupnosti riešenia a harmonograme činností sme pedagógov príslušných škôl informovali prostredníctvom úvodnej inštruktáže a Metodického listu k projektovej úlohe. Vo všetkých 19 zapojených materských školách - súbežne v oboch intervenčných skupinách - prebehla I. etapa - vstupné monitorovanie stavu orálneho zdravia u detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe) a dotazníkový prieskum v oblasti stomatohygieny u rodičov, detí, pedagógov (realizovaný cez RÚVZ Košice). Distribuovali sme tri druhy dotazníkov, ktoré boli zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR. Vstupnú prehliadku chrupu absolvovalo 471 detí, dotazníkového šetrenia sa zúčastnilo predbežne 386 respondentov – rodičov, resp. ich detí a 106 učiteliek.

Intervenčnú etapu – zdravotno-edukačné pôsobenie sme zahájili už v roku 2008 a naďalej v ňom pokračujeme. Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru sme uskutočnili vo vzťahu k trom cieľovým skupinám – učiteľkám, rodičom a deťom. Na 9 košických MŠ z prvej intervenčnej skupiny sme úvodnú edukáciu a inštruktáž pre rodičov uskutočnili v spolupráci s MUDr. S. Timkovou, PhD., stomatologičkou – parodontologičkou, ktorá nám svojou účasťou vypomohla po odbornej aj materiálnej stránke.

V priebehu dvoch rokov bolo v MŠ z prvej intervenčnej skupiny zrealizovaných po osem intervencií. Popritom sme v I. polroku 2010 na uvedené MŠ distribuovali 4 tituly informačných letákov z našej edície (pod názvami „Viete, že sú potraviny, ktoré vám pomôžu pri ošetrovaní zubov a pri ochrane ich zdravého stavu?“, „Zúbky bez kazu“, „Viete si správne umyť zuby?“, „12. september – Svetový deň orálneho zdravia“), ako podklad pre edukáciu zo strany pedagógov i rodičov (v náklade – podľa počtu detí).

V mesiacoch apríl – máj 2010 sme kontaktovali všetky MŠ oboch intervenčných skupín (v počte 19) a začali sme s kontrolným stomatologickým vyšetrením – preverením stavu orálneho zdravia u detí s odstupom dvoch rokov. Nasledoval výstupný dotazníkový prieskum v oblasti stomatohygieny u rodičov, detí a pedagógov (zber dát sa toho času ukončuje). Získané údaje z oboch prieskumov (vstupného i výstupného) sa priebežne spracovávajú.

Paralelne s vyššie uvedeným začala posledná etapa riešenia (v poradí III.) u MŠ druhej intervenčnej skupiny, t. j. edukácia detí, učiteliek a rodičov v zmysle intencií druhej etapy u prvej skupiny MŠ.

Edukačné aktivity s deťmi boli svojím obsahom zamerané na objasnenie podstaty rastu, vývinu zubov a ich funkcie. Na opakovaných stretnutiach sme sa všeobecne venovali problematike mliečnych zubov, nácviku správnej techniky čistenia zubov a vplyvu výživy na zdravie ústnej dutiny a zubov. Správnu techniku umývania zubov sme u detí nacvičovali najprv nasucho s ich vlastnými zubnými kefkami, čomu predchádzala demonštrácia čistenia na dentálnom modeli. Po osvojení základných zručností, si deti začali čistiť zuby s pastou a vodou. Podľa našich pozorovaní, až 90 % detí malo nevyhovujúce kefkky s opotrebovanými vláknami. Na daný nedostatok sme upozornili nielen deti, ale aj učiteľky MŠ a prostredníctvom nich boli informovaní i rodičia.

Z hľadiska metodického prístupu, preferujeme interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci aj výklad a besedu) s využitím výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti) – zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré mesto, maľovanky

k danej téme z vlastnej produkcie, detské zubné pasty Elmex s priloženým letákom (priebežne dodávané), nafukovacia zubná pasta, plyšová myška, pexesá, 2 presýpacie hodiny (sponzorské dary od Interpharm Slovakia a. s.), mimická bábka „Adamko“ (z dielne Burda toys s. s. r. o. v rámci projektu riešeného s ÚVZ SR), ďalej 2 modely chrupu (jeden získaný zdarma z ÚVZ SR a druhý zo sponzorských prostriedkov MČ Košice – Staré mesto), súprava 3 demonštračných, rozoberateľných modelov zubov (rezák, očný zub, stolička) a dentálny model trvalého chrupu (s d'asami, pohyblivým jazykom, podnebím a kefkou) – sponzorské dary od Anežka centrum, s. s. r. o., priehľadný silikónový model mliečného chrupu, 2 presýpacie hodiny (2-minútové), 2 ústne zrkadielka, 2 balenia tabliet na detekciu zubného povlaku (po 250 ks) – sponzorské dary od EuDent, s. s. r. o., DVD a videofilmové rozprávky (dodané z ÚVZ SR), 25 zubných pást vo forme gélov od GC EUROPE N.V.

Nami aplikované zážitkové učenie ako aj doplnková edukácia učiteľkami sa u detí z hľadiska zvyšovania ich vedomostnej úrovne osvedčuje.

Pre účely prezentácie našej činnosti (riešenia celoslovenského a regionálneho projektu) ako aj rozšírenia poznatkového prehľadu, resp. nadviazania pracovných kontaktov, zúčastnili sme sa dvoch vzdelávacích a odborných aktivít v oblasti stomatohygiény:

1. Celoslovenského odborného podujatia „IX. stomatologické dni Košice“, spojeného s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu, v dňoch 7. – 9. apríla 2010 na LF UPJŠ v Košiciach (organizátori: LF UPJŠ v Košiciach, FN L. Pasteura Košice, Slovenská stomatologická spoločnosť v Bratislave, I. stomatologická klinika – Košice, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie – Košice, RKZL v Košiciach, RKSaPA v Košice I, KVV – Ing. I. Kubovčík a i.),

2. 19. dni zubných lekárov SKZL – Regionálnej komory Košice, konané s výstavou výrobkov a zariadení pre stomatológiu v dňoch 4. – 5. júna 2009 v KSC Južan pri Miestnom úrade MČ Košice – Juh (organizátor: SKZL - RK Košice).

Nakoľko naše pracovisko sa spolupodieľa na gestorstve celoslovensky riešeného projektu, v minulom roku sme elektronicky oslovili všetky RÚVZ v SR vo veci aktualizácie zoznamu riešiteľov projektu. Na základe odpovedí, na plnení daného projektu participuje 34 RÚVZ v SR (z toho 2 RÚVZ ho plánovali začať riešiť počnúc rokom 2009). Projekt nerealizujú zvyšné 2 RÚVZ. Na riešiteľských pracoviskách sa uvedenej problematike venujú útvary podpory zdravia alebo hygieny detí a mládeže. Svoju činnosť sústreďujú najmä na predškolské zariadenia, v niektorých prípadoch aj na základné školy (I. a II. stupeň). Ojedinele boli spomenuté stredné školy a materské centrá, v jednom prípade i zariadenie sociálnych služieb. Zároveň sme RÚVZ v SR dali do pozornosti ponuku k zakúpeniu dvoch výučbových pomôcok pre názornejšiu formu edukácie v problematike stomatohygiény (1. dentálny model trvalého chrupu – s d'asami, pohyblivým jazykom, podnebím a kefkou; 2. súpravu 3 demonštračných, rozoberateľných, plastových modelov zubov – rezák, očný zub a stolička). O dentálny model chrupu (ad 1) prejavilo záujem 13 RÚVZ a 3 MŠ a o súpravu troch modelov zubov (ad 2) prejavilo záujem 16 RÚVZ a 1 MŠ. Objednávku modelov (v celkovom počte 36 ks) so zabezpečením množstevnej zľavy sprostredkoval RÚVZ Košice, pričom nákup realizovali jednotlivé RÚVZ z vlastných prostriedkov. Informáciu o vyššie uvedenom sme postúpili na ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia.

V pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti orálneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné a stredné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme (pozri bod 9.10. a NPPZ - Cieľ č. 1).

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

V súlade s anotáciou tejto úlohy bolo jej plnenie v I. polroku 2010 zamerané na zber anotácií úloh realizovaných na lokálnej (regionálnej úrovni) a hľadanie optimálnych možností na vytváranie databázy.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Cieľom našich aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných dní je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočíva vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti.

Tohtoročný *Svetový deň zdravia (7. 4.)* sa v zmysle výzvy SZO niesol pod heslom „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie“ – „Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest“. Celosvetová kampaň na podporu aktivít ku dňu zdravia (od 7. 4. do 11. 4. 2010) mala názov "1000 miest – 1000 životov". Uvedené zameranie dňa zdravia i kampane sa stalo výzvou pre mnohé mestá v zmysle propagácie aktivít, programov alebo projektov venovaných ochrane, podpore a rozvoju zdravia verejnosti.

Spoločnou iniciatívou Mesta Košice, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, Slovenského Červeného kríža Územného spolku Košice - mesto, Ligy proti rakovine – pobočky Košice, pracoviska Klinickej onkológie a rádioterapie pri FN L. Pasteura v Košiciach a Klubu turistov „Medicína“ Košice bola príprava a realizácia poradensko-edukačných aktivít pre verejnosť na podporu zdravia a zdravého životného štýlu v dňoch 7. 4. až 11. 4. 2010:

7. 4. (streda) – cukráreň AIDA, Hlavná ulica 81 (11⁰⁰ – 15⁰⁰ hod.)

7. 4. (streda) – RÚVZ Košice, Senný trh 4 (8⁰⁰ – 15⁰⁰ hod.)

8. 4. (štvrtok) – Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A (8⁰⁰ – 15⁰⁰ hod.)

9. 4. (piatok) – Magistrát mesta Košice, Trieda SNP 48/A (8⁰⁰ – 15⁰⁰ hod.)

11. 4. (nedeľa) – Onkokardioturistika, 23. ročník – jarná časť, Horný Bankov – Alpinka (od 9⁰⁰ hod.)

Program aktivít pozostával z prezentácie poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, cieľom ktorých bolo zvýšiť informovanosť občanov o závažnosti hlavných rizikových faktorov chronických ochorení (zvlášť srdcovo-cievnych) najmä v dôsledku nesprávneho spôsobu života.

Poradenstvo a vybrané vyšetrenia boli záujemcom (vo veku 18 a viac rokov) poskytnuté zdarma, napr. stanovenie hladiny celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, hmotnostného percenta telesného tuku, určenie indexu telesnej hmotnosti (BMI), indexu centrálnej obezity (WHR). Záujemcovia, ktorí prišli v deň akcie nalačno mali navyše biochemicky vyšetrené i ďalšie parametre, ako HDL cholesterol, triglyceridy, glukózu. Konzultačná činnosť obsahovala aj dotazníkové interview k osobnej a rodinnej zdravotnej anamnéze, ako aj k ďalším zložkám spôsobu života (pracovné prostredie, stravovacie návyky, pohybová aktivita, fajčenie). U fajčiarov sa stanovovali koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého (CO), karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu a zisťoval sa stupeň závislosti prostredníctvom dotazníkových metód. Poradenstvo bolo doplnené o distribúciu zdravotnových materiálov.

Slovenský Červený kríž (v dňoch 7. 4. až 9. 4. 2010) sa prezentoval najmä aktivitami na podporu darovania krvi a ukážkami výučby poskytovania prvej pomoci.

O poradenské služby prejavilo záujem celkovo 224 návštevníkov podujatí, z toho 52 mužov a 172 žien, vo vekovom rozpätí 18 – 89 rokov. V cukrárni AIDA to bolo 61 klientov, v stabilnej Poradni zdravia na RÚVZ Košice 18, na Magistráte mesta Košice

za oba dni 117 a v rámci Onkokardioturistiky 28 klientov. Na RÚVZ Košice a na Magistráte boli hodnoty HDL cholesterolu, triglyceridov a glukózy stanovované len u záujemcov, ktorí do poradne prišli nalačno. Zdravotný stav všetkých návštevníkov na základe absolvovaného vyšetrenia v mobilnej Poradni zdravia možno zhodnotiť nasledovne:

Optimálny *krvný tlak* (do 120/80 mmHg) bol nameraný u 27,52 % osôb a normálny tlak (do 129/84 mmHg) u 19,27 % osôb. Prehypertenzia a hypertenzia sa vyskytovala v 53,21 %-nom zastúpení. Riziko obezity sme zisťovali na základe niektorých antropometrických ukazovateľov. Jedným z nich bol *obvod pása*, ktorého normálne hodnoty (t. j. u mužov do 94 cm, u žien do 80 cm) boli namerané u 41,50 % osôb. Druhým parametrom bol *index telesnej hmotnosti* (BMI), v norme (t. j. pod 25 kg/m²) ho malo 47,64 % vyšetrených. Pri meraní hmotnostného percenta telesného tuku sa v norme taktiež ukázalo byť menej ako 50 % osôb.

Z biochemických vyšetrení *hladín tukov v krvi* môžeme konštatovať, že normálne hodnoty sa vyskytovali v týchto podieloch: celkový cholesterol (t. j. do 5,0 mmol/l) u 55,19 % klientov; HDL, tzv. „dobrý“ cholesterol (nad 1,2 mmol/l), ktorý chráni pred aterosklerózou, malo 53,49 % vyšetrených; LDL, tzv. „zlý“ cholesterol (pod 3,5 mmol/l) bol zistený u 77,91 % vyšetrených. Z triglyceridov normálne hodnoty (do 1,9 mmol/l) malo 65,59 % vyšetrených. Hodnoty *glukózy* sa v norme (t. j. pod 6,0 mmol/l) vyskytli u 97,80 % osôb.

O vyšetrenia a konzultácie v Poradni na odvykanie od fajčenia prejavilo záujem celkovo 22 fajčiarov.

Celosvetovú kampaň vrátane zásad zdravého spôsobu života sme verejnosti spropagovali aj prostredníctvom letáka „7. apríl – Svetový deň zdravia“ z edície RÚVZ Košice a Mesta Košice. Ten spolu s programom aktivít bol distribuovaný na základné a stredné školy, centrá voľného času, materské centrá, denné centrá pre seniorov v Košiciach a okolí, RO SSN a Úrad Košického samosprávneho kraja (spolu pre 139 subjektov).

Mediálnymi partnermi v oblasti propagácie aktivít boli TV Naša (prvá košická lokálna televízia), TV Region (Televízia Východného Slovenska), Rádio Košice, Rádio Lumen, Košický Korzár (denník), denník Nový čas, ktorým bolo poskytnuté interview. Tlačová správa ku kampani bola informačným zdrojom pre Rádio Hornet a zverejnená bola na nasledovných webových stránkach RÚVZ Košice, Mesta Košice, SČK ÚS Košice-mesto, TASR, SITA – Webnoviny a tiež na www.zzz.sk, www.zoznamlekarov.sk, www.rannespravy.sk, <http://spravy.pozri.sk/>, www.ahojkosice.sk, www.financnik.sk, www.panorama.sk, <http://apotheka.sk/>, www.24hod.sk, www.aktuality.sk, www.monitorujem.sk, <http://fit.server.sk/>, <http://ppp.zdravie.sk/>, www.tyzden.sk, <http://www.obce.info/>.

Naviac sme Svetový deň zdravia pripomenuli aj pedagogickému zboru zo Strednej odbornej školy pôšt a telekomunikácií na Palackého ul. 14 v Košiciach, ktorý prejavil záujem o služby mobilnej Poradne zdravia. Dňa 20. 4. 2010 sme na pôde školy uskutočnili poradensko-osvetovú akciu, počas ktorej vyšetrenie podstúpilo 25 pedagogických pracovníkov. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia bolo poskytnuté 6 záujemcom – fajčiarom, ktorým bol meraný obsah CO vo výdychu prístrojom Smokerlyzer. Zároveň sme na požiadanie poskytli zdravotnovýchovné materiály propagujúce kampaň, z ktorých bola zostavená nástenná prezentácia.

Významný termín **31. máj – Svetový deň bez tabaku**, tohto roku zameraný na tému „Cieľený marketing tabakového priemyslu na ženy“ mal za cieľ poukázať najmä na znepokojujúci nárast fajčenia u žien a s tým súvisiace zdravotné riziká, a informovať spotrebiteľov o obchodných stratégiách tabakového priemyslu a obchodu. K danému dňu sme realizovali aktivity pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva, nižšie uvádzame ich prehľad.

Vo vzťahu ku školskej populácii sme sa zamerali na výchovno-vzdelávaciu činnosť – na základe požiadaviek o edukáciu k prevencii tabakizmu a nikotínovej závislosti u mladých

ľudí (zahrňujúcu výklad k problematike, besedu, premietnutie videofilmu, distribúciu zdravotnových materiálov a skupinové poradenstvo v oblasti prevencie fajčenia), sme intervenovali študentov dvoch stredných škôl, konkrétne z Hotelovej akadémie na Južnej triede 10 v Košiciach (15 zo 4. ročníka) a zo Strednej odbornej školy pôšt a telekomunikácií na Palackého ul. 14 v Košiciach (62 z 3. – 4. ročníka).

Vo vzťahu k dospelaj populácii bol významný termín spropagovaný cez aktivity Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. *Pre verejnosť, resp. jej vybrané skupiny sme pripravili tieto podujatia:*

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme participovali na troch akciách. Prvá bola určená zamestnancom Východoslovenskej energetiky, a. s. na Mlynskej ul. 31 v Košiciach. Dňa 12. 5. 2010 sme v ich priestoroch zorganizovali Poradňu zdravia (s ponukou merania celkového cholesterolu, BMI a tlaku krvi). Vyšetrených bolo 78 osôb, protifajčiarske poradenstvo využilo 13 fajčiarov. V poradí druhou bola akcia pri príležitosti Dňa otvorených dverí vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, ktorá sa konala dňa 26. 5. 2010 počas úradných hodín. V základnej poradni bolo vyšetrených 111 záujemcov a v Poradni na odvykanie od fajčenia 13. Napokon, Deň zdravia pre zamestnancov FN L. Pasteura v Košiciach, ktorý sa konal na Všešportovom areáli, Alejová 2 v Košiciach dňa 29. 5. 2010. Základné poradenstvo sme poskytli 119 klientom.

Na základe spolupráce s Union zdravotnou poisťovňou, a. s. sme v dňoch 10. a 11. júna 2010 zorganizovali pre zamestnancov T-Systems Slovakia, s. s. r. o. – pobočky v Košiciach na Košťovej ul. 1, poradensko-edukačnú akciu, súčasťou ktorej bola prednášková prezentácia na tému „Prevencia fajčenia a zdravý životný štýl“ a ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia. Celkový cholesterol sme vyšetřili u 62 zamestnancov. V mobilnej Poradni na odvykanie od fajčenia sa poradenstva a vyšetřenia Smokerlyzerom zúčastnilo 31 osôb. Na obdobnej akcii v ďalšej košickej pobočke T-Systems Slovakia na Žriedlovej ul. 13 sa poradenstva na odvykanie od fajčenia, merania krvného tlaku a zisťovania indexu telesnej hmotnosti zúčastnilo 12 záujemcov. Na prednáške k problematike fajčenia bolo prítomných 40 účastníkov.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015.

Dňa **1.3.2010** boli medzi RÚVZ Košice a Komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy (ďalej len KPZV): Bc. Františkou Ondrašikovou, Denisou Gáborovou a Mariánom Pechom podpísané **Príkazné zmluvy** na rok 2010.

Osady, v ktorých KPZV pôsobia: Rankovce, Boliarov, Kecerovce, Vtáčkovce, Bidovce, Rozhanovce, Herľany, Veľká Ida, Vyšná Kamenica, Košice (Luník IX, Poliklinika Sever, Severné nábřežie, Ťahanovce, Džungľa, sídlisko Jazero, Krásna n/Hornádom, Družstevná pri Hornáde).

Organizácia práce KPZV v teréne:

- Oslovenie a komunikácia so subjektmi: lekári prvého kontaktu lekári špecialisti, obecné úrady, komunitné centrá, občianske združenia, zástupcovia škôl, terénni sociálni pracovníci, Úrad splnomocnenca vlády SR pre RK,
- Realizácia plánu činnosti v teréne:

Spolupráca so zdravotnými strediskami

KPZV pri výkone svojej práce spolupracovali s lekármi prvého kontaktu a s lekármi – špecialistami pri týchto činnostiach: na preventívne prehliadky a z podnetu lekára odosielali **244** dospelých a adolescentov; na očkovanie a preočkovanie to bolo **1001** dospelých a detí. Očkovania boli zamerané na povinné základné očkovanie a preočkovanie, očkovanie vykonané v rámci preventívnych prehliadok a infekčného ochorenia (TBC a VHA). Na odber krvi z akéhokoľvek dôvodu (ochorenie, alebo LD pri VHA) bolo odoslaných **213** osôb.

Na podnet detských lekárov, do poradne pre matku a dieťa boli pozývané matky maloletých detí **179** krát a liečba ochorenia z podnetu lekára a KPZV bola zahájená **126** krát. Na kontrolu po ochorení k lekárovi prišlo **121** osôb. Zdravotný preukaz poistenca a prepoistenie osôb bolo prostredníctvom KPZV vykonané v **41** prípadoch a v **60** prípadoch bol prostredníctvom pracovníkov podpory zdravia, oddelenia epidemiológie chronických ochorení vykonaný prieskum a monitorovanie zdravotného stavu, kde bol klientkam vyšetrovaný tlak krvi a stanovovaný BMI (Body mass index). KPZV vykonali **29** návštev v rodinách novorodencov a **414-tím** - starším a chorým klientom odmerali tlak krvi. Na základných a materských školách, v spolupráci s riaditeľmi škôl, prezerali hlavy žiakom a zároveň vykonávali odvsivenie **353** deťom. **18** krát asistovali pri vypisovaní rôznych žiadostí a tlačív a vykonali **178** rôznych športových aktivít. Pri všetkých týchto akciách spolupracovali aj terénnymi sociálnymi pracovníkmi, a to **82** krát.

Edukačná a osvetová činnosť:

KPZV **1395** krát vykonávali edukačnú a osvetovú činnosť v kolektívoch (ZŠ a MŠ) a v rodinách. Témy edukačných aktivít: Čo vieme o hepatitíde a ochrana pred ňou, Čo vieme o niektorých infekčných a neinfekčných ochoreniach (bacilárna dyzentéria, pedikulóza, besnota a ischemická choroba srdca), pri ktorých sa zameriavali hlavne na klinický obraz a preventívne opatrenia. Pre deti z MŠ pripravili omaľovanky - Očkovací dáždík. Na tému „Vitamíny“ zahrali divadielko o chorom zajačikovi. V spolupráci so školami, pre žiakov ZŠ Kecerovce a Združenou odbornou školou v Košiciach, zorganizovali exkurziu, ktorej úlohou bolo motivovať žiakov pre ďalšie vzdelávanie. V starostlivosti o novorodencov dozerali na zabezpečenie riadnej starostlivosti o ne (zdravotné poistenie, výživa a hygiena bývania). V rodinách, so zlou zdravotnou starostlivosťou o detí, vykonávali intervencie a spolupracovali so Sociálnym úradom. Opakovane navštevovali rodiny, ktoré nereagovali na pozývania lekárov a vykonávali v nich intervencie. Prostredníctvom sanitiek „PHARE“ prevádzali deti k lekárom na očkovanie a kontroly po očkovaní, dospelých na odborné ošetrenia a vyšetrenia. Vyhľadávali migrujúce rodiny a rodiny bez domova, ktorým poskytovali pomoc a poradenstvo. O zistených skutočnostiach kontaktovali Sociálny úrad. Niekoľkokrát ošetrovali drobné poranenia. Na témy: Alkohol, drogy, fajčenie, hazardné hry a násilie páchané v rodinách pripravovali prednášky, prostredníctvom ktorých osvetovo pôsobili na obyvateľov lokalít. Riešili zložité situácie pri znečisťovaní životného prostredia a pri zakladaní čiernych skládok. V období záplav monitorovali stav studní a sledovali zásobovanie pitnou vodou. Starších a chorých obyvateľov obcí nabádali, aby dbali na svoj zdravotný stav, merali im tlak krvi, dozerali, aby pravidelne užívali predpísané lieky a za účelom vykonania preventívnych prehliadok ich odosielali k príslušným lekárom.

Iné:

- **8.4.2010** sa KPZV zúčastnil workshopu k téme „hazardné hry s chudobou“, ktoré bolo organizované Mediálnym centrom (MECEM) v Košiciach.
- V rómskych komunitách propagovali myšlienku akcie: „**Prestaň a vyhraj**“ a do súťaže sprostredkovali 2 prihlášky.
- **17.4.2010** sa Bc. Františka Ondrašiková, komunitná pracovníčka zdravotnej výchovy – koordinátorka, zúčastnila školenia v Smižanoch, kde prezentovala prácu pod názvom „Osvedčené formy práce s mládežou a začínajúcim mládežníckym lídrom a lektorom“; s ďalšou aktivitou vystúpila pod názvom: „Štvorlístok prevencie“. Zorganizovala pracovné stretnutie s potencionálnymi partnermi: Andrea Knautz, Nemecko – výmena skúsenosti v práci s rómskymi deťmi a Blanka Berkyová, Centrum komunitného rozvoja – plánovanie spoločenských aktivít a projektov určených mladým ľuďom zo znevýhodneného prostredia.
- KPZV sa **6. - 7.5. 2010** sa zúčastnili školenia, ktoré organizovalo Komunitné centrum v Prešove. Hlavné témy školenia: 1. Hospodárenie v domácnosti, 2. Etické otázky v práci komunitného pracovníka a 3. Obchodovanie s ľuďmi.

- KPZV sa v mesiaci máj zapojili do projektu „LOVESTAR“ (školenie – cyklický tréning o rodinnom hospodárení). V štyroch stretnutiach sa 30 žien z obcí Rankovce, Boliarov, Vtáčkovce Bidovce a Kecerovce školilo v týchto témach: 1. Tvorba rodinného rozpočtu, 2. Bankové a nebankové subjekty, 3. Poistenie, 4. Zdravie a šetrenie. Celý tréning bol vedený lektorkou – ekonómkou. Pri záverečnom stretnutí bol zrealizovaný vedomostný kvíz, kde si skupina „najšikovnejších“ žien odniesla symbolickú trofej. Súčasťou motivácie bolo súťažiacim odovzdávanie motivačných balíčkov a pracovníčky z Odboru podpory zdravia, oddelenia epidemiológie chronických ochorení, z Košíc, na poslednom stretnutí vystúpili s prezentáciou „Obezita“ vykonali monitoring zdravotného stavu a ženám z tréningu rozдали zhotovené recepty - 100 druhov receptor pre zníženie krvného tlaku a cholesterolu a recepty pre jednoduché a lacné stravovanie.

- **7. - 9.6.2010** sa KPZV zúčastnil školiaceho tréningu: Násilie páchané na ženách, ktorý bol organizovaný neziskovou organizáciou pod názvom „Možnosť voľby“.

- **15.6.2010** sa Bc. Františka Ondrašiková – komunitná pracovníčka zdravotnej výchovy - koordinátorka, zúčastnila pracovnej porady, organizovanej obcou Rankovce, kde spolu so zástupcami škôl a obecných úradov, riešili zložitú situáciu kapacitne nepostačujúcich miest pre žiakov 1. stupňa, ktorí sú z Rankoviec a navštevujú ZŠ Herľany; **17.6.2010** to bolo pracovné stretnutie so zástupcom neziskovej organizácie European Voluntary Service, na ktorom diskutovali o možnosti vyslať do zahraničia na pracovné pobyty aktívnych rómskych lídrov.

- **21.-24.6.2010** sa MUDr. Jana Kollárová, vedúca odboru podpory zdravia, spolu s Bc. Františkou Ondrašikovou, komunitnou pracovníčkou zdravotnej výchovy – koordinátorkou, zúčastnili štvordňového pracovného stretnutia v Škótsku, v Glasgowe, kde žije početná skupina migrantov zo Slovenska. Cieľom návštevy bola výmena skúsenosti pri práci s marginalizovanými skupinami a zároveň prezentácia úspešných modelov prác v rómskych komunitách na Slovensku.

Mediálne výstupy:

- Rádio Regina, Slovenský rozhlas, 14.6.2010, 18,30 hod. – reportáž o projekte **LOVESTAR**.

Počet klientov podľa predmetu činnosti za 1.polrok 2010

Aktivita	Počet osôb		
	Muži	Ženy	Spolu
Preventívna prehliadka / na podnet KPZV	108	136	244
Očkovanie /na podnet KPZV	414	587	1001
Odber krvi na/na podnet KPZV	101	112	213
Detské poradne /na podnet KPZV	84	95	179
Liečba choroby u lekára/ na podnet KPZV	60	66	126
Kontrola/ na podnet KP	51	70	121
Zdravotný preukaz poistenca/ na podnet KPZV	12	29	41
Prieskum monitorovania zdravotného stavu	0	60	60
Edukacia/ Osveta	592	803	1395
Iné:			
Návšteva novorodencov	13	16	29
Počet návštev obvodní lekári			192
Počet návštev obecné úrady			97
Počet návštev základné školy			109
Spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi			82
Meranie tlaku krvi	166	248	414

Odvšivenie	145	208	353
Vypísanie žiadostí	7	11	18
Športové aktivity	96	82	178
S P O L U	1849	2523	4852

Materiál distribuovaný obyvateľom segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít

Druh materiálu	Počet kusov
Letáky (názov) Očkovanie	290
Brožúry (názov) Rozprávky z čistého lesa	43
Šampóny na odlišenie	47
Zubné pasty	11
Zubné kefky	0
Hygienické balíčky	39
Iný (uviesť aký) – Omaľovanky – vitamíny	201
Spolu	631

Ďalšie aktivity súvisiace s programom:

- január – február 2010 – príprava a organizácia pracovnej cesty do Glasgowu, v rámci spolupráce s Národným zdravotným inštitútom v oblasti riešenia problematiky rómskej komunity presťahovanej z Východného Slovenska, t.č. žijúcej v mestskej štvrti Govanhill.

- 21. – 24. máj 2010 – pracovná cesta do Glasgowu. Sériu pracovných stretnutí zameraných na výmenu skúseností z realizácie programov podpory zdravia a riešenia problematiky marginalizovaných komunit sa uskutočnilo na pozvanie organizácie Community Health and Care Partnership (CHCP), South – East Glasgow, Scotland. Spolu so mnou sa stretnutí zúčastnila aj komunitná pracovníčka zdravotnej výchovy Bc. Františka Ondrašíková, s ktorou má RÚVZ so sídlom v Košiciach podpísanú Príkaznú zmluvu na rok 2010, v rámci Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit. V rámci dvojdnového pracovného pobytu (22. a 23. jún 2010) sme v súlade s navrhnutým programom absolvovali úvodné zoznamovacie stretnutie s predstaviteľmi CHCP, stretnutie s operačnou pracovnou skupinou zloženou zo zástupcov rôznych inštitúcií, ktorá vznikla v apríli tohto roku, s cieľom aktívne pracovať v oblasti Govanhill, v ktorej žije veľké množstvo prisťahovalcov, vrátane Rómov z osád Východného Slovenska. Stretli sme sa s pracovníčkami CHCP, pochádzajúcimi zo Slovenska a Česka, bývalou dobrovoľníčkou InfoRoma, ktorá pracovala na Slovensku osem rokov (pochádza zo Škótska), v priebehu obeda prvého dňa nasledovali ďalšie pracovné stretnutie s ľuďmi z CHCP, popoludní stretnutie s predstaviteľom Asociácie pre bývanie v Govanhill. Druhý deň v dopoludňajších hodinách nasledovala prezentácia Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit a skúsenosti s jej realizáciou v rámci košického regiónu pre Govanhill Neighbourhood Management, po skončení ktorej nasledovala asi hodinová diskusia. V priebehu obeda sa uskutočnilo stretnutie s terénymi pracovníkmi, ktorí pracujú v Govanhill, popoludní nasledovalo stretnutie s predstaviteľmi miestnej policajnej stanice, návšteva charitatívnej organizácie zameranej na pomoc prisťahovalcom „Crossroads“ a záverečné stretnutie v CHCP, ktorého sa zúčastnila aj riaditeľka inštitúcie verejného zdravotníctva v Glasgow, ktorá sa o našej návšteve dozvedela počas prvého dňa.

Počas stretnutí viackrát zaznela požiadavka na ďalšiu spoluprácu, keďže prisťahovalectvo Rómov začínajú vo štvrti Govanhill vnímať ako problém (prudký nárast počtu prisťahovalcov, problémové správanie a pod.). Stretnutia a informácie, ktoré sme im o komunite ako takej, ale predovšetkým o programe podpory zdravia poskytli, boli hodnotené vysoko pozitívne a nie je vylúčená ďalšia spolupráca s CHCP, resp. inými inštitúciami.

- Projekt „Štvorlístok prevencie“. V spolupráci s mimovládnu organizáciou SAVEZ a komunitnou pracovníčkou zdravotnej výchovy bol pripravený návrh uvedeného projektu, zameraného na rozvoj edukačných aktivít u rómskych školákov a ich matiek. Projekt bol podaný v rámci výzvy „Nadácie Orange“. Projekt nebol vybraný na financovanie. Pozn. Anotácia projektu je k dispozícii na nahliadnutie na odbore podpory zdravia.

Na základe žiadosti z ÚVZ SR boli pripravené a odoslané :

- pripomienky k dokumentu „**Pracovný návrh pre Národný akčný plán Slovenskej republiky k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015**“;
- podklady **ku správe** o programe **podpory zdravia** znevýhodnených komunit.
- do ÚVZ SR bola zaslaná **vyplnená mustra** k vyhodnoteniu **indikátorov „pred“ a „po“** výchovných aktivitách KPZV u Rómov.

V nadväznosti na I. etapu programu realizovanú v rokoch 2007 – 2008 a jej dielčej časti zameranej na Monitorovanie zdravotného stavu vybranej populačnej skupiny v regióne, realizujeme úlohy regionálneho charakteru: 1. „Primárna prevencia črevných parazitárnych nákaz u detí predškolského veku“, do riešenia ktorej sú zainteresované odbory: podpora zdravia, lekárska mikrobiológia (NRC pre črevné parazitózy) a komunitní pracovníci zdravotnej výchovy (pozri NPPZ – Ciele č. 1, 2), 2. „Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia“ (pre bližšiu špecifikáciu pozri projekt č. 9.3.). Obe úlohy v sebe zahŕňajú okrem sledovania zdravotného stavu aj edukačnú činnosť vo vzťahu k marginalizovanej skupine populácie.

Ďalšou aktivitou (v roku 2009) bolo zapojenie sa do 3. ročníka celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, na ktorej participovali aj komunitní pracovníci zdravotnej výchovy prostredníctvom propagačno-intervenčnej činnosti. Napríklad, v úvode kampane distribuovali do vybraných komunitných centier v Košiciach a okolí propozície sprievodnej súťaže, t. j. plagáty a prihlášky – účastnícke listy. Na základe vyhodnotenia účasti, z regiónu Košíc pochádzalo 21 súťažiacich, z toho 14 bolo z obcí Rankovce a Herľany, ktorí sa do súťaže zapojili cez aktivity miestneho komunitného centra.

V hodnotenom období sme v rámci odbornovo-vzdelávacích podujatí venovaných problematike sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva absolvovali konferenciu k medzinárodnému projektu "Zdravá inklúzia" na tému "Účasť migrantov v podpore zdravia: výzvy a riešenia", ktorá sa konala dňa 20. 5. 2010 v Trnave. Organizátorom podujatia bola Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

O tohtoročnej celonárodnej súťaži pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj – Quit and Win 2010“ (viac v bode 10.4.) sme informovali príslušné komunitné centrá distribúciou propozícií k súťaži (informačný leták s prihláškami).

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015, úlohy č. 6.3.7. Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, šikanovanie atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu, sme zabezpečili distribúciu zdravotno-osvetových materiálov: troch letákov – skladačky nasledovných titulov: „BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom“, „Vidíš ma?“, „Alkohol zabíja!“ z edície MDPaT SR a jedného plagátu vo formáte A₁ pod názvom „Aj vo vašej triede buďte jeden tím, ktorý drží spolu“, vydaného ÚVZ SR a o. z. Profkreatis v spolupráci so Slovenským olympijským výborom v roku 2010. Obsahovo boli zamerané na prevenciu patologických javov v školách, na podporu životných hodnôt zmierňujúcich agresiu, ako tolerancia, súdržnosť, spolupráca a na bezpečnosť cestnej premávky. Materiály sme dodali na všetky základné a stredné školy v Košiciach a okolí, z hľadiska početnosti: na 117 ZŠ (48 ZŠ v Košiciach a 69 ZŠ v okrese Košice-okolie) a na 60 SŠ (56 SŠ v Košiciach a 4 SŠ v okrese Košice-okolie). Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy boli materiály doručené aj komunitným centrá.

V 1. polroku 2010 sme sa na žiadosť Trnavskej Univerzity zúčastnili aj na riešení časti medzinárodného projektu „Healthy Inclusion“ (Zdravá inklúzia), výskumného projektu s účasťou Rakúska, Holandska, Dánska, Českej republiky, Talianska a Slovenska. Cieľom projektu je zistiť podporujúce a obmedzujúce faktory, ktoré vplyvajú na prístup migrantov k službám podpory zdravia na základe poznatkov od poskytovateľov a samotných migrantov. Výsledkom projektu by mal byť inovatívny koncept plánovania intervencií podpory zdravia, ktorý bude brať do úvahy potreby migrantov na jednej strane a na strane druhej možnosti poskytovateľov. Odbor podpory zdravia sa zúčastnil na vyplňaní 1. kola Delphi dotazníka zameraného na zistenie možností a prístupu migrantov žijúcich v SR k intervenčným aktivitám podpory zdravia. V máji 2010 sa následne uskutočnila odborná konferencia k výsledným zisteniam Delphi štúdie, na ktorej sa zúčastnila aj pracovníčka odboru.

V rámci agendy člena expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v zdraví (MUDr. Kollárová) boli v sledovanom období realizované tieto úlohy:

- príprava v súvislosti s pracovnou cestou do Madridu – ministerský panel a expertná konferencia o nerovnostiach v zdraví – 21. – 22. apríla 2010 (príprava prezentácie o skúsenostiach s riešením problematiky nerovností v zdraví na regionálnej úrovni – na požiadanie organizátora)
- kontrola slovenského prekladu vybraných materiálov na konferenciu (na žiadosť organizátora). *Poznámka: podujatie bolo deň pred začatím zrušené z dôvodu obmedzení v leteckej doprave*
- pripomienkovanie materiálu „Draft Council Conclusions on Equity and health in All Policies: Solidarity in Health“ – v rámci prípravy na „Council meeting (Employment, Social Policy, Health and Consumers), ktorý sa uskutoční 7. a 8. júna 2010 (stanovisko k materiálu bolo potrebné pripraviť na základe požiadavky Ministerstva zdravotníctva SR – 17. mája 2010)
- príprava stanoviska pre ministra zdravotníctva SR na vystúpenie na Rade ministrov v júni 2010, ohľadom záverov Rady pre zamestnanosť, sociálnu politiku, zdravie a spotrebiteľské záležitosti k dokumentu Rovnosť a zdravie vo všetkých politikách: solidarita v oblasti zdravia (25.5.2010)
- dňa 6. mája 2010 požiadal projektový manažér agentúry COWI (Kodaň, Dánsko), v mene Európskej komisie a DG Sanco o vyplnenie dotazníka zameraného na hodnotenie Programu Verejného Zdravia (PHP – Public Health Program) za programovacie obdobie rokov 2003 – 2008. MUDr. Jana Kollárová bola oslovená touto agentúrou z dôvodu členstva v expertnej skupine pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v zdraví, a taktiež z dôvodu účasti na posudzovaní návrhov projektov v rámci výzvy Public Health 2009. Dotazník obsahoval súbor otázok zameraných na hodnotenie splnenia cieľov programovacieho obdobia, možností implementácie výsledkov projektov na národnej úrovni, identifikácie potenciálnych prekážok pri získavaní finančnej podpory pre projekty a pod. Vyplnený dotazník bol odoslaný dňa 25.5.2010.
- vypracovanie stanoviska v rámci požiadavky OECD na poskytnutie informácií pre Hodnotenie environmentálnej výkonnosti SR (úloha týkajúca sa nerovností vo vystavení sa environmentálnym zdravotným rizikám z hľadiska regiónov, sociálnych skupín obyvateľstva a pod., z hľadiska znevýhodnených komunít). Stanovisko k bodom i) až iv) úlohy č. 32 z dotazníka OECD bolo vypracované a zaslané ÚVZ SR dňa 2.6.2010.

9.7. QUIT and WIN

Postup realizácie regionálnych úradov bude zabezpečený v súlade s anotáciou uvedenou v kapitole 10.

9.8 Národný program prevencie obezity

Na základe prípisu HH SR č. 1617/2527/2010 OPZ zo dňa 12.02.2010 **vypracoval** OPZ za celý RÚVZ so sídlom v Košiciach **odpočet plnenia** Národného programu prevencie obezity za **obdobie** od **09.01.2008** do **09.01.2010**.

V rámci uvedeného programu sa v **I. polroku 2010** venovala pozornosť najmä zvyšovaniu zdravotného povedomia populácie, a to :

- intenzívnou výchovno-vzdelávaciu činnosť na školách. Tému „**Zdravý životný štýl, zdravá výživa – prevencia metabolického syndrómu**“ absolvovalo v hodnotenom období **58** mentálne retardovaných študentov, **Spojená škola s organizačnými zložkami – Odborné učilište a Praktická škola, Košice;**

- účasťou mobilnej poradne na akciách určených pre rôzne kolektívy, voľno-časové aktivity, širokú verejnosť, a to najmä pri príležitosti rôznych **významných dní**.

- V spolupráci so **zdravotnou poisťovňou UNION** boli počas akcií „**Deň zdravia**“ v **10** organizáciách Košického kraja vyšetrené vybrané ukazovatele rizika **MS 493 pracovníkom**.

- V spolupráci s **komunitnými pracovníkmi úradu** absolvovalo v rámci projektu **LOVESTAR** (Priestor peňazí) v KC obce Kecerovce **36** rómskych žien prednášku o BMI a následkoch obezity s následným zisťovaním rizika MS a individuálnym poradenstvom pre **28 klientov**.

- V spolupráci s **Občianskym združením pre rozvoj obcí a regiónov** boli v rámci projektu „**Športová školská olympiáda**“ poskytnuté služby PZ pre rodičov súťažiacich detí. Aj napriek tomu, že sa táto akcia konala v sobotu, evidovaných bolo **15** záujemcov, vykonalo sa **105 meraní** a bolo poskytnuté individuálne poradenstvo..

- Tohtoročný **Svetový deň zdravia (7. 4.)** sa v zmysle výzvy SZO niesol pod heslom „**Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie**“ – „**Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest**“. **Celosvetová kampaň** na podporu aktivít ku dňu zdravia mala názov „**1000 miest – 1000 životov**“ a prebiehala v týždni **od 7. 4. 2010**. Spoločnou iniciatívou **Mesta Košice, RÚVZ a Slovenského Červeného kríža** boli zorganizované v **dňoch 7. 4. až 9. 4. 2010** pre **Košičanov** poradensko-edukačné aktivity venované podpore zdravia a zdravého životného štýlu. Služby **stabilnej Poradne zdravia** boli ponúknuté v rámci akcie „**Deň otvorených dverí**“ v **PCOPZ RÚVZ** so sídlom v Košiciach a **mobilná poradňa** prezentovala svoje služby, poskytla vybrané vyšetrenia a individuálne poradenstvo pre záujemcov v budove **Magistrátu mesta Košice** a v cukrárni **AIDA** na Hlavnej ulici. Pri tejto akcii bolo vyšetrených a zdravotno-výchovne usmernených spolu **224** návštevníkov podujatí vo veku 18 – 89 rokov.

S cieľom zvyšovať informovanosť občanov v produktívnom veku o zdravom spôsobe života **poskytli** odborní pracovníci OECHO pre **rôzne médiá** (ako napr. národné, regionálne i lokálne vysielanie TV a rádio staníc, denníky, informačné a vnútropodnikové časopisy, Internetové a Intranetové stránky) **10 príspevkov** zameraných **výlučne** na problematiku zdravej výživy, MS a prevenciu obezity.

Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia, v rámci ktorej sme zorganizovali a uskutočnili akcie pre seniorov združujúcich sa v denných centrách (kluboch dôchodcov), pre pracovné kolektívy a verejnosť.

Z hľadiska prehľadu, navštívili sme dve denné centrá pre seniorov (v Šaci a na Laboreckej ul. v Košiciach), kde sme poskytli poradenstvo celkovo 42 seniorom (u ktorých boli merané biochemické parametre, ako celkový cholesterol, HDL, triglyceridy, glukóza a vybrané somatometrické parametre – tlak krvi, pulz, obvod pásu, bokov, hmotnosť, výška). Pre zamestnancov Miestneho úradu MČ Košice – Pereš a súčasne pre miestne denné centrum seniorov sme v rámci zdravotno-osvetového podujatia ponúkli poradenské služby

pre 10 záujemcov, u ktorých boli vyšetrené rovnaké parametre. Informácie o danej akcii boli uverejnené na webovej stránke úradu.

Pri príležitosti významného termínu SZO – Svetového dňa zdravia (7. 4.) sme v spolupráci s Mestom Košice, Slovenským Červeným krížom Územným spolkom Košice - mesto, Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri FN L. Pasteura v Košiciach a Klubom turistov „Medicína“ Košice usporiadali poradensko-edukačné aktivity pre verejnosť na podporu zdravia a zdravého životného štýlu na štyroch miestach: dňa 7. 4. 2010 v cukrárni AIDA, na Hlavnej ul. 81 a na RÚVZ Košice, Senný trh 4; 8. 4. – 9. 4. 2010 na Magistráte mesta Košice, Trieda SNP 48/A a napokon dňa 11. 4. 2010 sa na Alpinke konala turisticko-osvetová akcia Onkokardioturistika, 23. ročník – jarná časť. Program aktivít pozostával z prezentácie poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia, cieľom ktorých bolo zvýšiť informovanosť občanov o závažnosti hlavných rizikových faktorov chronických ochorení (zvlášť srdcovo-cievnych) najmä v dôsledku nesprávneho spôsobu života. Z ponúkaných služieb boli záujemcom poskytnuté individuálne konzultácie a vybrané vyšetrenia, ako stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, výpočet BMI, WHR, stanovenie koncentrácie alveolárneho oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód. Návštevníci, ktorí v deň akcie prišli nalačno mali navyše biochemicky vyšetrené parametre, ako HDL cholesterol, triglyceridy, glukóza. Slovenský Červený kríž sa predstavil najmä aktivitami na podporu darcovstva krvi a ukázkami výučby poskytovania prvej pomoci (v dňoch 7. - 9. 4. 2010). O poradenské služby prejavilo záujem spolu 224 návštevníkov podujatí, z toho 52 mužov a 172 žien, vo vekovom rozpätí 18 – 89 rokov. V cukrárni AIDA to bolo 61 klientov, v stabilnej Poradni zdravia na RÚVZ Košice 18, na Magistráte mesta Košice za oba dni 117 a v rámci Onkokardioturistiky 28 klientov.

Akcie ku dňu zdravia sme verejnosti dali do pozornosti cez príspevky uverejnené vo viacerých médiách, ako TV Naša (prvá košická lokálna televízia), TV Region (Televízia Východného Slovenska), Rádio Košice, Rádio Lumen, Rádio Hornet, Košický Korzár (denník), denník Nový čas. Tlačová správa bola publikovaná na webových stránkach RÚVZ Košice, Mesta Košice, SČK ÚS Košice-mesto, TASR, SITA – Webnoviny a tiež na www.zzz.sk, www.zoznamlekarov.sk, www.rannespravy.sk, <http://spravy.pozri.sk/>, www.ahojkosice.sk, www.financnik.sk, www.panorama.sk, <http://apotheka.sk/>, www.24hod.sk, www.aktuality.sk, www.monitorujem.sk, <http://fit.server.sk/>, <http://ppp.zdravie.sk/>, www.tyzden.sk, <http://www.obce.info/>.

V spolupráci s dvomi zdravotnými poisťovňami sme zorganizovali niekoľko spoločných podujatí, pri ktorých sme návštevníkom prezentovali služby mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia. So Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme participovali 3 akciách. Pre zamestnancov Východoslovenskej energetiky, a. s. na Mlynskej ul. 31 v Košiciach sme dňa 12. 5. 2010 usporiadali Poradňu zdravia (s meraním celkového cholesterolu, BMI a tlaku krvi), kde bolo vyšetrených 78 osôb, protifajčiarske poradenstvo absolvovalo 11 fajčiarov. Pri príležitosti Dňa otvorených dverí vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni sme 26. 5. 2010 v priebehu úradných hodín vyšetřili celkovo 111 záujemcov, z toho 13 v Protifajčiarskej poradni. Na Dni zdravia pre zamestnancov FN L. Pasteura v Košiciach, ktorý sa konal na Všešportovom areáli, Alejová 2 v Košiciach 29. 5. 2010, sme základné poradenstvo poskytli 119 klientom. Popis vyššie uvedených akcií s fotodokumentáciou bol uverejnený na intranete poisťovne.

V spolupráci s Union zdravotnou poisťovňou, a. s. sme zorganizovali pre zamestnancov T-Systems Slovakia s. s. r. o. – na dvoch pracoviskách v Košiciach poradensko-edukačné akcie, súčasťou ktorých bola prednáška na tému „Prevencia fajčenia

a zdravý životný štýl“ a ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia. V dňoch 10. a 11. júna 2010 na Košťovej ul. 1 sme celkový cholesterol merali u 62 zamestnancov. V mobilnej Poradni na odvykanie od fajčenia sa poradenstva a vyšetrenia Smokerlyzerom zúčastnilo 31 osôb. Na akcii, ktorá sa konala v pobočke na Žriedlovej ul. 13 sa poradenstva na odvykanie od fajčenia spolu s meraním krvného tlaku a telesného tuku zúčastnilo 12 záujemcov. Na prednáške k problematike fajčenia bolo prítomných 40 zamestnancov.

V spolupráci s Občianskym združením pre rozvoj obcí a regiónov so sídlom v Košiciach sme participovali na projekte „Športová školská olympiáda“, v rámci ktorého sme dňa 22. 5. 2010 v areáli ZŠ Požiarnická 3 v Košiciach uskutočnili pre rodičov žiakov druhého stupňa ZŠ poradenstvo v podpore zdravia a zdravého životného štýlu. Služby základnej poradne (vyšetrenie celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi, percenta tuku v tele, antropometrické merania – obvod pásu, bokov) absolvovalo 12 osôb (rodičov). O protifajčiarske poradenstvo s vyšetrením prostredníctvom Smokerlyzera prejavilo záujem 6 klientov.

Na základe dopytu zo strany škôl, sme poradenské služby s vyšetrením všetkých základných parametrov poskytli 26 záujemcom spomedzi personálu Strednej odbornej školy pôšt a telekomunikácií na Palackého ul. 14 v Košiciach (dňa 20. 4. 2010) a 9 zamestnancom zo ZŠ v Košickej Belej (dňa 11. 6. 2010).

Na základe Grantového programu na rok 2010 na predkladanie projektov vyhláseného Fondom zdravia mesta Košice, n. f. v rámci projektu Zdravé mesto pod názvom „Aktivity a osвета spojené so životným štýlom a zdravím“, sme predložili žiadosť o poskytnutie grantu na projekt pod názvom „Poradňa zdravia – podpora zdravého spôsobu života“. V zmysle rozhodnutia Správnej rady Fondu zdravia mesta Košice, n. f. zo dňa 26. 5. 2010 bola schválená finančná podpora na daný projekt a vyhotovená Zmluva o poskytnutí grantu č. 1/2010.

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme hlavne u detí a mládeže s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotnovýchovným témam, pozri NPPZ, Cieľ č. 1.

Odbor podpory zdravia sa v 1. polroku 2010 zúčastnil aj na realizácii medzinárodného projektu Food Pro Fit (záverečná etapa projektu) spolufinancovaného EÚ, ktorá bola zameraná na dissemináciu nástroja HANCP (Hazard Analysis and Nutritional Control Point), ktorý je jedným z finálnych produktov projektu. Cieľom projektu bolo vytvoriť predpoklady pre výrobu zdravších jedál a vytvoriť nástroj zameraný na analýzu rizík a hodnotenie kontrolných bodov vybraných živín. Asociovaným partnerom projektu za SR je Agentúra pre podporu regionálneho rozvoja Košického kraja), spolupracujúcim partnerom bol aj RÚVZ Košice (odbor hygieny výživy a odbor podpory zdravia). V máji 2010 sa v Košiciach uskutočnilo pracovné stretnutie zamerané na oboznámenie zúčastnených s nástrojom HANCP, v rámci ktorého boli prezentované aj prednášky zamerané na zdravú výživu a riziká spojené s obezitou.

9.9. CINDI program SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI môžeme zhrnúť nasledovne:

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

(Viac v bode č. 9.8. a cieľoch NPPZ.)

9.10. Školy podporujúce zdravie – mimoriadna úloha: HBSC štúdia

Zber údajov k **HBSC** (Health Behaviour in School Aged Children) štúdii, cieľom, ktorej je **monitorovať zdravie a so zdravím súvisiace správanie školákov v ich sociálnom kontexte**. Projekt je koordinovaný v spolupráci s Regionálnou kanceláriou SZO pre Európu (CAHRU) na Univerzite v Edinburghu (Veľká Británia) a Univerzitou v Bergene (Nórsko). Údaje sú zbierané formou **anonymného dotazníka**, administrovaného v školských triedach tímom školených administrátorov. Spolupráca ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, ako členov národného tímu HBSC spočívala v zisťovaní anamnestických údajov o zdravotnom stave náhodne vybraných školákov a v zabezpečení odmerania tlaku krvi, pulzu a vo vykonaní antropometrických meraní.

Od začiatku roku 2010 sa uskutočnila séria pracovných stretnutí k organizácii a príprave zberu dát ďalšej vlny štúdie zameranej na získanie informácií o so zdravím súvisiacim správaním školákov v Slovenskej republike. Potrebné bolo opakované pripomienkovanie dotazníkov a podporných materiálov týkajúcich sa zberu dát, ako aj zabezpečovanie organizácie zberu dát v Košickom kraji

V mesiacoch máj – jún 2010 bol organizovaný zber údajov v Košickom kraji. Pracovníčky OECHO :

- zabezpečili **antropometrické merania** na **4** vybraných **školách** v regióne (3 ZŠ a 1 SŠ) – **102 školákov** (11, 13 a 15 roční);
- **pripravili mustru** na vyhodnotenie dotazníkov;
- **zadali** do mustry údaje zo všetkých **290** dotazníkov, ktoré boli získané na školách v Košickom kraji.

V rámci projektu Školy podporujúce zdravie sme v spádovom území realizovali zdravotno-výchovné aktivity uvedené v bode 9.5., 9.6. a v NPPZ – Cieľoch č. 1, 4, 5.

Dominovali skupinové intervenčné metódy – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 8 témam (prevencia drogových závislostí, prevencia fajčenia, zdravý životný štýl a zdravá výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty. Priebežne poskytujeme metodické usmernenia a individuálne konzultácie podľa potrieb žiadateľa.

V hodnotenom období sme zdravotno-výchovnú činnosť realizovali pre 39 základných škôl (I. a II. stupeň) a 9 stredných škôl, u niektorých opakovane. Intervenovaných v rámci uvedených tém bolo spolu 3007 žiakov a študentov.

Projekt Hrou proti AIDS, ako hromadnú vzdelávaciu aktivitu, sme prezentovali na 4 základných a 2 stredných školách s celkovou účasťou 609 žiakov a študentov.

Projekt Tvoja správna voľba zameraný na prevenciu závislostí od tabaku, alkoholu a marihuany, ako skupinová vzdelávaciu aktivita, sme v priestoroch Východoslovenskej galérie na Hlavnej ul. 27 v Košiciach v spolupráci s animátormi z KR PZ v Košiciach, OR PZ v Košiciach a OR PZ Košice-okolie, prezentovali základným školám (v počte 29) s celkovou účasťou 899 žiakov z I. stupňa.

Spomedzi celoslovenských, medzinárodných kampaní, ktoré sme propagačne podporili aj smerom k školskej mládeži, môžeme spomenúť nasledovné:

1. aktivita nadväzujúca na Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 a úlohu č. 6.3.7. Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, šikanovanie atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu. V rámci nej sme na všetky základné a stredné školy distribuovali 4 tituly zdravotnovýchovných materiálov. Celoslovenským koordinátorom akcie bol ÚVZ SR (viac v PVV SR, bod C., úloha 1 – NPPZ, Cieľ č. 1),
2. ďalšia aktivita, ktorá vyplynula z Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015, vzišla zo spolupráce ÚVZ SR a Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. Zahŕňala edukačné pôsobenie v oblasti prevencie úrazov detí, dopravnej výchovy a bezpečnosti cestnej premávky s využitím audiovizuálnych výučbových pomôcok (2 DVD, 1 CD). Rozsah využitia edukačných materiálov vo vzťahu ku školám uvádza PVV SR, bod C., úloha 1 – NPPZ, Cieľ č. 1,
3. celosvetová kampaň pod názvom "1000 miest – 1000 životov" na podporu aktivít ku Svetovému dňu zdravia, jej iniciátorom bola Svetová zdravotnícka organizácia (bod 9.5.),
4. celonárodná súťaž pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“ (Quit and Win), ktorej vyhlasovateľom bol ÚVZ SR (bod 10.4.).

V rámci plnenia Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008-2015 (NPDD) – schválený uznesením vlády SR č. 192 z 26. marca 2008 bolo začiatkom roka 2010 realizované monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu.

V úzkej spolupráci s odborom **HDaM** sa v čase od 08.02. do 08.03.2010 zrealizoval na **6 školách** v Košiciach (**7 výjazdov**) zber dotazníkov, antropometrické merania a vyšetrenia pohybového aparátu, a to:

- u **zdravých detí a dorastu** najskôr na **Osemročnom gymnáziu**, Alejová 1, Košice, **pre neochotu rodičov súhlasiť** s uskutočnením dotazníkového prieskumu vrátane klinického skríningu u mnohých maloletých detí z prímky a sekundy školy, bola neskôr oslovená **ZŠ Staničná 13**, Košice. Spolu bolo skompletizovaných **104 dotazníkov**, z toho **44** od žiakov **10 - 12 ročných** a **60** od študentov vo veku **16-19 ročných**;

- u zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu sa pozornosť sústredila najskôr na školu, ktorá vzdeláva mentálne retardovaný dorast - **Spojená škola s organizačnými zložkami – Odborné učilište a Praktická škola**, Alejová 6, Košice. Nakoľko nebolo možné naplniť požadovaný počet respondentov (nesúhlas s monitorovaním a vek študentov nad 20 rokov), bola oslovená **Spojená škola pre žiakov s TP**, Opatovská 97, Košice. Táto škola vzdeláva telesne postihnutých žiakov od Materskej školy až po Obchodnú akadémiu. Do sledovaného súboru boli vybratí respondenti bez ťažkého telesného postihnutia. Pre naplnenie počtu žiakov 10-12 ročných sa oslovili ďalej **Špeciálna ZŠ a praktická škola** pre deti s mentálnym postihnutím a deti s autizmom, Vojenská 13, Košice a **Špeciálna základná škola** pre deti s mentálnym postihnutím, **Inžinierska 24, Košice**.

Spolu bolo skompletizovaných **85 dotazníkov**, z toho **41** od žiakov vo veku **10 – 12 ročných** a **44** od študentov vo veku **16 – 19 ročných**.

Všetky údaje zo spolu **189** dotazníkov boli podľa požiadaviek ÚVZ SR **zadané** do dodanej **Mustry** a **odoslané** k spracovaniu na **ÚVZ SR**.

Distribúcia zdravotno-osvetového plagátu

Na základe prípisu HH SR č. 2750/8314/010 OPZ zo dňa 30.04.2010 mali **RÚVZ v sídlach krajov** za úlohu **rozdeliť** do regiónov zdravotno-osvetové plagáty, ktoré vytvoril ÚVZ SR v spolupráci s občianskym združením Profkreatis. Vyžiadaná bola aj **spätná**

informácia (do 15.06.2010) o tom, koľkým základným a stredným školám, spolu s rozmnožovaným listom pre riaditeľa, boli plagáty odovzdané.

V **Košickom kraji** bol plagát „**Aj vo vašej triede buďte jeden tím...**“, určený na prevenciu patologických javov v školách a rozvoj súdržnosti, spolupráce a tolerance, odovzdaný do **313 základných škôl** (štátne, špeciálne, súkromné základné školy) a do **115 stredných škôl** (štátne, špeciálne, súkromné stredné školy).

Pracovníčky OPZ v **RÚVZ Košice** odniesli **117** plagátov do ZŠ a **60** plagátov do SŠ regiónu.

Súčasne boli do škôl v regióne distribuované aj ostatné zdravotno-osvetové materiály (brožúrky BECEP a plagátky „Alkohol zabíja!“ a „Desatoro....“) obdržané z ÚVZ SR.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

V súvislosti s prijatím zákona č.87/2009, ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa na základe prípisu HH SR značka: RKTA/3202/2009 mesačne podávala informácia o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona na Odbor podpory zdravia. Za sledované obdobie bolo vykonaných **903 kontrol fajčenia** v dozorovaných zariadeniach. Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli.**

V sledovanom období **nebola v priestupkovom konaní uložená pokuta.**

Za sledované obdobie v roku 2010 bolo pracovníkmi odboru HDaM vykonaných 355 kontrol zameraných na dodržiavanie hore citovaného zákona na ochranu nefajčiarov v školách a školských zariadeniach. Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom neboli zistené závažnejšie nedostatky v tomto smere.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

Činnosť korešpondujúca so znením úlohy je uvedená pri projektoch 9.5., a v časti NPPZ – Ciele č. 4, 10.

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

V zmysle anotácie úlohy, cieľom súťaže „Prestaň a vyhraj“ (Quit & Win) je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia. Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, nakoľko rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

V mesiacoch marec – apríl 2010 sme sa angažovali v propagácii kampane, ktorá predchádzala menovanú súťaž na podporu nefajčenia. Samotná súťaž trvala od 1. do 31. mája 2010, kedy súťažiaci (fajčiar, užívateľ tabaku vo veku 18 a viac rokov) počas obdobia jedného mesiaca nesmel fajčiť.

Tohtoročná súťaž sa realizovala na národných, resp. regionálnych úrovniach, Slovensko sa do nej zapojilo už po deviaty raz.

S cieľom zabezpečenia úloh, ktoré sa týkali prípravy, propagácie a organizovania celonárodnej súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj 2010“, zúčastnili sme sa jednodňového pracovného seminára na ÚVZ SR v Bratislave dňa 18. 2. 2010.

Od ÚVZ SR, gestora – vyhlasovateľa súťaže v SR, sme dostali propozície súťaže, ktoré sme spracovali do informačného letáka. Ten sme spolu s prihláškou a sprievodným listom distribuovali na rôzne inštitúcie (v celkovom počte 187), ktoré sme zároveň o požiadali

o spoluprácu v propagácii súťaže. Oslovili sme vybrané samosprávy v Košiciach a okrese Košice-okolie (v počte 39), 2 mestské kultúrne strediská v okolí Košíc, 3 vybrané pracoviská Slovenskej pošty, stredné školy v Košiciach a okolí (v počte 60), univerzity a vybrané fakulty v Košiciach (v počte 16), študentské domovy (v počte 9), materské centrá v Košiciach (v počte 8), centrá voľného času (v počte 9), denné centrá pre seniorov (v počte 7), mestskú krytú plaváreň, FN L. Pasteura (2 pracoviská), vybrané ambulancie praktických lekárov pre dospelých v okrese Košice-okolie (v počte 22), 3 polikliniky a iné zdravotnícke kontakty (v počte 6).

Z hľadiska masmediálneho vplyvu, sme informačný leták k súťaži spolu s prihláškou uverejnili na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Zároveň nami poskytnutá informácia o súťaži bola odvysielaná cez Rádio Košice (dňa 9. 4. 2010) a publikovaná v printovom médiu Košický Korzár (denník) v článku „Fajčiari majú šancu prestať“ (vo vydaní zo dňa 15.4.2010) a v Košickom Večeri (zo dňa 16. 4. 2010). Do propagácie súťaže cez webovú stránku sa zapojili aj MČ Košice – Staré mesto a MČ Košice – Pereš.

Do začiatku súťaže bolo na RÚVZ Košice doručených (osobne) 47 ks vyplnených prihlášok. Tie sme zaslali celoslovenskému koordinátorovi (gestorovi) súťaže – ÚVZ SR, na Referát kontroly tabaku a alkoholu dňa 28. 4. 2010 k centrálnemu spracovaniu.

Predbežné vyhodnotenie súťaže – prehľad o počte prihlásených za Košický región, resp. o priebehu žrebovania a výhercoch súťaže sme zatiaľ zo strany gestora nedostali.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Cieľom Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAPE) je znížiť a kde je to možné eliminovať vystavenie detí rizikovým faktorom životného prostredia. V rámci jeho štyroch regionálnych prioritných cieľov sú plnené aktivity zamerané na monitorovanie kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách, monitorovanie kvality pitnej vody - na prevenciu a zníženie ochorení a úmrtnosti detí spôsobené gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody, na prevenciu a zníženie zdravotných dôsledkov z dôvodu nehôd a úrazov, na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším, na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok.

Oddelenie HŽP zabezpečovalo monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v okrese Levice (pričom mnohé odberné miesta sú v základných a materských školách), bolo vyšetrených 99 vzoriek pitných vôd z obcí v okrese Levice zásobovaných prostredníctvom verejných vodovodov. Na základe požiadavky boli bezplatne vyšetrené 3 kojenecké vody.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie bolo v 1. polroku 2010 zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľov jednotlivých lokalít v celoročných zariadeniach aj v sezónnych. V rámci ŠZD bolo odobratých 13 vzoriek vôd na kúpanie zamestnancami oddelenia HŽP, prevádzkovatelia predložili 37 vzoriek vôd na kúpanie.

Počas uvedeného obdobia sa spolupracovalo so samosprávami pri riešení problémov ohľadne zásobovania obyvateľov pitnou vodou a pri výstavbe nových vodovodov, zvyšuje sa informovanosť obyvateľov o potrebe konzumácie zdravotne nezávadnej pitnej vody a o rizikách.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí.

Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v 1. polroku 2010 odobratých oddelením HDM 20 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Počas 1. polroku 2010 bolo vykonaných oddelením HŽP 111 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.3. Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2.

Oddelenie HŽP v roku 2010 uverejnilo na internetovej stránke úradu údaje o zásobovaní obyvateľov pitnou vodou a verejných vodovodoch v okrese Levice, všeobecné informácie o pitnej vode, umiestnení individuálnych vodných zdrojov a spôsobe ich dezinfekcie, výsledky monitoringu pitných vôd priebežne aktualizované počas roka, článok o rizikách rekreačného kúpania, článok pri príležitosti Svetového dňa vody, článok o základných hygienických požiadavkách na ochranu zdravia pri záplavách. Údaje z monitoringu vody na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, údaje z monitoringu pitnej vody v novom Informačnom systéme o pitnej vode. Obidva tieto systémy slúžia aj na poskytovanie informácií pre verejnosť.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí. Najprísnejšie požiadavky sú kladené na kvalitu vody a frekvenciu odberov na vyhlásených prírodných lokalitách. V okrese Levice sa nenachádza vyhlásená prírodná lokalita na kúpanie.

Z vodnej nádrže Bátovce – Lipovina s neorganizovanou rekreáciou nebol v prvom polroku realizovaný odber vzorky vzhľadom na nepriaznivé počasie a už senzorycky nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie. Vzhľadom k tomu, že kvalita vody vo vodnej nádrži dlhodobo nevyhovuje hygienickým požiadavkám, je pri nej umiestnená informačná tabuľa s upozornením „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“. Odber je plánovaný realizovať začiatkom júla.

Údaje z monitoringu vôd na kúpanie boli priebežne spracovávané v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie pre prírodné aj umelé kúpaliská. Výsledky monitoringu sú k dispozícii aj pre verejnosť a budú slúžiť pre prípravu podkladov pre EÚ.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie sa realizuje priebežne v celoročných zariadeniach aj v sezónnych zariadeniach.

V prvom polroku 2010 boli počas LTS v okrese Levice v prevádzke Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka. Prevádzkovateľ Kúpeľa Margita do dnešného dňa nepožiadaval o uvedenie rekreačného zariadenia do prevádzky. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo na týchto kúpaliskách odobratých spolu 7 vzoriek vôd na kúpanie aj z krytého bazénu Wellness Santovka, ktorý je v prevádzke celoročne. Odobraté vzorky vôd z jednotlivých bazénov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy, až na jednu vzorku z Wellness Santovka, v ktorej boli prekročené amónne ióny, čo môže súvisieť aj so špecifickým zložením napájacej vody na kúpalisku. Prevádzkovatelia zabezpečujú kontrolu kvality vôd na kúpanie na vlastné náklady a predkladajú výsledky rozborov na RÚVZ so sídlom v Leviciach. V prvom polroku 2010 predložili z uvedených kúpalísk 11 vzoriek vôd na kúpanie, v ktorých bol v dvoch vzorkách zo Santovky prekročený zákal.

Celoročne sú v okrese Levice v prevádzke Krytá plaváreň v Leviciach, Relax centrum v Tlmačoch, PARK Hotel v Hokovciach a nový Relaxačno – športový areál v Kalnej nad Hronom. V týchto zariadeniach bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru odobratých oddelením HŽP 6 vzoriek bazénových vôd, pričom v jednej vzorke z PARK Hotela bola zistená zvýšená farba. Prevádzkovatelia predložili na RÚVZ so sídlom v Leviciach 26 vzoriek vôd na kúpanie odobratých v rámci prevádzkovej kontroly. Nakoľko bola z Relaxačno-športového areálu v Kalnej nad Hronom predložená vzorka vody na kúpanie z bazénu, ktorá obsahovala zvýšené hodnoty koliformných baktérií, *Pseudomonas aeruginosa* a *Staphylococcus aureus*, bolo prevádzkovateľovi uložené na mieste opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov § 55 ods. 2 písm. e) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – zákaz využívania vody na kúpanie v relaxačnom bazéne do preukázania sa vyhovujúcim rozborom vody na kúpanie z relaxačného bazénu na RÚVZ so sídlom v Leviciach. Po vykonaných opatreniach zo strany prevádzkovateľa opakovane odobraté vzorky vody na kúpanie predložené prevádzkovateľom vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Konzumovanie pitnej vody nevyhovujúcej kvality môže spôsobiť vážne poškodenie zdravia ľudí a zvýšený výskyt niektorých ochorení prenášaných vodou. V prvom polroku 2010 nebolo v okrese Levice nahlásené ochorenie detí na dusičnanovú methemoglobinémiu.

V oblasti hromadného zásobovania pitnou vodou v uvedenom období neboli zistené závažné nedostatky ohrozujúce zdravie obyvateľov ani významné zmeny v kvalite vody, ktoré by boli v rozpore s nariadením vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V prvom polroku 2010 nebola v okrese Levice udelená výnimka na použitie vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody.

Zamestnanci oddelenia hygieny životného prostredia vykonávali monitoring kvality pitnej vody z verejných vodovodov na spotrebisku počas celého roka. V rámci monitoringu kvality pitnej vody bol zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia RÚVZ so sídlom v Leviciach realizovaný v prvom polroku 2010 odber 99 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. V rámci kontrolného monitoringu bolo odobratých 79 vzoriek pitných vôd, z ktorých nevyhovovalo 14 vzoriek po fyzikálnochemickej stránke (17,7 %) pre zvýšený obsah železa, zvýšenú farbu a zákal, 3 vzorky (3,8 %) po mikrobiologickej stránke pre zvýšený počet kultivovateľných mikroorganizmov pri 22 °C, kultivovateľných mikroorganizmov pri 37 °C, koliformných baktérií a enterokokov. V rámci preverovacieho monitoringu bolo odobratých 20 vzoriek pitnej vody, ktoré vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy. Údaje získané z monitoringu pitnej vody sú spracovávané v novom Informačnom systéme o pitnej vode a budú slúžiť na prípravu podkladov pre správu, ktorá bude spracovaná pre EÚ.

Prevádzkovatelia verejných vodovodov v okrese Levice zabezpečovali kontrolu kvality pitnej vody v rámci prevádzkovej kontroly na spotrebiskách ako aj na zdroji pitnej vody, výsledky boli predložené na RÚVZ so sídlom v Leviciach. V prípade nevyhovujúcej kvality pitnej vody boli prijaté opatrenia na zlepšenie kvality pitnej vody ako aj opakovane odoberané vzorky pitnej vody. Počas sledovaného obdobia neboli zistené závažné nedostatky v oblasti hromadného zásobovania obyvateľov pitnou vodou v okrese Levice. V prvom polroku 2010 bolo oddelením HŽP vykonaných 10 kontrol v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou.

Vzhľadom na vzniknutú mimoriadnu povodňovú situáciu boli jednotlivým obciam v okrese Levice nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – zákaz používania vody na ľudskú spotrebu zo zaplavených individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v obci do doby preukázania ich zdravotnej neškodnosti (90 rozhodnutí). Po vyčistení a dezinfekcii studní bude zabezpečený bezplatný odber vzoriek z individuálnych studní obyvateľov v obciach postihnutých záplavami, ktoré boli využívané na pitné účely. K 30.6.2010 bol zabezpečený odber 19 vzoriek pitných vôd v rámci záplav.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Nariadenia vlády SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií.

Ku dňu 30.6.2010 za okres evidujeme 68 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa vedú v programe ASTR. Do uvedeného obdobia boli vyhlásené v 4 organizáciách pracoviská s rizikovými faktormi, v 2 organizáciách boli rizikové práce zrušené a v 2 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené. K 1.1.2010 sme v okrese evidovali 3344 zamestnancov

vykonávajúcich rizikové práce z toho 533 žien. Počty týchto zamestnancov budú aktualizované k 31.12.2010.

Vývoj zmien počtu zamestnancov je závislý od stále sa zvyšujúcej zamestnanosti a rozvoja nových výrobných kapacít a ich zamerania. V prvom polroku roku 2010 bola časť závodu ZF Levice s.r.o. – Kataforéza – linka povrchových úprav uvedená do prevádzky.

V priemyselnom parku Levice – Géňa bol uvedený do prevádzky výrobný závod ADATO, s.r.o., so sídlom v Leviciach, Šafárikova č. 1. Hlavným výrobným programom závodu je výroba rebrových rúr pre energetiku.

V uvedených organizáciách prebieha objektivizácia pracovného prostredia, na základe ktorých sa vykoná hodnotenie pracovného prostredia.

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z.

Pre prevádzky s expozíciou faktora chemických škodlivín bolo schválených 7 prevádzkových poriadkov.

V 1 polroku 2010 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

Pri znižovaní zdravotného rizika zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom dozorujeme firmu - Jozef Horniak VIALLE Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií.

Do uvedeného obdobia bolo v okrese Levice schválených 7 plánov práce na likvidáciu azbestu. Výrazne sa pokročilo s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Čo do množstva najviac týchto materiálov sa odstraňuje v AE Mochovce – dostavba 3 a 4 bloku. V bytovom fonde sa odstraňujú azbestové rúry v bytových jadrách. V okrese evidujeme 4 subjekty, ktoré majú oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

V 1 polroku 2010 bolo na náš úrad hlásené a prešetrené jedno podozrenie na chorobu z povolania – Profesionálna otrava – susp. prof. intoxikáciou penetračnou látkou a acetónom.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Zamestnanci oddelenia vykonávajú štátny zdravotný dozor v organizáciách so zameraním na pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami. Pri uvedenom štátnom zdravotnom dozore sa opakovane zisťujú nevhodné mikroklimatické podmienky, nevhodná úprava povrchu podlahy, vysoké umiestnenie obrazovky, chýbajúce vhodné opierky nôh, nevhodné stoličky, nevhodne umiestnený monitor v náväznosti na klávesnicu, nesprávna orientácia monitorov počítačov smerom k oknám s následným vznikom odleskov a svetelných odrazov a nevhodné pracovné stoly pod počítačmi. Zlepšenie situácie sa dosahuje inštaláciou LCD obrazoviek.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Vyšetrených bolo 40 respondentov. Priebežné hodnotenie zozbieraných údajov sa nevykonáva.

3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

K dnešnému dňu bolo odobratých 12 vzoriek soli, z toho 5 z domácej produkcie a 12 z dovozu. Doteraz vyšetrené vzorky všetky vyhovujú v sledovaných parametroch.

3.3 Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V zmysle zadania k plneniu tejto úlohy bolo uložené pre náš úrad vykonať odber vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením od výrobcu v našom okrese. Nakoľko tento výrobca kozmetiku pre deti nevyrába, bol po konzultácii s pracovníkmi ÚVZ SR vykonaný odber 4 vzoriek kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre dospelých. Všetky vyšetrené vzorky vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy.

3.4 Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Táto úloha bude plnená v zmysle plánu v druhej polovici kalendárneho roka.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody

V sledovanom období bolo odobratých celkom 7 vzoriek minerálnej vody a 1 vzorka pramenitej vody vo veľkoobjemovom balení. Všetky vyšetrené vzorky vyhovujú požiadavkám platnej legislatívy.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Odobratá bola 1 vzorka k laboratórnemu šetreniu. Výsledok laboratórneho vyšetrenia sme k dnešnému dňu ešte z ÚVZ SR neobdržali.

7.6 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Celkom boli odobraté 3 vzorky k laboratórnemu vyšetreniu. Výsledky laboratórneho vyšetrenia neboli k dnešnému dňu ešte doručené.

7.8 Glutén v diétnych potravinách

Odobratá bola 1 vzorka k laboratórnemu šetreniu. Výsledok z laboratórneho vyšetrenia sme k dnešnému dňu neobdržali.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

(zber údajov a PC spracovanie bol RÚVZ so sídlom v Leviciach ukončený v r. 2009)

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je získať poznatky o rozsahu, v ktorom sú žiaci vystavení rôznym drogám a majú s nimi skúsenosti, súčasne umožňujú sledovať v priebehu času zmeny vo zvyklostiach mladých ľudí vo vzťahu k drogám, prípadne aj o drogovej prevencii. V termíne 15. – 19.3 2010 sme sa podieľali na realizácii už v poradí V. etapy tohto projektu. Prieskum bol realizovaný náhodným výberom dotazníkovou formou. Každý z respondentov mal zaručenú anonymitu dotazník po vyplnení vložil do obálky, ktorú následne sám zalepil. V okrese Levice boli do projektu zapojené tieto školy: ZŠ Šahy, Mládežnícka ul. 24, ZŠ Želiezovce, Mierová ul. 67, ZŠ Levice Ul. sv. Michala 42a Gymnázium Šahy Mládežnícka ul. 22. Celkom bolo do projektu v okr. Levice zapojených 230 žiakov (TAD1-80, TAD2-150) a 52 učiteľov (TAD3). Vyplnené dotazníky a hlásenia za jednotlivé triedy boli zaslané ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

(RÚVZ so sídlom v Leviciach nebolo vybrané ako riešiteľské pracovisko na uvedený projekt)

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre 4. vekové kategórie detí je rozdelený do V etáp. V I. polroku 2010 bola realizovaná III. etapa projektu pre vekovú skupinu detí 7 – 10 rokov, zaradené boli: ZŠ VJM Želiezovce (za mesto) a 2 ZŠ (za vidiek) ZŠ Tekovské Lužany, ZŠ Čaka. Podľa metodického pokynu bolo vybraných z každej MŠ 30 chlapcov a 30 dievčat, celkom 120 detí. Po informovanom súhlase rodiča, pracovníčky RÚVZ odd. HDM odmerali deťom TK, výšku, hmotnosť, obvod pása a obvod bokov. Na zber údajov použil dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, frekvenčný dotazník, ktorý zahŕňa hlavné potravinové komodity, pričom sa zisťovala frekvencia, ako často dieťa danú potravinu konzumuje, spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Dotazník umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín u jednotlivých detí. Ďalšie údaje o výžive sa získali metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy. Informácie o fyzickej aktivite detí sa získali dotazníkom 24 hodinovej fyzickej aktivity, kde sa zhodnotí vyváženosť energetického príjmu a výdaja. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber vzoriek obedov zo ŠJ vybraných škôl počas 5 pracovných dní spolu 10 vzoriek. Rozsah požadovaných vyšetrení pre stravu bol: energetická hodnota, B, T, C, NaCl, dusičnany.

Výsledky vzoriek stravy, ako aj údaje z vyplnených dotazníkov budú v II. polroku 2010 zadávané do PC v programe Excel a Alimenta.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže 11 a 17 ročných získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. V priebehu roku 2009 a začiatkom roka 2010 sa podieľali pracovníčky odd. HDM na zbere údajov z preventívnych prehliadok 11 a 17 ročných detí z 9 vytypovaných pediatrických ambulancií okresu. Vyplnené dotazníky „skrining detskej populácie“ v počte 128 boli vložené do databázy zaslanej gestorom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a následne odposlané gestorovi k ďalšiemu spracovaniu. Druhá etapa projektu je plánovaná na II. polrok 2010

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (diskety) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 6 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonáva každoročne v priebehu mesiaca september, kontrolované bude obdobie od 1.9.2009 – 31.8.2010.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam uložených rozhodnutím

o zvýšenom zdravotnom dozore – 4 prípady kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť ,

o lekárskom dohľade – 2 prípady zdravotníckych pracovníkov – kontakt s VHA

o vykonaní očkovania – bolo potrebné zahájiť očkovanie u 8 novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a nevyšetrených matiek, 11 rodinných kontaktov u pozitívnych nosičov HBsAg

o podávaní protilátok – nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných

šetrenie v ohniskách nákaz – 203 epidemiologických šetrení v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Nový systém hlásenia EPIS, ktorý je plne funkčný od 1.1.2007.

prenosné ochorenia i nozokomiálne nákazy – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných týždenných intervaloch - od 1.1.2010 = 822 prípadov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz

6.4. HELICS – nie sme zapojení

6.5. Chronické ochorenia - nevykonávame

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - 26 týždňov

epidémiu tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – 1x výskyt hnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –

0 prípadov

akútne chabé obrny –

0 prípadov

osýpky, rubeola, parotitídy -

0 prípadov

vírusové hepatitídy –

0 prípadov (zadávajú sa len akútne prípady a nie chronické)

iné informácie

8 prípadov SARI, z toho 2 laboratórne potvrdené prípady A(H1N1)

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 21.1.2009 č. OLM/ 1318/2009, 1007/2009 bola v dňoch 10.2.2010 odobratá a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 27.1.2010 č. OLM/991/2010, 1148/2009 boli v dňoch 31.3. a 26.5.2010 odobraté a do virologického laboratória ÚVZ SR v Bratislave zaslané **2 vzorky** odpadovej vody

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky pre študentov stredných škôl v okrese Levice. Za obdobie od 1.1. – 30.6.2010 bolo odprednášaných 10 prednášok s tematikou zameranou na prevenciu AIDS.

9. ODDELNENIE PODPORY ZDRAVIA

9.2 „ Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Pre rok 2010 je stanovená úloha pre všetky RÚVZ v SR „**Seniori v rodine a v spoločnosti**“, cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti.

Seniorom bola v mestskej knižnici odprednášaná téma „Obezita a jej riziká.“

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

Regionálny projekt Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice dlhodobo pretrváva. Naďalej sa zameriavame na sledovanie a následné zlepšenie životného štýlu, zdravotného uvedomenia a zdravotného stavu obyvateľov okresu s cieľom znížiť rozdiel v ukazovateľoch chorobnosti a úmrtnosti, zníženie počtu fajčiarov, zníženie spotreby alkoholických nápojov s preventívnym zameraním na ostatné toxikománie, zlepšenie stravovacích návykov, zvýšenie spotreby zeleniny, ovocia, vlákniny. Vykonávame intervenciu a poradenstvo v prevencii srdcovo-cievnych ochorení, spojené s vyšetrením rizikových faktorov. Mobilnou poradňou zdravia bolo vyšetrených **195 obyvateľov** – štandardné vyšetrenia - 69, neštandardné vyšetrenia - 126 (región Šahy, Želiezovce, Tlmače).

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Svetový deň vody – článok poskytnutý regionálnej tlači (Pohronie, My na Pohroní, Želiezovský spravodaj) a na WEB RÚVZ Levice, panel 6 krát,

Svetový deň zdravia – článok poskytnutý regionálnej tlači (Pohronie, My na Pohroní) a na WEB RÚVZ Levice, rozhovor poskytnutý SR a Rádio Regina, panely na verejných priestranstvách 4 krát. V Parku M. R. Štefánika bola v spolupráci s mestom Levice uskutočnená akcia „Šanca pre zdravie“, kde bol záujemcom meraný TK a antropometrické merania – 43 obyvateľov. Na podujatí bol poskytnutý rozhovor týždenníku Pohronie, záznam z akcie bol odvysielaný v Levickej televízii.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu - článok poskytnutý regionálnej tlači (Pohronie, Slovenská brána) a na WEB RÚVZ Levice. Boli zhotovené 4 panely.

Svetový deň bez tabaku – článok poskytnutý regionálnej tlači (Pohronie, Slovenská brána) a na WEB RÚVZ Levice, 6 krát zhotovený panel na verejných priestranstvách mesta Levice, Šahy, Želiezovce.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog – na verejných priestranstvách v meste Levice, Šahy, Želiezovce bolo zhotovených 6 panelov, boli odprednášané 4 prednášky na ZŠ a SŠ.

9.7 Quit and win

Celonárodnú kampaň „Quit and win“ sme spropagovali nasledovne:

1. Regionálne média – MY týždeň na Pohroní, Pohronie, Želiezovský spravodaj, Levická televízia

2. Webové stránky – RÚVZ LV, MsÚ Levice

3. e-mail - MsÚ a OÚ v okrese LV,

5. Panely – RÚVZ, NsP LV, DK Družba, CVČ Junior, mesto Šahy a Želiezovce

6. OPZ – v rámci návštevy klientov v PZ

Do RÚVZ bolo doručených 8 účastníckych listov, ktoré boli zaslané do ÚVZ SR .

V spolupráci s mestom Levice bola vyhlásená aj regionálna súťaž (za okres LV bolo do kampane zapojených 19 účastníkov).

9.8 Národný program prevencie obezity.

Na OPZ naďalej pokračuje vlastný projekt „Pyramída zdravej výživy školáka“, zameraný na osvojenie si zásad racionálnej výživy. Zamerali sme sa na prvý stupeň ZŠ. Deti si osvojujú zásady správneho stravovania hlavne zážitkovou formou. s použitím názorných zdravotno – výchovných pomôcok, vytvorených na OPZ. V rámci prevencie obezity bolo odprednášaných **7 prednášok**.

9.9 CINDI program SR

V základnej poradni zdravia bolo v prvom polroku 2010 vyšetrených 105 obyvateľov okresu za štandardných podmienok a 126 obyvateľov za neštandardných podmienok.

9.10 Školy podporujúce zdravie

V roku 2010 mimoriadnu úlohu plní len RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.2 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR

Bolo zozbieraných **32 dotazníkov**, ktoré boli spracované v programe ALIMENTA.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Vykonávame mesačný zber informácií o počte kontrol a výške pokút za RÚVZ so sídlom v Leviciach - bolo vykonaných 481 kontrol fajčenia

Projekty a úlohy riešené na OPZ, ktoré nie sú súčasťou „Programov a projektov“ vyhlásených HH SR na rok 2010 pre odd. PZ ale realizujú sa.

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015 bola pracovníkmi OPZ zabezpečená distribúcia zdravotno – osvetového materiálu (plagát) na 62 ZŠ a 21 SŠ v okrese.

Edukačné materiály DVD a CD BECEP – bezpečnosť cestnej premávky boli distribuované na 12 MŠ a 9 ZŠ v okrese (spolu 81 CD, DVD).

S oddelením HV sme spolupracovali na úlohe „Monitoring spotreby vybraných aditív do potravín“.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.4. Systém informovania verejnosti s využitím internetových stránok úradov verejného zdravotníctva

Na internetovej stránke odboru hygieny životného prostredia a zdravia je uvedená náplň činnosti odboru, hlavné úlohy odboru a najčastejšie a súvisiace predpisy používané v problematike HŽP a zdravia. Doplnené boli vzory žiadostí na vydanie záväzného stanoviska alebo rozhodnutia.

Ďalej sú na internetovej stránke z oblasti problematiky HŽP a zdravia pre žiadateľov uvedené vzory študijných materiálov na získanie odbornej spôsobilosti v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a študijné materiály na získanie odbornej spôsobilosti v úpravniach vody a vodárenských zariadeniach. K dispozícii sú aj vzory prevádzkových poriadkov na výkon epidemiologicky závažných činností (napr. pre pracoviská kozmetiky, holičstiev, kaderníctiev, manikúr, pedikúr, masáží, telovýchovných zariadení, sáun, tetovania, piercingu, solárií), ďalej vzory prevádzkových poriadkov pre prevádzku pohrebísk a pohrebných služieb a tiež vzor prevádzkového poriadku pre poskytovanie ubytovania. Aktuálne boli zaradené materiály ko postupovať pri povodniach, najmä upozornenie na základné hygienické požiadavky na ochranu zdravia po záplavách.

O aktuálnej situácii v oblasti vôd na kúpanie sa môžu záujemcovia dozvedieť aj z **Informačného systému pre vody na kúpanie**, ktorý je k dispozícii na stránke www.uvzsr.sk, a to v časti Informácie - Kúpaliská - Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody kúpanie - Úvod - Mapy kúpalísk SR. Po otvorení mapy je možné si vybrať ktorékoľvek zariadenie v SR, o ktorom sa zobrazia všetky dostupné informácie.

1.6. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

V okrese Lipt. Mikuláš je za prírodnú lokalitu vhodnú na kúpanie vyhlásená vodná nádrž Lipt. Mara. Prvý odber bol vykonaný pred začatím kúpaciej sezóny dňa 21.6.2010. Vzorka vody vyhovela limitom ustanoveným vo vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu. Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši, oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonali štátny zdravotný dozor zameraný na pripravenosť zariadenia na LTS dňa 23.6.2010.

Pracovníci oddelenia HŽPaZ zadávajú týždenne v určený deň aktuálne informácie o stave kúpalísk a o kvalite vody na kúpanie do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, kde cieľom projektu je zabezpečenie plnenia povinností SR vyplývajúcich zo zmluvy o pristúpení k EÚ v oblasti reportingu podľa právnych predpisov EÚ v sektore voda.

1.8 Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EU.

V prvom polroku 2010 bolo odobratých 109 vzoriek pitnej vody na laboratórne vyšetrenie. Z toho 100 bolo odobratých v rámci monitoringu pitnej vody a 9 vzoriek v rámci štátneho zdravotného dozoru. V 19 vzorkách odobratých v rámci monitoringu bola vykonaná úplná analýza, v 90 vzorkách minimálna analýza, v 12 vzorkách boli vyšetrené rádiologické ukazovatele.

Sedem vzoriek nevyhovelo limitom uvedeným v nariadení vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V prípade prekročenia medzných hodnôt ukazovateľov kvality pitnej vody bol odber vzorky pitnej vody a jej rozbor zopakovaný a na základe zisteného

stavu boli prevádzkovateľom predmetných vodovodov nariadené nápravné opatrenia na predchádzanie ochoreniam.

Vypracoval: MUDr. Ivan Hudák, vedúci odd. HŽP RUVZ so sídlom v Lipt.Mikuláši,
7.7.2010

2.ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v rozsahu PVV

- štátny zdravotný dozor – **počet kontrol 222 (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)**
- posudzovaných prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 49**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: 231 opatrení (**prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru**)
- konzultácie a usmernenia – **počet 39.**

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná programom ASTR. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík a dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV, taktiež usmerňovanie zamestnávateľov k možnostiam zníženia rizík. Uvedená otázka (technická prevencia) je v súčasnej situácii pre zamestnávateľov náročná. Mnohí zamestnávatelia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

Kontrola používania nebezpečných chemických látok a prípravkov, ktoré sú klasifikované ako veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky je vykonávaná najmä v poľnohospodárskom sektore. Bolo zabezpečené školenie k problematike používania prípravkov na ochranu rastlín a ochranu zdravia pre všetky poľnohospodárske organizácie v regióne, na základe dožiadania poľnohospodárskej komory .

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci tejto úlohy boli posúdených 7 **žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných 7 **súhlasných rozhodnutí**. V rámci odstraňovania azbestových materiálov zo stavieb boli šetrené 2 podnety občanov. Podstatou podnetov bolo podozrenie, že búracie práce vykonáva inštitúcia, ktorá nevlastní oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Na základe podnetov boli vykonané príslušné šetrenia. V jednom prípade išlo podnet, ktorý po začatí konania zo strany RÚVZ, spojeného s uložením sankcie viedol k tomu, že účastník konania si dodatočne vybavil oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavby (Darta service s.r.o). Druhý podnet bol neopodstatnený, nakoľko šetrením sa zistilo, že strešný materiál, ktorý bol odstraňovaný, neobsahoval azbest.

Problematika používania cytostatík v Liptovskej nemocnici s poliklinikou bola opätovne riešená s účastníkom konania s cieľom aktuálneho hodnotenia rizika.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže:

Prostredníctvom PZS bola prehodnotená psychická pracovná záťaž u dvoch zamestnávateľov. V jednom prípade návrh na určenie rizikovej práce bol predložený na posúdenie ÚVZ SR. Počet vydaných rozhodnutí o zaradení rizikovej práce s faktorom psychická pracovná záťaž: 1

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Bolo prešetrovaných 5 prípadov podozrenia na chorobu z povolania v tejto položke, celkovo boli priznané 3 prípady chorôb z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania. Prípady podozrenia na chorobu z povolania v tejto položke vedú k ukladaniu opatrení, smerujúcich k hodnoteniu rizika vyplývajúceho z fyzickej záťaže- zaznamenali sme takéto hodnotenie u dvoch zamestnávateľov.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice:

Bol šetrený 1 podnet na chorobu z povolania v tejto položke, šetrením sme nepotvrdili príčinnú súvislosť. Pri šetrení bol použitý odporúčaný metodický postup. Výsledky šetrenia a zistenia u zamestnávateľa viedli k nápravným ergonomickým opatreniam.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Úloha bola plnená priebežne. Plnenie úlohy je súčasťou štátneho zdravotného dozoru. Pri zistení práce so ZJ vykonávanej prevažnú časť z pracovnej doby sú používané kontrolné listy zamestnancov. **Kontrolne listy v 1. polroku 2010 neboli vyhodnocované.**

Vypracovala: MUDr. Gabriela Guráňová, ved. odd. PPL RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši
9.7.2010

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č.ú.	Názov úlohy	Gestor úlohy
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	ÚVZ SR
	Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	Termín ukončenia 15.december 2010
	- dusičnany, dusitany – plán odberu vzoriek na rok 2010 – 5 vzoriek, odobraté boli 4 vzorky, všetky vyhoveli	
	- mykotoxíny - plán odberu na rok 2010 – 9 vzoriek, plánovaný odber je v II. polroku	
	- reziduá pesticídov - plán odberu vzoriek na rok 2010 – 1 vzorka, výsledok ešte nie je k dispozícii	
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie RÚVZ v L.Mikuláši V rámci plnenia projektu bolo vyšetrených spolu 80 osôb, stredne ťažko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 - 34 ročných a 35 - 54 ročných). Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami a prístrojom Reflotron. Pomocou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve a pohybovej aktivite. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta. Všetky údaje budú spracovávané do tabuliek. Vyhodnotenie projektu bude zrealizované do 31.12.2010 a zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom jeho sumarizácie a vyhodnotenia v rámci SR Monitoring spotreby vybraných aditív do potravín na základe 24 hodinového dotazníka od 5 respondentov (víkendový deň a pracovný deň) - vyhodnotenie bolo zaslané na ÚVZ SR dňa 3.5.2010	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici 31.december 2010
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši - plán odberu vzoriek na rok 2010 – 24 vzoriek, odobratých bolo 14 vzoriek, všetky vyhoveli, monitorovacia úloha	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach 10.december 2010
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši - plní sa priebežne v zmysle Aktualizácie viacročného plánu úradnej	ÚVZ SR 10.december 2010

	<p>kontroly potravín a kozmetických výrobkov vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2010, odobratých bolo:</p> <p>- 5 vzoriek vonnej kozmetiky, ktoré boli cielene analyzované na prítomnosť regulovaných látok (vonných látok - potencionálnych alergénov), všetky vzorky vyhoveli v sledovaných ukazovateľoch NV SR č.658/2005 Z.z., 1 vzorka nevyhovela v označení NV SR č.658/2005 Z.z. (na obale výrobku neuvedená v zozname zložiek prítomnosť látok – potencionálnych alergénov).</p>	
3.5.	<p>Bezpečnosť kozmetických výrobkov RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši</p> <p>RAPEX (závadné kozmetické výrobky) – 8 hlásení - 97 kontrol (drogérie, ľudovky, lekárne, predajne hračiek, kaderníctva...)</p> <p>- v distribučnej sieti v regióne Liptov uvedené výrobky neboli nezistené</p> <p>- o výsledkoch boli zaslané správy na ÚVZ SR v stanovených termínoch, podľa usmernenia</p>	<p>ÚVZ SR 10.december 2010</p>

Vypracovala: MUDr. Iveta Triznová, vedúca odd. HV RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši,
12.7.2010

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Na plnení tohto projektu sme sa v 1.polroku 2010 nepodieľali, nakoľko v tomto roku je projekt gestorom pripravovaný po metodologickej a odbornej stránke. Realizácia prieskumu telesného vývoja detí a mládeže (VII. celoštátny antropometrický prieskum) je plánovaná na rok 2011, zapojené budú všetky RÚVZ v SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Na plnení tohto projektu sme sa v 1. polroku 2010 nepodieľali (dotazníkový prieskum úrazovosti prebiehal v roku 2009), nakoľko v roku 2010 je plánované len celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, čo zabezpečuje gestor projektu – ÚVZ SR.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiaci marec 2010 realizovali dotazníkový prieskum o zneužívaní návykových látok (tabak, alkohol, drogy - TAD) a o šikanovaní u žiakov základných a stredných škôl. Prieskum sme vykonali v ZŠ s MŠ Ľubochňa, ktorá bola určená gestorom projektu.

Do prieskumu boli zahrnutí žiaci II. stupňa ZŠ a učitelia, konkrétne:

TAD 1- žiaci 5. až 8 ročníka, v počte 110

TAD 2 – žiaci 9. ročníka, v počte 36

TAD 3 – učitelia, v počte 18.

Celkovo bolo do prieskumu zahrnutých 146 žiakov a 18 učiteľov. Vyplnené dotazníky a hlásenia za jednotlivé triedy sme v stanovenom termíne zaslali odboru hygieny detí a mládeže Úradu verejného zdravotníctva SR.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Na plnení tohto projektu sa nepodieľame, plní ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci plnenia tohto projektu sme v mesiacoch apríl až jún 2010 realizovali dotazníkový prieskum vo vekovej kategórii 7 – 10 ročných detí (žiaci I. stupňa ZŠ). Dotazníky boli zamerané na: monitoring stravovacích zvyklostí detí (3 dotazníky – dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník a dotazník o výživových preferenciách), monitoring 24-hodinovej spotreby potravín a monitoring 24-hodinovej fyzickej aktivity.

Celkovo sme do projektu zapojili **120 žiakov** vo veku 7-10 rokov, a to:

- 30 dievčat a 30 chlapcov z mestskej základnej školy, konkrétne zo Základnej školy, Bystrická cesta 14, Ružomberok
- 30 dievčat a 30 chlapcov z vidieckych základných škôl, konkrétne zo Základnej školy s materskou školou, Partizánska Ľupča a zo Základnej školy s materskou školou, Lisková.

V 17. K.T. roku 2010 (od 26.04. do 30.04.2010) sme vykonávali merania týchto detí a zisťovaná bola ich hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov a tlak krvi. Súčasne sme počas celého týždňa vykonávali odbery vzoriek celodennej stravy z dvoch školských jedální a to zo ŠJ pri ZŠ, Bystrická cesta 14, Ružomberok a ŠJ pri ZŠ s MŠ, Partizánska Ľupča.

Údaje získané z dotazníkov budeme v termíne do 30.09.2010 spracovávať do zaslanej databázy.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

V 1. polroku 2010 sme sa podieľali na plnení tohto projektu, konkrétne sme vykonali spracovanie získaných údajov z dotazníkov „Skríning detskej populácie“ do zaslanej databázy Epi-info (dotazníkový prieskum sme realizovali v 2. polroku 2009). Celkovo sme spracovali údaje od 91 respondentov. Údaje sme zaslali gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Vypracovala: MVDr. Renáta Stupková, ved. odd. HDM RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši
7.7.2010

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Realizácia vlastného očkovania :

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovacieho kalendára schváleného pre prvý polrok 2010

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním . Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu roka sme zaznamenali celkom 3 prípady ochorení imunizačného programu. Jednalo sa vo všetkých prípadoch o pertussis.

Manažment očkovania :

V rámci kvalitatne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne zasielaním mesačných výkazov o infekčných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov. Tieto zoznamy sú však zväčša v písomnej podobe, bez výstupov z počítačov, čím sú neprehľadné a následne sa tieto údaje zatiaľ nijak nevyužívajú. Počítačové prepojenie na fungujúci EPIS nie je urobené a ani pediatri nemajú očkovací program, ktorý by bol kompatibilný s našim.

Register očkovaných v rámci okresov neexistuje, rovnako tak nie je register celoslovenský.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010 :

Mimoriadne očkovanie pandemickou vakcínou bolo zabezpečované v súlade s usmerneniami hlavného hygienika. V okrese lekári prvého kontaktu zaočkovali celkom 623 osôb a lôžkové zariadenia 107 osôb. Zaočkované bolo takto 3,8 % osôb, ktoré spadali do skupín vytypovaných pre prednostné očkovanie pandemickou vakcínou.

Kontrola očkovania v SR :

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Priebežne je vykonávaná kontrola námatková a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

u každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými , ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku : virologické laboratória a laboratória NRC.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu, ako aj laboratória nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovalo len niekoľko málo lekárov.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci nového programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach budeme využívať a momentálne ho využívame na hlásenie všetkých mimoriadnych udalostí.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vystupujem v médiach, píšem články do regionálnych novín, ale aj do nadregionálnych časopisov, zúčastnila som s aktívnymi prednáškami o epidemiológii hepatitíd, varicelly, pertussis, chrípky a rotavírusových GE na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského kraja. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl , som napísala do dvoch týždenníkov odborné články pre laickú verejnosť, propagujúce očkovanie a zrealizovala semináre pre pediatrov okresu. Vystúpila som s prednáškami o očkovaní aj

pred lekárnikmi na Liptovsko-Oravských lekárnických dňoch v Ružomberku a na Východoslovenskom vakcinačnom dni - pred terénnymi pediatriami východnej časti Slovenska.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Intenzívne využívame nový informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, chrípku a chrípke podobné ochorenia, využívame systém rýchleho varovania a samí si vyrábame potrebné výstupy pre zasielanie hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém na hlásenie prenosných ochorení len dve terénne lekárky.

6.4. Nozokomiálne nákazy :

Naša jediná nemocnica, v ktorej vykonávame ŠZD (NsP L.Mikuláš) neparticipuje na programe HELICS, vie však o tomto programe. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu v rámci nemocnice a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá sa stará o problémy nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz v tejto nemocnici.

Nemocnica si tiež sama vykonáva kontroly stermi z prostredia oddelení a s výsledkami nás pravidelne oboznamuje.

Celkom nám hlásila v prvom polroku 2010 16 NN.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Máme vytvorenú okresnú protiepidemickú komisiu.

V rámci pripravenosti na pandémie chrípky sme opätovne prebrali a oživilí Pandemický plán V rámci stratégie krízovej komunikácie máme vytvorené plány zvolania a vedúci pracovníci sme vybavení služobnými mobilmi.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Celkom 3x v priebehu celého roka sme brali odpadovú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Všetky odbery boli negatívne.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne funguje poradňa HIV/AIDS , v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné, alebo neanonymné vyšetovanie. Vyšetovanie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B.Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V prvom polroku 2010 sme takto zabezpečili vyšetrenie 2 osôb.

Vypracovala MUDr. Danica Maslenová, MPH, ved.odd.epdemiológie RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši, 1.7.2010

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Zdravotno-výchovné intervencie sa uskutočňovali v dvoch materských centrách: Materské centrum Zornička v okrese Liptovský Mikuláš a v Materskom centre Nevedko v okrese Ružomberok.

V okrese Liptovský Mikuláš sa uskutočnilo pracovné stretnutie zástupcov Materského centra Zornička, v rámci ktorého bola odovzdaná ponuka zdravotno-výchovných aktivít a besied.

V Materskom centre Zornička sa uskutočnili nasledovné zdravotno-výchovné intervencie –

Besedy na tému:

- „Nedostatky v stravovaní“,
- „Hygiena dutiny ústnej“,
- „Stravovanie a zubný kaz“,
- „Demonštrácia čistenia chrupu pomocou modelu“,
- „Správna výživa“,
- „Význam pohybovej aktivity“,
- „Národný program prevencie nadváhy a obezity“,
- „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení“,
- „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“,
- „Hypertenzia, ischemická choroba srdca a náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“.

Ďalšie zdravotno-výchovné intervencie:

- meranie hodnôt telesného tuku prístrojom Omron (7 klientov),
- meranie antropometrických ukazovateľov (výška, hmotnosť, obvod pása a bokov), vypočítaním indexu WHR, BMI (7),
- individuálne poradenstvo (7).

V Materskom centre Nevedko sa uskutočnili nasledovné zdravotno-výchovné intervencie :

4 besedy na tému:

- „Správna pohybová aktivita“,
- „Ovocie a zelenina vo výžive“,
- „Zásady správnej výživy“,
- „Spôsob života v prevencii chronických ochorení“.

Ďalšie zdravotno-výchovné intervencie:

- meranie hodnôt telesného tuku prístrojom Omron (6 klientiek),
- meranie antropometrických ukazovateľov (výška, hmotnosť, obvod pása a bokov), index WHR (6),
- individuálne poradenstvo(6),
- meranie TK a P (6).

Rri realizácii besied v Materskom centre Nevedko sme spolupracovali s občianskym združením „Život a zdravie“ v Ružomberku.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V skupinách seniorov sa uskutočnili nižšie uvedené intervencie:

Besedy:

- pre obyvateľov Domova dôchodcov, DSS a útulku, Jefremovská, Liptovský Mikuláš na tému: „Prevencia osteoporózy“ (26 zúčastnených),
- pre členov Klubu seniorov mestskej časti Ondrašová v Liptovskom Mikuláši na témy: „Ischemická choroba srdca – rizikové faktory spôsobu života“, „Ateroskleróza a rizikové faktory spôsobu života“ a „Náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“ (23 zúčastnených),
- pre členov Klubu seniorov 2 mesta Liptovský Mikuláš na tému: „Cudzorodé látky v potravinách“ (36 zúčastnených),
- pre účastníkov Akadémie tretieho veku v Bjornsonovom dome v Ružomberku (10 zúčastnených) a v Domove dôchodcov, DSS a útulku, Jefremovská, Liptovský Mikuláš (15 zúčastnených) na tému: „Diabetes mellitus a jeho prevencia“ ,

- pre členov Klubu seniorov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši na témy: „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“, „Ischemická choroba srdca – rizikové faktory spôsobu života“, „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“, „Náhla cievna mozgová príhoda rizikové faktory spôsobu života“ (35 zúčastnených), „Cudzorodé látky v potravinách“ (24 zúčastnených),
- pre členov občianskeho združenia Kardioklub (18) v Liptovskom Mikuláši na témy: „Kardiovaskulárne ochorenia a spôsob života“, „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení správnou pohybovou aktivitou“, „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení správnou výživou“ v rámci klubového popoludnia s názvom „Srdce nepoznané“,
- pre členov Klubu seniorov 2 (27) mesta Liptovský Mikuláš na témy: „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“,
- pre členov Klubu seniorov (18) mestskej časti Ondrašová, Liptovský Mikuláš na témy „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“,
- pre členov Klubu seniorov (23) mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš na témy: „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“ a „Osteoporóza a spôsob života“,
- pre členov Miestneho spolku Slovenského červeného kríža (9) v Liptovskom Hrádku na témy: „Osteoporóza a pohybová aktivita“, „Osteoporóza a správna výživa“, „Osteoporóza – vznik, vývoj, výskyt“,
- pre členov Jednoty dôchodcov vo Važci (15) na témy: Osteoporóza „ „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“,
- pre účastníkov Akadémie tretieho veku v Bjornsonovom dome v Ružomberku na témy: „Chríпка“, „Práva pacientov“ a „Posilnenie vôle a iných činností mozgu správnou výživou“,
- pre obyvateľov Domova dôchodcov, DSS, Riadok v Ružomberku (13) na témy: „Prevencia kardiovaskulárnych ochorení“, „Ateroskleróza – rizikové faktory spôsobu života“, „Hypertenzia, ischemická choroba srdca a náhla cievna mozgová príhoda – rizikové faktory spôsobu života“.

Ďalšie intervencie:

- u členov Klubu seniorov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši meranie TK a P, hodnôt podkožného tuku, antropometrických údajov, stanovenie indexov BMI a WHR, vrátane konzultácií (36 zúčastnených),
- u členov Klubu seniorov 1 v meste Liptovský Mikuláš bolo realizované stanovenie biochemických parametrov TCHOL, HDL a LDL cholesterol, GLU a TG v krvi, vrátane merania TK a P, antropometrických ukazovateľov. Taktiež bolo poskytované aj poradenstvo v oblasti zdravého stravovania, optimálnej pohybovej aktivity a zdravého spôsobu života (19 zúčastnených).

V rámci projektu bol realizovaný aj dotazníkový prieskum o senioroch, ktorého gestorom je RÚVZ Trenčín. Celkovo bolo dotazovaných 280 respondentov. Zber dotazníkov bol vykonaný v nasledovných organizáciách:

- ZŠ Bobrovec,
- ZŠ Dr. A. Stodolu, Liptovský Mikuláš,
- Obchodná akadémia, Ružomberok,
- Spojená škola, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Stredoškolský internát, Ružomberok,
- Materské centrum Zornička,
- Domov dôchodcov, Palučanská, Liptovský Mikuláš,
- Domov dôchodcov, DSS a útulok, Jefremovská, Liptovský Mikuláš,
- Jednota dôchodcov, Liptovský Mikuláš,

- o.z. Kadioklub, Liptovský Mikuláš,

Do počítačového programu EPI INFO boli vložené údaje z 240 dotazníkov a následne bola celá databáza zaslaná gestorovi projektu .

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V rámci projektu boli realizované nižšie uvedené zdravotno-výchovné intervencie :

- v Materskej škole v Kvačanoch boli realizované besedy na témy: „Stomatohygiena“ a „Techniky čistenia chrupu“. V rámci besied boli použité názorné pomôcky (model chrupu, pracovný zošit) , zúčastnení: 23 Detí a 3 Pedagógovia,
- v Materskom centre Zornička boli realizované besedy na témy: „Privykajte dieťa na čistenie ústnej dutiny“, „Stravovanie a zubný kaz“ a „ Odstraňovanie zubných povlakov - použitie modelu“,
- v MŠ Palučanská 22, Liptovský Mikuláš (2 triedy), v MŠ Komenského 13, Liptovský Mikuláš (2 triedy) a v ZŠ s MŠ Jána Lajčiaka, Pribylina u žiakov I. stupňa (3 triedy) boli realizované besedy pre deti na témy: „Stavba zuba a parodont“, „Správna výživa“, „Význam čistenia zubov“, vrátane inštruktaže čistenia zúbkov s modelom chrupu. Taktiež boli do uvedených predškolských zariadení distribuované názorné materiály k predmetnej téme (pracovné zošity: „Zdravie pre všetky deti“, leták: „Zdravé a pekné zuby“ a DVD: „Maškrtná veвериčka“ – 3 ks, „Čo sa stalo medvedíkovi“ – 3ks a „Lakomý syseľ“ - 4 ks).
- Gestorovi projektu „Stomatohygiena“ – Odbor podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Košiciach bola zaslaná stručná informácia o realizácii projektu a požiadavka na zakúpenie nových modelov chrupu a jednotlivých zubov.
- Na ÚVZ SR bola zaslaná informácia o rozsahu využitia DVD pre deti s názvom „Lakomý syseľ“.

9.4. „Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov“

1. Projekt „Zdravé mesto“

V spolupráci s koordinátorkou projektu Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši boli realizované aktivity:

- vyšetovanie krvi Reflotronom (34 klientov) - vyšetrené parametre :TCHOL, GLU, TG, HDL, LDL), meranie TK a P (60 meraní), antropometrické vyšetrenia (obvod pásu, obvod bokov, hmotnosť, výška), stanovenie indexov BMI a WHR (61 klientov), meranie hodnoty podkožného tuku prístrojom Omron (46 klientov) vrátane poradenstva v oblasti zdravého spôsobu života zameranej na oblasť výživy a pohybovej aktivity (35 klientov).

Zamestnancom Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši boli distribuované odborné informácie a dotazníky v problematike malígneho melanómu kože. Spolu bolo anonymne vyplnených 31 dotazníkov.

V rámci realizácie celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ boli zamestnancom Mestského úradu v Liptovskom Mikuláši, ako aj verejnosti mesta Liptovský Mikuláš distribuované účastnícke listy k súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“ 2009.

9.5. „Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“

7. apríl – Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia bola zhotovená nástenka vo vstupných priestoroch RÚVZ na tému: „Zdravotnícke zariadenia v krízových situáciách“ (heslo: „Zachraňujme životy. Kľúčová úloha nemocníc v krízových situáciách“).

10. máj – Svetový deň pohybu

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sa uskutočnili nasledovné aktivity:

- odborný seminár RÚVZ na tému: „Motivácia k pohybovej aktivite u detí a mládeže v regióne Liptov“,
- motivačná beseda v Gymnáziu Š. Moyzesa v Ružomberku na tému: „Negatívny vplyv nedostatočnej pohybovej aktivity“.

31. máj – Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku boli realizované nasledovné aktivity:

- v ZŠ Okoličné, Liptovský Mikuláš bolo realizovaných 5 skupinových intervencií (besied) v triedach II. stupňa, vrátane merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (36 meraní),
- v Strednej odbornej škole lesníckej v Liptovskom Hrádku bola realizovaná 1 beseda a 2 individuálne merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer (zúčastnilo sa 51 žiakov a 3 pedagógovia),
- v ZŠ Zarevúca, Ružomberok boli realizované 3 besedy na tému: „Prevencia užívania tabaku“ (76 žiakov a 3 pedagógovia),
- pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš bolo v spolupráci s Mestským úradom v Liptovskom Mikuláši realizované meranie TK a P, meranie hodnôt CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a odborné poradenstvo (18 TK, P a 5 Smokerlyzer), taktiež pre verejnosť mesta Ružomberok v spolupráci s Mestským úradom v Ružomberku v priestoroch Bjornsonovho domu,
- v Gymnáziu Š. Moyzesa v Ružomberku a v ZŠ Zarevúca v Ružomberku boli realizované besedy pre študentov na tému: „Prevencia zneužívania tabaku“ (10 besied).

26. jún – Medzinárodný deň boja proti drogám

V rámci „Medzinárodného dňa boja proti drogám“ sa uskutočnili nasledovné intervencie:

- besedy (6) pre študentov Strednej odbornej školy polytechnickej, Ružomberok na témy: „Mechanizmus vzniku závislosti“, „Prevencia zneužívania legálnych drog - vplyv fajčenia“ a „Prevencia zneužívania legálnych drog – vplyv nadmerného užívania alkoholu“,
- besedy (5) pre študentov Gymnázia Š. Moyzesa a Obchodnej akadémie, Ružomberok na tému: „Prevencia užívania alkoholu“,
- študenti Strednej odbornej školy polytechnickej v Ružomberku anonymne vyplnili 29 dotazníkov na určenie stupňa konzumenta alkoholu,
- vedúcim odboru školstva, mládeže a športu MsÚ Liptovský Mikuláš, Ružomberok a riaditeľke odboru školstva – Úrad žilinského samosprávneho kraja bol zaslaný e-mail týkajúci sa možnosti získavania informácií z oblasti účinku drog (na základe žiadosti z Generálneho sekretariátu Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog).

25. september – Svetový deň srdca

V rámci „Svetového dňa srdca“ - dňa D sa uskutočnili nasledovné aktivity:

- v regionálnych novinách LIPTOV a na ich webových stránkach bola akcia spropagovaná v článku: „Svetový deň srdca na Liptove“,
- v spolupráci s občianskym združením Kardioklub v Liptovskom Mikuláši bola vydaná brožúra s názvom: „Nedostatok pohybu – jedna z najčastejších príčin ochorení.“,
- vo vestibule RÚVZ bola vyhotovená nástenka na predmetnú tému,
- v Poradni zdravia RÚVZ v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnilo:
  - vyšetrenie krvi u 6 klientov,
  - meranie tlaku krvi a pulzu u 16 klientov,
  - stanovenie hodnôt podkožného tuku u 2 klientov,
  - poradenstvo v poradni optimalizácie pohybovej aktivity u 4 klientov,
  - poradenstvo v poradni nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi u 4 klientov,
  - stanovenie rizikového skóre u 6 klientov,
  - konzultácie ohľadom vyšetrených hodnôt a rizikových faktorov vzniku srdcovo-cievnych ochorení boli poskytnuté všetkým klientom.

1. október – Medzinárodný deň starších ľudí

V Domove dôchodcov, DSS a útulku, ul. Jefremovská, Liptovský Mikuláš bolo pre seniorov – obyvateľov realizovaných 5 besied na témy: „Zdravý spôsob života“, „Správna výživa“, „Význam pohybovej aktivity“, „Udržiavanie správnej hmotnosti“ a „Prevencia zvyšovania tlaku krvi“. Besedy boli spojené s meraním TK a P, percenta podkožného tuku prístrojom Omron a konzultáciou u 38 seniorov.

1. október – Svetový deň pohybu

V rámci Svetového dňa pohybu bol v mesiaci október 2009 realizovaný XIII. ročník Dňa chôdze: Hore Váhom – dolu Váhom. Za prítomnosti médií bola slávnostne pokrstená brožúrka vytvorená na OPZ s názvom: „Nedostatok pohybu – jedna z najčastejších príčin ochorení“. Pracovníčky OPZ na stanovišti č. 5 – Hotel Lodenica v Liptovskom Mikuláši zmerali TK a P a poskytli konzultáciu 92 účastníkom.

10. október – Svetový deň duševného zdravia

Pre verejnosť obce Valaská Dubová v okrese Ružomberok, v spolupráci s pracovníčkami miestneho spolku Slovenského červeného kríža, bola realizovaná 1 beseda na tému: „Vplyv stravovania na duševné zdravie“.

16. október – Svetový deň potravy

Pre členov miestneho spolku Slovenského červeného kríža v Liptovskom Hrádku bola realizovaná 1 beseda na tému: „Cudzorodé látky v potravinách“.

20. október – Svetový deň osteoporózy

Pri príležitosti svetového dňa osteoporózy boli odprednášané pre seniorov – členov Klubu dôchodcov mestskej časti Bodice v Liptovskom Mikuláši na témy: „Prevencia osteoporózy správnou výživou“, „Prevencia osteoporózy správnou pohybovou aktivitou“ a „Osteoporóza a spôsob života“.

14. november – Svetový deň diabetu

Pre členov Klubu dôchodcov mestskej časti Ondrašová, Liptovský Mikuláš boli realizované 2 besedy na témy „Diabetes mellitus“ a „Prevencia diabetes mellitus zdravým spôsobom života“, ktorých sa zúčastnilo 18 seniorov.

19. november – Medzinárodný deň bez fajčenia

V rámci Medzinárodného dňa bez fajčenia boli realizované 2 besedy na tému: „Prevencia užívania tabaku“ pre žiakov 8. ročníkov v ZŠ Bobrovec.

16. november – 20. november 2009 – Európsky týždeň boja proti drogám

V rámci Európskeho týždňa boja proti drogám boli realizované zdravotno-výchovné intervencie – besedy (56) na tému: „Prevencia zneužívania legálnych drog – nikotín a

alkohol“ na nasledovných základných a stredných školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok:

- ZŠ Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš,
- ZŠ Bobrovec – žiaci 9.ročníkov
- ZŠ Klačno, Ružomberok,
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš,
- Evanjelická spojená škola, Liptovský Mikuláš,
- Stredná odborná škola drevárska, Liptovský Hrádok.

1. december – Svetový deň boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS bolo realizovaných 13 besied na tému: „Prevencia HIV/AIDS“ nasledovne:

- ZŠ Bobrovec, Liptovský Mikuláš – pre žiakov deviatych ročníkov,
- ZŠ Klačno, Ružomberok – pre žiakov ôsmych a deviatych ročníkov,
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš – pre študentov všetkých ročníkov,
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok – pre študentov prvého ročníka.

9.6. „Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunití“

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.7. „Vyzvi srdce k pohybu“

V rámci realizácie kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme sa zúčastnili úvodného realizačného seminára pri príležitosti otvorenia 3. ročníka kampane. Následne boli distribuované účastnícke listy nasledovne:

Okres Liptovský Mikuláš:

- Mestský úrad Liptovský Mikuláš (informácie pre verejnosť mesta Liptovský Mikuláš a okolia, zamestnancov, aj formou webovej stránky),
- Domovy dôchodcov v Liptovskom Mikuláši,
- o.z. Kardioklub, Liptovský Mikuláš,
- Zväz telesne postihnutých, Liptovský Mikuláš,
- verejnosť v mestských častiach: Il'anovo, Ploštín, Andice, Benice, Demänová, Bodice, Ondrašová, Palúdzka, Stošice, Okoličné, Vitálišovce, Podbreziny,
- Poliklinika, Liptovský Hrádok – recepcia, vrátane ambulancií praktických lekárov pre dospelých (MUDr. Pokorný, MUDr. Ballová, MUDr. Hošková, MUDr. Volfová, MUDr. Ujcová),
- Stredná odborná škola obchodu a služieb, Vrbická 632, Liptovský Mikuláš.

Okres Ružomberok:

- Ambulancia praktického lekára pre dospelých Liptovské Sliače (MUDr. Maslo),
- ambulancie praktických lekárov pre dospelých v meste Ružomberok (MUDr. Buociková, MUDr. Jarolíňová, MUDr. Jakobová, MUDr. Machyna),
- ambulancia pre deti a dorast (MUDr. Nosková),
- verejnosť obce Liptovské Sliače, Lisková, Likavka, mesta Ružomberok,
- Kultúrny dom A. Hlinku, stredisko Černová,
- školské zariadenia: Gymnázium, Š. Moyzesa, Ružomberok, Gymnázium sv. Andreja, Ružomberok, Škola úžitkového výtvarníctva, Ružomberok, Obchodná akadémia, Ružomberok, Základná škola, ul. Zárevúca, Ružomberok.

Ďalšia propagácia súťaže :

- Súťaž bola propagovaná aj v rámci 16 besied, cieľom ktorých bola motivácia k primeranej, zdravotne orientované pohybovej aktivite (Stredná odborná škola

- elektrotechnická - Liptovský Hrádok, Škola úžitkového výtvarníctva - Ružomberok, ZŠ Hybe, Kardioklub, Klub dôchodcov v Lipt. Mikuláši).
- Súťaž bola propagovaná aj v rámci akcie „Deň chôdze v Lipt. Mikuláši“.
- Informácie o súťaži boli zverejnené na web stránkach RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši a na nástenke vo vestibule RÚVZ .

Po ukončení realizácie kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ boli zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici účastnícke listy v počte 37 ks.

9.8. „Národný program prevencie obezity“

V rámci programu boli realizované nasledovné intervencie:

Besedy:

- v spolupráci s Krajským školským úradom v Žiline na témy: „Príčiny obezity“, „Následky obezity“ a „Národný program prevencie obezity“ (3témy),
- v ZŠ Černová, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (5besied),
- v Obchodnej akadémii, Scota Viatora 4, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (2besedy),
- v ZŠ Liptovské Revúce na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (4 besedy),
- v Súkromnej strednej škole, Klačno, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- v ZŠ Pribylina na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- 2. v Gymnáziu sv. Andreja, Ružomberok na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (1 beseda),
- v Strednej odbornej škole elektrotechnickej, Liptovský Hrádok na tému: „Prevencia nadváhy“ (2besedy, 35 dotazníkov o spôsobe života),
- v Klube dôchodcov mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (1beseda),
- v Materskom centre Zornička, Liptovský Mikuláš na tému: „Národný program prevencie obezity“ (1beseda)
- v Študentskom domove, Ružomberok na témy: „Dôsledky nedostatočného príjmu antioxidantov v strave mladých ľudí“, „Príčiny nadváhy a obezity“ a „Zdravotné dôsledky obezity“ (3 besedy),
- v ZŠ Jána Lajčiaka, Pribylina na tému: „Udržiavanie správnej hmotnosti“ (3 besedy),
- v ZŠ Klačno v Ružomberku na témy: „Zdravý spôsob života“ a „Národný program prevencie nadváhy a obezity – výživa“ (6 besied).

Ďalšie intervencie, t.j. meranie TK a P (101 meraní), hodnôt podkožného tuku prístrojom Omron (121 meraní), antropometrických údajov (66), individuálne konzultácie (101), vyplnenie dotazníkov o spôsobe života (47) boli realizované v:

- v Súkromnej strednej škole, Klačno, Ružomberok,
- v Gymnáziu sv. Andreja, Ružomberok,
- v Strednej odbornej škole elektrotechnickej, Liptovský Hrádok,
- v Klube dôchodcov mestskej časti Bodice, Liptovský Mikuláš,
- v Materskom centre Zornička, Liptovský Mikuláš,
- v Materskom centre Nevedko, Ružomberok,
- vo firme Fapilus, Liptovský Mikuláš.

9.9. „CINDI program SR“

V rámci projektu CINDI boli realizované individuálne aj skupinové intervencie.

Individuálne poradenstvo bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia

a v špecializovaných poradniach – Poradňa zdravej výživy, Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity, Poradňa odvykania od fajčenia, Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi.

V základnej poradni bolo vyšetrených 427 klientov, z čoho prvovýšetrených bolo 321 . Na kontrolné vyšetrenie sa dostavilo 106 klientov.

U opakovane vyšetrovaných klientov nastal nasledovný pokles jednotlivých parametrov: Celkový cholesterol – 35%, glukóza -16%, triglyceridy – 32%, HDL cholesterol, vzostup – 35%, LDL cholesterol – 38% , Tlak krvi systolický – 8% , Tlak krvi diastolický – 24%, BMI – 3%, WHR – 1%.

Počet klientov v špecializovaných poradniach : 1303

Títo klienti vyplnili dotazník a zároveň im bolo poskytnuté poradenstvo.

Skupinové zdravotno - výchovné aktivity boli realizované pre cieľové skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – počet 359 besied
2. dospelá populácia, produktívny vek – 20 besied.
3. pre obyvateľov poproduktívneho veku – 40 besied.

9.10. „Školy podporujúce zdravie“

K 31.12.2009 bolo realizovaných 359 skupinových intervencií (besied) v 4 materských školách,

v 15 základných školách a 11 stredných školách okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

Vypracovala: MUDr. Ľubica Benková, ved. odd. podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši, 7.7.2010

10. KONTROLA TABAKU

Sledovania a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Za obdobie 1. polroku 2010 bolo vykonaných 140 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru so zameraním na dodržiavanie zák.č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

10.4. Hodnotenie účinnosti súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“

Za región Liptov sa do súťaže zapojilo 22 fajčiarov.

10.5. Školenie koordinátorov prevencie v užívaní tabaku a tabakových výrobkov

Školenie koordinátorov prevencie v užívaní tabakových výrobkov nebolo v 1. polroku 2010 realizované.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov III. (NEHAP III)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľ: RÚVZ so sídlom v Lučenci

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

Úloha:

- Podieľať sa na realizácii Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III) s osobitným dôrazom na detskú populáciu redukciou
- Redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody, sledovaním a hodnotením kvality pitnej vody v rámci monitorovania kvality v školských a predškolských zariadeniach zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

Termín: priebežne

Plnenie:

V rámci Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov na ochranu zdravia detí bola monitorovaná kvalita vody na spotrebiskách verejných vodovodov v školských a predškolských zariadeniach. V rámci riešenia úlohy bol pripravený časový harmonogram odberov vo vybraných zariadeniach a bolo odobratých 12 vzoriek pitnej vody na kontrolný monitoring a 4 vzorky na preverovací monitoring.

V 1 vzorke z materskej školy v obci Tomášovce bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C (66 KTJ/ml). Súčasne bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli železo. Po vykonaní opatrení (odkalení rozvodnej siete, zvýšení dezinfekcie) následný, opakovaný rozbor vzorky potvrdil bezchybnosť vody.

Gastrointestinálne poruchy v dôsledku používania nevyhovujúcej pitnej vody v školských a predškolských zariadeniach v sledovanom období neboli hlásené.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľ: RÚVZ so sídlom v Lučenci

Cieľ

Sledovanie a hodnotenie kvality vody na kúpanie na prírodných a umelých rekreačných lokalitách v súlade požiadavkami platných predpisov a na základe získaných informácií usmerňovanie štátneho zdravotného dozoru. V prípade zistenia nevyhovujúcej kvality vody alebo iných nedostatkov pri prevádzkovaní kúpalísk, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zdravia, je potrebné nariaďovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam, ktoré môžu mať až charakter zákazu využívania vody na kúpanie a povinnosti informovať verejnosť.

Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít v okrese Lučenec, ktoré sú zaradené medzi vody **vhodné na kúpanie** (ďalej len „VVK“) a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Plnenie:

V rámci tohto projektu je sledovaná a hodnotená kvalita vody, vybavenosť a prevádzka prírodných a umelých kúpalísk z hľadiska ochrany verejného zdravia.

V I. polroku 2010 boli sledované prírodné kúpaliská Ružiná – pri obci Divín s organizovanou rekreáciou a prírodné kúpalisko Ružiná – pri obci Ružiná s neorganizovanou rekreáciou. Tieto prírodné kúpaliská boli v roku 2005 Krajským úradom životného prostredia v Banskej Bystrici vyhlásené za vody vhodné na kúpanie.

Monitoring kvality vody na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách bol RÚVZ zabezpečovaný podľa zákona č. 355/2007 Z.z., NV SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a Pokynov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky značky OHŽP – 4382/2010 zo dňa 19.05.2010 na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010.

- Zabezpečiť monitoring vody na kúpanie na vyhlásených prírodných kúpaliskách v okrese Lučenec – úloha sa plní priebežne
- V I. polroku 2010 boli na prírodnom kúpalisku Ružiná - pri obci Ružiná odobraté a analyzované 2 vzorky vody na kúpanie (z toho 1 vzorka pred začatím LTS). Prírodné kúpalisko je bez prevádzkovateľa. Odber vzoriek vody na kúpanie bol zabezpečený zamestnancami RÚVZ Lučenec podľa programu monitorovania kvality vody a laboratórne vyšetrenie bolo zabezpečené na RÚVZ Banská Bystrica. Z výsledkov analýz vzoriek vyplýva, že voda je vhodná na kúpanie.
- Prírodné kúpalisko Ružiná – pri obci Divín je s organizovanou rekreáciou, kontrola kvality vody na kúpanie je zabezpečená prevádzkovateľom kúpaliska podľa schváleného prevádzkového poriadku. V rámci pripravenosti na LTS 2010 bola RÚVZ Lučenec odobratá 1 vzorka vody. Z výsledkov analýz vzoriek vyplýva, že vodu možno považovať za vodu vhodnú na kúpanie.
- Sledovanie kvality vody na umelých kúpaliskách zabezpečujú prevádzkovatelia. V okrese Lučenec je v prevádzke letné kúpalisko v meste Lučenec a v okrese Poltár verejné kúpalisko v meste Poltár. Pred začatím letnej sezóny bola na týchto kúpaliskách RÚVZ vykonaná kontrola ich pripravenosti na LTS. Na základe predložených protokolov o kvalite vody je voda vhodná na kúpanie, opatrenia prevádzkovateľom nebolo potrebné uložiť. V prevádzkovaní kúpaliska ani v kvalite vody na kúpanie (na základe laboratórnej analýzy) neboli nedostatky zistené.
- Vypracovať písomnú správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS 2010 a prostredníctvom IS a zaslať na ÚVZ SR – úloha splnená
- počas letnej sezóny v týždňových intervaloch (vždy pred víkendom) podávať aktuálne informácie o priebehu LTS v prírodných a umelých kúpaliskách pre ÚVZ SR – úloha sa plní priebežne
- na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o kvalite vody na kúpanie a o prevádzke kúpalísk slúžil Informačný systém o kvalite vody na kúpanie, ktorý je prístupný na webovej stránke úradu www.uvzsr.sk.
- zadávať údaje o kvalite vody v prírodných kúpaliskách a umelých kúpaliskách do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie – úloha sa plní priebežne.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PINEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľ: RÚVZ so sídlom v Lučenci

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s požiadavkami platných predpisov v oblasti pitnej vody. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v okrese Lučenec a Poltár a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Plnenie:

- Zabezpečiť monitoring kvality pitnej vody Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci v roku 2010 podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu – úloha sa plní priebežne.
- monitoring kvality pitnej vody na jednotlivých spotrebiskách verejných vodovodov bol pracovníkmi OHŽPaZ vykonávaný podľa programu monitorovania na rok 2010
- v prvom polroku 2010 bolo odobratých 31 vzoriek v rámci monitoringu pitných vôd na spotrebiskách verejných vodovodov, z toho 26 vzoriek na kontrolný monitoring a 5 vzoriek na preverovací monitoring. Vzorky vody sa vyšetrovali v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.
- Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bolo 15 vzoriek nevhodných (48,4 %), najmä pre prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli železo (v 13 vzorkách)
- Mikrobiologická závadnosť bola zistená v 3 vzorkách (9,7 % závadnosť), biologická závadnosť vzoriek nebola zistená.

Prevádzkovateľ bol vyzvaný, aby zabezpečil opatrenia na vylepšenie kvality vody. Na spotrebisku Tomášovce vykonal prechlórovanie vodárenského systému s následným odkalením. Po vykonaní zvýšenej dezinfekcie pitnej vody následné, opakované rozборы vzoriek potvrdili bezchybnosť vody. Zhoršenie kvality pitnej vody v ukazovateli železo v 2 spotrebiskách (Tomášovce, Točnica) bolo ovplyvnené stavebno-montážnymi prácami, ktoré sa v tomto období vykonávajú na vodojemoch a po trase skupinového vodovodu HLF (v rámci rekonštrukcie vodovodu v rámci stavby „Veľký Krtíš – zásobovanie obcí pitnou vodou“).

- Pripraviť program monitorovania kvality pitnej vody z verejných vodovodov na rok 2010 v okrese Lučenec a Poltár – úloha bola splnená
- Na základe výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vypracovať výročnú správu z monitoringu kvality pitnej vody a štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v okrese Lučenec a Poltár – úloha bude splnená v určenom termíne
- Upozorniť prevádzkovateľov vodovodov na zabezpečenie splnenia limitov ukazovateľov kvality pitnej vody a požiadaviek zdravotnej bezchybnosti dodávanej pitnej vody v prípade zistenia nedostatkov v kvalite vody – úloha sa v 1. polroku plnila priebežne, pre prevádzkovateľov verejných vodovodov bolo zaslaných 9 písomných upozornení
- Spracovávať výsledky z monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov prostredníctvom Informačného systému o pitnej vode – úloha je od 1.1.2010 plnená priebežne

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie evidenciu o počte exponovaných pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce u zamestnávateľov v okresoch Lučenec a Poltár. Podľa aktualizovaných výstupov v programe ASTR k 30.06.2010 vykonávalo rizikové práce 1982 zamestnancov, z toho 455 žien u 112 zamestnávateľov na 243 pracoviskách. V okrese Lučenec 1524 z toho 375 žien a v okrese Poltár 458, z toho 80 žien. Zmena oproti rovnakému obdobiu roku 2009 predstavuje pokles vo všetkých hodnotených položkách – počet pracovníkov v riziku celkom, počet žien aj počet pracovísk, na ktorých sú práce v riziku vykonávané.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1859 zamestnancov, z toho 435 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 198 zamestnancov, z toho 21 žien.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1682, prachu – 431 chemickým látkami – 143 a nešpecifickým faktorom – 123.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V I. polroku 2010 sme vydali 11 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Zamestnávatelia boli upozorňovaní na dodržiavanie náležitostí a kritérií pri posudzovaní a kategorizácii prác. Predkladané návrhy na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie boli osobne konzultované so zástupcami spoločností, ojedinele boli pripravené pracovnou zdravotnou službou.

Rozhodnutia o zrušení rizikových prác neboli vydané.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Štátny zdravotný dozor je zameraný na skladovanie, manipulácie a používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a kontrolu povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia zamestnancov. Zároveň preverujeme platnosť osvedčenia o odbornej spôsobilosti riadiacich pracovníkov.

Previerkou vykonanou v spoločnosti **BD Tech, s. r. o. Lučenec** bolo zistené, že v dôsledku hospodárskej krízy bola celá výrobná činnosť, kde sa manipulovalo s metanolom, odstavená.

V poľnohospodárskej výrobe bol štátny zdravotný dozor cielene zameraný na zistenie skutočného stavu zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov v chemickej ochrane rastlín, týkal sa kontroly skladovania pesticídov, ich používania podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“, predaja pesticídov v maloobchodnom balení. Kontrolované bolo používanie veľmi toxických a toxických látok a prípravkov, kde si už riadiaci zamestnanci uvedomujú zdravotné riziká vyplývajúce z expozície týmto látkam a preto pri nákupe uprednostňujú prípravky menej škodlivé. Informovanosť zamestnancov bola overená aj

formou kontrolných listov z uvedenej oblasti. V teréne, pri kontrole vykonávania postreku bolo zistené, že zamestnanec v rámci vstupnej lekárskej prehliadky do firmy nemal urobené potrebné vyšetrenia, čo bolo ihneď riešené.

Vo dvoch poľnohospodárskych podnikoch (ZPD Poltár, Družstvo Agropol Boľkovce) sa 2 zamestnanci zúčastnili preškolenia a získali osvedčenie na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. V rámci konzultácie pri ŠZD boli uvedení zamestnanci upozornení na povinnosti podať návrh na vydanie rozhodnutia na manipuláciu s veľmi toxickými látkami na profesionálne použitie pri regulácii živočíšnych škodcov.

Spoločnosť **Real Agro, s. r. o. Uhorské** z dôvodu zlej ekonomickej situácie nevykonávala chemickú ochranu rastlín.

Vyhovujúca situácia je v **PD Hrnčiarске Zalužany**, kde sa venuje pozornosť ochrane zdravia zamestnancov cez pracovnú zdravotnú službu, likvidácii nebezpečného odpadu z pesticídov oprávnenou spoločnosťou aj pri nazbieraní malého množstva obalov z pesticídov.

Nedostatky zaznamenané v poslednom období v poľnohospodárskych spoločnostiach a u SHR sa týkajú priameho nákupu pesticídov od dodávateľov s tým, že si nevyžadujú skladovanie. Týmto spôsobom manipuluje s pesticídmi spoločnosť Filagro Plus, s. r. o. Sklad pesticídov nemajú zriadený, prázdne obaly sa z postreku vracajú do areálu firmy, kde sú umiestnené v uzavretom spevnenom prístrešku, následne likvidované na základe zmluvy oprávnenou firmou. Spoločnosť pri postrekových prácach využíva nové mechanizačné prostriedky, ktorých testáciu robí dodávateľská firma priamo na stredisku.

V chemickej ochrane rastlín bolo na základe podania vykonané šetrenie sťažnosti na znečisťovanie životného prostredia pesticídmi samostatne hospodáriacim roľníkom v obci Šurice, ktorý si postrekovač plní na miestnej komunikácii, pred rodinným domom. Kontrolou nebola táto skutočnosť zistená, ale podnikateľ pristúpil na podmienku využívať na uvedenú činnosť dvor pri rodinnom dome, prípadne plniť postrekovač priamo na poli a na miestnej komunikácii neparkovať s postrekovačom.

Previerky boli vykonané aj v obchodnej činnosti, zameranej na predaj pesticídov v maloobchodnom balení v 7 predajniach, z toho vo dvoch prípadoch bolo zistené porušovanie predpisov v oblasti ochrany zdravia, kde osoby zodpovedné za predaj toxických látok nemali odbornú spôsobilosť na prácu. V obidvoch prípadoch sa jednalo sa o pesticíd klasifikovaný ako látka toxická (Pirimor 50 WG), za čo im boli udelené blokové pokuty vo výške 16 €. Pozornosť pri dozore je venovaná aj kontrole lekárničiek, vybaveniu predajne asanačným materiálom, ochrannými pomôckami, sledované sú platnosti registrácie prípravkov na ochranu rastlín.

Hlásenie o použití veľmi toxických a toxických látok v I. polroku 2010 nebolo na RÚVZ podané. Oznámené bolo použitie deratizačných násad a dezinfekčných prípravkov 7 oprávnenými spoločnosťami, z toho sú 3 firmy sídliace v regióne Lučenec (firma Pračko Mýtňa, Kutner Lučenec a Družstvo Agropol Boľkovce). V jednom prípade tak, ako každoročne, oprávnená spoločnosť z okresu Levice zabezpečuje chemickú ochranu pagaštanov konských proti kalamitnému škodcovi ploskáčikovi pagaštanovému registrovanými prípravkami.

Oddeleniu hygieny životného prostredia a zdravia sme poskytli 3 konzultačné vyjadrenia pri posudzovaní návrhov k uvedeniu priestorov lekární do prevádzky, kde sme posudzovali manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov. Vedúci pracovníci pred vydaním rozhodnutia požiadali o overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a prípravkami. Iné rozhodnutia na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok a prípravkov a toxických látok a prípravkov neboli vydané.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období napriek vysokým zrážkam tvoriacim povodne nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Všeobecná nemocnica s poliklinikou n. o. Lučenec	14/13	Cytostatiká	3.
LC-Oncomed s.r.o. Lučenec	3/3	Cytostatiká	3.
Perosa s.r.o. Lučenec	6/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
Quercus s.r.o. Lučenec	10/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3
Slovglass Poltár s.r.o.	1/0	Prach – tvrdé drevo	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

QUERCUS s.r.o., Lučenec – vykonaný štátny zdravotný dozor – na pracovisku prírezovne mozaikových parkiet (dubové drevo) boli strojné zariadenia vymenené za nové s viacúčelové. Pracovné podmienky doteraz neboli objektivizované meraním, práce v riziku chemických škodlivín – prach sú vyhlásené na základe pôvodných meraní. Firma sa momentálne nachádza v reštrukturalizácii a jej ďalšia činnosť je otázna.

THORMA Výroba k.s., Fiľakovo – vykonali sme štátny zdravotný na pracovisku galvanizovne – používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2) v technologickom procese galvanického pokovovania. Podmienky, súvisiace s ochranou zdravia zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom sú splnené a nedostatky neboli pri kontrole zistené. Pracovné činnosti nie sú zaradené do zoznamu rizikových prác.

PEROSA s. r. o. Lučenec – uložené opatrenia boli splnené, na pracovisku sa manipuluje s tvrdým drevom a rizikové práce – výrobu kefodrievok vykonáva 7 zamestnancov. K činnosti na preklopnej pile, po posúdení rizík na základe objektivizácie meraním hluku a prachu vydal regionálny hygienik rozhodnutie. Po zhodnotení zdravotných rizík firma

podala návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. Následne boli práce vyhlásené za rizikové na obdobie jedného roka.

CARD Product s. r. o. Zvolen – pracovisko výroby schodísk z tvrdého dreva – spoločnosť dočasne pozastavila svoju činnosť

DREVOX. s. r. o. Lučenec - na pracovisku v Točnici zameranom na výrobu polotovarov z tvrdého dreva bola v tomto roku bola prevádzka zrušená.

Ján Urbančok Drevovýroba Mýtina – v priestoroch uvedených do prevádzky v r. 2009 činnosť vykonávajú živnostníci, výroba je zameraná na pílenie dreva, výrobu parketových prírezov z tvrdého dreva.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Filákov, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec, Slovglas Poltár s.r.o., Poltár, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – súdno-lekárske pracovisko Lučenec evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie karcinogénov v technologickom procese vo výrobných podnikoch –

TPA s.r.o. Bratislava (laboratórium Kalinovo) – trichlóretylén – karcinogén kateg. 2

K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2

EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2

AZBEST

Stavebné bytové družstvo Lučenec získalo v októbri 2009 od ÚVZ SR oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb bez súvisu s vnútornými priestormi slúžiacimi pre pobyt ľudí aj na odstraňovanie azbestových materiálov v interiéroch budov a od RÚVZ so sídlom v Lučenci rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bytových domov v správe družstva v okresoch Lučenec a Poltár. V I. polroku 2010 bolo hlásené odstraňovanie „AZC kanalizačných rozvodov „ v 3 bytových domoch na sídliskách v Lučenci. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 2 prípadoch na pracoviskách počas sanačných prác a I-krát bol zameraný na skladovanie a likvidáciu nebezpečného odpadu.

Výmenu AZC kanalizačného potrubia vykonávalo 5 zamestnancov, ktorí vlastnia certifikát o odbornej príprave a absolvovali preventívnu lekársku prehliadku. Zdravotný dohľad zabezpečuje pracovná zdravotná služba Profmed s.r.o., Lučenec. Práce vykonávali podľa schváleného plánu práce. Zamestnanci mali k dispozícii jednorázové pracovné odevy (overal), obuv s návlekmí, rukavice, tvárovú polomasku s filtrami triedy P3 a ochranné okuliare.

Kontrolované pásmo bolo označené – jednak vstupný priestor bytového domu a časť jednotlivých bytov (WC a chodba), písomné oznámenia, piktogramy, zákazové značky, s prísnyim zákazom fajčiť, jesť a piť. Počas vykonávania demolačných prác aj po ich ukončení zamestnanci používali priemyselný vysávač s HEPA filtrom, ktorým vykonali aj hygienickú očistu pracovného odevu a obuvi pred opustením kontrolovaného pásma. Pred začatím prác nastriekali AZC potrubie chemickým prípravkom na stabilizáciu azbestových vlákien, po demontáži porušené potrubie nastriekali znovu a zabalili do PET vriec. Po ukončení sanačných prác povysávali celý manipulačný priestor. Zamestnanci vyplnili 5 dotazníkov informovanosti, ich znalosť problematiky je dostatočná.

Meranie azbestocementových vlákien doteraz nebolo vykonané, dohodnutý je odber vzoriek s RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Požadujeme odber vzoriek počas búracích prác aj po vyčistení manipulačného priestoru.

Nebezpečný odpad – kanalizačné potrubie, pracovné odevy, prach z vysávača – balia do PET vriec a odvážajú do skladu NO v areáli SBD Lučenec. Odber nebezpečného odpadu je zmluvne zabezpečený s f. Detox s.r.o., Banská Bystrica – doteraz sa uskutočnil 1 odvoz NO v množstve 0,686 t dňa 3.5.2010.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaž nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikový faktor DNJZ máme vyhlásený v a.s. Žiaromat Kalinovo v počte 11 zamestnancov na pracoviskách výrobná linka č.1, 2 a odoberanie šamotových predliskov.

V prvom polroku 2010 sme prešetrili 9 podozrení na chorobu z povolania v položke č. 29 a to: v profesii lakovník v LUSTROJ s.r.o. Halič, ošetrovateľka ošipaných v AGRO RATKA s.r.o. Kalinovo, operátor výroby v Johson Controls s.r.o. Lučenec, zoraďovač sklárskych automatov v Slovglass Poltár s.r.o., závod Katarínska Huta, kuchárka na ZŠ Novomestského v Lučenci a v reštaurácii Dvor u Jozefa, robotníka v drevovýrobe QUERCUS s.r.o. Lučenec a údržbára v a.s. Lovinit Lovinobaňa.

Z celkového počtu prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v položke 29 doteraz nebola priznaná ani jedna choroba z povolania.

Za hodnotené obdobie bolo v položke 29 priznaných celkove 18 chorôb z povolania.

Pri hodnotení podľa počtu v organizáciách bolo najviac chorôb priznaných v Slovglass Poltár s.r.o. s celkovým počtom 11 prípadov choroby z DNJZ a to v profesiách: hladinár - 3 prípady, sklár - 2 prípady, brusič skla - 2 prípady, lisiar, strojník - 1 prípad, manipulantka 1 prípad, prehliadačka skla 2 prípady.

Prehľad výskytu priznaných chorôb z povolania:

Slovglass Poltár a.s., závod Katarínska Huta	– 1 chzp z DNJZ
Žiaromat a.s. Kalinovo	– 2 chzp z DNJZ
Lovinit a.s. Lovinobaňa	– 1 chzp z DNJZ
Queen Style Wood s.r.o. Lučenec	- 1 chzp z DNJZ
Jackuliak s.r.o. Lučenec	– 1 chzp z DNJZ
Agro Ratka s.r.o. Kalinovo	– 1 chzp z DNJZ

2.1.6 Prevencia ochorení súvisiacich s prácou a prešetrovanie na iné poškodenia zdravia so zameraním na ochorenia chrbtice

Cieľom úlohy je uplatňovanie legislatívnych úprav – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzoricou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Pri ŠZD sa zameriavame na dodržiavanie limitov fyzickej záťaž a hmotnosti manipulovaných bremien a hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce. Najviac záťaž tohto typu sa vyskytuje pri spracovaní mäsa a výrobe mäsových výrobkov v spoločnosti MECOM GROUP s.r.o. Humenné – závod Lučenec. Spoločnosť sa zaviazala do 31.12.2010 v spolupráci s PZS (PRO

CARE a.s. Bratislava) prehodnotiť fyzickú záťaž a prijať účinné opatrenia. Ďalším pracoviskom, kde pri práci môže dôjsť k poškodeniu chrčtice, preto že pracovník vykonáva prácu vo fyzicky telu neprirodzenej pracovnej polohe sú práce pri výrobných linkách. V 1. polroku neboli šetrené ani priznané choroby z povolania v položke č.47 - Iné poškodenia zdravia z práce.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÚCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Štátny zdravotný dozor sme vykonávali na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú prácu so zobrazovacou jednotkou prevažnú časť pracovnej doby. Pri výkone ŠZD bolo uplatňované nariadenie vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Zamerali sme sa na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách, osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so ZJ. Poskytovanie informácií zamestnancom zo strany zamestnávateľa sme overovali pomocou dotazníkov informovanosti. ŠZD bol vykonaný v 12 prevádzkach s nasledujúcimi výsledkami:

Stavebné bytové družstvo Lučenec (vyplnené dotazníky 8 zamestnancami) - práca so zobrazovacími jednotkami predstavuje väčšinu pracovnej doby u zamestnancov ekonomického, právneho úseku a u informatika, na technickom úseku je práca krátkodobá, rovnako aj v kancelárii prvého kontaktu so zákazníkom. Technické aj priestorové vybavenie je na vysokej úrovni. Nedostatky boli zistené v oblasti ergonomických požiadaviek v položke pracovné sedadlo – niektoré sú bez opierky predlaktia a chýbajú podložky pod dolné končatiny pre zamestnancov, vykonávajúcich trvalú prácu so zobrazovacou jednotkou. Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskech prehliadok - očné vyšetrenie bolo vykonané u zamestnancov v r. 2005, pri štátnom zdravotnom dozore bol predložený harmonogram vyšetrení pre rok 2010.

Režim práce a odpočinku – závisí od konkrétnej náplne práce, od množstva odborných činností, výsledky ktorých sú potom zaznamenávané na počítači, stanovená je 30 minútová prestávka na obed. Administratívna činnosť umožňuje prerušenie prác so zobrazovacou jednotkou podľa potrieb zamestnanca.

Po konzultácii nedostatkov so zamestnávateľom a oboznámení s legislatívnymi úpravami sme sa stretli s ústretovým prístupom zamestnávateľa, ktorý sa zaviazal riešiť nápravné opatrenia v termíne do 30.6.2010.

Slovenský vodohospodársky podnik š.p. , OZ Banská Bystrica, Správa povodia horného Ipl'a Lučenec – štátny zdravotný dozor bol vykonaný na pracoviskách učtáreň, sekretariát a dispečing. Náplňou práce je spracovávanie ekonomických údajov, výkazníctvo, zachytávanie hlásení o poruchách a aktuálnom stave a ich prevod do databázy v Banskej Bystrici. Pracoviská sú vybavené kvalitnou počítačovou technikou, programové vybavenie je prispôbené nárokom práce a náplni práce. Problémom na ekonomickom úseku sú nedostatočné priestorové podmienky, s čím súvisí aj umiestnenie zobrazovacích jednotiek. Do nápravných opatrení bola zahrnutá požiadavka na doplnenie vhodných pracovných sedadiel a podložiek pre dolné končatiny pri trvalej práci so zobrazovacími jednotkami. Zamestnanci vyplnili 3 dotazníky informovanosti, ich informácie sú dostatočné. Zamestnávateľ sa k zisteným nedostatkom investičného charakteru nevyjadril.

Režim práce a odpočinku – závisí od konkrétnej náplne práce, od množstva odborných činností, výsledky ktorých sú potom zaznamenávané na počítači, stanovená je 30 minútová

prestávka na obed. Administratívna činnosť umožňuje prerušenie prác so zobrazovacou jednotkou podľa potrieb zamestnanca.

Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskech prehliadok - očné vyšetrenie vykonávajú ako súčasť cyklických prehliadok zabezpečovaných pracovnou zdravotnou službou.

Europak s.r.o., Lučenec - spoločnosť sa zaoberá výrobou obalov z kartónu a lepenky. Prácu so zobrazovacími jednotkami vykonávajú 3 administratívne pracovníčky, sústredené v spoločnej kancelárii. Jedná sa o trvalú prácu – ekonomické činnosti, osobná evidencia, spracovanie údajov z výroby, stanovená je prestávka na obed v trvaní 30 minút, krátke prestávky podľa osobnej potreby sú možné kedykoľvek. Zamestnanci vyplnili 3 dotazníky, ich informácie sú dostatočné.

Pracoviská sú vybavené LCD monitormi s vysokým stupňom ochrany.

Základné pracovné podmienky sú zabezpečené, pracovné priestory sú vyhovujúce, klávesnica, pracovný stôl a pracovné sedadlo zodpovedajú požiadavkám. Osvetlenie pracoviska je počas celého dňa žiarivkové, prirodzené osvetlenie je len sprostredkované cez dielňu, v ktorej je kancelária vstavaná. Mikroklimatické podmienky sú zabezpečené celoročne klimatizačným systémom.

Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskech prehliadok pravidelne podľa osobných potrieb, všetky používajú korekčné prostriedky. Zamestnávateľ bol poučený o povinnostiach v súvislosti so zdravotnou spôsobilosťou zamestnancov pre prácu.

V spoločnosti **THORMA Výroba k.s., Fiľakovo** bol vykonaný opakovaný štátny zdravotný dozor a to na výrobných pracoviskách. Kancelárie sa nachádzajú priamo v dielňach a pracovníčky spracúvajú počas celej pracovnej doby aktuálne údaje z výroby. Od roku 2006 boli aj na týchto pracoviskách vymenené staré monitory za LCD, staré sedadlá boli nahradené novými podľa ergonomických požiadaviek. Požiadavka na doplnenie podložiek pod dolné končatiny bola zahrnutá do záverov záznamu zo štátneho zdravotného dozoru. Spoločnosť sme požiadali o písomné stanovisko, ktoré má predložiť regionálnemu hygienikovi do 15. júla 2010. Zamestnanci vyplnili 2 dotazníky informovanosti, informácie sú postačujúce.

V nábytkárskom závode **Ekoltech s.r.o. Fiľakovo** bol vykonaný štátny zdravotný dozor na pracovisku autorizovaného bezpečnostného technika. Pracovisko je situované v časti výrobnjej haly, pracovné podmienky sú vyhovujúce v zmysle požiadaviek- osvetlenie, vetranie, ochrana proti oslneniu, zobrazovacia jednotka s LCD monitorom, sedadlo nastaviteľné. Zamestnankyňa pri obsluhu zobrazovacej jednotky strávi prevažnú časť pracovnej doby. Čistý pracovný čas nevie udať nakoľko sa odvíja od kvantity aktuálnej práce. Preventívnych lekárskech prehliadok zameraných na očné vyšetrenie sa zúčastňujú všetci zamestnanci zo zobrazovacími jednotkami pravidelne každé dva roky.

Pri obhliadke nového pracoviska – žiadosť o uvedenie priestorov **Výroba razítok - Majster, Marcel Kalmár, Lučenec**, boli posúdené aj priestory pre prácu zo zobrazovacími jednotkami. Priestory spĺňajú požiadavky na predmetný druh činnosti. Nedostatky neboli zistené. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o samozamestnávateľa účasť na skriningových očných vyšetreniach je závislá od prístupu dotyčnej osoby k ochrane svojho zdravia.

Vo výrobnom družstve **Šamotka, Hrnčiarske Zalužany** bol vykonaný štátny zdravotný dozor na ekonomickom úseku. Pracovné priestory sú vytvorené v administratívnej časti, 3 samostatné kancelárie, priestory sú priestranné umožňuje zmenu pracovnej polohy a pohyb

zamestnanca. Pracovnou náplňou je spracovanie ekonomických údajov, účtovníctvo, fakturácia, administratívna práca s počítačom. Zadávanie údajov cca 6 hodín denne, obedňajšia prestávka je 30 minút, krátke prestávky si určujú podľa osobnej potreby – toaleta, pitný režim. Pracovné podmienky sú vyhovujúce v zmysle požiadaviek. Pracoviská sú vybavené s LCD monitormi s vyšším stupňom ochrany, pracovný stôl je dostatočne priestranný, výška stabilná, pracovné sedadlo nastaviteľné – 2 prípadoch je potrebné staré sedadlá nahradiť novými podľa ergonomických požiadaviek. Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok, vyplnili 3 dotazníky, informácie sú dostačujúce.

Žiaromat a.s. Kalinovo – spoločnosť sa zaoberá výrobou žiaruvzdorných materiálov. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na oddeleniach - marketing, logistika, IS, BOZP a energetika. Pracovné priestory sú vytvorené v administratívnej časti. Náplňou práce je prieskum trhu, vypracovanie štatistík, doprava, revízia, spracovanie ekonomických dát, faktúr, obraty, zisky, zabezpečovanie kontrolných činností – vstupné energie, voda plyn. Pracoviská sú vybavené kvalitnou počítačovou technikou, programové vybavenie je prispôbené nárokom práce a náplni práce. Pracovné podmienky sú vyhovujúce v zmysle požiadaviek. Problémom na ekonomickom úseku sú nedostatočné priestorové podmienky, ostatné priestory sú priestranné, umožňuje zmenu pracovnej polohy a pohyb zamestnanca. Zamestnanci majú obedňajšiu prestávku 30 minút, krátke prestávky si určujú podľa osobnej potreby. Zamestnanci sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok bez zamerania na prácu s počítačom, vyplnili 10 dotazníkov, informácie sú dostačujúce. Do nápravných opatrení bola zahrnutá požiadavka na doplnenie vhodných pracovných sedadiel a posúdenie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov pre prácu so zobrazovacími jednotkami.

BD Tech, s. r. o. Lučenec – v spoločnosti, kde výrobná činnosť bola ukončená zostali pracovať THP pracovníci. V profesii účtovník pracujú 2 ženy, ktoré sa podujali vyplniť dotazníky informovanosti. Hlavná účtovnícka činnosť trvajúca viac ako polovicu pracovnej zmeny sa vykonáva vo vhodnom prostredí, výhodná je orientácia na SZ, miestnosť je vhodne presvetlená. Informácie zamestnankyne získali z médií, zamestnávateľ obnovuje techniku podľa možností. Ergonomické kritériá sú splnené. Zdravotné ťažkosti zatiaľ neudávajú, absentuje lekárska prehliadka pred zaradením na prácu so ZJ, lekárske vyšetrenia zraku osoby absolvovali z vlastného podnetu. Obdobná situácia je i v **Pol'nonákupe Novohrad, a. s. Lučenec**, kde sa dotazníkovej akcie zúčastnilo 5 zamestnancov z profesií obchodný referent, účtovníctvo, referent technického úseku a vedúci výrobného úseku.

SVOMA, s. r. o. Lučenec – stavebná spoločnosť má 3 THP pracovníkov, ktorí v dotazníku informovanosti hodnotia prácu so ZJ kladne. Zdravotný dohľad nad pracovnými podmienkami pri práci so zobrazovacou jednotkou v tejto firme zabezpečuje pracovná zdravotná služba.

LUNACO, s. r. o. Lučenec – vo firme na výrobe sirupov a nealko nápojov administratívne pracovníčky pracujú viac ako polovicu pracovnej zmeny so zobrazovacou jednotkou. Dotazníky vyplnili 4 zamestnankyne, ktoré informácie čerpajú predovšetkým z médií a z časopisov. Pracovná zdravotná služba pôsobiaca vo firme v uvedenej oblasti nevykazuje činnosť, nakoľko odpovede v dotazníku, týkajúce sa vyšetrení zraku a lekárskeho prehliadok pred zaradením na prácu so ZJ boli negatívne. Zamestnávateľ v rámci opatrení smerujúcich k ochrane zdravia u 3 zo sledovaných zamestnankýň vymenil monitory.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok. Jeden pracovník sa zúčastnil celoslovenského seminára pracovníkov odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR na dosiahnutie jednotného postupu orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania chemickej legislatívy (REACH). Aktívne zapojenie do plnenia tejto úlohy sa predpokladá v 2. polroku roku 2010 .

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 15.január 2011

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie so zameraním **na stredne ťažkú prácu** . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. Z vybraného súboru 80 respondentov dospeljej populácie bolo vyšetrených v 1. polroku 2010 **56 respondentov** so zameraním na **stredne ťažkú prácu** , z toho zastúpených **24 mužov** dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-59 roční / a **32 žien** tiež dvoch vekových kategórií / 19-34, 35-54 ročné / stredne ťažko pracujúcich (prevažne pracujúcich v potravinárskej výrobe a maloobchode). Následne projekt bude spracovávaný v programe ALIMENTA 4.3e a v závere roku 2010 vyhodnotený tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé obdobie roku 2010 a zaslaný na celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad. Realizačným výstupom úlohy je sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 30.december 2010

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín a v potravinárskych výrobniciach (napr. pekárne) v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie **stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a feroxyanidu draselného**. Spolu bolo odobratých **10 vzoriek** kuchynskej soli, z čoho 4 vzorky boli z tuzemskej výroby a 6 vzoriek kuchynskej soli z dovozu, pričom všetky vzorky vyhoveľi. Úloha bude spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO_3 a u vzoriek z dovozu aj feroxyanidu draselného.

Úloha zabezpečuje monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách, pretože v rámci Potravinového kódexu SR je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu a monitorovanie jódu v organizme v II. etape úlohy poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín. Realizačným výstupom úlohy bude získané údaje z monitoringu porovnávať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 30.marec 2011

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok, dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov

V rámci plnenia úlohy bolo pracovníčkami RÚVZ Lučenec odobratých z distribučnej siete **4 vzorky** kozmetických výrobkov - dekoratívna kozmetika pre deti a bábiky za účelom **stanovenia ťažkých kovov** (Pb, Cd, Hg, Ni). Uvedené druhy kozmetických výrobkov sa ku dňu 30.6.2010 podrobujú chemickej analýze v akreditovanom laboratóriu RÚVZ Žilina a výsledky ich vyhodnotenia nie sú zatiaľ k dispozícii.

Pri odbere vzoriek sa sledovalo a hodnotilo aj ich označovanie. Dátum minimálnej trvanlivosti bol u 2 výrobkoch označený dátumom spotreby a u 2 výrobkoch dátumom minimálnej trvanlivosti.

Kontrola regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : 31.december 2011

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, Formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci plnenia úlohy v I. polroku neboli pracovníčkami RÚVZ Lučenec odobraté plastové výrobky pre deti z distribučnej siete. Úloha bude splnená v II. polroku podľa harmonogramu

v rámci plnenia Viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín aktualizovaného na rok 2010.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy : ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad

Termín ukončenia : 31.december 2011

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

RÚVZ Lučenec sa na plnení úlohy bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov nepodieľa.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha : 4.1 Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Gestor: ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR

Termín ukončenia : rok 2010

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha : 4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Trvanie projektu : rok 2009 – 31.12.2010

Termín ukončenia : rok 2010

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha: 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek gestora

V 1. polroku sme získavali údaje prostredníctvom dotazníkov v ZŠ Haličská cesta 7 Lučenec. Dotazníky typu TAD 1 boli vyplnené v počte 99 kusov a dotazníky typu TAD 3 v počte 29. V strednej odbornej škole- Obchodná akadémia, Lučenec sme získali vyplnené dotazníky TAD 2 v počte 104 a TAD 3 v počte 28. Počas získavania údajov sa vykonával dotazníkový prieskum k plánovanému ESPADU v počte 30 dotazníkov na Obchodnej akadémii v Lučenci. Pri výbere subjektov, ktoré nám dotazníky vyplnili sme sa riadili plánom koordinátorky uvedenej úlohy. Vyplnené dotazníky boli zaslané v stanovenej lehote na ÚVZ SR v Bratislave.

Úloha : 4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Bardejove, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Michalovciach, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, RÚVZ so sídlom v Rožňave, RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi, RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni

Trvanie projektu : rok 2009 – 31.12.2010

Termín ukončenia:31.12.2010

RÚVZ Lučenec sa na plnení tohto projektu nepodieľalo.

Úloha : 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor : RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje : LF UK Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, VÚP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Trvanie projektu : 22.05.2008 – 31.12.2013

V 1. polroku 2010 prebieha tretia etapa riešenia. V prvom polroku sme realizovali dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24-hodinovej spotreby potravín, pohybových aktivít detí vekovej skupiny 6 – 10 ročných. Dotazníkový prieskum sme vykonali v Základných školách na I.- stupni na vidieku – ZŠ Lovinobaňa , ZŠ Cinobaňa, ZŠ Tomášovce, ZŠ Mýtna v počte 60 detí a v meste – ZŠ Novomeského, Lučenec - tiež v počte 60 detí. Údaje do dotazníkov zadávali rodičia v spolupráci s pedagogickými zamestnancami. Okrem dotazníkov sme vykonali antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pása a bokov a merania krvného tlaku) zúčastnených detí.

V 17. kalendárnom týždni sme odobrali vzorky stravy a vybraných potravinových komodít na zistenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Cr, Ag, Ni.

V ďalšej etape riešenia projektu sa budú podľa pokynov dotazníky spracovávať a vyhodnocovať.

Úloha: 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia: rok 2012

Po dokončení druhej fázy projektu sme absolvovali seminár organizovaný RÚVZ Banská Bystrica na ktorom bolo gestorom odprezentované čiastkové vyhodnotenie projektu. Tiež sme obdržali písomnú správu o plnení projektu. V plnení projektu sa naďalej pokračuje zberom údajov od detských lekárov.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č.Ú.

6.1.Národný imunizačný program SR

6.2. Surveillance infekčných chorôb

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

6.4. Nozokomiálne nákazy

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

6.1. Národný imunizačný program SR:

IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Dôsledným plnením Imunizačného programu (NIP SR) sa naďalej udržal priaznivý trend výskytu tých prenosných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním.

Metodické vedenie – imunizácia

Január:

1. Informácia o výskyte osýpok v Bulharsku Lc – 54x, Pt – 16x
2. Informácia o očkovaní pandemickou vakcínou v SR Lc – 54x, Pt – 16x

Február:

3. Výzva na očkovanie pandemickou vakcínou Lc – 54x, Pt – 16x
4. Poučenie a písomný informovaný súhlas osoby podliehajúcej očkovaniu proti pandemickej chrípke Lc – 54x, Pt – 16x
5. Postupy pre zabezpečenie vakcinácie pandemickou vakcínou v SR – aktuálne informácie Lc – 54x, Pt – 16x

Marec:

6. Slovensku patrí niekoľko prvenstiev v zavádzaní a rozvoji očkovania ako najúčinnnejšieho preventívneho opatrenia Lc – 54x, Pt – 16x
7. Práva rodiča a práva dieťaťa vo svetle očkovania Lc – 54x, Pt – 16x
8. Vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2009 – porovnanie okresov Lučenec a Poltár s SR Lc – 54x, Pt – 16x
9. Zásady povinného a odporúčaného očkovania osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz – Mesto Lučenec
10. Indikačné obmedzenia liečiv a liekov – Vakcína proti VHA a VHB – Lc – 54x, Pt – 16x

Apríl:

11. Informácia o výskyte lokálnych epidémií osýpok v rámci Európy – Lc -59x, Pt – 16x
12. Informácie o EIW 2010 + výzva o spoluprácu a posilnenie aktivít v oblasti podpory imunizácie a propagácie očkovania (počty v EIW)
13. Informácia o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO Lc – 54x, Pt – 16x
14. Informácia o novej webovej stránke: www.sprievodcaockovanim.sk Lc-54x, Pt -16x

Máj:

15. Aktualizácia informácie o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO – Lc-59x, Pt-16x

Jún:

16. Hodnota vakcinácie – Lc-54x, Pt-16x
17. Postup pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny proti pandemickej chrípke-usmernenie Lc 54x, Pt-16x

18. Očkovací kalendár na povinné očkovanie detí a dospelých v II. polroku 2010-Lc-59x,
Pt-16x

Očkovací kalendár na II. polrok 2010 platnosť od 1.7.2010 pre povinné pravidelné očkovanie osôb proti tuberkulóze, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, infekciám vyvolaným Haemophilus influenzae typu b, detskej obrne, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, mumpsu a ružienke, pneumokokovým invazívnym ochoreniam 13-valentná vakcína.

Spolu: okr. Lučenec – 880
okr. Poltár – 256

Iné - metodické vedenie okres Lučenec- 880
Okres Poltár- 256

Vydávanie medzinárodných očkovacích preukazov(certifikátov)(MOP): 2
Vydávanie medzinárodných certifikátov o negativite protilátok HIV(anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

Články do novín:

Mestské noviny, Týždenník mesta Lučenec, ročník 6, číslo 10, cena zdarma.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

TEL.: 047/4513123, 047/4513121

Názov: Okresná epidémia EPI TRENČ.

8.3.2010: televízia Markíza

10.3.2010: televízia TA3

Článok názov: rodinný výskyt VHA - 5 sérologicky potvrdených prípadov, prvé ochorenie u vodiča PENAM SLOVAKIA, a.s. Nitra, prevádzka Pekáreň Lučenec, bydliskom Veľká Ves, synova rodina býva v Točnici (ďalšie 4 prípady).

14.6. 2010: TASR

17.6. 2010: televízia Markíza, TV JOJ – uviedla príspevok

17.6. 2010: ČTK agentúra

18.6. 2010: MY Novohradské noviny.

18.6.2010: Roman Brunner VŠNsP, Lučenec, n.o.

V mesačníku porovnanie dosiahnutej zaočkovanosti k 31.8.2009 v okresoch Lučenec a Poltár so zaočkovanosťou v SR.

Publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti sa uskutočnilo v rámci kampane s názvom **Európsky imunizačný týždeň**, ktorá prebiehala v dňoch **24.4.- 1.5. 2010**.

23.4.2010- uverejnený článok Mestské noviny mesta Lučenec (MN) číslo 16, ročník 6: Prevencia v podobe očkovania v SR. Propagácia očkovania v súvislosti s EIW (prevencia, ochrana, očkovanie). WEB: www.ruvzlc.sk.

Vyhodnotenie aktivít EIW vykonané RÚVZ so sídlom v Lučenci odoslané e-mailom a poštou dňa 25.5.2010 na ÚVZ SR PhDr. Alexandre Žampachovej.

Aktivity boli zamerané na rómske komunity, zdravotníckych pracovníkov, laickú verejnosť, iné rizikové skupiny v počte 188 aktivít.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci **projektu PHARE pre odbory epidemiológie** sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za I. polrok 2010 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

Vypracovanie výročnej správy za rok 2009 za okresy Lučenec a Poltár bolo vykonané podľa pokynov hlavného hygienika ÚVZ SR Bratislava.

Epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiol. situácii vo výskyte prenosných ochorení.

Protiepidemické opatrenia sa zabezpečujú v plnom rozsahu.

Mikrobiologické monitorovanie prostredia pri preventívnych previerkach HER sa vykonáva.

Mikrobiologickú diagnostiku nám zabezpečuje neštátne oddelenie klinickej mikrobiológie K-M-lab., spol s r.o. vo VŠNsP, n.o. Lučenec. Dobrú spoluprácu máme pri dg VHA, VHB, VHC v neštátnom klinickom laboratóriu klinickej biochémie S-K-lab., spol s r.o.

EPIS zabezpečenie komunikácie so sieťami EÚ a SZO pre surveillance infekčných ochorení.

Programy systému Epis sa využívajú na zber a analýzu mesačných výkazov o výskyte prenosných ochorení vrátane chrípky. Systémom ALIMDOT sa analyzujú epidémie hnačkových ochorení. V rámci surveillance chrípky a ARO sa v chrípkovej sezóne vykonáva diferencovaný zber údajov o chorobnosti populácie od vybraných lekárov prvého kontaktu. Hlásenie chrípky a chrípke podobných ochorení je na dobrej úrovni. V spádovom území RÚVZ hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov.

BSN (Basic Surveillance network)-hlásenie prenosných ochorení do európskej siete podľa špecifikácie a požiadaviek EÚ CDC. Od októbra roku 2004 bolo zavedené hlásenie prvých 8 chorôb

a to: Botulizmus, Salmonelózy, VHA, Trichinelózy, Yersiniózy, Leptospirózy, Malária, Šigelóza, Gonorea a Syfilis. V priebehu roku 2005 sa zaviedlo hlásenie všetkých 49 druhov ochorení podľa požadovanej štruktúry, toto pokračovalo aj v roku 2006.

6.7. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrowaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) - nariadenie ÚVZ SR podľa § 5 ods. 4, písmeno k) zákona č. 355/2007 Z. z. Sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí.

Sledujeme výskyt ACHO, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku.

V okrese Lučenec je jedno odberné miesto odpadovej vody kanalizačný zberač ČOV v meste Lučenec.

Za I. polrok 2010, k 1.7.2010 sme vykonali 3 odbery na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 2, 1 výsledok ešte neukončený.

V meste Poltár je ČOV, neboli nariadené odbery odpadovej vody. Odpadová voda sa odoberá tesne pred vyústením do mestskej čističky odpadových vôd (ČOV). Izolovaný cytopatogénny agens (CPA) treba ihneď zaslať na bližšiu identifikáciu do NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR - Bratislava, RNDr. Z. Sobotovej.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení:

V okrese Lučenec - 26

V okrese Poltár - 26

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY(okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec-48, okres Poltár-1

Opakované návštevy v ohnisku: okres Lučenec-0,okres Poltár-0

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec-726, okres Poltár 67

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec-739, okres Poltár-67

Lekársky dohľad: okres Lučenec-739, okres Poltár-67

Iné protiepidemické opatrenia: okres Lučenec 48, okres Poltár 1

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE(okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:

Potraviny: okres Lučenec-0, okres Poltár-0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov:okres Lučenec-2x ACHO, okres Poltár-0

Zo zdravotných záznamov:okres Lučenec-2x ACHO, okres Poltár-0

Iné:okres Lučenec-317,okres Poltár-60

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec-78, okres Poltár-26

Týždenná: zvodka: okres Lučenec-26, okres Poltár-26

Mesačná: mesačník: okres Lučenec-6, okres Poltár-6

Ročná: okres Lučenec-1, okres Poltár-1

Príprava podkladov: zvodka: okres Lučenec-39, okres Poltár: 28

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení: Spolu:

Kontroly pracoviska okres Lučenec-36

Okres Poltár-8

Opakované návštevy okres Lučenec-0

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec-6

Odber vzoriek z prostredia Lučenec-50

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec-24

Odber iných vzoriek Lučenec- 0

Počet testovaných HVS okres Lučenec-28

Okres Poltár-4

Počet testovaných AUT Lučenec-6

Poltár-1

Počet testovaných FS Lučenec-1

Poltár-0

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS:76

Z toho kontrolovaných: 32

Celkový počet AUT: 20

Z toho kontrolovaných: 6

Celkový počet FS: 1

Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 15

Z toho kontrolovaných: 3

Celkový počet AUT: 3

Z toho kontrolovaných: 2

Celkový počet FS: 0

ŠZD

Konzultácie okres Lučenec 95

Okres Poltár 3

Spracovanie okres Lučenec 1

Okres Poltár 0

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva Projekt PHARE EÚ

Vedúca oddelenia a 1 hlavná referentka sa zúčastnili seminárneho školenia s programom EPIS dňa 17.5.2010 na RÚVZ Banská Bystrica.

HODNOTENIE za I. polrok 2010 okres Lučenec:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: 317

Z toho potvrdených 59

Možných 258

Pravdepodobných 0

Nepotvrdených 0

Nosič 1

Počet spracovaných ohnisk: 48

Počet vyšetrených očkovaných osôb: 718

Počet nezaočkovaných osôb: 13

Počet chránených kontaktov inak: 48

Opatrenia prijaté-rozhodnutím: 306

pokynom na mieste: 148

Počet ZZD, lekársky dohľad: 739

Počet kolektívov: 6

Počet pracovísk: 2

Zoznam epidémií: 1 **EPI TRENČ** (spolu: 46 prípadov, z toho rok 2009 23 prípadov, rok 2010 23 prípadov), počet infikovaných 46, z toho chorých 46, počet hospitalizovaných 28. Attack rate (v %) 4,55.

Počet kontaktov chránených očkovaním: 236

Počet vydaných rozhodnutí RH: 175

Počet pokynov na mieste: 87

Počet ZZD, lekársky dohľad: 246

Dátum vzniku prvého ochorenia: 8.10.2009, posledného ochorenia: 1.3.2010. Prameň nákazy: človek chorý. FPN: kontakt s chorým. Mechanizmus prenosu: priamy kontakt, zistené nedostatky podmieňujúce vznik epidémie: nízka úroveň bývania, hygieny, sociálneho správania.

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): 1

HODNOTENIE za I. polrok 2010 **okres Poltár:**

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: 60

Z toho potvrdených 3

Možných 56

Pravdepodobných 1

Nepotvrdených 0

Nosič 0

Počet spracovaných ohnisk: 1

Počet chránených kontaktov očkovaním: 65

Inak: 2

Opatrenia prijaté - rozhodnutím: 35

Pokynom na mieste: 10

Zoznam epidémií: 0

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): 0

6.4. Nozokomiálne nákazy

Zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN. VšNsP,n.o. Lučenec má vlastné oddelenie prevencie NN-oddelenie hygieny a dezinfekcie (marketingové oddelenie) s hlavnou hygieničkou a námestníčkou pre ošetrovatelstvo, ktoré pracuje v kontrolnej činnosti nezávisle od oddelenia epidemiológie. V zariadení majú informačný systém NN cez program MEDEA, ktorý je inštalovaný na lôžkových oddeleniach. V zariadení sa robí vlastný monitoring sterov z prostredia podľa aktuálnosti na jednotlivých oddeleniach-v spolupráci s mikrobiológiou K-M lab. neštátne ZZ.

Priebežné monitorovanie závažných NN sa vykonáva.

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ-VšNsP,n.o. Lučenec.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov(5 budov: 4 pavilóny a 1 budova polikliniky).

V okrese Lučenec sú 2 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu-vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia.

Výkon ŠZD-pri steroch-odd.VšNsP,n.o. Lučenec:
+ iné ZZ

Stery: 50

Vzdušný spad: 24

Sterilné stery: 0

Sterilný materiál: 6

Nápravné opatrenia: 0x

Monitoring: 2x

ŠZD- ZZ +VšNsP,n.o. Lučenec: 34
Poltár : 8

Rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky (užívania): 20

Záväzné stanovisko (ÚK, KK): 3

Výzvy na doplnenie podania: 2

Prerušené konanie: 1

Rozhodnutia k prevádzk. poriadku: Lučenec: 6
Poltár: 0

Konzultačné vyjadrenia písomné k prevádzkovému poriadku pre OHŽP: Lučenec: 0
Poltár: 0

Epidémia, alebo zvýšený výskyt klinicky sa manifestujúcich NN zaznamenané neboli, podobne ani úmrtie v súvislosti s NN.

NN v I. polroku 2010 mali charakter sporadický.

Hlásených bolo 3 NN zo VšNsP,n.o.Lučenec(v roku 2009-10 NN).

NN podľa diagnóz a etiolog.agens:

2x T 81.3: rozpad OP rany nezatriedený inde infekcia chirurgickej rany (klinická forma - 2x ranová, lokalizovaná infekcia: 2x, EA: Staphylococcus aureus, E. coli.

1x A 41.5 Septikémia vyvolaná inými gramnegat. organizmami (klin. forma - septická, lokalizované infekcie - sepsy) EA: Klebsiella pneumoniae.

Vírusové črevné NN neboli hlásené.

Na úseku prevencie nozokomiálnych nákaz je dobrá spolupráca s jednotlivými oddeleniami. Hlásna služba NN sa mierne zlepšila,jedná sa o pasívny zber údajov. Pri závažných NN sú sledované jednotlivé etiologické agensy a rezistencia na antibiotiká.

Za I. polrok 2010 bolo odobratých v rámci ŠZD 80 vzoriek zo zdravotníckych zariadení. Kontrola funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov bioindikátormi bola dokladovaná protokolom v 68 prípadoch. V rámci prevencie NN oddelenie epidemiológie RÚVZ úzko spolupracuje s oddelením hygieny a dezinfekcie VšNsP, n.o. Lučenec. Zamestnanci RÚVZ usmerňujú zodpovedných pracovníkov VšNsP, n.o. Lc v rámci ŠZD alebo represívnymi opatreniami.

Zamestnanci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili školení v počte 12.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za I. polrok 2010 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania (SRV), ktoré bolo za I. polrok 2010 uskutočnené v 13 prípadoch za okres Lučenec.

Za okres Lučenec SRV: 12x

G 61 Polyradikuloneuritis ACHO 1x
VHA 11x

Za okres Poltár SRV: 1x VHA

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

K 17.3.2010 boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

K 17.3.2010 bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtácej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtácej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť s praktickými lekármi a zamestnancami RVaPS- spolupráca pri vyšetrovaní niektorých zoonóz.

Dôsledne sa plnili príjmy a listy ÚVZ SR.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Za I. polrok 2010 boli aktualizované údaje kontaktných osôb pracovných skupín na ÚVZ SR v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne 6 sentinelových lekárov(3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a 2 iné PLDD a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky.

VŠNsP Lučenec, n.o. odbery na AH1N1: 16x výsledok negatívny.

Dg J10.9: 3x pozitívny výsledok (odbery v roku 2009 – vykazované v roku 2010).

Aktualizované zloženie výjazdových skupín:

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnisk vtácej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1.MUDr.Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie-vedúci zásahovej skupiny-mobil:0918 601 924

Členovia: MVDr. Mária Martišová, Valéria Lörenčíková, Alexander Kolenkáš

2.MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik vedúci zásahovej skupiny-mobil:0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Tatiana Abelovská, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie vedúci zásahovej skupiny-mobil:0915 803 730

Členovia: Bc. Ildikó Fungáčová, Bc. Eva Hanesová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za I. polrok 2010.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

Aktuálne platné kontaktné údaje za RÚVZ Lučenec.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička:

Telefónne číslo: 047/43 225 67

Fax: 047/43 225 67

Služobný mobil: 0905 536 551

e-mail: lc.lehotayova@uvzsr.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie:

Telefónne číslo: 047/43 235 72

Služobný mobil: 0918 601 924

e-mail: lc.fanciova@uvzsr.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z.úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH-regionálny hygienik

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohosp. pracovné priestory

MVDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES)

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd

Do IS EPIS-SRV zoznam za okres Lučenec za I. polrok 2010 boli vložené tieto MES:

Za okres Lučenec: 12x

Iné závažné sporadické ochorenia ACHO G61 1x

VHA 11x

Za okres Poltár za I. polrok 2010 do SRV tieto MES:

1x VHA

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „ MATERSKÉ CENTRÁ“

Cieľ projektu: výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Materské centrum „Nezábudka“ v Lučenci je miesto pre stretávanie sa matiek prevažne na materskej dovolenke. Umožňuje matkám s malými deťmi vyjsť z pozície sociálnej izolácie, ktorú im navodzuje celodenná náročná starostlivosť o malé deti.

Materské centrum CESPOM združuje mamičky zo sociálne slabších a rómskych rodín. V rámci spolupráce s týmito centrami realizujeme prednáškové bloky a besedy (zdravý životný štýl, zdravá výživa....).

Podľa tematického okruhu poskytujeme písomný informačný materiál k jednotlivým témam.

Úloha „Materské centrá „ v 1. polroku sa neplnila kvôli nezájmu zo strany organizátorov materského centra.

9.2. MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí.

V domovoch dôchodcov boli realizované nasledovné edukačné aktivity :

Klub dôchodcov, Liga proti reumatizmu v Lučenci

15 – 21. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo

25.marec - Dopravná výchova pre verejnosť aj seniorov – Bezpečnosť cestnej premávky – Cesta pre život

Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany

odborná prednáška pre klientov na tému :

Ochorenia dýchacích ciest - pneumónie – 15.04.2010 , spojená s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom , meranie krvného tlaku – 32 klientov

Bezpečnosť cestnej premávky – Cesta pre život – premietanie DVD filmu

Klub dôchodcov – Vidiná

Skupinové poradenstvo na prevenciu úrazov – informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť - Bezpečnosť cestnej premávky 12.05.2010

Základné biochemické ukazovatele –koncentrácia celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, podiel telesného tuku na celkovej hmotnosti tela, BMI, individuálne poradenstvo

9.3. ZDRAVOTNO – VYCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

V roku 2008 nám boli distribuované edičné materiály a DVD nosiče pre deti v rámci stomatohygieny ako doplnok edukačnej činnosti v materských školách. Edičné materiály boli rozdane na materských školách v okrese Lučenec a Poltár.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý syseľ“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

Špeciálna základná škola v Lučenci – distribúcia zdravotno-výchovného materiálu , prednáška spojená s premietaním videofilmov.

MŠ Lučenec – Rúbanisko - voľná diskusia, distribúcia propagačného materiálu a premietanie videofilmov na tému stomatohygiena a zdravá výživa – 28 detí

MŠ Tomášovce – edukačná aktivita – beseda, premietanie DVD filmov, ukážky dentálnych modelov, distribúcia edukačného materiálu

9.5. AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Pri príležitosti všetkých významných dní WHO v priestoroch RÚVZ Lučenec robíme nástenky a prípadne distribuujeme informačné materiály podľa cieľových skupín do zdravotníckych zariadení, škôl, do klubov a pod. Významné dni SZO a podujatia k nim sú propagované mestským rozhlasom a elektronickou poštou sú rozposlané informácie na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár.

22. marec – svetový deň vody – informácie na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, poskytovanie informácií a odborné poradenstvo o zdravotnej nezávadnosti a ďalšie informácie týkajúce sa pitnej vody a pitného režimu

7. apríl – svetový deň zdravia – Urbanizácia – šanca pre verejné zdravotníctvo Zdravý životný štýl v meste Poltár, základné biochemické ukazovatele (Chol, Gl), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo , distribúcia zdravotno-výchovného materiálu., propagácia súťaže Prestaň a vyhraj 2010 a distribúcia prihlášok do súťaže Európsky imunizačný týždeň – propagácia na nástenke v budove RÚVZ Lučenec

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia, prednáška pre klientov poradne pohybovej aktivity a poradne pre budúce mamičky Zdravou stravou a pohybom proti obezite - prednáška na ZŠ v Lučenci Zastavme starobu pohybom – Mestské kúpalisko Lučenec – spolupráca s OZ Novohrad a VŠZP – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu

31.máj – svetový deň bez tabaku – akcia propagovaná v mestskom rozhlase a v elektronickej podobe na miestnych úradoch v okrese Lučenec a Poltár, klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku a vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer

26.jún – medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovanie s nimi – odborné informácie odoslané elektronicou na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár Stredné odborné učilište v Lučenci – edukačná aktivita – beseda, prednáška, premietanie DVD filmov

9.7. „ PRESTAŇ A VYHRAJ 2010“

Medzinárodná súťaž pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010 – najrozšírenejšia akcia na podporu nefajčenia. Cieľom súťaže je motivovať a podporiť tých fajčiarov, ktorí sa touto myšlienkou zaoberajú a rozhodujú sa prestať fajčiť.

18.02.2010 – koordinačné stretnutie k súťaži pre fajčiarov – Bratislava

Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Prestaň a vyhraj 2010 a účastnícke listy. V spolupráci so VŠZP sme navštívili rôzne organizácie s programom : realizácia biochemického vyšetrenia, meranie krvného tlaku, telesného tuku, individuálne poradenstvo a propagácia súťaže Prestaň a vyhraj 2010 spojená s distribúciou účastníckych listov.

9.8. NÁRODNÁ PLATFORMA BUDOVANIA KAPACITY

V PODPORE ZDRAVIA V SR

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIA NADVÁHY A OBEZITY

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE CHRONICKÝCH

SRDCOVO – CIEVNYCH OCHORENÍ

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia . V 1. polroku 2010 sme v základnej poradne vyšetřili 141 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu. Komplexné vyšetřenie zamestnancov RÚVZ v Lučenci (antropometrické , biochemické vyšetřenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, pečeňové testy) a propagácia súťaže Prestaň a vyhraj 2010 spojená s následnou distribúciou účastníckych listov.

Zapojenie zdravotníkov z primárnej zdravotnej starostlivosti.

Členovia klubu Liga proti reumatizmu pravidelne navštevujú telocvičňu zriadenú v budove RÚVZ Lučenec, kde okrem pohybovej aktivity môžu vypočúť rôzne prednášky na tému

Úprava životného štýlu, srdcovo - cieвне ochorenia prípadne ponúkame štandardné meranie krvného tlaku.

Zamestnanci RÚVZ Lučenec aktívne sa zapojili do NPPNaO – 1x do týždňa pohybová aktivita v telocvični

Zdravou stravou a pohybom proti obezite – prednáška na ZŠ v Lučenci a pravidelná pohybová aktivita (1x týždenne) pre deti s nadmernou hmotnosťou ale aj pre deti s normálnou hmotnosťou ako prevencia

Efektivita pohybovej aktivity na ZŠ Haličská 7, LC – antropometria, biochemické ukazovatele, TK, % TT, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu

9.9. CINDI PROGRAM

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradne zdravia . Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov . Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie . Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v 1.polroku 2010 bolo celkovo vyšetrených 141 klientov – z toho 67 klientov navštívilo poradňu prvýkrát. Na opakovanú kontrolu prišlo 74 klientov.

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok.

Počas výjazdov a prednáškovej činnosti bolo vyšetrených 242 klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku , v niektorých prípadoch celkové biochemické vyšetrenie). Klienti a výsledky meraní z týchto podujatí nie sú zaradení do programu TZS.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ -antropometrické a biochemické vyšetrenie, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /80 respondentov /.

9.10. INICIOVAŤ A ORGANIZOVAŤ ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ AKCIE PRE OBYVATEĽOV S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

V rámci zdravotno-výchovných akcií bol organizovaný deň zdravia v Poltári so sprievodnými akciami ako : meranie krvného tlaku a telesného tuku, biochemické vyšetrenia Reflotronom spojená s individuálnym poradenstvom, distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a prednáška o zdravej výžive, zníženie hladiny cholesterolu bez liekov.

V spolupráci s gynekológmi pokračujeme s programom pohybová rehabilitácia tehotných žien (vedie kvalifikovaná inštruktorka) spojená s besedami o správnej výžive v tehotenstve, priebeh pôrodu , o starostlivosti o novorodenca (gynekológ, pediater).

V spolupráci so základnými školami sa realizovali prednáškové bloky na tému zdravou stravou a pohybom proti obezite. Prednášky boli spojené meraním krvného tlaku, telesného tuku a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

Pod názvom „Týždeň uvedomenia si mozgu“ sa realizovala medzinárodná akcia , ktorú sme propagovali v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo

BECEP – bezpečnosť cestnej premávky – poskytnuté edukačné materiály sme využili na rôznych aktivitách realizovaných na MŠ , v kluboch dôchodcov a na verejných podujatiach

Deň Európy v Lučenci 2010 – akcia organizovaná pre širokú verejnosť -7.5.2010 – v spolupráci so VŠZP – poskytnuté individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, telesného tuku a BMI

VŠZP organizovala pre klientov poisťovne Deň otvorených dverí v Lučenci – 26.5.2010 – meranie koncentrácie celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI a individuálne poradenstvo

Deň zdravia na ÚPSVaR v Lučenci - 17.6.2010- v spolupráci s poisťovňou UNION sme poskytli individuálne poradenstvo, vyšetrenie základných biochemických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, telesného tuku a BMI

Pri organizovaní akcie Zastavme starobu pohybom –Mestské kúpalisko Lučenec – sme participovali poradenskou činnosťou ,meraním krvného tlaku, telesného tuku a BMI.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046 / 2008 mesačne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (I.polrok2010) bolo vykonaných **235 kontrol fajčenia** v dozorovaných zariadeniach.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli.**

Hygiena detí a mládeže :	27
Hygiena výživy :	110
Hygiena životného prostredia:	63
Epidemiológia :	35

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Aktivity spojené s propagovaním súťaže :

Distribúcia prihlášok - na MÚ v Poltári – Deň zdravia v meste Poltár , priamo na SŠ pre pedagógov a rodičov, klientom pri poradenských a ZV aktivitách. Prihlášky boli dávané osobne aj elektronickou cestou na obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Aktivity NEHAP III sú zamerané na štyri hlavné ciele:

Cieľ č.1 redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody

odd. HŽP zabezpečovalo:

- **systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou** (spolu bolo odobratých 81 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru a 6 vzoriek v rozsahu úplného rozboru podľa NV SR č.354/2006 Z.z.), pričom všetky vzorky vyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody.
- **nápravné opatrenia pri zistení prekročenia medzných hodnôt ukazovateľov kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch** nebolo potrebné uložiť.
- **zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím www stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom.**

Cieľ č.2 prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí odd. HŽP zabezpečuje priebežne v rámci posudzovania projektových dokumentácií so zameraním na prevenciu zranení a nehôd presadzovaním všeobecných požiadaviek na ochranu zdravia.

Cieľ č.3 prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia

Cieľ č.4 zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovom) a biologickým činiteľom odd. HŽP zabezpečuje priebežne v rámci posudzovania projektových dokumentácií umiestňovanie stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov faktorov životného prostredia na obytnú a rekreačnú funkciu objektov - vyžadovaním objektivizácie možných dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu v rámci schvaľovania návrhov na územné konanie stavieb, ktoré majú prispieť k zníženiu rizika chorôb.

1.2. Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

Do plnenia úlohy sa odd. HŽP zapojí podľa pokynov UVZ SR. Zatiaľ do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené.

1.4. Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách, prevencia a redukcia respiračných ochorení

Plnenie úlohy: rieši RÚVZ Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Plnenie úlohy:

RÚVZ Martin sa podieľa na plnení úlohy v oblasti monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie v celoročne využívaných umelých kúpaliskách a umelých sezónnych kúpaliskách podľa pokynov ÚVZ SR.

Štátny zdravotný dozor na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou sa vykonáva priebežne. K dátumu vyhodnotenia vykonal RÚVZ na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou 4 odbery vzoriek v rámci ŠZD (kvalita vody vyhovela požiadavkám platnej legislatívy).

Do informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie sú priebežne zaznamenávané výsledky kontroly kvality bazénovej vody zabezpečované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, tiež protokoly o skúškach vody na kúpanie zabezpečované prevádzkovateľmi v akreditovaných laboratóriách, ktoré sú pravidelne predkladané na RÚVZ Martin.

V rámci kontrol pripravenosti sezónne využívaných kúpalísk sú od prevádzkovateľov kúpalísk vyžadované výsledky kontroly kvality vody zo zdrojov, z ktorých budú napúšťať bazény.

V súlade s usmerneniami k využívaniu jednotného informačného systému o kvalite vody na kúpanie boli zaznamenané aj potrebné údaje o pripravenosti kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2010, ktoré sú v pravidelných týždňových intervaloch aktualizované.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti. V okrese Martin sa nachádzajú dve jazerá využívané pre neorganizovanú rekreáciu (Ontáριο Biele brehy Sučany a Lipovecké jazerá – štrkovisko, Rybníky Ďanová). Tieto prírodné lokality neboli vyhlásené krajským úradom životného prostredia za vody vhodné na kúpanie. Monitoring vzoriek vôd sa v súlade s pokynmi ÚVZ SR na zabezpečenie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie nevykonáva.

Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Martine v časti aktualita je informovaná verejnosť o situácii na kúpaliskách v okresoch Martin a Turčianske Teplice, článok poskytuje aj všeobecné informácie a doporučované zásady pre návštevníkov kúpalísk, resp. vodných plôch. Zdôraznená je skutočnosť, že v našom regióne je kúpanie na vodných plochách, ktoré nemajú na prevádzku súhlas a neboli vyhlásené a zaradené do zoznamu prírodných kúpalísk - vôd vhodných na kúpanie, na vlastné riziko, pričom sú uvedené doporučená pre ochranu zdravia.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Plnenie úlohy:

V rámci monitoringu je určených 87 kontrolných odberových miest z verejných vodovodov v obciach okresu Martin a Turčianske Teplice. Pitná voda dodávaná systémom verejných vodovodov v našom regióne dlhodobo vykazuje veľmi dobrú kvalitu, nie sú prekračované limity zdravotne významných ukazovateľov. Výnimky pre používanie pitnej vody, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody nebolo potrebné udeliť.

Za hodnotené obdobie bolo odobratých 87 vzoriek pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov v obciach okresov Martin a Turčianske Teplice, pričom všetky vzorky vyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody, vrátane rádiologických ukazovateľov. K dátumu

vyhodnotenia bolo zhodnotených v rozsahu minimálneho rozboru 81 vzoriek a 6 vzoriek odobratých na úplný rozbor podľa NV SR č. 354/2006 Z.z..

Odd. HŽPaZ sa podieľa na vkladaní údajov do Informačného systému o pitnej vode podľa pokynov na jednotný postup zaslaných ÚVZ SR.

1.7.PHIME projekt – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené, rieši RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Spišská Nová Ves.

1.8.Projekt COPHES pre ľudský biomonitoring

Do plnenia úlohy nie je odd. HŽP zapojené, riešia vybrané RÚVZ v SR

Vlastné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ Martin, odd. HŽPaZ sa zapojilo do projektu ÚVZ SR, ktorý rieši odbor Objektivizácie faktorov prostredia, formou spolupráce. Spoluprácu začal RÚVZ Martin na základe skutočnosti, že na vodárenskej nádrži Turček boli vo vzorkách odobratých odbornými pracovníkmi ÚVZ SR Bratislava zistené cyanobaktérie. Jedná sa najmä o pomoc pri vybavovaní vstupov do vodárenských objektov a priebežné preverovanie rozvoja vodného kvetu na nádrži, informovanie ÚVZ SR o prípadnom výskyte pre vykonanie cielených odberov na ekotoxikologické testy a cyanotoxíny. Nie je predpoklad ohrozenia kvality pitnej vody dodávanej do verejných vodovodov, nakoľko súčasná technológia úpravy vody vo VN Turček zabezpečuje záchyt prípadných cyanobaktérií už prvým stupňom úpravy (lamelové usadzováky), pričom voda je upravovaná dvojstupňovou úpravou vody s koagulačnou filtráciou. Túto skutočnosť potvrdzujú výsledky sledovania kvality vody prevádzkovateľom vodárenskej nádrže, úpravne vody aj RÚVZ.

RÚVZ Martin zabezpečuje v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov sledovanie kvality pitnej vody dodávanej na spotrebiská (2 obce v okrese Turčianske Teplice). Prevádzkovateľ VN Turček a Úpravne vody Turček vykonávajú systematické sledovanie kvality vody (surovej a upravenej vody dodávanej do verejného vodovodu), výsledky sú priebežne predkladané na RÚVZ Martin.

RÚVZ Martin bude na projekte pokračovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s

povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú lekári pracovnej zdravotnej služby.

K 30. 06. 2010 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3 897** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1612** žien. Jedná sa o **140** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

Hluk: 2006 osôb, z toho 319 žien, v 4. kategórii je zaradených 133 osôb, z toho 24 žien;

Chemické faktory: 291 osôb, z toho 112 žien

Karcinogénne a mutagénne faktory: 444 osôb, z toho 302 žien;

Prach: 414 osôb, z toho 62 žien, v 4. kategórii je zaradených 7 mužov;

Psychická pracovná záťaž: 746 osôb, z toho 648 žien;

Fyzická záťaž: 634 osôb, z toho žien 485, v 4. kategórii rizika je vyhlásených 61 pracovníkov, z toho 52 žien;

Biologické faktory: 236 osôb, z toho 206 žien;

Ionizujúce žiarenie: 294 osôb, z toho 191 žien;

Vibrácie: 225 osôb, z toho 29 žien;

Záťaž teplotou a chladom: 283 osôb, z toho 136 žien;

V takmer všetkých právnych subjektoch sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov (aktuálnym problémom sa stala kombinácia 5 a viac rizikových faktorov).

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo je logické, vzhľadom ku charakteru výrobných činností – strojárstvo, drevárstvo, hutníctvo....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V 1. polroku 2010 bolo vydaných **43** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho 1 na dobu určitú. V porovnaní s rokom 2009 stúpol počet pracovníkov, ktorí sú vyhlásení v kategórii zdravotného rizika z titulu fyzickej záťaže (z 547 osôb na 634). V prípade rizikového faktora hluk došlo k miernemu poklesu (z 2135 osôb na 2006), ale zvýšil sa počet osôb zaradených v 4. kategórii zdravotného rizika, a to zo 72 osôb na 133, z toho 24 žien, hoci v roku 2009 boli v 4. kategórii zaradené 2 ženy. Nárast pracovníkov v 4. kategórii rizikového faktora hluk bol zaznamenaný v novo zriadenej výrobnej prevádzke Dong Jin Industrial Slovakia, s.r.o., Lipovec, ktorej hlavnou výrobnou činnosťou je lisovanie a vystrihovanie dielcov pre automobilový priemysel, zváranie a povrchová úprava hotových výrobkov. Na pracovisku Hala A – Lisovňa u profesie operátor lisov bola vykonaná objektivizácia hluku v pracovnom prostredí na 5-tich meracích miestach:

1./ strihací lis HCS 300 – namerané hodnoty – 96 dB, $L_{R,AEX,8h}$ – 97,1 dB (miera neistoty 1,6)

2./ lis 250 t - namerané hodnoty – 96 dB, $L_{R,AEX,8h}$ – 97,1 dB

3./ lis 200 t - namerané hodnoty – 95,1 dB, $L_{R,AEX,8h}$ – 96,2 dB

4./ lis 160 t - namerané hodnoty – 92,1 dB, $L_{R,AEX,8h}$ – 93,2 dB

5./ expozícia na celú halu - namerané hodnoty – 95,1 dB, $L_{R,AEX,8h}$ – 96,2 dB

Hodnota vrcholovej hladiny C akustického tlaku – expozícia na celú halu - 132,8 dB.

Na základe výsledkov meraní hluku v pracovnom prostredí, kde hodnoty hluku prekračujú 95 dB a na základe expozície pracovníkov vystavených rizikovému faktoru hluk, práca na lise trvá 430 minút za zmenu, pričom sa jedná o hluk impulzný, boli pracovníci na pracovnej pozícii operátor lisov zaradení do 4. kategórie zdravotného rizika.

Pre spoločnosť EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Dubná Skala – Vrútky bolo vydané nové rozhodnutie o vyhlásených RP, kde rizikový faktor prach fibrogénny – kategória 3, bol nahradený rizikovým faktorom oxid kremičitý (karcinogén a mutagén) – kategória 3.

27 rozhodnutí o vyhlásených RP bolo vydaných pre fyzické osoby – podnikateľov (SZČO), ktorí vykonávajú pilčícke práce. Vo všetkých rozhodnutiach boli vyhlásené pracovné činnosti v kategórii 3 zdravotného rizika z titulu rizikových faktorov hluk, vibrácie, fyzická záťaž – DNJZ.

Po aktívnom vyhľadávaní (cez živnostenský úrad, urbáre, štátne lesy, obecné úrady..) a spracovaní údajov – menného zoznamu pilčíkov bolo zistené, že v regióne Turiec vykonáva **554** fyzických osôb - podnikateľov/právnických osôb činnosti v spracovaní a ťažbe dreva.

Orgán verejného zdravotníctva vykonal pre fyzické osoby - podnikateľov/právnické osoby zaoberajúce sa činnosťami v spracovaní a ťažbe dreva 3 školenia. 1. školenia sa zúčastnilo 29 osôb, 2. školenia – 24 osôb, 3.školenia – 24 osôb, vrátane tých, ktorí vykonávajú iné práce súvisiace s drevom (stolári, výrobcovia drevených hračiek, altánkov, zrubov...). Školenie bolo zamerané na viaceré oblasti súvisiace s vykonávanou pracovnou činnosťou – pracovné prostredie, podmienky práce, kolektívna a individuálna ochrana pracovníkov (OOPP – chrániče sluchu, respirátory, vhodné oblečenie...), preventívna lekárska starostlivosť, zdravotné riziká – fyzická záťaž, psychická pracovná záťaž, záťaž teplom a chladom, práca s bremenami, hluk, vibrácie, prach, chemické faktory (zdroje, účinky na organizmus, opatrenia na ochranu zdravia pri práci...).

3 rozhodnutia o vyhlásených RP boli zrušené.

V **6** prípadoch požiadali právne subjekty (4 NZZ, Poľnonákup a.s. Martin, ŽS Eko Qelet) o zrušenie rizikových prác, nakoľko k žiadosti neboli doložené objektívne podklady, boli od právnych subjektov písomne vyžiadané doplnenie podaní, resp. sa žiadosti nevyhovelo (Poľnonákup a.s. Martin).

EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., Dubná Skala – Vrútky požiadala o vyjadrenie k rekondičným pobytom pre zamestnancov, ktorí pracujú na pracovných pozíciách, kde sú potvrdené rizikové faktory – hluk a chemický faktor – prach v kategórii 3. Subjektu bol vydaný súhlas.

V regióne Turiec má do dnešného dňa uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS 135 firmám. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb.

1 právnická osoba má vlastnú PZS, ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

V 1. polroku 2010 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov. Bolo vykonaných **37** kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP a kde pôsobia PZS. Na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP, bolo vykonaných celkom **49** ŠZD.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby bola splnená

litera zákona, teda nie na to, aby sa riziká na pracoviskách znižovali.

Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš písomne oznámili kompletnú výmenu technologických zariadení na plničke minerálnych vôd v závodoch Budiš a Fatra, čím sa výrazným spôsobom zlepšia podmienky práce a následne dôjde k eliminácii rizík na pracoviskách.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené RP, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ich kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej úrovni. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine od 21 právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov vyžiadali doplnenie hodnotiacej správy vrátane posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti.

Pre nedoručenie hodnotiacich správ k 31.12. bol 4 právnickým osobám uložený výkon rozhodnutia vo výške 165,- Eur – PD Mošovce, TATRANábytkáreň Martin a.s., Druvos – výrobné družstvo Martin, Jozef Mujgoš Vrútky.

Veľkým problémom u viacerých firiem je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, bez výpovednej hodnoty.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP a pracovníci pridelené ochranné prostriedky používajú.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom vyskytujúcim sa na pracoviskách : biologické faktory – 8 kusov, chemické faktory – 10 kusov, hluk – 255 kusov, karcinogénne a mutagénne faktory – 2 kusy, psychická pracovná záťaž – 133 kusov, bremená – 155 kusov, zobrazovacie jednotky – 66 kusov

2. 1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Takmer všetky organizácie majú uzavretú zmluvu s niektorou PZS – až na malé výnimky, sú všetky PZS z regiónu Turiec – MFN Martin, PZS – zdravotka s.r.o., NZZ Praktik s.r.o., SP Glob_Med, s.r.o..

V súčasnosti, čo sa týka poľnohospodárskych družstiev a podnikov, nemá uzavretú zmluvu s PZS len PD Mošovce. Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo Žilina, Krankas Žilina, PYROBOSS Banská Bystrica....

Vo všetkých poľnohospodárskych organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – pesticídy, jedná sa celkovo o 46 zamestnancov, z toho 4 ženy. Bol v nich vykonaný ŠZD – odborní pracovníci pri výkone ŠZD kontrolovali posudky o zdravotnej spôsobilosti, úroveň skladu (vybavenie, prívod pitnej vody, stavebnú stránku) a skladovanie pesticídov (vrátane obalov), spôsob aplikácie pesticídov, postrekovacie zariadenie (miešanie, manipulácia s pesticídmi, traktor – odhlučnosť kabíny, filtráciu a klimatizáciu vzduchu v kabíne).

Na RÚVZ boli doručené hodnotiace správy, pracovníci sa priebežne zúčastňujú PLP – sleduje sa zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti, kontroluje sa, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti. Nakoľko hodnotiace správy neboli doručené v požadovanej kvalite, boli písomne vyžiadané doplnenia podkladov u 4 poľnohospodárskych družstiev, pre PD Mošovce bol uložený výkon rozhodnutia v sume 165 Eur.

Písomne vyžiadané doplnenia podkladov k hodnotiacim správam boli aj u právnych subjektov Jesseniova lekárska fakulta UK Martin, ÚDZS v Martine.

RÚVZ vykonal školenie pre postrekovačov so zameraním na legislatívu, prvú pomoc, toxikológiu, odbornú časť týkajúcu sa pesticídnych prípravkov – školenie bolo ukončené

testom na overenie vedomostí. Školenia sa zúčastnilo cca 5 agronómov a 35 postrekovačov (vrátane skladníkov a pomocných robotníkov pri postrekovaní).

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 44 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovala Firma Fedorex Vrútky, ddd-team, s.r.o., Prešov, CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit, DE-AQUA s.r.o. Martin, Deratex-eko Košice.

V 32 prípadoch poľnohospodárske podniky a družstvá nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Mimoriadne situácie v roku 2010 neboli zaznamenané.

Pre organizácie, kde sa používajú jedovaté a veľmi jedovaté látky a prípravky :

- boli vydané 2 rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky (Vebel -SK Martin, Nemocničná lekáreň MFN Martin)
- bolo vydané 1 rozhodnutie na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky (Hakom s.r.o.Martin...)
- v 11 prípadoch boli vyžiadané podklady k neúplnému podaniu
- boli vydané 2 zastavenia konania (MFN Martin, Hakom s.r.o. Martin)
- boli vydané 3 rozhodnutia o vyhlásených RP (PD Sklabaňa, PD Valča, Dong Jin s.r.o. Lipovec)
- 1 x bolo prerušené konanie (Hakom s.r.o. Martin)
- v 4 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby (Jesseniova lekárska fakulta UK Martin, Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Zinkovňa Sučany, Dong Jin Lipovec)
- PD Mošovce bol uložený výkon rozhodnutia

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V rámci problematiky znižovania zdravotných rizík z uvedených faktorov RÚVZ so sídlom v Martine (odd.PPLaT) rozhodol v posudzovaných predložených podaniach nasledovne:

2 rozhodnutia o vyhlásených RP v Eurovia Kameňolomy s.r.o. Dubná Skala -Vrútky, Aldima Turčianske Teplice;

1 stanovisko k rekondičným pobytom pre Eurovia Kameňolomy s.r.o. Dubná Skala –Vrútky;

1 rozhodnutie k uvedeniu priestorov do prevádzky Aldima Turčianske Teplice;

1 záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby pre UK JLF Martin;

3 vyžiadania podkladov k neúplnému podaniu – Cestné stavby a.s. Košťany, UK JLF Martin, ÚDZS Martin;

1 vrátená žiadosť - Cestné stavby s.r.o. Košťany;

2 zastavenia konania – Farmavet s.r.o. Martin, MFN Martin;

1 odborné stanovisko k omamným a psychotropným látkam pre Arthromed Martin;

3 odborné stanoviská k zámeru (MŽP SR) - Eurovia Kameňolomy s.r.o. Dubná Skala – Vrútky, Kompostáreň Štípala – k.ú. Turčianska Štiavnička (bol daný nesúhlas), Cestné stavby a.s. Košťany;

bol uložený 1 výkon rozhodnutia pre TATRANábytkáreň Martin a.s. v sume 165 Eur;

Z ďalších aktivít v danej problematike je nutné spomenúť:

Pracovníci sa zúčastnili komisionálnych jednaní/verejných zhromaždení v obciach Košťany nad Turcom a Žabokreky ohľadom rekonštrukcie obalovačky bitúmenových (asfaltových) zmesí v spoločnosti Cestné stavby s.r.o. Košťany nad Turcom. Vážne výhrady k výrobe

asfaltových zmesí v posudzovanej lokalite majú obyvatelia obce Žabokreky.

V súčasnosti je evidovaných cca 30 subjektov, kde sú prítomné a RÚVZ so sídlom v Martine zdokladované chemické faktory s karcinogénnymi a mutagénnymi účinkami (výskyt, resp. využitie).

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor: cytostatiká – 55 osôb, z toho 48 žien, kategória 3;
olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;
trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;
benzén – 19 osôb, z toho 14 žien, kategória 3;
benzo(a)pyrén – 2 muži, kategória 3;
formaldehyd – 111 osôb, z toho 91 žien, kategória 3;
halotan – 181 osôb, z toho 106 žien, kategória 3;
hormonálne roztoky – 11 osôb, z toho 10 žien, kategória 3;
oxid kremičitý - 38 osôb, z toho 10 žien, kategória 3;
prach z tvrdého dreva dub, buk – 61 osôb, z toho 33 žien

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 444 osôb, z toho 302 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v MFN Martin a Jesseniova lekárska fakulta v Martine.

Počet zamestnancov aj v ostatných odvetviach, ktorí sú vystavení pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym rizikovým faktorom, má vzostupný trend, napr. kým v roku 2003 bolo v kategórii 3 vyhlásených 115 zamestnancov (z toho 104 žien), v roku 2004 - 196 zamestnancov (z toho 169 žien), v roku 2006 – 216 osôb (z toho 179 žien), .

V roku 2010 neboli vydané žiadne rozhodnutia k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi.

V prevádzkach s výskytom karcinogénov a mutagénov sa kontrolujú pracovné podmienky, individuálna a kolektívna úroveň ochrany zdravia zamestnancov, pracovníci sa priebežne zúčastňujú PLP – sleduje sa zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako jedovaté, veľmi jedovaté, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako jedovaté, resp. veľmi jedovaté, alebo škodlivé.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odd. PPLaT eviduje určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž :

- k 30.06.2010 je evidovaných v riziku psychickej pracovnej záťaž
  - v kategórii 3
    - celkom 746 zamestnancov, z toho žien 648;

Výrazné zmeny v tomto rizikovom faktore oproti roku 2009 nie sú evidované.

Najviac osôb z dôvodu psychickej pracovnej záťaž je vyhlásených v zdravotníctve, školstve a zariadeniach sociálnych služieb. Aj keď je v spoločnosti kríza a organizácie ohlasujú hromadné prepúšťanie a znižovanie počtu zamestnancov, v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctve je to naopak, požiadavky obyvateľov na poskytovanie sociálnych služieb a zdravotníckej starostlivosti stúpajú neadekvátne personálnemu a materiálno technickému vybaveniu.

Okrem toho sú to oblasti, ktoré sú na okraji záujmu kompetentných tejto spoločnosti, a tak aj tie zariadenia vyzerajú – nevhodné stavebnotechnické a dispozičné riešenie priestorov, nedostatočná vybavenosť pracovnými prostriedkami a pomôckami na uľahčenie práce, nie dobré celkové pracovné podmienky a úroveň ochrany zdravia pracovníkov, nedostatočné personálne obsadenie na pracoviskách (jedným z dôvodov je aj finančné a spoločenské nedocenenie), spolupôsobenie ďalších rizikových faktorov – hluk, mikroklíma, fyzická záťaž, zmennosť v nepretržitých prevádzkach...

Odd. PPLaT RÚVZ Martin za obdobie 1. polroka 2010 pri prehodnocovaní psychickej pracovnej záťaže za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže a prehodnocovaní podkladových materiálov k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže využívalo metodiky odporúčané v legislatíve SR s použitím dotazníkových metód.

V roku 2010 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov P – psychická pracovná záťaž v prevádzkach: COOP Jednota Čadca, prevádzka obchodné centrum TULIP – 50 dotazníkov, ostatné prevádzky obchodného centra TULIP – 25 dotazníkov, GGB Slovakia a.s. Sučany – 50 dotazníkov, VL Media – 8 dotazníkov.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom polroku 2010 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov R – pre prácu s bremenami a fyzickú záťaž celkom u 155 osôb v nasledovných prevádzkach: COOP Jednota Čadca/ prevádzka obchodné centrum TULIP – 50 dotazníkov, ostatné prevádzky obchodného centra TULIP – 26, GGB Slovakia s.r.o. Sučany – 60 dotazníkov, Brantner Fatra s.r.o. Martin – 19 dotazníkov.

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

- fyzická záťaž – DNJZ (celkom 170/ žien:82)
  - kat.3 celkom :170 /žien:82
  - kat.4 0

Oproti rovnakému obdobiu v roku 2009 možno konštatovať v roku 2010 mierny pokles evidovaných žien v 3. kategórii rizikového faktora fyzická záťaž – DNJZ.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, posúdenie dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia je realizované len v niekoľkých prevádzkach, pretože problematika posudzovania je náročná a zložitá. Vzhľadom k tomu, väčšina prác, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako riziková, pričom práve DNJZ je jedno z najčastejších sa vyskytujúcich podozrení na profesionálne ochorenie.

Od začiatku roka 2010 bolo šetrených 9 podozrení na profesionálne ochorenie, z toho 6 prípadov bolo podozrenie na ochorenie z DNJZ. V prvom polroku 2010 boli priznané 4 choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

Profesie, u ktorých sa vyskytlo podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ sú: dojička, prevádzkový zámočník- údržbár, šička kožušín a koží, vodič osobného auta a nákladnej dopravy, maliar a tapetár, kuchár.

Bolo hlásené 1 ohrozenie chorobou z povolania z titulu DNJZ na dobu 1 roka - profesia upravovač kovov.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Výkon štátneho zdravotného dozoru je zameraný na kontrolu zdravých životných a pracovných podmienok na pracoviskách. V rámci ŠZD sú poskytované usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na pracoviskách, na predchádzanie možným rizikám vzniku ochorení chrbtice, t.j. najmä pri identifikácii, objektivizovaní, ale aj hodnotení rizík pri práci, s ohľadom na ergonomické a fyziologické požiadavky v súlade s legislatívou SR a EÚ a najnovšími vedeckými poznatkami.

Výkon ŠZD je zameraný aj na usmerňovanie zamestnávateľov k zriaďovaniu, resp. zmluvnému zabezpečeniu PZS za účelom skvalitnenia pracovných podmienok pre zamestnancov, zabezpečenia zdravej a bezpečnej práce, prevencie úrazov a všetkých ochorení, nielen ochorení chrbtice, vplyvom práce a pracovného prostredia.

V 1.polroku 2010 odd. PPLaT prešetrovalo jedno podozrenie na ochorenie chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania z profesionálnych príčin, v súčasnosti je ešte v riešení.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a poradne zdravej práce odborní pracovníci PPLaT usmerňujú zamestnávateľov a poskytujú konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení z hľadiska predchádzania profesionálnych ochorení chrbtice a iných profesionálnych poškodení zdravia so zameraním na ochorenia.

V súčasnosti kolektív PPLaT RÚVZ Martin pracuje na systéme verifikácie fyzickej záťaže – t.j. výber a stanovenie metodík, systém objektivizácie fyzickej záťaže, spôsob hodnotenia výsledkov objektivizácií fyzickej záťaže v súlade s platnou legislatívou SR a legislatívou EÚ.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Sledovanie pracovných podmienok a režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami sa vykonáva priebežne, väčšinou ako súčasť výkonu ŠZD kontrolovaného subjektu – výkon ŠZD je vždy zameraný na komplexné plnenie povinností dozorovaného subjektu, ako sú pracovné podmienky, priestorové usporiadanie a vybavenie, zdravotná spôsobilosť pracovníkov na výkon práce, všetky rizikové faktory, ktoré sa vyskytujú na pracoviskách u jednotlivých profesií. Za obdobie 1. polroku 2010 bolo uskutočnených celkom 118 previerok na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami.

Pri zistení nedostatkov počas výkonu ŠZD sú prevádzkovatelia upozornení na zistené nedostatky aj pri práci so zobrazovacími jednotkami, je dohodnutý postup ich odstránenia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru je zamestnancom aj zamestnávateľom poskytnuté poradenstvo v oblasti posudzovania rizík pri práci so zobrazovacími jednotkami a tiež poradenstvo v oblasti preventívnych lekárskech prehliadok zamestnancov, u ktorých tvorí práca s počítačom nosnú časť ich pracovnej činnosti.

V roku 2010 bol použitý dotazník informovanosti zamestnancov Z – pre prácu so zobrazovacími jednotkami u 66 respondentov z rôznych prevádzkových zariadení: GGB Slovakia a.s. Sučany – 50 dotazníkov, VL Media – 8 dotazníkov, Marbach – 8 dotazníkov.

2.3. Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 750 pracovníkov, prevažne žien.

V roku 2010 nebolo oproti predchádzajúcim rokom hlásené ani jedno podozrenie na chorobu z povolania, v roku 2010 bolo šetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania, ale hlásené bolo ešte v roku 2009. Podozrenie na profesionálne ochorenie bolo z titulu chemických faktorov vznikajúcich pri *embosovaní* materiálu - tepelné lisovanie vzoru do materiálu (je to vlastne vypaľovanie vzoru v tvare dezénu pneumatiky, takéto diely látok sa používajú do autosedačiek). Jedná sa o novú technológiu, ktorá bola zavedená len v poslednom období.

Používa sa embosovací stroj Willems 06-018-101 na tepelnú deformáciu – embosovanie, vytvorenie 3D dizajnu na autopoťahoch. Na embosovacom stroji je osadený potrubný ventilátor s vývodom do exteriéru – typ VORTICE LINEO, výkon 2300 m³/hod., v embosovacom stroji sú inštalované 3 laserové zariadenia – typ Z5T /for line optics/, výrobca Z-LASER, Optoelektronik GmbH – trieda 2M. Rozmery zariadenia sú 3 x 3 x 2 m, hmotnosť 2500 kg.

Na pracovisku boli vykonané objektivizácie chemických látok v pracovnom prostredí pri embosovaní, zamestnávateľ doložil správu z analýzy vzoriek vzdušnín a tepelného rozkladu vzoriek trojvrstvého materiálu, ktorú vypracovala STU v Bratislave – fakulta chemickej a potravinárskej technológie (oddelenie organickej technológie) – v dodaných vzorkách vzdušnín boli extrémne malé množstvá látok, ktoré sa dali identifikovať až po adsorpcii na aktívnom uhlí a desorpcii do rozpúšťadla. Identifikované látky pri daných koncentráciách nepatria medzi iritujúce a nebezpečné látky. Sú to väčšinou uhlíkovodíky a ľahšie alkoholy. Nebol predpokladaný ich vznik zahrievaním laminátov, lebo pri zámernom zahrievaní vzoriek do 200°C, nebola dokázaná ich prítomnosť. Mohlo sa jednať o náhodné nečistoty v ovzduší, alebo z iných zdrojov vo výrobnej hale. Z materiálov, ktoré môžu obsahovať etylénoxid, sa pri podstatne vyšších teplotách ako 200°C môže uvoľňovať etylénglykol. Pri zohrievaní vzoriek laminátu sa našiel rozkladný produkt PET – textilná zložka laminátu (acetaldehyd – pri teplotách do 200°C vzniká len v malom množstve, pri vyšších teplotách sa uvoľňujú významnejšie množstvá, k vážnejšiemu tepelnému rozkladu dochádza pri teplotách nad 300 – 350 °C, za prítomnosti vodnej pary sa môže uvoľňovať aj etylénglykol) aj PUR (izokyanát – pri rozklade tvorí biely až žltý dym, keďže teplota jeho varu 250°C je vyššia ako počiatočná teplota rozkladu PUR, vykondenzuje sa na povrchu okolitých predmetov, reakciou s vodnou parou uvoľňuje CO₂ a diamíny, ktoré majú ešte vyššie teploty varu, teda nižšiu prchavosť, vplyvom vzdušného kyslíka má tendenciu žltnúť až na veľmi tmavé odtiene). V rozkladnom produkte retardéru horenia PUR sa identifikoval 2,3-dichlór-propán-1-ol (dráždi najmä oči a pokožku), tento retardér má teplotu varu okolo 237°C a čiastočne sa vyparuje aj pri nižších teplotách. Pri embosovaní sa diely na embosovanie kladú na hornú a dolnú platňu, teploty na oboch platniach sú nastavené na 176°C, do nastavených teplôt sa nedá zasahovať, v prípade prekročenia teplôt, čo môže byť max. 2°C, dochádza k automatickému ochladzovaniu. Hotový kus sa odoberá pomocou lopatky a kladie sa na pripravený vozík. Počas embosovania sú na látke viditeľné 3 laserové lúče, lúč sa nedostáva do prostredia, ale končí na vyvýšenom okraji zariadenia.

Spoločnosť má uzavretú zmluvu s PZS NZZ- Praktik s.r.o. Martin, ktorá vykonáva PLP, pracovný lekár pravidelne podľa dohodnutého časového harmonogramu predkladá na RÚVZ posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností, konzultuje výsledky s odbornými pracovníkmi odd. PPLaT, konzultuje preraďovanie pracovníkov na inú prácu, ohrozenia ChzP, frekvenciu PLP pri začínajúcom profesionálnom ochorení, dočasné

vyradenia z pracovného procesu. Zistené skutočnosti sa prejednávajú súčasne aj so štatutárnym orgánom spoločnosti. Možno konštatovať, že spolupráca PZS, zamestnávateľ, RÚVZ je na veľmi dobrej úrovni a na základe našich praktických skúseností je jedna z mála, o ktorej sa dá hovoriť ako o spolupráci.

RÚVZ so sídlom v Martine súhlasil so zavedením trojzmennej prevádzky na pracoviskách vo výrobnjej hale za predpokladu plnenia nasledovných podmienok:

- a) predkladanie výsledkov objektivizácie faktorov v pracovnom prostredí;
- b) posúdenie jednotlivých zdravotných rizík, s konkrétnymi návrhmi na ich elimináciu/zníženie;
- c) písomné predkladanie podrobných hodnotiacich správ štvrťročne o vykonaných preventívnych lekárskech prehliadkach (PLP) podľa § 1, ods.7 vyhlášky MZ SR č. 292/2008 Z.z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť na RÚVZ so sídlom v Martine, tieto hodnotiace správy bude predkladať lekár PZS, s adekvátnou náplňou PLP vrátane výsledkov individuálneho a kolektívneho posúdenia zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k faktorom práce a pracovného prostredia podľa existujúcich zdravotných rizík;

Spoločnosť zavádza nočnú (tretiu) zmenu len na pracoviskách so stabilným a ľahším výkonom, v ktorých sa neočakávajú žiadne úpravy vo výkonoch a pracovných operáciách počas nočnej zmeny, aby sa eliminovali riziká vyplývajúce z nočnej práce.

V trojzmennej prevádzke sa zabezpečia pevné osemhodinové pracovné zmeny bez vykonávania nadčasových hodín.

Trojzmennú prevádzku bola spoločnosť nútená zaviesť z dôvodu navýšenia požiadaviek zákazníkov na objem výroby, pričom prevádzkovateľ má dostatok pracovných síl na uspokojenie výroby, ale má nedostatok potrebnej technológie.

V prípade zníženia požiadaviek zákazníkov na objem výroby, spoločnosť znovu zavedie dvojzmennú prevádzku.

TATRA nábytkáreň Martin a.s.

Jedná sa o organizáciu, kde hlavnou výrobnou činnosťou je výroba stoličiek a stolov. Spoločnosť zmenila v roku 2009 majiteľa, už nie je so zahraničnou účasťou, majitelia sú slovenskí podnikatelia.

V roku 2010 dochádzalo v dôsledku znižovania výrobnjej činnosti k stálemu poklesu pracovných miest. V súčasnosti je v spoločnosti zamestnaných cca 80 pracovníkov, kým pred pár rokmi to bolo viac ako 300 osôb.

V roku 2010 bolo šetrené 1 podozrenie na chorobu z povolania z titulu DNJZ na pracovisku sušiareň (sušiacie komory), hlásené podozrenie na chorobu z povolania bolo v roku 2009. Na tomto pracovisku nie sú (neboli) vyhlásené rizikové práce, práca je (bola) zaradená do kategórie 2.

Spoločnosť má uzavretú zmluvu s PZS Praktik – NZZ, s.r.o. Martin, ktorá vykonáva PLP, ale zamestnávateľ posudky o zdravotnej spôsobilosti nemá k dispozícii, nakoľko PZS za poskytnuté služby neobdržala dohodnutý finančný obnos. Podľa posledných dostupných informácií, PLP začala vykonávať PZS – Martinská fakultná nemocnica Martin, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

V rámci výkonu ŠZD boli prejednané zaradenia jednotlivých profesií do konkrétnych rizikových faktorov, za prítomnosti zástupcu PZS, štatutárneho orgánu a odborného pracovníka RÚVZ.

Na ústnom jednaní štatutár predniesol zámer spoločnosti: zrušiť prevádzku v existujúcich priestoroch, zriadiť výrobnú činnosť v nových priestoroch s obmedzením výrobného programu a obmedzeným počtom zamestnancov.

Pre nedoručenie hodnotiacej správy k 31.12. bol spoločnosti uložený výkon rozhodnutia vo výške 165,- Eur .

Spoločnosť vykonala opatrenia na odstránenie hluku v životnom prostredí – prekrytie vzduchotechnických zariadení.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia je v súčasnosti v riešiteľskom tíme oddelenia epidemiológie.

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredo európskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine nadväzuje štúdiu nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredo európskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola nerieši.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V 1. polroku 2010 absolvoval vedúci oddelenia PPLaT školenie k presadzovaniu právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovania úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok. Realizácia dohodnutých postupov bude nasledovať v 2. polroku 2010 a v ďalších rokoch.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

V rámci danej úlohy bolo vyšetrených v I. polroku 2010 40 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre stredne ťažkú prácu, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Analýza 1-dňového záznamu bola spracovaná na počítačovom programe ALIMENTA. Výstup po spracovaní údajov poskytuje údaj o energetickom príjme, o príjme základných živín – tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov, minerálie, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD. Vytvára obraz o stravovacích zvyklostiach klienta a je východiskom pre intervenciu.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci danej úlohy bolo v I. polroku 2010 odobratých na laboratórne vyšetrenie 12 vzoriek kuchynskej soli, z toho 6 vzoriek bolo z dovozu a 6 vzoriek z domácej produkcie. Na

obsah KI bolo vyšetrených 12 vzoriek, na KIO_3 12 vzoriek a na obsah feroxyanidov 8 vzoriek. Všetky vyšetrené vzorky vyhoveli sledovaným kritériám.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia kozmetických výrobkov, preto sa bezpečnosť kozmetických výrobkov overuje v distribučnej sieti podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010.

Podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami určenými pre deti boli v I. polroku 2010 v rámci úlohy : „Dekoratívna kozmetika pre deti a bábiky“ odobraté na laboratórne vyšetrenie 3 vzorky kozmetických výrobkov – farby na pokožku a make – up pre bábiky. Výsledky laboratórnych analýz t. č. nemáme k dispozícii.

Sledovanie bezpečnosti kozmetických výrobkov určených pre deti bolo zamerané na hodnotenie chemického rizika kozmetických výrobkov, označovanie a predaj kozmetických výrobkov v lehote spotreby.

Pri kontrolách nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti.

Na základe hlásení o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov bolo vykonaných 309 kontrol vo veľkoobchodných, maloobchodných jednotkách, v lekárňach a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo v okrese Martin a Turčianske Teplice.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

V okrese Martin a Turčianske Teplice sa nenachádzajú výrobcovia keramických a plastových výrobkov určených pre deti, preto sa bezpečnosť takýchto výrobkov overuje v distribučnej sieti podľa usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010.

Sledovanie bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti je zamerané na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických aminov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od

materiálového zloženia. Zároveň je kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2010 boli v I. polroku 2010 v mesiaci máj v rámci „Špeciálnej kampane“ odobraté 2 vzorky – plastové desiatové boxy. Sledovanie bezpečnosti materiálov bolo v závislosti od materiálového zloženia. Výsledky laboratórnej analýzy t. č. nemáme.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V okrese Martin sa nachádza 1 výrobca papierových a kartónových obalových materiálov, ktorý je zameraný na výrobu vlnitej lepenky a obaly z vlnitej lepenky – vysekávanie, lepenie, spájanie, potlač – vstupné suroviny sa nevyrábajú. V troch zariadeniach, kde sa vyrábajú a používajú materiály a predmety určené na styk s potravinami sa realizuje vyfukovanie PET fliaš z predliskov.

Bezpečnosť obalových materiálov sa v I. polroku 2010 overovala v distribučnej sieti na základe plánu úradnej kontroly potravín v oblasti materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami na rok 2010.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR a pediatri. RÚVZ so sídlom v Martine nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor:

ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Prieskum sa realizoval v druhej polovici roku 2009 formou dotazníkov, ktoré vyplňali rodičia resp. zákonní zástupcovia detí. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bol prieskum určený pre mestské, ale aj vidiecke zariadenia pre deti a mládež.

V zmysle anotácie boli do súboru zahrnuté deti predškolského veku vo vekovej kategórii 3-6 rokov po 15 detí z mestskej a vidieckej MŠ (MŠ Gorkého Martin, MŠ Turany) a deti školského veku vo vekovej kategórii 7-10 rokov a 11-14 rokov - v oboch vekových kategóriách po 30 žiakov z mestskej a vidieckej školy (ZŠ na Ul. A. Stodolu, Martin a ZŠ Košťany nad Turcom). V dotazníkoch bolo potrebné uviesť úrazy v priebehu posledných dvoch rokov.

Údaje boli spracované a následne zaslané na ÚVZ SR, ktorá získané údaje spracuje za celú Slovenskú republiku. V zmysle anotácie k projektu, gestor /ÚVZ SR/ vypracuje v roku 2010 vyhodnotenie na celoslovenskej úrovni, a zároveň navrhne intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie detskej úrazovosti. Termín ukončenia projektu je rok 2010.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií

s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnatel'nou metodikou.

Gestor

Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Na základe požiadaviek ÚVZ SR bola realizovaná úloha na vykonanie anonymného prieskumu a vyplnenie dotazníkov (TAD1, TAD 2, TAD 3) u žiakov 2. stupňa základných škôl a pedagogických pracovníkov. Prieskum sa realizoval na Základnej škole na ul. Mudroňa 3, Martin a bol dobrovoľný a prísne anonymný. Každý respondent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil ju. Anketár zaslal dotazníky spolu s priloženým formulárom „Hlásenie za triedu“ na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

Celkove sa prieskumu zúčastnilo 223 respondentov, z toho 198 žiakov a 25 pedagogických pracovníkov. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Gestor:

ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, pediatri. RÚVZ so sídlom v Martine nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

RUVZ v SR

Úloha sa realizuje na základe metodického usmernenia UVZ SR a bola rozdelená do štyroch etáp. Druhá etapa realizovaná v roku 2010 bola rozdelená do dvoch častí. V prvom polroku 2010 sa uskutočnil zber údajov a v druhom polroku 2010 sa zabezpečuje spracovanie a analýza získaných údajov.

Projektu sa zúčastnilo spolu 120 respondentov (vo vekovej skupine 7 -10 ročných detí) z dvoch vybraných základných škôl (1 mestská a 1 vidiecka škola - ZŠ, Ul. jahodnícka, Martin a ZŠ Sučany).

Zber údajov bol zameraný na :

- dotazníkový prieskum (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a jeho výživové preferencie, frekvenčný dotazník, 24-hodinová stravovacia anamnéza, 24-hod. pohybový režim)
- meranie vybraných antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, obvod pásu, obvod bokov)
- meranie krvného tlaku (systolického, diastolického).

V 17. kalendárnom týždni bola odobratá celotýždňová strava zo stravovacích zariadení pri základných školách zúčastnených na projekte. Celkovo bolo odobratých 10 vzoriek hotových jedál na laboratórnu analýzu stanovenia energetickej hodnoty, B, T, C, NaCl, dusičnanov a ďalších ukazovateľov, ktoré boli dohodnuté v rámci realizovaného projektu s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Žiline. Súčasťou odberu vzoriek stravy bol aj odber podávaných nápojov žiakom v priebehu dňa.

Druhá časť projektu – spracovanie a analýza údajov bude realizovaná v termíne do 30.09.2010 a zaslaná na sumárne spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Informácie získané v rámci celoslovenského projektu bude možné využiť pri poradenských aktivitách, zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradni zdravia pre deti a mládež, ako aj v rámci zdravotno-výchovných edukačných aktivít.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica
ÚVZ SR

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Martine nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci plnenie toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
  - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP, ako aj odporúčaného očkovania,

- informovali o očkovacom kalendári na prvý polrok 2010 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
- informovali o zmenách v zložení vakcín a a nových typoch vakcín,
- aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárom prvého kontaktu,
- poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 64 (23 osobne, 41 telefonicky),
- poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
- aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizácií vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
- realizovali kontroly očkovania pandemickou vakcínou, KI a reakcie po očkovaní pandemickou vakcínou,
- informácie o vakcíne proti pandemickej chrípke pre zdravotníckych pracovníkov, pracovníkov školstva, samosprávy, krízový štáb a celú verejnosť regiónu Turiec.

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovacom kalendári SR platnom od na 1.7.2010:
  - zmena 7-valentnej pneumokokovej vakcíny za 13-valentnú (Prevenar 13) pri simultánnom podaní s hexavakcínou v prvom roku života,
  - vynechanie preočkovania proti tbc u tuberkulínnegatívnych detí v 11. roku života,
  - zavedenie preočkovania v 13. roku života proti záškrtu, tetanu, poliomyelitíde a čiernemu kašľu s použitím vakcíny s acelulárnou komponentou,
- metodická a konzultačná pomoc pri príprave odporúčaného očkovania proti VHA u 2-ročných detí zo sociálne slabých skupín,
- metodická a konzultačná pomoc pri príprave odporúčaného očkovania dievčat v 13. roku veku proti HPV,
- metodické vedenie a zabezpečenie kontroly očkovania pandemickou vakcínou.
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaniach proti:
  - rotavírusovým infekciám u dojčiat,
  - varicele
  - sezónnej chrípke, pandemickej chrípke a pneumokokom.

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
  - epidemiologické vyšetrowanie všetkých pravdepodobných diagnóz ochorení imunizačného programu, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
    - počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
      - u ochorení preventabilných očkovaním : 0
      - u ochorení na sezónnu a pandemickú chrípku : 3
  - informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,

- priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosť v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
- odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:
  - **celoslovenskej úrovni:**
    - Hudečková, H., Švihrová, V.: Z čoho vychádzať pri očkovaní dospelých? I. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 14.-16.1.2010, Štrbské Pleso
    - Hudečková, H., Švihrová, V., Bielená, L.: Účinnosť a prospešnosť vynaložených nákladov na represívne opatrenia v ohniskách VHA. I. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 14.-16.1.2010, Štrbské Pleso
    - Švihrová V., Hudečková H., Buchancová J., Murajda L., Avdičová, M.: ANALÝZA OČKOVANIA PROTI KLIEŠŤOVEJ ENCEFALITÍDE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE ZA ROKY 1997 – 2008. I. SLOVENSKÝ VAKCINOLOGICKÝ KONGRES, 14.-16.1.2010, Štrbské Pleso
    - H. Hudečková , V. Švihrová, L. Murajda , J. Buchancová , M. Avdičová: Analýza očkovania detskej populácie proti kliešťovej encefalitíde v Slovenskej republike . ESPID, 4.-8.5.2010, Nice. (poster)
    - Jeseňák, M., Hudečková, H., Švihrová, V., Bánovčin, P.: ..... ESPID, 4.-8.5.2010, Nice. (poster)
    - Hudečková, H.: Účinnosť a prospešnosť vakcinačných stratégií. GLOBÁLNI PROBLÉMY VEŘEJNÉHO ZDRAVOTNICTVÍ 2010 - GLOBAL PUBLIC HEALTH ISSUES 2010, 12. – 13. 5. 2010, Ústav epidemiologie a ochrany veřejného zdraví FZS OU Ostrava
    - Hudečková, H., Mikas, J.: Analýza pandémie chrípky na Slovensku. IX. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 26. - 28. mája Brusno
    - Mikas, J., Hudečková, H.: Úmrtia na pandemickú chrípku v Slovenskej republike. IX. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 26. - 28. mája Brusno
    - Hudečková, H., Švihrová, V.: Hodnota vakcinácie. IX. ČERVENKOVE DNI PREVENTÍVNEJ MEDICÍNY, 26. - 28. mája Brusno
    - Hudečková, H., Avdičová, M.: Pandémia chrípky v SR. Medzinárodný kongres medicíny pre každodennú prax, 28.5.2010, Bratislava
    - Avdičová, M., Hudečková, H.: Očkovanie proti H1N1; kde sa nachádzame? Medzinárodný kongres medicíny pre každodennú prax, 28.5.2010, Bratislava
    - Hudečková, H.: Očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz. Odborný seminár, Žilina, 31.5.2010

- **na regionálnej a lokálnej úrovni:**

- Hudečková, H.: Stratégia rozvoja NIP na Slovensku. Škola očkovania – odborný seminár pre pediatrov, 19.2.2010, Piešťany.
- Hudečková, H.: Stratégia rozvoja NIP na Slovensku. Škola očkovania – odborný seminár pre pediatrov, 5.3.2010, Košice.
- Hudečková, H.: Stratégia rozvoja NIP na Slovensku. Škola očkovania – odborný seminár pre pediatrov, 19.3.2010, Banská Bystrica.
- Hudečková, H.: Pandemická chrípka 2009 – 2010. Odborný seminár, 9.3.2010, 22.3.2010, Martin
- Hudečková, H.: Výskyt vybraných prenosných ochorení v Regióne Turiec, Odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu v regióne Turiec, 30.6.2010, RÚVZ Martin.

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
  - o kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 0,
  - o kontrolu dodržovania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 17,
  - o kontrola uskladnenia a manipulácie s pandemickou vakcínou v počte 17,
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (doc. Hudečková – podpredsa PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda doc. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (chrípkové vakcíny, Prevenar13, IDFlu, Synflorix, Cervarix, Silgard, Boostrix, Boostrix Polio, Rotarix, Rotateq),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 2x (Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategoroizačnej komisie 2x (Hudečková).

Ad Kontrola očkovania v SR:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o priebežnú kontrolu zaočkovanosti v okr. Martin a Turčianske Teplice,
  - o kontrolu evidencie o očkovaní.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- analýzu prenosných ochorení za rok 2009 v regióne Turiec (okres Martin a Turčianske Teplice),
- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení, analýzy ochorení na pandemickú chrípku.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatrami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny MFN – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami,
- Oddelením lekárskej mikrobiológie MFN Martin,
- Oddelením mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny MFN a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých obn,

- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny“.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 42),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnost' – vid'. vyššie

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s výskytom pandemickej chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (doc. Hudečková zabezpečuje),
- od 1.1.2010 do 30.6.2010 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 702 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 611 a 91 prípadov za okres Turčianske Teplice.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v MFN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení príslušných okresov (nemocničných a ambulatných),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne do pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
  - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM MFN Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS,
  - o v mesiacoch máj a jún 2010 – príprava a spustenie pilotnej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz na všetkých pracoviskách MFN Martin,
  - o príprava celoštátnej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz, ktorá sa bude realizovať v roku 2011.
- za obdobie od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo v EPISe evidovaný celkom 68 prípadov NN hlásených z MFN Martin.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravia RÚVZ Martin.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- aktualizácia pandemického plánu a havarijného plánu pre mimoriadne situácie,
- odborný seminár pre lekárov primárneho kontaktu týkajúci sa problematiky očkovania pandemickou vakcínou (uskladnenie vakcíny, manipulácia s vakcínou, spôsob aplikácie, evidencia a hlásenie očkovania a nežiaducich reakcií po očkovaní),
- zasadanie pandemickej komisie na úrovni regiónu Turiec,
- zabezpečenie mimoriadnych služieb (v pracovných dňoch a cez víkend) v období zvýšenej aktivity pandemickej chrípky,
- monitoring ochorení, laboratórna surveillance pôvodcu novej chrípky A H1N1 na území regiónu Turiec,
- surveillance ochorení na pandemickú chrípku,
- sledovanie a hlásenie ARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- zabezpečenie protiepidemických opatrení v ohniskách ochorení vyvolaných novým typom chrípky A H1N1,
- epidemiologické vyšetrovanie kontaktov s chorými na chrípku vyvolanú novým typom vírusu A H1N1.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2010:
  - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 3x
  - surveillance akútnych chabých paréz: 26 x
  - aktívne na surveillance spolupracovali tieto pracoviská MFN: Klinika deti a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovateľskej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny
  - k 30.6.2010 neboli hlásené prípady ACHP

6.8 Prevencia HIV/AIDS

- v tomto projekte oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin nie je zapojené

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch :

- spoluúčasť na projekte *Epidemiológia nádorov pankreasu* – projekt realizovaný ÚVZ JLF v Martine v spolupráci s RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Martin, RÚVZ Žilina, RÚVZ Trenčín a ÚVZ SR. V roku 2010:

- vyhodnotenie úplnej štúdie so zberom dát a odberom biologického materiálu,
- zahájenie riadnej štúdie – v našom regióne zatiaľ spracovaný 1 prípad ochorenia.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

V rámci okresu Martin prevádzkuje činnosť niekoľko materských centier, ktoré si zabezpečujú svoj program samostatne. Poradenské centrum zdravia na požiadanie je ochotné poskytnúť svoje vedomosti a zručnosti pre potreby materského centra. Materiály týkajúce sa zdravia a bezpečnosti detí boli distribuované do každého materského centra. Od 1. novembra 2009 prevádzkuje svoju činnosť v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine „Materské rodinné centrum“, s ktorým by sa malo začať užšie spolupracovať na jeseň roku 2010.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

V rámci tohto projektu sme zorganizovali pre seniorov cyklus štyroch prednášok na témy: Negatívny vplyv psychiky na zdravie, Rakovina hrubého čreva, Inkontinencia a optimalizácia krvného tlaku, Termoregulácia tela a prírodná samoliečba. Prednášky sa uskutočnili na Mestskom úrade Martin a RÚVZ so sídlom v Martine. Celkovo sa zúčastnilo prednášok 78 ľudí.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

DVD „Lakomý sysel“ bol umiestnený na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču. O možnosti pokračovania projektu sme informovali základné a materské školy mesta Martin na porade riaditeľov ZŠ s MŠ mesta Martin.

9.4. „Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov“

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV
Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte, formou analýzy ich stravovacích návykov. Do 30. júna 2010 bolo vyšetrených 65 klientov.

„Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 7.30 – 14.30 hod.. Cena hovoru je 0,06 EUR s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2010 do 30.06.2010 bolo realizovaných 23 telefonických hovorov.

Cieľom projektu je

1. poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne
2. zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
3. zvýšenie motivácie pre ukončenie fajčiarskeho návyku
4. lepšie využívanie voľnopredajných farmakologických preparátov

5. zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
Riešiteľským pracoviskom projektu je RVZ so sídlom v Martine, Národná koalícia pre kontrolu tabaku v SR, Jesseniova Lekárska fakulta UK Bratislava

Realizačným výstupom projektu je

- **poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne**
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku
- nárast motivovaných fajčiarov rozhodnutých ukončiť fajčiarsky návyk
- zvýšenie motivácie fajčiara pre odvykanie
- lepšie prekonávanie problémov počas odvykania

9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

7. apríl „Svetový deň zdravia“ - Oddelenie Výchovy k zdraviu pripravilo v spolupráci s inými oddeleniami a organizáciami cyklus akcií a podujatí, ktorých hlavným zámerom bola propagácia zdravého životného štýlu, prevencie kardiovaskulárnych ochorení, podpory nefajčenia a zdravej výživy.

23. marca 2010 sme v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Union zorganizovali „Deň zdravia“ vo firme Neografia. Klientom bol vyšetrovaný celkový cholesterol a krvný tlak. Celkovo bolo vyšetrených 62 klientov.

25. marca 2010 bola zorganizovaná akcia so Slovenskou národnou knižnicou kde sme poskytli klientom vyšetrenie rizikového faktora kardio-vaskulárnych ochorení celkového cholesterolu, meranie krvného tlaku a poradenstva v oblasti zdravého životného štýlu. Vyšetrenie sme poskytli 79 klientom, z toho 14 mužom a 65 ženám. CO vo vydychovanom vzduchu sme zmerali 25 fajčiarom a % tuku v tele sme zisťovali u 79 klientov.

16. apríla 2010 v rámci pracovnej náplne Poradenského centra zdravia sme v spolupráci s Občianskym združením „Turčianske Venuše“ zorganizovali zdravotno – výchovnú akciu pre verejnosť v oblasti prevencie nádorových ochorení. Vyšetrených bolo 30 klientov, z toho 28 žien a 2 muži.

6. apríla 2010 RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci so zdravým mestom Martin zorganizovali svetový deň zdravia v obchodnom centre Tulip. Akcia bola zorganizovaná pre širokú verejnosť od 11.00 hod. do 18.00 hod. Klientom poskytovalo PCZ možnosť vyšetrenie celkového cholesterolu, krvného tlaku a % tuku v tele, ale aj obsah CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov. Ďalej mohli klienti využiť odborné zdravotné poradenstvo v oblasti alternatívnej medicíny od Dr. Borisa Subotiča s možnosťou zakúpenia výživových doplnkov tradičnej čínskej medicíny. Ďalej sa akcie zúčastnila firma Hartman-Rico, ktorá prezentovala výrobky suchého a mokrého hojenia rán, pomôcky pre inkontinentných ľudí a poskytla poradenstvo správneho merania tlaku krvi. Akciu podporila mobilná transfúzna stanica, ktorá vo vyčlenenom priestore OC Tulip poskytla svoje služby náhodným darcom krvi. Darcom krvi bola poskytnutá masáž krčnej chrbtice. Pracovníčky firmy Mary Kay sa starali o zdravie a krásu pleti u žien, ktoré prejavili záujem o poradenstvo správneho ošetrovania pleti a líčenia. Zdravotná poisťovňa Dôvera ponúkla informácie o svojich

službách a produktoch. OC Tulip zabezpečil profesionálneho moderátora a ozvučenie. Pre malých návštevníkov bolo pripravené líčenie tváre a zabávali ich rozprávkové postavičky Kubko, Maľko a Krtko. Vo verejných priestoroch OC Tulip boli prezentované názorné ukážky cvičenia thai-chi. Pre návštevníkov, ktorí využili ponúkané služby boli pripravené hodnotné ceny, ktoré venovali do zlosovania zúčastnené subjekty. V závere boli zlosovaní výhercovia, ktorým boli odovzdané ceny.

Takisto bol pripravený vstup do TV Turiec o zdravom životnom štýle. Plagát 7. apríl 2010 spracoval a distribuovalo Zdravé mesto Martin.

9. mája 2010 sme sa zúčastnili so zdravotnou poisťovňou VŠZP „Hasičskej nedele“, kde sme klientom ponúkli vyšetrenie celkového cholesterolu, meranie tlaku krvi a % tuku v tele. Celkovo bolo vyšetrených 39 klientov

12. máj „Svetový deň hypertenzie“

Poradenské centrum zdravia v spolupráci so zdravotnou poisťovňou UNION zorganizovali „Deň zdravia“ pre pracovníkov firmy KINEX Žilina, Dopravný podnik Žilina, KINEX Bytča a Stredoslovenská energetika Žilina. Klientom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu, glukózy, ALT enzýmu, % tuku v tele a meranie krvného tlaku s krátkym poradenstvom o zdravom životnom štýle a nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku. Vyšetrených a poradenstvo bolo poskytnuté 283 ľuďom, z toho vyšetrenie ALT enzýmu 65 klientom.

9.7. Quit and Win

Dňa 18. februára 2010 sme sa zúčastnili koordinačného stretnutia k súťaži „Prestaň a vyhraj“. Súťaž prebiehala od 1. – 31. mája 2010. V prípravnej fáze sme pripravili propagačný materiál v spolupráci s firmou Fork s.r.o., ktorá nám zabezpečila grafiku aj tlač. Letáky /prihlášky/ boli umiestnené na vývesných plochách mesta Martin, v autobusoch MHD Martin. Takisto bol pripravený vstup do TV Turiec o priebehu súťaže a škodlivosti fajčenia.

9.9. „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2010 do 30.06.2010 sme uskutočnili 20 štandardných výjazdov do firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátkeho poradenstva o zdravom životnom štýle. 8 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo robené komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. Prvovyšetrených v rámci štandardných výjazdov bolo 171 klientov, opakovane vyšetrených 159 klientov. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 535 klientov. Do kolónky prvovyšetrených klientov zaraďujeme klientov štandardných aj neštandardných výjazdov, ktoré zahŕňajú anamnézu, odber kapilárnej krvi na Glu, celkový Chol, HDL chol, TAG, TK, ale aj čiastkové vyšetrenia sledovaných faktorov zahrnutých v TZS.

Distribúcia osvetových materiálov na všetky základné, stredné školy a detské domovy. Bol distribuovaný plagát „Aj vo Vašej tiede buďte jeden tím...“ na základné a stredné školy a materiály k projektu „Bezpečná cestná premávka“.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu prvého polroka 2010 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetrovali:

glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. Absolventi boli oboznámení s prácou v poradni zdravia a ZV.

V prvom polroku 2010 sme vytvorili 8 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Jarné upratovanie organizmu, Pitný režim, súťaž „Prestaň a vyhraj“, Svetový deň zdravia, Pitný režim, Marihuana – kanabisová droga, Čo robiť počas horúčav, 31. máj Svetový deň bez tabaku. Materiály boli spracované v spolupráci s oddelením informatiky a štatistiky RÚVZ so sídlom v Martine.

V období od 1. januára do 30. júna 2010 sme pripravili 3 príspevky do TV Turiec a 4 príspevky do regionálnych novín MY – turčiansky regionálny týždenník a Martinsko na témy: súťaž „Prestaň a vyhraj“, Svetový deň zdravia, Pitný režim Rakovina hrubého čreva.

9.10. Školy podporujúce zdravie: Mimoriadna úloha: HBSC štúdia

HBSC /Zdravotné správanie detí v školskom veku/ je medzinárodná štúdia, ktorá sa realizuje v pravidelných intervaloch pod gesciou Regionálneho úradu Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu. Zúčastňuje sa na nej 42 krajín. Cieľom štúdie je monitorovať zdravie, so zdravím súvisiace správanie školákov v ich sociálnom kontexte a prehĺbiť porozumenie mechanizmov ovplyvňujúcich rozdiely a zmeny v zdraví a rizikovom správaní školákov. Slovensko doteraz participovalo na štyroch zberoch 1993/94, 1997/98, 2005/06, 2009/10. Štúdia je prierezová, umožňuje vytvárať harmonizované dátové súbory, ktoré umožňujú porovnávanie medzi krajinami a sledovanie trendov. Údaje sú zbierané formou anonymného dotazníka administrovaného v školských triedach tímom školených administrátorov. Účasť je dobrovoľná. Vzorka účastníkov je stratifikovaná podľa regiónu alebo typu školy. Cieľom je získať údaje o 11-, 13-, 15- ročných školákoch reprezentatívne pre populáciu v danej krajine. V každej krajine je potrebné zozbierať cca 1 500 respondentov v každej vekovej kategórii. Každá účastnícka krajina sa zaviazala zaradiť do dotazníka povinný modul, ktorý sa skladá: z demografických údajov, so zdravím súvisiace správanie, násilie, škola, rodina, rovesníci a voľno časové aktivity.

RÚVZ so sídlom v Martine sa zapojil do projektu spolu s JLF UK Martin. Pracovníci PCZ a VkZ robili antropometrické vyšetrenie a meranie krvného tlaku 3x po sebe v 6 základných školách, žiakom 5. až 9. tich ročníkov. Antropometrické vyšetrenia pozostávali z merania váhy, výšky a obvodu ramena. Zisťovali sa aj chronické ochorenia a dlhodobou užívané lieky. Celkovo bolo vyšetrených 80 žiakov. V 4 základných školách sme administrovali vyplňanie dotazníkov.

10. KONTROLA TABAKU

10.8. „Quitline“ - telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia“

Od roku 2009 je linka prevádzkovaná RÚVZ so sídlom v Martine. Jej činnosť sa začala 3. januára 2006. Klienti môžu volať každý pracovný deň v čase od 7.30 – 14.30 hod.. Cena hovoru je 0,06 EUR s DPH. Poradenstvo poskytujú vyškolení odborní operátori. Za obdobie od 01.01 2010 do 30.06.2010 bolo realizovaných 23 telefonických hovorov.

Cieľom projektu je

- poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie motivácie pre ukončenie fajčiarskeho návyku

- lepšie využívanie voľnopredajných farmakologických preparátov
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia

Riešiteľským pracoviskom projektu je RVZ so sídlom v Martine, Národná koalícia pre kontrolu tabaku v SR, Jesseniova Lekárska fakulta UK Bratislava

Realizačným výstupom projektu je

- **poskytovanie interaktívnej pomoci pri odvykaní od fajčenia a prekonávaní závislosti na nikotíne**
- zvýšenie stupňa spoločenského vedomia o význame odvykania od fajčenia
- zlepšenie informovanosti o spôsoboch odvykania od fajčenia, dostupných voľnopredajných farmakologických preparátov
- nárast pravdepodobnosti úspešného ukončenia fajčiarskeho návyku
- nárast motivovaných fajčiarov rozhodnutých ukončiť fajčiarsky návyk
- zvýšenie motivácie fajčiara pre odvykanie
- lepšie prekonávanie problémov počas odvykania

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIA HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.1. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III

V rámci NEHAP III, regionálneho prioritného cieľa Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí sú RÚVZ Michalovce plnené aktivity:

- monitoring kvality pitných vôd dodávaných verejnými vodovodmi
- monitoring kvality vôd na kúpanie v prírodných a umelých kúpaliskách

V I. polroku 2010 bolo odobratých a vyšetrených:

- 78 pitných vôd, z okresu Michalovce 54 vzoriek pitných vôd, z okresu Sobrance 24 pitných vôd. Z celkového počtu 78 vzoriek bolo 68 vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu a 10 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu,
- odobratých a vyšetrených 17 bazénových vôd zo 7 bazénov, z ktorých 15 vyhovelo Vyhláske MZ SR č. 72/2008 Z.z. a 1 vzorka nevyhovela Vyhláske v ukazovateli amónne ióny, 1 vzorka je v štádiu vyšetovania,
- z 2 prírodných kúpalísk, Zemplínska Šírava a Vinianske jazero bolo odobratých 19 vzoriek vôd, vyšetrených bolo 14 vzoriek rekreačných vôd, z toho vyšetrených 10 vzoriek zo ZŠ a 4 vzorky z VJ. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek bola v 6 vzorkách (42,8%) prekročená MH stanovené NV SR č. 87/2008 Z.z..

Úloha 1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

- Cieľom úlohy je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít počas LTS. S plnením úlohy sa začalo až v mesiaci jún 2010. Bolo odobratých 19 vzoriek rekreačných vôd, 15 z prírodného kúpaliska Zemplínska Šírava a 4 z Vinianskeho jazera. 5 vzoriek rekreačných vôd zo Zemplínskej Šíravy je v štádiu vyšetovania. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek zo Zemplínskej Šíravy (10) boli prekročené medzné hodnoty v chemických ukazovateľoch: celkový fosfor – Biela hora, (1 vzorka - 10%), priehľadnosť – Biela hora, Paľkov (po 1 vzorke – 20%); v mikrobiologických ukazovateľoch: koliformné baktérie – Biela hora (1 vzorka – 10%), Escherichia coli - Biela hora (1 vzorka – 10%), Črevné enterokoky - Biela hora (1 vzorka – 10%). Biologické ukazovatele na ZŠ neboli prekročené. Z Vinianskeho jazera boli medzné hodnoty prekročené v chemických ukazovateľoch: priehľadnosť - odberové miesto č. 1 a 2 (po 100%); v biologických ukazovateľoch: riasy – odberové miesto č. 1 a 2 (po 100%) a chlorofyl a - odberové miesto č. 1 a 2 (po 1 vzorke – 50%). Mikrobiologické ukazovatele na VJ neboli prekročené.
- Z nekrytých letných bazénov bolo za sledované obdobie odobratých 7 vzoriek bazénových vôd z 3 bazénov (v rámci objednávok). Medzná hodnota nebola prekročená ani v jednej vzorke.

Výsledky vôd sú priebežne zadávané do IS.

Úloha 1.8. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

V I. polroku 2010 bolo odobratých a vyšetrených 78 pitných vôd, z okresu Michalovce 54 vzoriek pitných vôd, z okresu Sobrance 24 pitných vôd. Z celkového počtu 78 vzoriek bolo 68 vzoriek vyšetrených v rámci kontrolného monitoringu a 10 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu. Z celkového počtu vzoriek bola v 6 vzorkách pitných vôd (7,69%) prekročená limitná hodnota stanovená NV SR č. 354/2006 Z.z., a to v 2 vzorkách (2,56%) bola prekročená limitná hodnota v chemických ukazovateľoch (mangán a železo), 4 vzorky vody (5,13%) nevyhoveli v mikrobiologických ukazovateľoch (koliformné baktérie,

enterokoky kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 a 37°C). Opakovanými laboratórnymi rozbormi vzoriek pitných vôd nebolo potvrdené prekročenie limitných hodnôt.

Úloha 3.5. **Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti**

V I. polroku 2010 neboli v rámci tejto úlohy odobraté vzorky kozmetických výrobkov

V rámci ŠZD nad kozmetickými výrobkami bolo v I. polroku 2010 odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov vonnej kozmetiky za účelom stanovenia alergénov, ktoré boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ Bratislava. Predmetné výrobky vyhovel požiadavkám uvedeným v Prílohe č. 3 k NV SR č. 658/2007 Z.z.. Pri kontrole skladovania a manipulácie s kozmetickými výrobkami neboli zistené nedostatky.

ŠZD nad nebezpečnými kozmetickými výrobkami v rámci systému RAPEX

V I. polroku 2010 bolo v rámci systému RAPEX vykonaných 205 kontrol v obchodných centrách (Tesco, Kaufland, Hypernova, LIDL), predajniach drogérie, kozmetiky a v lekárňach. Nebezpečné kozmetické výrobky neboli v obchodnej sieti zistené.

Úloha 7.1. **Cyanobaktérie**

V rámci tejto úlohy boli v mesiaci jún 2010 vykonávaný monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava a Vinianske jazero, kde nebol zaznamenaný ich výskyt. Zároveň, laboratórnymi rozbormi, neboli na prírodných kúpaliskách zaznamenané zvýšené hodnoty cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

Názov úlohy:

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie.

- plnenie tohto projektu je súčasťou plnenia „Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR“ a „Národného programu prevencie obezity“. Vyšetrených by malo byť 80 klientov, polovica mužov, vo vekovej skupine 19 - 34 a 19- 54 ročných (59 ročných mužov) stredne ťažko pracujúci. U každého klienta je spracovaný klinicko – somatometrický dotazník, záznamový list pre biochemické vyšetrenie a dotazník o životospráve. Za sledované obdobie bolo **vyšetrených 33 klientov** v zložení 16 žien a 17 mužov, údaje sú spracované v programe ALIMENTA.

Termín ukončenia: 15. január 2011
a ďalšie roky

Názov úlohy:

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

- za sledované obdobie bolo odobratých **10 vzoriek jedlej soli jódovanej a jódidovanej**, v originálnom malospotrebitel'skom balení z obchodnej siete. Vzorky boli odoberané z odberových miest okresov Michalovce a Sobrance.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO₃ a u vzoriek z dovozu aj feroxyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

5 vzoriek bolo domáceho výrobcu Solivary a.s. Košická č.8, Prešov a 5 vzoriek zahraničnej produkcie. Všetky odobraté vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo

výrobcom doporučenej spotrebnej lehoty. Všetky vzorky boli posúdené ako **vyhovujúce** platnej legislatíve.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

Termín ukončenia: 30. december 2010
a ďalšie roky

Názov úlohy:

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

- v rámci plnenia tejto úlohy boli v marci odobraté 2 vzorky materiálov a predmetov určených na styk s potravinami podľa určeného harmonogramu z distribučnej siete v meste Michalovce a to „dóza 1,1 l“, krajina pôvodu Maďarsko a „termoska 0,35 l“, krajina pôvodu Čína, ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie (migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb; resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia) na RÚVZ so sídlom v Poprade. Zároveň pri odberoch vzoriek boli vykonané úradné kontroly so zameraním na označovanie, pomienky skladovania a dokumentárnu časť. Nedostatky neboli zistené. V zaslaných výsledkoch laboratórnych rozborov sa uvádza, že testované vzorky spĺňajú požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Termín ukončenia: 31. december 2011

Názov úlohy:

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

- v rámci plnenia tejto úlohy bolo odobratých **16 vzoriek originálne balených minerálnych a pramenitých vôd z obchodnej siete okresov Michalovce a Sobrance**, ktoré boli vyšetrené v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch v laboratóriách RÚVZ Košice. Všetky vzorky boli posúdené ako **vyhovujúce** platnej legislatíve.

Zároveň boli kontrolované podmienky skladovania týchto vôd ako aj označovanie, vrátane kontroly dátumu minimálnej trvanlivosti. Nedostatky neboli zistené.

Termín ukončenia: január 2011
a ďalšie roky

Názov úlohy:

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

- plnenie tejto úlohy je plánované v septembri roku 2010 podľa „Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej RÚVZ so sídlom v Michalovciach aktualizovaný na rok 2010“.

Termín ukončenia: december 2010

Názov úlohy:

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

- plnenie tejto úlohy je plánované v druhom polroku 2010 podľa „Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej RÚVZ so sídlom v Michalovciach aktualizovaný na rok 2010“.

Termín ukončenia: december 2010

Názov úlohy:

7.8. Glutén v diétnych potravinách

- plnenie tejto úlohy je plánované v septembri roku 2010 podľa „Viacročného národného plánu úradnej kontroly vykonávanej RÚVZ so sídlom v Michalovciach aktualizovaný na rok 2010“.

Termín ukončenia: december 2010

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Riešenie projektu a výstupy:

- VII. Celoštátny antropometrický prieskum sa bude realizovať vykonávaním meraní vybraných antropometrických ukazovateľov v roku 2011.

Termín ukončenia: rok 2020

4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ SR

Riešenie projektu a výstupy:

Prebieha III. etapa projektu zameraná na celkové vyhodnotenie projektu, prípravu záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení zameraných na zníženie detskej úrazovosti, ktorú vykonáva ÚVZ SR.

Termín ukončenia: r. 2010

4.3 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Na škole vybranej gestorom bol realizovaný dotazníkový prieskum do ktorého boli zapojení žiaci 5. – 9. roč. a učitelia - ZŠ s MŠ Rakovec nad Ondavou a po dohode s gestorom aj dodatočne vybraná trieda a učitelia na ZŠ, Kpt. Nálepku Michalovce, celkovo bolo do projektu zapojených cca 135 detí a 30 učiteľov. Projekt bol odoslaný gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: podľa požiadaviek gestora

4.4 Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR
RÚVZ Michalovce je zapojený

Riešenie projektu a výstupy:

V prvom polroku 2010 prebiehala II. etapa projektu - pracovníci odd. HDM vykonali zhodnotenie hygienickej problematiky škôl. Získané údaje boli zadávané do databázy. Po zosumarizovaní materiálov boli tieto odoslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Termín ukončenia: 31.12.2010

4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelené na 4 etapy podľa vekových skupín sledovaných detí a mládeže počas 4 rokov.

V r. 2010 boli do projektu zapojení žiaci I. stupňa ZŠ (7 - 10 roč.) z mesta a vidieka, projektu sa zúčastnilo 120 žiakov.

Realizácia projektu odd. HDM:

- realizácia dotazníkového prieskumu – 24 hod. jedálny lístok, 24 hod. fyzická aktivita, dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, výživové preferencie
- priebežná tvorba databázy
- odber vzoriek stravy a nápojov pripravovaných a podávaných v ŠJ pri ZŠ

Termín ukončenia: 31.12.2010 – III. etapa

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Požadované údaje boli poskytnuté v rámci dobrovoľnosti obvodnými pediatriami.

Realizácia projektu odd. HDM:

Odd. HDM vykonalo zber skríningových hárkov od pediatrov na nami dozorovanom území a vytvorilo databázu získaných údajov, ktorá bola zaslaná gestorovi na ďalšie vyhodnotenie.

Termín ukončenia: r. 2012

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov RÚVZ

- **„Program ozdravenia výživy obyvateľstva v SR“ a „Národný program prevencie obezity“** – vykonáva sa poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvičňa, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Termín plnenia: rok 2010

- **„Viacročný plán úradnej kontroly potravín“** – vykonávali sme dozor v zariadeniach spoločného stravovania (nad podmienkami skladovania, prípravy, prepravy a podávania pokrmov a nápojov). V priebehu hodnoteného obdobia bolo v tejto súvislosti vykonaných 50 kontrol v 50 prekontrolovaných prevádzkach. Zistené nedostatky boli len menšieho charakteru. Odobraté boli 4 vzorky (2 vzorky hotového pokrmu pre dojčatá a malé deti na liečebnú výživu pripravené na infekčnom odd. NsP Š. Kukuru, Michalovce, ktoré boli hodnotené ako vyhovujúce a 2 vzorky hotového pokrmu zo ŠJ pri Gymnáziu, Ľ. Štúra, Michalovce, ktoré boli hodnotené ako vyhovujúce).

Termín plnenia: rok 2010

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

- Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa, prezentácia výrobkov pre kojencov, film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

Konal sa jeden kurz, ktorého sa zúčastnilo 13 účastníkov.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

ODDELENIE PPL A T

V roku 2010 oddelenie PPLaT plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, ktorá pozostáva z týchto bodov:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice – za uvedené obdobie v okresoch Michalovce a Sobrance neevidujeme ochorenia chrbtice v súvislosti s vykonávanou prácou.

Úloha č. 2.2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha č. 2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok – II. etapa

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce:

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme k 30.06.2010 spolu 1358 zamestnancov z toho 473 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce v 37 organizáciách okresov Michalovce a Sobrance. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: hluk, vibrácie, chemické faktory vrátane prachu, chem. karcinogény, kožné alergény, ionizujúce žiarenie, infekčné ochorenia, JNDZ, elektromagnetické žiarenie a záťaž teplom. K 30.6.2010 bolo vydaných 6 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, resp. na prehodnotenie rizikových v organizáciách, kde už rizikové práce evidujeme. Vzhľadom k tomu, že v jednom návrhu organizácia (Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce) udala nesprávne názvy profesií, odvolala sa proti tomuto rozhodnutiu s tým, že odvolaniu bolo v autoremedúre vyhovievané a bolo vydané nové rozhodnutie. V 1 prípade boli rizikové práce zrušené rozhodnutím (Plynroz, a.s. Sobrance) a v 2 prípadoch boli rozhodnutiami zrušená riziková práca v 1 profesii (Syráreň Bel Slovensko, a.s. Michalovce) a v 2 profesiách v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce. Z evidencie rizikových prác boli vyradení zamestnanci spoločnosti Kerko, a.s. Košice – závod Dlaždice Michalovce, nakoľko spoločnosť písomne oznámila ukončenie činnosti s tým, že pracoviská s evidovanými rizikovými prácami boli mimo prevádzky už v roku 2009. V rámci ŠZD na pracoviskách s rizikovými prácami bolo vykonaných k 30.06. 2010 celkom 83 previerok. K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi a pre prácu s expozíciou hluku bolo vydaných celkom 18 rozhodnutí. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky. V 2 prípadoch boli prekonzultované výsledky meraní fyzikálnych a chemických faktorov v pracovnom prostredí v súvislosti s návrhmi na vyhlásenie rizikových prác, v 3 prípadoch boli prekonzultované so zástupcami zamestnávateľa rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie. Zamestnávateľia boli upozornení na to, že uvedené práce, resp. ich zaradenie do rizika je potrebné prekonzultovať na RÚVZ so sídlom v Košiciach – Odbor žiarenia a následne na základe záverov podať návrh

na vyhlásenie, resp. zrušenie rizikových prác s rizikom IŽ. Bolo vyplnených celkom 94 dotazníkov informovanosti. K 30.6.2010 bolo prešetrených 22 podozrení na choroby z povolania (o 12 menej ako v roku 2009) z toho v 14 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 1 prípade išlo o hepatopatiu, v 1 prípade o kombinované ochorenie –DNJZ+ Hypacusis perceptiva, v 2 prípadoch o kombinované ochorenie DNJZ + Astma bronchiálne, v 1 prípade o dysfóniu functionalis, v 1 prípade o alergickú kontaktnú dermatitídu (prešetrovali zamestnanci odd. epidemiológie) a v 2 prípadoch o iné poškodenie zdravia pri práci (ochorenie chrčtice a Parkinsonova choroba). K 30.6.2010 sme obdržali hlásenie o priznaní CHzP v 8 prípadoch u prešetrovaných podozrení za rok 2009 (všetko DNJZ) a 3 hlásenia, ktorými boli priznané choroby z povolania prešetrované v roku 2010, všetko ochorenia z DNJZ.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov (veľmi toxické a toxické látky a prípravky)

K 30.6.2010 bol kontrolovaný predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín – celkom v 7 predajniach záhradkárskeho potrieb. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky, prípravky na chemickú ochranu rastlín sú predávané buď pultovým spôsobom predaja, alebo sú uzamknuté v skrinkách a zákazníkovi sú vydané na požiadanie. V uvedených predajniach nebolo zistené predávanie hračiek a potravín, prevádzkovatelia sú držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami. V poľnohospodárstve evidujeme vykonávanie rizikových prác len v 1 organizácii s celkovým počtom 3 exponovaných zamestnancov, previerky boli vykonané v 15 strediskách na ochranu rastlín. Pri previerkach bolo zistené, že spoločnosti nepoužívajú VJLaP a JLaP a na chemickú ochranu rastlín nakupujú len potrebné množstvá chem. faktorov a preto tieto ani neskladujú, ale rovno aplikujú. Okrem toho bolo vykonaných 12 previerok zameraných na kontrolu používania VJLaP a JLP, pričom v troch prípadoch sú VJLaP zároveň klasifikované ako karcinogény. Organizácie a firmy, ktoré pri práci používajú chemické faktory predkladajú aj v roku 2010 na schválenie prevádzkové poriadky pre prácu s nebezpečnými chemickými látkami a prípravkami, celkom 14. K 30.6.2010 nebolo vydané rozhodnutie pre práce s VJLaP. K 30.6.2010 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s VJLaP a JLaP. V roku 2010 je vedúca oddelenia členkou komisie na overenie a preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami pri RÚVZ Košice. V mesiaci február boli odprednášané 2 prednášky pre zamestnancov pracujúcich s prípravkami na chemickú ochranu rastlín so zameraním na novú legislatívu a základné zásady OBP pri chemickej ochrane rastlín. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 12 organizácii na pracoviskách ktorých zamestnanci pri práci používajú VJLaP a JLaP. V I. polroku vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 27 prípadoch. Na web. stránke RÚVZ Michalovce sú uverejnené informácie o podmienkach pre získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami. Taktiež tu boli uverejnené vzory jednotlivých tlačív a informácia o spôsobe podania žiadosti na získanie osvedčenia.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

V okrese Michalovce evidujeme prácu s chemickými karcinogénmi celkom v 9 organizáciách, v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. K 30.6.2010 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 59 zamestnancov (51 žien) – zamestnanci NsP, a.s. Michalovce – oddelenie klinickej onkológie, ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster SK, s.r.o. Michalovce, ktorí sú exponovaní etylénoxidu a zamestnanci spoločnosti Chemko a.s. Slovakia Strážske, ktorí sú exponovaní VI mocnému chrómu. Okrem

uvedeného počtu evidujeme ďalších 34 zamestnancov, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizika sú zaradení do 2 kategórie prác. K 30.6.2010 bolo vykonaných 10 previerok na pracoviskách, kde sú pri práci používané chemické karcinogény. V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom sú zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.. Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, k 30.6.2010 boli vydané 4 rozhodnutia pre práce s materiálom obsahujúcim azbest a boli vykonané 2 previerky so zameraním na kontrolu prác spojených s odstraňovaním materiálu s obsahom azbestových vlákien, v 1 prípade posudzovania projektovej dokumentácie bol žiadateľ upozornený, že materiál s obsahom azbestu musí byť odstránený oprávnenou firmou (odd. HŽP).

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže – V roku I. polroku 2010 v rámci výkonu ŠZD bolo vyplnených zamestnancami 16 dotazníkov pre psychickú záťaž.

Bod 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Táto úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných diagnóz. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ. K 30.6.2010 sme v okresoch Michalovce a Sobrance prešetrovali celkom 14 podozrení na choroby z povolania z DNJZ, v 1 prípade kombinované ochorenie z DNJZ+ Hypacusis perceptiva a v 2 prípadoch kombinované ochorenie DNJZ + Astma bronchiále. Jednotlivé oznámenia o prešetrení podozrení na choroby z povolania sú zasielané na FNŠP - KPL Košice, RÚVZ Košice - odbor PPL a ÚVZ SR - odbor PPL. K šetreniu podozrení na choroby z povolania z DNJZ sú pozývaní aj zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a tiež zástupcovia príslušnej PZS. Súčasťou prešetrení je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou digitálneho fotoaparátu a videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrenia. Hlásenie o priznaní choroby z povolania z DNJZ z FNŠP- KPL v Košiciach sme zatiaľ obdržali spolu v 11 prípadoch, z toho v 8 prípadoch išlo o podozrenia prešetrované v roku 2009 a v 3 prípadoch o podozrenie na CHzP prešetrované v roku 2010. Vo firme Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 151 exponovaných zamestnancov.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod 2.1.6. – Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenie chrbtice

V roku 2010 k 30.6. sme prešetrovali 1 podozrenie na ochorenie chrbtice v súvislosti s vykonávanou prácou. Išlo zamestnankyňu spoločnosti BSH Drives and Pumps, s.r.o. Michalovce, ktorá pracovala pri montáži statorov na montážnych linkách. Zo šetrenia bola zhotovená aj videodokumentácia, ktorá bola súčasťou vyjadrenia zaslaného na KPL Košice.

Úloha č. 2 – Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri plnení tejto úlohy postupujeme v súlade s NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Podmienky pri práci so zbrazovacími jednotkami sú kontrolované na pracoviskách, kde sa pracuje so zobrazovacími jednotkami. Podrobný prieskum bol vykonaný v 4 organizáciách (20 pracovných miest), pričom zamestnanci vyplňovali aj dotazníky typu Z, celkom 7.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Úloha č. 2.5. - Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok – II. etapa

V rámci plnenia tejto úlohy sa v II. štvrťroku 2010 konal odborný seminár na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý bol zameraný na legislatívu a vlastné plnenie úlohy. Zo seminára sme obdržali odborné materiály s tým, že do konca roku 2010 je potrebné vykonať ciele kontrolu najmenej u jedného výrobcu, dovozcu, resp. následného užívateľa chemických látok a vyplniť jednotný dotazník.

Na plnení úloh č. 2.3, 2.4, sa RÚVZ – odd. PPLaT Michalovce nepodieľa.

Ďalšie činnosti odd. PPL – RÚVZ so sídlom v Michalovciach:

1. NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami

Previerky zamerané na kontrolu prác s bremenami k 30.6.2010 boli vykonané v 3 na 3 pracoviskách. V 1 prípade boli zistené nedostatky, na ich odstránenie bol vydaný pokyn orgánu verejného zdravotníctva. Práca s bremenami je taktiež sledovaná pri šetrení podozrení na CHzP z DNJZ. Pri uvedených previerkach bolo konštatované, organizácie pri práci využívajú technické zariadenia (vysokozdvížne a nízkozdvížne el. vozíky, ručné vozíky, tzv. skejty na presun bremena a pod.). Súčasne na základe posúdenia rizika, ktoré vypracovala PZS, boli v spoločnosti EBSTER SK, s.r.o. Michalovce vyhlásené rizikové práce pre nadmernú fyzickú záťaž u operátorov, ktorí manipulujú s bremenami, pričom dochádza k prekročeniu smerných hmotnostných hodnôt podľa NV SR č. 281/2006 Z.z..

2. Kontrola zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 87/2009 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 377/2004 Z.z.

Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD odborní zamestnanci súčasne kontrolujú opatrenia, ktoré zamestnávateľia realizujú na pracoviskách na ochranu nefajčiarov. K 30.6.2010 bola vykonaná kontrola na 271 pracoviskách, neboli zistené nedostatky.

3. NV SR č. 396/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisko:

V roku 2010 k 30.6. boli vykonané 2 previerky na staveniskách a to na stavenisku Mini oceliareň Strážske. Boli zistené nedostatky v zabezpečení zariadení na osobnú hygienu (nedostatok WC), čo stavebníci odstránili dodaním chemických WC.

4. V prvom polrok 2010 pokračujeme vo vykonávaní kontrol podľa zák. č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Previerky sú vykonávané podľa harmonogramu, ktorý sme obdržali koncom roku 2009. Previerky boli vykonávané spolu s ostatnými orgánmi štátnej správy na základe pozvánky SIŽP-IŽP. Každá previerka predchádzala koordinačná porada, na ktorej sa určil objekt kontroly. K 30.6. 2010 boli vykonané kontroly celkom v 3 organizáciách okresu Michalovce. Po ukončení previerky bolo spracované záverečné stanovisko, ktoré bolo odoslané na SIŽP – IŽP Košice.

5. V rámci dvojročnej kampane „Bezpečná údržba“, ktorá sa začala 28.4.2010 boli pripravené edukačné materiály, ktoré boli uverejnené na web. stránke RÚVZ, kde bol uverejnený aj krátky príspevok. V rámci výkonu ŠZD zamestnanci odd. PPL informujú zamestnávateľov o prebiehajúcej kampani, o jej význame a sú im poskytované tiež edukačné materiály.

Sankcie:

1. 2009/01850-1 zo dňa 13.01.2010 - OKAY SLOVAKIA, s.r.o. Bratislava podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. v sume 200eur, **uhradená**
2. 2009/01849-1 zo dňa 31.01.2010 - DRÁČIK-DUVI, s.r.o. Bratislava, podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. v sume 200 eur, **uhradená**

3. 2009/01848-1 zo dňa 13.01.2010 Baťa Slovensko, a.s. Bratislava podľa § 57 ods. 40 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. v sume 200 eur, **uhradená**
4. 2009/01859-2 zo dňa 14.1.2010 Ladislav Ďurovčík, Hollého 48, Michalovce, podľa § 79 ods. 3 zák. č. 71/1967 Zb. v sume 150 eur, odvolal sa, v autoremed. odvolaníu vyhovené
5. 2009/01856-1 zo dňa 18.1.2010 EBSTER SK, s.r.o. Michalovce, podľa § 57 ods. 47 písm. a) a c) zák. č. 355/2007 v sume 2000 eur – **uhradená**
6. 2009/01851-2 zo dňa 26.1.2010 PRK, s.r.o. – prevádzka Michalovce podľa § 79 ods. 3 zák. č. 71/1967 Zb. v sume 200 eur – **neuhradená**
7. 2010/00686 – 1 zo dňa 4.6.2010 Michatek, k.s. Priemyselny park 1, Michalovce podľa § 57 ods. 40 písm. b) a e) a ods. 23 písm. b) zák. č. 355/2007 Z. z. – t. č. ešte neuhradená

Poskytovanie informácií podľa zák. NR SR č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám:

K 30.6.2010 bolo podaných na RÚVZ Michalovce 5 žiadostí o poskytnutie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. 3 žiadosti vybavovalo odd. PPLaT – žiadateľom boli poskytnuté informácie o organizáciách okresov Michalovce a Sobrance, v ktorých sú evidované rizikové práce a o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. V 1 prípade bolo žiadateľovi poskytnuté informácie o rozboroch pitnej vody v obci Podhorod', žiadosť vybavovalo odd. HŽP a v jednom prípade žiadosť vybavoval OsÚ.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s Nariadením vlády SR č. 337/2006 o podrobnostiach a prevencii a kontrole prenosných ochorení. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR v roku 2007 bude v súlade s cieľmi "Zdravie 21", s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013)

Národný Imunizačný program v Slovenskej republike zahŕňa pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých, očkovanie osôb vo vysokom riziku infekcie a očkovanie všeobecne odporúčané v záujme prevencie ochorení.

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 30.6.2010 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 22x**

Previerky očkovania: 108

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **32**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2003 proti DiTePer, 1996 proti DT a poliomyelitíde, 1998 proti morbilám, mumpsu, ružienke a VHB: **32**
- v súvislosti s výskytom epidémií osýpok v regiónoch Bulharska bolo vykonaných v rámci surveillance osýpok v okr. Michalovce a Sobrance: **21 kontrol**
- kontrola očkovania proti chrípke a proti inv. pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach soc. služieb: **8**
- v súvislosti s informáciou o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO bolo vykonaných v okr. Michalovce a Sobrance: **15 kontrol**

Súčasťou kontroly zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance bola kontrola dodržiavania chladového reťazca v chladiacom zariadení na uskladnenie vakcín, doočkovanie restov z predchádzajúceho kontrolovaného obdobia, doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami a kontrola evidencie a dokumentácie o očkovaní.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme neznamenali v okrese Michalovce a Sobrance žiadne ochorenie.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 24.4. – 1.5.2010, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 24.4. – 1.5. 2010 – odvysielanie príspevku „Európsky imunizačný týždeň“, v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk)
2. Elektronickou poštou zaslaný odborný článok „Európsky imunizačný týždeň“ starostom obcí v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov v okrese Michalovce a Sobrance.
3. Elektronickou poštou zaslaná prezentácia „Imunizačný program v SR“ riaditeľom všetkých predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 40 MŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok na tému: „Európsky imunizačný týždeň“ bol poskytnutý pre regionálnu tlač (Zemplín extra, Korzár, Michalovčan)
2. Regionálne televízie (TV Mistral, TV Zemplín) – odvysielanie informácie o Európskom imunizačnom týždni v infotexte
3. 21.4.2010 – MUDr. Stašková J., MPH – rozhovor – Európsky imunizačný týždeň 2010

C. Školy

1. prednáška na tému „Prevencia vo výskyte infekčných ochorení“, vrátane distribúcie informačných letákov – ZŠ Vrbnica - zdravotno-výchovné aktivity vykonané komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce - 1x
2. beseda o očkovaní a o jeho význame, vrátane distribúcie informačných letákov - Špeciálna základná škola Veľké Kapušany, – zdravotno-výchovné aktivity vykonané komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce – 1x
3. prednáška na tému: „Zdravé životné podmienky, ochrana zdravia“ – ZŠ Sobrance
4. zdrav.-výchovné aktivity vykonané komunitnými pracovníkmi pri RÚVZ Michalovce – 1x

Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 29x
2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania proti chrípke, tetanu, záškrtu, osýpkam, ružienke, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci s komunitnými pracovníkmi, ktorí pôsobia pri RÚVZ Michalovce – rómske osady (Michalovce, Veľké Kapušany, Vrbnica, Sobrance) - 4x
3. súčinnosť komunitných pracovníkov pôsobiacich pri RÚVZ Michalovce s pediatriami pri zabezpečovaní účasti sociálne neprispôsobivých skupín populácie na povinnom pravidelnom očkovaní

D. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. V čase od 24.4. – 1.5.2010 bola na RÚVZ zriadená „Vakcinačná poradňa“, kde sa mohla široká verejnosť telefonicky, ale aj elektronickou poštou informovať o možnostiach očkovania, očkovacích látkach a potrebe očkovania. Najviac otázok sa týkalo problematiky očkovania proti tetanu a diftérii u dospelých osôb, možnosti očkovania proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde , ale aj očkovania do zahraničia - 7x
2. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
3. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce
4. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

E. Zdravotnícke zariadenia

V rámci vakcinačnej poradne boli poskytnuté informácie o očkovaní aj zamestnancom zdravotníckych zariadení (očkovanie proti pandemickej chrípke, tetanu a diftérii, očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti VHA, VHB).

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýz epidemiologickej situácie v SR za rok 2005 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi.

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Hlásna služba výskytu prenosných ochorení, ktoré podliehajú povinnému hláseniu podľa Zoznamu povinne hlásených prenosných ochorení, podozrení na ochorenia a nosičstiev choroboplodných mikroorganizmov je realizovaná od lekárov línie prvého kontaktu, lekárov odborných ambulancií, lôžkových oddelení a laboratórií v zmysle Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 60 ohnisk /počet opatrení – 172 /. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 551 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložené do inf. systému 7 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance žiadne ochorenie.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 boli odobraté 3 vzorky odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 výskyt ochorení nulový.

Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti so vznikom mimoriadnej epidemiologickej udalosti výskytu „novel flu vírus“ (prasacej chrípky) u ľudí pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce i naďalej vykonávali opatrenia v súlade s Pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR, vrátane odborného usmerňovania lekárov prvého kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance.

- ✓ bola zaslaná všetkým lekárom primárneho kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance informácia o očkovaní tehotných žien a osôb s vysokým rizikom komplikácií pandemickou vakcínou v SR
- ✓ i naďalej (do 19.3.2010) bola zabezpečená pohotovostná služba odborných pracovníkov RÚVZ
- ✓ bola zabezpečená informovanosť lekárov prvého kontaktu a široká verejnosť (WEB stránka RÚVZ Michalovce) o možnosti očkovania pandemickou vakcínou (Výzva na očkovanie pandemickou vakcínou)
- ✓ od 5.2.2010 bolo očkovanie sprístupnené všetkým záujemcom o očkovanie pandemickou vakcínou. S touto informáciou boli telefonicky oboznámení všetci lekári prvého kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance, očkovacie tímy a široká verejnosť prostredníctvom web stránky
- ✓ dňa 12.5.2010 bola zaslaná všetkým riaditeľom predškolských a školských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance informácia o zrušení hlásenia absencií žiakov na školách v súvislosti s výskytom chrípky a CHPO
- ✓ dňa 2.6.2010 bolo zaslané všetkým NZZ v okrese Michalovce a Sobrance usmernenie o postupe pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny proti pandemickej chrípke
- ✓ k 30.6.2010 bolo podľa udania očkovacích tímov v okrese Michalovce zaočkovaných 38 zdravotníckych pracovníkov

V uvedenom období bolo zaznamenaných 7 ochorení pandemickou chrípkou AH1N1. Ani v jednom prípade sa nejednalo o importované ochorenie. Ochorenia boli potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bolo v okrese Michalovce zaznamenané 1 ochorenie. Ochorenie bolo potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu – vírus chrípky AH1N1/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava. Úmrtie nebolo hlásené.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Za uvedené obdobie boli v okrese Michalovce odobraté 2 vzorky (H+N), ani v jednom prípade sa nepotvrdil vírus chrípky AH1N1.

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO bolo prerušené vyučovanie:
Okres Michalovce – 1 MŠ, 2 SŠ
Okres Sobrance - 2 MŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

- ✓ celkový počet vyšetrených osôb na identifikáciu vírusu chrípky : 10 – v 8 prípadoch boli výsledky virologických vyšetrení pozitívne (AH1N1)

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Anotácia

Posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo do informačného systému EPIS vložených 551 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance /podľa klasifikácie prípadu: pravdepodobný – 4, potvrdený – 132, možný – 414, nepotvrdený – 0, nosič - 1/.

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 60 ohnisk /počet opatrení – 172/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 2 importované ochorenia/ Spojené kráľovstvo – A03, A08/, profesionálne ochorenia ani úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: sporadický, rodinný (A02, B15)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách vírusových hepatitíd bolo vydaných rozhodnutí 231 opatrení. V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo v NZZ pre deti a dospelých a v NZZ pre dospelých vykonaných 5 kontrol nariadených opatrení /vírusové hepatitídy/.

Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení všetkých akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení na základe stanovených definícií, sledovanie proporcie hlásiacich lekárov, výpočet chorobnosti na populáciu pokrytú hlásením proporcionálne z počtu hlásiacich lekárov, rozšírili sa sledované vekové skupiny zo štyroch (0-5, 6-14, 15-59, 60+) na päť (0-5, 6-14, 15-19, 20-59, 60+). V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 3 poskytovatelia zdrav. starostlivosti

/MUDr. Fučko L., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2010 – 30.6.2010 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 7 hlásení.

Bolo zabezpečené pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ v Michalovciach a web stránky informačného systému EPIS www.epis.sk.

6.4.Nozokomiálne nákazy

Anotácia

Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov.

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo hlásených 17 NN

- ✓ NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. 16 NN /viď analýza výskytu NN/
- ✓ PN Michalovce, n.o. - 0
- ✓ RN Sobrance, n.o. – 1

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 185 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
  - NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. - 24 kontrol funkčnosti autoklávov, 83 kontrol funkčnosti HS
  - PN Michalovce, n.o. – 2 HS
  - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 2
  - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 1
  - NZZ v okrese Michalovce: 42 HS, 24 AUT
  - NZZ v okrese Sobrance: 5 HS, 1 AUT

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- ✓ v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo na 15 oddeleniach odobratých 294 vzoriek zo sterilných predmetov /z toho 0 s pozit. výsledkom/, 321 vzoriek z vonkajšieho prostredia /z toho s pozit. výsledkom 25,55 %/, 5 vzoriek dezinfekčného roztoku, v 1 prípade bola zistená neúčinnosť dezinf. roztoku Medicarine v bielkovinovom prostredí /Endoskopické pracovisko NsP Š. Kukuru Michalovce ,

- a.s./, na 2 oddeleniach NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bola vykonaná kontrola čistoty ovzdušia, bolo odobratých 16 vzoriek, z toho 56,25% s pozitívnym výsledkom
- ✓ v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bola vykonaná 1 cieleňá kontrola na II. internom oddelení v súvislosti so zvýšeným výskytom hnačkových ochorení, spolu bolo odobratých 14 vzoriek z prostredia, z toho 21,43 % vzoriek bolo nevyhovujúcich
  - ✓ v PN Michalovce, n.o : 4 oddelenia – 56 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 16,07 % pozitívnych)
  - ✓ v RN Sobrance, n.o. : 0

Celkový počet odobratých sterov v ZZ v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	Abs.	%	abs.	Abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	294	0	0	321	82	25,55
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	0	56	9	16,07
3.	RN Sobrance, n.o.	0	0	0	0	0	0,00
4.	Cielené kontroly	0	0	0	33	8	24,24
5.	Platená služba	0	0	0	15	4	26,67
SPOLU :		294	0	0	425	103	24,23

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ

- ✓ v uvedenom období bolo vykonaných 47 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 27 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v štátnych ZZ: 20

Nozokomiálne nákazy podľa oddelenia a dg. v okrese Michalovce

Diagnóza/ Oddelenie	ARO	geriatrické	chirurgické	infekčné	interné	neurologické	traumatologické
A411	1	0	0	0	0	0	0
A419	0	0	1	0	0	0	0
B029	0	1	0	0	0	0	0
J155	1	0	0	0	0	0	0
J158	0	0	0	0	0	1	0
J159	0	1	0	0	0	0	0
J180	0	0	1	0	0	0	0
J20	0	0	0	1	0	0	0
L02	0	0	0	0	0	0	1
L03	0	0	0	0	1	0	0

L89	1	0	0	0	0	0	0
T802	0	0	1	0	0	0	0
T813	0	0	4	0	0	0	0

Nozokomiálne nákazy podľa oddelenia a dg. v okrese Sobrance

Diagnóza/ Oddelenie	LDCHONS
L89	1

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2010 – 30.6.2010/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																		Spolu				
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a sliznic		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany			iné			
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%		abs.	%	abs.	
NsP Š. Kukuřka Michalovce, n.o.																							
OAaIM					1	33,33					1	33,33			1	33,33							3
Interné													1	100,00									1
Infekčné					1	100,00																	1
Gynekologické																							
Chirurgické					1	14,30					1	14,30			1	14,30	4	57,14					7
Geriatrické					1	50,00					1	50,00											2
Neurologické					1	100,00																	1
Traumatologické											1	100,00											1
Urologické																							
SPOLU					5	31,25					4	25,00	1	6,25	2	12,50	4	25,00					16
PN Michalovce, n.o.																							
Akútne PN II. II.					0	0																	0
SPOLU					0	0																	0

Výskyt NN Podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres S O B R A N C E /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2010 – 30.6.2010/

<i>Druh oddelenia</i>	<i>Lokalizácie infekcie</i>																
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU		
	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	<i>abs.</i>	<i>%</i>	
Interné oddelenie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ODCH – VONS	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu	-	-	-	-	-	-	1	100,00	-	-	-	-	-	-	1	100,00	

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení), alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

V súvislosti so vznikom mimoriadnej epidemiologickej udalosti výskytu „novel flu vírus“ (prasacej chrípky) u ľudí pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce i naďalej vykonávali opatrenia v súlade s Pandemickým plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR, vrátane odborného usmerňovania lekárov prvého kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance.

- ✓ bola zaslaná všetkým lekárom primárneho kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance informácia o očkovaní tehotných žien a osôb s vysokým rizikom komplikácií pandemickou vakcínou v SR
- ✓ i naďalej (do 19.3.2010) bola zabezpečená pohotovostná služba odborných pracovníkov RÚVZ
- ✓ bola zabezpečená informovanosť lekárov prvého kontaktu a široká verejnosť (WEB stránka RÚVZ Michalovce) o možnosti očkovania pandemickou vakcínou (Výzva na očkovanie pandemickou vakcínou)
- ✓ od 5.2.2010 bolo očkovanie prístupné všetkým záujemcom o očkovanie pandemickou vakcínou. S touto informáciou boli telefonicky oboznámení všetci lekári prvého kontaktu v okrese Michalovce a Sobrance, očkovacie tímy a široká verejnosť prostredníctvom web stránky
- ✓ dňa 12.5.2010 bola zaslaná všetkým riaditeľom predškolských a školských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance informácia o zrušení hlásenia absencií žiakov na školách v súvislosti s výskytom chrípky a CHPO
- ✓ dňa 2.6.2010 bolo zaslané všetkým NZZ v okrese Michalovce a Sobrance usmernenie o postupe pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny
- ✓ k 30.6.2010 bolo podľa udania očkovacích tímov v okrese Michalovce zaočkovaných 38 zdravotníckych pracovníkov

V uvedenom období bolo zaznamenaných 7 ochorení pandemickou chrípkou AH1N1. Ani v jednom prípade sa nejednalo o importované ochorenie. Ochorenia boli potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bolo v okrese Michalovce zaznamenané 1 ochorenie. Ochorenie bolo potvrdené klinicky a PCR metódou /výtery z nosohltanu – vírus chrípky AH1N1/ v NRC pre chrípku pri ÚVZ SR Bratislava. Úmrtie nebolo hlásené.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy, ktorého cieľom je včas rozpoznať situáciu, ktorá vyžaduje rýchle a koordinované prijímanie opatrení, ale aj rýchlu výmenu informácií o takýchto situáciách. Informácie vkladané do systému v priebehu týždňa sa sumarizujú do materiálu „Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách“. V období od 1.1.2010 – 30.6.2010 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 7 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance žiadne ochorenie.

Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo hlásené.

V súvislosti s povodňovou situáciou v Slovenskej republike bol vykonávaný RÚVZ Michalovce monitoring výskytu infekčných ochorení v postihnutých oblastiach. Všetkým lekármi NZZ v dotknutých oblastiach bola zaslaná písomná žiadosť o vykonávanie monitoringu a hlásenia infekčných prenosných ochorení v súvislosti s povodňami. Za účelom zabezpečenia opatrení proti nadmernému výskytu komárov v súvislosti so situáciou po povodniach bolo vydané RÚVZ so sídlom v Michalovciach pre samosprávne orgány obcí a miest okresu Michalovce a Sobrance (17 OcÚ, 3 ObÚ) usmernenie - bezpečnostné zásady pri postrekoch proti komárom. Následne boli samosprávne orgány informované o termíne vykonania dezinfekčného postreku proti komárom v okrese Michalovce.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses)

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalizáciách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2010 do 30.6.2010 boli odobraté 3 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami. Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. Výskyt uvedených ochorení nulový.

ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Prednášky o zdravom životnom štýle detí a dospelých v materských centrách

„**Margarétka**“ pri rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a materskom centre „**Drobec**“ pri II. ZŠ na ulici Krymskej prebiehajú podľa stanoveného programu, tak ako v minulom období, 1 prednáška za mesiac a distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní, alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

V mesiaci január to boli prednášky na tému: stomatohygiena u detí predškolského veku v oboch centrách, informácie o Svetovom dni vody a svetovom dni „Tisíc miest - tisíc životov“ formou letákov.

Projekt „Čakáme na bociana“ :

vo februári 2010 sme sa venovali propagácií projektu na regionálnej úrovni. Kurz je pripravený na mesiac apríl – ako prvý v roku 2010, pozostávajúci zo štyroch stretnutí, zabezpečený materiálne zo sponzorských príspevkov, i obsahovo vďaka lektorom – lekárom špecialistom /gynekológ, anesteziológ /, odborným pracovníkom RÚVZ a farmaceutickým reprezentantom.

Kurzu sa v apríli zúčastnilo 9 mamičiek, prebiehal tradične, podľa plánu.

9.2 „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Téma: Seniori v rodine a v spoločnosti“

Cieľom je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V I. štvrťroku sme pripravili ponuku prednášok pre seniorov v 7 kluboch dôchodcov v okrese Michalovce, Sobrance a Strážske .

V II. štvrťroku sme pripravili pre seniorov program BCP od ministerstva pôšt a telekomunikácií SR, ktorý bude pokračovať počas leta v kluboch dôchodcov. Hlavná téma programu je prevencia úrazov na cestách.

9.3 „Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

V januári 2010 boli zaslané ponuky prednášok pre všetky ZŠ a MŠ v okrese, nakoľko sme boli požiadaní na základe dobrej spolupráce pokračovať v edukácii detí predškolského a mladšieho školského veku aj naďalej . I. štvrťrok bol venovaný príprave projektu. V I. polroku spolu bolo zrealizovaných 6 prednášok.

9.4. – Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

Od apríla 2010 sa rozbehol na OPZ RÚVZ Michalovce pilotný projekt „**Prevencia KVCH a tichej ischémie myokardu**“. Cieľom projektu je aktívny skrining zameraný na odhaľovanie a stanovovanie miery kardiovaskulárneho rizika u vybraných klientov s využitím EKG prístroja a „kondičnej ergometrie“ .

Projekt prebieha v etapách:

- ✓ rozpracovanie pilotného programu
- ✓ odhaľovanie rizika, roztriedenie respondentov podľa výslednej miery rizika
- ✓ návrh a realizácia cieľených intervenčných opatrení a odporúčaní
- ✓ kontrola, analýza a zhodnotenie jednotlivcov – vhodní klienti poradne zdravia zároveň aktívne vyhľadávajú respondentov/ študenti, zamestnanci oslovených firiem, inštitúcií, pracovníci nášho RÚVZ a podobne/ celkové zhodnotenie záverov projektu

Pre spustenie projektu sme doteraz zrealizovali:

- 1.zakúpenie 12-zvodového EKG prístroja zn. Schiller + absolvovanie odbornej inštrukáže s odborným reprezentantom firmy
- 2.praktické vyšetrenie klienta EKG prístrojom , zhodnotenie krivky
- 3.vypracovanie návrhu pilotnej štúdie k projektu
- 4.začiatok realizácie – 1.4.2010, štúdia bude prebiehať do októbra 2010
- 5.analýza a vyhodnocovanie štúdie – november, december 2010

Doteraz sme otestovali spolu 5 klientov. Dlhodobý priebežný projekt bude prebiehať v rokoch 2011 až 2013.

V termíne od 23.3. – 9.4.2010 v spolupráci s OR PZ Michalovce sme sa zúčastnili a aktívne pracovali na projekte pod gestorskou taktovkou MV SR s názvom „ **Tvoja správna voľba** „. Cieľmi projektu sú snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak ,alkohol a marihuanu. Projekt je určený deťom vo veku 9-10 rokov a využíva inovatívne prístupy práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne. Akcie prebiehali na pôde OR PZ Michalovce.

Mimoriadna akcia bola uskutočnená priebežne v termíne od 22.3 do 7.4 2010 pod názvom „ **Tvoja správna voľba**“ v spolupráci s OR PZ v Michalovciach, ktorí nás požiadali o odbornú spoluprácu. Cieľom projektu bolo úsilie o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu. Projekt je určený deťom vo veku 9 – 10 rokov .

Od marca 2010 náš RÚVZ spolupracuje v rámci Národného programu starostlivosti o deti a dorast na projekte Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií SR pod názvom „ **BECEP** “, ktorý je zameraný na prevenciu úrazov na cestách a bezpečnosť cestnej premávky. Pracovníci OPZ sa venujú prednáškovej činnosti a distribúcii edukačných DVD a učebných CD nosičov určených žiakom materských, základných, stredných škôl, dospelým i seniorom. Celkovo sme vykonali v tomto smere 40 aktivít.

9.5.Aktivity pri príležitosti významných dní

V prvom polroku sa uskutočnili aktivity k nasledovným vyhláseným významným dňom:

- ✓ **22.marec – Svetový deň vody** – pútač ,článok a infotext do Tv Mistral Michalovce ,mestských novín Michalovčan a Sobrančan ,umiestnenie informácie na webovej stránke mesta Michalovce a Sobrance , nástenka
- ✓ **24.marec – Svetový deň tuberkulózy** – pútač , infotext a článok do Tv Mistral, miestnych a krajských novín ,webové stránky mesta Michalovce a Sobrance, nástenka
- ✓ **7.apríl - „ Svetový deň zdravia “**– Základnou témou Svetového dňa zdravia 2010 bola „ Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie „ alebo „ Globálne spojenie aktivít pre vytvorenie zdravších miest“. Svetový deň v našom meste prebehol 9.4.2010 .V rámci kampane „1000 miest – 1000 životov “ sme v spolupráci s viceprimátorom mesta Michalovce MUDr. Bančejom ,odborom školstva a odborom výstavby MsÚ zorganizovali upratovacie práce v areáloch základných a stredných škôl , na sídliskách a verejných priestranstvách. Základné školy sa zapojili do upratovacej kampane formou čistiacich prác v areáli a okolí svojej školy. Stredné školy v meste postupovali rovnako. V termíne od 6.-9.4.2010 boli vyzvaní občania mesta cestou mestského rozhlasu MsKS

k upratovacím prácam. K dispozícii boli pristavené v celom meste v jednotlivých lokalitách zberné kontajnery od Technických služieb mesta Michalovce, ktoré boli na mieste až do konca mesiaca máj.

- ✓ 9.4.2010 v čase od 10.00 do 12.00 hod v pešej zóne pri fontáne pred Mestským úradom sa zišli deti zo Základnej umeleckej školy v Michalovciach, ktoré svojím programom umocnili atmosféru Svetového dňa pásmom piesní, tancov a kresbami na kamennej dlažbe pred Mestským úradom. Akcia bola spropagovaná v predstihu v lokálnych audiovizuálnych médiách a lokálnych periodikách.

- ✓ **31.máj – Svetový deň bez tabaku – „World no tobacco day“** – článok a propagačný obrazový materiál /plagáty podľa oficiálnej webovej stránky WHO / s tematikou tabak – smrteľný v každej podobe so zameraním na riziká vyplývajúce z marketingu tabakových firiem na ženy bol uverejnený v mestskom periodiku Michalovčan a Noviny Zemplína.

V uvedený deň sa konala akcia v centre mesta Michalovce, kde sme záujemcom – fajčiarom prevádzali merania pomocou prístroja Smokerlyzer, celkovo bolo vyšetrených 40 ľudí. Akciu nasnímal Tv Místral Michalovce, materiál odvysielala v spravodajstve vo svojom pravidelnom vysielacom čase.

9. 6. Program Podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite

V mesiaci januári bola vypracovaná Správa z realizácie Programu podpory zdravia v znevýhodnenej rómskej komunite v roku 2009. Správa pozostáva z dvoch samostatných častí. Z časti ekonomickej a z časti zameranej na činnosť komunitných pracovníkov.

V tomto roku sa projekt začal realizovať od 1. marca. V druhej polovici februára bolo vypísané výberové konanie na komunitného pracovníka zdravotnej výchovy v meste Sobrance.

V roku 2010 sa na realizácii 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit pri RÚVZ Michalovce podieľajú nasledovní komunitní pracovníci:

1. **Evžen Miřo** - koordinátor KP asistentov ZV

vzdelanie - má ukončené Vojenské gymnázium SNP v Banskej Bystrici s maturitou,

ukončené nadstavbové štúdium - ročnej dôstojníckej školy (RDŠ),

certifikát - z nadácie OSF - Zdravie Rómov,

certifikát - sociálne poradenstvo - Projekt Komunitného centra Rómov,

certifikát Komunitná a sociálna terénna práca - OZ Dianovum

pracovná lokalita - rómska osada vo Vrbnici.

2. **Zoltán Batka** - KP asistent ZV

vzdelanie - Stredné odborné učilište energetické - mechanik opravár (bez maturity) Veľké Kapušany

Toho času navštevuje v Košiciach štvorročnú, súkromnú Pedagogickú, sociálnu akadémiu - smer sociálno-výchovný pracovník - 4. ročník, ktorú by mal ukončiť t. r. maturitnou skúškou.

pracovná lokalita - Veľké Kapušany - osada "Teheľňa" a rómska osada v obci Čičarovce.

3. **Ján Beňo** - KP asistent ZV

vzdelanie - Stredná poľnohospodárska technická škola v Ivanke pri Dunaji (s maturitou)

pracovná lokalita - Sobrance -rómska komunita na Michalovskej ulici.

V mesiaci marci komunitní pracovníci začínali nadväzovať kontakty so zdravotníckymi zariadeniami, mestskými a obecnými úradmi, školami a samotnými rómskymi komunitami. V intenciách svetového dňa zdravia, tematicky zameraného na urbanizáciu a zdravie, v kampani

„1000 miest 1000 ľudí“ sa KP v kontexte s kampaňou v meste Michalovce zapojili so svojimi komunitami do upratovacích prác v komunitách a ich okolí.

V druhom štvrtroku komunitní pracovníci rozbehli cyklus zdravotno-výchovných aktivít na školách. Aktivity boli zamerané predovšetkým na osobnú hygienu celkovo i špecifický na stomatohygienu. V rámci medzinárodného imunizačného týždňa zamerali svoje pôsobenie v komunitách na význam očkovania u detí i dospelých. Ku MDD pripravovali športové i iné voľnočasové aktivity ku ktorým boli zakúpené z prostriedkov programu pomôcky.

Druhý štvrtrok bol poznamenaný výraznou zrážkovou činnosťou až povodňami (osada v Čičarovciach), ktoré výrazne sťažili život obyvateľov komunít, ale aj pôsobenie komunitných pracovníkov v osadách, ktoré bolo zamerané na prevenciu infekčných ochorení, predovšetkým žltáčky.

Z poverenia regionálnej hygieničky MUDr. Janky Staškovej, MPH, sa komunitní pracovníci spolu s MUDr. Máriou Murárovou zúčastnili preverky rómskej komunity v Horovciach.

V druhej polovici júna sa v komunite na Michalovskej ulici v Sobranciach bol zaznamenaný zvýšený výskyt epidemiologickej súvislosti žltáčky typu A u detí z komunity na Michalovskej ulici v Sobranciach. Komunitný pracovník pán Ján Beňo bol usmernený na výraznejšie zdravotno-výchovné pôsobenie v komunite v súvislosti so zamedzením ďalšieho šírenia tohto ochorenia a na užšiu spoluprácu s oddelením epidemiológie v teréne.

Počet klientov podľa predmetu činnosti v roku 2010 za obdobie mesiacov marec - máj				
Aktivita	Počet osôb:			
	Batka	Beňo	Miľo	Spolu
Preventívna prehliadka/na podnet KP	9	38	61	108
Očkovanie/na podnet KP	17	38	35	90
Odber krvi na/na podnet KP	4	32	10	46
Detské poradne/na podnet KP	16	31	31	78
Liečba choroby u lekára/na podnet KP	20	31	74	125
Kontrola/na podnet KP	13	17	50	80
Zdravotný preukaz poistenca/na podnet KP	9	0	0	9
Prieskum monitorovania zdrav. stavu	0	0	0	0
Edukácia/Osveta	31	123	156	310
Iné:	293	161	145	599
Spolu	412	471	562	1445
Vstupy	Batka	Beňo	Miľo	Spolu
Počet návštev lekára	24	99	34	157
Počet návštev Obecného úradu	15	2	16	33
Počet návštev Základnej školy	30	36	16	82
Počet návštev terénnych sociálnych pracovníkov	19	14	0	33
Spolu	88	151	66	305

Komunitní pracovníci za obdobie mesiacov marec – máj 2010 uskutočnili spolu 1 445 aktivít a 305 návštev lokálnych inštitúcií.

9.7. “Prestaň a vyhraj 2010“/ Quit and win 2010“ /

Mimoriadne obľúbená medzinárodná súťaž pokračuje tento rok pod záštitou ministra zdravotníctva Richarda Rašiho a pod koordináčnou taktovkou ÚVZ SR.

V súvislosti s organizáciou uvedenej súťaže ÚVZ SR zorganizovalo 18.2.2010 pracovné koordináčne stretnutie, na ktorom sa zúčastnila za naše OPZ MUDr. Hamadejová.

Podľa usmernení týkajúcich sa prípravy, propagácie a organizovania súťaže sme zrealizovali viacero aktivít. Informácie o konaní celonárodnej súťaže, jej podmienkach, pravidlách a podrobnostiach vrátane prihlášky boli umiestnené na webovej stránke nášho RÚVZ, webovej stránke mesta Michalovce, mesta Sobrance, v infotexte mestskej a regionálnej televízie Místral, v lokálnych periodikách.

Propagačný materiál - leták a prihlášky do súťaže boli rozdistribuované do regionálnych škôl, firiem, veľkých obchodných reťazcov a do siete odborných lekárske ambulancií s cieľom osloviť čo najviac potenciálnych záujemcov- fajčiarov.

Samotná súťaž prebehla v máji 2010. V júni prebieha zosumarizovanie prihlášok, vyžrebujú sa výhercovia súťaže a overenie dodržania podmienok súťaže u vyžrebovaných /meranie oxidu uhľnatého a nikotínu v moči /.

Regionálnu súťaž v roku 2010 sme nerealizovali.

9.8 Národný program prevencie obezity

V prvej etape roku 2010 pri realizácii projektu sme sa venovali propagácii Poradne zdravia formou letákov distribuovaných do všetkých ambulancií praktických lekárov pre dospelých a ambulancií lekárov špecialistov.

Informácie o poradni zahŕňajú jej štruktúru a činnosti poradne. Zdôrazňujeme potrebu prevencie, osobitne venovanú zdravej výžive a obezite.

Klientom poradne sa individuálne venujeme poradenstvom k problematike nadváhy, obezity a správnej výživy. V prvom štvrtroku 2010 absolvovalo poradenstvo 19 klientov s nadváhou z toho 3 klienti opakovaně. V druhom štvrtroku poradenstvo absolvovalo spolu 25 klientov /za I. polrok spolu 44/.

9.9 CINDY program SR

V rámci CINDI programu ako programu prevencie srdcovo-cievnych a onkologických ochorení sme v prvom štvrtroku pripravili plán prednášok na rok 2010.

Prevencia SCO a ozdravenie životného štýlu bola pracovníkmi oddelenia podpory zdravia zakomponovaná do všetkých ZV aktivít pre verejnosť i do individuálnych aktivít aj poradenstva.

V období 1.1.-31.3.2010 navštívilo individuálne Poradňu zdravia 355 klientov, z toho 24 absolvovali kontrolné vyšetrenie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. /NEHAP III/

Cieľ: *Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii realizovaním akčného plánu NEHAP III.*

Bola vykonaná kontrola niektorých vybraných detských pieskovísk na sídlisku Klokočina, Diely /12 / – hodnotenie zabezpečenia ich údržby a čistenia. Neboli zistené nedostatky, ktoré by bolo potrebné riešiť s ich prevádzkovateľom. Konštatovalo sa vylepšenie ich vybavenosti.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol na verejných pieskoviskách v rámci ich vybavenosti sledovaný aj technický stav v súvislosti s prevenciou úrazov detí. Na preverených pieskoviskách neboli zistené nedostatky.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia /ENHIS/

Cieľ: *Zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch hodnotenia stavu environmentálneho zdravia na národnej a regionálnej úrovni*

Oddelenie sa zapojilo do informačného systému vody na kúpanie, v rámci ktorého sú zadávané všetky informácie o prevádzke a kvalite vody prírodných lokalít, kúpalísk a krytých plavární. Úloha sa plní priebežne.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľ: *Sledovať a hodnotiť kvalitu vody na kúpanie na prírodných a umelých rekreačných lokalitách v súlade s požiadavkami platných predpisov a na základe získaných informácií usmerňovanie štátneho zdravotného dozoru. Z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou, na základe získaných informácií usmerňovať ŠZD a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.*

V rámci tejto úlohy i keď neevidujeme vyhlásenú kúpaciu oblasť bola vykonaná previerka vodných nádrží Jelenec a Vráble a štrkoviska Veľký Cetín spojená s odberom vzoriek a to v mesiaci máj 2010 – odobrané boli 3 vzorky. Z laboratórnych analýz vyplynulo, že vzorky vôd opätovne vykazovali nevyhovujúcu kvalitu vody – prekročený limit v ukazovateli farba a fenoly. Ani v roku 2010 vzhľadom k dlhodobej nevyhovujúcej kvalite vody ako aj k nedostatkom vo vybavenosti týchto vodných plôch nebola povolená prevádzka vodných plôch na kúpanie a rekreáciu. Prevádzkovatelia vodných plôch a starostovia obcí budú upozornení na nevyhovujúcu kvalitu vody s cieľom informovania obyvateľov a označenia lokalít – zákaz kúpania.

V rámci monitoringu vody na kúpanie bola preverená príprava letných termálnych a netermálnych kúpalísk na LTS 2010 v rámci čoho boli vyšetrené vzorky napájacích a bazénových vôd ako i pitných fontánok v areáloch letných kúpalísk. V roku 2010 bola v prvom polroku povolená na základe výsledkov dozoru a laboratórnych analýz prevádzka LK v Nitre s 2 bazénmi. Ostatné kúpaliská sa na sezónu pripravovali. Pripravuje sa tiež prevádzka TK v Poľnom Kesove. Priebežne boli preverované aj zariadenia – kryté plavárne s celoročnou prevádzkou vo všetkých troch okresoch. Celkove bolo vyšetrených 136 vzoriek bazénových vôd. 11.6.2010 bola zaslaná na ÚVZ správa o pripravenosti zariadení letných kúpalísk na LTS 2010, zároveň sa podklady o kvalite vody a prevádzke kúpalísk týždenne zadávajú do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie. Na webovú stránku RÚVZ budú tiež počas LTS zadávané aktuálne informácie o kvalite vody a režime letných kúpalísk v rámci sledovaného regiónu.

1.6. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Ciel' : Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľ'a v súlade so zákonom č.355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Na základe získaných informácií - usmerňovanie výkonu ŠZD nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov

Zabezpečiť systematické sledovanie – monitoring kvality pitnej vody u spotrebiteľ'a v súlade so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v zmysle spracovaného harmonogramu oddelenia HŽP v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, riešenie zistených nedostatkov.

V zmysle spracovaného harmonogramu zamestnanci oddelenia HŽP priebežne zabezpečovali monitoring kvality vody verejných vodovodov u spotrebiteľ'ov v okrese Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce v súlade so zákonom o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. V rámci monitoringu bolo odobratých a vyšetrených 177 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov.

Oddelenie HŽP sa bude podieľať na realizácii projektov :

V rámci objektivizácie faktorov prostredia :

V rámci podpory zdravia :

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní

Ciel': Zlepšiť informovanosť obyvateľ'stva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľ'ov o problematiku zdravia a mobilizovať obyvateľ'ov k aktívnej ochrane a podpore zdravia

Zabezpečiť zdravotno – výchovné relácie a iné aktivity z príležitosti významných dní v rámci problematiky oddelenia HŽP ako sú: Svetový deň zeme, vody, životného prostredia a zdravia.

V roku 2010 sme v rámci zdravotnej výchovy a informovanosti obyvateľ'ov zabezpečili:
- aktivity v rámci Svetového dňa vody, životného prostredia a dňa bez tabaku a to príspevky na webovú stránku RÚVZ a oddelenia HŽP, nástenky na oddelení.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

I. V rámci plnenia programov a projektov úradov verejného zdravotníctva sa oddelenie preventívneho pracovného lekárstva podieľa na riešení nasledovných úloh:

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Úloha č. 2.2 Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Úloha č. 2.3. Zdravé pracoviská

Úloha č. 2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Úloha č. 2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Plnenie úloh za I. polrok 2010 bolo nasledovné:

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 527 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, prach a chemické látky. Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky najmä v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky, pričom bolo vydaných 152 rozhodnutí. Súčasťou týchto dokumentov bol i posudok o riziku. Celkovo bolo predložených zo strany zamestnávateľov 7 návrhov na určenie kategórie rizika a 4 návrhy na zrušenie rizika práce. V prípadoch, kedy zamestnávatelia nezabezpečujú dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, zdravotné riziká pri práci hodnotia často bezpečnostní technici, prípadne iné osoby bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie povinností zamestnávateľov podľa § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov – zriaďovať pracovnú zdravotnú službu alebo ju zabezpečovať dodávateľským spôsobom. Z kontrol 203 subjektov, ktoré boli zamerané na túto oblasť bolo v 141 prípadoch konštatované zabezpečenie PZS a v 25 prípadoch riešenie jej zabezpečovania v štádiu výberového konania, v ostatných prípadoch (37) subjektom zo zákona nevyplývala povinnosť mať zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu.

Ďalší vývoj rizikových prác bude vo veľkej miere závisieť od zabezpečovania hodnotenia zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v okrajových častiach Nítry, Vrábeľ a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel a elektroniku (výroba televízorov SONY, čipové karty Muehlbauer Technologies). V priebehu roku 2010 v súvislosti s výstavbou diaľnice R1 vznikali subjekty zamerané na výrobu a zabezpečovanie stavebných hmôt (betonárky, obalovačky bitúmenových zmesí, ťažiská kameniva,...)

Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitá z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov

a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie.

Osobitne sme sa zamerali na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov znižovať existujúce riziká v pracovnom prostredí.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počty exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V 1.polroku 2010 bolo vydaných 11 rozhodnutí (vyhlásenie RP: 7, zrušenie RP: 4).

Štátny zdravotný dozor bol v roku 2010 zameraný najmä na pracoviská s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. V dozorovanom území v sledovanom období pribudlo 152 zamestnancov v riziku práce, z toho je 33 žien. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zisťujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom je ich nedostatok na pokrytie potrieb všetkých zamestnávateľov, osobitne v prípade subjektov zamestnávajúcich malý počet pracovníkov, ktoré sú pre PZS finančne nezaujímavé. Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi.

Dozorná činnosť vychádza z priorit a je osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú jedovaté, veľmi jedovaté látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.
- výkon spoločných dozorných aktivít /IP, IŽP/.

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 300/2007 Z. z. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami. V súlade s harmonogramom a plánom spoločných previerok na rok 2010 sme vykonali 2 spoločné previerky s IŽP zamerané na prevenciu priemyselných havárií a to v Dusle a.s. Šaľa a v spoločnosti Nesčer Tatragas, s.r.o. Šaľa. Pri previerkách neboli zistené porušenia zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

➤ Vydaných bolo 47 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami a 25 osvedčení o odbornej spôsobilosti na výkon DDD činnosti.

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 30.6.2010 bolo v evidovaných 24 hlásení na výkon DDD činnosti. Vo všetkých

prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi jedovatými a jedovatými chemickými faktormi riadia iba odborne spôsobilé osoby.

Celkovo bolo schválených 19 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením do príslušnej kategórie rizika.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi . Bolo vydaných 30 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb a 2 kontroly na používanie chemických karcinogénov.

➤ Posudzovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi (Duslo, a.s. Šaľa, SBLF Žitavany, Giesecke & Devrient Slovakia, s.r.o., Nitra).

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ sa v priebehu obdobia do 30.6.2010 prešetrovalo v 1 organizáciách (SONY Slovakia, s.r.o., Nitra – diagnóza DNJZ- syndrom canalis carpi I.dx u pracovníčky v profesii operátor LCD). Na základe analýzy pracovných podmienok, pracovných činností a výsledkov hodnotenia fyziológie práce na uvedenej pracovnej pozícii nebola potvrdená súvislosť medzi vznikom ochorenia a pracovnou činnosťou na danom pracovisku. Dohľad nad pracovnými podmienkami ako aj dohľad nad zdravím zamestnancov je v spoločnosti zabezpečený oprávnenou pracovnou zdravotnou službou.

Úloha č. 2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v jednotlivých výrobných organizáciách sa v administratívnych priestoroch analyzovali i pracovné podmienky zamestnancov pri zobrazovacích jednotkách z ergonomických hľadísk (v prípade trvania práce pri zobrazovacích jednotkách viac ako 4 hodiny počas zmeny). Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúce nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...). V spoločnosti Duslo a.s. Šaľa bola vykonaná cieľená previerka zameraná na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami bez denného osvetlenia na 4 pracoviskách – administratívne priestory, veľiny, kontrolné stanovišťa pri ovládacích a riadiacich paneloch.

Zamestnávateľom bolo odporučené umožniť zamestnancom počas prestávok pri práci individuálne cvičenie zamerané na uvoľnenie najviac namáhaných svalových skupín. Zároveň sa použili aktuálne dotazníky informovanosti zamestnancov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č. 276/2006 Z. z.)	P o č e t
Previerka (ukončená záznamom)	4
Kontrolné listy	72
Pokyny na odstránenie nedostatkov (od 1.9.2007)	-
Sankčné opatrenia	-

Úloha č. 2. 3. Zdravé pracoviská

Vzhľadom na súčasné podmienky a dôsledky hospodársko-ekonomickej krízy, ktoré sa v podnikoch a závodoch pomerne výrazne prejavili v ich výrobných činnostiach a v stave zamestnanosti, bolo potrebné prehodnotiť výber organizácií na realizáciu aktivít v rámci projektu Zdravé pracoviská.

Pre realizáciu projektu Zdravé pracoviská bola vybraná spoločnosť DUSLO a.s., Šaľa zameraná na chemickú výrobu ako relatívne najstabilnejší podnik v regióne.

Závod Duslo, a.s. Šaľa je významný z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Spoločnosť je zameraná na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typ Duvilax, výrobky horčíkovej chémie. Ide o stabilný závod s počtom zamestnancov 1685, z toho v riziku rôznych škodlivých faktorov v pracovnom prostredí 640 (chemické látky, hluk, pevné aerosóly, ionizujúce žiarenie, laser). Výber na realizáciu projektu bol podmienený rôznorodosťou pracovných podmienok v organizácii a najmä závažnosťou expozície chemickým látkam a práce so zobrazovacími jednotkami. V rámci plnenia programu bola pozornosť zameraná na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci oprávnenou pracovnou zdravotnou službou a sústavné monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. V Dusle a.s. Šaľa bola vykonaná spoločná previerka s IŽP zameraná na prevenciu priemyselných havárií. Pri previerke nebolo zistené porušenie zákona č. 261/2002 Z. z. v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami.

Okrem uvedeného bola vykonaná cieľná previerka zameraná na kontrolu pracovných podmienok a pracovný režim pri práci so zobrazovacími jednotkami bez denného osvetlenia na 4 pracoviskách – administratívne priestory, veľiny, kontrolné stanovišťa pri ovládacích a riadiacich paneloch. Následné intervenčné aktivity boli zamerané na poskytovanie odborného poradenstva pri usporiadaní a ergonomickom riešení jednotlivých pracovných miest (zmena orientácie monitorov na stoloch, zmena typu pracovného sedadla s možnosťou nastavenia výšky sedadla, vyriešenie vhodných spôsobov opierok rúk, umiestnenie dokumentov, výmena starých CRT monitorov za nové typy LCD, odstránenie lesklých plôch spôsobujúcich nevhodné odrazy svetla, vhodné tienenie okien, doplnenie nastaviteľných podložiek pod nohy podľa požiadaviek zamestnancov, objektivizácia svetelných podmienok na pracoviskách bez denného osvetlenia,...).

Úloha č. 2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Úloha bola ukončená k 30.3.2009, RÚVZ so sídlom v Nitre pokračuje v štúdiu „Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl“- Follow up nadväzujúcou štúdiou nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola .

V roku 2010 sa spracovali dotazníky 2 členov štúdie za centrum Nitra, ktorí neboli registrovaní v onkologickom registri SR. V jednom prípade boli u zomrelého pacienta štúdie získané údaje do dotazníka zo zdravotnej dokumentácie v ŠN Nitra, Zobor. Údaje od príbuzných pacienta sa nepodarilo získať, nakoľko nie sú kontaktovateľní. V druhom prípade bol pacient kontaktovaný, bol s ním vykonaný rozhovor a na základe toho bol spracovaný dotazník. Ďalší dotazník bol spracovaný z dostupných údajov zo zdravotnej dokumentácie pacienta, ktorý bol hospitalizovaný v minulosti v Nemocnici v Podunajských Biskupiciach. 3. člen štúdie nebol spracovaný, pretože rodina je nekontaktovateľná.

Úloha č. 2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Cieľom úlohy je presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok dodržiavaním nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH).

Po ukončení prvej etapy v roku 2009, na ktorej RÚVZ v Nitre participoval spolu s ďalšími vybranými RÚVZ v SR, v roku 2010 pokračuje 2. etapa úlohy.

V rámci 2.etapy sme sa zúčastnili celoslovenského seminára pracovníkov odborov a oddelení PPLaT RÚVZ v SR, ktorý sa konal dňa 17.6.2010 v Banskej Bystrici, ktorej cieľom bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania novej chemickej legislatívy: zákona č. 67/2010 Z.z o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon), nariadenia EP a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a nariadenia EP a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí (CLP).

V rámci zabezpečenia požadovanej odbornej úrovne práce sa zamestnanci oddelenia PPL venujú oboznamovaniu sa s problematikou celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia a kompetenciami orgánov na ochranu zdravia pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameraného na uplatňovanie a dodržiavanie predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1.Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Projekt je riešený na vzorke 80 respondentov u zamestnancov výrobného podniku SONY, zaradených do kategórie stredne ťažko pracujúcich. Pracovali sme so štandardnými dotazníkmi, ktoré obsahovali informácie o spotrebe potravín, somatometrických ukazovateľoch, faktoroch výživy, pohybových aktivitách a stresu. Samostatnou časťou bolo spracovanie 24 hodinového jedálneho lístku, ktorý bude následne vyhodnotený v programe Alimenta. Jednalo sa o respondentov, ktorí boli rozdelení podľa veku a pohlavia na 20 žien a mužov vo veku 19 – 34

rokov a 20 žien a mužov vo veku 25 – 54 rokov. Počítačové vyhodnotenie uvedeného programu bude vykonané v druhom polroku 2010.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli bolo k 30.6.2010 odobratých 11 vzoriek kuchynskej soli. K horeuvedenému dátumu bol v laboratóriu stanovený obsah KJ a KJO_3 v 9 vzorkách. V jednej vzorke bol obsah KJ a KJO_3 v prepočte na KJ menej ako 15 mg/kg. V ostatných vzorkách bol zistený obsah KJ a KJO_3 v prepočte na KJ v rozmedzí 15 – 35 mg/kg.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V rámci bezpečnosti kozmetických výrobkov pre deti bola vykonaná kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok, dodržania povinnosti označenia vybraných regulovaných látok, (fluór v zubných pastách pre deti a dospelých), dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti zakázaných látok (ťažké kovy v dekoratívnej kozmetike pre deti, dietylenglykol v zubných pastách pre deti a dospelých). Odber vzoriek kozmetických výrobkov bol vykonávaný na základe usmernenie ÚVZ SR na rok 2010, v rámci ktorého bolo k 30.6.2010 odobratých spolu 5 vzoriek dekoratívnej kozmetiky pre deti. Vzorky boli odoslané do laboratória na RÚVZ Poprad na stanovenie obsahu Hg, Pb, Cd a Ni. Výsledky sme ešte neobdržali. V rámci sledovania bezpečnosti zubných pást pre deti a dospelých bolo odobratých a odoslaných 6 vzoriek do laboratória RÚVZ Poprad za účelom stanovenia prítomnosti zakázanej látky dietylenglykolu a regulovanej látky – fluóru. Vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády 658/2005 Z.z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky v znení neskorších predpisov. Nedostatky neboli zistené ani na úseku označenia vybraných regulovaných látok.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Táto úloha sa bude plniť podľa aktualizácie Viacročného národného plánu úradnej kontroly v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva na rok 2010 spracovaného ÚVZ SR v mesiaci august. V rámci nej budú odobraté 2 vzorky plastových športových fliaš pre deti a 1 vzorka keramického výrobku pre deti.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

- úloha je určená pre RÚVZ Poprad

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.) Úloha NPDD – Monitorovať fyzickú aktivitu detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu, zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu.

Monitoring sme realizovali v termíne, schválenom vládou, t.j. od 25.1.2010 do 14.03.2010. V rámci projektu respondenti vyplňovali dotazník a zamestnankyňami RÚVZ v Nitre boli vykonávané antropometrické merania a posudzovanie správneho držania tela. Zistené údaje boli zadané do pripravenej mustry a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave. Celkove bolo vyšetrených 72 žiakov špeciálnych škôl a 104 študentov z gymnázia. Vo vekovej skupine od 10 do 12 rokov bolo vyšetrených v špeciálnej základnej škole 21 chlapcov a 14 dievčat. V tejto vekovej skupine v prímach a sekundách osemročného gymnázia bolo vyšetrených 26 chlapcov a 28 dievčat. 17 a 19 roční žiaci špeciálnej školy boli vyšetrení v počte 21 chlapcov a 16 dievčat. Zo študentov gymnázia v septime a oktáve bolo vyšetrených 11 chlapcov a 39 dievčat.

2.)4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

TAD 1,2,3 - Školský prieskum o alkohole a ostatných drogách

V rámci celoslovenského prieskumu TAD 1,2 a 3 realizovaného zamestnankyňami oddelenia HDM v RÚVZ Nitra v termíne od 15. až 19. marca 2010 bol vykonaný dotazníkový prieskum vo vybraných školách a určených ročníkoch. Jednalo sa o ZŠ Mojmirova ul. Zlaté Moravce, ZŠ Benkova ul., Nitra a SZŠ Farská ul. Nitra. Celkovo bolo zozbieraných v týchto školách 733 dotazníkov.

3.) 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V r. 2010 sme v III. etape predmetného projektu monitorovali vekovú skupinu od 7 – 10 rokov. Do projektu boli zapojené ZŠ Veľké Zálužie a ZŠ pri SŠK na Farskej ulici v Nitre. V rámci tohto projektu bol vykonaný dotazníkový prieskum, ktorý monitoroval životný štýl detí. Pri plnení tohto projektu boli vykonané antropometrické merania a zisťovanie hodnôt KT vyšetřovaných detí. Výkon prieskumu prebiehal v 16. kalendárnom týždni. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber vzoriek obedov z príslušných ŠJ. Návratnosť dotazníkov u detí zúčastnených škôl bola 53 zo ZŠ na Farskej ul. v Nitre a 52 detí zo ZŠ Veľké Zálužie. T. č. sme zahájili vkladanie údajov z dotazníkov do príslušných mustier. Termín spracovania je určený do 30. 09.2010.

4.) Distribúcia edukačných materiálov – DVD a CD BECEP – bezpečnosť cestnej premávky

V rámci tohto projektu sme sa zúčastnili na distribúcii edukačných materiálov, ktoré boli získané od Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácii SR pre poradne zdravia RÚVZ SR. Materiály boli distribuované do predškolských a školských zariadení v územnej pôsobnosti nášho regionálneho úradu. Edukačné materiály sa dostali do 86 tried školských zariadení a dopravnej výchovy z týchto materiálov sa zúčastnilo 1676 detí. Zoznam zúčastnených škôl a počet detí bol zaslaný v termíne do 28.06.2010 na ÚVZ SR v Bratislave.

5.) Distribúcia zdravotne – osvetového materiálu pre ZŠ a SŠ na prevenciu patologických javov v školách a rozvoja súdržnosti, spolupráce a tolerance, ktorý bol spracovaný vo forme plagátu.

Zamestnankyňami odd. HDM RÚVZ Nitra boli dodané tieto zdravotne – výchovné materiály celkovo do 138 škôl (ZŠ a SŠ).

6.) 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

V mesiaci jún boli elektronickou poštou rozposlané dotazníky k pokračovaniu plnenia projektu v r. 2010 všetkým všeobecným lekárom pre deti a dorast v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra čo predstavuje 64 pediatrov. Údaje z vyplnených dotazníkov budeme postupne zadávať na štatistické spracovanie.

7.) 9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V rámci svetového dňa vody sme pripravili zdravotne – výchovný panel pre verejnosť o význame pitnej vody pre zdravie. Pri tejto príležitosti sme poskytovali konzultácie k používaniu pitnej vody z vlastných vodných zdrojov.

8.) Distribúcia propagačných materiálov na prevenciu rakoviny krčka maternice

V súvislosti s realizáciou kampane „Európsky imunizačný týždeň“, ktorá sa uskutočnila od 26.04.2010 do 02.05.2010 sme v spolupráci oddelením epidemiológie RÚVZ v Nitre elektronickou poštou zasielali edukačné materiály so zameraním na prevenciu rakoviny krčka maternice pre všetky školské zariadenia (ZŠ, SŠ) v počte 141 zariadení.

9.) 10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

Počas výkonu ŠZD zamestnankyňami RÚVZ Nitra, zameraného na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov bolo uskutočnených v zariadeniach pre deti a mládež celkovo 174 kontrol. Počas kontrol neboli zistené závažné priestupky voči porušeniu tohto zákona.

OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Úloha č. 5.1.: Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov.

Cieľom úlohy je prostredníctvom monitoringu a kontroly na pracoviskách s rádioaktívnymi žiaričmi a na pracoviskách, na ktorých sa najčastejšie vyskytujú opustené žiariče zistiť, identifikovať a následne zabezpečiť bezpečnú likvidáciu nepoužívaných žiaričov a opustených žiaričov.

V 1. polroku boli vykonané previerky zamerané na nakladanie s rádioaktívnymi žiaričmi v spoločnostiach SES Inspekt, s.r.o., Tlmače, WIZACO NDT, s.r.o. Levice, Icopal, a.s. Štúrovo a Izotopcentrum, s.r.o. Nitra. V prípade subjektov Inžinierske stavby, a.s., Košice - Centrálna stavebná skúšobňa, Nitra, Smurfit Kappa Štúrovo, a.s., Štúrovo a Pivovary Topvar, a.s., Topoľčany boli odovzdané na likvidáciu nepoužívané uzavreté rádioaktívne žiariče. V spoločnosti CONSULTEST s.r.o. - organizačná zložka Nitra boli prekonzultované podmienky odberu uzavretých žiaričov ako súčasť rádioizotopovej sondy Troxler, v Centre výskumu živočíšnej výroby, Lužianky podmienky presťahovania RIA laboratória a skladu rádioaktívnych žiaričov, ako aj zrušenia bývalého RIA laboratória a so Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou ako aj Štátnym veterinárnym a potravinovým ústavom Bratislava, Detašované skúšobné laboratórium Nitra podmienky používania a skladovania otvorených žiaričov a nakladania s rádioaktívnym odpadom.

Pokračovalo sa s preverovaním zberných druhotných surovín v Nitrianskom kraji (v rámci pracovísk odboru ochrany zdravia pred žiarením v SR dohodnutá ročná realizácia kontrol v min. 20% všetkých zberných v spádovej oblasti) s cieľom dozimetrického preverenia kovového šrotu na možný výskyt rádioaktívneho materiálu, poučenia zamestnancov manipulujúcich s kovovým šrotom o postupe v prípade nálezu podozrivých predmetov a poskytnutia informačného materiálu. V predchádzajúcich troch rokoch plnenia úlohy (2007 – 2009) bolo dozimetricky preverených 62 zberných v kraji a prešetrované 4 prípady nálezu rádioaktívneho materiálu. V hodnotenom období 1. polroka 2010 boli dozimetricky skontrolované 4 prevádzky zberných.

Najmä z dôvodu nepriaznivého, daždivého počasia bola väčšina previerok naplánovaných na rok 2010 presunutá na 2. polrok.

Pracovníci oddelenia sa zúčastnili pracovnej porady k súčinnosti kompetentných zložiek pri záchytoch rádioaktívneho materiálu konanej v dňoch 16. – 17.3. v Beluškých Slatinách. Na porade sa okrem iného konkretizoval postup riešenia záchytov v zmysle Spoločného usmernenia Č.p.: KMCO-43-54/CO-2009 na zabezpečenie činnosti pri náleze alebo zistení nelegálneho nakladania s rádioaktívnym alebo jadrovým materiálom, ktoré nadobudlo účinnosť 8.2.2010.

Podľa predmetného usmernenia sa postupovalo aj v prípade záchytu rádioaktívneho materiálu neznámeho pôvodu, ktorý bol dňa 28.6.2010 prešetrovaný v zberni druhotných surovín EISEN, s.r.o., Diakovská č.26, 927 01 Šaľa. Išlo o meracie zariadenie, pravdepodobne tlakomer z vojenskej techniky, ktorého ciferník bol kontaminovaný rádionuklidom ^{226}Ra . Predmet bol nájdený zamestnancom zberne pri rutinnej dozimetrickej kontrole kovového šrotu. Pracovníci RÚVZ potvrdili jeho rádioaktivitu, maximálna hodnota dávkového príkonu gama žiarenia na povrchu predmetu bola 8,41 $\mu\text{Sv/h}$ a neskôr určená aktuálna aktivita ^{226}Ra 136 kBq. Na základe výsledkov merania a opisu spôsobu manipulácie so zariadením bolo konštatované, že nenastalo zvýšené riziko možného poškodenia zdravia zamestnancov zberne ionizujúcim žiarením. Nakoľko na mieste previerky nebolo na predmete možné zistiť žiadne identifikačné údaje, išlo o nález rádioaktívneho materiálu neznámeho pôvodu. Predmet bol na základe výzvy RÚVZ Nitra odvezený na analýzu a bezpečné uskladnenie oprávnenou organizáciou JAVYS, a.s. Bratislava. Záchyt bol oznámený ÚVZ SR a zaevidovaný do programu ILTRAM slúžiaceho na evidenciu nálezov rádioaktívneho materiálu na území Slovenskej republiky.

V 1. polroku 2010 sa okrem uvedeného potvrdeného nálezu rádioaktívneho materiálu v zberni druhotných surovín prešetroval dňa 25.6.2010 prípad podozrenia na nález rádioaktívneho materiálu v rodinnom dome zosnulého MVDr. Hulu v Solčanoch. Išlo o kovové komponenty vyradeného zariadenia počítačovej tomografie, u ktorých sa nepotvrdila zvýšená rádioaktivita.

Pracovná skupina ochrany zdravia pred žiarením zabezpečuje v kraji Nitra pre prípady nálezu rádioaktívnych žiaričov, resp. rádioaktívne kontaminovaných predmetov v životnom a pracovnom prostredí nepretržitú pohotovosť.

O problematike záchytov rádioaktívnych materiálov v kraji Nitra bol prednesený referát v rámci celoústavného odborného seminára RÚVZ Nitra.

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

Posudzovanie rizikovosti vykonávaných prác, ako aj zabezpečenie zdravotného dohľadu, je súčasťou každej previerky vykonanej v rámci štátneho zdravotného dozoru. V hodnotenom období bolo vykonaných 45 takýchto previerok. Nebolo vydané žiadne rozhodnutie o vyhlásení, resp. zrušení rizikovej práce v prostredí ionizujúceho žiarenia. Boli podané 3 odborné stanoviská pre rozhodovaciu činnosť RÚVZ Nové Zámky, poskytnutých 8 konzultácií pre pracovné zdravotné služby a vykonané spoločné konzultácie so zástupcom odd. PPL RÚVZ Komárno na vedení spoločností Forlife, n.o. Komárno a Slovenské lodenice Komárno, a.s. Bratislava o potrebe prehodnotenia vyhlásených rizikových prác s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie.

Dňa 29.3.2010 sa na ÚVZ SR uskutočnila pracovná porada pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením, na ktorú nadväzovala porada hlavných a krajských odborníkov OZPŽ a PPL zameraná na posudzovanie rizikovosti prác v prostredí ionizujúceho žiarenia, požiadavky na posudky o riziku a zaraďovanie pracovníkov do kategórií rizika. Pracovníci RÚVZ Nitra pripomienkovali návrh požiadaviek na obsah posudkov o riziku vypracovaný ÚVZ SR.

Problematika rizikových prác bola riešená aj na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení PPL konanej v dňoch 25.-26.5.2010 v Oščadnici, kde bola prijatá úloha v termíne do konca roku 2010 prehodnotiť všetky rozhodnutia o zaradení pracovníkov do rizika ionizujúceho žiarenia, ktoré boli vydané pre účinnosťou zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov (t.j. pred 1.9.2009) ako aj všetky rozhodnutia vydané podľa predmetného zákona, ktoré neboli vopred prekonzultované s miestne príslušným pracoviskom radiačnej ochrany. Predmetných pracovných porád sa zúčastnil aj zástupca pracovnej skupiny OZPŽ RÚVZ Nitra. O konkrétnom spôsobe hodnotenia rizikovosti prác v prostredí ion. žiarenia podľa jednotlivých okresov, resp. subjektov bola podaná informácia aj na krajskej porade PPL uskutočnenej na RÚVZ Nitra dňa 24.6.2010.

Na pracovisku sa vedie databáza počítačového programu ASTR, v ktorom sa aktualizujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku, ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Dôsledné zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení pracovníci RÚVZ so sídlom v Nitre aj v prvom polroku 2010 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, paratýfu, nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb),
- epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívanie SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas prvého polroku 2010 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu B, hemofilové invazívne nákazy, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. Zaznamenali sme 6 prípadov ochorení na TBC u dospelých osôb, 22 ochorení na pertussis. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytlo 24 ochorení na VHA, z toho 22 v epidemiologickej súvislosti v epidémii Vinodol v troch ohniskách a 7 ochorení na VHB.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

- pravidelným kontaktom s očkujúcimi pediatrami pri riešení problémových situácií ako je nedostavenie sa rodičov s deťmi na očkovanie, písomné predvolávanie detí na očkovanie, ústny pohovor pracovníkov epidemiológie s rodičmi, ktorí odmietli očkovanie svojich detí, blokové pokuty v prípade odmietnutia očkovania (100 euro), zmeny očkovacích látok, zmeny schém, a zostavenie ďalších imunizačných postupov pre prísťahované detí

z iných krajín, atď. Konzultácie na uvedené témy patria do rutínnej dennej práce epidemiológov.

- mesačnými informáciami o výskyte prenosných ochorení zasielaných zároveň s novinkami v oblasti imunizácie.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hračené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 1 136 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých vykonávali edukačnú činnosť, ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, MIKRO-K Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu, pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBs Ag (6x) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (31 prípadov) boli vykonané protiepidemické opatrenia, s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie u 11 osôb.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 21 poranení).

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre. V prvom polroku 2010 sme vykonali 121 previerok s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, úrovni zdravotníckej starostlivosti, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 200 sterilizačných prístrojov a vykonalo sa 593 odberov.

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V prvom polroku 2010 sme zabezpečili 34 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systému rýchleho varovania.

- bolo vložených 1 308 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (34 odberov – 15 izolátov)
- týždenné spracovanie o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.5 Surveillancie chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillancie prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku. Bolo realizovaných 20 výjazdových akcií, pri ktorých sa vyšetrilo 879 klientov.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení jednak pri:

1. hromadnom výskyte prenosných ochorení, v prvom polroku 2010 sme vykazovali 10 epidémii: A08 (6x), A02 (1x), B 15 (1x), J 10 (1x) a J 10.9 (1x)
2. v súvislosti so zabezpečením opatrení pri výskyte prípadov chrípky spôsobených vírusom A(H1N1) pracovníci odboru epidemiológie zabezpečili v prvom polroku 2010
  - realizáciu protiepidemických opatrení v súlade s odporúčaniami SZO, EK
  - zintenzívnenie epidemiologickej a virologickej surveillancie
  - pohotovostné služby odborných pracovníkov 24 hodín denne vrátane sviatkov a víkendov
  - aktívne vyhľadávanie chorých ošetrojúcimi lekármi prostredníctvom zisťovania cestovateľskej a epidemiologickej anamnézy
  - týždenné hlásenie chrípky, chrípke podobných ochorení (CHPO) a akútnych respiračných ochorení (ARO), ako aj hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení, jednotlivých nemocníc počas víkendu
  - pozornosť sa venovala zvýšenej návštevnosti pohotovostných lekárskejších služieb, ochoreniam s neobvykle ťažkým priebehom ARO, ochoreniam u osôb prichádzajúcich zo zahraničia
  - okamžité hlásenie z pohotovostných lekárskejších služieb, infekčných a detských oddelení jednotlivých nemocníc (ev. ďalších nemocničných oddelení) v prípade podozrenia z novej chrípky A (H1N1)
  - monitorovala sa spotreba liekov proti nádche, kašľu a prechladnutiu prostredníctvom lekární
  - v spolupráci s riaditeľmi škôl (materských, základných, stredných, tiež detských jasí) sa monitorovala absencia v školských a predškolských zariadeniach
  - v spolupráci s nemocnicami sa sledoval a hlásil počet hospitalizovaných s ochorením na chrípku, ARO, ARO s ťažkými priebehmi, ochorením zodpovedajúcim definícii ochorenia vyvolaného vírusom novej chrípky A(H1N1)

Informácia o edukácii a význame očkovania proti chrípke:

- RÚVZ so sídlom v Nitre poskytoval verejnosti aktuálne informácie o význame očkovania proti chrípke, očkovaníu rizikových skupín na vlastnej web stránke www.ruvznr.sk
- informácie boli a sú poskytované aj prostredníctvom regionálnych médií (rozhlas, denníky).

- Pracovníci odd. epidemiológie pripravili aj informačné panely a nástenky na RÚVZ so zameraním na prevenciu chrípky.

Informáciu o aktuálnom výskyte chrípky sme pravidelne zverejňovali na web stránke, rozposielali všetkým zdravotníckym zariadeniam v regióne (5 zariadení lôžkových), všetkým poskytovateľom LSPP, RZP a aj členom pandemického strediska .

Na úrovni kraja sme pravidelne informovali novinárov o epidemiologickej situácii v chrípke.

Opatrenia v súvislosti s povodňami:

• **Zvýšený zdravotný dozor:**

98 obcí (9 obcí nemá VV), okres Nitra - napojenie na VV 84,7 % obyvateľov, okres ZM- napojenie na VV 77,34% obyvateľov a okres Šaľa - napojenie na VV - 100% obyvateľov. Celkovo z 98 obcí napojených na VV 97,63 % obyvateľstva.

Počet zasiahnutých obcí : okres Nitra 26 , okres Zlaté Moravce 18 a okres Šaľa 11.

Dňa 30.5 2010 v popoludňajších hodinách v dôsledku intenzívnych dažďových zrážok došlo k vyplaveniu vody z koryta potoka Drevenica a zaplaveniu častí rodinných domov a studní v obciach Kostolany pod Tribečom, Ladice, Neverice.

V dňoch 1.6.- 3.6. 2010 v dôsledku intenzívnych dažďových zrážok došlo k zvýšeniu hladiny spodných vôd a k znehodnoteniu kvality vody u individuálnych vodných zdrojov občanov náplavovými vodami v obciach D. Lefantovce cca 25 % studni pri RD, H.Lefantovce cca 90 % pri RD a Jelšovce cca u 30 studní občanov.

Následne po nahlásení uvedenej mimoriadnej povodňovej situácie zamestnanci tunajšieho úradu zisťovali stav zásobovania obyvateľov pitnou vodou počas mimoriadnej situácie v ďalších obciach okresov Nitra, Šaľa, Zlaté Moravce so zameraním na obce bez vybudovaných verejných vodovodov.

Zvýšený zdravotný dozor nad zásobovaním obyvateľov obcí Jelšovce (2 studne) , D. Lafantovce (2 studne) H. Lefantovce (3 studne) , Kostolany pod Tribečom (4) , Ladice (3), Hostovce (3), V. Cetín (2) spolu **19 studní v 7-ich obciach**, v celkovom počte **28** vyšetrení, individuálnych vodných zdrojov v obciach Jelšovce 4, D. Lefantovce 6, H. Lefantovce 6 , Neverice 4, Kostolany pod Tribečom 4 , Ladice 4, Hostie 3 , V. Cetín 3 M. Cetín 2 spolu **36 studní v 9 obciach** s celkovom počte vyšetrení **36**.

Z náhradného zásobovania obyvateľov postihnutých obcí z cisterien v obciach H. Lefantovce 1, D. Lefantovce 1, V. Cetín 4 celkovom počte **6 vzoriek** .

Tiež boli preverené obce v verejných vodovodoch zásobovaných z vlastných vodných zdrojov, ktoré boli zaplavené – obec Mankovce a Martin nad Žitavou s odberom 2-och vzoriek vôd a preverené boli aj vodovody v obciach Jelenec a Hostie s odberom 3-och vzoriek vôd.

I v obciach Podhorany a Bádice vzhľadom k tomu, že vodný zdroj verejného vodovodu zásobujúci tieto obce bol zaplavený povrchovou vodou, bola odobratá Podhorany 1 vzorka a Bádice 1 vzorka.

Celkovo bolo z **verejných vodovodov v 6 obciach odobraných a vyšetrených 7 vzoriek vôd. Spolu všetkých vyšetrených 77 vzoriek** stav k 8.7. 2010

Počet zasiahnutých rodinných domov :

Kostolany pod Tribečom 25 RD, Ladice 70 RD, Neverice 6 RD, D. Lefantovce cca 25 % studni pri RD, H.Lefantovce cca 90 % pri RD, Jelšovce cca u 30 studní občanov, V. Cetín 95 RD, Hostie 6 RD, M. Cetín 30 RD.

Podľa ŠZD nebola potrebná evakuácia občanov v uvedených obciach

V obciach boli vyčlenené verejné vodné zdroje vyhovujúcej kvality vody, kde si občania odoberali vodu na pitné účely, resp. bolo zabezpečené náhradné zásobovanie obyvateľov pitnou vodou dovozom z cisterien na pitnú vodu /V. Cetín, H. a D. Lefantovce, Mankovce/. Všetky náhradné zdroje pitnej vody boli opakovane lab. preverované prakticky až doposiaľ. Priebežne sa vykonávajú odbery vytypovaných vzoriek vôd z individuálnych studní občanov po vykonaných sanačných prácach. Na nedoporučenie konzumácie kontaminovaných potravín a poľn. produktov boli občania prostredníctvom OcÚ informovaní po vykonaní nášho ZZD. Spolupráca najmä s OcÚ bola príkladná.

• Opatrenia v súvislosti s nadmerným výskytom komárov:

V spolupráci so starostami miest a obcí Nitrianskeho kraja (350 obcí z toho 15 miest) regionálne úrady verejného zdravotníctva vymedzujú lokality s najväčším výskytom komárov a tieto lokality denne nahlasujú na odbor sociálnych vecí a zdravotníctva ÚNSK. Na základe vznesených požiadaviek a odborných podkladov získaných od RÚVZ , krajského a obvodných úradov životného prostredia Nitrianskeho kraja je vykonávaný terénny monitoring výskytu komárov v rámci celého územia NSK. Monitoring vykonáva entomológ s prihliadnutím na pravidelné liahništia komárov. Najviac zasiahnuté boli oblasti v okrese Komárno – povodie rieky Dunaj, je to problém každoročný. V okrese Levice sa vyskytovali komáre v oblasti rieky Hron, taktiež okolí rieky Ipeľ.

V okrese Šaľa v okolí rieky Váh - najviac v obciach Vlčany, Neded, Žihárec, Tešedíkovo.

V okolí rieky Žitavy - mesto Vrábľa a Žitavce.

Dňa 18.6.2010 sa uskutočnilo pracovné stretnutie členov pracovnej skupiny NSK so zástupcami regionálnych úradov verejného zdravotníctva , krajského a obvodných úradov životného prostredia a realizátora vykonávaných prác spoločnosti Biodeconta.

Časový harmonogram jednotlivých zásahov určuje podrobný a priebežný prieskum . Postreky sa začali vykonávať v čase od 11.júna 2010 certifikovaným aplikačným vysokovýkonným ULV aerosólovým generátorom tzv. (zahmlievaním). Ekologický prípravok zamestnanci firmy rozprašovali z korby terénneho auta vysokotlakovým zariadením vo forme hmly vo výške dva až tri metre nad zemou. Vzdušné prúdenie zanesie opar pri dobrých poveternostných podmienkach až do vzdialenosti jedného kilometra od miesta postrekovania v smere prúdenia vzduchu.

V zmysle zákona 355/2007 právnická osoba (zdravotne a odborne spôsobilá), ktorá vykonáva reguláciu živočíšnych škodcov :

- používa pri svojej činnosti len prípravky určené na daný účel,
- kontroluje účinnosť a efektívnosť vykonanej činnosti,
- oznamuje začiatok každej takejto činnosti RÚVZ e- mailom najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom (aplikácia sa vykonáva vo večerných, resp. nočných hodinách),
- v oznámení uvádza miesto, čas vykonania dezinfekcie, druh prípravku a spôsob informovania verejnosti (cestou starostov obecných úradov a primátorov miest, informovanie chovateľov hospodárskych zvierat, včelárskych združení resp. majiteľov včelstiev).

Na základe aktuálnej epidemiologickej situácie sa komáre v Nitrianskom kraji k dnešnému dňu nepovažujú za epidemiologicky významný hmyz , to znamená, že neboli zistené okolnosti, ktoré by poukazovali na nebezpečenstvo , že sú nositeľmi prenosných ochorení a sú potencionálnou hrozbou rizika šírenia epidémie. V každom prípade je ich prítomnosť nepríjemná , obťažujúca a nežiadúca a preto dezinfekčný zásah nadobúda odporúčací charakter. Pracovníci oddelenia epidemiológie denne pri šetrení hlásených prípadov infekčných ochorení venujú zvýšenú pozornosť okrem iného aj týmto prenášačom ako možným faktorom prenosu pri objasňovaní epidemiologickej anamnézy vo vzťahu ku klinickým príznakom ochorenia. Podobne na zvýšenú bdelosť boli upozornení elektronickou formou cestou mesačných výkazov aj poskytovatelia primárnej ambulantnej aj lôžkovej zdravotníckej starostlivosti ako aj osobne

prostredníctvom týždňového e-mailového a telefonického hlásenia akútnych respiračných ochorení. Pre starostov a primátorov miest a obcí bol vypracovaný materiál " Zásady ochrany pred komármi a opatrenia na zamedzenie kalamitného premnoženia komárov" .

Do 30.6.2010 bol vykonaný postrek v Nitrianskom kraji na 22 000 ha ošetrenej plochy v 51 obciach (vrátane miest) t.j. v 16% obcí Nitrianskeho kraja.

• **Zistenia zhoršeného zdravotného stavu ako dôsledok povodní**

Nepretržite boli poskytované informácie telefonicky ako aj osobne obyvateľom a starostom obcí k problémom týkajúcim sa ohrozenia zdravia pri likvidácii následkov povodní najmä k sanačným a dezinfekčným prácam vodných zdrojov k zvýšenej osobnej hygiene obyvateľov o vylúčení zdrojov pitnej vody znehodnotených záplavami, konzumácie poľnohospodárskych plodín a potravín. Upozornení aj na možné mikrobiologické a chemické riziká spojené s požívaním a používaním kontaminovanej vody boli aj všetci poskytovatelia lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadení. Bolo im zdôraznené odoberanie epidemiologickej anamnézy pri hnačkových ochoreniach , febrilných stavoch so zameraním sa na možný kontaminovaný faktor prenosu ruky, voda , potraviny. Všetky informácie o spôsobe ochrany obyvateľstva po povodniach ako aj riziká infekčných ochorení boli poskytované printovým regionálnym médiám ako aj zverejnené na web stránke regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Zároveň tieto informácie boli zaslané prostredníctvom odboru krízového riadenia CO všetkým starostom miest a obcí NK.

• **Spolupráca RÚVZ s postihnutými obcami a mestami :**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva spolupracoval s členmi krízového riadenia CO, Obvodnými úradmi životného prostredia , so samotnými starostami miest a obcí (zvýšený zdravotný dozor), ktorých v niektorých prípadoch osobne navštívili.

Pracovníci oddelenia HŽP sa zúčastňovali ako členovia protipovodňových komisií zasadnutí krízových štábov. Zároveň aj s regionálnymi hygienikmi monitorovali situáciu priamo v teréne počas povodní aj po nich. V prípade likvidácie uhynutých zvierat v každom regióne riadila príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa, ktorá má kontakty na kafilériu. Príslušní riaditelia spolupracovali so starostami.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

V rámci vyhlásenia certifikácie eradikácie poliomyelitídy v Európskom regióne surveillance pozostávala zo sledovania výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd, a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na diagnostiku. Vykonávame úlohy vyplývajúce z akčného plánu a v rámci environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali v mesiacoch marec a máj (4x) odbery odpadových vôd na sledovanie cirkulácie enterovírusov vo vonkajšom prostredí . Preočkovanosť proti Polio na úrovni okresov je vo všetkých vekových skupinách nad 99%.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Laboratórna diagnostika HIV.

V spolupráci s klinikou klinickej mikrobiológie vo FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV /AIDS v zdravotníckych

zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti HIV1 a anti HIV2, vyšetrenie Antigénu v hlásených prípadoch 21 poranení u zdravotníckych pracovníkov ako aj v 19- tich prípadoch bolo vykonané vyšetrenie aj u pacientov.

V 2 laboratórne potvrdených prípadoch ochorenia HIV bol vykonaný zber epidemiologických údajov a nahlásenie do EPISu.

Špecializovaná poradňa HIV/ AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS pri RÚVZ v Nitre, ktorá pracovala plynule počas celého polroka 2010. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 14-tim klientom, poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 35 návštev a 50 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok bolo odobratých 14 sér a v 1 prípade bol vydaný certifikát do zahraničia. V roku 2010 bolo v 9-tich prípadoch vykonané vyšetrenie anonymne. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

V súvislosti s kampanou EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 24. 4.2010 – 1.5.2010 sme realizovali nasledovné aktivity:

1. Na webovskej stránke RÚVZ boli zverejnené informácie o EIW pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov články o očkovaní proti sezónnej chrípke v sezóne 2009-2010, o epidémii osýpok, o očkovaní proti kliešťovej encefalitíde, vyhodnotenie kontroly očkovania k 30.8.2009 a o očkovaní všeobecne
2. Printovým médiám – Nitrianske noviny, Vrábeľské noviny a pre pracovníkov Červeného kríža v Nitre bol zaslaný informačný materiál o význame očkovania, o očkovaní do zahraničia a o očkovaní proti rakovine krčka maternice
3. Na RÚVZ bola vytvorená nástenná tabuľa, pred úradom a na Mestskom úrade v Nitre v klientskom centre inštalovaný informačný panel s materiálom k danej veci
4. Bola realizovaná prednáška o význame a efektívite očkovania spojená s diskusiou pre matky na materskej dovolenke v materskom centre „Klokanček“ v Nitre, taktiež tu inštalovaná nástenná tabuľa a zanechaný propagačný materiál k danej téme bola
5. Pre rómsku komunitu v obci Vinodol bol distribuovaný propagačný materiál o odporúčanom očkovaní proti VHA a v spolupráci s Ústavom romologických štúdií katedry Univerzity Konštantína filozofa v Nitre bola zabezpečená distribúcia letákov v okrese Nitra
6. Cestou Krajského školského úradu v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu o očkovaní proti rakovine krčka maternice pre študentov ZŠ a SŠ v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a jeho umiestnenie v daných zariadeniach
7. Pre pracovníkov Slovenskej pošty a Červeného kríža v Nitre bol zaslaný edukačný materiál o očkovaní proti sezónnej a pandemickej chrípke
8. Pre účastníkov školenia odbornej spôsobilosti na vykonávanie epid.závažnej činnosti v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bola uskutočnená prednáška o prevencii a ochrane proti hepatitíde typu B
9. Pre poslucháčov Katedry ošetrovateľstva UKF v Nitre bola realizovaná prednáška o význame očkovania proti pandemickej chrípke
10. Pre pracovníkov Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, závod Zlaté Moravce bola realizovaná prednáška o význame očkovania proti kliešťovej encefalitíde

11. Pre účastníkov Gremiálnej porady riaditeľa RÚVZ v Nitre bola realizovaná prednáška o priebehu EIW a jeho významnosti, o výskyte osýpok v Bulharsku, Berlíne a Grécku, ako aj o výskyte iných ochorení na Slovensku ako aj vo svete
12. Prednáška o očkovaní proti pandemickej chrípke a aktuálnom výskyte bežnej a pandemickej chrípky bola realizovaná v rámci koordinačno-metodického zhromaždenia zamestnancov krízového manažmentu Nitrianskeho kraja a pre študentov VŠ sv. Alžbety
13. Počas EIW sa v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborného lekára odd. epidemiológie boli poskytované konzultácie o očkovaní do zahraničia, o očkovaní proti ovčím kiahňam pre verejnosť a o očkovaní proti VHB pre zdravotníckych pracovníkov.
14. Vytvorenie materiálu fotodokumentácie ochorení preventabilných očkovaním k použitiu intervenčných aktivít u rodičov odmietajúcich povinné očkovanie
15. Príprava materiálu videonahrávok detí chorých na infekčné ochorenia.

V priebehu prvého polroku 2010 sa poskytovali informácie lekárom prostredníctvom e-mailových adries, informácie v mesačných výkazoch na web stránke RÚVZ Nitra, priebežne sa poskytovali konzultácie v oblasti očkovania pred cestou do zahraničia pre lekárov a pre laickú verejnosť.

Činnosť odboru epidemiológie za obdobie od 1.1. 2010 do 30.6. 2010

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 1 136 - krát, bolo uskutočnených 851 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 1 341 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 117 prípadov evidencie sérologických vyšetrení, v 1 113-tich prípadoch bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 843 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 121 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Odbor epidemiológie		
Epidemiologické vyšetrenia v ohniskách nákazy	☐ Prvá návšteva v ohnisku ☐ Opakované návštevy v ohnisku ☐ Počet vyšetrených osôb ☐ ZZD ☐ Lekársky dohľad ☐ Iné protiepidemické opatrenia	861 305 128 0 373 140
Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie	☐ Vzorky biologického materiálu celkom ☐ Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: ☐ Voda ☐ Potraviny ☐ Iné	112 0 7 1 0
Výpisy potrebných údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	☐ Z chorobopisov ☐ Zo zdravotných záznamov ☐ Z laboratórnych protokolov ☐ Iné	525 389 424 6
Imunizačný program	☐ Metodické návštevy lekárov ☐ Kontrola očkovania ☐ Kontrola skladovania očkovacích látok ☐ Iné	2 0 0 21

Evidencia sérologických vyšetrení	☐ VH ☐ Ochorenia imunizačného programu ☐ Iné sérologické vyšetrenia	44 17 56
Analýza epidemiologickej situácie	☐ Denná ☐ Týždenná ☐ Mesačná ☐ Ročná ☐ Iná ☐ Príprava podkladov	125 26 6 0 2 861
Poradenstvo	☐ V zdravotníctve ☐ V ohniskách rodinných ☐ V ohniskách kolektívnych ☐ V rámci prevencie	261 384 60
Odborné expertízy	☐ Správa ☐ Rozbor ☐ Podklad ☐ Stanovisko ☐ Expertíza	138 1 0 9 13 0
Prednášková činnosť	☐ Prednášky	18
Publikačná činnosť	☐ Publikácie	8
Účasť na konferenciách	☐ Aktívna ☐ Pasívna	1 34
Práca na osobitných programoch a štúdiách	☐ Zber podkladov ☐ Sumarizácia ☐ Analýza ☐ Iné	5 1 0 1
Potvrdenie o epidemiologickej situácii		21
Vydané certifikáty (AIDS)		1
NN-cielená kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	☐ Kontroly pracoviska ☐ Opakované návštevy ☐ Odber vzoriek zo sterilných materiálov ☐ Odber vzoriek z prostredia ☐ Odber vzoriek z ovzdušia ☐ Odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov ☐ Odber iných vzoriek ☐ Počet testovaných HVS ☐ Počet testovaných AUT ☐ Počet testovaných EO ☐ Počet testovaných FS ☐ Iná sterilizačná technika	3 0 0 37 0 3 0 0 0 0 0 0 0

NN – ŠZD - kontrola HER a BOT	☐ Kontroly pracoviska	108
	☐ Opakované návštevy	10
	☐ Odber vzoriek zo sterilných materiálov	140
	☐ Odber vzoriek z prostredia	335
	☐ Odber vzoriek z ovzdušia	27
	☐ Odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	29
	☐ Odber iných vzoriek	0
	☐ Počet testovaných HVS	89
	☐ Počet testovaných AUT	99
	☐ Počet testovaných EO	0
	☐ Počet testovaných FS	6
	☐ Iná sterilizačná technika	6
Epidemiologické vyšetrovanie v súvislosti s chorobou z povolania	☐ Počet osôb	0
	☐ Počet vzoriek odobratého materiálu	0
	☐ Počet vyžiadaných potvrdení	0
Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení	☐ V okrese	26
	☐ V kraji	26
ŠZD	☐ Štúdie projektov	1
	☐ Konzultácie	70
	☐ Spracovanie	2
	☐ Kolaudácia	0

Dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov 377/2004 bolo prekontrolované 98 x.

ODBOR CHEMICKÝCH ANALÝZ

oddelenia chemických analýz, NRC pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov a oddelenia objektivizácie faktorov pracovného prostredia, MŽP

1.)V rámci projektu č.1.5. **Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou** sa naďalej sledujú ukazovatele v prírodných kúpaliskách. Do hodnoteného obdobia sa analyzovalo 12 vzoriek s 204 ukazovateľmi.

2.)Projekt č.2.1 **Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.** Cieľom oddelenia objektivizácie faktorov pracovného prostredia je zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce a prehodnocovanie vyhlásených rizikových prác. V rámci hlavnej úlohy sme vykonali objektivizáciu fyzikálnych faktorov na pracovných miestach závodov, t.j. 464 meraní). Na oddelení chemických analýz sa analyzovalo 93 vzoriek ovzdušia (prašnosť a chemické škodliviny) a 17 vzoriek biologického materiálu. V rámci NRC pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov sa analyzovali vzorky ovzdušia (31) i stavebného materiálu (30 vzoriek).

3.)V priebehu I. polroka 2010 vo vzorkách detskej a dojčenskej výživy sa metódou HPLC/UV stanovil obsah dusitanov a dusičnanov v 32 vzorkách detskej výživy, čo bolo 64 ukazovateľov. OCHA s výsledkami týchto analýz participuje na riešení projektu č. **3.1. Sledovanie dusičnanov, dusitanov a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.**

4.)V súlade s plánom úloh sa naďalej vykonáva monitoring jodidácie kuchynskej soli vo vzorkách soli na obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Monitoring je napojený na riešenie projektu č. **3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli**. Za hodnotené obdobie sa vykonala analýza 59 vzoriek s 117 ukazovateľmi.

5.)Participujeme na projekte oddelenia HDM č.**4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík s konzumáciou jedál**. V 50 vzorkách obedov bolo vyšetrených 450 ukazovateľov.

6.)V rámci projektu č. **7.3. Minerálne a pramenité balené vody** sa pokračovalo v analýzach minerálnych a pramenitých vôd. Analyzovalo sa 61 vzoriek s 533 ukazovateľmi.

Oddelenie mikrobiológie životného prostredia

1.6. Monitoring kvality rekreačných vôd v súlade s európskou legislatívou – vyšetrených bolo 441 vzoriek rekreačných vôd t.j. 3528 ukazovateľov.

1.8. Monitoring kvality pitných vôd v súlade s európskou legislatívou – bolo vyšetrených 937 vzoriek pitných vôd t.j. 11244 ukazovateľov.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie (157 depistážnych vzoriek a 128 vzoriek potravín).

7.2. Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach (11 vzorky vody na vyšetrenie prítomnosti legionel).

7.3. Minerálne a pramenité balené vody (80 vzorky t.j. 960 ukazovateľov).

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Realizácia a výstupy RÚVZ so sídlom v Nitre:

S cieľom zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu a v nadväznosti už existujúcu poradňu dojčenia, fungujúcu v priestoroch RÚVZ so sídlom v Nitre i naďalej pokračujeme v realizácii vyššie uvedeného projektu v prednáškach o zdravom životnom štýle detí aj dospelých. V materskom klube „Lienočky“ CVC Domino bolo vytvorené miesto pre stretávanie sa matiek prevažne na materskej dovolenke. Umožňuje matkám s malými deťmi vyjsť z pozície sociálnej izolácie, ktorú im navodzuje celodenná náročná starostlivosť o malé deti. Po dohovore boli v spolupráci oddelením OPZ Nitra realizované prednáškové bloky spojené s besedou s tematickými okruhmi: prevencia úrazov u malých detí, problematika pitného režimu, Zásady správneho stravovania detí vo veku 1-3 roky, význam pitného režimu, orientačný vývoj dieťaťa od 1-3. rokov, spolu s propagačnými materiálmi. V spolupráci s poradňou dojčenia a katedrou ošetrovateľstva UKF v Nitre význam materského mlieka, onkologická výchova mamičiek, Pohybová aktivita. S frekvenciou každý utorok v mesiaci pre 12 pravidelných návštevníčok, bolo uskutočnených 8 prednášok. Pri príležitosti Dňa matiek sme v spolupráci so všeobecnou zdravotnou poisťovňou a materskými centrami: MC Klokanček, MC chrobáček Vráble, MC Mami oáza Zlaté Moravce v rámci nitrianskeho realizovali zdravotno-výchovnú akciu „**Míľa pre mamu.**“ Akcie sa celkovo zúčastnilo 978 účastníkov z Nitry a okolia. Registrovaný účastníci dobrovoľne prešli určenú trasu spolu so svojimi deťmi v Mestskom parku na Sihoti, s cieľom podporiť fungovanie centier, pohybovú aktivitu ako významný faktor v rámci prevencie zdravia. Celková účasť zaregistrovaných v rámci akcií po Slovensku predstavovala 17 000 účastníkov. Účastníkom bola ponúknutá možnosť merania tlaku krvi, hodnotenie indexu BMI, % podkožného tuku, merania smokerlyzénom, spolu s odborným poradenstvom, odporúčenia do PCZ /meranie cholesterolu a glukózy/. Deťom, ale i dospelým boli v spolupráci s odborným personálom SČK Nitra sprostredkované ukážky prvej pomoci.

TK bol meraný u 40 prvovýšetrených klientov, zvýšené hodnoty TK hypertenziu I. stupňa malo 16,18 % klientov, najmä vo vekovej kategórii 35-44 roční prvovýšetrení muži. Hypertenziu

II. stupňa malo 9,09 % mužov, vo vekovej skupine 35-44 roční muži. Hypertenzia III. stupňa nebola u klientov mužov zistená resp. nameraná. U prvovýšetrených žien malo hypertenziu I. stupňa zistenú u 10,34 % vyšetrených žien, prevažne vo vekovej skupine 55-64 ročných žien, hypertenziu II. stupňa bola zistená u 3,45 % vyšetrených žien, pričom hypertenzia III. stupňa u žien nebola rovnako ako u mužov vyšetrená resp. zistená. Hodnota BMI bola zvýšená u 10 % mužov, vo vekovej skupine 35 – 44 ročných mužov. Obezita bola zistená u 5 % prvovýšetrených mužov vo vekovej kategórii 65 a viac ročných. Zvýšená hmotnosť u vyšetrených žien bola zistená u 27,15 % najmä vo vekových kategóriách 25 – 34 ročných žien a 35 – 44 ročných žien. Obezita bola zistená u 5 % vyšetrených klientov ženskej populácie prevažne vo vekovej kategórii 35 – 44 ročných žien. Hodnotenie % telesného tuku bolo namerané u 31 záujemcov. Zvýšené % telesného tuku bolo zistené u 28,57 % mužov vo vekových kategóriách 35 – 39 ročných prvovýšetrených mužov a 16,67 % prvovýšetrených žien, so zastúpením vo vekových kategóriách 35 – 39 ročných žien, 12,50 % žien vo vekovej kategórii 40 – 44 ročných žien.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Cieľ

Oddelenie Podpory zdravia v nadväznosti na téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“ bude naďalej pokračovať v spolupráci na danom ciele úlohy zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Riešenie úlohy pracovníkmi OPZ RÚVZ so sídlom v Nitre:

Vyškolení koordinátori projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ aj naďalej priebežne pokračujú vo svojich aktivitách medzi svojimi rovesníkmi nielen na regionálnej úrovni, organizujú rôzne spoločensko-vzdelávacie podujatia, informujú ostatných členov o nových poznatkoch, udržiavajú pravidelný kontakt s pracovníkmi OPZ. Odbor podpory zdravia realizoval v I. polroku 2010 preventívne programy pre seniorov, besedy a prednášky v kluboch boli venované etiopatogenéze a prevencii najčastejších porúch zdravia vo vyššom veku, súvislosti ChOChP a fajčenia, problematike správnej výživy, pohybovej aktivity, duševného zdravia seniorov seniorov. Bolo pripravených 6 prednášok zo zdravovedy v rámci vzdelávania seniorov, v zmysle primárnej prevencie ochorení KVCH, ako i akčného plánu na ochranu seniorov. Problematika osteoporózy, hlavné zásady v prevencii osteoporózy, dodržiavanie pitného režimu v seniorskom veku, cholesterol jeho ovplyvňovanie nefarmakologickými postupmi, onkologická výchova seniorov, základné zásady a strava v prevencii onkologických chorôb, kardiovaskulárna výchova, duševné zdravie seniorov. Priebežne pokračujeme v spolupráci s KOS klubom zdravia v prednáškovej činnosti v rámci 108 obcí nitrianskeho kraja. Členov klubov dôchodcov Mestkej časti staré mesto sme zapojili do pohybovej aktivity Letné cvičenie seniorov, poskytnutím priestorov. Sú nimi pravidelne využívané služby PCZ – základnej poradne na RÚVZ Nitra, vyšetrením rizikových faktorov KVCH s následným individuálnym poradenstvom. V rámci ďalšieho vzdelávania seniorov bol pre vyškolených koordinátorov pripravený informatívny blok o Alzheimerovom ochorení, s predstavením aktivačného balíčka pre seniorov.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

- **12. marec Európsky týždeň mozgu** - /12.03. -18.03.2010/, v rámci zapojenia sa so kampane Európskeho týždňa mozgu, sme spropagovali v rámci JDS propagačný leták Nadácie memory, Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti „Brain Awareness Week“ v JDS Nitra v rámci krajskej, okresnej, mestskej a miestnej jednoty dôchodcov pôsobiacich v nitrianskom regióne. OPZ pripravilo 2 prednášky zamerané na duševné zdravie seniora: „Prevencia depresie“, „Úskalia stresu – fenoménu dnešnej doby“.
- **22. marec Svetový deň vody** – OPZ zabezpečilo v materskom klube Lienkovo-Domino chrenová prednášku pitný režim detí od 1.-3. rokov, panel význam pitného režimu. Pre seniorov bola pripravená 2 prednášky: „Základné zásady pitného režimu pre seniorov“, „Živospráva a pitný režim v seniorskom veku“.
- **02. apríla 2010** - Svetový deň povedomia o autizme možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, merania TK, meranie podkožného tuku, a u fajčiarov zisťovanie kyslíčnika uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom, pre členov organizácie ZPMP Nitra.
- **07. apríl Svetový deň zdravia** - propagácia Svetového dňa zdravia prostredníctvom tlače /Nitriansky patriot/, propagácia prostredníctvom webových stránok nášho úradu, propagačnými plagátkami a letákmi, 2 panely „Deň otvorených dverí Poradne zdravia 2010“ a „Starostlivosť o srdce a cievy“. Zdravotno-výchovná akcia bola sprevádzaná preventívnymi vyšetreniami hladín cholesterolu, meraním krvného tlaku, meraním BMI a telesného tuku spojeného s nefarmakologickým poradenstvom na úpravu životného štýlu. O vyšetrenie prejavilo celkovo 45 klientov vo vekovom rozpätí 14 – 65 rokov. Informácia o Dni otvorených dverí poradne zdravia bola poskytnutá pre rádio Regina, zároveň bol poskytnutý rozhovor pre Nitrianske noviny „O srdce a cievy sa treba starať – meranie rizikových faktorov“. Zamestnancom RÚVZ Nitra bolo zabezpečené poradenstvo hodnotenia materských znamienok. PCZ základná poradňa boli priebežne uskutočňované v spolupráci s oddelením epidemiológie boli dni zdravia spojené s preventívnymi vyšetreniami hladiny cholesterolu prístrojom Reflotrón, meraním TK vyšetrenia zamestnancov podnikov za neštandardných podmienok, výživové poradenstvo, distribúcia z.v. materiálu.
- **13. apríl – Deň narcisov** Pracovníčky OPZ sa v spolupráci s Ligou proti rakovine podieľali zbierke počas Dňa narcisov. Pre mamičky bola pripravená akcia: prevencia onkologických ochorení s praktickou ukážkou samovyšetrenia na silikónovom modeli prsníka.
- **15. apríla 2010 od 9.00 – 12.30** meranie cholesterolu, glykémie TK zamestnancom Všeobecnej zdravotnej poisťovne Nitra
- **20. apríla 2010** – MC materský klub Lienkovo /Meranie cholesterolu, TK/
- **25. – 27. mája 2010 Dni zdravia** pre občanov mesta Nitry v spolupráci MÚ Nitra v zmysle projektu „Nitra – zdravé mesto“ meranie TK, vyšetrenia hladiny cholesterolu, glukózy, výpočet BMI a telesného tuku, / WHR spojené s odborným poradenstvom. Pre obyvateľov budú ponúkané aktivity spojené s prezentáciou zdravšieho spôsobu života,

pohybovej aktivity na námestí, symbolické vstupné do posilňovni a fitness centier, spojené s kultúrными podujatiami.

- **Svetový deň astmy** - v spolupráci s VSŽP bola pri príležitosti Svetového dňa astmy realizovaná akcia pre klientov Všeobecnej zdravotnej poisťovne pobočka Nitra v spolupráci s klinickým odborníkom MUDr. D. Paulovičom vyšetrenia prístrojom Smokerlyzér a Spirometer zamerané na prevenciu astmy a chronickej obštrukčnej choroby pľúc.
- **Svetový deň – Pohybom ku zdraviu** – v spolupráci s vedením SOŠ kuchár – čašník a SOŠ Animus bol zrealizovaný športový deň – turnaj v stolnom tenise v priateľskom stretnutí oboch škôl. Zároveň boli do pohybových aktivít s interakciou s mimickou bábkou Adamko sa zapojených 89 predškolákov MŠ Alexyho. Pri príležitosti dňa matiek sa odd. PZ RÚVZ Nitra zúčastnilo zdravotno-výchovnej akcie – „Míľa pre mamu.“, ktorej sa zúčastnilo ľudí. Akcia zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. V priestoroch odd. bol zároveň zamestnancami odd. OPZ pripravený panel:“ Význam pohybu v prevencii kardiovaskulárnych ochorení“.
- **31. máj Svetový deň bez tabaku:** prednášková činnosť spojená s besedou na tému škodlivosti fajčenia, podané informácie o možnostiach odvykania od fajčenia, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu : Obchodná akadémia, Stredná zdravotná škola, Stredná odborná škola ANIMUS, kuchár – čašník Nitra. Študenti I. ročníkov boli oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Zv. aktivity boli doplnené vhodnými videofilmami zv. materiálom zároveň boli distribuované propagačné materiály o škodlivosti fajčenia.
- publikovali články s tematikou pasívneho fajčenia na webovej stránke, názorná propagácia s vyššie uvedenou tematikou bola umiestnená v priestoroch RÚVZ. Na SŠ sa uskutočnili besedy s tematikou fajčenia. premietli videofilm **Fajčenie vraždiaci návyk** viedli s nimi besedu o zdravom životnom štýle. 89 klientom zmerali Smokerlyzerom % COHb. Propagáciu Svetového dňa bez tabaku u zamestnancov RÚVZ zabezpečili informačnými tabuľami a nástenkami v priestoroch RÚVZ..
- v priestoroch RÚVZ a vyššie spomenutých škôl boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním v zmysle vyhláseného hesla fajčenie so zameraním na ovplyvnenie fajčenia u žien, rizika KVO. K dispozícii bolo i meranie oxidu uhoľnatého (CO)vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér najmä u aktívnych fajčiarov

9.7. QUIT and WIN

Postup realizácie regionálnych úradov bude zabezpečený v súlade s anotáciou uvedenou v kapitole 10. Informácia o súťaži „**Prestaň a vyhraj 2010**“ bola podaná na GP RÚVZ Nitra dňa: 22.03.2010, zamestnancom nášho úradu, so zapojením sa zdravotníckych pracovníkov fajčiarov do vyhlásenej súťaže, poskytnutá regionálnym novinám /Ondrej Sivčák – Nitriansky patriot/, 108 starostom v rámci Nitrianskeho regiónu v spolupráci s KOS Nitra, zverejnená na stránke nášho úradu: www.ruvznr.sk, na stránke úradu MsÚ Nitra - Projekt Nitra zdravé mesto. Na frekventovaných miestach v blízkosti nášho úradu boli pripravené 2 panely, propagačný plagát a letáky, ktoré boli distribuované v počte 370 ks prihlášok, 32 ks plagátov /výjazdy v rámci podnikov, NsP MUDr. Paulovič klinický odborník, UKF, SPÚ, KOS, Bistro Rondo – umiestnené vedľa predajne tabaku, Poliklinika Klokočina, Chrenová, Lekárne, SOŠ zdravotnícka, SOŠ Animus, kuchár – čašník/.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia a výstupy RÚVZ so sídlom v Nitre so zreteľom na ciele NPPO:

V súlade s danými cieľmi NPPO, vytvoril spoločensky prospešného systému, ktorý má viesť k zníženiu incidencie, prevalencie, nadhmotnosti, obezity v rámci populácie obyvateľov Nitry a nitrianskeho regiónu, sme pokračovali naďalej v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Úlohy sa priebežne plnia prostredníctvom poradní zdravia, špecializovaných poradní RÚVZ so sídlom v Nitre, OPZ v súčinnosti s inými oddeleniami epidemiológie, HDM, výživy. Vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, sa i naďalej zameriavame vybrané chronické ochorenia, s cieľom znížiť počet nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou, obezitou, zníženie výskytu vplyvu rizikových faktorov v súvislosti s nesprávnym spôsobom životného štýlu poskytovaným odborných konzultácií a poradenstva. Súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. V I. polroku 2010 bolo vykonávané najmä v rámci výjazdov uskutočnených 22 akcií **13 akcií** dni zdravia na výjazdoch v rámci podnikov, **1 x** deň zdravia pre študentov na SPÚ v Nitre, **1 x** deň zdravia pre obyvateľov mesta Šaľa, **3x** Dni zdravia s MÚ Nitra, v rámci projektu Nitra – zdravé mesto. Vyšetrenia tlaku krvi boli vykonané u 767 klientov, z toho počet mužov celkovo predstavoval 339 klientov a počet žien 428. Zvýšený tlak krvi (hypertenzia) bola v rámci neštandardných výjazdov zistená u 27,06 % klientov mužov vo vekovej kategórii 35-44 ročných, 35,29 % u 45 – 54 ročných mužov a 24,71 % prvýkrát vyšetrených mužov vo vekovej kategórii 55 – 64 ročných. Hypertenzia I. stupňa bola zistená u 43,14 % mužov vo veku 45 – 54 ročných, 25,53 % mužov vo vekovej kategórii 55 – 64 ročných. Hypertenzia II. stupňa u vyšetrených mužov predstavovala 35,29 % vo veku 35 – 44 ročných mužov, 26,47 % vo veku 55 – 64 ročných prvýkrát vyšetrených mužov. Hypertenzia III. stupňa u mužov nebola zistená, resp. vyšetrená. Hypertenzia u žien bola celkovo zistená u 29,51 % žien vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných, 26,23 % vo vekovej kategórii 55 – 64 ročných prvýkrát vyšetrených žien. Hypertenzia I. stupňa bola zistená u 25,25 % žien vo vekovej kategórii 35 – 44 a 45 – 54 ročných žien. Hypertenzia II. stupňa bola u klientiek žien zistená vo vekovej kategórii 55 – 64 ročných žien s podielom 38,10 %. Hypertenzia III. stupňa rovnako ako u mužov nebola vyšetrená, resp. zistená.

Hodnoty celkového cholesterolu boli v rámci výjazdov (neštandardných vyšetrení) celkovo zistené u 849 klientov. Počet vyšetrených mužov predstavoval 435 a počet vyšetrených žien 414. Hraničné hodnoty cholesterolu u vyšetrených mužov predstavovali 11,03 % vo vek. kategórii 25 – 34 ročných a 8,23 % vo vek. kategórii 35 – 44 ročných. Rizikové hodnoty cholesterolu boli namerané u 2,53 % klientov mužov, najmä vo vek. kategóriách 35 – 44 , 45 – 54 ročných prvýkrát vyšetrených mužov. Vysoké hodnoty cholesterolu boli namerané u 30,11 % mužov vo vekovej kategórii 35 – 44 ročných, 26,21 % vo vekovej kategórii 25 – 34 ročných mužov a 18,62 % vo vek. kategórii 45 – 54 ročných mužov. Hraničné hodnoty cholesterolu u žien boli zistené u 5,56 % žien vo vek. kategórii 45 – 54 ročných, 4,83 % vo vek. kategórii 35 - 44 ročných žien. Rizikové hodnoty boli zistené u 4,11 % vyšetrených žien vo vek. kategórii 35 – 44 ročných a 2,90 % vo vek. kategórii 45 – 54 ročných žien. Vysoké hodnoty cholesterolu boli u vyšetrených žien u 2,17 % vo vek. kategórii 35 – 44 ročných a 3,86 % vo vek. kategórii 45 – 54 ročných žien. Index BMI bol celkovo vyšetrený 267 klientov, z toho 120 mužov, 147 žien. Hodnoty poukazujúce na problematiku obezity BMI u predstavovali zvýšené hodnoty u 16,67 % mužov, vo vekovej kategórii 25 – 34 ročný, 12,05 % vo vekovej kategórii 35 – 44 roční muži. Obezita u mužov predstavovala 10 % vo vekovej kategórii 45-54 roční klienti, 7,5 % vo vek. kategórii 25-34 roční muži. Zvýšený index BMI bol zistený u 8,16 % žien vo vekovej kategórii 35-44, 7,8 % žien vo vekovej kategórii 55-64 ročných žien. Obezita bola u žien zistená u 6,8 %, vo vekovej kategórii 35-44 ročných žien, 5,44 % žien vo vekovej kategórii 45-54 ročné ženy.

Merania % telesného tuku absolvovalo 304 klientov, 124 mužov a 180 žien. Zvýšené hodnoty % TT u mužov boli zistené u 17,5 %, vo vek. skupine 30 -34 roční muži, 16,25 % vo vekovej skupine 45-49 ročných mužov. Zvýšené hodnoty % TT u žien boli zistené 13,33 % vo vek. kategórii 45-54 ročných žien, 11,11 %, 8,89 % žien vo vek. skupine 35-44, 55-64 ročných žien.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Realizácia a výstupy RÚVZ so sídlom v Nitre:

Intervencia v zmysle vyššie spomenutého programu populačná stratégia zameraná na populačné riziko i v I. polroku 2010 v sebe zahŕňala predovšetkým skupinovú intervenčnú aktivitu /prednášky, besedy, podujatia, akcie, spracovávanie veľkoplošných panelov, plagáty, internet/, spoluúčasť na súťaži Prestaň a vyhraj. Stratégie zamerané na individuálne riziko - vyhľadávanie zdravých osôb v riziku ako aj nepodchytených chorých, vyšetrenia, anamnézy, identifikácie individuálneho rizika a poradenstva v oblasti nefarmakologickej intervencie so zreteľom na aktívnu zmenu životného štýlu u klientov navštevujúcich poradne zdravia, špecializované nadstavbové porady, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady účasťou na výstavách, hromadných podujatiach. Test zdravé srdce, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov. Významnú stratégiu tvorí spolupráca v rámci jednotlivých rezortov a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít. Záujem o individuálne poradenstvo prejavovala najmä veková skupina 45 – 54 ročných. Kontrolné poradenstvo resp. skupinovú poradenstvo sa dotýkalo vekových skupín 35 – 44 ročných a 65 a viac ročných klientov.

Vyšetrenie tlaku krvi PCZ RÚVZ Nitra vykonávané u prvýkrát vyšetrených, u opakovane vyšetrených klientov. **U posledný raz vyšetrených klientov** základnej poradne PCZ RÚVZ so sídlom v Nitre bola zistená hypertenzia u 15,85 % mužov, z toho Z toho hypertenziu I. stupňa malo 48 % mužov, hypertenziu II. stupňa bola zistená v I. polroku 2010 u 4 % posledný raz vyšetrených mužov. Hypertenziu III. stupňa v danej vekovej skupine nebola zistená, rovnako ako u posledný raz vyšetrených žien. U posledný raz vyšetrených žien predstavovala hypertenzia 23,17 %, hypertenzia I stupňa 26,32 %, hypertenzia II. stupňa 7,02 % **U prvý krát vyšetrených klientov mužov** bola celková hypertenzia zistená pri vyšetrení TK u 17,36 % mužov, z toho hypertenziu I. stupňa malo 43,48 % klientov, hypertenziu II. stupňa malo 8,7 % mužov. Hypertenzia III. stupňa nebola u klientov mužov zistená resp. nameraná. U prvovýšetrených žien malo hypertenziu 21,74 % vyšetrených žien, z toho hypertenziu I. stupňa bola zistená u 26,09 % žien, hypertenziu II. stupňa bola zistená u 6,52 % žien, pričom hypertenzia III. stupňa u žien nebola vyšetrená resp. zistená.

Z kontrol TK resp. u **opakovane vyšetrených klientov** pretrvávajú hypertenzia u 14,29 % mužov, pričom hypertenzia I. stupňa pretrvávajú až u 66,67 %, pričom hypertenzia I. a II. stupňa nebola u klientov mužov opakovane vyšetrených zistená. Pri opakovane vyšetrených ženách pretrvávajú hypertenzia u 28,57 % žien, hypertenzia I. stupňa bola pri opakovanom vyšetrení krvného tlaku zistená u 27,27 % vyšetrených žien, hypertenzia II. stupňa zistená 9,09 % žien. Hypertenzia III. stupňa u klientiek žien nebola zistená.

Vyšetrenie glykémie v rámci návštevnosti poradne bolo rovnako vykonávané u prvý krát vyšetrených klientov, ako aj opakovane vyšetrených. U prvý raz vyšetrených mužov malo zvýšené hodnoty 62,5 % klientov najmä vo vekovej skupine 45 – 54 ročných. U opakovane vyšetrených mužov malo zvýšené hodnoty glykémie 50 % vyšetrených mužov, s zastúpením vo

vekovej skupine 45-54 – 55 – 64 ročných klientov mužov, U prvý krát vyšetrených klientiek žien malo zvýšené hodnoty glukózy 30,8 %, vo vekových skupinách 45- 54 ročných žien a 55- 64 ročných žien klientiek . U opakovaných vyšetrení boli zvýšené hodnoty zistené 66,7 % klientiek žien, zo zastúpením vo vekovej skupine 65 a viac ročných žien.

Hodnoty cholesterolu u prvý raz vyšetrených klientov mužov boli zvýšené hodnoty zistené 45,5 % klientov mužov, vo vekovej skupine 55 – 64 ročných klientov. Pri kontrolných vyšetreniach u mužov mali zvýšený cholesterol pri 50 % vyšetrených klientov, zo zastúpením vo vekovej skupine 65 a viac ročných klientov. U prvý krát vyšetrených žien bol nameraný zvýšený cholesterol u 25 %, zo zastúpením najmä vo vekovej skupine 65 a viac ročných klientiek a 21,9 % s vekovým rozpätím 45 – 54ročných klientiek a 55 – 64 ročných žien. Z kontrolných vyšetrení u žien mali zvýšené hodnoty 66,7 % klientiek, a to najmä vo vekovej skupine 65 a viac ročných žien. Pri **HDL cholesterolu** boli zvýšené hodnoty zistené u 38,5 % prvý raz vyšetrených mužov, vo vekovej skupine 45-54 ročných mužov a 23,1 %, vo vekovej skupine 55-64 ročných klientov mužov. Z kontrolných vyšetrení boli zvýšené hodnoty HDL cholesterolu zistené u 66,7 % mužov, vo vekovej skupine 65 a viac ročných. U žien malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu 21,7 % žien, najmä vo vekovej skupine 25 - 34 ročných, 17,4 % žien vo vekovej skupine 35 - 44 ročných, a 23,9 % prvý krát vyšetrených žien, vo vekovej skupine 45 – 54 ročných žien. Z kontrolných vyšetrení u žien mali zvýšené hodnoty 55,6 % žien vo vekovej skupine 55-64 ročných žien.

Triglyceridy vyšetrované u klientov základnej poradne zdravia RÚVZ Nitra boli u prvý raz vyšetrovaných zvýšené hodnoty u 40 %, najmä vo vekovej skupine 55 – 64 ročných. U prvý raz vyšetrených žien boli hodnoty triglyceridov zvýšené vo vekových skupinách 45 – 54 ročných, 55 – 64, ročných 65 a viac ročných žien, s podielom 28,6 %. Pri kontrolných vyšetreniach resp. opakovaných boli zvýšené hodnoty zistené najmä u žien, s podielom 83,3 % vo vekovej skupine 55 - 64 ročných žien. **Rizikový index I** boli zvýšené hodnoty u prvovýšetrených klientov 30,8 % mužov, vo vekových skupinách 45 – 54, 55 -64 ročných mužov. Z kontrolných vyšetrení resp. u opakovane vyšetrených klientov malo zistené zvýšené hodnoty 40 %, mužov, vo vekovej kategórii 55-64, 65 a viac ročných mužov. U prvý krát vyšetrených žien boli zvýšené hodnoty zistené u 20% žien, so zastúpením najmä vo vekových skupinách 25-34, ale i v starších vekových skupinách, a 17,5 % prvovýšetrených žien, vo vekovej kategórii 35-44 ročných žien. Pri opakovaných vyšetreniach predstavoval u žien 54,5 % a 45,5 % vo vekovej kategórii 55 – 64 ročných a 65 a viac ročných žien. **Rizikový index II** malo zvýšené hodnoty u prvý raz 35,7 % a 28,6 % vyšetrených mužov, z toho najviac vo vekovej kategórii 45 – 54 roční klienti muži, a 55 – 64 roční klienti muži. U opakovane vyšetrených mužov malo zvýšené hodnoty zistené 40 %, zhodne vo vekovej kategórii 55-64 a 65 a viac ročný muži. U prvý raz vyšetrených žien bol zistený zvýšený daný index u 24,1 % žien, rovnako vo vekových kategóriách 45 – 54, 55 - 64, a u 65 a viac ročných žien. U opakovane žien predstavoval rizikový index II. 60 %, najmä vo vekovej kategórii 55-64 ročných klientiek žien.

Hodnoty poukazujúce na problematiku obezity **BMI** u prvovýšetrených predstavovali zvýšené hodnoty u 31,6 % a 21,1 % mužov, najmä vo vekovej kategórii 45 – 54 ročných, 55-64 ročných mužov. Index WHR /pomer pásu, bokov/ bol zvýšený u 28,6 % prvýkrát vyšetrených mužov, najmä vo vekovej kategórii 35-44, 45-54 a 55-64 ročných. U prvovýšetrených žien boli zvýšené hodnoty u 29,6 % vyšetrených klientiek najviac vo vekovej skupine 45 – 54 ročných, 55-64 a 65 a viac ročných žien. U prvovýšetrených žien index **WHR** 26,8 % u 45-54 ročných žien, 24,4 % žien vo vekovej kategórii 25-34 ročných a 19,5 % vyšetrených žien vo vek. kategórii 55-64 ročných. U opakovane vyšetrených žien malo zvýšené hodnoty BMI zistené 40 % klientiek, vo vekovej kategórii 55 -64 a 65 a viac ročných žien, zvýšený index **WHR** bol

zistený u 45,5 % žien, najmä vo vek. kategórií 55-64, 65 a viac ročných žien opakovane vyšetrených.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Anotácia projektu:

Oddelenie Podpory zdravia naďalej podľa potrieb a požiadaviek spolupracujúcich škôl a organizácií priebežne pokračovalo v osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch, k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov.

Riešenie úlohy pracoviskami OPZ RÚVZ so sídlom v Nitre

V rámci projektu zabezpečujeme pokračovanie vo vzdelávacích a zdravotno-výchovných aktivitách. Aktivity sú cielené predovšetkým na vykonávanie edukácie za účelom dosiahnutia zdravšieho spôsobu života všetkých, ktorí v škole pracujú, učia alebo s ňou prichádzajú do styku. Aktivity realizované v školách a škôlkach boli zameriavané na podporu zdravej výživy, význam ovocia a zeleniny vo výžive, ochutnávkami zdravých jedál pre rodičov, podporou pitného režimu, sprístupňovaním poznatkov o zdravej výžive.

V zmysle plnenia úlohy pracovníci OPZ priebežne poskytovali najmä v rámci stredných škôl prednášky, besedy, panely, participovali na zážitkových podujatiach, vlastnou edičnou činnosťou zabezpečovali letáky a propagačné materiály. S cieľom praktickou realizáciou zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. V spolupráci so SOŠ Levická kuchár – čašník boli zrealizované 4 prednášky pre študentov prvých ročníkov, s prezentáciou: „Poznajme zdravé hodnoty srdca“ pre 30 študentov. 27 študentom boli zmerané tlak krvi a hodnoty cholesterolu, 4 prednášky Strava a jej vplyv na úpravu rizikových faktorov ochorení KVCH /prevencia ochorení Základné zásady v prevencii onkologických ochorení, Strava jej vplyv na možné onkologické ochorenie, Poznajme ochorenie diabetes mellitus, cholesterol a možnosti nefarmakologického ovplyvnenia, prevencia osteoporózy 3 besedy zamerané na podporu duševného zdravia Predchádzajme stresu, Aktívne bojujeme s depresiou, 10 krokov k zdravému životnému štýlu., 2 prednášky pre 42 študentov I. ročníkov vplyv fajčenia na naše zdravie. Pre zamestnancov Levická, SOŠ ANIMUS zabezpečené merania cholesterolu a TK.

Tlak krvi bol v rámci projektu ŠPZ celkovo nameraný u 69 klientov, počet žien 36, počet mužov 33. Hypertenzia I. stupňa bola zistená u 9,09 mužov vo veku 45-54 ročných mužov. Hypertenzia II., III. stupňa u vyšetrených klientov mužov nebola nameraná, zistená. Hypertenzia I. stupňa bola zistená u 5,56 % žien vo vekovej kategórii 45 – 54, 55-64 ročných žien. Hypertenzia II, III. stupňa rovnako ako u mužov nebola vyšetrená, resp. zistená.

Hraničné hodnoty cholesterolu u vyšetrených mužov predstavovali 15,63 % vo vek. kategórii 15 – 19 ročných 9,38 % vo vek. kategórii 20 – 24 ročných. Rizikové hodnoty cholesterolu boli namerané u 18,75 % klientov mužov, vo vek. kategórii 25 – 34, 3,14 % mužov vo vekovej kategórii 45-54. Hraničné hodnoty cholesterolu u žien boli zistené u 11,43 % žien vo vek. kategórii 20 – 24 ročných, 8,57 % vo vek. kategóriách 25 – 34, 45 - 54 ročných žien. Rizikové hodnoty boli zistené u 5,71 % vyšetrených žien vo vek. kategórii 35 – 44 ročných a 45– 54 ročných žien.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA:

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Pitná voda:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2010 z celkového počtu 124 odberových miest je 29 odberových miest v predškolských zariadeniach, 17 odberových miest v školských zariadeniach a 1 v zariadení sociálnej starostlivosti pre deti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody.

V priebehu I. polroka 2010 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci Informačného systému (IS) Pitná voda.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2010, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkoviska Tona Šurany - vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vyhlásených prírodných kúpacích oblastí, počas letnej kúpacej sezóny budú zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

Výsledky sledovania kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách a jednej prírodnej kúpacej oblasti sú pravidelne aktualizované aj v rámci IS Voda na kúpanie.

1.2 Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie.

Nie sme riešiteľské pracovisko.

1.3 Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

Nie je zatiaľ spracovaný.

1.4 Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Prírodné kúpaliská:

Krajský úrad životného prostredia v Nitre pod č.3/2008 dňa 20.11.2008 vyhlásil novú všeobecne záväznú vyhlášku, ktorou vyhlásil vody vhodné na kúpanie a určil povrchové vody vhodné pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb. Do vyhlášky nezahrnul štrkovisko Tona Šurany, z uvedeného dôvodu v rámci monitoringu kvality vody v uvedenom štrkovisku budú počas letnej kúpacej sezóny realizované len 3 odbery vody (po tri vzorky) v rámci orientačného sledovania kvality vody.

Výsledky sledovania kvality vody:

I. odber bol odobratý dňa 16.6.2010, všetky tri odobraté vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR č.87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská po stránke mikrobiologickej. Fyzikálno-chemická analýza zatiaľ nie je k dispozícii.

Údaje o kvalite vody boli pravidelne vkladané do informačného systému „Voda na kúpanie“. Výsledky sledovania kvality vody na uvedenom štrkovisku za rok 2009 boli dňa 7.5.2010 prerokované s mestom Šurany, ktorému vodná plocha patrí. Mesto Šurany bolo upozornené na povinnosť aj naďalej zabezpečiť označenie vodnej plochy nápisom „Voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“.

O výsledkoch sledovania kvality vody na uvedenom štrkovisku za rok 2009 bol písomne informovaný Krajský úrad životného prostredia v Nitre (č. prípisu 4525/2009 zo dňa 28.9.2009).

Umelé kúpaliská:

Monitoring je vykonávaný v súlade s platnou legislatívou, výsledky sú vkladané do informačného systému „Voda na kúpanie“, ktorý je počas celého roka pravidelne dopĺňaný novými údajmi o kvalite vody na kúpanie vkladaním údajov – výsledkami laboratórnych rozborov vzoriek vody v rámci prevádzkovej kontroly (predkladajú prevádzkovatelia) a štátneho zdravotného dozoru (vzorky odobraté RÚVZ Nové Zámky) a tiež údajmi o prevádzke umelých kúpalísk (zmeny na kúpaliskách, prevádzkované bazény, prerušenie prevádzky kúpaliska a jeho dôvody a pod.)

Správa o pripravenosti na letnú turistickú sezónu (LTS) 2010 bola spracovaná prostredníctvom IS Voda na kúpanie.

Počas trvania LTS sú prostredníctvom IS Voda na kúpanie každý týždeň predkladané informačné správy o priebehu LTS.

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkach vydal v prvom polroku 2010 rozhodnutia k uvedeniu týchto kúpalísk na území okresu Nové Zámky do prevádzky v kúpacjej sezóne 2010:

Názov kúpaliska: **Kapacita (osôb):**   **Počet bazénov:**

TK Nové Zámky	3 500	6
TK Štúrovo I	12 300	7
TK Štúrovo II	200	1
TK Podhájska	5 500	10

Celková kapacita týchto kúpalísk je 21 500 osôb, zloženie návštevníkov kúpalísk presahuje hranice regiónu resp. hraníc SR.

Rozhodnutia boli vydané na základe:

- obhliadky kúpalísk a zhodnotenia ich pripravenosti na kúpaciu sezónu 2010
- dokladovania kvality termálne a chladiacej vody vo vodných zdrojoch, ktoré slúžia na napúšťanie bazénov
- dokladovania kvality pitnej vody v areáloch uvedených kúpalísk

V rámci kúpacjej sezóny, okrem hodnotenia kvality vody na umelých kúpaliskách na základe predkladaných laboratórnych vyšetrení vzoriek vody prevádzkovateľmi kúpalísk RÚVZ Nové

Zámky odoberie kontrolné vzorky vody na kúpanie z každého bazénu, ktorý bude v prevádzke v priebehu sezóny.

V štádiu riešenia je žiadosť obce Tvrdošovce o vydanie rozhodnutia k uvedeniu termálneho kúpaliska Tvrdošovce do prevádzky v LTS 2010 (kapacita kúpaliska 140 osôb, v prevádzke 1 bazén).

Výsledky sledovania kvality vody na jednotlivých kúpaliskách budú zhodnotené po ukončení LTS 2010. Vzorky vody na kúpanie, odobraté v priebehu I. polroka 2010 z bazénov umelých kúpalísk vyhovovali požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.72/2008 Z.z.

1.6 Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.

V priebehu I. polroka 2010 bola sledovaná a hodnotená kvalita pitnej vody v zmysle platných právnych predpisov (Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu) zabezpečením:

- spracovania harmonogramu - ročných a týždenných plánov odberov v rámci monitoringu

- odberu vzoriek v rozsahu:

kontrolný monitoring 130 vzoriek

preverovací monitoring 18 vzoriek

- vyhodnotenia výsledkov:

z celkového počtu 148 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 135 vzoriek, nevyhovovalo 13 vzoriek. Z celkového počtu 13 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 2 vzorky nevyhovovali po stránke mikrobiologickej

- 11 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

- odberov v rámci štátneho zdravotného dozoru v prípade nevyhovujúcich rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH), počet takto odobratých vzoriek bol 13 – závadnosť nebola potvrdená. Ďalšie vzorky odobraté v rámci ŠZD boli odobraté z artézskych studní v meste Nové Zámky, celkove bolo v rámci ŠZD odobratých 22 vzoriek vody

- vedením informačného systému Pitná voda – tento bol do prevádzky uvedený v roku 2010 (nahradil informačný systém Vydra)

V hodnotenom období neboli vydané výnimky na kvalitu pitnej vody.

1.7 PHIME projekt „Public health impact of longterm, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu.

1.8 Projekt COPHES pre ľudský biomonitoring.

Nie sme riešiteľské pracovisko projektu.

KONTROLA TABAKU:

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

Oddelenie pokračovalo v kontrole dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v dozorovaných prevádzkach.

Plnenie

Kontrola sa vykonáva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v dozorovaných zariadeniach. Dodržiavanie zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplní niektorých zákonov resp. zákona č.87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplní niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je uvedené v zápisniciach zo ŠZD (označovanie zákazu fajčenia a jeho dodržiavanie). V dozorovaných zariadeniach nebolo zistené porušenie uvedených zákonov.

V sledovanom období boli vykonané kontroly v 132 prevádzkach:

- zariadenia starostlivosti o ľudské telo: 110
- športové zariadenia: 8
- zariadenia sociálnej starostlivosti: 1
- ambulantly zdrav.zariadenia: 9
- iné prevádzky: 4

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE:

4.1. Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine (VII. Celoštátny antropometrický prieskum)

Cieľom úlohy je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Ďalej na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku 0-18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej slovenskej populácie a tiež získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a ÚH LF UK Bratislava.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR a pediatri.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- Spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu
- Vlastné merania antropometrických ukazovateľov
- Štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov
- Vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
- Získanie štandardných referenčných hodnôt

-Vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov

-Súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie

-Sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi

-Porovnanie výsledkov nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011

-Publikácia výsledkov v odbornej literatúre

V roku 2010 sa VII. Celoštátny antropometrický prieskum pripraví po metodickej a odbornej stránke.

Termín ukončenia: rok 2020

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte (druh úrazu, miesto vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, prognóza, najexponovanejšia veková skupina detí z hľadiska úrazovosti atď.), ako aj následné vypracovanie účinných intervenčných opatrení zamerané na zníženie počtu úrazov.

Praktická časť realizácie projektu (II. etapa riešenia) - formou vyplnenia dotazníkov rodičmi, resp. zákonnými zástupcami detí sa v okrese Nové Zámky uskutočnila v mesiaci jún 2009. Do súboru – v súlade s metodickým usmernením - boli zaradené deti z mestskej aj vidieckej MŠ, žiaci ZŠ I. stupňa a žiaci ZŠ II. stupňa - celkom 150 detí a žiakov. Získané údaje z dotazníkov pracovníci odd. HDM spracovali v programe Excell a zaslali na ÚVZ SR odbor HDM na sumarizáciu za Slovensko.

Celkové vyhodnotenie projektu, prípravu záverečnej správy a tiež aj vypracovanie intervenčných opatrení zameraných na zníženie detskej úrazovosti zabezpečí ÚVZ SR v III. etape riešenia predmetného projektu, v roku 2010.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, a tiež porovnať ich s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou. Prieskum je zameraný o. i. na oblasť závislostí - t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov, drog a pod.

Gestorm úlohy sú: Úrad vlády SR - Národné monitorovacie centrum - Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a ÚVZ SR.

V roku 2010, v jednotnom čase (11. kalendárny týždeň) oddelenia HDM regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR riešili projekt TAD (používanie tabaku, alkoholu a drog u žiakov ZŠ, žiakov SŠ a učiteľov ZŠ a SŠ). V okrese Nové Zámky dotazníky TAD1 vyplnilo 103 žiakov ZŠ, dotazníky TAD2 vyplnilo 131 žiakov SŠ a dotazníky TAD 3 vyplnilo 46 učiteľov ZŠ a SŠ (spolu 280 dotazníkov).

Výsledky poslúžia aj na vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Cieľom projektu je zmapovanie hygienicko - komunálnej charakteristiky škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

Gestorm úlohy je ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže.

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybrané za riešiteľské pracovisko .

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu, vytvorenie databázy spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR a využitie získaných informácií v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradniach zdravia. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR

Gestorm úlohy je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě a ÚVZ SR. Spolupracujú: RÚVZ Banská Bystrica, LF UK Bratislava, VUP Bratislava.

V roku 2009 sa celoplošne realizovala II. etapa projektu (I. etapa bola prípravná fáza v roku 2008) u vekovej skupiny 4-6 ročných detí.

V mesiaci apríl 2010 sa dotazníkovou formou vykonal prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít žiakov 7.-10 ročných, uskutočnil sa odber obedov vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení na energetickú hodnotu, B,T, S, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Vykonal sa zároveň aj meranie antropometrických ukazovateľov

u žiakov (váha, výška, obvod bokov, pása) a meranie krvného tlaku. Prieskumu sa zúčastnilo 60 žiakov Základnej školy na Mostnej ul. č. 3 v Nových Zámkoch a 60 žiakov zo Základnej školy na Bernolákovej ul. v Šuranoch.

Údaje zo 120 dotazníkov a z výsledkov laboratórnych rozborov (za využitia programov Alimenta a Excell) sa v priebehu mesiacov júl - september 2010 spracujú a v stanovenom termíne – do 30.9.2010 zašlú na RÚVZ Rimavská Sobota.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách.

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže (meranie vykonávajú praktickí lekári pre deti a dorast) vo veku 11 rokov a 17 rokov a zistených doplňujúcich údajov z rodinnej anamnézy, ako aj údajov o stravovaní a pohybovej aktivite - získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie. Výsledky z uvedeného prieskumu poslúžia aj na aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ.

Plnenie:

Praktická fáza projektu, na ktorej participovali pediatri z okresu Nové Zámky (MUDr. Végh, MUDr. Halzl, MUDr. Haramia, MUDr. Lórandová), sa realizovala v roku 2009. Údaje zaznamenané do dotazníkov pediatrami zadávali pracovníci odd. HDM do databázy v programe EPI INFO. Celkom od 76 žiakov 11 ročných a 31 žiakov 17 ročných (spolu 107 respondentov).

6.8. Prevencia HIV/AIDS, Hrou proti AIDS

Ide o interaktívny projekt primárnej prevencie HIV/AIDS, ktorého cieľom je dať mládeži možnosť (formou hry) získať a osvojiť si čo najviac vedomostí o prenose vírusu HIV, ostatných pohlavne prenosných infekciách, o možnostiach ochrany pred nežiadúcim tehotenstvom, o antikoncepcii, sexuálnom správaní a tiež možnosť utvoriť si vlastné postoje a vyjadriť spôsob zachovania sa v rôznych rizikových situáciách. RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch tento projekt riešil od roku 2008, každoročne sa ho zúčastnilo 100 žiakov ZŠ, 100 študentov SOŠ. Podobne, aj v roku 2010 (v mesiaci apríl) sa do jeho riešenia zapojilo 100 žiakov základných škôl a 100 študentov stredných škôl okresu Nové Zámky.

Na projekte participujú pracovníci odd. epidemiológie, pracovníci odd. hygieny detí a mládeže a pracovníci odd. výchovy ku zdraviu.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65 a teší ma, že žijem zdravo

Cieľom projektu je zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Projekt bol navrhovaný ako prierezová štúdia pre štyri skupiny populácie, zúčastnili sa na ňom žiaci 9. ročníkov ZŠ (mestská, vidiecka ZŠ), študenti stredných škôl (s maturitou a bez maturity), verejnosť a seniori.

Na riešení projektu za RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch participovalo odd. hygieny detí a mládeže aj odd. podpory zdravia. V roku 2009 dotazníky pre odd. HDM vyplnilo spolu 120 žiakov ZŠ a študentov SOŠ.

Získané údaje sa zaznamenávali v programe EPI INFO a zaslali gestorovi úlohy - RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Analýzu a štatistické vyhodnotenie databáz údajov na národnej úrovni, ako aj vypracovanie správy o vnímaní seniorov mládežou, verejnosťou a aj samotnými seniormi v I. polroku 2010 zabezpečil gestor úlohy RÚVZ Trenčín.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Uvedený projekt (zameraný na vekovú skupinu 4-6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov), s cieľom zlepšiť vedomosti a stomatohygienické návyky detí sa aj v roku 2010 riešil formou zdravotnovýchovných aktivít - krátkych besied s deťmi na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál MŠ a premietanie videofilmu „Prečo - 8 -

vlk šušlal“ a animovaných filmov „ Čo sa stalo medvedíkovi, Maškrtná veвериčka a Lakomý syseľ.“

Za sledované obdobie sa projekt riešil v 8-ich materských školách okresu. Zúčastnilo sa ho cca 380 detí.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Cieľom projektu je vytváranie zdravého životného prostredia, racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl, podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení, podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti, humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu, environmentálna a ekologická výchova, zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, aktívne využívanie voľného času, podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie a prevencia závislostí.

Zamestnanci oddelenia odborne a metodicky usmerňujú prácu škôl pri realizácii projektu WHO “ Zdravie podporujúce školy ” a „ Zdravé materské školy „.

Štátny zdravotný dozor v týchto zariadeniach je zameraný predovšetkým na sledovanie vytvárania a ochrany životného prostredia detí a mládeže, na sledovanie úrovne a kvality spoločného stravovania, na kontrolu podmienok pre pohybovú aktivitu, na zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov a výchovu k zdravému spôsobu života.

Projekt v okrese Nové Zámky realizuje 41 základných škôl a 26 materských škôl.

10. KONTROLA TABAKU

10.2.Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámenia kontrolných inštitúcií

Kontrola dodržiavania ust. zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov (ako súčasť riešenia hlavnej úlohy 10.2. ÚVZ SR: Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámenia kontrolných inštitúcií) v zariadeniach pre deti a mládež sa vykonáva v rámci štátneho zdravotného dozoru - v čase od 1.01.2010 - 30.06.2010 sa vykonalo celkom 88 kontrol (v zariadeniach pre deti a mládež vrátane stravovacích zariadení).

V praxi ide o sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov, a to predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou novelizácie zákona.

Konštatujeme, že prevádzkovatelia zariadení pre deti a mládež si povinnosti vyplývajúce z § 8, ods.3 citovaného zákona plnia - rešpektujú zákaz fajčenia a upozorňujú verejnosť na zákaz fajčenia oznamom umiestneným na viditeľnom mieste. Porušenia týkajúce sa plnenia ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov zistené neboli.

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nových Zámkoch v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY:

Úloha 3.1.Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR.

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy bolo do úlohy zapojených 54 respondentov (plán je 80 respondentov na rok 2010) respondentom (stredne ťažko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ Nové Zámky) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL - chol., LDL - chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pása, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK - systolický, TK - diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky (údaje budú vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“).

Úloha 3.2.Kontrola jodidácie kuchynskej soli

Bolo odobratých a vyšetrených 12 vzoriek soli.

Úloha 3.3.Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V I. polroku 2010 bolo odobratých 9 vzoriek kozmetických výrobkov . Z uvedených 9 vzoriek bolo 5 lakov na nechty (vyšetrené na prítomnosť akrylamidu)) a 4 vzorky detskej kozmetiky (vyšetrených na Pb Cd Hg Ni). Vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch podmienkam platnej legislatívy.

Úloha 3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti - odber vzoriek výrobkov je naplánovaný na mesiac august .

Úloha 3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov - odber vzoriek výrobkov je naplánovaný na mesiac august.

Odber vzoriek pre riešenie nasledovných úloh :

Úloha 7.6. Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Bolo zaslaná 1 vzorka na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave , výsledky rozboru boli vyhovujúce.

Úloha 7.8.Glutén v diétnych potravinách bola odobratá 1 vzorka bezpečného výrobku a zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR..

Úloha 7.4.Radiačne ošetrované potraviny bola odobratá 1 vzorka a zaslaná na vyšetrenie na ÚVZ SR..

Úloha 10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných ištítúcií.

Činnosť oddelenia: Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín sa zameriavame na kontrolu dodržiavania zákazu fajčenia v dozorovaných zariadeniach s dôrazom na zariadenia spoločného stravovania , prevádzky cukrární , lahôdok a rýchleho občerstvenia.

Zamestnanci oddelenia hygieny výživy vykonali od 1.1.2010 do 30.6.2010 spolu **63** cielených kontrol v zariadeniach spoločného stravovania, obchodných centrách a supermarketoch a výrobniach potravín v okrese Nové Zámky so zameraním na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov .

Plnenie úloh, vyplývajúcich zo špecializácie odborných činností ÚVZ SR

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ v súčasnosti neparticipuje na plnení žiadnych úloh, ktoré vyplývajú zo Špecializácie odborných činností ÚVZ SR.

Oddelenie sa podieľa na odbere vzoriek pre špecializované laboratórne činnosti akreditovaných laboratórií v rámci vyššie uvedených programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR (Glutén v diétnych potravinách, Sledovanie reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti , Sledovanie mykotoxínov a patulínu v potravinách pre dojčatá a malé deti , odber radiačne ošetrovaných potravín, odber materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami).

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE:

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR - pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvaccinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2009 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí proti DiTePe, VHB a Hib a Polio bolo vykonané na 99,5%. Prvé i druhé preočkovanie proti DiTePe bolo vykonané na 99,2% – 99,7%. Tretie preočkovanie detí proti DiTe bolo realizované na 99,8%. Základné očkovanie novorodencov proti TBC bolo vykonané na 98,4%. Preočkovanie tuberkulín negatívnych detí bolo vykonané na 100%. Očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2006 a 2007 vykonané na 99,2% a 99,3%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 1997 na 99,9%. Očkovanie adolescentov proti VHB bolo v ročníku narodenia 1997 vykonané na 98,5%. Preočkovanie proti poliomyelitíde IPV v ročníku narodenia 1995 bolo realizované na 99,8%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 91,6% - 100%. Taktiež očkovanie študentov SZŠ bolo vykonané na 100%. Taktiež 100% zaočkovanosť je u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 16 kontaktov nosičov HBsAg a u 77 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané u 160 obyvateľov a zaočkovanosť dosahuje 18,9%. Iné druhy očkovania u detí do 15 rokov boli vykonané u 2806 detí, 452x proti Kliešťovej encefalitíde, 844x proti Chrípke, 63x proti VHA, 80x proti VHB, 13x proti VHA+VHB, a 1196x proti infekciám vyvolaným Streptococcus pneumoniae, 77x proti Rotavírusovým infekciám, 32x proti Varicelle a 49x proti rakovine krčka maternice.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s pracovným plánom

na rok 2010 akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNsP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávany do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému.

Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2010 realizovali dvaja lekári (1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých), ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému. V súvislosti so vznikom pandémie Novel Flu Virus (prasacej chrípky) bolo od 1.05.2009 denne, vrátane víkendov aktuálne podľa pokynov ÚVZ SR v Bratislave vykonávané hlásenie o aktuálnej epidemiologickej situácii cestou SRV.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“ v priebehu I. polroka 2010 sa zasadnutie komisie uskutočnilo dňa 15.06.2010. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu I. polroka 2010 ako dobrú.

6/6 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandemiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením

staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Jej prvé zasadnutie sa uskutočnilo operatívne 13.10.2009, s programom venovaným súčasnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky A(H1N1) 2009. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti so vznikom pandémie chrípky A(H1N1/) 2009 boli od 1.05.2009 do 1.3.2010 nepretržite vykonávané všetky opatrenia pre fázu 5 a 6 podľa „Pandemického plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“.

6/7 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP - po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V I. polroku 2010 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /4x ČOV Nové Zámky, 4x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, bol však dokázaný 1x vírus Coxackie B 5.

6/8 Úloha - prevencia HIV/AIDS - Cielené aktivity vo vybraných kolektívach študentov boli vykonané dňa 31.03.2010 na Základnej škole G.Bethlena v Nových Zámkoch, kde sa súťaže zúčastnilo taktiež 50 žiakov školy, dňa 12.04.2010 na Združenej škole Zdravotnícka ul. v Nových Zámkoch, kde za súťaže zúčastnilo 50 študentov školy, dňa 16.04.2010 na Základnej škole na Hradnej ul. ulici v Nových Zámkoch, kde sa súťaže zúčastnilo taktiež 50 žiakov školy a dňa 14.04.2009 na Strednej odbornej škole na Nitrianskej ul. v Nových Zámkoch, kde sa súťaže zúčastnilo taktiež päťdesiat študentov školy. Celkom v priebehu I. polroka 2010 bolo do projektu zapojených 200 žiakov a študentov.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškôľovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci s pracoviskom ÚVZ SR v Bratislave v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS
- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatitíd

- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu I. polroka 2010 MUDr.Benko a RNDr.Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v zahájení fázy B štúdie OKAH 181 EXT179Y1 s očkovacou látkou /Varilrix/.

V priebehu I. polroka 2010 MUDr.Benko a RNDr.Matušková realizovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 7 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky štúdiu s kombinovanou očkovacou látkou /DTPa-HBV-IPV/.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík - rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky sú v roku 2010 evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 2 422. Z tohto počtu vykonáva rizikové práce 596 žien. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 6 prípadoch, zrušenie rizikových prác bolo vykonané v 3 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená v 3 prípadoch. Počet pracovníkov, ktorí vykonávajú prácu na rizikových pracoviskách sa znížil o 304, z tohto počtu o 17 žien z dôvodu, nakoľko sme sa v priebehu roka zamerali na prehodnotenie jestvujúcich rizikových prác. Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok, na poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, na pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a na vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 30 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo Zákona NR SR č. 140/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a od 1. mája

- 14 -

2010 podľa Zákona č. 132/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Sankcie za neplnenie povinností zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a od 1. apríla 2010 na účinné články Zákona NR SR č. 67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 2 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pri výkone dezinsekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ v Nových Zámkoch v sledovanom období nevykonali.

Od 1.9.2007 - od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Na zaplavených územiach okresu Nové Zámky sa pravidelne vykonávali postrekové práce proti výskytu komárov. Vykonávali ich dve firmy a to : Asanas spol. s.r.o. Nánanska 52, 943 01 Štúrovo a Biodeconta spol. s.r.o. Štefánikova trieda 80, 949 01 Nitra. Postrekové práce sa vykonávali prípravkom Kontakt.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

Od roku 2010 boli zrušené pracoviská vo firme Smurfit Kappa a.s. Štúrovo, Továrenská 1 Štúrovo, kde sa vyskytovali pracoviská s výskytom karcinogénnych faktorov.

V okrese Nové Zámky sú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík. V prvom polroku 2010 vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch bola zriadená lôžková časť klinickej onkológie, kde sa taktiež podávajú cytostatiká.

V okrese Nové Zámky pracuje na rizikových pracoviskách šesť pracovníkov s výskytom karcinogénov. Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 2 prípadoch. Túto prácu vykonali dve firmy, ktoré vlastní kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava. Ďalej bolo zistené, že odstraňovanie azbesto-cementových materiálov v bytovom fonde v okrese Nové Zámky, ktoré obhospodarujú bytové družstvá a správcovské spoločnosti vykonávajú firmy, ktoré majú na túto činnosť oprávnenie.

V okrese Nové Zámky bola zriadená v Enerbyt s.r.o. Lipová 1, 943 01 Štúrovo pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím čísla OPPL/3994/2010-Fe zo dňa 18.5.2010.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V okrese Nové Zámky v I. polroku 2010 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaž. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaž v druhej kategórii rizika.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V okrese Nové Zámky sa v I. polroku 2010, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104 Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu I. polroku 2010, ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľom je na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2. Sledovanie pracovných podmienok, režimu práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Na uvedenú problematiku sme sa zamerali v uplynulom období v 3 prevádzkach a to : Peti Press, a.s. Lazaretská 12 Bratislava, kancelária v Dome Fubor, M.R. Štefánika 4 Nové Zámky, KORUND desktop, spol. s r.o. Mlynské Nivy 36, Bratislava, prevádzka na vykonávanie reklamnej a propagačnej činnosti Považská ul. Č. 18 Nové Zámky a Mgr. Silvia

Kaláziová, Reklamná agentúra – ART, Devínska ul. Č. 20 Nové Zámky. Celkovo bolo sledovaných 54 pracovných miest, kde sa pracovalo so zobrazovacími jednotkami.

Pri práci so zobrazovacími jednotkami neboli zistené závažné nedostatky, menšie nedostatky sa zamestnávateľa snažili ihneď odstrániť. Častejšie sa vyskytujúcim nedostatkom bolo nezabezpečenie skríningového vyšetrenia očí a zraku pred zaradením pracovníka na prácu so zobrazovacími jednotkami u tých pracovníkov, ktorí nenesia okuliare. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo použitých 54 dotazníkov informovanosti zamestnancov. S vedením firiem a s pracovníkmi sa pri vyplňaní dotazníkov informovanosti dobre spolupracovalo.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok (2. etapa).

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru od 2. štvrtroku 2010 upozorňovali súkromných podnikateľov na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. V okrese Nové Zámky sa zatiaľ nevyskytuje výrobca, ani dovozca chemických látok.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach - na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad 1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky: „Zdravá životospráva“ 6x
„Drogové závislosti“ 6x
„AIDS“ 6x
- v miestnych masmédiách sme uverejnili prednášky, šoty, reprodukované prednášky a využili sme možnosť vysielania zdravotno-výchovných videofilmov z tvorby odborníkov NCPZ; uverejnenie článkov a spropagovanie „Svetového dňa darcov krvi“ 4x naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, ktoré sa nám niekoľko rokov osvedčili hlavne v spolupráci so strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Zväzom pacientov postihnutých civilizačnými ochoreniami, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odborníkmi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ skrining lipidového metabolizmu, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených: 48 osôb, vyšetrenie TK: 420, 420 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 420 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradensko-konzultačné intervencie a ciele intervencie pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 14x a 80 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi.
- počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia;

V Poradni pre tehotné matky - Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a neonatologickou ošetrovatelkou Mgr. Maďarovou z novorodeneckého oddelenia NsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 9 ks a poskytovania zdravotno-výchovných
- materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa v počte: 16 ks
- psychoprophylaktická príprava gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej, počet odporučených mamičiek: 6

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály a 9 odborných článkov so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku ktoré sme pravidelne uverejňovali v miestnych a okresných masmédiách Castrum Novum, Naše Novosti a Štúrovo a okolie;
- ciele sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami;

Ad 3 :Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- zapojili sme sa do celoslovenského projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením HV, počet vyšetrených: 48 ľudí

- v rámci programu „Zdravé pracoviská“ sme uskutočnili odbery a odborné poradenstvo zamestnancom inštitúcií, ktoré nás o to požiadajú, počet vyšetrených: 20 ľudí
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá a káblovú televíziu 4 x
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- zúčastnili sme sa v spolupráci s NTS Nové Zámky na odberoch v rámci „ Svetového dňa darcov krvi“ Nové Zámky (počet vyšetrených 80)
- v spolupráci s poisťovňou UNION sme vyšetrili u 200 klientov hladinu cholesterolu v krvi, BMI, a hladinu tuku Tukomerom, TK , na 4 výjazdoch.

Ad 4 :Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ (Projekty č.19-21).

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská a Zdravá voda;
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva;

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. 1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III) je implementovaný Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho štyri regionálne prioritné ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené ďalšie aktivity:

Pitná voda

Okres Poprad

Napojenosť obyvateľstva na verejný vodovod v okrese Poprad je 95,5 %, verejné vodovody sú väčšinou v správe Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti a.s. Poprad, niektoré vodovody vo Vysokých Tatrách sú v správe liečebných ústavov.

Podľa vypracovaného harmonogramu bolo v rámci úlohy 1.6 monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku odobratých 64 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 6,3 %.

Z verejných studní je v okrese Poprad zásobovaných cca 620 obyvateľov a to v obci Vydrník, ktorá ako jediná v okrese nemá verejný vodovod (stavba vodovodu je dlhodobo v štádiu príprav). Z verejnej studne v obci Vydrník bola odobratá vzorka vody, v ktorej bola opakovane preukázaná mikrobiologickú závadnosť.

V okrese Poprad bolo odobratých 5 vzoriek vody z minerálnych prameňov, z toho bola 1 vzorka nezávadná (kyselka Starý Smokovec), 4 vzorky boli závadné (2 minerálne pramene Gánovce, 1 vzorka z min. prameňa v Hôrke, 1 vzorka a min. prameňa Jánovce – Čenčice).

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 12 vzoriek vody z vodárenských zdrojov (z Tatranskej Štrby, zo Žiakovskej Poľany, zo Štôly, z Tatranskej Kotliny, z Tatranskej Lomnice), s mikrobiologickou závadnosťou – 8,3 % (1 vzorka - prameň Štôla).

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok je napojených na verejné vodovody 81,2 % obyvateľov. V správe obcí sú 4 vodovody (Osturňa, Zálesie, Lendak, Ihľany), ostatné sú v správe PVPS a.s. Poprad.

Pri plnení úlohy 1.6 – monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku bolo vyšetrených v okrese Kežmarok 55 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 10,9 %.

Verejné studne na zásobovanie pitnou vodou využíva v okrese Kežmarok asi 3,6 % obyvateľov z celkového počtu obyvateľov okresu Kežmarok – predovšetkým v obciach Bušovce, Havka, Hradisko, Jurské, Malá Franková, Podhorany, Veľká Franková, Výborná.

Z verejných studní v okrese Kežmarok bolo odobratých celkovo 19 vzoriek, z toho bolo 13 závadných (68,4 %). Väčšinou sa jednalo o mikrobiologickú závadnosť, vo verejných studniach v Bušovciach aj chemickú závadnosť (mangán, železo).

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli v okrese Kežmarok vyšetrené 4 vzorky pitnej vody z vodárenských zdrojov – Tatranská Kotlina, Mlynčeky, Červený Kláštor, z toho boli 3 vzorky mikrobiologicky závadné (75 %).

Okres Levoča

V okrese Levoča napojenosť na verejný vodovod predstavuje 84,3 %. Verejné vodovody sú v správe PVPS a.s. Poprad (10 verejných vodovodov), 1 verejný vodovod je v správe VVS a.s. Košice (Vyšný Slavkov) a 11 verejných vodovodov je v správe obcí.

V rámci úlohy 1.6 – monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku bolo v okrese Levoča odobratých 68 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 11,8 %.

Z verejných studní v okrese Levoča bolo odobratých 5 vzoriek pitnej vody so závadnosťou 80 % (Domaňovce, Baldovce – minerálny prameň).

Z vodárenských zdrojov v okrese Levoča boli odobraté 3 vzorky pitnej vody so závadnosťou 66,2 % (2 vzorky mikrobiologicky závadné – prameň Peklisko a prameň Smrdiace mláky v Levoči).

Voda na kúpanie

Prírodné kúpacie oblasti

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade sa nenachádza prírodná kúpacia oblasť, ktorá by bola vyhlásená Krajským úradom životného prostredia.

V okrese Levoča v k.ú. Mesta Levoča – Levočská dolina je v areáli vodnej nádrže vyhradená časť vodnej plochy, ktorá je sporadicky využívaná na kúpanie. V tejto lokalite je k dispozícii základné vybavenie – zariadenia pre osobnú hygienu, bufet, športové plochy.

Umelé kúpaliská

V okresoch Poprad a Kežmarok sa nachádzajú umelé kúpaliská jednak ako súčasť ubytovacích zariadení s celoročnou prevádzkou a jednak ako komplexné areály s využívaním niektorých bazénov celoročne, iných len sezónne (Aquacity Poprad, TK Vrbov).

Okres Poprad

V okrese Poprad eviduje RÚVZ 25 umelých celoročných kúpalísk s počtom vnútorných bazénov 30 a 6 vonkajších bazénov (v areáli Aquacity Poprad 5 bazénov a 1 bazén v hoteli Hubert v Gerlachove).

Z vonkajších a vnútorných bazénov v areáli Aquacity Poprad bolo celkovo odobratých 55 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 5,5 % (3 vzorky – prekročená hodnota voľného chlóru).

Z ostatných bazénov s celoročnou prevádzkou bolo odobratých 58 vzoriek bazénovej vody so závadnosťou 25,9 % (15 vzoriek). Jednalo sa o chemickú závadnosť predovšetkým v ukazovateľoch voľný a viazaný chlór a v hoteli Smokovec v ukazovateli amónne ióny.

Okres Kežmarok

V okrese Kežmarok bola sledovaná kvalita bazénovej vody v netermálnych bazénoch v ubytovacích zariadeniach: Hotel Kontakt v Starej Lesnej, Hotel TEKO Šarpanec v Spišskej Belej, Hotel International vo Veľkej Lomnici, Hotel Hills v Starej Lesnej a v termálnych bazénoch Termálneho kúpaliska vo Vrbove.

Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove počas LTS 2009 bol uvedený do prevádzky zrekonštruovaný sedací bazén motýľ a nová prevádzková budova. V prevádzke boli celoročne 4 bazény – motýľ, rekreačný, výplavový a lienka. Na Termálnom kúpalisku vo Vrbove bolo odobratých 54 vzoriek bazénovej vody, z toho bolo 37 vzoriek závadných, t.j. 68,5 % závadnosť (detský zadný bazén, malý detský bazén – prekročená hodnota viazaného chlóru a sedací bazén – mikrobiologická závadnosť).

V ostatných bazénoch bolo odobratých 15 vzoriek bazénovej vody, z toho 3 vzorky boli závadné (20 %). Jednalo sa o prekročenú hodnotu voľného chlóru v bazéne hotela Golf International vo Veľkej Lomnici. a v hoteli Eland v Spišskej Starej Vsi.

Okres Levoča

V okrese Levoča sa umelé kúpalisko nenachádza.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie SR v súlade s platnou legislatívou

Úloha vyhodnotená v bode 1.1.

1.6. Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch bola pravidelne sledovaná podľa vypracovaného harmonogramu v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane a podpore a rozvoji verejného zdravia a doplnení niektorých zákonov a NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, vo všetkých troch okresoch, spadajúcich do pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Poprade.

V okrese Poprad bolo odobratých v rámci monitoringu 64 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, pričom 4 vzorky (2 x vodovod Smokovce, Gerlachovský vodovod a vodovod Tatranské Zruby) boli závadné (6,3%).

V okrese Kežmarok bolo odobratých 55 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov so závadnosťou 10,9 % (6 vzoriek, a to z vodovodov Spišská Belá, Červený Kláštor, Zálesie, Reľov, Ihľany a Spišské Hanušovce).

V okrese Levoča bolo odobratých 68 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov s 11,8 % závadnosťou (8 vzoriek, a to z vodovodov v Baldovciach, Jablonove, Pavľanoch, Spišskom Hrhove, Toryskách a Levoči - Závade).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami sa zameriavame na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú z povinností zamestnávateľov. Jedná sa hlavne o dodržiavanie výsledkov lekárskeho preventívneho prehliadok, ich intervaly a výsledky s prípadnými opatreniami napr. presun na inú prácu. Ďalej sa kontroly zameriavajú na dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov so zameraním na dodržiavanie náhradných opatrení na ochranu zdravia zamestnancov. V prípade ak zamestnávateľ nepredloží schválený prevádzkový poriadok alebo sa zistí zásadné porušovanie schválených prevádzkových poriadkov nasledujú sankčné opatrenia. V sledovanom období bolo uložených za tieto priestupky 6 blokových pokút.

Za obdobie prvého polroku bolo vydaných 7 rozhodnutí o rizikových prácach. Problémom aj naďalej zostávajú útlmové programy podnikov. Aj naďalej sa vedie evidencia rizikových prác za okresy Poprad, Kežmarok a Levoča.

Kontroly na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami zameriavame hlavne na plnenie povinností z hľadiska platnosti osvedčení o odbornej spôsobilosti osôb manipulujúcich s týmito látkami. Od začiatku roka sme vydali 8 rozhodnutí na odstránenie azbestu zo stavieb s vykonávaním po dobu nielen tohto ale aj budúceho roka.

V prvom polroku neboli žiadne návrhy zamestnávateľov na zaradenie prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž.

Za sledované obdobie prešetrujeme 1 prípad Epicondylitis rad. hum. l.dx. DNJZ, 1 prípad Sy. canalis carpi l.sin. (G 56.0) a 1 prípad Laesio menisci med. gen. l.sin. degenerat. laesio LCA

I.sin. part. chron. traum., sinovitis geni I.sin.(MRI verif.), Arthrosis pat. fem. bilat. (Rtg), Chondrophia gen. I.sin. v.s., VAS C, Th, LS obl. chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Pracovníci oddelenia pri každom ŠZD sa okrem iného zameriavajú na dodržiavanie uplatňovania NV SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Štandardné podmienky pre prácu so zobrazovacími jednotkami sú vytvárané hlavne u novootváraných prevádzkach.

2.3. Zdravé pracoviská.

V rámci zdravých pracovísk bolo v spoločnosti Chemosvit, a.s. vyšetrených 250 pracovníkov v rámci základnej poradne zdravia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2. V rámci RÚVZ Poprad bude spolu vyšetrených 80 klientov stredne ťažkej práce v 2 vekových kategóriách mužov a žien:

- a) stredne ťažká práca ženy – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- b) stredne ťažká práca ženy – veková kategória 35-54 r. v počte 20
- c) stredne ťažká práca muži – veková kategória 19-34 r. v počte 20
- d) stredne ťažká práca muži – veková kategória 19-59 r. v počte 20

V plnení úlohy sa pokračuje.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃. Spolu boli odobraté 3 vzorky (2 z domácej produkcie a 1 zahraničnej produkcie), všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Gestor úlohy: ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Úloha: „Zubné pasty pre detskú populáciu – dôkaz/stanovenie fluoru a DEG + označovanie“. Spolu bolo odobratých a vyšetrených 5 druhov zubných pást pre deti, všetky vyhoveli ust. NV SR č. 658/2005 Z. z.

V rámci ŠZD boli vykonané 4 kontroly v maloobchodných predajniach.

V 2. polovici júla sa bude pokračovať v druhej cielenej úlohe podľa harmonogramu.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Spolu boli odobraté: 2 vzorky obidve vyhoveli

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR – odber vzoriek a RÚVZ so sídlom v Poprade bude zabezpečovať laboratórne vyšetrenie a vyhodnotenie vzoriek

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V 1. polroku zavedenie metódy na laboratórne vyšetrenie, 2. polrok – odber vzoriek – spolu bude odobratých 26 vzoriek.

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Ide o celoštátny prieskum telesného vývoja detí do 18 rokov veku. RÚVZ v rámci SR túto úlohu neplnia v r. 2010. V priebehu r. 2010 gestor úlohy – ÚVZ SR zabezpečí prípravu po metodologickej a odbornej stránke pre realizáciu VII. Celoštátneho antropometrického merania (na r. 2011). Podľa doterajších informácií budú obsahy hárkov pre vyplňanie údajov zjednodušené.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o počet úrazov za posledné dva roky, či úraz si vyžadoval lekárske ošetrenie, hospitalizáciu, ktorá časť tela bola poranená, aký bol mechanizmus vzniku úrazu, o aký druh úrazu išlo, závažnosť úrazu, následky úrazu, prípadne či sa jednalo o dopravný úraz.

Do výberu (podľa kritérií pre štatistické hodnotenie) boli vybrané deti predškolského veku (30), mladšieho školského (60) a staršieho školského veku (60), spolu 150 detí. Bola splnená aj podmienka, že polovicu súboru majú tvoriť deti z vidieckych zariadení (MŠ Lendak, ZŠ Spišské Bystré) a druhú polovicu detí z mestských predškolských a školských zariadení (ZŠ G. Haina Levoča a MŠ Spišská Belá). Do projektu boli zapojené všetky RÚVZ v SR.

Tento projekt bol splnený do konca r. 2009 a gestor úlohy – ÚVZ SR v priebehu prvého polroka 2010 spracovával výsledky. Podľa informácií z konca júna 2010 záverečná správa je už vypracovaná a bude zasielaná na jednotlivé RÚVZ v SR.

Ukončenie projektu – r. 2010

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Podľa gestora úlohy – VÚDPaP a ÚVZ SR a ich požiadaviek bol vykonaný monitoring za účelom zistenia trendov vývoja v danej oblasti a porovnanie s európskymi krajinami. Veľkosti súborov a obdobie sledovania určil gestor úlohy.

V polovici marca r. 2010 bol zabezpečený zber údajov. V našom regióne bola do výberu zaradená Základná škola Ždiar s predpísaným počtom 87 žiakov (z 5. až 9. ročníka). Anonymita údajov bola zaručená. Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy.

Naše RÚVZ tak, ako v roku 2009, si zabezpečilo v prvej polovici r. 2010 na regionálnej úrovni opakované monitoringsy a zbery údajov o tabaku, alkohole a drogách podľa štandardizovaných dotazníkov (TAD1, TAD2) na troch ZŠ (Švábovce, Veľký Slavkov a Svit, ul. Mierová) a troch stredných školách (SPgŠ Levoča, Súkromné gymnázium Poprad a SOŠ Horný Smokovec). Počet respondentov na ZŠ bol 400 žiakov, na SOŠ 344 študentov.

V priebehu letných prázdnin sa údaje zadávajú do programu, sú analyzované a výsledky v tabuľkovej a grafickej forme spolu s písomnou správou budú postupne zasielané každej zúčastnenej škole.

Školám pre pedagógov, prípadne rodičov žiakov, v súvislosti s výzvou do súťaže na propagáciu prestať fajčiť pod názvom „Prestaň a vyhráš“ boli zasielané elektronickou poštou podmienky tejto súťaže.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Tento projekt bol plnený v r. 2009, záverečnú správu v prvom polroku 2010 ÚVZ SR spracoval a zašle ju tým RÚVZ v SR, ktoré sa podieľali na jeho plnení.

Ukončenie projektu – r. 2010

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V jarných mesiacoch r. 2010 bolo pokračovanie uvedeného projektu – II. etapa. Cieľom tejto úlohy bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu a hodnotiť expozíciu vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Do monitoringu bola vybraná veková kategória 7-10 ročných žiakov, pričom jedno školské zariadenie bolo mestské a jedno vidiecke (ZŠ Slovenská Ves, ZŠ Svit, ul. Komenského č. 2), polovicu súboru tvorili chlapci a druhú polovicu dievčatá, spolu 120 žiakov. Dotazníkovou metódou (dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, stravovací frekvenčný dotazník, pohybová aktivita, 24-hodinový jedálny lístok, dotazník o výživových preferenciách) sme potrebné informácie získavali od rodičov, v stanovenom termíne (17. kalendárny týždeň, po-pia) bol zabezpečený aj zber hotových pokrmov na laboratórne vyšetrenie (energetická hodnota, základné živiny, vybrané ťažké kovy, dusičnany).

Údaje z dotazníkov boli v jarných mesiacoch zadávané do mustry v programe Excell, vzorky hotových pokrmov (do vzorky sa brali aj podávané nápoje) boli laboratórne vyšetrené.

Využil sa aj program Alimenta, verzia 4.3e pre hodnotenie energetického príjmu. Naplnené mistry už boli zaslané gestorovi úlohy – RÚVZ Rimavská Sobota.

Plnenie energetického príjmu na základe laboratórne zistených energetických hodnôt odobratých vzoriek hotových pokrmov (spolu desiata, obed, olovrant) porovnaním s odporúčanými výživovými dávkami pre túto vekovú kategóriu a s časťou celodenného príjmu sa pohybuje od 75% do 102%. V priebehu letných prázdnin bude zabezpečené hodnotenie našich regionálnych výsledkov (laboratórna metóda, inventúrna metóda).

Gestor úlohy zabezpečí celoslovenské spracovanie.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ projektu je na základe vykonávaných preventívnych prehliadok zabezpečiť aj meranie hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov, získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia.

Tak ako na jeseň 2009 prebehol skrining v uvedenej populácii v našom regióne v spolupráci so štyrmi praktickými lekármi pre deti a dorast (okresy Poprad a Kežmarok) a zabezpečil sa zber údajov do celoslovenskej databázy (výška, hmotnosť, hodnoty TK, hodnoty celkového cholesterolu, výskyt vybraných ochorení majúcich etiologickú súvislosť so životným štýlom, stravovacie zvyklosti, fajčenie, pohybová aktivita) u detí uvedenej kategórie, taktiež na jeseň r. 2010 (aj na základe pracovného stretnutia v júni r. 2010 s gestorom úlohy na RÚVZ v Banskej Bystrici) budeme pokračovať v plnení tohto projektu.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Z populácie žiakov 2. stupňa ZŠ a žiakov stredných škôl každoročne vyberáme po jednom školskom zariadení, kde realizujeme Projekt „Hrou proti AIDS“ ako formu vzdelávania a informovanosti žiakov a študentov o rizikách možného prenosu tohto ochorenia, jeho zdravotných dôsledkoch, tolerancie zdravých voči nakazeným a najdôležitejšími preventívnymi opatreniami voči tejto nákaze. Plnenie tohto projektu je naplánované na druhý polrok r. 2010, pretože ho zabezpečujeme aktuálne pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS.

9.3. Stomatohygiena u detí predškolského veku

Cieľom je zdravotne - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Tento projekt je v našom regióne rozšírený, podľa štatistických údajov získaných z predškolských zariadení koncom r. 2009 (pre hodnotiacu správu za r. 2009) cca 56 % predškolských zariadení ho plní v rámci svojho výchovného programu. Materské školy pozitívne vnímajú túto aktivitu a v mnohých predškolských zariadeniach projekt prebieha už niekoľko rokov.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Do projektu Škola podporujúca zdravie je v našom regióne zapojených 37 základných škôl a 41 materských škôl. V rámci zvyšovania zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže podieľame sa na intervenčných aktivitách tejto populačnej skupiny (prednášky, besedy, videoprojekcia, distribúcia informačných letákov podľa kalendára WHO).

Do konca júna 2010 bolo pri príležitosti Svetového dňa zdravia, Svetového dňa bez tabaku zabezpečených 13 prednášok pre 296 detí. Pri príležitosti Svetových dní podľa WHO (Sv. deň

zdravia- apríl 2010, Sv. deň bez tabaku – máj 2010) boli na všetky druhy škôl zasielané elektronickou poštou informačné materiály (letáky) so zdravotníckou tematikou. Niektoré školy aj písomne zasielali na náš úrad správu o realizácii aktivít rôzneho druhu pri príležitosti Svetového dňa zdravia (7. 4. 2010).

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2010 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára na prvý polrok 2010, zaslaného začiatkom roka 2010 (január) očkujúcim lekárom a zdravotníckym zariadeniam. Išlo o povinné pravidelné očkovanie a preočkovanie u osôb, ktoré dosiahli určitý vek. Na internetovej stránke nášho úradu, mailovou a klasickou poštou sme priebežne informovali o zmenách týkajúcich sa očkovania a výskytu ochorení preventabilných očkovaním (očkovací kalendár, kategorizácia vakcín, indikačné obmedzenia, informácia o výskyte osýpok v Európe a dve informácie o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO). Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním nebolo v regióne hlásené žiadne ochorenie preventabilné očkovaním, v rámci povinného očkovania.

Kontrola očkovania bude vykonaná podľa pokynov ÚVZ SR.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovacích výkonoch.

Za odmietnutie povinného očkovania – 2. dávka povinného pravidelného očkovania detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, prenosnej detskej obrne, vírusovému zápalu pečene typu B, invazívnym hemofilovým nákazám, pneumokokovým invazívnym nákazám bola uložená 1 pokuta v blokovom konaní.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – rozhovor pre televíziu Poprad, 2 články v regionálnej tlači, články umiestnené na webovej stránke, besedy na školách a v rómskych komunitách.

6.2. Surveillancie infekčných chorôb

Surveillancie infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam vyvolaným vírusom pandemickej chrípky A (H1/N1). V roku 2010 sme zaznamenali 15 prípadov SARI a 2 prípady chrípky vyvolanej A H1/N1. V regióne bolo zaočkovaných 1542 osôb proti pandemickej chrípke A (H/N1).

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

Za I. polrok 2010 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 1569 prípadov infekčných ochorení, z nich 186 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 31 hlásení. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovateľských lekárov.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 186 nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. Nedostatky v hlásení NN pretrvávali a to hlavne u infekcií rán a močových infekcií.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 83 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 595 vzoriek z prostredia, 97 vzoriek na sterilitu, 7 vzoriek dezinfekčných roztokov, 4 vzorky ovzdušia. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 75 horúcovzduchových a 72 parných sterilizačných prístrojov.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Vedúca oddelenia epidemiológie – lekárka sa podieľala na plnení programu CINDI. Aktívne pracovala v základnej poradni zdravia na RÚVZ v Poprade pri poskytovaní poradenstva.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V roku 2009 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijného plánu hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológmi. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu I. polroka 2010 boli odobraté 2 vzorky odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Cieľ

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES

Výstupy

Vyšetrených 102 vzoriek bazénových vôd.

Zavedený kultivačný dôkaz legionel vo vodách.

1.6. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Výstupy

Vyšetrených 539 vzoriek pitných vôd.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Výstupy

Vyšetrených 20 vzoriek balených vôd, z toho 15 minerálnych a 5 stolových.

9. PODPORA ZDRAVIA

9. 2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku – Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“.

V rámci tohto projektu sa realizovalo 8 prednášok v kluboch dôchodcov a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia srdcovocievnych ochorení, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity, diabetes mellitus, artritída.

9. 3. Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM. Vyhodnotenie projektu je uvedené v časti HDM. Okrem toho sme zabezpečovali plnenie projektu v rámci realizácie „Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku“, ktorý sa realizoval v troch lokalitách (5 rómskych osád) regiónu a zdravotno – výchovné aktivity v školských zariadeniach s rómskymi deťmi, taktiež v rómskych osadách.

9. 4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni.

Na regionálnej úrovni sa realizovali projekty Zdravie podporujúce školy, Zdravie podporujúce materské školy, CINDI program v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča. Do projektu bolo zapojených 41 MŠ a 37 ZŠ. Projekt bol plnený v spolupráci s HDM. Okrem uvedených projektov sa zabezpečoval projekt Zdravé pracoviská v závode Whirlpool Slovakia spol. s.r.o. a Chemosvit Svit a.s. Projekt pokračoval edukačnou činnosťou, v rámci ktorej bolo v závodných novinách uverejnených 7 článkov zameraných na zdravú výživu, zdravý životný štýl a prevenciu poškodenia zdravia faktormi pracovného prostredia alebo prácou. V závode Chemosvit Svit, a.s. sa v spolupráci s poisťovňou Union uskutočnilo vyšetrenie 250 pracovníkov, ktorým bola zisťovaná hladina celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, meraný krvný tlak, percento telesného tuku a body mass index.

9. 5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.

V I. polroku 2010 sme venovali pozornosť zabezpečovaniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne doplňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvitské noviny, noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad).

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia – 7. apríla 2010 bola pre verejnosť sprístupnená Poradňa zdravia na RÚVZ v Poprade, ktorú navštívilo 12 klientov. Taktiež sa uskutočnila výjazdová akcia v OC Max Poprad. Prístrojom reflotrón sa zisťovala hladina cholesterolu v kapilárnej krvi, meral sa krvný tlak, percento telesného tuku, body mass index, k dispozícii bol vlastný propagačný materiál. Záujemcom bolo poskytnuté odborné poradenstvo, ktoré zabezpečovali pracovníčky poradenského centra RÚVZ a lekár. Vyšetrených bolo 60 záujemcov.

Aktuálne informácie sú pre verejnosť dávané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

9. 6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit.

Od marca 2010 pracovníčky oddelenia koordinovali realizáciu projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku“. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy plnili úlohy zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia rómskeho obyvateľstva predovšetkým detí, pomáhali pri protiepidemických opatreniach v osadách a podľa pokynov lekárov zabezpečovali účasť na očkovaní a preventívnych prehliadok rómov. Komunitní pracovníci zdravotnej výchovy zabezpečovali kontrolu osád po povodňovej situácii, vykonávali preventívne opatrenia a šíрили zdravotnú výchovu podľa pokynov pracovníkov RÚVZ.

9. 7. Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“.

Súťaž „Vyzvi srdce k pohybu“ organizujú RÚVZ v SR, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici v rámci programu CINDI a je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie. 4. ročník kampane by mal prebehnúť v roku 2011.

Súťaž „Prestaň a vyhraj“ prebieha každý druhý rok a podáva pomocnú ruku fajčiarom pri ich rozhodnutí zanechať fajčenie. Organizuje ju Národný úrad verejného zdravotníctva vo Fínsku v spolupráci so Svetovou zdravotníckou organizáciou. Prebehla od 1. do 31. mája 2010. O súťaži bola informovaná široká verejnosť prostredníctvom médií, do ktorých sme distribuovali príspevky, taktiež do školských zariadení v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča, mestských úradov, lekární, čakárni ambulantných zariadení. Naš RÚVZ vyhlásil aj regionálnu súťaž, ktorá trvala od 1. do 30. júna 2010. Do súťaže sa zapojilo 8 účastníkov. Dňa 6. 7. 2010 boli na RÚVZ vylosovaní traja víhercovia. Sponzormi cien boli Aquacity Poprad a poisťovňa Union.

9. 8. Národný program prevencie obezity.

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť prostredníctvom ovplyvňovania klientov, ktorí navštevujú základnú poradňu zdravia. Okrem všeobecných zásad zdravej výživy, ktoré obdržia v základnej poradni bolo v priebehu I. polroka 2010 odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu 35 klientov. Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v I. polroku 2010 navštívilo 7 klientov. V spolupráci s HDM sa tejto problematike venuje pozornosť v rámci zvyšovania zdravotného uvedomenia u detí v základných a materských školách, kde sú pripravované pri príležitosti významných dní akcie týkajúce sa propagácie správnej výživy.

9. 9. CINDI program SR.

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni zdravej výživy a poradni na odvykanie od fajčenia. V základnej poradni zdravia bolo v I. polroku vyšetrených 211 klientov, z toho 129 žien a 82 mužov. Okrem toho sa uskutočňujú výjazdové vyšetrenia s prístrojom reflotrón, na zistenie rizikových faktorov SCO. Vyšetrenie prebehlo v základnej škole v Spišskej Sobote, a na colnom úrade v Poprade, spolu bolo vyšetrených 50 zamestnancov. V základnej škole v Spišskej Sobote sme vyšetrili 24 detí. Celkovo sa uskutočnilo 11 výjazdových vyšetrení s počtom 389 vyšetrených záujemcov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Na regionálnej úrovni poskytujeme informácie verejnosti z oblasti enviromentálneho zdravia aj detskej populácie – prevencie chronických ochorení, ktoré môžu mať súvis napr. s nevhodnými podmienkami bývania, nedostatkom pohybovej aktivity, drogovými závislosťami, resp. požívaním návykových látok a fajčením, nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody a pod. V prípade doporučenia lekára vyšetriť vzorku vody z vodného zdroja, ktorý je využívaný na zásobovanie pitnou vodou a slúži pre ľudskú spotrebu (napr. pri gastroenteritídach, podozrení na methemoglobinémiu) zabezpečujeme jej odber a výsledok konzultujeme nielen s lekárom ale aj spotrebiteľmi. V prípade potreby doporučujeme príslušné opatrenia (napr. dezinfekcia).

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

V našom regióne nie sú vyhlásené žiadne prírodné kúpacie oblasti iba umelé kúpaliská.

Pre verejnosť v prvom polroku 2010 sú sprístupnené tieto umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou: Krytá plaváreň MŠK Považská Bystrica s.r.o., Krytá plaváreň MŠK Púchov s.r.o., Stredisko rekondičných služieb ÚS VSP Belušké Slatiny, Hotel Podjavorník - QUICTRANS Slovakia s.r.o., Čertov Hotel, Lazy pod Makytou - DKP s.r.o. Púchov, Krytá plaváreň Nová Dubnica - UNISTAV, SALUS - relaxcentrum, Dubnica nad Váhom (detský bazén) a Kúpele Nimnica, a.s. (rehabilitačný bazén).

V rámci letnej turistickej sezóny boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nasledovné letné kúpaliská: Letné kúpalisko MŠK Považská Bystrica s.r.o., Letné kúpalisko MŠK Púchov s.r.o., Letné kúpalisko Dubnica nad Váhom - Janka Múčková, Letné kúpalisko Košeca - Obec Košeca, Letné kúpalisko Lednické Rovne - LEDROV spol. s.r.o Lednické Rovne.

Výsledky z monitoringu kvality vôd vhodných na kúpanie umelých kúpalísk sú zhromažďované a vyhodnocované odbornými pracovníkmi úradu. Evidované sú v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie. Na začiatku letnej turistickej sezóny bola vypracovaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS 2010 a každý kalendárny týždeň sú aktualizované informácie o stave letných kúpalísk v našom regióne na internetovej stránke www.uvzsr.sk.

V rámci ŠZD bolo celkove vykonaných 64 rozborov vody na kúpanie z bazénov s celoročnou prevádzkou a od prevádzkovateľov predložených 26 rozborov. Z letných kúpalísk bolo od prevádzkovateľov predložených 5 rozborov.

Priebežne sú poskytované informácie prostredníctvom masmédií - tlač (týždenník MY), regionálna televízia i-tv a aktuálny stav je pravidelne zverejňované na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Pov. Bystrici.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Pracovníci oddelenia vykonávajú dôslednú kontrolu týkajúcu sa dodržiavania sledovania ukazovateľov kvality pitnej vody dodávanej prevádzkovateľmi do verejnej vodovodnej siete. Obyvatelia nášho regiónu, ktorí sú zásobovaní pitnou vodou z verejných vodovodov, dostávajú prostredníctvom nich pitnú vodu, ktorá spĺňa požiadavky Nariadenia vlády SR č. 354/2006, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Zdravotné zabezpečenie pitnej vody vo verejných vodovodoch je realizované dezinfekciou, v našich podmienkach chlórovaním.

V prvom polroku 2010 sme zabezpečovali odber a analýzy kvality pitnej vody z verejnej vodovodnej siete u spotrebiteľa. Odobratých bolo 110 kontrolných vzoriek na stanovenie mikrobiologických, biologických a fyzikálno-chemických ukazovateľov v zmysle Nariadenia vlády SR č. 354/2006, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. U všetkých vodovodov bol vykonaný aj rozšírený rozbor, celkove 17. Celkový počet vodovodov je 32, z toho je 22 vodovodov pod správou Považskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Považská Bystrica a 10 vodovodov je v správe obecných úradov (prevádzkované sú odborne spôsobilými osobami na prevádzkovanie verejného vodovodu).

Aktuálny stav monitoringu pitných vôd v našom regióne je zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov k 30.6. 2010 bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády.

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania požiadaviek NV SR č. 115/2006 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení NV SR č. 555/2007 Z.z. bol vykonaný na 3 pracoviskách.

Plnenie povinností zamestnávateľa podľa § 7 citovaného nariadenia vlády bolo zisťované formou dotazníkov. Zamestnancami bolo vyplnených 42 dotazníkov informovanosti.

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania požiadaviek NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z.z. bol vykonaný na 2 pracoviskách.

Plnenie povinností zamestnávateľa podľa § 10 citovaného nariadenia vlády bolo zisťované formou dotazníkov. Zamestnancami bolo vyplnených 38 dotazníkov informovanosti.

Oddelenie PPL vedie evidenciu rizikových prác za jednotlivé okresy podľa prevažujúcej činnosti a podľa druhu a kategórií rizikových faktorov v programe ASTR.

K 30.6. 2010 bolo vydaných 20 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác. Rizikové práce boli vyhlásené na základe výsledkov vykonaných meraní, posúdenia rizík a splnenia kritérií na zaradenie prác do kategórie z hľadiska zdravotných rizík podľa Vyhlášky č. 448/2007 Z.z. Na zrušenie rizikových prác boli vydané 2 rozhodnutia - pracovné činnosti nespĺňali kritéria pre ich zaradenie do kategórie rizikových prác. V rámci prehodnotenia rizikových prác s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie sme upozornili dotknuté subjekty na nutnosť predložiť nové návrhy na vyhlásenie rizikových prác a posudky o riziku.

V rámci ŠZD na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov uložených v rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Pri výkone ŠZD sa kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými (veľmi toxickými) a jedovatými (toxickými) látkami a

prípravkami. Na základe návrhu prevádzkovateľa boli vydané jedno rozhodnutie na nakladanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Počet použitých ampuliek sa eviduje. V prvom polroku 2010 bol na onkologickej ambulancii v Považskej Bystrici vykonaný ŠZD v zmysle NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Na uvedenej ambulancii sa zabezpečuje poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia.

ŠZD zameraný na vyhľadávanie pracovných činností s rizikom chemickej karcinogenity bol vykonávaný v drevospracujúcich prevádzkach, v ktorých dochádza k spracovávaniu tvrdého dreva ako dokázaného karcinogénu pre ľudí. Pri výkone ŠZD bolo opakovane zisťované, že spracovávanie tvrdého dreva nie je hlavnou činnosťou týchto prevádzok, vykonáva sa ojedinele na základe objednávky. V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme vykonávanie rizikových prác v prevádzke na výrobu schodísk a spracovanie guľatiny, kde sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva. V rámci ŠZD upozorňujeme na zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zamestnancov a obyvateľov karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici vydalo k 30.6. 2010 šesť rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Ronar, s.r.o., Košice, Kovomat Slovakia s.r.o., Žilina, Ekos s.r.o., Žiar nad Hronom, ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

K 30.6. 2010 RÚVZ neeviduje žiadost' o prehodnotenie psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného jednostranného zaťaženia

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla.

K 30.6. 2010 bolo pracovníkmi OPPL prešetrených celkom 6 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "ochorenie z DNJZ". Prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania sa vykonalo u nasledovných profesií: robotníčka, krajčírka, skladník, zámočník, lisár, mäsiar. K 30.6. 2010 boli priznané dve podozrenia na chorobu z povolania u profesie krajčírka a zámočník.

Pri prešetrovaní chorôb z DNJZ pretrváva absencia možnosti objektivizácie frekvencie pohybov a vynakladaných svalových síl pri jednotlivých pracovných úkonoch.

Vedíme evidenciu šetrených a potvrdených podozrení na ochorenie z DNJZ. Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania s dg. DNJZ zasielame na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

K 30. 6. 2010 neevidujeme hlásenie o podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "profesionálne poškodenie chrbtice".

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

ŠZD podľa NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami bol vykonaný v 1 organizácii, kde sa vykonáva práca so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hod. denne). ŠZD bol zameraný najmä na umiestnenie zobrazovacej jednotky v rámci pracovnej plochy, jej umiestnenie vo vzťahu k osvetľovacím otvorom a osvetľovacím telesám, ergonomické riešenie a usporiadanie pracoviska, celkové a miestne osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku, režim práce a odpočinku, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a overenie informovanosti pracovníkov o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacou jednotkou.

Pri previerke bolo zistené, že pracovné stoly majú dostatočné rozmery. Pracovné sedadlá boli nastaviteľné na výšku a sklon.

Pracovníci vyplnili 14 dotazníkov informovanosti zamestnancov „Z“. Podľa vyplnených dotazníkov informovanosti sú pracovníci informovaní o rizikách vyplývajúcich z práce so zobrazovacími jednotkami. Informácie získavali najčastejšie od zamestnávateľa, účasťou na školeniach, ale aj z médií a časopisov.

Na základe ŠZD na pracovisku so ZJ neboli uplatnené sankčné opatrenia.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Úloha je plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Vyšetrených bolo celkom 8 respondentov so zameraním sa na stredne ťažkú prácu, ktorých materiály sú priebežne spracovávané a zaslané po ukončení projektu na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci plnenia hlavnej úlohy pre rok 2010 bolo odobratých 10 vzoriek kuchynskej soli, z toho 6 vzoriek domácej produkcie a 4 vzorky soli z dovozu. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení nebolo vo vyšetrených vzorkách zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

V rámci kontroly nad kozmetickými výrobkami, ktoré sú určené pre deti boli podľa harmonogramu plánu odberu kozmetických výrobkov na rok 2010 odobraté 3 vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti a bábiky a zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledok laboratórneho vyšetrenia do tohto času nie je k dispozícii.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek budú v mesiaci júl odobraté 4 vzorky výrobkov určených pre deti - plastové dojčenské fľaše, plastové výrobky určené pre deti, keramické výrobky pre deti a plastové športové fľaše pre deti, ktoré budú zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Realizácia projektu "TAD 1, 2 a 3 (Tabak, alkohol, drogy a šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov)" - úloha bola doplnená o šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl.

Štatistickým úradom SR bola vybraná reprezentatívna vzorka žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov na vybraných základných a stredných školách.

V našom regióne bola vybraná Súkromná hotelová akadémia v Považskej Bystrici a Základná škola, ul. Gorazdova v Púchove.

Celkový zber údajov sme vykonali jednotne a to v dňoch od 15. - 19. marca 2010. Prieskum bol anonymný. Každý žiak resp. študent alebo učiteľ vložil vyplnený dotazník do obálky a následne zalepil. Anketár po administrovaní a zozbieraní dotazníkov podľa priložených inštrukcií tieto zabalil jednotlivo podľa ročníkov s označením presnej adresy školy, ročníka a kraja. Takto označené skupiny dotazníkov sme zaslali na ÚVZ SR za účelom ďalšieho štatistického spracovania.

Cieľom projektu bolo na základe dlhodobých štúdií zneužívania, alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. gestorom projektu bol Úrad vlády SR - Národné referenčné centrum - Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR. Prieskum bol zameraný, okrem iného aj na oblasť závislosti - t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci projektu "Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál" v 17. kalendárnom týždni bol vykonaný odber vzoriek stravy - obed vo vybranom vidieckom zariadení (ZŠ Ladce) a v mestskom zariadení (ZŠ Komenského, Púchov). Vzorka zahŕňala celotýždňovú stravu, spolu 10 vzoriek stravy. Do vzorky boli zahrnuté aj podávané nápoje počas obeda a rozsah požadovaných vyšetrení bol - energetická hodnota, B, T, C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnany. Výsledky boli spracované v programe Microsoft Excell a na analýzu údajov bol využitý program Alimenta ver.4.3.E. Získané údaje z dotazníkov sa budú priebežne do 30. septembra 2010 vkladať do databázy, ktorá bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Cieľom projektu je zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti, 24- hodinovú spotrebu potravín a pohybové aktivity žiakov základných škôl. Dotazník zahŕňal hlavné potravinové komodity, v ktorých sa zisťovala frekvencia, ako často vyšetrovaná osoba danú potravinu konzumuje spolu s priemernou veľkosťou jednej porcie. Zaznamenávali sa podrobnosti o druhu konzumovaných potravín relevantné pre hodnotenie príjmu živín. Ďalšie údaje o výžive sa získavali metódou 24 - hodinovej

retrospektívnej stravovacej anamnézy. Touto metódou sa získavali aj informácie o fyzickej aktivite žiakov po dobu 24 hod. a vyváženosť energetického príjmu a výdaja. Na získanie ďalších údajov ako meranie krvného tlaku potrebných k projektu sme spolupracovali s oddelením poradne zdravia. Pracovníčky oddelenia HDM následne na to vykonali meranie výšky, obvodu pása, bokov a celkovej hmotnosti u žiakov základných škôl prvého stupňa. Cieľom projektu je zhodnotiť dotazníkovým prieskumom stravovacie zvyklosti a 24-hodinovú spotrebu potravín a pohybových aktivít žiakov vekovej skupiny 7-10 ročných, vyšetrenie vzoriek stravy a vybraných komodít.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

V prvom polroku 2010 v rámci riešenia **úlohy č. 4.** podľa harmonogramu plnenia úloh projektu "Zdravé deti v zdravých rodinách 2010" (t.j. zabezpečenie poradne zdravia pre deti a rodiny - plnenie úlohy pre všetky RÚVZ na Slovensku) sa MUDr. Hlušková, vedúca oddelenia podpory zdravia a Poradne zdravia zúčastnila:

- v dňoch 12. 5. - 13. 5. 2010 na mimoriadnom diskusnom sústreďení k projektu "Podpora zdravia u detí na Slovensku", ktoré poriadala SZU v Bratislave a
- dňa 15. 6. 2010 na Porade riešiteľov II. časti projektu ZDvZR - primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

- pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním, poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu,
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania,
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica),
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici,
- v rámci ŠZD vykonávame kontrolu povinného pravidelného očkovania podľa očkovacieho kalendára v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých. Kontrolujeme dodržiavanie chladového reťazca, vybavenie ambulancie chladničkami s teplomermi a pravidelnú kontrolu a evidenciu teplôt v chladničkách, správne uskladnenie očkovacích látok,
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník, ITV, beseda o očkovaní v MC Dubáček) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania,

- o kontrola očkovania v SR -vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2010 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava - vyhodnotenie kontroly očkovania spadá do II. polroka 2010.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

- analýza prenosných ochorení
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácii, besedami
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (ITV Považská Bystrica).
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Oddelenie epidemiológie dopĺňa udržiava centrálnu databázu:

Zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií.

K 30.06.2010 sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému **953** prípadov prenosných ochorení. Z toho **664 možných, 93 pravdepodobných , 195 potvrdených a 1 nosič**. Spracovali sme **316** ohnísk, **41** kontaktov bolo chránených očkovaním, **55** opatrení bolo prijatých rozhodnutím, **123** opatrením na mieste.

Spracovali sme 4 epidemické výskyty :

1. Epidem 1 – N s P Považská Bystrica – Dg. A 09 (18 prípadov) – kožné odd.
2. Epidem 2 – CSS Bystričan Považská Bystrica – Dg. A 08.1 (56 prípadov)
3. Epidem.3 – N s P Považská Bystrica – Dg. A02.0 – (7 prípadov) – novorodenecké odd.
4. Epidem 4 – ZOS Beluša – Dg. A08.1 (9 prípadov)

6.4. Nozokomiálne nákazy

Na základe pravidelného harmonogramu sa vykonáva mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulatnom sektore .

Kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcii.

Oddelením epidemiológie boli v hodnotenom období vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity . Bolo vykonaných **24** previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na uvedené rizikové pracoviská a nariadením nápravných opatrení. Bolo analyzovaných **45** prípadov nozokomiálnych nákaz. **Z toho 42 v NsP Považská Bystrica a 3 v NsP Ilava n.o.**

- o V rámci prevencie nozokomiálnych nákaz boli realizované prednášky a semináre pre zdravotníckych pracovníkov v NsP Považská Bystrica a v NsP Ilava n.o.

6.5. Surveillance chronických ochorení

- o v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava oddelením podpory zdravia RÚVZ Považská Bystrica.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

- o aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísel všetkých

zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

- o na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica .
- o kontrola očkovania proti poliomyelitíde

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (HYGIENA VÝŽIVY)

7.3. Minerálne a pramenité vody

V rámci plnenia úlohy bolo odobratých u výrobcov a v distribúcii 20 vzoriek minerálnych, pramenitých a balených pitných vôd (vrátane Veľkoobjemových balení). Z celkového počtu odobratých vzoriek boli 4 vzorky vyšetrené v ÚVZ SR (výsledky laboratórneho vyšetrenia nie sú toho času k dispozícii) a ostatné vzorky boli vyšetrené v RÚVZ Trenčín. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek 20 nevyhovovala 1 vzorka minerálnej vody, odobratá v distribučnej sieti. Nevyhovujúci výsledok laboratórneho vyšetrenia bol písomne postúpený na ďalšie šetrenie vecne a miestne príslušnému RÚVZ.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny

Pre plnenie úlohy bola odobratá 1 vzorka, ktorá bola vyšetrovaná v spolupráci s ÚVZ SR. Na základe obdržaných výsledkov laboratórneho vyšetrenia vzorka nevykazovala vlastnosti radiačne ošetrenej potraviny.

7.6. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Úloha bola plnená odberom 3 vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka (1) a na báze zeleniny a ovocia (2), ktoré boli doručené na analýzu na ÚVZ SR. Výsledky laboratórnych vyšetrení neboli do tohto času doručené.

7.8. Glutén v diétnych potravinách

V rámci plnenia úlohy bola pozornosť zameraná na laboratórnu kontrolu obsahu gluténu v potravinách určených pre celiatikov, odobratá bola 1 vzorka na vyšetrenie v spolupráci s ÚVZ SR. Výsledok laboratórneho vyšetrenia nie je toho času k dispozícii.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. "Materské centrá"

- 16.4.2010 bol distribuovaný list, plagát a prihláška k súťaži pre fajčiarov "Prestaň a Vyhráj 2010" do týchto Materských centier: MC Včielka Považská Bystrica (ďalej PB), MC Dubáček Ilava (ďalej IL), MC Mimčo Ladce, MC Stromček Košecké Podhradie.
- 28.4.2010 pre Materské centrum Včielka PB bola poskytnutá informácia o možnosti využitia DVD BECEPáčik v rámci spoločných aktivít pre deti MC.

9.2. "Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo"

- 17.3.2010 pre Denné centrum seniorov v PB sme uskutočnili zv. aktivitu (prednášku s besedou) pri príležitosti "Týždňa uvedomenia si mozgu" pre 40 členov centra. Zhotovili sme panel k danej problematike a pripravili aktuálny zv. materiál.

- 17.6.2010 pre členov Denného centra seniorov v PB sme zorganizovali edukačný blok zameraný na bezpečnosť cestnej premávky. Pripravili sme prezentáciu o základných pravidlách bezpečného pohybu po verejných komunikáciách, využili sme DVD nosiče s názvom BECEP a pripravili sme i panely k danej problematike. Získané poznatky si účastníci overili pri paneloch formou interaktívneho vzdelávania. Na záver vďaka zapojenia sa do projektu "4R4Y" obdržali DVD nosiče s názvom BECEP a všetci účastníci si odnášali i reflexné pásky, ktoré ihneď začali využívať pri pohybe po verejných komunikáciách.

9.3. "Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena"

V rámci zv. pôsobenia u detí predškolského veku - stomatohygiena - inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, zapožičanie DVD nosičov (Lakomý syseľ, O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal), modelu zubov a zubnej kefky na dobu 2 týždňov sme uskutočnili :

- 5.3.2010 v MŠ Dubnica nad Váhom Centrum II 72/3 (2x)
- 30.3.2010 v MŠ Rozkvet 2017 PB (1x)
- 27.4.2010 v MŠ Rozkvet 2024 PB (3x)
- 13.5.2010 v ZŠ s MŠ Sverepec 240 (1x)
- 10.6.2010 v MŠ Visolaje 150 (1x)

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni - databáza dobrých postupov

- 12. 2. a 16.2.2010 v Odbornom učilišti internátnom Ladce sme zrealizovali projekt "Monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu". U 61 študentov školy sme zabezpečili vyplnenie dotazníka a uskutočnili sme monitorovanie stavu ich pohybového aparátu. Po spracovaní databázy požadovaných údajov v EPI INFO sme ju odoslali na ÚVZ SR.
- 19.4.2010 na ZŠ Slov. partizánov v PB sme vyšetrovali zamestnancov kuchyne v rámci TZS a realizácie projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" (8 klientov).
- 15. a 21.6.2010 na ZŠ v Ladcoch a ZŠ Komenského v Púchove (ďalej PÚ) v spolupráci s HDM sme participovali na projekte "Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál". V rámci projektu sme uskutočnili meranie tlaku krvi u 80 detí.
- BECEP - bezpečnosť cestnej premávky
Informáciu o možnosti využitia DVD BECEPáčik v rámci spoločných aktivít pre deti sme poskytli zástupcom Materského centra Včielka v PB (28.4.2010).
Prezentáciu DVD "BECEPáčik", "Autoškola pre deti" a "Informácie o BECEPE pre širokú verejnosť" sme uskutočnili celkovo 46 krát, pričom sme edukovali 835 účastníkov.
- Projekt 4R4Y:
- je projektom cezhraničnej spolupráce regionálnych rád mládeže v SR a ČR a je kofinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Cieľom projektu je vybudovať sieť externej spolupráce pre oblasti práce s mládežou, podpory dobrovoľníctva, participácie a prevencie sociálno-patologických javov. Jednou z aktivít projektu je kampaň na podporu dobrovoľníctva s názvom "Tri dni pre hrdinov", ktorú zastrešuje Rada mládeže Trnavského kraja.
- Tri dni pre hrdinov - je i pomenovanie projektu, ktorého snahou je dokázať, že aj dnes žijú v spoločnosti hrdinovia a počas troch dní projekt na nich poukáže. Hrdinov robia skutky robené dobrovoľne a nezištne pre dobro komunity. Cieľom projektu je pomôcť svojmu okoliu, urobiť

ho krajším, atraktívnejším a ľudskejším. Nadviazať kontakty a spoluprácu so samosprávami a ďalšími inštitúciami. Vzbudiť pozornosť verejnosti na tému dobrovoľníctva a participácie mladých ľudí. Dokázať, že spojením ľudských síl je možné bez veľkých výdavkov spraviť veľké veci. Vytvoriť mladým ľuďom priestor na sebarealizáciu. Ponúknuť mladým ľuďom možnosť dobrodružne prežiť voľný čas a spoznať nových ľudí. Ukázať mladým, že dobrovoľníctvo prináša so sebou veľké bohatstvo.

Počas troch dní (16.6.-18.6.) množstvo dobrovoľníckych skupín vykonávalo na území štyroch susediacich krajov (Trnavský, Trenčiansky, Zlínsky a Juhomoravský) rôzne pre verejnosť prospešné aktivity. Na Slovensku, v Trnavskom a Trenčianskom kraji sa do akcie zapojilo takmer 2000 mladých ľudí s takmer 150-timi dobrovoľníckymi aktivitami. RÚVZ so sídlom v PB, pracovníci oddelenia Podpory zdravia v spolupráci s dobrovoľníkmi zo SOŠ a SZŠ v PB v rámci projektu zaregistrovali a uskutočnili tieto 3 aktivity:

- **Kód zdravého života** - cieľom dobrovoľníckej aktivity bolo oboznámiť širokú verejnosť s rizikovými faktormi srdcovocievnych ochorení prostredníctvom tzv. "Kódu zdravého života" a tým mobilizovať širokú verejnosť k vyššiemu záujmu o vlastné zdravie. Pripravili sme kartičky, ktoré názorne vysvetľovali Kód zdravého života a zároveň každý, kto prejavil záujem, mal možnosť dať si zmerať tlak krvi, antropometriu a celkové množstvo tuku v tele. Zároveň mu bolo poskytnuté odborné poradenstvo. Zapísané namerané hodnoty si odnášal spolu s kartičkou, ktorá názorne edukovala o Kóde zdravého života. K danej problematike sme pripravili i panely, ktoré sa stretli s veľkým záujmom okoloidúcich.
- **Bezpečnosť cestnej premávky pre deti** - pre deti MŠ a žiakov ZŠ I. stupňa, ktoré navštívili areál detského dopravného ihriska pri I. ZŠ v PB sme zážitkovou formou a interaktívnym vzdelávaním zorganizovali edukačný blok zameraný na bezpečnosť cestnej premávky. Pripravili sme prezentáciu v power pointe o základných pravidlách bezpečného pohybu po verejných komunikáciách, využili sme DVD nosiče s názvom BECEP a pripravili sme i panely k danej problematike. Získané poznatky si deti reálne overili v priestoroch detského dopravného ihriska. Na záver pedagógovia obdržali DVD nosiče s názvom BECEP a všetci účastníci si odnášali i reflexné pásky, ktoré ihneď začali využívať pri pohybe po verejných komunikáciách.
- **Bezpečnosť cestnej premávky pre seniorov** - pre členov Denného centra seniorov v PB sme zorganizovali edukačný blok zameraný na bezpečnosť cestnej premávky. Pripravili sme prezentáciu o základných pravidlách bezpečného pohybu po verejných komunikáciách, využili sme DVD nosiče s názvom BECEP a pripravili sme i panely k danej problematike. Na záver obdržali DVD nosiče s názvom BECEP a všetci účastníci si odnášali i reflexné pásky, ktoré budú využívať pri pohybe po verejných komunikáciách.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitým zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Aktivity pri príležitosti významných dní

15. - 21. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu

- 15.3.2010 - 4 prednášky s besedami pre 1. ročníky SZŠ v PB (53 študentov).
- 17.3.2010 - 1 prednáška s besedou pre Denné centrum seniorov PB (40 členov).
- 17.3.2010 - vyhotovený zv. panel "Týždeň uvedomenia si mozgu".
- 18.3.2010 - v priestoroch Poradne zdravia a Oddelenia podpory zdravia uskutočnený "Deň otvorených dverí" pre širokú verejnosť.
- 19.3.2010 - mimoriadny odborný seminár pre odborných pracovníkov RÚVZ PB.
- 22.3.2010 - zv. dopoludnie pre žiakov 7. ročníkov ZŠ Slov. partizánov v PB.

- 22.3.2010 - pre Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť odoslaný vyplnený dotazník k "Týždňu mozgu 2010".
- v 12. týždni opakovane vysielaný príspevok v TV - Považie na tému "Týždeň mozgu".
- v 13. týždni uverejnený v regionálnej tlači - Považský obzor - MY zv. článok na tému Nechcete mať Alzheimer? Trénujte si pamäť!
- pripravili sme i príspevok na webovú stránku RÚVZ so sídlom v PB v časti "Aktuality".

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

- v 11. týždni uverejnenie príspevku v Považskobystrických novinkách - "24. marec - Svetový deň TBC".
- 10.3. a 16. 3. 2010 zrealizovali sme v priestoroch RÚVZ PB a v NsP PB (nádvorie a priestory NsP PB) názornú propagáciu pod titulom: "24. marec - Svetový deň TBC".

7. apríl - Svetový deň zdravia

- Počas celosvetovej kampane „1000 miest, 1000 životov“, ktorá prebiehala v týždni od **7. do 11. apríla 2010** v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, pobočka PB, Mestskými úradmi v PB, PÚ, IL a SZŠ v PB sme poskytli širokej verejnosti v PB, PÚ a IL možnosť merania celkového množstva tuku v tele, tlaku krvi, množstva CO vo vydychovanom vzduchu, % karboxyhemoglobínu v krvi, vyšetovanie závislosti na nikotíne spolu s množstvom zv. materiálu a krátkym odborným poradenstvom, ktoré poskytovali pracovníci VŠZP a RÚVZ so sídlom v PB.

Celkovo v územnom obvode RÚVZ so sídlom v PB bolo vyšetrených **154 osôb**, z toho v PB bolo vyšetrených 31 osôb, v PÚ 78 osôb a v IL 45 osôb. Zvýšené hodnoty celkového množstva tuku boli namerané u 113 záujemcov (73,38%) a zvýšené hodnoty tlaku krvi v kategórii hypertenzia I.- III. boli namerané u 46 záujemcov (29,87%). Meranie CO vo výdychu a % karboxyhemoglobínu v krvi využilo 20 záujemcov. Vyšetrenie závislosti na nikotíne absolvovalo 11 záujemcov. Z celkového množstva vyšetrených bolo 56 mužov (36,37%) a 98 žien (63,63%). Vekové zastúpenie vyšetrovaných sa pohybovalo najmä vo vekových skupinách 45 - 54 a 55 - 64 ročných. Najmladší záujemca mal 12 rokov a najstarší záujemca mal 85 rokov.

- V 13 týždni bol uverejnený v regionálnej tlači Púchovské noviny zv. článok - "Svetový deň zdravia 2010".
- Od 3. - 8.4.2010 v Púchovskej televízii opakovane odvysielaný vstup venovaný "Svetovému dňu zdravia 2010".
- Ku Svetovému dňu zdravia boli spracované 4 príspevky v rámci prezentácie a príspevok na webovú stránku RÚVZ PB (Výzva pre mestá + pozvánky pre širokú verejnosť miest PB, PÚ, IL).
- 30.3.2010 bol umiestnený zv. panel " Svetový deň zdravia 2010" v priestoroch RÚVZ PB, ktorý bol využívaný i počas kampane 1000 miest, 1000 životov v PB, PÚ, IL.
- 7.4.2010 - na ŠZŠI v PB bolo zrealizované zv. dopoludnie pre žiakov 5.-6.-7. ročníkov a ich pedagógov pri príležitosti Svet. dňa zdravia venované problematike "Kódu zdravého života" a poznania rizikových faktorov zdravia, spojené s meraním tlaku krvi, (celkovo 3 prednášky s besedami, doplnené interaktívnym vzdelávaním, zv. materiálom a individuálnym odborným poradenstvom).

10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu

Uskutočnili sme:

- 29.4.2010 umiestnenie názornej propagácie Svetový deň "Pohybom ku zdraviu" na nádvorí NsP PB a 3.5.2010 v priestoroch RÚVZ pod titulom "10. máj - Svetový deň Pohybom ku zdraviu".

- 11.5.2010 na ZŠ SNP PB bola zrealizovaná zv. aktivita "Pohybom ku zdraviu" (cviky na zlepšenie správneho držania tela + videoprojekcia "Haló Fitko") pre 24 žiakov 2. ročníkov.
- zabezpečili sme umiestnenie príspevku na webovú stránku - 10. máj Svetový deň "Pohybom ku zdraviu".

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- V mesiaci marec uskutočnený interný seminár pod titulom: "Zákon NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov".
- 10.5.2010 na ZŠ SNP PB bola zrealizovaná beseda na tému "Škodlivosť fajčenia" spojená s meraním CO vo výdychu pre 24 žiakov 6. ročníkov.
- 14.5.2010 umiestnená názorná propagácia v NsP PB a RÚVZ PB pod titulom - "31. máj - Svetový deň bez tabaku" (3x).
- Umiestnený príspevok na webovú stránku - 31. máj Svetový deň bez tabaku.
- V 23. týždni v regionálnej tlači Považskobystrické novinky + Púchovské noviny a v mesiaci jún v Ilavskom mesačníku uverejnený zv. článok pod titulom 31. máj Svetový deň bez tabaku.

26.6.2008 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- V mesiaci jún uverejnený v regionálnych periodikách (Považský Obzor-MY, Považskobystrické novinky, Púchovské noviny a Ilavský mesačník) zv. článok pod titulom 26.jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a ilegálnemu obchodovaniu s nimi - "Mysli na zdravie - nie na drogy".
- Umiestnený príspevok na webovú stránku - 26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi.
- 18.6.2010 uskutočnená realizácia nástieniek v RÚVZ PB a NsP PB pod titulom: 26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a ilegálnemu obchodovaniu s nimi - "Mysli na zdravie - nie na drogy" (3x).

9.7. "Quit and win"

Uskutočnili sme nasledujúce aktivity:

- 25.1.2010 umiestnená názorná propagácia v priestoroch RÚVZ PB - záverečná hodnotiacia správa "Vyhodnotenie účinnosti súťaže Prestaň a vyhraj 2008" (2x).
- 18.2.2010 účasť na koordinačnom stretnutí k súťaži pre fajčiarov na ÚVZ SR v Bratislave.
- V mesiaci marec bol opakovane uverejnený v regionálnej tlači Púchovské noviny zv. článok na tému: Súťaž Quit and Win - "Prestaň a vyhraj 2010".
- V mesiaci apríl 2010 bol uverejnený v regionálnej tlači Ilavský mesačník zv. článok na tému "Súťaž Quit and win - Prestaň a vyhraj 2010".
- V 17. týždni v regionálnej tlači Považskobystrické novinky uverejnený zv. článok na tému "Prestaň a vyhraj - súťaž pre fajčiarov" a v regionálnej tlači Považský obzor MY zv. článok na tému: "Zbavte sa fajčenia- môžete vyhrať".
- V mesiaci marec uverejnený príspevok na webovej stránke RÚVZ PB.
- 29.3.2010 bol umiestnený propagačný plagát "Prestaň a Vyhraj 2010" vo vývesných skrinkách mesta PB a vo vchode RÚVZ PB.
- 30.3.2010 zhotovený zv. panel "Prestaň a Vyhraj 2010" , umiestnený v priestoroch chodby pre oddelením.
- 31.3.2010 realizácia názornej propagácie v NsP PB (nádvorie a priestory NsP PB).

V priebehu mesiaca apríl boli informácie o súťaži spropagované osobne a e-mailom nasledovne:

PB: riaditelia ZŠ, SŠ, prednosta MSÚ PB, daňový úrad, soc. poisťovňa, ÚSVaR, PX centrum, POS, SAD, obce v okrese PB, OR PZ SR, mestská polícia, lekáreň Jaspis, Pharmácia, Medica, Adonis, MC Včielka, MŠ Rozkvet 2017, 2024, počas zv. aktivít v rámci Svetového dňa zdravia PB, RÚVZ PB.

Púchov: riaditelia ZŠ, SŠ, VŠ, prednostka MSÚ PÚ, NsP Zdravie, obce v okrese PÚ, lekáreň Belmedica, Dentur - L, Na starom námestí, Dr. Max, Pri fontáne, MC Mimčo, počas zv. aktivít v rámci Svetového dňa zdravia PÚ, Continental Matador Truck Tires s.r.o.

Ilava: riaditelia ZŠ, SŠ, VŠ, prednosta MSÚ IL, DCA, daňový úrad DCA, SAD Ilava, poliklinika DCA, lekáreň Na Miklovkách, VÚB Nová Dubnica, knižnica Nová Dubnica, obce v okrese IL, lekáreň Purus, na námestí, MC Dubáčik, Stromček, počas zv. aktivít v rámci Svetového dňa zdravia IL, Leoni Autokabel Slovakia s.r.o. Trenčín.

- Odoslanie prihlášok so súťaže prostredníctvom pracovníčok OPZ využilo 33 súťažiacich.

"Vyzvi srdce k pohybu"

V mesiaci apríl sme zabezpečili uverejnenie príspevku na webovej stránke - výsledky kampane "Vyzvi srdce k pohybu 2009". V mesiaci jún sme pripravili seminár s názvom "Vyzvi srdce k pohybu" pre odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v PB.

9. 8. "Národný program prevencie obezity "

- 5.2.2010 na ZŠ Plevník bol uskutočnený u žiakov 8. ročníka monitoring v rámci NPPO (meranie TK, celkového množstva tuku a propagácia "Kódu zdravého života" - 11 žiakov).

9. 9. CINDI program SR

- Celkovo bolo vyšetrených v **základnej PZ** v prvom polroku 2010 - **725** klientov, z toho podľa pohlavia bolo 275 vyšetrení u mužov a 450 vyšetrení u žien. Počet štandardných vyšetrení u klientov, ktorým sa vyšetrovalo riziko na kardiovaskulárne ochorenia bolo uskutočnených **137**, z toho podľa pohlavia bolo 24 vyšetrení u mužov a 113 vyšetrení u žien.
- **Nadstavbová poradňa: poradňa na odvykanie od fajčenia** pracuje od októbra 2008. V prvom polroku 2010 využili individuálne poradenstvo **3** klienti.

Pracovníčky PZ pri práci v **teréne** zrealizovali tieto vyšetrenia:

- 29.1.2010 - SZŠ PB vyšetrovanie študentov 4. ročníka - anamnestická časť + individuálne poradenstvo + vyhodnotenie osobného rizikového skóre v rámci TZS.
- 4. + 11. 2.2010 - SZŠ PB - vyšetrovanie študentov 4. ročníka v rámci TZS (13 študentov).
- 22.2.2010 - ZŠ Prečín - vyšetrovanie zamestnancov ZŠ v Prečíne a Domaniži v rámci TZS (9 zamestnancov).
- 23.2.2010 - OUI Ladce - vyšetrovanie zamestnancov školy v rámci TZS (10 klientov).
- 13.4.2010 - Deň zdravia so VŠZP - meranie celkového cholesterolu + individuálne poradenstvo + zv. materiál pre zamestnancov fy Continental Matador Truck Tires s.r.o. PU (61 klientov).
- 15.4.2010 vo fy Continental Matador Truck Tires s.r.o. PU zrealizované "Dni zdravia" - vyšetrovanie zamestnancov pracujúcich v riziku v rámci TZS (10 zamestnancov) v spolupráci s RÚVZ Žilina a zdrav. poisťovňou Dôvera.

Počas neho pracovníčky OPZ vyšetrovali zamestnancov, ktorí pracujú vo zvýšenom riziku (hluk a prach, chemické látky, ionizačné žiarenie) v rámci intervenčných aktivít programu CINDI. Celkovo bolo vyšetrených 10 mužov vo veku 28-56 rokov. Z toho u 9 klientov (90%) sa jednalo o prvovýšetrenie a u 1 (10%) o kontrolné vyšetrenie.

Pri analýze vyšetrení sme zistili:

celkový cholesterol malo zvýšený	50% klientov
glukóza bola zvýšená u	20% klientov
triglyceridy boli zvýšené	40% klientov
rizikový index I malo zvýšený	40% klientov
rizikový index II malo zvýšený	40% klientov
rizikový index III malo zvýšený	20% klientov
BMI malo zvýšený	50% klientov
WHR index malo zvýšený	20% klientov
HDL cholesterol malo znížený	40% klientov
TK malo zvýšený	50% klientov

Pri analýze dynamiky kontrolného vyšetrenia sme zistili, že vďaka intervencii, ktorá bola uskutočnená v minulom roku počas "Dňa zdravia" došlo k poklesu celkového cholesterolu, LDL cholesterolu, rizikových indexov I. a III. Zároveň došlo k zvýšeniu tzv. dobrého cholesterolu - HDL cholesterolu. Potvrdilo sa, že cielená individuálna intervencia a nefarmakologické ovplyvňovanie rizikových faktorov umožňuje zníženie celkového rizika srdcovocievneho ochorenia. Podľa vyjadrenia väčšiny z nich uvedené intervencie ich mobilizujú k väčšiemu záujmu o vlastné zdravie i o zdravie svojich najbližších.

- 19.4.2010 - ZŠ Slov. partizánov PB vyšetovanie zamestnancov kuchyne v rámci TZS + realizácia projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" (8 klientov).
  - 29.4.2010 - Deň zdravia s poisťovňou Union - meranie celkového cholesterolu + individuálne poradenstvo u zamestnancov fy Leoni Autokabel Slovakia spol. s r.o. Trenčín (99 klientov).
  - 8. 6. 2010 - Deň zdravia v RONE a.s., Lednické Rovne v spolupráci s poisťovňou UNION - vyšetovanie ALT (87 klientov).
- 9.6. 2010 - Deň zdravia v RONE a.s., Lednické Rovne v spolupráci s poisťovňou UNION - vyšetovanie ALT a GLUK (68 klientov).

9.10. Školy podporujúce zdravie

- 20.1.2010 na ZŠ Plevník pre žiakov 6. ročníka uskutočnená zv. prednáška spojená s besedou a anketou na tému "Škodlivosť fajčenia".
- 5.2.2010 na ZŠ Plevník pre 8. ročník zrealizovaný monitoring v rámci NPPO (meranie TK, celkového množstva tuku a propagácia "Kódu zdravého života" - 11 žiakov).
- 5.2.2010 na ZŠ Plevník pre žiakov 9. ročníka uskutočnená zv. prednáška spojená s besedou a anketou na tému "AIDS". Pre žiakov 7. ročníka uskutočnená zv. prednáška spojená s besedou na tému "Drogy".
- 22.3.2010 na ZŠ Slov. partizánov PB zrealizované zv. dopoludnie pre žiakov 5.- 6 .-7. ročníkov venované problematike nelegálnych drog spojené s meraním CO vo výdychu a "Týždňu uvedomenia si mozgu"(celkovo 4 prednášky s besedami, anketami, doplnené interaktívnym vzdelávaním).
- 7.4.2010 na ŠZŠI v PB zrealizované zv. dopoludnie pre žiakov 5.-6.-7. ročníkov a ich pedagógov pri príležitosti Svet. dňa zdravia venované problematike "Kódu zdravého života" a poznania rizikových faktorov zdravia, spojené s meraním tlaku krvi (celkovo 3 prednášky s besedami, doplnené interaktívnym vzdelávaním, zv. materiálom a individuálnym odborným poradenstvom).
- 10.5.2010 na ZŠ SNP PB uskutočnená beseda na tému "Škodlivosť fajčenia" spojená s meraním CO vo výdychu pre 24 žiakov 6. ročníkov.

- 11.5.2010 na ZŠ SNP PB zrealizovaná zv. aktivita pri príležitosti "Svetového dňa - Pohybom ku zdraviu" (cviky na zlepšenie správneho držania tela + videoprojekcia "Haló Fitko" pre 24 žiakov 2. ročníkov).
- 22.6.2010 na Špeciálnej ZŠ v PÚ uskutočnená beseda pre 18 žiakov 7. a 8. ročníka na tému "Škodlivosť fajčenia" spojená s meraním CO vo výdychu.
- 23.6.2010 zrealizované interaktívne vzdelávanie pre žiakov 8. ročníkov (3 triedy) na VII. ZŠ v PB venované problematike "Sexuálneho zdravia"(2x, celkový počet žiakov 42).

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V I. polroku 2010 neboli podané na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici oznámenia kontrolných inštitúcií na porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo v I. polroku 2010 vykonaných 305 kontrol dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov.

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov "Prestaň a vyhraj 2010"

Podiel a dosiahnuté výsledky sú uvedené v bode **9.7.**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie / NEHAP / -Monitorovanie kvality povrchovej vody odoberanej pre pitné účely v regióne

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Sledovanie dynamiky zmien kvality povrchovej vody v zmysle platnej legislatívy - Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, Vyhlášky MŽP SR č.636/2004, ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch a NV SR č.296/2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

V okrese Sabinov a Prešov pre vodárenské účely sa využíva infiltrovaná voda z toku Torysa (cca 82 %) - Prešovský skupinový vodovod. Na hornej časti toku sa voda doberá priamo z toku – priemerne 80 l/s. Táto voda je dodávaná priamo do mesta Prešov, kde sa vo vodojemoch zmiešava s vodou ďalších vodovodných systémov.

Termín plnenia : priebežne

Stav plnenia k 30.6.2010:

Z povrchového toku Torysa sa v roku 2010 vykonávali odbery povrchových vôd v profiloch Tichý Potok – priamy odber a Tichý Potok pred vstupom na úpravu. Celkovo bolo vykonaných 12 odberov vôd. V rámci komisionálneho jednania pri kontrole dodržiavania režimu hospodárenia v ochranných pásmach uvedeného odberu bolo opakovane konštatované, že kvalita povrchovej vody je po mikrobiologickej stránke nevyhovujúca. Jediným riešením pre zlepšenie kvality vody v toku Torysa je vybudovanie kanalizácií a ČOV pre obce Nižné Repaše, Vyšné Repaše, Olšavica, Brutovce a dobudovanie VN Tichý Potok, čím by sa zabezpečila stabilizácia kvality vody určenej pre odber. Do toho času KÚŽP v Prešove nariadil starostom obcí priebežne vykonávať štátny vodoochranný dozor v rámci svojho územia a na najbližšom kontrolnom dni o tom podať informáciu.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Štvrtá ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému, ktoré sú tiež dôležitými prvkami Európskeho programu verejného zdravotníctva a európskej stratégie životného prostredia a zdravia. Na základe skúseností z predchádzajúcich projektov (ENHIS,

ENHIS2) a zahrnutia veľkého počtu krajín do tejto úlohy sa zistilo, že je potrebné takýto informačný systém rozvíjať aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Tento projekt bude zahŕňať vývojové metódy a praktické skúsenosti z predchádzajúcich skúseností krajín, ktoré sa v rokoch 2004-2007 do vývoja informačného systému zapojili. Prostredníctvom aktívneho zapojenia sa Úradu verejného zdravotníctva SR a regionálnych úradov verejného zdravotníctva projekt prispeje k rozvoju trvalo udržateľného národného informačného systému ŽP a zdravia. V projekte sa budú sledovať indikátory, ktoré vznikli selekciou na základe dostupnosti požadovaných údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

Etapy riešenia: 15.7.2008 – 30.6.2010

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2.

V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. Údaje potrebné pre rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia sú získavané z viacerých rezortov. Patrí sem najmä Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a iné. Harmonické spojenie údajov životného prostredia a zdravia predstavuje dlhoročnú prácu, pričom jedným z nástrojov na ich vytvorenie je zostavenie indikátorov životného prostredia a zdravia a zber údajov na základe týchto indikátorov. Jednou z prvotných úloh patrí zostavenie pracovnej skupiny na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni, v ktorej by mali participovať predovšetkým zástupcovia z regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v sídlach krajoch. Spôsob zberu údajov na regionálnej úrovni bude v súlade s metodikou zberu údajov na medzinárodnej úrovni.

Stav plnenia k 30.6.2010:

Bola zostavená pracovná skupina na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni. Táto úloha môže byť plnená na regionálnej úrovni až po vydaní metodického usmernenia ÚVZ SR – HH SR.

RÚVZ Prešov toho času túto úlohu neplní.

1.5. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre EÚ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Hlavným cieľom je sledovať a hodnotiť kvalitu vody prírodných a umelých rekreačných lokalít z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou a na základe získaných informácií usmerňovať štátny zdravotný dozor a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Osobitnú pozornosť venovať monitoringu prírodných lokalít, ktoré sú zaradené medzi vody vhodné na kúpanie a údaje o kvalite ich vody sú hodnotené aj Európskou komisiou.

Vedľajším cieľom je aktualizácia s doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

Termín plnenia: priebežne

Výstupy

Výsledky z monitoringu kvality vôd vhodných na kúpanie sú zhromažďované a vyhodnocované ÚVZ SR. ÚVZ SR vypracováva každoročne:

- pred začiatkom letnej turistickej sezóny metodické usmernenie pre spoluriešiteľské pracoviská pre postup pri riešení v príslušnom roku,
- na začiatku letnej turistickej sezóny správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS,
- po ukončení LTS správu o výsledkoch sledovania kvality vody a prevádzky rekreačných lokalít v LTS,
- v decembri Správa Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie pre Európsku komisiu, ktorú predkladá Slovenská agentúra životného prostredia, ako inštitúcia zodpovedná za reporting voči Európskej komisii,
- v marci nasledujúceho roku výročnú správu za uplynulý rok,
- priebežne informácie na internetovú stránku – do IS o kúpaliskách a vode na kúpanie
- priebežne informácie do médií

Stav plnenia k 30.6.2010:

Z nádrží prírodných kúpalísk sa odobralo 5 vzoriek vôd, t.č. nie sú ukončené rozbery odobratých vôd na kúpanie a v areáloch kúpalísk sa vykonávajú prípravné práce na začiatok letnej sezóny 2010. V okrese Sabinov nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti.

Správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS bola odoslaná prostredníctvom IS o kúpaliskách a vode na kúpanie 10.6.2010. Podľa pokynov ÚVZ SR sú priebežne každý týždeň aktualizované správy v informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie o aktuálnej situácii na kúpaliskách a informácie súvisiace s priebehom kúpacej sezóny.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľ:

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariadovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

Termín plnenia: priebežne

Výstupy

Na základe výsledkov z monitoringu kvality pitnej vody ÚVZ SR vypracúva

- každoročne výročnú správu z monitoringu kvality pitnej vody a štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR,
- každé tri roky správu Slovenskej republiky o kvalite pitnej vody pre Európsku Komisiu, ktorú predkladá SAŽP ako inštitúcia zodpovedná za reporting pre EK,
- priebežné informácie do médií a na internetovú stránku ÚVZ SR.

Národné referenčné centrum pre pitnú vodu vypracúva a publikuje

- každoročne hodnotiacu národnú správu z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov, ktorá je uverejnená aj na stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Všetky RÚVZ v SR

- publikovanie výročnej správy a informácií o monitoringu pitnej vody na webových stránkach jednotlivých RÚVZ.

Stav plnenia k 30.6.2010:

Úloha je plnená priebežne. Bolo vykonaných celkovo 272 odberov pitných vôd. Z verejných vodovodov v rámci monitoringu sa vykonalo 152 odberov pitných vôd z toho bolo na úplný rozbor vyšetrených 28 vzoriek vôd. Ak bola v rámci monitoringu zistená zhoršená kvalita pitnej vody, odber vzorky sa opakoval, pričom zistené nedostatky týkajúce sa kvality vody boli prejednané so správcom vodovodu a následne odstránené.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapy riešenia : rok 2010 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia :

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať :

- vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Stav plnenia :

Úloha je plnená priebežne počas celého roka. Každý rok sú organizácie, v ktorých boli vyhlásené rozhodnutím RÚVZ rizikové práce kontrolované v rámci ŠZD. Zameriavame sa na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K prvému polroku 2010 evidujeme v okrese Prešov 1229 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce, z toho je 276 žien, v okrese Sabinov 360 zamestnancov, z toho 105 žien, čo je pokles o zhruba 300 zamestnancov oproti minulému roku. Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravím škodlivým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk.

K 30.6.2010 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 47 organizáciách s vyhlásenou RP v okresoch Prešov a Sabinov. Z celkového počtu evidovaných 94 organizácií s rizikovou prácou má zmluvu s PZS 90 subjektov.

Stalo sa už samozrejmosťou, že firmy pri uvádzaní priestorov do prevádzky predkladajú posudky o rizikách, protokoly z objektivizácie faktorov práce a v prípade ak posudky o rizikách preukazujú prekročenie limitov stanovených vyhláškou aj návrh na zaradenie prác do kategórií a prevádzkové poriadky. Ak nie sú vypracované posudky o riziku a dá sa predpokladať, že objektivizácia faktorov práce preukáže prekročenie limitov stanovených vyhláškou, využívame možnosť skúšobnej prevádzky.

Evidencia rizikových prác za okresy je vedená v programe ASTR.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov**Anotácia :**

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie

- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom.

Stav plnenia :

Úloha je plnená pred začatím postrekových prác a počas výkonu postrekov (marec, apríl) v poľnohospodárskych podnikoch. Osobitná pozornosť je venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín a skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch. K 30.6.2010 sme preverili 5 poľnohospodárskych organizácií. V rámci previerok ŠZD sme kontrolovali odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako jedovaté a veľmi jedovaté.

Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa najčastejšie nakupuje na priamu spotrebu. Pokračuje trend obmedzovania činností s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami, kde pri chemickej ochrane rastlín sa jedovaté a veľmi jedovaté látky a prípravky používajú len výnimočne. Menšie poľnohospodárske družstvá a súkromne hospodáriaci roľníci často zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov nebezpečným chemickým látkam. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako jedovaté látky.

Zamerali sme sa taktiež na likvidáciu obalov od jedovatých látok a prípravkov. Neboli zistené žiadne nedostatky. K 30.6.2010 bolo vydaných 43 osvedčení na manipuláciu s jedovatými látkami a prípravkami.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov, vrátane azbestu

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity
Dosiahnúť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.
Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.
Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Stav plnenia :

Úloha je plnená priebežne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 16 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 7 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, formaldehyd v zdravotníctve a pri výrobe plastových výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri ÚVZ .

K 30. 6.2010 bolo vydaných 12 rozhodnutí k sanačným prácam súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stále spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov – LAMA s.r.o. V. Šariš, RONAR s.r.o. Košice , Správa domov Gelnica a Proservis s.r.o. Strážske. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík . Informovanosť zamestnancov overujeme dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov (7 listov).

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaž aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neviduje organizáciu s rizikovou prácou – psych. prac. záťaž. Nie sme personálne vybavení na túto úlohu / nemáme psychológa/.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia**Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber celoslovenských údajov

a) rizikové práce - faktor DNJZ

b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)

c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29

d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)

- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania

- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Stav plnenia :

RÚVZ so sídlom v Prešove neviduje organizáciu s rizikovou prácou – DNJZ.

K 30.6.2010 nebolo ani jedno hlásenie o podozrenie na profesionálne poškodenie zdravia v položke 29, ani jedno hlásenie priznania na profesionálne ochorenie v položke 29 .

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice**Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvárať databázu celoslovenských údajov
- a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
- b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
- c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Stav plnenia :

K 30.6.2010 sme neprešetrovali podozrenie na profesionálne poškodenie zdravia v položke 47 . K tomuto dátumu nemáme priznané žiadne poškodenie zdravia v tejto položke.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Cieľ :

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Anotácia:

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia:

Rok 2010 a ďalšie roky

Realizačné výstupy :

Získavať údaje o :

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení oči a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať počet

- previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Stav plnenia :

Úloha je plnená priebežne pri posudkovej činnosti – v rámci uvádzania administratívnych priestorov do prevádzky (11 prevádzok). Vo väčšine prípadov sa jedná o práce trvajúce v priemere 2 – 3 hod./zmenu. Subjektívne pocity nám v dotazníkoch informovanosti pri práci

so ZJ vyjadriilo 21 respondentov. Väčšine z nich práca s PC nespôsobuje žiadne zdravotné problémy, ich práca nie je monotónna, zvyšok pracovnej doby sa venujú zákazníkom. Jedná sa o profesie – skladový robotník, pracovník v logistike, účtovník, personálny manažér.

2.3. Zdravé pracoviská

Cieľ

Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Zhodnotiť výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia vo vybranej organizácii a vyhodnotiť ich v spolupráci s vedením organizácie. Realizovať intervenčné programy na ochranu a podporu zdravia zamestnancov a kontrolovať ich efektívnosť.

Stav plnenia :

V rámci Európskej kampane „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ realizujeme prednášky na tému - pracovné zdravotné služby, hodnotenie zdravotných rizík. Vyzývame organizácie a jednotlivcov aby sa aktívne zapojili do tejto kampane, organizovali si vlastné podujatie a aktivity zamerané na hodnotenie rizík na pracoviskách, aby navrhovali preventívne opatrenia na ich elimináciu. Poradenská činnosť je zameraná na problematiku implementácie nových legislatívnych úprav do praxe a na usmerňovanie poskytovania preventívnej závodnej zdravotnej starostlivosti.

2. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor:

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – 2 pracovníčky
poradňa zdravia – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 15. január 2011

Etapy riešenia:

- I. a II. etapa - riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2010).
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2011)

Vyhodnotenie výsledkov k 30.6.2010

K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 26 klientov v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje sa spracovávajú v programe ALIMENTA.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ:

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme

Gestor:

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Prešove - OHVBPKV – 8 pracovníčiek
pracovníčky laboratória

Termín ukončenia: 30. december 2010

Etapy riešenia:

- I. etapa - odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, $KJ O^3$
  - počet vzoriek: 2 vzorky
  - časové obdobie: január – december 2010
- II. etapa - kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
  - časové obdobie: január – december 2010
- III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom

Vyhodnotenie výsledkov k 30.6.2010

K uvedenému termínu bolo odobratých 18 vzoriek soli, 8 vzoriek nevyhovelo pre nízky obsah jodidnanu draselného prepočítaného na KJ (nameraná hodnota < 2,10 mg/kg LOQ), čo je v rozpore s hodnotou deklarovanou distribútorom na obale výrobku. V uvedenej veci bude voči distribútorovi začaté správne konanie.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti.

Cieľ:

1. Kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. Dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. Kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. Kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Gestor:

ÚVZ SR

Spoluriešitelia: RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPVKV – 2 pracovníčky

Termín ukončenia: 30. marec 2011

Etapy riešenia:

- I. etapa: január 2009 – december 2010 – zber a analýzy vzoriek
- II. etapa: leto 2009 – kampane
- III. 30. marec 2011 – záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 30.6.2010

Vyhodnotenie výsledkov:

V mesiaci október 2010 sa bude podľa časového harmonogramu uvedeného v usmernení z ÚVZ SR na výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami v roku 2010 plniť cieľné sledovanie spojené s odberom vzoriek detskej kozmetiky zamerané na dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov. V rámci plnenia tejto úlohy budú odobraté 4 vzorky výrobkov detskej kozmetiky používanej na čistenie pokožky.

Vzorky budú zaslané do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade. Vyhodnotenie výsledkov spolu s čiastkovou správou bude zaslané na Úrad verejného zdravotníctva slovenskej republiky do 30.12.2010.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti.

Cieľ:

1. Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu a resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia
2. Kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky – misky, príbory, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov - migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu a resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na

označovanie a dokumentárnu časť – dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené pre styk s potravinami

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom v Prešove – OHVBPKV – odber vzoriek 3 pracovníčky

Termín ukončenia: 30. marec 2011

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2010 – december 2011 – zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2010 – záverečná správa

Vyhodnotenie výsledkov k 30.6.2010

V 1. polroku 2010 boli odobraté 2 vzorky plastových výrobkov určených pre deti a 2 vzorky keramických výrobkov pre deti. Odobraté vzorky boli odoslané k laboratórnej analýze do Národného referenčného centra pre obalové materiály a predmety bežného používania zriadeného pri RÚVZ so sídlom v Poprade. Všetky vzorky vyhovelí požiadavkám piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Kontrolou označovania vzoriek odobratých na laboratórnu analýzu bolo zistené, že u všetkých odobratých vzoriek nebolo uvedené meno alebo obchodný názov výrobcu, spracovateľa alebo predajcu zodpovedného za uvádzanie výrobkov na trh ani krajina pôvodu. Taktiež na požiadanie nebola predložená dokumentácia - vyhlásenie o zhode podľa Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1935/2004.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Gestor: ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže a podpory zdravia obyvateľstva.

Riešiteľské pracoviská: Všetky RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorým stojí v súčasnosti nielen zdravotníctva ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. WHO upozorňuje, že problematike úrazov nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Príčiny sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých a súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jednotlivých vekových oblastiach, viažu sa na úroveň poznania a schopnosti detí, zákonitú zodpovednosť inej osoby, stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a kolektív a priateľov, s ktorými dieťa žije. Pre deti útleho veku je najrizikovejším prostredím domov, na druhom mieste sú to detské ihriská, tretie miesto patrí úrazom na ulici. Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí, resp. ich zákonných zástupcov.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí

- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie k návrhu projektu, jeho schválenie

II. rok 2009

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

III. rok 2010

- celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

Realizačné výstupy:

- záverečná správa z projektu
- intervenčné opatrenia, ktoré by mali viesť k zníženiu výskytu detských úrazov v rámci Slovenska

Trvanie projektu: r. 2009 – 31.12. 2010

Realizácia úlohy k 31.12.2009:

V rámci realizácie tohto projektu boli vybrané následovné predškolské a školské zariadenia v okrese Prešov:

Materská škola /mestská/ : MŠ Čapajevova ul. Prešov - kde bolo rozdanych 15 dotazníkov pre vekovú skupinu 3-6 ročných detí

Materská škola vidiecka: MŠ Drienov- kde sa zapojí tiež 15 detí vo 3-6 rokov

Základná škola mestská : ZŠ Májové námestie Prešov - zapojených 30 žiakov 7-10 ročných a 30 žiakov 11-14 ročných . V rovnakom počte sa zúčastnia projektu aj žiaci vidieckej ZŠ Drienov. Vyplnené dotazníky boli zozbierané do konca júna 2009 a údaje z nich získané sa zadali do zaslanej masky v programe Excel a do 31.12.2009 boli zaslané na odbor HMDaPZO ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Zneužívania návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ:

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor:

Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum – Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP (Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie), ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: **ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR**

Anotácia úlohy:

Prieskum je zameraný, okrem iného na oblasť závislostí- t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na herných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na:

- účasť na pracovných stretnutiach s partnermi Európskej únie v nadväznosti na minuloročné zahájenie twinningového projektu „ Význam partnerskej spolupráce pre NMCD (Národné monitorovacie centrum)
- vypracovanie metodiky pre zber údajov a celoslovenského prieskumu o alkohole , tabaku a drogách (TAD1, 2 a 3) u žiakov ZŠ a študentov SŠ, ako aj u učiteľov a koordinátorov prevencie
- zber dát v rámci realizácie celoslovenského prieskumu TAD 1, 2 a 3 na vybraných RÚVZ v SR
- príprava realizácie európskeho školského prieskumu o alkohole a drogách „ESPAD“
- pracovné stretnutia prispievateľov do Národnej správy o drogách na Slovensku

Realizačné výstupy:

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry)
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách
- Podpora Národného programu boja proti drogám

Termín ukončenia: Priebežne podľa požiadaviek gestora**Realizácia úlohy k 31.12.2009:**

V apríli roku 2009 sa realizovala ďalšia etapa projektu “ESPAD- Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách u študentov vysokých škôl. Cieľom bolo dôkladnejšie zmapovať situáciu u študentov 8 ročných gymnázií , stredných škôl a učiteľov týchto škôl.

Účasť na projekte bola dobrovoľná, prieskum anonymný. Dotazník bol zameraný na zmapovanie postojov študentov vybraných škôl a ich učiteľov k fajčeniu, alkoholu a drogám.

Jednalo sa o nasledovné školy:

1/ Gymnázium Konštantínova 5, Prešov, kde sa do prieskumu zapojilo 77 študentov 8 ročného gymnázia / prima až tercia/ a 9 učiteľov.

2/ Súkromná hotelová akadémia, Volgogradská , Prešov. Do projektu sa zapojilo 78 študentov 1-5. ročníka a 9 učiteľov.

Spolu bolo do projektu zapojených 157 študentov vybraných stredných škôl v okrese Prešov. Vyplnené dotazníky s hláseniami za jednotlivé školy boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľ:

Cieľom je zhodnotiť stav škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a preskúmať zdravotný stav týchto žiakov.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Na realizáciu boli vybrané tie RÚVZ v SR, kde sa predpokladá vyššia koncentrácia žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia prevažne rómskej národnosti. Projekt sa bude riešiť dotazníkovou metódou a bude zameraný na dve oblasti: - hygienickú problematiku základných škôl (dotazník 1) a zhodnotenie zdravotného stavu žiakov (dotazník 2), kde bude do projektu zaradených 30 žiakov I. stupňa a 30 žiakov II. stupňa dvoch vybraných základných škôl.

Etapy riešenia

- **Rok 2009/2010 - výber škôl, dotazníky, zadávanie získaných údajov**

Termín ukončenia: **31.12.2009 - 1.etapa**

30.04.2010 - 2. etapa

Realizácia úlohy k 31.12.2009:

Tento projekt sa plní celoštátne v rámci oddelení HDM. Doposiaľ bol vykonaný výber škôl s koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a to: ZŠ Tuhriná a ZŠ Svinia. Do 31.12.2009 bol projekt zameraný na hygienicko-komunálnu problematiku ZŠ formou dotazníka a údaje boli zaslané na odbor HDMaPZO ÚVZSR Bratislava. V jeho plnení sa bude pokračovať zhodnotením zdravotného stavu žiakov dotazníkovou formou do 30.4.2010.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Gestor: RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Spolupracuje: LF UK Bratislava, RUVZ Banská Bystrica, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská: Všetky RUVZ v SR

Súbor projektu:

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. Za každý RUVZ sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka (ak je počet detí nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení, dôležité je dodržať veľkosť súboru). Z každej školy sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže z každého RUVZ bude vyšetrených v každom roku 120 detí príslušnej vekovej skupiny.

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený na 4 roky :

- II. etapa- rok 2009 veková skupina 4-6 roč.
- III. etapa- rok 2010 veková skupina 7-10 roč.
- IV. etapa- rok 2011 veková skupina 11-14 roč.
- V. etapa - rok 2012 veková skupina 15-18 roč.

Do prieskumu boli zariadené dve materské školy -mestská: MŠ Jurkovičova ul.17, Prešov a vidiecka: MŠ Kapušany. Z každej MŠ bolo z príslušnej vekovej skupiny vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat, dokopy je monitorovaných 120 detí. Na zber údajov sa použil spracovaný a overený frekvenčný dotazník, ktorý umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín ako aj expozíciu cudzorodým látkam. Ďalšie údaje o výžive boli nadobudnuté frekvenčným dotazníkom / metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy vyšetrovaných detí/. Dotazníkovou metódou sa zisťoval i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky. Zároveň sa v 17. kalendárnom týždni /20.4.-24.4.2009/ vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení odoberali vzorky celotýždňová strava /10 vzoriek stráv/. Do vzorky boli zahrnuté aj nápoje podávané v materských školách počas celého dňa. Získané údaje sa vkladali do programu Excel s využitím programu Alimenta a celá databáza bola zaslaná na RÚVZ Rimavská Sobota - odd. HDM.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľ:

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni. Úzka nadväznosť na úspešný projekt Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, realizáciou ktorého sme získali cenné dáta o životnom štýle a zdraví detskej populácie, nám dáva možnosť sledovať trendy a účinne intervenovať v spolupráci s pediatrickými ambulanciami na Slovensku.

Riešiteľské pracoviská ZD_ZR2 : vybrané RÚVZ

Hlavný riešiteľ a gestor projektu : RÚVZ Banská Bystrica

MUDr. Magdaléna Ďateľova, MPH (RÚVZ BB)

Fázy realizácie projektu pre rok 2009 :

- I. fáza : Vypracovanie metodiky pre Poradňu zdravia pre deti, mládež a rodiny zabezpečenie odbornej spolupráce s pediatrickými ambulanciami a s oddeleniami klinickej biochémie.
Porada riešiteľských tímov v rámci BB-kraj a SR
Termín : 30.3.2009
- II. fáza : 1. Zozbieranie údajov z preventívnych prehliadok v pediatrických ambulanciách o hodnote TCH u populácie 11 a 17 ročných detí za rok 2008 a kontinuálne dozbievať za rok 2009 .
Termín : 31.12.2009
2. Výber detskej populácie vo veku 11 a 17 rokov vo vybratých RÚVZ v rámci krajov, pre účely nového skriningu v počte 800/kraj
3. Vyhodnotenie kohortových knižiek z roku 2001 a zhotovenie záznamovej knižky pre pediatrov s percentilovými grafmi s referenčnými hodnotami podľa antropometrického výskumu realizovaného v SR a odborne vyhodnoteného s ÚVZ SR.
Termín : 31.12.2009
- III. fáza : Porovnanie rokov 2001 a 2008, určiť trendy. Termín : 31.12.2009

Fázy realizácie projektu pre ďalšie roky

IV. fáza : Zozbieranie údajov o hladine TCH u detí vo veku 11 a 17 rokov z preventívnych prehliadok u pediatrov,

V. fáza : Vkladanie údajov do databázy a vyhodnotenie za rok.

K 31.12. kalendárneho roku každé participujúce pracovisko odošle údaje na RÚVZ BB.

VI. fáza : Práca v Poradni zdravia pre deti a rodiny

Termín : 31.12. 2010/ 2011/2012

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie životného štýlu, hodnôt TCH a vybratých biochemických parametrov (TG, HDL, LDL, glukóza) a antropometrických údajov u detí vo veku 11 a 17 rokov budú kontinuálne s trvaním do konca roka 2012.

Na zber údajov sa použije spracovaný a overený skriningový formulár, ktorý bol doplnený o dotazníkovú časť. Dotazník zahŕňa hlavné potravinové komodity, pričom sa bude zisťovať frekvencia, ako často vyšetovaná osoba danú potravinu konzumuje. Ďalšie údaje o výžive sa budú získavať aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy, ktorá doplní informácie nadobudnuté skriningovým formulárom s dotazníkom. Analýza spätného 24 hodinového potravinového príjmu umožní zhodnotiť príjem živín v jednotlivých vekových kategóriách chlapcov a dievčat. Táto metóda dovoľuje kvantifikovať zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive a identifikovať hlavné potravinové zdroje jednotlivých živín. Získavať sa budú informácie o fyzickej aktivite detí. V skriningovom formuláre budú zaznamenané údaje o rodinnej anamnéze dieťaťa a iných rizikách v rodine dieťaťa. Po informovanom súhlase rodičov sa vyšetrí časť respondentov detí a ich rodičov na vybrané kardiometabolické rizikové faktory u príslušného pediatra v rámci preventívnej prehliadky a v poradni zdravia pre deti a rodiny.

- Skriningový formulár s dotazníkom bude vyplňovaný na pediatrickej ambulancii v rámci PP v deň odberu krvi za cieľom určenia hladiny TCH a TG u detí vo veku 11 a 17 rokov. Údaje budú priebežne zozbierané a vyhodnocované v každom kalendárnom roku odborom hygieny detí a mládeže.
- Retrospektívne doplnenie údajov o hladine TCH u detí, ktoré boli vo veku 11 rokov vyšetované v rámci celoslovenskej štúdie Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, a dovŕšili 17 rokov v roku 2007, bude zabezpečené po dohode s príslušným oddelením klinickej biochémie v mieste realizovaného skriningu v roku 2001.
- Databáza sa vytvorí v programe Epi - info a na analýzu údajov sa použije program Stata.

V rámci realizácie tohto projektu boli v spolupráci s prednostom detského oddelenia Detskej nemocnice Prešov MUDr. Kovaľom boli vybrané pediatrické ambulancie v rámci Prešovského kraja /okres Prešov, Sabinov, Poprad, Humenné/, ktoré sa mali podieľať na projekte. Vzhľadom k tomu, že nedošlo k spolupráci s neštátnymi ambulanciami pre deti a dorast v našich okresoch, týmto sa projekt nerealizoval.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Cieľ:

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie

2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam, a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2010, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1.1.2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej, okresnej a lokálnej úrovni. NIP SR sa v roku 2010 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008-2015.

Realizačné výstupy

- včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- zavedenie povinného očkovania dojčiat proti pneumokokovým invazívnym infekciám tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny
- aktualizácia očkovacieho kalendára vypustením preočkovania detí v 3. roku života trivakcínou proti záškrtu, tetanu a čiernemu kašľu
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2010
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie
- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC.
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Realizácia k 30.6.2010 :

Začiatkom roku 2010 bol pripravený imunizačný kalendár, ktorý upravuje očkovanie na I. polrok 2010, konkrétne do 30.6.2010. Od 1.7.2010 je v platnosti očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek. Všetci očkujúci lekári, t.j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení s novým očkovacím kalendárom platným na I. aj II. polrok 2010. Očkovací kalendár zahŕňa nasledovné zmeny: očkovanie dojčiat proti invazívnym pneumokokovým

infekciám sa vykonáva 13-valentnou konjugovanou vakcínou, zrušuje sa povinné preočkovanie tuberkulín negatívnych detí proti tuberkulóze v 11. roku života a rozširuje sa preočkovanie detí v 13. roku života proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde a preočkovanie proti pertussis tetravakcínou.

Aj v roku 2010 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

V druhom polroku 2010 bude realizovaná kontrola zaočkovanosti v okresoch Prešov a Sabinov, ako aj v Prešovskom kraji v zmysle odborného usmernenia ÚVZ SR v Bratislave. Výsledky kontroly budú spracované za Slovenskú republiku na ÚVZ v Bratislave.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ:

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym.

V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003–2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007–2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2009 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2010
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2010 s výskytom v roku 2009 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach

- vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
- monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Realizačný výstup pre RÚVZ Prešov k 30.6.2010:

V I. polroku 2010 bola vykonávaná surveillanca prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Prešov.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2009 bola spracovaná vo VS v termíne do 15.2.2010 a bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 10.3.2010.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení a pracovníčka oddelenia epidemiológie sa aktívne zúčastňuje besied na základných a stredných školách s témou „Infekčné choroby“.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ:

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín.

Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“, v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: **RÚVZ v SR**

Anotácia úlohy:

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania.

V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007 – 2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy

podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Realizačné výstupy:

- **aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli:**
  1. pre verejnosť
  2. pre iných odborníkov
  3. pre užívateľov
- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
  1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
  2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
  3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
  4. systému rýchleho varovania
- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR
- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz
- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.
- Uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Realizácia k 30.6.2010:

Všetky prenosné ochorenia hlásené v roku 2010 za okresy Prešov a Sabinov boli zadávané do Epidemiologického informačného systému EPIS.

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO na základe hlásení od praktických lekárov sú týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov. Na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja sú spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriach (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Dve pracovníčky oddelenia epidemiológie sa zúčastnili školenia v centrálnom pracovisku pre EPIS – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, kde bolo prezentované zavedenie hlásenia výsledkov z mikrobiologických laboratórií prostredníctvom programu EPIS.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení za jednotlivé mesiace v roku, informáciu o epidemiologickej situácii v okresoch Prešov a Sabinov pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby pracovníkov Trnavskej univerzity v Trnave, Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, študentom rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNsP v Prešove.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ:

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti

3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk, vytvorenie štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre zdravotnícke pomôcky, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (USS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Realizačné výstupy:

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2010
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2010 s výskytom v roku 2009 a za posledných 5 rokov
- Skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
  - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
  - štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Realizácia k 30.6.2010:

V roku 2010 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov.

Vo februári 2010 bolo zaznamenaných 25 ochorení (A09) nozokomiálneho charakteru na doliečovacom oddelení a oddelení dlhodobochorých v Prešove. Etiologické agens sa nepodarilo zistiť. Jednalo sa pravdepodobne o ochorenia vírusového pôvodu.

6.5. Surveillance neinfekčných ochorení

Cieľ:

1. **prevencia chronických chorôb**
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitý dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravotného životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizačné výstupy:

- zlepšiť identifikáciu hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení

Realizácia k 30.6.2010:

V rámci oddelenia epidemiológie nie je vytvorené samostatné oddelenie na sledovanie neinfekčných ochorení.

Úlohy v tejto oblasti sú plnené na základe požiadaviek a v spolupráci s oddelením podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

Cieľ:

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu.

Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Realizačné výstupy:

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- zlepšenie pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postupu v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

Realizácia k 30.6.2010:

Na základe plnenia Uznesenia Pandemickej komisie vlády SR v súvislosti s mimoriadnym odporúčaným očkovaním rizikových skupín obyvateľstva SR pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečujú týždenne spracovanie hlásení o spotrebe pandemickej vakcíny od jednotlivých očkovacích tímov a to za okres Prešov a Sabinov ako aj za celý Prešovský kraj, ktoré je následne zasielané na spracovanie na ÚVZ SR.

Pracovníci oddelenia epidemiológie zabezpečujú hlásenie všetkých prípadov ochorení na Nový typ chrípky A H1N1 v informačnom systéme EPIS, v systéme rýchleho varovania, koordináciu odberov biologického materiálu na virologické vyšetrenie.

Dňa 7.5.2010 na základe odporúčania poradného zboru HH SR pre odbor epidemiológia a na základe priaznivej epidemiologickej situácie vo výskyte chrípky a chrípke podobných akútnych respiračných ochorení bolo zrušené hlásenie absencií zo škôl a predškolských zariadení na odbory epidemiológie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

V I. polroku 2010 na základe prípisu HH SR boli na RÚVZ so sídlom v Prešove dodané vakcíny proti pandemickej chrípke, striekačky a ihly v počte 25000 dávok z dôvodu vyskladnenia zvyškov pandemickej vakcíny zo Správy štátnych hmotných rezerv SR. Predmetné vakcíny naďalej tvoria rezervu dostupnú počas pandémie chrípky.

Priebežne sa vykonáva zber údajov o zaočkovanosti obyvateľstva v Prešovskom kraji proti pandemickej chrípke. Zber sa vykonáva vždy od 5-tich vybraných lekárov pre dospelých a použité informácie slúžia pre ministra zdravotníctva SR.

Dňa 27.5.2010 vydal ÚVZ SR usmernenie na postup pri zneškodňovaní zvyškov vakcíny proti pandemickej chrípke. S usmernením sme informovali všetkých lekárov pre deti a dospelých a lekárov pre dospelých.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Anotácia úlohy:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej Republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Realizačné výstupy:

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania

Realizácia k 30.6.2010:

V I. polroku 2010 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie do RÚVZ v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ v Košiciach. Boli odobraté 4 vzorky odpadovej vody a všetky boli s negatívnym výsledkom.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Cieľ:

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10 X náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v sídlach krajov a všetkých RÚVZ Košického kraja

Anotácia úlohy:

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BzGA, nazvaný „Mitmach – Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Realizačné výstupy:

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Realizácia k 30.6.2010:

V I. polroku 2010 projekt „Hrou proti AIDS“ v okresoch Prešov a Sabinov nebol vykonávaný.

V rámci prevencie HIV – AIDS je zriadená Poradňa a linka prevencie HIV – AIDS, kde sa vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok, ako jediné v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. K 30.6.2010 bolo vykonaných 10 konzultácií, kde najčastejšou rizikovou situáciou bol nechránený pohlavný styk a bolo urobených 5 odberov krvi. Všetky odbery boli negatívne.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1. Cyanobaktérie

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V prvom polroku 2010 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 7 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie, určený NV č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská, nebol ani v jednej vzorke prekročený.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Podľa prílohy k Vyhláške č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská sa zistenie prítomnosti améb požaduje v prípade ak sa opakovane zistí v bazéne biologické a mikrobiologické znečistenie. Takáto situácia v priebehu I. polroka 2010 nenastala a preto stanovenie améb nebolo požadované.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Pre sledovanie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody boli stanovované chemické, biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. Celkovo bolo na vyšetrenie prijatých 53 vzoriek.

V 50 vzorkách bolo stanovených 715 chemických ukazovateľov, z toho v štyroch vzorkách bol prekročený ukazovateľ celkové rozpustné látky, v troch vzorkách bol nevyhovujúci ukazovateľ pH a v dvoch vzorkách bol stanovený vyšší obsah mangánu.

V 53 vzorkách minerálnych vôd bolo stanovených 159 biologických a 424 mikrobiologických ukazovateľov, z toho v štyroch vzorkách bol prekročený limit pre ukazovateľ celkový počet

mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ a v dve vzorky nevyhoveli v ukazovateli celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$.

7.5. Materské mlieko

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 9 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 69 chemických ukazovateľov a v 43 vzorkách bolo stanovených 172 mikrobiologických ukazovateľov.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „Materské centrá“

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Oddelenie podpory zdravia kontaktovalo Materské centrá na území mesta Prešov a Lipany a dohodlo sa na spolupráci v druhom polroku 2010.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“

Cieľ:

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V I. polroku 2010 sme nerealizovali aktivity pre seniorov, nakoľko ich činnosť (denné centrá) bola zameraná na problematiku vzťahov seniorov k mladej generácii. Plnil sa projekt vo vybraných ZŠ Starší mladým a naopak.

9.3. „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku“ – stomatohygiena

Cieľ:

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Projekt plníme v Základnej škole Sibírka v školskom klube a MŠ Kendice pre vekovú kategóriu 5 – 6 ročné a pre 6 – 7 ročné.

Oddelenie podpory zdravia sa spolupodieľalo na plnení projektu Žime zdravo s názvom Vitamínko a Vitálka pre 4 MŠ v Prešove. Projekt bude pokračovať aj v druhom polroku 2010 a má sa ho zúčastniť 2500 detí. V rámci tohto projektu je vysvetľovaná deťom dôležitosť starostlivosti o chrup ako aj technika čistenia chrupu.

Okrem projektu sme problematiku stomatohygieny realizovali formou besied v ZŠ I. a II. stupňa, v SOŠ dopravnej v meste Prešov a ZŠ v obciach Bzenov, Sedlice, Lipany a Lemešany. Celkovo bolo realizovaných 26 besied s premietaním zdravotno-výchovného videofilmu/DVD a nácvikom techniky čistenia chrupu.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

Cieľ:

Získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia

- OPZ realizovalo projekt **Žime zdravo** s názvom Vitamínko a Vitálka, ktorého autorom bol odbor školstva, kultúry a športu Mestského úradu v Prešove. Riešiteľské pracovisko RÚVZ Prešov oddelenie podpory zdravia zabezpečoval projekt odbornými besedami v 4 materských školách. Projekt bude pokračovať aj v druhom polroku 2010 a zúčastní sa ho 2500 detí. Zároveň sa uskutočnili besedy pre rodičov týchto detí v problematike zdravého životného štýlu. Celkovo bolo zrealizovaných 8 aktivít. Mesto Prešov uskutočnilo odbornú medzinárodnú konferenciu zameranú na zdravý životný štýl školskej mládeže, na ktorej vystúpila s aktívnou účasťou aj vedúca OPZ.
- Projekt **Príprava prvoroďčiek na materstvo a rodičovstvo** v odbornom učilišti internátnom – realizovaný v apríli a máji 2010. Cieľom projektu bolo formou psychofyzickej prípravy pripraviť dievčatá na priebeh tehotenstva, pôrod a následnú starostlivosť o dieťa do jedného roka života, taktiež bol zdôraznený zodpovedný prístup k tehotenstvu u oboch pohlaví .
- Projekt **Správnou ústnou hygienou za zdravý úsmev detí** – projekt bol realizovaný v MŠ Kendice a ZŠ Sibírska. Cieľom projektu bolo informovať deti vo vekovej kategórii 5 až 6 a 6 až 7 ročných o dôležitosti starostlivosti o chrup a naučiť ich správnej technike čistenia zubov. Deťom bolo premietané DVD s danou problematikou. Projekt bol hodnotený zo strany žiakov a učiteľov veľmi pozitívne.
- Projekt **Tvoja správna voľba** – gestorom projektu bol KR PZ v Prešove. Cieľom projektu bolo interaktívnou tvorivou dielňou informovať žiakov ZŠ I. stupňa o škodlivosti užívania drog (tabak, alkohol, marihuana) a ich vplyvu na páchanie trestnej činnosti. Projektu sa zúčastnilo 732 žiakov z 18 ZŠ v okrese Prešov. Projekt bol hodnotený zo strany žiakov a učiteľov veľmi pozitívne.
- Medzinárodný projekt **ACCESS** – do tohto projektu je v rámci Slovenska zapojené RÚVZ Prešov. Cieľ – vytvorenie úspešných a účinných stratégií na odvykanie od fajčenia mladých ľudí . Gestorom projektu je občianske združenie Stop fajčeniu.
- Projekt **Dobry začiatok - dobrý koniec** s podprojektom Model plošnej prevencie a funkčnej rodiny. Gestorom projektu je mesto Prešov. Projekt je spolufinancovaný z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Cieľom je vydať publikácie s názvami: Sprievodca rodičovstvom mesta Prešov – mesta priateľského k deťom, Manuál pre rodičov a Príručka pre rodičov. Obsahovou náplňou publikácií by mala byť primárna prevencia pre mladých ľudí pripravujúcich sa na partnerstvo, manželstvo a rodičovstvo ako aj starostlivosť o dieťa až do 16-tich rokov. Zároveň budú realizované cykly prednášok.

9.5. Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia

- **7. apríl Svetový deň zdravia** - besedy na základných školách v meste Prešov na tému zdravý životný štýl – 12 aktivít. Uskutočnili sa aktivity zamerané na životné prostredie

rizikové faktory poškodenia zdravia, akými sú fajčenie, nezdravá strava, nedostatok fyzickej aktivity. V rámci tohto dňa bol v RÚVZ Prešov v poradni zdravia a nadstavbových poradniach Deň otvorených dverí. Aktivity boli spropagované na www.pis.sk, našej www stránke, v Prešovskom Večerníku, Prešovskom Korzári a Regionálnej televízii.

- **31. máj Svetový deň bez tabaku** – besedy v základných školách v meste Prešov (v počte 6) a stredných školách (Stredné odborné školy - technická, dopravná, odevná) - v počte 6. Pri príležitosti tohto dňa sme v spolupráci s VŠZP Prešov, Gymnázium J.A. Raymana a SOŠ podnikania v Prešove zrealizovali akciu Jablko za cigaretu na pešej zóne v Prešove. Na tejto akcii sme propagovali nefajčenie a vysvetľovali vplyv pasívneho fajčenia na zdravie, taktiež sme dobrovoľníkom fajčiarom merali CO a % COHb. Študenti robili výmenu cigariet za jablko. Akcia mala pozitívny ohlas. Tento svetový deň bol spropagovaný na www.pis.sk, www stránke RÚVZ Prešov, Prešovský Korzár, Prešovský Večerník, STV1, Slovenský rozhlas Regina, Plus jeden deň a SITA.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 - 2015

Cieľ:

Prostredníctvom Komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia

Tento program sa začal opäť plniť od marca 2010. V RÚVZ Prešov nenastali zmeny v personálnom obsadení komunitných pracovníkov v zdravotnej výchove. Tieto pracujú v komunitách Varhaňovce, Mirkovce, Jarovnice, Svinia, Chminianske Jakubovany a Kojatice. Komunitné pracovníčky zdravotnej výchovy pracujú na dohodu. Za hodnotené obdobie ich činnosť bola zameraná na zabezpečovanie povinného očkovania detí, preventívnych prehliadkach detí a dospelých, riešenie problémov so zdravotnými preukazmi, u chorých užívanie liekov. Za prioritnú úlohu považujeme ich priame pôsobenie v komunite pri edukácii s občanmi, spoluprácu s lekármi, MŠ a ZŠ v ich pôsobnosti, starostami obcí a komunitnými sociálnymi pracovníkmi. Edukácie v hodnotenom období zamerali na tehotné ženy, na problematiku hygieny, stravovania, prevenciu drog hlavne u detí a mládeže, dodržiavanie liečebného režimu podľa pokynu lekárov. Mesačné hlásenia o činnosti komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy boli podľa pokynov posielané ÚVZ SR. V I. polroku 2010 sa uskutočnilo 3010 aktivít pre rómsku populáciu v spomínaných komunitách. Pri riešení stratégie rómskej problematiky v meste Prešov sme členmi komisie pri MsÚ Prešov.

9.7. QUIT and WIN

Úloha vyhodnotená v časti 10.4.

9.8. Národný program prevencie obezity

Cieľ:

Cieľom NNPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity,

Program Prevencie obezity bol prijatý a plníme jeho úlohy hlavne v ZŠ, SOŠ – pre mladú generáciu. Za I. polrok 2010 bolo realizovaných 41 besied na tému zdravá výživa a k prevencii civilizačných ochorení. Úloha bola plnená aj prostredníctvom poradne zdravia a cez www stránku RUVZ Prešov.

9.9. CINDI program SR

Cieľ:

Skríning zdravotného stavu obyvateľov SR, ktorého cieľom je znížiť prevalenciu srdcovocievnych ochorení vhodnými formami intervencie zameranými predovšetkým na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov civilizačných ochorení. Znížiť najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

V zmysle tohto cieľa sme v Poradni zdravia od januára 2010 do júna 2010 poskytli základné vyšetrenie 239-tim klientom, z toho bolo 100 mužov a 139 žien. Najviac klientov bolo vyšetrených vo vekovej kategórii 15-19 ročných. Najviac rizikových faktorov vzniku civilizačných ochorení sme zaznamenali vo vekovej kategórii 18 – 25 ročných, kde sa nám zvýšila prevalencia fajčiarov predovšetkým u dievčat, zaznamenali sme zlé stravovacie návyky s nárastom konzumácie „fast food“ jedál, s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Na základe týchto výsledkov sa snažíme zameriavať aktivity Poradne zdravia predovšetkým na študentov stredných škôl nie len poskytnutím základného vyšetrenia ale aj formou besied.

Počas výjazdových poradní kde sme spolupracovali so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a poisťovňou Union sme vyšetřili cholesterol 41 klientom a zmerali krvný tlak 45 klientom.

Nadálej spolupracujeme s oddelením Hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ pri plnení ich programu pod názvom: „Sledovanie výživového stavu vybranej skupiny obyvateľstva“.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Cieľ:

Cieľom je propagácia zdravého životného štýlu v školách.

Tento projekt plníme v jednotlivých školách ako rozvojový projekt Zdravie v školách. Zameriavame sa na prevenciu fajčenia a drogových závislostí, prevenciu obezity, civilizačných ochorení, zdravú výživu, stomatohygienu. V prvom polroku 2010 bolo zrealizovaných 87 aktivít.

V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže sme realizovali zber údajov k celoslovenskému prieskumu TAD 1,2,3.

V rámci plnenia NPPD sme zabezpečovali (poradňa zdravia) monitoring fyzickej aktivity detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu, zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu.

V rámci plnenia NPPD bol distribuovaný plagát na každú ZŠ a SŠ v okrese Prešov a Sabinov zameraný na prevenciu patologických javov v školách a rozvoj súdržnosti, spolupráce a tolerance.

V rámci plnenia NPPD sme podľa pokynov ÚVZ SR distribuovali DVD na 20 MŠ v meste Prešov s problematikou bezpečnosti cestnej premávky (BECEP). ZŠ nemali záujem o túto problematiku z našej strany, nakoľko už spolupracujú s policajtmí.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Túto úlohu plníme v rámci primárnej prevencie propagovaním nefajčenia pre všetky skupiny obyvateľstva formou edukácie v školách pre žiakov a študentov, pedagógov, ako aj vykonávaním ŠZD. V súvislosti s prijatím zákona č. 87/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, RÚVZ v Prešove za hodnotené obdobie vykonalo 440 kontrol.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu

Oddelenie podpory zdravia túto úlohu plnilo pri edukácii v školách, nielen pre mládež, ale aj pre učiteľov, v rámci vzdelávania prostredníctvom Metodicko-pedagogického centra v Prešove, ako aj pre verejnosť v rámci kampane k Svetovému dňu bez tabaku a aktivitami v Poradni na odvykanie od fajčenia. Za I. polrok sa uskutočnilo 150 meraní.

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Cieľ:

Cieľom súťaže je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Oddelenie podpory zdravia pri plnení tejto úlohy postupovalo podľa metodických pokynov ÚVZ SR. Kampaň bola spropagovaná cez regionálne médiá, Prešovský Večerník, Prešovský Korzár, www.pis.sk, www RÚVZ Prešov, rozhovorom v Rádiu Prešov. Informáciu o počte prihlásených do súťaže za náš región nemáme k dispozícii, keďže prihlášky zasielali priamo na ÚVZ SR. V súťaži získal druhú cenu súťažiaci z mesta Prešov, ktorému sme podľa metodických pokynov ÚVZ SR vykonali testovanie CO vo vydychovanom vzduchu a kotínin test. Výsledky testovania boli zaslané ÚVZ SR Bratislava.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prievidzi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V rámci akčného plánu pre životné prostredie a zdravie v záujme dosiahnutia zlepšenia enviromentálneho zdravia a minimalizovania negatívnych zdravotných dôsledkov expozície faktorom prítomným v životnom prostredí bolo v prvom roku 2010 oddelením HŽP formou hlavných úloh a projektov zabezpečované plnenie nasledovných úloh:

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III).

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 166 previerok a neboli zistené porušovania zákona. K dátumu spracovania správy neboli prejednané žiadne priestupky. Na internetovej stránke úradu boli zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona. Správa bude podaná k 31.12. 2010.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS

V rámci plnenia tejto úlohy bol ako pilotný projekt na úrovni kraja sledovaný indikátor kvalita vôd na kúpanie. Pripravuje sa hodnotiaca správa o stave uvedeného indikátora životného prostredia a zdravia s údajmi o zdravotnom stave obyvateľstva.

1.5. Monitoring kvality vody prírodných kúpacích oblastí a rekreačných bazénov v súlade s platnou legislatívou

V rámci plnenia boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám. Boli zaznamenané mierne výkyvy v mikrobiologickej kvality. V týchto prípadoch bolo nariadené vypustenie bazénov s následnou plošnou dezinfekciou. Dňa 11. 06.2010 bolo uložené opatrenie na mieste výkonu štátneho zdravotného dozoru v zmysle § 55 ods. 1 písm. f) a ods. 2 písm. g) (uzavretie prevádzky) zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. prevádzkovateľovi Termálnych kúpeľov Malé Bielice, z dôvodu opakovanej a pretrvávajúcej mikrobiologickej závadnosti vody (obsah Pseudomonas aeruginosa a Stafylokokus aureus).V sezónnych zariadeniach prebieha príprava na LTS 2010 a bolo vydané rozhodnutie na uvedenie do prevádzky kúpaliska Čajka Bojnice, kúpaliska Dúha Partizánske, kúpeľov Chalmová (vonkajšie bazény), prevádzkovateľ plážového kúpaliska Bojnice zatiaľ žiadosť nepodal a je podaná žiadosť na uvedenie do prevádzky bazéna Remata Handlová.

Správa o pripravenosti rekreačných zariadení na LTS 2009 pre nadriadený orgán bola spracovaná k 15.06.2010 a odoslaná cez informačný systém .

1.6. Monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách

OHŽP:

Úloha je plnená podľa plánu monitoringu schváleného hlavným hygienikom v roku 2003 a schváleného plánu odberu vzoriek. V I. polroku odobraté vzorky nevykazovali odchýlky od predpísaných hygienických limitov, na dozorovanom území nie sú výnimky z kvality, nebola potrebná regulácia dodávky pitnej vody, neboli zaznamenané závažné poruchy a výluky pri dodávke. Prevádzkovatelia vodovodov majú vypracované a schválené harmonogramy odberov pitných vôd a pravidelne odoberajú a predkladajú výsledky rozborov v zmysle platných právnych predpisov.

Počas povodňovej situácie v mesiacoch máj a jún nedošlo k znečisteniu vodných zdrojov pre hromadné zásobovanie pitnou vodou, došlo k zaplaveniu individuálnych

zdrojov v obci Bošany časť Baštín (5 studní) a Valaská Belá časť Škrípov 5 (zdrojov). Po vyčistení a dezinfekcii bude vykonaný kontrolný odber.

OZIB:

Podklady o kvalite pitnej vody za rok 2009 evidované v programe VYDRA boli za RÚVZ Prievidza zaslané 25.2.2010 na e-mail adresu vydra@uvzsr.sk. Výročná správa RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach za rok 2009 bola na internetovej i intranetovej stránke úradu uverejnená v marci 2010. Prostredníctvom internetovej stránky úradu bola v marci 2010 verejnou informovaná o priebehu Svetového dňa vody v RÚVZ Prievidza.

NRC TTA:

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa mikrobiologickým a biologickým vyšetrením pitných vôd podľa Nariadenia vlády SR č.354/2006 Z.z.. Vyšetrenia boli vykonávané na základe požiadaviek jednotlivých terénnych oddelení úradu, resp. ako objednávky platených služieb iných zákazníkov.

Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 832 vzoriek.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov podľa § 30 ods. 1, písm. e) (§ 31, ods. 6) zákona č. 355/2007 Z.z., alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie rizík a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v prvom polroku 2010 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 5705 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 765 žien.

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 5066 zamestnancov, z toho 634 žien, v 121 subjektoch,
- v okrese Partizánske 639 zamestnancov, z toho 131 žien v 44 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 3169 zamestnancov a v ťažbe nerastných surovín - 1857 zamestnancov.

V tabuľke sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
hluk	3990	442
pevný aerosól	2462	84
chemické faktory	736	176
karcinogény	590	107

vibrácie	199	0
ionizujúce žiarenie	66	49
lasery	9	8
biologické faktory	66	50
fyzická záťaž	1030	5
záťaž teplom	82	11
infračervené žiarenie	68	11

V prvom polroku 2010 bolo rozhodnutím regionálneho hygienika vydaných 27 rozhodnutí o zaradení prác do kategórií v okresoch Prievidza a Partizánske, z ktorých väčšina bola vydaná z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície. 6 rozhodnutí bolo vydaných na zrušenie zaradenia prác do kategórií. V jednom prípade bolo zastavené konanie pre zrušenie rizikových prác zamestnancov exponovaných pesticídmi, pretože podklady na zrušenie boli nedostatočné.

Na pracoviskách dozorovaného regiónu sa priebežne vykonáva objektivizácia faktorov pracovného prostredia, na základe čoho sa aktualizuje databáza rizikových prác. Na záver môžeme konštatovať, že počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v kategórii 3. a 4. oproti predchádzajúcemu hodnotenému obdobiu klesol o 329 zamestnancov čo je pokles o 5,8 %. Oproti roku 2009, v ktorom sme zaznamenali značný pokles (32%), nenastala žiadna zmena v kategórii 4., kde je evidovaných 294 zamestnancov. Z hľadiska trendov zisťujeme za posledné obdobie (cca 4 rokov) pravidelný klesajúci trend počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Pretrvávajúcim problémom, čo vidno aj z uvedenej tabuľky, ostáva, že väčšina zamestnancov pracuje v riziku kombinácie dvoch rizikových faktorov, niektorí i v riziku troch alebo štyroch.

V prvom polroku 2010 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík (najmä rizika v 4. kategórii), zosúladenie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch a kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou. Konštatujeme, že zamestnávatelia do opatrení na znižovania rizika zaraďujú ich legislatívne povinnosti (zabezpečenie objektivizácie, LPP, informovanie zamestnancov, poskytnutie OOPP,....) a nie organizačné alebo technologické opatrenia.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v sledovanom roku uložené sankčné opatrenia.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru zameriavame na uplatňovanie nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.300/2007 Z.z.. Bolo vykonaných 8 previerok, ktoré boli zamerané hlavne na zisťovanie používania a skladovania jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod.

V prvom polroku 2010 sme v rámci aktivít SIŽP vykonali spoločnú previerku podľa zákona č.261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnosti VEGUM, a.s., Dolné Vestenice, kde ako veľmi nebezpečné látky sú používané jedovaté látky. Pri kontrole sme zistili, že v spoločnosti došlo k organizačným zmenám a novovymenovaní vedúci pracovníci nemajú osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami.

V poľnohospodárstve pri previerkach zisťujeme, že niektoré poľnohospodárske družstvá sa špecializujú už len na živočíšnu výrobu, ďalej sa stretávame s poľnohospodárskymi družstvami, ktoré majú zabezpečené ekologické hospodárstvo a teda nepoužívajú pri práci jedovaté látky. Samostatne hospodáriaci roľníci majú túto činnosť zabezpečenú dodávateľsky.

V sledovanom období nebolo vydané žiadne rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi jedovatých látok a prípravkov podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č.355/2007 Z.z.. Bolo prerušené jedno konanie pre výrobu biopaliva, pri ktorej sa používa metanol. Subjekt nepredložil osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s jedovatými látkami a prípravkami.

Nebol schválený žiadny prevádzkový poriadok pre prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Uplatňovanie nariadenia vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č.301/2007 Z.z. sme realizovali v nasledovných organizáciách: Novácke chemické závody, a.s., Nováky (NCHZ), Nemocnica s poliklinikou Prievidza a TechnoNova s.r.o., Nováky, Slovenské elektrárne a.s. Bratislava, Elektráreň Nováky, závod, Zemianske Kostolany (ENO).

RÚVZ eviduje databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom, táto sa pravidelne aktualizuje na základe oznámení zamestnávateľa a objektivizácie expozície.

V prvom polroku 2010 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 616 zamestnancov, z toho 107 žien a to nasledovne: vinylchlorid – 351, z toho 52 žien, propylénoxid – 28, etylénoxid – 74 z toho 29 žien, 1,2-dichlóretán – 16, trichlóretylén – 6, etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 42, etylénoxid spoločne s vinylchloridom – 3, vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 49 a cytostatiká – 21 z toho 20 žien.

V sledovanom období bolo vydané jedno rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z.v spoločnosti ENO a schválený 1 prevádzkový poriadok v tej iste spoločnosti.

Pri previerkach sme zistili, že situácia v spoločnosti NCHZ sa oproti roku 2009 nezmenila. Pri práci s cytostatikami sa údaje o exponovaných zamestnancoch oproti predchádzajúcim rokom nemenia. V spoločnosti ENO došlo na základe výsledkov dlhodobej objektivizácie arzenu k úplnému zrušeniu rizikových prác z titulu arzenu.

V spoločnosti TechnoNova, ktorá požiadala o uvedenie do prevádzky sme zistili používanie trichlóretylénu. Spoločnosť vykoná objektívizáciu trichlóretylénu pri pracovných činnostiach a predloží návrh na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi látkami.

V prvom polroku 2010 sme v rámci aktivít SIŽP vykonali spoločnú previerku podľa zákona č.261/2002 o prevencii závažných priemyselných havárií Z.z. v spoločnosti ENO. Pri previerke sme sa zamerali na manipuláciu s karcinogénnymi látkami – mazutom a hydrazinom, ktoré má spoločnosť zaradené ako veľmi nebezpečné látky. Pri kontrole sme zistili, že spoločnosť nemala platné rozhodnutie pre manipuláciu s karcinogénnymi látkami pre menované látky a nemala vypracovaný prevádzkový poriadok pre prácu s mazutom. Práca s karcinogénnymi látkami je v spoločnosti realizovaná v uzavretom systéme okrem jedného pracoviska, čo sa účastník konania zaviazal zabezpečiť v rámci nápravných opatrení.

V prvom polroku 2010 bolo na RÚVZ vydaných 5 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- Jozef Hanák – A JE TO, Strojnícka 3/17, Spišská Nová Ves – na odstraňovanie azbestových materiálov v bytových jadrách a v budovách na bývanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Prievidza,
- ADEST, a.s., Rybany 2, 956 36 Rybany - na odstraňovanie azbestocementových materiálov pri rekonštrukcii strešného plášt'a Základnej školy V. Beniaka s materskou školou v Chynoranoch,
- REKO PRAHA a.s., Martina Rázusa 9, Žilina - na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb v rámci opravy piatich buniek chladiacej veže v prevádzke Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Nováky, Zemianske Kostol'any,
- RONAR s.r.o., Kmeťova 24, Košice - na odstraňovanie azbestových materiálov a izolačných materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb diaľkovo ovládaných trafostaníc v Prievidzi a Handlovej,
- KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Dolný Val 118/64, Žilina - na odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny vo firme Nestlé Slovensko s.r.o., Prievidza.

Vykonali sme 3 previerky, na ktorých sme sa zamerali na dodržiavanie plánu prác búracích prác, vymedzenie pracoviska a jeho označenie výstražnými značkami, pridelovanie OOPP pre zamestnancov, evidenciu expozície zamestnancov, odbornú prípravu zamestnancov pred zahájením prác, zabezpečenie primeraných zariadení na osobnú hygienu, likvidáciu odpadu. V rámci kontrol sme preverovali informovanosť zamestnancov pomocou kontrolných listov, ktoré budú vyhodnotené vo výročnej správe za rok 2010.

Na záver môžeme konštatovať, že pri previerkach sme nezistili významné porušenia nariadenia vlády SR č.253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Pri problematike azbestu pozitívne hodnotíme hlavne zlepšenie situácie pri odstraňovaní azbestových materiálov v životnom prostredí v bytových jednotkách. Táto činnosť je vykonávaná oprávnenými organizáciami na základne kladných rozhodnutí regionálneho hygienika.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch neevdujeme.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prvom polroku 2010 sme zaevidovali 44 nových žiadostí podozrenia chorôb z DNJZ z celkového počtu 55. Medzi žiadosťami je najviac zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza, a.s. – 11 (25 %), zamestnancov YAZAKI Slovakia, - 7 (15,9 %) a zamestnancov VEGUM a.s. – 3 (6,8 %). Ďalej sme zaevidovali 10 žiadostí z kliník na doplnenie údajov k už prešetným prípadom.

Prešetrili sme 59 žiadostí z predchádzajúceho obdobia, z toho 31 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrených žiadostí bolo pre zamestnancov HBP – 34, YAZAKI – 5, Skanska – 3, NCHZ a SaarGummi – 2. Ďalej sme vypracovali 7 doplnení pracovných anamnéz.

Počas tohto obdobia bolo hlásených 11 priznaní choroby z DNJZ. Jednalo sa o profesie: baník-rubač, (3); baník-tunelár (1); operátorka pri výrobe káblových zväzkov (1); šička obuvi (2); čalúnička (1); cukrárka (1); gumár – lisovanie výrobkov (1); gumár – výroba a opracovanie profilov (1).

V porovnaní s prvým polrokom 2009, kedy bolo evidovaných 36 žiadostí, počet žiadostí na prešetrenie mierne stúpol.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V prvom polroku 2010 sme zaevidovali 1 žiadosť o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania pod položkou 47 v súvislosti s ochorením chrbtice. Jednalo sa o profesiu baník.

Prešetrili sme 2 prípady podozrenia z predchádzajúceho obdobia.

Za sledované obdobie nebol hlásený žiadny prípad priznania choroby z povolania v súvislosti s ochorením chrbtice.

Počet hlásení je na rovnakej úrovni ako v predchádzajúcich obdobiach.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Štátny zdravotný dozor bol zameraný najmä na kontrolu administratívnych pracovísk v zmysle nariadenia vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. V prvom polroku 2010 sme v rámci správneho konania uvedenia priestorov do prevádzky vykonali i kontrolu ustanovení nariadenia vlády u tých subjektov, ktoré mali zamestnancov, ktorí pracujú so zobrazovacími jednotkami viac ako polovicu pracovnej doby. V rámci týchto previerok bolo vyhodnotených 16 kontrolných listov informovanosti zamestnancov. V druhom polroku budeme v týchto kontrolách pokračovať a máme plánované ciele previerky len na prácu so zobrazovacími jednotkami. Naďalej budeme zisťovať i mieru informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov, ktoré vyhodnotíme vo výročnej správe za rok 2010.

2.5 Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V rámci plnenia tejto úlohy, ktorá začala pre RÚVZ v 2.štvrtroku 2010, sa dve pracovníčky zúčastnili pracovného seminára poriadaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Následne bol usporiadaný seminár pre pracovníkov PPL nášho úradu. V rámci zákona č.67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme sprísnilí previerky u subjektov, ktorí sú užívatelia chemických látok, hlavne karcinogénnych. Pri previerkach sme sa zamerali hlavne na informácie o dodávateľoch chemických látok, kontrolu kariet bezpečnostných údajov v zmysle nariadenia ES č.1907/2006 v platnom znení, spôsob používania týchto látok v súvislosti s ochranou zdravia zamestnancov. V súčasnom období vytvárame databázu dovozcov a výrobcov látok a zmesí sídliacich v okresoch našej pôsobnosti.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach plní v roku 2010 tieto programy a projekty vyhlásené ÚVZ SR:

Číslo úlohy	Názov úlohy	Termín ukončenia
3.1.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici 15.január 2011
3.2.	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	RÚVZ so sídlom v Košiciach 30. december 2010
3.3.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR 30. marec 2011
3.4.	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR 31. december 2011
3.5.	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR 31. december 2011

ÚLOHY A PROGRAMY SÚ PLNENÉ NASLEDOVNE :

- 3.1. Úloha sa priebežne plní. Klinicko - somatické vyšetrenia boli vykonané a dotazníky na socio - ekonomické a stravovacie návyky boli získané doposiaľ od 35 respondentov v určenom vekovom zastúpení stredne ťažko pracujúcich mužov a žien. Po splnení úlohy bude odoslaná správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe gestorovi úlohy za Slovenskú republiku Odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov RÚVZ Poprad a na krajské pracovisko RÚVZ Trenčín.
- 3.2. Úloha sa priebežne plní podľa harmonogramu. Bolo odobratých a vyšetrených 12 vzoriek na obsah KJ, z ktorých bolo domácej výrobnjej produkcie soli 6 vzoriek a z dovozu 6 vzoriek. Jedna vzorka dovozovej soli nevyhovela požiadavkám Potravinového kódexu SR pre zvýšený obsah KJ. V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 3 vzorky soli v hotových jedlách.
- 3.3. Plnenie úlohy je plánované na rok 2011.
- 3.4. Úloha je plánovaná na júl 2010.
- 3.5. V pôsobnosti RÚVZ v Prievidzi nie je evidovaná žiadna výroba papierových a kartónových obalových materiálov.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

V rámci monitoringu trvanlivosti veľkoobjemových balených vôd bola sledovaná 1 vzorka 18 l balenia pitnej vody v distribučnej sieti. Plniareň balených pitných vôd v regióne nemáme.

Monitoring kvality spotrebiteľsky balených minerálnych a pramenitých vôd v distribučnej sieti bol vykonaný u 18 vzoriek.

7.6. REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V obchodnej sieti boli na monitoring podľa časového harmonogramu odobraté 3 vzorky dojčenskej a detskej výživy. Výsledky zodpovedali požiadavkám zdravotnej nezávadnosti.

7.8. GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Na analýzu potravín určených na bezlepkovú diétu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky na obsah gluténu podľa plánovaného časového harmonogramu. Výsledky boli vyhovujúce. Úradná kontrola bola vykonaná jedenkrát u jedného výrobcu pekárskych výrobkov pre celiatikov v regióne RÚVZ Prievidza. Kontrola bola spojená s odberom vzoriek.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

- spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011
- vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov
- kontrola údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov

- vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
- získanie štandardných referenčných hodnôt
- vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
- súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
- sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
- porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,
- publikáciu výsledkov v odbornej literatúre s cieľom oboznámiť európsku odbornú verejnosť so skutočnosťou, že Slovensko má dlhoročnú tradíciu vo vykonávaní prieskumov telesného rastu a vývinu detí a mládeže a ako jedna z mála európskych krajín má národné rastové štandardy.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Databáza údajov bola realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL.

Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru boli zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného sme u nás vyšetrili celkom 150 detí.

rok 2010 - celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

Etapy riešenia:

Trvanie projektu: r. 2009 – 31.12. 2010

Termín ukončenia: r. 2010

4.3 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Prieskum bol zameraný na oblasť závislosti – fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod. Na RÚVZ Prievidza nám boli zaslané dotazníky pre študentov spolu s tlačivami „Hlásenie za triedu“. Prieskum bol anonymný a uskutočnil sa na Základnej škole v Ráztočnej (51 detí) a na Strednej odbornej škole (390 detí) v Novákoch. Každý žiak, resp. študent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil. Pracovníci odd. HDM sa podieľali na tomto prieskume ako anketári, ktorí zozbierali dotazníky a podľa priložených inštrukcií ich zabalili jednotlivo podľa ročníkov a škôl s uvedením presnej adresy školy, ročníka a kraja spolu s vyplneným tlačivom „Hlásenie za triedu“. Takto označené skupiny dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR.

Úloha sa vykonáva na základe požiadaviek od koordinátora doc. PhDr. Alojza Nociara a hlavnej odborníčky OHDM MUDr. J. Novákovej.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Za každý RUVZ sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka (ak je počet detí nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení, dôležité je dodržať veľkosť súboru). Z každej školy sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže z každého RUVZ bude vyšetrených v každom roku 120 detí príslušnej vekovej skupiny.

Zber a analýza údajov:

Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený na 4 roky :

II. etapa- rok 2009 veková skupina 4-6 roč. (120 detí)

III. etapa- rok 2010 veková skupina 7-10 roč.

IV. etapa- rok 2011 veková skupina 11-14 roč.

V. etapa - rok 2012 veková skupina 15-18 roč.

Na zber údajov sa použije spracovaný a overený frekvenčný dotazník. Dotazník umožní zhodnotenie príjmu základných potravinových komodít a vybraných živín, ako aj expozíciu cudzorodým látkam u jednotlivých vyšetrených osôb.

Ďalšie údaje o výžive sa budú získavať aj metódou 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy, ktorá doplní informácie nadobudnuté frekvenčným dotazníkom. Získavať sa budú informácie o fyzickej aktivite detí dotazníkom 24 hod. fyzickej aktivity, zhodnotí sa vyváženosť energetického príjmu a výdaja.

Dotazníkovou metódou sa bude zisťovať i spôsob výživy rodičov vyšetrovaných detí s cieľom zhodnotiť vplyv rodiny na stravovacie návyky detí. Po informovanom súhlase rodičov sa vyšetří časť respondentov detí a ich rodičov na vybrané kardiometabolické rizikové faktory v poradni zdravia (cca 50 detí a 50 dospelých) – bude aktuálne v IV. a V. etape riešenia.

Bolo vyšetrených 120 detí 7 - 10 ročných vybraných náhodným výberom.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Monitorovanie hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí na základe spolupráce s pediatrickými ambulanciami, monitorovanie lipidového spektra u rodičov a súrodencov týchto detí. Odborné poradenstvo pre deti, mládež a rodičov. Realizované priebežne v úzkej spolupráci s poradňou zdravia.

9.2. ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Cieľom uvedeného projektu je zmeniť súčasné vnímanie starnutia a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Projekt je riešený ako prierezová štúdia pre štyri skupiny obyvateľstva. My sme sa na oddelení zamerali na skupinu žiakov ZŠ a SŠ. Celkovo bolo vyšetrených formou anonymného dotazníka 120 respondentov v dobe od 15.5. do 15.6.2009.

Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na RÚVZ v Trenčíne do 20.8.2009. I. Štvrt'rok 2010 analýza a štatistické vyhodnotenie databáz údajov na národnej úrovni.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Cieľ:

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Realizované v úzkej spolupráci s poradňou zdravia.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1.

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2009 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme pravidelné informovanie odbornej verejnosti o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou prílohy k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na I. a II. polrok 2010.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 24.4.-1.5.2010 sme zabezpečili publikovanie článku s tematikou významu očkovania v lokálnych médiách, boli urobené dve nástenky pre laickú verejnosť a dve pre zdravotníckych pracovníkov, zúčastnili sme sa besedy s problematikou významu očkovania a antivakcinačné aktivity. Informácie o EIW aj článok o očkovaní boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ.

6.2.

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2010 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2009.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou vo výskyte nového chrípkového vírusu „NOVEL FLU VIRUS“ sme pokračovali v realizácii opatrení Pandemickej fázy č. 6, vrátane zaistenia informovanosti laickej i odbornej verejnosti o racionalizácii prijatých opatrení, odberoch materiálu na virologické vyšetrenie u osôb s ARO a pozitívnu cestovateľskou anamnézou a následne jeho transport do NRC pre chrípku, o postupoch pri zabezpečení distribúcie pandemickej vakcíny, o sprístupnení očkovania pandemickou vakcínou pre všetkých záujemcov o očkovanie. V chrípkovej sezóne 2009-2010 sa odobralo 35 biologických materiálov, z toho 8 u detí a 27 materiálov od dospelých osôb. Spolu bol 15x izolovaný pandemický vírus chrípky A(H1N1)2009). Bolo hlásených 15 ochorení s dg SARI, z čoho bolo 6 úmrtí (5x bol izolovaný pandemický vírus chrípky).

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 41 prípadov na čierny kašeľ, z čoho sme vykázali a uzavreli v prvom polroku 6 ochorení u očkovaných osôb. V rámci sledovania exantémových ochorení nebolo nahlásené žiadne ochorenie.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu VHA, 1 ochorenie na akútnu VHB, 1 ochorenie na akútnu VHE a 3 bezpríznakové nosičstvá HBsAg, protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Bolo vydaných:

- 4 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorým na VHA
- 2 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorým na VHE
- 1 rozhodnutie pre zdravotného pracovníka, ktorý sa v rámci praxe poranil ihlou kontaminovanou krvou pacienta s neznámym stavom infekciozity
- 5 rozhodnutí u hnačkových ochorení.

Zaznamenali sme 1 rodinný výskyt salmonelózy, kde ochoreli 3 zo 4 exponovaných členov rodiny.

Zaevidovali sme epidémiu salmonelózy u škôlkarov s počtom chorých 11 zo 77 exponovaných detí, (laboratórnym vyšetrením potvrdená zo stravy S. enteritidis).

U obyvateľov a zamestnancov DSS sme zaevidovali epidémiu gastroenteritíd s počtom chorých 22 s potvrdením norovírusu a v ďalšom CSS ochorelo 84 obyvateľov z počtu 343 a tiež bol zo stolice potvrdený norovírus.

Zaznamenali sme protrahovanú epidémiu pneumokokovej konjunktivitídy u škôlkarov, v ktorej ochorelo 44 detí a u 29 bol z výteru z nosa potvrdený Streptococcus pneumoniae.

Z nemocničných zariadení okresu bolo hlásených 56 nozokomiálnych nákaz, z toho 20 prebehlo pod obrazom sepsy. Všetky prípady sepsy boli aktívne vyhľadane. Na oddelení neurológie sme zaznamenali bližšie neurčené infekčné hnačky vykázané ako nozokomiálne nákazy u 6 pacientov.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 24 zdravotníckych zariadeniach, z toho 15x na lôžkovom zariadení, 4x na operačných sálach, 12x na centrálnej sterilizácii, 7x v ambulatnom zariadení všeobecného lekára pre

dospelých, 13x v odbornom ambulantom zariadení, 1x v zariadení jednodňovej chirurgie. Vydali sme 10 rozhodnutí k náprave nedostatkov. Bolo vykonaných 32 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Skontrolovali sme 143 prístrojov na sterilizáciu.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 46 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, resp. odsúhlasenie prevádzkového poriadku, 2 stanoviská k dispozičnému riešeniu, 1 rozhodnutie ku kolaudácii polyfunkčného objektu, 2x vyjadrenie k projektovej dokumentácii, 1x vyjadrenie k prestavbe dialyzačného centra a bolo vykonaných 28 obhliadok zdravotníckych zariadení.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.3.

Informačný systém prenosných ochorení

Zabezpečili sme rutinné zadávanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

6.4.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS - IPSE

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach sa nepodieľa na programe EÚ HELICS - IPSE. Pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov. Prešetrili sme 76 nahlásených multirezistentných kmeňov, 10 metilín-rezistentných stafylokokov a 41 pozitívnych hemokultúr, z toho bolo 8 vykázaných ako sepsy nozokomiálneho charakteru.

6.5.

Surveillance chronických ochorení

Realizuje oddelenie podpory zdravia.

6.6.

Mimoriadne epidemiologické situácie

Aktualizovali sme okresný plán pre prípad pandémie chrípky a plán pre prípady mimoriadnej epidemiologickej situácie.

V rámci opatrení Pandemickej fázy č. 6 bolo nariadené striktné dodržiavanie okamžitého hlásenia všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie a úmrtí na akútne respiračné ochorenia u hospitalizovaných pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

S účinnosťou od 19.3. 2010 sa zrušili pohotovostné služby pracovníkov oddelenia epidemiológie RÚVZ, denné hlásenie aktuálnej epidemiologickej situácie do systému EPIS vrátane hlásenia susp. prípadov ochorenia na nový typ chrípky, týždenné hlásenie absencie detí a žiakov predškolských a školských zariadení a týždenné monitorovanie spotreby liekov na ARO a chrípku v lekárňach okresu.

6.7.

Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme zabezpečili 3 odbery odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnym výsledkom.

V tomto roku sme zaznamenali 1 podozrenie na akútnu chabú obrnu. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2009.

6.8.

Prevenia HIV/AIDS

Realizuje oddelenie podpory zdravia.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Cieľ

Cieľom objektivizácie faktorov životných podmienok je zabezpečiť analýzy vzoriek životného a pracovného prostredia, potravín, predmetov bežného používania a biologického materiálu a merania fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí pre účely štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru vykonávaného hygienickými odborníkmi.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. Za rok 2010 boli vyšetrené 3 vzorky. Nezachytili sme žiadny výskyt vodného kvetu na našich sledovaných lokalitách.

7.2. LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa vyšetrením améb vo vodovodných sieťach a bližšou identifikáciou améb zasielaných z iných RÚVZ podieľajúcich sa na úlohe. Vyšetrených bolo 10 vzoriek. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli neprítomné.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Vzorky stolových a minerálnych vôd boli vyšetované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek Oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Výsledky vyšetrení boli spracované formou protokolov o skúškach. Vyšetrených bolo 15 vzoriek.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	OPZ	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	OPZ	
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
	PZ	
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	OPZ, PZ	
9.7.	Quit and win	ÚVZ SR
	OPZ	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
	OPZ, PZ	
9.9.	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	PZ	
9.10.	Školy podporujúce zdravia Mimoriadna úloha: HBSC štúdia	ÚVZ SR, MŠ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	OPZ, PZ	

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Riešiteľské pracoviská
OPZ, materské centrá spádového regiónu

Riešenie

Doplnková súťaž pre najmladšiu matku „*Prestaň a Vyhrať 2010*“

- distribúcie prihlášok do súťaže
- poradenské aktivity - konzultácie
- spolupráca s MC - Drobčekovo Dolné Vestenice, Slniečko Prievidza, Nováčik Nováky, Lienka Handlová, Bocianik Partizánske

Realizácia
Apríl

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Riešiteľské pracoviská
OPZ, kluby dôchodcov a denné centrá regiónu

Riešenie

- *Týždeň uvedomenia si mozgu (15.-21.3.)*
    - príspevky (napr. Týždeň uvedomenia si mozgu, Alzheimerova choroba...) - internetová stránka úradu
    - názorná propagácia (vestibul RÚVZ)
  - **„Zdravý životný štýl – prevencia civilizačných ochorení“**
    - prednášky spojené s besedami - Denné centrum Bôbar Prievidza, Jednota dôchodcov Horná Ves - účasť 85 členov
    - spolupráca s RKC, s Dennými centrami - Bôbar Prievidza, Mestským DC
- I. Prievidza, Necpaly, Bojnice, Kanianka**
- distribúcie edukačných edičných materiálov (v rámci lektorskej činnosti a iniciovanie účasti v súťaži Quit & Win)
  - poradenské aktivity - konzultácie

Realizácia
Máj – jún

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Riešiteľské pracoviská
PZ, MŠ Športová Prievidza

Riešenie

- cyklus ôsmich prednášok pre deti MŠ spojený s prácou s pracovnými zošitmi, praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov, názornou propagáciou formou DVD (Lakomý syseľ) a distribúciou zdravotno-výchovných materiálov s príslušnou tematikou rodičom zúčastnených detí
- prieskumná činnosť formou dotazníkov pre rodičov zúčastnených detí zameraná na monitoring vedomostí, návykov a postojov rodičov k oblasti stomatohygiény a monitoring obľuby sladkostí u zúčastnených detí
- monitorovanie rozsahu vedomostí o danej problematike u pedagógov príslušných tried detí, ako aj zistenie úrovne novonadobudnutých vedomostí počas projektu (pedagogickí pracovníci boli priamymi účastníkmi práce s deťmi)
- spracovanie dotazníkov získaných od rodičov v priebehu celej realizácie projektu od školského roku 2005/2006

Realizácia
Marec – apríl, jún

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Riešitelia

OPZ, PZ, MÚ Partizánske a ďalšie orgány miestnej samosprávy, školy všetkých typov regiónu, Regionálne kultúrne centrum Prievidza, printové a elektronické médiá regiónu

Riešenie

Svetový deň zdravia, Týždeň uvedomenia si mozgu, Svetový deň Pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň hepatitídy

Svetový deň zdravia:

- vyšetovanie cholesterolu, meranie tlaku krvi a stanovenie základných spirometrických parametrov a veku pľúc, odborné poradenstvo a poskytovanie zdravotno-výchovných materiálov na akcii organizovanej v spolupráci s MÚ Partizánske
- komplexné vyšetrenie pedagógov, odborné poradenstvo a poskytovanie zdravotno-výchovných materiálov – ZŠ Nedožery – Brezany
- články, príspevky a prezentácie zdravotno-výchovných edičných materiálov prostredníctvom internetovej stránky úradu
- názorné propagácie – nástenky, panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky...
- oslovenie a spolupráca s primátormi miest a starostami obcí – propagácia prostredníctvom miestnych médií – rozhlas, tlač
- spolupráca s RKC
- distribúcie edukačných materiálov (primátori miest a starostovia obcí, školy...)

Ostatné významné dni:

- spolupráca s médiami - kampaňovitá medializácia aktivít na rôznych úrovniach a v komunikačných prostriedkoch na zvýšenie úrovne informovanosti verejnosti
- spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi
- prezentovanie aktuálnych tém a šírenie informácií formou spolupráce s mimorezortnými partnermi - so školami (predovšetkým prostredníctvom školských koordinátorov projektov všetkých typov škôl), orgánmi miestnej samosprávy, záujmovými a spoločenskými organizáciami, občianskymi iniciatívami, nadáciami a so zamestnávateľmi v regióne
- oslovenie a spolupráca s primátormi miest a starostami obcí – propagácia prostredníctvom miestnych médií – rozhlas, tlač
- lektorská činnosť - prednášky a besedy
- poradenské aktivity - konzultácie
- informácie prostredníctvom internetu, články, príspevky a prezentácie v elektronických médiách
- názorné propagácie - panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky...
- distribúcie zdravotno-výchovných edičných materiálov podľa aktuálnosti (osobne a prostredníctvom elektronickej pošty)
- priebežné vyhodnotenia a vypracovania hodnotiacich správ o realizácii aktivít a príprava záverečných správ

Realizácia

Priebežne, aktuálne podľa kalendára významných dní WHO

9.7. „QUIT & WIN 2010“

Riešiteľské pracoviská

OPZ, regionálne médiá, lekári, lekárnici a zdravotnícke zariadenia, RKC, orgány miestnej samosprávy, školy všetkých typov, inštitúcie a občianske združenia, neziskové organizácie – MC, DC, Jednoty dôchodcov, podniky regiónu, nadácie...

Riešenie

- svojpomocne zhotovenie a zabezpečenie prihlášok do súťaže
- svojpomocne zhotovenie propagačných materiálov – plagáty, vývesky
- názorné propagácie - panely, vývesky (RÚVZ, PCOPZ, NsP Bojnice)
- propagácia súťaže v regionálnych printových a elektronických médiách:
- tlač - týždenník Tempo Partizánske - článok
- BETA rádio - spravodajská informácia pravidelne odvysielaná v informačnom spektre
- RTV Prievidza – relácia (odvysielaná 28-krát) a oznam v regionálnom spektre (odvysielaný v mesiacoch marec - apríl cca 47 krát/24 hodín)
- Videotext Nováky, Bojnice, Partizánske - oznam v regionálnom spektre
- internetová stránka úradu - informácie o podmienkach súťaže a prihláška do súťaže, ako i ďalšie pokyny
- internetová stránka RKC Prievidza - informácie o podmienkach súťaže a prihláška do súťaže
- zriadenie a prevádzka osobného a telefonického poradenstva ako prestať fajčiť, vrátane propagácie súťaže a poskytnutia prihlášok
- oslovenie pracovníkov a pedagógov škôl všetkých typov okresov Prievidza a Partizánske (prostredníctvom školských úradov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest Prievidza, Bojnice, Partizánske, Nováky, Handlová)
- distribúcie prihlášok:
- do škôl všetkých typov, inštitúcií a občianskych združení, neziskových organizácií – MC, DC, Jednoty dôchodcov, RKC...
- do zdravotníckych zariadení – mestských, detských, závodných polikliník, zdravotníckych stredísk, nemocníc (Bojnice, Handlová, Partizánske), lekární (letáky, plagáty - vývesky na zhotovenie názornej propagácie)
- organizáciám (v rámci prednáškovej činnosti)
- individuálne pri vybavovaní stránok...
- prihlášky boli k dispozícii aj vo vestibule RÚVZ a v poradni zdravia
- spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi – lekármi prvého kontaktu a zdravotníckymi pracovníkmi, s RKC, s orgánmi miestnej samosprávy (oslovenie primátorov miest a starostov obcí – propagácia prostredníctvom miestnych médií – rozhlas, tlač), komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami, občianskymi iniciatívami, nadáciami a so zamestnávateľmi v regióne - distribúcia a zber prihlášok do súťaže
- na záver súťaže príprava zoznamu účastníkov súťaže, zaslanie vyplnených prihlášok zúčastnených respondentov, priebežné vyhodnotenia a vypracovania hodnotiacich správ o realizácii aktivít
- záverečná správa o priebehu súťaže

Realizácia

Február – jún

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Riešiteľská pracoviská

OPZ, PZ, HM TESCO Prievidza

Riešenie

1. Diétny systém

- poradenstvo, konzultácie – klientom, rodinným príslušníkom a distribúcia diét vrátane redukčných, receptúr, vzorových jedálnych lístkov
- názorné propagácie - panely, vývesky, koláže, plagáty, letáky... (vestibul RÚVZ)

a priestory PCOPZ)

- príspevky na internetovej web stránke

Realizácia: Priebežne

- 2. Prednáška** na tému „*Zdravá výživa, stravovací režim*“ pre pracovníkov TESCO Prievidza

Realizácia

Jún

9.9. CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská

PZ, OPZ

Realizácia

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím edičných zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 201 vyšetrení, z toho 166 na základnej poradni, 32 v poradni zdravej výživy, 1 v poradni pre deti a mládež, 2 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 74 vyšetrení, z toho 53 počas výjazdov v školách mesta Partizánske.

Realizácia

Priebežne

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

- 1. Prednášky na tému „Vši, blchy – prevencia a liečba“** – žiaci všetkých ročníkov Špeciálnej základnej školy internátnej Prievidza - 2x

Realizácia

Február

- 2. Vyšetrovanie** pedagógov a nepedagogických zamestnancov školy v poradni zdravia – SOŠ Nováky

Realizácia

Február

- 3. Spolupráca so školskými úradmi a školskými koordinátormi projektu škôl všetkých typov, výpožičnosť a projekcia videofilmov, distribúcia zdravotno-výchovných edičných materiálov**

- plagáty „*Aj vo vašej triede buďte jeden tím, ktorý drží spolu*“
- „*Desatoro o tom ako byť duševne zdravý*“
- skladačky – *Alkohol zabíja, Vidiš ma?, BECEP radí cyklistom, korčuliarom, chodcom*
- príprava správy o distribúcii týchto materiálov pre ÚVZ SR
- distribúcia ďalších zdravotno-výchovných materiálov podľa vyžiadania

Realizácia

Priebežne

- 4. „Deň zdravia“ Strednej odbornej školy Handlová** – vyšetrovanie prístrojom reflotron, meranie krvného tlaku, vyšetrovanie tukomerom a stanovenie základných pľúcnych parametrov a veku pľúc pedagogických, nepedagogických zamestnancov a študentov školy

Realizácia

Jún

5. Účasť na zasadaní Poradného zboru pre prosociálnu, zdravotnú a environmentálnu výchovu (pri RKC Prievidza) - inštruktorka VkZ ako členka

10. KONTROLA TABAKU

10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010.	ÚVZ SR
	OPZ	

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Riešiteľské pracoviská

OPZ, regionálne médiá, lekári, lekárnici a zdravotnícke zariadenia, RKC, orgány miestnej samosprávy, školy všetkých typov, inštitúcie a občianske združenia, neziskové organizácie – MC, DC, Jednoty dôchodcov, podniky regiónu, nadácie...

Riešenie

- svojpomocne zhotovenie a zabezpečenie prihlášok do súťaže
- svojpomocne zhotovenie propagačných materiálov – plagáty, vývesky
- názorné propagácie - panely, vývesky (RÚVZ, PCOPZ, NsP Bojnice)
- propagácia súťaže v regionálnych printových a elektronických médiách:
- tlač - týždenník Tempo Partizánske - článok
- BETA rádio - spravodajská informácia pravidelne odvysielaná v informačnom spektre
- RTV Prievidza – relácia (odvysielaná 28-krát) a oznam v regionálnom spektre (odvysielaný v mesiacoch marec - apríl cca 47 krát/24 hodín)
- Videotext Nováky, Bojnice, Partizánske - oznam v regionálnom spektre
- internetová stránka úradu - informácie o podmienkach súťaže a prihláška do súťaže, ako i ďalšie pokyny
- internetová stránka RKC Prievidza - informácie o podmienkach súťaže a prihláška do súťaže
- zriadenie a prevádzka osobného a telefonického poradenstva ako prestať fajčiť, vrátane propagácie súťaže a poskytnutia prihlášok
- oslovenie pracovníkov a pedagógov škôl všetkých typov okresov Prievidza a Partizánske (prostredníctvom školských úradov v zriaďovateľskej pôsobnosti miest Prievidza, Bojnice, Partizánske, Nováky, Handlová)
- distribúcie prihlášok:
- do škôl všetkých typov, inštitúcií a občianskych združení, neziskových organizácií – MC, DC, Jednoty dôchodcov, RKC...
- do zdravotníckych zariadení – mestských, detských, závodných polikliník, zdravotníckych stredísk, nemocníc (Bojnice, Handlová, Partizánske), lekární (letáky, plagáty - vývesky na zhotovenie názornej propagácie)
- organizáciám (v rámci prednáškovej činnosti)
- individuálne pri vybavovaní stránok...
- prihlášky boli k dispozícii aj vo vestibule RÚVZ a v poradni zdravia
- spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi – lekármi prvého kontaktu a zdravotníckymi pracovníkmi, s RKC, s orgánmi miestnej samosprávy (oslovenie primátorov miest a starostov obcí – propagácia prostredníctvom miestnych médií – rozhlas, tlač), komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami, občianskymi iniciatívami, nadáciami a so zamestnávateľmi v regióne - distribúcia a zber prihlášok do súťaže

- na záver súťaže príprava zoznamu účastníkov súťaže, zaslanie vyplnených prihlášok zúčastnených respondentov, priebežné vyhodnotenia a vypracovania hodnotiacich správ o realizácii aktivít
- záverečná správa o priebehu súťaže

Realizácia

Február – jún

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
1.2.	Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni - ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie	ÚVZ SR
	19 participantov z 10 krajín Európskej Únie	31.8.2012
1.3.	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ SR	30.6.2010
1.4.	Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ hl. m. so sídlom v Bratislave	Rok 2010
1.5.	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.6.	Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.7.	PHIME projekt „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ - Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Spišskej Novej Vsi	Rok 2010
1.8.	Projekt COPHES pre ľudský biomonitring	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	31.12.2012

1.1 AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI - ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKÝCH ŠKOLÁCH; PREVENČIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- na začiatku LTS Správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS,
- počas LTS v týždňových intervaloch (vždy pred víkendom) priebežnú aktualizáciu stavu kúpalísk za uplynulý týždeň,
- po ukončení LTS hodnotiacu Správu o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách,
- v marci nasledujúceho roku Výročnú správu RÚVZ z monitoringu a výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie,
- a bude zverejňovať priebežne informácie a články na vlastnej internetovej stránke a do regionálnych médií

Odpočet plnenia:

Bola vykonaná kontrola pripravenosti rekreačných zariadení na LTS 2010 - Letné kúpalisko Číž, Ormet a Drieňok Teplý Vrch, Hnúšťa, Klenovec, Revúca a Tornaľa.

Správa o pripravenosti rekreačných zariadení bola zaslaná v termíne 11.06.2010 prostredníctvom Informačného systému - Kvalita vody na kúpanie.

Do 30.06.2010 boli dané do prevádzky všetky rekreačné zariadenia okrem letného kúpaliska Klenovec a kúpaliska a autokempingu Tornaľa.

V roku 2010 nebude v prevádzke 25 m bazén ani pláž na Kurinci, okrem športových zariadení (minigolf, tenis, plážový volejbal).

V I. polroku 2010 bolo vykonaných 12 kontrol na zistenie pripravenosti rekreačných zariadení a k vydaniu rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky.

V rekreačných zariadeniach bolo odobratých 8 vzoriek v prírodných kúpacích oblastiach v rámci monitoringu rekreačných vôd, 4 vzorky vôd boli odobraté z bazénov so sezónnou prevádzkou na letnom kúpalisku v Číži v rámci štátneho zdravotného dozoru a 8 vzoriek vôd bolo odobratých z bazénov zariadení s trvalou prevádzkou.

Údaje z laboratórnych rozborov vzoriek vôd prírodných a umelých kúpalísk boli vložené do informačného systému.

1.6 MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- výročnú správu RÚVZ z monitoringu a výkonu ŠZD nad pitnou vodou
- priebežne informácie a články vlastné internetové stránky a do regionálnych médií.

Odpočet plnenia:

V rámci „Monitoringu pitných vôd“ bolo v okrese Rimavská Sobota a Revúca v I. polroku 2010 odobratých celkom 72 vzoriek vody, z uvedeného počtu 24 vzoriek vôd bolo odobratých z objektov školských a predškolských zariadení. V kontrolnom monitoringu bolo odobratých 56 vzoriek vody a 16 vzoriek vody v preverovacom monitoringu. Z celkového počtu 72 vzoriek odobratých rámci Monitoringu pitných vôd podľa laboratórnych výsledkov je 26 vzoriek nevhodných (36,11 % nevhodnosť). V 22 vzorkách vody boli prekročené hodnoty železa, CHSK_{Mn}, dusičnanov, farby, zákalu a voľného chlóru. V 9 vzorkách boli prekročené MH a NMH mikrobiologických ukazovateľov - E. coli, koliformné baktérie, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C a pri 37°C. V 6 vzorkách vody bol zistený nález živých organizmov a boli prekročené medzné

hodnoty bezfarebných bičikovcov. Dusičnany boli prekročené v obecnom vodovode Tachty, ktorý zatiaľ nie je skolaudovaný a daný do užívania.

Vzorky boli odoberané v súlade so spracovaným Harmonogramom odberov vzoriek v rámci Monitoringu pitných vôd na rok 2010.

V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých celkom 15 vzoriek vôd, 9 vzoriek bolo odobratých v okrese Rimavská Sobota (Rimavská Seč, Rimavská Baňa, Lukovišťa, Vyšné Valice Rimavská Sobota) z toho 5 vzoriek bolo nevhodných, čo predstavuje 33,5 % nevhodnosť pre prekračovanie MH železa a zákalu. V okrese Revúca na spotrebiskách Muránskeho skupinového vodovodu bolo odobratých 6 vzoriek vody na stanovenie PAU - fluoranténu vzhľadom na mimoriadnu udalosť v roku 2009. V odobratých vzorkách nebolo zistené prekročenie stanoveného ukazovateľa.

V súvislosti s výdatnou zrážkovou činnosťou - povodňami bola vyhlásená mimoriadna situácia krízovým štábom pri Obvodnom úrade v Rimavskej Sobote. Boli zaplavené územia najmä v povodí tokov Blh, Rimava a Turiec. Došlo k zaplaveniu studní - individuálnych vodných zdrojov obyvateľov a iných prevádzkovateľov a k ich ovplyvneniu spodnými vodami.

V okrese Rimavská Sobota bolo postihnutých povodňami celkom 52 obcí, v 19 obciach nie je zavedený verejný vodovod a došlo k buď k zaplaveniu, alebo ovplyvneniu vody vo vodných zdrojoch.

V okrese Revúca bolo postihnutých povodňami celkom 10 obcí, v dvoch obciach nie je zavedený verejný vodovod.

Po pretrhnutí hrádze na toku Turiec došlo k zaplaveniu územia okolo vodných zdrojov Behynce, ktoré slúžia na zásobovanie Tornaľského skupinového vodovodu a do studne pretekala spodná voda. Krízový štáb svojim rozhodnutím vyhlásil vodu za nepitnú a orgán verejného zdravotníctva nariadil zvýšené chlórovanie vody na úpravni vody Behynce na hodnotu 0,3 mg Cl₂/l. Následne bol vykonaný odber vody prevádzkovateľom verejného vodovodu a orgánom verejného zdravotníctva v 23. kalendárnom týždni a na základe vyhovujúcich výsledkov kvality vody v odobratých vzorkách, bolo dané stanovisko orgánom verejného zdravotníctva pre prevádzkovateľa verejného vodovodu, že môže vodu v skupinovom vodovode Tornaľa dodávať ako pitnú. Hodnoty stanovených ukazovateľov boli v súlade s požiadavkami uvedenými v NV SR č. 354/2006 Z.z. ktorými sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Na základe prípisu ÚVZ SR č. OHŽP - 4830/10 zo dňa 7.6.2010 „Postup orgánov verejného zdravotníctva po povodniach - usmernenie“ bola vykonaná kontrola v oblastiach postihnutých povodňami, boli poskytnuté informácie o zabezpečení vodných zdrojov po zaplavení vodou osobným kontaktom pre starostov obcí a obyvateľov a na www stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, ďalej boli prijímané informácie od obecných úradov o výskyte komárov v zaplavenom území a boli odobraté vody z individuálnych vodných zdrojov a verejných vodovodov na laboratórne vyšetrenie.

V mesiaci máj bolo odobratých 6 vzoriek z vodných zdrojov - studní v obciach Rimavské Brezovo, Cakov, Uzovská Panica a Barca, ktoré sa využívajú ako verejné studne a v mesiaci jún 38 vzoriek najmä v obci Širkovce.

Z dôvodu zvýšenej výdatnosti vody vo vodných zdrojoch boli vykonané odbery vzoriek vody na 12 spotrebiskách verejných vodovodov. Na spotrebiskách Leváre, Padarovce, Ratková a Kyjatice boli prekročené najvyššie medzné hodnoty koliformných baktérií, enterokokov a Escherichia coli a pre prevádzkovateľa boli uložené opatrenia v hygienickom zabezpečení vody vo vodných zdrojoch a vodojemoch a na opakované odbery vody na uvedených spotrebiskách, vrátane predloženia výsledkov orgánu verejného zdravotníctva.

V súvislosti s povodňami bolo v mesiacoch máj a jún odobratých celkom 56 vzoriek vody na laboratórne vyšetrenie z toho 12 vzoriek z verejných vodovodov a 44 vzoriek zo studní. Prevažná väčšina vzoriek odobratých z individuálnych vodných zdrojov

- studní (cca 98 %) nevyhovuje požiadavkám na pitnú vodu pre prekročenie NMH dusičnanov a NMH E. coli a enterokokov.

Odber vody zo studní bude pokračovať aj v mesiaci júl.

1.7 PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ - VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.8 PROJEKT COPHES PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	Rok 2010 a ďalšie roky
2.2.	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2010 a ďalšie roky
2.3.	Zdravé pracoviská	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010 a ďalšie roky
2.4.	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Trenčíne, Martine, Žiline	Rok 2010 a ďalšie roky
2.4.2	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl.m.	
2.5.	Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre (1.etapa)	Rok 2010 a ďalšie roky
	RÚVZ v SR (2.etapa)	

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, viesť evidenciu rizikových prác v programe ASTR
  - počte nových rizikových prác, zrušených pracovísk s rizikovými prácami, prehodnotených kategórií rizikových prác v danom roku
  - počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce
  - o počte pracovísk s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva
- b) sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- c) vykonanie ŠZD na rizikových pracoviskách
- d) sledovanie nápravných opatrení vykonaných zamestnávateľmi na rizikových pracoviskách
- e) sledovanie výkonu LPP - intervaly LPP, výsledky, posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu

Odpočet plnenia:

K 30.6.2010 evidujeme spolu 47 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (28 v okrese Rimavská Sobota a 19 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 449 (614 v okrese Rimavská Sobota a 835 v okrese Revúca). Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 30.6.2010 je uvedený v nasledovnej tabuľke:

Evidencia v ASTR k 30.6.2010

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	3
2	BB-Staving, Ing.Borš, Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o. Bratislava, závod Tisovec	38
4	CSM Tisovec, a.s., Tisovec	180
5	Drevopa, s.r.o., Hačava	9
6	Gemernákup, a.s. Rimavská Sobota	9
7	Genes, a.s., Hnúšť'a	13
8	Gravplast s.r.o. Rimavská Sobota	3
9	H.M.H. DREVOVÝROBA s.r.o. Kociha	12
10	INDECO s.r.o. Rimavská Sobota	1
11	Interstil slovakia k.s. Levice, prevádzka Tisovec	20
12	INTOCAST Slovakia a.s. Košice, prevádzka Hnúšť'a-Hačava	41
13	KK PLAST, s.r.o., R.Sobota	1
14	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	4
15	Mestské lesy Tisovec, s.r.o. Tisovec	2
16	Mikromex, a.s., Rimavská Sobota	3
17	Nemocnice a polikliniky n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	22
18	Parobek Ján, Klenovec	7
19	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	14
20	Prega spol. s.r.o., Klenovec	2
21	Retech spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	3
22	REVI s.r.o., Hnúšť'a	58
23	RW Tech Gum, a.s., Hnúšť'a	9
24	T-Gum Hnúšť'a s.r.o., Hnúšť'a	25
25	Talos s.r.o., Rimavská Sobota	9
26	TAURIS a.s., Rimavská Sobota	116
27	Trnavský Dušan, Kraskovo, prevádzka Hnúšť'a	4
28	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	3

	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o. Tornaľa	68
2	Faško Cyril, Fabpax, Revúca	10
3	Fenix Group, s.r.o., Revúca	2
4	Hacsi Alexander, Tornaľa	2
5	HOLZ PRODUCT, s.r.o., Tornaľa	3
6	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	19
7	JAAS - Hutka Jozef, Revúca	3
8	Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa	15
9	Muránska Píla, s.r.o., Muráň	19
10	OLÚP, n.o., Muráň, pracovisko Predná Hora	33
11	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	2
12	PM s.r.o. Hrabiny, Tisovec, prevádzka Hucín	2
13	Rev.medicínsko-humanitná n.o. Revúca	9
14	Revúcke koberce syntetické Revúca	24
15	Sklotex, Revúca s.r.o., Revúca	11
16	SLOVMAG, a.s., Lubeník	204
17	SMZ a.s., Jelšava	370
18	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	36
19	Východoslovenská energetika, a.s. Košice, prevádzka Lubeník	2
20	Gemernákup a.s. Rimavská Sobota pre. Tornaľa**	1

* počet pracovníkov zaradených do rizika

** firma je evidovaná v okrese Rimavská Sobota, jedno z pracovísk firmy sa nachádza v okrese Revúca, kde evidujeme aj zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2009, možno konštatovať, že k 30.6.2010 došlo celkom k zníženiu počtu evidovaných subjektov o 1 (v okrese Rimavská Sobota) a poklesu počtu zamestnancov o 66.

K 30.6.2010 boli rizikové práce zrušené a vyradené z evidencie ASTR u 5 subjektov (2 v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca). Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Radoma spol. s.r.o. Rimavská Sobota (firma písomne oznámila zrušenie pracoviska)
- SLZ CHÉMIA a.s. Hnúšťa (firma požiadala o zrušenie rizikových prác z dôvodu, že na pracovisku výroba cementačných práškov sa ukončila výrobou práškov báriových, vo vzťahu ku ktorým boli zamestnanci evidovaní v riziku prachu)
- Drevoexport, s.r.o. Revúca (prevádzka drevovýroby bola zrušená)
- Ing. Pálaš Július, Utekáč (pracovisko triedenia a drvenia plastov bolo zrušené)
- WOODWORLD s.r.o. Košice, prevádzka Jelšava (prevádzka drevovýroby v Jelšave bola zrušená).

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo ku 30.6.2010 vydané pre nasledovné subjekty:

- Ústav na výkon trestu Želiezovce, Otvorené oddelenie Sabová, pre pracovisko bitúnok a profesiu mäsiar (rizikový faktor hluk)
- INTOCAST Slovakia a.s. Košice, prevádzka Hnúšťa-Hačava, jedná sa o prevádzku zameranú na „Výrobu magnezitových výrobkov“ (faktor hluk a pevné aerosóly)
- Revúcka medicínsko-humanitná n.o. Revúca, po zhodnotení zdravotných rizík faktorov práce vrátane ionizujúceho žiarenia boli vyhlásené rizikové práce (hluk a biologické faktory)
- Kováč Ján, Tornaľa, po ukončení skúšobnej prevádzky k 31.12.2009, počas ktorej boli vykonané merania faktorov pracovného prostredia a zhodnotené zdravotné riziká, boli v roku 2010 na pracovisku drevovýroby vyhlásené rizikové práce (hluk, pevné aerosóly)

K prehodnoteniu rizikových prác došlo u 5 subjektov (2 v okrese Rimavská Sobota a 3 v okrese Revúca):

- Nemocnice a polikliniky n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota, po predložení hodnotenia rizík všetkých faktorov vrátane ionizujúceho žiarenia bolo vydané nové rozhodnutie o určení rizikových prác
- Prega s.r.o. Klenovec, po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Revúcke koberce syntetické, s.r.o. Revúca, po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Alena Oravcová ORALEX, Revúca, po aktualizácii hodnotení zdravotných rizík
- Muránska píla s.r.o. Muráň, zakúpením nového výrobného zariadenia do prevádzky a vyradenia starších zariadení došlo k zníženiu rizika hluku a v posudkoch bolo prehodnotené riziko hluku a pevných aerosólov aj na ostatných pracoviskách.

Z celkového počtu 48 firiem s rizikovými prácami evidovanými ku 1.1.2010 bol dozor vykonaný u 22 firiem. U 5 firiem zamestnanci RÚVZ preverili činnosť a následne boli firmy zo zoznamu vyradené z dôvodu zrušenia prevádzok. Takže z 48 firiem evidovanými ku 1.1.2010 bolo celkovo ku 30.6.2010 skontrolovaných 27 firiem, čo predstavuje 56,3 %. U všetkých subjektov s novovyhlásenými rizikovými pracoviskami k 30.6.2010 bol dozor vykonaný v roku 2009. V roku 2010 boli vydané rozhodnutia, ktorým sa tieto práce určili. Subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami sankcie uložené neboli.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) údaje o

- ŠZD zameranom na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami - uplatňovanie NV SR č. 355/2006 Z.z., získavať údaje o spôsobe likvidácie obalov a zbytkov
- vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pre zamestnancov firiem v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v R. Sobote
- vydaných osvedčeníach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v regionálnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch

b) vedenie evidencie exponovaných zamestnancov, druhu používaných chemických látok, charaktere práce - type pracoviska

c) dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom - poradenstvo, konzultácie.

d) používanie kontrolných listov na pracoviskách počas výkonu ŠZD

e) sledovanie látok používaných v CHOR - podľa „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Odpočet plnenia:

Na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v I. polroku 2010 evidujeme 46 prevádzok a ďalších 5 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami. Z celkového počtu 46 prevádzok sa 33 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 13 pracovísk v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o pracoviská lekární (31) a laboratórií (10), ďalej o pracoviská s využitím jedovatých látok a prípravkov alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov v technologickom procese (3) a zdravotnícke zariadenie (2). Z 5 subjektov vykonávajúcich DDD činnosť sa 3 nachádzajú v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca.

V porovnaní so stavom k 31.12.2009 evidujeme v priebehu 1. polroka 2010 v okrese Rimavská Sobota vznik 1 lekárne, vylúčenie používania jedovatých a veľmi jedovatých látok na pracovisku 1 lekárne, zrušenie 1 laboratória a 1 laboratórium je toho

času mimo prevádzky. V okrese Revúca evidujeme vznik 1 lekárne, v 1 prípade zmenu prevádzkovateľa lekárne, zrušenie 1 lekárne a u 1 prevádzkovateľa zrušenie laboratórií.

V rámci posudkovej činnosti bolo vydané v priebehu 1. polroka 2010 RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami:

- pre prevádzky lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 2x (v okrese Revúca)

Ďalej boli oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie schválené prevádzkové poriadky:

- pre pracoviská lekární - 6x (z toho 4 v okrese Rimavská Sobota, 2 v okrese Revúca)
- pre pracoviská laboratórií - 1x (v okrese Rimavská Sobota) - schválená zmena prevádzkového poriadku z dôvodu vzniku nových pracovísk

Vedie sa evidencia pracovísk, vydaných rozhodnutí a záznamov z výkonu ŠZD, ďalej sa vedie zoznam osôb, ktoré získali odbornú spôsobilosť, alebo overenie o odbornej spôsobilosti na prácu. Na základe vykonaného ŠZD a po vyradení zrušených prevádzok z evidencie, bol aktualizovaný počet zamestnancov exponovaných pri práci jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom, pričom k 30.6.2010 máme v evidencii 96 osôb. Pri výkone DDD pracuje s jedovatými alebo veľmi jedovatými látkami a prípravkami 5 osôb.

Nakoľko sa v prevádzke T-GUM, s.r.o. Hnúšťa dočasne pozastavila výroba gumárenských zmesí, laboratórium, v ktorom sa vykonávali chemické analýzy je v súčasnosti mimo prevádzky.

Z 3 nemocníc, ktoré sa nachádzajú v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, sa používajú jedovaté látky pri práci v 2 (Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote a Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti). Odstraňovanie nedostatkov zistených k 31.12.2009 v prevádzke Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota je v riešení, čiastočne boli k 30.06.2010 odstránené.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú jedovaté látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

Z uvedeného počtu evidovaných prevádzok, na ktorých zamestnanci pri práci prichádzajú do kontaktu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami alebo jedovatými látkami a prípravkami, bol vykonaný ŠZD na 31 (čo predstavuje 64,58% z celkového počtu evidovaných prevádzok k 01.01.2010), v niektorých prípadoch boli zistené nedostatky týkajúce sa potreby prepracovania prevádzkových poriadkov v zmysle platnej legislatívy, príp. a doriešenia odbornej spôsobilosti u vedúcich zamestnancov, tieto nedostatky sa z časti k 30.06.2010 odstránili - bolo schválených 6 prevádzkových poriadkov pre pracoviská lekární, prípadne budú odstránené po dohode s prevádzkovateľmi v lehote do konca roka 2010. Vo väčšine prípadov pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky. Z previerok vykonaných v rámci výkonu ŠZD vyplynulo, že s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa manipuluje v prevažnej miere v laboratóriách a lekárnach.

Pri výkone ŠZD zameraného na manipuláciu a skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v laboratóriách (s výnimkou nemocníc) a lekárnach bolo zistené, že tieto sa používajú iba v minimálnych množstvách, pričom sa vedie prísna evidencia príjmu, výdaja a spotreby. Na kontrolovaných pracoviskách bolo skladovanie jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov v súlade s NV SR č. 355/2006 Z.z..

Prevádzkovatelia maloobchodných predajní a poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov (takéto pracoviská neevidujeme).

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 11 osvedčení o odbornej spôsobilosti. Z uvedeného počtu vydaných osvedčení

bolo 6 vydaných pre zamestnancov v okrese Rimavská Sobota a 5 osvedčení v okrese Revúca.

V okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme 7 prevádzkovateľov vykonávajúcich DDD činnosť (4 v okrese Rimavská Sobota, 3 v okrese Revúca), z ktorých sa jedovaté látky a prípravky a veľmi jedovaté látky a prípravky používajú u 5.

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nebolo podané oznámenie podľa § 52 ods.4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z..

Napriek tomu, že poľnohospodárom nevyplýva zo zákona povinnosť hlásenia leteckých postrekov, naďalej ich hlásia. V priebehu 1.polroka 2010 boli nahlásené 2 letecké postrekky v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín. Vo všetkých prípadoch bol vykonaný letecký postrek prípravkami uvedenými v aktuálnom „Zozname a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ vydaného na príslušný rok, pričom použité prípravky neboli klasifikované ako jedovaté alebo veľmi jedovaté.

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca za rok 2010 nebolo zaznamenané. V rámci postihnutých oblastí povodňami bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 4 lekárňach nachádzajúcich sa v okrese Revúca, v laboratóriu prevádzky Gemerské žriedla spol. s r.o. Tornaľa, v 6 lekárňach nachádzajúcich sa v okrese Rimavská Sobota a v 3 skladoch nachádzajúcich sa v okrese Rimavská Sobota -z ktorých v 2 sa skladujú prípravky na chemickú ochranu rastlín a 1 sklad slúži na skladovanie hnojív. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že nedošlo k únikom nebezpečných chemických látok (vrátane jedovatých alebo veľmi jedovatých). Uvedené prevádzky neboli postihnuté záplavami, okrem prevádzky Gemerské žriedla spol. s r.o., Tornaľa, avšak nedošlo k únikom nebezpečných chemických látok (vrátane jedovatých alebo veľmi jedovatých).

Prehľad pracovísk - lekární a laboratórií, na ktorých sa používajú veľmi jedovaté látky a prípravky a jedovaté látky a prípravky uvádzajú nasledovné tabuľky:

Laboratóriá + laboratóriá výrobných prevádzok - okres Rimavská Sobota

P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. Zamest	ŠZ D k 30.6 2010
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
Okres Rimavská Sobota							
1.	MIKROLAB s.r.o. Kirejevská 1678 R.Sobota	laboratórium	2006/004321 20.12.2006	355/2006 Z.z.	2 zamestnanci 23.07.2014	2	áno
2.	GEMERNÁKUP, a.s. Košická cesta R.Sobota	laboratórium	2006/002907 -PPL 15.8.2006	355/2006 Z.z.	10.12.2013	3	nie
3.	VEOLIA VODA *SVPS, a.s. Banská Bystrica	Závod 08 – Úpravňa vody Klenovec - laboratórium	2007/001737 10.5.2007	355/2006 Z.z.	17.04.2012	2	nie
4.	SELAB s.r.o. Klokočova 732 Hnúšťa	laboratórium	2009/003134 24.8.2009	355/2006 Z.z.	16.03.2014	2	nie
5.	DETOX s.r.o. Zvolenská cesta Banská Bystrica	prev. R. Sobota-laboratórium	04/1506 6.5.2004	355/2006 Z.z.	10.11.2014	2	áno

6.	T-GUM Hnúšťa s.r.o. Hnúšťa	laboratórium	2008/001560 10.6.2008	355/200 6 Z.z.	t.č. mimo prevádzky		
7.	SLZ CHÉMIA, a.s. Hlavná 133 Hnúšťa	odd. technickej kontroly (laboratórium)	2009/001624 9.4.2009	355/200 6 Z.z.	28.1.2014	3	nie
Okres Revúca							
1.	Slovmag a.s. Lubeník Námestie slobody 1 Revúca	chemické laboratórium	2005/2563-PPL 27.7.2005	355/200 6 Z.z.	-	4	nie
2.	Gemerské žriedla, spol. s r.o. Cesta Gemerských žriedel, Tornaľa	laboratórium	2007/000944 19.3.2007	355/200 6 Z.z.	24.9.2013	2	nie
3.	Revúcke koberce syntetické, spol. s r.o. Priemyselná 1, Revúca	laboratórium	2008/001668 20.5.2008	45/2002 Z.z.	14.3.2013 2-zamest.	2	áno

* SVPS - Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť

Zdravotnícke zariadenia - okres Rimavská Sobota

P.č.	Subjekt	Pracovisko	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. Zamest.	ŠZD k 30.6. 2010
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica R.Sobota	chirurgické oddelenie				15	nie
		OCS	-	-	-	3	
2.	Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti	OCS	-	-	06.11.2014	1	nie

Lekárne - okres Rimavská Sobota

P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. Zamest.	ŠZD k 30.6. 2010
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	REN-MED, spol. s r.o. P.Hostinského 1717/24 R.Sobota	Lekáreň Jazmín Železničná 23 R.Sobota	2005/4334-PPL 12.12.2005	355/200 6 Z.z.	21.04.2015	2	áno
2.	Lekáreň URTICA Družstevná 354 Veľký Blh	Lekáreň URTICA Družstevná 354	2005/3483-PPL 7.11.2005	45/2002 Z.z.	7.8.2013	1	áno

		Veľký Blh					
3.	PHARMSTAR s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň v OC Kaufland Nám. Š.M.Daxnera R.Sobota	2005/4253 -PPL 30.12.200 5	355/200 6 Z.z.	8.10.2013	3	áno
4.	Lekárneň SALVÁTOR RNDr. Pavel Nozdroviczi SNP 19, R.Sobota	Lekárneň SALVÁTOR SNP 19 R.Sobota	2007/0046 40 10.12.200 7	355/200 6 Z.z.	* riadiaci zamestn.	5	nie
5.	Lekárneň MÉDIA Mgr. Katarína Kalinová B. Bartóka 1R.Sobota	Lekárneň MÉDIA B. Bartóka 1 R.Sobota	2005/2733 /2-PPL 14.11.200 5	355/200 6 Z.z.	4.9.2013	1	áno
6.	Lekárneň AESCULAP Mgr. Petr Niklíček Mieru 246, Jesenské	Lekárneň AESCULAP Mieru 246, Jesenské	2005/2103 /3-PPL 24.11.200 5	355/200 6 Z.z.	4.9.2013	1	áno
7.	Lekárneň VERAPHARM PharmDr. Viera Sihelská Hlavná 2, Hnúšť'a	Lekárneň VERAPHARM Hlavná 2 Hnúšť'a	2005/3484 -PPL 7.11.2005	355/200 6 Z.z.	10.6.2013	1	nie
8.	FINLY, s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX Fábryho 3, R.Sobota	2006/0039 83 21.11.200 6	355/200 6 Z.z.	8.10.2013	1	áno
9.	PhMr. Zuzana Krahulíková V. Clementisa 195 Hnúšť'a	Lekárneň KLENOVEC Nám. Salvu 61, Klenovec	2006/1178 31.3.2006	355/200 6 Z.z.	11.6.2013	1	nie
10.	REDMOON s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX Hlavná 372 Hnúšť'a	2006/0044 76 18.12.200 6	355/200 6 Z.z.	8.9.2013	2	nie
11.	Mgr. Jana Stachá Rožňavská 5/17 R.Sobota	Lekárneň ISIS Rimavská Seč	2006/325- PPL 9.1.2006	355/200 6 Z.z.	18.9.2013	1	nie
12.	Mg. Zlata Sucháčová Cukrovarská 22 Rimavská Sobota	Lekárneň U Leva Hl. námestie 4 Rimavská Sobota	2006/326- PPL 9.1.2006	45/2002 Z.z.	-	2	áno
13.	PharmDr. Jana Strinková Š. Maliaka 591/3 Revúca	Lekárneň TISOVEC Daxnerova 792 Tisovec	2007/0038 23 25.10.200 7	355/200 6 Z.z.	20.8.2014	1	áno

14.	Lekárň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	Lekárň RIMAVA s.r.o. Dobšinského 192/30 R.Sobota	2007/0010 51 8.3.2007	355/200 6 Z.z.	17.12.201 3	3	nie
15.	PharmDr. Viera Albertová Jesenské 415	Lekárň POLIANKA Mieru 663 Jesenské	2008/0017 48 16.5.2008	355/200 6 Z.z.	22.5.2013	1	áno
16.	PHARMINVEST spol. s r.o. Odbojárov 340/29 Topoľčany	Lekárň KAMILKA Hostinského 1883 R.Sobota	2008/0029 24 15.8.2008	355/200 6 Z.z.	-	1	áno
17.	Mgr. Štefan Szepessy Hajnáčka 48	Lekárň MYRTUS Hajnáčka 462	2009/0036 79 5.10.2009	355/200 6 Z.z.	5.8.2013	1	nie
18.	PharmDr. Jozef Baliga Gorkého 7 R.Sobota	Lekárň ARNICA Ožďany	2009/0041 05 2.11.2009	355/200 6 Z.z.	29.7.2013	1	nie
19.	MAGMED, s.r.o. J.Jesenského 652 Jesenské	Lekárň MARFARM Hostice	2008/0038 83 4.12.2008	355/200 6 Z.z.	2.2.2014	1	áno
20.	Mgr. Zuzana Kalinová Dostojevského 5 R.Sobota	Lekárň ZÁPAD V.Clementisa 4754 R.Sobota	2009/0014 20 1.4.2009	355/200 6 Z.z.	4.9.2013	2	nie
21.	Mgr. Michaela Vaľková, Mlynská 804/13, Tornaľa	Lekárň Lenártovce, Lenártovce	-	-	22.4.2015	2	áno

* platnosť osvedčenia bude overená v rámci výkonu ŠZD

Lekárne - okres Revúca

P.č.	Subjekt	Prevádzka	Rozhodnutie RÚVZ		Osvedčenie o odbornej spôsobilosti (platnosť)	Počet expon. zamest.	ŠZD k 30.6.2010
			T+ č. spisu dátum	PP + PoR (legisl.)			
1.	REVOMED s.r.o. Mnešická 11 Nové mesto nad Váhom	Lekárň Sv. Patrika Litovelská 25 Revúca	2005/4397 -PPL 22.12.2005	45/2002 Z.z.	-	5	nie
2.	Bluepharm s.r.o. Dobšinského 843/11 Revúca	Lekárň Zafír M.R. Štefánika Revúca	2006/0027 5 25.7.2006	355/200 6 Z.z.	9.3.2015	1	áno
3.	PHARMACY-JL spol. s r.o. Čapajevova 23 Prešov	Lekárň JELŠAVA Tomašikova 481 Jelšava	2006/196- PPL	355/200 6 Z.z.	26.11.201 4	2	nie

4.	MEDIPHARMA s.r.o. Moldavská 8/A Košice	Lekárneň Dr. MAX, Mierov á 52 Tornaľa	2006/0041 43 22.11.200 6	355/200 6 Z.z.	27.8.2013	1	áno
5.	Mgr. Zoltán Antal Pri Majeri 31 Tornaľa	Lekárneň AZAELA Škultétyho 1 Tornaľa	2010/0003 05 5.2.2010	355/200 6 Z.z.	13.6.2013	1	áno
6.	Lekárneň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Tomášikova 6, Revúca	Lekárneň INTAL Tomášikova 6 Revúca	2006/263/ 2-PPL 27.3.2006	355/200 6 Z.z.	2.11.2014 2 zamestnan ci	2	nie
7.	LIANELA, s.r.o. Muránska 1335/12 Revúca	Lekárneň LIANELA Muránska 1335/12 Revúca	2009/0012 71 3.8.2009	355/200 6 Z.z.	26.6.2013	2	nie
8.	ANDROMEDES, spol. s r.o. Hurbanova 1 Nové mesto nad Váhom	Lekárneň Dr. Anubis Sládkovičova 1 Tornaľa	2009/0028 55 27.7.2009	355/200 6 Z.z.	-	3	áno
9.	Ochrana zdravia s.r.o. Sládkovičova 1 Tornaľa	Lekárneň U Ondreja Poštová 11 Tornaľa	2008/0012 71 26.3.2008	355/200 6 Z.z.	13.6.2013	2	áno
10.	CANNABIS, s.r.o. M.R.Štefánika 1250, Revúca	Lekárneň Cannabis M.R.Štefánik a 1250, Revúca	2010/0012 85 13.4.2010	355/200 6 Z.z.	18.3.2015	2	áno

Pracoviská s využitím jedovatých látok v technologickom procese ako chladiace médium:

- Technické služby mesta Rimavská Sobota
- Gemermilk rs, s.r.o., Rimavská Sobota
- Tauris, a.s., Rimavská Sobota

Pracoviská s využitím jedovatých látok alebo veľmi jedovatých látok a prípravkov pri DDD činnosti:

- Jozef Körtvelyessi - CHEMIKON, Tornaľa
- Ladislav Dobšinský - DOB-MOR, Lubeník
- MVDr. Tomáš Éli, Jesenské
- Július Jurašík, KLEMPO-DERATEX, Rimavská Sobota
- Miroslav Ľalík - RATUS, Rimavská Sobota

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

a) aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika (osobitne rizikové práce) v jednotlivých

- organizáciách, okresoch - viesť databázu organizácií, pracovných procesov, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- b) vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov
- c) výkon ŠZD v evidovaných prevádzkach
- d) evidovanie výkonu objektivizácie zamestnávateľmi
- e) výkon ŠZD nad búracími prácami u stavieb, kde sa nachádza materiál obsahujúci azbest
- f) vydávanie rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z.
- g) vyhľadávanie pracovných procesov (búracie a stavebné činnosti) súvisiace s expozíciou zamestnancov azbestu
- h) používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov a dosahovanie zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote eviduje 56 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2009 sa ich celkový počet zvýšil o 13. V porovnaní so stavom k 31.12.2009 došlo v dvoch prípadoch k zrušeniu drevovýroby: Drevoexport, spol. s r.o. Revúca a WOODWORLD s.r.o. Košice, prevádzka v Jelšave a zo zoznamu vypadli 2 prevádzky, u ktorých boli v minulom roku vykonané búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (Správa domov Gelnica, s.r.o., objekty v okrese Rim.Sobota a AA Service, spol s r.o. Bratislava, objekty v Tornali). Naopak do zoznamu evidovaných prevádzok pribudlo 17 subjektov: 1 drevovýroba, 13 lekární, 1 laboratórium, 1 výrobná banskej trhaviny a 1 subjekt, ktorý vykonal búracie práce spojené s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavby. Odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo vykonané v 8 prípadoch. V 1 prípade sa jednalo o likvidáciu azbestocementového obloženia vo výrobnej hale spoločnosti Calmit spol. s r.o. Tisovec, v 1 prípade bola vykonaná demontáž azbestocementovej krytiny objektu COOP Jednota Tisovec a v 6 prípadoch sa jednalo o výkon prác súvisiacich s odstraňovaním azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V lekárnach zamestnanci používajú tzv. reagenčný aparát - súbor cca 100 chemických látok, z ktorého niektoré sú klasifikované ako karcinogénne alebo mutagénne.

V jednom prípade bolo zistené odstraňovanie strešnej krytiny - eternitu firmou, ktorá nemala pre výkon búracích prác spojených s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb oprávnenie ÚVZ SR, preto jej bola uložená pokuta vo výške 1.659 € – BOŘUTMONT, s.r.o. Poltár.

V jednom prípade - drevovýroba v Nandráži - Mišanko Marek bola uložená pokuta za prevádzkovanie bez kladného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Vzhľadom k tomu, že sa jedná o prácu s tvrdým drevom, prevádzkovateľ si nesplnil ďalšiu povinnosť ohľadom objektivizácie prachu z tvrdého dreva, nepredložil posudok o riziku. Uvedenému subjektu už bola uložená pokuta v roku 2009.

K 30.6.2010 na pracoviskách evidujeme celkom 330 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 11 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so zrušením niektorých prevádzok, so zmenou zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2009 a so vznikom nových prevádzok.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 38 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V roku 2010 došlo k nárastu celkového počtu prevádzok o 15 (z 24 na 38). Z evidencie v porovnaní so stavom k 31.12.2009 ubudla 1 organizácia vykonávajúca búracie práce a naopak pribudlo 15 prevádzok (z toho 13 lekární, 1 laboratórium a 1 organizácia vykonávajúca búracie práce). Prevádzka T-GUM, s.r.o. Hnúšťa momentálne nerealizuje výrobu gumárenských

zmesí z dôvodu riešenia existenčných problémov, ale naďalej zostáva v evidencii prevádzok. Z celkového počtu evidovaných prevádzok v okrese Rimavská Sobota bol ŠZD vykonaný v 21 prevádzkach.

V okrese Revúca došlo k poklesu evidovaných prevádzok celkom o 1. K 30.6.2010 evidujeme 18 prevádzok. V porovnaní so stavom k 31.12.2009 sme zaznamenali zrušenie 3 prevádzok (2 drevovýroby, kde sa pracovalo s tvrdým drevom, 1 organizácia vykonávajúca búracie práce) a vznik 2 prevádzok (1 drevovýroba, 1 výrobná banskej trhavy). V okrese Revúca bol ŠZD vykonaný v 13 subjektoch z evidovaných prevádzok.

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre:

- Detox s.r.o. Banská Bystrica, prevádzka Rim. Sobota
- Mikrolab s.r.o. Rim. Sobota, laboratórium
- Matrix, s.r.o. Spišská Nová Ves, výroba banskej trhavy
- 6x pre pracoviská lekární

Rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov bolo vydané pre:

- 3x OSBD Rimavská Sobota
- 1x Š - Strechy, spol. s r.o. Banská Bystrica

U 7 subjektov boli schválené aj prevádzkové poriadky, resp. ich zmeny.

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská (karcinogénny faktor uvedený v tabuľke) vyhlásené vo:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevovýroba
- FENIX GROUP, spol. s.r.o. Revúca
- Hacs Alexander, Tornaľa

Z celkového počtu evidovaných prevádzok objektivizácia bola vykonaná u 2 subjektov.

Prehľad evidovaných prevádzok uvádza nasledovná tabuľka:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg.* podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy	Výkon ŠZD v 1. polroku 2010
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA				
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota				
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 15 gynekológia 5 Očné 3 ORL 3	7 5 3 3 nie
odd. centrálnej sterilizácie			3	3
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	18	15
Všeobecná nemocnica Hnúšťa, n.o. v Hnúšti				
centrálna sterilizácia	formaldehyd	1. - dokázaný karcinogén podľa IARC	1	0 nie
AVIMED, s.r.o. R. Sobota	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	3	2 áno
T-GUM, s.r.o. Hnúšťa				

linka výroby zmesí	gumodex	2.	mimo prevádzky		
	furalový extrakt	2.			
	sadze	1.			
laboratórium	dvochroman draselný	2.			
SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa					
prev. PROINDO výroba prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
	v zlúčeninách CrO ₃				
laboratórium	dvochroman draselný	2.	3	3	nie
	síran kobaltnatý				
	oxid chrómový				
výroba sorbentu	sorbent - Cr ⁶	proces s r.ch.k 2	mimo prevádzky		
OSBD R. Sobota, výmena kanaliz. potrubí - 12 objektov	azbest	1.	8	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, likvidácia odpadu	azbest	1.	15	2	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
Mikrolab s.r.o. R.Sobota					
laboratórium	Bromičnan draselný - titrisol	2.	2	2	áno
	dvochroman draselný				
	fenolftaleín				
	hydrazínium sulfát-síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnatý				
	chróman draselný				
	kadmium				
	silikagel modrý				
	tetrachlórmetán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
formaldehyd					
Š-Strechy, spol. s r.o., Banská Bystrica, objekt v Tisovci	azbest	1.	4	0	áno
Interstil Slovakia, k.s. Levice, prev. Tisovec, výroba drevených garníží	prach z tvrdého dreva (buk)	1.	14	4	áno
Fagus-sil, spol. s r.o. R.Sobota, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	12	0	nie
Machyniak Hrachovo, drevovýroba		1.	1	0	nie
Ing. Petróczy-Expet Tisovec, drevovýroba		1.	3	0	áno
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba		1.	16	3	áno
LESOPEST, s.r.o. Hnúšťa, ťažba dreva		1.	2	0	áno
BB-Staving, Ing. Kamil Borš, R.Sobota, stolárska dielňa		1.	5	0	nie

Prega, spol. s r.o. Klenovec, drevovýroba		1.	6	0	áno
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	9	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	90	0	-
Matrix, Jelšava, výroba výbušnín	nafta	2.	3	0	áno
ORALEX-Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	4	1	áno
FABPAX-Cyriľ Faško, Revúca, drevovýroba		1.	5	0	-
Mišanko-MIMI, Jelšava, drevovýroba Nandráž		1.	2	0	áno
FENIX GROUP, spol. s r.o., Revúca, výroba dreveného uhlia		1.	2	0	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	16	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	2	0	áno

- * kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí
kat. 2. - pravdepodobný karcinogén
proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity
** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná
DON Denné olejové nádrže

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD v roku 2010
Lekárne v počte 31	okres R. Sobota 21	látky obsiahnuté v reagenčnom	34	12
	okres Revúca 10	aparáte	21	6

Z celkového počtu prevádzok evidovaných v roku 2010 sa jedná o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom
- chemické karcinogény používané pri výrobe výrobkov z gummy
- šesťmocný chróm používaný pri výrobe prostriedkov individuálnej ochrany
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieslových exhalátoch
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróm draselný, síran kobaltnantý, oxid chrómový, bromičnan draselný - titrisol, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, chlorid kobaltnantý, chróm draselný, kadmium, silikagel modrý, tetrachlórmetán, tioacetamid, thimerosal
- nafta

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) podľa požiadaviek z terénu hodnotenie psychickej pracovnej záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž
- b) hodnotenie podkladových materiálov (dotazníkové batérie) k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaž
- c) v prípade potreby vyžiada stanovisko ÚVZ SR
- d) kópie rozhodnutí o určení rizikových prác zasiela na ÚVZ SR

Odpočet plnenia:

Ani v jednom prípade nebol predložený materiál k návrhom zamestnávateľom k určení rizikových prác s faktorom psychická záťaž, rovnako neevidujeme rizikovú prácu s uvedeným faktorom.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) prešetrovanie podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania - uplatňovanie NV SR č. 542/2007 Z.z.
- b) evidovanie priznaných chorôb z povolania v položke 29
- c) evidovanie rizikových prác - faktor DNJZ
- d) sledovanie vývoju zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- e) evidovanie profesií, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- f) kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasiela na ÚVZ SR

Odpočet plnenia:

- a) K 30.6.2010 bolo prešetrených 15 suspektných chorôb z povolania s položkou 29, všetky v okrese Revúca. Jednalo sa o nasledovné profesie:

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník

- pomocný lamač PPS
- lamač PPS – 2x
- hlavný narážač - dobývanie
- prevádzkový zámočník - miešar na poloprevádzke
- murár-šamotár
- strojník energetického zariadenia - vodné hospodárstvo (obsluha ČOV), predtým lamač PPS
- triedička suroviny

v závode SMZ, a.s. Jelšava

- úpravár žiaruvzdorných výrobkov (obsluha skládky suroviny a reverzných pásov na budove zavážania)
- strojník zariadení na úpravu nerudných surovín
- obsluha zariadenia na miešanie na ZMŽH

v spoločnosti ADAM a EVA Slovakia, s.r.o. Košice, prevádzka Lubeník

- krajčírka

živnostníci:

- živnostník v ťažbe a približovaní dreva - pilčík, traktorista
- živnostník - pilčicke práce a približovanie dreva - pilčík
- opracovanie drevnej hmoty a výroba komponentov z dreva - obsluha kmeňovej pásovej pily

- b) K 30.6.2010 evidujeme 4 hlásené choroby z povolania s položkou 29, z toho 3 v okrese Revúca a 1 v okrese Rimavská Sobota. Jedná sa o nasledovné profesie:

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník

- lisiar
- triedička suroviny 2x

v spoločnosti Poľnofarma MOGBI, s.r.o. v Hrachove - choroba z povolania bola priznaná bez prešetrenia našim pracoviskom, profesiu, z dôvodu, že vychádzame z hlásenia o chorobe z povolania nepoznáme

c) K 30.6.2010 sú rizikové práce - faktor DNJZ vyhlásené v spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník v profesiách lamač, pomocný lamač, baník, obsluha vrtných súprav, lisiar, lisiar-ručný formár, triedičky suroviny, triediči tehál

d) Vývoj zmien (trendy) v počte priznaných ochorení v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi k 30.6.2010

OKRES REVÚCA

ROK	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
počet priznaných CHzP	0	9	1	16	9	11	7	9	5	3	10	7	15	11	3

OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA

ROK	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
počet priznaných CHzP	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1

Porovnanie počtu prešetrených položiek s rokom 2009:

V priebehu roku 2009 bolo prešetrených 39 suspektných chorôb z povolania s položkou 29. K 30.6.2010 je prešetrených 15 prípadov.

e) Evidencia prešetrených profesií a priznaných chorôb z povolania sa vedie v zošite na oddelení - najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

f) Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin - uplatňovanie metodického postupu na prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice a legislatívnych úprav. Evidovať profesie, v ktorých sa ochorenia a podozrenia na ochorenia vyskytli.

Odpočet plnenia:

K 30.6.2010 nebol šetrený žiadny prípad suspektného ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin. Bola zaevidovaná 1 žiadosť o prešetrenie v profesii lisiar v závode SLOVMAG, a.s., Lubeník - prípad k 30.6.2010 prešetrený nebol.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- a) výkon ŠZD na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami
- b) získavanie údajov
  - o zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
  - o účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
  - o účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)
- c) uvádzanie
  - počtu previerok na pracoviskách so ZJ
  - najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie
- d) používanie kontrolných listov informovanosti zamestnancov

Odpočet plnenia:

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonali k 30.6.2010 hodnotenie pracovného prostredia a pracovísk so zobrazovacími jednotkami v 12 subjektoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Vyhodnotenie pracovného prostredia a podmienok práce bolo vykonané v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Výsledky nepreukázali expozíciu zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny (viac ako polovica pracovnej zmeny) ani u jedného sledovaného zamestnanca.

V kontrolovaných subjektoch bolo evidovaných spolu 26 zobrazovacích jednotiek, z ktorých 4 tvorili notebooky, 14 malo monitory typu LCD, 8 klasické monitory.

Ani jeden kontrolovaný subjekt nemal zazmluvnenú pracovnú zdravotnú službu. Vyšetrenia zraku, pohybového aparátu v súvislosti s prácou na PC nevykonávali.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zistené nasledovné nedostatky: nedostatočné prirodzené osvetlenie pracovísk - v riešení.

Zamestnancom bolo rozdáných spolu 12 (všetkých zamestnancov 12) kontrolných listov. Vyhodnotením kontrolných listov boli získané nasledovné údaje:

- Pracovníci boli v 91,7 % informovaní o vplyve zobrazovacích jednotiek na zdravie a všetci považujú tieto informácie za dostatočné.
- Polovica respondentov uvádza, že informácie o vplyve práce a pracovných podmienok získali od zamestnávateľa prostredníctvom školenia.
- Z celkového počtu respondentov má 91,7 % možnosť prerušiť prácu kedykoľvek, jeden pracovník len v určených časových intervaloch.
- 25 % opýtaných nepozná výsledok hodnotenia zdravotného rizika.
- Medzi opatrenia, ktoré vykonal zamestnávateľ na ochranu zdravia zamestnancov: zavedenie prestávok pri práci so zobrazovacími jednotkami

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia

2.4.2 Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2011 a ďalšie roky
3.2.	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2010 a ďalšie roky
3.3.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011
3.4.	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.5.	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

80 stredne ťažko pracujúcich respondentov oboch pohlaví v rovnakom počte v 2 kategóriách (mladší muži a ženy od 19 -34 rokov a starší muži a staršie ženy od 35 do 54 rokov), ktorý vyplnia 1-dňový jedálny lístok, dotazník o spotrebe potravín, dotazník o životospráve, klinicko-somatický dotazník a v Poradni zdravia budú vyšetrení na biochemické ukazovatele (cholesterol HDL a LDL, triglyceridy, glukóza) , a bude im stanovený BMI a WHR.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy v sledovanom období bolo vyšetrených 20 respondentov, v plnení úlohy sa pokračuje do konca roka 2010.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber 24 vzoriek (2 vzorky mesačne) kuchynskej soli, vrátane morskej soli a monitorovanie príjmu jódu z potravín (získovanie druhu používanej soli u výrobcov).

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy bolo odobratých 12 vzoriek kuchynskej soli na zabezpečenie monitoringu obsahu jódu v kuchynskej soli. Termín spracovania správy bol posunutý na 1x ročne k 31.12.2010.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber a analýzu vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti - rôznych čistiacich výrobkov (toaletné a tekuté mydlá, šampóny, sprchové gély, čistiace mlieka, gély a vody a pod.), ktoré majú v zozname zložiek uvedenú sledovanú regulovanú látku - konzervačné látky (kyselina salicylová, kyselina benzoová a parabény: benzylparaben, butylparaben, ethylparaben, isobutylparaben, isopropylparaben, methylparaben, propylparaben).

Pri odbere kozmetických výrobkov sa kontroluje označenie u všetkých odobratých vzorkách.

Odpočet plnenia:

Úloha sa bude plniť v mesiaci október.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Odber vzoriek a dokumentárnu kontrolu dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Druh vzoriek: 1 vzorka plastového výrobku pre deti, 1 vzorka keramického výrobku a 1 vzorka PC detskej fľaše, špeciálna kampaň - 2 vzorky plastových dóz na uchovávanie potravín

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté tieto výrobky: plastový hrnček, keramický hrnček, detská fľaša „Baby bottle“, potravinová dóza ovál mini á 0,5 l, potravinová dóza BELLA - malá á 0,9 l.

Výrobky boli zaslané na analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade, výsledky analýzy zatiaľ neboli doručené.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ B. Bystrica, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1 PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v roku 2010 nie je riešiteľským pracoviskom (riešenie úlohy je plánované na rok 2011)

4.2 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu získaných údajov z regiónu
- porovnať zistenia regiónu s údajmi získanými za SR
- podieľať sa na realizácii intervenčných opatrení zameraných na zníženie výskytu detských úrazov v SR

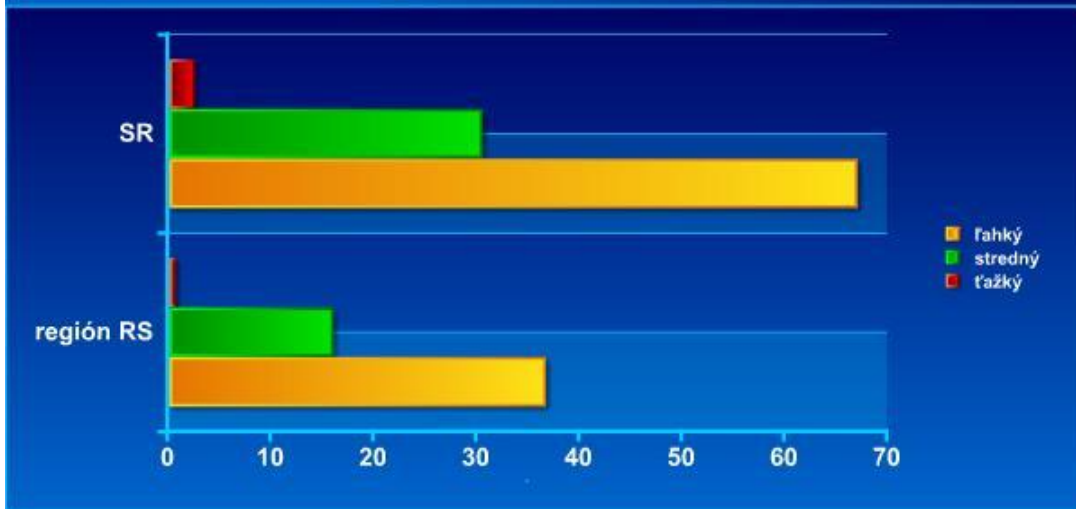
Odpočet plnenia:

Dotazníkový zber údajov k monitoringu úrazovosti u detí predškolského a školského veku bol realizovaný v roku 2009. Vytvorenie regionálnej databázy bolo vykonané v prvom štvrtroku 2010. Údaje na regionálnej úrovni boli zozbierané a analyzované od 150 detí určených vekových skupín.

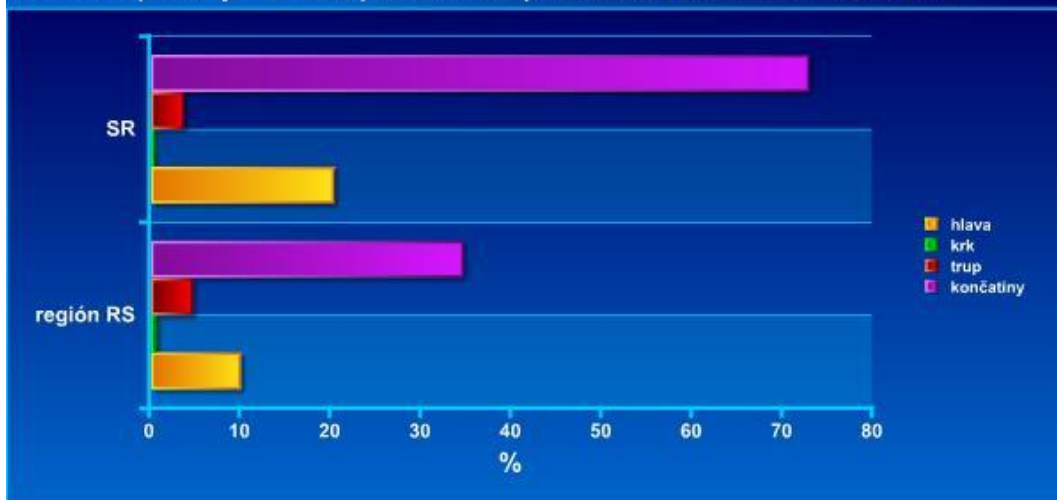
Databáza bola postúpená gestorovi projektu, ktorý vykonal analýzu za SR, kde bolo celkovo do projektu zapojených 5 535 respondentov.

Porovnanie vybraných údajov za región Rimavská Sobota a SR je uvedené v grafoch 1 až 4.

Porovnanie závažnosti úrazov u detí predškolského a školského veku, rok 2009

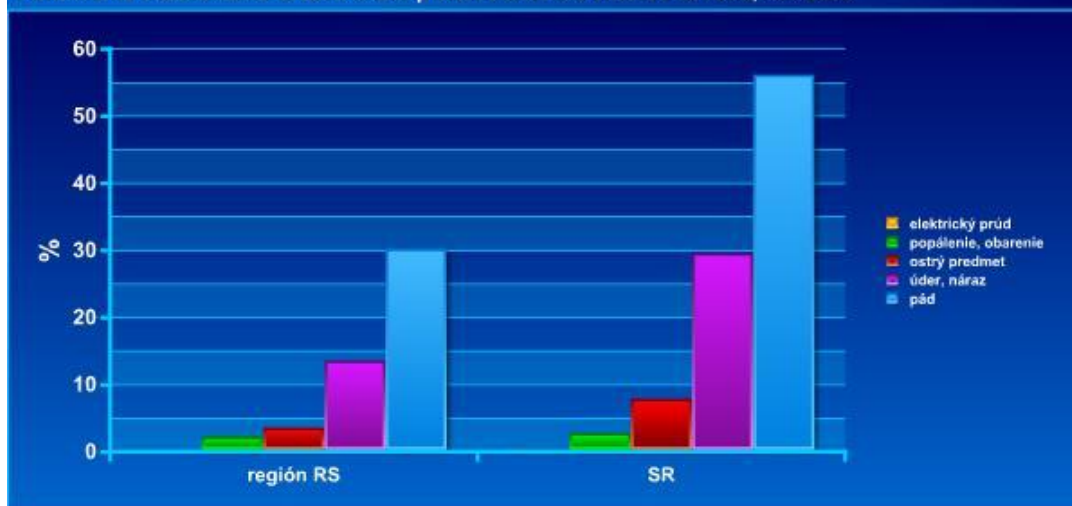
Porovnanie poranených častí tela pri úrazoch detí predškolského a školského veku, rok 2009

Porovnanie miesta vzniku úrazu u detí predškolského a školského veku, rok 2009

Porovnanie mechanizmu úrazov u detí predškolského a školského veku, rok 2009

4.3 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

postup v súlade s požiadavkami gestora

Odpočet plnenia:

K projektu „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“ bol vykonaný zber údajov pomocou anonymných dotazníkov v súlade s pokynmi gestora projektu na vybraných školách regiónu v určenom termíne.

Celkovo bolo zozbieraných dotazníkov typu TAD 1 od detí základných škôl 76, TAD 2 od žiakov stredných škôl - gymnázií 88 a TAD 3 od učiteľov vybraných základných a stredných škôl 47. Vyplnené dotazníky boli zaslané gestorovi projektu, výsledky ešte nie sú k dispozícii.

4.4 HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- z vytvorenej databázy v roku 2009 vykonať analýzu údajov pre školy, v ktorých bol zber údajov realizovaný
- údaje zo záverečnej správy využiť pri realizovaní zdravotno-výchovných aktivít v populačných skupinách zo sociálne znevýhodneného prostredia

Odpočet plnenia:

Projekt „Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia“ bol realizovaný v súlade s pokynmi gestora projektu. Pre hodnotenie boli v rámci regiónu vybraté 2 ZŠ (ZŠ Hostice, ŠZŠ Jelšava), kde podiel detí rómskeho etnika je 81,91% a 83,65%. V týchto školách sa vykonal prieskum hygienicko-komunálnej charakteristiky, ktorý preukázal porovnateľný štandard zariadení s ostatnými školami regiónu.

Dotazník o zdravotnom stave vyplnilo 120 detí. Údaje boli nahraté do databázy pripravenej gestorom projektu a v termíne zaslané na ÚVZ SR, ktorý vykonal analýzu za vybrané regióny.

4.5 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V súlade s metodikou sa v roku 2010 budú monitorovať stravovacie zvyklosti u 120 detí 7 - 10 ročných (60 CH a 60 D) pomocou dotazníkového prieskumu v 4 ZŠ - 2 vidieckeho a 2 mestského typu. Bude sa vyplňať v spolupráci s rodičmi a učiteľmi ZŠ dotazník o stravovacích zvyklostiach, frekvenčný dotazník, 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hod. pohybový režim u dieťaťa a dotazník výživových preferencií. V rámci dotazníka o stravovacích zvyklostiach sa zabezpečí aj meranie TK u detí a základné vybrané antropometrické údaje štandardnou metodikou. Dotazníkový prieskum sa vykoná v čase od 15.3.2010 do 30.6.2010 s výnimkou 24 hodinovej stravovacej a pohybovej anamnézy, ktorá sa vykoná v 16. kalendárnom týždni od 19.4.2010 do 25.4.2010.

Odber vzoriek stráv sa zabezpečí len v 1 vidieckej ZŠ a 1 mestskej ZŠ, pôjde o celodennú celotýždňovú vzorku stravy na energetickú, biologickú hodnotu, na obsah vybraných kovov, dusičnanov a kuchynskej soli. Na viac sa budú samostatne odoberať aj nápoje na stanovenie farbív - spolu 10 vzoriek, všetko od 19.4. do 25.4.2010.

Materiálne zabezpečenie: tlač dotazníkov 5x po 120 ks sa zabezpečí do 25.2.2010.

Zozbierané údaje sa budú priebežne vkladať do mustry pripravenej v roku 2009. Pri zadávaní je potrebné rešpektovať pokyny uvedené v komentári, ukončenie nahrávania je do 31.10.2010.

Odpočet plnenia:

Projekt „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ sa realizuje pod gestorstvom RUVZ Rimavská Sobota podľa spracovaného metodického návodu.

Za hodnotené časové obdobie bola spracovaná metodika na druhú etapu riešenia pre mladší školský vek, ktorá bola zaslaná všetkým realizujúcim RUVZ v SR.

Vykonan sa zber údajov o stravovacích zvyklostiach od 120 detí mladšieho školského veku pomocou sady dotazníkov a odber vzoriek stráv - obedov zo školských zariadení, ktoré deti navštevujú. Zo zozbieraných dát sa začína vytvárať databáza.

Samostatne sa vykonalo hodnotenie údajov z prvej etapy zo súboru detí predškolského veku za SR a vypracovala sa hodnotiacia správa, ktorá bola zaslaná všetkým riešiteľom projektu a UVZ SR.

4.6 ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- v roku 2010 pre ďalšie plnenie je potrebné postupovať podľa požiadaviek gestora
- v rámci činnosti PZ a PC zabezpečiť odborné poradenstvo pre deti v súlade s aktuálnymi odporúčaniami.

Odpočet plnenia:

Pri realizovaní projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách“ sa postupovalo podľa požiadaviek gestora. Zozbierané údaje od vybraných 7 pediatrov, ktorým bolo rozdanych 109 dotazníkov sa z vrátených 95 dotazníkov vytvorila základná databáza, ktorá bola následne opravená a doplnená podľa požiadaviek gestora. Kompletná databáza bola poskytnutá v požadovanom termíne postúpená gestorovi projektu k ďalšiemu spracovaniu.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1.	Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ hl. m. Bratislavy, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Nitre	2010

5.1 VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRAŇOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO RÚVZ v SR	TERMÍN UKONČENIA priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8.	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- spoluprácu pri zabezpečovaní včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- informovanosť zdravotníckej verejnosti vykonávajúcej vakcináciu o aktuálnom očkovačom kalendári
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania k 31.8., vrátane odstránenie rozdielov v zaočkovanosti populácie
- analýzu ochorení preventabilných očkovaním za rok 2010
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Odpočet plnenia:

V I. polroku 2010 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na I. polrok 2010 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2010, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 a § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutoční v mesiaci september 2010 a vyhodnotí na regionálnej úrovni v mesiaci október 2010.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu sme zaznamenali u VH B pod č. dg. Z 22.5 (6 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 1 prípad v okrese Revúca). V roku 2010 bolo hlásené jedno laboratórne potvrdené ochorenie na pertussis u 52 ročného muža, na základe výsledkov - IgG pozit ochorenie bolo uzavreté ako

prekonané. V roku 2010 bolo hlásené jedno laboratórne potvrdené ochorenie na tuberkulózu pľúc u 40 ročného nezamestnaného muža v okrese Revúca.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 24.4.-1.5.2010 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 2 regionálnych slovenských týždenníkoch v okresoch Rimavská Sobota a Revúca
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a regionálnom informačnom serveri
3. 3x beseda s laickou verejnosťou spojená s rozdávaním informačných letákov, ktorá sa uskutočnila na „informačnom stanovišti“ na námestí v Rimavskej Sobote
4. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre laickú verejnosť, zdravotníckych pracovníkov a rómske komunity (očkovanie proti chrípke, pneumokokom, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde, ľudskému papilomavírusu, rotavírusom, očkovanie pred cestou do zahraničia, povinné očkovanie v SR)
5. Prednáška pre laickú verejnosť s aktuálnou tematikou zameranou na význam očkovania
6. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
7. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (6x) a laickej verejnosti (5x) o očkovaní pred cestou do zahraničia.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- analýzu prenosných ochorení za rok 2009, formou výročnej správy s porovnaním výskytu prenosných ochorení v roku 2008 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení (diagnostické možnosti patogénnych mikroorganizmov)
- vyhodnotenie hlásenia vybraných prenosných ochorení (včasnosť a kvalita hlásnej služby)
- zvýšenie informovanosti zabezpečiť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Odpočet plnenia:

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu boli monitorované priebežne s mesačnou analýzou v systéme EPIS. Importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom polročnom období roku 2010 neboli hlásené.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:
  1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
  2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
  3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
  4. systému rýchleho varovania
- skvalitnenie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 celoplošne zavedený nový pc program zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu – EPIS. Od začiatku roku 2007 monitorujeme výskyt všetkých prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz len prostredníctvom nového EPISU. Na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bol dňa 17.5.2010 zaškolený odborný zamestnanec z oddelenia epidemiológie v aktuálnej problematike vyplňania nových údajov v informačnom systéme EPIS.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

Odpočet plnenia:

Jednotlivých programov a projektov zameraných na surveillance chronických ochorení sa oddelenie epidemiológie zúčastňuje len okrajovo, predovšetkým činnosťou v poradni zdravia, kde sa zameriava na hepatálnu poradňu. V sledovanom období navštívilo hepatálnu poradňu 32 klientov.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- všeobecnú pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca

Odpočet plnenia:

V prvej polovici roka boli aktualizované kontaktné údaje v havarijnom pláne pri výskyte mimoriadnej udalosti, vrátane bioterorizmu a nebezpečenstva ich vzniku. V roku 2010 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti alebo situácie sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania

1. Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného polročného obdobia. V mesiacoch január a február roku 2010 bol zaznamenaný zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, hlavne u detí školského a predškolského veku. Keďže úroveň chorobnosti nedosahovala epidemický charakter, protichrípková komisia nezasadala. V súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A H1N1 bolo odobratých v okresoch Rimavská Sobota a Revúca 22 nasopharyngeálnych výterov u osôb s klinickými príznakmi, kde výsledky virologických vyšetrení potvrdili prítomnosť nového vírusu chrípky A H1N1 v 8 prípadoch (5xRA, 3xRS), z toho tri ochorenia u dospelých mužov skončili úmrtím. V epidemiologickej súvislosti s potvrdeným prípadom úmrtia na nový typ vírusu chrípky A H1N1 bolo zaznamenané úmrtie dospelého muža na dg. J 10.7 SARI, aj keď vírus chrípky A H1N1 novel sa v tomto prípade nepodarilo z biologického materiálu vykultivovať (jednalo sa o pacientov zo psychiatrického liečebného ústavu v Neporadzi). Ďalšie 2 úmrtia u mužov bez epidemiologickej súvislosti boli hlásené pod dg. J 10.7 SARI, kde sa v biologickom materiáli nový vírus chrípky A H1N1 nepodarilo vykultivovať.
2. Dňa 19.3.2010 bol nahlásený epidemický výskyt hnačkových ochorení (hnačka bez sfarbenia, subfebrility do 37,5, vomitus) v Dome opatrovateľskej služby v Revúcej. Z celkového počtu exponovaných 41 (34 klientov, 7 personál) ochorelo 15 osôb (13 klientov a 2 opatrovateľky) v priebehu dvoch dní 17.3 - 18.3.2010. Pacientov nebolo

potrebné hospitalizovať pre komplikácie. Pri vyšetrovaní ohniska bolo odobratých 12 sterov z prostredia zariadenia a v rámci protiepidemických opatrení nariadená ohnisková dezinfekcia priestorov (sociálne zariadenia, čajová kuchynka, spoločné priestory pre zamestnancov a klientov) a tiež používaných predmetov dennej potreby a odber biologického materiálu u všetkých klientov a personálu. Personál s príznakmi gastroenterálneho ochorenia bol vylúčený z pracovnej činnosti v zariadení. Vzhľadom na to, že v zariadení je stravovanie samostatné, vzorky stravy sa neodoberali. Faktor prenosu sa nepodarilo objasniť. Ochorenia boli hlásené pod dg. A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu.

3. V mesiaci apríl boli hlásené 2 úmrtia bez epidemiologickej súvislosti na meningokokovú meningitídu s klinickým obrazom ťažkej meningokokovej sepsy s rozvinutím Waterhouse - Friderichsenovho syndrómu. V prvom prípade sa jednalo o 3 mesačné dieťa z lokality s nízkym hygienickým štandardom z Rimavskej Seči, kde sa laboratórne potvrdil etiologický agens *Neisseria meningitidis* séro skupiny B. V druhom prípade bol exitus zaznamenaný u 27 ročnej zamestnanej ženy z Rimavskej Soboty, kde sa etiologický agens nepodarilo kultivačne dokázať v biologickom materiáli, vzhľadom na intenzívnu antibiotickú terapiu. Klinický priebeh ochorenia a pitevný nález však uvedenú diagnózu podporili. V oboch prípadoch bol v rámci protiepidemických opatrení rozhodnutím nariadený lekársky dohľad u všetkých priamych kontaktov, vrátane zabezpečenia preventívneho podávania antibiotickej terapie.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v roku 2010 zabezpečí:

Odber vzoriek odpadových vôd na čistiarni odpadových vôd v meste Rimavská Sobota podľa harmonogramu odberov, spracovaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ich odvoz.

Odpočet plnenia:

Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota. V roku 2010 bolo odobratých 3 vzorky vody na stanovenie poliovírusov. Všetky vzorky boli negatívne.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí

- a) vlastnú realizáciu projektu prostredníctvom odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
- b) vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov
- c) zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ so sídlom v Košiciach

Odpočet plnenia:

Dňa 14.6.2010 sa v rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl zorganizovalo podujatie pre žiakov deviatych ročníkov ZŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcie sa zúčastnilo 150 žiakov zo 6 tried troch základných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 5 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Inštruktáž pri jednotlivých stanovištiach zabezpečovalo 5 odborných zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (3 z oddelenia epidemiológie a 2 z oddelenia hygieny detí a mládeže). Úroveň vedomostí sa dotazníkovou metódou nevyhodnocoval.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1.	Cyanobaktérie	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Košice, RÚVZ Humenné, RÚVZ Martin	
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina, RÚVZ Humenné, RÚVZ Prešov	
7.3.	Minerálne a pramenité balené vody	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.4.	Radiačne ošetrované potraviny	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.5.	Materské mlieko	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.6.	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.7.	Lokálna nepohoda v priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.8.	Glutén v diétnych potravinách	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.9.	Typizácia patogénnych mikroorganizmov metódu polymerázovej reťazovej reakcie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.10.	Informatizácia laboratórnych odborov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, dodávateľ IS	
7.11.	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici a v Košiciach	
7.12.	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	
7.13.	Objektivizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.14.	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	
7.15.	Stanovenie markerov expozície tabakovému dymu v ovzduší a v biologickom materiáli	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici	
7.16.	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	

7.1 CYANOBAKTÉRIE

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľskom pracoviskom

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa podieľa na plnení tejto úlohy pri monitorovaní výskytu vodných kvetov - bude sa postupovať v súlade s etapami riešenia. Sledovanie cyanobaktérií a výskyt vodného kvetu vo VN Teplý Vrch bude sledovaný počas LTS 2010 pri podozrení na výskyt vodného kvetu.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy sa zabezpečil odber Prírodná minerálna voda Fatra a Prírodná minerálna voda Magnesia z OC Kaufland v Rimavskej Sobote, vzorky boli zaslané na ÚVZ SR výsledky analýzy zatiaľ doručené neboli.

7.4 RADIČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Odpočet plnenia:

Odber vzoriek potravín rastlinného pôvodu je plánovaný na mesiac september.

7.5 MATERSKÉ MLIEKO

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.6 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté vzorky detskej výživy „HAMI prvá lyžička jablko“ a „Ovko karotková“ z distribučnej siete, vzorky boli zaslané na analýzu na ÚVZ SR, výsledky analýzy zatiaľ nemáme k dispozícii.

7.7 LOKÁLNA NEPOHODA V PRIESTOROCH S NÚTENÝM VETRANÍM A KLIMATIZÁCIOU

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.8 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

Odpočet plnenia:

Odber vzoriek potravín označených ako vhodných pri diéte pre celiatikov sa vykoná v mesiaci september.

7.9 TYPIZÁCIA PATOGÉNNYCH MIKROORGANIZMOV METÓDOU POLYMERÁZOVEJ REŤAZOVEJ REAKCIE

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.10 INFORMATIZÁCIA LABORATÓRNYCH ODBOROV

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.11 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.12 STANOVENIE OLOVA V KRVI EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.13 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.14 STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.15 STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

7.16 STANOVENIE METABOLITOV TOLUÉNU V MOČI EXPONOVANÝCH ZAMESTNANCOV

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
8.1.	Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.2.	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológii Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.3.	Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológii Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4.	Diagnostika <i>Naegleria fowleri</i> vo vodnom prostredí RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

8.1 ANTIBAKTERIÁLNA REZISTENCIA KLINICKÝCH IZOLÁTOV SALMONEL

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

8.2 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

8.3 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA HNAČKOVÝCH OCHORENÍ

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

8.4 DIAGNOSTIKA NAEGLERIA FOWLERI VO VODNOM PROSTREDÍ

RÚVZ sú sídlom v Rimavskej Sobote sa nepodieľa na plnení tejto úlohy

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek - stomatohygiena“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.4.	Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	
9.6.	Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7.	Quit and win	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.9.	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	
9.10.	Školy podporujúce zdravia Mimoriadna úloha: HBSC štúdia	ÚVZ SR, MŠ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ SR	

9.1 MATERSKÉ CENTRÁ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V regióne je zriadené materské centrum „MC Štvorlístok“ v Revúcej (MC). Aktivity v rámci projektu realizovať podľa požiadaviek MC.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.2 „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pokračovať v realizácii projektu v súlade s požiadavkami a usmernením gestora. mesiaci október budú realizované zdravotno-výchovné a intervenčné aktivity pri príležitosti mesiaca úcty k starším v spolupráci s jednotou dôchodcov.

Odpočet plnenia:

Aktivity v rámci projektu sú naplánované na október 2010, za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval.

9.3 „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Pri plnení úlohy je potrebné postupovať podľa usmernení gestora.

Odpočet plnenia:

Projekt sa naďalej realizuje v troch vybraných materských školách v okrese Rimavská Sobota (MŠ ul. Hatvániho Rimavská Sobota, MŠ Jesenské a MŠ Ožďany) pod metodickým vedením pracovníkov oddelenia poradne zdravia.

9.4 PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI - DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V roku 2010 poskytnúť údaje, anotáciu realizovaných projektov na lokálnej úrovni gestorovi projektu podľa ním vypracovanej predlohy.

Odpočet plnenia:

V sledovanom období gestor projektu nevyžiadal podklady k plneniu projektu.

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

K jednotlivým významným dňom vyhláseným SZO sa zabezpečia zdravotno-výchovné aktivity na regionálnej úrovni. Oddelenie PZaPC zabezpečí evidenciu a koordináciu aktivít medzi jednotlivými oddeleniami

Odpočet plnenia:

Počas celého hodnoteného obdobia pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO sme upriamili pozornosť verejnosti na aktuálne témy. V regionálnej tlači a internetových portáloch sme uverejnili zdravotno-výchovné články s aktuálnou tematikou ohľadom týchto významných dní: „Svetový deň rakoviny“, „Týždeň uvedomovania si mozgu“, „Svetový deň vody“, „Svetový deň TBC“, „Svetový deň zdravia“ a „Svetový deň bez tabaku“. Z príležitosti „Svetového dňa zdravia“ sme uskutočnili dva výjazdy Poradne zdravia, počas ktorého sme vyšetrili a poskytli poradenstvo učiteľom na dvoch ZŠ. Taktiež v spolupráci s mestom Rimavská Sobota záujemcovia v určených hodinách dňa 8.4.2010 mohli využiť bezplatne Krytú plaváreň a tenisové kurty v rekreačnej oblasti Kurinec. Z príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ sme uskutočnili besedu so žiakmi SOŠ Okružná v Rimavskej Sobote ohľadom škodlivosti tabakových výrobkov spojenú s vyšetrením spirometrom a smokerlyzerom. V spolupráci s oddelením epidemiológie sme v spojitosti s „Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog“ realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ na vybraných ZŠ okresu Rimavská Sobota.

9.6 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V projekte sa bude pokračovať v súlade s metodickým usmernením gestora po jeho dodaní.

Odpočet plnenia:

Od 01.03.2010 sa zabezpečuje pokračovanie plnenia projektu „Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku“. Program je realizovaný prostredníctvom troch komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy, ktorí pôsobia v ôsmich lokalitách okresu Rimavská Sobota a Revúca (Klenovec, Hnúšťa, Hačava Skálie, Širkovce, Šimonovce, Rimavská Seč a Muránska Dlhá Lúka). V prvom polroku 2010 bolo opakovane edukovaných 664 osôb ohľadom osobnej hygieny, starostlivosti o dieťa, reprodukčnom a sexuálnom zdraví, životného prostredia, hygieny bývania, manipulácie s potravinami, hygieny výživy a prevencie šírenia infekčných a parazitárnych ochorení. Hodnotiace správy ohľadom vykonaných aktivít sa mesačne zasielajú gestorovi projektu.

9.7 QUIT and WIN

Postup realizácie regionálnych úradov bude zabezpečený v súlade s anotáciou uvedenou v kapitole 10

9.8 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

písomné oslovenie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast na rozvoj spolupráce s Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote (PZaPC). Týka sa to hlavne odporúčania ich pacientov do PZaPC s cieľom vyšetrenia a individuálneho poradenstva ohľadom ozdravenia životosprávy. Ďalší postup bude zvolený na základe vydaného manuálu spolupráce medzi RÚVZ SR a s praktickými lekármi a usmernenia gestora

Odpočet plnenia:

Za hodnotené časové obdobie sa projekt nerealizoval, nebol zatiaľ gestorom projektu vydaný manuál spolupráce medzi RÚVZ SR a s praktickými lekármi.

9.9 CINDI PROGRAM SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu - prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V rámci činnosti Poradenských centier zamerať aktivity na ozdravenie životného štýlu klientov PZ. Sledovať zvyklosti obyvateľov regiónu ovplyvňujúcich zdravie, Aktualizovať vybrané údaje demografického vývoja a vývoja stavu zdravia populácie regiónu.

Odpočet plnenia:

V rámci populačnej stratégie intervencie boli uskutočnené prednášky o zdravom životnom štýle rôznym skupinám obyvateľov - žiakom vybraných základných a stredných škôl a členom SČK v Rimavskej Sobote. V rámci individuálnej stratégie intervencie sme priamo v Poradni zdravia a pri troch výjazdoch PZ vyšetřili a podľa individuálneho kardiovaskulárneho rizika poskytli poradenstvo 109 respondentom. V rámci spolupráce so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou pri spoločnej akcii sme urobili základné vyšetrenie (cholesterolémia, glykémia a meranie krvného tlaku) a poradenstvo u 49 záujemcov.

9.10 ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zapojiť sa do mimoriadnej úlohy podľa pokynov gestora.

V školách zaradených do siete ŠPZ vykonávať zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia, AIDS zdravú výživu a iné.

Odpočet plnenia:

Vo vybraných školách zaradených do siete ŠPZ sa realizovalo 6 besied na nasledovné témy: Zdravá výživa, zdravá životospráva ako prevencia civilizačných ochorení a fajčenie. V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 sme zabezpečili distribúciu zdravotno-osvetového materiálu vo forme plagátu nabádajúci žiakov k súdržnosti na 53 ZŠ a 18 SŠ v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. Gestor projektu zatiaľ nezahájil zber údajov v rámci HBSC štúdie.

10 KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKA	TERMÍN UKONČENIA
10.1.	Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.2.	Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS	
10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť - Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	31.12.2010
10.5.	Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátko poradenia pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita, Slovenská lekárska spoločnosť	December 2010
10.6.	Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotníckej školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita	December 2010

10.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

V roku 2010 v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach, ktoré podliehajú kontrole podľa zákona o ochrane nefajčiarov bude vykonávaná kontrola a výsledky budú zaznamenávané v zápisoch z výkonu ŠZD. Viešť jednotnú evidenciu výkonu kontrol a hlásnej povinnosti za RUVZ Rimavská Sobota v mesačných intervaloch.

Odpočet plnenia:

V rámci výkonu ŠZD sa všetkými terénnymi oddeleniami RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote podľa kompetencií vymedzených zákonom na ochranu nefajčiarov vykonávajú cielené previerky na dodržiavanie zákonných ustanovení, správy o počtoch kontrol, vrátane sankčných postihov sa v mesačných správach zasielajú gestorovi úlohy. Jednotlivé oddelenia za mesiace január - jún 2010 vykonali 448 kontrol.

10.3 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ - VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Gestor

ÚVZ SR

Riešitelia

ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori

Anotácia

Kampaň v rámci podpory nefajčenia je zameraná na fajčiarov v rámci celého Slovenska. Informačná a mediálna kampaň má za cieľ zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach.

Etapy

- január - február 2009 - získavanie partnerov do kampane spoločne s medializáciou vybraných tém.
- február 2009 - porada na úrovni RÚVZ, kde sa bude informovať o hlavných plánoch, podmienkach kampane, aby sa mohla vykonávať na každom RÚVZ.
- marec - november 2009 - prebiehajúca kampaň

Výstupy

Zlepšenie zdravotného povedomia o škodlivosti fajčenia a možnostiach jeho zanechania.

Ukončenie

december 2009

Projekt ukončený realizáciou na jednotlivých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva.

10.4 PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zabezpečí:

Zapojiť sa do projektu, pri realizácii postupovať podľa usmernení gestora.

Odpočet plnenia:

V rámci RÚVZ bola súťaž spropagovaná formou článkov v printových médiách a na internetových portáloch regiónu, kde boli zároveň poskytnuté aj prihlášky do súťaže. Priamo na RÚVZ bol pred súťažou a počas jej trvania zabezpečený informačný panel s podmienkami súťaže a tiež prihlášky pre občanov. Počet osôb prihlásených do súťaže za okresy Rimavská Sobota a Revúca zatiaľ nie je známy.

10.5 ŠKOLENIE ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI POSKYTOVANIA KRÁTKÉHO PORADENSTVA PRE KLIENTOV A PACIENTOV AKO PRESTAŤ FAJČIŤ.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

10.6 PRÍPRAVA A VYDANIE UČEBNÉHO TEXTU PRE ZDRAVOTNÍCKE ŠKOLY A UNIVERZITY SO ZAMERANÍM NA KONTROLU TABAKU VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III (NEHAP III)

Cieľ:

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov, z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

Prioritné oblasti v plnení úlohy v roku 2010

- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí – 4 regionálne prioritné ciele:
  - a) Redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody
  - b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí
  - c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia
  - d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovem) a biologickým činiteľom

Ďalšie oblasti zahrnuté v NEHAP III:

- Problematika bývania a zdravia - ľudský biomonitoring
- Vytvorenie informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov / EHS /
- Styk s verejnosťou a miestnymi organizáciami

Akčný plán pre životné prostredie a zdravie detí

Regionálny prioritný cieľ I.

Cieľ: Zameranie sa na prevenciu a podstatné zníženie chorobnosti a úmrtnosti v dôsledku porúch tráviaceho ústrojenstva a ostatných zdravotných dopadov tak, aby sa zabezpečilo prijatie primeraných opatrení na zlepšenie prístupu k bezpečnej a cenovo prístupnej vode a primeranej hygieny pre všetky deti (CEHAPE, WHO).

1./ Zabezpečiť monitoring kvality pitnej vody a ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou, nad dodržiavaním povinností právnických aj fyzických osôb vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V prvom polroku 2010 bol v 31 obciach vykonaný odber vzoriek pitných vôd v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitnej vody podľa schváleného harmonogramu.

V súvislosti s realizáciou *kontrolného monitoringu* bolo celkovo odobratých a vyšetrených 40 vzoriek pitných vôd.

V súvislosti s realizáciou *preverovacieho monitoringu* bolo odobratých 9 vzoriek pitných vôd.

V 17-ich vzorkách, t.j. v 34,69 % z celkového počtu vzoriek odobratých v rámci monitoringu, boli zistené nadlimitné hodnoty v *chemických ukazovateľoch* a to: v 4-och prípadoch v meste Rožňava, v 2-och prípadoch v obci Jablonov nad Turňou, v 2-och prípadoch v obci Hrhov, v jednom prípade v obci Betliar, Dedinky, Dedinky – časť Dobšinská Maša, Kečovo – časť Domica, Bretka, Krásnohorské Podhradie, Plešivec, Slavošovce a Štítnik.

V 5-ich vzorkách, čo predstavuje 10,20 % z celkového počtu vzoriek odobratých v rámci monitoringu, boli zistené nadlimitné hodnoty v *mikrobiologických ukazovateľoch* v obciach: Ardovo, Dedinky, Kocelovce, Slavošovce a Štítnik

V 7-ich vzorkách, t.j. 14,29 % z celkového počtu vzoriek odobratých v rámci monitoringu, bola zistená nadlimitná hodnota *chemických a mikrobiologických ukazovateľov* súčasne a to: v 2-och prípadoch v obci Pača, v jednom prípade v obciach Brzotín, Gemerská Poloma, Dedinky – časť Dobšinská Maša, Krásnohorské Podhradie a Silica.

Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z. zodpovedajúca kvalita pitnej vody, dodávanej verejnými vodovodmi, bola zistená v 20-ich vzorkách, t.j. v 40,82 % z celkového počtu vzoriek odobratých vzoriek v rámci monitoringu. Prehľad je uvedený v tab. č. 1.2.

Z celkového počtu 62 obcí okresu je zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejného vodovodu zabezpečené len v 52 obciach. V prvom polroku 2010 bol do prevádzky uvedený verejný vodovod v obci Brzotín.

Pracovníci odd. HŽPaZ zabezpečovali odber vzoriek pitných vôd v súlade s vedením RÚVZ schváleného plánu odberu vzoriek pitných vôd pre všetky oddelenia úradu. Celkovo bolo v prvom polroku 2010 odobratých 92 vzoriek pitných vôd (vrátane monitoringu).

V 25-ich vzorkách, t.j. v 27,17 % z celkového počtu odobratých vzoriek, bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. stanovených limitných hodnôt sledovaných *chemických ukazovateľov*.

V 16-ich vzorkách, t.j. v 17,39 % z celkového počtu odobratých vzoriek, boli zistené nadlimitné hodnoty sledovaných *mikrobiologických ukazovateľov*.

Nadlimitná hodnota sledovaných biologických ukazovateľov bola zistená v 1-om prípade v obci Krásnohorské Podhradie.

Nadlimitné hodnoty chemických a mikrobiologických ukazovateľov súčasne boli zistené v 9-ich vzorkách, t.j. v 9,78 % z celkového počtu odobratých vzoriek.

Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z. zodpovedajúca kvalita vody bola preukázaná v 42 vzorkách, t.j. v 45,65 % z celkového množstva vzoriek pitných vôd odobratých z verejných vodovodov.

Prehľad je uvedený v tab. č. 1.3.

Z individuálnych vodovodov, zásobujúcich rôzne výrobné prevádzky, bolo v prvom polroku roku 2010 odobratých a analyzovaných celkovo 12 vzoriek.

V 1 vzorke bolo zistené prekročenie NV SR č. 354/2006 Z.z. stanovenej limitnej hodnoty v sledovanom chemickom ukazovateli železo v k.ú. mesta Rožňava - Huta.

V 3-och vzorkách boli zistené nadlimitné hodnoty sledovaných mikrobiologických ukazovateľov: v obci Silica - Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, v obci Gemerská Panica - E. coli, Koliformné baktérie, Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a živé organizmy a v obci Bretka – E. coli a Koliformné baktérie.

Nadlimitné hodnoty sledovaných biologických ukazovateľov neboli zistené ani v jednom prípade.

Nadlimitné hodnoty chemických a mikrobiologických ukazovateľov súčasne boli zistené v 3-och prípadoch a to v obci Gemerská Panica Agros – E. coli, Koliformné baktérie, Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C,

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a pri zistení podlimitnej hodnoty voľného chlóru, v obci Čoltovo - E. coli, Koliformné baktérie, Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, dusičnany, mangán a železo a v obci Gemerská Panica Agro GP - Koliformné baktérie, Enterokoky, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 22 °C, Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C, farba a CHSK_{Mn}.

Nariadeniu vlády SR č. 354/2006 Z.z. zodpovedajúca kvalita vody bola preukázaná v 5-ich vzorkách, t.j. 41,67 % z celkového množstva vzoriek pitných vôd odobratých z individuálnych vodovodov.

V okrese Rožňava nemá verejný vodovod vybudovaný 10 obcí. V dvoch obciach – Pašková a Slavec je naďalej verejný vodovod zakonzervovaný. V týchto obciach je na pitné účely využívaná voda z vlastných studní, ktorá je neznámej kvality a predstavuje potenciálne riziko vzniku a šírenia prenosných ochorení resp. iných, hromadne sa vyskytujúcich ochorení a porúch zdravia.

V prvom polroku 2010 bolo vydané stanovisko k rozšíreniu vodovodu v rómskej osade v Krásnohorskom Podhradí a stanovisko k rozšíreniu vodovodu Rožňavské Bystré, Rakovnica. Záväzné stanovisko bolo vydané k územnému konaniu stavby „rozšírenie vodovodu v Rudnej“ a ku kolaudácii výtlačného potrubia v Silici. Ďalej bolo v prvom polroku 2010 vydané záväzné stanovisko k určení ochranného pásma nového vodného zdroja v Dobšinskej Ladovej Jaskyni a záväzné stanovisko k využívaniu vodných zdrojov Danková 1 a Danková 3 Dobšina na zásobovanie pitnou vodou obyvateľov mesta Dobšina.

2./ Sledovať účinnosť ochranných opatrení stanovených na ochranu zdrojov pitnej vody slúžiacich na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

Zamestnanci oddelenia HŽPaZ priebežne kontrolovali účinnosť ochranných opatrení na ochranu zdrojov vody na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

U verejných vodovodov, prevádzkovaných VVS, a.s., Košice, závod Rožňava, bolo v prvom polroku 2010 realizovaných spolu 5 kontrol.

Vo všetkých 5-ich prípadoch boli zistené nedostatky väčšinou technického charakteru a zápisnične uložené opatrenia na ich odstránenie.

V 1-om prípade už bolo skonštatované splnenie, nakoľko prevádzkovateľ predložil doklad preukazujúci vyhovujúcu kvalitu pitnej vody. V 4-och prípadoch termíny na odstránenie zistených nedostatkov uplynú až v druhom polroku 2010.

U verejných vodovodov prevádzkovaných obcami boli v prvom polroku 2010 realizované 4 kontroly. V 3-och prípadoch boli zápisnične uložené opatrenia s termínmi odstránenia drobných nedostatkov väčšinou technického charakteru. V 1-om prípade neboli zistené nedostatky.

Za nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody a prepojenie verejného vodovodu na zdroj úžitkovej vody v obci Kunová Teplica TJ Kovo bola prevádzkovateľovi uložená pokuta v hodnote 165 eur. Bloková pokuta v hodnote 9 eur bola uložená z dôvodu nepredloženia dokladu o odbornej spôsobilosti prevádzkovateľovi verejného vodovodu v obci Bretka.

Pre obce Pača a Bretka, ktoré sú prevádzkovateľmi verejného vodovodu, boli vydané rozhodnutia o nariadení opatrení z dôvodu zistenia nevyhovujúcej kvality pitnej vody v rozvodnej sieti. V obci Pača bola následne vykonaná kontrola, pri ktorej bolo zistené, že nariadenie opatrení bolo splnené. Prevádzkovateľovi verejného vodovodu - VVS a.s. bolo uložené nariadenie opatrení z dôvodu nevyhovujúcej kvality pitnej vody v obci Silická Brezová.

3./ Zabezpečiť, aby zdroje pitnej vody v obciach, slúžiace na hromadné zásobovanie (studne, pramene a pod.) boli náležite označené a kontrolované

Úloha je plnená priebežne. Zdroje pitnej vody – studne s nevyhovujúcou kvalitou vody sú označené nápisom „ Nepitná voda “. Problémom však aj naďalej ostáva vandalizmus prejavujúci sa v odstraňovaní informačných tabuliek a zatieraní nápisov na kamenive. V prvom polroku 2010 boli vykonané 3 kontroly voľne prístupných studní a prameňov (rómske osady). V 2-och prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a to chýbajúci doklad o kvalite pitnej vody. V jednom prípade bolo zápisnične uložené opatrenie splnené, prevádzkovateľ predložil doklad o kvalite vody.

4./ Sledovať dopady na zdravie u detskej populácie z poklesu spotreby pitnej vody u obyvateľov okresu sledovaním chorobnosti na infekčné ochorenia (dopad zvyšovania ceny pitnej vody).

Chorobnosť na infekčné, resp. iné ochorenia u detskej populácie, ktoré by bolo možné dať do súvisu s nedostatkom pitnej vody, nebola zistená.

5./ Spolupracovať pri zdravotnej výchove detí a mládeže so zameraním sa na zvyšovanie

informovanosti o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej pitnej vody.

Oddeleniu hygieny detí a mládeže boli ihneď po prijatí protokolov o analýze vzorky pitnej vody z laboratórií RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktoré zabezpečujú laboratórne činnosti pre RÚVZ so sídlom v Rožňave, odovzdávané výsledky analýz vzoriek pitných vôd odobratých zo školských a predškolských zariadení podľa schváleného harmonogramu. Oddeleniu boli priebežne podľa požiadaviek poskytované konzultácie k problematike pitnej vody.

6./ Sledovať a iniciovať aktivity na zvyšovanie podielu obyvateľov okresu zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov.

V rámci výkonu ŠZD boli orgány samosprávy a vedúci pracovníci jednotlivých organizácií výrobného aj nevýrobného charakteru priebežne informovaní o pozitívnom vplyve vodárensky upravenej pitnej vody na zdravie obyvateľov na rozdiel od konzumácie pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov – studní neznámej kvality. Rovnaké informácie boli poskytované v rámci individuálnych konzultácií a pri účasti na rôznych komisionálnych jednaniach.

7./ Zabezpečiť monitorovanie ťažkých kovov a dusíkatých látok v podzemných vodách so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia.

Monitorovanie ťažkých kovov je realizované v rámci výkonu preverovacieho monitoringu. Nadlimitná hodnota bola zistená v jednom prípade zo 49-ich odobraných vzoriek a to v obci Dedinky – časť Dobšinská Maša, kde bola zistená nadlimitná hodnota olova.

Dusíkaté látky sú sledované v rámci kontrolného a preverovacieho monitoringu pitných vôd a v rámci ŠZD. U vzoriek odobratých z verejných vodovodov bolo v jednom prípade zistené prekročenie limitnej hodnoty dusičnanov ustanovenej NV SR č. 345/2006 Z.z. v obci Bretka.

U vzoriek odobratých z individuálnych vodovodov bolo zistené prekročenie limitnej hodnoty dusičnanov a mangánu v 1-om prípade v obci Čoltovo – Inžinierske stavby a prekročenie limitnej hodnoty dusičnanov v 5-ich prípadoch v obciach Slavec, Brzotín, Kružná, Gemerská Panica a Rudná.

RÚVZ so sídlom v Rožňave nebolo hlásené ani jedno ochorenie, ktoré by bolo možné dať do súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody dodávanej prostredníctvom verejných vodovodov.

Regionálny prioritný cieľ II.

Cieľ: Zameranie na prevenciu a podstatné zníženie zdravotných dôsledkov z dôvodu nehôd a úrazov a pokračovanie v znižovaní chorobnosti v dôsledku nedostatočnej fyzickej aktivity, a to podporovaním bezpečných, spoľahlivých a vhodných ľudských obydlí pre všetky deti

Zameranie sa na celkovú úmrtnosť a chorobnosť detí a mládeže v dôsledku externých príčin (CEHAPE, WHO)

1./ Propagovať význam pohybovej aktivity pre zdravie detí, mládeže a dospelého obyvateľstva.

Význam pohybovej aktivity pre dospelé obyvateľstvo je pracovníkmi oddelenia HŽP propagovaný v rámci výkonu ŠZD v jednotlivých obciach a v spolupráci s Poradenským centrom ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ.

2./ Minimalizovať negatívne vplyvy súvisiace s výstavbou dopravnej infraštruktúry na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

V prvom polroku 2010 bolo zaslané na RÚVZ so sídlom v Rožňave záverečné stanovisko vydané MŽP SR k rýchlostnej ceste R2 Gombasek – Včeláre. V predmetnom stanovisku boli zakotvené aj požiadavky zo strany RÚVZ so sídlom v Rožňave

- zhodnotiť riziká znečistenia podzemných vôd, zhoršenie ich kvality a ovplyvnenia výdatnosti využívaných vodných zdrojov jednak počas výstavby tunela, ako aj počas prevádzky a predložiť na RÚVZ navrhované opatrenia, ktoré tieto riziká eliminujú

- dokladovať, že pri výstavbe rýchlostnej cesty nedôjde k zásahu do plynulého zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

Regionálny prioritný cieľ III.

Cieľ: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším.

Zameranie na zníženie chorobnosti a úmrtnosti z dôvodu akútnych aj chronických respiračných ochorení u detí a mládeže (CEHAPE, WHO)

1./ Zvyšovať uvedomenie obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov.

Úloha sa plní vo viacerých rovinách. Kvalita vnútorného prostredia budov je sledovaná najmä pri posudzovaní zámerov resp. projektov, kedy v závažnejších prípadoch orgán verejného zdravotníctva požaduje predloženie výsledkov objektivizácie vplyvu stavby na životné prostredie, realizovanej oprávnenou firmou.

Ďalšie informácie o vplyve prostredia v budovách na zdravie sú poskytované najmä pri výkone ŠZD v jednotlivých výrobných aj nevýrobných prevádzkach, v zariadeniach slúžiacich na hromadné akcie, zariadeniach osobných služieb, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

2./ V rámci ŠZD dôsledne požadovať elimináciu alebo redukciiu na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka.

V ubytovacích zariadeniach bolo celkovo realizovaných 52 kontrol. V 7 prípadoch boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, ktoré boli zamerané na elimináciu zložiek prostredia ohrozujúcich zdravie človeka – poškodené a znečistené steny prevádzkových priestorov, vrátane uloženia termínov realizácie týchto opatrení. Žiadne iné závažné nedostatky v tejto oblasti zistené neboli.

3./ Zabezpečiť v rámci ŠZD „ tvorbu zdravých budov “, ktoré redukujú príležitosť vzniku ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

Plnenie tejto úlohy súvisí s plnením predchádzajúcej úlohy.

Celkovo bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia HŽPaZ 239 kontrol, z toho 52 v ubytovacích zariadeniach, 43 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 3 vo wellness, 12 v telovýchovných zariadeniach, 1 na kúpalisku, 27 v zariadeniach občianskej vybavenosti, 1 v zariadení sociálnych služieb, 16 v pohrebníctve (z toho 15 v domoch smútku).

V 38-ich prípadoch t.j. (7 v ubytovacích zariadeniach, 7 v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, 11 v zariadeniach občianskej vybavenosti, 4 v domoch smútku, 2 vo wellness, 6 v telovýchovných zariadeniach a 1 na kúpalisku) boli zápisnične nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov - obnovu poškodených a znečistených stien prevádzkových priestorov vrátane termínov na ich realizáciu.

4./ V rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

Úloha sa plní priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu jestvujúcich stavieb. Prípravu podkladov pre posudzovanie návrhov na umiestnenie stavieb, bez ohľadu na ich charakter, pre celý úrad zabezpečuje oddelenie HŽPaZ.

5./ V rámci prípravy územných plánov dotknutých oblastí dôsledne zabezpečovať ochranu a udržiavanie plôch s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie.

Ani v jednom návrhu územnoplánovacej dokumentácie predloženej v prvom polroku 2010 neboli vyčlenené plochy s klimatickými podmienkami vhodnými na liečenie. Tieto územia sa nachádzajú len v k.ú. obcí Dedinky a Stratená, prípadne by mohlo ísť o jaskynné priestory v lokalite Gombasek a jaskyňa Domica. V sledovanom období nebolo v týchto lokalitách zistené plánovanie životné prostredie negatívne ovplyvňujúcej stavby.

Regionálny prioritný cieľ IV.

Cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok, ako aj prácu v nebezpečnom prostredí v období tehotenstva, detstva a dospievania.

Zameranie sa na zníženie výskytu zhubnej a nezhubnej rakoviny kože v neskoršom veku a zároveň aj ostatných foriem rakoviny s pôvodom v detstve (CEHAPE, WHO).

1./ Zdravotno-výchovnú činnosť zamerať aj na šírenie informácií o škodlivých účinkoch hluku a UV žiarenia, najmä so zameraním sa na mladú generáciu.

V prvom polroku 2010 bol vypracovaný zdravotno - výchovný materiál – leták o škodlivých účinkoch UV žiarenia na detskú populáciu. Leták bude v priebehu mesiaca júl distribuovaný na detské ambulancie, ambulancie pre dospelých ako aj na kúpaliská.

2/ Poskytovať odborné poradenstvo fyzickým osobám - podnikateľom, právnickým osobám a samosprávam pri riešení problematík súvisiacich s hlukom vo vonkajšom prostredí

Problematika hluku je sledovaná najmä pri posudzovaní zámerov či projektov, kedy v opodstatnených prípadoch orgán verejného zdravotníctva požaduje predloženie výsledkov objektivizácie hluku vo vonkajšom prostredí, prípadne predloženie hlukovej štúdie, realizovanej oprávnenou firmou.

Ďalšie informácie o vplyve hluku na zdravie sú poskytované najmä pri výkone ŠZD, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

Ľudský biomonitring

Cieľ:

Zvýšenie kvality zdravia a životných podmienok obyvateľov znížením celkového znečistenia ovzdušia, vody, pôdy aj minimalizáciou tých znečisťujúcich látok, ktoré preukázateľne významne ovplyvňujú zdravie populácie.

Zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o reálnych rizikách zo znečistenia ovzdušia, vody, pôdy a možnej celkovej, lokálnej aj individuálnej ochrane.

1./ Aktualizovať prehľad hlavných zdrojov znečistenia životného prostredia v okrese, identifikovať zdravotné riziká pochádzajúce zo znečisteného prostredia.

Zdrojmi znečisťovania ovzdušia na území okresu Rožňava boli v prvom polroku 2010 prevádzky: lom a závod Vápenka Slavec spoločnosti Carmeuse Slovakia, s.r.o., Slavec a prevádzka výroby papiera a papierenských výrobkov v SHP Slavošovce a.s..

K znečisteniu pôdy, podzemných i povrchových vôd v nemalej miere prispieva i skutočnosť, že podstatná časť obcí v okrese Rožňava nemá vybudovanú kanalizáciu. Odpadové vody sú odvádzané do žump, niektoré sú vypúšťané priamo do horninového podlažia, príp. miestnych vodných tokov, čo predstavuje riziko ovplyvnenia kvality predovšetkým individuálnych zdrojov pitnej vody – studní.

V prvom polroku 2010 bolo oddelením HŽPaZ vydané 1 rozhodnutie na uvedenie ČOV v obci Brzotín do prevádzky.

K stavbám „odkanalizovanie v aglomerácii Nadabula, Rožňavská Baňa“ a „rozšírenie vodovodu a kanalizácie Brzotín“ boli vydané záväzné stanoviská k územnému konaniu. Ďalej bolo vydané stanovisko k PD stavby „ČOV Gemerská Poloma zmena č. 2“ a stanovisko k zmene množstva vypúšťania vôd z verejnej kanalizácie v obci Čučma.

K znehodnocovaniu životného prostredia prašnosťou, ale aj hlukom z dopravy, dochádza predovšetkým v obytnej zóne situovanej pozdĺž hlavných dopravných komunikácií. Nakoľko RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je technicky vybavený na objektivizáciu znečisťujúcich látok v ovzduší a ani samotné obce nedisponujú takýmito údajmi, nie sú k dispozícii podklady pre posúdenie miery rizika poškodenia zdravia obyvateľstva vplyvom týchto faktorov.

Jedným zo zdrojov znečisťovania životného prostredia sú aj nelegálne skládky odpadov.

V prvom polroku 2010 bolo vydané 1 rozhodnutie k uvedenie priestorov zberných surovín v Rožňave do prevádzky a 1 záväzné stanovisko k územnému konaniu – zberný dvor Gemerská Poloma.

Na nakladanie s nebezpečným odpadom boli vydané 3 rozhodnutia. V 6 prípadoch sa odd. HŽPaZ vyjadrovalo k nakladaniu s NO pre iné oddelenia.

V súvislosti so znečisťovaním životného prostredia oddelenie HŽPaZ neriešilo v sledovanom období žiadnu sťažnosť.

Z hľadiska ochrany verejného zdravia bol súhlasne posúdený návrh územnoplánovacej dokumentácie obce Krásnohorské Podhradie a bolo vydané 1 súhlasné záväzné stanovisko k ÚPN – Zmeny a doplnky č. 2 mesto Dobšiná a obec Stratená.

2./ Dôsledne sledovať problematiku ochrany zdravia v rámci územného plánovania z hľadiska uplatňovania zdravotno-hygienických požiadaviek v procese posudzovania územnoplánovacej dokumentácie investičných celkov, alebo ich častí na území okresu, ako aj v procese posudzovania návrhov na územné konanie stavieb.

a - v oblasti ochrany voľného ovzdušia

Oblasť ochrany voľného ovzdušia je sledovaná priebežne pri posudzovaní predložených návrhov na umiestnenie stavieb v rámci územného konania a návrhov na uvedenie stavieb, príp. ich častí, do užívania, ako aj pri vydávaní stanovísk k predloženým projektom pre stavebné konanie navrhovaných stavieb, resp. stavebné povolenie pre rekonštrukciu existujúcich stavieb. V rámci posudzovania projektovej dokumentácie je požadované predloženie hodnotenia vplyvov navrhovanej stavby, resp. činnosti, na životné prostredie, vrátane ovzdušia. U prevádzok, ktoré sú veľkými zdrojmi znečisťovania ovzdušia, sa vyžadujú expertízne posudky akreditovaných firiem, resp. odborníkov v predmetnej oblasti. V rámci posudzovania nových investičných projektov je venovaná prioritná pozornosť možnosti ich negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva, o. i. aj vplyvom faktorov podmieňujúcich znečisťovanie voľného ovzdušia.

V rámci spolupráce s oddelením preventívneho pracovného lekárstva boli v prvom polroku 2010 z hľadiska problematiky hygieny životného prostredia a zdravia s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie voľného ovzdušia vydané odborné stanoviská k zmene integrovaného povolenia pre Carmeuse Slovakia, k uvedeniu KOVOZINK Dobšiná do skúšobnej prevádzky, k uvedeniu Drevorez Dobšiná do prevádzky a k uvedeniu piliarskej výroby v Hrhove do prevádzky.

b - v oblasti zásobovania pitnou vodou

V okrese Rožňava nemá verejný vodovod vybudovaný 10 obcí. V dvoch obciach – Pašková a Slavec je naďalej verejný vodovod zakonzervovaný. V týchto obciach je na pitné účely voda využívaná z vlastných studní, ktorá je neznámej kvality a predstavuje potenciálne riziko vzniku a šírenia prenosných ochorení a iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a porúch zdravia.

V prvom polroku 2010 bolo vydané stanovisko k rozšíreniu vodovodu v rómskej osade v Krásnohorskom Podhradí a stanovisko k rozšíreniu vodovodu Rožňavské Bystré, Rakovnica. Záväzné stanovisko bolo vydané k územnému konaniu stavby „rozšírenie vodovodu v Rudnej“ a ku kolaudácii výtlačného potrubia v Silici. Ďalej bolo v prvom polroku 2010 vydané záväzné stanovisko k určaniu ochranného pásma vodného zdroja v Dobšinskej Ľadovej Jaskyni a záväzné stanovisko k využívaniu vodných zdrojov Danková 1 a Danková 3 Dobšiná na zásobovanie pitnou vodou obyvateľov mesta Dobšiná.

Rozhodnutím boli schválené prevádzkové poriadky vodovodov v 4 obciach: Hrhov, Silická Jablonica, Silica a Dobšiná.

c - v oblasti ochrany ovzdušia uzavretých priestorov

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je prístrojovo vybavený na objektivizáciu možného výskytu škodlivín v ovzduší. Cielené vyšetrenia ovzdušia taktiež neboli realizované, nakoľko nebolo hlásené žiadne ochorenie v príčinnej súvislosti medzi vznikom ochorenia a prípadným dlhodobým pobytom v nevhodných priestoroch budov.

d - v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok ľudí v obytnom prostredí, t.j. sídliská, obytné domy, ubytovne, objekty občianskej vybavenosti, verejné priestranstvá, oddychové priestory a pod.

V zmysle platnej legislatívy na úseku verejného zdravotníctva v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok ľudí v obytnom prostredí, v objektoch občianskej vybavenosti, na verejných priestranstvách a oddychových priestoroch, boli uplatnené hygienické požiadavky v rámci posudzovania územnoplánovacej dokumentácie (ďalej len „ÚPD“). V prvom polroku 2010 boli vydané 2 záväzné stanoviská k ÚPD.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z. z. bolo vydaných 20 stanovísk, z toho 5 na hromadné akcie, ďalšie na zmenu množstva vypúšťania odpadových vôd, k čerpaniu znečistených podzemných vôd na účely zníženia ich znečistenia, k rozšíreniu vodovodu v rómskej osade v Krásnohorskom Podhradí, k rozšíreniu vodovodu – R. Bystré a Rakovnica, k rekonštrukcii miestnych mostov a komunikácií v Dobšinej, stanoviská k zatepľovaniu obytných domov, k polyfunkčnému objektu na ul. Zeleného stromu, k obytnému domu s garážami na Čučmianskej ulici v Rožňave, k domu seniorov v Rejdovej a v jednom prípade bola posúdená svetlotechnická štúdia na penzión na Košickej ulici v Rožňave.

Ďalej boli vydané záväzné stanoviská ku kolaudácii stavieb: Nová IBV Tehelňa, Družba III. – IV. – 2 x 30 bytových jednotiek, Penzión Zamma Rožňava, Dobudovanie areálu Dobšinská Ľadová Jaskyňa a k prístavbe k RD za účelom ubytovania v Rožňave. k zmene v užívaní stavby z rodinného domu na kvetinárstvo a solárium v Dobšinej, bývalej budovy Jednoty na ubytovanie, 2 x k zmene v užívaní stavby rodinného domu na ubytovanie, klubu mladých na OcÚ, administratívnej budovy na polyfunkčný objekt a k zmene časti stavby RD na ubytovanie.

Záväzné stanoviská na územné konanie boli vydané pre stavby: Nová IBV areál tehelne Rožňava, Agroturistická ubytovňa Medený Hámor, náhrada stožiarových trafostaníc trafokabínkami SKAO, Čoltovo – vážnica na I/50, polyfunkčný dom na ul. Zeleného stromu v Rožňave, obytná zóna pod Gombášom, nájomné byty a rodinné domy v Brzotíne – napojenie na elektrickú energiu, ďalej bolo vydaných 5 záväzných stanovísk k územnému konaniu TS, 7 k fotovoltaiickým elektrárnám, 2 k vodným elektrárnám, 3 k DSS a 2 k penziónom v Dlhej Vsi.

e - v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami elmg. žiarenia

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľov v súvislosti s expozíciou elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí bolo v rámci územného konania posúdených 5 návrhov na umiestnenie a 2 návrhy na uvedenie zdrojov elektromagnetického žiarenia do prevádzky. Z predložených výsledkov merania úrovne intenzity elektrického poľa, vyplynulo, že zistená úroveň expozície obyvateľov elektromagnetickému poľu v životnom prostredí v súvislosti s prevádzkou zdrojov elektromagnetického žiarenia vo všetkých prípadoch zodpovedá požiadavkám na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia ustanoveným Vyhláškou MZ SR č. 534/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí.

f - v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku

Problematika hluku je sledovaná najmä pri posudzovaní zámerov či projektov, kedy v opodstatnených prípadoch orgán verejného zdravotníctva požaduje predloženie výsledkov objektivizácie hluku vo vonkajšom prostredí, prípadne predloženie hlukovej štúdie, realizovanej oprávnenou firmou.

Informácie o vplyve hluku na zdravie sú poskytované najmä pri výkone ŠZD, ako aj pri individuálnych konzultáciách s projektantmi alebo samotnými prevádzkovateľmi.

Z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva pred možnými negatívnymi účinkami hluku bol posudzovaný 1 predložený návrh k územnoplánovacej dokumentácii pre Krásnohorské Podhradie a bolo vydané 1 záväzné stanovisko k ÚPN – Zmeny a doplnky č. 2 mesto Dobšiná a obec Stratená.

V rámci spolupráce s oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie boli v prvom polroku 2010 z hľadiska problematiky hygieny životného prostredia a zdravia s dôrazom na faktory podmieňujúce hluk vo vonkajšom prostredí vydané stanoviská k zmene integrovaného povolenia pre Carmeuse Slovakia, k uvedeniu KOVOZINK Dobšiná do skúšobnej prevádzky, k uvedeniu Drevorez Dobšiná do prevádzky a k uvedeniu piliarskej výroby v Hrhove do prevádzky.

g - v oblasti vytvárania možností realizácie pohybovej aktivity

V prvom polroku 2010 bolo oznámené dočasné pozastavenie prevádzky Domica komplex s.r.o. Domica, k.ú. Kečovo. Do prevádzky boli uvedené zariadenia: Calisto – ubytovanie, wellness a fitness v Dobšinej a futbalový štadión Rožňava.

h - v oblasti vytvárania zdravých životných podmienok pre rekreačnú činnosť

V prvom polroku 2010 bolo uvedených do prevádzky 9 ubytovacích zariadení a 2 Wellness.

Vydaných bolo 6 súhlasných záväzných stanovísk k zmene v užívaní stavby prevažne rodinných domov na účely turizmu, 2 záväzné stanoviská k územnému konaniu k zriadeniu penziónov a 1 k zriadeniu agroturistickej ubytovne.

V spolupráci s odd. HVaPBP do prevádzky bol uvedený Bowling s barom v meste Rožňava a 1 ubytovacie zariadenie. V kúpacej sezóne 2010 boli v prvom polroku 2010 uvedené do prevádzky len 2 kúpaliská.

i - v oblasti pohrebníctva

Problematika ochrany zdravia z hľadiska uplatňovania zákona o pohrebníctve bola sledovaná v rámci výkonu ŠZD. V prvom polroku 2010 bolo vykonaných 16 kontrol z toho 15 v domoch smútku. V 4 zariadeniach boli zápisnične uložené opatrenia k odstráneniu zistených nedostatkov – maľba stien, doplnenie lekárničky prvej pomoci.

V prvom polroku 2010 bolo vydané 1 rozhodnutie na uvedenie domu smútku v obci Slavoška do prevádzky a 1 záväzné stanovisko na územné konanie stavby Dom smútku v obci Silická Jablonica.

j - v oblasti osobných služieb

V sledovanom období v tejto oblasti nebol predložený v rámci územného konania ani jeden projekt. Bolo vydané 1 záväzné stanovisko k návrhu na zmenu v užívaní stavby z RD na kvetinárstvo a solárium v Dobšinej.

Do užívania bolo uvedených 8 zariadení (3 kaderníctva, 2 kozmetiky, 1 masáž, 1 sauna a 1 biorezonančné centrum). Súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky a v 3 prípadoch bol vydaný aj súhlas na nakladanie s nebezpečným odpadom.

Styk s verejnosťou a miestnymi organizáciami

Cieľ:

Sústavne zvyšovať verejné povedomie s cieľom aktívneho postoja verejnosti k environmentálnym problémom v záujme znižovania negatívnych dopadov životného prostredia na zdravie ľudí.

1./ Podľa požiadaviek zabezpečiť práva občana na slobodný prístup k informáciám v zmysle zákona NR SR č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.

V prvom polroku 2010 na oddelenie neboli podané písomné žiadosti o poskytnutie informácií a údajov.

Na infotexte mestskej televízie, v denníku Korzár, na webových stránkach obcí okresu Rožňava, ZŠ a SŠ a webovej stránke RÚVZ boli uverejnené články s názvom „22. Marec – Svetový deň vody“ a článok „5. Jún – Svetový deň životného prostredia“.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Cieľ:

Zavedenie informačného systému v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej a regionálnej úrovni.

1./ Zabezpečiť zber údajov o stave indikátorov životného prostredia a zdravia na úrovni regiónu podľa pokynov ÚVZ SR.

V prvom polroku 2010 oddelenie HŽPaZ vykonávalo len zber údajov pre oddelenie PPLaT – nakladanie s nebezpečným odpadom, podklady za roky 2005-2009 a pre oddelenie HVaPBP – RAPEX – kozmetické výrobky.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ: Sledovanie a hodnotenie kvality vody na kúpanie v rekreačných lokalitách z hľadiska ochrany zdravia ľudí.

Aktualizácia a doplnenie informačného a databázového systému na monitorovanie vôd určených na kúpanie za účelom umožnenia plnenia reportingových požiadaviek podľa novej smernice č. 2006/7/ES.

1./ Sledovať a hodnotiť kvalitu vody rekreačných lokalít okresu, ich vybavenosť a prevádzku z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou.

V okrese Rožňava evidujeme 5 umelých kúpalísk, z ktorých boli v I. polroku 2010 rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva uvedené do prevádzky 2 kúpaliská – Rožňava a Gemerská Hôrka. Prevádzkovatelia k žiadosti doložili výsledky analýz bazénových vôd realizovaných akreditovanými laboratóriami.

V týchto zariadeniach boli vykonané 3 kontroly. Ani v jednom prípade neboli zistené žiadne nedostatky.

Odber vzoriek bazénových vôd v rámci ŠZD je naplánovaný v II. polroku 2010.

V okrese evidujeme 2 kryté bazény s celoročnou prevádzkou – Domica, Hrádok. V týchto zariadeniach boli vykonané 2 kontroly. Prevádzkovateľ Domica komplex s.r.o. Domica predložil 6 protokolov analýz vzoriek bazénových vôd a prevádzkovateľ zariadenia Hrádok predložil 5 protokolov vzoriek bazénových vôd.

V rámci ŠZD boli pracovníkmi RÚVZ odobraté v Domica komplex s.r.o. Domica 3 vzorky, z toho v 2-och vzorkách bol zistený zápach, nadlimitná hodnota voľného chlóru a viazaného chlóru. V zariadení Hrádok bola odobratá 1 vzorka bazénovej vody, kde bolo zistené mierne zvýšenie hodnoty voľného chlóru.

V prvom polroku 2010 bolo oznámené dočasné pozastavenie prevádzky Domica komplex s.r.o. Domica, k.ú. Kečovo.

2./ Aktualizovať a doplniť informačný a databázový systém na monitorovanie vôd určených na kúpanie.

Informačný a databázový systém na monitorovanie vôd určených na kúpanie je priebežne doplňaný a týždenne aktualizovaný počas LTS.

3./ Na začiatku LTS spracovať správu o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na LTS

Úloha bola splnená. Na začiatku LTS bola spracovaná správa o pripravenosti umelých kúpalísk na LTS.

4./ počas LTS v týždňových intervaloch (vždy pred víkendom) aktualizovať stav kúpalísk za uplynulý týždeň

Plnenie úlohy prebieha pravidelnou týždennou aktualizáciou údajov o výsledkoch analýz vzoriek vôd na kúpanie a výsledkoch ŠZD na kúpaliskách v LTS 2010 v termíne od 15.6.2010 do 15.9.2010 prostredníctvom programu informačného systému o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie.

5./ po ukončení LTS spracovať hodnotiacu správu o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách

Úloha bude realizovaná v druhom polroku 2010.

6./ Zabezpečiť informovanosť verejnosti o kvalite vody na kúpanie a prevádzke rekreačných lokalít v okrese počas LTS 2010 v zmysle pokynov ÚVZ SR.

Úloha bude realizovaná v druhom polroku 2010.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ: Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s požiadavkami platných predpisov v oblasti pitnej vody. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstraňovanie zistených nedostatkov.

V súvislosti s plnením reportingových povinností Slovenska voči EK v oblasti pitnej vody je ďalším cieľom zabezpečenie dostatočného množstva údajov o jej kvalite podľa európskych požiadaviek.

1./ Zabezpečiť monitorovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s platnou legislatívou, usmerňovať výkon ŠZD nad pitnou vodou v okrese a nariaďovať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Vyhodnotenie monitoringu je uvedené pri vyhodnotení plnenia úlohy č. 1 regionálny prioritný cieľ č. I. APPZ.

2./ Informácie o kvalite vody z verejných vodovodov spracovávať v novom Informačnom systéme o pitnej vode. Späťne zadať údaje z monitoringu za roky 2008 a 2009 do Informačného systému o pitnej vode.

Úloha je plnená priebežne. Vzhľadom k množstvu údajov plnenie bude pokračovať aj v 2. polroku 2010.

3./ Poskytovať informácie verejnosti o výsledkoch systematického sledovania kvality pitnej vody na internetovej stránke úradu.

Úloha sa plní prostredníctvom www stránky úradu pravidelnou týždennou aktualizáciou údajov o výsledkoch analýz vzoriek pitných vôd.

RÚVZ : Rožňava

Okres: Rožňava

TAB.Č. 1.2: PREHĽAD KVALITY VODY VEREJNÝCH VODOVODOV PODĽA VÝSLEDKOV MONITORINGU

I. polrok 2010

P.č.	Názov vodovodu	Obec	Celkový počet vyšetrených vzoriek		Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
			PM	KM	Počet	%	Fyz.-chem.		Mikrobiol.		Biolog.	
							abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	Rožňavský skupinový vodovod	Rožňava	1	6	5	71,43	5	71,43	1	14,29	-	-
		Betliar	-	1	1	100	1	100	-	-	-	-
		Gem.Poloma	-	1	1	100	1	100	1	100	-	-
2.	Ardo	Ardo	-	1	1	100	-	-	1	100	-	-
3.	Dedinky	Dedinky	1	1	2	100	1	50	1	50	-	-
4.	- Dobš.Maša	- Dobš.Maša	1	1	2	100	2	100	1	50	-	-
5.	Skupin. vodovod Dlhá Ves - Kečovo	Dlhá Ves	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
		Kečovo	-	1	1	100	-	-	1	100	-	-
		Domica	1	1	1	50	1	50	-	-	-	-
6.	Dobšiná	Dobšiná	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Gemer. Hôrka	Gem. Hôrka	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	S.v. Gem.Panica	Gem. Panica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	- Bretka	Bretka	-	1	1	100	1	100	-	-	-	-
9.	Hrhov	Hrhov	1	1	2	100	2	100	-	-	-	-
10.	Jablonov n/Turň.	Jablonov n/T	1	1	2	100	2	100	-	-	-	-
11.	S.v. Koceľovce - Roštár	Koceľovce	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
		Roštár	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Krh. Podhradie	Krh.Podhr.	-	2	2	100	2	100	-	-	1	50
13.	Lipovník	Lipovník	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Nižná Slaná-obec	Niž.Slaná- o.	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	-závod	- z.	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Pača	Pača	-	2	2	100	2	100	2	100	-	-
17.	Plešivec	Plešivec	-	1	1	100	1	100	-	-	-	-
18.	Rejdová	Rejdová	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
19.	Rozložná	Rozložná	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
20.	Silica	Silica		1	1	100	1	100	1	100	-	-
21.	Slavošovce	Slavošovce	1	3	2	50	1	25	1	25	-	-
22.	Stratená	Stratená	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Štítnik	Štítnik	1	2	2	66,66	1	33,33	1	33,33	-	-
24.	Vlachovo	Vlachovo	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	Vyšná Slaná	Vyšná Slaná	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu:			9	40	29	59,18	24	48,98	11	22,45	1	2,04

S.v. – skupinový vodovod
PM - preverovací monitoring
KM - kontrolný monitoring

II. Tab.č. 1.3: Prehľad kvality vody verejných vodovodov podľa výsledkov ŠZD

I. polrok

2010

P.č.	Názov vodovodu	Obec	Celk. počet vyšetř. vzoriek	Z toho závadných		Závadnosť vzoriek					
				počet	%	Fyz.chem.		Mikrob.		Biolog.	
						abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	Rožnavský skupinový vodovod	Rožňava	10	8	80	7	70	3	30	-	-
		Betliar	1	1	100	1	100	-	-	-	-
		Čučma	2	-	-	-	-	-	-	-	-
		Gemerská Poloma	1	1	100	1	100	1	100	-	-
2.	Ardovo	Ardovo	3	1	33,33	-	-	1	33,33	-	-
3.	Bohúňovo	Bohúňovo	1	1	100	1	100	-	-	-	-
4.	Bôrka	Bôrka	1	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Brdárka	Brdárka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Čierna Lehota	Čierna Lehota	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Dedinky	Dedinky	2	2	100	1	50	1	50	-	-
8.	Ded.- Dobš. Maša	Ded.- Dobš. Maša	6	4	66,66	2	33,33	2	33,33	-	-
9.	Sk.v. Dlhá Ves - Kečovo	Dlhá Ves	1	-	-	-	-	-	-	-	-
		Kečovo	3	1	33,33	-	-	1	33,33	-	-
		Domica	2	1	50	1	50	-	-	-	-
10.	Dobšiná	Dobšiná	1	-	-	-	-	-	-	-	
11.	Gemer. Hôrka	Gemerská Hôrka	3	-	-	-	-	-	-	-	
12.	Sk.v.Gem. Panica - Bretka	Gemerská Panica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Bretka	1	1	100	1	100	-	-	-	-
13.	Gočaltovo	Gočaltovo	-	-	-	-	-	-	-	-	

14.	Gočovo	Gočovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Hanková	Hanková	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Henckovce	Henckovce	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17.	Honce	Honce	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18.	Hrhov	Hrhov	2	2	100	2	100	-	-	-	-
19.	Hrušov	Hrušov	1								
20.	Jablonov n/Tur.	Jablonov n/Turňou	2	2	100	2	100	-	-	-	-
21.	Kobeliarovo	Kobeliarovo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22.	Sk.v. Kocel'ovce - Roštár	Kocel'ovce	1	-	-	-	-	-	-	-	-
		Roštár	1	-	-	-	-	-	-	-	-
23.	Krh. Dlhá Lúka	Krásnoh Dlhá Lúka	1	1	100	1	100	-	-	-	-
24.	Krh. Podhradie	Krásnoh. Podhradie	10	6	60	3	30	3	30	1	10
25.	Kunová Teplica	Kunová Teplica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Lipovník	Lipovník	1	-	-	-	-	-	-	-	-
27.	Lúčka	Lúčka	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Markuška	Markuška	1	-	-	-	-	-	-	-	-
29.	Nižná Slaná - obec	Nižná Slaná - obec	1	-	-	-	-	-	-	-	-
30.	Nižná Slaná-závod	Nižná Slaná- závod	1	-	-	-	-	-	-	-	-
31.	Ochtiná	Ochtiná	1	-	-	-	-	-	-	-	-
32.	Pača	Pača	6	5	83,33	2	33,33	5	83,33	-	-
33.	Pašková	Pašková	-	-							
34.	Petrovo	Petrovo	-	-	pokračovanie tabuľky č. 1.3 I. polrok 2010						
35.	Plešivec	Plešivec	1	1	100	1	100	-	-	-	-
36.	Rejdová	Rejdová	1	-	-	-	-	-	-	-	-
37.	Rozložná	Rozložná	1	-	-	-	-	-	-	-	-
38.	Rudná	Rudná	-	-	-	-	-	-	-	-	-
39.	Silica	Silica	3	1	33,33	1	33,33	1	33,33	-	-
40.	Silická Brezová	Silická Brezová	3	3	100	-	-	3	100	-	-
41.	Silická Jablonica	Silická Jablonica	1	-	-	-	-	-	-	-	-
42.	Slavec	Slavec	2	2	100	1	50	1	50	-	-
43.	Slavošovce	Slavošovce	6	4	66,66	3	50	1	16,66	-	-
44.	Stratená	Stratená	1	-	-	-	-	-	-	-	-
45.	Štítnik	Štítnik	4	2	50	1	25	1	25	-	-
46.	Vlachovo	Vlachovo	1	-	-	-	-	-	-	-	-
47.	Vyšná Slaná	Vyšná Slaná	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu:			92	50	54,35	32	34,78	24	26,09	1	1,09

Sk.v. – skupinový vodovod
PM - preverovací monitoring
KM - kontrolný monitoring

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľ: Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie.

V prvom polroku 2010 bol upresnený zoznam subjektov, v ktorých je vykonávaný štátny zdravotný dozor v súvislosti s výkonom práce. Subjekty v prostredí programu EXEL boli prerozdelené podľa ŠKEČ. V rámci ŠZD boli podľa možnosti prizývaní zástupcovia odborových organizácií a zástupcovia zamestnancov. Spolupráca s PZS je realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania. Aktívna je spolupráca s PZS Novapharm Bratislava pri koordinácii činností na pracoviskách firmy eustream a.s. Bratislava. V spolupráci s IP Košice je pripravená realizácia spoločnej kontroly v problematike činností súvisiacich s poskytovaním čistiacich a upratovacích služieb. Spolupráca s inšpekciou životného prostredia bola realizovaná v rámci integrovaného povoľovania v závodoch Carmeuse Slovakia s.r.o. Slavec, SHP a.s. Slavošovce, UFT Galvanik s.r.o. Brzotín a Kovožink a.s. Dobšiná

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Databáza programu ASTR je priebežne aktualizovaná.

V okrese Rožňava v prvom polroku 2010 evidujeme celkovo 1237 exponovaných pracovníkov, z čoho je 120 žien.

Tab.č.2.1

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2010 / polrok	1237	120	1170	120	67	0

Oproti koncu roku 2009 došlo k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu o 76 evidovaných ktorý bol zapríčinený znížením počtu zamestnancov v nosných závodoch.

Tab.č.2.2 Počet exponovaných pracovníkov v okrese podľa prevažujúcej činnosti v organizáciách

ODVETVIA EKONOMICKEJ ČINNOSTI		POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV	
		Celkom Rok 2010/polrok	Ženy Rok 2010/polrok
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	58	3
B	Ťažba a dobývanie	40	0
C	Priemyselná výroba	914	58
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	143	3
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	3	0
F	Stavebníctvo	20	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	59	56
Spolu		1237	120

Tab.č.2.3

Počet exponovaných pracovníkov v okrese podľa druhu a kategórie rizikových faktorov (I. stupeň triedenia)

FAKTOR	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Prach	306	39	303	39	3	0
Hluk	1046	37	983	37	63	0
Vibrácie	57	0	31	0	26	0
Chemické látky	17	8	17	8	0	0
Chem. karcinogény	5	5	5	5	0	0
Ionizujúce žiarenie	12	0	12	0	0	0
Lasery	2	2	2	2	0	0
infekcie	21	21	21	21	0	0
JNDZ	0	0	0	0	0	0
Alergény	12	10	12	10	0	0
Nešpecifické faktory	111	3	111	3	0	0

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 6
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 6
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 2
- Počet kontrol / ŠZD / zameraných na posudky rizika a prevádzkové poriadky: 39
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: 123

Bol spracovaný a predložený HO HHSR pre problematiku PPLaT návrh novely smernice pre hodnotenie rizika prašnosti na podzemných pracoviskách

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov.

- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 8
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s JL , VJL : 1
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 16
- Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: 2

Kontrolná činnosť bola zameraná na aktualizáciu činnosti jednotlivých poľnohospodárskych subjektov a plnenie povinností zamestnávateľa pri ochrane zdravia vo vzťahu k práci. Investičná výstavba v poľnohospodárstve je zameraná najmä na rekonštrukciu a výstavbu priestorov na ustajnenie hospodárskych zvierat. Z EU fondov sa realizuje modernizácia strojového parku nákupom novej mechanizácie.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 1 (Inžinierske stavby Košice – pracovisko Čoltovo).

Riešili sme problematiku odstraňovania a opráv odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie, spravovaných

správcovskou organizáciou Spravbyť Rožňava. V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a prípravkov. Aktívna bola spolupráca s OcÚ Brzotín v problematike odstraňovania strešných krytín z materiálov obsahujúcich azbest.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Práca bola zameraná najmä na kontrolu hodnotenia rizík psychickej záťaže pri práci. V rámci ŠZD bolo realizované hodnotenie psychickej záťaže pri práci v profesii bankový poradca na pracovisku SLSP a.s. v Rožňave, Plešivci, Štítniku a v Dobšinej.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého , nadmerného a jednostranného zaťaženia

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 5
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 18
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 6

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: šička, upratovačka, dojička, krmíčka, vrtač, obsluha čerpacej stanice vody a chemickej úpravne

Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

Cielene nebol prešetrovaný ani jeden prípad podozrenia na profesionálne poškodenie chrbtice. Ako súčasť zdravotných problémov bolo hodnotené zaťaženie chrbtice v prípade profesií šička, pomocný lamač, zvarač montážnik. Problematike bola venovaná pozornosť pri hodnotení zdravotného rizika v súvislosti s dvíhaním a prenosom bremien.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Cieľ: Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

- Počet kontrol v rámci ŠZD zameraných na prácu so zobrazovacími jednotkami: 4
- Počet konzultácií v problematike práce so zobrazovacími jednotkami : 12
- Počet vyplnených a hodnotených kontrolných listov informovanosti zamestnancov: 23

Hodnotenie zdravotného rizika senzorickej záťaže bolo realizované v SLSP a.s. pracovisko Rožňava, Plešivec, Štítnik a Dobšiná. V rámci ŠZD bola venovaná pozornosť spôsobu zabezpečovania systému zdravotného dohľadu so zameraním na zrak, pohybový a nervový aparát v súvislosti s výkonom práce so ZJ.

2.3. Zdravé pracoviská

Cieľ: Na základe záverov analýzy zdravotného stavu, spôsobu života zamestnancov a výsledkov objektivizácie pracovného prostredia a pracovných podmienok vybraných organizácií určiť priority, vypracovať a realizovať intervenčné programy za účelom zlepšenia pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Aktívne spolupracujeme so zástupcami firmy SCA Gemerská Hôrka o možnosti predloženia spoločných podprojektov v rámci projektu Zdravé pracoviská, ktoré zabezpečia účinnejší spôsob realizácie navrhnutých intervenčných aktivít. Bol vypracovaný návrh projektu na realizáciu opakovaného vyšetrenia ukazovateľov životného a pracovného prostredia. Na vnútrozávodnom internete je prezentovaný návrh projektu aj so zdravotno-výchovnými prílohami. Konkrétna realizácia projektu je presunutá do druhého polroku 2010.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

Cieľ: Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok.

V prvom polroku bola venovaná pozornosť novému zákonu č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý vymedzil kompetencie úradov verejného zdravotníctva v kontrole a dohľade nad dodržiavaním jeho ustanovení. Uskutočnil sa pracovný seminár, kde boli pracovníci oboznámení s činnosťou kontrolných orgánov v súlade s chemickou legislatívou v SR a s programom EÚ na zjednotenie výkonu kontroly v členských štátoch EÚ – projekt REACH-EN-FORCE-1. Úlohy druhej etapy projektu budú realizované v druhom polroku 2010.

Ostatné úlohy:

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. / NEHAP III /.

Cieľ: V rámci posudzovania nových investičných projektov venovať prioritnú pozornosť možnosti negatívneho dopadu na zdravie obyvateľstva s dôrazom na faktory podmieňujúce znečistenie vonkajšieho i vnútorného ovzdušia.

- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 9

1.6 Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

Cieľ: Zabezpečiť monitoring kvality pitnej vody a ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou, nad dodržiavaním povinností právnických aj fyzických osôb vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov

Pripravili sme podklady pre vypracovanie plánu odberu vôd na prvý polrok 2010. Priebežne sú vyhodnotené výsledky kontrolného monitoringu vykonávaného v rámci ŠZD. Na základe výsledkov kontrolných vyšetrení pitnej vody boli realizované opatrenia v 2 prípadoch. Bolo vykonaných 11 kontrol v rámci ŠZD zameraných na zabezpečovanie zásobovania pracovísk zdravotne bezchybnou pitnou vodou.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Pri príležitosti Svetového dňa bezpečnosti a zdravia pri práci bol v regionálnych novinách uverejnený článok s názvom „Sú nanotechnológie bezpečné z hľadiska možných zdravotných dopadov? “.

9.8 Národný program prevencie obezity

Cieľ: vytvorenie spoločensky prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity

V spolupráci s PCOPZ bol spracovaný zdravotno-výchovný materiál s cieľom upozorniť na význam pohybovej aktivity pre zdravý životný štýl. Materiál v elektronickej forme bol sprístupnený v závode SCA HP Gemerská Hôrka.

9.9 CINDI program SR

Cieľ: zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva – znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických / civilizačných / ochorení.

- Počet klientov špecializovanej PCOPZP: 36

Styk s verejnosťou a mimovládnyimi organizáciami

Cieľ: Podľa požiadaviek zabezpečiť práva občana na slobodný prístup k informáciám v zmysle zákona NR SR č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám

Počet vybavených požiadaviek na podanie informácie v zmysle zákona NR SR č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám: 6

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBP

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeléj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách..

Úloha sa plní priebežne. Vyšetrených bolo 35 klientov, u ktorých boli sledované vybrané parametre a vyhodnotených bolo 35 jednodňových jedálnych lístkov.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

I. etapa - odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

Odber bol realizovaný podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín priebežne v časovom období január – jún 2010. Vzorky boli laboratórne vyšetrené na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: **12** vzoriek z dovozu - na množstvo **KJ, KJO₃** a **ferokyanidu draselného, senzoricky.**

Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

II. etapa - kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme boli v roku 2008 v rámci pilotného programu riešené len RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ: 1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označovania vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena,“ dočasnej farby na pokožku

Z distribučnej siete bolo v mesiaci február 2010 celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených **5** vzoriek (1 vzorka domáceho pôvodu a 4 vzorky z dovozu) kozmetických výrobkov pre deti na hygienu ústnej dutiny na chemické vyšetrenie fluóru (ako F^-), dietylenglykolu na RÚVZ so sídlom v Poprade..

Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Podľa Usmernenia ÚVZ SR Bratislava na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010, v rámci cieľového sledovania výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti mal byť vykonaný v mesiaci máj odber 2 vzoriek kozmetických výrobkov z lekární regiónu Rožňava. Z dôvodu nedostupnosti uvedenej vzorky v lekárnach odber 1 vzorky nebol vykonaný.

Vzorka kozmetického výrobku z dovozu bola laboratórne vyšetrená chemicky na prítomnosť oktokrylénu, t.j. 1-(4-terc-butylfenyl)-3-(4-metoxifenyl)propán-1,3diól(butylmetoxydibenzoylmetánu) a mikrobiologicky v RÚVZ Bratislava. Vyšetrená vzorka bola **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ : 1. kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov - migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Podľa Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2010 mal byť vykonaný v mesiaci marec odber 2 vzoriek materiálov a predmetov určených na styk s potravinami pre deti na laboratórne vyšetrenie. Z dôvodu nedostupnosti keramických výrobkov pre deti v distribučnej sieti regiónu Rožňava odber 1 vzorky nebol vykonaný.

Celkovo bola odobratá a laboratórne vyšetrená **1** vzorka plastového desiatového boxu pre deti na chemické vyšetrenie v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade.

Vzorka **spĺňa** požiadavky piatej hlavy druhej časti Potravinového kódexu Slovenskej republiky – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ: - overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných

podmienkach

- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti.

- monitoring kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti

V 1. polroku 2010 boli podľa plánu vykonané kontroly skladovania minerálnych a pramenitých balených vôd. Overovala sa ich doba trvanlivosti a vykonávala sa kontrola ich zdravotnej nezávadnosti v obchodnej sieti regiónu Rožňava.

Pri kontrole skladovania a doby trvanlivosti neboli zistené nedostatky.

Vzorky boli odobraté z obchodnej siete a laboratórne vyšetrené na RÚVZ v Košiciach.

Počet vyšetrených vzoriek:	13 domáceho pôvodu
Počet nevyhovujúcich vzoriek pre CH:	0
Počet nevyhovujúcich vzoriek pre M:	0
Počet senzoricke vyhovujúcich vyšetrených vzoriek:	11

Všetky vyšetrené vzorky boli **v zhode** so všeobecne záväznými právnymi predpismi.

7.4. Radiačne ošetrované potraviny.

Podľa Aktualizácie národného plánu úradnej kontroly potravín na rok 2010 odber vzorky nebol plánovaný.

7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu.

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti

- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Odber 2 vzoriek je plánovaný v mesiaci august 2010.

7.8. Glutén v diétnych potravinách.

Cieľ: - kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti

- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín

Odber 1 vzorky je plánovaný v mesiaci september 2010.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo „Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“.

Cieľ: Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

V mesiaci september 2010 bude realizovaná prednáška „Správny pitný režim – súčasť zdravého životného štýlu“ pre seniorov v kluboch dôchodcov v regióne Rožňava.

9.8. Národný program prevencie obezity.

Cieľ: je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom by malo byť, vo vzájomnej interakcii

s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

V mesiaci október 2010 bude realizovaná prednáška „Zdravá výživa a výskyt nadhmotnosti a obezity“ v školských zariadeniach regiónu Rožňava.

9.9. CINDI program v SR

skrining zdravotného stavu metódou CINDI programu - prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ :

Dlhodobý a konečný cieľ programu: znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia,

t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov SR - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF), chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V rámci CINDI programu sa vykonáva prierezová štúdia zdravotného stavu obyvateľov spojená s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení v spolupráci s poradenským centrom ochrany a podpory zdravia.

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"

Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty [mg/kg]					
		< 15		≥ 15 ~ ≤ 35		> 35	
▼ zvolte výber ▼		počet	%	počet	%	počet	%
Rožňava	12	3	25,00	8	66,67	1	8,33
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
	0	0	-	0	-	0	-
SPOLU	12	3	25,00	8	66,67	1	8,33

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"
Prehľad o obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) vo vzorkách jedlej soli.

Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty [mg/kg]					
	< 15		≥ 15 ~ ≤ 35		> 35	
	počet	%	počet	%	počet	%
12	3	25,00	8	66,67	1	8,33
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
0	0	-	0	-	0	-
12	3	25,00	8	66,67	1	8,33

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"
Prehľad o minimálnej, maximálnej a priemernej hodnote obsahu KJ.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnota [mg/kg]		
		minimálna	maximálna	priemerná
▼ zvolte výber ▼				
Rožňava	12	6,70	52,00	25,59
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
	0	-	-	-
SPOLU	12	6,70	52,00	

"Monitoring obsahu jódu v jedlej soli"
Hodnotenie obsahu FeCN6 vo vyšetrených vzorkách jedlej soli.

Okres	Počet vyšetrených vzoriek na FeCN6	Hodnoty [mg/kg]			
		<= 20		> 20	
		počet	%	počet	%
▼ zvolte výber ▼					
Rožňava	12	12	100,00	0	0,00
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
	0	0	-	0	-
SPOLU	12	12	100,00	0	0,00

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľom projektu je získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky rastovej akcelerácii a sekulárnom trende mladej populácie.

Realizácia projektu bude prebiehať podľa usmernenia gestora prieskumu – ÚVZ SR Bratislava. T.č. prebieha I. etapa projektu: spracovávanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011.

4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je kompletné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského.

V roku 2009 bol vykonaný dotazníkový prieskum u 3 – 6, 7 – 10, 11 -14 ročných detí predškolského a školského veku v školských zariadeniach v meste a na vidieku s celkovým počtom 150 respondentov. Získané údaje boli zadané do pripravenej databázy a v termíne zaslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.3 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V roku 2010 bol vykonaný prieskum dotazníkovou metódou na Strednej odbornej škole obchodu a služieb, Rožňavská Baňa 211 v Rožňave u 116 žiakov a 30 učiteľov. Vyplnené dotazníky a s ním súvisiace hlásenia za triedu boli v termíne zaslané podľa pokynov gestora projektu.

4.4 Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Cieľom projektu je zmapovať hygienicko-komunálnu charakteristiku škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a zmonitorovať aj zdravotný stav žiakov týchto škôl.

V roku 2009 bol vykonaný prieskum u žiakov I. a II. stupňa základnej školy s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v meste a na vidieku s celkovým počtom 60 respondentov. Prieskum bol vykonaný dotazníkovou metódou, získané údaje boli zadané do pripravenej masky a v termíne zaslané na ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu OVD a pohybového režimu.

Základom pre vytvorenie databázy je dotazníkové šetrenie, údaje sú čerpané z vyplnených dotazníkov rodičov, detí a pedagógov. Časť údajov je získaná laboratórnym rozborom stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3E. V roku 2010 prebieha III. etapa projektu. Dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí bol vykonaný vo vekovej skupine 7 - 10 rokov u 120 detí na 2 základných školách. Odoberaných a vyšetrených bolo 10 vzoriek stravy. Získané údaje budú zadané do pripravenej masky a zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote na ďalšie spracovanie podľa pokynov gestora projektu.

4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách – II. etapa

Praktickí lekári pre deti a dorast priebežne vyplňajú skriningové formuláre, ktoré sú zadávané do pripravenej databázy zaslanej gestorom úlohy. Databáza s vyplnenými údajmi bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici za účelom ďalšieho spracovania

Ostatné úlohy:

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

Cieľ: Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR. Osobitne vo vzťahu k detskej populácii.

Regionálny prioritný cieľ I.

Priebežne sa sledujú najmä zariadenia, ktoré sú zásobované pitnou vodou z individuálneho vodného zdroja. V okrese Rožňava je 15 zariadení zásobovaných pitnou vodou z individuálneho vodného zdroja. K 30. 06. 2010 bolo odoberaných a vyšetrených 11 vzoriek vôd z individuálneho vodného zdroja.

V rámci vykonávania ŠZD v základných a stredných školách okresu boli vykonané 3 prednášky na tému: „Pitný režim žiakov“. Pitný režim v školských zariadeniach je zabezpečený. Priebežne je sledovaný obsah dusíkatých látok v pitných vodách v súvislosti s prevenciou vzniku alimentárnej dusičnanej methemoglobínémie u dojčiat .

Regionálny prioritný cieľ II.

V rámci výkonu ŠZD na základných školách okresu sledujeme aj využívanie hodín telesnej výchovy a propagujeme význam pohybovej aktivity na zdravie detí a mládeže.

Regionálny prioritný cieľ III.

V rámci ŠZD požadujeme zlepšenie technického stavu budov škôl, školských zariadení a školských areálov v záujme zlepšenia kvality ovzdušia v školách – znižovanie chorobnosti na respiračné ochorenia

V prípade zistenia nedostatkov vydávame rozhodnutia – pokyny na ich odstránenie. K 30. 06. 2010 boli vydané 3 rozhodnutia. Zriaďovatelia základných škôl riešia nepriaznivú situáciu vypracovaním rozvojových projektov zameraných na rekonštrukciu budov.

Výskum, vzdelávanie a výchova k environmentálnemu zdraviu

Cieľ: Zvýšenie úrovne environmentálneho a zdravotného povedomia detí, mládeže a širokej verejnosti.

Odborní pracovníci propagujú zapojenie sa do projektu „Školy podporujúce zdravie“, nakoľko je zameraný na výchovno – vzdelávacie aktivity a programy podporujúce zdravie, na pohybovú aktivitu, na stravovacie zvyklosti.

Na požiadanie jednotlivých školských zariadení sú vykonávané prednášky s tematickým okruhom: „Pohybová aktivita a zdravie, Prevencia úrazovosti u detí, Zneužívanie návykových látok, Zdravý životný štýl, Životné prostredie a zdravie.“

9.4 Plnenie harmonogramu realizačných projektov NPPZ

Cieľ č. 1 – Zdravý životný štýl

Odborné zamestnankyne koordinujú a odborne usmerňujú realizáciu projektu SZO „Školy podporujúce zdravie“. Do projektu je zapojených 32 zariadení.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na školách zapojených do projektu sledujeme úroveň a kvalitu stravovania detí a mládeže, pohybovú aktivitu, zdôrazňujeme nutnosť zmeny spôsobu života, na požiadanie vykonávame odborné prednášky s tematickým okruhom: Pohyb a zdravie, Zásady správnej výživy, Drogy a drogová závislosť.

Cieľ č. 2 – Starostlivosť o zdravie

Priebežne podporujeme a vykonávame poradenstvo zdravého životného štýlu v školských a predškolských zariadeniach a informujeme o ochrane a zachovávaní zdravia.

Cieľ č. 3 – Zdravá výživa

Pri výkone ŠZD presadzujeme zásady správnej výživy v školskom stravovaní, priebežne sledujeme úroveň a kvalitu spoločného stravovania detí a mládeže ako aj kultúru stolovania, zostavovanie jedálnych lístkov v zmysle zásad racionálnej výživy. Z dôvodu zvyšovania prísunu vápnika do organizmu detí presadzujeme podávanie mlieka a mliečnych výrobkov na školách. Bolo prednesených 5 prednášok s tematikou dodržiavania zásad zdravej výživy.

Cieľ č. 4 – Znížiť škody spôsobené alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami

V spolupráci s PZ zvyšujeme informovanosť a vedomosti obyvateľstva o nebezpečenstve a škodlivom vplyve návykových látok na človeka a o možnostiach aktívnej ochrany pred nimi prostredníctvom skupinových a hromadných metód zdravotno-výchovného pôsobenia (články, besedy, prednášky, letáky a pod.). Na 33 základných škôl a 9 škôl II. cyklu boli distribuované letáky s tematikou boja proti návykovým látkam, agresivite, boli publikované články v novinách a prednesené prednášky s danou problematikou.

Zdravotno – výchovné aktivity sú zamerané na zvyšovanie informovanosti detí a mládeže o negatívach a dopade užívania návykových látok na zdravie a poskytujeme pomoc okresným a miestnym organizáciám pri organizovaní aktivít zameraných na podporu zdravia a prevencie závislostí.

9.10. Iniciovat' a organizovat' zdravotno - výchovné akcie pre obyvateľstvo s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Podľa vypracovaného harmonogramu sme zabezpečili články do regionálnych novín na témy odporúčané WHO, ako aj do Infotextu – mestskej televízie.

V mesiaci jún 2010 bol v Regionálnych novinách z príležitosti Medzinárodného dňa boja proti drogám a nezákonnému obchodovaniu s nimi publikovaný článok: „Všetko o marihuane!“ a bola daná informácia do Infotextu v súvislosti s drogovou problematikou.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Imunizačný program je program, ktorého cieľom je znížiť až eliminovať výskyt infekčných ochorení, preto aj v hodnotenom období sme zabezpečovali imunizáciu najmä detskej populácie. Program sme plnili v zmysle plánu oddelenia epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

- na očkujúce pracoviská bol zaslaný očkovací kalendár pravidelného povinného očkovania detí a dospelých na 1. polrok 2010 a očkovací kalendár platný od 1.7.2010 na 2. polrok hodnoteného roka. Očkovacie kalendáre vypracoval ÚVZ SR v súlade so zákonom NR SR 355/2007 Z.z. a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. a novelizovanou vyhláškou MZ SR č. 273/2010 Z.z..

- písomne boli upozornení praktickí lekári pre deti a dorast
  - na správnu manipuláciu s vakcínami
  - včasnosť podania
  - dodržiavanie a sledovanie chladového reťazca
  - na venovanie pozornosti kontraindikáciám
  - na hlásenie eventuálnych komplikácií po očkovaní.

- v januári boli lekári prvého kontaktu a NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. písomne informovaní o výskyte osýpok v Bulharsku, o situácii vo výskyte osýpok v SR a upozornení na bdelosť, hlásenie vrátane zabezpečenia sérologických vyšetrení pri surveillance exantémových ochorení.

Informácia o výskyte lokálnych epidémií osýpok v rámci Európy bola podaná zdravotníckym pracovníkom v okrese ako príloha analýzy epidemiologickej situácie za mesiac marec. Laická verejnosť túto informáciu mala k dispozícii na webovej stránke RÚVZ a v rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) bola distribuovaná formou letákov pre rodičov do predškolských zariadení a do čakární detských ambulancií a čakární iných odborných ambulancií.

- na ambulanciách bolo v hodnotenom období vykonaných 7 kontrol výkonov o očkovaní, z toho 5 u praktických lekárov pre deti a dorast, 2 u praktických lekárov pre dospelých.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní na pracoviskách praktických lekárov pre deti a dorast, ktoré posielajú po skončení kal. mesiaca na disketách z počítačovej evidencie očkovacích výkonov resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

- zabezpečili sme realizáciu piateho ročníka Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne od 24.4.2010 do 1.5.2010. Cieľom bolo zvýšiť úroveň zaočkovanosti proti očkovaním preventabilným ochoreniam, z hlavným cieľom eliminovať osýpky a rubeolu do konca roku 2010 v Euroregióne SZO. Do spolupráce listom č. 2010/00330-2 zo dňa

20.4.2010 boli zapojení praktickí lekári pre deti a dorast, ktorým sme poskytli informácie a letáky:

- EIW 2010
- Národný imunizačný program SR
- Osýpky
- Rubeola
- Odborné informácie k témam antivakcinačných aktivít

V tomto ročníku sme prvýkrát požiadali o spoluprácu zriaďovateľov predškolských zariadení, aby prostredníctvom riaditeľiek DJ a MŠ vhodným spôsobom propagovali očkovanie medzi rodičmi. Poskytli sme nasledovný informačný materiál: Prevencia, ochrana, imunizácia, Osýpky, Rubeola, Národný imunizačný program.

Na webovej stránke RÚVZ Rožňava bola uverejnená informácia o novej internetovej poradenskej stránke pod názvom Sprievodca očkovaním, Prevencia, ochrana, imunizácia, Osýpky, Rubeola, Imunizačný program.

Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané ÚVZ SR.

- v rámci plnenia imunizačného programu sme priebežne podali 58 osobných, ústnych a telefonických konzultácií.

- v hodnotenom období nebola hlásená komplikácia po očkovaní

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V prvom polroku 2010 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané, analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení v hodnotenom období možno hodnotiť ako priaznivú. V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol zaznamenaný pokles o 138 hlásených prenosných ochorení.

Veľmi dobrá bola situácia u ochorení preventabilných očkovaním, nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie.

Pokračovali sme v enviromentálnej surveillance detskej obrny zisťovaním vírusov poliomyelitídy v odpadových vodách.

U hnačkových ochorení bol v porovnaní z rovnakým obdobím minulého roka pokles u ochorení bakteriálneho, vírusového pôvodu ako aj u ostatných hnačiek. Nezaznamenali sme epidémie, hlásený jeden rodinný výskyt, ostatné ochorenia sporadické..

Nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútne vírusové hepatídy.

Epidemiologickú situáciu vo výskyte vzdušných nákaz možno hodnotiť ako priaznivú.

Výskyt akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení zodpovedal sezónnemu výskytu. Priebežne sme sledovali a monitorovali epidemiologickú situáciu týkajúcu sa pandemickej chrípky, nový typ vírusu chrípky A(H1N1) v hodnotenom roku nebol v okrese potvrdený.

Pokračovalo sa v osobitnom sledovaní, vo virologickom vyšetrení a v hlásení SARI (ochorenia a úmrtia na závažné ARO infekcie vyžadujúce hospitalizáciu z dôvodu respiračných ťažkostí). V prvom polroku hlásené 3 prípady (z toho 1 úmrtie).

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na vírusovú hepatitídu typ B ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu.

Epidemiologickú situáciu vo výskyte neuroinfekcií možno hodnotiť ako veľmi priaznivú. Zaznamenali sme len jednu nešpecifikovanú vírusovú meningitídu potvrdenú na základe klinického priebehu ochorenia a pomocných laboratórnych vyšetrení.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej sme po uplynutí kal. mesiaca prekladali analytickú správu RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru

Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sme zabezpečili prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú zavesené informácie : „Žltáčka typu A“, „Chrípková sezóna 2009/2010“, „Prevenencia chrípky“, „Osýpky“, „Rubeola“, „Informácia o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO“ .

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práci na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti uvádzame v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV v hodnotenom období bolo urobených 6 záznamov.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Do realizácie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS nie sme zapojení.

V prvom polroku zo zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava bolo hlásených 13 nozokomiálnych nákaz. NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. hlásila 6 nákaz, z toho 4 infekcie operačných rán a 2 črevné, PL S. Bluma Plešivec hlásila 7 nákaz, z toho 6 respiračných ochorení a 1 kožnú infekciu.

Epidemiologička sa zúčastnila 2 zasadnutí komisie pre sledovanie a analýzu nemocničných nákaz v PL S. Bluma Plešivec, na komisiu v NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. nebola pozvaná.

ŠZD bol vykonávaný podľa harmonogramu. V prvom polroku bolo realizovaných 70 kontrol – 13 v lôžkových a 57 v ambulatných zariadeniach.

Ako súčasť kontroly hygienicko-epidemiologického režimu bola vo vybraných zdravotníckych zariadeniach realizovaná aj objektívna kontrola - odoberatých 583 vzoriek, z toho 347 vzoriek zo sterilných predmetov a 236 vzoriek z prostredia a z predmetov po dezinfekcii. V porovnaní s prvým polrokom 2009 bol zaznamenaný pokles pozitívnych vzoriek.

V rámci ŠZD sa preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok sterilizačných prístrojov. Boli testované všetky sterilizačné prístroje, opakované (v zmysle vyhlášky) boli testované sterilizačné prístroje na odd. centrálnej sterilizácie a centrálnych operačných sálach. Všetky biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

Epidemiologička RÚVZ Rožňava sa aktívne zúčastnila na preškolení zdrav. pracovníkov PL s. Bluma Plešivec v oblasti dodržiavania zásad hygienicko - epidemiologického režimu prednáškou „ Zdravotnícke pracovisko ako infekčné prostredie“ .

6.5 Surveillance chronických ochorení - úlohu plní odd. zdravotnej výchovy

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali

v týždňových intervaloch. SARI a nový typ chrípky bol hlásený prostredníctvom systému rýchleho varovania ÚVZ SR.

V hodnotenom období boli hlásené 3 SARI ochorenia, z toho 1 úmrtie, nový typ vírusu chrípky bol laboratórne potvrdený u 2 prípadov.

Ostatné humánne vírusy chrípky neboli laboratórne potvrdené.

V prvom polroku boli hlásené 2 lokálne epidémie (1 ZŠ + 1 SŠ). Epidemiologická situácia vo výskyte ARO zodpovedala sezónnemu výskytu.

Pokračovali sme v opatreniach, ktoré boli prijaté v súvislosti s vyhlásením pandémie, pracovníci odd. epidemiológie pokračovali v pohotovostných službách do 19.3.2010, kedy došlo k ich zrušeniu.

V máji, na základe listu ÚVZ SR – HH, sme zrušili hlásenie absencií na školách a v predškolských zariadeniach z dôvodu chrípky a chrípke podobných ARO.

Výzvu ÚVZ SR – HH na očkovanie pandemickou vakcínou obyvateľov SR spolu s usmernením o očkovaní sme zaslali lekárom 1. kontaktu a dvom očkovacím tímom (NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a PL S. Bluma Plešivec), ktorí očkovali zdravotníckych pracovníkov .

Listom RÚVZ Rožňava regionálnej hygieničky boli požiadaní primátori miest a starostovia obcí, aby vhodným spôsobom informovali občanov o možnosti očkovania ošetrovateľmi lekármi. Verejnosť bola o možnosti očkovania pandemickou vakcínou informovaná aj prostredníctvom web stránky RÚVZ Rožňava.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

Vykonávala sa surveillance akútneho chabého obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Boli odobraté 3 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých, NsP sv. Barbory Rožňava a.s. bol zaslaný prípis o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO. Pre verejnosť bola táto informácia uverejnená na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

6.8 Prevencia HIV/AIDS

Projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ je plánovaný na október 2010.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 146), ktorú v hodnotenom období nevyužil žiaden klient. Rovnako nevyhľadal ani poradňu AIDS.

K 30.6.2010 bola dodatočne (za rok 2009) hlásená od 2 osôb pozitivita HIV infekcie z odboru epidemiológie RÚVZ Bratislava. Osoby sa v mieste trvalého bydliska v okrese Rožňava dlhodobo nezdržujú, žijú prechodne mimo okres. Ochorenia sme vykázali v EPISe.

9. PODPORA ZDRAVIA

6.5 Surveillance chronických ochorení

V rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení bolo v prvom polroku 2010 realizovaných 708 zdravotno-výchovných aktivít, pri ktorých sa využili všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia.

Nadalej sa realizovali úlohy v rámci programu CINDI a zabezpečila sa spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. Do všetkých miest a obcí v okrese Rožňava boli elektronickou poštou odoslané informácie o službách vo všeobecnom PCOPZ a pracovníčka oddelenia podpory zdravia osobne navštívila starostov 4 obcí v okrese, ktorým poskytla informácie o službách vo všeobecnom PCOPZ a o možnosti výjazdov priamo do obcí.

V prvom polroku 2010 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovaným PCOPZ 488 klientom (všeobecné 324, špecializované 164).

Zabezpečili sme individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a v komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 17 výjazdov do 12 zariadení s počtom vyšetrených klientov 246.

Nadalej sme realizovali kurzy samomerania tlaku krvi prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 39 klientov.

V rámci spoluúčasti na realizácii projektu „Obezita“ sme vo všeobecnom PCOPZ z 324 vyšetrených klientov vykonali individuálne ciele intervencie a aktivity pre 140 (43%) osôb s nadhmotnosťou až obezitou.

9.1 Materské centrá

V okrese Rožňava je v súčasnosti v prevádzke jedno materské centrum – Meduška, ktoré sa nachádza na sídlisku Juh v Rožňave. Kontakt s ním bol nadviazaný v roku 2009. Pre matky boli distribuované zdravotno-výchovné materiály. Prednášky z oblasti zdravého životného štýlu a z oblasti prevencie úrazov a ochorení budú po dohode realizované v druhom polroku 2010.

Riaditeľka CVČ v Dobšinej v rámci činnosti krúžku matiek s deťmi zatiaľ neprejavila záujem o spoluprácu pri výchove a vzdelávaní matiek v oblasti zdravého životného štýlu formou edukačno-intervenčného cyklu prednášok. Do CVČ boli distribuované zdravotno-výchovné materiály.

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribuujú na oddelenie gynekologicko-pôrodnice a do gynekologických resp. prenatalných poradní.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku alebo “Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo“.

V prvom polroku 2010 sa uskutočnil 1 výjazd všeobecného PCOPZ v rámci stretnutia členov ZO JDS v Rakovnici pri príležitosti 10. výročia vzniku organizácie, kde bolo vyšetrených 18 seniorov (somatometrické meranie, tlak krvi a pulz, biochemické vyšetrenie vybraných ukazovateľov prístrojom Reflotron, podiel telesného tuku prístrojom Omron, krátkodobá intervencia podľa zistených rizikových faktorov, poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov z oblasti zdravého životného štýlu).

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál zameraný na dopravnú výchovu (DVD BECEP, letáky), duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu do jednotlivých základných organizácií v okrese.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V prvom polroku 2010 boli kontaktované 2 materské školy (MŠ na ulici Vajanského v Rožňave a MŠ v Gemerskej Polome), do ktorých boli v roku 2009 odovzdané vstupné dotazníky pre pedagógov, dotazníky pre rodičov a dotazníky o sladkostiach. V MŠ v Gemerskej Polome bola veľmi nízka návratnosť dotazníkov, preto sa ďalšie aktivity zamerané na stomatohygienu detí doposiaľ nerealizovali. V MŠ na ulici Vajanského v Rožňave bola 72% návratnosť všetkých dotazníkov. Po analýze údajov z dotazníkov bolo počas 4 návštev triedy 5-6 ročných detí vykonané zdravotno-výchovné pôsobenie spojené s použitím pracovných listov, s praktickým nácvikom stomatohygieny, so sledovaním rozprávok Maškrtná veverička, Lakomý syseľ, Čo sa stalo medvedíkovi a s odovzdaním zdravotno-výchovného materiálu pre každé dieťa. Pri činnosti boli využité modely zubov a model ústnej dutiny. Po ukončení zdravotno-výchovného pôsobenia boli učiteľom odovzdané výstupné dotazníky pre pedagógov.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

Úloha sa zatiaľ neplní.

9.5. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

Realizácia úlohy sa zabezpečuje podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít. K 30.06. 2010 boli realizované aktivity pre príležitosť 10 významných dní (Svetový deň rakoviny, Týždeň uvedomovania si mozgu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi). Pri realizácii úlohy sa uplatňujú všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet, násteniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, panelová putovná výstava „DROGY NIE“, ktorá je vyhotovená pracovníkmi oddelenia podpory zdravia (bola inštalovaná v priestoroch SOŠ na Hviezdoslavovej ulici v Rožňave a na Námestí baníkov v Rožňave počas akcie, ktorá sa konala pri príležitosti Svetového dňa zdravia), pútač „DROGY NIE SÚ DETSKÁ HRA“ je umiestnený v priestoroch pobočky VŠZP v Rožňave.

Pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ bola zabezpečená medializácia a propagácia „Svetového dňa zdravia“ prostredníctvom médií:

- článok v regionálnom denníku Korzár,
- informácia v infotexte mestskej káblovej televízie,
- článok na webovej stránke RÚVZ Rožňava,
- článok zaslaný e-mailom na mestské a obecné úrady, základné a stredné školy v okrese Rožňava.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia vyhotovili zdravotno-výchovný leták a zabezpečili jeho distribúciu na verejné miesta s vysokou koncentráciou obyvateľstva, vyhotovili nástenku, ktorá bola inštalovaná vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava. V dňoch 06., 07. a 09. 04. 2010 od 7.30 – 14.00 hod mala široká verejnosť možnosť navštíviť všeobecné PCOPZ

na RÚVZ v Rožňave. Túto možnosť využilo 18 klientov. V spolupráci s Centrom voľného času v Rožňave, s mestom Rožňava, so Strednou zdravotníckou školou v Rožňave, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Košiciach a s pobočkou v Rožňave, s Územným spolkom Slovenského červeného kríža v Rožňave, so strediskom Domka v Rožňave a s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Košice, závod Rožňava dňa 08. 04. 2010 sa v rámci Svetového dňa zdravia uskutočnila akcia, ktorá sa niesla v znamení hlavného hesla: „1000 miest 1000 životov“ a regionálneho hesla: „1000 krokov ku zdraviu“. Športovo-kultúrna akcia bola zameraná najmä na deti a mládež, ale aj na dospelú populáciu.

Opis činností na jednotlivých stanovištiach:

Stredisko Domka v Rožňave: lezecká stena, futbal, basketbal, stolné hry, výdaj jablák pre účastníkov akcie (zabezpečovali študentky SZŠ), hru "Šatky" na Námestí baníkov zabezpečovali animátorky zo strediska Domka.

SZŠ v Rožňave: meranie krvného tlaku, protidrogová osвета, študenti školy boli k dispozícii aj pracovníkom VŠZP a RÚVZ.

ÚzS SČK v Rožňave: ukážky a nácvik poskytovania prvej pomoci, zabezpečenie zdravotníckych hliadok.

VVS, a.s. Košice, závod Rožňava: pitný režim, propagačné materiály – rozprávková brožúr-ka, letáky a pod.

Mesto Rožňava: technické zabezpečenie celej akcie (ozvučenie, hudba, stoly, trampolína, el. energia, dozor mestskej polície, odstavenie premávky).

CVČ v Rožňave: súťaž v preskoku cez švihadlo, kreslenie na chodník, cyklistické prekážky.

VŠZP (pracovníci pobočky v Košiciach a v Rožňave): propagačné materiály, meranie zastúpenia tuku v tele a BMI v spolupráci s pracovníkmi RÚVZ.

RÚVZ v Rožňave: pracovníci oddelenia podpory zdravia poskytovali pre verejnosť služby všeobecného PCOPZ. Na akcii bolo vyšetrených 38 klientov (vyšetrenie cholesterolu a triglyceridov, antropometrické vyšetrenie, vyšetrenie podielu telesného tuku prístrojom OMRON, u fajčiarov vyšetrenie CO a %COHb vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer, meranie krvného tlaku a pulzu, individuálna intervencia pre každého vyšetreného klienta a zdravotno-výchovné materiály). Pracovník RÚVZ v Rožňave zabezpečoval fotodokumentáciu akcie.

Podujatie podporili aj sponzori, ktorí pre žiakov a študentov zabezpečili ovocie - jablká, pre výhercov súťaží vecné ceny a drevené medaily. V deň konania podujatia bola kvôli prípravám, bezpečnosti a zvýšeniu pohybovej aktivity obyvateľstva pre dopravu uzavretá celá ľavá časť Námestia baníkov vrátane miestnej komunikácie.

V priebehu mesiaca marec 2010 tomuto podujatiu predchádzala výtvarná súťaž s tematikou „1000 krokov ku zdraviu“ pre žiakov základných škôl, základných umeleckých škôl a študentov stredných odborných škôl v okrese Rožňava. Počas podujatia boli všetky výtvarné práce vystavené na Námestí baníkov v Rožňave. Práce hodnotila porota zložená zo zástupcov vyhlasovateľov súťaže a najkrajšie práce boli ocenené.

V máji 2010 sa pri príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ v priestoroch polikliniky NsP sv. Barbory v Rožňave a.s. realizovala akcia pre verejnosť, na ktorej sa u fajčiarov prístrojom SMOKERLYZER vyšetroval CO a %COHb vo vydychovanom vzduchu. U klientov bol stanovený stupeň závislosti na nikotíne na základe Fagerstromovho dotazníka s následnou intervenciou. Príležitosť využilo 23 fajčiarov.

V prvom polroku 2010 bolo celkovo realizovaných 88 zdravotno-výchovných aktivít k témam a termínom odporúčaných SZO.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

Úloha sa v roku 2010 realizuje od 1. marca 2009 na základe vypracovaného a schváleného „Programu podpory zdravia znevýhodnenej rómskej komunity na Slovensku na roky 2009 – 2015“. Gestorom programu je ÚVZ SR. Činnosť a úlohy komunitných

pracovníkov zdravotnej výchovy (ďalej len KPZV) sa zabezpečujú v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR k realizácii programu.

V okrese Rožňava sa program realizuje prostredníctvom troch KPZV v piatich rómskych osídleniach (Krásnohorské Podhradie – 680 obyvateľov, Slavošovce – 170 obyvateľov, Roštár – 240 obyvateľov, Dobšiná – 423 obyvateľov, Rejdová – 280 obyvateľov)

Činnosť KPZV je okrem vybraných rómskych osídlení orientovaná aj na školy a školské zariadenia, ktoré navštevujú deti z týchto rómskych osídlení. KPZV týždenne vyhotovujú týždenný plán práce a správu o činnosti a mesačne predkladajú vedúcej oddelenia podpory zdravia správu o činnosti, ktorá sa odosiela na ÚVZ SR.

9.7. „Quit and win“

Úloha sa v prvom polroku 2010 realizovala podľa usmernenia gestora. Pri realizácii úlohy sa uplatnili všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, článok v regionálnych novinách, informácia v infotexte káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Prihlášky do súťaže a aj zdravotno-výchovný materiál bol distribuovaný na miesta s najvyššou návštevnosťou obyvateľstva (zdravotnícke zariadenia, mestské a obecné úrady, obvodný úrad, nákupné strediská a pod.) Na RÚVZ v Rožňave bolo doručených 5 prihlášok do súťaže, ktoré boli odoslané na ÚVZ SR. Klientom, ktorí mali záujem prestať fajčiť bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

9.8. Národný program prevencie obezity

Národný program prevencie obezity je rozpracovaný pre RÚVZ Rožňava resp. aj pre oddelenie podpory zdravia.

V prvom polroku 2010 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 324 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva.

Nadalej sa vykonávali skupinové aktivity na zvyšovanie pohybovej aktivity obyvateľstva. Raz týždenne od 15⁰⁰–16⁰⁰ hod. sa usporadúvajú aktivity v priestoroch RÚVZ. Pohybových aktivít sa počas 22 stretnutí zúčastnilo 180 záujemcov z radov dospelých a zabezpečuje ich externý rehabilitačný pracovník.

Na rozvoj a propagáciu pohybu obyvateľstva bolo oddelením podpory zdravia realizovaných 64 zdravotno-výchovných aktivít.

Pre zamestnancov RÚVZ Rožňava sú na rozšírenie a zintenzívnenie pohybovej aktivity a na kompenzáciu duševného a pracovného zaťaženia vytvorené podmienky na pohybovú činnosť. Je vyčlenená osobitná miestnosť s cvičiacim náradím, ktoré je možné denne využívať. V priebehu 1. polroka 2010 bola 4 pracovníkmi využitá 28- krát.

9.9. CINDI program SR

V rámci CINDI programu SR boli aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov. Naďalej sa realizovali individuálne a skupinové intervencie vo všeobecnom a špecializovaných PCOPZ.

V prvom polroku 2010 navštívilo všeobecné PCOPZ 324 klientov, z toho 67 (20,7%) mužov a 257 (79,3%) žien. Vo všeobecnom PCOPZ sa monitorujú prioritné rizikové faktory životného štýlu klienta a poskytuje sa ciele poradenstvo podľa zhodnotenia zdravotného stavu.

Vykonal sa intervencia na optimalizáciu rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva prostredníctvom výjazdov pracovníkov PCOPZ na vybrané pracoviská, do miest a obcí v okrese Rožňava. V prvom polroku 2010 bolo uskutočnených 17 výjazdov do 12 zariadení s počtom vyšetrených klientov 246.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 9 stredných škôl a prostredníctvom zdravotno-výchovného materiálu.

Naďalej sa realizovali kurzy samomerania krvného tlaku u 39 klientov, ktoré viedli odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia.

9.10. Školy podporujúce zdravie. Mimoriadna úloha: HBSC štúdia

Úloha sa realizovala podľa usmernenia gestora. V júni sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili na zbere údajov k HBSC štúdii na Základnej škole Zeleného stromu v Rožňave. Podľa metodiky jednotlivých meraní boli údaje (hmotnosť, výška, obvod ramena, frekvencia pulzu za minútu, krvný tlak – 2 merania a 2 otázky v dotazníku) získané od 34 žiakov a následne odovzdané MUDr. Kollárovej na RÚVZ v Košiciach.

10. KONTROLA TABAKU

10.2 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

V rámci výkonu ŠZD sledovať dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov v praxi a uplatňovať sankčné opatrenia za porušenie ustanovení zákona o ochrane nefajčiarov.

V rámci výkonu ŠZD boli jednotliví prevádzkovatelia zariadení priebežne upozorňovaní na škodlivé účinky fajčenia a na dodržiavanie dodržiavania zákona č. 337/2004 o ochrane nefajčiarov.

V sledovanom období vykonali pracovníci odd. HŽP v nimi dozorovaných zariadeniach 180 kontrol, pracovníci odd. PPLaT na jednotlivých pracoviskách 117 kontrol, pracovníci odd. HVaPBP v zariadeniach spoločného stravovania, zariadeniach podliehajúcich výkonu úradnej kontroly potravín, predajniach potravín a kozmetických výrobkov 74 kontrol, pracovníci odd. HDaM v zariadeniach pre deti a mládež 59 kontrol.

Spolu bolo realizovaných 430 kontrol dodržiavania zákona č. 337/2004 o ochrane nefajčiarov.

Ani v jednom prípade porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov nebolo zistené.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

V máji 2010 pracovníci odd. Podpory zdravia pri príležitosti „Svetového dňa bez tabaku“ realizovali akciu pre verejnosť v priestoroch polikliniky NsP sv. Barbory v Rožňave a.s., v rámci ktorej sa u fajčiarov prístrojom SMOKERLYZER vyšetroval CO a % COHb vo vydychovanom vzduchu. Príležitosť využilo 23 fajčiarov, z toho 11 mužov a 12 žien. Priemerný vek vyšetrených klientov bol 42 rokov, najmladší klient mal 22 rokov a najstarší 63 rokov. U klientov bol stanovený stupeň závislosti na nikotíne na základe Fagerstromovho dotazníka s následnou intervenciou. Na základe analýzy údajov z dotazníka 7 klientov dosiahlo skóre do 4 bodov – neznámená závislosť na nikotíne, 11 klientov dosiahlo skóre 5-6 bodov – t.j. strednú závislosť na nikotíne a 5 klientov malo skóre 7-9 bodov – znamená silnú závislosť na nikotíne. Všetkým klientom bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra prevencie a odvykania od fajčenia na RÚVZ v Rožňave.

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Plnenie úlohy je odpočítané v bode 9.7.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
1.2.	Koordinácia národných programov výskumu v oblasti environmentálneho zdravia – ERA-NET	ÚVZ SR
	EK, SZÚ Bratislava	31.8. 2012
1.3.	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS	ÚVZ SR
	RÚVZ SR na regionálnej úrovni	30.6.2010
1.4.	Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ hl. m. SR so sídlom v Bratislave	Rok 2010
1.5.	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.6.	Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.7.	PHIME projekt „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Spišskej Novej Vsi	Rok 2010

Č. úlohy: 1.1.

Názov úlohy: AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Odpočet plnenia k 30.06.2010

- na plnení úlohy sa podieľa oddelenia HŽP a Zdravie v spolupráci s oddelením HDM priebežne a podľa požiadaviek gestora úlohy. Smerom k verejnosti sa zameriavame najmä na informovanosť o najaktuálnejších problémoch životného prostredia a zdravia, problematiku bývania a zdravia a dopad klimatických zmien na zdravie.

Č. úlohy: 1.2.

Názov úlohy: KOORDINÁCIA NÁRODNÝCH PROGRAMOV VÝSKUMU V OBLASTI ENVIRONMENTÁLNEHO ZDRAVIA - ERA-NET.

- na riešení úlohy sa nepodieľame

Č. úlohy: 1.3.

Názov úlohy: NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA EHS

Odpočet plnenia k 30.06.2010

- na plnení úlohy sa zúčastňujeme podľa požiadaviek gestora úlohy: v súčasnej dobe prevláda zber údajov v rámci monitoringu pitných vôd a monitoringu vôd na kúpanie (prírodné a umelé kúpaliská).

Č. úlohy: 1.4.

Názov úlohy: KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

na riešení tejto úlohy sa nepodieľame

Č. úlohy: 1.5.

Názov úlohy: MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Odpočet plnenia k 30.06.2010

- monitoring kvality vôd na kúpanie sa vykonáva v súlade s platnou legislatívou na dvoch prírodných kúpacích lokalitách a to v Šaštíne-Strážoch-Gazarke a Kunovskej priehrade. K 30.06.2010 boli odobraté 2 vzorky na laboratórne vyšetrenie. Umelé kúpaliská sa monitorujú v mestách Senica, Skalica a Holíč. Pred započatím kúpacej sezóny bolo odobratých 6 vzoriek vôd z bazénov.

Prírodné kúpaliská sa monitorujú v 14 dňových intervaloch od 15.06. do 15.09.2010.

Súčasne sa výsledky laboratórnych rozborov pravidelne aktualizujú v informačnom a databázovom systéme s cieľom plnenia požiadaviek smernice ES ako aj informovania verejnosti.

Č. úlohy: 1.6.

Názov úlohy: MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Odpočet plnenia k 30.06.2010

- monitorovanie kvality pitnej vody v okresoch Senica a Skalica sa zabezpečuje na 54 odberových miestach verejných vodovodov. V súvislosti s touto úlohou bolo k 30.06.2010 odobratých na laboratórne vyšetrenie 78 vzoriek vody. Všetky vzorky boli vyhovujúcej kvality.

Č. úlohy: 1.7.

Názov úlohy: PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM

KONCENTRÁCIÁM ZMIESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

na riešení tejto úlohy sa nepodieľame

Č. úlohy: 1.8.

Názov úlohy: **PROJEKT LIFE+ PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING**

na riešení tejto úlohy sa nepodieľame sa

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.2.	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami RÚVZ v SR	ÚVZ SR
2.3.	Zdravé pracoviská RÚVZ so sídlom v Bratislava hl. m. SR, Nitre, Martine, Banskej Bystrici, Rožňave, Trenčíne, Zvolene, Poprade, Žiari nad Hronom, Košiciach	ÚVZ SR
2.4.	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
2.4.1.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Trenčíne, Martine, Žiline	
2.4.2.	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m. SR	
2.5.	Pracovné podmienky ako determinanty rodovej nerovnosti práce (Iniciatíva Spoločenstva EQUAL) ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Rožňave, Bratislave hl. m. SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie .

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okresoch Senica a Skalica podľa štandardných výstupov programu ASTR
- počte nových rizikových prác v danom roku
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sme v I. polroku 2010 vydali 16 rozhodnutí o rizikových prácach, v 12 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 2 organizáciách boli rizikové práce zrušené, novo vyhlásené rizikové práce boli v 2 organizáciách. V rámci výkonu ŠZD bolo v priebehu I. polroku 2010 vykonaných 25 previerok ukončených záznamom zameraných na rizikové práce.

V súčasnej dobe evidujeme v okrese Senica 839 zamestnancov v riziku, z toho 276 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 755, z toho 243 žien. V okrese Skalica evidujeme 2120 zamestnancov, z toho 296 žien. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 2034, z toho 243 žien.

V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 78 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

Situáciu v počte exponovaných zamestnancov rizikovými faktormi sledujeme, ale prognózovanie nie je jednoznačné, nakoľko niektoré prevádzky s vyhlásenými rizikovými prácami svoju prevádzku obmedzili, resp. zastavili z dôvodu ekonomickej krízy.

2. 1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečiť poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe)
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi jedovatým látkam a jedovatým látkam a prípravkom. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie legislatívnych úprav Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V priebehu I. polroka 2010 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 8 previerok ukončených záznamom, v 4 prípadoch išlo o novú prevádzku. V 2 prípadoch boli prejednané zistené nedostatky a uložené pokyny na ich odstránenie.

V rámci tejto úlohy boli vyplnené 2 dotazníky C o informovanosti zamestnancov.

V I. polroku 2010 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím jedovatých látok.

Problémom ostáva naďalej hodnotenie rizík jedovatých a veľmi jedovatých látok.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, v okresoch Senica a Skalica
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z., ktorým sa mení nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica evidujeme jednu organizáciu, kde sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami v NsP Skalica a to v profesii lekár (1/0) a zdravotná sestra (3/3).

Evidujeme jednu organizáciu Euroframe, a.s. Skalica, ktorá má oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. V I. polroku 2010 bolo vydané jedno rozhodnutie na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmu KOVOMAT Slovakia s.r.o. Žilina.

Ďalej v okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré prevažne spracovávajú tvrdé drevo.

V rámci výkonu ŠZD bolo zistené, že fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby, ktoré prevádzkujú pneuservisy používajú pri opravách pneumatík skupinu lepidiel, ktoré sú podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. zaradené do kategórie 2 ako pravdepodobný karcinogén. Uvedené lepidlá obsahujú trichlóretylén.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickej záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce

a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

Realizačné výstupy

- Prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže
- Prehodnocovať podkladové materiály k návrhom zamestnávateľov na určenie rizikových prác s rizikom psychickej pracovnej záťaže, v prípade potreby vyžiadať stanovisko ÚVZ SR.
- Evidovať určené rizikové práce (profesie) s rizikom psychickej pracovnej záťaže aj podľa prevažujúcej činnosti
- Sledovať trendy vývoja a zmien psychického zdravia populácie SR v produktívnom veku na základe štatistických údajov vybraných ukazovateľov psychického zdravia (ÚVZ SR) a usmerňovať v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení na konkrétnych pracoviskách.

Vyhodnotenie

V okresoch Senica a Skalica nevidujeme ani jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

- Zber údajov z okresov Senica a Skalica
  - a) rizikové práce - faktor DNJZ
  - b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
  - c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
  - d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
- Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
- Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
- Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.

Vyhodnotenie

V okresoch Senica a Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V priebehu I. polroka 2010 sme neprešetrovali ani jedno podozrenie na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

Realizačné výstupy

- Evidovať profesie, u ktorých sa ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin vyskytujú najčastejšie
- Vytvoriť databázu údajov z okresov Senica a Skalica
  - a) podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin (zdroj NCZI)
  - b) prešetrovanie podozrení na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin
  - c) priznané profesionálne ochorenia chrbtice v položke 47 zoznamu chorôb z povolania (zdroj NCZI)
- Usmernenia a konzultácie pre zamestnávateľov v prijímaní preventívnych a nápravných opatrení

Vyhodnotenie

V I. polroku 2010 sme neprešetrovali ani jedno podozrenie na chorobu z povolania.

2.2. ZNÍŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne).

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerať sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

Etapy riešenia

rok 2010 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

Získavať údaje o

- zamestnancoch vykonávajúcich prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR (názov organizácie, počet zamestnancov, profesie, prevažujúca činnosť)
- účasti zamestnancov na skriningovom vyšetrení očí a zraku pred zaradením na prácu so ZJ a v priebehu zamestnania (v prípade zrakových ťažkostí)
- účasti zamestnancov na vyšetrení pohybového a nervového systému (v súvislosti s výkonom práce)

Uvádzať

- počet previerok na pracoviskách so ZJ
- najčastejšie zistené nedostatky a uložené sankcie

Vyhodnotenie

V priebehu I. polroka 2010 sme vykonávali kontrolu práce so zobrazovacími jednotkami v rámci bežného výkonu ŠZD a bolo vyplnených 58 dotazníkov Z o informovanosti zamestnancov.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Nepodielame sa.

2.4. PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Nepodielame sa.

2.5. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Cieľ :

Presadzovanie právnych predpisov EÚ týkajúcich sa chemických látok a zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

Etapy riešenia

2. etapa: od druhého štvrťroka 2010

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrťroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 163/2001 Z.z. budú podkladom pre ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Realizačné výstupy

- Zvýšenie odbornej úrovne používania chemických látok a prípravkov u „povinných subjektov“

- Zjednotenie v praktickom presadzovaní nariadenia REACH a súvisiacej ďalšej národnej a EÚ legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva ako aj ďalšími kontrolnými orgánmi
- Vypracovanie dotazníkov zisťujúcich stav v problematike, ich analýza a príprava nápravných riešení
- Prijímanie nápravných opatrení
- Zvyšovanie odbornej úrovne práce a príprava špecialistov na problematiku celého spektra aspektov používania chemických látok z hľadiska účinnej ochrany zdravia

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa budeme venovať v 2. etape: od druhého polroka 2010.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. december 2009
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2009
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	28. február 2009
3.5.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	vybrané RÚVZ v SR	30. marec 2011

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

ÚVZ SR,
RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici, RÚVZ v SR 15. január 2011 a ďalšie roky

3.2. **Monitoring jodidácie kuchynskej soli** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
RÚVZ v SR 30. december 2010 a ďalšie roky

3.3. **Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti**
ÚVZ SR
RÚVZ v SR 30. marec 2011

3.4. **Bezpečnosť výrobkov určených pre deti**

ÚVZ SR

RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 31. december 2011

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

ÚVZ SR

RÚVZ so sídlom v Poprade 31. december 2011

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR – pracoviská hygieny výživy

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „**Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR v roku 17. decembra 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2010)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2011).

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

PLNENIE ÚLOHY: Úloha je riešená priebežne. K 30.06.2010 bolo do projektu zapojených zatiaľ 38 respondentov.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovník hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom.

Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3

- počet vzoriek: 2 vzorky

- časové obdobie: január - december 2010

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2010

III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Realizačné výstupy

- údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

PLNENIE ÚLOHY: Úloha je riešená priebežne. K 30.06.2010 bolo odobratých 10 vzoriek kuchynskej soli.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok

2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov

3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku

4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia: Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: leto 2009 – kampane

III. etapa: 30. marec 2011 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. marec 2011

Závěrečná správa

30. marec 2011

PLNENIE ÚLOHY: Úloha je riešená priebežne. K 30.06.2010 bolo odobratých 5 vzoriek kozmetických výrobkov . Bolo preverených 8 RAPEX hlásení.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,

2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, taniere, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2012 - záverečná správa

Výstupy

Závěrečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Závěrečná správa

30. marec 2012

PLNENIE ÚLOHY: Úloha zatiaľ riešená nebola.

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4- metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny

obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2012 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

PLNENIE ÚLOHY: Úloha zatiaľ riešená nebola.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR	Rok 2010
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ÚVZ SR
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Projekt splnený. Prieskum „ Tabak, alkohol, drogy – TAD“ bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora v Strednej odbornej škole elektrotechnickej Gbely. Do projektu bolo zapojených 66 študentov a 8 učiteľov. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt sa plní priebežne. Bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia detí a odbery vzoriek stravy vo vybraných školách (120 detí vo veku 7-10 rokov). Prebieha vkladanie získaných údajov do elektronickej databázy.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Projekt sa plní priebežne. Pokračuje spolupráca so všeobecnými lekármi pre deti a dorast. Celkovo bolo 11 všeobecným lekárom pre deti a dorast rozposlaných 330 skriningových formulárov. Prebieha vkladanie získaných údajov do elektronickej databázy.

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2006-2011 na úseku verejného zdravotníctva

1. Podporovať zabezpečovanie zodpovedajúcej výživy a správneho zloženia výživy detí a mládeže s cieľom zlepšenia súčasného štandardu v zmysle zásad racionálnej výživy.

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne.

V rámci plnenia úloh vyplývajúcich z projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ bol vykonaný dotazníkový prieskum, antropometrické vyšetrenia detí a odbery vzoriek celodennej stravy a nápojov (120 detí vo veku 7 - 10 rokov) V spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici sme zrealizovali interaktívne besedy na tému „ Zdravá výživa“ pre žiakov základných škôl (242 žiakov). Ich cieľom bola podpora zdravého spôsobu života s dôrazom na zdravú výživu, objasnenie zásad racionálnej výživy vrátane stravovacieho režimu. Súčasne im boli poskytnuté aj zdravotno- výchovný materiály. Pri príležitosti Dní zdravia v Skalici sme pripravili pre žiakov I. a II. stupňa skalických základných škôl kvíz o zdravej výžive.

V spolupráci so základnými školami v okrese Senica sme uskutočnili prednášky o zdravej výžive, ktorých sa zúčastnilo 37 žiakov. ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež (28 kontrol) sme sa sústredili na kontrolu jedálnych lístkov, pestrosti stravy, zabezpečenie pitného režimu, zaraďovanie čerstvého ovocia a zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov a taktiež sledujeme, či sa v jedálnych lístkoch nevyskytuje epidemiologicky rizikové potraviny. V školských bufetoch je kontrolovaný sortiment predávaných výrobkov.

2. Podporovať rozvoj školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru je kontrolované zloženie jedálnych lístkov, dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe pri výrobe pokrmov a nápojov a dodržiavanie prevádzkových poriadkov. V prípade potreby sú realizované konzultácie s kompetentnými osobami ohľadne zásad zdravej výživy.

3. Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je kontrolované zloženie jedálnych lístkov. V návaznosti na vykonané kontroly sú realizované konzultácie s kompetentnými osobami ohľadne zásad zdravej výživy s dôrazom na dôležitosť konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov. Taktiež v rámci zdravotno-výchovných aktivít je kladený dôraz na ich konzumáciu a ich priaznivé účinky na vyvíjajúci sa organizmus. Školský mliečny program je realizovaný len v okrese Skalica.

4. Podporovať pitný režim s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne

Zrealizované zdravotno-výchovné aktivity – prednášky a besedy na tému „Zdravá výživa“ a poradenská činnosť v poradni zdravej výživy sú zamerané na podporu pitného režimu s dôrazom na požívanie zdravotne vyhovujúcich nápojov. V súvislosti s výkonom štátneho zdravotného dozoru sú realizované konzultácie s kompetentnými osobami ohľadne zásad zdravej výživy, je kontrolované zloženie jedálnych lístkov, dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe, zásobovanie zariadení pitnou vodou, spôsob realizácie pitného režimu, druh podávaných nápojov a sortiment v školských bufetoch.

5. Podporovať napĺňania bodov vládneho Programu boja proti drogám a drogovým závislostiam

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne.

V zariadeniach pre deti a mládež sme vykonali 34 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia. Vykonanými kontrolami nebolo zistené porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.

6. Na regionálnej úrovni vykonávať realizáciu celoslovenských a celoeurópskych epidemiologických prieskumov zameraných na zistenie situácie ohľadom zneužívania návykových látok u žiakov a študentov, ako aj učiteľov základných, stredných a vysokých škôl s cieľom zmapovania trendov v tejto oblasti

Plnenie úlohy: Úloha sa plní priebežne podľa požiadaviek gestora.

Bol zrealizovaný prieskum „Tabak, alkohol, drogy – TAD“. Do prieskumu sa zapojilo 66 študentov a 8 učiteľov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Gbeloch. Zozbierané údaje boli zaslané na spracovanie gestorovi projektu.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne

6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v B. Bystrica, Košice	Priebežne
6.8.	Prevencia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2010, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1. 1. 2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2010 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Etapy riešenia

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vysoko účinné a bezpečné očkovacie látky.

Časové obdobie: priebežne

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010:

V roku 2010 budú realizované nasledovné úlohy **zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2010**

- **zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie**
- **zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke schválené Pandemickou komisou vlády SR**
- **udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania**

Časové obdobie: priebežne

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: priebežne

Manažment očkovania:

Základnými predpokladmi pre manažment v očkovaní je jeho legislatívne zabezpečenie, vypracovanie odborných usmernení v súvislosti s novou vyhláškou, inštruktáž a tréning pracovníkov RÚVZ, správna evidencia (záznamy) o očkovaní, o dodržiavaní chladového reťazca a hospodárení s vakcínami.

Časové obdobie: priebežne

Kontrola očkovania v SR:

Postupovať podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Časové obdobie: priebežne

Vlastná administratívna kontrola očkovania v SR.

Časové obdobie: september – október 2010

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej, okresnej, krajskej a celoslovenskej úrovni.

Časové obdobie: november 2010 – február 2011

Realizačné výstupy

- zabezpečenie včasnosti a plynulosti pravidelného povinného očkovania
- zosúladenie pravidelného povinného očkovania s očkovaním v krajinách EÚ
- spracovanie výsledkov kontroly očkovania a analýza ochorení preventabilných očkovaním za rok 2010
- porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania
- odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti slovenskej populácie

- zaslanie výsledkov do medzinárodnej siete EUVACNET, do WHO, UNICEF a ECDC
- publikovanie a oboznámenie širšej odbornej a laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti.

Odpočet plnenia: Kontrola očkovania prebehne k 31.8.2010.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2008 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na národnej, krajskej a okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Časové obdobie: priebežne

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné

ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogény, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohrá aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie: priebežne

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vstupný portál programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho reklama cestou všetkých RÚVZ v SR ako aj centrálnou prostredníctvom médií.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok 2009
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
  - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Odpočet plnenia:

Úloha sa vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi. Zvýšil sa počet hlásení infekčných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení. Boli prešetrené 8 nozokomiálne nákazy na troch oddeleniach. V rámci ŠZD v zdravotníckych zariadeniach bolo vykonaných 60 kontrol.

V okrese Senica a Skalica bola vykonaná kontrola funkčnej schopnosti 29 sterilizačných prístrojov a bolo odobratých 180 vzoriek na kontrolu dezinfekcie a sterility.

V rámci uvedenia do prevádzky bolo vydaných 89 rozhodnutí vrátane schválenia prevádzkového poriadku v okresoch Senica a Skalica.

Na portále RÚVZ Senica boli publikované články o akútnych respiračných ochoreniach, výskyte prenosných ochorení v okrese Senica a Skalica, rady pre cestovateľov – očkovanie do zahraničia, doporučené schémy očkovania pre deti a dospelých.

V rámci imunizačného týždňa European Immunization Week- EIW 24.4.-01.5.2010 v regionálnej tlači a na webových stránkach miest Senica, Skalica a Holíč, ako aj na stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame očkovania a nových očkovacích látkach.

V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 243 konzultácií. V regionálnej tlači boli uverejnené články o nutnosti vykonávania celoplošnej deratizácie v mestách a obciach okresu Senica a Skalica, o význame imunity a očkovania.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Etapy riešenia

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Zodpovední: určené pracovné skupiny

Časové obdobie: priebežne Časové obdobie: priebežne

Odborné usmernenia pre prácu v ohniskách vybraných infekčných ochorení:

Vypracovanie odborných usmernení pre prácu v ohniskách výskytu vybraných prenosných ochorení v záväznom legislatívnom formáte. Vytvoriť pracovnú skupinu, určiť recenzenta a zabezpečiť publikovanie materiálu.

Časové obdobie: 31. 12. 2009

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí:

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky sietí a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie: priebežne

Manažment epidémií:

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie: priebežne

Manažment kontaktov a ohnisk:

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie: priebežne.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Časové obdobie : priebežne.

Realizačné výstupy

- aktualizácia údajov zverejňovaných na informačnom portáli :

1. pre verejnosť
2. pre iných odborníkov
3. pre užívateľov

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu
4. systému rýchleho varovania

- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR

- deskriptívne, analytické a komparatívne výstupy z databáz

- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Odpočet plnenia:

Údaje o prenosných ochoreniach sú vkladané do informačného systému EPIS priebežne. V sledovanom období bolo v okrese Senica a Skalica vložených do systému 954 údajov a 854 epidemiologických šetrení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevenciu NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk, vytvorenie štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre zdravotnícke pomôcky, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

Etapy riešenia

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Realizácia HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa realizuje na oddeleniach

anesteziológii a resuscitácii a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy prijať príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa počíta so zapojením ďalších nemocníc.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2009
- porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz v roku 2009 s výskytom v roku 2008 a za posledných 5 rokov
- skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Nepodiel'ame sa.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľ'ské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľ'ov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života,

predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Etapy riešenia

Ukončenie príprav a vykonanie skríningu v 2 okresoch SR:

Výber respondentov z evidencie obyvateľstva, aktualizácia dotazníkov, tlač dotazníkov, zabezpečenie odberových súprav, diagnostických setov, inštruktáž intervierov a lekárov vykonávajúcich vyšetrenia.

Časové obdobie: prvý štvrt'rok 2009

Realizácia projektov v rámci programu CINDI:

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradni zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na projekte „Obezita“:

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe

- príprava vlastného programu a konkrétnych aktivít
- vykonávanie intervencií

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- zlepšiť identifikácie hlavných zdravotných ťažkostí našej populácie
- pomôcť pri určovaní nerovností v oblasti zdravia
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti chronických ochorení

Nepodielame sa.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Časové obdobie: priebežne

Pandemická pripravenosť:

Plánovanie všeobecnej pripravenosti na očakávanú pandémiu chrípky a činnosti súvisiacich s prevenciou sezónnej chrípky, vrátane krízovej komunikácie a materiálneho zabezpečenia (antivirotiká, vakcíny, potrebný zdravotnícky materiál). Dôležitým nástrojom na všetkých úrovniach je informovanosť o ohrození zdravia obyvateľov, príslušných epidemiologických opatreniach a sociálno-ekonomickom dopade pandémie.

Časové obdobie: priebežne

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava koordinovaného postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie

V roku 2010 nebola zaznamenaná žiadna mimoriadna epidemiologická situácia.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillancie spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie : január – február 2009:

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec – november 2009

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok 2009 a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Odpočít plnenia:

Podľa celoslovenského harmonogramu v rámci surveillancie poliomyelitídy bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV v mestách Senica a Skalica.

Všetky obráté vzorky z dvoch odberových miest mali negatívny výsledok.

V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne

prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutoční v rokoch 2007 – 2011 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- v mesiacoch január - február vypracovanie metodického postupu na riešenie projektu v danom roku a zaslanie riešiteľským pracoviskám – RÚVZ Košice
- marec - vypracovanie špeciálneho dotazníka na vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na jednotlivých stretnutiach – RÚVZ Košice
- marec - november vlastná realizácia projektu na RÚVZ Košického kraja
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ Košického kraja
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov stretnutí na školách na RÚVZ Košice
- december - zaslanie, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov dotazníkov na RÚVZ Košice

- RÚVZ Košice predloží záverečnú správu na ÚVZ SR

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia

December 2011

Odpočet plnenia:

Interaktívny projekt sa bude realizovať v 2.polroku 2010.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygienu“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.4.	Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.6.	Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunit	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7.	„Quit and win“ (párny kalendárny rok) „Vyzvi srdce k pohybu“ (nepárny kalendárny rok)	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR

	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.9.	CINDI program SR	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.10.	Školy podporujúce zdravia	ÚVZ SR, MŠ SR
	ÚVZ SR	

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Odpočet plnenia :

RÚVZ Senica v spolupráci s CVC pripravilo zdravotno-výchovné podujatie so zameraním na prevenciu úrazovosti u detí. Prítomným matkám bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál BECEP radí. Zároveň sme im poskytli DVD s danou problematikou. V mesiaci jún bola uskutočnená prednáška „Čo robiť počas horúčav.“ /MUDr.Planková

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, vybrané ZŠ a SŠ v SR.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

Etapy riešenia

1. Monitorovanie zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia starších ľudí. Táto etapa bola plánovaná už pri vzniku projektu Mám 65+.

Monitoring doplniť o subjektívne hodnotenie vlastného zdravia, sociálneho postavenia v rodine a v spoločnosti.

2. Vnímanie staroby v spoločnosti- predovšetkým mladou generáciou a rodinnými príslušníkmi seniorov.

Marec – Apríl 2010 - zostavenie dotazníkov pre seniorov, pre mladú generáciu, rodinných príslušníkov seniorov

Máj – Jún 2010 – realizácia dotazníkového prieskumu na RÚVZ v SR

OZV v spolupráci s Mestom Senica a Združením diabetikov pripravil dňa 5.júna 2010

III. okresný DIA deň. V odbornom programe si účastníci vypočuli prednášky, Sociálne dôsledky diabetes mellitus, Moderná liečba inzulínom, Hypoglykémie v detskom veku

Október – mesiac úcty k starším – organizačne zabezpečiť napr. „Pochod všetkých generácií“ s rozmanitými sprievodnými spoločenskými aktivitami – zdravotno výchovnými, intervenčnými, športovými, kultúrnymi v spolupráci s partnerskými organizáciami a dobrovoľníkmi podľa špecifických podmienok príslušného regiónu určené pre seniorov, ich rodiny a mladšie vekové skupiny.

Kampaňovitá medializácia aktivít na rôznych úrovniach a v rôznych komunikačných prostriedkoch.

Realizačné výstupy

1. Zistenie zdravotného stavu, zdravotného uvedomenia a subjektívneho hodnotenia vlastného zdravia staršími ľuďmi.
2. Získanie prehľadu o vnímaní sociálneho postavenia seniorov v spoločnosti samotnými seniormi, ich rodinnými príslušníkmi a mladou generáciou.
3. Prezentácia výsledkov na regionálnej a národnej úrovni.
4. Rozmanité aktivity v mesiaci úcty k starším – zdravotno výchovné, športovo – kultúrne a pod.

Odpočet plnenia :

V prvom polroku 2010 bol uskutočnený jeden vzdelávací cyklus pre seniorov v KD v Senici. Vzdelávanie prebiehalo podľa programu – formou prednášok a besied a zúčastnilo sa ho 18 seniorov. Bolo im poskytnuté DVD, zamerané na prevenciu úrazovosti a zdravotno – výchovný materiál – Alkohol zabíja.

9.3. „ZDRAVOTNOVÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

- nepodielame sa

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Cieľ

Získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Na odboroch podpory zdravia regionálnych úradov VZ sa každoročne realizujú úlohy (intervenčné aktivity, štúdie, projekty), ktoré majú výlučne regionálny, resp. lokálny charakter. Vytvorenie databázy dobrých postupov zloženej zo stručných charakteristík realizovaných úloh umožní výmenu skúseností, zapojenie sa ďalších úradov do úloh

a porovnanie výsledkov pri dodržiavaní rovnakých metodík a postupov.

Etapy riešenia

1. Príprava a predloženie návrhov na spôsob zberu a výmenu projektov a úloh podpory zdravia realizovaných na regionálnej úrovni
  - vypracovanie požiadaviek na štruktúru a obsahovú náplň charakteristík projektov a úloh podpory zdravia
  - vypracovanie požiadaviek na zaradenie projektov a úloh podpory zdravia do databázy dobrých postupovI. polrok 2010
2. Zber projektov a úloh podpory zdravia realizovaných na regionálnej úrovni a ich zaraďovanie do databázy dobrých postupov na základe vypracovaných požiadaviek
III. štvrťrok 2010
3. Výmena databázy dobrých postupov v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva
IV. štvrťrok 2010

Realizačné výstupy

Funkčný systém zberu a výmeny projektov a úloh realizovaných na regionálnej úrovni v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva

Odpočet plnenia :

1. Chránme sa pred drogovým nebezpečenstvom XIII. – I. časť workshopy - projekt podporený z Protidrogového fondu zameraný na prevenciu drogových závislostí, realizácia workshopov pre rodičov a pedagógov SŠ v meste Senica - termín – september 2010– odpočet plnenia december 2010. Projekt je v štádiu prípravy.
2. Chránme sa pred drogovým nebezpečenstvom XIII. – II. časť - projekt podporený z Protidrogového fondu zameraný na prevenciu drogových závislostí, realizácia pre koordinátorov prevencie drogových závislostí pedagógov , študentov , kultúrnych a osvetových zamestnancov , pre odbornú i laickú verejnosť - termín – november odpočet plnenia december 2010. Projekt je v štádiu prípravy.
3. Zadrž kým je čas – regionálny projekt určený ZŠ a SŠ s problematikou prevencie fajčenia – počet prednášok 3 pre 89 žiakov.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovníkov zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilm. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí každoročne včasnú distribúciu aktuálnych tém k významným dňom, pokiaľ budú vyhlásené svetovou zdravotníckou organizáciou, riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Odpočet plnenia :

7. apríl - Svetový deň zdravia

31. máj – Svetový deň bez tabaku

26.jún – Medzinárodný deň boja proti drogám

- bolo uskutočnených 76 výkonov , 2 články v médiách, 4 propagačné materiály

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

- nepodielame sa

9.7. VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populáci **Tohto roku sa projekt nerealizoval.**

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Odpočet plnenia:

Plnenie Národného programu prevencie obezity sa venuje pozornosť klientom, ktorí navštívia základnú poradňu. Individuálne poradenstvo je zamerané hlavne na zmenu výživových návykov, pohybovú aktivitu a znižovanie hmotnosti. V prvom polroku 2010 bolo uskutočnených 286 zdravotno – výchovných aktivít.

9.9. CINDI PROGRAM SR

skrining zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytých v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov,

počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Monitorovacie aktivity:

- Health monitor survey - sledovanie zvyklostí obyvateľstva SR ovplyvňujúcich zdravie
- Skríningy zdravotného stavu obyvateľstva v modelovej oblasti (okres Banská Bystrica, Brezno)
- Process evaluation survey - monitorovanie postojov obyvateľstva k vlastnému zdraviu a záujmu obyvateľstva o zmeny v životnom štýle
- Priebežné monitorovanie úmrtnostných pomerov v SR a v demonštračných oblastiach.

Anotácia štúdie zdravotného stavu.

Skríning zdravotného stavu sa vykonáva v 5-ročných intervaloch v modelovej oblasti pre program CINDI a to v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

Cieľ štúdie:

- Sledovať trend vývoja rizikových faktorov chronických ochorení a to tak biologických ako aj faktorov vyplývajúcich zo životného štýlu
- Hodnotiť efektivitu vykonávaných intervencií zameraných na ozdravenie životného štýlu obyvateľstva
- Modifikovať formy a cieľové skupiny intervenčných aktivít. .

Cieľová populácia: obyvatelia okresu banská Bystrica a Brezno muži i ženy vo vekovej skupine 15 – 64 ročných.

Výber respondentov z „Evidencie obyvateľstva SR“ podľa zadaných kritérií (15-64 roční 1000 mužov a 1000 žien).

Oslovenie respondentov: Pozvanie vybraných respondentov sa vykoná listom, zaslaným poštou. Súčasťou oslovenia je aj žiadosť o informovaný písomný súhlas s účasťou a spracovaním osobných údajov. Pozvanie nezúčastnených sa bude opakovať 2. a 3. krát. Účasť na skríningu nie je honorovaná.

Odpočet plnenia :

V prvom polroku 2010 navštívilo Poradňu zdravia 77 klientov a Poradňu odvykania od fajčenia 12 klientov, výjazdov 5.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Odpočet plnenia :

V roku bolo uskutočnených celkove 5 prednášok so zameraním na pohybovú aktivitu, škodlivosť fajčenia a správnu výživu.

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
10.1.	Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.2.	Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS	
10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.5.	Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátko poradenia pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita, Slovenská lekárska spoločnosť	
10.6.	Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotníckej školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita	

10.1. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

- nepodielame sa

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

- nepodielame sa

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Odpočet plnenia :

Odd. Podpory zdravia v spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom zorganizovalo akciu pre verejnosť – vyšetrenie na Smokerlyzeri v priestoroch Osvetového strediska. Každému klientovi bola ponúknutá možnosť odvykania od fajčenia prostredníctvom poradne. Celkove bolo zúčastnených 19 klientov.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

V prvom polroku sa uskutočnila súťaž – Prestaň a vyhraj. Celá akcia bola propagovaná cez internet – odoslané e-maily starostom obcí a primátorom miest. V regionálnej tlači boli uverejnené 2 oznamy s danou problematikou. Do zdravotníckych zariadení, škôl boli distribuované prihlášky do súťaže.

10.5. ŠKOLENIE ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI POSKYTOVANIA KRÁTKEHO PORADENSTVA PRE KLIENTOV A PACIENTOV AKO PRESTAŤ FAJČIŤ.

- nepodielame sa

10.6. PRÍPRAVA A VYDANIE UČEBNÉHO TEXTU PRE ZDRAVOTNÍCKE ŠKOLY A UNIVERZITY SO ZAMERANÍM NA KONTROLU TABAKU VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE.

- nepodielame sa

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP)

Úloha sa plní predovšetkým v sledovaní kvality pitnej vody, hlavne v rómskych osadách, ako aj sledovaním kvality vody v prameňoch Národného parku Slovenský raj.

V rámci projektu PHIME sa sleduje expozícia detskej populácie ťažkým kovom (Pb, Cd, Hg v krvi detí) a zberom údajov o kvalite vonkajšieho ovzdušia v sledovanej oblasti mesta Krompachy.

Pracovníci oddelenia HŽP RÚVZ Spišská Nová Ves pravidelne zadávajú údaje do informačného systému IS Pitná voda a do informačného systému Voda na kúpanie podľa pokynov ÚVZ SR.

1.2 KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Riešiteľské pracoviská nie sú učené, gestorom úlohy je ÚVZ SR.

1.3 NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

V priebehu 1. polroka 2010 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH, PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Riešiteľským pracoviskom úlohy je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ hl. mesta so sídlom v Bratislave.

1.5 MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Pracovníci oddelenia podľa pokynov ÚVZ SR pravidelne zadávajú údaje do informačného systému Voda na kúpanie.

Umelé kúpaliská

Štátny zdravotný dozor a odber vzoriek vody na zisťovanie ich kvality sa vykonáva na kúpaliskách v Spišskej Novej Vsi a v Krompachoch a na letnom kúpalisku v Spišskej Novej Vsi. Vo vzorkách, odobratých pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva a tiež vo vzorkách, predložených prevádzkovateľom, boli sledované ukazovatele v súlade s platnou legislatívou.

Prírodné kúpaliská

Štátny zdravotný dozor a odber vzoriek vody na zisťovanie ich kvality sa vykonáva z vodnej nádrže Ružín I – západná časť, ktorá sa nachádza v okrese Gelnica. Nádrž je využívaná obyvateľmi okresu a blízkeho okolia na rybolov a aj na kúpanie aj napriek tomu, že kúpanie v tejto časti nádrže nie je povolené. V blízkosti nie je možnosť kúpania a v okrese

Gelnica nie sú kúpaliská pre verejnosť. Rekreačná oblasť Ružín I. - západná časť nebola vyhlásená ako kúpacia oblasť pre nevyhovujúcu kvalitu vody v pritekajúcich riekach – Hornád a Hnilec. Odber vzoriek vody je doplnený o sledovanie bankských jazier Gelnica – Thurzov a jazera pri obci Úhorná. Uvedené jazerá nie sú vyhlásené ako kúpacie oblasti ale sporadicky sa využívajú na kúpanie.

Odbery vzoriek vôd sú zabezpečené na 4 odberných miestach vo vodnej nádrži Ružín :

- v areáli vodného lyžovania, v lokalite chaty „Pod skalou“, na Hnileckom ramene a na Hornádskom ramene, z bankského jazera Gelnica – Thurzov a z bankského jazera Úhorná.
- Základné parametre kvality vody vodnej nádrže Ružín I sú nezmenené a v uplynulom období nedošlo k žiadnym závažným zmenám – ubytovacie kapacity, zmeny v zásobovaní vodou a pod. Vodná nádrž, okrem individuálnej chatovej rekreácie a vodnolyžiarskych športov, je prevažne využívaná rybármi s divokým stanovaním.

V 1. polroku 2010 neboli pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi odobraté žiadne vzorky z dôvodu povodní v mesiacoch máj a jún a zákalu po následných dlhotrvajúcich dažďoch.

Počas 1. polroku 2010 neboli hlásené prenosné ochorenia, súvisiace s využívaním vodných plôch.

1.6 MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

V priebehu I. polroka 2010 bolo RÚVZ SNV - pracovníkmi oddelenia hygieny životného prostredia na spotrebisku odobratých celkom 222 vzoriek pitných vôd, z toho 49 vzoriek bolo z verejných vodovodov, 11 vzoriek z rómskych osád, 15 vzoriek z prameňov na území Národného parku Slovenský raj, iné - 58 (platené služby - 8, Medzinárodný deň vody - 50). Osobitnú skupinu pitných vôd tvoria povodňové vzorky pitných vôd. Do 30. 6. 2010 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých celkom 89 vzoriek vôd – 44 vzoriek z verejných vodovodov a 45 vzoriek vôd z individuálnych zdrojov.

Laboratórny rozbor vzoriek vykonáva laboratórium Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, niektoré špeciálne ukazovatele sú stanovované v laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

V zásobovaní obyvateľov okresov Spišská Nová Ves a Gelnica pitnou vodou z verejných vodovodov nedošlo v priebehu 1. polroka roka 2010 k výraznejším zmenám. Negatívne možno hodnotiť pretrvávajúci trend odpájania časti obyvateľov v okrese Gelnica aj Spišská Nová Ves z rozvodov verejných vodovodov a návrat k individuálnym zdrojom pitnej vody. Táto skupina obyvateľov rieši zásobovanie pitnou vodou donáškou vody z rôznych prameňov, resp. z vlastných individuálnych studní.

V okrese Spišská Nová Ves je 5 obcí, ktoré nemajú verejný vodovod (Bystrany, Hincovce, Vítkovce, Kaľava, Kolinovce).

V okrese Gelnica je 7 obcí, ktoré nemajú verejný vodovod (Helcmanovce, Henclová, Hrišovce, Kluknava, Richnava, Úhorná a Závadka).

Zmeny v riešení dezinfekcie vody na verejných vodovodoch neboli zaznamenané. Používa sa plynný chlór a chlórňan sodný.

V ochranných pásmach vodných zdrojov stále pretrvávajú nedostatky v dodržiavaní režimu hospodárenia zisťované pri kontrolných obhliadkach vodohospodárskeho orgánu

i správcu toku. Prevažne ide o približovanie dreva priamo po potoku, čím dochádza k nadmernému zákalu a znehodnoteniu kvality surovej vody.

Vodovody, prevádzkované obcami s počtom obyvateľov nad 5000, sa v regióne Spišská Nová Ves a Gelnica nenachádzajú. Výnimky z nezodpovedajúcej kvality pitnej vody neboli vydané, v priebehu 1. polroka 2009 neboli hlásené žiadne ochorenia v súvislosti s pitnou vodou.

1.7 PHIME projekt „Public health impact of long – term, low - level mixed element exposure in susceptible population strata“ – vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín

V rámci projektu PHIME sa sleduje expozícia detskej populácie ťažkým kovom (Pb, Cd, Hg v krvi detí) a zberom údajov o kvalite vonkajšieho ovzdušia v sledovanej priemyselnej oblasti mesta Krompachy.

Gestor za SR – RÚVZ Banská Bystrica nemal osobitné požiadavky na plnenie projektu v priemyselnej oblasti v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves.

1.8. PROJEKT COPHES PRE ĽUDSKÝ MONITORING

Riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR, RÚVZ SNV úlohu neplní..

Úlohy vyplývajúce z problematiky územného obvodu

Sledovanie kvality vody v prameňoch na území Národného parku Slovenský raj

V I. polroku 2010 bolo odobratých 16 vzoriek vôd z 16 prameňov nachádzajúcich sa vedľa najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Hrabušice ATC Podlesok – vrt oproti reštaurácii Koliba, Hrabušice ATC Podlesok – prameň pri parkovisku, Sokolský prameň – Čingov, Grófska studňa – Košiarny briežok, Pod lanovkou – Novoveská Huta, Kráľov prameň – Novoveská Huta, Klauzy – Slovenský raj, Skromná studnička – Košiarny briežok, Suchá Belá – Slovenský raj, Kysel’ – Slovenský raj, Prameň sv. Bruna – Kláštorisko, Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom – Kláštorisko, prameň – potok Lesnica, prameň pod Gačovskými skalami – Dedinky, Chatová osada Kláštorisko, Hrabušice ATC Podlesok.

Z uvedeného počtu bolo 8 vzoriek závadných

- Skromná studnička – Košiarny briežok
- Sokolský prameň - Čingov
- Grófska studňa - Košiarny Briežok
- Chatová osada Kláštorisko
- Kysel’ – Slovenský raj
- Prameň Klauzy
- Prameň sv. Bruna – Kláštorisko
- Suchá Belá.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zverejnenie informácie na informačných tabuliach.

Odborne spolupracovať s obecnými úradmi pri riešení problematiky v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou

V rómskych osadách – Bystrany, Markušovce, Nálepko, Richnava, Rudňany, Vítkovce, Žehra, bolo odobratých celkom 13 vzoriek vôd zo studní (z toho 2 z dôvodu povodní), prameňov a verejného vodovodu, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie pitnou vodou. Závažnosť vzoriek je vysoká – 61,5 %.

Zo 7 vzoriek vôd odobratých z verejných vodovodov boli 4 vzorky závažné v mikrobiologických ukazovateľoch - koliformné baktérie, E.coli, Enterokoky.

Zo 6 vzoriek odobratých z prameňov a studní boli 4 vzorky závažné, v závažných vzorkách boli prekročené limity mikrobiologických ukazovateľov – Escherichia coli, koliformné baktérie – Klebsiella, Enterokoky, kultivovateľné MO pri 36°C a 22 °C.

V 2 vzorkách boli prekročené aj limity chemických ukazovateľov – dusičnany, nízke pH. Pri riešení zložitej situácie v zásobovaní rómskych osád pitnou vodou sú vykonávané krátkodobé aj dlhodobé opatrenia. V osade Spišská Nová Ves Hájik je realizovaná permanentná dezinfekcia vo verejnej studni. Pre oblasť Bystrany je vo fáze spracovania projektová dokumentácia na predĺženie siete Spišského skupinového vodovodu Spišský Hrušov – Krompachy. Pre oblasť Dobrá Vôľa, časť Spišské Vlchy je spracovaná projektová dokumentácia napojenia na vodovod Žehra.

Nedostatky sú zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne.

Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác v programovom vybavení ASTR sa priebežne aktualizuje. V prvom polroku 2010 bolo prehodnotených 17 firiem z výskytom rizikových prác a bolo vypracovaných 14 nových rozhodnutí. Zrušené boli riziká na pracoviskách u piatich subjektov – v 3 firmách boli rizikové práce zrušené z dôvodu zaradenia práce do 2. kategórie rizika v súvislosti s novou objektivizáciou faktorov prostredia, v 1 spoločnosti bolo zrušené pracovné miesto obsluhy (pracovníka zaradeného pri obsluhu stroja prepustili a stroj bol ponúknutý na odpredaj) a 1 spoločnosť oznámila zrušenie prevádzky. Vykonáva sa hodnotenie protokolov z objektivizácie faktorov pracovného prostredia a navrhuje sa zaradenie prác do rizika. Za prvý polrok boli predložené protokoly z 9 firiem.

Nové riziká boli vyhlásené v 5 subjektoch.

Pri výkone ŠZD sa kontroluje vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok, vypracovanie a schválenie prevádzkových poriadkov a zisťuje sa informovanosť zamestnancov o rizikách. Preventívna lekárska starostlivosť je vykonávaná prostredníctvom PZS a zmluvnými lekármi v meste Krompachy a Gelnica (PZS ProCare). V prípade zaradenia prác do 1. a 2.

kategórie rizika sú preventívne lekárske prehliadky vykonávané praktickými lekármi. V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) podľa zistených podkladov vykonávajú činnosť PZS v rozhodujúcich firmách 3 spoločnosti a to spoločnosť ProCare, a.s. Bratislava Stredisko Košice, Medison, s.r.o. Košice a PaLS s.r.o. Prešov. Pracovná zdravotná služba ProCare a.s. má v Spišskej Novej Vsi ambulanciu na vykonávanie preventívnych lekárskech prehliadok (MUDr. Jankech). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

V počte pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je oproti roku 2009 zaznamenaný mierny pokles. Celkový počet evidovaných pracovníkov je 4029 z toho je 603 žien. Oproti predchádzajúcemu roku z dôvodu prepúšťania ide o pokles o 145 pracovníkov a pokles o 68 žien. Pokles bol spôsobený prepúšťaním a útlmom z dôvodu krízy a tiež výsledkami novej objektivizácie faktorov pracovného prostredia a zhodnotením rizika pracovnými zdravotnými službami.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V sledovanom období bolo vydané 1 odborné vyjadrenie pre aplikáciu hnojív pre PD Čingov Smižany a bolo vykonané 1 školenie pracovníkov s chemickými látkami a prípravkami zaradených v obchode, školách, chemickej ochrane rastlín v poľnohospodárstve, na laboratórnych pracoviskách. Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako jedovaté látky a prípravky. Veľmi jedovaté látky a prípravky sa nepoužívajú.

Veľmi jedovaté látky a prípravky sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa). Povolenie na odber veľmi jedovatých a jedovatých látok bolo spoločnosti vydané.

V regióne profesionálne využívajú prípravky na ničenie škodcov 3 firmy. Za sledované obdobie bolo hlásených 40 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov (v predajnej sieti TESCO v Krompachoch a v Gelnici, HYPERNOVA, LIDL, ČS OMW, suterén a sklady Penziónu ERINOF, objekty maloobchodných predajní MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves, Pivovar Tovar a.s. prevádzka ODC Spišská nová Ves, objekt na Turzovskej ul. v Gelnici, Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, Spišské krmné zmesi s.r.o. Spišské Vlchy (zaplynovaním), Panasonic AVC Networks Slovakia s.r.o. Krompachy, plynovanie sa uskutočnilo v obilnom sile MPC Spišská Nová Ves a iné).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených 7 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a 8 prevádzkových poriadkov k nakladaniu s nebezpečnými odpadmi (nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo posudzované v 6 prípadoch spolu s uvedením do prevádzky a 2 boli schválené samostatným rozhodnutím).

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone ŠZD na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok, zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch, určených na prestavbu a rekonštrukciu, resp. pri odstraňovaní stavieb.

V súčasnom období sa vykonáva pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťoch s obsahom azbestocementového materiálu) a tiež pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov, obsahujúcich azbest. Pracovnú činnosť v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonáva 5 firiem s oprávnením ÚVZ SR a so schváleným plánom práce. Činnosť je vykonávaná pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, Správy domov Gelnica, spoločností RONAR s.r.o. Košice, SAMP s.r.o. Bardejov a Jozef Hanák – A JE TO, Spišská Nová Ves. Odpad je likvidovaný špecializovanými firmami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach, resp. na skládke v Košiciach.

Správa domov Gelnica v prvom polroku 2010 odstránila azbestocementovú krytinu z objektu požiarnej zbrojnice v Spišskom Hrušove, 1-krát kanalizačné rozvody. Spoločnosť RONAR Košice uskutočnili odstraňovanie azbestocementového materiálu zo stavieb v areáli Elektrickej stanice Spišská Nová Ves, v objekte VSE a.s., Radlinského 40 v Spišskej Novej Vsi (výmena kábelových látok z azbestových materiálov). Pracovná čata Bytového družstva Spišská nová Ves vykonala 8- krát odstraňovanie kanalizačných rozvodov a 1-krát asanovali eternitovú krytinu objektu na Michalovskej ulici 46 v Markušovciach. SZČO Jozef Hanák vykonal 2-krát výmenu kanalizačných rozvodov a 1- krát výmenu obvodového plášťa na administratívnej budove STK v Spišskej Novej Vsi. Spoločnosť SAMP s.r.o. Bardejov uskutočnila výmenu strešnej krytiny na rekreačnej chalupe v obci Smolník.

Karcinogénne a mutagénne látky sú zisťované pri výkone ŠZD. Evidujú sa v NsP Spišská Nová Ves – oddelenie POCO a pri spracovaní bukového a dubového dreva v dvoch drevoprevádzkach (Tomifa s.r.o. Iliašovce a Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT, Spišská Nová Ves), kde predmetná činnosť tvorí asi 5 % spracovaného materiálu.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V prvom polroku 2010 nebola úloha riešená.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Počet požiadaviek prešetrenia podozrení na chorobu z povolania z DJNZ je približne rovnaký ako minulý rok. V prvom polroku bolo prešetrených 14 podozrení na choroby z povolania z toho bolo 10 podozrení na DJNZ a vibrácie a v 4 prípadoch len DJNZ. Prešetrujú sa prevažne podozrenia v profesii pílič s reťazovou motorovou pílou (SZČO), prevádzkový zámočník, razič tunelov, operátor pri montáži, predavačka, brúsič kovov, traktorista, robotník na mlyne, frézar a obsluha gátra. V profesii tunelár ide o starú záťaž - lámač z bývalých Železorudných baní Spišská Nová Ves. V profesii pílič ide o pôvodného zamestnanca v š.p. Lesy SR. Profesia operátor pri montáži bola posudzovaná v súlade s vyhláškou č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychicou pracovnou

záťažou a senzoricou záťažou pri práci. Z hodnotenia vyplýva, že počet vykonaných pohybov za minútu bol nižší ako limitná hodnota.

Za sledované obdobie bolo priznaných 6 chorôb z povolania. Kópie prešetrení chorôb z povolania sú zasielané na ÚVZ SR.

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Za prvý polrok 2010 neboli hlásené podozrenia na ochorenie chrbtice, súvisiace s prácou.

2.2 ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V prvom polroku 2010 sa úloha neplnila.

2.3 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ Spišská Nová Ves nie je riešiteľským pracoviskom projektu.

2.5 ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

RÚVZ Spišská Nová Ves do mája 2010 nebola riešiteľským pracoviskom projektu. V mesiaci jún sa konal celoslovenský seminár „Kontrola uplatňovania chemickej legislatívy orgánmi verejného zdravotníctva“ pre pracovníkov odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR. Cieľom seminára bolo dosiahnuť jednotný postup orgánov verejného zdravotníctva pri kontrole uplatňovania chemickej legislatívy.

Úlohy vyplývajúce z problematiky okresu:

Pri výkone ŠZD sú aktívne vyhľadávané fyzické osoby pracujúce ako SZČO. Pri plnení úlohy sa spolupracuje s PZS – Pro Care, ambulancia Spišská Nová Ves a s praktickým lekárom NZZ v obci Nálepko, PZS Medison a PaLS Prešov. Zástupcovia sa zúčastňujú prešetrenia podozrení na choroby z povolania.

Začínajúci podnikatelia sú na RÚVZ Spišská Nová Ves informovaní o zdravotnohygienických požiadavkách a platných legislatívnych úpravách.

Projekt PHIME

Na oddelení PPL sa pokračuje v doplnení dielčej časti - charakteristika sledovanej

priemyselnej oblasti – Krompachy z hľadiska geomorfológie, zastúpenie priemyslu, výskyte škodlivých faktorov v ovzduší, zásobovaní pitnou vodou, demografické údaje a zamestnanosť obyvateľstva. Vyhl'adované sú archívne materiály – podklady o plnení predchádzajúcich projektoch z oblasti Krompachy.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Etapy riešenia

I a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2010)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2011).

V 1 polroku 2010 je úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Sp. Novej Vsi. Sledovanie sa v roku 2010 uskutočňuje u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v celkovom počte klientov 80 za rok.

V 1. polroku 2010 sa sledovanie uskutočnilo u 80 klientov.

Úloha je plnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3

- počet vzoriek: 2 vzorky mesačne
- časové obdobie: január - december 2010

II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme

- časové obdobie: január – december 2010

V 1. polroku 2010 bol vykonaný odber a vyšetrenie 12 vzoriek kuchynskej soli.

II Etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa bude realizovať podľa pokynov gestorského pracoviska.

Úloha je plnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch vychádza z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

V 1. polroku 2010 bolo odobratých a testovaných 5 vzoriek kozmetických výrobkov určených pre deti.

Úloha je plnená podľa prijatého harmonogramu.

3.4 BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia.

V 1. polroku 2010 bol vykonaný odber a analýzy 1 vzorky zo skupiny plastových výrobkov pre deti.

Úloha je plnená podľa prijatého harmonogramu.

V ROKU 2010 SA ODD. HV A PBU PODIEĽA NA PLNENÍ ÚLOH, ALEBO PLNÍ NASLEDOVNÉ ÚLOHY

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé.

Etapy riešenia

1. monitoring kvality čerstvo naplnených tuzemských balených vôd a preverenie ich doby trvanlivosti – rok 2010

2. monitoring kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti – rok 2010

3. vyhodnotenie – január 2011

V 1. polroku 2010 bola vykonaná kontrola, odber a analýzy 10 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd .

Úloha je plnená podľa prijatého harmonogramu.

7.4 RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Monitoring radiačne ošetrovaných potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti

Monitoring radiačne ošetrovaných potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
Ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín
Ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
Plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín
Rôzne druhy nebalených orechov, hydinové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, sušená zelenina, rôzne druhy čajov.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2010 na plnenie tejto úlohy nebol určený, v roku 2010 úlohu plnia RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce a RÚVZ Trebišov.

7.6 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti, ochrana zdravia detskej populácie, plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.
Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu reziduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu reziduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

1. etapa – zber a analýzy 60 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ v SR, január – december 2010.

Plnenie úlohy je podľa prijatého harmonogramu plánované v II. polroku 2010.

7.8 GLUTÉN V DIÉTNYCH POTRAVINÁCH

1.

Kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti, ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti: – január – december 2010

- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete: - február – december 2010

- vyhodnotenie: – január 2011

Plnenie úlohy je podľa prijatého harmonogramu plánované v II. polroku 2010.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Úloha: Sledovanie mikrobiologických ukazovateľov a parazitov vo vyšetrovaných vzorkách piesku z verejných pieskovísk a pri zariadeniach MŠ. V súvislosti s mimoriadnou hydrometeorologickou situáciou v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica počas mesiacov apríl až jún, bolo znemožnené plnenie tejto úlohy.

Schvaľovanie prevádzkových poriadkov so zapracovaným usmernením resp. návodom na údržbu pieskoviska a ostatných herných plôch prebiehalo i naďalej v roku 2010.

1.8. MONITORING KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Úloha: Sledovanie kvality pitnej vody v prevádzkach pre deti a mládež s individuálnym zásobovaním. Plnenie: Prevádzkovatelia školských zariadení zásobovaných pitnou vodou z individuálnych vodných zdrojov /celkom 12 zariadení/ priebežne zasielali výsledky laboratórnych rozborov, ktoré boli evidované do prehľadu. Táto problematika je zakomponovaná do PP ako prílohová časť – starostlivosť o vodný zdroj.

V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia je vykonávaný monitoring kvality pitnej vody na spotrebu v prevádzkach pre deti a mládež /spolu vykonané odbery v 23 prevádzkach, z toho 10 vzoriek v rámci povodní/, zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov, výsledky sú taktiež evidované do prehľadu.

1.9. PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOW-LEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

V roku 2010 neboli gestorom zaslané požiadavky.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Trvanie projektu: r. 2009 – 31.12. 2010

Termín ukončenia: r. 2010

Úloha pre RÚVZ SNV bola ukončená v predstihu k 31.12.2009.

Úloha v roku 2010 je plnená na ÚVZ SR.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Úloha: Zber dát prostredníctvom dotazníkov

Plnenie: Zber dát bol uskutočnený v 11 týždni od 420 respondentov v termíne od 15.03.2010 do 19.03.2010, tak ako to bolo stanovené gestorom projektu. Dotazníky boli zaslané v 12 týždni 2010 gestorovi projektu - Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÁHO PROSTREDIA

Úloha pre RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi bola v predstihu ukončená k 31.12.2009.
Úloha v roku 2010 je plnená na ÚVZ SR.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie: V termíne do 05.03.2010 bol vykonaný výber zariadení po konzultácii so zriaďovateľmi školských zariadení, ktoré boli následne do konca marca informované o ďalšom priebehu projektu a výbere respondentov. Zároveň boli dohodnuté termíny a množstvá odobraných vzoriek stravy s vedúcim laboratória v RÚVZ v Poprade. V termíne do 03.04.2009 bola vykonaná príprava rozsiahlych podkladov a ich tlač v potrebnom množstve. V rámci spolupráce s rodičmi a riaditeľmi vybraných predškolských zariadení boli uskutočnené rodičovské stretnutia za účelom vyplňania jednotlivých dotazníkov.

V 16. kalendárnom týždni od 19.4.2010 do 25.4.2010 boli zrealizované odbery celodennej stravy a nápojov poskytovanej školskej jedálni a zároveň v poslednom dni tohto týždňa bol vykonaný zber dotazníkov v danom predškolskom zariadení.

V druhej etape plnenia projektu boli pracovníkmi oddelenia HDM vyplňané dotazníky priamo na mieste v termíne do 30.6.2010.

Zakladanie do databázy bude realizované v druhom polroku a najneskôr do 30.09.2010 odoslané gestorovi projektu.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Spolupráca, poskytovanie a výmena informácií s komunitnými pracovníkmi zdravotnej výchovy (KPZV) priebežne podľa požiadaviek oboch strán.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Podporovanie rozvoja školského stravovania tak, aby vyhovovalo zásadám zdravej výživy

- Metodické usmerňovanie vedúcich školských ZSS pri výkone ŠZD formou konzultácie jedálnych lístkov a usmerňovanie na poradách s riaditeľmi predškolských a školských zariadení.
- Spolupráca so školskými úradmi prostredníctvom metodikov pre školské stravovanie.

Podporovať konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov v rámci školského stravovania: Zvýšenie zapojenia škôl do mliečného programu resp. predaja mliečnych výrobkov, metodické vedenie vedúcich školských ZSS pri výkone ŠZD – na poradách vedúcich Šj bola táto problematika preberaná. Mliečny program sa naďalej realizuje na väčších školách. V rámci spestrenia sú na školách umiestnené na dostupných miestach automaty, ktoré ponúkajú ochutené mlieka. V rámci spestrenia sú v ponuke aj rôzne výrobky s obsahom mlieka, kyslomliečne výrobky.

Podporovať pitný režim s preferovaním zdravotne vyhovujúcich nápojov:

Problematika pitného režimu bola priebežne preberaná na porade riaditeľov MŠ a ZŠ, podrobnejšie je problematika spracovaná v novom prevádzkovom poriadku. Pri výkone ŠZD bolo kontrolované zabezpečenie pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi zabezpečilo pre praktických lekárov pre deti a dorast a praktických lekárov pre dospelých zaslanie písomného usmernenia o zmenách a úpravách v povinnom základnom očkovaní platnom na I. a II. polrok 2010 a boli im zaslané aktuálne očkovacie kalendáre.

Zabezpečili sme písomné usmernenie a informovanie lekárov primárneho kontaktu:

- o nadobudnutí účinnosti novelizácie Vyhl. MZ SR č. 273/2010 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa Vyhl. MZ SR č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení, od 1.7.2010
- o výskyte osýpok v Bulharsku, Berlíne a v Grécku a upozornili sme ich, vzhľadom na možnosť importu tohto závažného prenosného ochorenia aj na Slovensko, aby venovali zvýšenú pozornosť efektívnej surveillance
- o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO (Tadžikistan, Uzbekistan), v ktorom bola v roku 2002 vyhlásená eradikácia poliomyelitídy, dôrazne sme ich vyzvali, aby venovali zvýšenú pozornosť surveillance akútnych chabých obŕn a hlavne aby okamžite zabezpečili hlásenie suspektných poli napodobňujúcich ochorení
- o prebiehajúcom EIW v roku 2010, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania, boli im poskytnuté letáky o očkovaní, vypracované oddelením epidemiológie /pre 43 všeobecných lekárov a pre 26 pediatrov/

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané aktivity na propagáciu očkovania:

- najväčší dôraz sme kládli na propagáciu očkovania v sociálne neprispôsobivých skupinách obyvateľstva, hlavne u rómskej populácie.
- príprave na aktivity k EIT boli komunitné pracovníčky vedúcou odd. epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves usmernené v problematike očkovania, oboznámené s aktuálnym očkovacím kalendárom a efektivitou povinného očkovania, boli im poskytnuté propagačné materiály a letáky, vypracované oddelením epidemiológie.
- informácie k EIT 2010 boli zaslané e-mailom pre regionálne média - Korzár, Spišské Hlasy

- a do TV Reduta na zverejnenie na teletextovú stránku.
- na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, zverejnené boli aj informačné letáky o očkovaní, určené pre laickú verejnosť – v prílohe správy.
- komunitné asistentky zdravotnej výchovy RÚVZ Spišská Nová Ves priebežne aktívne vyhľadávajú a požívajú rómskych rodičov s deťmi na očkovanie a preventívnu prehliadku, čo tvorí podstatnú časť ich celoročnej činnosti. Súčasne sa zameriavajú na osvetu očkovania, aktívne spolupracujú s pediatrami, ktorí im pripravujú zoznamy detí, ktoré je potrebné v najbližšom období zaočkovať. V priebehu Európskeho imunizačného týždňa bola dňa 29.4.2010 natočená reportáž o vyššie spomínanej činnosti komunitných pracovníčok a ich spolupráce s pediatrom v rómskej osade Smižany, ktorá bola odvysielaná v TV Markíza.
- v rámci osvetu boli odprednášané v komunitných centrách a rómskych osadách Rudňany, Markušovce, Bystrany, Letanovce, Richnava a Smižany komunitnými asistentkami prednášky a besedy na tému „Význam očkovania“, určené pre rómskych rodičov.
- v priestoroch RÚVZ bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, jeho význame a cieľoch, určený pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť, ako aj informácie o jednotlivých druhoch očkovania.

Dňa 2.6.2010 sme sa zúčastnili XIII. ročníka Východoslovenského vakcinačného dňa v Košiciach.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 1 podozrenie na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo ochorenie potvrdené
- 77 podozrení na akútnu hepatitídu typu A, vo všetkých prípadoch bola diagnóza laboratórne potvrdená
- 9 ochorení na akútnu hepatitídu typu B
- 5 ochorení na TBC

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám. V prvom polroku 2010 evidujeme narodenie 20 detí HBsAg pozitívnym matkám.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Písomne sú lekári primárneho kontaktu a zdravotníckeho zariadenia pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

V prvom polroku 2010 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 701 prenosných chorôb, z nich v okrese Spišská Nová Ves 470 chorôb a v okrese Gelnica 231 chorôb, spracovaných bolo 170 ohnísk, bolo vydaných 1 084 rozhodnutí o nariadení opatrení na predchádzanie vzniku a šírenia prenosného ochorenia. Aktívne bolo vyhládaných 1 648 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 1 336 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 21 osobám a aktívna imunizácia 1 196 osobám.

Od januára do júna 2010 sme zaznamenali 77 laboratórne potvrdených prípadov na akútnu vírusovú hepatitídu A, z toho 52 prípadov v okrese Gelnica a 25 prípadov z okresu Spišská Nová Ves. V 15 rodinách ochoreli dvaja členovia a v 5 rodinách ochoreli 3 členovia rodiny. V tomto období ochoreli 2 deti navštevujúce predškolské zariadenie, 14 žiakov základných škôl, 5 študentov stredných škôl. V troch obciach pokračoval z roku 2009 epidemický výskyt ochorení. V okrese Spišská Nová Ves v rómskej osade Jareček v obci Markušovce a v okrese Gelnica v obci Nálepko a Mníšek nad Hnilcom. Najvyšší výskyt ochorení sme evidovali v 2. kalendárnom týždni, kedy bolo hlásených 11 prípadov ochorení – v rómskej osade Markušovce 3 prípady, v obci Mníšek nad Hnilcom 3 prípady, v obci Nálepko 3 prípady, po 1 prípade v obci Slatvina a Smolnícka Huta. V okrese Spišská Nová Ves okrem epidemického výskytu sme zaznamenali aj sporadické prípady ochorení na akútnu vírusovú hepatitídu A aj v týchto obciach: po 1 prípade v obci Bystrany, Jamník, Hrabušice, Slatvina, v Meste Kropachy a po 2 prípady v mestách Spišská Nová Ves, Spišské Vlchy. V okrese Gelnica sme zaznamenali po 1 prípade v obciach Helcmanovce, Žakarovce, po 2 prípady v obciach Prakovce, Smolnícka Huta a po 3 prípady v meste Gelnica.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi – regionálnym hygienikom bolo nariadené celoplošné očkovanie detí od 1 do 6 rokov žijúcich v obci Nálepko v lokalite I. Hámor a Grün .

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi nariadil v súvislosti s prípadmi ochorení na VHA lekársky dohľad 1275 osobám a aktívnu imunizáciu 1173 osobám.

Epidémie VHA:

Okres Gelnica:

VHA Mníšek nad Hnilcom

V obci Mníšek nad Hnilcom od 16.10.2009 do 30.6.2010 sme zaznamenali spolu 24 prípadov ochorení, z toho od januára do júna 2010 evidujeme 14 nových ochorení na vírusovú hepatitídu A. Najvyšší výskyt ochorení v roku 2010 bol vo vekovej skupine mladých dospelých, kde ochorelo 10 osôb. Ochorenie sa vyskytlo u 1 žiaka a 2 študentov strednej školy. Ochoreli 9 muži a 5 žien. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v druhom kalendárnom týždni – 3 prípady. V 4 rodinách sme zaznamenali po 2 prípady ochorenia a v 1 rodine ochoreli 3 členovia.

VHA Nálepko

V obci Nálepko od 16.11.2009 do 30.6.2010 evidujeme spolu 23 prípadov ochorení na akútnu vírusovú hepatitídu A, z toho od januára do júna 2010 sme zaznamenali 21 ochorení. V tomto roku najvyšší výskyt ochorení bol štvrtom kalendárnom týždni, kde ochoreli 4 osoby. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný u detí predškolského veku – 18 prípadov ochorenia. Ochorenie sa vyskytlo u 1 žiaka základnej školy. Ochorelo 7 mužov a 14 žien. Rodinný výskyt sme zaznamenali v 1 rodine po 2 prípady ochorenia a v 2 rodinách po 3 prípady ochorenia. Keďže ochorenie postihlo väčšinou deti v rómskej komunite žijúcej v lokalite I. Hámor a Grün, tak v tejto lokalite bolo nariadené celoplošné očkovanie detí od 1 do 6 rokov života.

Okres Spišská Nová Ves:

VHA Markušovce

V obci Markušovce rómskej osade Jareček od 4.11.2009 do 30.6.2010 evidujeme spolu 21 prípadov ochorení, z toho od januára do júna 2010 hlásených 11 nových ochorení na akútnu vírusovú hepatitídu A. V tomto roku sme zaznamenali 5 ochorení u detí v predškolskom veku, 5 detí navštevujúcich základnú školu a 1 dospelého. Ochoreli 7 chlapci a 4 dievčatá. Najvyšší výskyt sme zaznamenali v druhom kalendárnom týždni – 3 prípady. Rodinný výskyt bol v 3 rodinách, kde ochoreli 2 členovia rodiny.

V prvom polroku 2010 sme zaznamenali 1 prípad ochorenia na novú chrípku A H1N1 a 1 prípad SARI ochorenia, ktorý skončil exitom 14 ročného dievčaťa, laboratórnym vyšetrením bol aj v tomto prípade potvrdený vírus chrípky A H1N1.

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

ochorenia		Okres: SNV	Okres: GL	spolu
a parazi tárne ochoreni	Salmonelózy	16	4	20
	Dyzentérie	7	1	8
	Ostatné	63	11	74
	Črevné parazity	30	1	31
Hepatití dy	Vírusová hepatitída A	25	52	77
	Vírusová hepatitída B	9	0	9
	Vírusová hepatitída C	0	0	0
	Nosiči HbsAg	11	1	12
Respiračné nákazy	Varicella	217	125	342
	Herpes zoster	33	4	37
	Tuberkulóza	5	0	5
	Pertussis	1	0	1
	Parapertusis	1	0	1
	Ostatné	23	3	26
Neuroinfek cie	Meningokokové meningitída	1	1	2
	Akútna meningokcémia	0	0	0
	Ostatné neuroinfekcie	4	1	5
	Kliešťová meningitída	0	0	0
	Vírusová meningitída	0	0	0
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	1	0	1
	Toxoplazmóza	3	1	4
	Ohrozenie besnotou	16	23	39
	Svrab	1	0	1
	Lymeská choroba	1	0	1
	Tularémia	0	0	0
ST D	Syfilis	1	1	2
	Gonokokové infekcie	1	0	1

	Trichomonáza	0	1	1
	SARI	1	0	1
	Chrípka A H1N1	0	1	1
spolu		470	231	701

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovujúcich lekárov, v prvom polroku 2010 bolo do informačného systému zadaných:

- 701 hlásených prenosných ochorení
- 3 epidémie
- 43 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení,

Dve odborné pracovníčky oddelenia epidemiológie sa v máji zúčastnili na pracovnom stretnutí v Banskej Bystrici, kde boli prezentované postupy na hlásenie vybraných pozitívnych laboratórnych výsledkov do systému EPIS z laboratórií HPL.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V prvom polroku 2010 pribudlo 12 nových nosičov HBsAg, 11 v okrese Spišská Nová Ves a 1 v okrese Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 59 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 498 sterov z prostredia – z ktorých v 11,44% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 340 vzoriek sterilného materiálu z ktorých v 0,58 % bola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná z 22 vzoriek odobratých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 2 prípadoch sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 104

prípadoch, z toho bolo otestovaných 27 parných a 77 horúcovzdušných sterilizátorov, kde výsledky potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz boli hlásené 2 nozokomiálne nákazy na detskom oddelení NsP Spišská Nová Ves.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne oddelenie OAİM. Na oddelenie OAİM boli odovzdané dotazníky, za účelom vyplňovania potrebných údajov o výskyte nozokomiálnych infekcií u pacientov, ktorí boli na tomto oddelení hospitalizovaní. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Na plnení úlohy sa podieľa PCVZ, úloha je vyhodnotená v rámci plnenia úloh 9.8 a 9.9.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Dňa 11.6.2009 vyhlásila WHO 6. fázu pandemickej pripravenosti, na základe aktuálnej epidemiologickej situácie na území SR.

V období od vyhlásenia 6. fázy pandemickej pripravenosti boli pracovníkmi oddelenia epidemiológie naďalej plnené aj v prvom polroku 2010 opatrenia na základe usmernení ÚVZ SR:

- **naďalej sú zabezpečené pohotovostné služby odbornými pracovníkmi RÚVZ (odd. epidemiológie) počas pracovných dní, sviatkov a víkendu prostredníctvom mobilných telefónov a internetu**
- určili sme 3 očkovačie tímy pre zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v ambulantnej starostlivosti
- telefonicky sme zisťovali počet očkovaných proti novel flu u všetkých lekárov prvého kontaktu pre dospelých a pre deti a dorast
- telefonicky sme zisťovali počet očkovaných proti novel flu u zdravotníkov, pracujúcich v ústavnej zdravotnej starostlivosti
- tieto získané informácie sme okamžite hlásili prostredníctvom e-mailu na RÚVZ Košice
- týždenne sme v spolupráci s oddelením HDM sledovali stav vývoja chorobnosti u detí všetkých škôl /na základe týždenných hlásení zo škôl/ na území okresov Spišská Nová Ves a Gelnica
- všetci lekári prvého kontaktu boli informovaní o možnosti očkovania všetkých záujemcov proti novej chrípke A H1N1
- informovali sme regionálne médiá a aj všetky obce a mestá v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves o možnosti očkovania všetkých občanov proti novel flu chrípke

Od januára do júna 2010 sme zaznamenali 77 laboratórne potvrdených prípadov na akútnu vírusovú hepatitídu A, z toho 52 prípadov v okrese Gelnica a 25 prípadov z okresu Spišská Nová Ves. V 15 rodinách ochoreli dvaja členovia a v 5 rodinách ochoreli 3 členovia rodiny. V tomto období ochoreli 2 deti navštevujúce predškolské zariadenie, 14 žiakov základných škôl, 5 študentov stredných škôl. V troch obciach pokračoval z roku 2009 epidemický výskyt ochorení. V okrese Spišská Nová Ves v rómskej osade Jareček v obci Markušovce a v okrese Gelnica v obci Nálepko a Mníšek nad Hnilcom. Najvyšší výskyt ochorení sme evidovali v 2. kalendárnom týždni, kedy bolo hlásených 11 prípadov ochorení – v rómskej osade Markušovce 3

prípady, v obci Mníšek nad Hnilcom 3 prípady, v obci Nálepkovo 3 prípady, po 1 prípade v obci Slatvina a Smolnícka Huta. V okrese Spišská Nová Ves okrem epidemického výskytu sme zaznamenali aj sporadické prípady ochorenia na akútnu vírusovú hepatitídu A aj v týchto obciach: po 1 prípade v obci Bystrany, Jamník, Hrabušice, Slatvina, v Meste Krompachy a po 2 prípady v mestách Spišská Nová Ves, Spišské Vlchy. V okrese Gelnica sme zaznamenali po 1 prípade v obciach Helcmanovce, Žakarovce, po 2 prípady v obciach Prakovce, Smolnícka Huta a po 3 prípady v meste Gelnica.

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi – regionálnym hygienikom bolo nariadené celoplošné očkovanie detí od 1 do 6 rokov žijúcich v obci Nálepkovo v lokalite I. Hámor a Grün .

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi nariadil v súvislosti s prípadmi ochorenia na VHA lekársky dohľad 1275 osobám a aktívnu imunizáciu 1173 osobám.

6.7 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie podpory zdravia. Na odd. epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2009 nebolo hlásené ani jedno ochorenie ani podozrenie na ochorenie HIV/AIDS.

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha č. 3.1 (HYGIENA VÝŽIVY)

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Úlohu realizujeme prostredníctvom základnej Poradne zdravia a Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Vhodných klientov do tejto úlohy oslovujeme aj počas zdravotno – výchovných aktivít v terénnych podmienkach a pozývame ich do Poradne zdravia na biochemické a antropometrické merania ako aj konzultácie k zdravému životnému štýlu. Súčasťou vyšetrení a konzultácií je aj vyplňanie dotazníkov zameraných na sledovanie výživového stavu vrátane jednoduchého jedálneho lístka.

Za prvý polrok 2010 sme z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do prieskumu zmonitorovali všetkých klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov a 35 – 54 rokov.

Mnohí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili PCZV pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane, niektorí z nich absolvovali aj záťažové ergometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu.

Úloha č. 4.3 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE)

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Plnenie úlohy sa bude realizovať v druhom polroku 2010 v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže na cieľovej skupine žiakov 2. stupňa základných škôl v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Prieskum bude zahŕňať okrem iného aj konzumáciu alkoholu, tabaku a drog u detí tejto vekovej kategórie na reprezentatívnej vzorke.

Na stredných školách pôsobia rovesnícke skupiny peer- aktivisti, ktorí boli pripravení na túto prácu počas odborných výcvikov v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi a zameriavajú sa na besedách na oblasť užívania návykových látok u stredoškolákov.

Úloha č. 4.6 (HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE)

Zdravé deti v zdravých rodinách

Úloha bude riešená v druhom polroku 2010, vzhľadom na aktívne členstvo vedúceho oddelenia Podpory zdravia v pracovnej skupine „Prevencia aterosklerózy v detskom a dospelom veku“, ktorá pripravuje ďalšie etapy plnenia projektu s rovnomenným názvom „Zdravé deti v zdravých rodinách“ v spolupráci s detskými lekármi.

Úloha č. 6.5 (EPIDEMIOLOGIA)

Surveillance chronických ochorení

Úloha je plnená v rámci úlohy odboru Podpory zdravia č.9.9 CINDI program SR.

Úloha č. 6.8 (EPIDEMIOLOGIA)

Prevencia HIV/AIDS

Túto úlohu budeme realizovať v druhom polroku 2010 v spolupráci s oddelením Epidemiológie a staršími skúsenými peer- aktivistami, ktorí sú organizovaní v Centre voľného času Spišská Nová Ves pri peer klube. V prvom polroku sme nemali doposiaľ k dispozícii potrebné panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“, ktoré sú potrebné k realizácii týchto aktivít pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Panely budeme mať k dispozícii podľa harmonogramu v mesiacoch október – november 2010; a počas týchto mesiacov naplánujeme v spolupráci s mestskými školami intervenčné aktivity pre 300 žiakov a študentov zo 6 škôl.

Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS realizujeme aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“.

9. PODPORA ZDRAVIA

Úloha č. 9.1

MATERSKÉ CENTRÁ

Za prvý polrok 2010 sme v Materskom centre „Dietka“ v Spišskej Novej Vsi zrealizovali 2 prednášky a besedy na tému „Zdravá výživa“ a „Pitný režim“.

Aktivity v rámci „Klubu matiek“ pri Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi sú plánované v druhom polroku 2010, nakoľko v prvom polroku mal klub v harmonograme naplánovanú činnosť s Mestským úradom. Naše aktivity budú zamerané na zdravý životný štýl matiek a detí s dôrazom na racionálnu stravu, pitný režim, stomatohygienu, pohybovú aktivitu a prvú pomoc pri úrazoch detí.

Úloha č. 9.2

ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT AJ V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Pre cieľovú skupinu seniorov sme pokračovali v aktivitách z predchádzajúceho roka 2009, ktoré boli zamerané na prednáškovú činnosť ako aj kurzy cvičenia zamerané na prevenciu osteoporózy. V prvom polroku 2010 sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa, Pitný režim, Abeceda zdravého stravovania, Stravovanie v minulosti a dnes.

Aktivity boli určené pre seniorov Domova dôchodcov a členov Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, členov Klubu dôchodcov Smižany a Novoveská Huta, obyvateľov Domu opatrovateľskej služby, klubu dôchodcov Lipa a Zväzu zdravotne postihnutých. V rámci týchto aktivít spolupracujeme s vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Počas mesiacov február – máj sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali 4 kurzy cvičenia pre záujemkyne – seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

Úloha č. 9.3

ZDRAVOTNO – VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 4 materských školách – MŠ Gorazdova ul., Slovenská ul., Jilemnického ul. a MŠ Novoveská Huta formou premietania video filmov s problematikou hygieny ústnej dutiny a správneho čistenia zubkov s názvami : „Maškrtná veverička“, „Neposlušný medvedík“, „Prečo vlk šušlal“, „Lakomý sysel“, „Správne čistenie zubov“ a „Prvá návšteva u zubného lekára“.

Na uvedených materských školách sme efektívne využívali pre deti model zubkov, na ktorom sme názorne oddemonštrovali celý postup správneho čistenia zubkov.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj zdravej výživy a pitného režimu.

Úloha č. 9.4

PROGRAMY, PROJEKTY A ÚLOHY REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ALEBO LOKÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Oddelenie Podpory zdravia naďalej realizovalo v roku 2010 celkom 3 regionálne projekty :

1. „**POHODA – hľadá sa zdravie školáka s pozitívnym stresom**“, ktorý je určený pre žiakov 8. a 9. ročníkov ZŠ

V rámci projektu bola vykonaná v roku 2008 dotazníková akcia vo všetkých 26 ZŠ okresu Spišská Nová Ves a 11 ZŠ v okrese Gelnica u 82% deviatakov so zameraním na stres a duševné zdravie. Celkom bolo otestovaných 1360 žiakov zo 78 tried. Pre všetkých účastníkov boli vykonané besedy na tému „Stres – prvá pomoc pri náhlom strese“.

V priebehu 1. polroka 2010 sme pokračovali v štatistickej analýze a štatistickom vyhodnocovaní ďalších faktorov životného štýlu respondentov a súčasne pripravovali analytickú správu regionálneho projektu.

Za 1. polrok 2010 boli vykonané 4 prednášky a 4 besedy na témy „Zvládni svoj stres“ a „Stres ako rizikový faktor ohrozujúci zdravie človeka“ pre žiakov 9 ročníkov základných škôl. Na web stránke sú zverejnené výsledky regionálneho projektu a pre všetky zúčastnené školy boli zaslané listy s informáciou, kde si tieto výsledky môžu pozrieť.

2. „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“ pre cieľovú skupinu rodičov a pedagógov

Na oddelení sa realizuje aj ďalší regionálny projekt „Poradme si navzájom ako byť dobrým rodičom“, ktorý bol vypracovaný v roku 2007. Odbornou garantkou tohto projektu je taktiež psychologička Doc. PhDr. Eva Šimová, CSc. .

Podľa našich vlastných výsledkov z analýz projektu „Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže“ vyplynula potreba zdravotno-výchovných aktivít zameraných na podporu rodiny a všetkých fáz rodinného cyklu pre vytváranie podmienok, aby rodina vlastnými silami dokázala úspešne plniť svoje funkcie. Preto sme sa zamerali na oslovovanie predovšetkým rodičov adolescentov a to v spolupráci so školami a školskými úradmi.

V roku 2008 bola spracovaná informačná publikácia vo forme dvoch brožúriek pod názvom :

1. časť : „Pár slov o rodine...“, a 2. časť: „Pár slov o výchove...“, ktorá bola distribuovaná pre pedagogických pracovníkov na školách. Obsah brožúr je zverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

V roku 2008 bola spracovaná informačná publikácia vo forme dvoch brožúriek pod názvom :

1. časť : „Pár slov o rodine...“, a 2. časť: „Pár slov o výchove...“, ktorá bola distribuovaná pre pedagogických pracovníkov na školách. Obsah brožúr je zverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

V priebehu polroka 2010 boli brožúrky vytlačené vo vlastnej edícii poskytnuté Školskému úradu Spišská Nová Ves. Po vzájomnej dohode s vedúcou školského úradu PhDr. Lubicou Šefčíkovou budú naše brožúrky v elektronickej podobe uverejnené na ich web stránke a na stránke mesta Spišská Nová Ves. Taktiež sme sa dohodli na spolupráci pri prezentácii tohto materiálu na celoškolských akciách.

3. Peer projekt „Mladí ľudia a život“, ktorý je obsahovo zameraný na rôzne oblasti životného štýlu mladých ľudí (HIV/AIDS, iné sexuálne prenosné ochorenia a urológia, sexualita a partnerské vzťahy, gynekológia antikoncepcia, fajčenie, alkohol a drogy, životný štýl, duševné zdravie a prvá pomoc) s aktívnym zapojením peer aktivistov

V regióne realizujeme od r. 1999 rovesnícky, tzv. peer projekt „Mladí ľudia a život“, ktorý je určený na prípravu mladých ľudí – študentov 1. ročníkov stredných škôl pre prevenčnú prácu formou besied a diskusných stretnutí v rovesníckom prostredí. V rámci projektu študenti na základe výberu absolvujú sériu odborných výcvikov s dôrazom na sociálno – psychologické zručnosti a zážitkové metódy ako aj odborný obsah rôznych tém zo života dospelujúcej mládeže

z nasledovných oblastí - primárna prevencia nikotinizmu a alkoholizmu, zdravý životný štýl, infekcia HIV/AIDS, iné sexuálne prenosné ochorenia a urológia, drogy, partnerské vzťahy, láska, sexualita a antikoncepcia, duševné zdravie a prvá pomoc.

Od r. 2003 sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves, strednými školami a OZ „Mladí ľudia a život“ uskutočnili pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS už 7 ročníkov 3- dňového workshopu „Mladí ľudia a život“, ktorý je určený pre študentov stredných škôl a jeho priebeh je rozdelený do odbornej (10 rôznych tém zo života mladých ľudí), športovej (floorbalový turnaj pre chlapcov a dievčatá) a kultúrno - spoločenskej časti (sviečkový pochod, koncert, spoločenský večer a prezentácia divadelných scénok všetkých zúčastnených skupín).

Za obdobie prvého polroku 2010 sme zrealizovali v spolupráci s peer klubom pri CVČ Spišská Nová Ves 3 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 7. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v novembri 2009. Peer aktivisti zrealizovali 35 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie , alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“ . Besedy boli určené žiakom 9. ročníkov základných škôl a študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

Na úseku zdravotníckej informatiky a bioštatistiky je rozpracovaný projekt „**Monitoring životného štýlu stredoškolskej mládeže v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica**“.

V máji 2010 sme sa zúčastnili na zbere dát pre medzinárodný projekt organizovaný pod záštitou „World health organization cross-national study“ zameraný na zistenia o tom, ako žijú mladí ľudia. Respondenti, ktorých sa táto štúdia týkala, boli žiaci základných škôl ročníkov 5. – 9. Zistili sme dva dôležité skutočnosti :

- náš dotazník, ktorým sme zisťovali životný štýl stredoškolskej mládeže na území Slovenska a štandardizovaný dotazník, ktorý vypracovala táto medzinárodná organizácia sú navzájom kompatibilné a miestami až identické
- z našich dlhoročných skúsenosti z práce s mládežou sme dospeli k názoru, že vek, kde sa môžu robiť najúčinnšie preventívno - zdravotné intervencie sa posunul o celú jednu vekovú kategóriu smerom nadol (z kategórie 15- 19 rokov na 11 – 15 rokov)

Na základe uvedeného sme sa rozhodli posunúť vek monitoringu z kategórie stredoškolákov na II. stupeň základných škôl a taktiež použiť „know – how“ zo štandardizovaného dotazníka organizácie WHO, s tým, že skombinujeme náš pôvodný dotazník s medzinárodným štandardizovaným dotazníkom. V tomto zmysle sme kontaktovali národnú koordinátorku pre vyššie uvedený medzinárodný projekt v Košiciach doc. Andreu Mesárošovú-Geckovú a dostali sme na takúto spoluprácu súhlas.

Úloha č. 9.5

POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Tieto aktivity sú zamerané na zdravotno – výchovné akcie pre obyvateľstvo s prioritným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme vyhotovili na RÚVZ pre širokú verejnosť panel o význame pitného režimu a dôležitosti vody pre zdravie. Pre seniorov sme zrealizovali prednášku spojenú s besedou na tému „Priaznivý vplyv pitnej vody v seniorskom veku“.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v priestoroch nákupného centra COOP Jednota pre obyvateľov mesta zrealizovali terénny výjazd Poradne zdravia, v rámci ktorého sme vykonali 50 záujemcom antropometrické merania, merania krvného tlaku a obsahu tuku ako aj biochemické merania celkového a ochranného cholesterolu. Zároveň sme týmto klientom poskytli aj individuálne konzultácie a poradenstvo k zmene životného štýlu. Návštevníkom sme poskytli aj osvetový materiál k rôznym zdravotným témam – pohyb, výživa, cholesterol a krvný tlak.

K týmto aktivitám sme poskytli interviu pre regionálnu TV Redutu a akcia bola zverejnená aj v regionálnych periodikách. V priestoroch RÚVZ bol zhotovený panel „Svetový deň zdravia“ a taktiež putovný informačný panel k činnosti Poradne zdravia.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme oslovili v meste firmy, kde pracujú ľudia v produktívnom veku a ponúkli sme im kompletné vyšetrenia Poradne zdravia vrátane odborných konzultácií. Oslovené firmy Alkon, Centrum voľného času, Hasičský záchranný zbor a Daňový úrad uvítali túto ponuku a svojim zamestnancom v celkovom počte 106 umožnili návštevu terénnej Poradne zdravia počas pracovného času.

K Svetovému dňu nefajčenia sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnázium na Javorovej ulici zrealizovali pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Vymeň cigaretu za vitamín“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za vitamíny ponúknuté študentmi z Gymnázia. Celkom bolo oslovených viac než 80 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme realizovali pre oslovených záujemcov aj merania oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu s prístrojom Smokerlyzer.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času pre študentov stredných škôl 3. ročník florbalového turnaja o putovný pohár primátora mesta. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v pohybovej poradni. V spolupráci s CVČ a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športovej akcii „Deň pohybu v meste“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom k optimalizácii pohybovej aktivity.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog zrealizovali peer aktivisti na 2 základných školách a 5 stredných školách pre svojich rovesníkov v rámci projektu „Mladí ľudia a život“ 18 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód.

Pre žiakov 5. ročníkov mestských základných škôl sme vykonali 44 besied a prednášok na tému „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“.

K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Na panely je aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

Úloha č. 9.6

PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Úloha sa plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od mesiaca marec 2010 sa pokračuje v realizácii programu pre rómske komunity v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica. Komunitné asistentky realizujú aktivity v oblasti podpory zdravia zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia v oblasti povinného očkovania, zdravotného poistenia ako aj zvýšenia návštev u všeobecného lekára, stomatológa, detského lekára, gynekológa a iných odborných lekárov za účelom prevencie a liečby. V školách vykonávajú pre rómske deti a mládež prednášky a besedy obsahovo zamerané na výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu ako aj primárnu prevenciu fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí ako aj infekcie HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochorení. U menších detí sa vykonáva výchova k starostlivosti o ľudské telo a chrup a v prípade potreby aj odvrátenie.

V rómskych osadách sú aktivity zamerané na prednáškovú činnosť v Komunitných centrách so zameraním na rôzne témy – životospráva, hygiena bývania, uskladňovanie potravín, najčastejšie ochorenia u detí a dospelých, prevencia infekčných ochorení, očkovanie, likvidácia komunálneho odpadu a udržiavanie čistoty a poriadku v okolí obydli a zdrojov pitnej vody.

V tejto súvislosti komunitné asistentky spolupracujú so starostami Obecných úradov, riaditeľmi základných a osobitných škôl ako aj detskými lekármi a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Za prvý polrok 2010 pracovali v 12 obciach (Rudňany, Markušovce, Richnava, Nálepko, Spišské Tomášovce, Žehra, Smižany, Letanovce, Bystrany, Hrabušice, Spišská Nová Ves – Vilčurňa a Krompachy), kde vykonali viac ako 50 prednášok v školách a Komunitných centrách pre deti, školskú mládež a dospelú populáciu.

Navštívili viac ako 150 rodín za účelom šírenia osvedy v súvislosti s povinným očkovaním a preventívnymi lekáorskými prehliadkami. V školách a rodinách vykonávali odvrátenie s použitím sprayov zn. Difusil, zakúpených z prostriedkov RÚVZ Spišská Nová Ves a určených na program. Deťom a rodičom poskytli zároveň poradenstvo v prevencii a liečbe tohto infekčného ochorenia. Sociálne slabším rodinám poskytovali aj základné hygienické pomôcky z finančných zdrojov určených na program.

Celkom uskutočnili viac ako 150 metodických návštev na školách, obecných úradoch a zdravotníckych ambulanciách.

Úloha č. 9.7

„Quit and win“

„VYZVI SRDCE K POHYBU“

Tento párný kalendárny rok bola realizovaná úloha „Quit and win“ .

Súťaž bola realizovaná počas mesiaca máj 2010 na regionálnej ako aj celoštátnej úrovni. Počet súťažiacich fajčiarov bol z nášho regiónu 28. Všetci absolvovali vyšetrenia a konzultácie v nadstavbovej Poradni na odvykanie od fajčenia, kde vyplnili vstupný dotazník pre fajčiara ako aj samotnú prihlášku do súťaže. Odborní pracovníci poskytli odvykajúcim fajčiarom odborné poradenstvo a podporili ich v motivácii prestať fajčiť.

Úloha č. 9.8

NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v rôznych zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu, pohybovú aktivitu ako aj individuálne konzultácie a poradenstvo pre klientov poradne zdravia a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika.

V pohybovej poradni analyzujeme pilotnú štúdiu „Vybrané ukazovatele zdravia a testovanie telesnej zdatnosti športujúcej a nešportujúcej mládeže stredných škôl“, v rámci ktorej sme uskutočnili v roku 2009 zber dát o životospráve u 85 študentov formou dotazníka. Respondentom štúdie boli vykonané aj merania antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku, spirometrických hodnôt a skladby tela ako aj vyšetrenie biochemických ukazovateľov z kapilárnej krvi. Zároveň sme všetkým študentom realizovali aj testovanie telesnej zdatnosti formou záťažového ergometrického vyšetrenia. Pri individuálnych konzultáciách bol kladený dôraz na správnu hmotnosť a prevenciu obezity. Výsledky štúdie budú prezentované na odborných seminároch a konferenciách.

Pre žiakov základných škôl bolo vykonaných 32 prednášok a besied so zameraním na pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických chorôb.

V rámci zdravotno-výchovných aktivít boli zrealizované pre 4 skupiny seniorov skupinové diskusie o význame pohybu a zdravej výživy ako prevencie nadváhy a obezity.

Na podnet vedenia firmy Embraco sme pre ich zamestnancov uskutočnili už druhý rok počas „Týždňa bezpečnosti práce a zdravia“ seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a možnosti ich pozitívneho ovplyvnenia“, v rámci ktorého sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity ako preventabilného faktoru civilizačných chorôb.

Zároveň sme počas dvoch dní vykonali aj skriningové merania celkového cholesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov celkom pre 64 zamestnancov firmy. Počas odberov a meraní mali účastníci k dispozícii prezentácie o zdravej výžive, pohybovej aktivite, fajčení a odvykaní od fajčenia. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávu.

Úloha č. 9.9 CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v spolupráci s úsekom riaditeľa v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia, poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia krvných parametrov prístrojom Accutrend. Podľa indikácií realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody v organizme, bazálny metabolizmus), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa telesnej zdatnosti a aeróbnej kapacity).

Údaje v základnej poradni spracovávame v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 30.6.2010 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 226 klientov, z toho 135 žien a 91 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 33 klientov, z toho 21 žien a 12 mužov a kontrolne vyšetrených bolo v prvom polroku 193 klientov, z toho 114 žien a 79 mužov.

Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetřili spolu 171 záujemcov, z toho 50 v obchodnom centre COOP jednota, 16 klientov v spolupráci s poisťovňou Dôvera vo firme Alkon, 7 zamestnancov Centra voľného času, 15 členov Hasičského záchranného zboru, 18 klientov z Daňového úradu a 65 pracovníkov firmy Embraco.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity na základe odporúčaní zo základnej poradne zdravia absolvovalo v prvom polroku 49 záujemcov, z toho 22 žien a 27 mužov. 260 klientov bolo vyšetrených a otestovaných prvý krát a 23 absolvovali kontrolné vyšetrenie. Všetkým boli realizované ergometrické záťažové testy telesnej zdatnosti s následným počítačovým spracovaním výsledkov meraní a poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity.

Novozriadenú Poradňu zdravej výživy navštívilo celkom 95 klientov, z toho 55 žien a 40 mužov. 80 z nich vyplnilo v rámci konzultácií a meraní antropometrických ukazovateľov a krvného tlaku výživové dotazníky v rámci plnenia úlohy č.3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v prvom polroku individuálne konzultácie pre 32 záujemcov, ktorým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a Spirometrom a odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti. 28 z nich sa zapojili do súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“.

Úloha č. 9.10

ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Aktivity pre žiakov základných škôl zapojených do projektu „Školy podporujúce zdravie“ boli realizované v prvom polroku 2010 formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach v zariadení mimo základnej školy. Týmto spôsobom sme v Centre voľného času zrealizovali pre žiakov 5. ročníkov štyroch základných škôl celkom 128 intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy – pohyb, zdravie a výživa“. Pracovníci oddelenia na jednotlivých stanovištiach pracovali s deťmi s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí. Na týchto akciách sa zúčastnili žiaci ZŠ Kožuchova ul., Levočská ul., Lipová ul. a 8-ročného Gymnázia Javorová ulica.

Okrem týchto aktivít bolo ešte pre deti zo základných a materských škôl vykonaných 22 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, zvládanie stresu a únavu detí.

V rámci plnenia mimoriadnej úlohy BECEP (bezpečnosť cestnej premávky), ktorej gestorom je ÚVZ SR Bratislava sme zrealizovali výrobu a distribúciu kópií DVD a CD filmov k cestnej premávke a prvej pomoci pre školské úrady, základné a materské školy. V prvom polroku 2010 boli tieto tituly premietnuté celkom 358 respondentom, z toho 200 žiakom materských škôl, 82 žiakom 1. stupňa základných škôl a 76 študentom stredných škôl a seniorov, ktorý navštevovali kurzy prevencie osteoporózy, správneho dýchanie a držania tela na RÚVZ Spišská Nová Ves. Súčasne žiakom a študentom škôl bol daný k dispozícii aj osvetový materiál na témy : Alkohol zabíja!, Vidiš ma?, BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom.

V rámci plnenia Národného programu starostlivosti o deti a dorast a úlohy so zameraním na podporu programov zameraných proti negatívnym javom na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu sme distribuovali v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica 62 plagátov s názvom „Budme jeden tím...“ na všetky typy základných a stredných škôl – štátne, cirkevné, špeciálne a súkromné.

10. KONTROLA TABAKU

Úloha č. 10.1

PRÍPRAVA A REALIZÁCIA SLEDOVANIA ÚČASTNÍKOV SÚŤAŽE PRESTAŇ A VYHRAJ 2008 PO ROKU OD UKONČENIA SÚŤAŽE FORMOU DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.

Prieskum a sledovanie účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia realizuje ÚVZ SR Bratislava, nakoľko boli prihlášky od účastníkov v jednotlivých regiónoch zasielané priamo do tohto úradu.

Úloha č. 10.2

SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov vykonávajú oddelenia RÚVZ Spišská Nová Ves v rámci ŠZD – oddelenie epidemiológie, hygieny výživy, hygieny detí a mládeže, hygieny životného prostredia a oddelenie preventívneho pracovného lekárstva. Spolu bolo vykonaných 324 kontrol v rámci ŠZD , pri ktorých nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Oddelenie Podpory zdravia v rámci svojich kompetencií pri realizácii preventívnych aktivít na školách a úradoch upozorňovalo riaditeľov, pedagógov na dôležitosť a dôslednosť dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov.

Úloha č. 10.3

PRÍPRAVA A RELIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme zrealizovali terénnu akciu Poradne pre odvykanie od fajčenia spojenú s meraním oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. V rámci súčasne realizovanej akcie „Vymeň cigaretu za vitamín“ v spolupráci so študentmi z Gymnázia na Javorovej ul. v Spišskej Novej Vsi bolo oslovených k vyšetreniu viac ako 80 náhodných fajčiarov, ktorí vyplnili krátku anketu so zameraním na fajčenie a pomoc pri odvykaní. Časť z nich bola ochotná podrobiť sa dychovému vyšetreniu za účelom stanovenia koncentrácie oxidu uhoľnatého. Všetci účastníci dostali letáky z vlastnej edičnej tvorby, kde boli odborné rady k odvykaniu od fajčenia a potrebným zmenám životného štýlu.

Úloha č. 10.4

PRÍPRAVA REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Úloha na celoštátnej a medzinárodnej úrovni je plnená ÚVZ SR Bratislava, ktorý nám zaslal prihlášky a podmienky zapojenia sa do súťaže pre odvykajúcich fajčiarov. V regióne sme v predstihu pri terénnych aktivitách a v Poradni zdravia oslovovali fajčiarov, ktorým sme vysvetľovali podmienky zapojenia sa do súťaže a poskytovali odborné rady pri odvykaní od fajčenia.

Úloha č. 10.5

ŠKOLENIE ZDRAVOTNÍCKYCH PRACOVNÍKOV V OBLASTI POSKYTOVANIA KRÁTKEHO PORADENSTVA PRE KLIENTOV A PACIENTOV AKO PRESTAŤ FAJČIŤ

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom sú ÚVZ SR Bratislava, Slovenská zdravotnícka univerzita a Slovenská lekárska spoločnosť.

Úloha č. 10.6

PRÍPRAVA A VYDANIE UČEBNÉHO TEXTU PRE ZDRAVOTNÍCKE ŠKOLY A UNIVERZITY SO ZAMERANÍM NA KONTROLU TABAKU VO VEREJNOM ZDRAVOTNÍCTVE

Úloha je plnená na centrálnej úrovni. Riešiteľom sú ÚVZ SR Bratislava a Slovenská zdravotnícka univerzita.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNY PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Za hodnotené obdobie boli realizované aktivity 1. cieľa NEHAP III, v rámci výkonu ŠZD nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a monitorovania kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov v súlade s platnou legislatívou podľa stanoveného rozsahu a frekvencie laboratórnych rozborov.

V súvislosti s pitnou vodou u individuálneho zásobovania boli realizované aktivity v rámci svetového dňa vody (odborné poradenstvo v oblasti otázok zdravotnej bezpečnosti pitnej vody zo zdrojov využívaných na individuálne a hromadné zásobovanie pitnou vodou, úprava pitnej vody, ochrana vodných zdrojov, zdravotné riziká z vody, význam vody pre zdravie človeka a pod.). Akcia sa stretla s veľkým ohlasom verejnosti, ktorá prejavila záujem o problematiku pitnej vody.

V súvislosti s povodňovou situáciou v júni 2010 bol vykonávaný zvýšený ŠZD na možnosť riziká ohrozenia zdravia obyvateľstva podľa usmernenia HH SR. Zvlášť pozornosť bola venovaná hromadnému a individuálnemu zásobovaniu pitnou vodou.

V rámci ŠZD podľa platnej legislatívy bola mimoriadna pozornosť venovaná vode na kúpanie v bazénoch umelých kúpalísk s celoročnou a sezónnou prevádzkou (pripravenosť na LTS 2010).

Za hodnotené obdobie neboli zaznamenané žiadne hromadné ochorenia, pri ktorých by bola preukázaná ako cesta prenosu voda z verejného vodovodu resp. voda na kúpanie na umelých kúpaliskách.

Cieľom realizovaných aktivít bolo prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľstva, predovšetkým detskej populácie.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Monitoring kvality vody na kúpanie na prírodných kúpacích lokalitách nebol zabezpečený. V okrese Stará Ľubovňa sa prírodné lokality s organizovanou rekreáciou nenachádzajú.

Výkon ŠZD nad vodou na kúpanie v bazénoch s celoročnou a sezónnou prevádzkou (Termálne kúpalisko Izabela vo Vyšných Ružbachoch) bol zabezpečený v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhláškou MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a pokynov ÚVZ SR pre výkon ŠZD nad vodou na kúpanie v LTS 2010.

Prevádzka Termálneho kúpaliska Izabela vo Vyšných Ružbachoch s plánovanou kúpacou sezónou (1.7.2010 – 15.9.2010) bola povolená rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva na základe komplexnej kontroly pripravenosti areálu, stavu bazénov a zariadení na začiatok prevádzky.

Správa o pripravenosti umelého kúpaliska bola v požadovanom termíne zaslaná cez IS o kvalite vody na kúpanie. Priebežné aktualizovanie údajov počas LTS prebieha prostredníctvom IS v týždenných intervaloch (pred víkendom) podľa pokynov ÚVZ SR k výkonu ŠZD nad vodou na kúpanie.

V bazénoch s celoročnou prevádzkou bolo zabezpečené sledovanie kvality vody na kúpanie z prostriedkov prevádzkovateľov prostredníctvom RÚVZ (platená služba) v rozsahu a frekvencii stanovených platnou legislatívou.

Za hodnotené obdobie bolo vyšetrených 13 vzoriek vôd, z ktorých v 2 vzorkách bola prekročená MH v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa*. V 4 vzorkách vôd boli prekročené MH v 6-tich fyzikálno-chemických ukazovateľoch (voľný chlór 2-x, viazaný chlór 3-x, zápach 1-x). Údaje o kvalite vody na kúpanie boli priebežne vkladané prostredníctvom IS.

Hygienická a epidemiologická situácia v sledovaných bazénoch v I. polroku 2010 bola vyhovujúca.

V súvislosti s kúpaním návštevníkov v bazénoch nebol zaznamenaný žiadny hromadný výskyt ochorení.

Aktuálne údaje o kvalite vody na kúpanie a informácie o stave sledovaných bazénov sú obyvateľstvu prístupné na web. stránke RÚVZ a IS vody na kúpanie (www.uvzsr.sk).

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Hlavným cieľom monitoringu bolo sledovanie kvality pitnej vody v rozvodnej sieti verejných vodovodov podľa spracovaného rozsahu laboratórnych rozborov a frekvencií vyšetrení vzoriek pitnej vody v súlade so zák. č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zák. č. 355/2007 Z.z.) a NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. (ďalej len NV SR č. 354/2006 Z.z.).

Podľa spracovaného plánu monitoringu bolo v I. polroku 2010 vyšetrených 30 vzoriek vôd v rámci kontrolného monitoringu a 10 vzoriek vôd v rámci preverovacieho monitoringu (laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade). Z celkového počtu 40 vzoriek, bolo v 11-tich vzorkách zistené prekročenie limitných hodnôt ukazovateľov podľa NV SR č. 354/2006 Z.z., čo predstavuje 27,50 % nevyhovujúcich vzoriek.

15,00 % vzoriek bolo nevyhovujúcich v mikrobiologických ukazovateľoch. V 5 vzorkách bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateľoch voľný chlór, železo, mangán, zápach, zákal, absorbanca, $CHSK_{Mn}$ – 12,50 % nevyhovujúcich vzoriek. V jednej vzorke bolo zistené prekročenie MH v biologickom ukazovateli – živé organizmy.

Za hodnotené obdobie neboli zaznamenané žiadne infekčné ochorenia prenosné vodou z verejných vodovodov.

Údaje o kvalite pitnej vody sa priebežne zadávali do nového Informačného systému o pitnej vode podľa pokynov ÚVZ SR pre jednotné vkladanie údajov. Údaje budú slúžiť pre prípravu správy o kvalite pitnej vody určenej na ľudskú spotrebu pre EK za obdobie rokov 2008 – 2010, preto bude RÚVZ v priebehu roka 2010 vkladat' údaje z monitoringu kvality pitnej vody z veľkej ZO Stará Ľubovňa spätne aj za roky 2008 a 2009.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Oddelenie PPL v prvom polroku 2010 dozorovalo 582 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 189 kontrol v rámci ŠZD.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V sledovanom období v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonali kontroly v 6 podnikoch zamerané na rizikové profesie.

V 36 /v r. 2009 – 35/ podnikoch evidujeme 425/v r. 2009 – 415/ osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom. V roku 2010 boli prehodnotené a vydané rozhodnutia, ktorými boli určené rizikové profesie vo firme EUROKOV v.d. Orlov a po rozšírení výroby v firme POLYFORM s.r.o. v Podolínece. O vyradenie z evidencie rizikových prác požiadalo Poľnohospodárske družstvo vo Veľkom Lipníku.

Výkon ŠZD bol zameraný na dodržiavanie zásad bezpečnej práce, zmeny vo výrobnom procese v súvislosti s pracovným prostredím, pridelovanie a používanie osobných ochranných prostriedkov a zabezpečovanie preventívnych lekárskech prehliadok. Zvýšil sa počet väčších a stredných firiem, resp. právnických a fyzických subjektov, ktoré majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V rámci štátneho zdravotného dozoru kontroly boli zamerané na skladovanie, evidenciu a manipuláciu s chemickými látkami na ochranu rastlín, ako i s nebezpečnými, jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. Celkovo boli vykonané 2 kontroly v poľnohospodárskych podnikoch. Posúdených bolo 15 prevádzkových poriadkov.

V marci 2010 Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora realizovala kurz pre pracovníkov vykonávajúcich ochranu rastlín, na ktorom participovali i odborní pracovníci RÚVZ. Bolo preškolených celkom 22 zamestnancov vykonávajúcich postrekové práce.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 26 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s jedmi, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod.. V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3 pracujú, dvaja lekári a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúško a jednorázové rukavice.

Buková a dubová drevná hmota sa používa v minimálnom rozsahu pri výrobe nábytku v stolárskych dielňach, hlavne ako spojovacie časti.

V sledovanom období fi SAMP SLOVAKIA s.r.o. Ul. 29. augusta č. 4 z Bardejova podala žiadosť na odstránenie azbestocementových dosiek na spojovacej chodbe na ZŠ Komenského v Starej Ľubovni. Práca realizovala po vydaní súhlasného rozhodnutia a schválení prevádzkového poriadku v mesiaci máj.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Úloha sa realizuje priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Doposiaľ nebola prehodnocovaná psychická pracovná záťaž. Žiadne práce v okrese Stará Ľubovňa nie sú zaradené do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej záťaže.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pracovníci v sledovanom období neprešetrovali žiadne podozrenie na profesionálne ochorenie.

Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Oproti minulému stavu sa nič podstatného nezmenilo. Zatiaľ sme neprešetrovali podozrenie na chorobu z povolania s osobitným zameraním na ochorenie chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Počas sledovaného obdobia problematika práce so zobrazovacími jednotkami bola súčasťou kontrol v rámci ŠZD, zároveň boli získavané údaje pomocou dotazníkov informovanosti zamestnancov /3 respondentov na 1 pracovisku/. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné hygienické nedostatky.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Aktívne sa spolupracuje so zástupcami firmy MKEM s.r.o. Stará Ľubovňa pri riešení ochrany zdravia zamestnancov pri práci.

Pri kontrole v rámci ŠZD vo fi MKEM s.r.o. neboli zistené závažné hygienické nedostatky.

V rámci realizácie regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“ v priebehu 1.polroka 2010 v spolupráci s Oddelením podpory zdravia sme vypracovali vlastnú edíciu – „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“ a zaslali do firmy MKEM v Starej Ľubovni, kde sme upriamili ich pozornosť na bezpečnosť zdravia pri práci.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plnila počas polroka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie je vplyv na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na stredne ťažkú prácu, vyplňovali sa pripravené dotazníky pre vybrané ciele skupiny.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v 1. polroku 2010 oslovili 14 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, poskytli vyšetrenia klientovi v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na stredne ťažkú prácu.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Úloha bola realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odobrali 2 vzorky kuchynskej soli z domácej, ale aj zahraničnej produkcie a zabezpečovalo sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR.

Spolu bolo odobratých 12 vzoriek v súlade s platnou legislatívou.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Realizácia úlohy bola zameraná na kontrolu požadovanej dokumentácie u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti vybraných kozmetických výrobkov a monitoring dodržiavania zákazu testovania kozmetických výrobkov na zvieratách. Povinnosťou každého výrobcu a dovozcu kozmetických výrobkov je uviesť na trh iba bezpečné výrobky. Na zabezpečenie tejto požiadavky sa musia dodržiavať ustanovenia právnych predpisov v tejto oblasti, vyrábať v zmysle správnej výrobných praxe a pre potreby štátneho zdravotného dozoru predložiť na požiadanie dokumentáciu týkajúcu sa najmä hodnotenia bezpečnosti kozmetického výrobku, možných nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí a vykonávaných testoch na zvieratách.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok,
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov,
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Realizácia úlohy bola zameraná na kontrolu požadovanej dokumentácie u výrobcov a dovozcov detskej kozmetiky, monitoring dodržiavania požiadaviek pri hodnotení bezpečnosti vybraných kozmetických výrobkov a monitoring dodržiavania zákazu testovania kozmetických výrobkov na zvieratách. Povinnosťou každého výrobcu a dovozcu kozmetických výrobkov je uviesť na trh iba bezpečné výrobky. Na zabezpečenie tejto požiadavky sa musia dodržiavať ustanovenia právnych predpisov v tejto oblasti, vyrábať v zmysle správnej výrobných praxe a pre potreby štátneho zdravotného dozoru predložiť na požiadanie dokumentáciu týkajúcu sa najmä hodnotenia bezpečnosti kozmetického výrobku, možných nepriaznivých účinkov na zdravie ľudí a vykonávaných testoch na zvieratách.

Riešenie úlohy postupovalo podľa harmonogramu odberu vzoriek, ktorý bol vydaný ÚVZ SR na rok 2010. Vo februári boli odobraté 5 vzorky – detských zubných pást, ktoré vyhovovali v stanovených ukazovateľoch.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Do realizácie projektu **TAD 1,2,3** (Tabak, alkohol, drogy a šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov) bola v rámci výberu škôl zaradená v okrese Stará Ľubovňa ZŠ s MŠ Jakubany, kde bol uvedený prieskum realizovaný 17.3.2010. Oddelenie HDaM pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sa ako riešiteľské pracovisko zapojilo do realizácie uvedeného projektu podľa požiadaviek gestora projektu.

Dotazníky TAD 1 vyplnilo celkovo 104 žiakov (5.A 19 žiakov, 5.B 18 žiakov, 6. ročník 16 žiakov, 7.A 19 žiakov, 7.B 10 žiakov, 8. ročník 22 žiakov), pričom na vyučovaní v uvedený deň chýbalo 30 žiakov (5.A 3 žiaci, 5.B 4 žiaci, 6. ročník 2 žiaci, 7.A 3 žiaci, 7.B 12 žiakov, 8. ročník 6 žiaci).

Dotazníky TAD 2 + dodatok vyplnili žiaci určeného 9. ročníka, kde dotazník vyplnilo 10 žiakov, na vyučovaní v tento deň chýbalo 13 žiakov. Dotazníky TAD 3 vyplnilo 17 pedagógov.

V súvislosti s realizáciou prieskumu TAD 1,2,3 boli uskutočnené aj 2 telefonické konzultácie, zamerané na dohodnutie termínu realizácie prieskumu a zároveň bol odovzdaný list riaditeľovi ZŠ s MŠ Jakubany o povolení vstupu anketárov do škôl pre vykonanie školského prieskumu.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

V súvislosti s realizáciou projektu sme v 1. polroku 2010 zabezpečili vloženie údajov z vyplnených dotazníkov do masky v programe Excel a následne sme vyplnenú mustru so správou zaslali na ÚVZ SR v Bratislave v termíne 9.marca 2010.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súvislosti s realizáciou uvedeného projektu v okrese Stará Ľubovňa sme oslovili a zaradili do realizácie projektu jednu vidiecku – ZŠ Kamienka a jednu mestskú základnú školu – ZŠ v Podolínci. Kvôli nedostatočnej veľkosti súboru vidieckej základnej školy sme pristúpili k zaradeniu do realizácie projektu aj vidieckej základnej školy vo Veľkom Lipníku. Vo vybraných ZŠ sme v období od marca do júna 2010 formou osobných a telefonických konzultácií dohodli spoluprácu, podmienky zberu dát formou dotazníkového prieskumu, informovaný súhlas rodičov, odber vzoriek obedov a nápojov v originálnom balení alebo stanovenom množstve v 17.kalendárnom týždni a realizáciu antropometrických meraní a tlaku krvi u detí. Celkovo sme poskytli 11 osobných a 5 telefonických konzultácií počas realizácie projektu. V 17. kalendárnom týždni sme zabezpečili odber celkovo 10 vzoriek stravy (obed) a 10 nápojov z vybranej mestskej a vidieckej materskej školy. Tieto vzorky stravy a nápojov sme distribuovali do laboratórií pri RÚVZ so sídlom v Poprade, kde bol zabezpečený laboratórny rozbor podľa vopred dohodnutých požiadaviek.

Samotný zber údajov formou dotazníka prebiehal v období od 16.3 do 30.6. 2009, kde boli vyplnené a zozbierané dotazníky a boli uskutočnené merania antropometrie a tlaku krvi u 60 žiakov (30 chlapcov, 30 dievčat) v ZŠ v Podolínci, v ZŠ v Kamienke u 42 žiakov (22 chlapcov, 20 dievčat) a v ZŠ Veľký Lipník u 18 žiakov (8 chlapcov, 10 dievčat). Zber údajov formou

dotazníkov „24 – Hodinový jedálničiek dieťaťa“ a „Fyzická aktivita/24 hodín“ bol vykonaný v 16. kalendárnom týždni (19.04.2010 - 25.04.2010). Vypĺňanie dotazníkov bolo zabezpečené v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa – rodičom, ktorý zároveň podpísal a odovzdal informovaný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa - rodiča. V súčasnosti sa údaje z dotazníkov zadávajú do mustry.

Z uskutočnených aktivít boli na dvoch realizujúcich ZŠ vytvorené fotodokumentácie. V rámci realizácie vyššie uvedeného projektu sme v máji 2010 zaslali na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote tabuľku s vyplnenými údajmi laboratórnych výsledkov vzoriek celodenných stráv detí predškolského veku odobratých v roku 2009.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je monitorovaná. V priebehu sledovaného obdobia sme nemali hlásené žiadne ochorenie preventabilné očkovaním.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované zdravotno-výchovné aktivity:

1. Prednášky v spolupráci s OPZ v počte 12; z toho 4 x pre laickú verejnosť (ZŠ, SŠ), 8 x pre rómske komunity. Témy: Efektivita očkovania a vývoj prenosných ochorení v SR.
2. Uverejnený bol 1 článok v printových médiách (Korzár).
3. 2 x informácia v regionálnej TV (teletext, informácia o realizovaných aktivitách).
4. Spracovaný bol informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť a pre zdravotníckych pracovníkov (leták) - distribuovaný všetkým všeobecným lekárom, obecným a mestským úradom a stredným školám v okrese SL (30 x).
5. 2 x nástenka a informačný materiál venované EIW umiestnené v priestoroch RÚVZ.
6. Na odd. epidemiológie RÚVZ bola k dispozícii vakcinačná poradňa, v rámci ktorej bolo poskytnutých 11 telefonických konzultácií v súvislosti s očkovaním.
7. Na web stránke RÚVZ bola uverejnená informácia o EIW a význame očkovania.
8. V rámci iných aktivít zabezpečená fotodokumentácia z 2 podujatí (1 x SŠ, 1 x ZŠ rómska komunita), 10 x osobné konzultácie o dôležitosti očkovania.

Správa o uvedených aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR.

Kontrola očkovania bude vykonaná k 31.8.2010 (v zmysle usmernenia ÚVZ SR).

Povinné očkovanie bolo realizované v súlade s očkovacím kalendárom, oneskorené očkovanie bolo realizované po vzájomnej konzultácii očkujúceho lekára a epidemiológa.

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, postvakcinačné reakcie neboli hlásené.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je vypracovaný individuálny plán očkovania.

Široká verejnosť je o aktivitách v oblasti plnenia NIP informovaná prostredníctvom regionálnych médií a web stránky RÚVZ.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Evidencia a analýza prenosných ochorení sa vykonávala prostredníctvom informačného systému prenosných ochorení (EPIS).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení (výskyt, prevencia, grafy, mapy a iné) je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť)
- webová stránka RÚVZ SL (týždenná aktualizácia akútnych resp. ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení)
- zdravotno-výchovné aktivity realizované v školských a predškolských zariadeniach
- informácie zverejnené v médiách (televízia, printové médiá)

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín, dokumentované boli všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky lab. vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

V hodnotenom období bol počet spracovaných a do systému vložených:

- 284 prípadov prenosných ochorení
- 16 spracovaných ohnisk
- 8 kontaktov s pren. ochorením chránených očkovaním
- 3 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 43 opatrení uložených na mieste.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení a analýza NN - 1 x mesačne). Komisia NN zasadala v 1. polroku 2010 1x, kde boli analyzované príčiny vzniku NN a zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 7 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 239 sterov z prostredia a 294 sterov zo sterilného materiálu.

Zo 78 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 37 prístrojov. Opakované kontroly boli vykonané 8 x.

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

V priebehu polroka boli realizované zdravotno-výchovné aktivity pri príležitosti svetových dní.

Plnenie tejto úlohy sa realizovalo pod gestorstvom OPZ.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI

V 1. polroku 2010 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia na Daňovom úrade v Starej Ľubovni, na Sociálnej poisťovni v Starej Ľubovni, na OR PZ v Starej Ľubovni a v Základnej škole vo Veľkom Lipníku. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili na Daňovom úrade v Starej Ľubovni 11 klientov, na Sociálnej poisťovni v Starej Ľubovni 26 klientov, na OR PZ v Starej Ľubovni 6 klientov a v Základnej škole vo Veľkom Lipníku 11 klientov. Šiesti klienti Daňového úradu v Starej Ľubovni, siedmi klienti Sociálnej poisťovne v Starej Ľubovni, 2 klienti OR PZ v Starej Ľubovni a 8 klienti Základnej školy vo Veľkom Lipníku boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia pre fázu 6 pandemického obdobia (podľa SZO).

Aktivity vykonané v r. 2010 v súlade s plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky a v súvislosti so šírením Novel (prasacej) chrípky vo svete :

- 1 x kontrola „Plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky“ pre okres Stará Ľubovňa
- 1 x kontrola zaočkovanosti proti sezónnej chrípke
- 1 x kontrola zaočkovanosti proti pandemickej chrípke
- 6 x inventúra mobilizačných zásob – ŠHR (antivirotík, rúšok, masiek, respirátorov a pod.)
- 1 x mimoriadna inventarizácia ŠHR ku dňu 30.4.2010
- 4 x hlásenie SARI (2 x SRV, 2 x ÚVZ SR)
- 2 x výzva na očkovanie proti pandemickej chrípke (široká verejnosť, zdravotnícki pracovníci)
- 3 x vypracovanie plánu pohotovostných služieb (január – marec)

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR a rozpisu RÚVZ so sídlom v Košiciach. V sledovanom období boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (laboratórne vyšetrenia – negat.)

Priebežne sa monitoruje výskyt akútnych chabých obŕn (ACHO), v sledovanom období nebola hlásená žiadna ACHO.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít v školských zariadeniach zameraných na prevenciu AIDS. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. V priebehu 1. polroka 2010 bolo v rámci cyklu prednášok „Rozhovory pod lampou“ realizovaných 9 prednášok pre stredoškolskú mládež na tému „Pohlavne prenosné choroby“. Do tohoto prednáškového cyklu sa zapojili všetky stredné školy na území okresu Stará Ľubovňa.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Úloha bude realizovaná podľa rozpisu odberu vzoriek určených podľa viacročného národného plánu úradnej kontroly potravín na mesiace – október, november .

7.4. RADIAČNE OŠETRENÉ POTRAVINY

Cieľ

- monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
- monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
- ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarenia potravín

Do plnenia úlohy sme neboli zaradení.

7.6. REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Odber bude realizovaný v mesiaci september 2010 – 1 vzorka.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

V 1. polroku 2010 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, pobočkou v Starej Ľubovni, sme dohodli spoluprácu pri príprave akcie pod názvom III. Športové hry členov JDS, ktoré sa uskutočnia v priebehu leta 2010 a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečí pre účastníkov akcie meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku, meranie CO s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V rámci realizácie projektu bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

V súvislosti s témou „Týždeň uvedomenia si mozgu“ sme v marci 2010 spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme následne distribuovali 7 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa a Domovu seniorov v Starej Ľubovni.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORUČANÉ SZO

22.3.2010 Svetový deň vody – V súvislosti s uvedeným svetovým dňom sme zabezpečili pre žiakov ZŠ v Novej Ľubovni besedu na tému „Zdravý životný štýl“ spojenú s premietnutím dvoch zdravotno-výchovných videofilmov.

7.4.2010 Svetový deň zdravia - Pri tejto príležitosti sme pre žiakov ZŠ v Novej Ľubovni zabezpečili besedu na tému „Zdravý životný štýl“ spojenú s premietnutím videofilmov „Čo sa za mladi naučíš“ a „Fit familia IV“.

26.6.2010 - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog – V súvislosti s medzinárodným dňom sme uskutočnili pre deti materských škôl v okrese Stará Ľubovňa v priestoroch Ľubovnianskej knižnice prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ a zabezpečili sme im zároveň distribúciu zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou.

V roku 2010 sme pri príležitosti **Svetového dňa rakoviny - /4.2.2010/** vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 37) a 8 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny a taktiež aj názornou propagáciou formou nástenky v priestoroch RÚVZ. V súvislosti so svetovým dňom rakoviny sme uskutočnili prednášku na ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni pod názvom „Duševné zdravie“ a žiakom sme distribuovali edukačný materiál. Zároveň sme realizovali vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia pre pracovníkov PALMA v Starej Ľubovni, kde sme 11 klientom poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Šiesti klienti boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2010/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia - /7.4.2010/** a v súvislosti s **Dňom otvorených dverí v Poradni zdravia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“ a vlastnú edíciu o ponúkaných aktivitách Poradne zdravia a možnosti navštívenia Poradenského centra zdravia, pričom jednotlivým klientom a záujemcom sme poskytli možnosť využitia ponúkaných služieb Poradne zdravia. Vlastnú edíciu „Svetový deň zdravia“ a leták o ponúkaných aktivitách Poradne zdravia sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Edíciu „Výzva pre mestá“ sme zaslali na MÚ v Starej Ľubovni a MÚ v Podolínci. O plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a v Mestskom rozhlase. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Dňa 8. apríla 2010 sme počas Dňa otvorených dverí (DOD) v Poradenskom centre zdravia vyšetřili 5 klientov.

V súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme zároveň realizovali Stanovište zdravia vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, kde sme 17 klientom poskytli antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), 19 klientom štandardné meranie tlaku krvi, 7 klientom meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO Monitora. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a odborného poradenstva. V súvislosti s vyššie uskutočnenými aktivitami sme spracovali vlastnú edíciu v podobe fotodokumentácie.

Európsky imunizačný týždeň - /24.-1.5.2010/ V súvislosti s EIT zabezpečili pracovníci OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu vlastnej edície na všetky SŠ v okrese Stará Ľubovňa a na obecné a mestské úrady v okrese Stará Ľubovňa (celkom 39 zariadení). EIT bol propagovaný aj formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom bezpečnosti a zdravia pri práci - /28.4.2010/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci“, ktorú sme distribuovali všetkým SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskym novinám, PL Profy v Orlove, ODEVA Lipany. Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci bol propagovaný aj formou nástenky a [www.stranky](http://www.stranky.ruvz.sk) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2010/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a [www.stranky](http://www.stranky.ruvz.sk) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2010/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, ambulanciám praktických lekárov pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa (celkom 19 zariadení) a do 10 lekární v meste Stará Ľubovňa. Na SOŠ Technickej v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku pod názvom „Fajčenie“, zabezpečili sme distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a meranie CO monitorom 21 študentom, ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia. Svetový deň bez tabaku bol propagovaný na [www.stranke](http://www.stranke.ruvz.sk) RÚVZ ale aj formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia a článok, ktorý bol uverejnený na [www.stranke](http://www.stranke.ruvz.sk) RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom bez tabaku uskutočnil RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 31.5.2010 v spolupráci s Územným spolkom SČK – BJ – SL, pracovisko Stará Ľubovňa aktivitu pod názvom „Vymeň cigaretu za jablko“. Akcia prebiehala dňa 31. mája 2010 v meste Stará Ľubovňa za účasti Družstiev prvej pomoci mladých z Gymnázia T. Vansovej v Starej Ľubovni. Ich úloha spočívala v oslovovaní okoloidúcich fajčiarov a v ponúknutí jablka výmenou za cigaretu. Okrem jablka mali možnosť oslovení získať aj letáčik s problematikou zameranou na prevenciu fajčenia a informácie o ponúkaných službách na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu. Mladí zdravotníci pôsobili vo dvojiciach v jednotlivých častiach mesta Stará Ľubovňa – na pešej zóne, v priestoroch nákupného centra LIDL a KAUFAND, v priestoroch Ľubovnianskej nemocnice, n. o., autobusovej a vlakovej stanice a následne aj na námestí mesta Stará Ľubovňa.

Mladým študentom z Družstva prvej pomoci mladých sa podarilo osloviť na jednotlivých stanovištiach celkom 67 fajčiarov a vyzbierať tak 67cigariet

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci sprievodných aktivít k Svetovému dňu bez tabaku poskytovali na stanovišti zdravia vo vstupných priestoroch Mestského úradu v Starej Ľubovni meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO

monitor a meranie tlaku krvi. Každému vyšetrenému klientovi bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia, prevencie hypertenzie a následne bol odovzdaný výsledok vyšetrenia a zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou.

Tieto služby využilo celkovo 45 klientov a nechalo si odmerať krvný tlak a 34 klientov si nechalo odmerať hladinu CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora. V súvislosti s vybavením jablk pre akciu „*Vymeň cigaretu za jablko*“ sme uskutočnili 1 telefonickú konzultáciu. V rámci Dňa otvorených dverí v Poradni zdravia využili ponúkané služby 3 klienti, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo a distribúcia zv materiálu.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami - /26.6.2010/** Pri príležitosti tohto svetového dňa bola spracovaná vlastná edícia pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami“, ktorý sme distribuovali jednotlivým MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa.

V rámci stanovišťa výjazdovej poradne zdravia sme v priestoroch nákupného centra Družba uskutočnili meranie tlaku krvi, ktoré využili 17 klienti a meranie CO monitorom, ktoré využilo 23 klientov. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Návrh opatrení: Pokračovať v realizácii aktivít pri príležitosti významných dní a pokračovať v organizácii a iniciácii aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2.etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit zapojený od 1. marca 2009. V 2. etape realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit v roku 2010 pôsobí na pracovnej pozícii komunitný pracovník – koordinátor Bc. Anna Kyseľová, ktorá vykonávala činnosť na tejto pozícii aj v roku 2009.

Na pozícii komunitného pracovníka – asistenta bola na 2.etapu realizácie programu v roku 2010 prijatá Čurejová Mária, ktorá týmto nahradila Čurejovú Libušu, ktorá odstúpila od príkaznej zmluvy z vážnych zdravotných dôvodov dňa 19.3.2010.

Komunitný pracovník - asistent a koordinátorka nastúpili na realizáciu programu dňa 1.3.2010. V tento deň sa zúčastnili stretnutia s povereným gestorom Oddelenia podpory zdravia, na ktorom boli oboznámení s cieľmi, obsahom a očakávanými výstupmi Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit pre rok 2010 a zároveň podpísali príkaznú zmluvu na realizáciu 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit pre rok 2010.

V štvrtom marcovom týždni absolvovala komunitná pracovníčka - asistentka 4-dňový adaptačný program na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, počas ktorého im odborní pracovníci RÚVZ zabezpečili vzdelávacie prednášky PPZZRK - cieľ, obsah, očakávané výstupy; PPZZRK - odborné zameranie programu, náplň práce komunitných pracovníkov v oblasti zdravotnej výchovy; Osobná hygiena, starostlivosť o vlastné zdravie; Starostlivosť o dieťa; Zdravotná starostlivosť, preventívne prehliadky; Reprodukčné a sexuálne zdravie; Prevencia úrazov a nehôd; Prevencia drogovej závislosti; Formy a metódy v zdravotnej výchove; PPZZRK-týždenné a mesačné správy. Celkom bolo pracovníkmi RÚVZ odprednášaných 9 prednášok. K jednotlivým prednáškam boli asistentke distribuované aj zdravotno-výchovné a propagačné materiály.

V priebehu mesiaca marec 2010 uskutočnili komunitní pracovníci spoločné osobné stretnutia so starostami obcí (Jakubany, Čirč, Ľubotín, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Kolačkov, Lomnička,)

s vedením ZŠ, MŠ a ŠZŠ v týchto obciach, s pracovníkmi komunitných centier (Kolačkov, Podsadok, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Lubotín), s lekármi ambulancií praktických lekárov, s lekármi ambulancií pre deti a dorast, pri ktorých komunitní pracovníci opäť predstavili program, jeho ciele a dohodli spôsob a formy ďalšej spolupráce. Po úvodných spoločných stretnutiach začali asistenti vykonávať jednotlivé činnosti v teréne samostatne, pričom každému z nich boli pridelené rómske osady – Bc. Kyseľová obce Kolačkov, Lomnička, Jakubany, Čirč a Ul. Továrenská v Starej Ľubovni a Čurejová Libuša/ Čurejová Mária obce Lubotín, Kyjov, Šarišské Jastrabie a osada Podsadek v Starej Ľubovni.

Počas marca - júna 2010 v rámci realizácie 2. etapy PPZZRK uskutočnili komunitné pracovníčky celkovo 21 prednášok, ktorými edukovali 314 detí a mládeže. Zabezpečili 3 besedy, ktorými edukovali 46 detí, mládež a dospelých a odpremietali v rámci besied 3 DVD 46 osobám.

Pri osobných konzultáciách edukovali obyvateľov rómskych osád a v súvislosti s prácou v teréne pracovali formou osobných konzultácií s predstaviteľmi samosprávy, vedením škôl ako aj s pedagógmi, lekármi a pracovníkmi komunitných centier.

Celkovo v období od marca do júna 2010 poskytli 348 osobných konzultácií, ktoré sa dotýkali prevažne opatrení v súvislosti s pedikulózou, výživy u detí do jedného roka, ako žiť s vysokým TK, liečby hypertenzie, dôležitosti užívania liekov, starostlivosť o novorodenca a o choré dieťa, dôležitosť povinného očkovania v detskom veku, preočkovanie druhou dávkou vakcíny proti žltacke, dôležitosť návštev v detskej, tehotenskej a diabetologickej poradne, ohľadom životosprávy, škodlivosti fajčenia, podpísania zmluvy s praktickým lekárom a nahlásenie zmien poisťovne. V uvedenom období zároveň zabezpečili meranie TK 1079 klientom, zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu 358 klientom. V rámci návštev v rodine poskytli individuálne poradenstvo 6 klientom. V súvislosti s riešením problémov Pedikulózy v jednotlivých osadách bol v 1. polroku 2010 distribuovaný 39 osobám prípravok „Hedrin“ a 3 hrebene na zabezpečenie odvšivenia.

V rámci spolupráce s praktickými lekármi pre deti a dorast a praktickými lekármi pre dospelých a odbornými lekármi absolvovali komunitné pracovníčky celkovo 76 návštev, pri ktorých zabezpečili predstavenie programu, zisťovali stav zaočkovania, kontrolu dochádzky na očkovanie, zabezpečili odovzdanie predvolaní, prípadne opakovaných výziev na očkovanie, na povinnú kontrolu a na preventívnu prehliadku. Absolvovali zároveň 59 návštev na OÚ v súvislosti s predstavením programu a realizácie plánovaných aktivít. V rámci spolupráce s vedením jednotlivých škôl uskutočnili 16 návštev, ktoré boli zamerané na predstavenie programu, realizáciu edukačných a zdravotno-výchovných aktivít. Počas pôsobenia v osadách spolupracovali s terénnymi sociálnymi pracovníkmi a uskutočnili celkovo 40 návštev, ktoré sa týkali ohlásaenia výkonu a realizácie plánovaných aktivít.

Na základe odovzdaných predvolaní 489 osobám na očkovanie, 118 osobám na preventívnu prehliadku, 26 osobám na odber krvi, 106 osobám do detskej poradne sa dostavilo na podnet komunitných pracovníkov na preventívnu prehliadku 90 osôb, na očkovanie 382 osôb a na odber krvi 16 osôb, do detskej poradne 105 osôb. Na podnet KP boli u 25 klientov vybavené zdravotné preukazy.

Pri príležitosti Európskeho imunizačného týždňa (24. - 1.5.2010) bola komunitnou pracovníčkou – koordinátorkou zabezpečená prednáška na tému „Vakcinácia v detskom veku“ žiakom 8. a 9. ročníka v ŠZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni (14 žiakov) a študentom SOŠ – pracovisko Lomnička (22 študentom). Komunitná pracovníčka – asistentka v tejto súvislosti zabezpečila účasť žiakov ZŠ v Šarišskom Jastrabí na prednáške na tému „Očkovanie“.

Dňa 13. mája 2010 sa KPZV – K zúčastnila regionálneho stretnutia zameraného na spoluprácu medzi partnermi pôsobiacimi v oblasti sociálnej inklúzie v okrese Stará Ľubovňa, ktoré

organizovalo Partnerstvo sociálnej inklúzie okresov Kežmarok a Stará Ľubovňa v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni.

Dňa 3. júna 2010 sa KPZV – K a KPZV – A zúčastnili seminára realizovaného v rámci projektu „Premosťovanie komunít na strednom a východnom Slovensku v priestoroch Mestského úradu v Starej Ľubovni“.

Prácu KPZV-K a KPZV-A počas realizácie programu v období marec – jún 2010 možno hodnotiť pozitívne, o čom svedčia uskutočnené aktivity ale aj pozitívne ohlasy adresované komunitným pracovníkom v teréne. S pozitívnym ohlasom sa stretli najmä u lekárov pre deti a dorast, v zariadeniach pre detí a mládež ale aj u samotnej znevýhodnenej komunity žijúcej v osadách. Negatívny dopad bol zaznamenaný opäť v súvislosti fluktuáciou KPZV-A pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, z dôvodu nevýhod príkaznej zmluvy, čo je častým dôvodom odchodu z tejto pozície na inú pracovnú pozíciu.

Samotná realizácia programu v podmienkach regiónu Stará Ľubovňa v 1. polroku 2010 bola opäť prínosom v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľov v znevýhodnených komunitách.

9.7. QUIT and WIN

V súvislosti s realizáciou kampane „**Prestaň a vyhraj 2010**“ v okrese Stará Ľubovňa bola Oddelením podpory zdravia vypracovaná *vlastná edícia – informácia* o medzinárodnej súťaži „**Quit and Win 2010 – Prestaň a vyhraj 2010**“ a *leták o kampani*, ktoré sme spolu s pokynmi a prihláškou k tejto súťaži zaslali 19 praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, 10 lekárniam v meste Stará Ľubovňa a 36 ZŠ, MŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa.

Súťaž bola propagovaná aj prostredníctvom *oznamu o kampani* „*Prestaň a vyhraj 2010*“ v TDT štúdiu, Mestskom rozhlase a uverejnením *informácie, letáku, pokynov a prihlášky* o medzinárodnej súťaži „Quit and Win 2010 – Prestaň a vyhraj 2010“ na www.stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V Tatranskom korzári sme v apríli 2010 uverejnili článok pod názvom „Prebieha kampaň proti fajčeniu“. Záujemcom, ktorí mali záujem o zapojenie sa do súťaže sme poskytli osobné a telefonické konzultácie. Súťaž sme propagovali aj prostredníctvom nástenky v priestoroch RÚVZ v Starej Ľubovni.

V súvislosti s prípravou kampane „Quit and win 2010“ sme sa zúčastnili dňa 18.2.2010 na ÚVZ SR v Bratislave koordinačného stretnutia k súťaži pre fajčiarov.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Na plnení tejto úlohy sa OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – jún 2010 podieľal realizáciou individuálneho poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradne zdravia na Daňovom úrade v Starej Ľubovni, na OR PZ v Starej Ľubovni a v Ľubotíne. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do

starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetrili na Daňovom úrade v Starej Ľubovni 11 klientov, na OR PZ v Starej Ľubovni 25 klientov a v Ľubotíne 6 klientov. Siedmi klienti Daňového úradu v Starej Ľubovni, 13 klienti OR PZ v Starej Ľubovni a 4 klienti OR PZ v Ľubotíne boli odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

9.9. CINDI PROGRAM SR

V 1. polroku 2010 sme poskytli služby celkom 200 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v 1. polroku 2010 spolu 155 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo v 1. polroku 2010 celkom 14 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta, a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili v 1. polroku 2010 spolu 2 klienti.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v 1. polroku 2010 poskytli služby v rámci POPZP 24 klientom. V 1. polroku 2010 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 5 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia nebola poskytnutá žiadna konzultácia.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zv aktivítach sme v 1. polroku 2010 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetrenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 13 aktivít, pri ktorých bolo vyšetrených 129 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 5 aktivitách 157 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 2 aktivitách 84 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 11 aktivitách 176 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V 1. polroku 2010 sme takto odporúčali 78 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Na plnení tohto projektu sa zamestnanci HDaM podieľali formou odborného usmerňovania jednotlivých škôl pri zapojení sa do projektu a jednak priamo pri plnení stanovených úloh. Do projektu „Školy podporujúce zdravie“ je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl (Podolíneček, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská Stará Ľubovňa a Ul. Vsetínska Stará Ľubovňa), 9 základných škôl (ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského, ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, ZŠ Jakubany, ZŠ Kamienka, ZŠ Malý Lipník a ZŠ Podsadek) a 3 stredné školy (Obchodná akadémia, SOŠ Ul. Jarmočná a Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa).

V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa nezmenil počet škôl zapojených do projektu „Školy podporujúce zdravie“.

V školách zapojených do projektu sa vykonáva zvýšený štátny zdravotný dozor, v rámci ktorého sa sledovali podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu, úroveň a kvalita školského spoločného stravovania. Vo všetkých materských školách v okrese sa realizuje pitný režim a spolupracuje sa

pri výchove a náuke pripravovať zdravé jedlá. V oblasti zdravej výživy sa zaraďuje deťom materských škôl pravidelné podávanie ovocia.

V 1.polroku 2010 boli v ZŠ Za vodou v Starej Ľubovni odobraté vzorky hotových pokrmov v rámci Úradnej kontroly potravín. V rámci realizácie cielenej úlohy „Cielené prieskumy zamerané na problematiku spoločného stravovania detí a mládeže v nadväznosti na súčasné ekonomické podmienky“ sme odobrali 4 obedy (2 navážky a 2 náhodné od stravníka) na laboratórne vyšetrenie energetických a nutričných hodnôt na Gymnázium Terézie Vansovej v Starej Ľubovni.

Zdravotno-výchovné pôsobenie sa realizuje v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia, TBC. V priebehu 1.polroka 2010 sme uskutočnili prednášku pod názvom Fajčenie u žiakov ZŠ v Kamienke, kde sme zároveň zabezpečili distribúciu edukačného materiálu. V ZŠ Kamienke sme zároveň žiakom uskutočnili besedu pod názvom TBC a odpremietali videokazetu pod názvom „ABC o TBC“.

V oblasti ochrany a podpory zdravia sa už od roku 1999 realizuje na školách školský mliečny program. V školskom roku 2009/2010 z týchto ŠPZ bolo do mliečneho programu zapojených 5 základných škôl (Kamienka, Šarišské Jastrabie, ZŠ ul. Za vodou, ZŠ Ul. Komenského, ZŠ ul. Levočská v Starej Ľubovni) v okrese s počtom žiakov 1320. V oblasti zdravej výživy zaraďuje sa podávanie šalátov zo surovej zeleniny a ovocia.

V súvislosti s opatreniami pri výskyte AH1N1 sme zabezpečili distribúciu tohto letáku na všetky školy podporujúce zdravie v okrese Stará Ľubovňa.

V máji 2010 sme všetkým ŠPZ zaslali informáciu o zrušení hlásenia absencií na školách a predškolských zariadeniach z dôvodu chrípky a chrípke podobných respiračných ochorení.

V súvislosti s povodňovou situáciou v okrese Stará Ľubovňa sme zabezpečili v mesiaci jún 2010 distribúciu letáku „Povodňová situácia“ – informácia pre verejnosť.

Do projektu Školy podporujúce zdravie je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2009 nedošlo k zmene počtu škôl podporujúcich zdravie.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygieny, chrípky a očkovania, duševného zdravia, poruchy príjmu potravín a anorexie pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických demonštrácií.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuuje zdravotno-výchovný a propagačný materiál, telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora, aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V 1.polroku 2010 sme v týchto školách uskutočnili 8 prednášok, poskytli 12 telefonických konzultácií. Poskytli sme meranie tlaku krvi pri jednej aktivite 6 zamestnancom škôl a meranie CO monitorom pri 2 aktivitách 20 žiakom.

V rámci projektu ŠPZ sme uskutočnili vyšetrenia výjazdovou poradňou zdravia, kde sme 14 klientom ZŠ Podsadok – pedagógom a zamestnancom školy poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie,

meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. Ak bol klient pravidelným fajčiarom ponúkla sa mu miniintervencia (3 klienti). Ak sa u klienta zistila nezdravá skladba stravy, poskytli sme mu miniintervenciu o základných princípoch stravovania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára (celkom 6 klienti). Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme vz pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v 1.polroku 2010 Svetový deň rakoviny, Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň bez tabaku a Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných vz aktivít.

Na všetkých zdravie podporujúcich MŠ sa realizuje pitný režim, zdravá výživa, ktorú sa v spolupráci s rodičmi darí presadzovať komplexnejšie. Zúčastňujeme sa pravidelne rodičovských združení, ktoré vždy končia ochutnávkou určitého druhu zdravej výživy /šaláty, nátierky, jednohubky, zdravé sladkosti, ovocie/.

V súvislosti s realizáciou kampane Quit and Win 2010 sme zaslali týmto školám informáciu o kampani a prihlášky do súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“.

V súvislosti s plnením Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 sme jednotlivým ŠPZ zaslali informáciu o možnosti zabezpečenia distribúcie edukačných materiálov – „DVD a CD BECEP bezpečnosť cestnej premávky“ RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Na základe prejavenej záujmu sme distribuovali 5 ŠPZ edukačné materiály (3 DVD, 3 CD).

10. KONTROLA TABAKU

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – jún 2010 vykonali celkovo 302 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 465/2005 Z. z. V rámci uvedených kontrol nebola žiadna pokuta uložená v blokovom konaní ani pokuta na základe priestupkového konania.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Január 2010, do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Február 2010, do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Marec 2010, do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Apríl 2010, do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Máj 2010 a do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za Jún 2010 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave dňa 29.1.2010, 26.2.2010, 31.3.2010, 30.4.2010, 31.5.2010 a 30.6.2010.

Odborní zamestnanci oddelenia HDaM v období 1. polroka 2010 vykonali celkovo **47 kontrol** v základných školách, materských školách, stredných školách, školských stravovacích zariadeniach, v bufetoch v rámci školských zariadení zameraných na dodržiavanie ust. zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta a ani riešený žiaden priestupok pokarhaním.

Uvedené kontroly boli zasielané na OPZ, boli zapracované do Hlásenia o počte vykonaných kontrol za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni za mesiac Január, Február, Marec, Apríl, Máj, Jún 2010 a následne v mesačných intervaloch zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

B. Riešia sa aj tieto domáce projekty na regionálnej úrovni:

DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

1. „Adamko hravo - zdravo“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V 1. polroku 2010 nebola predložená žiadna požiadavka či záujem o aktivity zo strany škôl, ktoré realizujú vyššie uvedený projekt.

2. „Zdravé mestá“

Odborní zamestnanci oddelenia podpory zdravia v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave Stanovišťa zdravia pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa bez tabaku.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v 1. polroku 2010 Svetový deň rakoviny, Európsky imunizačný týždeň a Svetový deň bezpečnosti a zdravia pri práci. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zv aktivít.

3. „Premena tradičnej školy na modernú“

Pracovníci OPZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili 2 osobné a 4 telefonické konzultácie, ktoré boli zamerané na ponuku a dohodu naplánovaných aktivít. V rámci spolupráce so Základnou školou Kráľovnej Pokoja v Haligovciach sme sa v 1. polroku 2010 uskutočnili dve besedy pre žiakov ZŠ Kráľovnej Pokoja v Haligovciach pod názvom „Čo nám škodí“ a „Zdravý verzus závislosť“, ktoré boli spojené s premietnutím DVD pod názvom „Alkohol skrytý nepriateľ“ a „Je alkohol na zdravie?“. Týmto žiakom sme poskytli meranie CO monitorom, ktoré využilo 30 žiakov. Zároveň sme im zabezpečili distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou a odborné poradenstvo v súvislosti s prevenciou fajčenia.

4. „Rozhovory pod lampou“

Ľubovnianskou knižnicou v Starej Ľubovni sme v rámci spolupráce boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. Samotná realizácia projektu bola zameraná na uskutočnenie 4 prednášok na tému „Pohlavne prenosné choroby“ pre študentov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni a Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. Zároveň sme poskytli 1 osobnú konzultáciu ohľadom dohody plánovaných aktivít.

5. „Národný program starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008-2015“

V súvislosti s plnením Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 sme zaslali informáciu o možnosti zabezpečenia distribúcie edukačných materiálov – „DVD a CD BECEP bezpečnosť cestnej premávky“ RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Na základe prejavenej záujmu sme distribuovali 6 školám edukačné materiály (4 DVD, 3 CD). V tejto súvislosti sme zároveň poskytli 5 osobných a 15 telefonických konzultácií ohľadom záujmu o edukačné materiály a aktivity.

V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili 7 besied pod názvom „Prevencia úrazov“ (2 besedy MŠ Ul. Tatranská v Starej Ľubovni; 2 besedy ZŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni; 2 besedy ZŠ Ul. Za vodou v Starej Ľubovni; 1 beseda v ZŠ Kamienka), ktoré boli spojené s premietnutím DVD č. 22 „Becepáčik a dopravná výchova pre deti MŠ“ (2 krát) a CD č. 6 „Autoškola pre deti“ (5 krát). V súvislosti s realizáciou projektu sme zároveň uskutočnili 6 osobných konzultácií zameraných na využitie CD a DVD k 30.6.2010.

V súvislosti s realizáciou **Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 (NPDD)** sme distribuovali všetkým základným a stredným školám v okrese Stará Ľubovňa list Hlavného hygienika SR a zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu, ktorý nabáda žiakov k súdržnosti, k práci v tíme, k dôvere, k opore, ku kamarátstvu, teda k takým životným hodnotám, ktoré by zmiernili agresiu v triedach. Celkovo sme distribuovali tieto materiály 43 zariadeniam pre deti a mládež.

6. Školský mliečny program

Školský mliečny program, ktorého výkon a organizácia boli usmernené metodickým pokynom MŠ SR č. 1227/1999 – 4 zo dňa 30.7.1999 sa v našom okrese realizuje.

Oproti školskému roku 2008/2009 došlo k miernemu vzostupu zapojenia škôl do školského mliečneho programu. V školskom roku 2009/2010 je do programu zapojených 14 školských jedální pri ZŠ s MŠ z celkového počtu 29 (zariadenia tohto druhu) a 4 školské jedálne pri ZŠ z celkového počtu 5 (zariadenia tohto druhu). Záujem o mliečne desiaty malo celkovo 2873 žiakov. Dôvodom tohto významného vzostupu je prejavenej záujem školopovinných detí o konzumáciu mlieka.

V rámci programu boli žiakom podávané nasledovné výrobky: tekuté mlieko s predĺženou trvanlivosťou v objeme 0,25 l, mliečne výrobky vo forme ochutených kyslomliečnych výrobkov, ovocné jogurty. Dodávateľom výrobkov je Mliekáreň Kežmarok, firma DANONE.

Z poznatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že realizácia školského mliečneho programu aj napriek snahe vedúcich školských jedální o jeho zabezpečenie je závislá od iných faktorov, ktoré sú ťažko ovplyvniteľné. Na realizácii uvedeného programu sa podieľame ako riešiteľ.

7. Cílené prieskumy zamerané na problematiku spoločného stravovania detí a mládeže v nadväznosti na súčasné ekonomické podmienky

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo získať podklady pre zhodnotenie kvality podávaných jedál a pestrosti zostavovaných jedálnych lístkov vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2010 pokračovali v tomto prieskume na vidieckej škole - v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Hniezdom a mestskej škole - v školskej jedálni pri Gymnáziu T. Vansovej v Starej Ľubovni zabezpečili odber vzoriek stravy náhodným spôsobom od žiaka a súčasne aj navážku podľa rozpisu na laboratórne vyšetrenie energetických a nutričných hodnôt.

Počas 1. polroka 2010 sme zatiaľ odobrali celkovo 8 vzoriek stravy, 4 vzorky v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Hniezdom (2 navážky, 2 náhodné od stravníka) a 4 vzorky stravy v školskej jedálni pri Gymnáziu T. Vansovej v Starej Ľubovni (2 navážky, 2 náhodné od stravníka). Do realizácie uvedenej úlohy sme riaditeľov týchto škôl informovali písomne zaslanou informáciou. Po odobratí všetkých naplánovaných vzoriek stravy v priebehu roka 2010 laboratórne výsledky energetickej hodnoty stravy odobratej v školskej jedálni pri ZŠ s MŠ v Hniezdom a v školskej jedálni pri Gymnáziu T. Vansovej v Starej Ľubovni spracujeme a porovnáme s inventórnou metódou a s OVD pre danú vekovú kategóriu. Záverečné vyhodnotenie výsledkov laboratórných rozborov stravy zašleme aj riaditeľom vybraných škôl.

8. „Školské ovocie“

V súvislosti s realizáciou programu „Školské ovocie“ sme v 1. polroku 2010 uskutočnili 10 osobných konzultácií s vedúcimi školských jedální ohľadom zapojenosti sa do programu.

9. „Premena tradičnej školy na modernú“

V rámci spolupráce so Základnou školou Kráľovnej Pokoja v Haligovciach sme sa v 1. polroku 2010 podieľali na realizácii projektu „*Premena tradičnej školy na modernú*“, v rámci ktorého sme uskutočnili dve prednášky pre žiakov ZŠ Kráľovnej Pokoja v Haligovciach pod názvom „Čo robia s našim telom drogy“ a „Čo viem o droge alebo závislosti“. Zároveň sme im zabezpečili distribúciu zv materiálu s uvedenou problematikou.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

Názov programu : Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR
(NEHAP III) .

- 1. Číslo :** 1. 1
2. Gestor: Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
3. Termín ukončenia: neudaný
4. Riešiteľská organizácia: RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
5. Zodpovedné oddelenie: Oddelenie hygieny životného prostredia
6. Spolu riešitelia: Obvodný úrad životného prostredia Stropkov, mestá a obce
v spádovom území okresov Svidník a Stropkov.
7. Laboratórna spolupráca: -
8. Cieľ : Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia
populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii,
realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia
aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III)

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery vzoriek vôd z verejnej vodovodnej siete podľa pokynov ÚVZ SR a v súlade s NV SR č. 354/2006 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Odbery a hodnotenie vzoriek vôd z kúpalísk bol vykonávaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Vyhláškou MZ SR č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, Smernicou Rady 76/160/EHS a s Nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z o požiadavkách na prírodné kúpaliská ako aj podľa pokynov hlavného hygienika SR k zabezpečeniu monitoringu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V rámci monitoringu bolo odobratých 82 vzoriek vôd z verejných vodovodov v okrese Svidník a Stropkov so zameraním na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia. Ani v jednej vzorke neboli prekročené ťažké kovy a dusikaté látky. V roku 2010 nedošlo k zhoršeniu zdravia obyvateľov v okresoch Svidník a Stropkov v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody, nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení, ani dusičnanová alimentárna methemoglobinémia.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku monitoruje prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tíšava. Z odobratých vzoriek nevyhovovala priehľadnosť vody, čo bolo spôsobené vzniknutou povodňovou situáciou v okresoch Svidník a Stropkov. Mikrobiologická kvalita bola vyhovujúca. Prevádzkovatelia umelých kúpalísk si na RÚVZ so sídlom vo Svidníku formou objednávok zabezpečili sledovanie kvality vody.

11 . Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o LTS v okrese Svidník a Stropkov boli pravidelne aktualizované v IS pre vody na kúpanie a na webovej stránke RÚVZ Svidník.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

Názov programu : Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia EHIS

- 1. Číslo :** 1. 3
- 2. Gestor:** Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
- 3. Termín ukončenia:** 2010
- 4. Riešiteľská organizácia:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
- 5. Zodpovedné oddelenie:** Oddelenie hygieny životného prostredia
- 6. Spolu riešitelia:**
- 8. Cieľ :** Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Tento projekt by mal nadviazať na predchádzajúce aktivity z medzinárodného projektu ENHIS2. V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. Údaje potrebné pre rozhodovanie v oblasti životného prostredia a zdravia sú získavané z viacerých rezortov. Patrí sem najmä Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva SR a iné. Harmonické spojenie údajov životného prostredia a zdravia predstavuje dlhoročnú prácu, pričom jedným z nástrojov na ich vytvorenie je zostavenie indikátorov životného prostredia a zdravia a zber údajov na základe týchto indikátorov. Jednou z prvotných úloh patrí zostavenie pracovnej skupiny na zavedenie informačného systému životného prostredia a zdravia na národnej úrovni, v ktorej by mali participovať predovšetkým zástupcovia z regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v sídlach krajov. Spôsob zberu údajov na regionálnej úrovni bude v súlade s metodikou zberu údajov na medzinárodnej úrovni. Po metodickom usmernení ÚVZ SR – HH SR bude táto úloha plnená na regionálnej úrovni. RÚVZ Svidník toho času túto úlohu neplní.

Názov programu : Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

- 1. Číslo :** 1. 5
- 2. Gestor:** Úrad verejného zdravotníctva SR
- 3. Termín ukončenia:** neudaný
- 4. Riešiteľská organizácia:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
- 5. Zodpovedné oddelenie:** Odd. hygieny životného prostredia
- 6. Spolu riešitelia :** Obec Bžany
Rekreačné stredisko oddychu a vodného športu s.r.o. Prešov
- 7. Laboratórna spolupráca:** RÚVZ so sídlom v Prešove
- 8. Cieľ :** Kontrola kvality vody prírodných kúpacích oblastí v súlade s platnou legislatívou, informovanie verejnosti.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery a hodnotenie vzoriek vôd z kúpalísk bol vykonávaný v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Vyhláškou MZ SR č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská, Smernicou Rady 76/160/EHS a s Nariadením vlády SR č. 87/2008 Z.z o požiadavkách na prírodné kúpaliská ako aj podľa pokynov hlavného hygienika SR k zabezpečeniu monitoringu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

RÚVZ so sídlom vo Svidníku monitoruje prírodné kúpaliská v rekreačnej oblasti Veľká Domaša – lokalita Valkov a Tíšava. Odber vzoriek vôd sa realizuje v dvojtýždňových intervaloch. Počas kúpacej sezóny v roku 2010 boli odobraté po 3 vzorky z každého prírodného kúpaliska. Odber vykonával RÚVZ so sídlom vo Svidníku na základe objednávky prevádzkovateľa prírodného kúpaliska Valkov – Obce Bžany a prevádzkovateľa prírodného kúpaliska Tíšava Rekreačné stredisko oddychu a vodného športu s.r.o. Prešov a v rámci ŠZD. Laboratórne analýzy z odobratých vzoriek vôd vykonávalo laboratórium na RÚVZ so sídlom v Prešove. Z odobratých vzoriek nevyhovovala priehľadnosť vody, čo bolo spôsobené vzniknutou povodňovou situáciou v okresoch Svidník a Stropkov. Mikrobiologická kvalita bola vyhovujúca. Správy o pripravenosti a vyhodnotení prírodných kúpalísk boli spracované v IS pre vody na kúpanie. Správy o LTS boli aktualizované v IS pre vody na kúpanie každý štvrtok podľa pokynov hlavného hygienika SR

11 . Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o LTS v okrese Svidník a Stropkov boli pravidelne aktualizované v IS pre vody na kúpanie a na webovej stránke RÚVZ Svidník.

**Názov programu: Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku
v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ**

- 1. Číslo :** 1. 6
2. Gestor: Úrad verejného zdravotníctva SR
3. Termín ukončenia: neudaný
4. Riešiteľská organizácia: RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
5. Zodpovedné oddelenie: Odd. hygieny životného prostredia
6. Spolu riešitelia : Východoslovenská vodárenská spoločnosť Košice, závod
Svidník a závod Bardejov, obce prevádzkujúce verejné
vodovody v okrese Svidník a v okrese Stropkov.
7. Laboratórna spolupráca: RÚVZ so sídlom Prešove

8. Cieľ :

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov.

9. Popis /metodika /postupu práce:

Odbery vzoriek vôd dodávanej z verejnej vodovodnej siete na spotrebisku, rozsah sledovaných ukazovateľov kvality pitných vôd sa zabezpečuje podľa pokynov ÚVZ SR a v súlade s NV SR č. 354/2006 Z. z. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

10. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V rámci monitoringu bolo odobratých 82 vzoriek vôd z verejných vodovodov v okrese Svidník a Stropkov, toho v rámci preverovacieho monitoringu 18 vzoriek a v rámci kontrolného 64 vzoriek. Z celkového počtu odobratých vzoriek 10 vzoriek nevyhovelo po mikrobiologickej stránke /najčastejšie boli prekročené limity v ukazovateľoch kultivovateľné mikroorganizmy pri 37 °C a 22 °C, koliformné baktérie/ a 2 vzorky po chemickej stránke /železo, mangán/.

Ak bola v rámci monitoringu zistená zhoršená kvalita pitnej vody, odber vzorky sa opakovane, pričom zistené nedostatky týkajúce sa kvality vody boli prejednané s prevádzkovateľom vodovodu a následne boli odstránené. Opakované vzorky vyhovovali požiadavkám na kvalitu pitnej vody.

V roku 2010 nebol zaznamenaný výskyt prenosných ochorení, pri ktorých faktorom prenosu by mohla byť pitná voda dodávaná z verejného vodovodu.

11 . Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Informácie o kvalite pitnej vody v okrese Svidník a Stropkov sú aktualizované na webovej stránke RÚVZ Svidník

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 30.06.2010 v programe ASTR 239 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 8 organizáciach okresu Svidník a 10 organizáciach okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasovali nové rizikové práce, kde boli zamestnanci zaradení do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.m) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 4 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác, a to 2 rozhodnutia v okrese Svidník a 2 rozhodnutia v okrese Stropkov, a to:

- 1/ TESLA Stropkov, a.s., Hviezdoslavova 37/46, 091 12 Stropkov - pracov. Kompresorovňa, rizikový faktor-hluk, kategória 3
- 2/ Jozef Ligenza, 086 44 Kuková 51- píla a drevovýroba v obci Kuková, rizikový faktor-hluk kategória 3
- 3/ LEGNO TRADE, s.r.o., Dukelská 837/134, 087 01 Giraltovce - drevovýroba, Giraltovce, rizikový faktor-hluk, kategória 3
- 4/ Domov sociálnych služieb Stropkov, Hlavná 80/50, 091 01 Stropkov – rizikový faktor - psychická pracovná záťaž, kategória 3

Je potrebné podotknúť, že výstupy z programu ASTR už nevyhovujú súčasnej legislatíve.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Svidník a Stropkov – podľa druhu a kategórie rizikových faktorov:

Faktor		počet exponovaných zamestnancov					
		2008		2009		k 30.6.2010	
	<i>názov</i>	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
	Prach	104	6	63	2	51	0
	Hluk	286	36	181	22	182	20
	Chemické faktory	21	1	0	0	0	0
	Vibrácie	0	0	7	0	7	0
	Karcinogénne a mutagénne faktory	3	3	3	3	3	3
	Faktory spôsobujúce vznik prof. kožných ochor.	10	0	2	0	2	0
	Ionizujúce žiarenie	18	10	21	11	21	11
	Biologické faktory	4	4	5	4	5	4
	Psychická pracovná záťaž	0	0	0	0	30	28
	Spolu	318	50	208	37	239	63

K 30.06.2010 je v riziku v spádových okresoch evidovaných:

- v okrese Svidník 89 zamestnancov, z toho 13 žien
- v okrese Stropkov 150 zamestnancov, z toho 50 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov z programu ASTR má kolísavú tendenciu. Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 65 zamestnancov v okrese Svidník a 117 zamestnancov v okrese Stropkov. Ďalšie najčastejšie sa vyskytujúce škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú prach, psychická pracovná záťaž, ionizujúce žiarenie, faktory spôsobujúce vznik prof. kožných ochorení. Najväčší pokles evidujeme v rizikovom faktore pevné aerosoly-prach, naopak takmer nezmenený stav evidujeme vo faktore hluk. Od apríla 2010 evidujeme v programe ASTR 30 zamestnancov v riziku psychická pracovná záťaž.

Počet exponovaných zamestnancov v rizikovom faktore vibrácie sme neevidovali od roku 2006, keďže zamestnanci z lesných správ odchádzali k súkromným firmám zameraných na ťažobnú činnosť resp. si založili vlastnú živnosť a nepožiadali orgán verejného zdravotníctva o súhlas k činnosti. Od roku 2009 evidujeme 7 zamestnancov Východoslovenskej energetiky a.s., Košice, pracovisko Stročin v riziku vibrácie - predložené posúdenie rizika pre pracovné činnosti s expozíciou vibráciám.

Od roku 2009 nevidujeme žiadnych zamestnancov v rizikovom faktore chemický faktor – boli vykonané opakované merania na pracoviskách, kde s chemickými faktormi zamestnanci prichádzajú do styku, limitné hodnoty neboli prekročené.

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, neboli v I. poroku 2010 uložené sankcie na neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

K 30.06.2010 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva vykonali 40 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Previerky boli vykonané v predajniach záhradkárskeho potrieb, v drogériách, kvetinárstvach a poľnohospodárskych objektoch. Na uvedených prevádzkach sa predávajú výrobky, ktorých účinné látky nie sú špecifikované ako jedovaté resp. veľmi jedovaté látky a v poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory, príp. vykonávanie postrekových prác a osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi. Súčasne boli predkladané prevádzkové poriadky na schválenie. Najčastejšie zisťovanými nedostatkami pri výkone ŠZD boli nevypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku. Uvedené nedostatky sa riešili určením termínov na ich odstránenie.

V organizáciach, firmách, v ktorých zamestnanci prichádzajú do kontaktu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa v súčasnosti znížil, takéto látky sa vyskytujú iba zriedkavo, a to v podnikoch, kde si to výrobný proces vyžaduje. V takýchto zariadeniach sa kontrolovalo skladovanie veľmi jedovatých látok a povolenie na manipuláciu a skladovanie, odborná spôsobilosť na prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami, ako aj schválenie prevádzkového poriadku na prácu s chemickými faktormi.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo k 30.06.2010 doručených 8 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovala firma ddd-team, s.r.o. Prešov, MR SERVIS spol. s r.o., Košice, Jozef Cichý, Stropkov (dezinsekcia, deratizácia v obchodných reťazcoch TESCO v meste Svidník a Stropkov, v bytových domoch a podnikateľských subjektoch mesta Stropkov), KA-LUX s.r.o., Humenné (na základe objednávateľa Mesta Svidník vykonaná deratizácia v kultúrnych, školských zariadeniach, obchodných prevádzkach a na verejných priestranstvách mesta Svidník).

K 30.06.2010 neboli zamestnancami odd.PPL riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Vo väčšine prípadov boli kladne hodnotené oboznámenia sa s prevádzkovým poriadkom na pracovisku, poskytovaní osobných ochranných pracovných prostriedkov ako aj oboznámení s výsledkami meraní chemických škodlivín na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní pri výrobných, technologických postupoch chemickým faktorom.

Nebezpečné chemické látky a prípravky podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení NV SR č. 300/2007 Z. z. NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. NV SR č. 253/2006 Z. z.	Počet súhlas / nesúhlas	
	RÚVZ	ÚVZ SR
Schválenie prevádzkového poriadku	23	
Oznámenia o začatí regulácie živočíšnych škodcov podľa § 52 ods. 4 zák. č. 355/2007 Z. z.	8	-

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm.b) zák. č. 355/2007 Z. z. 23 rozhodnutí na schválenie prevádzkových poriadkov, kde v niektorých prípadoch účastníci konania súčasne s uvedením priestorov do prevádzky predkladali a žiadali aj o súhlas k schváleniu prevádzkového poriadku.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Aj v I. polroku 2010 evidujeme v organizácii Nemocnica arm. generála L. Svobodu, n.o. Svidník-onkologická ambulancia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi – cytostatiká. Ide o 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách alebo vo forme tabliet.

V I. polroku sme štátny zdravotný dozor zamerali aj na kontrolu dodoržievania povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Previerky boli vykonané v zdravotníckom zariadení, drevospracujúcich prevádzkach. Vzhľadom na nelichotivú ekonomickú situáciu mnohé drevoprevádzky prerušujú svoju podnikateľskú činnosť. V súčasnosti evidujeme 6 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci exponovaní prevážne tvrdým drevom, vo všetkých bola vykonaná objektivizácia prachu v pracovnom prostredí – limity v norme.

V prípadoch expozície materiálmi obsahujúcimi azbest, postupuje sa a nariaďujú sa účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva podľa Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V I. polroku 2010 nás jedna firma – RONAR, s.r.o. Košice požiadala o súhlas na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb z bytového domu na Ul. Dr. Goldbergera vo Svidníku. Táto firma vykonala sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečila minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používala schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy. Po sanácii azbestu vykonala akreditovaná spoločnosť meranie azbestu, na základe ktorého vyplýva, že kritéria úspešnosti sanácie azbestu boli splnené.

Databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity:

Organizácia	Chemický karcinogén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia* podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z.
Nemocnica arm. generála L.Svobodu, n.o. Svidník – onko- logická ambulancia	cytostatiká	Proces s rizikom chemickej karcinogenity

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Psychickú pracovnú záťaž máme vyhlásenú na jednom pracovisku, a to v Domove sociálnych služieb v Stropkove a zaradenú do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže. Ide o 30 zamestnancov evidovaných v profesiách zdravotná sestra, ergoterapeut, opatrovateľka a sociálny pracovník v priamom kontakte s klientom. Zaradenie do rizika bolo podložené aj subjektívnou odpoveďou zamestnancov na psychickú pracovnú záťaž a psychická pracovná záťaž vyplývajúca z charakteristík práce a pracovného prostredia dosahovala štvrtý stupeň podľa použitej metódy. Posúdenie rizika vypracovala pracovná zdravotná služba zabezpečená DSS Stropkov dodávateľským spôsobom.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednoranného zaťaženia

K 30.06.2010 neboli NsP Prešov, oddelenie pracovného lekárstva a klinickej toxikológie hlásené žiadne podozrenia na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ .

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-k 30.06.2010:

Rok	Organizácia	Profesia
2009	Lisovňa plastov Veľkrop	robotníčka
2008	MOTYKA Stropkov MIJA Oľšavka AGROSTAV Stropkov Detský domov Svidník	robotníčka murár údržbár, vodič kuchárka
2007	TESLA a.s. Stropkov	robotníčka
2006	KOVO SIPOX a.s. Stropkov TESLA a.s. Stropkov	zámočník robotníčka
2005	KOVO SIPOX a.s. Stropkov Potravínárske strojárne Svidník, a.s. Svidník	robotník klampiar
2004	ALFASTAV, Stropkov LIGE Kuková	zámočník robotník
2003	-	-
2002	Lesy SR, š.p., OZ Bardejov, LS Giraltovce	piliar

2001	LS Stropkov GIRA Gíraltoyce LS Gíraltoyce	lesný robotník klampiar piliar
2000	TESLA a.s. Stropkov	robotník

Prešetrenia z položky č.29 sa vykonávajú od roku 2000. Počet prešetrených prípadov má kolísavú tendenciu, no v posledných rokoch vidieť nárast prípadov.

Pri prešetrovaní podozrenia na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby a tým nie je možné overiť ich pravdivosť. Ďalším problémom je poskytovanie rozdielnych údajov od zamestnávateľa a od prešetrovaného, v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou. V súčasnosti je najväčším problémom to, že pri šetrení sa zistí, že spoločnosť registrovaná v SR zamestnáva ľudí na výkon prác v zahraničí – nie je možné zistiť pracovné podmienky na pracovisku.

Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.1.6. Prevenia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

K 30.06.2010 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva neprešetrovali žiadne podozrenia na ochorenie chrbtice.

2.2. ZNÍŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Cieľ

Znížiť riziko vzniku ochorení podmienených prácou a pracovnými podmienkami na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (ZJ) u zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu so ZJ prevažnú časť pracovnej zmeny (t.j. viac ako 4 hodiny denne)

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky a režim práce a odpočinku zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami, ktorí vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny t.j. viac ako 4 hodiny denne a plnenie povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľov z Nariadenia vlády SR č.276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Bol vykonaný štátny zdravotný dozor v zariadeniach, kde zamestnanci vykonávajú prácu so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny- kancelárie, internetové miestnosti (aj v súvislosti s podaním žiadosti). Išlo celkovo o 12 zariadení. Súčasne zamestnanci vyplňovali dotazníky informovanosti zamestnancov, celkovo bolo vyplnených 18 dotazníkov.

Spracovala : Ing. Slávka Vasilenková

č. 3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR v roku 17. decembra 2008.

Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

- a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – december 2010)
- III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2011).

V roku 2010 bude úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku. Sledovanie sa uskutoční u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov). Získané údaje budú odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie. Pre sledovanie výživových faktorov bude použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková, Jana Ufnárová, Mgr. Edita Podaná

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

Plnenie tejto úlohy je naplánované na september – október 2010.

č. 3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

- etapa – odber vzoriek kuchynskej soli z dovozu (vrátane morskej soli) a domáceho pôvodu a ich laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃.
  - počet vzoriek: 2 vzorky (1 dovoz, 1 domáci pôvod),
  - časové obdobie: január - december 2010
- etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme - časové obdobie: január – december 2010
- III. etapa - porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom

V roku 2010 bude vykonaný odber a vyšetrenie 30 vzoriek kuchynskej soli, z toho 10 vzoriek z dovozu a 20 vzoriek domáceho pôvodu.

II Etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa bude realizovať podľa pokynov gestorského pracoviska.

Zodpovedný: MVDr. Kvetá Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010

Celkovo bolo odobratých 17 vzoriek hodnoty neboli prekročené, / 7 vzoriek odobratých z dovozu, 10 vzoriek domáca produkcia/.

č. 3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľ

- IV. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
- V. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
- VI. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
- VII. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku

Anotácia: Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity.

Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovoleníek „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia:

III. etapa: január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek

IV. etapa: leto 2010 – kampane – kontrola regulovaných látok v detskej kozmetike 3 vzorky

III. etapa: 30. marec 2011 - záverečná správa

Ukončenie úlohy 30. marec 2011.   **Záverečná správa** 30. marec 2011

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krífková

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

Plnenie tejto úlohy je naplánované na august – október 2010 odberom plánovaných vzoriek.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, taniere, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2012 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

RÚVZ Svidník nemá na rok 2010 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu len v prípade mimoriadnej udalosti.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2010

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

RÚVZ Svidník nemá na rok 2010 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu len v prípade mimoriadnej udalosti.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Anotácia: Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2012 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

RÚVZ Svidník nemá na rok 2010 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu len v prípade mimoriadnej udalosti.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2010

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

RÚVZ Svidník nemá na rok 2010 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu len v prípade mimoriadnej udalosti.

- 1. Názov projektu :** **Zneužívanie návykových látok / alkohol, tabak, drogy/ u detí a mládeže na Slovensku.**
- 2. Číslo projektu:** **4.3**
- 3. Riešiteľská organizácia:** Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov č. 79, Svidník
- 4. Zodpovedný gestor:** Odd. hygieny detí a mládeže
- 5. Spoluriešitelia:** Vybraná základná a stredná škola
- 6. Laboratórna spolupráca:** -

7. Cieľ :

Hlavným cieľom opakovaného celoslovenského školského prieskumu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať získané výsledky s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Gestorom projektu je Úrad vlády SR – Národné monitorovacie centrum- Generálny sekretariát Výboru ministrov pre kontrolu drog a drogové závislosti, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP a ÚVZ SR.

8. Popis /metodika /postupu práce:

Reprezentatívny výber základných a stredných škôl spolu s počtami žiakov bol vykonaný Štatistickým úradom SR metódou optimálneho proporcionálneho náhodného výberu. Prieskum sa realizoval v mesiaci marec 2010. Dotazníky TAD 1 boli určené žiakom 5. až 8. ročníka základných škôl, TAD 2 vyplňali žiaci 9. ročníka základných škôl a študenti 1.- 4. ročníka stredných škôl. Pre 30 žiakov tejto vekovej kategórie bol gestorom určený ďalší dotazník, ktorý tvoril dodatok k dotazníkom TAD 2. Učitelia zúčastnených škôl vyplňovali dotazník TAD 3.

Pri realizácii prieskumu boli riaditelia škôl požiadaní o spoluprácu listom Ministerstva školstva SR – generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva.

9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V zmysle anotácie sa prieskum realizoval v jednotnom čase - 11. kalendárnom týždni 2010. Pre okres Svidník bola do prieskumu vybratá ZŠ Komenského a Stredná priemyselná škola odevná, obe vo Svidníku. Celkový súbor tvorilo 426 respondentov. Dotazníky TAD 1 vyplnilo

celkove 164 žiakov, TAD 2. - 177 žiakov + 30 žiaci vyplnili dodatky k TAD 2. Do projektu sa zapojilo 55 učiteľov uvedených škôl. Prieskum bol dobrovoľný a prísne anonymný. Každý respondent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil ju. Anketár zaslal dotazníky spolu s priloženým formulárom „Hlásenie za triedu“ na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

V spolupráci s PCZVPZ sme uskutočnili zdravotno-výchovné aktivity – prednášky a besedy s protidrogovou tematikou na zúčastnených školách.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsoby a termín realizácie s upresnením, čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Jednou z účinných foriem boja proti drogovým závislostiam, najmä u detí a mládeže, je zvyšovanie ich zdravotného uvedomenia formou zdravotno-výchovných intervencií.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

Podpis riešiteľa: MUDr. Alica Šafránová
/vedúceho projektu/

1. Názov projektu : „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“.

2. Číslo projektu: 4.5

3. Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník

4. Zodpovedný gestor: Odd. hygieny detí a mládeže

5. Spoluriešitelia: Vedenie základných škôl okresu Svidník

6. Laboratórna spolupráca: -

7. Cieľ :

Cieľom celoslovenského projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom bude hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

8. Popis /metodika /postupu práce:

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR, riešiteľskými pracoviskami RÚVZ v SR. Projekt je navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. Monitorovanie stravovacích zvyklostí a individuálnej spotreby potravín je rozdelený do piatich etáp, a to do r. 2012, pričom každý rok je do súboru zahrnutá iná veková kategória detí a mládeže. V roku 2010 je prieskum zameraný na vekovú kategóriu 7-10 ročných detí. V rámci projektu sa náhodne vyberú dve školy – jedna mestská a jedna vidiecka /ak je počet detí v zariadení nižší ako požaduje výber, je možné vybrať aj viac zariadení; dôležité je dodržať veľkosť súboru/. Z každej školy /mestskej aj vidieckej/ sa vyberie z príslušnej vekovej skupiny detí 30 chlapcov a 30 dievčat, čiže celkový súbor z každého RÚVZ má tvoriť 120 detí príslušnej vekovej kategórie. Pred realizáciou dotazníkového sledovania sa vyžiada od rodičov /zákonných zástupcov/ detí informovaný súhlas.

Na zber údajov sa použije frekvenčný dotazník -za účelom zistenia frekvencie konzumácie potravinových komodít s priemernou veľkosťou jednej porcie/, dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa a dotazník o výživových preferenciách. U každého dieťaťa sa zároveň vykoná antropometrické meranie /telesná výška, hmotnosť, obvod pása, obvod bokov/ a zistia sa hodnoty krvného tlaku.

V 16. kalendárnom týždni sa prostredníctvom dotazníkov zistí od rodičov 24 hodinová stravovacia anamnéza a 24 hodinový pohybový režim, na základe ktorých sa posúdi vyváženosť energetického príjmu a výdaja.

V 16. kalendárnom týždni sa vo vybranej mestskej a vidieckej škole odoberie celotýždňová strava – desiata, obed, olovrant /5+5 vzoriek/, pričom do vzorky sa berú aj podávané nápoje v priebehu dňa za účelom laboratórneho rozboru a stanovenia energetickej hodnoty stravy, B,T,C, NaCl, dusitanov a dusičnanov.

Získané údaje budú spracované počítačovo – pomocou programu Alimenta ver.4.3 E a vkladané do mustry v programe Excel. Databázy budú zaslané gestorovi projektu k celoslovenskému vyhodnoteniu.

9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V regióne Svidník boli do projektu zapojené 2 základné školy, a to ZŠ Centrálna, ktorá je organizačnou zložkou Spojenej školy vo Svidníku a ZŠ Kračúnovce. Nakoľko v mestskej základnej škole takmer polovica oslovených rodičov odmietla účasť na projekte, bola do projektu zahrnutá aj ďalšia mestská škola vo Svidníku na ul. 8. mája.

Celkový súbor tvorilo 120 žiakov I. stupňa ZŠ, z toho 60 chlapcov a 60 dievčat. U všetkých žiakov boli zisťované antropometrické ukazovatele a hodnoty krvného tlaku po predchádzajúcom informovanom súhlase rodičov. Na zhodnotenie príjmu živín a expozíciu cudzorodým látkam bola v 16. kalendárnom týždni odobratá celotýždňová strava – obedy z mestskej a vidieckej školy /spolu 10 vzoriek/. Získané údaje sú v súčasnosti počítačovo spracovávané. Termín zaslania databázy gestorovi je do 30.09.2010.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Na zúčastnených školách boli uskutočnené besedy, zamerané na zásady správnej výživy. Zároveň bol školám poskytovaný edukačný materiál, vydaný ÚVZ SR pod názvom „Zdravá výživa detí“ a letáčik, vydaný 2. detskou klinikou LF UK a DFNSP v Bratislave pod názvom „Dôležité živiny vo výžive dieťaťa“.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením , čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Informácie získané v rámci celoslovenského projektu bude možné využiť pri poradenských aktivitách, zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v poradni zdravia pre deti a mládež, ako aj v rámci zdravotno-výchovných edukačných aktivít.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

Podpis riešiteľa: MUDr. Alica Šafránová
/vedúceho projektu

1. Názov projektu : „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“.

2. Číslo projektu: 4. 2

3. Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník

4. Zodpovedný gestor: Odd. hygieny detí a mládeže

5. Spoluriešitelia: Vedenie materských a základných škôl okresu
Svidník a Stropkov

6. Laboratórna spolupráca: -

7. Cieľ :

Jedná sa o celoslovenský projekt, ktorého cieľom bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v SR. Získané údaje budú slúžiť na vypracovanie účinných intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí.

8. Popis /metodika /postupu práce:

Riešiteľskými pracoviskami boli odd. hygieny detí a mládeže všetkých RÚVZ v SR. Prieskum sa realizoval v roku 2009 formou dotazníkov, ktoré vyplňali rodičia resp. zákonní zástupcovia detí. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bol prieskum určený pre mestské, ale aj vidiecke zariadenia pre deti a mládež. V zmysle anotácie boli do súboru zahrnuté deti predškolského veku vo vekovej kategórii 3-6 rokov /po 15 detí z mestskej a vidieckej MŠ/ a deti školského veku vo vekovej kategórii 7-10 rokov a 11-14 rokov / v oboch vekových kategóriách po 30 žiakov z mestskej a vidieckej školy/. V dotazníkoch bolo potrebné uviesť úrazy v priebehu posledných dvoch rokov.

9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V regióne Svidník a Stropkov boli do súboru zapojené: mestská MŠ Ul Gen. Svobodu vo Svidníku a vidiecka MŠ v obci Havaj. Zo základných škôl bola do projektu vybratá Základná škola v obci Bukovce a Spojená škola vo Svidníku, ktorej organizačnou zložkou je aj základná škola. Celkovo bolo zozbieraných 146 dotazníkov. Získané údaje boli počítačovo spracované v programe EXCEL a v zmysle anotácie zaslané gestorovi projektu - ÚVZ SR k celkovému vyhodnoteniu.

Projekt bol spracovaný a vyhodnotený aj na regionálnej úrovni a výsledky boli prezentované dňa 25.3.2010 na VŠ seminári zamestnancov RÚVZ Prešovského kraja v Prešove a dňa 9.4.2010 na celo ústavnom seminári zamestnancov RÚVZ so sídlom vo Svidníku.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Odd. HDaM poskytlo deťom zúčastnených materských a základných škôl brožúrky Detského fondu Slovenskej republiky pod názvom: "Urobme všetko, aby deti nezomierali", zamerané na prevenciu detských úrazov.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením, čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Úrazom detí je možné predchádzať zodpovedným prístupom dospelých, vytváraním bezpečných domácností; používaním detských autosedačiek, ochranných prilieb a chráničov pri športoch, dopravnou výchovou a pod.. V zmysle anotácie k projektu, gestor /ÚVZ SR/ vypracuje v roku 2010 vyhodnotenie na celoslovenskej úrovni, a zároveň navrhne intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie detskej úrazovosti.

13. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

Podpis riešiteľa: MUDr. Alica Šafránová
/vedúceho projektu/

- 1. Názov projektu :** „Dotazníkový prieskum o drogách u stredoškolskej mládeže v okrese Svidník“.
- 2. Číslo projektu:** 4
- 3. Riešiteľská organizácia:** Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku
Sov. hrdinov 79, Svidník
- 4. Zodpovedný gestor:** Odd. hygieny detí a mládeže
- 5. Spoluriešitelia:** Vedenie stredných škôl okresu Svidník
- 6. Laboratórna spolupráca:** -

7. Cieľ :

Cieľom projektu bolo zmapovať situáciu v užívaní legálnych a nelegálnych drog u stredoškolskej mládeže na regionálnej úrovni.

8. Popis /metodika /postupu práce:

Prieskum sa realizoval v roku 2009 formou anonymného dotazníka, zostaveného z 22 otázok. Otázky boli zamerané na prostredie, z ktorého študenti pochádzajú, na obdobie prvého kontaktu s drogou, dôvody, prečo siahajú po drogách, na zistenie, či majú študenti dostatok informácií o nepriaznivých účinkoch drog na ľudský organizmus a pod.

9. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

Do prieskumu boli vybratí 17-násť roční študenti stredných škôl okresu Svidník /Gymnázium DH, SOŠ – odevná, obe vo Svidníku a SOŠ v Giraltovciach/. Celkový súbor tvorilo 149 respondentov.

Projekt bol spracovaný a vyhodnotený a jeho závery boli prezentované dňa 25.3.2010 na VŠ seminári zamestnancov RÚVZ Prešovského kraja v Prešove.

10. Publikácie, prednášky, workshopy a pod. :

Súčasťou prieskumu boli na všetkých zúčastnených školách realizované zdravotno-výchovné aktivity /formou besied/, zamerané na nebezpečenstvo užívania drog. Zároveň bol študentom poskytnutý edukačný materiál.

11. Realizačný výstup /podrobne popísať spôsob a termín realizácie s upresnením , čo považuje navrhovateľ za prínos pre zlepšenie zdravia obyvateľstva/.

Výsledky prieskumu poslúžia na zistenie aktuálnej situácie v užívaní legálnych a nelegálnych drog u najviac ohrozenej skupiny populácie, ktorou sú deti a mládež a budú podkladom pri vykonávaní intervenčných aktivít v praxi.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Nesledovalo sa.

Podpis riešiteľa: MUDr. Alica Šafránová
/vedúceho projektu/

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne odborne usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V hodnotenom období sa v okresoch Svidník a Stropkov vyskytli po 1 ochorení na TBC u dospelých osôb. Z ostatných nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali ani jedno ochorenie.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity: verejnosť bola informovaná o Európskom imunizačnom týždni /ďalej EIW/ prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove, v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW - zdôraznení významu očkovania, o osýpkach a výskyte poliovírusu, praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informovaní o prebiehajúcom EIW, o epidémii osýpok a výskyte poliovírusu, na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW, epidémii osýpok a výskyte poliovírusu, materským škôlkam sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí, na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Vedie sa evidencia kontaktov s VHB, HBsAg a zdravotníckych pracovníkov a kontroluje sa priebežne zaočkovanosť proti VHB.

Kontrola očkovania bude vykonaná v septembri 2010 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia
Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

V regionálnych týždenníkoch bolo uverejnených 7 článkov – chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, výzva na očkovanie pandemickou vakcínou, import poliovírusu a epidémia osýpok v Európe.

K 30.6.2010 bolo spracovaných 51 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 345 ochorení.

Spolu bolo odobratých 41 TN a TH, z toho v 8 prípadoch bol potvrdený vírus H1N1. Ochorenie SARI bolo hlásené u 4 pacientov.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Epidemické výskyty:

Okres Stropkov

1. Epidémia VHA v rómskej osade v meste Stropkov

Prvé ochorenie bolo hlásené 27.10.2009 u 5-ročného dieťaťa. Spolu v celej epidémii bolo zaznamenaných 32 ochorení. V tomto roku sme evidovali 12 ochorení v mesiaci január a február.

2. Epidémia gastroenteritíd na 3.ZŠ v Stropkove

Dňa 5.3.2010 bola na RÚVZ hlásená detskou lekárkou epidémia gastroenteritíd u žiakov školy. Začiatok ochorení bol od 4.-6.3.2010. V klinickom obraze chorých prevládalo zvracanie, bolesti brucha, v niektorých prípadoch hnačky. Nikto nebol hospitalizovaný. Z celkového počtu 744 stravníkov ochorelo 79. Školská jedáleň slúži pre ZŠ a Gymnázium. V rámci protiepidemických opatrení boli odobraté vzorky stravy zo školského stravovacieho zariadenia. Pracovníci kuchyne boli odoslaní k ošetrojúcim lekárom, nariadené bolo vykonanie dezinfekcie kuchyne, priestorov ZŠ a gymnázia. Strava odobratá na kultivačné vyšetrenie ako aj TR od pacientov a kuchynského personálu boli negatívne. Stolica na rotavírusy a adenovírusy bola tiež negatívna. Medzi chorými boli aj osoby, ktoré sa nestravujú v školskej jedálni. Predpokladáme vírusovú etiológiu ochorení vzhľadom k ľahkému klinickému priebehu a šíreniu kontaktom.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 345 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 24 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u salmonelóz 16. V ohniskách bolo prijatých 68 opatrení. Najviac opatrení bolo u salmonelóz – 45. Celkovo bolo chránených 150 osôb, najviac u kontaktov s VHA – 67.

V okrese Stropkov bolo 27 ohnisk, 6 ohnisk u salmonelóz. Nariadených bolo 566 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u gastroenteritídy pravd. infekčnej etiológie – 450. Chránených bolo 1146 osôb, najviac u VHA -1123.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetovanie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci zdravotníckymi zariadeniami. Pravidelne v mesačných intervaloch sa vykonáva analýza NN v spolupráci pri ich vyhľadávaní s mikrobiológmi, infektológom. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

K 30.6.2010 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 7 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 82 previerok, pri ktorých bolo odobratých 221 sterov z prostredia, 3 dezinfekčné roztoky. Otestovaných bolo 10 HS sterilizátorov a 9 autoklávov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník n.o., na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 24 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 8 HS - 1x mesačne na

operačných a zákrokových sálach, 8 HS – 2 ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii a 1 bazénová voda – 1x mesačne.

Z Nemocnice Svidník, n. o. boli hlásené 2 NN. Nemocnica Stropkov, n. o. nehlásila NN.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.5. Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

- Realizácia kampane Prestaň a vyhraj „Quit and win“

Súťaž Prestaň a Vyhraj je určená pre fajčiarov s cieľom pokúsiť sa prestať fajčiť v čase od 1. mája do 31. mája 2010 a urobiť tak niečo pre zdravie vlastné i svojej rodiny.

Informáciu o podmienkach súťaže sme zverejnili v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, v mestskej televízii vo Svidníku a v Stropkove, v Poradenskom centre pri RÚVZ vo Svidníku, v lekárňach, v ambulanciách praktických a odborných lekárov, na školách, na poštách, v podnikoch v našom regióne, na mestských a obecných úradoch. Informáciu o uvedenej súťaži sme poskytovali aj na všetkých prednáškach a besedách realizovaných na tému zdravý životný štýl, fajčenie, alkohol a drogy a pod. Aby sme zvýšili motiváciu fajčiarov zapojiť sa do súťaže a prestať fajčiť, na zdravotno-výchovných podujatiach sme poskytovali vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. Nakoľko vyplnené prihlášky klienti zasielali na ÚVZ do Bratislavy, nemáme informáciu o počte zúčastnených klientov.

- Zdravotný stav minoritnej populácie.

V roku 2005 a 2006 sme začali realizovať projekt „Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov“. Celkovo sme vyšetrili 142 klientov, u ktorých sme sledovali biochemické a antropometrické ukazovatele. Súčasťou projektu bol aj dotazníkový prieskum zameraný na výživu a stravovanie, aktivity, psychosociálne faktory a bývanie. V roku 2007 bol projekt vyhodnotený a prezentovaný na seminári RÚVZ vo Svidníku. V mesiaci september 2008 bol prezentovaný na vysokoškolskom seminári RÚVZ v Prešove.

V II. polroku 2009 sme začali s kontrolnými vyšetreniami u Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do projektu.

- Realizácia projektov v rámci programu CINDI.

Vyhodnotenie programu CINDI je v projekte č. 9.9 - CINDI program SR.

- Spoluúčasť na projekte „Obezita“.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré

realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V 1. polroku 2010 sa týchto kurzov zúčastnilo 65 klientov. Prevencii obezity sa venujeme aj v rámci prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj množstvo podkožného tuku prístrojom Omron.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol v roku 2009 spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: poskytovatelia zdravotnej starostlivosti

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2010 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Výsledky virologických vyšetrení odpadových vôd na prítomnosť divých poliovírusov v odpadových vodách boli negatívne.

Nebolo hlásené ani jedno podozrenie na ACHO.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

6.7. PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľská organizácia: Regionálny úrad verejného zdravotníctva
oddelenie epidemiológie
ul. Sovietskych hrdinov 79
Svidník

Gestor: Epidemiológia

Spoluriešitelia: odd. HDM, odd. PCZVPZ, študenti základných a stredných škôl

Popis výsledkov:

Projekt „Hrou proti AIDS“ sa bude na RÚVZ so sídlom vo Svidníku realizovať v mesiacoch október – november 2010.

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

č. 7.3. Minerálne a pramenité balené vody

Cieľ

- overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v predpísaných podmienkach
- overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd,
- kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé

Etapy riešenia

- monitoring kvality čerstvo naplnených tuzemských balených vôd a preverenie ich doby trvanlivosti - 2010
- monitoring kvality vody tuzemských a dovážaných vôd v obchodnej sieti - 2010
- vyhodnotenie – január 2011

V roku 2010, v mesiacoch február - marec 2010 bude vykonaný monitoring kvality tuzemských a dovážaných vôd prostredníctvom odberu a vyšetrenia 15 vzoriek vôd podľa prijatého harmonogramu.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krífková

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

Úloha splnená bolo odobratých 16 vzoriek 1,5 l balenia z obchodnej siete v okrese Svidník a Stropkov, z toho 15 vzoriek minerálne vody a 1 vzorka stolová balená pitná voda, všetky boli vyhovujúce.

č. 7.4. Radiačne ošetrené potraviny

Cieľ

1. monitoring radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku v obchodnej sieti
2. monitoring radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu v obchodnej sieti
3. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín dovážaných z tretích krajín
4. ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrených potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín
5. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EU nad kontrolou označovania použitia technológie ožiarovania potravín

Anotácia

Zapojenie do monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrenými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín.

Druhy potravín

Rôzne druhy nebalených orechov, hydínové mäso z dovozu z 3.krajín, morské živočíchy, syry z dovozu, koreniny a byliny, kakaový prášok, sušená zelenina, rôzne druhy čajov

Etapy riešenia

Etapy riešenia

1. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku z obchodnej siete: január - december 2010
2. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrených potravín rastlinného pôvodu bez obsahu tuku; akreditácia novej metódy: január - december 2010
3. zber a analýzy vzoriek radiačne ošetrených potravín s obsahom tuku a ostatných potravín rastlinného pôvodu z obchodnej siete; vyhodnotenie výsledkov monitoringu: január - december 2010

V roku 2010 odd. HV a PBU Svidník nemá podľa prijatého harmonogramu naplánovaný žiadny odber vzoriek, len v prípade mimoriadnej udalosti.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krifková

Termín: priebežne v roku 2010

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

RÚVZ Svidník nemá na rok 2010 naplánované odbery vzoriek podľa harmonogramu len v prípade mimoriadnej udalosti.

č. 7.6. Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ

6. monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
7. ochrana zdravia detskej populácie,
8. plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí
9. pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EÚ v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu reziduí pesticídov na rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny a cereálií.

Etapy riešenia

Etapy riešenia

1. etapa: Zber a analýzy 60 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah α -HCH, β -HCH, γ -HCH, dieldrinu, HCB, endrinu; heptachlóru, aldrinu, DDT,DDD,DDE, metoxychlóru, α - β -endosulfánu, disulfotonu, fensulfothionu, omethoatu, dimethoatu, terbufosu, cadufosu, demeto- S-methylu, demethon S-methyl sulfonu, oxydemethon-methylu, ethoprophosu, fipronilu, nitrofeny, propinebu, propylenthiourei, fentinu, haloxyfopu, chlórpyriphosu, chlórpyriphos-metylu, diazinónu, dimethoátu – január – september 2010
2. etapa: Akreditácia metód na stanovenie nových druhov pesticídov: jún 2010
3. etapa: Zavedenie ďalších nových metód HPLC/MS/MS, GC/MS/MS a GC na stanovenie a ďalších druhov pesticídov v detskej výžive vyžadovaných monitoringom EÚ podľa SANCO dokumentu č. 901/2009: január – december 2010
4. etapa: Zmeranie obsahu 113 druhov pesticídov v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie.

V roku 2010 /september/ bude vykonaný odber a vyšetrenie 1 vzorky potravín pre dojčatá a malé deti na báze mlieka, obilia, alebo zeleniny, alebo na báze zeleniny a ovocia, podľa prijatého harmonogramu.

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krífková

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

RÚVZ Svidník má na rok 2010 naplánovaný odber vzorky podľa harmonogramu v mesiaci september.

7.8. Glutén v diétnych potravinách

Cieľ

- kontrola potravín určených na bezlepkovú diétu v obchodnej sieti,
- ochrana pacientov chorých na celiakiu pred použitím nevhodných potravín.

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ vo Svidníku

Anotácia

Kontrola zdravotnej bezpečnosti potravín určených pre bezlepkovú diétu pre pacientov s intoleranciou na glutén.

Druhy potravín

Rôzne druhy potravín na báze cereálií a pseudocereálií určených pre bezlepkovú diétu.

Etapy riešenia

- zber vzoriek v obchodnej sieti – január – december 2010
- analýzy vzoriek pre bezlepkovú diétu z obchodnej siete, - február – december 2010
- vyhodnotenie – január 2011

Výstupy

- Protokoly o skúškach
- Podklady k hodnotiacej správe
-

V roku 2010 /september/ bude vykonaný odber a vyšetrenie 1 vzorky potravín označených ako vhodných pri diéte pre celiatikov / múka, cestoviny, pekárske výrobky/

Zodpovedný: MVDr. Kveta Kurucová, MPH

Úlohu plnia: Anna Pustá, Renáta Tyčová, Emília Krífková

Termín: priebežne v roku 2010, podľa termínov etáp ako sú uvedené.

Plnenie stanovenej úlohy k 30.6.2010:

RÚVZ Svidník má na rok 2010 naplánovaný odber vzorky podľa harmonogramu v mesiaci september.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie. Aktivovať záujem starších ľudí o vlastné zdravie.

Tento projekt priebežne realizujeme.

V 1. polroku 2010 sme v rámci poradne zdravia vyšetrili 47 klientov starších ako 65 rokov.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Cieľ

Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku za účelom zlepšenia orálneho zdravia a vytvorenie správnych návykov starostlivosti o chrup.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Zavedenie preventívnych opatrení tak skoro ako je to vhodné načasovaným obdobím pre zachovanie trvalých zubov v zdravom stave. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

- Tento projekt realizujeme od roku 2006 v MŠ v okresoch Svidník a Stropkov. Vzhľadom na dobrú odozvu v ňom pokračujeme aj naďalej. Raz v mesiaci navštevujeme MŠ, kde im podávame základné informácie o stomatohygiene, správnej výžive, opakovane nacvičujeme správnu techniku čistenia zubov.

V školskom roku 2009/2010 sme oslovili MŠ Bukovce, MŠ Havaj, MŠ Kuková a MŠ Lúčka. Celkom sme v MŠ odprednášali 10 prednášok o správnom umývaní zúbkov s názornými a praktickými ukážkami, pričom sme využívali DVD nosiče, omalovánky a model trvalého chrupu. Edukačné materiály v podobe letákov boli dané aj rodičom týchto detí. Videokazetu využívame aj v ďalších kolektívoch detí predškolského veku podľa požiadaviek aj ostatných MŠ. Sú veľmi dobre prijímané.

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni

- Na regionálnej úrovni realizujeme tieto projekty:

- Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov

- Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov

Informácia o regionálnych projektoch je v bode domáce programy a projekty.

9.5. Aktivity pri príležitosti významných dní.

- Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku zrealizovali 7 prednášok a besied na tému zdravý životný štýl, kde sme žiakom ZŠ v N. Mirošove a v Havaji okrem iného vykonali meranie % podkožného tuku prístrojom Omron a taktiež sme im umožnili vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara. Pre verejnosť sme v priestoroch Podduklianskeho osvetového strediska vo Svidníku zorganizovali akciu zameranú na zistenie rizikových faktorov SCCH. Prístrojom Reflotron sme vyšetrovali celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali sme krvný tlak a poskytovali poradenstvo.

- Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v rámci výjazdovej poradne vyšetrili 26 zamestnancov a študentov Gymnázia v Stropkove. Zisťovali sme rizikové faktory SCCH - celkový cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL cholesterol, merali krvný tlak, % podkožného tuku prístrojom Omron a poskytovali odborné poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

- V mesiaci máj pri príležitosti Svetového dňa Červeného kríža a Červeného polmesiaca sme v spolupráci s hliadkou mladých zdravotníkov na pešej zóne vo Svidníku pre verejnosť zorganizovali spoločnú akciu. Okrem ukážok poskytovania prvej pomoci sme záujemcom merali

krvný tlak, množstvo CO v pľúcach fajčiara pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

- V rámci Svetového dňa bez tabaku sme zrealizovali prednášky pre študentov Strednej odbornej školy elektrotechnickej v Stropkove a pre žiakov ZŠ v Stropkove na ulici Hrnčiarskej. Študentom sme poskytli aj vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer.

9.7. Prestaň a vyhraj „Quit and win“

Súťaž Prestaň a Vyhraj je určená pre fajčiarov s cieľom pokúsiť sa prestať fajčiť v čase od 1. mája do 31. mája 2010 a urobiť tak niečo pre zdravie vlastné i svojej rodiny.

Informáciu o podmienkach súťaže sme zverejnili v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, v mestskej televízii vo Svidníku a v Stropkove, v Poradenskom centre pri RÚVZ vo Svidníku, v lekárnach, v ambulanciách praktických a odborných lekárov, na školách, na poštách, v podnikoch v našom regióne, na mestských a obecných úradoch. Informáciu o uvedenej súťaži sme poskytovali aj na všetkých prednáškach a besedách realizovaných na tému zdravý životný štýl, fajčenie, alkohol a drogy a pod. Aby sme zvýšili motiváciu fajčiarov zapojiť sa do súťaže a prestať fajčiť, na zdravotno-výchovných podujatiach sme poskytovali vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. Nakoľko vyplnené prihlášky klienti zasielali na ÚVZ do Bratislavy, nemáme informáciu o počte zúčastnených klientov.

9.8. Národný program prevencie obezity

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V 1. polroku 2010 sa týchto kurzov zúčastnilo 65 klientov. Prevencii obezity sa venujeme aj v rámci prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj množstvo podkožného tuku prístrojom Omron.

9.9. CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

- Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni zdravej výživy /PZV/, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo sa poskytuje v dňoch utorok a štvrtok od 8.00 do 12.00 hod., PZV v utorok a vo štvrtok, POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA v pondelok, utorok, štvrtok a piatok.

V 1. polroku 2010 sme v poradni zdravia vyšetřili 316 klientov. V rámci 3 výjazdov sme vyšetřili 129 klientov, z toho 26 zamestnancov a študentov Gymnázia v Stropkove, 56

účastníkov výstavy kompenzačných pomôcok ÚPSVaR v Stropkove a 47 ľudí pri príležitosti Svetového dňa zdravia.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.10. Školy podporujúce zdravie

- Do projektu je zaradených 7 materských škôl, 7 základných škôl a 2 stredné školy. Na týchto školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roku. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

- V roku 2009 bolo vykonaných 493 kontrol zameraných na dodržiavanie zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V priebehu uvedených kontrol nebolo zistené žiadne porušenie zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a neboli uložené žiadne sankcie.

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu

- V rámci podpory nefajčenia sme vykonali akcie zamerané na zlepšenie zdravotného povedomia o škodlivosti fajčenia, možnostiach jeho zanechania, ako aj o ochrane nefajčiarov na verejných miestach.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre verejnosť zrealizovali Deň otvorených dverí v poradni zdravia, kde sme poskytli poradenstvo a vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer. V spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme zrealizovali 6 prednášok a besied na tému zdravý životný štýl, kde sme žiakom 8. ročníkov ZŠ okrem iného umožnili vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, čím sa zisťuje obsah CO v pľúcach a COHb v krvi fajčiara.

V Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Stropkove a Medzilaborciach sa uskutočnili 2 odborné semináre pre koordinátorov antidrogovej prevencie pre základné a stredné školy. Na týchto stretnutiach sme zúčastnených informovali o zdravotných rizikách fajčenia a o platnej legislatíve v uvedenej oblasti, ale aj o zmenách zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V mesiaci jún sa uskutočnila celoslovenská súťaž SČK vo Svidníku. Okrem biochemického vyšetrenia, merania krvného tlaku a poradenstva mali súťažiaci a verejnosť záujem o vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer.

V mesiaci november pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme uskutočnili akciu pre obyvateľov v nákupnom centre Profit vo Svidníku. Poskytli sme im meranie krvného tlaku, % podkožného tuku a vyšetrenie množstva CO v pľúcach pomocou prístroja Smokerlyzer. V rámci tohto medzinárodného dňa sme pre študentov SOU – elektrotechnického v Stropkove a SPŠO vo Svidníku zrealizovali 5 prednášok a vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer. Spracovali sme aj vlastnú edíciu – leták pod názvom „Fajčenie – zlozvyk, ktorého sa možno zbaviť“.

Spracovala: Mgr. Edita Podaná

Regionálna úloha: Pramene – sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely

- 1. Riešiteľ:** RÚVZ so sídlom vo Svidníku
Sovietskych hrdinov 456/ 79, Svidník
Odd. hygieny životného prostredia
- 2. Termín ukončenia:** neudaný
- 3. Laboratórna spolupráca:** RÚVZ so sídlom v Prešove
- 4. Cieľ :** Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia hromadne využívajú na pitné účely.

5. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

V roku 2010 bolo v okrese Svidník odobratých 8 vzoriek vôd z prameňov a to v obciach Radoma, Dubová, Vyšný Orlik /prameň pri lese, smer Kečkovce/, Šarišský Štiavnik, Nová Polianka a 3 pramene v meste Svidník – Čierna hora, Pod cerkvou a Záhradkárska oblasť. V okrese Stropkov boli odobraté 4 vzorky a to v obciach Gribov, Staškovce, Bukovce a Stropkov – Sítniky.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Radoma, Gribov, Staškovce sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhlíčanovo-sodné. Nachádza sa v areáli detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150 m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj asi 20 m od štátnej cesty medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik. Je intenzívne využívaný okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené.

V okrese Stropkov sa prameň minerálnej vody sa nachádza asi 1,5 km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30 m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v obci Staškovce. Prameň je obrastený krovím, neupravený, málo využívaný. Voda voľne steká na terén.

V prameni Dubová, vo Svidníku – Pod cerkvou boli prekročené kultivovateľné mikroorganizmy, v prameni Radoma kultivovateľné mikroorganizmy a enterokoky, v prameni Nová Polianka boli prekročené koliformné baktérie, E. coli, enterokoky a kultivovateľné mikroorganizmy. Voda odobratá z prameňov Svidník – Čierna Hora, Záhradkárska oblasť, Vyšný Orlik a Š. Štiavnik spĺňala požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Vo vode z prameňov Bukovce a Gribov boli prekročené koliformné baktérie, v Stropkove – Sítniky boli prekročené medzné hodnoty v ukazovateľoch Escherichia coli, koliformné baktérie. Voda z prameň Staškovce spĺňala požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných mikrobiologických a biologických ukazovateľoch.

Starostovia obcí a primátori miest v k.ú. ktorých sa pramene nachádzajú boli o výsledkoch informovaní. Výsledky sú zverejnené aj na webovej stránke úradu.

12. Čerpanie finančných prostriedkov:

Financovanie z rozpočtu RÚVZ.

Spracovala: Mgr. Helena Hrebeňáková

Názov projektu: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl a učilíšť v okrese Svidník a Stropkov

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl a učilíšť. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky SŠ a SOU informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách budú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2010 bude prebiehať 14. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku.

Mgr. Edita Podaná
Vedúca oddelenia podpory zdravia

Názov projektu: Výživa, životný štýl a rizikové faktory SCCH u Rómov v okrese Svidník a Stropkov

Cieľ: Analyzovať rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb u Rómov v okrese Svidník a Stropkov, zistiť názory Rómov na výživu a životný štýl ako rizikový faktor.

Riešiteľské pracovisko: OPZ RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Cieľovou skupinou budú klienti – Rómovia, ktorých vyšetříme v rámci výjazdových vyšetrení Poradne zdravia v okrese Svidník a Stropkov. Rómov oslovíme prostredníctvom komunitných pracovníkov danej obce, bude to na báze dobrovoľnosti. Budeme sledovať biochemické ukazovatele /celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukóza/ z kapilárnej krvi pomocou prístroja Reflotron a antropometrické ukazovatele /meranie výšky, hmotnosti, obvodu pása a bokov/ a následné vypočítanie BMI – index telesnej hmotnosti a WHR – index centrálnej obezity, ako aj meranie krvného tlaku ortuťovým tlakomerom.

Súčasťou projektu bude aj dotazníkový prieskum zameraný na výživu a stravovanie, aktivity, psychosociálne faktory a bývanie, formou rozhovoru.

Výsledky: V roku 2005 a 2006 sme začali realizovať tento projekt. Celkovo sme vyšetřili 142 klientov. V roku 2007 bol projekt vyhodnotený a prezentovaný na seminári RÚVZ vo Svidníku. V mesiaci september 2008 bol prezentovaný na vysokoškolskom seminári RÚVZ v Prešove. V II. polroku 2009 sme začali s kontrolnými vyšetřeniami u Rómov v obciach, ktoré boli zaradené do projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP III)

V rámci akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový produkt Voda na kúpanie. Údaje o kúpaliskách sú priebežne doplňované do Informačného systému o kvalite vody na kúpanie (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 17.00 hod).

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Úroveň vybavenosti, kvalita prevádzky a zdravotná nezávadnosť vody sa kontrolovali na začiatku a počas celej LTS v umelých rekreačných lokalitách z hľadiska ochrany zdravia ľudí v súlade s platnou legislatívou. Na webovej stránke odboru HŽP sú zverejňované údaje o náplni činnosti odboru, súvisiace právne predpisy a aktuálne informácie o priebehu LTS na kúpaliskách v okrese. Súčasťou stránky je odkaz, ktorý presmeruje záujemcu na Informačný systém o kvalite vody na kúpanie ÚVZ SR, kde získa podrobnejšie informácie o stave na jednotlivých kúpaliskách.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plní priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V I. polroku 2010 bolo v rámci monitoringu odobratých 16 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 4 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko STRED, Sečovce – sieť, potraviny - Milk Agro, ÚV Borša – upravená voda, Kráľovský Chlmec – sieť, obchodný dom COOP Jednota). Kvalita vody vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z.. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode (skúšobná prevádzka od 1.1.2010).

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V priebehu prvého polroka 2010 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru prehodnocovali a upresňovali počty pracovníkov na rizikových pracoviskách nášho okresu, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce – celkom to bolo 27 previerok.

Zrušili sme rizikové práce v 2 poľnohospodárskych organizáciách nášho okresu z dôvodu prehodnotenia pracovného prostredia na pracoviskách chemická ochrana rastlín a to vo firmách PD Strážne a Primagro s.r.o. Parchovany v riziku chemických látok 3. kategórie (celkom 8

pracovníkov, z toho 0 žien) a pracovníkov sme preradili do 2. kategórie t.j. únosná miera zdravotného rizika.

Zároveň sme vydali 1 rozhodnutie, ktorým sme vyhlásili rizikové práce v Tatravagónke a.s. Poprad, závod Trebišov s rizikovým faktorom hluk a pevný aerosól 3. a 4. kategórie (spolu 187 pracovníkov, z toho 7 žien), v 4. kategórií 94 zamestnancov, z toho 0 žien a v 3. kategórií 93 pracovníkov, z toho 7 žien.

Zamestnávateľom nášho okresu sme rozdali 10 kontrolných listov, týkajúcich sa informácie pre RÚVZ o zdravotných rizikách na pracoviskách a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie.

V roku 2010 takto evidujeme v našom okrese **celkom 516 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce (**z toho 126 žien**), čo je oproti roku 2009 nárast o 100 pracovníkov, z toho u žien nastal tiež nárast o 5.

Z jednotlivých rizikových faktorov, ktorým sú vystavení pracovníci vykonávajúci rizikové práce najväčší **nárast** nastal v riziku hluku o 127 pracovníkov (z toho 5 žien), v riziku prachu o 28 pracovníkov (z toho 0 žien), naopak **pokles** nastal v riziku chemických látok o 8 pracovníkov (z toho 0 žien).

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2010 za náš okres priebežne zadávame do programu ASTR, podľa požiadavky gestora spracovania programu ASTR za SR.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V roku 2010 pracovníci oddelenia PPL vykonali 29 previerok v prevádzkach okresu, v ktorých sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými chemickými látkami a prípravkami. V poľnohospodárskych podnikoch sme vykonali 5 previerok (používanie agrochemikálií na ochranu rastlín), 22 previerok v predajniach, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi jedovaté látky a prípravky a 2 previerky u samostatne hospodariacich roľníkov (odborná spôsobilosť pre prácu s jedmi, skladovanie agrochemikálií, prevádzkové poriadky, posudky o riziku).

Zároveň sme vydali 6 rozhodnutí, ktorými sme schválili 6 prevádzkových poriadkov a to 4 rozhodnutia na predajne (záhradkárske potreby a predaj prípravkov na ochranu rastlín) a 2 rozhodnutia v poľnohospodárskych firmách (chemická ochrana poľnohospodárskych plodín).

Do 3 náhodne vybraných poľnohospodárskych podnikov v našom okrese sme rozdali 9 dotazníkov informovanosti zamestnancov, ktorí sú exponovaní jedovatým a veľmi jedovatým látkam a prípravkom. Z vyplnených dotazníkov informovanosti zamestnancov vyplýva, že väčšia časť pracovníkov je dostatočne informovaná o vplyve nebezpečných chemických látok a prípravkov na zdravie pracovníkov, s ktorými prichádzajú do styku pri práci. Tieto informácie získavajú od zamestnávateľa na pravidelných školeniach.

Pracovníci, ktorí vykonávajú postrekové práce (chemická ochrana rastlín) sú dostatočne vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami (rúška, masky, rukavice, odev, obuv), terénne postrekovacie mechanizmy sú zabezpečené proti priamemu prenikaniu chemických postrekových látok do kabín týchto strojov, používané množstvá látok sú minimálne, práce sú sezónne, denná expozícia predstavuje cca najviac 1 až 2 hodiny.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v roku 2010 evidujeme **2 rizikové pracoviská**, na ktorých sa pracuje **s chemickými karcinogénmi**, s celkovým počtom exponovaných **23 pracovníkov, z toho 21 žien**. Jedná sa o onkologické oddelenie NsP a.s. Trebišov s celkovým počtom exponovaných 21 pracovníkov, z toho 19 žien a onkologickú ambulanciu NsP Trebišov s celkovým počtom exponovaných 2 pracovníkov, z toho 2 ženy. Na obidvoch pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i v injekčnej forme. V roku 2010 bolo na týchto pracoviskách vykonaných **1 226 liečebných kúr cytostatikami**. Z toho na oddelení bolo podaných 873 a ambulantne 353 cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu vykonávania lekárskeho prehliadok u pracovníkov tohto pracoviska. Všetci pracovníci onkologického oddelenia (celkom 23) sa zúčastňujú preventívnych lekárskeho prehliadok priebežne u lekára v NsP a.s. Trebišov. Taktiež sa pracovníci zúčastnili začiatkom roka 2010 školenia, ktoré vykonali technik OBP a vrchná sestra. Vrchná sestra vedie register exponovaných pracovníkov na oddelení, ktorí sú v riziku chemických karcinogénov a taktiež evidenciu podávania cytostatík.

Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov oddelenia pri práci s karcinogénmi spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, dôslednom používaní osobných ochranných pracovných pomôcok, ich pravidelnom čistení, dodržiavaní vypracovaného prevádzkového poriadku a zúčastňovaní sa pracovníkov na pravidelnom školení.

V roku 2010 sme pokračovali v previerkach drevospracujúcich pracovísk. V okrese evidujeme celkom 46 drevospracujúcich prevádzok, z toho je 14 píl – gátrov. V roku 2010 vznikli 3 nové drevospracujúce prevádzky (jednalo sa o 3 drobných živnostníkov).

V menších prevádzkach, ktoré predstavujú väčšinu z týchto drevospracujúcich prevádzok (stolárstva, výroba nábytku na zákazku) sa používajú prevažne drevotriekové materiály a drevo z tvrdých drevín (buk, dub) sa nepoužíva resp. iba v malých množstvách, aj to prevažne vo vlhkom stave a tak vznik respirabilného prachu pri tejto činnosti je minimálny.

V roku 2010 boli v našom okrese hlásené a vykonané 4 odborné sanácie budov s obsahom azbestových materiálov, ktorú vykonali firmy Proservis Strážske s.r.o., Mierova 101, Strážske a Okresné stavebné bytové družstvo, Pribinova 2, Trebišov. Tieto firmy vykonávali demontáž azbestocementových rúr v inštaláčnych šachtách a obvodových stien fasád bytových domov. V oboch prípadoch sme vydali kladné rozhodnutie regionálneho hygienika na vykonávanie odbornej sanácie materiálov obsahujúcich azbest a na nakladanie s nebezpečným odpadom, ktorý vzniká pri tejto činnosti, pretože firmy si splnili povinnosti vyplývajúce z NV SR č. 253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Túto úlohu naše oddelenie PPL v roku 2010 zatiaľ neplnilo.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Naše oddelenie PPL v roku 2010 prešetrilo 4 podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ. V 3 prípadoch išlo o zamestnancov firmy JAS-Export s.r.o. Sobrance, prevádzka

Parchovany, kde 2 pracovníčky pracovali ako šičky zvrškov obuvi, 1 pracovník ako vrchný manipulát a v 1 prípade o pracovníčku firmy Texwash Gonser kom. spol. Trebišov, ktorá pracovala ako žehliarka prádla.

V 3 prípadoch sme vyslovili názor, že ochorenie pacientov je v priamej v príčinnej súvislosti s prácou, ktorú vykonávali a v 1 prípade sme nevedeli jednoznačne rozhodnúť, či je v priama súvislosť medzi ochorením pacienta a vykonávanou prácou.

Z kliniky pracovného lekárstva v Košiciach nám boli hlásené 4 choroby z povolania z DNJZ s odporúčaním pre zamestnávateľa preradiť pracovníkov na iné pracovisko trvale, mimo rizika DNJZ.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V roku 2010 sme neprešetrovali žiadne podozrenie, alebo iné poškodenie zdravia so zameraním na ochorenie chrbtice.

V okrese Trebišov sme náhodne vybrali 4 prevádzky (pekáreň Zemplínske Hradište, Streda nad Bodrogom, Svätá Mária, Kráľovský Chlmec), v ktorých sme rozdali 20 dotazníkov, týkajúcich sa spokojnosti zamestnancov pri výkone svojej profesie, pri ktorej zamestnanci vykonávajú ručnú manipuláciu s bremenami a dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu).

Z vyplnených dotazníkov vyplýva, že zamestnávateľia vytvárajú pre svojich zamestnancov vhodné pracovné podmienky na pracovisku a stále sa ich snaží zlepšovať. Z dotazníka subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci zamestnanci uviedli, že pri práci sú najviac zaťažované tieto časti podpornopohybového aparátu: šija, chrbát a kríže. Vyhodnotenie dotazníkov je iba orientačné, nakoľko respondenti nevyplnili dotazníky dôsledne (neúplne – vyplnená iba časť dotazníka).

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRACUJÚCICH SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V roku 2010 sme vykonali 3 previerky v našom okrese, kde prevláda práca pri počítači a zároveň sme rozdali 8 dotazníkov informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami vo VÚB a.s., pobočka Kráľovský Chlmec a pobočka Čierna nad Tisou, kde pracovníci vykonávajú profesiu bankového poradcu pri poradenskej činnosti klientom a v poľnohospodárskej firme ABG s.r.o. Trebišov, kde zamestnanci vykonávajú administratívne práce na počítači. Z vyplnených dotazníkov vyplýva, že preverované pracoviská vyhovujú požiadavkám NV 276/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha ja plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je stredne ťažká práca v zmysle OVD SR pre ženy a mužov v dvoch vekových kategóriách. Spolu je sledovaných 80 respondentov v dvoch vekových kategóriách 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných mužov a žien. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20.

K prvému polroku bolo v programe ALIMENTA spracovaných a vyhodnotených 34 jednodenných jedálnych lístkov od 34 respondentov. Z uvedeného počtu bolo 10 žien (3 v kategórii 19 až 34 r. , 7 v kategórii 35 až 59 r.) a 24 mužov (4 v kategórii 19 až 34 r. , 20 v kategórii 35 až 59 r.). U všetkých respondentov bolo vykonané somatometrické vyšetrenie, spracované a vyhodnotené stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita. V plnení úlohy sa pokračuje.

3.2. KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci plnenia úlohy bolo spolu odobratých 12 vzoriek kuchynskej soli z toho 6 vzoriek domácej produkcie a 6 z dovozu. Všetky vyšetrené vzorky soli v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce.

V baliarni Balima s.r.o. je balená soľ „Varená jedlá soľ jodovaná“, dátum minimálnej trvanlivosti 6 mesiacov, ktorej krajinou pôvodu je Bielorusko. V baliarni nie je pridávaná žiadna látka. V zložení dovážanej soli je udávaná ako prídavná látka KJO_3 , v menšom množstve KJ a protihrudkujúca látka ferokyanid draselný.

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V zmysle plnenia úlohy na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010, bol v súlade s plánom odberu vzoriek na rok 2010 (príloha 2c) v okrese Trebišov za mesiac máj odobratý 1 druh vzorky kozmetického výrobku – detský make up, vyrobeného v Číne, ktorý bol zaslaný na vyšetrenie obsahu ťažkých kovov - Pb, Cd, Hg, Ni na RÚVZ so sídlom v Žiline. K dnešnému dňu výsledky vyšetrenia nie sú k dispozícii.

Kontrolou označovania výrobku bolo zistené, že chýba údaj o dátume minimálnej trvanlivosti, identifikácii výrobnej dávky, zoznam zložiek je nečitateľný pre prelepenie údajov etiketami poľského a slovenského distribútora, názov výrobku je ťažko čitateľný. Nakoľko boli zistené nezhody s platnou legislatívou, uvedené bolo oznámené na RÚVZ so sídlom v Košiciach, ako miestne príslušnému orgánu na ochranu verejného zdravia, v ktorého regióne sa nachádza distribútor predmetného výrobku.

V rámci kampane na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania “black hena” dočasnej farby na pokožku sú na webovej stránke RÚVZ informácie pre spotrebiteľov.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V rámci plnenia úlohy bola v marci z predajne domácich potrieb odobratá vzorka plastového pohára určeného pre deti s dekorom MINI (modrý) v počte 4 kusy od výrobcu z Poľska a zaslaná na vyšetrenie do NRC na RÚVZ so sídlom v Poprade na stanovenie celkovej a špecifickej migrácie látok a sensorickému hodnoteniu. Výsledky vyšetrenej vzorky v sledovaných ukazovateľoch boli vyhovujúce. Pri kontrole dokumentácie neboli zistené nedostatky.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Cieľ

Získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v roku 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001, resp. s predchádzajúcimi rokmi. Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných antropometrických meraní detí a mládeže vo veku od 0 do 18 rokov získať poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a získať štandardné referenčné hodnoty.

Gestor

ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na:

1. spracovanie jednotnej metodiky na realizáciu prieskumu telesného vývoja detí a mládeže na Slovensku v roku 2011
2. vlastné merania antropometrických ukazovateľov a zber údajov
3. kontrola údajov, štatistické spracovanie získaných údajov, výpočet indexov

4. vyhodnotenie výsledkov za SR a porovnanie s výsledkami z roku 2001
5. získanie štandardných referenčných hodnôt
6. vývinové trendy pre chlapcov a dievčatá, vrátane sekulárnych trendov za posledných 50 rokov,
7. súčasný stav výskytu nadhmotnosti a obezity u mladej slovenskej populácie,
8. sledovanie výskytu nadhmotnosti a obezity u detí a mládeže v súvislosti s vybranými sociálnymi ukazovateľmi (vzdelanie matky, spôsob stravovania dieťaťa),
9. porovnanie výsledkov hodnotenia nadhmotnosti a obezity vyhodnotených podľa kritérií IOTF a podľa slovenských štandard spracovaných na základe výsledkov celoslovenského antropometrického prieskumu z roku 2011,
10. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre s cieľom oboznámiť európsku odbornú verejnosť so skutočnosťou, že Slovensko má dlhoročnú tradíciu vo vykonávaní prieskumov telesného rastu a vývinu detí a mládeže a ako jedna z mála európskych krajín má národné rastové štandardy.

Realizačné výstupy

- pripraviť po metodickej a odbornej stránke realizáciu VII. celoštátneho antropometrického prieskumu (r. 2011)
- získať podklady pre zhodnotenie telesného vývoja detí a mládeže v r. 2011 a posúdiť trendy telesného vývoja v porovnaní s rokom 2001
- na základe spracovania výsledkov antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2011 zovšeobecniť získané poznatky o trendoch vývinu slovenských detí a mládeže
- využitie získaných výsledkov pri ochrane zdravia a podpore telesného vývinu detí a mládeže v SR
- preskúmať vplyv socio-ekonomických zmien v SR na antropometrické parametre detí a mládeže
- porovnať trendy k obezite v závislosti na veku a pohlaví v období rokov 2001 až 2011

T.: rok 2020, kontrola 2x do roka, k 30.6.2010 a k 31.12.2010

Z: ved. odd. hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie: Úloha sa plní priebežne podľa požiadaviek ÚVZ SR.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Etapy riešenia:

I. rok 2008

- návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie k návrhu projektu, jeho schválenie

II. rok 2009

- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí
- realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11-14 ročných detí
- priebežné napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov

III. rok 2010

- celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti

T.: 2010, kontrola 2x do roka, k 30.6.2010 a k 31.12.2010

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie: Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora. Údaje sa sumarizujú na ÚVZ SR.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

T.: priebežne podľa požiadaviek gestora, kontrola 2x do roka, k 30.6.2009 a k 31.12.2009

Z: ved. odd. hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie:

Na základe metodických usmernení gestora bol v súlade s Programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v SR realizovaný v okrese Trebišov v marci roku 2010 prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog a šikanovania u žiakov základných a stredných škôl a ich učiteľov. Prieskumu sa zúčastnilo 345 respondentov, z toho žiakov 311 a 34 učiteľov na vybraných základných školách v okrese Trebišov (ZŠ Vojčice, ZŠ s.j.m. Kráľ. Chlmec). Zber údajov zabezpečili pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže.

Údaje boli spracované do sumačných tabuliek v programe EXEL a zaslané na spracovanie na sumarizáciu na ÚVZ SR v určenom termíne.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Trvanie projektu: 22.5.2008 – 31.12.2013

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2010 a k 31.12.2010

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie: Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

- Bola realizovaná tretia etapa projektu – dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 11 - 14 ročných a vytvorená priebežná tvorba databáza u 120 detí základných škôl v meste aj na vidieku.
- Bolo odobratých a vyšetrených vyšetrenie 10 vzoriek stravy (obedov).
- Merania vybraných antropometrických ukazovateľov a TK u žiakov vykonali pracovníci poradní zdravia.
- Údaje boli získané zo 120 dotazníkov pre rodičov a žiakov. Dotazník vyplnili žiaci I. stupňa základnej školy z vidieka (ZŠ Cejkov, ZŠ Novosad) a žiaci I. stupňa základnej školy mestskej (ZŠ Gorkého Trebišov). V súčasnosti prebieha sumarizácia údajov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom ID. Časť údajov bola získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutrientov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách.
- Získané údaje budú následne spracované v softwarovom produkte ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO. Sumarizáciu údajov vykoná RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Cieľ

Na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Etapy riešenia projektu budú zamerané na :

11. rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov
12. sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov

13. metodiku poradenstva pre deti a mládež
14. publikáciu výsledkov v odbornej literatúre
15. vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

Realizačné výstupy

- na základe spracovania výsledkov údajov o hladine celkového cholesterolu TK a BMI u detí vo veku 11 a 17 rokov z roku 2001 porovnať získané údaje a určiť trendy
- využitie získaných výsledkov pri ochrane a podpore zdravia detí
- pripraviť po metodologickej a odbornej stránke túto časť realizácie projektu

Termín ukončenia : rok 2012

T.: priebežne, kontrola 2x do roka, k 30.6.2010 a k 31.12.2010

Zodpovedný: vedúca oddelenia hygieny detí a mládeže

Vyhodnotenie: Projekt sa plní podľa požiadaviek gestora.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Plánovanie očkovacích látok:

Očkovacie látky sú objednávané prostredníctvom obvodných pediatrov.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010

1. Zabezpečený bol pravidelný *zber údajov o zaočkovaných deťoch* zo všetkých detských ambulancií v okrese.

2. Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Trebišov.

- V mesiaci január a jún 2010 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2010:
  - NZZ pre deti a dorast: 54
  - NZZ pre dospelých: 86
- V mesiaci február 2010 bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o očkovaní pandemickou vakcínou
  - NZZ pre deti a dorast: 27
  - NZZ pre dospelých: 43
  - NZZ lôžkové: 4
- V mesiaci apríl 2010 bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o osýpkach v Európe:
  - NZZ pre deti a dorast: 27
  - NZZ pre dospelých: 43
- V mesiaci máj 2010 bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o importe POLIO vírusu typu 1 do Euroregiónu:
  - NZZ pre deti a dorast: 27
  - NZZ pre dospelých: 43

3. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity na propagáciu očkovania:

- Článok na webovej stránke RÚVZ Trebišov – Prečo očkovať, Osýpky v Európe, Vývoj očkovaním preventabilných ochorení v okrese Trebišov - 3x
- Propagácia Európskeho imunizačného týždňa - na webovej stránke RÚVZ Trebišov - 1x
- Usmernenie pre lekárov prvého kontaktu o Európskom imunizačnom týždni, s letákmi o význame očkovania, aktivitách EIT, osýpkach v Európe:
  - NZZ pre deti a dorast: 27
  - NZZ pre dospelých: 43
- Beseda o význame očkovania - s praktickými lekármi pre deti a dorast v Trebišove -1x
- Besedy o význame povinného očkovania u detí, očkovania proti chrípke, proti pneumokokovým infekciám v spolupráci s rómskymi komunitnými pracovníkmi pre marginalizované obyvateľstvo – Sečovce, Lastovce, Kuzmice, Čierna nad Tisou – 7x
- Článok v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína o význame očkovania – Prečo očkovať, Osýpky v Európe – 2x
- Informácia pre materské škôlky v okrese Trebišov o aktivitách EIT s letákmi – Prečo očkovať, Očkovanie proti pneumokokom, Osýpky v Európe – MŠ v okrese: 72
- Prednáška pre učiteľov v materských školách o význame očkovania – 1x
- Informačný panel o EIT – RÚVZ Trebišov, rómska osada Trebišov, základná škola v rómskej osade v Trebišove – 4x

4. Zabezpečenie *spolupráce pri organizovaní očkovania obyvateľstva pandemickou vakcínou* proti pandemickej chrípke:

- V mesiaci február bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o očkovaní pandemickou vakcínou
  - NZZ pre deti a dorast: 27
  - NZZ pre dospelých: 43
  - NZZ lôžkové: 4
- Spracovávané bolo hlásenie o očkovaní pandemickou vakcínou od NZZ:
  - NZZ ambulantné: 16
  - NZZ lôžkové: 10
  - NZZ vybrané za okres Trebišov: 5
- V priebehu mesiaca január - máj 2010 bolo vykonaných 49 kontrol chladového reťazca a správnej manipulácie s vakcínami proti pandemickej chrípke v ambulantných NZZ v okrese.

5. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnutých bolo 5 konzultácií o očkovaní do zahraničia,
- poskytnutých bolo 110 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov.

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

1. Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bude vykonaná v septembri 2010.

2. V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené:

- 7 ochorení na *pertussis* u detí riadne očkovaných proti *pertussis*
- 3 akútne vírusové hepatitídy typu B a 2 chronické vírusové hepatitídy typu B. Ani v jednom prípade ochorenia nebolo zabezpečené očkovanie proti VHB.

3. V mesiaci apríl a máj 2010 bolo zaslané usmernenie pre zdravotnícke zariadenia o osýpkach v Európe a o importe POLIO vírusu typu 1 do Euroregiónu

- NZZ pre deti a dorast: 27
- NZZ pre dospelých: 43

4. Zabezpečené bolo hlásenie SARI z lôžkových NZZ:

- spravovaných bolo 20 podozrení na SARI, z toho v 6 prípadoch bol ako pôvodca ochorenia potvrdený pandemický vírus chrípky typu A(H1N1).

4. Manažment očkovania:

Zabezpečený bol pravidelný zber údajov o zaočkovaných deťoch zo všetkých detských ambulancií v okrese. Chladový reťazec bol kontrolovaný v 49 ambulanciách prvého kontaktu.

5. Kontrola očkovania v SR:

1. V priebehu mesiaca marec 2010 boli vykonané kontroly opatrení, ktoré boli nariadené pri kontrole očkovania k 31.8.2009. Boli vykonané 2 kontroly opatrení ohľadom doočkovania detí vo vybraných obvodoch.

2. V priebehu mesiaca január - jún 2010 bolo vykonaných:

- 10 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v ambulatných NZZ
- 5 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v lôžkových NZZ
- 49 kontrol očkovania v ambulatných NZZ proti chrípke typu A (H1N1)
- 7 kontrol mimoriadneho očkovania proti VHA v ambulatných NZZ
- 2 kontroly mimoriadneho očkovania proti VHA v školských zariadeniach
- kontrola očkovania proti sezónnej chrípke v DD Slovenské Nové Mesto

6. Vedenie evidencie očkovania pracovníkov zdravotníckych zariadení:

V priebehu mesiaca február a marec 2010 bolo vykonaných:

- 10 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v ambulatných NZZ
- 5 kontrol očkovania proti VHB u zdravotníkov v lôžkových NZZ

7. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti):

V spolupráci s obecnými úradmi bolo vykonaných 7 besied s rómskymi asistentmi v Sečovciach, Lastovciach, Kuzmiciach, Čiernej nad Tisou a v Trebišove.

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene *H. influenzae* typu B neboli vykultivované. Vykultivovaný bol 1 invazívny kmeň *Prevotella oralis*, ktorý vyvolal purulentnú meningitídu. Zachytených bolo 12 neinvazívnych kmeňov z hrdla a nosa *N. meningitidis*.

2. Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Z 2 kmeňov, ktoré boli vykultivované z hemokultúr, bol potvrdený 1 multirezistentný kmeň. Pri ostaných nozokomiálnych nákazach (mimo septikémií) neboli potvrdené multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Zlepšenie nastalo pri hlásení prenosných ochorení z laboratórií v Košiciach.

2. Od začiatku roka 2010 začali aj lekári prvého kontaktu využívať systém EPIS. V priebehu prvého polroka 2010 hlási chrípku a prenosné ochorenia 7 lekárov.

3. Pravidelne bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových zdravotníckych zdravotníckych zariadení.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení:

V systéme EPIS bolo vykázaných **476 ochorení**, spracovaných bolo **155 ohnisk**.

2. Spracovaná bola *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

3. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **37 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

4. V skupine *ochorení preventabilných očkovaním* boli hlásené:

7 ochorení na *pertussis* u detí riadne očkovaných proti *pertussis*

3 akútne *vírusové hepatitídy typu B* a 2 *chronické vírusové hepatitídy typu B*.

5. Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu mesiacov január - jún boli vyšetrené **2 septikémie**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

6. Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:

- 6 x mesačná bola vykonaná analýza situácie v okrese Trebišov, v SR. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- 25 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, po vyhlásení 5. stupňa pandémie chrípky sú tieto údaje uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov
- 22 x bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky, akútnych respiračných ochorení, chrípky A (H1N1) a SARI pre ÚVZ SR
- 3 x bolo spracovanie pohotovostných služieb ohľadom výskytu chrípky typu A (H1N1)
- V mesiaci február - apríl 2010 bolo vykonaných 49 kontrol očkovania proti chrípke typu A (H1N1) v ambulantných NZZ v okrese Trebišov.
- V priebehu mesiaca január - jún boli metodicky usmerňovaní lekári prvého kontaktu a všetky lôžkové zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov o zabezpečení opatrení v súvislosti s výskytom „prasacej chrípky“ typu A (H1N1) vo svete a 6. stupňom pandémie chrípky.

7. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese.

V roku 2010 bolo odobratých 20 odberov na virologické vyšetrenie. Zachytených bolo 6 pozitívnych výsledkov pandemickej chrípky typu A (H1N1).

8. Vykonávala sa enviromentálna surveillance poliomyelitídy

- V priebehu roka boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce.
- V priebehu roka boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Kontrola očkovania v UT v Sečovciach bude vykonaná v druhom polroku 2010.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľ'stva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ Trebišov je zabezpečená informovanosť obyvateľ'stva o prenosných ochoreniach v okrese Trebišov a počte ochorení na chrípku v okrese.

2. Uverejnené boli články v regionálnom týždenníku Slovo Zemplína: Prečo očkovať, Osýpky v Európe.

3. Zabezpečených bolo 9 prednášok o problematike očkovania proti prenosným ochoreniam pre predškolské zariadenia a rómskych komunitných pracovníkov v okrese. Distribuované boli letáky do predškolských zariadení o prevencii proti prenosným ochoreniam.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Vytvorenie špecializovaných pracovných skupín

Úloha je plnená priebežne.

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa vkladajú údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

1. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **37 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

2. *Chrípka* - **25 x týždenne** spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení

3. Manažment epidémií:

Analyzovaných bolo *5 epidémií*, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

- Epidémia VHA v Lastovciach – exponovaných bolo 1 250 osôb, hlásených 11 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 2.2.2010
- Epidémia VHA v Sečovciach – exponovaných bolo 8 200 osôb, hlásených 5 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 11.1.2010
- Epidémia VHA v základnej škole v Michal'anoch – exponovaných bolo 367 osôb, hlásených 5 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 6.1.2010
- Epidémia VHA v Kuzmiciach – exponovaných 1 654 osôb, hlásených 14 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 7.6.2010
- Epidémia VHA v Trebišove – exponovaných bolo 4 500 osôb, hlásených 17 ochorení, posledné ochorenie hlásené dňa 23.6.2010

4. Manažment kontaktov a ohnísk:

1. Do systému EPIS bolo spolu *hlásených 476 ochorení*:

- Potvrdené prípady: 139
- Možné prípady: 321
- Nosiči: 16
- 2 ochorenia boli nepotvrdené

Tabuľka č. 1 **PRENOSNÉ OCHORENIA V OKRESE Trebišov**
rozdelenie podľa diagnóz – za rok 2010

Diagnóza	Absolútny počet ochorení	Diagnóza	Absolútny počet ochorení
A 02	27	B019	130
A 021	1	B029	61
A03	1	B15	38
A031	4	B169	3
A033	1	B181	2
A040	6	B182	1
A045	3	B270	8
A080	21	B589	2
A09	116	B86	5
A151	1	G008	1
A160	1	J107	5
A165	1	J109	1
A180	1	Z203	4
A181	1	Z225	16
A282	1		
A370	7		
A410	1		
A415	1		
A46	3		
A540	1	SPOLU	476

2. Spracovaných bolo **155 ohnisk prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 572 opatrení pre ohniská** (6 druhov opatrení – dezinfekcia (127), sprísnenie hyg.- epid. režimu (8), vyhľadanie podozrivých z nákazy (142), zdravotná výchova (139), vyhľadanie podozrivých z ochorenia (1), informovanie zainteresovaných (155). Najviac opatrení bolo nariadených v ohniskách vírusových hepatitíd typu A – 147 opatrení pre 429 osôb.

3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **516 kontaktov** a vykonaných bolo **313 návštev v ohnisku**.

4. Rozdelenie ochorení podľa charakteru ochorenia:

Epidémie (spomínané vyššie)

Importované ochorenia: neboli hlásené

Profesionálne ochorenia: 1 x VHA u zdravotníckeho pracovníka

Úmrtie na infekčné ochorenia: 1

Choroba z povolania: hlásená 1 choroba z povolania

5. Analýza jednotlivých ohnisk:

- Pri **vírusových hepatitídach** bolo vyšetrovaných **429 kontaktov**. *371 kontaktom* bola doporučená profylaxia očkovacou látkou proti VHA, *386 kontaktom* bol nariadený lekársky dohľad. Vydaných bolo 410 *rozhodnutí* pre opatrenia v ohniskách vírusových hepatitíd.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom VHA v základnej škole Michalany bolo nariadené mimoriadne očkovanie všetkých žiakov a personálu proti VHA.
- V súvislosti so zvýšeným výskytom VHA v obci Kuzmice bolo nariadené mimoriadne očkovanie proti VHA u všetkých obyvateľov od 1 roka veku žijúcich v obci Kuzmice a všetkých žiakov a personálu v základnej škole Kuzmice.
- V meste Trebišov bolo nariadené mimoriadne očkovanie u všetkých obyvateľov od 1 roka veku proti vírusovej hepatitíde typu A v rómskej osade.
- Vykonaných bolo **16 návštev ohnisk HbsAg nosičov**, 23 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
- Pri alimentárnych nákazách bolo najviac vyšetrovaných *33 kontaktov* pri **salmonelózach**.

6. Po vykonaní 3 prednášok v mesiaci október 2009 o systéme EPIS pre lekárov prvého kontaktu bolo do systému EPIS prihlásených 25 lekárov. Zatiaľ 7 lekári z okresu Trebišov začali systém využívať a hlásiť prenosné ochorenia.

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Po absolvovaní školenia o zadávaní údajov do systému ECDC – TESSY (február 2009 – Banská Bystrica) sú tieto údaje zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

RÚVZ v Trebišove, oddelenie epidemiológie zorganizovalo pre zdravotné sestry NsP Trebišov a.s. prednášky: jún 2010 – Dezinfekcia rúk v zdravotníckej praxi.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz:

1. Za obdobie od 1.1.2010 do 30.6.2010 bolo vykonaných 9 *previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, odobratých bolo 8 *vzoriek sterilného materiálu*, 145 *sterov z prostredia* a 4 *dezinfekčné roztoky*.

2. V neštatných ambulantných zdravotníckych zariadeniach (NZZ) bolo vykonaných 18 *previerok*, odobratých bolo 111 *sterov z prostredia*, 34 *vzoriek sterilného materiálu* a 13 *sterov zo sterilných predmetov*.

3. Otestovaných bolo spolu 51 *sterilizátorov* a 30 *autoklávov* centrálnych sterilizácií a v ambulantných NZZ.

4. Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz:

NsP Trebišov, a.s. - 3 NN

Tabuľka č. 2

NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY PODĽA ODDELENIA V OKRESE TREBIŠOV- rok 2010

Diagnóza	Detské oddelenie	Spolu
A 08.0	2	2
B15	1	1
SPOLU	3	3

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU.

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2010 bude aktualizovaný plán pre mimoriadne udalosti, aj spojovací poriadok v druhom polroku.
- Bol prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.

- V súvislosti s povodňovou situáciou v okrese Trebišov v mesiaci máj a jún 2010 došlo k vyhláseniu mimoriadnej situácie v okrese Trebišov. V dvoch zaplavených lokalitách – v meste Trebišov a v obci Kuzmice prebiehali pred záplavami epidémie VHA, v súvislosti s tým tam boli zorganizované vyššie spomínané mimoriadne očkovania obyvateľstva proti VHA.

2. Pandemická pripravenosť

V súvislosti s vyhlásením WHO o 6. stupni pandémie chrípky (apríl 2009) boli vykonané aktivity:

- 25 x týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, po vyhlásení 5. stupňa pandémie chrípky sú tieto údaje uverejnené na webovej stránke RUVZ Trebišov
- 3 x bolo spracovanie pohotovostných služieb ohľadom výskytu chrípky typu A (H1N1)
- 10 x bolo spracovanie hlásení o spotrebe pandemickej vakcíny od NsP
- 16 x bolo spracovanie hlásení o spotrebe pandemickej vakcíny od PZS
- 5 x bolo spracovanie údajov o zaočkovanosti obyvateľstva proti pandemickej chrípke od 5-tich vybraných lekárov pre dospelých pre RÚVZ Košice
- V priebehu mesiaca január až jún boli metodicky usmerňovaní lekári prvého kontaktu a všetky lôžkové zdravotnícke zariadenia v okrese Trebišov o zabezpečení opatrení v súvislosti s výskytom „prasacej chrípky“ typu A (H1N1) vo svete a 6. stupňom pandémie chrípky.
- Zavedený bol systém hlásenia SARI v lôžkových zdravotníckych zariadeniach,
- Zabezpečený bol odber biologického materiálu na chrípku nielen od sentinelových lekárov, ale aj z lôžkových zdravotníckych zariadení. Spolu bolo odobratých 20 vzoriek materiálu, z toho v 6 prípadoch bola potvrdená chrípka typu A(H1N1).

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

- V priebehu roka 2010 boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce.
- V priebehu roka 2010 boli odobraté 4 vzorky odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

- V priebehu roka 2010 bude realizovaný projekt Hrou proti AIDS v druhom polroku.
- V rámci činnosti poradne HIV/AIDS bola odborná konzultácia poskytnutá v 4 prípadoch.
- *Výkonaný bol 1 odber na HIV vyšetrenie – negatívny výsledok.*

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Plnenie

Edukačno – intervenčný cyklus prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých je realizovaný *v materskom centre Sedmokráska v Trebišove*, ktoré je zriadené *Slovenským červeným krížom*. S vedením materských centra SČK je dohodnutý cyklus prednášok a cvičení zameraných na posilnenie a spevnenie svalstva u detí aj u matiek. Prednášky majú formu dialógu, kde sa matkám odpovedá na ich konkrétne aktuálne problémy a otázky v danej téme. Poskytuje sa im aj textové informačný letáčky alebo brožúry, spracované podľa tém zaradených do cyklu prednášok pre Materské centrá.

V rámci cyklu prednášok v materskom centre sa striedame s pediatričkou s témami aj pre budúce mamičky, ktoré sa tak niekoľko týždňov pred pôrodom majú možnosť naučiť ako sa postarať o dieťa.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Plnenie

Témy pre seniorov sú obsiahnuté v našich besedách realizovaných na schôdzach miestnych spolkov SČK, kde sú pozývaní starší obyvatelia. Besedy bývajú spojené aj s meraním krvného tlaku prípadne podľa podmienok aj s mobilnou poradňou zdravia.

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

Cieľ

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti. Riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, je v realizácii širokej a systematickej prevencii zubných ochorení. Keďže sa preukázal vplyv kazivosti dočasných zubov na stálu dentitu, intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou. Uvedený vek je optimálny aj z vývinovo-psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania.

Plnenie

Projekt bol realizovaný formou skupinových intervencií na vybraných základných školách v okrese Trebišov s použitím pomôcok (videokazeta – kreslená rozprávka, DVD, makety zubov a ďalšie pomôcky.)

Zdravotno-výchovné pôsobenie bolo spojené s praktickým nácvikom správnej stomatohygieny.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Cieľ

Získať prehľad o realizovaných regionálnych projektoch a úlohách podpory zdravia, vypracovať databázu dobrých postupov (príkladov dobrej praxe) a umožniť ich výmenu a ďalšie využitie v rámci siete regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

Plnenie

Oddelenie podpory zdravia v súvislosti s týmto bodom plnilo v prvom polroku 2010 dva regionálne programy:

1. Program systematickej podpory zdravia na školách okrese Trebišov.

Hlavný cieľ: Pozitívne ovplyvniť individuálne a skupinové determinanty zdravia a vytvoriť zdravie podporujúce prostredie v školskom prostredí.

Zámer: Vytvorenie a upevnenie zdravie podporujúceho prostredia v školách cestou dlhodobého udržateľného systému na seba nadväzujúcich intervencií počas celého obdobia prítomnosti cieľových skupín v školskom prostredí. **Cieľové skupiny:** žiaci a študenti základných a stredných škôl, pedagógovia a iní pracovníci škôl a školských zariadení.

Program sa v súčasnosti realizuje na dvoch školách (ZŠ Michal'any, Obchodná akadémia Trebišov)

2. Regionálny program prevencie srdcovo-cievnych chorôb v okrese Trebišov. PO-ZDRA-VY pre srdce (pohyb – zdravie – výživa pre srdce)

Hlavný cieľ: Znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne choroby (SCCH) a zlepšiť kvalitu a dĺžku života obyvateľov okresu Trebišov.

Zámerom programu: je pozitívne ovplyvniť individuálne determinanty zdravia a podporovať a rozvíjať zdravie populácie žijúcej na území okresu Trebišov.

Očakávaná účinnosť programu vychádza z uplatnenia - poznatkov o vnímaní rizika choroby, individuálnej a populačnej stratégie intervenčného pôsobenia, rodinného prístupu pri poradenstve za účelom zmeny životného štýlu.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIU

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Plnenie

Informovanie verejnosti v dostatočnom časovom predstihu v okresnom týždenníku Slovo Zemplína, Košický Korzár, Zemplín extra, na internetových stránkach – RÚVZ Trebišov, mesto Trebišov, mesto Kráľovský Chlmec a zasielanie článkov a letákov elektronickou poštou na školské zariadenia. Spracovávané články a letáky boli zamerané na aktuálnu hyg.epid. problematiku, pri príležitosti dní vyhlásených SZO a na otázky zdravého životného štýlu.

Sú pripravované a realizované zdravotno-výchovné aktivity v spolupráci s SČK, nadáciami, obecnými úradmi, školami (dni otvorených dverí, besedy, workshopy, atď.)

Oddelenie podpory zdravia distribuovalo zdravotno-výchovné materiály – v sieti lekární, základných a stredných škôl podľa spracovanej problematiky a na využitie v realizovaných kampaniach.

Boli realizované dotazníkové prieskumy týkajúce sa zdravotného povedomia najmä u detí a mládeže, ktorých výsledky boli využité pri následných intervenčných zdravotno-výchovných aktivitách a vyhodnocované v rámci realizovaných úloh, projektov a programov aj regionálneho rozsahu.

Za hodnotené obdobie 1. polroka 2010 bolo spolu zrealizovaných 1214 výkonov v rámci ZV aktivít, 16 spracovaných článkov do médií, a vytvorené dva druhy propagačných materiálov.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Prostredníctvom Komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Plnenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove nebol zapojený do tohto projektu.

9.7. QUIT and WIN

Cieľ

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Plnenie

Oddelenie podpory zdravia zabezpečilo informovanie verejnosti o predmetnej súťaži v dostatočnom časovom predstihu v okresnom týždenníku Slovo Zemplína, na internetových stránkach – RÚVZ Trebišov, mesto Trebišov, mesto Kráľovský Chlmec a distribúciou letákov a prihlášok do lekární, do zdravotníckych a školských zariadení a do podnikov. Bola realizovaná aj regionálna súťaž pre účastníkov z okresu Trebišov.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť, vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Plnenie

Tento program bol našim oddelením podpory zdravia realizovaný jednak cestou intervenčných a zdravotno-výchoných aktivít zameraných na skupiny žiakov základných škôl. Počas týchto aktivít sa uskutočnilo testovanie telesnej zdatnosti, určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa žiakom poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

Predmetný program sa napĺňa aj cestou činnosti Poradne zdravia.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení. Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Plnenie

RÚVZ so sídlom v Trebišove už od roku 1992 realizuje **Program CINDI – Slovensko**. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skríning zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci **poradenského centra** práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je

realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI .

Za obdobie prvého polroku 2010 bolo vyšetrených **56 klientov**, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. V rámci vyšetrení týchto klientov bolo uskutočnených **839 odborných výkonov**.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Cieľ:

1. Vytváranie zdravého životného prostredia, jeho tvorba a ochrana
2. Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
3. Podpora a ochrana zdravia, otužovanie, prevencia ochorení
4. Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
5. Humanizácia a demokratizácia výchovno-vzdelávacieho procesu
6. Environmentálna a ekologická výchova a vzdelávanie, environmentálne zdravie
7. Zvyšovanie bezpečnosti pri práci, znižovanie rizika úrazov, prvá pomoc
8. Aktívne využívanie voľného času
9. Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
10. Prevencia závislostí

Plnenie

Oddelenie podpory zdravia sa podieľa na realizácii tohto programu prostredníctvom realizácie skupinových intervencií na školách na základe požiadavky zo strany škôl.

Mimoriadna úloha:

HBSC (Health Behaviour in School Aged Children) štúdia – 8. vlna zberu údajov

Cieľom štúdie je monitorovať zdravie, so zdravím súvisiace správanie školákov v ich sociálnom kontexte a prehĺbiť porozumenie mechanizmov ovplyvňujúcich rozdiely a zmeny v zdraví a rizikovom správaní školákov. Tieto poznatky sú dôležité pre vypracovanie efektívnych programov podpory zdravia, vzdelávacích programov v oblasti zdravia, sledovanie ich účinnosti ,a to nielen na národnej ale i na medzinárodnej úrovni.

Plnenie

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na realizácii tejto mimoriadnej úlohy prostredníctvom vykonania antropometrického merania a merania tlaku krvi u žiakov dvoch základných škôl v okrese Trebišov zapojených do štúdie.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Plnenie

Súčasťou previerok nami dozorovaných zariadení v rámci ŠZD je sledované a hodnotené aj dodržiavanie príslušných ustanovení Zákona o ochrane nefajčiarov, v prípade zistenie nedostatkov sú uložené nápravné opatrenia.

1x mesačne bola aj v období 1. polroka 2010 vypracovávaná a zasielaná správa v zmysle požiadaviek ÚVZ SR.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Cieľ

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky. Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Plnenie

Oddelenie podpory zdravia zabezpečilo informovanie verejnosti o predmetnej súťaži v dostatočnom časovom predstihu v okresnom týždenníku Slovo Zemplína, na internetových stránkach – RÚVZ Trebišov, mesto Trebišov, mesto Kráľovský Chlmec a distribúciou letákov a prihlášok do lekární, do zdravotníckych a školských zariadení a do podnikov. Bola realizovaná aj regionálna súťaž pre účastníkov z okresu Trebišov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

Informovanosť o kvalite pitnej z hľadiska prevencie methemoglobínémie je jeden z častí cieľov NEHAP III, ktorý je zameraný na redukciiu ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne uverejňuje na svojej webovej stránke sumárny celoročný zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch. Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody (obsah dusičnanov) a znižovanie rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2010 – 30.6.2010 bolo vyšetrených 18 vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov, z čoho 12 vzoriek obsahom dusičnanov nevyhovovalo na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3. Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS)

V súčasnosti sa prevádzkujú a využívajú dva informačné systémy:

* Informačný systém o kvalite vody na kúpanie – obsahuje charakteristické údaje o kúpaliskách, databázu výsledkov odobratých vzoriek vôd na kúpanie, aktuálne stavy kúpalísk pre verejnosť, štatistické údaje.

* Informačný systém o pitnej vode – nový informačný systém zo začiatkom prevádzky od 1.1.2010, obsahuje údaje o zásobovaných oblastiach pitnou vodou, o verejných vodovodoch, spotrebiskách, odberných miestach, údaje o hygienicky významných individuálnych zdrojoch, databázu výsledkov odobratých vzoriek pitnej vody v rámci monitoringu a ŠZD, štatistické údaje

Okrem týchto informačných systémov sa informuje verejnosť využitím internetových stránok RÚVZ so sídlom v Trenčíne - na odbore HŽPaZ zahŕňa základné informácie o pracovníkoch odboru s číslami kontaktov, náplň činnosti oddelenia, forma podávaných žiadostí a predpísané doklady k žiadostiam podľa § 13 zák. č. 355/2007 Z.z., informácie o kvalite pitnej vody a hodnotách dusičnanov vo verejných vodovodoch, informácie o prevádzkovateľoch verejných vodovodov, kvalite vody na kúpanie, kvalite kyslíkov, zoznam odborne spôsobilých osôb a iné aktuálne informácie.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

Monitoring kvality vody umelých kúpalísk:

V termíne do 11.6.2010 bola na ÚVZ SR spracovaná a zaslaná správa o pripravenosti kúpalísk v spádovej oblasti RUVZ Trenčín na LTS 2010. Každý týždeň počas LTS sú prostredníctvom IS voda na kúpanie zasielané reporty o priebehu LTS. Celoročne prevádzkované kryté kúpaliská sú monitorované trvale a je priebežne vykonávaný ŠZD a odber vzoriek.

Monitoring kvality vody prírodných kúpalísk:

V okrese Nové Mesto nad Váhom sa nachádza 1 vodný útvar vyhlásený za vodu vhodnú na kúpanie v zmysle § 8 zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. vodný zákon a v zmysle všeobecne záväznej vyhlášky Krajského úradu ŽP v Trenčíne č.2/2005 zo dňa 5.5.2005, ktorou sa vyhlasujú

vody vhodné na kúpanie a určujú povrchové vody vhodné pre život a reprodukciu rýb. Touto vyhláškou boli vyhlásené odkryté podzemné vody v lokalite Zelená voda v k.ú. Nové Mesto nad Váhom (vymedzená časť odkrytých povrchových vôd s rozlohou ako je uvedené v prílohe č. 1 citovanej vyhlášky), ako vodný útvar vhodný na kúpanie - *štrkovisko (časť) Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom*. Monitoring kvality vody bude počas letnej turistickej sezóny (LTS) 2010 vykonávaný na dvoch plážoviskách:

Pláž Perla

Pláž Bolt

Už v prebiehajúcej LTS 2010 bolo odobratých na laboratórnu analýzu 6 vzoriek vody na kúpanie (3 z každého plážoviska). Vzorky vody vykazujú vyhovujúcu kvalitu a nebolo nutné vyhlásiť zákaz kúpania.

Okrem uvedeného vyhláseného prírodného kúpaliska RÚVZ v Trenčíne vykonáva počas LTS monitoring vôd na kúpanie aj na niektorých vodných útvaroch, ktoré sú využívané väčším počtom kúpajúcich v letných mesiacoch, avšak kúpanie je neorganizované a na vlastné riziko:

Stará Turá – lokalita VN Dubník

Stará Myjava – lokalita VN Stará Myjava

Brezová – lokalita VN Brezová

Bánovce nad Bebravou – lokalita VN Prusy

Horná Streda – štrkovisko

Trenčín - Opatová - nádrž

Na každej lokalite sú naplánované odbery vzoriek vôd (min. 2 vzorky počas LTS na každej lokalite v mesiacoch júl, august).

Zistené skutočnosti o kúpaliskách a sledovaných vodných útvaroch sú priebežne uverejňované na webovej stránke www.ruvztn.sk a prostredníctvom informačného systému voda na kúpanie. V prípade nevyhovujúcej kvality je verejnosť informovaná aj prostredníctvom médií a mestskými a obecnými zastupiteľstvami v danej lokalite.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou

RÚVZ v Trenčíne má vypracovaný harmonogram monitoringu kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou (zák. č. 355/2007 Z.z., NV SR č. 354/2006 Z.z.). Harmonogram je vypracovávaný na dva roky a priebežne doplňaný o nové skutočnosti (nové verejné vodovody, prípojky a pod.). V rámci spádovej oblasti (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Bánovce nad Bebravou) je v súčasnosti podľa aktuálnych pomerov zásobovania pitnou vodou (distribúcia pitnej vody, zásobovanie z viacerých zdrojov do spotrebisku, počet zásobovaných obyvateľov v spotrebisku a pod.) stanovených 147 stálych odberových miest u spotrebiteľa. V prvom polroku 2010 bolo odobratých celkovo na laboratórnu analýzu 203 vzoriek v rámci kontrolného monitoringu a 54 vzoriek v rámci preverovacieho monitoringu.

V spádovej oblasti RÚVZ v Trenčíne nie sú v súčasnosti orgánom verejného zdravotníctva udelené výnimky na požívanie vody ktorá by nespĺňala hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody. Riešené boli len ojedinelé prekročenia limitných hodnôt v mikrobiologických ukazovateľoch (príčiny: poruchy a opravy na vodovodnom potrubí). Po vykonaných opatreniach (prepláchnutie, dezinfekcia) bol vždy dosiahnutý vyhovujúci stav kvality pitnej vody.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík /rizikové práce/

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ so sídlom v Trenčíne vo svojom dozorovanom území eviduje podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, ďalej poľovníctvo a lesné hospodárstvo. Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku, na druhom mieste je riziko chemických škodlivín - prach.

Do 30.06.2010 sme vykonali 253 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 259 rozhodnutí a 48 záväzných stanovísk.

Do 30. 6. 2010 boli vyhlásené rizikové práce v 41 organizáciách. Zrušené rizikové práce boli v 7 organizáciách, v 18 organizáciách boli vyhlásené nové rizikové práce. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 7 pokynov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku

- chemických faktorov v 1 firme
- hluku v 2 firmách
- mikroklimatických faktorov v 7 organizáciách
- práce so ZJ v 3 firmách
- psychickej záťaže v 2 firmách

V spolupráci s inšpektormi bezpečnosti pri práci sme sa zúčastnili dvoch kontrol:

1. Účasť na koordinačnej porade zvolanej SIŽP-IŽP Bratislava, stále pracovisko Nitra vo vybranom podniku ECO Energy Service spol. s r.o., Pezinok – prevádzka Bánovce nad Bebravou (predtým Progas Logistik spol. s r.o. Pezinok). Na porade boli dohodnuté termíny kontrol všetkých dotknutých orgánov štátnej správy. V uvedenej prevádzke bol odborným zamestnancom RÚVZ so sídlom v Trenčíne dňa 18.5.2010 vykonaný ŠZD, z čoho bol vyhotovený Záznam a dňa 25.5.2010 bol odoslaný na SIŽP-IŽP Bratislava, stále pracovisko Nitra.

Dňa 25.6.2010 bol na RÚVZ so sídlom v Trenčíne doručený ZÁZNAM o výsledku kontroly v závere ktorého sa konštatuje, že pri kontrolách neboli zistené nedostatky, ktoré sú porušením zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií.

2. Spoločná kontrola so zamestnancom IP v Trenčíne v prevádzke Vetropack Nemšová s.r.o., kde vykáva upratovacie práce, vrátane dezinfekčných, čistiacich prác a hygienického servisu spoločnosť ŠIMACEK Facility SK, s.r.o., Banská Bystrica. Dňa 16.6.2010 odborní

zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trenčíne vykonali v prevádzke Vetropack Nemšová s.r.o. štátny zdravotný dozor, pri ktorom bolo zistené, že upratovacie služby na niektorých pracoviskách pre uvedenú spoločnosť vykonáva dodávateľsky firma SIMACEK Facility SK s.r.o., Banská Bystrica bez kladného posúdenia ich činnosti príslušným orgánom verejného zdravotníctva. Na základe uvedeného RÚVZ so sídlom v Trenčíne dňa 24.6.2010 vydal rozhodnutie č. B/2010/03025-004 o udelení pokuty vo výške 600 euro a na odstránenie zistených nedostatkov bude vydaný pokyn.

2.1.2. Znižovanie miery zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

V 10 organizáciách bol vykonaný ŠZD zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Boli vydané 3 rozhodnutia k skladovaniu a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Vydali sme 14 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v jednej firme.

V prvom polroku 2010 sme zvolali dve zasadnutia komisie a boli preskúšaní 3 žiadatelia. Na základe dĺžky praxe sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 18 osvedčení.

Štrnásť organizácií oznámilo začiatok vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Vydali sme 3 rozhodnutia na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre nasledovné oprávnené organizácie:

- 1 x Plastic People, s.r.o., Bratislava
- 1 x Termstav a.s., Bratislava
- 1 x Kovomat Slovakia, s.r.o., Žilina

RÚVZ so sídlom v Trenčíne v zmysle § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. vydal pre spoločnosť Plastic People s.r.o., Bratislava súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na stavbe „AZC krytina zo strechy bytového domu na Bradáčovej ulici 253/9 v Myjave“

Pre spoločnosť TERMSTAV a.s., Bratislava bolo vydané súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na stavbe „AZC krytina zo strechy obytného objektu na Továrenskej ulici č. 62/2 v Myjave“.

Pre spoločnosť KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina bolo vydané súhlasné rozhodnutie na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest na stavbe „AZC platne z obvodového plášťa budovy UNIMO-LXIX v areáli Leteckých opravovní a.s. v Trenčíne“

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

V našom regióne sme v prvom polroku 2010 nezaznamenali podnety zo strany zamestnancov na zvýšenú psychickú záťaž pri práci a neboli nám doručené návrhy na vyhlásenie

rizikových prác v kategórii psychickej záťaže pri práci, ani neboli predložené protokoly z výsledkov hodnotení tohto druhu záťaže.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali Vyhlášku MZ SR č. 542/2007 o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Kontroly zamerané na sledovanie psychickej pracovnej záťaže boli vykonané v dvoch podnikoch. Súčasťou kontroly bolo dotazníkové zisťovanie informovanosti zamestnancov, ktoré sa uskutočnilo v 3 podnikoch (Leoni Slovakia spol. s r.o. Ilava; VETROPACK Nemšová s.r.o., Nemšová; Hella Slovakia Front Lighting s.r.o., Kočovce). Z profesií sme sa zamerali najmä na montážnych pracovníkov pri páse, mechanikov a technikov THP pracovníkov, referentky. Doteraz bolo vrátených a vyplnených 42 dotazníkov.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) bolo v prvom polroku 2010 prešetrených 5 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ. 1 prípad v okrese Trenčín (syndróm canali cubitalis. l. sin.), 1 prípad v okrese Nové Mesto nad Váhom (lézia n. ulnaris v oblasti canalis cubitalis a v oblasti canalis Gyoni l. sin.) a 3 prípady v okrese Bánovce nad Bebravou (syndróm canalis carpi bilat. a susp. lézia rotátorovej manžety vpravo, syndróm canalis carpi bilat., syndróm canalis carpi l. dx. a Impingement syndróm pravého ramena).

U všetkých chorôb z povolania bolo zvolané jednanie s príslušnými štatutárnymi zástupcami organizáciami a boli prejednané pracovné podmienky a návrhy na elimináciu alebo zníženie výskytu týchto ochorení.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V prvom polroku 2010 sme vykonali previerku zameranú na prácu s bremenami v záujme prevencie ochorení oporno-pohybovej sústavy v 1 spoločnosti, v prevádzke bolo rozdanych 10 dotazníkov informovanosti pre zamestnancov, ktorí pracujú s bremenami.

Prešetrovanie podozrení na choroby z povolania – ochorenia chrbtice

V roku 2010 nám neboli doručené žiadosti o prešetrenie – hygienický prieskum pracoviska, týkajúce sa ochorenia chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali previerky zamerané na plnenie požiadaviek NV SR č.276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami spojené s dotazníkovým zisťovaním informovanosti zamestnancov.

Uvedené previerky boli vykonané v nasledovných organizáciách: VETROPACK NEMŠOVÁ s. r. o., Hella Slovakia Front – Lightning s. r. o., Kočovce, MILEX Nové Mesto nad Váhom, a. s. Z profesií sme sa zamerali na zamestnancov, ktorí so ZJ pracujú polovicu alebo viac ako polovicu pracovnej doby.

2.3. Zdravé pracoviská

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“, sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v prvom polroku 2010 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v dvoch podnikoch Leoni Autokabel Slovakia spol. s r.o., Trenčín; Leoni Slovakia spol. s r.o. Ilava. Spoločnosti sa zaoberajú výrobou káblových zväzkov.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali u 89 zamestnancov, z toho 66 žien v spoločnosti Leoni Slovakia spol. s r.o., Ilava a u 43 zamestnancov, z toho 38 žien v spoločnosti Leoni Autokabel Slovakia spol. s r.o., Trenčín. Išlo o výrobných zamestnancov aj o administratívu.

Pre zamestnancov bolo priamo v podniku zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu
- meranie tlaku krvi
- realizácia dotazníkov: zamestnanie a kvalita života a jeho vyhodnotenie
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

2.4.1. Epidemiologická štúdia nádory a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je jedným z riešiteľských pracovísk pilotnej štúdie ESNAP, pričom gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. Štúdia bola v našom regióne schválená etickou komisiou RÚVZ Trenčín, FN Trenčína Trenčianskeho samosprávneho kraja. Štúdia prebieha formou case/control study a ku každému prípadu je vybraná kontrola so zameraním na osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú anamnézu a rizikové faktory životného štýlu. Jej cieľom je objasniť etiologickú súvislosť medzi chronickou pankreatitídou a rakovinou pankreasu, zhodnotiť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu a prostredia, osobnej a rodinnej anamnézy, a zistiť možné súvislosti medzi pracovnou expozíciou chemickým faktorom a rakovinou pankreasu. Údaje sú zisťované dotazníkom a na analýzu sa odoberajú vzorky biologického materiálu v spolupráci s IARC. Naďalej sa podieľame na tejto štúdiu, v prvom polroku 2010 nebol hlásený žiaden prípad.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE DUSIČNANOV A DUSITANOV, MYKOTOXÍNOV A PATULÍNU A REZÍDUÍ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Vzorky odoberané podľa plánu – celkovo bolo odobratých 44 vzoriek

3.2. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci plnenia úlohy boli oslovené niektoré organizácie, ktoré zamestnávajú osoby zaradené do skupiny stredne ťažká práca. Zatiaľ bolo vyšetrených 12 osôb. Materiály podľa usmernení budú spracované a budú súčasťou výročnej správy.

3.3 KONTROLA JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Podľa plánu odobratých 12 vzoriek

3.4. SLEDOVANIE REGULOVANÝCH LÁTOK V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Podľa plánu odberu vzoriek bolo odobratých 10 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov, ktoré boli podrobené laboratórnemu vyšetreniu v určených laboratóriách. Taktiež sa vykonávala kontrola označovania. Výsledky analýz boli v čiastkových správach zasielané na ÚVZ SR.

3.5. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Bezpečnosť kozmetických výrobkov je sledovaná chemickými a mikrobiologickými analýzami a kontrolou označovania (22 vzoriek). Taktiež sa vykonáva ŠZD na základe hlásení zo systému RAPEX o nebezpečných kozmetických výrobkoch vo veľkoskladoch a v distribučnej sieti. Následne boli zasielané na ÚVZ SR hlásenia o výsledkoch vykonaných kontrol vo veci zistenia výskytu, predaja a uvádzania do obehu predmetných výrobkov. Sledovanie bezpečnosti sa vykonávalo priebežne, celkovo bolo vykonaných 116 kontrol.

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	Stav plnenia úloh k 30.6.2010
3.1.	Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti	Vzorky odoberané podľa plánu – celkovo bolo odobratých 44 vzoriek
3.2.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	V rámci plnenia úlohy boli oslovené niektoré organizácie, ktoré zamestnávajú osoby zaradené do skupiny stredne ťažká práca.. Zatiaľ bolo vyšetrených 12osôb
3.3.	Kontrola jodidácie kuchynskej soli	Podľa plánu odobratých 12 vzoriek
3.4.	Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch	Podľa plánu odberu vzoriek bolo odobratých 10 vzoriek rôznych druhov kozmetických výrobkov.
3.5	Bezpečnosť kozmetických výrobkov	Bezpečnosť je sledovaná chemickými a mikrobiologickými analýzami a kontrolou

		označovania (22 vzoriek). Taktiež sa vykonával ŠZD na základe hlásení zo systému RAPEX o nebezpečných kozmetických výrobkoch vo veľkoskladoch a v distribučnej sieti. Následne boli zasielané na ÚVZ SR hlásenia o výsledkoch vykonaných kontrol vo veci zistenia výskytu, predaja a uvádzania do obehu predmetných výrobkoch. Celkovo bolo vykonaných 116 kontrol.
--	--	---

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1. Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže

Úloha v r. 2010 je v kompetencii ÚVZ SR. Podľa požiadaviek gestora sa oddelenie HDM zúčastní VII. celoštátneho antropometrického prieskumu v r. 2011.

4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku, pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Do 31.12.2010 HDMaPZO ÚVZ SR vypracuje celkové vyhodnotenie projektu, pripraví záverečnú správu a vypracuje intervenčné opatrenia zamerané na zníženie detskej úrazovosti.

4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Oddelenie hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora úlohy vykonalo v mesiaci marec 2010 zber dát v rámci Projektu TAD 1,2 a 3 (Tabak, alkohol a drogy u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov). Správa o zhodnotení realizácie prieskumu bola zaslaná na ÚVZ SR listom č. B/2010/01693-012 zo dňa 19.03.2010. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 734 respondentov 2 základných a 1 strednej školy na území mesta Trenčín.

Lokálny projekt:

V nadväznosti na napĺňanie bodov vládneho Programu boja proti drogám a drogovým závislostiam (Úloha č. 5 Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva) oddelenie hygieny detí a mládeže v spolupráci s oddelením chemických analýz, oddelením podpory zdravia pokračuje v roku 2010 v realizácii lokálneho projektu „*Sledovanie kotinínu – metabolitu nikotínu v moči školákov (vek 12 – 15 roční).*“

Zber biologického materiálu bol realizovaný v mesiaci marec. Výsledky laboratórných analýz boli negatívne u všetkých respondentov. Počet respondentov bol 20 žiakov základnej školy v meste Trenčín.

Ďalšie aktivity:

- K termínu odpočtu oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 84 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona NR SR č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č.377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov .

4.4. Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Gestor úlohy nezahrnul RÚVZ so sídlom v Trenčíne, oddelenie HDM medzi riešiteľské pracoviská.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Projekt je prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Pracovníčkami oddelenia Hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Trenčíne boli náhodne vybraté dve školské zariadenia – jedno mestské ZŠ Východná ul. v Trenčíne a jedno vidiecke ZŠ Trenčianska Turná. Z každého zariadenia bolo zaradených do monitoringu 30 chlapcov a 30 dievčat z vekovej skupiny 7 – 10 ročných..

Zber údajov bol realizovaný nasledovne:

- Dotazníkový prieskum „Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa“, „24 hodinová stravovacia anamnéza“, „24 hod. pohybový režim“ a „Frekvenčný dotazník“ bol zrealizovaný v jednotnom čase a to od 19.04. do 23.04.2010. Vyplňanie vo vekovej skupine detí školského veku bolo zabezpečené zákonným zástupcom dieťaťa.
- Odber vzoriek stravy (obed) sa zrealizoval v 17. kalendárnom týždni v ZŠ Východná ul. v Trenčíne a ZŠ Trenčianska Turná. Odobratá bola celotýždňová strava - spolu 10 vzoriek obeda spolu s nápojom na stanovenie energetickej hodnoty, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

Údaje z dotazníkov budú vložené do databázy a budú zaslané na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v termíne do 30.9.2010. Sumárna analýza sa vykoná na RÚVZ Rimavská Sobota a Banská Bystrica.

4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Etapy riešenia projektu sú zamerané na rozšírenie spolupráce s pediatrickými ambulanciami a sledovanie výskytu hypercholesterolémie a hypocholesterolémie u detí vo veku 11 a 17 rokov v regióne RÚVZ Trenčín, sledovanie rastového vývoja detí od narodenia a životného štýlu ich rodičov, metodiku poradenstva pre deti a mládež, publikáciu výsledkov v odbornej literatúre za región Trenčín, vypracovanie návrhu záznamovej knižky pre pediatra, ktorá bude obsahovať referenčné percentilové grafy pre BMI, výšku, váhu dieťaťa a údaje o životnom štýle rodičov a detí

Spolupráca s krajským pediatrom, pediatrickými ambulanciami v rámci Trenčianskeho kraja pokračuje. Údaje získané v roku 2010 budú postupne zadávané do pripravenej databázy do 31.12.2010 a budú odoslané na RÚVZ Banská Bystrica na spracovanie.

Ostatné aktivity:

V rámci plnenia programov, projektov a úloh oddelenie hygieny detí a mládeže úzko spolupracuje s oddelením podpory zdravia pri realizácii „výchovy ku zdraviu“ v školských zariadeniach. Šírenie informácií zabezpečujeme prostredníctvom webovej stránky.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Súvisiace aktivity:

Lekárom prvého kontaktu boli priebežne zasielané aktuality a informácie: usmerňovanie v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, očkovací kalendár na prvý polrok 2010, informácie o postupe pri očkovaní a distribúcii vakcíny Panenza, informácia o epidemickom výskyte antraxu u i. v. narkomanov v Európe, informácia o epidémii osýpok v Európe, informácia o importe poliovírusu do Euroregiónu SZO, novelizácia vyhlášky 585/2008 a očkovací kalendár na druhý polrok 2010, informácie o všetkých zmenách v oblasti očkovania súvisiacich s kategorizáciou vakcín a s indikačným zoznamom v I. a II. štvrtroku 2010 podľa Vestníka MZ SR.

Bolo poskytované odborné poradenstvo v prípade očkovania stigmatizovaných osôb a pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia a prichádzajúcich zo zahraničia.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim sú priebežne uverejňované na web stránke nášho úradu.

Aktivity počas kampane Európsky imunizačný týždeň:

vytvorenie informačných panelov na RÚVZ Trenčín s dôrazom na význam očkovania, vytvorenie plagátov pre možnosť využitia v informačných stánkoch, uverejnenie článku na web stránke úradu, zriadenie informačných stánkov na výstave Zdravý životný štýl, EXPO, Trenčín a na odbornej výstave Medipharm, EXPO, Trenčín pre možnosť informovania v oblasti očkovania laickej i odbornej verejnosti, informovanie verejnosti o kampani prostredníctvom médií, beseda v Materskom centre o význame očkovania v detskom veku.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Surveillance infekčných ochorení je vykonávaná sústavne, v prípade výskytu ochorení imunizačného programu sa zabezpečuje laboratórna verifikácia diagnózy v našom regióne tak ako v celej SR. V období od 01.01.2010 do 30.06.2010 sme z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenali: 4 ochorenia na TBC (2 krát neočkovaní, 2 krát očkovaní), 3 ochorenia na pertussis (všetci riadne očkovaní), v rámci sledovania výskytu akútnych chabých paréz sme zaznamenali 1 ochorenie na Gullain Barré syndróm a 1 prípad akútnej polyradikuloneuritídy (očkovanie proti poliomyelitíde: 1x očkovaný riadne, 1x neočkovaný vzhľadom k veku), 3 ochorenia na vírusovú meningitídu (vo všetkých prípadoch neočkovaní vzhľadom k veku) a 10 prípadov kliešťovej encefalitídy (prvotná diagnóza bola A 87), ani v jednom prípade nebolo vykonané preventívne očkovanie proti kliešťovej encefalitíde.

V prvom štvrtroku 2010 bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2009 v okresoch spadajúcich pod RÚVZ Trenčín a v Trenčianskom kraji.

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Lekárom prvého kontaktu boli priebežne zasielané aktuality a informácie, v rámci ktorých boli informovaní o možnostiach diagnostiky pertussis a parapertussis na Slovensku.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vo Fakultnej nemocnici Trenčín boli v spolupráci s odborom epidemiológie RÚVZ Trenčín v rámci nemocničného informačného systému vytvorené položky pre možnosť hlásenia prenosných ochorení ako aj pre hlásenie nemocničných nákaz. V súčasnosti je tento systém využívaný lekármi jednotlivých oddelení nemocnice.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:

V pôsobnosti RÚVZ Trenčín sa nachádza detský domov pre maloletých bez sprievodu, kde sú umiestňované deti a mladiství imigranti. Po záchyte sú prijímaní do karanténnej časti zariadenia. Všetky osoby sú vyšetřované po umiestnení do domova a následne sa vykonáva očkovanie u tých, ktorí v domove zotrvávajú.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Program EPIS sa okrem iného využíva pre hlásenie vybraných ochorení do SRV vrátane prípadov závažných akútnych respiračných infekcií tzv. SARI.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

Nozokomiálne nákazy

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

RÚVZ so sídlom v Trenčíne je koordinačným pracoviskom programu HELICS v SR a MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH je kontaktnou osobou pre nozokomiálne nákazy pre ECDC.

Informácie o programe a možnostiach zapojenia a predbežných výsledkoch boli prezentované počas konferencie mladých vo VZ Public Health Martin 3, Tematického kurzu o nových poznatkoch v epidemiológii infekčných chorôb v Bratislave, na celoslovenskej porade epidemiológov v Podbanskom a na konferencii Červenkové dni preventívnej medicíny v Brusne.

Bola vypracovaná analýza údajov zapojených JIS na Slovensku za obdobie rokov 2005-2008 s následným porovnaním výsledkov s údajmi z celej databázy zapojených krajín za rok 2007.

V tomto roku sa SR zapojila do pilotnej prevalečnej štúdie nozokomiálnych nákaz v nemocniciach s akútnou statostlivosťou, pričom kordinačným centrom je RÚVZ Trenčín a zapojenými pracoviskami RÚVZ Martin a RÚVZ Komárno.

5. mája prebehol Svetový deň hygieny rúk. RÚVZ Trenčín sa zapojil do kampane Clean Care is Safer Care. Bola vytvorená edukačná prednáška, plagáty a stánok v rámci výstavy Medipharm, orientované na prevenciu pred infekciami vyvolanými MRSA. RÚVZ Trenčín pripravil podklady pre kampaň na celoslovenskej úrovni, ktoré boli odoslané ÚVZ SR.

Surveillance chronických ochorení

Realizácia kampaní a projektov je rozpracovaná v kapitole 9.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V prvom polroku 2010 sa pokračovalo v aktivitách súvisiacich s pandémiou chrípky. Priebežne boli informované všetky dotknuté osoby a organizácie (členovia krízových štábov pri ObÚ, členovia RPK, PZS, zdravotnícke, školské zariadenia) o aktuálnej situácii a ďalších nových prijatých opatreniach vrátane očkovania pandemickou vakcínou.

Vykonávalo sa epidemiologické vyšetrovanie každého prípadu podozrenia a v prípade odberov u sentinelových lekárov potvrdených prípadov infekcie vrátane poučenia pacienta.

6.7. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V spádovom území regiónu RÚVZ Trenčín odoberáme vzorky odpadovej vody systematicky z čističky odpadových vôd v Trenčíne a odpadovej vody z DD pre maloletých bez sprievodu - Horné Orechové podľa stanoveného harmonogramu odberov (25.02., 13.04., 02.06.2010).

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR:

- epidemiologické vyšetrovanie každej ACHP
- informovanie lekárov o záchyte poliovírusu v Euroregióne SZO.

6.8. Prevencia HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v rámci odboru epidemiológie je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa, v rámci ktorých sú poskytované informácie ohľadom možnosti vykonania testovania na protilátky anti HIV a informácie o spôsobe prenosu tejto infekcie a prevencie a poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS, v rámci ktorej je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V 1. polroku roku 2010 bolo v poradni takto vyšetrených 17 osôb. Odoberajú sa i vzorky krvi na stanovanie protilátok anti HIV u osôb z dôvodu vystavenia certifikátu o HIV negativite pri vycestovaní do zahraničia s tým, že daný certifikát vydáva Oddelenie mikrobiológie FN Trenčín.

V rámci odboru Ochrany a podpory zdravia je zabezpečovaný projekt „Hrou proti AIDS“, ktorý je súčasťou Národného programu podpory zdravia ako aj Národného programu prevencie HIV/AIDS. Za 1. polrok 2010 oddelenie Ochrany a podpory zdravia realizovalo prednášky na troch základných školách (ZŠ Trenčianske Stankovce, ZŠ Horné Srnie a ZŠ Dlhé Hony Trenčín)

pre celkovo 160 žiakov. Edukačné pomocné tabule projektu sú na RÚVZ Prievidza.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

- a) LP: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia FN Trenčín. V rokoch 2006-2009 bolo do projektu zahrnutých 324 detí s RVGE, z toho 82 (25,3%) nozokomiálnych. Väčšina RVGE vznikla do 24 mesiacov veku (56,0 %), z toho nozokomiálnych 79,3 % a komunitných 48,3 %. V sledovanom súbore bola vykonaná typizácia rotavírusov v 35 prípadoch s dominanciou typu G1P8 (32 krát).
- b) LP: Projekt Trenčianskeho samosprávneho kraja Očkovanie chronicky chorého a staršieho obyvateľstva proti pneumokokovým invazívnym nákazám: vyhodnotenie ďalšej etapy bude realizované v druhom polroku 2010.
- c) LP: Zvyšovanie povedomia študentov stredných škôl v prevencii rakoviny krčka maternice aj v tomto roku bol projekt realizovaný v spolupráci so SZŠ zdravotníckou v Trenčíne. Pokračovali sme edukáciou formou prednášky a besied s cieľom ozrejmiť riziká vzniku ochorenia a možnosti účinnej prevencie a v ďalšej fáze zistiť účinnosť osvetu dotazníkovou metódou. Dotazníky pred edukáciou boli v tejto fáze zozbierané od 26 študentov.
- d) Spoluúčasť na projekte Epidemiologická štúdia nádorov pankreasu - opísané v časti 2.4.
- e) Zapojenie do projektu sledovania ochorení spôsobených *Clostridium difficile* pod gestorstvom pracoviska SZU v Bratislave vedeného prof. Čižnárom: V 1. polroku 2010 sme evidovali 4 ochorenia vyvolané *C. difficile*. Prípady boli epidemiologicky vyšetrené a v lab. diagnostike sa postupovalo podľa gestora projektu.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Na sledovaných prírodných kúpacích lokalitách v priebehu 1. polroka r. 2010 nebol zistený výskyt vodného kvetu.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Úloha je realizáciou potravinového dozoru nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, pri ich plnení a pri skladovaní v predaji v obchodnej sieti. Rozsah vyšetrovaných ukazovateľov vychádza z požiadaviek 28. hlavy Potravinového kódexu SR a z aktuálnych požiadaviek interného zákazníka.

Za 1. polrok 2010 bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených chemicky 53 vzoriek, mikrobiologicky 59 vzoriek a biologicky 58 vzoriek. minerálnych a pramenitých vôd.

7.10. INFORMATIZÁCIA LABORATÓRNYCH ODBOROV

T.č. je zabezpečená a fungujúca informatizácia laboratórnej činnosti prostredníctvom programu „Vydra“, čím sú prístupné údaje laboratórnej činnosti (chemické, biologické a mikrobiologické analýzy vzoriek vôd) príslušnému oddeleniu. V procese reakreditácie sa program Vydra rozšíril o potrebné údaje tak, aby výsledný protokol z programu spĺňal požiadavky normy STN 17025:2005. Od r. 2008 funguje v L RÚVZ nainštalovaný

administratívny systém ASU, ktorým sa zabezpečuje presná evidencia dokumentácie súvisiacej s činnosťou laboratórií.

Ďalšie možnosti rozšírenia informačnej siete sú podmienené pridelením finančných prostriedkov.

7.14. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DETSKÝCH PIESKOVÍSK

Úloha je zameraná na monitorovanie kontaminácie piesku detských pieskovísk vo vybraných lokalitách chemickými anorganickými kontaminantami (toxickými prvkami -arzén, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok) a inými organickými kontaminantami. Na stanovenie uvedených toxických prvkov bolo v priebehu 1. polroka 2010 odobratých 7 vzoriek piesku z detských pieskovísk..

7.15. STANOVENIE MARKEROV EXPOZÍCIE TABAKOVÉMU DYMU V OVZDUŠÍ A V BIOLOGICKOM MATERIÁLI

Koncentrácia kotinínu ako ukazovateľa aktuálnej expozície bola v priebehu 1. polroka 2010 stanovená v 20 vzorkách moču.

Podiel L RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení

Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

L RÚVZ sa podieľa na plnení tejto úlohy analýzami vzoriek vôd z prírodných kúpalísk a tiež vzoriek vôd umelých kúpalísk-bazénov. Ukazovatele v nich sa stanovujú podľa požiadaviek daných Nariadením vlády č. 87/2008 o požiadavkách na prírodné kúpaliská, Vyhláškou č. 72/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a podľa aktuálnych požiadaviek oddelenia HŽP – nášho interného zákazníka.

Za 1. polrok r. 2010 bolo vyšetrených celkom 11 vzoriek vôd prírodných kúpacích oblastí a 248 umelých kúpalísk.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.

Laboratórna zložka vykonáva vyšetrenia kvality vody určenej na ľudskú spotrebu podľa požiadaviek, ktoré ustanovuje Nariadenie vlády 354/2006.

V období 01.01.-30.06.2010 bolo v súvislosti s monitoringom kvality pitnej vody na spotrebisku vyšetrených 393 vzoriek.

Spolupráca s Odborom preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí sú merania hluku, nebezpečných chemických škodlivín a taktiež biologických faktorov - biologické expozičné testy.

Za 1. polrok r. 2010 bolo v súvislosti s objektivizáciou pracovných podmienok v pracovnom prostredí vyšetrených 165 vzoriek -chemické škodliviny a pevný aerosól, 33 vzoriek -biologické expozičné testy a 108 vzoriek -hluk.

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

V rámci úlohy **3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli** vykonávame laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, zamerané na obsah KI a KIO₃, a tiež na obsah protihrudkujúcej zložky - ferokyanidu draselného.

Za 1. polrok 2010 v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 37 vzorkách, obsah ferokyanidu draselného v 24 vzorkách.

Spolupráca s Oddelením hygieny detí a mládeže

V rámci úlohy **4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál** laboratóriá RÚVZ zabezpečujú analýzy vzoriek stravy zamerané na stanovenie nutrientov. V pokračujúcej etape riešenia tejto úlohy bolo v priebehu 1. polroka 2010 vyšetrených celkom 30 vzoriek stravy na obsah nutrientov.

ŠPECIALIZÁCIA ODBORNÝCH ČINNOSTÍ OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu 1. polroka 2010 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 11 vzorkách potravín – s negatívnym výsledkom
- **analýza biologického materiálu (moč) na obsah:** kotinínu, kyselín hipurovej, metylhipurových, mandľovej. Uvedené ukazovatele boli v 1. polroku 2010 vyšetované spolu v 33 vzorkách biologického materiálu

Oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia sa spolupodieľa na výkone špecializovaných činností pre Hodnotenie zdravotného rizika a legislatívy:

- **surveillance alimentárnych infekcií**. V 1. polroku roku 2010 bolo celkovo vyšetrených 1219 vzoriek potravín. Z toho na stanovenie prítomnosti a počtu *Listeria monocytogenes* bola požiadavka 239 s negatívnym výsledkom, v 1174 vzorkách bola vyšetrená prítomnosť *Salmonella* sp., izolovaná bola z 1 vzorky vaječných škrupín (*S. enteritidis*), v 4 vzorkách zo 484 bol potvrdený *Staphylococcus aureus*
- **nozokomiálne nákazy**
Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene. Stery z nemocničného prostredia a kontrola sterility v 1. polroku 2010 boli vyšetrené v 1106 vzorkách, 24-krát bol vyizolovaný *Pseudomonas aeruginosa* a 25-krát *Staphylococcus aureus*, 14-krát *Clostridium perfringens* a 1-krát *Klebsiella pneumoniae*.
- **sterilizácia, DD a regulácia živočíšnych škodcov**.
Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v 1. polroku 2010 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom *Bacillus atrophaeus* (701 vzoriek, z nich 3 pozitívne) a u parných sterilizátorov bioindikátorom *Geobacillus stearothermophilus* (418 vzoriek, z nich 3 pozitívne).

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

RÚVZ Trenčín sa podieľa na plnení úloh projektu „Seniori v rodine a v spoločnosti“ ako jeden z gestorov projektu. V súčasnosti po zaslaní štatistickej analýz z ÚVZ SR vykonávame verbálne hodnotenie a celkové hodnotenie projektu.

Dňa 07. 04. 2010 bola uskutočnená prednáška na tému: „Prevencia osteoporózy a zdravé stravovanie pre 50 seniorov v Domove sociálnych služieb, Trenčín JUH. Súčasťou bolo i meranie tlaku krvi a poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

MUDr. Dobiášová, ako členka organizačného výboru Akadémie tretieho veku pri JD Trenčín sa pravidelne zúčastňuje na pracovných poradách výboru, ako aj na stretnutiach seniorov v rámci výučby akadémie.

9.3. Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V realizácii projektu sme pokračovali na ZŠ Rybany - žiaci 1.a 2.ročníka (počet žiakov 45), v ZŠ ul. školská Bánovce n/B. pre žiakov nultého, 1.a 2. ročníka (počet 65 žiakov) a v ZŠ Vrbovce (počet žiakov 45). **Spolu u 155 detí.**

9.4. Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.

Lokálny projekt ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL harmónia tela a ducha.

V dňoch 14.– 17. 4.2010 pracovníci RÚVZ Trenčín na EXPO CENTER a.s. výstave „Zdravý životný štýl,“ prezentovali aktivity poradne zdravia. Súčasťou boli preventívne vyšetrenia: meranie CO u fajčiarov – 16 , stanovenie % telesného tuku u 710 klientov, vyšetrenie cholesterolu u 420 klientov, počet meraní krvného tlaku – 510. Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo zamerané na prevenciu SCO a zdravotno-výchovný materiál.

Súčasťou výstavy bola odborná konferencia s medzinárodnou účasťou RÚVZ v spolupráci s FZ TnUNI A. Dubčeka v Trenčíne na tému : „Ošetrovatelstvo a zdravie IV.“ a „Pohyb a zdravie VII.“ na ktorej sme sa organizačne podieľali, ako aj aktívne vystúpili .

9.5 Populačná stratégia , aktivity pri príležitosti významných dní.

Aktivity pri príležitosti svetových dní – nástenná propagácia na RÚVZ a FN Trenčín :

4.február: Svetový deň rakoviny

24. marec: Svetový deň TBC

7. apríl: Svetový deň zdravia

7. apríl Svetový deň zdravia

Svetového dňa zdravia v duchu hesla „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie“, s predstaviteľmi mesta Trenčianske Teplice bola pripravovaná avšak jej realizácia sa uskutoční 3.6.2010 ako „Sobota zdravia v Tr. Tepliciach“. Propagácia uvedeného dňa bola prezentovaná i na našej webovej stránke.

Ďalej sme propagovali tento deň na celoslovenskej výstave „Zdravý životný štýl“ s intervenčnými aktivitami pre odbornú ale aj laickú verejnosť.

31. máj Svetový deň bez tabaku

V tomto týždni sme uskutočnili prednášky na tému: „Prevencia fajčenia“ na uvedených základných školách : IV.ZŠ Nové Mesto

ZŠ Novomeského Trenčín

Špeciálna ZŠ Bánovce n/B.

ZŠ Horné Slnie.

Prednášky sa zúčastnilo 220 žiakov. Fajčiarom sa odmeral CO vo vydychovanom vzduchu.

9.7. „ Prestaň a vyhraj 2010 „ Quit and Win“

Súťaž prebiehala v mesiaci máji. Bola určená pre širokú verejnosť fajčiarov v rámci nášho kraja. Súťaž sme propagovali v regionálnych tlačových, v elektronických médiách, v školách, v závodoch, v poradni zdravia, v poradni odvykania od fajčenia i v rámci celoslovenskej výstavy „Zdravý životný štýl“, kde sme zdôrazňovali nielen význam zdravotného hľadiska, ale aj možnosť vyhrať hodnotné ceny.

9.8. Národný program prevencie obezity

Uskutočnila sa prednáška : „Zdravá výživa a vitamíny“ na ZŠ Chocholná - Velčice pre 1.až.4. ročník. Súčasťou bola i ochutnávka ovocia a zeleniny pre žiakov školy.

Význam prevencie obezity bol súčasťou aj prednášok: „Zdravý životný štýl“ pre všetky typy škôl
Počet prednášok: 35

Počet zúčastnených žiakov: 845

O význame prevencie obezity sme hovorili i s účastníkmi konferencie Krajského školského úradu v Trenčíne s názvom **Implementácia podpor zdravia do školských vzdelávacích programov v MŠ Trenčianskeho kraja**“ s prednáškou Ovocie a zelenina – zdravie, ktoré chutí“ s cieľom propagácie projektu „Školské ovocie“. Termín konferencie 26.03.2010 – prítomných 100 osôb.

O význame výživy, správneho stravovania, významných indikátoroch možnej obezity (hmotnosť, obvod pásu, BMI, vyšetrení celkového tuku v organizme) hovoríme so všetkými klientmi vyšetrenými v poradni zdravia.

9.9. CINDI program

NPPZ – „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“, CINDI Slovensko

Prevencia neinfekčných ochorení, stanovenie individuálneho rizika vzniku srdcovo-cievnych ochorení u klientov poradenského centra bolo zrealizovaných celkovo u 590 klientov. Súčasťou vyšetrení je i doporučené zdravého spôsobu života..

Návštevnosť základnej poradne za I. polrok 2010 bola: 726

Počet meraní tlaku krvi: 594

celkového cholesterolu : 562

tuku v tele: 285

Lokálny projekt

- Zabezpečiť vzdelávanie vybraných skupín obyvateľov v SR v podpore zdravia

RÚVZ Trenčín zabezpečuje vzdelávanie študentov verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity v Trnave, Jesseniovej univerzity v Martine, študentov ošetrovateľstva Trenčianskej univerzity – Fakulty zdravotníctva.

V dňoch 29.-30.apríla 2010 sme v spolupráci s Fakultou zdravotníctva TnUAD v Trenčíne s odborom ošetrovateľstva pokračovali v edukácii poslucháčov 2. ročníka o význame výchovy k zdraviu a podpore zdravia v dennej praxi zdravotníckych pracovníkov. Študentom boli odprednášané prednášky (82 študentov), niektorým vykonané vyšetrenie tukového metabolizmu, odmeraný tlak krvi, CO u fajčiarov na výstave „MEDIPHARM“.

9.10 Školy podporujúce zdravie

V rámci realizácie Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 (NPDD) sme v spolupráci so školskými úradmi v Trenčianskom kraji distribuovali zdravotno – osvetový materiál vo forme plagátov nabádajúcich žiakov k súdržnosti, k práci v tíme, ktoré by mali zmierniť agresivitu v triedach nasledovne:

Plagáty boli rozdelené a v približne rovnakom počte zaslané na RÚVZ Považská Bystrica a Prievidza, ktoré k nám patria v rámci Trenčianskeho kraja.

V meste Trenčín a v okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava a Bánovce nad Bebravou sme celkovo distribuovali 90 plagátov.

10. KONTROLA TABAKU

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

Na základe požiadavky ÚVZ SR CKTA/3046/2008 zo dňa 26. 2. 2008 o pravidelnom hlásení vykonávaných kontrol fajčenia v zmysle zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov vždy ku koncu kalendárneho mesiaca sme v rámci ŠZD vykonávali previerky na stanovených verejných miestach a priestranstvách.

V I. polroku 2010 sme uskutočnili:

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia : **1010**
2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0
3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokových pokút): 2 (10€,10€)
4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím:0
5. Výška pokút v rámci správneho konania : 0

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

Súťaž sme propagovali v regionálnych tlačových, v elektronických médiách, v školách, v závodoch, v poradni zdravia, v poradni odvykania od fajčenia i v rámci celoslovenskej výstavy „Zdravý životný štýl“, kde sme zdôrazňovali nielen význam zdravotného hľadiska, ale aj možnosť vyhrať hodnotné ceny.

Po vyhodnotení a zaslaní účastníkov za náš región prostredníctvom ÚVZ SR a podľa pokynov budeme kontaktovať zúčastnené osoby súťaže.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I vykonávame monitorovanie kvality vody na kúpanie vo Vodnej nádrži Duchonka, ktorá síce nebola Krajským úradom životného prostredia v Nitre vyhlásená ako voda na kúpanie ale v letnej sezóne ju využíva väčšie množstvo ľudí. Ide o hradenú vodnú nádrž viacúčelovú (rozloha 13,9 ha), s neorganizovanou formou rekreácie. Kvalitu vody na kúpanie budeme sledovať podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010 a v rozsahu podľa nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Pred začiatkom sezóny boli odobraté 3 vzorky vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr). Podľa výsledkov analýzy fyzikálno-chemických ukazovateľov, vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa NV č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská v ukazovateľoch fenoly (veľká pláž) a priehľadnosť (hrádzny múr). Po mikrobiologickej stránke vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie. V blízkosti nádrže sú osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme vykonávali kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2010 zamestnanci HŽP a Z vykonali 72 kontrol (v telovýchovno-športových zariadeniach, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnej starostlivosti, v predajniach). Nebolo zistené porušenie zákona o ochrane nefajčiarov.
- v rámci redukcie ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. doječským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, vyšetrených bolo 10 vzoriek tzv. doječskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre doječtá. V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme zabezpečovali orientačné vyšetrenie vôd z individuálnych vodných zdrojov na vyšetrenie obsahu dusičnanov Nitrotestom – vyšetrených bolo spolu 50 vzoriek vôd. Z uvedeného počtu vyšetrených vzoriek vôd 42 prekračovalo medznú hodnotu obsahu dusičnanov (84 %). V rámci svetového dňa vody bolo poskytnutých 55 konzultácií.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

- monitorovanie kvality vody na kúpanie zabezpečujeme vo Vodnej nádrži Duchonka, ktorá síce nebola Krajským úradom životného prostredia v Nitre vyhlásená ako voda na kúpanie ale v letnej sezóne ju využíva väčšie množstvo ľudí. Vodná nádrž nie je zaradená medzi vody vhodné na kúpanie sledované v rámci EÚ. Ide o hradenú vodnú nádrž viacúčelovú (rozloha 13,9 ha), s neorganizovanou formou rekreácie. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010 a v rozsahu podľa nariadenia

vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská. Pred začiatkom sezóny boli odobraté 3 vzorky vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr). Podľa výsledkov analýzy fyzikálno-chemických ukazovateľov, vzorky vody nevyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa NV č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská v ukazovateľoch fenoly (veľká pláž) a priehľadnosť (hrádzny múr). Po mikrobiologickej stránke vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie. V blízkosti nádrže sú osadené informačné tabule o zákaze kúpania a nevhodnosti vody na kúpanie.

- z umelých kúpalísk sa sleduje kvalita vody v 2 bazénoch na Krytej plavárni v Topoľčanoch (celoročná prevádzka) a na Letnom kúpalisku v Topoľčanoch (4 bazény – sezónna prevádzka). Údaje o kvalite vody a priebehu letnej sezóny sú pravidelne aktualizované v IS Voda na kúpanie. Na Krytej plavárni v Topoľčanoch bolo odobratých 30 vzoriek vôd, na Letnom kúpalisku bolo odobratých 12 vzoriek vôd. Voda z bazénov uvedených zariadení vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská až na mierne prekročené hodnoty voľného a viazaného chlóru.

1.6. MONITORING A VYHODNOCOVANIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

- monitoring kvality pitnej vody je v okrese Topoľčany vykonávaný podľa plánu monitoringu spracovaného podľa NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu
- v rámci monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany bolo k hodnotenému obdobiu spolu odobratých a vyhodnotených 36 vzoriek vôd. Z uvedeného počtu bolo v rámci preventívneho monitoringu vyšetrených 15 vzoriek vôd, v rámci kontrolného monitoringu 21 vzoriek vôd. Z celkového počtu vôd vyšetrených v rámci monitoringu nebola závadná ani jedna vzorka (hodnotenie sa vykonalo podľa NV SR č. 354/2006 Z. z.).
- v sledovanom období sme začali s využívaním nového Informačného systému Pitná voda – overený bol zoznam verejných vodovodov a postupne zabezpečujeme vkladanie vzoriek vôd za roky 2008 až 2010.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. Bolo vydaných 23 rozhodnutí, z toho bolo 8 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 81 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1576 z toho 385 žien.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI JEDOVATÝCH A JEDOVATÝCH LÁTKOK A PRÍPRAVKOV

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami, bolo posúdených a schválených 24 prevádzkových poriadkov. Úrad dostal 10 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Riešili sme spracovávanie tvrdého dreva v spoločnosti Jurton, s.r.o. Tvrdomestice a Milénium Šípoš Topoľčany. Povolili sme manipuláciu s prípravkom obsahujúcim karcinogénnu látku v spoločnosti HPL s.r.o. Bratislava, prevádzka Biochemické laboratória Topoľčany. Riešili sme odstraňovanie azbestu z balkónov bytových domov na Ul. Bernolákova, Topoľčany a rekonštrukciu strechy KD v obci Nitrianska Streda.

2.1.4. ZNIŽOVANIE PSYCHICKEJ PRACOVNEJ ZÁŤAŽE

V I. polroku 2010 nebola táto problematika riešená v organizáciách okresu. Organizácie nepredložili na posúdenie návrhy na vyhlásenie psychickej pracovnej záťaž ako rizikového faktora.

2.1.5. ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

V I. polroku 2010 neboli šetrené podozrenia na chorobu z povolania v súvisi s DNJZ.

2.1.6. PREVENČIA OCHORENÍ CHRBTICE SÚVISIACICH S PRÁCOU A PREŠETROVANIE PODOZRENÍ NA INÉ POŠKODENIA ZDRAVIA Z PRÁCE SO ZAMERANÍM NA OCHORENIA CHRBTICE

Vid' hodnotenie v bode 2.1.5.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

V I. polroku 2010 nebola úloha realizovaná.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu pokračujeme v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Na riešenie spolupracujeme s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny sú stredne ťažko pracujúci muži, ženy v dvoch vekových štruktúrach (produktívny vek). Za prvý polrok 2010 už máme k dispozícii materiály od 40 probandov, čo predstavuje polovicu spracovávanej vzorky. Dotazníky, výsledky biochemických vyšetrení a meraní postupne spracúvame do tabuľkových súhrnov tak, aby sme kompletnú správu za rok 2010 za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch mohli zaslať na ďalšie spracovanie za NR kraj.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu plníme podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrol na rok 2010, je upravený na odber 2 vzoriek mesačne z vytypovaných odberových miest. Do dnešného dňa bolo odobratých 12 vzoriek soli. Limit jodidu draselného bol prekročený iba v jednej vzorke morskej soli. Podlimitné množstvá jodidu draselného zistené neboli. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj ferokyanid draselný. Množstvo ferokyanidu vo vyšetrovaných vzorkách prekročený nebol. Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1.

Správa za 1. polrok 2010 bude zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj k 15.7.2010.

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

V prípade plnenia úlohy vychádzame z usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010.

Zameriavame sa pritom na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch – kontrolou ich označovania v zložení na obale a formou kampaní zameraných na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku a zníženia vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku (zverejnenie informácií na webovej stránke úradu, na výveskách atď.).

Za prvý polrok 2010 sme sledovali ťažké kovy v dekoratívnej kozmetike pre deti a bábiky. S laboratórnymi výsledkami z tejto etapy ešte nedisponujeme.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia a kontrola označovania dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami. V súlade s harmonogramom sa naše pracovisko bude podieľať na odbere

vzoriek v mesiaci august (keramické výrobky pre deti – analýza ťažkých kovov, termohrnčeky v závislosti od materiálového zloženia).

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.3. PROJEKT : „ TABAK, ALKOHOL, DROGY A ŠIKANOVANIE U ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A ŠTUDENTOV STREDNÝCH ŠKÔL A ICH UČITEĽOV “ :

V termíne od 15.marca do 19. marca 2010 sme sa zapojili po plnenia projektu : „ *Tabak, alkohol, drogy a šikanovanie u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov* “ ; ktorého gestorom je Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie Trnavská 112, Bratislava. Projekt bol metodicky realizovaný prostredníctvom ÚVZ SR v Bratislave, odborom hygieny detí a mládeže. Jedná sa o dotazníkovú formu plnenia projektu žiakov základných a stredných škôl. Na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo poštou prostredníctvom ÚVZ SR – odborom hygieny detí a mládeže zaslaných 100 dotazníkov pre jednu triedu ročníkov 5., 6., 7. a 8. Jednalo sa o dotazníky TAD1. Žiaci 9 ročníka sa zapojili do projektu dotazníkmi TAD 2 spolu s dodatkom o počte 30 respondentov. Jednalo sa o anonymnú dobrovoľnú akciu. Dotazníky boli v každej triede Základnej školy Škultétyho 2326/11 Topoľčany za účasti pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch. Pre študentov strednej školy boli k dispozícii dotazníky TAD 2. Do tejto taktiež dobrovoľnej anonymnej dotazníkovej akcie sa zúčastnili študenti Strednej odbornej školy Pilska 7 Topoľčany, o počte 120 respondentov, taktiež za osobnej účasti pri vyplňaní dotazníkov pracovníčok RUVZ so sídlom v Topoľčanoch, oddelenia HDM. Pre učiteľov ZŠ a SŠ boli k dispozícii dotazníky TAD3, taktiež na báze dobrovoľnosti a anonymity. Do dotazníkovej akcie ZŠ Škultétyho 2326/11 Topoľčany sa zapojilo 19 učiteľov a do dotazníkovej akcie SOŠ Pilska 7 Topoľčany sa zapojilo 24 učiteľov. Anketári – pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch v každej triede spracovali hlásenia za triedu. Po vyplnení príslušných dotazníkov žiaci i študenti vložili vyplnený dotazník do obdržanej obálky od anketára a odovzdali obálku anketárke projektu, čím bola zabezpečená anonymita dotazníka. Všetky obálky za jednotlivé triedy boli na základe pokynov ÚVZ SR so sídlom v Bratislave boli vložené do jednej veľkej obálky, označené príslušnou školou. Dotazníky boli v stanovenom termíne zaslané na ÚVZ SR so sídlom v Bratislave, na odbor HDM.

4.5. PROJEKT : „ MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL “.

Cieľom projektu bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál populácie detí SR. Jedná sa o III .etapu monitorovania stravovacích zvyklostí detí, o vekovej kategórii 7 – 10 rokov. Do projektu boli zapojené deti z vidieckej ZŠ s MŠ Veľké Ripňany a z mestskej ZŠ ul. Tribečská Topoľčany, o počte 60 detí ZŠ s MŠ Veľké Ripňany a 60 detí zo ZŠ Tribečská Topoľčany. Jedná sa o dotazníkové prieskumy: „ Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa “, „ Frekvenčný dotazník “, „ 24 hodinová stravovacia anamnéza “ a „ 24 hodinový pohybový režim “. Dotazníky na základe súhlasu dotknutej osoby sú anonymné a vyplňané

rodičmi detí, príp. ich zákonnými zástupcami na základe ústnych inštrukcií riaditeľov dotknutých ZŠ získaných od pracovníkov oddelenia HDM. Súčasťou dotazníku o stravovacích návykoch dieťaťa vo všetkých MŠ zapojených do projektu boli pracovníkmi oddelenia HDM vykonané antropometrické merania / hmotnosť, výška, obvod pása, obvod bokov, tlak krvi / TKs, TKd /. Ďalšou súčasťou projektu bol odber celotýždňovej stravy. Odber celotýždňovej stravy / obedov/ sa uskutočnil vo vidieckej ŠJ pri ZŠ s MŠ Veľké Ripňany a v mestskej ŠJ pri ZŠ ul. Tribečská Topoľčany na požadované hodnoty – energetická hodnota, B,T,C, NaCl, Pb, Cd, Hg dusičňany a odber nápojov v uvedených ŠJ na stanovenie farbív.

Získané údaje z dotazníkov spracované v programoch Excell a Alimenta budú zaslané v stanovenom termíne do 30.09.2010 gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Projekt „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“ Cieľom projektu bolo upozorniť na orálne zdravie u detí predškolského veku, ktorého súčasťou bolo zaslanie od gestora projektu ÚVZ SR DVD „Lakomý syseľ“, ktoré sa venuje potrebe starostlivosti o

chrup detí a získavanie správnych návykov v stomatohygieni.

Počas I. polroku ako súčasť výkonu štátneho zdravotného dozoru sme pokračovali v zapožičaní DVD

„Lakomý syseľ“ materským školám v regióne Topoľčany, v počte 16 MŠ.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny.

Vyhodnotenie:

Na prelome mesiacov apríl máj prebiehal v SR, resp. v EÚ „Európsky imunizačný týždeň“, v rámci ktorého sme pripravili tieto akcie:

1. v týždenníku „MY“ pre región Topoľčany – Bánovce n/B. – Partizánske bol uverejnený článok pod názvom „Európsky imunizačný týždeň (EIT)“.
2. v regionálnom rozhlasovom vysielaní bol odvysielaný 1 vstup o EIT.
3. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom „Európsky imunizačný týždeň 24. apríl – 1. máj 2010“ zameraný na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania
4. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k tejto tematike s názvom „Informácie o EIT 2010“.
5. osobne sme distribuovali písomný materiál zameraný na zvýšenie povedomia verejnosti po všetkých ambulanciách lekárov prvého kontaktu v okrese Topoľčany
6. formou dialógov sme apelovali na lekárov a náhodných návštevníkov v ambulanciách
7. telefonické konzultácie

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010:

V roku 2010 budú realizované nasledovné úlohy zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2010

- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie
- zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke schválené Pandemickou komisou vlády SR
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania

Vyhodnotenie: úloha bola plnená podľa pokynov ÚVZ SR.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára platného pre I. polrok 2010.

Za sledované obdobie sme vykazovali 31 hnačkových ochorení spôsobených rotavírusom – všetky ochorenia sa vyskytli u neočkovaných detí a 548 ochorení na varicellu, tak isto všetky ochorenia sa vyskytli u neočkovaných detí. V 1. polroku 2010 sme vykazovali aj 2 ochorenia na pertussis u dospelých žien – jedna bola v minulosti očkovaná proti pertussis (celkovo 6 dávok, naposledy v roku 1979) a u jednej bol údaj o očkovaní nedostupný. Okrem toho sme mali hlásené aj jedno ochorenie na chronickú vírusovú hepatitídu B u dospelého neočkovaného muža zistené v rámci predoperačných vyšetrení.

Kontrola očkovania v SR:

Vykonanie administratívnej kontroly očkovania vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Topoľčany (celkom 21), prípadne i v ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých.

Vyhodnotenie: úloha bude splnená až v 2. polroku 2010

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

Zlepšením laboratórnej spolupráce na okresnej úrovni sa zaručí vyššia kvalita diagnostických možností a ich využitia v epidemiologickej praxi, čo v konečnom dôsledku významne ovplyvní epidemiologickú situáciu a zvýši schopnosť vysporiadať sa s prenosnými chorobami.

Vyhodnotenie: spolupracujeme s laboratóriami nielen v okrese Topoľčany (laboratórium klinickej mikrobiológie NsP n.o. Topoľčany, biochemické laboratórium NsP n.o. Topoľčany, súkromné biochemické laboratórium LABMED, súkromné laboratórium klinickej mikrobiológie HPL), ale i s oddelením klinickej mikrobiológie FN Nitra, s referenčným laboratóriom pre chrípku v ÚVZ SR Bratislava, v prípade potreby i s inými (laboratórium pri ŠVÚ Košice, súkromné veterinárne laboratórium Bratislava).

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Vyžaduje si veľmi úzku spoluprácu s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj spoluprácu s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku. Významné zlepšenie v tejto oblasti očakávame od zavedenia elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi. Súčasťou plnenia tejto úlohy je aj propagácia využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: osobnými a telefonickými konzultáciami podľa potreby a písomnými informáciami spolupracujeme minimálne 1x mesačne s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast a ostatnými odbornými lekármi. Opakovane všetkých lekárov upozorňujeme na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS, avšak nakoľko ambulancie nie sú vybavené počítačovou technikou a internetom on.line hlásenie odmietajú, hlavne staršie vekové kategórie lekárov.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Základným predpokladom pre túto činnosť je kvalitný monitoring, hodnotenie a zavedenie laboratórnej diagnostiky v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia. Jedná sa o nové patogénny, známe choroby, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, znovuobjavené staré patogénny, rozvoj virulentných foriem (modifikácia klinických a epidemiologických znakov, zmeny na úrovni pôvodcov nákazy, zmeny reakcie hostiteľského organizmu). Táto činnosť si vyžaduje veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu. Dôležitú úlohu zohráva aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS.

Vyhodnotenie: k 30.06.2010 bolo za RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch do SRV hlásené 4 udalosti. Využívanie systému rýchleho varovania ECDC, WHO a rozširovanie týchto informácií cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS je v maximálnej možnej miere.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov.

Vyhodnotenie: na území okresu Topoľčany sa nenachádza žiaden utečenecký tábor.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Vstupný portál nového programu EPIS sprostredkuje širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Predpokladom využívania tohto nového zdroja informácií je jeho prístupnosť webovej stránke RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch.

Vyhodnotenie: úloha bola splnená, portál programu EPIS je prístupný aj pre odbornú a laickú verejnosť. Na používanie programu EPIS sú opakovane upozorňovaní všetci lekári prvého kontaktu pre dospelých a deti a dorast, odborná a laická verejnosť prostredníctvom web stránok RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch.

- analýza prenosných ochorení k 30.06.2010
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2010 s výskytom v roku 2009
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení
  - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB
- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami

Vyhodnotenie:

- k 30.06.2010 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS spolu 782 ochorení a 16.885 akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení

- z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 48 salmonelových enteritíd, z toho 2 bezpríznakové nosičstvá, 1 dyzentéria, 51 iných hnačkových ochorení, 31 rotavírusových hnačkových ochorení, 2 adenovírusových hnačkových ochorení, 8 lymfských borelióz, 548 ochorení na varicellu, 2 herpetické ekzémy, 39 herpes zoster, 1 šarlach, 4 erysipelas, 5 mononukleózy, 2 pertussis, 1 parapertussis, 1 chornickú VHB, 1 chronickú VHC, 5 ohrození besnotou, 2 ochorenia na sepsu (z toho 1 NN), 2 novorodenecké sepsy, 1 nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, 1 nešpecifikovaný bakteriálny zápal mozgových plien, 3 toxoplazmózy, 2 toxokarózy, 2 syfilis, 1 kvapavka, 1 nosičstvo HIV a 19 ostatných nozokomiálnych infekcií.

V 1. polroku 2010 sme zaznamenali aj jedno úmrtie na infekčné ochorenie na diagnózu Sepsa novorodenca vyvolaná *Escherichia coli*. Dieťa sa narodilo 27.4.2010 s ťažkou pôrodnou asfyxiou a vrodenou prenatálnou infekciou. Dieťa bolo intubované, umelá pľúcna ventilácia, i.v. kanylá, centrálny venózný katéter. Ordinovaný Ampicilín a Gentamycín. Napriek tomu cyanóza, poruchy dýchania, poruchy akcie srdca a následne exitus letalis (27.4.2010). Hemokultúra kultivačne *E.coli haemolyticus*. Dieťa bolo hospitalizované na novorodeneckej klinike FN Nitra. Nejednalo sa o nozokomiálne ochorenie.

- v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2009 sa najviac zvýšil počet hlásených ochorení na varicellu (v roku 2009 ich bolo hlásených 170 a v tomto roku 548).

- počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, podávanie správ o epidemiologickej situácii v okrese Topoľčany a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená. Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese.

Manažment epidémií:

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady.

Vyhodnotenie: v mesiaci jún sme zaznamenali jednu malú epidémiu na salmonelovú enteritídu v obci Bojná. Epidemiologickým šetrením sa zistilo, že ochorenia sa vyskytovali prevažne u detí predškolského veku a prebiehali pod klinickým obrazom: TT do 40°C, hnačky, zvracanie, bolesti brucha. Ochorenia vznikli v zariadení spoločného stravovania MŠ a ZŠ Bojná pravdepodobne po obede podávanom ešte 07.06.2010 - kurča na smotane s haluškami. Pri príprave obeda boli používané vajička z jednej dodávky 02.06.2010 z firmy Sniežik (tieto vajička boli používané celé obdobie až do epidemiologického šetrenia). Z celkového počtu 186 exponovaných ochorelo 14 osôb, 2 deti boli hospitalizované na DKO NsP n.o. Topoľčany a 1 dôchodca (tento pacient si nosí obedy z tohto zariadenia) na IK FN Nitra. Z tampónu rekta bola u všetkých pacientov izolovaná Salmonella enteritidis.

Vzorky stravy v čase epidemiologického vyšetovania neboli k dispozícii, ale boli odobraté vzorky z vajec v tom čase používaných, výsledky laboratórneho vyšetrenia na salmonelu negat.. V stravovacom zariadení pracuje 6 pracovníčok, ktorým bol odobratý TR a u jednej kuchárky sa zachytila S.enteritidis - v tom čase bez klinických príznakov. V zariadení bolo nariadené vykonať kompletnú dezinfekciu.

Epidémia bola nahlásená aj do informačného systému EPIS a súčasne aj do SRV.

Manažment kontaktov a ohnisk:

Dokumentovať všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená, opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy:

1. prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne
2. prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne
3. vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu

4. systému rýchleho varovania

- využívanie manažérskeho informačného systému na rýchle a neštandardné analýzy údajov, zaškolenie dostatočného počtu pracovníkov zo všetkých odborov epidemiológie RÚVZ v SR

- skvalitňovanie informovanosti laickej i odbornej verejnosti o výskyte prenosných ochorení a možnostiach ich predchádzania.

- uplatňovanie výstupov z analýz pri tvorbe odporúčaní a legislatívy uplatňovanej v prevencii a kontrole prenosných ochorení.

Vyhodnotenie: úloha je priebežne plnená, pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila školenia hlásenia prenosných ochorení do systému TESSY na RÚVZ Banská Bystrica, do programu EPIS sa vkladajú ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Sledovanie výskytu nozokomiálnych nákaz, implementácia nových poznatkov o dezinfekčných prostriedkoch a sterilizačných postupoch do hygienicko-epidemiologického režimu jednotlivých zdravotníckych zariadení.

Vyhodnotenie: výkon štátneho zdravotného dozoru vykonával v okrese Topoľčany nad týmito zdravotníckymi zariadeniami:

lôžkové zdravotnícke zariadenia: 1 - NsP n.o. Topoľčany, 14 oddelení s počtom lôžok 391.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 194 neštátnych zdravotníckych zariadení.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: gynekologicky-pôrodnice, DKO, OAIM, urologické, oddelenie jednodňovej chirurgie, centrálné operačné sály, chirurgické, ORL, doliečovacie, interné, ortopedické a traumatologické oddelenie. Spolu bolo odobratých 334 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu a dezinfekčných roztokov.

K 30.6.2010 bolo vykonaných 116 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov.

Všetky vzorky boli vyšetované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Za sledované obdobie z NsP n.o. Topoľčany . bolo nahlásených 19 nozokomiálnych infekcií.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pandemická pripravenosť:

Aktualizácia Plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky (vrátane vtácej chrípky). Informovanosť o ohrození zdravia obyvateľov, príslušných epidemiologických opatreniach a sociálno-ekonomickom dopade pandémie.

Vyhodnotenie:

Chrípka spôsobená novým vírusom typu A (H1N1)v.

V 1. polroku 2010 sme mali hlásené iba jedno ochorenia na SARI u 53 ročnej ženy. Prvé príznaky ochorenia začali ešte 23.12.2009 – TT 39,2°C, bolesti v oblasti rebier, bolesti svalov a kĺbov, suchý dráždivý kašeľ. Pacientka bola hospitalizovaná na internom oddelení od

1.1.2010 do 8.1.2010, boli jej ordinované ATB pre pneumóniu a Tamiflu (pre podozrenie na vírusovú pneumóniu), 4.1.2010 bol vykonaný RTG snímok, ktorý vykázal pneumóniu. 4.1.2010 bol odobratý výter z nosohltanu na virologické vyšetrenie, 5.1.2010 NRC pre chrípku v Bratislave hlásilo pozitívny výsledok na vírus chrípky A H1N1 Novel. Dňa 5.1.2010 bolo vykonané epidemiologické šetrenie a protiepidemické opatrenia. Pacientka bola v dobrom zdravotnom stave prepustená do domáceho prostredia.

K 30.06.2010 sme zaslali do NRC pre chrípku 9 nosohltanových výterov, ktoré odobrali sentineloví lekári a pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch – všetky výsledky boli negatívne.

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Vykonanie odberov každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR.

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 30.06.2010 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 24.02.2010, 14.04.2010 a 02.06.2010. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava 2 s negatívnym výsledkom, 1 s pozitívnym výsledkom ECHOVIRUS 25 .

Počas sledovaného obdobia sme nemali hlásené ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Vyhodnotenie plnenia aktivít Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2009 – 2012 k 30.06.2010.

V roku 2010 sa RÚVZ Topoľčany podieľalo na plnení týchto aktivít:

- 6.2. – aktivita č. 2:

- v našom okrese sme v roku 2010 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 2.078 osôb v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v roku 2010 nebol vydaný.

- 6.2. – aktivita č. 3:

- pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, resp. urológovia; k nám chodia hlásenia štvrtročne, aj to len počet ochorení. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2010 nebol hlásený.

- 6.2. – aktivita č. 4:

- v roku 2010 sme mali hlásený z RÚVZ Bratislava (MUDr. Truska) prvý prípad pozitivity HIV (v EPIS-e vykázaný ako bezpríznakový stav infekcie HIV – Z21) u 38 ročného muža pochádzajúceho z Portugalska. Pacient v minulosti žil a pracoval v Anglicku, tam žil s černoškou z Kene, zároveň bral i.v. drogy. HIV infekcia bola zistená (ešte 20.05.2009) v Anglicku – Bristol, zoznámil sa s našou občiankou, s ktorou sa oženil a t.č. býva v Topoľčanoch. Pacient aj jeho partnerka boli poučení.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.2., ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65 + A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO “

V apríli 2010 sme sa zúčastnili besedy so seniormi v klube dôchodcov „Nádej“ v Topoľčanoch. S dôchodcami sme besedovali na tému „Nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku“. Na tomto stretnutí sme zároveň záujemcom merali krvný tlak. Besedy sa zúčastnilo 36 dôchodcov.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

Za polrok 2010 sme realizovali nasledovné programy :

Zdravé deti v zdravých rodinách
Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo
Sledovanie výživového stavu obyvateľstva
Quit and Wind

V Poradni pre deti a rodiny sme v spolupráci s pediatrami okresu Topoľčany realizovali II. časť projektu Zdravé deti v zdravých rodinách- monitorovaním životného štýlu, meraním antropometrie a vyšetrením vybratých biochemických parametrov u 11. a 17. ročných detí. Získané údaje sme priebežne spracovávali v programe Excel. V prvom polroku 2010 sme spracovali údaje od 137 detí.

U detí, ktoré mali zvýšené parametre tukového metabolizmu sme cestou pediatrov oslovili rodičov a ponúkli zdravotno-výchovné poradenstvo všetkým členom rodiny s konzultáciami v našej poradni. Niektorí z nich to aj využili. Pri kontrolných vyšetreniach sledujeme efektívnosť zdravotno-výchovnej intervencie v korelácii s výsledkami skriningového vyšetrenia celkového cholesterolu, triglyceridov, glukózy ako aj antropometrických parametrov.

V spolupráci s odd. hygieny výživy spolupracujeme na projekte „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“. V rámci tohto projektu sme vyšetřili 54 klientov, ktorým sme stanovili biochemické parametre: celkový cholesterol, HDL - cholesterol, LDL - cholesterol, glykémii, triglyceridy a stanovili antropometrické parametre. Na základe výsledkov biochemických a antropometrických vyšetření, spolu s anamnestickými údajmi z dotazníka sme každému klientovi určili riziko jeho kardiovaskulárneho ochorenia. Klienti

boli zaradení do databázy poradne zdravej výživy. V indikovaných prípadoch sme odporučili ďalšie vyšetrenia v poradni zdravia. Výsledky sú podkladom pre cieleňú štátnu zdravotnú politiku a vytvorenie predpokladov primárnej prevencie.

„Quit and Win“

S cieľom upozorniť na význam nefajčenia v prevencii kardiovaskulárnych ochorení sme v okrese Topoľčany zorganizovali ďalší ročník súťaže pre dospelú populáciu „Quit and Win“

- Informácie a propagačný materiál k súťaži sme poskytli zamestnancom jednotlivých firiem a inštitúcií v meste Topoľčany, ako i jednotlivým školským zariadeniam v okrese.
- Ku kampani o význame nefajčenia v prevencii kardiovaskulárnych ochorení sme vytvorili vlastný zdravotno - výchovného materiál, ktorý bol následne distribuovaný medzi obyvateľov okresu Topoľčany, do ambulancií všeobecných lekárov a do lekární.
- Prostredníctvom regionálneho týždenníka „MY“ sme informovali o kampani a podmienkach prihlásenia do tejto súťaže. Prihlášky do súťaže boli uverejnené aj na internetovej stránke nášho RÚVZ.
- O súťaži sme klientov informovali aj v rámci Dňa zdravia v mestskej galérii v Topoľčanoch. Fajčiarov sme zároveň otestovali prístrojom Smokerlyzer, zmerali im krvný tlak a podali zdravotno-výchovné poradenstvo.

Za topoľčiansky región sa do kampane prihlásilo 8 fajčiarov, ktorí sa rozhodli s týmto zlozvykom skončiť.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU.

(Týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších ľudí,....)

22. marec 2010 – SVETOVÝ DEŇ VODY

Panel a informácie na výveske v meste k aktuálnej téme – zásobovanie okresu Topoľčany pitnou vodou.

7. apríl 2010 - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

7.4.2010 – v rámci Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Mestom Topoľčany, pripravili na námestí v Topoľčanoch v miestnej galérii, Deň zdravia - meranie TK, telesného tuku, antropometrické merania, poradenstvo a distribúciu zdravotno - výchovného materiálu. Vyšetrených 78 ľudí. Zároveň sme uverejnili článok na internetovej stránke RÚVZ a pripravili informačný panel v priestoroch RÚVZ. Pri tejto príležitosti dvaja lekári poradne zdravia poskytli rozhovor pre regionálnu televíziu CENTRAL.

31. máj 2010 – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, a na internete sme informovali obyvateľov o tomto významnom dni. Zároveň sa na túto tému uskutočnilo 11 prednášok pre žiakov základných a stredných škôl v okrese Topoľčany. Dňa 31. mája sme k tomuto dňu uskutočnili v priestoroch RÚVZ deň otvorených dverí, na ktorom sme klientom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo vydychovanom vzduchu a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. Túto možnosť využili 4 klienti.

V regionálnom týždenníku a na internetovej stránke RÚVZ sme zverejnili nasledovné články:
Aktuálne o činnosti poradne zdravia pri RÚVZ Topoľčany

31. máj – Svetový deň bez tabaku

Deň otvorených dverí - fajčenie

7. apríl – Svetový deň zdravia

„QUIT and WIN“

Prednášková činnosť:

Drogy, alkohol	SOŠ Tovarnícka	60 študentov.....	3 prednášky
Fajčenie, alkohol	OU Topoľčany	30 pedagógov.....	1 prednáška
Fajčenie, drogy	SOŠ Tovarnícka	52 študentov.....	2 prednášky
Riziká fajčenia.....	ZŠ Preseľany	62 žiakov.....	2 prednášky
Rizika fajčenia	SOŠ Tovarnícka	200 študentov	2 prednášky
Rizika fajčenia	ZŠ Kovarce	69 žiakov	3 prednášky
Rizika fajčenia	SZŠ Topoľčany	60 študentov	2 prednášky
Rizika fajčenia	ZŠ Prašice	54 žiakov	2 prednášky
Zdravá výživa.....	Gymnázium Topoľčany.....	30 študentov.....	1 prednáška

a zároveň sme študentom merali telesný tuk

Zdravá výživa	SOŠ Tovarnícka	74 študentov	2 prednášky
Zneužívanie drog	ZŠ Preseľany	60 žiakov	2 prednášky
Zneužívanie drog	SOŠ poľnohospodárska	54 študentov	2 prednášky

Beseda s 20 študentmi SZŠ v Topoľčanoch o činnosti odd. podpory zdravia s osobitým dôrazom na rizikové faktory civilizačných ochorení a problematiky pandemickej chrípky.

Beseda s 36 dôchodcami z klubu dôchodcov „Nádej“ spojená s prednáškou na tému „Nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku“.

9.9. CINDI program SR

Na oddelení Podpory zdravia realizujeme i programy zamerané na ochranu a podporu zdravia. Pri riešení týchto programov sa zameriavame hlavne na zdravý spôsob života, ktorý významne ovplyvňuje rozvoj rizikových faktorov chronických ochorení a ich biologických indikátorov. V poradni zdravia sme vyšetrili 120 klientov, ktorým sme porobili biochemické vyšetrenia Reflotronom, meranie TK a antropometrické merania. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolne vyšetrenie v Poradni zdravia.

V teréne za štandardných podmienok sme komplexne vyšetrili 61 klientov. Ďalej sme v teréne v spolupráci s poisťovňou Union vyšetrili 128 klientov, ktorým sme merali cholesterol, krvný tlak, telesný tuk a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

Iné :

Spolupráca s ligou proti rakovine, pobočka Topoľčany:

16.4. 2010 v mestskej galérii pri príležitosti Dňa narcisov sme 114 obyvateľom mesta merali krvný tlak, telesný tuk a podali cielené zdravotno – výchovné poradenstvo. Zároveň sme tento priestor využili na propagáciu celosvetovej súťaže pre odvykanie od fajčenia - „QUIT and WIN“.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
1.2.	Koordinácia výskumných programov v oblasti životného prostredia a zdravia na národnej úrovni – ERA-NET v oblasti životné prostredie a zdravie	ÚVZ SR
	19 participantov z 10 krajín Európskej Únie	31.8.2012
1.3.	Národný Informačný systém životného prostredia a zdravia ENHIS	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ SR	30.6.2010
1.4.	Kvalita vnútorného ovzdušia v európskych školách; prevencia a redukcia respiračných ochorení	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ hl. m. so sídlom v Bratislave	Rok 2010
1.5.	Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.6.	Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	trvale
1.7.	PHIME projekt „Public health impact of long-term, low-level mixed element exposure in susceptible population strata“ – Vplyv dlhodobej expozície nízkym koncentráciám zmesi kovov na zdravie citlivých populačných skupín	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Spišskej Novej Vsi	Rok 2010
1.8.	Projekt COPHES pre ľudský biomonitoring	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	31.12.2012

1.1 AKČNY PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Anotácia

Realizovanie NEHAP III má zabezpečiť kontinuitu procesu trvalej udržateľnosti environmentálneho zdravia obyvateľov SR v súlade s politikou EÚ a SZO v tejto oblasti a cieľov Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie na roky 2004 – 2010, ktorý schválili všetky členské štáty v EÚ.

NEHAP III sú zamerané na nasledovné ciele:

- a) redukcia ochorení a úmrtností detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody,
- b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí,
- c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia,
- d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovem) a biologickými činiteľom.

NEHAP III zahŕňa okrem vyššie uvedených problematiku bývania a zdravia, dopadov klimatických zmien na zdravie, vytvorenia informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov.

V tejto oblasti sa nevykonávali žiadne aktivity.

1.2. KOORDINÁCIA VÝSKUMNÝCH PROGRAMOV V OBLASTI ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA NA NÁRODNEJ ÚROVNI – ERA-NET V OBLASTI ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Anotácia

Odhaduje sa, že okolo 20% ochorení v rozvinutých krajinách môže byť pripisovaných environmentálnym faktorom a závažnosť problémov je vnímaná u väčšiny Európanov. Hodnotenie zdravotných dopadov je založené hlavne na nedostatočnom množstve údajov a limitujúcich informácií vo vzťahu medzi expozíciou a zdravím. Preto je potrebné posilniť výskum v tejto oblasti a rozvíjať metódy a nástroje, ktoré budú zlepšovať porovnateľnosť údajov. Členské štáty rozvíjajú zručnosti a expertízu použitím odlišných mechanizmov na financovanie výskumu v oblasti životného prostredia a zdravia. Vedecké hranice vytvorené kompetenciami rôznych dotujúcich organizácií sú často prekážkou pri vzájomnej spolupráci. I keď ciele sú smerom k relevancii a účinnosti, výsledky zostávajú roztrieštené a neaktuálne pre podporu tvorby politických nástrojov. A preto výsledky zo štúdií ERA-ENVHEALTH budú viesť k návrhu koherentného zoznamu predložených prioritných oblastí, k implementácii spoločných aktivít a spoločných medzinárodných výziev (calls). ERA-ENVHEALTH prostredníctvom 19 participantov z 10 krajín prispeje k vybudovaniu spolupráce prostredníctvom rôznych organizácií v oblasti výskumu, environmentálneho a verejného zdravia.

Neparticipujeme na riešení projektu.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (ENHIS)

Anotácia

Informačný systém životného prostredia a zdravia (ENHIS) je účinným nástrojom na podporu tvorby politiky, umožňuje nastavenie priorít na základe súboru dôkazov, zdokonaľuje prístup k informáciám a posilňuje komunikáciu s verejnosťou. Štvrtá ministerská konferencia o životnom prostredí a zdraví odporučila ďalšie aktivity na rozvoj systému, ktoré sú tiež dôležitými prvkami Európskeho programu verejného zdravotníctva a európskej stratégie životného prostredia a zdravia. Na základe skúseností z predchádzajúcich projektov (EHIS, ENHIS, ENHIS2) a zahrnutia veľkého počtu krajín do tejto úlohy sa zistilo, že je potrebné takýto informačný systém rozvíjať aj naďalej, a to na príslušnej regionálnej úrovni členských krajín. Tento projekt bude zahŕňať vývojové metódy a praktické skúsenosti z predchádzajúcich skúseností krajín, ktoré sa v rokoch 2004-2007 do vývoja informačného systému zapojili. Prostredníctvom aktívneho zapojenia sa Úradu verejného zdravotníctva SR a

regionálnych úradov verejného zdravotníctva projekt prispeje k rozvoju trvalo udržateľného národného informačného systému ŽP a zdravia. V projekte sa budú sledovať indikátory, ktoré vznikli selekciou na základe dostupnosti požadovaných údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky.

Za oddelenie HŽP sú pravidelne zverejňované aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktualita v kúpacjej sezóne, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

1.4. KVALITA VNÚTORNÉHO OVZDUŠIA V EURÓPSKYCH ŠKOLÁCH; PREVENCIA A REDUKCIA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Táto úloha má podporiť implementáciu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe (CEHAPE) – prioritný cieľ č. 3 (RPG III) zameraného na prevenciu a znižovanie výskytu respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším. Úloha sa realizuje ako medzinárodný projekt, v ktorého rámci sa vykonáva hodnotenie expozície detí vystavených škodlivinám vo vnútornom ovzduší škôl a hodnotenie vzťahov medzi kvalitou vnútorného prostredia a respiračnými ochoreniami detí.

Na základe pripravených dotazníkov a jednotnej metodiky merania sa vykonalo zisťovanie parametrov vnútorného prostredia 10 škôl na Slovensku ako aj údajov o respiračných príznakoch a domácom prostredí viac ako 900 žiakov. Uskutočnili sa tri pracovné stretnutia zástupcov zúčastnených krajín (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Maďarsko, Slovensko, Srbsko a Čierna Hora, Taliansko, Rakúsko, Nórsko), na ktorých boli postupne rozpracované zámery projektu, predbežný časový harmonogram, prezentované prístupy k riešeniu aplikované v jednotlivých krajinách a pod. Posledné medzinárodné stretnutie zamerané na výmenu skúseností a poznatkov zorganizoval Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave. Projekt je v súčasnosti v záverečnej etape riešenia. Pripravuje sa realizácia seminára pre zástupcov rezortu školstva a zúčastnených škôl zameraného na prezentáciu základných výsledkov a skúseností získaných pri realizácii projektu a zároveň školiaceho programu pre zlepšovanie kvality vnútorného ovzdušia v školách. ÚVZ SR plánuje uvedený seminár

zorganizovať v prvých mesiacoch roku 2010. Termín je však závislý od dodania tlačenej podoby tréningového materiálu k školiacemu programu projektovým partnerom v Maďarsku.

Na plnení úloh sa nepodielame nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Anotácia

Sledovanie kvality vody, vybavenosti a prevádzky prírodných rekreačných lokalít zohráva dôležitú úlohu v preventívnej ochrane zdravia ľudí, pretože pobyt na lokalitách s takou vysokou koncentráciou obyvateľov v letnom období môže mať priamy dopad na zdravie rekreatantov a byť významný aj z hľadiska výskytu epidémií. Požiadavky na kvalitu vody, v ktorej je kúpanie povolené ustanovuje zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoj verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Nariadenie vlády SR č. 87/2008 Z.z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská a Vyhláška MZ SR č. 72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Od vstupu SR do štruktúr Európskej únie je krajina povinná každoročne vypracúvať a predkladať EK *Správu SR o kvalite vody určenej na kúpanie*. Správa zahŕňa vybrané prírodné lokality, ktoré boli v roku 2005 vyhlásené KÚŽP všeobecne záväznými vyhláškami za VVK. V roku 2009 tak bolo v súlade s požiadavkami európskej smernice sledovaných 36 lokalít a ich aktuálny zoznam každoročne pred sezónou zverejňuje ÚVZ SR. Monitoring VVK sa vykonáva podľa požiadaviek citovaného nariadenia vlády, ktoré je v súlade s európskou Smernicou č. 2006/7/ES o riadení kvality vody na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica č. 76/160/EHS. V roku 2010 začnú v súlade s požiadavkami tejto smernice aj práce na vytváraní tzv. profilov jednotlivých VVK, ktoré je potrebné vypracovať do začiatku kúpacjej sezóny 2011.

Monitoring lokalít s organizovanou rekreáciou vykonávajú ich prevádzkovatelia. Monitoring na prírodných lokalitách, ktoré nemajú prevádzkovateľa, ale verejnosťou sú na kúpanie využívané, vykonávajú RÚVZ z vlastných nákladov. Minimálna frekvencia odberu vzoriek vody na kúpanie je 14 dní a začína 2 týždne pred vyhlásením sezóny. Kúpacia sezóna alebo letná turistická sezóna (ďalej len „LTS“) v našich podmienkach neoficiálne trvá cca od 15. júna do 15. septembra. Skutočný začiatok, ale aj ukončenie prevádzky si na prevádzkovaných kúpaliskách určuje prevádzkovateľ najmä v závislosti od počasia a pripravenosti kúpaliska na prevádzku, ktorú je pred zahájením sezóny povinný preukazovať. Ten v plnom rozsahu zodpovedá aj za plnenie ďalších povinností, určených platnými predpismi pre umelé a prírodné kúpaliská.

Monitorovanie okrem toho, že získavanie aktuálne informácií o kvalite vody na kúpanie a stave kúpalísk, umožňuje sledovať trendy vývoja v kvalite vody na kúpanie a následne pristúpiť k opatreniam smerujúcim k celkovému zlepšovaniu úrovne rekreačných oblastí.

V kúpacjej sezóne roku 2010 v okrese Trnava, Piešťany a Hlohovec nie sú v prevádzke žiadne prírodné lokality, resp. doteraz kontrolované kúpacie oblasti nemajú prevádzkovateľa a neboli vyhlásené za kúpacie oblasti.

Pri kontrole začiatku prevádzky umelých kúpalísk bol hodnotený technický stav bazénov, kvalita vody ktorou sa naplňajú bazény, prevádzkový poriadok a celková vybavenosť areálov. K termínu 30.06.2010 bola vykonaná kontrola v 6 zariadeniach kúpalísk

a vydané rozhodnutie k začatiu prevádzky pre 5 kúpalísk (kúpalisko Castiglione Trnava, kúpalisko Dobrá Voda, kúpalisko Kamenný mlyn, kúpalisko Eva Piešťany.).

1.6 MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Anotácia

Sledovanie pitnej vody patrí k prioritám odboru hygieny životného prostredia, pretože jej kvalita pitnej vody môže mať významný vplyv na zdravie obyvateľstva z hľadiska jej krátkodobého vplyvu ale aj dlhodobého pôsobenia.

Požiadavky na kvalitu vody určenú na ľudskú spotrebu ustanovuje zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V týchto legislatívnych predpisoch je implementovaná európska Smernica č. 98/83/EC o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu. Zo smernice vyplýva pre SR aj povinnosť zberať údaje z monitoringu pitnej vody a od roku 2004 poskytovať každé tri roky správu o kvalite pitnej vody.

Monitorovanie kvality pitnej vody na spotrebisku vykonáva 36 RÚVZ v SR. Odbery vykonávajú všetky RÚVZ v SR, vzorky sa vyšetrujú len v krajských RÚVZ, ktoré sú vybavené laboratóriami. Odbery vzoriek a ich presun je náročný z dôvodu koordinácie medzi jednotlivými RÚVZ, pretože v laboratóriách sú vykonávané nielen analýzy pitnej vody, ale aj iných druhov vôd a analýzy potravín. Počet odobratých vzoriek na jednotlivých spotrebiskách je závislý od počtu zásobovaných obyvateľov. Plán odberu je zostavený tak, aby bola odberom a následným laboratórnym vyšetrením zistená kvalita vody na každom spotrebisku verejných vodovodov.

Pravidelný monitoring kvality pitnej vody v zdroji a v rozvodnej sieti sú povinní vykonávať majitelia a prevádzkovatelia verejných vodovodov. Ak výsledky monitoringu RÚVZ nekorešponujú s výsledkami prevádzkovej kontroly kvality pitnej vody, prevádzkovatelia sú upozornení na zabezpečenie splnenia limitov ukazovateľov kvality pitnej vody a požiadaviek zdravotnej bezpečnosti dodávanej pitnej vody a v prípade potreby sú s prihliadnutím na riziko ohrozenia zdravia nariadené opatrenia na predchádzanie ochoreniam.

Od 1 januára 2010 bude do prevádzky spustený nový **Informačný systém o pitnej vode**, ktorý bude umožňovať v súlade s požiadavkami súčasnej národnej a európskej legislatívy spracovávanie údajov a výstupov pre potreby SR a reportingu voči EK. Zároveň sa sprístupnia informácie o kvalite pitnej vody širokej verejnosti. Údaje o kvalite vody boli z verejných vodovodov boli doteraz spracúvané prostredníctvom programu Vydra, ktorý však nerešpektoval požiadavky európskeho hodnotenia. Zavedenie nového systému bude klásť zvýšené nároky na jednotné vkladanie údajov jednotlivými RÚVZ. Údaje budú slúžiť v budúcnosti pre vypracovanie *Správy o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu pre EK za obdobie rokov 2008 - 2010*, preto bude potrebné vložiť údaje z monitoringu späťne aj za roky 2008 a 2009. Prvá správa o kvalite pitnej vody za roky 2005 – 2007 poskytla EK Slovensko v roku 2008. Na príprave správy a informačnom systéme sa podieľali aj organizácie z rezortu životného prostredia - VÚVH a SAŽP.

Monitoring kvality pitnej vody v spotrebisku sa vykonáva podľa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu a usmernenia ÚVZ SR.

K 30.06.2010 bolo celkovo vykonaných 7 odberov v rámci PM a 67 odberov v rámci KM. V rámci ŠZD boli celkovo vykonané 2 odbery.

1.7. PHIME PROJEKT „PUBLIC HEALTH IMPACT OF LONG-TERM, LOWLEVEL MIXED ELEMENT EXPOSURE IN SUSCEPTIBLE POPULATION STRATA“ – VPLYV DLHODOBEJ EXPOZÍCIE NÍZKYM KONCENTRÁCIÁM ZMESI KOVOV NA ZDRAVIE CITLIVÝCH POPULAČNÝCH SKUPÍN.

Anotácia

Integrovaný projekt je zameraný na hodnotenie expozície ľudí zo životného prostredia a vplyvu faktorov ŽP na zdravie (osteoporóza, kardiovaskulárne ochorenia, nádorové ochorenia, vplyv na neuro-vegetatívny systém a ďalšie). Zahŕňa viaceré oblasti Európy, ale i iných častí sveta. Projektu sa zúčastňuje 31 odborných inštitúcií z 20-tich krajín sveta (štáty západnej a strednej Európy, Čína, USA, Bangladéš). Zahraničným gestorským pracoviskom je Lund Univerzita, Švédsko. Projekt, v ktorom je zapojená SR, je jeho súčasťou. Zameraný je na hodnotenie expozície citlivých populačných skupín – detí a žien nízkym koncentráciám kovov – Pb, Cd, Hg, Pt, Rh, Pd). Obsah vybraných kovov – Pb, Hg, Cd bol stanovený vo venóznej krvi 150 detí vo veku 7-10 rokov (po 50 v každej oblasti). Vo venóznej krvi žien vo fertílno-m veku bude stanovený aj obsah platiny, paládia a ródia. Analýzy budú robené v laboratóriách Lund Univerzity vo Švédsku.

Na plnení úlohy sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

1.8. PROJEKT COPHES PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Anotácia

Prostredníctvom ľudského biomonitoring a biomarkerov je možné zistiť expozíciu vybraným chemickým látkam a zistiť súvislosť medzi environmentálnym zdravím a ochoreniami. Medzinárodný projekt do ktorého sa zapojilo 32 partnerov z 24 štátov EÚ+ Nórsko, Švajčiarsko a Chorvátsko bude zameraný na zjednotenie metodiky v oblasti ľudského biomonitoringu v štátoch Európskej únie.

Na plnení úlohy sme sa nepodielali.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č.Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	Rok 2010 a ďalšie roky
2.2.	Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	<i>Rok 2010 a ďalšie roky</i>
2.3.	Zdravé pracoviská	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010 a ďalšie roky
2.4.	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Trenčine, Martine, Žiline	Rok 2010 a ďalšie roky
	2.4.2 ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre, Bratislave hl. m.	
2.5.	Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach, Nitre (1.etapa)	Rok 2010 a ďalšie roky
	RÚVZ v SR (2.etapa)	

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa

predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Pripravovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskeho prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2010 – 30.06.2010 sme vykonali 39 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 11 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 2 boli zrušené, prehodnotených bolo 12.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2. 1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V prvom polroku 2010 sme vykonali celkovo 47 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z.z., v znení NV SR č.300/2007 Z.z. v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 16, v poľnohospodárskych organizáciách - 5, v lekárňach - 1, v predajniach - 8, na univerzite -1, v laboratóriách - 2, na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov - 1, na nakladanie s NO - 13. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie jedovatých látok a

prípravkov, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydané 1 povolenie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov a 18 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami boli vydané po preskúšaní pre 11 žiadateľov, bez skúšok pre 44 žiadateľov.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktormi (NV SR č. 355/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	47
Kontrolné listy	8

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločností, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 7 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho boli vydané 4 rozhodnutia na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch. V rámci ŠZD a na základe žiadostí boli v 1. polroku roku 2010 vykonané 4 previerky pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD kontrolujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z.z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. a NV SR č. 253/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	4
Kontrolné listy	12

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy – vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, pri výkone ŠZD.

Priebežne prehodnocovať psychickú pracovnú záťaž za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže u vybraných profesií.

Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác vo faktore psychická pracovná záťaž podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V súčinnosti s Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky sme posudzovali hodnotenie psychickej pracovnej záťaže /PPZ/ u zamestnancov Základnej školy v Hlohovci a hodnotenie PPZ u zamestnancov spoločnosti JMT SK s.r.o. Hlohovec. Hodnotenia PPZ vypracovali pracovné zdravotné služby, s ktorými majú uvedené organizácie zmluvy. Z hľadiska psychickej pracovnej záťaže uvedené hodnotenia nespĺňali niektoré formálne a obsahové náležitosti hodnotenia psychickej pracovnej záťaže a kategorizácie prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže podľa Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Konkrétne pripomienky boli prerokované s organizáciami. Rizikové práce z hľadiska psychickej pracovnej záťaže evidujeme na dvoch základných školách u pedagogických pracovníkov – riaditeľ, zástupca riaditeľa a učiteľ I. stupňa ZŠ. Ďalej monitorujeme problémy so spánkom u pracovníkov vrcholového manažmentu vo vzťahu k životným a pracovným podmienkam. S každým manažérom, ktorý súhlasí s účasťou na tomto prieskume, je dohodnuté individuálne stretnutie, počas ktorého vyplní dotazníky a test. Častokrát sa stretávame s odmietaním zo strany manažérov, z dôvodu ich časovej zaneprázdnenosti. Výsledky sa budú vyhodnocovať a spracovávať po zozbieraní vytýčeného množstva dát.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s psychickou záťažou (NV SR č. 542/2007 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	1
Kontrolné listy	29

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V prvom polroku 2010 sme prešetrovali 3 podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ. V prvom prípade išlo o syndróm karpálneho kanála obojstranne u pracovníka pri výrobe transportných regálov a plastových boxov, kde nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V druhom prípade išlo o syndróm karpálneho kanála vpravo u predavačky v potravinách, kde tiež nepredpokladáme súvis medzi pracovnou činnosťou a vznikom choroby z povolania. V treťom prípade išlo o robotníka pri obsluhu kovacích liniek s podozrením na chronickú ulnárnu epikondylitídu vľavo a impingement syndrom. Ochorenie bolo priznané ako choroba z povolania.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a vyhlášky MZ SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami, najmä na dodržiavanie limitov fyzickej záťaže a hmotnosti manipulovaných bremien, hodnotenie pracovných polôh pri výkone práce a ďalších prispievajúcich faktorov podieľajúcich sa na vzniku ochorení chrbtice.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii zamestnanca overovať v terénnej praxi metodický postup, úzko spolupracovať s odborníkmi klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. Zistené ochorenia slúžia ako indikátor stavu pracovných podmienok a spôsobu výkonu práce a podnet na prijímanie účinných opatrení v prevencii vzniku takýchto ochorení u ďalších zamestnancov.

V sledovanom období sme neprešetrovali ani jedno podozrenie na ochorenia chrbtice vo vzťahu k profesii.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami, harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Zamerat' sa najmä na umiestnenie ZJ, priestorové podmienky na pracoviskách so ZJ, denné a umelé osvetlenie, mikroklimatické podmienky, požiadavky na pracovné miesto a jeho usporiadanie a na režim práce a odpočinku zamestnancov.

Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overiť poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci so ZJ zo strany zamestnávateľov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali cieleňé previerky zamerané na uplatňovanie NV SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami v organizáciách YURA Corporation Slovakia, s.r.o., Hlohovec a Bodet & Horst mattress ticking k.s., Vrbové. V obidvoch organizáciách boli previerky vykonané na administratívnych pracoviskách. Na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru môžeme konštatovať, že pracovné miesta v obidvoch organizáciách spĺňali minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky na zariadenia a prostredie pracovísk so zobrazovacími jednotkami uvedených v prílohe č. 1 k NV SR č. 276/2006 Z.z. U zamestnancov pracujúcich so zobrazovacími jednotkami neboli zatiaľ zaznamenané zmeny zdravotného stavu v súvislosti s vykonávaním uvedenej práce. Všetci zamestnanci dostali Dotazník informovanosti zamestnancov zameraný na prácu so zobrazovacími jednotkami.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (NV SR č. 276/2006 Z.z.)	P o č e t
Celkový počet previerok	2
Kontrolné listy	52

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Anotácia

Analyzovať riziká práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Sledovať zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníka. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na zlepšenie pracovného

prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, neboli realizované žiadne úlohy.

2.4 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

2.4.1 Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) – pilotná štúdia

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad – kontrola zameraná na objasnenie vplyvu faktorov životného prostredia, pracovného prostredia a životného štýlu na výskyt ochorení a nádorov pankreasu. Práca bude zameraná na rizikové faktory životného štýlu (fajčenie, stravovacie zvyklosti, fyzická aktivita), osobnú a zdravotnú anamnézu, biologické rizikové faktory a pracovnú expozíciu.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko.

2.4.2. Nadväzujúca štúdia nádorových ochorení pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému u pacientov Stredoeurópskej multicentrickej štúdie typu prípad-kontrola

Anotácia

Epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola nadväzuje na štúdiu realizovanú uvedenými riešiteľskými pracoviskami v rokoch 1998 – 2003. Štúdia je zameraná na preskúmanie najvýznamnejších ukazovateľov podmieňujúcich prežívanie a prognózu pacientov s nádormi pľúc a hornej časti tráviaceho a dýchacieho systému v krajinách Strednej a Východnej Európy. Práca bude zameraná na preskúmanie faktorov životného štýlu, zdravotných zvyklostí, terapeutických postupov, zamestnania, stravovacích zvyklostí a ich výsledného vplyvu na prežívanie pacientov s definovanými onkologickými ochoreniami.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.5. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRED RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

Anotácia

Na Slovensku ako aj v ostatných štátoch EÚ sa od 1.6.2007 uplatňuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok. Je potrebné zapojiť sa do koordinovaných projektov v rámci štátov EÚ a EHP/EZVO zameraných na zabezpečenie vyhovujúcej úrovne používania chemických látok formulované do zásady „žiadne údaje, žiadny trh“. Prvý projekt (participácia vybraných RÚVZ v 4. štvrtroku 2009 – 1. polroku 2010) na presadzovanie nariadenia sa zameriava na výrobcov a dovozcov a ich súlad s právnymi záväzkami týkajúcimi sa predregistrácie a registrácie zavedených látok ako takých alebo látok v prípravkoch, ako aj na dodržiavanie ustanovení súvisiacich s kartami bezpečnostných údajov. V rámci tohto projektu sa vyplní špeciálny dotazník odbornými pracovníkmi vybraných RÚVZ v konkrétnych podnikoch uvádzajúcich na trh chemické látky. Poznatky všetkých zúčastnených orgánov kontroly činných podľa zákona č. 163/2001 Z.z. budú podkladom pre

ďalší postup na usmernenie zavádzania platných právnych úprav v tejto oblasti do praxe výrobných, dovozných organizácií ako aj následných užívateľov chemických látok.

Na úlohe sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1.	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2011 a ďalšie roky
3.2.	Monitoring jodidácie kuchynskej soli	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	30. december 2010 a ďalšie roky
3.3.	Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. marec 2011
3.4.	Bezpečnosť výrobkov určených pre deti	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011
3.5.	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR
	RÚVZ so sídlom v Poprade	31. december 2011

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrvávajú vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „**Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR v roku 17. decembra 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Pokračovanie projektu - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva, v prvom polroku nebol projekt realizovaný. Z dôvodu pracovného zaťaženia a realizácie mimoriadnych úloh budeme projekt realizovať v druhom polroku 2010. V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2010 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 10 vzoriek kuchynskej soli. Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom KI, KIO₃ a ferokyanidu v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR.

3.3 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

V rámci rozpracovaného plánu odberu vzoriek sme odobrali 5 vzoriek krémov anti – age s Q 10 na vyšetrenie sledovaných chemických látok, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na RÚVZ Bratislava. Vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR. Ďalej bolo odobraných 5 vzoriek zubných pást pre deti na vyšetrenie sledovaných chemických látok, ktoré boli zaslané na vyšetrenie na RÚVZ Poprad. Vzorky vyhovovali požiadavkám Nariadenia vlády SR.

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanier, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanier, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly je plán odberov stanovený na mesiac november 2010

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

V rámci rozpracované plánu úradnej kontroly je plán odberov stanovený na mesiac november 2010.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine	ÚVZ SR, ÚH LF UK Bratislava
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2020
4.2.	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2010
4.3.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	ÚV SR, Národné monitorovacie centrum, VÚDPaP, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Priebežne podľa požiadaviek gestora
4.4.	Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2010
4.5.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2013
4.6.	Zdravé deti v zdravých rodinách	RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2012

4.1. PRIESKUM TELESNÉHO VÝVOJA DETÍ A MLÁDEŽE V SR A ZISTENIE TRENDOV V ICH TELESNOM RASTE A VÝVINE

Anotácia

V zmysle spracovanej jednotnej metodiky zrealizovať merania antropometrických ukazovateľov v populácii detí a mládeže Slovenska od 0 do 18 rokov veku.

Výsledky meraných parametrov výšky, hmotnosti, obvodových mier a vypočítaných indexov (Rohrerov index, Body mass index, Waist-hip-ratio) prezentovať formou tabuliek a grafov.

Štatisticky spracovať ukazovatele výživovej a sociálno – ekonomickej situácie v rodinách respondentov a vyhodnotiť súvislosti.

Na základe zachovaných údajov z antropometrického prieskumu vykonaného v roku 2001 a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty BMI pre nadhmotnosť a obezitu, t.j. 90. a 97. percentil pre každú vekovú skupinu, zistiť percentuálne zastúpenie detskej populácie s nadhmotnosťou, resp. obezitou.

Na základe výsledkov antropometrických meraní zhodnotiť trendy v telesnom raste a vývine detí a mládeže.

Realizácia projektu je naplánovaná na rok 2011.

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodia deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na

spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Projekt sme realizovali v roku 2009. V roku 2010 prebiehalo spracovávanie údajov na ÚVZ SR v Bratislave.

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog a pod.

V mesiaci marec 2010 sme zrealizovali projekt TAD 1, 2, 3, ktorý sa týkal užívania legálnych, nelegálnych drog a šikanovania u žiakov základných a stredných škôl a ich učiteľov. Realizoval sa formou anonymných dotazníkov. Dotazník spolu vyplnilo 428 žiakov a 55 učiteľov. Návratnosť dotazníkov bola 100%. Obálky za jednotlivé ročníky a obálky od učiteľov boli po skončení zberu údajov zaslané na odbor HDM ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.4. HYGIENICKÁ PROBLEMATIKA ŠKÔL A ZDRAVOTNÝ STAV ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Anotácia

Potreba realizácie tohto projektu vyplynula z Uznesenia vlády SR č. 206 z 2. apríla 2008 k návrhu koncepcie výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania, v zmysle ktorého uložila vláda podpredsedovi vlády a ministrom školstva okrem iného v spolupráci s ministrom zdravotníctva zhodnotiť stav škôl s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia z hľadiska hygieny a zároveň preskúmať zdravotný stav týchto žiakov.

Nevyhovujúci životný štýl rómskeho etnika a s tým súvisiace problémy sú dlhodobo centrom pozornosti vládnych inštitúcií a zodpovedných orgánov.

Z predchádzajúcich prieskumov a projektov jednoznačne vyplynulo, že charakteristickým znakom rómskej komunity je najmä nízka vzdelanostná úroveň a nízka všeobecná gramotnosť, čo má priamy dopad na zdravotné uvedomenie a je príčinou nezájmu o vlastné zdravie. Uvedené spolu s nízkym štandardom bývania, ekologickou rizikovosťou prostredia, nízkym štandardom osobnej a komunálnej hygieny a sťaženou dostupnosťou niektorých zariadení a služieb, má nepriaznivý vplyv na zdravotný stav znevýhodnenej rómskej komunity. Tieto projekty sa zameriavali a naďalej zameriavajú najmä na sústavnú a systematickú zdravotnú výchovu obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít, s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia.

Predmetom navrhovaného projektu bude sledovanie vybraných ukazovateľov zdravotného stavu rómskych detí, ako aj zmapovanie hygienicko-komunálnej situácie na školách, ktoré títo žiaci vo vyššom počte navštevujú.

Projekt sa bude riešiť dotazníkovou formou. Predpokladá sa minimálna účasť cca 1200 respondentov na 2 základných školách vybraných príslušnými RÚVZ v SR.

Na riešení úlohy sme sa nepodielali nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia:

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Dotazníky boli distribuované do 2 základných škôl (1 vidiecka ZŠ, 1 mestská ZŠ) podľa rozpisu a vybraných vekových kategórií. V príslušnej vekovej skupine bolo vybraných 30 chlapcov a 30 dievčat v oboch ZŠ. Po vyplnení boli dotazníky zozbierané, návratnosť bola 100%. V 17. kalendárnom týždni sa uskutočnil odber stráv (obedy) vo vybranom vidieckom a mestskom zariadení – celotýždňová strava spolu 10 vzoriek. V rámci projektu sme merali aj hmotnosť, výšku, obvod pásu, obvod bokov a TK u detí zapojených do projektu. Získané údaje z dotazníkov sú t. č. vkladané do vopred pripravených databáz, ktoré je potrebné do 30.09.2010 poslať na RUVZ v Rimavskej Soboti na ďalšie spracovanie.

4.6. ZDRAVÉ DETI V ZDRAVÝCH RODINÁCH

Anotácia

Na základe zachovaných údajov z projektu Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku, ktorý bol realizovaný v roku 2001 – 2003 v rámci projektu CINDI- Zdravé deti v zdravých rodinách na celoslovenskej úrovni a zostavených percentilových tabuliek a grafov, určujúcich hraničné hodnoty pre hodnotu celkového cholesterolu, BMI a TK pre deti vo veku 11 a 17 rokov, bude prehĺbená spolupráca s pediatrickými ambulanciami a údaje z preventívnych prehliadok u týchto vekových kategórií budú priebežne zaznamenávané a sledované ich trendy.

Výsledky budú po spracovaní poskytnuté WHO, Regional Office for Europe pre účely medzinárodných porovnaní a pre aktualizáciu intervenčných opatrení v oblasti životného štýlu detí a mládeže v rámci poradenstva vykonávaného na RÚVZ .

Skríningové formuláre boli zaslané 15 pediatrom v okrese Trnava, Hlohovec a Piešťany. T. č. čakáme na vyplnené formuláre od pediatrov. Údaje, ktoré získame z dotazníkov budú zadávané do vopred pripravenej databázy a do konca roka 2010 budú zaslané na RUVZ do Banskej Bystrice na ďalšie spracovanie.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
5.1.	Vyhľadávanie, inventarizácia a odstraňovanie nepoužívaných rádioaktívnych žiaričov a opustených žiaričov	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKÁ	TERMÍN UKONČENIA
	ÚVZ SR, RÚVZ hl. m. Bratislavy, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Nitre	2010

5.1. VYHLADÁVANIE, INVENTARIZÁCIA A ODSTRAŇOVANIE NEPOUŽÍVANÝCH RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A OPUSTENÝCH ŽIARIČOV

Anotácia

Nepoužívané rádioaktívne žiariče a opustené rádioaktívne žiariče predstavujú potenciálny zdroj rizika ožiarenia obyvateľov vysokými dávkami so závažnými zdravotnými následkami. Kontrolami a monitoringom na pracoviskách kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu, na pracoviskách kde sa v minulosti vykonávali činnosti vedúce k ožiareniu vyhľadávať nepoužívané žiariče a monitoringom a informovaním na pracoviskách kde sa s najčastejšie vyskytujú opustené žiariče podporovať opatrenia na včasnú identifikáciu opustených žiaričov v súlade so smernicou 2003/122/Euratom. Zabezpečiť informovanie a poučenie osôb, ktorým hrozí riziko ožiarenia. Zabezpečiť bezpečné odstránenie nepoužívaných a opustených rádioaktívnych žiaričov.

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, nepodielali sme sa na plnení úlohy.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8.	Prevenia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým

invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2010, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou od 1. 1. 2010. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2010 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Základným predpokladom pre tieto činnosti je kvalitný monitoring, hodnotenie a laboratórna diagnostika ochorení preventabilných očkovaním. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoloňovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie: priebežne

- *Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania zaslaný bol Očkovací kalendár na I. polrok 2010. Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.*
- *Aktivity vzhľadom na antivakcinačné postoje v populácii :*
- *V I. polroku 2010 boli celkovo 13 x vykonané osobné pohovory s rodičmi , ktorí odmietli očkovanie svojich detí resp. chceli posunúť povinné očkovanie do vyššieho veku.*
- *Cestou kancelárie Zdravé mesto Trnava boli v mesačných intervaloch publikované články zamerané na význam očkovania do Noviniek z radnice (náklad 5000 výtlačkov mesačne)*
- *Epidemiologicky boli vyšetrené 3 ohniská s podozrením na ochorenia preventabilné očkovaním : 2x dg B 06 (rubeola) : 1x u 8 – mesačného neočkovaného dieťaťa z Vrbového, 1x u 5 ročného očkovaného dieťaťa (dg B06 nebola u detí sérologicky potvrdená); 1x dg B26 (parotitis) u 26 – ročného muža z Trnavy (dg. nebola sérolog. potvrdená*

Manažment očkovania:

Základnými predpokladmi pre manažment v očkovaní je jeho legislatívne zabezpečenie, vypracovanie odborných usmernení v súvislosti s novou vyhláškou, inštruktáž a tréning pracovníkov RÚVZ, správna evidencia (záznamy) o očkovaní, o dodržiavaní chladového reťazca a hospodárení s vakcínami.

Časové obdobie: priebežne

Pripomienkovanie zmien vo Vyhl. MZ SR č. 585/2007 Z.z. týkajúcich sa povinného očkovania.

Prebratie a uskladnenie pandemickej vakcíny PANENZA zo SŠHR v podmienkach chladiaceho boxu na RÚVZ Trnava.

Kontrola očkovania v SR:

Postupovať podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Časové obdobie: priebežne

Vlastná administratívna kontrola očkovania v SR.
Časové obdobie: september – október 2010

Spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami na lokálnej, okresnej, krajskej a celoslovenskej úrovni.
Časové obdobie: november 2010 – február 2011

Príprava kontroly povinného očkovania v spádových okresoch RÚVZ Trnava k 31.8.2010 :

- *Vyhotovenie Záznamu z kontroly očkovanie na ambulancii všeobecných lekárov pre deti a dorast ako i Záznamu o kontrole očkovania proti tetanu na ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých.*
- *Informovanie všetkých očkujúcich lekárov o pripravovanej kontrole očkovania a kontrolovaných ročníkoch detí podľa jednotlivých druhov očkovania.*
- *Naplánovanie kontrol očkovania na ambulanciách VLDD a VLD tak, aby boli ukončené najneskôr do 30.9.2010.*

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2008 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

- *Pokračovali sme v komunikácii s 5 laboratóriami klinickej mikrobiológie nachádzajúcimi sa v spádovej oblasti RÚVZ Trnava a vyžadovali sme plnenie povinnosti hlásenia prenosných ochorení v zmysle Prílohy č. 7 k zákonu č. 355/2007 Z.z.*
- *V súvislosti s výskytom osýpok v Euroregióne a zavlečením poliomyelitídy do Euroregiónu:*
  - *Zabezpečili sme formou písomného upozornenia riaditeľov ústavných zdravotníckych zariadení aktualizáciu a striktné dodržiavanie Odborného usmernenia na vykonávanie surveillance akútnych chabých obrn v SR č. SOZO- 2349 /2000-10 zo 7.4.2000 (uverejneného vo Vestníku MZ SR č. 13-15 z 22.5.2000, ročník 48).*

- *Riaditeľov zdravotníckych zariadení, infektológov a všeobecných lekárov v spádovej oblasti RÚVZ Trnava sme upozornili na význam realizovania efektívnej surveillancie osýpok a vykonávanie laboratórnej diferenciálnej diagnostiky každého suspektného prípadu osýpok v súlade s ustanoveniami strategického plánu WHO pre Euroregión - „Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok a kongenitálneho rubeolového syndrómu a na elimináciu rubeoly na roky 2005 – 2010.“*
- *Na Odbor epidemiológie bolo nahlásených 1988 prípadov prenosných ochorení z ambulantných zdravotníckych zariadení lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií a z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. V I. polroku 2010 bolo epidemiologicky vyšetrených 211 ohnísk prenosných ochorení (t.j. o 65 viac ako v I. polroku 2009). V prvom polroku 2010 bolo vyšetrených 9 epidémií (4 v okrese Trnava, 4 v okrese Hlohovec, 1 epidémia v okrese Piešťany) s celkovým počtom 347 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia protiepidemických opatrení bolo vydaných celkom 35 rozhodnutí - z toho 28 lekárskeho dohľadov pre osoby v kontakte a 1 karanténa.*
- *Z dôvodu zabezpečenia rýchlej informovanosti lekárov prvého kontaktu bol vytvorený e-mailový adresár.*

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008) a Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení elektronickou formou cez program EPIS. Z celkového počtu 30 prihlásených lekárov pravidelne hlási cca 10 lekárov.*
- *V programe Epis bolo v I. polroku 2010 zaevidovaných celkom 1988 prípadov prenosných ochorení, 9 epidémií a 26 týždenných hlásení do SRV. Bola vykonaná kontrola plnenia hlásnej povinnosti ARO a CHPO z ambulancií všeobecných lekárov v období chrípkovej sezóny t.j. od 40.KT do 20.KT.*

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti

verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

- *RÚVZ Trnava je zapojený do projektu Helics EÚ od roku 2007- tieto úlohy rieši za RÚVZ Trnava PhDr. Mária Marková.*
- *Za I. polrok 2010 bolo spracovaných 26 zdravotných dokumentácií pacientov hospitalizovaných na KAIM oddelení FN Trnava*
- *V roku 2009 bolo na RÚVZ TT zaevidovaných spolu 343 prípadov NN (v roku 2008 bola incidencia NN 445).*
- *Epidemiológ je pravidelne v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie Komisie RALAP pri FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.*
- *Do činnosti Pracovnej skupiny (PS) pre tvorbu štandardných postupov pre výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach sú za RÚVZ TT zapojené MUDr. Ondicová (ako spolukoordinátorka PS) a PhDr. Marková ako členka PS. Potreba činnosti tejto PS skupiny – tvorby štandardných pracovných postupov, bola odsúhlasená na Celoslovenskej porade epidemiológov v roku 2009. Prvé spoločné stretnutie PS sa uskutočnilo v septembri 2009 na RÚVZ Nitra.*
- *RÚVZ TT sa aktívne podieľal na odbornom zdôvodňovaní a legislatívnom zakotvení požiadavky používania sterilných dentálnych násadcov pri ošetrovaní každého pacienta v stomatologickej ambulancii.*

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky

rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Projekt je realizovaný odborom OVZ. Podrobnejší prehľad činností je uvedený v bode 9.

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *V I. polroku 2010 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z aktuálnej pandemickej situácie – fázy VI. vyhlásenej WHO.*
- *Do konca februára 2010 bolo v Trnavskom kraji laboratórne potvrdených 33 prípadov SARI, z čoho 6 pacientov zomrelo.*
- *SARI ochorenia/ úmrtia boli potvrdené podľa jednotlivých okresov nasledovne: TA 2/1, PN 5/1, HC 2, Galanta 2, Dunajská Streda 14, Senica 6/3, Skalica 2/1 prípady.*
- *O význame očkovania pandemickou vakcínou bola informovaná verejnosť v regionálnych médiách – celkom 8x.*
- *všeobecní lekári a infektológovia boli informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii priebežne prostredníctvom mailingu*
- *Proporcionalita zaočkovaných pacientov na vybraných ambulanciách v rámci Trnavského kraja sa pohybovala na úrovni 2,05% (údaj k 20.5.2010)*
- *V rámci SRV – EWRS bola počas pandémie zabezpečená nepretržitá služba epidemiológov na mobilnom telef. čísle až do odvolania v marci 2010.*
- *Vykonával sa denný monitoring medzinárodnej epidemiologickej situácie vo výskyte AH1N1 na stránkach ECDC a CDC.*
- *Úzko sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických

vírusov vyšetrowaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrowaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- *Vzorky odpadových vôd boli v I. polroku odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava Nariadením HH SR č.j.OLM/991/2010/1147/2010 z 25.1. 2010. Vzorky odpadových vôd odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč a ČOV Piešťany v mesiacoch január, marec a máj 2010 boli negatívne.*
- *V rámci MES – zavlečenia divého poliovírusu do Euroregiónu sme zaktivizovali cestou riaditeľov ústavných zdravotníckych zariadení všetkých zainteresovaných primárov lôžkových oddelení k aktívnemu sledovaniu a hláseniu (aj negatívneho výskytu) ACHO na detských, infekčných a neurologických oddeleniach. K 30.6.2010 nebolo nahlásené žiadne podozrenie na ACHO.*

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrálky pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí.

Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

Táto úloha je realizovaná v rámci OVZ RÚVZ TT :

- *V I. polroku 2010 sme pokračovali v projekte: „Hrou proti AIDS“, ktorý je realizovaný pre stredné školy a 9. ročníky základných škôl.*
- *Prednáškami spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.*
- *V poradni prevencie HIV/AIDS bolo poskytnuté anonymné individuálne poradenstvo 145 klientom a tiež bolo uskutočnené vyšetrenie protilátok anti HIV 23 klientom.*
- *Účastníci boli informovaní o činnosti poradne prevencie HIV/AIDS, telefonickej linke pomoci AIDS a tiež o spôsobe vyšetrowania anti-HIV protilátok.*
- *Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači, na teletexte mestskej televízie, webových stránkach RÚVZ.*

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
7.1.	Cyanobaktérie	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	
	ÚVZ SR, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Košice, RÚVZ Humenné, RÚVZ Martin	
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Nitra, RÚVZ Žilina, RÚVZ Humenné, RÚVZ Prešov	
7.3.	Minerálne a pramenité balené vody	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.4.	<i>Radiačne ošetrované potraviny</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.5.	Materské mlieko	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.6.	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.7.	Lokálna nepohoda v priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.8.	Glutén v diétnych potravinách	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.9.	Typizácia patogénnych mikroorganizmov metódu polymerázovej reťazovej reakcie	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	
7.10.	Informatizácia laboratórných odborov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, dodávateľ IS	
7.11.	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreínu v moči	RÚVZ so sídlom

	u pracovníkov vybraných profesií	v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici a v Košiciach	
7.12.	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	
7.13.	Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
7.14.	Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	
7.15.	Stanovenie markerov expozície tabakovému dymu v ovzduší a v biologickom materiáli	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v Banskej Bystrici	
7.16.	Stanovenie metabolitov toluénu v moči exponovaných zamestnancov	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Identifikácia a kvantifikácia cyanobaktériových vodných kvetov a ich toxínov vo vodárenských nádržiach a na rekreačných vodných plochách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. Za obdobie I. polroka 2010 bolo vyšetrených 12 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY

Anotácia

Potravinový dozor nad kvalitou minerálnych a pramenitých balených vôd pri ich plnení a pri skladovaní a predaji v obchodnej sieti.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických a chemických ukazovateľoch. Za I. polrok 2010 bolo vyšetrených 68 vzoriek.

7.14. STANOVENIE CHEMICKÝCH KONTAMINANTOV V PIESKU DĚTSKÝCH PIESKOVÍSK

Anotácia

Piesok detských pieskovísk môže byť zdrojom mikrobiálnej, parazitárnej aj chemickej expozície detskej populácie predovšetkým predškolského veku.

Medzi najčastejšie chemické kontaminanty piesku patria toxické prvky (arzén, olovo, kadmium, ortuť, chróm, nikel, meď, zinok). Na stanovenie uvedených ukazovateľov sa využíva technika atómovej absorpčnej spektrometrie (FL-AAS alebo GTA-AAS) a polarografie. Ortuť sa stanovuje na ortuťovom analyzátore AMA.

Ďalším rizikovým faktorom sú organické polutanty s karcinogénnym účinkom, ako benzén a zmes polycyklických aromatických uhlíkov (PAU). Tieto ukazovatele sa stanovujú využitím chromatografických metód (GC-MS, GC-FID, HPLC-FLD).

Úloha je zameraná na monitorovanie vybraných chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk v určených lokalitách. Pri výbere lokalít sa zohľadňuje predpokladaná environmentálna záťaž (priemysel, doprava ...) a opakovanými odbermi vzoriek je sledovaný sezónny vplyv na koncentráciu chemických škodlivín v piesku.

Do 30.6.2010 sme zatiaľ nevyšetrovali vybrané chemické kontaminanty vo vzorkách piesku z pieskovísk. Zatiaľ sa vzorky zhromažďujú a vyšetrovať sa budú v priebehu 2. polroka 2010.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

Laboratória pri RÚVZ Trnava sa však podieľajú aj na plnení nasledovných úloh:

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek rekreačných vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch. Za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 136 vzoriek.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou.

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek pitných vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch, za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 613 vzoriek.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Na plnení úlohy sme sa zúčastnili vyšetrením vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. Za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 39 vzoriek.

4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek hotovej stravy na obsah cukrov, tukov, bielkovín, energetickú hodnotu, prítomnosť syntetických farbív, dusičnanov, Cd, Pb, a Hg. Za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 40 vzoriek.

6.4. Nozokomiálne nákazy.

Na plnení úlohy sme sa podieľali mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky

používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 1 085 vzoriek.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie.

Epidemiologické vyšetovanie dispenzarizovaných nosičov toxinogénnych kmeňov *Staphylococcus aureus* u zdravotníckeho personálu a u potravinárov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali mikrobiologickým vyšetovaním vzoriek kmeňov *Staphylococcus aureus*, za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 97 vzoriek.

6.8. Prevencia HIV/AIDS.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetovaním vzoriek protilátok HIV v krvi respondentov.

Za 1. polrok 2010 bolo vyšetrených 23 vzoriek.

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
8.1.	Antibakteriálna rezistencia klinických izolátov salmonel Slovenská zdravotnícka univerzita, ÚVZ SR	Slovenská zdravotnícka univerzita
8.2.	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.3.	Diferenciálna diagnostika hnačkových ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4.	Diagnostika <i>Naegleria fowleri</i> vo vodnom prostredí RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, odbor lekárskej mikrobiológie	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Nakoľko nie sme riešiteľské pracovisko, nepodieľali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9. PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1.	„Materské centrá“	ÚVZ SR
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.2.	„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.3.	„Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského vek – stomatohygiena“	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.4.	Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov.	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	
9.5.	Populačná stratégia - aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou.	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	
9.6.	Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	
9.7.	Quit and win	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.8.	Národný program prevencie obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	
9.9.	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	

9.10.	Školy podporujúce zdravia Mimoriadna úloha: HBSC štúdia	ÚVZ SR, MŠ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	ÚVZ SR, RÚVZ SR	

9.1. MATERSKÉ CENTRÁ

Anotácia:

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Do tohto projektu sme sa zapojili ponukou edukačno-intervenčných prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých, zásadách poskytovania prvej pomoci. Okrem toho sme distribuovali zdravotno-výchovný materiál k zdravému životnému štýlu. Informácie o zdravom životnom štýle sú tiež prezentované na webových stránkach RÚVZ. Spolupracujeme pri realizácii kurzov pre budúce mamičky, ktoré spočívajú v prednáškových blokoch (životospráva, výživa, kojenie, hygiena dieťaťa, úrazy, vhodné hračky, pohybová aktivita,...).

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorého) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti. Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V tomto projekte sme na pôde Krajskej Jednoty dôchodcov Slovenska v Trnave prezentovali možnosť ďalšej realizácie certifikovaného vzdelávania pre seniorov v rámci jednotlivých okresných organizácií. Poukázali sme na otázky, ktoré projekt rieši (životospráva v staršom veku, zdravotné problémy, psychologické aspekty starnutia a sociálne zabezpečenie pre občanov v staršom veku), ako i možnosť ďalšieho vzdelávania svojich rovesníkov certifikovanými absolventmi tohto projektu. Vyslovili sme požiadavku o zaslanie menného zoznamu vhodných kandidátov na odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Trnave. Vyhodnotenie uskutočnenej dotazníkovej štúdie na tému: „Seniori v rodine a v spoločnosti“ u žiakov základných škôl, stredných škôl, verejnosti a seniorov v počte 480 respondentov sme zatiaľ nedostali.

Zúčastnili sme sa vzdelávania seniorov v rámci univerzity tretieho veku prednáškou „Rizikové faktory v staršom veku“ a prezentovaním DVD BECEP MDPT SR pre študentov SŠ a VŠ, dospelých aj seniorov.

Reumatologický deň – V. ročník – usporiadaný z príležitosti k úcte starším bude realizovaný v II. polroku 2010.

9.3. „ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA“

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu orálnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa a kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k stomatologickému zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď. Cieľom intervenčno-preventívnych aktivít pre rodičov a učiteľky MŠ je zvýšenie ich povedomia ohľadom významu orálneho zdravia (s dôrazom na prevenciu zubného kazu, nepodceňovanie stavu dočasného chrupu) a skvalitnenie ich informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Súčasťou pilotného projektu, ktorý sa rieši na RÚVZ so sídlom v Košiciach, je okrem vyššie uvedeného aj dotazníkový prieskum (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu orálneho zdravia detí predškolského veku, ktoré zabezpečujú stomatológovia spolupracujúci na projekte. Cieľom dotazníkového prieskumu, ktorého sa zúčastnia rodičia detí a učiteľky MŠ je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup, ako aj informácie o skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre orálne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu zdravotno-edukačného pôsobenia. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a po ukončení intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov) posúdiť efektívnosť preventívnych opatrení.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme maľovanky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý sysel“ a DVD „Becepáčik“, v 13 materských školách s počtom premietnutí 39.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV.

Anotácia

Na odboroch podpory zdravia regionálnych úradov VZ sa každoročne realizujú úlohy (intervenčné aktivity, štúdie, projekty), ktoré majú výlučne regionálny, resp. lokálny charakter. Vytvorenie databázy dobrých postupov zloženej zo stručných charakteristík realizovaných úloh umožní výmenu skúseností, zapojenie sa ďalších úradov do úloh

a porovnanie výsledkov pri dodržiavaní rovnakých metodík a postupov.

V rámci regionálnych projektov a úloh podpory zdravia v spolupráci s mestskými a obecnými úradmi sme sa zapojili do nasledovných aktivít:

- Projekt – Zdravé mestá

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia v meste Hlohovec, Dní zdravia v meste Trnava, Dní zdravia vo vybraných obciach Madunice, Modranka s cieľom vypracovania databázy dobrých postupov a ich výmeny a ďalšie využitie v rámci siete RÚVZ v SR.

- Školy podporujúce zdravie

Tento projekt sme realizovali formou Dňa zdravia na ZŠ s MŠ Trnava -Modranka s cieľom vypracovania databázy dobrých postupov a ich výmeny a ďalšie využitie v rámci siete RÚVZ v SR.

- Projekt – Zdravé pracoviská

Tento projekt realizujeme formou Dní zdravia v podnikoch, ktoré požiadajú o spoluprácu RÚVZ so sídlom v Trnave v spolupráci so zdravotnými poisťovňami a oddelením Hygieny výživy v rámci projektu „Výživový stav obyvateľstva“.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Anotácia

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Túto úlohu sme plnili formou skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo, využívajúc všetky formy zdravotno-výchovného pôsobenia v úzkej spolupráci s médiami.

Svetový deň TBC

Distribúciou zdravotno-výchovného materiálu v spolupráci s NZZ - odbornou plúcnou ambulanciou sme zabezpečili propagáciu tohto dňa pre širokú verejnosť.

Deň narcisov

Odbor podpory zdravia v spolupráci s Ligou proti rakovine a Trnavským osvetovým strediskom sa zapojil do celoslovenskej akcie „Deň narcisov“, Akcia bola zabezpečená v centre mesta Trnava – pešia zóna, Hypermarket Tesco, Kaufland, Billa a MAX.

Ku dňu narcisov sme zabezpečili v čase od 9,00 do 13,00 hodiny poskytovanie informácií o činnosti odboru podpory zdravia, o správnom životnom štýle a poskytli sme vhodný zdravotno-výchovný materiál pre verejnosť - celkom 7 titulov v počte 350 ks.

Svetový deň zdravia.

Pod vyhláseným heslom „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravotníctvo

Odbor podpory zdravia na Halenárskej ul. v Trnave pripravil dňa 7.4.2010 pri príležitosti svetového dňa zdravia, ktorý sa niesol pod heslom: „Urbanizácia – šanca pre verejné zdravotníctvo“, deň otvorených dverí v poradenskom centre podpory zdravia.

Verejnosť využila poradenské služby v základnej poradni podpory zdravia (anamnéza, somatické vyšetrenia, BMI, WHR, meranie TK, % množstvo telesného tuku, vyšetrenie hladiny cholesterolu a cukru, stanovenie stresovej záťaže dotazníkom životnej pohody) - v základnej poradni bolo vyšetrených 34 klientov testom zdravé srdce (TZS) s následným individuálnym poradenstvom k zisteným rizikovým faktorom zdravého životného štýlu.

V poradni pre zdravú výživu bolo klientom poskytnuté poradenstvo (38 klientov).

V poradni odvykania od fajčenia a prevencie drogových závislostí bolo poskytnuté poradenstvo 11 klientom, vrátane vyšetrenia vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO.

V poradni podpory pohybovej aktivity bolo poskytnuté poradenstvo 8 klientom.

Poradňu prevencie HIV/AIDS navštívilo 6 klientov, z toho boli uskutočnené 2 anonymné odbery krvi na zistenie protilátok proti HIV.

Všetkým klientom bol distribuovaný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike (11 titulov, v počte 520 ks).

Celá akcia po predchádzajúcom spropagovaní na webových stránkach a v regionálnej tlači bola následne medializovaná prítomnosťou Mestskej televízie Trnava a TA SR.

Vzhľadom na to, že sa poradenské centrum podpory zdravia nachádza v centre mesta, boli vyšetrenia a poradenstvá dostupné širokej verejnosti.

Kampaň Tisíc miest – tisíc životov pre obyvateľov mesta sme realizovali v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto v Trnave prostredníctvom Dní zdravia mesta Trnava (10.-11.6.2010).

Svetový deň pohybu.

Zabezpečili sme poradenstvo o telesnej aktivite, prednášky s besedami, panelové výstavy, letáky, propagácia cestou regionálnej tlače.

Svetový deň bez tabaku

Dňa 31.5. 2010 bolo v poradenskom centre podpory zdravia celodenné poradenstvo poradne odvykania od fajčenia s možnosťou objektivizácie fajčenia vo vydychovanom vzduchu, zároveň bol klientom poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Medzinárodný deň boja proti drogám a obchodovaniu s nimi.

V rámci tohto dňa resp. týždňa sme sa zamerali na prevenciu drogových závislostí formou prezentácií výstav, workshopov a prednášok s besedami na školách. Zapojili sme sa v spolupráci s políciou do akcie: „Deň polície“ a v spolupráci s TOS do 15.ročníka putovnej výstavy výtvarných prác mládeže s protidrogovým zameraním „Prečo som na svete rád/rada“. Miesto výstavy – kultúrno-spoločenské centrum Fontána Piešťany v termíne od 19.5 do 31.5.2010. Výstavu navštívilo 530 účastníkov, z toho 330 detí a mládeže, 200 dospelých. Ako sprievodné podujatie boli zorganizované diskusné kluby a video.

9.6. PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v tejto etape pôjde o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkovo 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny. Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V spolupráci s Komunitným centrom v Trnave v oblasti zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu pre rómsku komunitu sme počas celého roka zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšená koncentrácia detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí rómskej národnosti. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.7. QUIT and WIN

Postup realizácie regionálnych úradov bude zabezpečený v súlade s anotáciou uvedenou v kapitole 10.

ÚVZ SR vyhlásil na obdobie od 1.5.-31.5.2010 súťaž pre fajčiarov Quit and win. Odbor podpory zdravia sa zapojil do pripravovania a medializácie tejto súťaže. Vytvorili sme 2 druhy letákov, ktoré boli spolu s prihláškami distribuované v 10 lekárnach na území mesta Trnavy. Elektronickou formou bola medializácia zabezpečená na internetových stránkach RÚVZ TT, VUC Trnava, MU Trnava, MÚ Hlohovec., MÚ Piešťany, VŠZP. K spolupráci boli oslovené taktiež obecné úrady v okresoch Trnava, Piešťany, Hlohovec, Trnavská univerzita a e-mailovou formou bola prihláška spolu s podmienkami súťaže zaslaná mládežníckym organizáciám pôsobiacim na území okresu Trnava. V mestskej televízii Trnava bol odvysielaný v teletexte oznam o zorganizovaní tejto súťaže, takisto bol oznam vyvesený na vývesných tabuliach VŠZP. MÚ, v Jednote dôchodcov. V rámci priebehu súťaže bola rozšírená poradenská činnosť poradne odvykania od fajčenia aj telefonické poradenstvo a vykonané prednáškové aktivity na tému prevencia fajčenia na školách.

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Anotácia

Národný program je celospoločenskou iniciatívou, preto i jeho aktivity budú mať prierezový charakter, ako horizontálny, tak vertikálny. Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv. Na vytvorenie spoločenského prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminácii epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity je potrebné zabezpečiť funkčný systém spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov VZ.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská,

a v nasledovných poradniach

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

„Deň zdravia mesta Hlohovec“.

Dňa 17.4.2010 sa pracovníci odboru podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa odbor podpory zdravia zabezpečil vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivity, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

Vyšetřili sme 35 občanov.

„Dni zdravia Trnava“.

RÚVZ – odbor podpory zdravia bol na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave.

V základnej poradni na podporu zdravia bolo celkovo vyšetřených 243 ľudí, z toho 204 klientov absolvovalo Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum bolo doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetření.

Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom.

Poradenstvo odvykania od fajčenia – bolo poskytnuté 14 klientom. Spektrum vyšetrení bolo doplnené analýzou vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO.

Poradenstvo na podporu psychického zdravia – bolo poskytnuté 16 klientom.

Po zhodnotení dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií.

Poradenstvo o telesnej aktivite – bolo poskytnuté 36 klientom, predchádzalo mu meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300.

Poradňa prevencie infekcie HIV/AIDS poskytla skupinové poradenstvo v počte 13 klientov, informáciu o činnosti poradne, možnosti využitia telefonickej Linky pomoci AIDS a vyšetrenia krvi na protilátky HIV.

Poradenstvo v oblasti zdravej výživy bolo poskytnuté 243 klientom.

Poradenstvo prevencie drogových závislostí – bolo poskytnuté 6 klientom.

Charakter životného prostredia a životného štýlu sme overovali formou dotazníka o životnom prostredí a životnom štýle. Tento dotazník nám vyplnilo 164 klientov.

Test zdravé srdce nám vyplnilo 204 klientov (mimo TZS bolo vyšetrených 39 klientov).

Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Poskytli sme 36 titulov zdravotno-výchovného materiálu v celkovom počte – 1550 ks.

„Deň zdravia Madunice“.

V spolupráci s MS SČK sme zabezpečili meranie cholesterolu, glukózy, TK, % množstva telesného tuku v počte 30 s následným poradenstvom k daným výsledkom a prednášku na tému- „Zdravý životný štýl a rizikové faktory KVCH“.

Školy podporujúce zdravie

V súčasnom období sa do projektu „Školy podporujúce zdravie“ zapojili v okresných mestách materské školy, základné školy, stredné a učňovské školy.

Pracovníci odboru podpory zdravia a HDM sa zapojili do projektu ÚVZ SR s názvom - „Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR“ s názvom– „Monitoring pohybovej aktivity detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu, zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu“. Projekt bol realizovaný so súhlasom Ministerstva školstva SR .

Monitoring bol v dotazníkovej forme v počte 180 pre vekové skupiny

-10-12 ročných žiakov osemročného gymnázia

- 17-19 ročných študentov gymnázia,

- na špeciálnych školách podľa výberu - základná a učňovská škola

Realizácia monitoringu – antropometrické merania (výška, váha, pás, boky), vyšetovanie chrbtice, držania tela, odchýlky, ploché nohy

Zhodnotenie dotazníkov:

-27 detí je už evidovaných u ortopedického lekára s deformitami chrbtice

- 13 detí bolo už evidovaných u lekára s dg. ploché nohy

Odporučení žiaci ortopedickému lekárovi :

- 3 s asymetriou ramien

- 6 s asymetriou lopatiek

- 13 s plochými nohami

- 6 s deformitou chrbta

„Deň zdravej školy“ - ZŠ s MŠ Trnava-Modranka

Dňa 26.5.2010 sa pracovníci odboru podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Deň zdravia na ZŠ a MŠ Ivana Krasku Trnava - Modranka. Počas tohto dňa odbor podpory zdravia zabezpečil vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meraní e% množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

Vyšetřili sme 25 občanov.

Zdravé pracoviská

V rámci tohto projektu budeme v druhom polroku 2010 v spolupráci s hygienou výživy uskutočňovať sledovanie výživového stavu pracovníkov vybraných podnikov.

Národný program prevencie obezity plníme v PCZ v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)
- Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci rizík odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia za I. polrok 2010 bol 452 klientov, čo činilo 471 návštev, 3 947 výkonov, mimo TZS bolo vyšetřených 39 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané racionálnou výživou a pyramídu zdravej výživy na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 432 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity z odboru verejného zdravotníctva. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a v Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnosť informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

V rámci rozširovania a zefektívňovania pohybových aktivít sme realizovali projekt na rozšírenie činnosti v rámci poradne optimalizácie pohybovej aktivity.

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do poradne. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 90 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 81. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za I. polrok 2010 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 244 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON boli písomne a graficky spracované.

Poradenstvo pre podporu duševného zdravia

Bolo poskytnuté 19 klientom, čo činili 22 návštev.

9.9. CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé

spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bude realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva boli poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo, čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

9.10. ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Anotácia projektu:

V rámci venovania osobitnej pozornosti zdravotnej uvedomelosti detí a mládeže, ich emóciám, hodnotovej štruktúre, orientácii osobnosti, jej pohotovosti a schopnosti správať sa v rôznych situáciách a vzťahoch sa akcent projektu posúva k budovaniu individuálnej zodpovednosti za vlastné zdravie u detí a mládeže. Týmto smerom je potom dôležité pôsobiť v príprave a ďalšom vzdelávaní učiteľov. Práca učiteľov sa následne orientuje najmä na vytvorenie aktívnej osobnosti vo vzťahu k zdraviu – aby získané poznatky a uvedomelosť mali svoj prejav v správaní a konaní v bežných životných situáciách, ako aj v celom živote vytvorením zdravého životného štýlu.

Mimoriadna úloha:

HBSC(Health Behaviour in School Aged Children) štúdia

V súvislosti so zapojením ÚVZ SR do tohto medzinárodného projektu sme nominovali jedného člena do administratívneho tímu HBSC za náš región.

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR

Na tomto prieskume sme sa zúčastnili v spolupráci s HDM (meranie výšky, váhy, TK) .

Tvoja správna voľba

Od 7.4.2010 do 23.4.2010 sme spolupracovali s Krajským riaditeľstvom policajného zboru v Trnave na projekte „Tvoja správna voľba“.

Cieľom projektu je snaha o elimináciu trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok a informovanie o škodlivosti ich užívania so zameraním na tabak, alkohol a marihuanu.

Projekt je určený deťom od 9-10 rokov. Využíva interaktívne prístupy práce s deťmi formou interaktívnej tvorivej dielne.

Počas trvania projektu v našom regióne navštívilo interaktívnu dielňu cca 750 detí 3.-4. ročníkov základných škôl, ktorým bolo vykonaných 34 prednáškových aktivít.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD)

Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách a rozvoj súdržnosti a spolupráce a tolerance sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa ako spoluorganizátori v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dní zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti racionálnej životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia. Počas týchto dní sme poskytovali individuálne poradenstvo, antropometrické vyšetrenia, biochemické vyšetrenia, analýzu vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO a meranie % množstva telesného tuku. Údaje boli vyhodnotené a spracované počítačovým programom Test zdravé srdce. Spracovaním a vyhodnotením dotazníka životného štýlu sme naviazali bližší kontakt a spoluprácu so žiakmi a pedagógmi vo vytváraní správneho životného štýlu. Za I. polrok 2010 bolo na školách zrealizovaných 40 prednášok.

10. KONTROLA TABAKU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKA	TERMÍN UKONČENIA
10.1.	Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.2.	Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS	

10.3.	Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – Vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	
10.4.	Príprava a realizácie medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ, sponzori	31.12.2010
10.5.	Školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti poskytovania krátkeho poradenstva pre klientov a pacientov ako prestať fajčiť.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita, Slovenská lekárska spoločnosť	December 2010
10.6.	Príprava a vydanie učebného textu pre zdravotníckej školy a univerzity so zameraním na kontrolu tabaku vo verejnom zdravotníctve.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, Slovenská zdravotnícka univerzita	December 2010

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Anotácia

Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Pri výkone kontroly v rámci ŠZD sa priebežne kontroluje dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov a mesačne sa podávajú hlásenia na ÚVZ SR o výkone kontroly a uložených sankciách za celý úrad. Za 1. polrok 2010 bolo vykonaných 277 kontrol.

10.3. PRÍPRAVA A REALIZÁCIA AKCIE PRE VEREJNOSŤ – VYŠETRENIE OXIDU UHOĽNATÉHO VO VYDYCHOVANOM VZDUCHU

Anotácia

Kampaň v rámci podpory nefajčenia je zameraná na fajčiarov v rámci celého Slovenska. Informačná a mediálna kampaň má za cieľ zvýšiť povedomie verejnosti o možnostiach zanechania fajčenia a ochrany nefajčiarov na verejných miestach.

Realizovali sme súťaž pre fajčiarov „Prestaň a Vyhrať“, ktorá má motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

- Školenie koordinátorov prevencie v prevencii užívania tabakových výrobkov.
- Quitline - telefonické poradenstvo pri odvykaní od fajčenia.
- Poradenstvo v poradni prevencie drogových závislostí a odvykanie od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýza vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO), zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V I. polroku 2010 poradenstvo navštívilo 26 klientov.

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhrať je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

ÚVZ SR vyhlásil na obdobie od 1.5-31.5.2010 súťaž pre fajčiarov Quit and win. Odbor podpory zdravia sa zapojil do pripravovania a medializácie tejto súťaže. Vytvorili sme 2 druhy letákov, ktoré boli spolu s prihláškami distribuované v 10 lekárnach na území mesta Trnava. Elektronickou formou bola medializácia zabezpečená na internetových stránkach RÚVZ TT, VUC Trnava, MU Trnava, MÚ Hlohovec., MÚ Piešťany, VŠZP. K spolupráci boli oslovené taktiež obecné úrady v okresoch TT, Piešťany, Hlohovec, Trnavská univerzita a e-mailovou formou bola prihláška spolu s podmienkami súťaže zaslaná mládežníckym organizáciám pôsobiacim na území okresu Trnava. V mestskej televízii Trnava bol odvysielaný v teletexte oznam o zorganizovaní tejto súťaže, takisto bol oznam vyvesený na vývesných tabuliach VŠZP. MÚ, v Jednote dôchodcov. V rámci priebehu súťaže bola rozšírená poradenská činnosť poradne odvykania od fajčenia aj telefonické poradenstvo a vykonané prednáškové aktivity na tému prevencia fajčenia na školách.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III (NEHAP III)

a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody

Odpočet plnenia úlohy

Pri riešení úlohy môžeme vychádzať z existujúcich informácií a postupne ich rozvíjať podľa súčasného stavu. Dusičnany sú v našom okrese najčastejšie nedodrzaným ukazovateľom s najvyššou medznou hodnotou v pitnej vode, čo sa týka individuálnych studní zásobujúcich 13 193 obyvateľov, ale aj dvoch malých vodovodov v obciach Malá a Veľká Čalomija zásobujúcich 854 obyvateľov. Znáмым a preukázaným zdravotným rizikom je v tejto súvislosti vznik (kojeneckej) methemoglobínémie. Problematikou zdravotného rizika z dusičnanov v pitnej vode, vrátane methemoglobínémie sme sa na našom ŠZÚ intenzívne zaoberali v rokoch 1996-1998, keď bolo vyšetrených 327 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, ktoré boli používané na prípravu dojčenskej mliečnej výživy. Všetky prípady vyšetrení vody boli vykonané pri narodení detí a bola zistená 81,6% mikrobiologická závadnosť a 69,1% chemická závadnosť pitnej vody, ktorá mala byť použitá na prípravu kojeneckej výživy. V predchádzajúcom roku bol zmapovaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobínémie v našom okrese v rokoch 1994-2006 a bol porovnaný s výskytom kojeneckej methemoglobínémie v ČR. **V I. polroku 2010 nebol** zaznamenaný výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobínémie. Veľkým prínosom pri plnení tejto úlohy je výstavba vodovodu na zásobovanie Poiplia pitnou vodou. Výstavba pokračuje podľa harmonogramu a od 30. septembra 2010 by mala začať skúšobná prevádzka. Zásobovanie všetkých 33 obcí pitnou vodou bude spustené naraz a súčasne dôjde k prepojeniu viacerých existujúcich miestnych vodovodov a ich napojeniu na nové vodné zdroje, takže investícia sa týka 37 obcí. Avšak zlá sociálna situácia rodín, ktoré nemajú dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie pitnej vody, nízka vzdelanostná úroveň niektorých občanov a existujúce studne /pitné vody s vysokým obsahom dusičnanov,/ predpokladá aj výskyt kojeneckej alimentárnej methemoglobínémie.

1.3. **Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)**

Odpočet plnenia úlohy

Zaviesť informačný systém o indikátoroch životného prostredia a zosúladiť metodiku zberu údajov na regionálnej úrovni s metodikou zberu na medzinárodnej úrovni. Výsledky kontroly vôd na kúpanie vykonané prevádzkovateľmi kúpalísk a výsledky ŠZD nad kvalitou vôd na kúpanie uverejňovať na Informačnom systéme pre vody na kúpanie. Začiatkom roku 2010 bola na www. stránke RÚVZ aktualizovaná informácia o kvalite pitnej vody v okrese V.Krtíš podľa výsledkov rozborov v roku 2009. Výsledky rozborov pitných vôd z roku 2010 sú už priebežne nahrávané na informačný systém. Od 11.6.2010 prostredníctvom Informačného systému pre vody na kúpanie informujeme verejnosť o priebehu LTS 2010 na jednotlivých kúpaliskách s aktualizáciou informácii každý týždeň.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou.

Odpočet plnenia úlohy

Monitoring kvality vôd na kúpanie RÚVZ V.Krtíš nevykonával, nakoľko na jeho území sa nenachádza prírodná kúpacia oblasť. V I. polroku 2010 bol vykonaný ŠZD nad vodami na kúpanie z umelých kúpalísk iba raz – z bazénov umelého kúpaliska vo V.Krtíši, ktoré je v kolaudačnom konaní boli odobraté vzorky z filtračnej zóny a z bazéna na kúpanie na biologický rozbor. Kúpalisko v Dolnej Strehovej je v rekonštrukcii a kúpaliská vo Vinici a v Koprovnici zatiaľ nepožiadali o prevádzkovanie.

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ.

Odpočet plnenia úlohy

RÚVZ vo V.Krtíši monitoruje kvalitu pitnej vody na spotrebisku na všetkých verejných vodovodoch v okrese. Úloha sa realizuje v spolupráci s laboratóriami RÚVZ v Banskej Bystrici. V priebehu I. polroku 2010 bolo odobratých 33 vzoriek vôd na kontrolný monitoring a 7 vzoriek vody na preverovací monitoring. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 8 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov. Po mimoriadnych udalostiach – záplavách bolo zatiaľ vykonaných 13 odberov vzoriek vôd zo studní.

Problémom v kvalite pitnej vody je vysoký obsah železa vo vodovode HLF. V rámci vzoriek vyšetrených na monitoring a ŠZD z vodovodu HLF bola 100% závadnosť pre vysoký obsah železa. Výstavba vodovodu Zabezpečenie zásobovania južnej časti okresu V.Krtíš pitnou vodou a výmena starého skorodovaného potrubia za nové prírodné potrubie od Ľuboreče do V.Krtíša predpokladá zlepšenie kvality pitnej vody na vodovode HLF, hlavne zníženie obsahu železa.

Mikrobiologicky nevyhovujúcich bolo 5 vzoriek, na zistené mikrobiologické nedostatky boli prevádzkovatelia vodovodov upozornení.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

V prvom polroku boli vydané štyri rozhodnutia, ktorými boli vyhlásené rizikové práce a to v spoločnostiach OSRAM Slovakia a.s., Nové Zámky – výroba žiarovkových päťíc, prevádzka Veľký Krtíš, SH CAPITAL, s.r.o. Veľké Zlievce a dve rozhodnutia v spoločnosti eustream, a.s., Bratislava, miesto výkonu práce Veľké Zlievce. V prevádzke na výrobu žiarovkových päťíc spoločnosti OSRAM Slovakia a.s. došlo k rozšíreniu technológie výroby o nové výrobné linky. Zamestnávateľ vykonal posúdenie rizika na pracoviskách kde sa uskutočnili významné zmeny v technológii a zostave technologických liniek a zabezpečil objektivizácia úrovne hluku v pracovných priestoroch aktuálnym meraním. Na základe

výsledkov objektivizácie hluku a chemických faktorov zamestnávateľ požiadal RÚVZ o zaradenie pracovných činností do 3.kategórie s rizikovým faktorom hluk. Zdrojom hluku sú lisovacie stroje, vitrovacie automaty a umývačka caber. Týždenné priemery denných hodnôt normalizovanej hladiny expozície hluku u jednotlivých profesií prekračovali 87 dB. V spoločnosti eustream, a.s.Bratislava, pracovisko Veľké Zlievce boli vydané 2 rozhodnutia, ktorými boli vyhlásené rizikové práce. Bolo to z dôvodu organizačných zmien v spoločnosti. Prevádzka je zameraná na prečerpávanie zemného plynu prostredníctvom strojno-technologického turbosústrojenstva umiestneného v halách. Zdrojom hluku je práve chod týchto zariadení. Pracovníci vykonávajú ich obsluhu a kontrolu. Posúdenie rizika expozície hluku bolo vykonané pre všetky profesie, ktoré sú v priebehu pracovnej zmeny vystavené pôsobeniu zdrojov hluku z prevádzky jednotlivých zariadení kompresorovej stanice. Na základe objektivizácie boli profesie zaradené do rizika hluku v 3. a 4. kategórie a tepelnej záťaže /mikroklima/ do 3. kategórie.

Pracovné činnosti zaradené do kategórie 4 v riziku hluku sa určili na časovo vymedzené obdobie.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, skúšobná stanica Dolné Plachtince požiadal o zrušenie vyhlásených rizikových prác v profesiách technik, skladník a traktorista s rizikovým faktorom –chemický faktor, v profesiách zvárač s rizikovým faktorom -zváračské dymy a v profesiách vodič s rizikovým faktorom -hluk. Všetky profesie boli zaradené do kategórie 3. V prevádzke došlo k prehodnoteniu zdravotného rizika, bol predložený prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre pracovné činnosti. Došlo k zmene v úrovni, trvaní a charaktere expozície uvedeným rizikovým faktorom -chemické faktory. Na základe nového posúdenia rizika a vykonaných opatrení práce zodpovedajú profesie kritériám pre zaradenie do 2. kategórie. Profesie zvárač a vodič boli v prevádzke zrušené.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky boli zamerané na ochranu zdravia zamestnancov v prevádzkach, kde dochádza k akejkoľvek manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. Jedná sa predovšetkým o poľnohospodárske spoločnosti, ktoré používajú tieto látky na ochranu rastlín a likvidáciu škodcov a tiež predajne poľnohospodárskych potrieb, ktoré okrem iného tovaru zabezpečujú aj predaj látok na ochranu rastlín, ktoré sú klasifikované ako jedovaté a veľmi jedovaté chemické látky a prípravky. Zamestnávatelia majú vypracovaný a schválený prevádzkový poriadok podľa NV SR č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a sú pravidelne preškoľovaní o ochrane a bezpečnosti zdravia pri práci. Na zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík pri používaní veľmi jedovatých a jedovatých látok sa snažíme vplývať formou konzultácií a poradenstvom aj v legislatívnej oblasti.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Odpočet plnenia úlohy:

Previerky sme vykonávali na základe existujúcej databázy v ktorej vedieme evidenciu organizácií v ktorých existuje zdravotné riziko z karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Jedná sa predovšetkým o drevospracujúce prevádzky, ktorých výroba je založená na práci s tvrdým drevom. Tieto prevádzky majú vypracovaný prevádzkový poriadok a posudok

o riziku. Pracovníci sú informovaní o karcinogénnych vlastnostiach prachu z tvrdého dreva a o dôležitosti používania OOPP na ochranu dýchacích ciest. Evidencia zamestnancov pracujúcich s karcinogénnymi faktormi nie je všade vedená podľa legislatívnej úpravy. Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie s dôrazom na uvedomovanie si nebezpečenstva týchto látok a dôležitosti spolupôsobenia pri vlastnej ochrane zdravia.

Je evidované jedno pracovisko s dvoma pracovníčkami, ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám na onkologickej ambulancii - Oncomedical s.r.o. vo Veľkom Krtíši. Cytostatiká sa podávajú ambulantne infúznou formou.

V prvom polroku sme vydali 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Jednalo sa o odstránenie azbestocementovej izolácie potrubia na turbosústrojoch v spoločnosti eustream, a.s., Bratislava, pracovisko Veľké Zlievce a rekonštrukciu kuchyne a jedálne v tej istej spoločnosti. Práce vykonali firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov (A.A.Service, spol. s r.o., ELLIO, spol.s.r.o.). V dvoch prípadoch sa jednalo o rekonštrukčné práce stupačiek v bytových domoch vo Veľkom Krtíši. Výkon prác bol pod odborným dohľadom a bola zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia.

2.1.4. Znižovanie psychickej pracovnej záťaž

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ vo Veľkom Krtíši sa do úlohy nezapojil z dôvodu, že na území okresu nie sú zaradené pracoviská do kategórie rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaž.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Odpočet plnenia úlohy:

V prvom polroku r. 2010 sme na oddelení PPL vykonali šetrenie 10 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia. Išlo o profesie šička obuvníckych zvrškov, opravár poľnohospodárskych strojov, pomocný robotník, krmička HD a baník. Vo všetkých prípadoch išlo o ochorenia horných končatín. V porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy bol zaznamenaný pokles sa počet prípadov šetrenia na uvedené ochorenie zvýšil. Šetrenie pracovných podmienok sa vykonávalo priamo na pracovisku za prítomnosti zamestnávateľa, zamestnanca a odborných pracovníkov OPPL - RÚVZ Veľký Krtíš.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

Odpočet plnenia úlohy:

Za sledované obdobie neboli oddeleniu PPL pracoviskami klinického pracovného lekárstva nahlásené podozrenia na ochorenia chrbtice z profesionálnych príčin.

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Odpočet plnenia úlohy:

Na prácu so zobrazovacími jednotkami sa zameriavame pri výkone každého ŠZD. Pri otváraní nových prevádzok si okrem iného vždy všímame aj umiestnenie a usporiadanie pracovných miest so ZJ, priestorové podmienky, osvetlenie, mikroklimatické podmienky na pracovisku. Zamestnanci aj zamestnávateľia nemajú dostatočné množstvo potrebných odborných informácií o prácach so zobrazovacími jednotkami a naše usmernenia sa stretávajú s veľkou ústretovosťou. I keď priestorové podmienky pracoviska sú vyhovujúce, usporiadanie a umiestnenie pracovných miest so ZJ nie je správne vzhľadom k osvetleniu, ergonomické parametre pracovných stolov a sedadiel nie sú prispôbené konkrétnym potrebám zamestnancov. V prvom polroku sme vykonali 15 kontrol so zameraním na prácu so zobrazovacími jednotkami. Nedostatky boli zistené v spoločnosti LIAZ s.r.o., výrobná prevádzka vo Veľkom Krtíši a v spoločnosti MRS s.r.o., Veľký Krtíš v administratívnej časti pracoviska, kde zamestnanci pracujú prevažnú časť pracovnej zmeny na monitoroch, ktoré sú zastaralé, požiadavky na pracovné miesta, sedadlá a stoly nezodpovedajú základným požiadavkám v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. U zamestnancov nebolo vykonané posúdenie zdravotnej spôsobilosti na prácu so ZJ. Spoločnosti boli v rámci zistených nedostatkov uložené termínované opatrenia na ich odstránenie.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Pri plnení projektu bolo doposiaľ oslovených 35 respondentov, pokračuje sa v monitorovaní výživového stavu v štyroch vekových kategóriách ,v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, z ohľadom na ich pracovné zaťaženie / stredne ťažká práca/. Osloveným respondentom bola odobratá krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu, vyplnili jednodňový jedálny lístok, dotazníky na spracovanie somatometrických a biochemických údajov a dotazník životosprávy. Získané údaje sú spracovávané v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. V spolupráci s poradňou zdravia apelujeme na zásady zdravej výživy a správne stravovacie návyky.

3.2. Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jedlej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

V prvom polroku 2010 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 12 vzoriek jedlej soli na chemické analýzy.

Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na KJ a KJO₃.

Na základe laboratórných rozborov bolo zistené, že všetky vyšetrené vzorky vyhovujú požiadavkám uvedeným v príslušnej hlave potravinového kodexu na obsah KJ.

3.3. Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti

Cieľom tejto úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok a kontrola dodržiavania povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov.

Na základe usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010 a plánu odberu vzoriek sme v uskutočnili odber vzoriek týchto kozmetických výrobkov určených pre deti:

V mesiaci február sme uskutočnili odber 2 vzoriek zubných pást pre deti na vyšetrenie obsahu fluóru. Pred zaslaním vzoriek na analýzu bola vykonaná kontrola označovania u odobratým druhov vzoriek.

Odobraté vzorky vyhovelí požiadavkám na označovanie a stanovenému limitu na obsah fluóru.

3.4. Bezpečnosť výrobkov určených pre deti

Cieľom tejto úlohy, ktorý vyplynul pre náš úrad na základe plánu úradnej kontroly a plánu odberu vzoriek na rok 2010 je kontrola dodržiavania bezpečnosti plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov a kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR – Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

V mesiaci máj sme mali odobrať 2 vzorky plastových športových fliaš pre deti a zaslať na vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. V tomto mesiaci neboli predmetné výrobky dostupné v distribučnej sieti okresu Veľký Krtíš, odber bude uskutočnený v náhradnom termíne.

3.5. Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

Na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V kalendárnom roku 2010 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1. –Trendy v telesnom raste a vývine slovenských detí a mládeže.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR. V kalendárnom roku 2010 RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši neboli na realizáciu projektu určené úlohy zo strany ÚVZ SR.

Úloha č. 4.2. – Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR. V kalendárnom roku 2010 RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši neboli na realizáciu projektu určené úlohy zo strany ÚVZ SR.

Úloha č. 4.3. – Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ v SR.

Celoslovenský prieskum užívania legálnych, nelegálnych drog a šikanovania u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov - TAD 1, 2 a 3 bol realizovaný podľa usmernenia ÚVZ SR – odbor hygieny detí a mládeže na Základnej škole s materskou školou v Čebovciach dňa 17.3.2010. Anonymným dotazníkovým prieskumom bol uskutočnený zber údajov od žiakov a učiteľov uvedenej ZŠ s MŠ. Počet vyplnených dotazníkov bol v rámci TAD 1 – 109 ks, TAD 2 – 36 ks a TAD 3 – 17 ks. Dotazníky získané od respondentov boli zaslané v zalepených obálkach na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR. K zaslaným dotazníkom bola priložená aj správa o pnení projektu.

Úloha č. 4.4. – Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nebol zaradený medzi vybrané RÚVZ v SR.

Úloha č. 4.5. – Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

Úloha bola realizovaná podľa usmernenia gestora projektu - RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V kalendárnom roku 2010 v rámci uvedeného projektu bola vykonaná celoplošná realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 7-10 ročných.

Podľa usmernenia gestora projektu bola úloha realizovaná v 16. kalendárnom týždni. Pre vybrané základné školy – jedna mestská a jedna vidiecka boli rozdistribuované dotazníky v počte 120 ks na vyplnenie a následne boli pozbierané odbornými pracovníčkami oddelenia HDM. Vyplňanie dotazníkov bolo zabezpečené v súčinnosti so zákonným zástupcom dieťaťa. U detí zapojených do projektu boli vykonané základné antropometrické merania (výška, hmotnosť, obvod pásu, obvod bokov) a merania tlaku krvi. V školských stravovacích zariadeniach vybranej mestskej a vidieckej základnej školy bola v 17. kalendárnom týždni odobratá celotýždňová strava a zaslaná na laboratórny rozbor na stanovenie energetickej hodnoty v strave a na stanovenie vybraných chemických ukazovateľov. V II. polroku 2010 budú údaje získané z dotazníkov zadané do pripravenej mustry v programe Microsoft Excel a zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu – RÚVZ v Rimavskej Sobote na vyhodnotenie. Z 24 hodinovej retrospektívnej stravovacej anamnézy bude pomocou programu Alimenta verzia 4.3. vypočítaný energetický príjem

a zastúpenie jednotlivých potravinových komodít vo výžive. Z informácií získaných o fyzickej aktivite detí za 24 hod. bude vypočítaný energetický výdaj.

Úloha č. 4.6. – Zdravé deti v zdravých rodinách.

Cieľom projektu je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie a aktualizovať intervenčné opatrenia na individuálnej a populačnej úrovni.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V I. polroku 2010 vedúca oddelenia HDM sa zúčastnila na porade riešiteľov projektu „Zdravé deti v zdravých rodinách / Primárna prevencia aterosklerózy v detskom veku“ v Banskej Bystrici.

Úloha bude realizovaná v II. polroku 2010 podľa usmernenia gestora projektu - RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR v spolupráci s praktickými lekármi pre deti a dorast v okrese Veľký Krtíš.

Praktickým lekárom pre deti a dorast v okrese Veľký Krtíš budú rozdistribuované dotazníky – skriningové formuláre určené na vyplnenie u vybranej populácie 11 a 17 ročných detí. Skriningový formulár bude vyplnený v rámci preventívnych prehliadok, pri ktorých u vybratých respondentov bude odobratá vzorka krvi na vyšetrenie biochemických ukazovateľov a budú sa získavať informácie o antropometrických údajoch a hodnotách tlaku krvi. Po vyplnení dotazníkov, ktoré okrem spomínaných údajov obsahujú aj údaje o rodinnej a osobnej anamnéze dieťaťa, získané informácie budú vložené do databázy programu Epi – info a zaslané gestorovi projektu – RÚVZ v Banskej Bystrici na vyhodnotenie.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program

Vzhľadom na dlhodobosť projektu a pevne stanovené termíny kontrol sa v priebehu prvého polroku na projekte nepracovalo. Kontrola očkovania bude vykonaná v mesiacoch september – október 2010.

6.2. Surveillance infekčných ochorení

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie sa pravidelne zúčastňovali šetrení v ohniskách nákazy. V priebehu roka vykonali celkom 59 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 16 v ohniskách salmonelóz, 4 v ohniskách šigelóz, 3 kontaktov s potvrdenou hepatítidou typu A z okresu Lučenec, 4 podozrenia na hepatítidu typu A a 9 kontaktov, 2 v ohniskách kontaktu alebo ohrozenia besnotou a 21 v súvislosti s pozitívnou anamnézou novej chrípky typu A(H1N1). Z VŠNsP vo Veľkom Krtíši za 1 ½ rok 2010 nebola Regionálnemu úradu odboru epidemiológie nahlásená ani jedna nozokomiálna nákaza. V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých 210 sterov mikrobiálnej čistoty. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves, kde bolo odobratých 6 vzoriek.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje pravidelne denne a to zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Oddeleniu epidemiológie za 1 ½ rok 2010 nebola nahlásená ani jedna nozokomiálna nákaza.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Oddelenie epidemiológie spolupracovalo s ostatnými oddeleniami RÚVZ pri riešení a realizácii úloh podpory zdravia a a to prednáškami a článkami do regionálnych novín.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu 1 ½ roka sa vyskytli lokálne epidémie v jednotlivých školských zariadeniach. Prerúšením výchovno-vzdelávacieho procesu sa zabránilo ďalšiemu šíreniu respiračných ochorení.

Oddelenie epidemiológie od januára pracovalo na opatreniach v súvislosti s pandemickým vírusom chrípky A/H1N1/ podľa usmernení Hlavného hygienika SR.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1. „MATERSKÉ CENTRÁ“

V našom regióne nemáme zriadené ani jedno materské centrum, preto sa edukáciu matiek snažíme realizovať prostredníctvom iných projektov a aktivít, napr. v projekte „Chcem byť dobrou matkou“ alebo distribúciou vhodných zdravotno-výchovných materiálov na gynekologické a detské ambulancie.

9.2. „ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO“

Tento projekt plníme s členmi klubu dôchodcov a aj s klientmi Domova dôchodcov v našom meste. Záujem o vyšetrenie prístrojom Reflotron prejavili klienti Domova dôchodcov . Bola vyšetrená hladina cholesterolu , glukózy v krvi, odmeraný TK, P a % TT (24). Pri príležitosti medzinárodnej akcie, ktorú na Slovensku organizovala Slovenská Alzheimerova spoločnosť - **Týždeň mozgu** ,sme v uvedenom zariadení uskutočnili prednášku a besedu na danú tému.

Záujem o vyšetrenie prístrojom Reflotron prejavili aj klienti Denného stacionáru Príbelce ,ktorým bola vyšetrená hladina cholesterolu , glukózy a triglyceridov v krvi, odmeraný TK, P a % TT (9).

9.3. „ZDRAVOTNO - VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA“

Rozprávky a filmy s tematikou stomatohygiény boli premietnuté v rámci Dní otvorených dverí na našom RÚVZ, ako aj v rámci prednáškovej činnosti pre žiakov ZŠ v okrese V. Krtíš.

9.4. AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ

Svetový deň zdravia – propagácia v priestoroch RÚVZ a prostredníctvom mestského rozhlasu a Pokrok, na stránke RÚVZ VK
- vyšetovanie Reflotronom v mestskej knižnici (45)
- rozdávanie zdravotno-výchovných materiálov

Svetový deň bez tabaku - propagácia u zamestnancov RÚVZ
- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ
- tejto problematike boli venované aj prednášky na ZŠ v Dolnej Strehovej II.stupeň/4.triedy/rozdávanie ZV materiálov pre žiakov

Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ V.Krtíš

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi
- prednášky na II.st. ZŠ Dolná Strehová /4 triedy/
- rozdávanie ZV materiálov pre žiakov ZŠ
- informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ

Svetový deň vody - informačné tabule a nástenky v priestoroch RÚVZ

Svetový deň srdca - Poradňa zdravia pri RÚVZ vo Veľkom Krtíši v spolupráci s Gymnázium A. H. Škultétyho, Akadémiou vzdelávania V. Krtíš a zdravotnou poisťovňou Dôvera ,dohodlo spoluprácu pri realizácii podujatia deň „D“ ktoré sa bude konať dňa 24.9.2010.

Svetový deň duševného zdravia – budeme realizovať v spolupráci s Gymnázium V. Krtíš, SOŠ V. Krtíš , SOU Želovce a ZŠ Čebovce finančnú zbierku pre ľudí s duševnými chorobami „Dni nezábudiek „

Svetový deň potravy - v rámci tohto dňa - v ZŠ Modrý Kameň sme dohodli besedu na tému : Zdravé stravovanie školáka + DVD /16.október/

9.5. „VYZVI SRDCE K POHYBU“ - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Do projektu sa v čase jeho konania pravidelne zapájame. Tohto roku bolo podujatie „Prestaň a vyhraj 2010 „

9.6. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Prednášky o prevencii obezity sme vykonali v II.ZŠ Veľký Krtíš „Správna životospráva „ + DVD , zdravotno -výchovné materiály / III.ročníky – 2.triedy/
Dňa 16.10. 2010(Svet. deň potravy)sme v ZŠ Modrý Kameň dohodli besedu na tému: Zdravé stravovanie školáka + DVD .

9.7. CINDI PROGRAM SR

Po vytvorení integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov detskej obezity na školách budeme postupovať podľa pokynov UVZ SR.

9.8. INICIOVAŤ A ORGANIZOVAŤ ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ AKCIE PRE OBYVATEĽOV S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Túto úlohu sme v prevažnej miere riešili v rámci aktivít pri príležitosti významných dní.

10.3.QUITLINE – TELEFONICKÉ PORADENSTVO PRI ODVYKANÍ OD FAJČENIA

Informáciu o existencii telefonického poradenstva pri odvykaní od fajčenia je zverejnená na našej webovej stránke a v regionálnych médiách. V prípade záujmu o uvedenú problematiku sme poskytli informácie v základnej poradni zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY:

Číslo úlohy: **3.1.**

Názov úlohy: **Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie.**

Cieľ úlohy: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

V spolupráci s poradňou zdravia plníme projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie“.

Ku dňu 30.6.2010 bolo vyšetrených 78 respondentov rozdelených na stredne ťažko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Po spracovaní získaných údajov sa tieto následne vyhodnotia.

Číslo úlohy : **3.2.**

Názov úlohy: **Monitoring jodidácie kuchynskej soli.**

Cieľ úlohy: Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Ku dňu 30.6.2010 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobralo 15 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor. Z toho bolo 5 vzoriek domácej produkcie a 10 vzoriek zahraničnej produkcie. Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli sa bude vykonávať aj naďalej.

Číslo úlohy : **3.3.**

Názov úlohy: **Bezpečnosť kozmetických výrobkov určených pre deti.**

Cieľ úlohy:

1. kontrola dodržiavania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“

dočasnej farby na pokožku

Výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami bol vykonávaný v zmysle zák. NR SR č. 355/2007 Z.z. podľa jednotnej osnovy a plánu odberu vzoriek kozmetických výrobkov priebežne.

V rámci ŠZD bolo ku dňu 30.6.2010 odobratých 5 vzoriek detských zubných pást z distribučnej siete na vyšetrenie obsahu fluóru a dietylenglykolu. Všetkých 5 vzoriek bolo zahraničnej produkcie. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky vyhoveli zdravotným požiadavkám.

Sťažnosti na kozmetické výrobky sme v našom okrese ku dňu 30.6.2010 nemali.

Nedostatky pri odbere kozmetických výrobkov v predajniach neboli zisťované. Výrobcu kozmetických výrobkov v okrese Vranov nad Topľou nemáme.

Číslo úlohy : **7.3.**

Názov úlohy: **Minerálne a pramenité balené vody.**

Cieľ úlohy:

1. overenie kvality minerálnej a pramenitej balenej vody pri skladovaní v prepísaných podmienkach
2. overenie doby trvanlivosti minerálnych a pramenitých balených vôd
3. kontrola zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd v obchodnej sieti

Z plánovaného počtu 15 vzoriek balených minerálnych a pramenitých vôd nebola ku dňu 30.6.2010 odobratá žiadna vzorka.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE:

„0790201 Programy WHO“

„07903 Národný program podpory zdravia“

- (projekty): **1324 výkonov**
- vzorky pitnej vody: **9 (6 vzoriek pitných vôd, 3 vzorky na NO₂ a NO₃)**
- vzorky bazénových vôd: **1 vzorka**
- vzorky stravy: **24 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie**
2 vzoriek celková energetická hodnota
10 vzoriek celodennej stravy
- vzorky piesku: **3 vzorky**

Číslo úlohy **4.1.**

Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine.

Začiatok realizácie r. 2011

Číslo úlohy 4.2.

Monitoring úrazovosti u detí predškolského veku.

Cieľ: Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, tj. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Plnenie úlohy:

S riešením tejto úlohy sme začali v júni 2009. Údaje o úrazoch boli získavané od rodičov detí dotazníkovou metódou. Do súboru bolo zaradených 30 detí vekovej skupiny 3-6 ročných (po 15 detí v jednej vidieckej MŠ a 15 detí v jednej mestskej MŠ), 60 detí vekovej skupiny 7-10 ročných (po 30 detí v jednej vidieckej ZŠ a 30 detí v jednej mestskej ZŠ) a 60 detí vekovej skupiny 11-14 ročných (po 30 detí v jednej vidieckej ZŠ a 30 detí v jednej mestskej ZŠ). Zozbierané dotazníky boli v mesiaci december zadané do databázy a odoslané na ďalšie spracovanie na UV ZSR so sídlom v Bratislave.

V r. 2010 na ÚV ZSR prebieha vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

Číslo úlohy 4.3.

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľ: Cieľom je na základe dlhodobých štúdií znežžívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metódou.

V rámci plnenia tejto úlohy bola činnosť zameraná hlavne na ovplyvňovanie osvojovania si týchto tém u stredoškolskej mládeže prostredníctvom predášok a besied.

V 11. kalendárnom týždni prebiehal na dvoch školách okresu (Cirkevné gymnázium sv. Františka z Assisi Vranov nad Topľou a Základná škola Bystré) zber údajov prostredníctvom dotazníkov v rámci „Školského prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov stredných škôl).

Údaje boli pozberané od 380 respondentov.

Číslo úlohy 4.4.

Hygienická problematika škôl a zdravotný stav žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Nerealizuje sa.

Číslo úlohy 4.5.

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expoície vybratých rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľ: Zhodnotenie stravovacích zvyklostí u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví.

I. veková skupina:

V r. 2009 boli vybrané dve MŠ (jedna mestská – MŠ Vranov n/T, Sídl. II a jedna vidiecká – MŠ Sačurov, ktorá bola doplnená deťmi MŠ Sečovská Polianka z dôvodu dodržania požiadaviek na vek a pohlavie detí). Do projektu bolo spolu zapojených 120 detí.

Výstupy z I. etapy projektu boli zaslané príslušným RÚVZ a budú vyhodnocované po celkovom ukončení riešeného projektu.

II. veková skupina:

V r. 2010 boli do realizácie projektu zaradené dve ZŠ (mestská ZŠ – ZŠ Vranov n/T, Sídl. II, a jedna vidiecká ZŠ – ZŠ Továrne, ktorá bola doplnená o deti zo ZŠ Slovenská Kajňa).

Úloha bola realizovaná v dvoch formách:

I. forma: dotazníková

II. forma: samotný odber celodennej stravy zo školských stravovní

Vyplňovanie dotazníkov a zisťovanie antropometrických údajov detí bolo vykonávané pracovníkmi oddelenia HDaM za spolupráce s rodičmi a učiteľmi v mesiacoch apríl a máj. Celodenná strava bola odoberaná a odvázaná do laboratória RÚVZ v Prešove. Získané údaje a laboratórne výsledky boli postupne do konca októbra zadané do databázy a odoslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Číslo úlohy: **4.6**

Zdravé deti v zdravých rodinách

Nerealizuje sa

Programy a projekty (okrem vyhlásených ÚVZ SR):

1. Školský mliečny program.

Cieľ: Zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov na základných a stredných školách.

Plnenie úlohy:

Formy: - predaj mlieka a mliečnych výrobkov pracovníkmi ŠS
- predaj mliečnych nápojov formou automatov (fi: RAJO)

Poznatky získané v rámci ŠZD v súvislosti so školským mliečnym programom ako (dodržiavanie dátumu minimálnej trvanlivosti, odborná spôsobilosť pracovníkov manipulujúcich s mliekom, vyhradenie chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka, priestory, kde sa uskutočňuje predaj, resp. podávanie mlieka, druh podávaného mlieka z hľadiska dátumu minimálnej trvanlivosti, problémy s likvidáciou odpadu, neporušenosť

obalov, plynulosť dodávky mlieka atď.), neboli v rozpore s ustanoveniami zákona č. 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov. Jediným negatívom bola zvýšená záťaž na pracovníčky školských jedální, ktoré zabezpečujú predaj mlieka žiakom.

Pozitívne môžeme hodnotiť to že, stúpa počet škôl a žiakov zapojených do školského mliečného programu, stúpa počet automatov na školách.

2. Prevencia dusičnanovej methemoglobinémie.

Cieľ: Zisťovanie kvality vody s ohľadom na obsah dusičnanov.

Plnenie úlohy:

Z dôvodu prevencie dusičnanovej methemoglobinémie je formou letákov distribuovaných na pôrodnickom oddelení a pravidelným oboznamovaním pediatrov ponúknutá možnosť bezplatného vyšetrenia vzorky pitnej vody zo studne, z ktorej sa kojenecká strava pripravuje. Túto ponuku využili v našom okrese od 01.01.2010 do 30.06.2010 3 mamičky. Vyšetrené vzorky **boli v 1 prípade** zdravotne bezpečné a **v 2 prípadoch neboli** zdravotne bezpečné pre prípravu dojčeneckej stravy.

3. Sledovanie úrazovosti u 0 – 19 ročných.

Cieľ: Budovanie a vytváranie bezpečného prostredia pre detí.

Plnenie úlohy:

Pri ŠZD základných a materských škôl sa pracovníci oddelenia pravidelne zúčastňujú na realizácii tohoto projektu pri kontrole možných rizík úrazovosti (kontrola stavu vybavenosti školských vonkajších plôch – detských preliezačiek, hojdačiek, pieskovísk, vybavenia telocvičien telocvičným náradím, kontrolou ochranných krytov topných telies, stavom školského nábytku, zabezpečenia zmiešavacích batérií v umývarkach detí).

V meste sa dozoruje jedno dopravné ihrisko detí základných škôl, zamerané na odborné zaškolenie žiakov základom dopravnej výchovy.

V rámci realizácie tejto úlohy bolo vykonaných 29 previerok vonkajších plôch a vnútorného vybavenia materských škôl, 4 previerky telocvičien, 1 previerka detského dopravného ihriska a 23 previerok základných škôl.

4. Sledovanie výživovej a energetickej hodnoty hotových jedál v školských stravovacích zariadeniach.

Cieľ: Monitorovať výživovú a energetickú hodnotu hotových jedál v školských stravovacích zariadeniach. Dosiahnuť ozdravenie výživy a tým účinnejšie predchádzať výskytu viacerých, tzv. civilizovaných ochorení, najmä srdcovo-cievnych a niektorých nádorových so závažnými celospoločenskými a ľudskými dopadmi. Podporovať vytváranie podmienok na to, aby spoločné stravovanie detí a mládeže mohlo plniť svoje funkcie, čo bude mať v konečnom dôsledku pozitívny dopad na zdravie.

Plnenie úlohy:

V tomto roku boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov na celkovú energetickú hodnotu stravy. Ani v jednom prípade z odobraných vzoriek neboli dodržané OVD (v oboch prípadoch boli zistené hodnoty nižšie).

5. Monitoring fyzickej aktivity detí a dorastu.

Cieľ: Monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých detí a dorastu k úlohe č. 2. 3. 11 vo vládou SR schválenom Národnom programe starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015.

Plnenie úlohy:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou v r. 2010 realizoval úlohu č. 2.3.11 vo vláde Slovenskej republiky schválenom Národnom programe starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008-2015, ktorej cieľom je monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu, vrátane monitorovania stavu pohybového aparátu.

Termín realizácie úlohy bol február 2010.

Do realizácie tohto projektu bolo zahrnutých 176 študentov Gymnázia Dr. C. Daxnera Vranov n/T a SOG Bernolákova Vranov n/T.

Projekt zahŕňal:

- vyplňovanie dotazníkov študentmi
- samotné antropometrické merania pracovníčkami oddelenia – obvod pásu, obvod bokov, výška, váha, hodnotenie držania tela u vyšetrených detí – asymetria lopatiek, asymetria ramien, vzpriamené držanie tela, deformity chrbta, hodnotenie plochých nôh,
- výpočty BMI sledovaných študentov
- zadávanie údajov do databázy

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA:
--

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Sledovanie a hodnotenie kvality vody na kúpanie na prírodných a umelých rekreačných lokalitách sa vykonáva v súlade s požiadavkami platných predpisov zák. NR SR č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Nariadenia vlády SR č. 87/2008 o a požiadavkách na prírodné kúpaliská a vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská.

Prírodné rekreačné lokality:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou i v roku 2010 (počas LTS) naďalej vykonáva monitoring kvality vody na prírodných lokalitách VN Veľká Domaša, na rekreačných strediskách Nová Kelča – pláž, Nová Kelča – polostrov KRYM,

Holčíkovce, Poľany, Dobrá. Tieto lokality nemajú prevádzkovateľa, ale verejnosťou sú na kúpanie využívané. Odbery vzoriek boli vykonané v dňoch 14.06.2010 a 29.06.2010. Vyšetrené vzorky vody zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.

Počas LTS sa odbery budú vykonávať v intervaloch 1 x za 14 dní.

Umelé rekreačné lokality:

Kontrola kvality vody bazénov v areáli letného kúpaliska mesta Vranov nad Topľou bola vykonaná dňa 28.06.2010, pred uvedením do prevádzky. Vyšetrené vzorky vody zodpovedali požiadavkám platnej legislatívy.

Prevádzka kúpaliska bola zahájená dňa 1.07.2010.

Prevádzkovateľ umelého kúpaliska v obci Hermanovce a umelého kúpaliska RAGLENG v obci Pavlovce nie sú doposiaľ uvedené do prevádzky z dôvodu, že prevádzkovatelia uvedených kúpalísk o uvedenie do prevádzky nepožiadali.

Okrem kvality vody na kúpanie je sledovaná aj vybavenosť a prevádzka prírodných a umelých rekreačných lokalít, ako súčasť štátneho zdravotného dozoru.

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Kvalita vody v sieti verejných vodovodov (v spotrebisku) sa sleduje v súlade s požiadavkami NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Zo siete verejných vodovodov bolo odobratých **40 vzoriek** z verejných vodovodov z toho:

16 vzoriek (kontrolný monitoring)

21 vzoriek (preverovací monitoring)

3 vzorky (SZD)

Kvalitu vody zo siete verejných vodovodov (v spotrebisku) v okrese Vranov nad Topľou v I. polroku 2010 hodnotíme ako stabilne dobrú.

K 30.06.2010 bolo celkom odobratých 74 vzoriek pitných vôd z toho:

40 vzoriek z verejných vodovodov

3 vzorky z verejných studní,

12 vzoriek z prameňov mineralizovanej vody

6 vzorky z podzemných prameňov pitnej vody na území mesta Vranov nad Topľou.

13 vzoriek ostané vzorky

Od 1.01.2010 sú údaje o kvalite vody z verejných vodovodov spracovávané prostredníctvom nového **Informačného systému o pitnej vode.**

K 30.06.2010 boli do programu vložené údaje v súlade s pokynmi ÚVZ SR, pre jednotný postup pri vkladaní údajov a vypracovaným Prevádzkovým manuálom IS Pitná voda.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE NNAS, DDD:

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	Národný imunizačný program SR	ÚVZ SR
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4.	Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – IPSE.	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Surveillance chronických ochorení	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7.	Environmentálna surveillance a sledovanie VDPV	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.8.	Prevencia HIV/AIDS	RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2011

6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Vlastné očkovanie si vyžaduje funkčný zdravotnícky systém, výkon je daný očkovacou schémou a trendom sú kombinované vakcíny.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne – kontrola zo strany RÚVZ sa vykonáva formou kontroly zasielaných výpisov o vykonaných očkovacích úkonoch očkujúcimi lekármi v písomnej forme, resp. elektronickej forme 1x mesačne. V júni t.r. boli písomnou formou požiadaní lekári vykonávajúci vakcináciu, aby si pripravili podklady ku kontrole očkovania podľa stavu k 31.8.2010. Kontrola sa vykoná a jej výsledky sa vyhodnotia v septembri.

V mesiacoch január – február bolo v súvislosti s očkovaním proti pandemickému kmeňu chrípky A H1N1 vykonaných 40 osobných návštev lekárov vykonávajúcich vakcináciu inštruktážou o praktickom vykonaní očkovania a manipulácii s vakcínou.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010:

Očkovací kalendár pre povinné očkovanie osôb, ktoré dosiahli povinný vek bol rozdelený na dve etapy. Prvá etapa 1. polrok 2010 - oproti predchádzajúcemu roku nedošlo k žiadnym zmenám a 2. etapa pre druhý polrok 2010, v ktorom sú uvedené zmeny v očkovaní:

- **Zabezpečenie očkovania určených rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke schválenej Pandemickou komisiou vlády SR**
- **Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.**

Vyhodnotenie:

1. Očkovanie proti pneumokokovým infekciám, ktoré bolo zaradené do pravidelného povinného očkovania detí v roku 2009 7-valentnou konjugovanou vakcínou sa v 2. polroku 2010 nahradilo 13-valentnou konjugovanou vakcínou doplnenou o ďalších 6 sérotypov (*Streptococcus pneumoniae* sérotyp 1, 3, 5, 6A, 7F, 19A), ktorá bude podávaná simultánne s hexavakcínou.
2. Zrušilo sa povinné preočkovanie tuberkulín negatívnych detí proti tuberkulóze v 11. roku života.
3. Rozšírilo sa preočkovanie detí v 13. roku života proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde o preočkovanie proti pertussis tetravakcínou DTaP-IPV s acelulárnou zložkou.

O zmenách v očkovačom kalendári boli očkujúci lekári informovaní prípismi RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou dňa 22.12.1009 a 21.6.2010. Zároveň boli upozornení na platnosť Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení a dopĺňajúcej vyhlášky č. 273/2010 Z.z., ktorou sa doplnilo očkovanie o očkovanie doporučené lekárom, a to:

- očkovanie dispenzarizovaných osôb bez ohľadu na vek pneumokokovou vakcínou,
- očkovanie proti VHA osôb dispenzarizovaných pre chronické ochorenia pečene a očkovanie dvojročných detí žijúcich v zlých hygienických podmienkach
- očkovanie dievčat vo veku 13. rokov proti onkogénnym papilomavírusom.

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

V zmysle vyššie uvedených úloh boli lekári vykonávajúci vakcináciu informovaní o všetkých zmenách týkajúcich sa vakcinácie, očkovačom kalendári, antivakcinačnom týždni EIW (články do novin, leták, informačné tabule, osobné konzultácie s lekármi, s rodičmi, vysvetľovanie dôležitosti očkovania rodičom detí a pod.)

5. Manažment očkovania:

Úlohy

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít. Zároveň upozorňujú na výpadok niektorých druhov vakcín (napr. IMMOVAX DITE), preto sa niekedy musia termíny očkovania odsúvať na neskoršie obdobie.

6. Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZ SR k stanovenému termínu
- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2010

Vyhodnotenie

Kontrola očkovania sa vykoná v stanovenom termíne v septembri t.r., vyhodnotenie očkovania sa spracuje k 15.10.2010

6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spolu prácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou (Ružomberok, Snina, Stropkov a pod.)

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Spolupráca s OKM vo Vranove n/T aj v Ružomberku, Stropkove je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní etiologického agens a následne aj písomne

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním vyžívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, n.o. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS pre nich neprichádza do úvahy.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, n.o. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám,, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom polroku sme nemali hlásené. Napriek tomu boli lekári Vranovského okresu informovaní o výskyte **pertussis v Slovenskej republike**, o prípadoch **poliomyelitídy a osýpok** v susedných krajinách. **Boli vyzvaní k zvýšenej bdelosti pri diagnostike ochorení preventabilných očkovaním .**

Pri každom výskyte prenosného ochorenia v zdravotníckom zariadení sú primári oddelení písomne a personál oddelení aj osobným rozhovorom, vedení k správne vykonávaniu protiepidemických opatrení vrátane dekontaminácie, dodržiavaniu bariérového ošetrovateľského režimu, izolácii pacientov a pod.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na

vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú pravidelne uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v jednotlivých mesiacoch a veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny a „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane pred ich šírením (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy, pandémie chrípky, AIDS a pod.)

6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillancie infekčných ochorení do siete EÚ

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Kontrola kvality údajov v EPISe – zodpovední: určené pracovné skupiny
2. Odborné usmernenia pre prácu v ohniskách vybraných infekčných ochorení: plnenie ÚVZ SR - vytvoriť pracovnú skupinu – termín 31.12.2009
3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EU a jednotlivých EU sietí; plní ÚVZ SR
4. Manažment epidémií – manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu – plní ÚVZ SR
5. Manažment kontaktov a ohnisk – dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko – plnenie: RÚVZ eviduje všetky opatrenia v EPIS.

Plnenie bodu 5. – plnia všetky RÚVZ SR

Ukladanie údajov do EPIS vykonávajú všetky pracovníčky oddelenia epidemiológie s tým, že zodpovedná za túto agendu je určená pracovníčka. K 30.6.2010 bolo do systému vložených 449 hlásených ochorení. Diagnózy, ktoré sa spracovávajú v ohniskách nákazy

kontroluje, dopĺňa a uzatvára vedúca oddelení.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevenciu NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Etapy riešenia

1. Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anesteziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. nie je zapojená do programu HELICS

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

V rámci postgraduálneho doškoloňovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz.

3. Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2010
- porovnať výskyt NN v roku 2010 s výskytom v roku 2009 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov v spolupráci s OKM
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz zaktivizovaním činnosti komisie pre evidenciu a analýzu NN
  - zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach zabezpečením kontroly dekontaminačných postupov a verifikáciou

- mikrobiologickej kontroly prostredia, sterility, dezinfekcie podľa harmonogramu odd. epidemiológie RÚVZ.
- štandardné postupy hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk

Časové obdobie: priebežne
Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR
Vyhodnotenie:

Vyhodnotenie za rok 2009 sa vykonalo vo výročnej správe za rok 2009. Za rok 2010 sa vyhodnotí na konci roka 2010

6.5. SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
  2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
  3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
  4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života
- Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Vyhodnotenie

V RÚVZ Vranov nad Topľou úlohu rieši Oddelenie podpory zdravia

6.6. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Etapy riešenia

- 1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo**

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny a členskými štátmi EÚ.

Časové obdobie: priebežne

2. Pandemická pripravenosť:

- zlepšiť všeobecnú pripravenosť RÚVZ Vranov nad Topľou na pandémiu chrípky
- pripraviť koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie, podľa pokynov ÚVZ SR

Vyhodnotenie:

Po vyhlásení 5. a neskôr 5. stupňa pandémie chrípky NOVEL FLU A (H1/N1) vypracovalo ÚVZ SR „**pokyny na zabezpečenie opatrení pri vyhlásení 5. a 6.fázy pandémie chrípky**“, ktoré boli na úrovni okresu rozpracované a doručené na všetky zdravotnícke pracoviská okresu; podľa nich sa v okrese Vranov nad Topľou postupuje.

V prvom polroku 2010 boli hlásené 3 potvrdené prípady chrípky A H1N1 a 1 ochorenie SARI u onkologického pacienta napojeného na umelú ventiláciu..

6.7. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie : január – február 2010:

Zodpovedný: ÚVZ SR

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov riaditeľa ÚVZ SR vypracovaných NRC ÚVZ SR Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: marec – november 2010

Zodpovedný: ÚVZ SR

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok 2010 a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 3.3.2010, 28.4.2010, 16.6.2010). Vyšetrenie ešte nie je ukončené.

V roku 2009 boli odpadové vody na póliovírusy negatívne.

6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v sídlach krajov a všetky RÚVZ košického kraja

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

- poradenstvo pre obyvateľov okresu v Poradni HIV/AIDS,
- zdravotná výchova obyvateľstva, najmä mládeže, v otázkach HIV/AIDS formou besied, prednášok, v médiách.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Individuálnymi osobnými rozhovormi s mladými ľuďmi – študentmi a prednáškami zakomponovanými do školení z hygienického minima sa zdôrazňuje riziko prenosu AIDS a opatrenia na zabránenie ich šírenia.

Samostatná prednáška venovaná prevencii HIV/AIDS sa uskutočnila 24.6.2010 pre žiakov strednej drevárskej školy.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA:

Úlohy:

1. Zabezpečiť znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (hluk, vibrácie, nebezpečné chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, azbest, biologické faktory, dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie, psychická pracovná záťaž), najmä zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2009 evidovaných 27 organizácií, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V priebehu roka 2010 boli z evidencie vyradené 2 pracoviská s výskytom rizikových prác.

Práce s rizikovým faktorom - chemický faktor agrochemikálie v Poľnohospodárskom obchodnom družstve Vehec, kde došlo k zníženiu miery expozície zamestnancov

chemickým faktorom na najnižšie možnú dosiahnuteľnú úroveň používaním menej nebezpečných prípravkov, znížením množstva používaných prípravkov, vykonaním technických opatrení a výmenou strojných zariadení (nový klimatizovaný traktor).

Z rizika boli vyradené práce s rizikovým faktorom - chemický faktor prach a fyzikálny faktor hluk, v Kovovýrobe MTH REMONT, s.r.o. Vranov nad Topľou. Ako dôvod spoločnosť uviedla zníženie objemu výroby, z čoho následne vyplynulo zníženie celkového počtu zamestnancov spoločnosti ako aj výrobných zamestnancov, u ktorých sa znížila expozícia škodlivým fyzikálnym faktorom hluku a prachu (zváračské pevné aerosóly) v pracovnom prostredí. Spoločnosť pre zamestnancov zabezpečila náhradné možnosti vykonávania pracovných činností pre iné právnické osoby na ich pracoviskách, či vykonávaním servisných prác.

V I. polroku 2010 podali návrh na zaradenia prác do rizika spoločnosti PROFESIONÁLNA SERVISNÁ, s.r.o., Hencovce a ZEOCEM, a.s., Bystré.

V PROFESIONÁLNEJ SERVISNEJ zaoberajúcej sa vykonávaním údržbárskych prác, dielenských činností, stavebných činností v areáli spoločnosti skupiny BUKÓZA HOLDING bola zaradená do rizika (4. kategória) práca zváranie plazmou, ktorú vykonáva jeden zamestnanec.

Spoločnosť ZEOCEM, a.s., Bystré, ktorá sa zaoberá výrobou cementu a výrobkov zo zeolitu, vykonala v roku 2009 nové merania hluku, vibrácií a pevného aerosólu v pracovnom prostredí. Na základe výsledkov objektívizácie prehodnotila riziká ohrozenia zdravia pri práci a podala návrh na zaradenie prác do rizika. Do 3. kategórie rizika boli z dôvodu prekročenia najvyššej prípustnej normalizovanej hladiny hluku zaradené práce obsluha KD a dopravníkov, obsluha drviacich a triediacich liniek, mlynár, pomocný mlynár a obsluha fullerových čerpadiel. Z dôvodu prekročenia limitov pre vibrácie bola do 3. kategórie rizika zaradená práca pri obsluhu drviacich a triediacich liniek. Pre vysokú koncentráciu pevného aerosólu boli do 3. kategórie zaradené práce: obsluha drviacich a triediacich liniek, obsluha baliacej linky Big-Beg, obsluha linky na Klinomic Granul a obsluha ťažobných mechanizmov v Lome Nižný Hrabovec. Práca laboranta bola zaradená do kategórie 3. pre zvýšený obsah formaldehydu v pracovnom ovzduší.

Z dôvodu vysokých koncentrácií pevného aerosólu boli niektoré práce zaradené do 4. kategórie rizika: stredisko sušiareň – obsluha KD a dopravníkov, kurič, baliareň – obsluha baliacich liniek, mlyny – pomocný mlynár, fullerkár, obsluha linky síranu železnatého, mlynár, strojná údržba – strojný údržbár, baliareň zdranitých zeolitov – obsluha baliacich liniek, doprava – vodič a Lom Nižný Hrabovec – obsluha technologických zariadení.

Organizácie, ktorých zamestnanci vykonávajú práce evidované v kategórii rizika 3 a 4, majú zmluvne zabezpečený dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby.

V I. polroku 2010 bol vykonaný štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom rizikových prác v organizáciách: Mäsoprodukt, s.r.o. Bardejov, Amido Equisit, s.r.o. Vranov nad Topľou, Agromix, s.r.o. Sedliská, MTH, s.r.o. Vranov nad Topľou, Bukocel, a.s. Hencovce, Poľnohospodárske družstvo Kvakovce, Lesy SR, š.p., OZLT Vranov nad Topľou a Poľnohospodárske družstvo Sol'

2. Navrhovať a realizovať intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia zamestnancov (Zdravé pracoviská)

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojil v roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdové valce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Výrobný proces pri výrobe zárubní, lešení a profilov prebieha v priestoroch výrobnej haly a v lisovni. Polotovary vo forme zvitkov plechov sa spracovávajú delením a ohýbaním na tvárniacej linke. Ďalšie výrobky sa zhotovujú lisovaním na lisovacej linke. Plech sa strihá a delí na tabuľových nožniciach a pásových píloch, následne sa upravuje na ohraňovacích lisoch, prípadne sa vrta. Výroba ďalej pokračuje zostavením, stehovaním, a zváraním dielcov do požadovaného výrobku v zväracích boxoch. Nasleduje očistenie zvarov sekáčom, kladivom a podľa potreby aj obrusovanie ručnou flexibrúskou.

Výroba brzdových valcov prebieha v kovoobrábacej dielni. Polotovary sa postupne obrába na frézach, sústruhoch, obrážačke, vyvrtávačke a brúskach. Montáž drobných výrobkov sa vykonáva v montážnej dielni.

Spoločnosť zamestnáva 44 pracovníkov, z toho 15 v profesii zámočník, 9 v profesii zámočník zvarač, 4 v profesii kovoobrábač a 2 lakovník. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvarači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvárania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlami (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci z expozície hluku vykonala spoločnosť technické opatrenia. V septembri 2008 boli nahradené niektoré kovoobrábacie stroje novými. Následne v októbri 2008 bolo vykonané meranie imisii hluku v pracovnom prostredí.

V roku 2009 bola vykonaná objektivizácia hluku 3 profesií, obsluha CNC sústruhu OSAN Lynx 220 LM, obsluha CNC sústruh Feeler 20 L a u pracovníka obsluhujúceho rámovú pílu BOMAR, vrtačku OMZ 06 a frézu FA 4.

Expozícia hluku za pracovnú zmenu, vyjadrená normalizovanou hladinou hlukovej expozície, pri obsluhu vrtačky OMZ-06 a rámovej píly BOMAR napriek tomu prekračovala hornú akčnú hodnotu 85 dB. Preto boli opätovne rozanalyzované možnosti zníženia hluku a navrhnuté ďalšie opatrenia:

- zväčšenie vzdialenosti medzi pracovníkom a zdrojom hluku správnou organizáciou práce
- striedanie pracovníkov na hlučných a menej hlučných pracoviskách
- úprava režimu práce a pracovných prestávok zavedením tichých prestávok
- preškolenie pracovníkov, aby kovové výrobky nehádzali do paliet, ale ich ukladali,
- namiesto oklepávania kovových výrobkov o kovovú časť stroja používať kartáč alebo pilník
- namiesto zámočnickeho kladiva, ktorým sa zaisťuje obrobok vo zveráku používať gumené kladivo

Koncentrácia škodlivých chemických faktorov v pracovnom ovzduší bola objektivizovaná v januári 2009. Koncentrácie toluénu a xylénov, namerané v pracovnom ovzduší lakovača boli výrazne nižšie, ako povolené limitné hodnoty Celozmenová priemerná expozícia pevného aerosólu zo zvárania dosiahla hodnotu 3,94 mg/m³.

Dohľad nad pracovným prostredím a preventívnu lekársku starostlivosť o zamestnancov vykonáva od roku 2009 pracovná zdravotná služba.

Spoločná návšteva kovovýroby s pracovníkmi oddelenia PPL a Poradne zdravia RÚVZ je plánovaná na mesiac september 2010.

3. Zabezpečiť efektívny štátny zdravotný dozor v oblasti ochrany zdravia pri práci zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Zvýšiť rozsah špecializovaných odborných činností zameraných na prioritné oblasti ochrany zdravia pri práci.

Osobitne sa zamerať na kontrolu ustanovení:

Vyhl. MZ SR č. 541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci.

Plnenie:

V auguste 2009 RÚVZ Vranov nad Topľou vydal rozhodnutie k uvedeniu do skúšobnej prevádzky pre účastníka konania EUROVI s.r.o. Hencovce, ktorý sa zaoberá výrobou pančuchového tovaru. V skúšobnej prevádzke mu bolo uložené vykonať objektivizáciu osvetlenia na jednotlivých pracovných miestach za účelom zlepšenia zrakovej pohody na pracovisku v termíne do 31.12.2009.

V priestoroch spoločnosti EUROVI s.r.o. Hencovce boli v roku 2010 uvedené do prevádzky 2 textilné výroby zaoberajúce sa výrobou pančuchového tovaru: KALI AGRO, s.r.o. a SLO-VI, s.r.o. V máji 2010 boli vykonané merania osvetlenia vo výrobných halách obidvoch spoločností a na základe meraní bolo zabezpečené prisvetlenie pracovných plôch.

Vyhl. MZ SR č. 544/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.

V letnom období boli kontrolované opatrenia v prevádzke textilnej výroby KALI AGRO, s.r.o. a SLO-VI, s.r.o. Hencovce z dôvodu vysokých teplôt na pracovisku. Vykonaním organizačných a technických opatrení, nainštalovaním ventilátorov a umožnením prestávok na oddych v priestoroch s teplotou neprekračujúcou stanovené limity (klimatizované kancelárie) došlo k čiastočnému zlepšeniu pracovnej pohody na pracovisku.

Vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

Plnenie :

Za sledované obdobie nebolo kontrolované.

4. Zabezpečiť efektívny odborný dozor nad výkonom činnosti pracovnej zdravotnej služby zahŕňajúcim dohľad nad pracovnými podmienkami a nad zdravím zamestnancov v súvislosti s prácou.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v rámci štátneho zdravotného dozoru poskytuje informácie o povinnostiach zamestnávateľov (zák. č. 140/2008 Z. z. , ktorým sa mení a dopĺňa zák. č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci), určiť dostatočný počet odborných zamestnancov na vykonávanie pracovnej zdravotnej služby alebo zmluvne dohodnúť vykonávanie pracovnej zdravotnej služby.

Plnenie:

V rámci výkonu ŠZD na pracoviskách sme zisťovali zabezpečovanie zdravotného dohľadu u zamestnávateľov pracovnou zdravotnou službou..

Zisťujeme, že zamestnávatelia si PZS zabezpečujú dodávateľským spôsobom - tímom PZS (na základe oprávnenia ÚVZ SR).

Túto povinnosť majú splnenú zamestnávatelia, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikovú prácu 3. a 4. kategórie.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA:

„9.1.,Materská centrá“

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor:

ÚVZ SR

Anotácia (charakteristika) :

Výchova vzdelávania matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Vzdelávaním matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva celú rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Plnenie úlohy:

Beseda v Materskom centre Slniečko o zdravom životnom štýle a vyšetrenie rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení . Vyšetrených bolo 20 mamičiek.

9.2. „Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Eliminovať sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí. Využiť aktivitu vzájomne prospešnú aktivitu seniorov pre zdravie.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Anotácia (charakteristika):

Zlepšiť zdravotné uvedomenie starších ľudí, aktivovať ich záujem o vlastné zdravie.

- Besedy a prednášky spojené s vyšetrením glykémie a TK v obciach, kluboch, občianskych združeniach.
- Články v novinách
- Sprievodné akcie pri konferenciách v kluboch seniorov.

Plnenie úlohy :

- Zelená pre seniorov - 22.04.2010 - Okresná knižnica vo Vranove nad Topľou
- prezentácia „Zdravý spôsob života a prevencia chorôb u ľudí vo vyššom veku“
- meranie hladín cukru a cholesterolu v krvi, meranie TK, - vyšetrených 25 seniorov
- BECEP - informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť (DVD)
- Slov. zväz zdravotne postihnutých vo Vranove nad Topľou - 100 seniorov
- 3 Kluby dôchodcov vo Vranove nad Topľou – 60 seniorov
- Komunitné centrum Čičava - 40 seniorov
- Centrum seniorov Kučín- prednáška na tému „Aktívny v každom veku“

9.3 „ Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena“

Cieľ:

Zlepšenie stavu chrupu obyvateľov Slovenska.

Neuspokojivý stav chrupu našich detí a obyvateľov SR je nevyhnutným krokom k posunu prevencie zameranej na predchádzanie zubných ochorení na prioritné miesto vo verejnom zdravotníctve.

Gestor:
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:
ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ v SR

Anotácia (charakteristika):

Projekt je zameraný na cieľovú skupinu 4 – 6 ročných detí MŠ a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Vzhľadom na to, že stomatohygiena nášho obyvateľstva a hlavne stomatohygiena našich detí nie je na uspokojivej úrovni a zubný kaz v našej populácii je masové, chronické ochorenie, nie je možné zvládnuť ho len liečebnými zásadami. Preto je nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť prevencii, so zameraním na formovanie správnych návykov v starostlivosti o chrup a ústnu dutinu u detí už od najmladšieho veku. Intervenčné zdravotno-výchovné

pôsobenie bude zamerané na dôležitosť čistenia zubov, demonštráciu správneho čistenia zubov s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav organizmu, dôležitosť pravidelných prehliadok.

Plnenie úlohy:

- Článok „Premôžme spolu zubný kaz“- uverejnený na web. stránke
- Poskytnutie edukačného materiálu DVD „Lakomý sysel“, videokazeta „Zúbky“ pre 200 žiakov ZŠ Hanušovce, spojené s besedou

9.4. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

Cieľ:

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehľbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor:

ÚVZ SR v spolupráci s RÚVZ v SR

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Anotácia (charakteristika):

Organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilm.

Úloha bude plnená v spolupráci so školami, orgánmi štátnej správy, miestnej samosprávy, komunitami, občianskymi združeniami, zamestnávateľmi, ZP atď.

Úloha bude plnená aktuálne bez časového obmedzenia.

Plnenie úlohy:

V rámci tejto úlohy sa snažíme zlepšiť informovanosť obyvateľstva o aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie.

1. v zdravotno výchovných aktivitách
2. vo výjazdovom poradenstve

Aktivity organizujeme bez časového obmedzenia, ale s intenzívnejšou kumuláciou v termínoch odporúčaných SZO.

7. apríl - Svetový deň zdravia

Mottom Svetového dňa zdravia 2010 sa stála téma : **Urbanizácia – šanca pre verejné zdravie.**

- **článok** v novinách s názvom „Zdravie – vec verejná“.
- **nástenka** v budovách RÚVZ

- **Týždeň otvorených dverí** - spropagovanie v regionálnej televízii TV B52
- beseda o zdravom životnom štýle + výjazdové poradenstvo s vyšetrením 17 klientov v ZŠ A. Dubčeka vo Vranove nad Topľou
- vyšetrenie RF srdcovievnych ochorení personálu Sídliisko II vo Vranove nad Topľou (10 klientov)
- beseda so žiakmi prvého stupňa ZŠ Hanušovce nad Topľou na témy : Zdravý životný štýl
- PEER skupina téma: Drogová prevencia program Romano Sastipen.
- vyšetrenie návštevníkov výstavy kompenzačných pomôcok, ktorú usporiadal ÚPSVaR vo Vranove nad Topľou v priestoroch KaSS vo Vranove nad Topľou – (30 klientov)

31. máj – Svetový deň bez tabaku

Tohtoročný **Svetový deň bez tabaku** sa niesol v znamení hesla „**Vzťah medzi fajčením a pohlavím s dôrazom na vplyv marketingu na ženy**“. Poradňa zdravia usporiadala niekoľko aktivít na podporu zdravia občanov nášho mesta aj celého regiónu:

- vyhlásenie súťaže „Prestaň a vyhraj“ (1. – 31. máj 2010)
- medializácia súťaže : článok v regionálnych novinách, web. stránka
- vytvorenie edičného materiálu – plagát s pravidlami súťaže
- distribúcia edičného materiálu – vývesné plochy v meste, lekárne, obchodné centrá, pošta, poliklinika, súkromné ambulancie praktických lekárov
- názorná propagácia – nástenky v obidvoch budovách RÚVZ
- vyšetrenie cholesterolu a individuálne poradenstvo zamestnancov Vodárenskej spoločnosti stredisko Vranov nad Topľou o škodlivosti fajčenia (4 dňové vyšetrenie) vyšetrených 33 klientov
- Pastoračné centrum Rómov – beseda s PEER skupinou – téma „**Fajčenie zabíja**“ .
- ZŠ Bernolákova – beseda pre 6. ročník – téma „**Zdravý životný štýl a fajčenie zabíja**“.

26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- **Vyhotovená nástenka v budove RÚVZ k danej téme**
- PEER skupina téma: Drogová prevencia program Romano Sastipen.

9.5. „Vyzvi srdce k pohybu“ – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej aktivity.

Gestor:

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:
RÚVZ v SR

Anotácia (charakteristika):

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

Plnenie úlohy:

V roku 2010 sa neplní

9.6. Národný program prevencie obezity

Cieľ:

Vytvorenie národnej a regionálnych stratégií na prevenciu chronických ochorení, a to na základe rozpracovania programového vyhlásenia vlády SR. V prioritě č. 4 akceptuje tento dokument problematiku verejného zdravia a činnosti smerujúce k jeho ochrane a podpore.

Gestori:

Sekcia zdravotnej starostlivosti MZ SR a ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Praktickí lekári pre dospelých, praktickí lekári pre deti a dorast
Poradenské centrá zdravia RÚVZ v SR

Anotácia:

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach.

Plnenie úlohy:

Plní sa súbežne s programom CINDI.

9.7. CINDI program SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ:

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou.

Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor:

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská:

všetky RÚVZ v SR

Anotácia:

Intervencia v rámci programu CINDI

– populačná stratégia zameraná na populačné riziko (besedy, podujatia, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

- individuálna stratégia zameraná na individuálne riziko – vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, zamerané na elimináciu jednotlivých RF, výjazdové akcie PZ do obcí, na pracoviská, školy, úrady a hromadné podujatia.

Plnenie úlohy :

Návštevnosť poradne v sledovanom období:

Počet klientov, ktorí navštívili našu poradňu zdravia	325
Prvý krát vyšetrených klientov	132
Kontrolne vyšetrených klientov	193

V celkovej návštevnosti tvorili najpočetnejšiu skupinu 45-54 roční klienti. Prevahu mali **ženy 219**, pred **mužmi 106**. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 45-54 roční klienti. Z prvovýšetrených boli najpočetnejší v skupine 25-34 roční klienti.

Okrem klientov, ktorí navštívili našu poradňu, sme počet vyšetrených zvýšili výjazdmi v teréne, kde sme rizikových klientov vyhľadávali aktívne. V teréne sme absolvovali 11 výjazdov, pri ktorých sme vyšetřili 157 klientov.

I keď sme každému klientovi vyhodnotili globálne riziko civilizačných ochorení individuálne, zaujímavý je aj celkový prehľad výsledkov jednotlivých rizikových faktorov nových klientov v sledovanom období.

Vyšetrovaný ukazovateľ	Výsledky normálne %	Výsledky hraničné %	Výsledky kritické %
cholesterol	74,2	19,6	6,06
glykémia	84,5	11,62	3,8
BMI	38,0	34,8	27,13

Intervenciu v rámci programu vykonávame dvojakou formou:

- **populačnou stratégiou:** články, besedy, súťaže

Články uverejnené v regionálnej tlači a na web. stránke:

- Zdravie – vec verejná
- Premôžme spolu zubný kaz
- Prestaň a vyhraj 2010
- Správnu výživou podporíme zdravie

- individuálna stratégia : výjazdové poradne v teréne

Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

RÚVZ vo Vranove nad Topľou pokračoval v plnení druhej etapy uvedeného programu po krátkej prestávke (január, február). KPZV–A sa venuje samostatnej práci v teréne, prevažne v rómskom osídlení pri obci Čičava, ale aj v iných lokalitách regiónu, podľa navrhnutého obsahového zamerania. Zabezpečuje komunikáciu medzi lekármi a občanmi rómskych komunít v regióne, hlavne pri problémoch s očkovaním. Šíri základnú osvetu, zabezpečuje informovanosť komunity o prevencii. Aktivity sú zamerané k aktuálnym, konkrétnym problémom: význam očkovania, pedikulóza, svrab, prevencia pred infekčnými chorobami, umývanie rúk a pod. V čase epidémie žltacky navštevuje rodiny, ktoré sú pod lekárskej dohľadom. Pomáha rodinám zasiahnutým povodňami pri dezinfekcii pitnej vody a spolupracuje s TSP pri humanitárnej pomoci (lokalita Skrabské, Bystré, Čemerné atď.).

Pracuje na poli kultúrnom. V rámci programu Divé maky (program od roku 2005 vyhľadáva mladé rómske talenty a podporuje rozvoj ich vzdelania, umenia a štúdia, prostredníctvom individuálnych darcov a štipendijného fondu) zúčastňuje sa súťaží a letného workschopu (Lipovce okres Sabinov). Zúčastnil sa školiaceho stretnutia pre tvorbu programov pre rómsku mládež (Budimír jún 2010) a pracovného stretnutia pracovníkov v programe Zdravie Rómov 2010 (máj 2010 Prešov). Zapojil sa do programu EU Róma Pilot.

Pomáha pri riešení sociálnych vecí Rómov cez rôzne organizácie (ETP), organizuje prednášky na tému „Ilegálna práca v štátoch EÚ“.

Užitočnosť 2. etapy programu sa preukázala vo výraznej zmene povedomia a životnom štýle cieľovej skupiny. Zvýšila sa zodpovednosť členov komunity za vlastné zdravie. Činnosť KPZV–A mala priaznivý dopad na zvýšenie návštevnosti v ambulanciách pediatrov, všeobecných lekárov, gynekológov, zvýšenia zaočkovanosti detí, zlepšenie osobnej hygieny. Vďaka dobrej spolupráci s lídrami komunít, terénnymi pracovníkmi a inštitúciami v cieľových lokalitách sa dosahujú pozitívne výsledky.

„Ozdravenie výživy obyvateľstva SR“

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania pokračujeme v plnení projektu „**Sledovanie stavu výživy vybraných vekových skupín dospelaj populácie**“. Šiesty rok sledujeme cieľovú skupinu 80-tich stredne ťažko pracujúcich klientov vo veku od 19-60 rokov. Projekt ma charakter monitorujúci a výskumný. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu, s dôrazom na výskyt obezity a nadváhy.

K 30.06.2010 máme vyšetrených všetkých 80 klientov cieľovej skupiny.

10.KONTROLA TABAKU

Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov Prestaň a vyhraj 2010

V priebehu posledných rokov vláda SR prijala niekoľko opatrení na ochranu nefajčiarov. V roku 2004 zákon 377 Z. z. o ochrane nefajčiarov a novelu, ktorou je zákon č.87/2009. Ako základná intervenčná stratégia s cieľom výchovy k nefajčeniu bol v roku 2008 prijatý Národný akčný plán na kontrolu tabaku na obdobie rokov 2009-2010. Medzi jeho kľúčové oblasti patrí aj poradenstvo tabakovej závislosti, príprava a realizácia medzinárodnej súťaže „Prestaň a vyhraj 2010“, do ktorej sme sa zapojili už po deviaty krát (spomenuté v bode 9.4) . Poradňa zdravia kontrolu dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov a iných povinností vykonávala väčšinou pri hromadných aktivitách v teréne (v závodoch, školách, úradoch). Spolu sme vykonali 4 kontroly. Neudelili sme žiadnu sankciu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy vykonáva oddelenie HŽPaZ počas celého roka monitoring kvality pitnej vody dodávanej spotrebiteľom z verejných vodovodov podľa vypracovaného harmonogramu odberu vzoriek pitnej vody. Sleduje sa kontrola kvality vody na kúpanie umelých kúpalísk s celoročnou a sezónnou prevádzkou.

V rámci výkonu ŠZD sa vykonávajú v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb a športových zariadeniach kontroly zamerané na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Oddelenie HŽPaZ sa celoročne podieľa na vytváraní jednotného systému zverejňovania environmentálnych zdravotných informácií s využitím internetovej stránky, tak aby verejnosť dostávala aktuálne, odborné a zrozumiteľné zdravotno-výchovné informácie.

1.5. Monitoring kvality vody na kúpanie v SR v súlade s platnou legislatívou

V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti. RÚVZ so sídlom vo Zvolene sa zameria na kvalitu vody na kúpanie umelých kúpalísk v súlade s platnou legislatívou a na výkon ŠZD cieleného na kontrolu zariadení z hľadiska vybavenia prevádzky, dodržiavania ustanovení platnej legislatívy, zásad vypracovaných a schválených prevádzkových poriadkov, vrátane ukladania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 27 bazénov s celoročnou prevádzkou a 24 bazénov so sezónnou prevádzkou. Kontrolu kvality vody na kúpanie zabezpečuje prevádzkovateľ a v pravidelných intervaloch predkladá výsledky kontroly kvality vody na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene. Kontrola kvality vody na kúpanie sa vykonáva aj v rámci ŠZD odberom vzorky vody na kúpanie a následnou analýzou v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. V prípade nevyhovujúcej kvality vody na kúpanie vydá orgán verejného zdravotníctva zákaz používania vody na kúpanie a nariadi vykonať nápravné opatrenia.

V Informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie sú pravidelne dopĺňané aktuálne informácie (registrácia nových kúpalísk, registrácia vzoriek, priebeh LTS a pod.). Úloha má dlhodobý charakter

1.6. Monitoring a vyhodnotenie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

RÚVZ so sídlom vo Zvolene vykonáva monitoring kvality pitnej vody počas celého roka a to plnením Harmonogramu odberu vzoriek pitných vôd, vypracovaného podľa NV SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. V spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene je celkovo 61 verejných vodovodov, z toho 28 v správe obecných úradov. K 30.06.2010 bolo celkovo odobraných a vyšetrených 225 vzoriek pitnej vody, z toho 185 minimálnych rozborov a 40 úplných rozborov. Z celkového počtu vzoriek bolo 51 závadných, čo predstavuje 22,6%.

Aktuálne informácie o kvalite pitnej vody (aktuálne zákazy dodávky pitnej vody) sú uverejňované na našej webovej stránke. Úloha má dlhodobý charakter

2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 401 z toho 117 žien

Detva: 362 z toho 35 žien

Krupina: 279 z toho 31 žien

Celkom: 1042 z toho 183 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 8

Detva: 82

Krupina: 6

Celkom: 96

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 7

Detva: 0

Krupina: 0

Celkom: 7

V okrese Zvolen bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku, 3. kat. – PannAqua a.s., Košice, prevádzka Ostrá Lúka a v spoločnosti DEKONA s.r.o., Zvolen.

V okrese Detva bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku, 3. kat. a z titulu pevných aerosólov, 4. kat.– PPS Group a.s., Detva.

V okrese Krupina bola vyhlásená riziková práca z titulu hluku a z titulu nebezpečných chemických faktorov, 3. kat. v spoločnosti BROTHER INDUSTRIES (SLOVAKIA) s.r.o., Krupina.

V okrese Zvolen bola zrušená riziková práca v AGROSLATINA, družstvo, Zvolenská Slatina a v PD Očová, Očová, pracovisko – rastlinná výroba, agrochemikálie, 3. kat..

V okrese Detva nebola v žiadnej spoločnosti zrušená riziková práca.

V okrese Krupina nebola v žiadnej spoločnosti zrušená riziková práca.

V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané DEKONA s.r.o., Zvolen, Ing.Ján Lupták – LUNIT, Zvolen, RD Bzovík, EUROVIA – Kameňolomy s.r.o., Košice – lom Vígľaš, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR š.p., odštepny závod, Krupina, Poľnohospodárske družstvo Detvianska Huta, družstvo, Detvianska Huta, PPS Group a.s., Detva, KNK VD, závod NAKO, Hriňová, MRAMOR spol. s r.o., Krupina, BROTHER INDUSTRIES (SLOVAKIA) s.r.o., Krupina, WITTUR s.r.o. Krupina.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Vykonané previerky zamerané na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a prípravkami:

- 7 previerok: PD Očová, Agrodružstvo, Klokoč, RD Slatinské Lazy, AGROHONT, družstvo, Dudince, RD Bzovík, AGROSLATINA, družstvo, Zvolenská Slatina, OSIVO a.s., Zvolen – Divízia STRED, ČSO Pstruša.
- 2 previerky bola vykonané v maloobchodných predajniach: Kvetinárstvo Dudince – Pavel Gombík, Jaroslav Poduška, Hriňová.
- 3 previerky boli vykonané v záhradníctve ZAF Garden, spol. s r.o., Zvolen, Záhradníctvo Dudince, časť Merovce – Pavel Gombík.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

Schválené prevádzkové poriadky na družstve – Poľnohospodárske družstvo Lieskovec, v maloobchodných predajniach záhradníctvo a kvetinárstvo Pavel Gombík, Dudince, Jaroslav Poduška, Hriňová, ZAF Garden, spol. s r.o., Zvolen.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Nevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali prácu s cytostatikami v NsP – Vaše ZDRAVIE n.o., Zvolen a prácu s rôznymi druhmi tvrdého dreva.

Organizácia	Chemický karcinogén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.	Počet exponovaných spolu /žien	Množstvo spotrebovaných látok do 30.6.2010
NsP - VAŠE ZDRAVIE n.o., Zvolen	Cytostatiká (oddelenie pneumológie a ftizeológie)	1	8/8	Perorálne – 59 tabliet Injekčne - 0

- práce s rôznymi druhmi tvrdého dreva – v sledovanom období bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spoločnosti TRIUM schody – interiéry, s.r.o., Budča, Píla FAGUS s.r.o., Devičie, Ing. Jozef Torkoš, Zvolen, AD – PLUS s.r.o., Detva, LIGNUM MS, s.r.o., Hriňová.
- vývojový trend je neporovnateľný s predchádzajúcimi rokmi, v dôsledku útlmu výroby v drevospracujúcom priemysle, dochádza k znižovaniu počtu zamestnancov.
- v sledovanom období práca s azbestom sa prehodnocovala v spoločnosti RONAR s.r.o., Košice – odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest z diaľkovo ovládaných trafostaníc v Detve – OÚNZ Detva, (stanica Lieskovec) 306/ts/715, OÚNZ Detva, (stanica Detva) 471/ts/723, Detva, Dom dôchodcov, Detva a v spoločnosti PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske – odstraňovanie stavebných materiálov obsahujúcich azbest v bytovom dome Borovianska cesta č. 1993/55, Zvolen.

2.1.4. Znižovanie psychickej záťaž

V sledovanom období sa psychická záťaž neprehodnocovala.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného preťaženia

V štádiu šetrenia sú 3 podozrenia na ochorenie z povolania u profesie – rovnač, horizontkár a zámočník – zvarač v PPS Group, a.s., Detva.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

V sledovanom období sa neprešetrovalo podozrenie na iné poškodenie zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zobrazovacími jednotkami (podľa NV SR č.276/2006 Z.z.)	Počet
Previerka (ukončená záznamom)	2
Kontrolné listy	13
Pokyny pre odstránenie nedostatkov	0
Sankčné opatrenia	0

V sledovanom období boli vykonané kontroly zamerané na prácu so zobrazovacími jednotkami v spoločnosti PPS Vývoj, s.r.o., Zvolen u profesií: konštruktér, projektant, a v spoločnosti SPP, a.s., Zvolen u profesie: administratívny pracovník. Práca so zobrazovacími jednotkami spĺňala všetky požadované kritériá.

Zamestnancom boli poskytnuté kontrolné listy informovanosti v počte 13 kusov, pomocou ktorých sme overovali poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci so zobrazovacími jednotkami zo strany zamestnávateľa. Preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci sú zabezpečované prostredníctvom PZS.

2.3. Zdravé pracoviská

Spoločnosť MRAMOR spol. s r.o., Krupina odstúpila dňa 31.3.2010 od zmluvy č. PZS/041/2007 o poskytovaní pracovnej zdravotnej služby spoločnosťou SALUS – EC, s.r.o., Zvolen. Následne dňa 1.4.2010 uzavrela Zmluvu o poskytovaní pracovnej zdravotnej služby č. 6/2010 so spoločnosťou PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen. PZS vykonala zdravotno – hygienický audit na prevádzke MRAMOR spol. s r.o., Krupina dňa 9.4.2010.

Odstránil zdroje hluku výberom strojov a zariadení s nižším hlukom a zabezpečil skrátenie expozície hlukom u pracovníkov zavedením bezpečných pracovných postupov vhodným prestávkovým režimom, preventívnymi lekárske prehliadkami, používaním vhodných OOPP a zariadením na osobnú hygienu (šatne, sprchy). Na základe vykonaného merania expozície hluku podľa súčasne platnej legislatívy a prehodnotenia rizikových prác došlo k zmenám v charaktere a miere rizika na už vyhlásených rizikových pracoviskách. Na pracovisku - zadná frézovňa, rizikový faktor hluk, kat. 4., bola riziková práca preradená do 3. kat.. Zamestnávateľ vykonal technické a organizačné opatrenia na zníženie hlučnosti na pracoviskách.

Predložený prevádzkový poriadok pre prácu s expozíciou hluku spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina bol schválený regionálnym hygienikom č. 2010/1029-780 zo dňa 19.5.2010.

Na pracoviskách spoločnosti sú zabezpečené minimálne bezpečnostné a zdravotné požiadavky. Školenia a informovanosť zamestnancov v súvislosti s dodržiavaním bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci naďalej vykonáva bezpečnostno-technická služba Pavel Zaťkov – BEZA, Krupina. Preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci pre zamestnancov vykonávaných prácu 3. kat. zabezpečuje zmluvný partner spoločnosti PZS – ANIMA s.r.o., MUDr. Vlasta Virecová.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

ČÚ: 3.1. Sledovanie dusičnanov a dusitanov, mykotoxínov a patulínu a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

Úloha sa plní priebežne podľa ročného plánu úradnej kontroly potravín rozpracovaného na podmienky RUVZ so sídlom vo Zvolene. Ukončenie úlohy je až v novembri 2010. Do 30.6.2010 sme zatiaľ neodobrali vzorky, nakoľko podľa plánu máme odobrať 5 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí v júli a v októbri.

ČÚ. 3.2. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre stredne ťažkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RUVZ so sídlom vo Zvolene vyšetril v kategórii:

- stredne ťažká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20, doposiaľ vyšetrené 3
- stredne ťažká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20, doposiaľ vyšetrených 17
- stredne ťažká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20
- stredne ťažká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20, doposiaľ vyšetrení 3

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o : hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol.,TGL,HDL,LDL,Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji reflatron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj nasledné vyšetrenia boli vykonané u personálu Šľachtiteľskej stanice vo Vígľaši v počte 10 klientov, u personálu pracovníkov Základnej školy v Slatinských Lazoch v počte 13 klientov

ČÚ. 3.3. Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

Úloha je dlhodobá, priebežne sa plní. Do 30.6.2010 sme odobrali 12 vzoriek kuchynskej soli.

ČÚ. Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V zmysle odborného usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010 bola pre pracovníkov RÚVZ so sídlom vo Zvolene vypísaná úloha sledovanie potenciálnych alergénov vo vonnej kozmetike, spolu bolo odobratých päť vzoriek kozmetických výrobkov v prevádzke TEVOS, Drogéria – kozmetika, Sládkovičova 5, Zvolen :

1.) Odol Stoma Paradentol ústna voda, balenie 250 ml, výrobca: Glaxo Smith Kline s.r.o., Na Pankráci 17, Praha, distribútor: Glaxo Smith Kline s.r.o., Galvaniho 7/A, Bratislava, krajina pôvodu Česká republika.

2.) ADIDAS - deep energy, eau de toilette - toaletná voda, natural spray/ vaporisateur, distribútor: COTY Slovenská republika s.r.o., Bratislava, balenie 100 ml, krajina pôvodu: Španielsko.

3.) PITRALON – voda po holení s vitamínom F, výrobca: Oleofin, a.s., Anglická 140/20, Praha 2, Česká republika, balenie 100 ml, krajina pôvodu: Česká republika.

4.) ALPA – Windsor, voda po holení, výrobca: ALPA, a.s., Hornoměstská 378, Velké Meziříčí, Česká republika, balenie 100 ml,

5.) DIPLOMAT fresh voda po holení, výrobca: ASTRID Cosmetics, a.s., U Průhonu 10, Praha, Česká republika, balenie 100 ml, výrobca: ASTRID Cosmetics, a.s. U Průhonu 10, Praha. Vyšetrenie vzoriek vykonalo laboratórium RÚVZ hl. m. SR so sídlom v Bratislave, Ružinovská 8, Bratislava.

Vo vzorke č.1 Odol Stoma Paradentol ústna voda – bol vyšetrený linalol, limonen, tieto látky boli uvedené v zozname zložiek – ingredients (INCI) na obale výrobku, keďže sa vyskytovali v množstve > ako 0,001 % hm., čo vyhovuje požiadavkám Nariadenia vlády SR č 658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, príloha č.3 zoznam látok, ktorých použitie v kozmetických výrobkoch je obmedzené.

Vo vzorke č.2 Adidas – deep energy, eau de toilette - toaletná voda – bol vyšetrený limonen, linalol, kumarín, citral-cis, citral-trans, citronelol, geraniol, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek, keďže sa vyskytovali v množstve > ako 0,001 % hm.

Vo vzorke č.3 Pitralon – voda po holení s vitamínom F – bol vyšetrený benzyl benzoát, benzylsalicylát, citronelol, geraniol, linalol, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek, keďže sa vyskytovali v množstve > ako 0,001 % hm.

Vo vzorke č. 4 Alpa – Windsor, voda po holení – bol vyšetrený – amyl cinnamal, benzylalkohol, benzyl cinamát, citral – cis, citral – trans, citronelol, kumarín, geraniol, limonen, tieto látky boli uvedené na obale výrobku v zozname zložiek, keďže sa vyskytovali v množstve > ako 0,001 % hm.

Posledná vyšetrená látka linalol zistená v množstve 0,0190 % hm. nebola uvedená v zozname zložiek u výrobku, takže výrobca ALPA, a.s., Hornoměstská 378, Velké Meziříčí, Česká republika si v tomto prípade nesplnil povinnosť v označovaní a to, že pri hodnote > ako 0,001 % hm. je povinný uviesť prítomnosť látky v zozname zložiek u výrobkov, ktoré sa nezmývajú, v zmysle § 13 ods.3 Nariadenia vlády č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, príloha č.3 zoznam látok, ktorých použitie v kozmetických výrobkoch je obmedzené, čo výrobca v tomto prípade neuviedol.

Vo vzorke č. 5 Diplomat fresh voda po holení – bol vyšetrený linalol, limonen. Posledná vyšetrená látka geraniol zistená v množstve 0,1793 % hm. nebola uvedená v zozname zložiek u výrobku, takže výrobca Astrid Cosmetics, a.s., U Průhonu 10, Praha, Česká republika si v tomto prípade nesplnil povinnosť v označovaní a to, že pri hodnote > ako 0,001 % hm. je povinný uviesť prítomnosť látky v zozname zložiek u výrobkov, ktoré sa nezmývajú, v zmysle § 3 ods.3 Nariadenia vlády č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické

výrobky, príloha č.3 zoznam látok, ktorých použitie v kozmetických výrobkoch je obmedzené, čo výrobca v tomto prípade neuviedol. Nakoľko sa jedná o neúplné označovanie výrobkov vonnej kozmetiky písomne sme požiadali o spoluprácu príslušné RÚVZ so sídlom v Trnave, Limbova 6, nakoľko dodávateľ týchto výrobkov a to NACHEMA GROUP s.r.o., Vrbovská cesta 123, Piešťany sa nachádza v ich spádovom území.

V zmysle odborného usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2010, ďalšou úlohou bolo stanovovanie ultrafialových filtrov u výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti.

Pracovníčka RÚVZ so sídlom vo Zvolene odobrala dve vzorky kozmetických výrobkov v prevádzke Lekáreň Dr. Max, Hronská 2, Zvolen a to:

1.) BUBCHEN Sonnen Milch Kids, opaľovacie mlieko OF 50, 150 ml - detská, s okamžitou ochranou už po 1 minúte od aplikácie Kids opaľovacie mlieko s ochranným faktorom 50, vitamínom E a provitamínom B5 dodáva pokožke vlhkosť a je mimoriadne vodeodolné. Výrobca : Nemecko, Distribútor v SR: INTERPHARM Slovakia, a.s., Uzdecká 18/A, Bratislava, vyznačená vysoká ochrana 30 - 50, s označeným symbolom otvoreného kelímka do 12 M.

2.) BUBCHEN Sonnen Spray Kids, opaľovací sprej OF 30, 150 ml – detská, farebný opaľovací sprej s ochranným faktorom 30, vitamínom E a provitamínom B5 dodáva pokožke vlhkosť a je mimoriadne vodeodolný. Výrobca: Nemecko, Distribútor v SR: INTERPHARM Slovakia, a.s., Uzdecká 18/A, Bratislava farebne zvýraznená vysoký OF 30 - 50, U Průhonu 10, Praha 7, ČR, dodávateľ: Emil Krajčík, s.r.o., Dlhá 1424/47, Senica, s označeným dátumom výroby 080711.05, s označeným dátumom spotreby 02.2012, s označeným symbolom otvoreného kelímka do 15 M. Odobraté boli dve vzorky výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením pre deti na chemickú analýzu a dve vzorky na mikrobiologickú analýzu. Vyšetrenie vzoriek vykonalo laboratórium RÚVZ Bratislava, hlavné mesto SR, so sídlom v Bratislave. Po stránke mikrobiologickej bol sledovaný celkový počet mikroorganizmov, Staphylococcus aureus, Pseudomonas aeruginosa a Candida albicans. Vyšetrené vzorky po stránke mikrobiologickej vyhoveli.

Z ultrafialových filtrov boli zistené u oboch vzoriek dva druhy a to oktokrylén; 1-(4-terc-butylfenyl)-3-(4-metoxifenyl) propán-1,3-diól (butylmetoxydibenzoyl metan). Zistené množstvá UV filtrov vyhovovali požiadavkám prílohy č.7 k NV SR č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky

ČÚ. 3.5. Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Nakoľko v našom spádovom území sa nenachádza výrobca kozmetických výrobkov a nie je evidovaný žiadny dovozca kozmetických výrobkov, preto nie sme zapojení do riešenia tejto úlohy.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Úloha č. 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Prieskum užívania legálnych, nelegálnych drog a šikanovania sme realizovali v Základnej škole ul. Štúrova 12 v Detve u žiakov II. stupňa a ich učiteľov formou zberu údajov. Dotazník TAD 1 vyplnilo 103 žiakov 5. až 8.ročníka základnej školy, dotazník TAD 2 vyplnilo 17 žiakov 9. ročníka a dotazník TAD 3 vyplnilo 13 učiteľov. Vyplnené dotazníky žiakmi

a učiteľmi školy spolu s hláseniami za triedu od anketárov projektu boli zaslané na ÚVZ SR na odbor hygieny detí a mládeže na ďalšie spracovanie.

Úloha č. 4.5 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V 1.polroku 2010 bola zrealizovaná II. etapa predmetného projektu, zameraná na dotazníkový prieskum stravovacích zvyklostí a 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít detí vekovej skupiny 7-10 ročných. Do projektu sme zapojili 60 žiakov z mestskej základnej školy – ZŠ Námestie mládeže 587/17 Zvolen a 60 detí z vidieckej základnej školy ZŠ Dobrá Niva ul. Školská 447/3. Zber údajov sme vykonali prostredníctvom dotazníkov: Dotazník o stravovacích návykoch dieťaťa, Stravovací frekvenčný dotazník, 24 hodinový jedálny lístok dieťaťa, Výživové preferencie, 24 hodinová fyzická aktivita. V 17.KT sme vykonali odber stravy – obedov v ZŠ Námestie mládeže Zvolen a v ZŠ Dobrá Niva, spolu 10 vzoriek na laboratórne vyšetrenie energetickej hodnoty, bielkovín, tukov, cukrov, NaCl, Pb, Cd, Hg, dusičnanov.

Databáza údajov bola vytvorená v programe Excell a na analýzu údajov sme využili Alimentu verziu 4.3.E – údaje z dotazníka 24 hodinového jedálnička detí. Zistené údaje z dotazníkov t.č. zadávame do databázy v programe MS Excel, EPI INFO, výstupy z programu Alimenta sa s príslušným ID zadávajú do mustry. Zozbierané zadané údaje vyhodnotí gestor projektu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Úloha č. 4.6. Zdravé deti v zdravých rodinách

Cieľom projektu je prevencia kardiometabolických ochorení u detí s ohľadom na prvostupňovú a druhostupňovú predispozíciu kardiovaskulárnych ochorení v ich rodine. Do projektu je zapojených 12 praktických lekárov pre deti a dorast z okresov Zvolen, Detva a Krupina, ktorí počas roku 2010 vykonajú vyšetrenia v rámci preventívnej prehliadky u 11 a 17-ročných detí zamerané na vybrané kardiometabolické rizikové faktory, ktorých súčasťou je odber krvi za cieľom určenia hladiny celkového cholesterolu, HDL, LDL cholesterolu, triglyceridov a glykémie a vyplnenie skríningového formulára, ktorého súčasťou je dotazník o životnom štýle dieťaťa. Vyplnené skríningové formuláre budú spracované v programe EPI koncom roka a zaslané elektronickou poštou na vyhodnotenie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Celkovo bude vyšetrených 84 11-ročných mestských a vidieckych detí a 48 17-ročných mestských a vidieckych detí za región Zvolen, Detva a Krupina.

Úloha : Monitorovanie zdravotného stavu orálneho zdravia, zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku

Projekt je zameraný na vekovú skupinu 4 – 6 ročných detí, ich rodičov a pedagógov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov u nich.

Projekt sme realizovali v Materskej škole Tehelná Zvolen, Materskej škole Borovianska Zvolen.

Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok.

Pre názornejšiu a pútavejšiu formu edukácie v oblasti stomatohygieny pre deti predškolského veku využívame dentálne modely – dentálny model trvalého chrupu, súpravu 3 demonštračných, rozoberateľných, plastových modelov zubov a CD (Lakomý syseľ), DVD (Zúbky, Maškrtná veverička).

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1. Národný imunizačný program SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2010 do 30.6. 2010). Dbáme na dodržiavanie očkovacej schémy (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme pri kontraindikáciách a posúvaní termínov z dôvodu dočasných a trvalých kontraindikácií. Cieľom je redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním. Ďalej dosiahnuť minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne.

Zabezpečiť realizáciu zmeny očkovacieho kalendára pre I. polrok 2010

Dohliadali sme na pokračovanie pravidelného povinného očkovania proti pneumokokovým invazívnym infekciám.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2010.

Zabezpečili sme očkovanie rizikových skupín obyvateľstva pandemickou vakcínou proti pandemickej chrípke v regióne Zvolen.

Udržali sme vysokú zaočkovanosť v regióne Zvolen nad 95% v rámci povinného pravidelného očkovania.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detviansky aperitív, Hont, internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina, internetovej stránky základných, stredných a vysokých škôl) sme zdôrazňovali význam očkovania pre deti a dospelých. V Európskom imunizačnom týždni sme sa okrem prevencie očkovania, ktoré chráni život a zdravie zamerali aj na antivakcinačné aktivity.

Manažment očkovania

Na základe novej vyhlášky č. 585/2008 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonali sme inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie v súvislosti s touto Vyhláškou a jej aplikáciu do praxe (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovania v regióne Zvolen

Organizačne sme sa pripravovali ku kontrole očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast.

6.2. Surveillance infekčných chorôb

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V I. polroku 2010 v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky A (H1N1) sme mali opakované spoločné

stretnutia týkajúce sa zásobovania odberovými médiami pre virologické vyšetrenie, odberu biologického materiálu a transportu odobratého biologického materiálu do virologického laboratória RÚVZ Banská Bystrica. Zvýšeným úsilím odd. klinickej mikrobiológie a odd. epidemiológie sa nám toto podarilo. Laboratórne výsledky novej chrípky (rýchlost, PCR reakcia) nahlasované z laboratória Banská Bystrica sme ihneď oznamovali odoberajúcemu lekárovi resp. oddeleniu klinickej mikrobiológie NsP Zvolen.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme informovali lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona hlásiť výskyt infekčných ochorení. O možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS. Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologického informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník oddelenia epidemiológie už absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen. s kontaktnými adresami a telefonickými číslami. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice. V mesiaci marci sme riešili opatrenia izolácia osôb podozrivých z nákazy) v súvislosti s neznámym bielym práškom v obálke na pošte vo Zvolene – Západ. Laboratórnym vyšetrením v RÚVZ Banská Bystrica sa antrax nepotvrdil!

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnosť informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

Kontrola kvality údajov v EPIS-e.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Odborné usmernenia pre prácu v ohniskách vybraných infekčných ochorení.

V prípade, že bude požiadaný vedúci odd. epidemiológie k spolupráci pri vypracovaní odborných usmernení pre prácu v ohniskách výskytu vybraných prenosných ochorení, tak sa bude aktívne podieľať na realizácii odborného usmernenia.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nálezov sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do siete. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávané všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V prvom polroku 2010 sme zaevidovali 5 epidémií – VHA v rómskych komunitách v lokalite: Zvolen – Neresnica, Litava, Zvolen - Balkán, Zvolenská Slatina - Nový dvor, Zvolenská Slatina – Úhrady. Vykonané príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnísk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie I. polrok rok 2010

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné				167
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnísk	39	8	15	62
Počet chránených kontaktov očkovaním	467	4	255	726
Počet chránených kontaktov inak	2107	15	698	2820
Opatrenia prijaté rozhodnutím	475	5	255	735
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	231	168	118	517
Zoznam epidémií	2	1	1	4
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	1	0	0	1

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4. Nozokomiálne nákazy

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy pre zdravotnícke zariadenia vrátane Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Na NN komisii pri NsP Vaše zdravie n. o. Zvolen bol predložený Projekt HELICS pre surveillance NN, taktiež program HELICS bol predložený v NsP Krupina.

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa zúčastnili na odborných konferenciách poriadaných SEA (Prevencia nozokomiálnych nákaz Kúpele Brusno, máj 2009), Spolkom lekárov pri NsP

Vaše zdravie n. o. Zvolen. Poznatky zo vzdelávania v prevencii NN sú predkladané zdravotníckym pracovníkom aj pri kontrolách ŠZD v ambulatných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5. Surveillance chronických ochorení

Realizovať kampaň „Prestaň a vyhraj“

Propagácia kampane bola v masovokomunikačných prostriedkoch (Zvolenské noviny, Hont, Detsiansky aperitív), na www stránkach MÚ Zvolen, Detva a Krupina, ZŠ SŠ, VŠ a v RÚVZ so sídlom vo Zvolene. V rámci poradenstva na odvykanie od fajčenia bola vedená kampaň „Prestaň a vyhraj“.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI

Pracovník oddelenia epidemiológie vedie poradňu na odvykanie fajčenia.

S oddelením podpory zdravia je tesná spolupráca v získavaní nových klientov – fajčiarov, taktiež v zdravotno-výchovnej činnosti. Klienti – fajčiari sa získavajú na dňoch zdravia ktoré sa uskutočnili v meste Zvolen v mesiaci apríl a v meste Sliac v mesiaci júní 2010.

Poradňa na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Zvolen je vždy vo štvrtok. Počet klientov v roku 2010 - jeden klient. Ku Svetovému dňu bez tabaku – 31. máj 2010 bolo vyšetrených 33 študentov základnej školy smokerlyzerom na obsah kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Počet fajčiarov – 3.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“

V rámci vyšetrení klientov v poradni zdravia sa vykonávajú intervenčné aktivity u klientov so zistenou nadváhou alebo obezitou. Poskytne sa im odborné poradenstvo k rizikovým faktorom. Zdravotnou výchovou zameranou na správne stravovacie návyky v rodine predchádzame nárastu chronických neinfekčných ochorení v populácii SR. V poradni na odvykanie od fajčenia v priebehu odvykania dostane každý klient inštrukcie (poučenie a leták), aby po zanechaní fajčenia zabránil nadváhe a obezite.

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári (6) odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky

Pandemická pripravenosť.

V prípade pandémie chrípky máme k dispozícii vypracovaný Havarijný plán mimoriadnych opatrení na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi vtácej chrípky u vtákov, hydiny, prípadne iných zvierat a v prípade pandémie humánne a vtácej chrípky. Ďalej krízový plán pre prípad pandémie chrípky v okresoch Zvolen, Detva, Krupina. Použijeme taktiež „Podrobný plán opatrení pre prípad výskytu vtácej chrípky a pandémie ľudskej chrípky v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Od 30.4.2009 mal

RÚVZ Zvolen pohotovosť i v prvom polroku 2010 z dôvodu fáze 6 pandemickej pripravenosti. Celkový počet epidemiologických vyšetrení u osôb podozrivých z nákazy vírusom chrípky typu A (H1N1) k 30.6.2010 je 22, taktiež vykonaných 22 odberov z toho pozitívne 3. Pracovníci oddelenia epidemiológie sú vybavení osobnými ochrannými pomôckami v prípade výjazdu do ohniska nákazy.

6.7. Enviromentiálna surveillance Poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad pre sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Materské centrá

V regióne Zvolen pracuje jedno materské centrum. Ani po opakovanom oslovení zo strany RÚVZ neprejavili záujem o vzájomnú spoluprácu. Materské centrá sa orientujú hlavne na vlastné aktivity.

9.2 Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

Kluby dôchodcov v spádovom území RÚVZ Zvolen majú záujem najmä o meranie biochemických parametrov krvi a len sporadicky o prednášky.

Vo februári 2010 sme vyšetřili 38 dôchodcov v KD Lieskovec. Individuálne poradenstvo sme zamerali na kvalitnejší život vo vyššom veku.

V máji 2010 sme po prvýkrát vyšetřili 30 záujemcov zväčša z radov dôchodcov na Obecnom úrade v Hontianskych Nemciach, ktorí zatiaľ nevedeli o možnosti spoznať osobné riziko srdcovo-cievnych ochorení. Propagovali sme aktívny prístup k zdraviu a podpore zdravého starnutia. Akcia bola medializovaná v miestnom rozhlase.

V mesiaci máj v rámci podujatia „Rytierske dni na Pustom hrade“ sme so seniormi regiónu Zvolen absolvovali výstup na Pustý hrad vo Zvolene. 84 záujemcom z radov účastníkov sme zmerali hodnoty krvného tlaku. Rytierske dni na Pustom hrade prebiehali v spolupráci s Mestom Zvolen, rádiom Express, Ministerstvom kultúry, Českým spolkom vo Zvolene, Klubom turistiky priaznivcov Pustého hradu Zvolen, Jednotou dôchodcov Slovenska a ďalších.

9.3 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Plnenie tejto úlohy zabezpečuje oddelenie hygieny detí a mládeže pri RÚVZ Zvolen. Projekt realizovali v Materskej škole Tehelná Zvolen, Materskej škole Borovianska Zvolen. Deti zapojené do projektu ovládajú správnu techniku čistenia zubov teoreticky i prakticky, základné vedomosti z oblasti stomatohygieny, ako aj používanie dentálnych pomôcok.

9.4 Projekty a úlohy podpory zdravia realizované na regionálnej úrovni – databáza dobrých postupov

V roku 2010 sme chceli pokračovať v plnení lokálneho pilotného projektu z roku 2009 „Úprava telesnej hmotnosti a zdravia“, ktorý nadväzuje na Národný program prevencie obezity v SR. Plnenie projektu závisí najmä od záujmu verejnosti. Vzhľadom na nedostatok záujemcov o úpravu telesnej hmotnosti sa v 1. polroku 2010 nepodarilo otvoriť ani jeden kurz.

Aj v roku 2010 pokračuje pilotná kampaň „Schody ako výzva“, ktorej cieľom je motivovať zamestnancov RÚVZ Zvolen nepoužívať v práci výtah - chodiť pešo, byť vzorom. Usilujeme sa zvýšiť povedomie o nutnosti pohybovať sa aspoň 30 minút denne, vytvoriť prostredie na podporu fyzickej aktivity a prevencie obezity. Napriek ponúknutej možnosti pešiu chôdzu vyžíva len niekoľko jednotlivcov.

9.5 Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou

15.- 21.3.2010 Medzinárodný týždeň uvedomovania si mozgu

Pre zamestnancov RÚVZ Zvolen sme pripravili celoústavný seminár na tému: „Syndróm vyhorenia – príčiny a prevencia“. V spolupráci so Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou sme distribuovali propagačný materiál. Participujeme aj na plnení projektu „Mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“ v regióne Zvolen.

19.5. Svetový deň hepatitídy

V Centre voľného času v Detve sme pripravili prednáškou „Základy osobnej hygieny a zdravý životný štýl“ pre rómske deti. Besedovalo a pripravený propagačný materiál dostalo 25 rómskych účastníkov. V súvislosti s výskytom VHA v lokalite Litava okres Krupina sme poskytli odborné poradenstvo o prevencii VHA, zásadách osobnej, prevádzkovej hygieny a manipulácii s potravinami pracovníckam predajne Jednoty SD Krupina v Litave. OPZ zabezpečilo distribúciu vytvorených propagačných materiálov o VHA pre postihnuté oblasti. Propagačný materiál sme poskytli aj pre postihnutú rómsku komunitu v lokalite Pustý hrad Zvolen, kde sa zistil výskyt VHA.

7. 4. Svetový deň zdravia

Za účelom naplnenia tohoročného hesla SZO: „Staňte sa súčasťou svetového hnutia ozdravenia miest“ a Kampane 1000 miest, 1000 životov, rozposlali sme do miest a obcí v regióne výzvu pre primátorov a starostov na realizáciu zdravotno-výchovných aktivít. Odporúčali sme aktívnu iniciatívu zainteresovaných najmä v mesiacoch apríl a máj 2010.

Spoluprácu sme nadviazali s obcou Sielnica. Za finančnej podpory obce sme zorganizovali Dni zdravia. 7.-8. apríla 2010 bolo vyšetrených 44 občanov Sielnice, ktorí zatiaľ nevedeli o možnosti spoznať osobné riziko srdcovo-cievnych ochorení.

Dni zdravia pokračovali 13.-14.4.2010 na Mestskom úrade vo Zvolene. O tohoročné aktivity RÚVZ Zvolen bol z radov verejnosti mimoriadny záujem. Časovo sa stihlo vyšetriť 106 občanov Zvolena a okolia, záujem bol však oveľa väčší.

17.6.2010 sa v rámci Dní Mesta Sliač uskutočnil aj Deň zdravia. Spojený bol s darovaním krvi, ktoré zabezpečovala Národná transfúzna služba Banská Bystrica. Počas akcie sme vyšetřili 63 obyvateľov Sliača. Prebiehala aj ochutnávka 100% ovocných a zeleninových štiav firmy MJM Zvolen. Prezentačnú zdravú výživu zabezpečovala firma Alfa Bio Banská

Bystrica. Materiálne akciu zabezpečovalo Mesto Sliach a Dôvera – zdravotná poisťovňa pobočka Zvolen.

10.5. Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

Odborná pracovníčka OPZ RÚVZ Zvolen sa aktívne zúčastnila na Behu oslobodenia Sielnice. Zároveň informovala zúčastnených o potrebe rozvíjať pohybovú aktivitu v každom veku a možnosti v budúcnosti zapojiť sa do projektu UVZ SR „Vyzvi srdce k pohybu“.

V máji pracovníci OPZ RUVZ Zvolen spolu s dôchodcami z regiónu absolvovali spoločný, hromadný výstup na Pustý hrad vo Zvolene. Následne i zamestnanci RÚVZ Zvolen uskutočnili turistický pochod na Pustý hrad vo Zvolene.

Lokálna Kampaň „Schody ako výzva“ je otvorená od roku 2009 s možnosťou zamestnancov RÚVZ Zvolen nepoužívať v práci výťah, chodiť pešo na 3. poschodie.

Časť zamestnancov využíva priestory telocvične na RÚVZ Zvolen v rámci harmonogramu individuálnych cvičení.

Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 16 ľudí) jedenkrát v týždni absolvuje pohybovo-dychové cvičenia pre ženy v produktívnom veku pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičí kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

22.5. Prvý Európsky deň obezity

V spolupráci so Strednou odbornou školou hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme zorganizovali dvojdnové vyšetrenie zamestnancov školy v mobilnej poradni zdravia. Zdravotno-preventívnej akcie s cieľovými intervenciami sa zúčastnilo spolu 34 klientov. Pre študentov bola pripravená odborná prednáška na tému: „Výživa a riziko obezity“. Formou dotazníkov sme zmapovali životných štýl vybranej skupiny dievčat. 31 opýtaných si na záver vyhodnotilo svoje dotazníkové odpovede. Z prieskumu vyplynulo, že až 74,19% opýtaných respondentov sa má vážne zamyslieť nad zmenami svojho životného štýlu. 19,35% opýtaných by malo len niečo zlepšiť v zaužívanom životnom štýle. Zdravý životný štýl v sledovanej vzorke uviedlo len 6,45% opýtaných dievčat.

31.5. Svetový deň bez tabaku

Pracovníčka OPZ absolvovala školenie k organizačnému zabezpečeniu súťaže pre fajčiarov „Quit and WIN 2010“. Vytvorili sme propagačný materiál, ktorý sme distribuovali širokej verejnosti.

Aktívnych fajčiarov z radov zamestnancov RÚVZ Zvolen sme vyzvali, aby počas Svetového dňa bez tabaku obmedzili počet vyfajčených cigariet resp. nefajčili vôbec. Na paneloch v priestoroch RÚVZ Zvolen i počas Dní zdravia v regióne sme propagovali súťaž pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj“ ako aj zdravotné riziká spojené s fajčením.

Aktívne sme sa zapojili do prípravy III. ročníka „Detskej konferencie 2010“, ktorá sa niesla pod heslom: „Životný štýl mladých“. Akcia prebiehala 27.5.2010 v aule ZŠ na Námestí mládeže vo Zvolene. Konferencia bola určená pre žiakov druhého stupňa základných škôl v regióne, ich učiteľov a dospelých účastníkov, ktorí aktívne pracujú s deťmi a mládežou. Témou podujatia bola „Zdravá a krajšia budúcnosť“, „Kamaráti a ja“, „Akí sme a čo nás baví“ a „Pokušenia súčasnosti“. Odznali prezentácie žiackych príspevkov formou projektov, prezentácií, scénok, piesní, básní, úvah, voľnej tvorby. Prístrojom smokerlyzer sme otestovali 33 záujemcov na obsah CO vo výdychu. Na akcii spolupracovala ZŠ Námestie mládeže 587/17 Zvolen, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, koordinátori prevencie na základných školách vo Zvolene, Podpolianske osvetové stredisko

Zvolen pod záštitou mesta Zvolen. Propagačný materiál zabezpečila Komisia stratégie prevencie a riešenia závislostí v Meste Zvolen.

Zasadnutí Komisie ... sa aktívne zúčastňovali aj pracovníci OPZ RÚVZ Zvolen.

14.6. Svetový deň darcov krvi

Odborná pracovníčka OPZ Zvolen darovala 17.6.2010 krv počas Dňa zdravia na Sliachi.

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených rómskych komunít

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.7. Quit and win

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen aktívne propagovalo v mesiacoch marec – apríl 2010 9.ročník celosvetovej súťaže „Prestaň a vyhraj“, ktorá je určená pre fajčiarov a má ich motivovať k zanechaniu tohto zlozvyku. Hlavným koordinátorom pre národnú úroveň bol Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

Propagáciu akcie sme na regionálnej úrovni zabezpečili cez regionálne médiá, webové stránky RÚVZ Zvolen, obcí, miest, na nástenkách, informačných tabuliach určených pre verejnosť. Poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Zvolene ponúkla fajčiarom v regióne Zvolen využiť túto možnosť a zapojiť sa do súťaže. Letáky a prihlášky sme roznášali aj osobne a v prípade záujmu sme poskytovali podrobnejšie informácie.

9.8. Národný program prevencie obezity

V spolupráci so Strednou odbornou školou hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme zorganizovali dvojdnové vyšetrenie zamestnancov školy v mobilnej poradni zdravia. Zdravotno-preventívnej akcie s cieľovými intervenciami sa zúčastnilo spolu 34 klientov.

Prevenciu neinfekčných chronických ochorení i obezity uskutočňujeme i pri skriningových vyšetreniach klientov v základnej poradni zdravia. Všeobecne sa zameriavame na vyhľadávanie osôb v riziku, osoby s nadhmotnosťou a obezitou. Formou individuálneho poradenstva zameraného na vyrovnaný energetický príjem a výdaj, pravidelnú pohybovú aktivitu a psychickú pohodu motivujeme klientov poradne k splneniu vytýčeného cieľa.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen sú zainteresovaní do pilotnej kampane „Schody ako výzva“-nepoužívanie výťahu v práci, pešia chôdza na 3. poschodie. Časť zamestnancov využíva priestory telocvične v RÚVZ Zvolen v rámci harmonogramu individuálnych cvičení. Verejnosť i zamestnanci RÚVZ (v priemere 16 ľudí) jedenkrát v týždni absolvuje pohybovo-dychové cvičenia pre ženy v produktívnom veku pod vedením odborníka. Dvakrát v týždni sa cvičí kalanetika na 3. ZŠ vo Zvolene. Informácie o pohybových aktivitách sú uverejnené na webových stránkach RÚVZ Zvolen.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen boli na celodennej pešej túre na Pustý hrad vo Zvolene.

S oddelením hygieny výživy spolupracujeme na realizácii projektu Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR.

9.9. CINDI program SR

V období od 1.1.- 30.6. 2010 sme v základnej poradni zdravia vyšetrili 771 klientov, z toho na výjazdoch v teréne 253 klientov.

V spolupráci so sponzormi na výjazdových vyšetreniach PZ bolo:

so zdravotnou poisťovňou (ZP) Dôvera, a.s., pobočka Zvolen vyšetrených:
27 zamestnancov MsÚ Zvolen, 13.4.2010
106 občanov Zvolena počas Dňa zdravia Mesta Zvolen ,14.4.2010
67 zamestnancov firmy Continental Automotive Systems s.r.o. Zvolen, 1.6.2010 na zdravotno-preventívnych akciách
63 klientov na Dňoch Mesta Sliač, 17.6.2010 za finančnej spoluúčasti Mesta Sliač.
so zdravotnou poisťovňou UNION, a.s. sme vyšetřili:
49 študentov a zamestnancov študentského domova Technickej univerzity vo Zvolene
Spoluprácu sme nadviazali s obcou Sielnica, kde sme po prvýkrát zorganizovali Dni zdravia.
7.-8. apríla 2010 bolo vyšetřených 44 občanov Sielnice.
Vo februári 2010 sme vyšetřili 21 učiteľov 9. ZŠ Zvolen, 38 dôchodcov v KD Lieskovec.
V marci 2010 sme navštívili Strednú odbornú školu hotelových služieb a obchodu vo Zvolene kde sme vyšetřili 34 zamestnancov školy.
V máji 2010 sme vyšetřili 10 pracovníkov Výskumného ústavu rastlinnej výroby Piešťany, Výskumno šľachtiteľská stanica Vígľaš-Pstruša. V máji sme zorganizovali výjazd do ZŠ Slatinské Lazy a vyšetřili sme 14 zamestnancov.
V júni sme s poradňou zdravia navštívili a vyšetřili 17 zamestnancov Materskej školy Centrum, Zvolen.

9.10. Školy podporujúce zdravie

Projekt rieši oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ Zvolen.
Pracovníčky OPZ v spolupráci s Územným spolkom Červeného kríža vo Zvolene, ako členky zboru rozhodcov participovali na okresnom kole súťaže „Hliadok mladých zdravotníkov SČK“, ktorá sa konala v priestoroch V. ZŠ Zvolen. Súťažilo 21 družstiev – 105 žiakov ZŠ. Na Gymnáziu Ľ. Štúra vo Zvolene súťažili 4 družstvá.
Výukové filmy k problematike bezpečnosti cestnej premávky (BECEP) si v 1.polroku 2010 pozrelo v 217 triedach spádovej oblasti RÚVZ Zvolen asi 4500 detí a žiakov.

10. KONTROLA TABAKU

10.1. Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže Prestaň a Vyhraj 2008 po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu.

V regióne Zvolen boli rozdane dotazníky pre súťaž Prestaň a vyhraj. Žiaden klient nezaslal prihlášku priamo k nám do úradu.

10.2. Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na zákalde oznámení kontrolných inštitúcií.

Mesačne vyhodnocujeme hlásenia o počte vykonaných kontrol v rámci ŠZD a o počte udelených pokút v rámci dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov.

Počet vykonaných kontrol za mesiac január – jún: 570

Počet uložených pokút v blokovom konaní a výška pokuty: 0

Počet priestupkov riešených pokarhaním:0

10.3. Príprava a realizácia akcie pre verejnosť – vyšetrenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu.

Dňa 29.mája 2010 ku Svetovému dňu bez tabaku bolo vyšetrených 33 študentov základných škôl na obsah kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Počet fajčiarov 3!

10.4. Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Prestaň a vyhraj 2010“.

Pracovná skupina podpory zdravia v spolupráci s oddelením epidemiológie (Poradňou na odvykanie od fajčenia) zabezpečila v masovokomunikačných prostriedkoch (Zvolenské noviny, Hont, Detviansky aperitív), na www stránkach MsÚ Zvolen, Detva a Krupina, základných, stredných a vysokých školách v regióne Zvolen, na www stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene propagáciu kampane „Prestaň a vyhraj 2010“.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1. AKČNÝ PLÁN PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR III. (NEHAP III)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

Posilniť jeden zo základných determinantov zdravia populácie v SR, osobitne vo vzťahu k detskej populácii, realizovaním aktivít a programov z ktorých pozostáva tretia aktualizovaná verzia akčného plánu (NEHAP III).

Realizovanie NEHAP III má zabezpečiť kontinuitu procesu trvalej udržateľnosti environmentálneho zdravia obyvateľov SR v súlade s politikou EÚ a SZO v tejto oblasti a cieľov Európskeho akčného plánu pre životné prostredie a zdravie na roky 2004 až 2010, ktorý schválili všetky členské štáty v EÚ. Aktivity NEHAP III sú zamerané na nasledovné ciele:

- a) redukcia ochorení a úmrtnosti detí spôsobená gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody,
- b) prevencia a redukcia zdravotných dôsledkov spôsobených nehodami a zraneniami detí,
- c) prevencia a zníženie respiračných chorôb u detí spôsobených vonkajším a vnútorným znečistením ovzdušia,
- d) zníženie rizika chorôb a invalidity detí spôsobenej expozíciami nebezpečných chemických látok (napr. ťažkým kovem) a biologickými činiteľom.

NEHAP III zahŕňa okrem vyššie uvedených problematiku bývania a zdravia, dopadov klimatických zmien na zdravie, vytvorenia informačného systému environmentálnych a zdravotných indikátorov.

Vyhodnotenie plnenia úlohy

V roku 2009 prevzalo gestorstvo nad problematikou zavedenia registra detských úrazov MZ SR. MZ SR vytvorilo pracovnú skupinu v spoluprácu s NCZI za účelom riešenia tejto problematiky, členom tejto pracovnej skupiny je aj ÚVZ SR.

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP III. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými

škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelno – vlhkosťná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) v pobytočných priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorenia a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.3. NÁRODNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA (EHIS)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR a RÚVZ SR

Cieľ

Cieľom tohto projektu je zaviesť informačný systém v oblasti životného prostredia a zdravia, ktorý je založený na zbere a spracovaní údajov o indikátoroch ako nástroja pre hodnotenie stavu environmentálneho zdravia na národnej aj regionálnej úrovni.

Vyhodnotenie plnenia úlohy

V prvej fáze projektu bude prebiehať overenie relevantnosti údajov o stave životného prostredia a zdravia. Súbor predbežne vytipovaných indikátorov v rámci jednotlivých regionálnych prioritných cieľov CEHAPE sa po štúdiu uskutočniteľnosti môže pozmeniť v súlade s dostupnosťou údajov v jednotlivých regiónoch Slovenskej republiky. V roku 2009 sa uskutočnila revízia dostupnosti sledovania vyselektovaných indikátorov na národnej resp. regionálnej úrovni. Dostupné údaje sú k dispozícii k 17 indikátorom zo stanovených 26 indikátorov projektu. Na základe uvedeného sa tieto údaje začnú postupne spracovávať v zmysle aktuálnych problémov a potrieb. Pilotne bol spracovaný na úrovni krajov indikátor Kvalita vôd na kúpanie. RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V tomto roku sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého postupne vkladáme výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008, 2009 a 2010. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení.

1.5. MONITORING KVALITY VODY NA KÚPANIE V SR V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU

Cieľ

Sledovanie a hodnotenie kvality vody na kúpanie na prírodných a umelých rekreačných lokalitách v súlade s požiadavkami platných predpisov a na základe získaných informácií usmerňovanie štátneho zdravotného dozoru. V prípade zistenia nevyhovujúcej kvality vody alebo iných nedostatkov pri prevádzkovaní kúpalísk, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zdravia,

je potrebné nariad'ovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam, ktoré môžu mať až charakter zákazu využívania vody na kúpanie a povinnosti informovať verejnosť. V súvislosti s plnením reportingových povinností Slovenska voči EK je ďalším cieľom zabezpečenie monitoringu vôd vhodných na kúpanie (ďalej len VVK) v súlade s požiadavkami európskej smernice.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy

Prírodné kúpacie oblasti:

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bude aj v roku 2010 monitorovať kvalitu vody v týchto prírodných kúpacích oblastiach: okres Žarnovica – Dolno Hodrušské jazero, okres Banská Štiavnica – Veľké Richňavské, Počúvadlianske, Vindšachtské jazero a Veľké Kolpašské jazero.

Tieto jazerá boli Všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Banskej Bystrici č. 6/2005 z 18.05.2005 vyhlásené za vody vhodné na kúpanie.

Bol vypracovaný program monitorovania uvedených vôd vhodných na kúpanie (VVK), podľa tohto programu v priebehu LTS 2010 bude vykonaných 8 odberov vzoriek vôd z každého jazera. Program monitorovania je nasledovný:

Prírodná kúpacia oblasť s vodou vhodnou na kúpanie	Program monitorovania kvality vôd vhodných na kúpanie počas LTS 2010							
	02.06.2010	16.06.2010	30.06.2010	12.07.2010	26.07.2010	09.08.2010	23.08.2010	06.09.2010
Dolno Hodrušské jazero	10	10	10	10	10	10	10	10
Vindšachtské jazero	10	10	10	10	10	10	10	10
Počúvadlianske jazero	10	10	10	10	10	10	10	10
Veľké Richňavské jazero	10	10	10	10	10	10	10	10
Veľké Kolpašské jazero	10	10	10	10	10	10	10	10

Bude zabezpečená požiadavka, aby bol odber vzoriek vykonaný najneskôr do 4 dní odo dňa určeného v programe monitorovania.

Prvý odber vzoriek vôd pred začiatkom LTS 2010 sa uskutočnil 02.06.2010, ďalšie vzorky vôd boli odobraté 16.06.2010 a 30.06.2010. Kvalita vody vo vyšetrených mikrobiologických,

biologických a fyzikálno - chemických ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy, okrem zvýšenej hodnoty farby na Veľkom Kolpašskom jazere. Ďalšie odbery sú plánované v intervale 1x za 2 týždne podľa požiadaviek platnej legislatívy. Monitoring kvality vody bude zabezpečovaný podľa ukazovateľov uvedených v NV SR č. 87/2008 Z. z. a podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie pre LTS 2010, OHŽP – 4382/2010 zo dňa 19.05.2010. Do 24.03.2011 bude potrebné vypracovať profily vôd vhodných na kúpanie zameraných na zistenie fekálnych zdrojov znečistenia vôd na kúpanie. V priebehu LTS 2010 bude potrebné vykonať odbery vzoriek na vyšetrenie makrofýt z vôd vhodných na kúpanie.

K zmenám oproti minulým letným turistickým sezónam nedošlo. Prírodné kúpacie oblasti s vodou vhodnou na kúpanie sú aj naďalej a dlhodobo bez prevádzkovateľov, prebieha tu neorganizovaná rekreácia. Úroveň vybavenosti rekreačných areálov je nevyhovujúca, nie sú riešené parkovacie plochy, vstupy do vody, chýbajú vyhovujúce WC, prezliekacie kabínky, sprchy a pod. Príslušné obecné úrady zabezpečujú uskladňovanie a likvidáciu komunálneho odpadu. V areáloch budú rozmiestnené odpadkové koše a veľkokapacitné kontajnery. Zatiaľ neboli rozmiestnené ekologické WC tak, ako v minulých rokoch.

Jedenkrát počas LTS 2010 budú odobraté vzorky vôd z ďalších prírodných kúpacích oblastí, ktoré ale nie sú vyhlásené za vody vhodné na kúpanie: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Štiavnické Bane – Evičino jazero, Banská Štiavnica – Belianske jazero a Nová Baňa - Tajch. Týchto päť vodných plôch je s neorganizovanou rekreáciou a príležitostne sú využívané na kúpanie. Odbery vzoriek vôd sa uskutočnia podľa Pokynov na zabezpečenie monitoringu a výkonu štátneho zdravotného dozoru nad vodou na kúpanie OHŽP – 4382/2010 zo dňa 19.05.2010.

Termálne a netermálne kúpaliská:

V spádovej oblasti RÚVZ Žiar nad Hronom sa nachádzajú tri termálne kúpaliská: Vodný raj Vyhne, TK Sklené Teplice, TK Katarína Kremnica a tri netermálne kúpaliská: Plážové kúpalisko Žiar nad Hronom, Nová Baňa a Hodruša - Hámre.

Vodný raj Vyhne s. r. o. prevádzkuje od 28.05.2010 vonkajšie bazény Vodného raja Vyhne. Na základe písomnej žiadosti a vykonanej prehliadky pripravenosti areálu kúpaliska bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, č. spisu B/2010/00864 zo dňa 26.05.2010, na uvedenie vonkajších letných bazénov do prevádzky počas LTS 2010. V prevádzke sú detský, rekreačný, plavecký 25 m, plavecký 50 m bazén s neplaveckou časťou, tobogánový a výplavový bazén. Kontrolou kvality vody z jednotlivých bazénov bolo zistené, že kvalita vody vyhovovala požiadavkám vyhl. MZ SR č. 72/2008 Z. z. Prevádzkovateľ si kontrolu kvality vody zabezpečuje formou objednávky u akreditovaných skúšobných laboratórií ANALPO, s. r. o., Zvolen. Kapacita Vodného raja bola určená na 912 návštevníkov. Bola vykonaná aj kontrola kúpaliska v rámci ŠZD, pri kontrole neboli zistené nedostatky.

Prevádzkovateľom TK Sklené Teplice je Obec Sklené Teplice. Kúpalisko je v prevádzke od 12.06.2010. Bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom k prevádzke kúpaliska počas LTS 2010 na základe vykonanej prehliadky pripravenosti areálu a predložených laboratórnych protokolov kontroly kvality vody z termálneho zdroja, rekreačného, detského a sedacieho bazéna. Kvalita vody bola vyhovujúca. Nedostatkom je, že dezinfekcia bazénových vôd sa na kúpalisku zabezpečuje provizórne mechanickým rozlievaním dezinfekčného prostriedku chlórnanu sodného do bazénov. K zmene spôsobu dezinfekcie zatiaľ nedošlo. Kontrolu kvality vody si prevádzkovateľ zabezpečuje formou objednávky na RÚVZ Žiar nad Hronom, laboratórne analýzy vykonávajú laboratória RÚVZ

Banská Bystrica. Kapacita kúpaliska je 300 návštevníkov. Boli vykonané rekonštrukčné práce povrchovej úpravy detského a sedacieho bazéna, v roku 2009 boli na kúpalisku vykonané rekonštrukčné práce v šatniach, bufete, miestnosti prvej pomoci a terénne úpravy, ktoré prispeli k zatraktívneniu prostredia kúpaliska. Na kúpalisku bola v rámci ŠZD vykonaná kontrola, závažné nedostatky zistené neboli.

TK Katarína v Kremnici aj v tomto roku prevádzkuje firma DAMIT s. r. o. z Terchovej. Bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom k uvedeniu Termálneho kúpaliska – detského a rekreačného bazéna do prevádzky. Kúpalisko je otvorené od 18.06.2010. Pred vydaním rozhodnutia bola vykonaná prehliadka pripravenosti kúpaliska a boli predložené výsledky kvality vody z termálneho zdroja, z detského a rekreačného bazéna. Kontrolu kvality vody si zabezpečuje prevádzkovateľ u akreditovaných laboratórií BEL/NOVAMANN International s.r.o., Skúšobné laboratórium GEL, s. r. o., Ul. Robotnícka č. 820/36 Turčianske Teplice. V záchodoch pre mužov v dolnom objekte majú steny nový keramický obklad a na podlahe je nová keramická dlažba. Pisoáre boli vymenené za nové. Je potrebné ešte pripraviť plavecký a sedací bazén na prevádzku počas LTS 2010, prevádzkovateľ požiada písomne o uvedenie plaveckého a sedacieho bazéna do prevádzky počas LTS 2010 samostatnou žiadosťou. Kapacita kúpaliska je 2 000 návštevníkov.

Plážové kúpalisko v Žiari nad Hronom budú počas LTS 2010 prevádzkovať Technické služby Žiar nad Hronom, spol. s r. o. Bolo vydané súhlasné rozhodnutie RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom k prevádzke plaveckého a neplaveckého bazéna počas LTS 2010. Bola vykonaná prehliadka pripravenosti kúpaliska a boli predložené laboratórne protokoly kvality vody z plaveckého a neplaveckého bazéna. Kvalita vody bola vyhovujúca. Prevádzkovateľ si kontrolu kvality vody zabezpečuje formou objednávky na RÚVZ Žiar nad Hronom, laboratórne analýzy vykonávajú laboratória RÚVZ Banská Bystrica. Kapacita kúpaliska je 2 000 návštevníkov. O uvedenie detského bazéna do prevádzky počas LTS 2010 už prevádzkovateľ požiadal prevádzkovateľ samostatnou žiadosťou, zatiaľ nepredložil laboratórne protokoly kontroly kvality vody.

Prevádzkovateľ netermálneho kúpaliska v Hodruši - Hámroch obec Hodruša – Hámre a prevádzkovateľ kúpaliska v Novej Bani mesto Nová Baňa už e – mailom oznámili, že ani v tomto roku nebudú kúpaliská v prevádzke.

K uvedeniu jednotlivých kúpalísk do prevádzky počas LTS 2010 boli vydané rozhodnutia RÚVZ Žiar nad Hronom na základe žiadostí jednotlivých prevádzkovateľov, na základe vyhovujúcej kvality vody z jednotlivých bazénov a na základe prehliadky priestorov kúpaliska. K žiadostiam priložili prevádzkovatelia na posúdenie prevádzkové poriadky kúpalísk, ktoré boli schválené. Kontrola kvality vody je zabezpečovaná podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č. 72/2008 Z. z.

1.6. MONITORING A VYHODNOTENIE KVALITY PITNEJ VODY NA SPOTREBISKU V SÚLADE S PLATNOU LEGISLATÍVOU, PRÍPRAVA PODKLADOV PRE SPRÁVU EÚ

Cieľ

Systematické sledovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa v súlade s požiadavkami platných predpisov v oblasti pitnej vody. Na základe získaných informácií usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou v SR a nariaďovanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. V súvislosti s plnením reportingových povinností Slovenska voči EK v oblasti pitnej vody je ďalším cieľom zabezpečenie dostatočného množstva údajov o jej kvalite podľa európskych požiadaviek.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy

V rámci ŠZD bolo vykonaných za I. polrok 2010 29 kontrol verejných vodovodov.

Zabezpečujú sa pravidelne odbery vzoriek vôd na laboratórne vyšetrenie z verejných vodovodov v stanovených intervaloch. Za I. polrok 2010 bolo odobratých 119 vzoriek vôd, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 62 vzoriek vôd, v okrese Žarnovica 38 vzoriek vôd a v okrese Banská Štiavnica 19 vzoriek vôd. Na úrovni štatutárnych zástupcov prevádzkovateľov verejných vodovodov bola prerokovaná kvalita vody za rok 2009 a boli prijaté potrebné opatrenia. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že najzávažnejším problémom kvality vody je mikrobiologická závadnosť v okrese Banská Štiavnica a Žarnovica. Vo verejných vodovodoch sa nevyskytli nadlimitné hodnoty dusitanov a dusičnanov.

Závažnejšie nedostatky v dezinfekcii vody boli riešené opatrením RÚVZ Žiar nad Hronom na odstránenie zistených nedostatkov a to v 9 prípadoch. V okrese Žiar nad Hronom to bolo v 3 prípadoch, v okrese Banská Štiavnica v 2 prípadoch a v okrese Žarnovica v 4 prípadoch. Opatrenie - zákaz používať vodu na pitie a varenie v obci Pitelová, časť horná, okres Žiar nad Hronom, je stále v platnosti. Obec Pitelová, časť horná je zásobovaná z náhradného vodného zdroja. V obci Štiavnické Bane je úpravňa vody pre obec Štiavnické Bane v skúšobnej prevádzke. Obci Dolná Ždaňa bol vydaný zákaz používať zdravie škodlivú vodu zo studne pre zásobovanie obyvateľov bytového domu č. 253. Prevádzkovateľ studne pre hromadné zásobovanie zabezpečil úpravu vody na elimináciu disičňanov. Na základe predložených vyhovujúcich výsledkov kvality pitnej vody RÚVZ vydal rozhodnutie na úpravu pitnej vody a jej používanie. Nedostatky v kvalite vody, aj keď bol vo vode zistený voľný chlór, boli riešené podnetom na odstránenie zistených nedostatkov a to v 20 prípadoch. V okrese Žiar nad Hronom to bolo v 8 prípadoch, v okrese Banská Štiavnica v 4 a v okrese Žarnovica v 8 prípadoch.

Nedostatok vody v I. polroku 2010 sa na verejných vodovodoch nevyskytol. Bolo kolaudované prírodné vodovodné potrubie pre obec Kunešov, doplňujúci vodný zdroj z Turčekovskej vodárenskej nádrže. Ďalej bolo kolaudované výtlačné potrubie z vodárenskej nádrže Rozgrund do ÚV Rozgrund a zásobné potrubie z ÚV Rozgrund do vodojemu Červená studňa. Z vodného zdroja Rozgrund bude zásobovaná časť mesta Banská Štiavnica. Okrem toho bolo kolaudované zásobné potrubie do obce Veľká Lehota z vodných zdrojov - pramene nad mestom Nová Baňa. Tieto vodné zdroje budú slúžiť ako doplňujúci vodný zdroj pre obec Veľká Lehota. Obec Prochot je aj naďalej zásobovaná vodou z Prochotského potoka. V obciach zásobovaných pitnou vodou z Turčekovskej vodárenskej nádrže (Kremnické Bane, časť mesta Kremnica, Horná Ves, Bartošova Lehôtka, Lehôtka pod Brehmi a Hliník nad Hronom) sa v pitnej vode vyskytuje zvýšená hodnota železa, čo bolo prerokované na úrovni štatutárneho zástupcu prevádzkovateľa verejných vodovodov. Prevádzkovateľ zabezpečuje zvýšenú frekvenciu odkaľovania vodovodných potrubí na uvedených verejných vodovodoch. Výsledky laboratórnych skúšok pitnej vody sú vkladané do Informačného systému Pitná voda. O kvalite pitnej vody je verejnosť informovaná prostredníctvom internetu na webovej stránke RÚVZ Žiar nad Hronom www.ruvzzh.sk.

Kvalita vody za I. polrok 2010 na spotrebiskách verejných vodovodov v rámci monitoringu kvality vody bola nasledovná:

okres	Mikrobiologická závadnosť	Biologická závadnosť	Fyzikálno- chemická závadnosť	Celková závadnosť
Žiar nad Honom	12,90%	1,61%	17,74%	27,42%
Banská Štiavnica	21,05%	10,53%	10,53%	26,32%
Žarnovica	28,95%	7,89%	2,63%	31,58%

V okrese Žiar nad Hronom: počet odobratých vzoriek 62, voľný chlór nebol zistený v 9 vzorkách, t. j. 14,52%. Počet zásobovaných obyvateľov pitnou vodou je 44 994, t. j. 91,77 %.

V okrese Banská Štiavnica: počet odobratých vzoriek 19, voľný chlór nebol zistený v 4 vzorkách, t. j. 21,05 %. Počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou 15 804, t. j. 94,11 %.

V okrese Žarnovica: počet odobratých vzoriek 38, voľný chlór nebol zistený v 10 vzorkách, t. j. 26,32 %. Počet zásobovaných obyvateľov pitnou vodou je 24 517, t. j. 90,76 %.

Dezinfekcia pitnej vody sa na verejných vodovodoch vykonáva dezinfekčným prostriedkom chlórnanom sodným a plynným chlórnom dávkovacím čerpadlom. Pri pravidelných odberoch vzoriek vôd sa na jednotlivých spotrebiskách verejných vodovodov kontroluje voľný chlór automatickým analyzátorom HACH CHLORINE. Za I. polrok 2010 bol voľný chlór zistený v 96 vzorkách, v 23 vzorkách nebol zistený. V prípade nezistenia voľného chlóru na spotrebisku verejného vodovodu sú okamžite prevádzkovateľovi verejného vodovodu nariadené opatrenia na zabezpečenie kontinuálnej a účinnej dezinfekcie.

1.8. PROJEKT COPHES+ PRE ĽUDSKÝ BIOMONITORING

Cieľ

Cieľom medzinárodného projektu je zharmonizovať v členských štátoch EÚ metodológiu pre ľudský biomonitoring.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Projekt COPHES (Consortium to perform Human Biomonitoring on a European Scale) bol v júli 2009 schválený EK v rámci 7 Rámcového programu. ÚVZ SR poskytne v rámci realizácie projektu dostupné údaje vyplývajúce z požiadaviek projektu a bude odborným garantom pre koordináciu aktivít na národnej úrovni. V novembri prebehol proces negociácie medzi zúčastnenými krajinami a EK. Začiatok spustenia projektu: 1. 12. 2009. Participovať bude 32 partnerov z 24 štátov EÚ a Nórsko, Švajčiarsko a Chorvátsko. Projekt bude trvať 3 roky a bude zameraný na prípravu a detailné spracovanie harmonizovaných protokolov, ktoré budú slúžiť ako podklad pre následný HBM (výber populačnej vzorky, nábor jedincov, odber biologického materiálu, dotazník, atď.). Boli stanovené definitívne biomarkery na analýzu a prebehla revízia vhodných laboratórií v jednotlivých krajinách schopných analyzovať jednotlivé metabolity. Etapy riešenia projektu:

I. Príprava pilotného projektu (2008-2009)

II. Harmonizácia protokolov

III. Revízia vhodných laboratórií

IV. Analýza výsledkov

V. Publikovanie výsledkov

Výstupy

- Zjednotený metodologický postup pre výkon biomonitoringu pre všetky krajiny EÚ.

- Informácie pre verejnosť na internetovej stránke ÚVZ SR

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa bude podieľať na plnení projektu po oslovení na spoluprácu pri odbere vzoriek.

Na základe odporúčaní sme sa zapojili aj do projektu 7.1 Cyanobaktérie, ktorý plní odbor objektivizácie faktorov prostredia v ÚVZ SR Bratislava.

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Cieľ

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržiach a prírodných kúpaliskách,
- zisťovanie toxicity a prítomnosti cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Košice, RÚVZ Humenné, RÚVZ Martin

Vybrané lokality: vodárenské nádrže Hriňová, Klenovec, Bukovec, Turček, Málinec, Starina, Nová Bystrica, rekreačné nádrže Ružiná, Teplý vrch – ORMET, Drieňok, Liptovská Mara, Kanianka, Šaštín- Stráže, Malé Leváre, Kunov, štiavnické jazerá, Zemplínska Šírava, Ružín, Pod Bukovcom, Jazero Vinné, Jazero v Košiciach, Senec - Slnčné jazerá, Zlaté piesky, Ivánka pri Dunaji, Vajnorské jazerá, Kuchajda, Veľký Draždiak, Veľká Domaša, Šulianske jazero, Vojčianske jazero.

Etapy riešenia

1. monitoring – 2010 a ďalšie

2. vyhodnotenie, závery - december 2010 a ďalšie roky

Výstupy

1. Hlásenia o výskyte vodných kvetov a informácie v masmédiách
2. Protokoly a skúškach zo sledovania kvality vody v súvislosti s vodnými kvetmi
3. Hodnotenie jednotlivých vodných telies z hľadiska ich ďalšieho využívania na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na rekreáciu.

Vyhodnotenie plnenia úlohy

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa v tomto polroku zapojil do plnenia uvedenej úlohy ako spoluriešiteľ tým, že pravidelne, raz za dva týždne, vykonáva odbery vzoriek vôd z 5 vyhlásených vôd vhodných na kúpanie. Do 30.06.2010 bolo odobratých 15 vzoriek vôd na cyanobaktérie, ktoré boli vyšetrené v akreditovaných laboratóriách RÚVZ Banská Bystrica.

V prípade prekročenej medznej hodnoty cyanobaktérií a výskytu vodného kvetu, budú odobraté vzorky vody a vodného kvetu zaslané na vyšetrenie ekotoxicity do laboratórií BŽP v ÚVZ SR Bratislava.

2. ODDELENIE PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIE

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Prehľadujeme evidenciu rizikových prác za príslušné okresy nášho regiónu podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z. z. a súčasne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 15 rozhodnutí o určení rizikových prác, 3 rozhodnutia z uvedeného počtu sú zrušené, dôvodom pre zrušenie bola zmena výrobného programu a zmena technológie. 11 rozhodnutí o určení rizikových prác 3.a 4. kategórie sú existujúce právne subjekty, ktoré prehľadovali platné rozhodnutie o rizikových prácach z dôvodu technických opatrení, organizačných opatrení, na základe výsledkov meraní a posúdením rizík pracovnou zdravotnou službou. 1 rozhodnutie o určení rizikových prác 3. kategórie bolo vyhlásené novému právnomu subjektu. V rámci ŠZD sme v prvom polroku 2009 vykonali 79 kontrol u tých zamestnávateľov kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa plní priebežne.

2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI JEDOVATÝCH LÁTOK A JEDOVATÝCH LÁTOK A PRÍPRAVKOV

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými látkami. Bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu s týmito látkami vo výrobnom podniku. Zo zdravotníckych zariadení sme sa zamerali na lekárne, ktoré disponujú s reagenčnými aparátmi. Z 24 prevádzkovaných lekární v 22 prípadoch zodpovední zamestnanci nepredložili osvedčenie o odbornej spôsobilosti na manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami. Prevádzkovateľom boli uložené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Úloha bude vyhodnotená v druhej polovici roka 2010.

Zaznamenali sme pokles v používaní týchto látok nielen v nevýrobnej sfére ale aj vo výrobných podnikoch.

2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU

V rámci ŠZD v spoločnosti VUM a.s., ktorá výroba a predáva kalcinovaný antracit, kalcinovaný smolný koks a uhlíkaté materiály bola vykonaná objektivizácia pracovného prostredia. Odobratých bolo 5 vzoriek ovzdušia a 20 vzoriek biologického materiálu. Odbery a analýzu vzoriek realizovalo akreditované oddelenie chemických analýz RÚVZ v Banskej Bystrici. Stanovovali sme hodnoty inhalačnej expozície jednotlivých PAU vrátane benzo(a)pyrénu v pracovnom ovzduší a biologickým expozičným testom sme stanovili hodnoty 1-hydroxypyrénu (1-OHP) v moči. Vyhodnotenie nie je ešte ukončené. Úloha sa plní priebežne.

2.1.5. ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIA

V I. polroku 2010 bola na RÚVZ Žiar nad Hronom doručená 1 žiadanka na podozrenie na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania a na základe toho sme vykonali šetrenie pre vypracovanie hygienických prieskumov pracovnej anamnézy v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Šetrené ochorenie bolo priznané v okrese Banská Štiavnica u zamestnávateľa Dinas Banská Belá a.s., u profesie rovnač – zavážkár

2.2. ZNIŽOVANIE RIZIKA VZNIKU OCHORENÍ PODMIENENÝCH PRÁCOU U ZAMESTNANCOV PRI PRÁCI SO ZOBRAZOVACÍMI JEDNOTKAMI

Pri kontrolách, ktoré pravidelne vykonávame v rámci ŠZD, môžeme konštatovať, že u zamestnávateľov došlo k výmenám PC techniky, zastaralé monitory sú vymieňané za LCD monitory, zlepšujú sa aj priestorové podmienky pracovísk (výmena kancelárskych stolov, stoličiek). V rámci 15 kontrol ŠZD sme nezistili žiadne závažné nedostatky, ktoré by sa boli týkali priestorových podmienok, denného a umelého osvetlenia, mikroklimatických podmienok. Respondenti vyplnili 62 kontrolných listov informovanosti pracujúcich so zobrazovacou jednotkou. Úloha sa plní priebežne.

2.3. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

V rámci projektu Zdravé pracoviská sa analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. V súčasnosti prebiehajú merania v pracovnom prostredí, úloha sa plní priebežne.

2.5. ZVYŠOVANIE ÚROVNE OCHRANY ZDRAVIA PRE RIZIKAMI Z CHEMICKÝCH LÁTOK

RÚVZ v SR- plnenie úlohy v 2.epape roku 2010.

3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1. SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplyvať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na stredne ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR v roku 17. decembra 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu: „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I.a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2010)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2011).

Vyhodnotenie

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odoberatej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha je vykonávaná priebežne, do 30.06.2010 bolo vyšetrených všetkých 80 klientov, ktorí zároveň odovzdali dotazníky. Počítačovo budú spracované v 2. polroku 2010.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

3.2. MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli, vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50 – tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. V rámci Potravinového kódexu SR po 1. máji 2004 je ponechaná národná legislatíva pre fortifikáciu kuchynskej soli jódom. Sledovanie príjmu jódu

z vybraných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme poukážu na stav saturácie jódom vybraných populačných skupín.

Etapy riešenia

- I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃
  - počet vzoriek: 2 vzorky
  - časové obdobie: január - december 2010
- II. etapa – kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme
  - časové obdobie: január – december 2010
- III. etapa – porovnanie úlohy so spotrebou potravín ovplyvňujúcich využívanie jódu ľudským organizmom.

Vyhodnotenie

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 12 vzoriek kuchynskej soli.

U všetkých vyšetrených vzoriek bol stanovený obsah jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg.

U jednej vzorky zahraničnej produkcie bol laboratórnym rozborom zistený nižší obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného ako 15 mg/kg. Nie je vyhodnocovaná ako nevyhovujúca z dôvodu, že uvedené požiadavky potravinového kódexu sa vzťahujú iba na soľ domácej produkcie.

Najvyššie prípustné množstvo ferokyanidu draselného stanovené v Potravinovom kódexe SR (20 mg/kg) nebolo prekročené ani u jednej odobratej vzorky soli.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	9	0	0,00	9	100,00	0	0,00
Žarnovica	0	0	-	0	-	0	-
Banská Štiavnica	3	1	33,33	2	66,67	0	0,00
SPOLU	12	1	8,33	11	91,67	0	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	9	9	100,00	0	0,00
Žarnovica	0	0	-	0	-
Banská Štiavnica	3	3	100,00	0	0,00
SPOLU	12	12	100,00	0	0,00

Realizačné výstupy

- údaje z monitoringu porovnať s trendom vývoja ochorení z nedostatku jódu u obyvateľov v SR (správa ako súčasť výročnej správy).

Pokračovanie v úlohe

Rok 2011 a ďalšie roky

3.3. BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti kozmetických výrobkov v oblasti regulovaných látok
2. dodržiavanie povinnosti označenia vybraných regulovaných látok v zložení na obale kozmetických výrobkov
3. kampaň zameraná na získanie správnych návykov na ochranu pokožky počas pobytu na slnku
4. kampaň na zníženie vzniku alergických reakcií v dôsledku používania „black hena“ dočasnej farby na pokožku.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bude vychádzať z usmernenia EK a vyplýva z ich významného potenciálneho rizika pre zdravie detí z pohľadu možných toxických účinkov a karcinogenity. Kampane budú zamerané na upevnenie správnych návykov na dosiahnutie ochrany pokožky pred nežiaducimi účinkami UVA a UVB žiarenia a nepoužívanie, najmä v letnom období počas dovolení „black hena“ - dočasnej farby na pokožku z dôvodu stúpajúcej tendencie vzniku alergických reakcií.

Etapy riešenia

1. etapa – január 2009 - december 2010 - zber a analýzy vzoriek
2. etapa – leto 2009 – kampane
3. etapa – 30. marec 2011 - záverečná správa

Vyhodnotenie

1. etapa

1. úloha

Odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom bolo podľa harmonogramu odberu vzoriek pre rok 2010 odobratých sedem zubných pást (AB dent classic, AB dent Family, White – zubná pasta s mikrogranulami, Colgate Triple action, Signal Family, Colgate Cavity Protection, AB dent Herbal). Odobraté boli v maloobchodnej sieti, laboratórne vyšetrené na obsah fluóru vyjadreného ako fluoridy a obsah dietylenglykolu.

Laboratórnym rozborom bolo zistené, že najvyššie prípustné koncentrácie sledovaných ukazovateľov v kozmetických výrobkoch, stanovené v prílohe č. 3 k nariadeniu vlády č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v znení neskorších predpisov, neboli prekročené.

Zároveň bola uskutočnená kontrola označovania odobratých vzoriek zubných pást podľa požiadaviek uvedených v prílohe č. 3, údajov uvedených v stĺpci d) nariadenia vlády č. 658/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v znení nariadenia vlády č. 124/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 658/2005 Z. z. Nedostatky v označovaní zubných pást zistené neboli.

2. úloha

V mesiaci máj 2010 mali byť odobraté tri vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti - farba na tvár vrátane farby pre bábiky. Vzorky mali byť laboratórne vyšetrené na obsah ťažkých kovov. Zároveň mala byť uskutočňovaná kontrola označovania uvedených kozmetických výrobkov. Uvedené vzorky dekoratívnej kozmetiky pre deti pri kontrolách v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli zistené a vzorky neboli odobraté.

Ďalšie úlohy budú plnené v 2. polroku 2010.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

30. marec 2011

Záverečná správa

30. marec 2011

3.4. BEZPEČNOSŤ VÝROBKOV URČENÝCH PRE DETI

Cieľ

1. kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov určených pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia Cd, Pb, formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia,
2. kontrola označovania a dokumentácie v súlade s Potravinovým kódexom SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti keramických a plastových výrobkov (PC dojčenské fľaše, plastové výrobky - misky, príbor, tanieri, desiatové boxy, športové fľaše atď., keramické výrobky – misky, tanieri, hrnčeky atď.) určených pre najrizikovejšiu skupinu populácie – deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov – migrácia formaldehydu, primárnych aromatických amínov, bisfenolu A, ťažkých kovov Cd, Pb resp. iných ukazovateľov v závislosti od materiálového zloženia. Zároveň bude kontrola zameraná aj na označovanie a dokumentárnu časť - dostupnosť vyhlásení o zhode a podpornej dokumentácie v súlade s požiadavkami Potravinového kódexu SR - Materiály a predmety určené na styk s potravinami.

Etapy riešenia

I. etapa: január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2012 - záverečná správa

Vyhodnotenie

V priebehu mesiaca máj 2010 boli odobraté za účelom laboratórneho vyšetrenia dve vzorky plastových výrobkov, desiatových boxov určených pre deti. Boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných rozborov zatiaľ neboli doručené.

Bola kontrolovaná dokumentácia týkajúca sa odobratých vzoriek predmetov určených na styk s potravinami. K jednému druhu výrobku „Klickbox midi“ bolo predložené vyhlásenie o zhode podľa článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami, vydané dovozcom výrobku na

územie Slovenskej republiky. Zároveň bolo predložené vyhlásenie o zhode vydané výrobcom plastového výrobku vyrobeného v Českej republike, podľa ktorého uvedený výrobok vyhovuje platnej legislatíve. Ako podporná dokumentácia sú vo vyhlásení o zhode uvedené protokoly o skúškach vydané certifikačným orgánom, vymenovanie simulátorov, ktoré boli použité pri testovaní výrobkov a informácia, že výrobky je možné používať pri teplotách do 120 °C. Vyhlásenie o zhode k druhému odobratému výrobku zatiaľ nebolo predložené.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

3.5. BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – odber vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2010 - december 2011 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2012 - záverečná správa

Vyhodnotenie

Úloha je riešená RÚVZ so sídlom v Poprade.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2011

Záverečná správa

30. marec 2012

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2. MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia, zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor

ÚVZ SR, Odbor hygieny detí a mládeže

Riešiteľská pracoviská

Všetky RÚVZ v SR

Údaje zo 150 dotazníkov boli vložené do programu EXCEL boli odoslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie v roku 2010.

Trvanie projektu: r. 2009 – 31.12. 2010

4.3. ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK TABAK, ALKOHOOL, DROGY, U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Cieľ

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti a porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín.

Anotácia

Prieskum je zameraný o. i. na fajčenie, konzumáciu alkoholu, hranie na výherných automatoch, zneužívanie liekov a drog.

Gestor

Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog Úradu vlády SR.

Etapy riešenia

Podľa požiadaviek gestora zber dát v rámci realizácie celoslovenského prieskumu ESPAD.

Realizácia európskeho školského prieskumu o alkohole a drogách ESPAD:

V marci 2010 (v 11. kalendárnom týždni) sa uskutočnil celoplošný dotazníkový prieskum u žiakov a učiteľov vybraných základných a stredných škôl na Slovensku.

V spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom boli určené - Spojená katolícka škola v Banskej Štiavnici a Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 93 žiakov v základnej škole, 103 študentov v strednej škole a spolu, celkom 34 učiteľov.

Vyplnené dotazníky boli na ÚVZ SR Bratislava osobne doručené 19.3.2010.

Termín ukončenia

podľa požiadaviek gestora.

4.5. MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR,

Riešiteľské pracoviská

Všetky RÚVZ v SR

Anotácia

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením. V II. etape projektu – rok 2010 bola monitorovaná veková skupina žiakov prvého stupňa základnej školy, spolu 115 žiakov z jednej mestskej a jednej vidieckej základnej školy. Základom pre vytvorenie databázy je dotazníková metóda, údaje sa budú spracovávať z dotazníkov pre rodičov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stráv a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Etapy riešenia

I. polrok 2010

- Do projektu boli zapojené dve základné školy/1 mestská a 1 vidiecka/.
- Realizácia dotazníkového prieskumu stravovacích zvyklostí, 24 hodinovej spotreby potravín a pohybových aktivít žiakov prvého stupňa ZŠ vybraných škôl.
- Dotazníky (5 dotazníkov pre každého žiaka) boli prostredníctvom triednych učiteľov odovzdané rodičom vybranej skupiny 120 detí.
- V 17. kalendárnom týždni bol vykonaný celotýždňový odber vzoriek obedov v dvoch vybraných školských jedálňach.(mestská – ZŠ Ul. Dr. Jánskeho č. 2 Žiar nad Hronom,

vidiecka – ZŠ Hliník nad Hronom). Odobraté vzorky stráv (10 vzoriek obedov) boli uchovávané pri teplote do 5 ° C na RÚVZ a v dvoch určených dňoch boli doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica.

- V mesiaci máj 2010 boli vykonané antropometrické merania u 115 do projektu zapojených žiakov . Merala sa výška, hmotnosť, obvod pása, obvod bokov. Merania krvného tlaku zabezpečovala pracovníčka oddelenia podpory zdravia RÚVZ Žiar nad Hronom.

V termíne do 30.9.2010 majú byť do programu Excel vložené údaje - cca 500 údajov od každého zo 115 sledovaných žiakov.

Výpočet energetickej a nutričnej hodnoty celodennej stravy u 115 sledovaných žiakov prvého stupňa ZŠ bude vykonaný v programe ALIMENTA, získané výsledky budú vložené do programu Excel.

Termín ukončenia II. etapy projektu bol stanovený na 30.9.2010

NÁRODNÝ PROGRAM STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST V SLOVENSKEJ REPUBLIKE NA ROKY 2008-2015, (NPDD) schválený uznesením vlády SR č. 192, z 26. marca 2008.

V rámci NPDD boli v termíne do 31.5.2010 rozdistribuované doručené zdravotno-výchovné materiály (plagáty) na tému „**Aj vo vašej triede bud'te jeden tím ...**“ do 40 základných a 21 stredných škôl v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom, spolu so sprievodným listom pre riaditeľa každého zariadenia.

6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Úloha č. 6. 1. Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov a monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti jedenástim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým inváznym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým

nákazám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2009, vypracovaného v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, vyhláškou MZ SR 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej úrovni. NIP SR v roku 2009 bude v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami, Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

VYHODNOTENIE

V I. polroku 2010 bolo hlásených štrnásť ochorení na pertussis, a to 9 x všeobecným lekárom pre deti a dorast a 5 x všeobecným lekárom pre dospelých. 2 prípady ochorení sa vyskytli vo vekovej skupine 10 – 14 ročných, 7 vo vekovej skupine 15 – 19 ročných, 2 u 25 – 34 ročných a po jednom prípade vo vekových skupinách 35 – 44, 45 – 54 a 55 – 64 ročných. V všetkých prípadoch boli pozitívne protilátky v triede IgG, 6 x hraničná hodnota, 2 x slabo pozitívna a 2 x pozitívna hodnota protilátok v triede IgA. Od posledného očkovania bol interval dlhší ako 12 mesiacov.

V apríli 2010 v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) bol realizovaný odborný seminár pre všeobecných lekárov spádových okresov RÚVZ v Žiari nad Hronom, ktorí boli zároveň vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. V regionálnej televízii pod názvom „**Európsky imunizačný týždeň 2010**“ bola odvysielaná relácia, ktorej obsahom boli informácie o siedmich hlavných dôvodoch, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne v duchu sloganu „Prevencia, Ochrana, Imunizácia“. Zároveň bol vyzdvihnutý hlavným cieľ tohto ročníka, a to eliminácia osýpok a rubeoly do konca roka 2010. Okrem uvedených informácií bola relácia zameraná opakovane hlavne na rodičov detí, aby nepodliehali neuváženým a nepodloženým informáciám zameraným proti očkovaniu, ako aj o práve detí byť chránené očkovaním. Článok pod názvom „**Európsky imunizačný týždeň**“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol v 7 regionálnych masmédiách jednotlivých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ informovala o všetkých aktivitách tejto kampane. V čakárniach polikliniky v Žiari nad Hronom sa mohli rodičia oboznámiť so siedmymi hlavnými dôvodmi, prečo je očkovanie prioritou vo WHO regióne prostredníctvom pripravených letákov. Na webových stránkach RÚVZ v Žiari nad Hronom a Mestského úradu boli zverejnené informácie o EIT. Pätnásť dospelí využili v tomto týždni informácie o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

Počas roka boli vykonané kontroly vo vybraných ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulanciami neboli zistené nedostatky.

Praktickí lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári na I. polrok 2010.

Lekárka oddelenia sa zúčastnila odborného seminára pre pediatrov spádového územia s prezentáciou „Zásady pre výkon očkovania“ ako aj odborného seminára pre všeobecných

lekárov regiónu Žiar nad Hronom, ktorý bol venovaný očkovaniam proti chrípke a pneumokokovým nákazám.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovačom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR
- priebežná kontrola uskladnenie a zásob očkovačích látok vo vybraných ambulanciách praktických lekárov, všetkých ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dospelých a vybraných ambulancií všeobecných lekárov pre dospelých pri administratívnej kontrole očkovania v II. polroku 2010
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2010
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

Úloha č. 6. 2. Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým aj sociálnym. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2005 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie obyvateľstva importovanými nákazami ako aj ochoreniami vyvolanými novými a staronovými patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovanie údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného

zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesta bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v I. polroku 2010 a porovnanie s výskytom v I. polroku 2009:

V polroku 2010 bolo vykázaných celkovo 406 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (52 NN), v I. polroku 2009 to bolo 428 ochorení (61 NN).

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 26 ochorení na salmonelovú enteritídu, z nich 2 x sa jednalo o NN, a 2 vylučovania salmonel bez klinických príznakov. Oproti polroku 2009 došlo k miernemu poklesu vo výskyte ochorení na enteritídu (31) a vylučovaní salmonel (2).

Epidémia na salmonelózu sa nevyskytla.

Na bacilárnu dyzentériu nebolo v sledovanom období hlásené ani jedno ochorenie.

Výskyt infekcie enteropatogénnymi *E. coli* boli zaznamenané v 20 prípadoch (v polroku 2009 len 3 ochorenia), kampilobaktériová infekcia v 41 prípadoch, v polroku 2009 v 14 prípadoch, 1 x sa vyskytli iné bakteriálne črevné infekcie a 2 x gastroenteritída pravdepodobne bakteriálneho pôvodu.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 45 chorých, z nich 3 x NN (v roku 2009 u 36 chorých, z nich 9 NN) a v 4 prípadoch bola zaznamenaná adenovírusová enteritída (v polroku 2009 10 ochorení, z nich 1 NN). V šiestich prípadoch bolo zaznamenané ochorenie na gastroenteritídu spôsobené vírusom Norwalk.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bol zaznamenaný výskyt 21 ochorení na hepatitídu typu A, minulý rok toto ochorenie nebolo hlásené. Ochorenia sa vyskytli v rámci epidémie u rómskeho obyvateľstva v obci Horná Žďaňa. Z počtu 283 exponovaných bolo 227 zaočkovaných proti VHA a 26 si v minulosti prekonali ochorenie. Protiepidemické opatrenia formou rozhodnutia boli nariadené 279 osobám. Zároveň boli opatrenia vykonané v rodinách a 4 kolektívnych zariadeniach (3 ZŠ a 1 MŠ).

Akútna hepatitída typu B ani nosičstvo HBsAg nebolo zaznamenané, akútna VHC nebola zaznamenaná, chronická VHB v 6 prípadoch (minulý polrok v 10 prípadoch), chronická hepatitída typu C v 3 prípadoch (minulý polrok v 13 prípadoch). Priamym kontaktom VHB a nosiča HBsAg bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine respiračných nákaz sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, paraptussis alebo nešpecifický divý kašeľ.

Na pertussis bolo vykazovaných 14 ochorení uvedených v úlohe č. 6.1.

Na pľúcnu tuberkulózu boli hlásené 2 ochorenia, v polroku 2009 to bolo 6 ochorení, na tbc kostí a kĺbov 1 ochorenie..

Na varicellu bolo hlásených 114 ochorení, na herpes zoster 6 ochorení.

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na šarlach.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky, ktorá v I. poroku 2010 nebola verifikovaná ani v jednom prípade. 1 x bolo vykazované SARI u pacienta hospitalizovaného pre náhle vzniknutú respiračnú insuficienciu.

V skupine **neuroinfekcií** bolo zaznamenané jedno ochorenie na parézu n. facialis.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 8 ochorení na Lymesku borreliózu, minulý polrok 5, 5 x artritída pri LB2 x polyneuropatia pri LB, 1 x tularémia a toxokaróza. 2 osoby boli v kontakte alebo v ohrození besným alebo neznámym zvierateľom. U všetkých epidemiologicky vyšetrených ochorení boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu. V 36 prípadoch bol zaznamenaný svrab a to v 24 prípadoch v rámci epidémie na gerontopsychiatrickom oddelení v Kremnici. Z 24 chorých bolo 8 pacientov, 13 zdravotníckych pracovníkov a 3 rodinní príslušníci zdravotníkov.

V skupine **pohlavných ochorení** nebolo vykazované ani jedno ochorenie.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených boli vykazované 4 ochorenia na infekčnú mononukleózu, 1 x kandidóza, 1 x giardióza a 1 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení, postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici.

V roku 2010 boli pri výkone epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 1 karanténne opatrenia pri črevných nákazách, nariadené protiepidemické opatrenia vydané rozhodnutím boli 3 x pri výskyte svrabu, 280 x pri výskyte VHA a 9 x pri výskyte vírusovej hepatitídy typu B.

Kontakty HBsAg pozitívnych osôb boli imunizované a kontakty chorých na všetky diagnostikované vírusové hepatitídy boli počas inkubačného času pod zvýšeným lekárskej dohľadom.

Poradenstvo pre HIV/AIDS využili 3 klienti prostredníctvom e mailu, 5 osobne a v jednom prípade bol vykonaný anonymný odber.

Etapy riešenia

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie, aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení prostredníctvom týchto oddelení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavne prenosné ochorenia a inými odbornými lekármi
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za polrok 2010
- porovnanie výskytu v roku 2010 s rokom 2009
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

Úloha č. 6. 3. Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním nového informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje – centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

Za polrok 2010 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 406 prípadov, z nich 219 bolo potvrdených, 170 možných, pravdepodobných 9 a 6 nosičov
- 189 spracovaných ohnisk
- 2 epidémie
- 9 hlásení do SRV

Vykonané opatrenia :

➤ v ohniskách:

- dezinfekcia 188 x
- zdravotná výchova 452 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 425 x
- vyhľadanie podozrivých z ochorenia 46 x
- informovanie zainteresovaných 444 x
- vyšetrenie zvierat 0 x
- sprísnenie HER 189 x

➤ u pacientov:

- vyšetrenie na mieste 262 x
- odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 232 x
- odporúčenie na hlásenie u lekára 58 x
- lekárskeho dohľadu 21 x
- zvýšený zdravotný dozor 0 x

- profylaxia očkovaním 9 x
- profylaxia ATB 0 x
- **u pacientov:**
  - vyšetrenie na mieste 262 x
  - odber materiálu všeobecným alebo odborným lekárom 232 x
  - odporučenie na hlásenie u lekára 58 x
  - lekársky dohľad 21 x
  - zvýšený zdravotný dozor 0 x
  - profylaxia očkovaním 9 x
  - profylaxia ATB 0 x

Úloha č. 6. 4. Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymite so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. predloženie návrhu na začlenenie výskytu medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS) sú v súlade s pracovným plánom na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a programom EÚ „Improving Patient Safety in Europe“ (IPSE). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko – epidemiologického režimu (HER) a bariérovej ošetrovateľskej techniky (BOT), manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, je možné významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Podobná situácia vzniká aj v zariadeniach pre starších obyvateľov (ÚSS, DD, apod.) a je ju potrebné riešiť.

VYHODNOTENIE

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v prvom polroku 2010 vykonaný v 2 nemocniciach regiónu s lôžkovými oddeleniami. V Žiari nad Hronom bol vykonaný na gynekologicko – pôrodníckom, gynekologickej a operačnej sále, internom vrátane JIS, chirurgickom vrátane JIS a oddelenia nadštandardných lôžok a chirurgických operačných sálach. Opakované stery

z prostredia pre výskyt NN boli vykonané na JIS interného oddelenia. V Psychiatrickej nemocnici v Kremnici bol vykonaný vo všetkých oddeleniach. V týchto zdravotníckych zariadeniach bol vykonaný ŠZD aj s kontrolou bariérovej ošetrovateľskej techniky. Zároveň bola vykonaná kontrola uložených opatrení v roku 2009.

Pri previerkach zdravotníckych zariadení 252 sterov z prostredia na kontrolu dezinfekcie a 37 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dekontamináciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 34 sterilizačných prístrojoch lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky. V jednom prípade bol vydaný zákaz činnosti sterilizátora pre pozitívne výsledky z kontroly účinnosti biologickými indikátormi.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 16 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia. Vo Všeobecnej nemocnici sa uskutočnilo pracovné zasadnutie k výskytu nozokomiálnych nákaz spôsobených polyrezistentnými kmeňmi.

Komisia pre nozokomiálne nákazy zasadala vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom, kde bola úzka spolupráca s manažmentom pri riešení nozokomiálnych nákaz a vypracovávaní zásad HER a BOT.

Hlásna služba nemocničných nákaz bola na rovnakej úrovni ako v prvom polroku 2009. Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V I. polroku 2010 bolo zaznamenaných v spádových nemocniciach 52 nozokomiálnych nákaz a to, 5 črevných, 6 x infekcií HDC, 1 x infekcia DDC, 10 x infekcia močového mechúra, 4 x infekcia chirurgickej rany, 24 x svrab (epidémia na geronto psychiatrickom oddelení Psychiatrickej nemocnice v Kremnici), 1 x konjunktivitída, 1 x – flebitída PHK.

V I. polroku 2010 2 krát zasadala pracovná skupina pre „Štandardné postupy v zdravotníckych zariadeniach z hľadiska ochrany zdravia“, stanovená na celoslovenskej porade epidemiológov ktorej lekár oddelenia spolu s lekárom RÚVZ v Trnave je koordinátorom. Na týchto zasadnutiach boli pracovnou skupinou schválené 2 návrhy a to „Návrh na výkon štandardného postupu pre kontrolu sterility vysterilizovaného materiálu“ a „Návrh na výkon ŠP pre kontrolu mikrobiologickej kvality ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach“ vypracované určenými RÚVZ v SR. Návrhy boli odoslané odborným konzultantom k pripomienkovaniu.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- zdravotnícke zariadenia v spádových okresoch neboli zapojené do programu HELICS na surveillance vybraných NN
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za I. polrok 2010
- rozbor nozokomiálnych nákaz v Komisii pre NN so zameraním na závažné NN vyvolané polyrezistentnými kmeňmi
- monitorovanie a kontrola NN
- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

Úloha č. 6.5 Surveillance chronických ochorení

Cieľ

1. prevencia chronických chorôb
2. znižovanie chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia a zlepšenie kvality života populácie
3. ochrana občanov pred ohrozeniami zdravia
4. presadzovanie štátnej zdravotnej politiky, ktorá vedie k zdravšiemu spôsobu života

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukáciu verejnosti v prevencii chronických ochorení.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Chronické ochorenia sú závažným zdravotným, ekonomickým a sociálnym problémom najmä vo vyspelých krajinách. V súlade s pracovným plánom na rok 2006 na vykonanie akčného programu Spoločenstva v oblasti verejného zdravia (2003-2008), Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013), na základe analýz výsledkov CINDI a doteraz realizovaných intervenčných programov (Slovensko bez tabaku, primárna prevencia hypertenzie, Zdravé deti v zdravých rodinách), ako aj individuálneho a skupinového poradenstva obyvateľov SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia

s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správanía. Osobitný dôraz EÚ kladie na zlepšenie zdravotného stavu a podporu zdravého životného štýlu detí a mladých ľudí. Pre pohodu občanov je dôležité zvýšenie počtu rokov zdravého života, predchádzanie chorobám a podpora starnutia. Rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti chronických ochorení si vyžaduje zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Realizácia projektov v rámci programu CINDI

V jednotlivých projektoch sa dôraz kladie na skupinové poradenstvo na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku. Realizácia individuálneho a skupinového poradenstva formou výjazdov pracovníkov Poradni zdravia.

Časové obdobie: priebežne

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo v 1. polroku 2010 vykonaných 401 vyšetrení z toho 141 mužov a 260 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 231 prípadoch (94 mužov, 137 žien), počet kontrolných vyšetrení 170 (47 mužov, 123 žien) z počtu 164 opakovane vyšetrených klientov (44 mužov a 120 žien).

Z horeuvedeného počtu bolo 346 klientov vyšetrených pri 13 výjazdových aktivitách PZ. Pri výjazde v teréne v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, gestorom ktorého je oddelenie výživy, pri dodržaní metodiky podmienok a práce v základnej poradni zdravia, bolo vyšetrených 80 klientov a to z firmy Slovalco v Žiari nad Hronom, Úradu práce a sociálnych vecí v Žarnovici, z obce Horná Ves a ZŠ hotelových služieb a obchodu v ZH. V rámci výjazdových aktivít boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ učitelia, zamestnanci škôl a študenti z 3 škôl (SSOŠ technická v ZH, Gymnázium v Banskej Štiavnici a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu v Žiari nad Hronom), spolu 127 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Slovalco v ZH (2 výjazdy), Úrad práce a sociálnych vecí v Žarnovici (2 výjazdy), Mestská knižnica Kremnica, občania z obcí Horná Ves a Prochot v okrese Žiar nad Hronom, spolu 219 klientov.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 385 vyšetrení.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 397 celkový cholesterol, 396 cukor, 396 triglyceridy, 393 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1582 biochemických vyšetrení), 333 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 394 antropometrických meraní, 396 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 20 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, odborné poradenstvo a po obdržaní výsledkov z údajov dotazníka aj individuálne poradenstvo a intervenciu na základe zistených hodnôt.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v 1. polroku 2010 navštívilo 72 cvičeníek, z toho 31 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ŽH, ktorú v 1. polroku 2010 navštívili v pravidelných intervaloch 12 klientov. Spolu bolo evidovaných 197 návštev.

POFA – individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 3 záujemcom. Počas 5 stretnutí bolo vykonaných 5 meraní Smokerlyzerom, 3 merania krvného tlaku a 5 meraní prístrojom Spirometer..

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 30 klientov, počet meraní krvného tlaku 358.

Poradňu zdravej výživy a znižovanie nadváhy v roku 2010 nevyuži žiadny klient.

Realizácia kampane „Prestaň a vyhraj“

Kampaň bola realizovaná v 1. polroku 2010. Pracovníci oddelenia podpory zdravia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť. Do súťaže sa zapojilo 11 záujemcov. 2 výhercom z mesta Žiar nad Hronom (zo 6), ktorí dodržali podmienky súťaže, budú odovzdané ceny, sponzorom ktorých je MsÚ Žiar nad Hronom.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier budú vykonávať intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Časové obdobie: priebežne

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (395), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané u 172 klientov čo je 43,54%. A to u 112 žien (43,58%) a u 60 mužov (43,48%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 4 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Úloha č. 6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDE a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby

V I. polroku 2010 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

I. polrok 2010 oddelenie postupovalo podľa usmernení UVZ SR. V marci bola zrušená pohotovostná služba oddelenia.

Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o očkovaní proti pandemickej chrípke, regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránke.

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemieckej komisie
- aktualizácia Havarijných plánov, kontaktov a Pandemieckého plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti
- priebežná kontrola OOPP pridelených zo ŠHR, postupné vyskladovanie zásob podľa potreby

Realizačné výstupy

- zasadnutie RPK v druhej polovici roka
- aktualizované Havarijné plány a Pandemiecký plán
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO
- aktívna spolupráca so zdravotníkymi pracovníkmi lôžkových aj ambulantných zložiek
- informovanosť všeobecných lekárov k očkovaniu proti pandemickej chrípke podľa usmernení ÚVZ SR a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

Úloha č. 6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Enviromentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa pokynov riaditeľa ÚVZ SR. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V I. polroku 2010, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V I. polroku 2010 nebolo zaznamenané ani 1 ochorenie na akútne chabú obrnu (ACHO).

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

Úloha č. 6.8. PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj formou dotazníkov zistenie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí. Potrebu realizovať tento projekt v čo najširšom meradle potvrdzujú aj najnovšie prieskumy Eurobarometru, v ktorom Slováci patria k národom s najslabšími informáciami v tejto problematike.

VYHODNOTENIE

V I. polroku 2010 sa uskutočnili tri cykly a to dva krát pre 40 žiakov strednej Združenej školy služieb v Žiari nad Hronom a 1 krát pre 32 žiakov Strednej odbornej škole lesníckej v Banskej Štiavnici. Projekt mal na školách veľký ohlas a jednotlivé školy chcú v tomto smere naviazať do budúcich rokov pravidelnú spoluprácu. Na oboch školách sú plánované cykly aj v druhom polroku 2010.

9. PODPORA ZDRAVIA

9.1 MATERSKÉ CENTRÁ

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov prostredníctvom výchovy a vzdelávania mladých matiek v oblasti zdravého životného štýlu.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu. Edukáciou matiek ovplyvňujeme a meníme životný štýl celej rodiny. Vzdelaná mama ďalej vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vzdelaná a zdravá rodina je základom pre prosperujúcu spoločnosť.

Realizácia úlohy a výstupy

1. Ponuka prednášok o zdravom životnom štýle detí aj dospelých v už existujúcich materských centrách (Mravenisko, Gašparko, Materské centrum pre naše matky). S vedením každého centra sa dohodne cyklus prednášok s frekvenciou približne 1x do mesiaca. Prednášky budú interaktívne, s veľkým priestorom pre otázky matiek a diskusiu, je dôležité dať im priestor pre konfrontáciu svojich poznatkov s odborníkmi. V niektorých prípadoch bude k prednáške vypracovaný aj informačný leták, jednoduchým spôsobom popisujúci hlavné pre matky relevantné poznatky (napr. hlavné zásady prevencie detských úrazov, algoritmus správneho čistenia zubov, zásady zdravej výživy pre dieťa, atď.)
2. Ponuka kurzov pre budúce mamičky v období niekoľkých týždňov predchádzajúcich pôrodu, ktoré by im umožnili získať vopred adekvátne informácie o starostlivosti o dieťa a jeho zdravie.

Základné okruhy poskytovaných informácií:

1. Výživa v prvých troch rokoch života: Dojčenie, význam podávania mlieka medzi prvým a tretím rokom života.
2. Zásady správneho stravovania detí podľa vekových skupín.
3. Hygiena detí, stomatohygiena, sladkosti u detí.
4. Úskalia výchovy detí (zdravá rodina – zdravé dieťa).
5. Úrazy malých detí.
6. Ako vybrať vhodné hračky a hry pre dieťa podľa veku.
7. Seberealizácia ženy na materskej dovolenke (šťastná mama – šťastné dieťa).
8. Pohybová aktivita.
9. Kardiovaskulárna a onkologická prevencia.
10. Typické ochorenia detí v predškolskom veku.
11. Duševné zdravie a duševná hygiena u detí.

I. polrok 2010

V okrese Žiar nad Hronom je v prevádzke 1 Materské centrum „Mravenisko“, v okrese Žarnovica „Gašparko“ a v Banskej Štiavnici „Materské centrum pre naše matky“. Oddelenie podpory zdravia nadviazalo kontakt s pracovníkmi uvedených centier, zatiaľ, tak ako po uplynulé roky, sa však nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál zatiaľ neprejavili záujem. Prednáškovú činnosť majú zabezpečenú prostredníctvom praktických lekárov pre deti a dorast a stomatológov z nášho okresu, ktorí im podľa našich zistení prednášajú tematické okruhy, ktoré sú zahrnuté v bodoch 1 – 11.

9.2 ŽIŤ ZDRAVŠÍ A KVALITNEJŠÍ ŽIVOT V STARŠOM VEKU, ALEBO MÁM 65+ A TEŠÍ MA, ŽE ŽIJEM ZDRAVO

Téma: „Seniori v rodine a v spoločnosti“.

Cieľ

Zmeniť súčasné vnímanie starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti len ako problém sociálnej a ekonomickej záťaže spoločnosti.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Trenčín

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom, Jednota dôchodcov v regiónoch RÚVZ ZH, vybrané ZŠ a SŠ v Žiari nad Hronom.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie. Počet starých ľudí sa v priebehu prvej polovice 21. storočia zdvojnásobí. Prírastok počtu starších ľudí bude najväčší v najvyšších vekových skupinách. Ide o tzv. fenomén „dvojitého(vnútorného) starnutie populácie“.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a aktivít upozorniť na problematiku starnutia, podporovať harmonické spolunažívanie všetkých generácií a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

I. polrok 2010

V I. polroku 2010 bol organizovaný ďalší kurz. so seniormi v DSS JESIENKA pre 11 účastníkov.

Na požiadanie DSS Jesienka v obci Prochot, bola zahájená séria zdravotno-výchovných prednášok pre spestrenie života a pobytu klientov v tomto zariadení podľa stanoveného harmonogramu projektu.

Harmonogram bol zostavený v mesačných intervaloch. Po odznení prednášok sa pravidelne rozprúdila živá diskusia.

Na prvom stretnutí sa klientom urobili merania našimi prístrojmi.

Boli zapožičané videokazety so zdravotno-výchovnou tematikou. Okrem toho im vždy bol pripravený zdravotno-výchovný materiál k danej téme, aby mali čo čítať do nasledujúceho stretnutia.

Účastníci kurzu z roku 2006 aktívne pokračujú vo svojich aktivitách, organizujú rôzne spoločensko-zábavné podujatia, odborné podujatia, na ktorých sa aktívne podieľajú a informujú ostatných členov o nových poznatkoch. Aktívny kontakt s pracovníkmi oddelenia podpory zdravia pretrváva naďalej.

Dotazníkový prieskum na RÚVZ v Žiari nad Hronom nebol realizovaný.

Jeho realizácia mala byť zahájená po dodaní zostavených dotazníkov pre seniorov, pre mladú generáciu, rodinných príslušníkov seniorov na RÚVZ ZH, čo nebolo do tohto času zabezpečené.

Zdravie seniorov je, takisto ako u ostatných vekových skupín, prioritou v prevencii kardiovaskulárnych ochorení nielen pri činnosti poradenského centra podpory zdravia, ale aj činnosti oddelenia podpory zdravia. Pracovníci oddelenia podpory zdravia úzko spolupracujú s Jednotami dôchodcov v regióne, Zväzom diabetikov.

V základnej poradni zdravia bolo poskytnuté odborné poradenstvo a vyšetrenie biochemických a antropometrických ukazovateľov, krvného tlaku 72 klientom nad 55 rokov (18,23% klientely PZ). 26 klientom nad 55 rokov sa pravidelne poskytuje možnosť odborného poradenstva pre optimalizáciu pohybovej aktivity pri individuálnej forme PA a skupinovej formy v telocvični II. ZŠ pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky 2x do týždňa (36,11% z celkového počtu cvičencov). 6 klientom starším ako 55 rokov bolo poskytnuté poradenstvo

v nefarmakologickom ovplyvňovaní krvného tlaku. V rámci aktivít Klubu seniorov v obci Horná Ves bolo vyšetrených 26 klientov pracovníkmi PCPZ a odprednášaná téma týkajúca sa oblasti zdravého životného štýlu. V DD Prochot bolo poskytnuté odborné poradenstvo formou výjazdu pracovníkov PZ a OPZ 17 dôchodcom (53,12% z počtu vyšetrených klientov).

9.3 ZDRAVOTNO -VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU–STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie orálneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu orálneho zdravia aj v dospelosti.

Riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, je v realizácii širokej a systematickej prevencii zubných ochorení. Keďže sa preukázal vplyv kazivosti dočasných zubov na stálu dentitu, intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou. Uvedený vek je optimálny aj z vývinovo-psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania.

Gestori

ÚVZ SR, RÚVZ Košice, Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie UPJŠ LF a FN L. Pasteura Košice

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Materské školy umožňujú súbežne pôsobiť na skupinu detí, čím sa zdravotno-edukačné pôsobenie umocňuje. Jeho obsahom má byť nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania orálnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou, ku ktorej smerujú opatrenia na prevenciu orálnych ochorení sú rodičia detí a učiteľky materských škôl. Ide o kontaktné a z hľadiska dieťaťa kľúčové osoby, ktoré formujú jeho postoje k zdraviu vo všeobecnosti, vytvárajú pre dieťa výživové podmienky relevantné k stomatologickému zdraviu, podmienky pre tvorbu návykov starostlivosti o chrup atď. Cieľom intervenčno-preventívnych aktivít pre rodičov a učiteľky MŠ je zvýšenie ich povedomia ohľadom významu orálneho zdravia (s dôrazom na prevenciu zubného kazu, nepodceňovanie stavu dočasného chrupu) a skvalitnenie ich informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Etapy riešenia

- Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie u detí v materských školách, spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov, upevňovania návykov celodenného udržiavania orálnej hygieny, rozvíjania kladných postojov k prehliadke a ošetrovaniu zubov. Pri formovaní zručností, návykov, postojov detí sa budú využívať metódy: zážitkové učenie, interaktívne hry, rôzne zdravotno-výchovné materiály.
- Intervenčné, zdravotno-edukačné pôsobenie na rodičov a učiteľky MŠ, prostredníctvom besied, odporúčaní, usmernení, informačných letákov.

Realizačné výstupy

Edukačné materiály v podobe článkov, letákov pre rodičov a učiteľky MŠ.

Využitie masovokomunikačných prostriedkov na informovanie verejnosti o význame orálneho zdravia a realizácii projektu na prevenciu orálnych ochorení u detí predškolského veku.

Termín: 2009 a ďalšie roky

I. polrok 2010

V I. polroku 2010 oddelenie OPZ nemalo žiadne aktivity týkajúce sa stomatohygieny, plánované sú podľa dohovoru so zapojenou MŠ na II. polrok.

9.4. PROJEKTY A ÚLOHY PODPORY ZDRAVIA REALIZOVANÉ NA REGIONÁLNEJ ÚROVNI – DATABÁZA DOBRÝCH POSTUPOV

9.4.1 Názov úlohy: Konceptia práce s mládežou

Zodpovedný riešiteľ: Mesto Žiar nad Hronom

Stručný opis úlohy

Konceptia vo vzťahu k deťom a mládeži má komplexný medzirezortný charakter. Na jej tvorbe sa podieľali školské i mimoškolské organizácie pôsobiace na území mesta Žiar nad Hronom (Centrum voľného času, základné a stredné školy, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiari nad Hronom, Okresné riaditeľstvo PZ, Mestské kultúrne centrum, Pohronské osvetové stredisko, RÚVZ, a iné). Podľa získaných štatistík a praktických potrieb mesta boli zostavené priority pre politiku mesta vo vzťahu k deťom a mládeži.

1. Participácia detí a mládeže na živote mesta Žiar nad Hronom,
2. Informačná sieť pre mládež na území mesta,
3. Vytváranie podmienok pre nízkoprahové aktivity detí a mládeže,
4. Podpora projektových aktivít mládeže.

Plánované priority boli v praxi realizované prostredníctvom aktivít v jednotlivých oblastiach, ktoré sa osvedčili:

- **Rodina a výchova**
- **Vzdelávanie a výchova**
- **Práca, príprava na budúce povolanie a sociálna integrácia**
- **Občianska a politická participácia detí a mládeže**
- **Mobilita mládeže a Európskej integrácie**

Výsledky: RÚVZ v Žiari nad Hronom v okrese Žiar nad Hronom za 1. polrok 2010 vykonal 164 aktivít (91 prednášok a 73 besied) pre deti a mládež. 15 aktivít (8 prednášok a 7 besied) venovaných problematike prevencie fajčenia na školách, 61 aktivít (32 prednášok a 29 besied) venovaných problematike drogových závislostí a alkoholu. 15 skupinových aktivít venovaných problematike rodičovstva a partnerstva a sexuálnej výchovy (10 prednášok a 5 besied), 31 aktivít (17 prednášok a 14 besied) zameraných na prevenciu pohlavných chorôb. Na ovplyvnenie životného štýlu detí bolo vykonaných spolu 34 aktivít (22 prednášok a 12 besied).

Spolu pracovníci oddelenia podpory zdravia odprednášali v okrese Žiar nad Hronom 91 prednášok pre 1495 mladých účastníkov s rôznymi tematickými okruhmi pre deti a mládež.

Individuálne odborné poradenstvo v poradni zdravia zamerané na prítomnosť rizikových faktorov na KVCH bolo poskytnuté 86 mladým študentom mesta.

9.4.2 Názov úlohy: Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov 1. polrok 2010

Zodpovedný riešiteľ: Mesto Žiar nad Hronom
Stručný opis projektu

Mesto Žiar nad Hronom dlhodobo podporuje aktivity zamerané na prevenciu sociálno-patologických javov, ktoré okrem vlastných zamestnancov organizujú aj iné inštitúcie pôsobiace na území mesta. Ich zástupcovia sa niekoľkokrát ročne stretávajú na pôde mesta, aby spoločne vyhodnotili uskutočnené podujatia, vymenili si vzájomne skúsenosti z ich organizovania a zároveň skoorinovali svoju činnosť. Okrem uvedenej koordinačnej činnosti mesto aj finančne prispieva na realizáciu prevenčných aktivít. Rok 2010 bol už štvrtým v poradí, v ktorom boli aktivity rôznych subjektov zahrnuté do Kalendára aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov.

Výsledky

Prevažná časť aktivít OPZ je zameraná na prácu s deťmi a mládežou s cieľom pozitívneho ovplyvnenia ich postojov v oblasti prevencie. To bolo aj cieľom aktivít realizovaných za podpory mesta Žiar nad Hronom.

V školskom roku 2009/2010 prebiehal na všetkých základných školách v Žiari nad Hronom „Minikvíz pre 5. ročníky“, kde po odprednášaní cyklu prednášok sa v štvrtročných intervaloch uzatvárala daná téma formou súťaže. Po ukončení celého cyklu sa projekt ukončil súťažou v I. polroku 2010 (máj 2010)

Vyhodnotenie

Už druhý školský rok bol realizovaný v spolupráci s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a MsÚ v Žiari nad Hronom, séria vzdelávacích besied pre žiakov piateho ročníka základných škôl v meste.

Témy boli zamerané na správnu výživu, zdravý životný štýl, prevenciu závislostí, poskytovanie 1. pomoci, správne ošetrovanie zubov.

Cyklus prednášok sme ukončili overovaní vedomostí, formou vedomostných testov.

Umiestnenie škôl:

- 1.miesto - ZCŠ a MŠ Š. Moysesesa,
- 2.miesto – ZCŠ a MŠ Š. Moysesesa,
- 3.miesto - ZŠ ul. Dr. Jánskeho

Záverečné kolo nám oživilí žiaci ZŠ M. R. Štefánika vtipnou scénkou o alkohole.

Víťazov sme odmenili hodnotnými knihami a sladkosťami a ostatní účastníci kvízu dostali ceruzky a sladkosti, vďaka finančnému príspevku MÚ v Žiari nad Hronom.

RÚVZ v Žiari nad Hronom sa zúčastnil viacerých aktivít pre verejnosť organizovaných CVC a MsÚ v Žiari nad Hronom a VŠZP.

V priebehu týždňa v rámci „Dňa zdravia“ sa od 6.-9. 4. 2010 pracovníci OPZ RÚVZ zúčastnili:

- dňa 6.4. v priestoroch kultúrneho domu v ZH odmerali TK, celkový telesný tuk, obsah oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu a krvi prístrojom Smokerlyzer a vek

- pľúc prístrojom Lunglife 9 mladým záujemcom (5 chlapcov a 4 dievčatá vo veku do 19 rokov) z celkového počtu 27 meraných osôb,
- v dňoch 8.-9.4.2010 na SSOŠ technickej bolo vyšetrených podľa metodiky práce v základnej poradni zdravia 48 študentov tejto strednej školy,
  - 9.4. pracovníci oddelenia podpory zdravia v spolupráci s VŠZP urobili merania a poskytli zdravotno – výchovný materiál obyvateľom mesta a návštevníkom HM TESCO spolu 230 meraní (96 TK, 100 celkového telesného tuku prístrojom OMRON, 34 meraní obsahu CO vo vydychovanom vzduchu a krvi).
  - v dňoch 21.5.2010 sa konal „Deň žiarskych škôl“ na II. ZŠ , ul. Štefánika 17 v Žiari nad Hronom a 22.5.2010 v popoludňajších hodinách „I. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“.
- Počas týchto aktivít okrem meraní TK, celkového telesného tuku pre širokú verejnosť bola neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia aj príprava a výroba zdravotno-výchovného materiálu – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle, ktoré boli využité aj počas priebehu akcie pri práci s deťmi predškolského a školského veku a stredoškôlkami. Bolo vykonaných 62 meraní celkového telesného tuku, 44 meraní TK a 2 merania Smokerlyzerom.

RÚVZ v Žiari nad Hronom za 1. polrok 2010 vykonal 86 aktivít (43 prednášok a 43 besied venovaných problematike prevencie fajčenia na školách a problematike drogových závislostí a alkoholu.

V rámci realizovanej akcie pri príležitosti „Svetového dňa zdravia“ bolo vykonaných 34 meraní Smokerlyzerom na Námestí MS v Žiari nad Hronom, v prevažnej miere u mládeže.

9.5. POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S

OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Ciel':

Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie. Prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia. Mobilizovať obyvateľstvo k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia úlohy

Úloha je zameraná na uplatňovanie všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo s využitím odborného-metodického usmerňovania pracovísk zdravotnej výchovy, ktoré majú iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Predpokladom plnenia úlohy je okrem aktivít pracovníkov RÚVZ (prednášky a besedy, semináre, nástenky a panely, zážitkové podujatia, vlastná edičná činnosť, informácie prostredníctvom internetu, články a prezentácia v elektronických médiách) aj úzka spolupráca

s príslušnými klinickými odborníkmi a médiami, ktoré môžu adekvátnou medializáciou daných zdravotných tém prispieť k vyššej úrovni informovanosti verejnosti. Dôležitou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít sú výjazdové poradenstvo, tematické putovné výstavy, videofilmy. Vhodné je pri organizovaní podujatí, prezentovaní aktuálnych tém a pri šírení informácií spolupracovať aj s mimorezortnými partnermi – so školami, orgánmi štátnej správy a miestnej samosprávy, sociálnymi ústavmi, komunitami, záujmovými a spoločenskými organizáciami a s významnými zamestnávateľmi v regióne.

Etapy riešenia

Táto úloha je pre svoju aktuálnosť plnená bez časového obmedzenia s priebežným vyhodnotením jej prínosu 1x do roka v súlade s odporúčanými termínmi.

Gestor zabezpečí každoročne včasnú distribúciu aktuálnych tém k významným dňom, pokiaľ budú vyhlásené svetovou zdravotníckou organizáciou, riešiteľské pracoviská zabezpečia príslušné aktivity k jednotlivým významným dňom a termínom a vypracujú hodnotiace správy o ich realizácii.

Realizačný výstup

Všetky uvedené aktivity majú motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravia - mobilizovať ľudí k zvýšenej zodpovednosti za vlastné zdravie.

Termín: 2009, priebežne s vyhodnotením 1x ročne

I. polrok 2010

Informácie o zdraví, jeho podpore, rozvoji a udržaní sú priebežne poskytované na prednáškach, pri besedách, konzultáciách, prostredníctvom tlačeného zdravotno-výchovného materiálu rôznych foriem, článkami v regionálnej tlači v 3 okresoch spádového regiónu RÚVZ ZH, regionálnej ATV a prostredníctvom webovej stránky RÚVZ. V oblasti podpory zdravia sú informácie rozdelené do 26 okruhov, ktoré obsahujú články, aktuálne informácie, ponuky služieb súvisiacich so zlepšovaním verejného zdravia a dokumentov. Pri príležitosti svetových dní sú tieto aktivity zintenzívnené aj o realizáciu aktivít spojených s aktuálnou témou a prípadne s realizáciou práce v teréne. V 9 regionálnych novinách sú zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu.

Svetový deň zdravia 2010 v Žiari nad Hronom – vyhodnotenie

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia pracovníci základnej poradne zdravia (z oddelenia epidemiológie a podpory zdravia) okrem prednášok, besied, distribúcie zdravotno-výchovného materiálu, zrealizovali 3 výjazdy základnej poradne zdravia do 2 Stredných odborných škôl (SSOŠ technická a Gymnázium v Banskej Štiavnici). Odborné poradenstvo spojené s vyšetrením biochemických, antropometrických ukazovateľov a meranie krvného tlaku, celkového telesného tuku bolo poskytnuté 80 študentom a dospelým.

V priebehu týždňa od 6. do 9. apríla 2010 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom - Oddelenie podpory zdravia, Základná poradňa zdravia, VŠZP a MsÚ pripravili pre obyvateľov mesta niekoľko aktivít.

Akcie pre verejnosť

v dňoch 6.4.2010 od 14 hodiny do 17 hodiny v priestoroch kultúrneho domu na Námestí MS v Žiari nad Hronom, 7. apríla 2010 „Deň otvorených dverí“ v Poradni zdravia a na Oddelení podpory zdravia pri RÚVZ Žiar nad Hronom, 8.- 9. apríla v priestoroch SSOŠ technickej výjazdové aktivity poradne zdravia pre študentov školy, 9.apríla od 11 do 16 hodiny pracovníci oddelenia podpory zdravia urobili merania prístrojmi obyvateľom mesta a návštevníkom HM TESCO v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Žiari nad Hronom.

Počas akcií bolo ambulatnou formou a výjazdovými aktivitami vyšetrených podľa metodiky základnej poradne zdravia 85 klientov, z toho 78 študentov a 7 dospelých.

Zdravotno-výchovné materiály použité pri akciách

Materiál vydaný OPZ ZH:

Mám mlieko každý deň 10 ks, Liečivá moc kapusty 20 ks, Praktické rady seniorom 10 ks, Rady k prevencii nehôd u seniorov 10 ks, Alkohol 10 ks, Osteoporóza 25 ks, Dobrá správa pre fajčiarov 10, Káva 10, Strukoviny 10, Prečo je dôležité piť mlieko? 10, Stravou proti rakovine 20, Vlákna v našom stravovaní 5, Ako zistím, či môj kamarát berie drogy 10, Alkoholizmus 10, Žiť, či fajčiť? 10, Stopové prvky a minerálne látky 50, Omaľovanky pre deti 50, Zdravie a fajčenie 25, Výhody pre fajčiarov, ktorí prestali fajčiť 100, Prihlášky do súťaže Prestaň a vyhraj 170

Materiály ÚVZ SR:

Prečo je pitný režim dôležitý 5 ks, Solíte radi? 10 ks, Stravuje sa vaša rodina správne? 10 ks, Desatoro o tom, ako byť duševne zdravý 5 ks, Pyramída správnej výživy 5 ks, Opatrenia pri výskyte A(H1N1) 2009 20 ks, Ako prestať fajčiť 4 ks

Materiály Všeobecnej zdravotnej poisťovne

Akcie v regióne Žiar nad Hronom k 7.4.2010 - Svetovému dňu zdravia
sumár meraní od 6. apríla do 9. apríla 2010

6.4.2010 Kino Hron Žiar nad Hronom

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Lunglife	spolu
mládež	chlapci	15-19	7	5	8	5	96
	dievčatá		2	2	1	4	
produktívny vek	muži	20-65	2	2	0	1	
	ženy		13	13	4	14	
poproduktívny vek	muži	65+	2	2	0	2	
	ženy		1	4	0	2	
spolu			27	28	13	28	

7.4.2010 Oddelenie podpory zdravia - Deň otvorených dverí

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Lunglife	spolu
mládež	chlapci	15-19	0	0	0	0	15
	dievčatá		1	1	0	1	
produktívny vek	muži	20-65	1	1	1	1	
	ženy		0	0	0	0	
poproduktívny vek	muži	65+	1	1	1	1	
	ženy		1	1	1	1	
spolu			4	4	3	4	

8.4.2010 Súkromná stredná odborná škola technická Žiar nad Hronom

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Lunglife	spolu
produktívny vek	chlapci	15-19	20	20	11	20	82
	dievčatá		2	2	2	2	
poproduktívny vek	muži	20-65	1	1	0	1	
	ženy		0	0	0	0	
spolu			23	23	13	23	

9.4.2010 HP TESCO Žiar nad Hronom

		vek	TK	Tukomer	Smokerlyzer	Lunglife	spolu
mládež		do19	2	2	0	0	230
produktívny vek		20-64	76	80	26	0	
poproduktívny vek		65+	18	18	8	0	
spolu			96	100	34	0	

12.4.2010 Gymnázium Andreja Kmeťa Banská Štiavnica

		vek	TK	Tukomer			spolu
mládež	chlapci	15-19	9	9			60
	dievčatá		21	21			
spolu			30	30			

Dňa 21.5.2010 sa konal „Deň žiarskych škôl“ na II. ZŠ, ul. Štefánika 17 v Žiari nad Hronom a 22.5.2010 v popoludňajších hodinách „I. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“.

Počas týchto aktivít okrem meraní TK, celkového telesného tuku pre širokú verejnúť bola neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia aj príprava a výroba zdravotno-výchovného materiálu – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle, ktoré boli využité aj počas priebehu akcie pri práci s deťmi predškolského a školského veku a stredoškôľakov. Bolo vykonaných 62 meraní celkového telesného tuku, 44 meraní TK a 2 merania Smokerlyzerom.

V rámci Svetového dňa zdravia a bezpečnosti pri práci bolo výjazdovými formami PZ vyšetrených 49 zamestnancov podniku Slovalco a odprednášaná bola prednáška zameraná na otázky zdravého životného štýlu.

V I. polroku 2010 bolo realizovaných 125 prednášok a 115 besied pre deti a mládež pre 1972 účastníkov a 16 prednášok pre 120 dospelých poslucháčov. Z toho 27 venovaných problematike fajčenia (401 účastníkov), 32 problematike drogových závislostí a alkoholu (567 účastníkov).

I. polrok 2010		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov	počet besied
deti a mládež	BS	9	9	140	8
	ZC	25	25	337	13
	ZH	91	126	1495	94
	Spolu región	125	126	1972	115
dospelí	BS	0	0	0	0
	ZC	0	0	0	0
	ZH	16	19	120	0
	Spolu región	16	19	120	0

Využívanie zdravotno-výchovných edičných materiálov

I. polrok 2010	Počet	Deti a mládež	Iné cieľové skupiny
Distribúcia počet adresátov -	125	0	125
Vlastná edícia počet titulov -	36	0	36
Hromadné oznamovacie prostriedky - internet	7	0	7

Prevádzkovanie systému zdravotných informácií

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia - „Žiar- mesto prevencie a Svetový deň zdravia“, „Svetový deň bez tabaku“, „26. jún –medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, kampaniam Quit and Win“ (Prestaň a vyhraj!), Európsky imunizačný týždeň.

Svetový deň bez tabaku - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou, antireklama. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvíz, spolupráca s SČK, s MsÚ, s CVČ - Žiarsky deň detí, „I. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované a zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu.

Bolo pripravených 36 vlastných edícií s aktuálnymi tématickými okruhmi, zapožičaných bolo 64 videofilmov.

Podpora hlavných stratégií Spoločenstva týkajúcich sa návykových látok

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme spolupracovali s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a MsÚ Žiar nad Hronom: - organizácia, príprava a realizácia „Minikvízu“ pre žiakov 5. ročníkov ZŠ, ktorého cieľom bolo súťažnou formou overiť znalosti žiakov získané z cyklu prednášok s tematikou škodlivosti fajčenia na zdravie. V školskom roku 2009/2010 zorganizovalo Oddelenie podpory zdravia – RÚVZ v Žiari nad Hronom v spolupráci s CVČ v Žiari nad Hronom už druhé kolo „Minikvíz – Prevencia sa nás týka“.

Cieľom tohto súťažno-vzdelávacieho programu bolo hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych základných škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou v trojmesačných cykloch.

Každá žiarska škola vyslala do minikvízu dve trojčlenné družstvá. Deti si overili získané vedomosti o tabaku a fajčení, o zdravej výžive, poskytovaní prvej pomoci, stomatohygiene, drogách, alkohole a záverečné stretnutie sa nieslo v znamení zdravého životného štýlu.

Absolútnym víťazom ZŠ,

1.miesto - ZČŠ a MŠ Š. Moysesova,

2.miesto – ZČŠ a MŠ Š. Moysesova,

3.miesto - ZŠ ul. Dr. Jánskeho,

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými darčekmi a zaujímavými knihami a všetky ostatné deti za snahu a účasť dostali perá a sladkosti.

Na kúpu cien do súťaží prispel MsÚ v Žiari nad Hronom,

Fotografie, výsledky a záverečná správa boli uverejnené na www. stránke RÚVZ.

V oblasti predchádzania abúzu alkoholu a drog sme vykonali 32 aktivít.

Integračné prístupy k životnému štýlu a sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu

V oblasti výživy a telesnej aktivity

Uvedomujúc si úlohu zdravej výživy pri podpore zdravia venujeme tejto oblasti náležitú pozornosť. V I. polroku 2010 sme v oblasti zdravej výživy vykonali 27 aktivít, 10 prednášok, 10 besied pre deti (161 detí) a 7 prednášok pre 45 dospelých účastníkov. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 27 aktivít (15 prednášok a 12 besied).

V priebehu I. polroku pracovníčky OPZ vykonali 1036 meraní krvného tlaku a 602 meraní celkového tuku prístrojom OMRON, 176 prístrojom Spirometer .

V oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia

		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - sexuálna výchova	prednáška	2	4	7
	beseda	2	4	7
	konzultácie	0	0	0
	spolu	4	8	14

Činnosti súvisiace s HIV/AIDS

		ZH	ZC	BS
Rodičovstvo a partnerstvo - pohlavné choroby, HIV/AIDS	prednáška	18	2	0
	beseda	18	2	0
	konzultácie	0	0	0
	spolu	36	4	0

Prednášok a besied v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia sa zúčastnilo 164 mladých poslucháčov. Prednášok a besied s témou pohlavné choroby, HIV/AIDS sa zúčastnilo 234 mladých poslucháčov.

V oblasti duševného zdravia

Na úrade nemáme vytvorené podmienky na poskytovanie poradenstva, vykonáva sa len vo všeobecnej rovine pre klientov základnej Poradne zdravia.

Prevenia chorôb a prevencia zranení

Prevenii chorôb súvisiacich so spôsobom života a prevencii zranení venujeme pozornosť pri besedách a prednáškach, pri príprave zdravotno-výchovného materiálu (bezpečnosť na cestách, pri hrách, pri práci) pre deti, mládež i dospelých.

Aktívne sa podieľame na preverovaní vedomostí a zručností v prevencii úrazov a v poskytovaní prvej pomoci pri kontrolách vodičov dopravných prostriedkov v spolupráci s dopravnou políciou a ČK.

Každoročne spolupracujeme s SČK a inými organizáciami :

- obvodné kolo ZH
- obvodné kolo Žarnovica
- územné kolo ZŠ ZH
- stredné školy – územné kolo ZH
- Memoriál MUDr. Harineka – Prešov
- Valentínska kvapka krvi (SZŠ ZH, Úrad práce a soc. vecí a rodiny ZC)

V prevencii KVCH ďalej spolupracujeme s :

Všeobecná zdravotná poisťovňa:

Všetky aktivity konané pri príležitosti svetového dňa zdravia a valentínskej kvapky krvi

Spolupráca s oddelením HDM na projekte – Výživový stav detí

Meranie TK žiakom 1. stupňa:

ZŠ Žiar nad Hronom, žiaci I. stupňa a ZŠ Hliník nad Hronom – 100 detí

Zabezpečujeme :

Výjazdové aktivity Poradne zdravia:

Gymnázium Banská Štiavnica – 61 účastníkov

Združená stredná škola Žiar nad Hronom – 16 účastníkov

Súkromná stredná škola technická Žiar nad Hronom – 50

Obec Horná Ves – 26

Úrad práce a sociálnych vecí Žarnovica – 31

Mestská knižnica Kremnica – 21

Slovalco Žiar nad Hronom – 49

Obec Prochot – 32

Spolu: 286 klientov (biochemické merania, meranie TK, OMRON, antropometria, Smokerlyzer a i.

9.7. QUIT AND WIN – PRESTAŇ A VYHRAJ

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

- II. Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.
- III. Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Etapy

- Po obdržaní prihlášok a pravidiel súťaže ich distribúcia, zverejnenie na webovej stránke a v regionálnej tlači
- apríl 2010 – prihlasovanie sa súťažiacich do súťaže pomocou prihlášok.
- máj 2010 – priebeh samotnej súťaže.

Výstupy

Hodnotenie efektívnosti súťaže Prestaň a vyhraj po roku na základe výsledkov dotazníkového prieskumu Úradu verejného zdravotníctva SR.

termín: po doručení prihlášok a pravidiel kampane do júna 2010

termín: po doručení prihlášok do júna 2010

Ukončenie

31. 12. 2010

I. polrok 2010

V regióne RÚVZ po ukončení prípravnej a propagačnej aktivity pracovníkov OPZ sa do súťaže prihlásilo 11 účastníkov. Pracovníci oddelenia spolu s MsÚ ZH pripravili regionálne kolo pre úspešných účastníkov, ktorí vyhovelí podmienkam súťaže. V regionálnom kole budú ocenení 2 účastníci zo 6 prihlásených z mesta Žiar nad Hronom. (júl alebo august)

9.8. NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Cieľ

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity. Sekundárnym efektom programu by malo byť, vo vzájomnej interakcii s preventívnymi programami, špecificky orientovanými na vybrané chronické ochorenia, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor
UVZ SR

Riešiteľské pracoviská
UVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Národný program je celospoločenskou iniciatívou, preto i jeho aktivity budú mať prierezový charakter, ako horizontálny, tak vertikálny. Úspešné dosiahnutie cieľov programu si vyžaduje celospoločenskú aktivitu, teda spoluprácu a zodpovednosť všetkých zainteresovaných sektorov, rezortov a zložiek spoločnosti, vrátane súkromného sektora, tretieho sektora, či samospráv. Na vytvorenie spoločenského prospešného systému, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminácii epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity je potrebné zabezpečiť funkčný systém spolupráce praktických lekárov s poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia v sieti regionálnych úradov VZ.

Etapy riešenia

1. Oslovenie praktických lekárov pre dospelých, praktických lekárov pre deti a dorast na rozvoj spolupráce s Poradenskými centrami ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Žiari nad Hronom v oblasti plnenia Národného programu prevencie obezity
2. Vytvorenie partnerstiev a zlepšenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a orgánmi verejného zdravotníctva (najmä využitie systémových a legislatívnych nástrojov)
3. Oslovenie mediálnych partnerov so žiadosťou o poskytnutie priestoru pre propagáciu Poradni zdravia pri RÚVZ (ich pracovnou činnosťou a dôležitosťou prevencie ochorení súvisiacich aj s obezitou)

Realizačné výstupy

Efektívny výkon primárnej prevencie praktickými lekármi vrátane odporúčania ich pacientov do poradenských centier ochrany a podpory zdravia v RÚVZ.

Termín: 2009 a ďalšie roky

I. POLROK 2010

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (395), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 43,54%. A to u 43,58% žien a u mužov 43,48%. 172 klientom (112 žien, 60 mužov) bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporúčaná možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 4 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporúčení klienti od praktických lekárov.

Oblasti výživy a telesnej aktivity pri podpore zdravia oddelenie podpory zdravia venuje náležitú pozornosť. V I. polroku 2010 sme v oblasti zdravej výživy vykonali 27 aktivít, 10 prednášok, 10 besied pre deti (161 detí) a 7 prednášok pre 45 dospelých účastníkov. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je

propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 27 aktivít (15 prednášok a 12 besied).

9.9. CINDI PROGRAM SR

Skríning zdravotného stavu metódou CINDI programu – prierezová štúdia zdravotného stavu spojená s vyšetrovaním základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia.

2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunit v oblasti zdravia.

3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Intervencia v rámci programu CINDI:

Populačná stratégia (zameraná na populačné riziko) zahŕňa skupinové intervenčné aktivity (kurzy, prednášky, besedy, podujatia, hry, tvorivé dielne), mediálne kampane (TV, rozhlas, tlač, veľkoplošné panely, plagáty, internet) a súťaže (Prestaň a vyhraj, Vyzvi srdce k pohybu).

Individuálna stratégia (zameraná na individuálne riziko) zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratíve, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a účasťou na výstavách, hromadných podujatiach.

Termín: 2009, a ďalšie roky

I. polrok 2010

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej Poradni zdravia bolo v 1. polroku 2010 vykonaných 401 vyšetrení z toho 141 mužov a 260 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 231 prípadoch (94 mužov, 137 žien), počet kontrolných vyšetrení 170 (47 mužov, 123 žien) z počtu 164 opakovane vyšetrených klientov (44 mužov a 120 žien).

Z horeuvedeného počtu bolo 346 klientov vyšetrených pri 13 výjazdových aktivitách PZ. Pri výjazde v teréne v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, gestorom ktorého je oddelenie výživy, pri dodržaní metodiky podmienok a práce v základnej poradni zdravia, bolo vyšetrených 80 klientov a to z firmy Slovalco v Žiari nad Hronom, Úradu práce a sociálnych vecí v Žarnovici, z obce Horná Ves a ZSS hotelových služieb a obchodu v ZH. V rámci výjazdových aktivít boli vyšetrení za dodržania podmienok a práce v PZ učitelia, zamestnanci škôl a študenti z 3 škôl (SSOŠ technická v ZH, Gymnázium v Banskej Štiavnici a Združená stredná škola hotelových služieb a obchodu v Žiari nad Hronom), spolu 127 klientov.

Ďalej boli vyšetrení zamestnanci podnikov: Slovalco v ZH (2 výjazdy), Úrad práce a sociálnych vecí v Žarnovici (2 výjazdy), Mestská knižnica Kremnica, občania z obcí Horná Ves a Prochot v okrese Žiar nad Hronom, spolu 219 klientov.

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev, riziko KVCH bolo vyhodnotené u 385 vyšetrení. KVCH sa v niektorých prípadoch nevyhodnocuje u opakovaných vyšetrení kde nebolo robené kompletne štandardizované vyšetrenie.

Biochemických vyšetrení bolo spolu: 397 celkový cholesterol, 396 cukor, 396 triglyceridy, 393 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1582 biochemických vyšetrení), 333 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 394 antropometrických meraní, 396 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 20 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v 1. polroku 2010 navštívilo 72 cvičeníek, z toho 31 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebieha vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú v 1. polroku 2010 navštívili v pravidelných intervaloch 12 klientov. Spolu bolo evidovaných 197 návštev a 394 meraní TK.

POFA – individuálne poradenstvo bolo poskytnuté 3 záujemcom. Počas 5 stretnutí bolo vykonaných 5 meraní Smokerlyzerom, 3 merania krvného tlaku a 5 meraní prístrojom Spirometer..

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 30 klientov, počet meraní krvného tlaku 358.

Poradňu zdravej výživy v 1. polroku nevyužil žiadny klient.

Realizácia kampane „Prestaň a vyhraj“

Kampaň bola realizovaná v 1. polroku 2010. Pracovníci oddelenia podpory zdravia zabezpečili propagáciu a distribúciu účastníckych listov pre širokú verejnosť. Z regiónu RÚVZ sa prihlásilo 11 súťažiacich. Pre 6 účastníkov z mesta Žiar nad Hronom bolo zabezpečené v spolupráci s MsÚ ZH regionálne kolo. Regionálneho kola sa zúčastnia 2 výhercovia, ktorí dodržali podmienky súťaže. Sponzorom cien regionálneho kola je MsÚ Žiar nad Hronom.

Spoluúčasť na projekte „Obezita“ (9.6. Národný program prevencie obezity):

Pracovníci poradenských centier vykonávajú intervenčné aktivity určené cieľovej populácii, na rôznych úrovniach (všeobecná populácia, osoby v riziku, osoby s nadhmotnosťou a a obezitou).

Jedným z hlavných cieľov preventívnych intervencií základnej poradne zdravia je aj odborné poradenstvo v oblasti znižovania nadváhy. Z celkového počtu klientov (395), ktorým bol vyhodnotený BMI index boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané u 172 klientov čo je 43,54%. A to u 112 žien (43,58%) a u 60 mužov (43,48%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (Poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy a Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity). Spolupráca s praktickými lekármi sa postupne rozvíja. V 4 prípadoch boli na návštevu poradne zdravia a nadstavbovú poradňu zdravej výživy a znižovania nadváhy odporučení klienti od praktických lekárov.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

V rámci významných dní:

- ❖ Svetový deň zdravia - v dňoch 6.4.2010 od 14 hodiny do 17 hodiny v priestoroch kultúrneho domu na Námestí MS v Žiari nad Hronom, 7. apríla 2010 „Deň otvorených dverí“ v Poradni zdravia a na Oddelení podpory zdravia pri RÚVZ Žiar nad Hronom, 8.- 9. apríla v priestoroch SSOŠ technickej výjazdové aktivity poradne zdravia pre študentov školy, 9.apríla od 11 do 16 hodiny pracovníci oddelenia podpory zdravia urobili merania prístrojmi obyvateľom mesta a návštevníkom HM TESCO v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Žiari nad Hronom. Počas týchto aktivít bolo vykonaných 483 meraní (180 TK, 185 OMRON, 63 Smokerlyzer, 55 Lunglife (vek pľúc))
- ❖ Dňa 21.5.2010 sa konal „Deň žiarskych škôl“ na II. ZŠ , ul. Štefánika 17 v Žiari nad Hronom a 22.5.2010 v popoludňajších hodinách „I. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“. Počas týchto aktivít okrem meraní TK, celkového telesného tuku pre širokú verejnosť bola neodmysliteľnou súčasťou zdravotno-výchovných aktivít oddelenia podpory zdravia aj príprava a výroba zdravotno-výchovného materiálu – záložky, letáky, plagáty, články, puzzle, ktoré boli využité aj počas priebehu akcie pri práci s deťmi predškolského a školského veku a stredoškôľakov. Bolo vykonaných 62 meraní celkového telesného tuku, 44 meraní TK a 2 merania Smokerlyzerom.

Prednášky a besedy

V I. polroku 2010 bolo realizovaných 125 prednášok a 115 besied pre deti a mládež pre 1972 účastníkov a 16 prednášok pre 120 dospelých poslucháčov. Z toho 27 venovaných

problematike fajčenia (401 účastníkov), 32 problematike drogových závislostí a alkoholu (567 účastníkov). V oblasti výživy a telesnej aktivity vykonali 54 aktivít. V oblasti zdravej výživy pracovníci OPZ vykonali 27 aktivít, 10 prednášok, 10 besied pre deti (161 detí) a 7 prednášok pre 45 dospelých účastníkov. Aktivity boli adresované deťom a mládeži so zameraním na poskytnutie vedecky overených poznatkov v oblasti zdravej výživy, súčasťou každej aktivity zameranej na správny spôsob života je propagovanie primeranej telesnej aktivity. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 27 aktivít (15 prednášok a 12 besied).

Deti a mládež sú prioritnými skupinami, ktorým sú určené aktivity oddelenia podpory zdravia. Našou dominujúcou snahou je poskytnúť im informácie, na základe ktorých by zdravie a zdravý spôsob života mali mať prioritné postavenie v ich hodnotovom rebríčku.

Pri zdravotno-výchovnom pôsobení na mládež poskytujeme informácie o rizikových faktoroch a ich väzbe na zdravie, najmä o návykových látkach a nesprávnom stravovaní.

Aktívne sme spolupracovali s Centrom voľného času v Žiari nad Hronom a MsÚ Žiar nad Hronom: - organizácia, príprava a realizácia „Minikvízu“ pre žiakov 5. ročníkov ZŠ, ktorého cieľom bolo súťažnou formou overiť znalosti žiakov získané z cyklu prednášok s tematikou škodlivosti fajčenia na zdravie. V školskom roku 2009/2010 zorganizovalo Oddelenie podpory zdravia – RÚVZ v Žiari nad Hronom v spolupráci s CVC v Žiari nad Hronom už druhé kolo „Minikvív – Prevencia sa nás týka“.

Cieľom tohto súťažno-vzdelávacieho programu bolo hravou formou zoznámiť žiakov piateho ročníka všetkých žiarskych základných škôl s rôznymi oblasťami prevencie a v záverečnom teste si overiť ich získané vedomosti kvízovou formou v trojmesačných cykloch.

Každá žiarska škola vyslala do minikvízu dve trojčlenné družstvá. Deti si overili získané vedomosti o tabaku a fajčení, o zdravej výžive, poskytovaní prvej pomoci, stomatohygiene, drogách, alkohole a záverečné stretnutie sa nieslo v znamení zdravého životného štýlu.

Absolútnym víťazom:

- 1.miesto - ZČŠ a MŠ Š. Moysesova,
- 2.miesto – ZČŠ a MŠ Š. Moysesova,
- 3.miesto - ZŠ ul. Dr. Jánskeho,

Deti víťazných družstiev boli odmenené drobnými darčekom a zaujímavými knihami a všetky ostatné deti za snahu a účasť dostali perá a sladkosti.

Na kúpu cien do súťaží prispel MsÚ v Žiari nad Hronom, Fotografie, výsledky a záverečná správa boli uverejnené na www. stránke RÚVZ.

Prostredníctvom webovej stránky boli zverejňované aktuálne informácie k vyhláseným svetovým dňom (Svetový deň zdravia - „Žiar- mesto prevencie a Svetový deň zdravia“, „Svetový deň bez tabaku“ , „26. jún –medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, kampaniam Quit and Win“ (Prestaň a vyhraj!), Európsky imunizačný týždeň.

Svetový deň bez tabaku - prostredníctvom webovej stránky boli zverejnené informácie, články s predmetnou tematikou, antireklama. Ďalej boli na webovej stránke uverejnené aktuality k svetovým dňom, články, zoznam videofilmov so zdravotno-výchovnou tematikou, základné témy prednášok oddelenia podpory zdravia, spolupráca s ÚS SČK v Žiari nad Hronom, prílohou sú aj fotografické snímky z priebehu akcií (napr. Minikvív, spolupráca s SČK, s MsÚ, s CVC - Žiarsky deň detí, „I. ročník Žiarskeho mestského polmaratónu“, aktivity k Svetovému dňu zdravia a i.).

Do 9 regionálnych novín sú distribuované a zverejňované články s aktuálnou problematikou a pri príprave a realizácii hromadných akcií sú informácie pre obyvateľov zverejňované prostredníctvom mestského rozhlasu.

Bolo pripravených 36 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, zapožičaných bolo 64 videofilmov.

10.2. SLEDOVANIE A HODNOTENIE VÝKONU KONTROLY ZÁKONA O OCHRANE NEFAJČIAROV NA ZÁKLADE OZNÁMENÍ KONTROLNÝCH INŠTITÚCIÍ

Gestor
ÚVZ SR

Riešitelia
ÚVZ SR, RÚVZ v Žiari nad Hronom, SOI, ŠVPS SR, inšpekcia práce, ZMOS.

Anotácia
Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi predstavuje jeden z dôležitých indikátorov merania jeho možností na ďalšie skvalitnenie cestou jeho novelizácie. Údaje o počte vykonaných kontrol a počte udelených pokút môžu viesť k novým návrhom, ktoré budú viesť k skvalitneniu kontroly zo strany poverených inštitúcií.

Etapy

- január – december 2009 – zber informácií o počte kontrol a výške pokút
- september 2009 vyhodnotenie databázy hlásení o počet priestupkov a správnych deliktov na úseku porušenia zákona o ochrane nefajčiarov.

Výstupy
Záver a odporúčania k neskoršej novelizácii zákonov na ochranu nefajčiarov.
Termín: 2009, mesačné hlásenie o vykonaných kontrolách fajčenia

Ukončenie:
december 2009

I. polrok 2010

V súlade s prípisom zn.: RKTA/3202/2009 zo dňa 3.4.2009, doručeným na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom (ďalej len RÚVZ) dňa 17.04.2009 bolo v mesačných intervaloch zasielané hlásenie o vykonaných kontrolách fajčenia na stanovených verejných miestach v zmysle zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v súvislosti s prijatím zákona č.87/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. v spádovom území pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom.

V I. polroku 2010 oddelenie HŽP vykonalo 63 kontrol, oddelenie HV 175, oddelenie HDM 61, oddelenie PPL 90 a oddelenie epidemiológie 12 kontrol.

- IV. 1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia: 401
- V. 2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0
- VI. 3. Výška pokút v rámci priestupkového konania (vrátane blokových pokút): 0
- VII. 4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania rozhodnutím: 0
- VIII. 5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0

10.4. PRÍPRAVA A REALIZÁCIE MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV PRESTAŇ A VYHRAJ 2010

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, RUVZ v Žiari nad Hronom, sponzori

Anotácia

- IX. Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.
- X. Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Etapy

- Po obdržaní prihlášok a pravidiel súťaže ich distribúcia, zverejnenie na webovej stránke a v regionálnej tlači
- apríl 2010 – prihlasovanie sa súťažiacich do súťaže pomocou prihlášok.
- máj 2010 – priebeh samotnej súťaže.

Výstupy

Hodnotenie efektívnosti súťaže Prestaň a vyhraj po roku na základe výsledkov dotazníkového prieskumu Úradu verejného zdravotníctva SR.

termín: po doručení prihlášok a pravidiel kampane do júna 2010

Termín: po doručení prihlášok do júna 2009

Ukončenie

31. 12. 2010

1. polrok 2010

V regióne RÚVZ po ukončení prípravnej a propagačnej aktivity pracovníkov OPZ sa do súťaže prihlásilo 11 účastníkov. Pracovníci oddelenia spolu s MsÚ ZH (sponzor cien) pripravili regionálne kolo pre úspešných účastníkov, ktorí vyhovelí podmienkam súťaže. V regionálnom kole budú ocenení 2 účastníci z mesta Žiar nad Hronom (zo 6 prihlásených z mesta ZH) (júl alebo august).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III)

V rámci tejto úlohy boli vykonané nasledovné činnosti:

1.1.1/ areály 3 základných škôl sú ochránené protihlukovými stenami, úlohou je preukázať účinnosť hlukových stien aj po niekoľkých rokoch.

V súvislosti s nárastom dopravy v Žiline bolo úlohou premerať hluk v areáli škôl za protihlukovými stenami, sledovať hluk na vyšších podlažiach škôl a tým preverovať účinnosť protihlukových stien.

Išlo o areály 3 základných škôl, ktoré sú ochránené protihlukovými stenami a 2 materských škôl.

Odpočet - urobilo sa opakované meranie hluku za protihlukovou stenou v areáli Bilingválneho gymnázia v dopoludňajších hodinách. Pred fasádou školy na úrovni 3.NP bola posudzovaná hodnota A zvuku cez deň: $L_{R,Aeq,12h}=74,3$ dB (navýšenie zo 73,5 dB oproti minulému roku o $L_{R,Aeq,12h}=0,8$ dB), počas merania v čase od 9,00-11,00 hod. prešlo po príľahlej komunikácii 4856 automobilov (pokles o 104 automobilov), (z toho 4451 osobných áut, 334 nákladných áut, 67 autobusov, 2 motocykle a 2 traktory). V učebni na 3.NP bola posudzovaná hodnota A zvuku počas používania triedy $L_{R,Aeq,5,5h}=59,1$ dB (zvýšenie z $L_{R,Aeq,5,5h}=58,3$ dB o 0,8 dB). V zmysle platnej legislatívy je pred fasádou školy pre kategóriu územia III. prípustná hodnota A zvuku $L_{R,Aeq,12h}=60,0$ dB, prípadne pridaním príslušnej korekcie $L_{R,Aeq,12h}=70,0$ dB a vo vnútornom prostredí budv-učebni počas používania $L_{R,Aeq,}=40,0$ dB. Obidve hodnoty sú prekročené.

1.1.2/ posilniť prevenciu expozície hluku v životnom prostredí prostredníctvom mapovania

environmentálneho hluku

V rámci tohto bodu bol odmeraný dopravný hluk na Sídlišku Hliny VII v súvislosti s dokončením diaľničného privádzača D1, dopravný hluk na sídlisku Solinky a dopravný hluk na Hlinách VIII.

Ďalej sa pripravuje meranie v rekreačných strediskách okresov Žilina a Bytča, boli vytypované miesta. Realizácia bude v druhom polroku 2010.

1.1.3/ realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam, ktoré súvisia s užívaním pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov, kde nie je verejný vodovod

Úloha sa plní priebežne. V rámci úlohy bolo vykonaných 6 rozborov vôd zo zatopených území. V súčasnosti sa vyšetruje voda v obci Predmier, celkovo pôjde o 69 vôd.

Na úseku ovzdušia vnútorných priestorov sme v tomto roku doposiaľ vykonali 1 meranie vnútorného prostredia budov a to: Bazénová hala MKP Žilina – počas prevádzky vnútorného bazéna. Výsledky meraní boli prekonzultované s prevádzkovateľom bazéna so spísaním záznamu a s prijatými opatreniami. Do konca tohto roku máme v pláne ešte ďalších 5 zariadení. V závere roka vyhodnotíme všetky zariadenia.

1.5 Monitoring kvality vody na kúpanie v súlade s platnou legislatívou vyhodnotenie úlohy:

a), b), V tomto prvom polroku 2010 sme doposiaľ vykonali v týchto zariadeniach /vonkajšie a vnútorné bazény, vane/ spolu 42 hygienických kontrol so spísaním záznamov a odobrali sme 44 vzoriek bazénových vôd na laboratórnu analýzu v zmysle Vyhlášky MZ SR č.72/2008 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská a 8 vzoriek pitných vôd na minimálnu analýzu v súlade s NV SR č. 354/2006

Zb. ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

c) seminárna práca na RÚVZ Žilina „Vyhodnotenie kvality vody na kúpanie počas LTS 2010“ bude vypracovaná a prednesená v septembri 2010.

d) v II. polroku 2010 bude odobratá vzorka vody z Vodného diela v Žiline.

1.6 Monitoring a vyhodnocovanie kvality pitnej vody na spotrebisku v súlade s platnou legislatívou, príprava podkladov pre správu EÚ

vyhodnotenie úlohy:

a) Správa z monitoringu kvality pitnej vody za rok 2009 v programe Vydra bola zaslaná.

b) Od začiatku roka prebieha zadávanie výsledkov kvality pitných vôd za roky 2008 a 2009 do Informačného systému pre pitnú vodu.

c) Na webovú stránku úradu bol uverejnený postup pri požiadavke na vyšetrenie kvality vody z individuálnych vodných zdrojov (bez možnosti napojenia na verejný vodovod) v súvislosti so záplavami v mesiaci máj, ako aj zdravotné riziká používania solárií.

d) V 1. polroku bolo v rámci monitoringu odobratých 86 vzoriek vody na minimálnu analýzu.

e) Počas Svetového dňa vody bolo podľa pokynu z ÚVZ SR Bratislava odobratých na vyšetrenie ukazovateľov dusičnany a dusitany 237 vzoriek z individuálnych studní (19% vzoriek nevyhovujúcich pre vyššie dusičnany a dusitany, čo je 8%-ná závadnosť), bolo poskytované poradenstvo.

7.2. Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

vyhodnotenie úlohy:

a) V zmysle vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z.z. bola v ôsmich vzorkách bazénovej vody s celoročnou prevádzkou vyšetrená prítomnosť ukazovateľa Legionella species s negatívnym výsledkom. Na základe písomnej objednávky bola vyšetrená prítomnosť Legionella species v pitnej a v teplej vode v hotelovej kúpeľni. Vyšetrenie bolo negatívne.

10.2 Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií.

Za prvý polrok 2010 sme vykonali 265 kontrol, ktoré boli súčasťou záznamu výkonu ŠZD alebo inej kontroly.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽP nerieši.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Na oddelení sa vedie evidencia rizikových prác a aktuálne a priebežne sa výsledky z kontrol zadávajú do programu ASTR. V rámci ŠZD sa prehodnocujú vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie sa vydávajú nové prehodnotenú rozhodnutia na vyhlasovanie rizikových prác. Prehodnocujú sa podklady slúžiace k vyhlasovaniu rizikových prác (posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, technické a technologické opatrenia vykonané zo strany zamestnávateľa, akékoľvek zmeny, ktoré nám

zamestnávateľa v súvislosti s rizikovými pracoviskami oznamujú a pod.). Pri každej kontrole sa sledujú výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými rizikovými prácami, či zamestnávateľa majú zazmluvnené **PZS**.

Za 1. ½ rok 2010 môžeme konštatovať, že došlo k poklesu počtu rizikových prác v regióne Žilina.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za **okres Žilina: 136 subjektov**.
Počet exponovaných pracovníkov celkom: 4127, z toho 1599 žien
3. kategória: 3914, z toho 1556 žien
4. kategória: 362, z toho 73 žien

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených za **okres Bytča: 27 subjektov**.
Počet exponovaných pracovníkov celkom: 502, z toho 158 žien
3. kategória: 493, z toho 158 žien
4. kategória: 18, z toho 0 žien

Bolo vydaných **8** rozhodnutí, ktoré rušili vyhlásené rizikové práce. K zrušeniu rizikových prác došlo z titulu organizačných a technologických zmien na pracoviskách a zlepšenia pracovných podmienok. Vždy boli od zamestnávateľov predložené nové posudky o riziku spolu s protokolmi objektivizácie pracovného prostredia.

Ďalej, bolo vydaných **11** rozhodnutí na zrušenie rizikových práce z dôvodu zániku subjektu (4 x v okrese Žilina a 7 x v okrese Bytča).

Tiež bolo vydaných **7** nových rozhodnutí, ktorými sa vyhlasovali nové rizikové práce (6 x v okr. Žilina, 1 x v okr. Bytča).

Pri výkone kontroly rizikových pracovísk bol uložený **1 správny delikt** v subjekte Plastfen SK s.r.o., podľa § 57 ods. 23 písm. g) za porušenie povinnosti vyplývajúcej z § 31 ods. 7 písm. a) zákona č. 355/2007 Z.z., keď zamestnávateľ neoznámil RÚVZ Žilina zmeny podmienok výkonu práce, ktoré by mohli mať vplyv na jej zaradenie do príslušnej kategórie.

Tiež, v prípade zistených nedostatkov, boli uložené opatrenia, ktoré boli termínované, prešetrované a skontrolované. O výsledkoch kontrol sú záznamy. Vo všetkých ostatných prípadoch si zamestnávateľa splnili svoju povinnosť, ktorá im vyplývala z legislatívy a nariadené nedostatky v stanovenom čase odstránili.

Kontroly vykonávané pracovníkmi RÚVZ v subjektoch sú aj za spolupráce pracovníkov príslušnej PZS a BTS.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov:

V rámci ŠZD sú kontrolované zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. V 1. ½ roka 2010 bolo vykonaných **12 previerok**.

O pracovnom prostredí, v ktorom sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami boli predložené posudky o riziku s protokolmi o objektivizácii pracovného prostredia. Kontrolovalo sa, či zamestnávateľ poskytuje svojim zamestnancom náležité OOPP a či sa vykonávajú cieľové LPP vo vzťahu k práci v zmysle Odborného usmernenia MZ SR o náplni lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci Ročník 58, dňa 1.marca 2010. Pri uvádzaní nových priestorov do prevádzky s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami požadujeme všetky náležitosti vyplývajúce z platnej legislatívy (platnej legislatívy aj v prechodnom období zákona č. 67/2010Z.z.), vrátane predloženia na schválenie prevádzkových poriadkov. Zamestnávateľa boli upozorní, že sú povinní spĺňať požiadavky na odbornú spôsobilosť pre manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Vydaných bolo celkom **28 osvedčení** pre prácu s jedovatými látkami a prípravkami. Z praxe bolo vydaných 16 osvedčení a po absolvovaní aj skúšky 12 osvedčení. Bolo vydané **1** rozhodnutie na nakladanie s veľmi jedovatými látkami (subjekt z regiónu Žilina). Skúšobná komisia pri RÚVZ so sídlom v Žiline má krajskú pôsobnosť, preto skúša a vydáva osvedčenia pre prácu s nebezpečnými chemickými látkami pre žiadateľov z celého Žilinského kraja. Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

- 17 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline
- 1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci
- 4 z regiónu RÚVZ so sídlom v Martine
- 5 z regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši
- 1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

Súčasťou ŠZD je aj kontrola uskladnenia a spôsobu likvidácie obalov z jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov. Zamestnávateľia sú pravidelne informovaní o nebezpečenstvách z manipulácie s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami formou školení, skúšok, príspevkami a záznamami. Tiež, zamestnávateľ, ktorí manipulujú s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami, musí predkladať orgánu na ochranu verejného zdravotníctva uzatvorené zmluvy s oprávnenými organizáciami na likvidáciu uvedených látok a prípravkov. Poľnohospodárske pracoviská sú naďalej v regióne Žilina v útlme.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (DDD činnosť) neboli vydané. Legislatívne táto činnosť prislúcha RÚVZ Banská Bystrica.

V našom regióne nebola v roku 2010 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu:

V rámci ŠZD sú kontrolované zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami. V 1. ½ roka 2010 bolo vykonaných 12 previerok.

O pracovnom prostredí, v ktorom sa manipuluje s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami boli predložené posudky o riziku s protokolmi o objektivizácii pracovného prostredia. Kontrolovalo sa, či zamestnávateľ poskytuje svojim zamestnancom náležité OOPP a či sa vykonávajú cieľové LPP vo vzťahu k práci v zmysle Odborného usmernenia MZ SR o náplni lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci Ročník 58, dňa 1.marca 2010. Pri uvádzaní nových priestorov do prevádzky s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami požadujeme všetky náležitosti vyplývajúce z platnej legislatívy (platnej legislatívy aj v prechodnom období zákona č. 67/2010Z.z.), vrátane predloženia na schválenie prevádzkových poriadkov. Zamestnávateľia boli upozornení, že sú povinní spĺňať požiadavky na odbornú spôsobilosť pre manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami.

Vydaných bolo celkom **28 osvedčení** pre prácu s jedovatými látkami a prípravkami. Z praxe bolo vydaných 16 osvedčení a po absolvovaní aj skúšky 12 osvedčení. Bolo vydané **1** rozhodnutie na nakladanie s veľmi jedovatými látkami (subjekt z regiónu Žilina). Skúšobná komisia pri RÚVZ so sídlom v Žiline má krajskú pôsobnosť, preto skúša a vydáva osvedčenia pre prácu s nebezpečnými chemickými látkami pre žiadateľov z celého Žilinského kraja. Pre jednotlivé regióny boli vydané nasledovné počty osvedčení:

- 17 z regiónu RÚVZ so sídlom v Žiline
- 1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Čadci
- 4 z regiónu RÚVZ so sídlom v Martine

5 z regiónu RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši

1 z regiónu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne

Súčasťou ŠZD je aj kontrola uskladnenia a spôsobu likvidácie obalov z jedovatých a veľmi jedovatých látok a prípravkov. Zamestnávateľia sú pravidelne informovaní o nebezpečenstvách z manipulácie s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami formou školení, skúšok, prípismi a záznamami. Tiež, zamestnávateľ, ktorí manipulujú s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami, musí predkladať orgánu na ochranu verejného zdravotníctva uzatvorené zmluvy s oprávnenými organizáciami na likvidáciu uvedených látok a prípravkov. Poľnohospodárske pracoviská sú naďalej v regióne Žilina v útlme.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (DDD činnosť) neboli vydané. Legislatívne táto činnosť prislúcha RÚVZ Banská Bystrica.

V našom regióne nebola v roku 2010 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia: Pri uvádzaní priestorov do prevádzky, šetrení chorôb z povolania, prípadne iného charakteru ŠZD (kontrole a vyhlasovanie rizikových prác) sme sa stretávali s prácami, pri ktorých sa manipuluje s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami. Zamestnávateľ musel predložiť posudok o riziku vrátane objektivizácie faktorov pracovného prostredia a musel predložiť orgánu na ochranu verejného zdravia na schválenie prevádzkového poriadku. Tiež, zamestnávateľ musel spĺňať požiadavky, ktoré pre neho vyplývajú z NV SR 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci.

Pracoviská s rizikovými prácami s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú:

- FNŠP (odd. Onkológia a rádioterapia, Hematológia, Genetika, Urológia),
- Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou,
- Drevárska prevádzka 5 mužov InterRezba, s.r.o., (práca s tvrdým drevom), Domenica s.r.o. (práca s tvrdým drevom)
- Doprastav (práce pri výrobe živých zmesí – benzo- a – pyrén)

Trend vývoja prác s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami je skôr uspokojivý, zamestnávateľia sa snažia tieto látky čo najviac nahrádzať menej škodlivými látkami a činnosť sa snažia plne-automatizovať. Tiež, zamestnávateľia sú si vedomí svojich povinností, ktoré im vyplývajú z legislatívy a zamestnancov manipulujúcich s týmito látkami chránia technickými vymoženosťami a špeciálnymi OOPP. Zamestnávateľia posielajú svojich zamestnancov na povinné LPP.

Azbest:

V 1. ½ roku 2010 požiadali 4 subjekty RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. Z tohto počtu dvaja žiadatelia požiadali o likvidáciu azbestového materiálu z bytových jadier. Jedná sa o prácu nárazovú, havarijnú. Preto, im boli vydané kladné rozhodnutia na dobu určitú (na 1 rok).

Aj v tomto roku boli ústnou formou stavebné firmy, mestské a obecné úrady usmerňované, len za akých podmienok sa môže manipulovať s materiálmi obsahujúcimi azbest.

V 1. ½ roku 2010 bola na RÚVZ Žilina doručená písomnosť od ÚVZ SR Bratislava, v ktorej nás žiadali o výkon ŠZD v areáli firmy Poradca s.r.o., kde sa mal likvidovať azbestový

materiál pri búracích prácach jedného z objektov. Jednalo sa o to, či subjekt, vykonávajúci búracie práce, má všetky náležitosti v poriadku v zmysle platnej legislatívy. Po prešetrení podnetu bolo zistené, že podanie bolo neopodstatnené. S takýmto záverom bol upovedomený ÚVZ SR.

2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Prešetrovanie chorôb z povolania sa vykonáva v rámci ŠZD, pričom sa okrem zisťovania pracovnej anamnézy a tým hygienického prieskumu, vykoná aj komplexná previerka v subjekte. Táto činnosť sa vykonáva aj za prítomnosti príslušnej PZS. Z jednotlivých šetrení je vyhotovená aj foto-dokumentácia.

Celkom bolo v 1. ½ roku 2010 na RÚVZ zaslaných 14 chorôb z povolania.

Z CHzP s faktorom **DNJZ** bolo prešetrených 7x/6x syn. canalis carpi, 1x periarthritis humeroscapularis (ošetrovatelka hydiny, čalúnnička, vodič cestných motorových vozidiel, pomocná kuchárka, administratívna pracovníčka, upratovačka, pekárka),

- s faktorom **hluk** 2x (pekárka, robotník v oblasti papierenskej výroby)
- astma bronchiale 1x (lakýrnik)
- s faktorom vibrácií 2x (pilčík, tunelár)
- **iné poškodenie zdravia z práce:** - ochorenie chrbtice 1x (vodič-mechanik)

V rámci šetrenia chorôb z povolania zisťujeme nedostatky vo vstupných a výstupných lekárskech prehliadkach, ktoré sú rozhodujúce pri šetrení chorôb. Tiež, pri prešetrovaní ChzP vykonávame aj ŠZD, pri ktorom sa vo väčšine zisťujú zo strany zamestnávateľa nedostatky. Tie sú samostatne doriešované. Veľkou prekážkou pri výkone hygienického prieskumu je zánik dotknutých spoločností a nedostatok serióznych podkladov.

Rizikové práce s faktorom DNJZ neboli v 1. ½ roku 2010 vyhlásené. Bola prehodnotená riziková práca s faktorom fyzická záťaž pri práci u robotníkov v spoločnosti KIA Slovakia s.r.o.

2.1.6. Prevencia ochorení chrbtice súvisiacich s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice:

V roku 2010 naďalej sledujeme poškodzovanie chrbtice z titulu výkonu práce u zamestnancov v automobilovom priemysle, stavebníctve a v subjektoch, kde sa vykonávajú prevažne práce vo vynútenej polohe, postojáčky, limitované časom a zároveň náročné na presnosť. Boli prehodnotené aj iné sektory so zameraním na fyzickú záťaž, prácu s bremenami a ergonómiu (napr. práca v kuchyni). Pri výkone ŠZD vo vybraných subjektoch boli rozdane dotazníky informovanosti pre prácu s bremenami v počte 102 dotazníkov. V subjektoch KIA Slovakia s.r.o. a Faurecia s.r.o. boli vykonané štúdie so zameraním na hodnotenie fyzickej pracovnej záťaže. Tiež, boli pri hodnotení ergonómie okrem iného použité dotazníky Nordic Questionnaire. Zamestnávateľia nám predkladajú posudky o riziku s faktorom fyzická pracovná záťaž, ktoré sú vypracované PZS.

Výskyt choroby z povolania so zameraním na ochorenia chrbtice bolo **1x**.

2.2. Znižovanie rizika vzniku ochorení podmienených prácou u zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami

Pri každom výkone ŠZD, keď sa stretne s prácou so zobrazovacími jednotkami, zhodnotíme ich pracovnú činnosť, pracovné miesta, postavenie stola, stoličky, monitoru k telu zamestnanca, osvetlenie pracovnej miestnosti a pýtame sa na osôb relaxácie očí a chrbtice

počas práce, ktorá prevyšuje pol pracovnej doby so ZJ. Tiež sledujeme, či sú vykonávané LPP so zameraním na zrak. Práca so zobrazovacou jednotkou je nevyhnutnou súčasťou skoro každej firmy resp. subjektu.

Zistené výsledky aj nedostatky evidujeme a spracovávame. Zamestnávateľia sú upozorňovaní na nedostatky v ich prevádzkach v súvislosti so zobrazovacími jednotkami. Zamestnanci sú usmerňovaní, aby využívali krátkodobé relaxácie horných končatín, chrbtice aj cviky so zrakom. Pri výkone ŠZD sme zistili, že subjekty, ktoré majú zazmluvnenú PZS, sú pravidelne preškoľovaní o zdravotných vplyvoch senzorickej záťaže pri práci najmä zrakovej záťaže. V rámci ŠZD boli rozdane dotazníky informovanosti v počte 18.

2.5. Zvyšovanie úrovne ochrany zdravia pred rizikami z chemických látok

V 2. etape sme si zmapovali situáciu v regióne a zisťovali, koľko máme výrobcov rizikových chemických látok. Jedná sa o 1 subjekt, ktorý má platné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky od RÚVZ Žilina. Po konzultácii so zamestnávateľom, rizikové chemické látky sú predregistrované.

3. Oddelenie hygieny výživy

1. Zabezpečiť na všetkých úrovniach v súlade s novou legislatívou nezávislý a objektívny výkon štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru.

Odpočet: Počet registrovaných zariadení, počet kontrol :

- počet registrovaných prevádzok spolu: **523**
- počet vykonaných kontrol v rámci ŠZD : **246**
- počet vykonaných kontrol v rámci ÚK : **156**
- počet odobratých vzoriek - potraviny : **122** nevyhovuje: **14**
- počet odobratých vzoriek pitnej vody: **verejný vodovod 1** nevyhovuje: **1**
individuálne zdroje 8 nevyhovuje: **2**
- uložené blokové pokuty (podľa zákona 355/2007 Z.z.): **2** v celkovej sume: **30,-€**
- uložené blokové pokuty (podľa zákona 372/1990 Z.z.):**13** v celkovej sume: **331,- €**
- pokuta rozhodnutím (podľa zákona 355/2007 Z.z.) : **12** v celkovej sume: **4 310,- €**
- zákaz činností, prevádzky (podľa § 12 ods.2 písm. m) zákona 355/2007) : **0**
- počet pokynov (podľa § 6 ods.3 písm. i) zákona 355/2007) : **4**
- počet opatrení (podľa § 55 ods.1 písm. f) zákona 355/2007) : **9**
- počet rozhodnutí : **70**
- počet záväzných stanovísk : **6**

2. Program ozdravenia výživy obyvateľov SR. Plniť opatrenia vyplývajúce z programu za rezort zdravotníctva. (uznesenie vlády SR č. 556 zo dňa 20.06.2001, úloha B.2)

Projekt: „ Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospelých populácie“

V priebehu I. polroka r. 2010 bolo vyšetrených 55 klientov v sledovanej skupine stredne ťažká práca, zároveň bola poskytnutá konzultácia o zdravom životnom štýle.

3. Zabezpečiť skvalitnenie poradenských činností zameraných na

zmeny stravovacích zvyklostí obyvateľov, zmeny postoja občanov k vlastnému zdraviu,

informovanie občanov o zásadách správnej výživy, výživovej skladbe potravín , nových druhov potravín a rizikách vyplývajúcich z nesprávnej výživy.

Odpočet: realizované v rámci činnosti poradne správnej výživy, ale aj konzultácii s prevádzkovateľmi ZSS k uplatňovaniu zásad správnej výrobnéj praxe. V priebehu polroku 2010 bolo pre prevádzkovateľov v ZSS poskytnutých 371 konzultácii.

3.1. Sledovanie dusičnanov, dusitanov, mykotoxínov, patulínu a reziduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti

V rámci úradnej kontroly potravín v zmysle harmonogramu odberu vzoriek boli v prvom polroku 2010 odobrané a vyšetrené vzorky dojčenskej výživy v ukazovateľoch :

dusičnany a dusitany : 5 vzoriek dojčenskej výživy (február: 3 vzorky, marec: 2 vzorky)

Vzorky dojčenskej výživy boli vyšetrované v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Žiline, po vyšetrení vyhovovali platnej legislatíve.

PCB (polychlórované bifenyly) – 2 vzorky dojčenskej výživy (jún)

Vzorky dojčenskej výživy sú t.č. vyšetrované v akreditovanom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Žiline.

Mykotoxíny, Aflatoxín M1, B1, Patulín – 9 vzoriek dojčenskej výživy

Vzorky dojčenskej výživy boli vyšetrované na RÚVZ so sídlom v Poprade, po vyšetrení vyhovovali platnej legislatíve.

3.1.2. Kontrola obsahu akrylamidu v potravinách

V mesiaci marec 2009 boli odobraté 2 vzorky hotovej stravy – hranolky. Úloha patrí do skupiny monitorovacích úloh.

3.3 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

V prvom polroku 2010 bolo odobratých a vyšetrených 15 vzoriek kuchynskej soli, 10 vzoriek vyhovovalo platnej legislatíve, 5 vzoriek je v štádiu vyšetrovania. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.4 Sledovanie regulovaných látok v kozmetických výrobkoch

V súlade s plánom úloh výkonu štátneho zdravotného dozoru v zmysle zákona č. 355/2007 Zz. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov, Nariadenia vlády Slovenskej republiky č.658/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kozmetické výrobky, v zmysle usmernenia na výkon štátneho zdravotného dozoru pre kozmetické výrobky na rok 2010 č. OHVBP KV/1-1/2010/Ko boli v prvom polroku 2010 realizované tieto úlohy :

Kozmetické výrobky pre deti - zubné pasty (zubné pasty pre deti a dospelých, pokiaľ nie sú označené, že sú pre dospelých) – sledovaná látka – Fluór, Dietyl glykol

5 vzoriek bolo vyšetrovaných v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade - špecializované laboratórium 1 chemických analýz.

Všetky vyšetrované vzorky vyhovovali platnej legislatíve.

Výrobky na ochranu pred slnečným žiarením

8 vzoriek bolo vyšetrovaných v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava – hlavné mesto SR so sídlom v Bratislave

Všetky vyšetrované vzorky vyhovovali platnej legislatíve.

Celkovo bolo vyšetrených 13 vzoriek kozmetických výrobkov. Zároveň bol v prevádzkach vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na označovanie výrobkov, osobnú a prevádzkovú hygienu, dokumentáciu.

3.5 Bezpečnosť kozmetických výrobkov

Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave postupuje na Regionálne úrady verejného zdravotníctva hlásenia zo systému RAPEX o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkoch, ktorých výskyt sa sleduje v distribučnej sieti. V prvom polroku 2010 bolo zisťovaných **27** nebezpečných kozmetických výrobkov.

Výskyt nebezpečných kozmetických výrobkov v našom regióne nebol zistený.

5. Podporovať legislatívne normy s úpravou negatívnych a pozitívnych faktorov vo výžive.

Odpočet: aktívne spolupracujeme na pripomienkovom konaní pri príprave legislatívy, v rámci výkonu ŠZD pracovníci oboznamujú prevádzkovateľov ZSS o aplikácii poznatkov racionálneho stravovania.

6. Zabezpečiť výkon potravinového dozoru nad zdravotnou bezpečnosťou epidemiologicky rizikových potravín, s osobitým zreteľom na kontrolu dodržiavania mikrobiologických kritérií a systémov správnej výrobných praxe so zameraním na ZSS.

Odpočet: Úloha je realizovaná priebežne, prevádzkovatelia ZSS sú v rámci výkonu ŠZD a PD oboznamovaní s nutnosťou aplikácie správnej výrobných praxe a pravidelného monitoringu vybraných CCP.

Epidemiologicky rizikové potraviny:

I. Lahôdkárske výrobky

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009:**47**

počet odobratých vzoriek: 51, z toho 5 nevyhovuje

II. Cukrárske výrobky

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: 17

počet odobratých vzoriek: 13

III. Zmrzlina

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: 20

počet odobratých vzoriek: **20**

Hotové pokrmy zo ZSS

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009: 19

počet odobratých vzoriek: 25, z toho nevyhovuje: 9

Ostatné potraviny v ZSS

Počet plánovaných vzoriek na rok 2009:4

počet odobratých vzoriek: **13**

7.3 Minerálne a pramenité vody

V prvom polroku 2010 bolo odobraných a vyšetrených **17** vzoriek minerálnych a pramenitých vôd. Cieľom úlohy je overovanie kvality minerálnej a pramenitej vody pri výrobe, skladovaní a v distribučnej sieti. Vyšetrované vzorky vyhovujú požiadavkám 28.hlavy Potravinového kódexu SR - Prírodná minerálna voda, pramenitá voda a balená pitná voda.

7.6. Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Uvedená úloha sa v rámci vypracovaného harmonogramu na odber vzoriek plnila v mesiaci jún. Bola odobraná **1 vzorka**, ktorá je t.č. vyšetrovaná v ÚVZ SR Bratislava.

Cieľom úlohy je monitoring obsahu rezidií pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti a ochrana zdravia detskej populácie.

Monitoring sa vykonáva v rámci dohovoru s krajinami EÚ v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru.

8. Presadzovanie preventívnych opatrení v oblasti znižovania zdrojov kontaminácie potravinového reťazca cudzorodými látkami ako sú dusičnany a dusitany, dioxíny a dioxínom podobné polychlórované bifenyle, reziduá pesticídov, ťažké kovy, mikotoxíny so zreteľom na epidemiologicky rizikové potraviny.

Odpočet: priebežne sú odoberané vzorky na zisťovanie kontaminantov v potravinách

9. Aplikovať spoločné EU princípy pre výkon úradnej kontroly nad potravinami v rámci viacročných národných plánov kontroly podľa požiadaviek čl. 43 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 882/2004 z 29. apríla 2004 o úradných kontrolách v zmysle kompetencií vyplývajúcich zo zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

Odpočet: pracovníci pravidelne sledujú domácu legislatívu týkajúcu sa potravinového práva a zároveň v rámci svojej práce využívajú legislatívu EÚ, ide hlavne o jednotlivé hlavy Potravinového kódexu. Problematika, ktorá nie je uvedená v národnej legislatíve sa rieši v zmysle legislatívy EÚ. Zároveň prevádzkovatelia ZSS sú upozorňovaní na nové predpisy a pri kontrolnej činnosti zamestnanci kontrolujú ich uplatňovanie v praxi.

10. Zabezpečovať úlohy v oblasti ochrany zdravia obyvateľstva pri hlásení zdravotne škodlivých potravín a kozmetických výrobkov prostredníctvom informačných systémov Spoločenstva, ako sú Rýchly výstražný systém nad potravinami a krmovinami v SR a RAPEX nad kozmetickými výrobkami.

Odpočet: v rámci RÚVZ je zabezpečený systém hlásení zdravotne škodlivých potravín, v prípade výskytu kontaktujeme prevádzkovateľov registrovaných zariadení osobne alebo telefonicky o výskyte zdravotne škodlivej potraviny a postupe na jej likvidáciu.

11. Uplatňovať a rozpracovať informačné systémy v sieti úradov verejného zdravotníctva v oblasti potravinového dozoru a štátneho zdravotného dozoru nad výrobou, manipuláciou a uvádzaním do obehu potravín.

Odpočet: kontroly a činnosť oddelenia sú priebežne zadávané do informačného systému ISUVZ vytvoreného spoločne pre SR.

Uplatňovať a rozpracovať informačné systémy v sieti úradov verejného zdravotníctva v oblasti sledovania spotreby potravín a pozitívnych a negatívnych faktorov výživy v závislosti na stravovacích návykoch obyvateľstva SR.

Odpočet: V rámci oddelenia je využívaný program ALIMENTA 4.3e. pre spracovanie jedálnych lístkov klientov v rámci projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR i v rámci poradenskej činnosti Poradne zdravia.

E. Politika kontroly tabaku a fajčenia

3. Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov.

Cieľ: znižovanie vplyvu negatívnych faktorov na zdravie obyvateľstva

Odpočet: Úloha sa plnila v priebehu celého roka 2009, v ZSS bolo zrealizovaných 435 kontrol na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z.z. na ochranu nefajčiarov. O vykonávaní kontrol sú podávané pravidelné mesačné hlásenia. Sankčné opatrenia neboli uložené.

4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Projekt č. 4.2. Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Ide o projekt, ktorého cieľom je komplexné zmapovanie úrazovosti detí predškolského a školského veku, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza a pod. V roku 2009 prebehol zber dotazníkov v dvoch predškolských zariadeniach okresu Žilina a Bytča. Na spracovanie údajov z dotazníkov bol použitý program EXCEL a v roku 2010 prebieha spracovanie údajov za celé Slovensko na ÚVZ SR.

Projekt č. 4.3. Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V prvom polroku 2010 sa odd. HDM zapojilo do riešenia uvedeného projektu. Dotazníky boli rozdane v dvoch školách – ZŠ a gymnázium. Spolu bolo rozdane a vyplnených 707 dotazníkov. Dotazníky boli v termíne zaslané na ÚVZ SR do Bratislavy.

Projekt č. 4.5. Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom je zhodnotiť zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V roku 2010 je riešená veková skupina detí I. stupňa ZŠ. V okrese Žilina sú vyšetřované deti v dvoch ZŠ – jedna vidiecka a jedna mestská. Spolu bolo vyšetřených 120 detí. Údaje pre vytvorenie databázy o stravovacích zvyklostiach sú čerpané z dotazníkov dotazníkovou metódou, laboratórnym rozborom vzoriek stráv (odobraté boli vzorky stravy podávanej v ZŠ) a stanovením nutričov a cudzorododých látok v preferovaných potravinových komoditách.

Projekt č. 4.6 Zdravé deti v zdravých rodinách

Ide o 2. etapu riešenia projektu. Do projektu sú zapojené RÚVZ v sídle Žilinského kraja a ide o spoluprácu s pediatriami a vyšetřenie detí a mládeže 11 a 17 ročných v rámci preventívnych prehliadok a získanie údajov o hodnote TCH a poznatkov o ich životnom štýle a zdraví. Získané údaje budú vložené do databázy a odoslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Domáce programy a projekty RÚVZ so sídlom v Žiline

V roku 2010 rieši oddelenie HDM tieto úlohy:

Monitoring vnútorného ovzdušia sedimentačnou metódou v predškolských a školských zariadeniach v okrese Žilina a Bytča

Analýza stravovania detí predškolského a školského veku v okrese Žilina a Bytča

Monitoring stavu pieskovísk v okrese Žilina a Bytča

Ostatné projekty:

V prvom polroku 2010 sa oddelenie HDM zapojilo i do iných projektov:

- **Monitoring fyzickej aktivity detí a dorastu k úlohe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015.**

- **Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“**

- **Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2010**

v rámci jeho realizácie sa plnila úloha 6.3.7 Podporiť programy zamerané proti negatívnym vplyvom na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu.

5. Odbor epidemiológie

6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Plnenie imunizačného programu aktuálne zahŕňa telefonické konzultácie, osobný kontakt s klientom resp. lekárom, semináre pre lekárov s cieľom zabezpečenia vyššej úrovne zaočkovanosti. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach sa vykonáva v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava.

Telefonické konzultácie (očkovanie, aktuálna epidemiologická situácia) vykonané 25x pre lekárov a 16 x klienti. Celkový počet pediatrických obvodov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Žiline je 42, z toho okres Bytča: 6 obvodov, okres Žilina : 36 obvodov. V okrese Žilina je zaočkovanosť v rozmedzí od 98,83% pri očkovaní proti DTP v ročníku narodenia 2005 do 100,00% pri vakcinácií proti TBC v ročníku narodenia 1997,1996. V okrese Bytča sa zaočkovanosť pohybuje v rozmedzí od 98,7% pri vakcinácií proti TBC v ročníku narodenia 1996 do 100,00 % pri vakcinácií proti DTP+VHB+Hib+polio v ročníku narodenia 2007. V okrese Žilina v jednom obvode sme zaznamenali zaočkovanosť 85,3% v ročníku nar.2005 – preočkovanie proti DTP, štvrtá dávka. Výkon očkovania ako aj jeho dokumentácia je v súlade so Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikročiť k mimoriadnemu očkovaniu, týka sa pravidelného povinného očkovania detí. Azylové zariadenie na území regiónu nemáme.

6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR :

Surveillance infekčných chorôb je riešená formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Uskutočnenie : telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom a lekárom. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike AIDS : 32 x, telefonicky : 15 x, e-mailom : 0x, počet vyšetrených osôb cez ambulanciu odboru epidemiológie: 32, z toho muži: 20, ženy : 4, anonym : 8x. Medzinárodný certifikát HIV vydaný : 13- tim osobám.

6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO.

Týka sa všetkých diagnóz prenosných ochorení. Spolu vykonaných krajských správ (SRV) 26x t. j. za 26 kalendárnych týždňov. V roku 2009 bol program doplnený o hlásenia prípadov SARI., ktorých za obdobie od 1.12.2009 – 31.12.2009 sme hlásili 14 prípadov, z toho jeden ukončený exitom.

6.4. Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR. Spolu vykonaných 15 kontrol vo FNŠP Žilina na oddeleniach – kontrola HER a 34 kontrol funkčnosti sterilizačných prístrojov biologickou metódou práce (FNŠP Žilina). Ostatné sterilizačné prístroje : 92 kontrol.ŠZD iné ZZ : 14x, kontrola fajčenia : 20x. Oddelenie centrálnej sterilizácie NšP Žilina monitorované 1x štvrťročne komplexnou previerkou, pričom mesačne sa kontroluje funkčnosť sterilizačnej techniky vzorkovým systémom a biologickou kontrolou.

6.5. Surveillance chronických ochorení - riešiteľské pracoviská : RÚVZ v SR

Plnenie má súvislosť s úlohou č. 6.2. a č. 6.3.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x za rok.

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 3x odber vody v ČOV D. Hričov : 3x negatívny výsledok.

6.8 Prevencia HIV / AIDS - projekt :

Na projekte sa zúčastňuje v roku 2010 len RÚVZ so sídlom v Žiline. Ide o netradičný spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV.

Počet výkonov na projekte: 3 stredné školy. Termíny vykonania: dňa 30.03.2010: Stredná poľnohospodárska škola Žilina: 70 žiakov II.ročníka (54 dievčat,16 chlapcov),dňa 25.5.2010 : Gymnázium Bytča : 75 žiakov I. a V. ročníka. (45 dievčat, 30 chlapcov),dňa 15.6.2010 : Stredná odborná škola elektrotechnická Žilina pre 54 žiakov tretieho ročníka (54 chlapcov). Celkom zaškolených : 199 osôb. Pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam z návštevy školského zariadenia s vyjadrením prítomných za školské zariadenie k prezentácii projektu.

2.4. Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl:

Epidemiologická štúdia nádorov a iných ochorení slinivky brušnej (ESNAP) - pilotná štúdia.

Z počtu 8 hlásených hospitalizovaných pacientov s diagnózou chronická pankreatitída / pacienti Interného oddelenia NsP Žilina/, sme získali a spracovali 8 pacientov – prípady a 2 osoby sme získali ako kontroly ku dvom prípadom. Spolu výkonov: 10

Prípisom zo dňa 4.5.2009, RÚVZ so sídlom v B.Bystrici, bolo dočasne pozastavené pridelenie finančných prostriedkov na projekt ESNAP č. 2007/17-RUVZBB-02.Prípisom zo dňa 16.3.2010, RÚVZ so sídlom v B.Bystrici, bolo oznámené, že po pridelení finančných prostriedkov sa bude štúdia opäť realizovať.

6. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1. Materské centrá

V prvom polroku 2010 sme oslovovali materské centrá v ZA okrese a konzultovali sme možnosť spolupráce na zdravotno – výchovných aktivitách. Na základe ich žiadostí sme naplánovali aktivity na druhý polrok 2010.

9.2. Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo

V mesiaci máj sme zorganizovali a odprednášali v Dennom centre pre seniorov v ZA 2 za sebou naväzujúce prednášky na tému „*Tréning pamäti*“ (spolu 44 seniorov). Seniori mali možnosť si na praktických cvičeniach otestovať svoju pamäť a následne sa naučiť ako si ju trénovať a predchádzať ochoreniam súvisiacim s poruchou pamäti. Seniorom boli v rámci prednášok ponúknuté letáky k danej problematike.

9.3. Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

V prvom polroku 2010 bolo realizovaných 12 prednášok na tému orálne zdravie v základných a materských školách ZA okresu: ŠZŠ v Bytči (18 predškolákov, 6 žiakov prvého ročníka), ZŠ a MŠ Rosina (17 predškolákov, 19 žiakov prvého ročníka), ZŠ a MŠ Divinka (36 predškolákov, 16 žiakov prvého ročníka, 18 žiakov druhého ročníka), MŠ Bytča (23 predškolákov), MŠ A. Kmeťa ZA (2x 24 predškolákov), MŠ a ZŠ Višňové (22 predškolákov, 18 žiakov prvého ročníka).

Počas prednášok týkajúcej sa základných zásad dentálnej hygieny a prevencie kazivosti chrupu, deti mali možnosť sledovať motivačnú rozprávku zameranú na dentálnu hygienu, taktiež bola vykonávaná modelová praktická ukážka správneho čistenia zubov spojená s možnosťou detí si správnu techniku čistenia vyskúšať. V rámci prednášok poradenské centrum zdravia poskytlo v spolupráci s firmou GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare všetkým deťom, u ktorých bola prednáška realizovaná pomôcky dentálnej hygieny (detskú zubnú pastu, kefkú, ústnu vodu) spolu s omaľovávkou a zdravotno-výchovnými materiálmi (plagáty, letáky, záložky). V druhom polroku chceme v naplánovaných aktivitách pokračovať a naučiť nielen deti v predškolskom a školskom veku správnej starostlivosti o chrup, ale zvyšovať zdravotné povedomie o správnej starostlivosti o chrup aj u dospeléj populácie.

9.4. Aktivity pri príležitosti významných dní

Zdravotno-výchovné aktivity sa týkali tém a termínov odporúčaných Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) a tiež tém s ďalšou preventívnou a zdravotno – výchovnou problematikou podľa kalendára WHO. Prezentáciu aktuálnych tém a informácií sme zabezpečili prostredníctvom informačných panelov v spolupráci s Poliklinikou KRANKAS, ŽILPO NsP Žilina a panelu vo vstupných priestoroch RÚVZ ZA. Pre poskytnutie informácií sme taktiež využili web stránku RÚVZ ZA. www.ruvzza.sk. Celkom bolo pripravených 7 informačných panelov v priestoroch uvedených zariadení a 6 článkov na web stránke RÚVZ ZA.

4. február – Svetový deň proti rakovine

Pri príležitosti tohto dňa sme pripravili v priestoroch RÚVZ ZA informačný panel o samovyšetrení prsníkov. S klubom Venuša Žilina sme sa pri príležitosti VI. ročníka celoslovenského stretnutia spolupodielali na realizácii „dňa pokory a zdravia“, kde sme záujemcom vyšetrovali cholesterol, merali TK, BMI a poskytovali im individuálne odborné poradenstvo. Účastníkom (230) boli ponúknuté informačné letáky týkajúce sa onkologickej problematiky ale aj problematiky KVS ochorení. Na web stránke RÚVZ ZA bol uverejnený článok týkajúce sa problematiky samovyšetrenia prsníkov.

15.- 21. marca – „týždeň mozgu“

O realizácii tohto týždňa sme informovali verejnosť prostredníctvom regionálnych novín, informačného panelu a uverejnením informácie na web stránke RÚVZ ZA, kde sme taktiež poskytli článok týkajúci sa Alzheimerovej choroby.

7. apríl – Svetový deň zdravia

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme pri akciách spolupracovali so zdravotnými poisťovňami. Jedna akcia bola pripravená v spolupráci s poisťovňou Union. Pripravili a zrealizovali sme spolu s ňou „Deň zdravia“ na ZA univerzite. Účastníkom akcie (celkom 70) sme merali cholesterol, TK, % tuku, BMI a poskytli sme krátku individuálnu odbornú konzultáciu k ovplyvniteľným rizikovým faktorom KVS ochorení.

Druhá akcia bola realizovaná s poisťovňou Dôvera ako „Deň zdravia“ pre zamestnancov Matadoru Púchov. Všetkým zúčastneným (92 účastníkov) boli sledované rizikové faktory

KVS ochorení (celkový cholesterol, glukózy, tlak krvi, BMI) a poskytnutá im odborná konzultácia.

V tento deň (7.4. 2010) mala poradňa zdravia RÚVZ ZA „Otvorené dvere“ pre záujemcov, ktorým sa poskytovalo odborné poradenstvo a vyšetrovala sa im hladiny celkového cholesterolu a antropometrické ukazovatele KVS ochorení. O dni „otvorených dverí“ mali možnosť záujemcovia sa dozvedieť prostredníctvom panelov vo vstupných priestoroch RÚVZ ZA a Mestského úradu ZA (MÚ), informácie na web stránke RÚVZ a MÚ ZA a taktiež bola odpublikovaná správa v regionálnych novinách.

Taktiež boli odprednášané na ZŠ Rosina 2 prednášky pre 45 žiakov na tému „*Vírusové ochorenia u detí*“ a 2 prednášky na tému „*Zoonózy*“ pre 41 žiakov.

16. apríl – „deň narcisov“

Informácia o tomto dni bola poskytnutá na vstupnom paneli RÚVZ a na web stránke RÚVZ ZA. V tento deň sa realizoval v priestoroch RÚVZ ZA predaj narcisov ako symbolu spolupatričnosti s ľuďmi trpiacimi onkologickým ochorením a s ním spojená dobrovoľná finančná zbierka.

10. máj – „európsky deň melanómu“

Pri príležitosti tohto dňa sa v priestoroch RÚVZ ZA konala prednáška na tému – *Výskyt a prevencia melanómu kože*, ktorej sa zúčastnilo 30 účastníkov. O informáciách o melanóme kože a jeho prevencii sa mohli záujemcovia dozvedieť aj z informačného panelu a krátkej správy na web stránke.

10. máj – „deň pohybu“

Organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života. Deťom prvého a druhého ročníka ZŠ Rosina (40 detí) boli zrealizované besedy na tému „*Ako správne sedieť pri PC*“ a „*Buď aktívny pri práci v sede*“.

17. máj – Svetový deň hypertenzie

O tomto významnom dni sme verejnosť informovali prostredníctvom dvoch panelov v priestoroch RÚVZ ZA a správy na web stránke.

22. máj – Svetový deň obezity

Pri príležitosti tohto dňa sme záujemcom poskytli článok týkajúci sa detskej obezity jednak na web stránke a jednak v miestnych regionálnych novinách.

Zrealizovali sme pre žiakov ZŠ Hôrky 3 prednášky pod názvom „*Zdravým životným štýlom proti obezite*“ (79 žiakov) a 2 prednášky pre 37 žiakov na tému „*Riziká výživy a obezita*“

31. máj – Svetový deň bez tabaku

K „Svetovému dňu bez tabaku“ sme na Súkromnej SOŠ Gastronómum zorganizovali aktivity zamerané na meranie CO vo vydychovanom vzduchu u 26 študentov. Študenti pri meraniach vyplnili Fagerstromov dotazník závislosti a mali možnosť si odniesť letáky a brožúry o informáciách o škodlivosti fajčenia a efektívnych možnostiach sa tohto zlozvyku zbaviť.

Boli odprednášané 2 prednášky na tému „*Fajčenie ako civilizačné ochorenie*“ pre študentov Základnej školy Rosina (37 študentov) a Špeciálnej základnej školy v Žiline (15 študentov).

Na web stránke RÚVZ ZA bol uverejnené články pod názvom – *Riziká pasívneho fajčenia a Onkologické ochorenia spôsobené fajčením*.

14. jún – Svetový deň darcov krvi

V rámci Svetového dňa darcov krvi sme spolupracovali s SČK a s Národnou transfúznou stanicou pri NsP Žilina, kde bola darcom krvi poskytnutá individuálna konzultácia spojená s meraním krvného tlaku a celkového cholesterolu. Akcie sa zúčastnilo 43 darcov krvi (20 žien, 23 mužov).

9.6. Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015

V nadácii „Krajina Harmónie“ bola v prvom polroku zrealizovaná beseda na tému „Zdravý životný štýl“.

9.7. „Quit and win- Prestaň a vyhraj“

V rámci kampane „Quit and win- Prestaň a vyhraj“ bola zabezpečená distribúcia materiálov o možnostiach ako sa do kampane zapojiť (50x účastnícky list), 9x plagát (RÚVZ, Mestský úrad ZA, 2x ZA univerzita, 2x NsP ZA, Mestská knižnica, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Súkromná SOŠ Gastronómum), informácie na web stránke RÚVZ ZA a Mestského úradu ZA. V spolupráci s MÚ Žilina sme organizovali regionálne kolo súťaže zúčastnených (12 účastníkov) v rámci ZA regiónu o tri hodnotné ceny, ktoré do súťaže venovalo mesto Žilina. O realizácii súťaže, možnosti sa do súťaže prihlásiť ako aj o podmienkach súťaže mali záujemcovia možnosť dozvedieť sa prostredníctvom regionálnych novín, 9 informačných panelov, informácii na web stránkach RÚVZ ZA a MÚ ZA.

9.6. Národný program prevencie obezity a nadváhy

Zrealizovali sme pre žiakov ZŠ Hôrky 3 prednášky pod názvom „Zdravým životným štýlom proti obezite“ (79 žiakov) a 2 prednášky pre 37 žiakov na tému „Riziká výživy a obezita“

9.9. CINDI program SR

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme zorganizovali deň venovaný vyhľadávaniu rizikových faktorov KVS ochorení a merali sme záujemcom hladinu celkového cholesterolu, TK, % tuku a poskytli sme im krátku odbornú konzultáciu. Akcie sa zúčastnilo 77 ľudí.

V rámci činnosti poradenského centra navštívilo poradňu zdravia 412 ľudí, z toho 345 prvo-vyšetrených a 67 opakovane vyšetrených.

9.10. Školy podporujúce zdravie

V rámci tohto projektu sme spolupracovali so základnou a materskou školou Závodie pri realizácii týždňa zdravia pod názvom „Farebný týždeň“. V rámci tohto týždňa sme zrealizovali besedy na témy zdravého spôsobu života pre žiakov ôsmych tried prvého stupňa (spolu 186 žiakov).

Na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008- 2015 boli ponúkané edukačné materiály zamerané na bezpečnosť cestnej premávky- BECEP.

Edukačný materiál bol v prvom polroku 2010 zapožičaný v nasledovnom znení:

doplňkové učebné DVD. Becepáčik a dopravná výchova pre deti materských škôl- 4x 11 tried

doplňkové učebné CD dopravnej výchovy pre deti 1. Stupňa ZŠ- Autoškola pre deti- 5x 22 tried

informácie o bezpečnosti cestnej premávky pre širokú verejnosť- 3x14 tried

Mimoriadne projekty

Monitorovanie fyzickej aktivity detí a dorastu k úlohe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015

V mesiacoch február – marec 2010 bol vykonaný monitoring fyzickej aktivity detí a dorastu. Cieľom prvého skríningu bolo odhaliť prípadné prognostické deformity chrbtice, ktoré môžu v budúcnosti negatívne ovplyvniť zdravotný stav detí. Realizovaný projekt prebiehal pod odborným vedením lekárov z Ortopedicko- traumatologickej kliniky LFUK a FN Bratislava a Kliniky detskej ortopédie LFUK a DFNSP Bratislava. Monitoring sa realizoval na

8-ročnom gymnáziu u žiakov primy a sekundy a študentov septimy a oktávy (100 detí). Monitorovanie zdravotne oslabených a zdravotne postihnutých sa realizovalo u žiakov 5.- 6. ročníka, študentov 3.-4. ročníka v špeciálnych základných a stredných školách (80 detí).

Daný projekt prebiehal v spolupráci s HDM RÚVZ ZA.

7. ODBOR LABORATÓRNYCH ANALÝZ

č.1.1 Akčný plán pre prostredie a zdravie obyvateľov SR III. (NEHAP III.)

Úloha č.1

Na základe výberu škôl terénnymi oddeleniami HŽP a HDM preukázať účinnosť protihlukových stien

- v súvislosti s nárastom dopravy premerať hluk v areáli škôl za protihlukovými stenami a v triedach na rôznych poschodiach s cieľom preveriť účinnosť protihlukových stien.
- vo vybraných areáloch školských zariadení, ktoré nie sú chránené protihlukovými stenami a bol tam výrazný nárast dopravy, sledovať hladiny hluku v uvedených zariadeniach

RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	3	6	68
Spolu	3	6	68

Meranie osvetlenia vo vybraných školských zariadeniach

ÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	17	34	364
Liptovský Mikuláš	12	24	192
Spolu	29	58	556

Úloha č.2

V spolupráci s terénnym oddelením HŽP premerať hluk vo vybraných lokalitách sídlisk Žiliny a v rekreačných oblastiach

Plnenie:

RÚVZ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	24	54	337
Martin	6	18	173
Liptovský Mikuláš	24	48	364
Spolu	54	120	874

Úloha č.3

Sledovať ukazovateľ trihalometany (1,2 – dichlormetan, tetrachlormetan, chloroform), ako vedľajší produkt dezinfekcie chlórdioxidom v pitnej vode zo Starých Bystríc vo verejnom vodovode, tiež v pitnej vode z iných zdrojov a v správe iných prevádzkovateľov ako SEVAK, a.s. Žilina

Plnenie:

<u>RÚVZ</u>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Žilina	1	43	85
Dolný Kubín	8	714	1 154
Čadca	14	602	1 056
Martin	6	258	446
Liptovský Mikuláš	19	969	1 409
Spolu	48	2 586	4 150

Úloha č.4

Monitorovanie kvality pitných vôd a vôd na kúpanie v zmysle platnej legislatívy s rozšírením ukazovateľov – selén, antimón a striebro

Plnenie:

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Selén	90	90	168
Antimón	94	94	175
<i>Striebro</i>	27	27	82

2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva**Úloha č.2.1**

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia

- na základe požiadaviek terénnych oddelení vykonávať odbery stanovenia a hodnotenia fyzikálnych a chemických faktorov v prevádzkach

- na základe požiadaviek terénnych oddelení PPL RÚVZ Žilinského kraja boli vykonané nasledovné odbery vo vytypovaných prevádzkach:

Stanovený faktor	Počet vzoriek	Počet analýz	Počet ukazovateľov
hluk	21	63	580
Tepelnovlhkostná mikroklíma	44	311	311
Pevné aerósole + chemické faktory	21	48	206
Spolu	86	422	1097

Úloha č.2.6

Spoločný medziodborový program biomonitring zaťaženia ľudí faktormi prostredia

- možnosť sledovať metabolity chemických látok v moči exponovaných zamestnancov (kys.hipurová, kys.metylhipurové, kys.mandľová, kys.trichloroctová) v moči

Stanovený biologický faktor	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Kyselina hipurová	3	6	21
Spolu	3	6	21

3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Úloha č.3.1

Sledovanie dusičnanov a dusitanov a rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti.

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Dusičnany	20	20	30
Dusitany	20	20	30
Pesticídy	1	5	10

Stanovenie akrylamidu vo vybraných druhoch potravín

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Akrylamid	38	38	76

Úloha č.3.2

Kontrola jodidácie kuchynskej soli.

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Jodid draselný	62	62	124
Jodičnan draselný	62	62	124
Ferokyanid draselný	57	57	114

Úloha č.3.3

Sledovanie nasledujúcich ukazovateľov v kozmetických výrobkoch konzervačných látok - kys, salycilová, benzoová, chlorbutanol

6. akrylamidu, toluénu, ťažkých kovov - olovo, kadmium, ortuť, nikel

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Kyselina benzoová	-	-	-
Kyselina salycilová	-	-	-
Chlorbutanol	-	-	-
Akrylamid	49	49	98
Toluén	49	49	98

Kozmetické výrobky – detská dekoratívna kozmetika – olovo, kadmium, ortuť, nikel

<i>Ukazovateľ</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Ťažké kovy- Cd,Pb,Hg,Ni	22	88	176

Analýzy konzervačných látok sú naplánované na II.polrok

Mikrobiologické ukazovatele v kozmetických výrobkoch	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
-	-

Mikrobiologické vyšetrenie kozmetických výrobkov sú naplánované na II.polrok

Úloha č. 4.5

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených konzumáciou jedál.

<i>Druh</i>	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Hotová strava	50	650	650
Pitný režim - nápoje	47	470	752

7. Vykonávať objektizáciu faktorov prostredia (OLA)

Úloha č.7.2

Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Plnenie:

Mikrobiológia		
Počet vzoriek		Počet ukazovateľov
Legionely	41	41
Améby	5	5

Úloha č.7.3

Sledovanie mikrobiologických a chemických ukazovateľov vo vzorkách minerálnych a pramenitých balených vôd.

Plnenie:

Mikrobiológia		Chémia	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
76	608	76	1 213

Úloha č.7.6

Sledovanie vzoriek materských mliek (PCB)

Plnenie:

Materské mlieka PCB		
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
2	12	24

Úloha č.7.7

Vo vybraných vzorkách potravín pre dojčenskú a detskú výživu sledovať rezídua pesticídov

Plnenie:

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Pesticídy	1	5	10

Úloha č.7.8

Sledovať vo vybraných priestoroch s núteným vetraním a klimatizáciou – mikrobiologické ukazovatele – sedimentačnou metódou a tepelnú vlhkosťnú mikroklímu

Mikrobiologické ukazovatele		Tepelno-vlhkosťná mikroklíma	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
53	212	11	44

Úloha č.7.10

Aktívne zapojenie sa do informatizácie laboratórnych odborov

Plnenie:

- úloha bude plnená v celoslovenskom rozsahu

Úloha č.7.11

Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Úloha bola pozastavená z dôvodu dlhodobej závažnej poruchy na fluorescenčnom detektore, ktorá bola riešená vo firme Merck Darmstadt. Z dôvodu vysokej finančnej náročnosti jeho opravy sú analýzy na fluorescenčnom detektore zastavené.

Úloha č.7.14

Stanovenie chemických kontaminantov v piesku detských pieskovísk

Mikrobiologické ukazovatele		Chémia	
Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
44	176	17	289